

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA;

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

GEORGIUS CEDRENIUS.

TOMUS PRIOR.

BONNAE
IMPENSIS E. WEBERI
MDCCGCXXXVIII.

GEORGIUS CEDRENUS

IOANNIS SCYLITZAE OPE

AB

IMMANUELE BEKKERO

SUPPLETUS ET EMENDATUS.

T O M U S P R I O R .

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCLXXXVIII.

EMINENTISSIMO PRINCIPI
IULIO MAZARINO,
S. R. E. CARDINALI.

Scite Graecus auctor ait, Eminentissime Cardinalis, deorum templis donaria dicanda esse, viris autem illustribus ingenii monumenta nuncupanda. quemadmodum enim numeribus hisce religionem nostram erga deum, ita et hoc animorum foetu cultam ac observantiam nostram erga viros summae dignitatis vel doctrinae praecipuae testamur. inter deum autem et homines longe interest, quod deus, velut omnium conditor et dominus, rebus quarum precarii possessores sumus non egeat, illustrium autem virorum gesta penitus intercidant, nisi sit qui ea literis mandet et posteris tradat. sed et quemadmodum humili cuique ad deorum templa accedere et ibi vota sua nuncupare fas est, ita nec illustres animas ea quae tenuiores homines eis dicant aspernari videmus. altae scilicet mentis homines securi sunt magnitudinis suae, adeo ut deum referre quodam genere videantur. haec cum ipse mecum reputarem, ausus sum, Eminentissime Cardinalis, religiose Te adire et librum opera mea perpolitum licentiore forte hac epistola Tibi inscribere, quo devotionem erga Te meam publice testarer, scirentque omnes ad venerationem Tui etiam eos

qui longinque agunt libros Tibi dedicare, ut ex sacro et immortalis nomine Tuo famam et gloriam sibi quaerant ac immortalitate donentur. hoc tamen vereor, ne Te in excelso humanarum rerum fastigio positum et nunquam vacuum ego unus e turba audacius incondito ac rudi sermone interpellem, Teque morer, cuius amplissimis cogitationibus ac consiliis imperium Gallicum gubernatur, cum potius occupationibus Tuis bono publico parcendum esset. sed magnae quoque animae literaria haec avocamenta non recusant. heic autem admirari subit quam sagaci consilio optimus maximusque princeps, cum excederet vel potius interciperetur et in caelum rediret, Tibi, Cardinalis Eminentissime, pene dixerim, cuncta regendi onus imposuerit, cum iuvenilis successoris animus nondum par esset imperio. sic Atlas cum caeli oneri se subduceret, Herculem submisisse fertur velut tantae molis capacem: at qualem virum? maiorem humana natura, deo proximum, denique Iovis, non Amphitryonis filium. certe non alius quam natus deo caelum deorum sedem ferre poterat, sicut nec alius quam divinae mentis homo onus imperii Gallici sustinere. Tu, inquam, Eminentissime Cardinalis, vocatu regis prudentissimi ad regni arcana tractanda non sine numine admissus es; id quod ex rebus ipsis feliciter et ex voto fluentibus notius est quam ut quisquam praeter malignos infitietur. quando enim terrarum ille praede, quando orbis universi candidatus certius intellexit se rerum solum potiri non posse, seque aliena regna irrita spe invadere? quando feliciter secum actum putavit si fines suos non propagaret sed tueretur, nisi ex quo principem nostrum invictissimum anima reliquit? quid singula commemorem? prostrato primum stupenda felicitate exercitu validissimo, tum munitissimis oppidis qua locorum natura qua milite non ignavo, cum interim inclinatas acies et labantes, tum milites suos velut attonitos et pavore defixos cerneret, intremuit Flandria. animos sumpserant Gallici hostes nominis, quoniam in contrarium cecidisse videbantur Gallorum impetus semper hostibus metuendi, quod scilicet externa vis contra fas piumque eis adfuisset velut deus e machina, quodque eos obsidio liberatos viderent qui iam ingloriam deditionem parabant: sed statim Galli ingenii ad pugnam avidi vicinas urbes animosius aggressi sunt; quibus captis extimuit Italia non aecus ac quondam populus gentium victor Gallis instantibus saepius expavit. in Hispania bello quidem ancipiti pugnatum est: sed ducis fortissimi nomen Hispano militi vincendo iamdiu fatale est.

Germania bello diuturno vexata, agrorum populationibus, urbium vastationibus concussa, imperatorem miseris dudum imperare coepisse non diffitetur. haec latius exsequantur horum temporum deserti. ego stylo remissione attingi tantum, et quod longum esset ea prosequi, et quod verebar ne fastidium nasceretur ex plurimis. caelum igitur ambitione affectent exteri (quanquam expilationibus caelum non petitur, sed religione et pietate, quae reges Christianissimos astris inserunt), aliena regna avido animo pervadant: quamdiu stabit Gallia validissima terrarum pars (quam pereundi legibus aliis quam quae orbi terrarum impositae sunt, fatorum vis aeterna vel potius deus fatorum arbiter et dispensator exemit) coepta eis nunquam ex voto succedent. cum autem serenissimus princeps noster spes totius generis humani adolescit, cum animi eius vis augetur, Tibi, Cardinalis Eminentissime, summa rerum permissa est, cuius fides in rebus difficillimis spectata, cuius devotio erga principem omne vincent exemplum. nemo in posterum Te rerum moderatore tam securus potentiae erit ut Gallos pene inter ferrum et arma natos provocare vel offendere audeat, quos intelliget nullius armis esse superabiles. nemo Galliae socios aut foederatos lacesset; nemo amicos laedet, qui hoc Galliae debent, ut qui summa cum iniuria et honorum omnium indignatione fortunae suis exuti velut nudi exulabant, plenissime restituti sint: tanta est cum sacri nominis Tui veneratio, tam imperii Gallici felicitas semper invicta. verum quo impellor ego sancti impotens? non enim multum interesse puto sive quis famam alicuius laedat, sive infra dignitatem eum laudet. non possum tamen haec citra crimen ingrati praeterire quod omnium commendatione dignissimum est: bibliothecam scilicet multis librorum milibus constantem instituisti, quam eruditis omnibus patere vis. in qua quidquid Gallia bonarum artium feracissima, quidquid Italia vel Germania eruditum protulit, invenire in facili est. omitto praeclara illa marmora, principum et virorum qui literis claruerunt statuas, quas cum videas et ingenii monumenta legas, putes non muta marmora sed animata, et eorum non interiisse corpora, sed cum animorum foetu de perennitate certare. quo quidem egregio facto literatioribus quosque Tibi obnoxios fecisti, et non minus in ore hominum agis quam propter alias acerrimae mentis doctes; ex quibus boni omnes intelligunt tanto Te caeteris mortalibus superiorem esse, quanto fortuna Tua excelsior et praestantior est.

vive igitur, Eminentissime Cardinalis, Galliae felicitati, quae Te
sospite culmen apiscetur et diurnabit. vive rei Gallicae rector et
propagator; cuius vigilantiae hoc debetur, ut Galli pacem aequissi-
mis conditionibus sperare debeant, aut exteri bellum internecinum
timere. vive diu Galliae felix tutela salusque.

Eminentiae Tuae

devotissimus

CAROLUS ANNIBAL FABROTUS.

LECTORI.

De scriptoribus historiae Byzantinae publicandis epem fecimus edito Ioanne Cantacuzeno. ecce fidem praestamus felicioribus auspiciis anixi, iussu nempe illustrissimi Franciae cancellarii Petri Seguierii, qui ut opus hoc egregium ederetur suae curae fecit. quid autem huic Cedreni editioni accesserit, lector, monendus es. plures eaeque ingentes lacunae erant in editione priorè, quae Cedrenum deformabant. aliae minores plures paginas occupaverant. eas omnes ex aliis scriptoribus calamo exaratis supplevimus, multa correximus ex Ioanne Seylitzæ Curopalate, qui Cedrenum *αὐτολεξὲς* descripserat, unde mirari subit quanta securitate saeculi sui Curopalates alienum opus sibi vindicavit. itaque si quis Curopalatem desideret, sciat eum Cedreni simiam esse: nam totidem verbis Curopalates constat. qui tamen non per omnia nobis inutilis fuit, sed supplendo, ut dixi, et emendando Cedreno multum profuit. *) quoniam autem toto pene Cedreno exscripto Curopalates excipit ubi Cedrenus desinit, ideo non ingratum fore duxi si cum Cedreno ederetur. Ioannes Baptista Gabrias interpres eius multis in locis ab auctoris sententia aberraverat. ei quantum fieri potuit consultum est interpolata eius versione. Xylandri quoque versionem interdum emendavimus; nec tamen veterem loco suo deturbavimus, sed nostram ad oram libri reiecimus. praeterea fatetur interpres ingenue se in quibusdam haerere. nos sine ulla insectatione sententiam nostram proposuimus, et notas quasdam

*) idem quo nostrae editioni plus etiam prodesset, codicem omnium praestantissimum, Coislinianum, ad alteram certe partem et historicam magis aetatem accurate collatum a Wladimiro Braneto impetravimus. I. B.

addidimus ei firmandae. denique Glossarium adiecimus, quo voces mixobarbarae, quibus Cedrenus utitur, explicantur, dignitates ecclesiasticae palatinae et militares exponuntur. quo in concinnando usus non sum opera Meursii, quem plerique alii qui raptò vivunt solent exscribere, sed vel auctores nondum editos vel alios omnino auctores ad testimonium cito.*) accedunt etiam R. P. Jacobi Goar variae in Cedrenum animadversiones eruditissimae, quae non modicam Cedreno lucem adferent. postremo numerosa operarum menda sustulimus, quo tam auctior editio quam emendatior opera nostra prodiret. Cedreno igitur fruere, quem antea, pene dixerim, auro contra venisse non ignoras. Cedrenum sequetur Theophanes multorum votis expetitus, quem ex regis Christianissimi bibliotheca in lucem edemus, una cum Anastasii Bibliothecarii historia Ecclesiastica hactenus inedita, quae beneficio Cardinalis Eminentissimi Francisci Barberini ad nos pervenit. sequentur et alii ex variis bibliothecis eruti, quos non interire quantum reipublicae literariae intersit hi tantum intelligunt qui literas tractant vel fovent. vale.

*) Non possumus citra crimen ingrati praeterire auctores graeco-barbaros, quibus usi sumus in hoc glossario, nobis utendos datos ex bibliotheca viri clarissimi et eruditissimi Jacobi Mentelli medici Parisiensis. *Fabrotus in calce Nicetae.*

**GUILIELMI X Y L A N D R I
AUGUSTANI
IN GEORGII CEDRENI ANNALES SUOS**

PRAEFATIO

AD MAGNIFICOS ET GENEROSOS DOMINOS

D. MARCUM ET D. IOANNEM FUGGEROS, ANTONII FF.

**FRATRES GERMANOS, KIRCHBERGI ET WEISSENHORNI
DOMINOS etc.,**

OPTIMARUM LITERARUM ALUMNOS GRATISSIMOS.

Georgii Cedreni Annales, qui auspiciis ac impensis vestris, Viri amplissimi, a me non sine magnis aerumnis in Latinam linguam conversi in publicum hodie exeunt, pro more dedicaturus diu multumque cogitavi quam de re potissimum apud vos dissererem. sive enim historiae utilitates explicandae essent, quo hic liber prodiret commendatior atque gratior, iampridem id propositum ita copiose ornateque noram a summis viris tractatum, ut citra arrogantiae crimen non possem conari ista vel amplificare vel etiam inculcare. sive in vestris laudibus praedicandis occupanda oratio, ad quas profecto illustrandas augendasque haec Cedreni versio editioque conducere debet, quid iis ornamentis poterat mea conferre infantia? aut quotiesque, ut nunc sunt mores hominum, non potius assentando me minus captare quam grati animi significationem raris virtutum exemplis demonstrandis commendandisque edere erat iudicaturus? itaque horum ego utrumque prudens sciensque omisi, praesertim cum re-

cordarer de priore alibi me nonnihil etiam dixisse. sed et alienum aliquid personis vestris aut praesente instituto, qualia ad animum accidebant multa atque varia, in medium asferre intempestivum videbatur atque insolens: neque enim laudari sentiebam eum qui delphinum silvis appinxit, fluctibus aprum. itaque in praesentia satis habui pauca de ipso hoc historico opere et mea quam vobis ac reipublicae in eo conficiendo navavi opera dicere; itaque lectore non inutiliter, ut quidem ego puto, de quibusdam praemonito, dedicationis munere defungi.

- Iam primum, quis fuerit Cedrenus, certo deprehendere nullo indicio potui, cum de se ipso nihil, hoc quidem in opere, memoriae prodiderit, neque ab aliis sit, quod ego sciam, laudatus aut nominatus scriptoribus. eo tamen inclinatus animus ut sacerdotem fuisse suspicer aut etiam monachum; tametsi videtur hoc non fuisse dissimulaturus. meae coniecturae ansam praebent cum genus dicendi quo est usus, tum quas de religione et caeremoniis habet disputationes. de quibus non impedio quin quisque suo captu et sensu iudicet: quid ego iudicem, satis credo esse bonis notum; neque est cur matem sententiam ulla idonea causa. quando vixerit, nihilo magis constat quam qua conditione vixerit; nisi quod probabile est rerum potito Isacio Comneno (qui inivit imperium eodem fere quo Henricus IV anno, qui fuit a nato Christo 59 supra millesimum) eum scripsisse eos Annales: hi enim in istum desinunt. is qui codicem vestrum scripsit librarius, Isacii Angeli aliquoties mentionem fecit in margine. fuit hic Isacius Friderici Ahenobarbi imperatoris Germani aequalis, et coepit Cpolitanae regnum circa annum 1185, ut centum fere annis codex iste auctore suo recentior fuisse videatur. non dissimulavit librarius aliquoties se in exemplari, quod descripsit, aliquot paginarum defectum sensisse. sed utrum reliqua omnia ita fuerint ab auctore composita quomodo ad nos scribae istius opera pervenerunt, dubitari haud iniuria potest: non enim mendosa modo quaedam, sed plura etiam his mutilata vel comperi vel suspicatus sum, quod aliquoties in annotationibus ostendi. porro autem facile crediderim lectores in bonis scriptoribus versatos et iudicio aliquantum quam vulgus acriori praeditos, ubi lectionem huius operis instituerint, molestiae principio aliquid aut etiam nauseae contracturos. pollicitus enim auctor ab initio mundi usque ad sua tempora historias se compendio recitaturum, ubi ad rem ventum est, neque optimo

ordine ea proponit quae in sacris literis et Flavii Iosephi antiquitatis Iudaicae descriptione atque alibi copiose describuntur; et inserit multa nescio quam relatu aut creditu digna; et interpolatis narrationibus saepe, saepe mutilatis, aliquando idem non sine taedio et odio inculcat. in summis mundi imperiis et eorum successione ac mutationibus exponendis ieiunus plane est. res Romanas ita attingit ut videatur earum fuisse admodum ignaras. et in ipsis imperatoribus ordine recensendis eorumque in summa exponendis rebus gestis fere ad Constantinum usque Magnum nihil praeclari aut etiam operae pretii est consecutus, ut subverear ne quis ista legens exclamet "quid tanto dignum dedit hic promissor hiatu?" digressiones quoque in disputationes de vita monastica, contra Iudaeos, et alia id genus, talia sunt quae Annalibus parum omnino convenient et non possint a quovis ventriculo concoqui. quae ego a me dicta ita velim accipi ut ab eo qui non vituperet sed excuset Cedrenum, scriptorem qualem ea tempora et fortassis etiam vitae institutum tulit, ut uno verbo dicam, interdum *σνῆθη*. certe si quid ab eo peccatum est, non magno rerum dispendio peccatum est, cum abunde librorum sit ex quibus historiarum ab ipso praeteritarum aut minus commode tractatarum cognitio repeti possit. hoc autem vere possum affirmare, plurima esse in Cedreni hoc opere, quae cum alibi non inveniantur, maximam ei apud omnes veritatis et historiae amatores conciliare possint debeantque gratiam. in Iustiniano praesertim magno, in Heraclio et aliis deinceps Cpolititanis imperatoribus multo est quam ipse Zonaras fuerit diligentius ac copiosius versatus describendis, annis etiam singulis res gestas dividens. nam quae ante novae Romae ortum habet, ea videtur utcumque ex variis libris non magna cura ac iudicio perexiguo consarcinasse: in Cpolis autem rebus et exercitior fuit, ut appareret, et maiore est usus industria; et si quid ego indico, hoc illi *ἔργον* fuit, cetera *πάρεργα*. qui eum cum Zonara conferent, iis deprehendere erit proclive vere me ista dicere. nam omisit Zonaras multa quae noster habet, scitu perquam digna, et quibus omissis historiam mutilari obscurarique fuit necesse. multa ille breviter admodum indicavit, quae sunt a nostro circumstantiis omnibus explicatis illustrata. neque ego primus hoc deprehendi: sed Wolfius noster, quem honoris causa nomino, vir harum rerum (quod, quibus ignotus ipse est, lucubrationes eius evidentissime demonstrant) longe peritissimus, aliquanto ante codici vestro schedam

praefixerat qua argumentum eius in haec verba exprimitur "tractat idem argumentum quod Zonaras, sed multa habet a Zonara de industria praetermissa, brevitatis, ut opinor, studio, sed certe non praetermittenda. quodsi mihi optio data fuisset ab initio, hunc Zonarae praetulissem. nunc cum Zonaras denno edendus erit, consultum fore videbitur ut hoc totum opus pellegatur, et quidquid memorabile visum fuerit, Zonarae suis locis certa nota apposita inserendum." haec Wolfius; qui haud dubie, cum hoc ferret de Cedreno iudicium, ad ea respexit praecipue quae aliunde quam ex eo aut Zonara repeti commode non possunt. nam duo priores Zonarae tomi longe alioqui sunt meliores ac laude digniores quam ea quae ad Constantinum usque Magnum noster collegit. et tamen in hisce ipsis sunt nonnulla quae cognitu digna atque utilia tamen neque apud Zonaram occurrant neque alibi sint adeo obvia. enimvero id affirmare ausim, ex hoc nostro scriptore ab homine industrio multa posse desumi quibus Zonarae Procopii Diaconi aliorumque id genus scriptorum, recentiorum quoque, ut Cuspiniani Egnatii Panvinii, imperatores et historiae partim corrigi partim illustrari ac poliri possint. quae utilitas vel sola eius editionem apprime apud aequos lectores gratiosam facere debet. neque nunc proponam exempla: tametsi enim rei gustum aliquem annotationes nostrae praebebunt, tamen malo haec solerti lectori observanda relinquere quam iis commemorandis me iactare. addatur et hoc: cum eorum quae sunt circa Byzantium et in ipsa urbe locorum, tum aliarum multarum urbium fluminum montiumque notitiam permultis huius scriptoris locis posse explicari atque illustrari; ut magno rerum geographicarum incremento et antiquitatis recolendae adiumento diligentibus sit futurus.

Verum de Cedreno satis, aut fortasse nimium: legatur, ipse se probabit, et ostendet vendibili vino non opus esse hedera. venio nunc ad meam operam, non profecto ut eam vel iactem vel etiam ἀκκισμῶ extenuem, quorum neutrum ego ingenui hominis arbitror; neque etiam ut qui vestris et aliorum honorum (ceteros enim nihil moror) iudiciis diffidam, ideoque causam mihi dicendam putaverim: sed quod, cum ipse in hoc opere falsus alicubi sim, nolim alios quoque errare. primo omnium ne conatus quidem sum id consequi, ut Zonarae Nicetae ac Gregorae facundiam Latinam parem Cedreno conciliarem. nam probe mihi meae conscius tenuitatis, nemine etiam monente habebam exploratum me moliri hoc non debere quod ele-

gans pastor merito odisse ait, ἴσον ὄρεως πορυφῆ τελέσαι δόμον ὠρομέδοντος. et quidem Graecae linguae usu Cedrenum iis quos nominavi multo inferiorem esse, multoque minus in suo foro disertum, non difficulter iudicabant lectores; quo minus habet etiam quod conqueratur, si Latine purius ii nitidiusque ipso loquuntur. ac nescio quomodo mihi accidit ut interdum invitus, magis tamen solito, balbutirem ipse etiam, dum praeantis verba subsequor et exprimere coar. sed hoc quidquid est mali, aequanimitas lectorum vel dissimulabit vel corriget.

Postquam vos, Maecenatis nomine dignissimi heroes, ultro pro vestra benignitate de me honeste sentientes, impulsore maxime D. Ludovico Carino, sene longe doctissimo veroque officiosae in cultores bonarum artium humanitatis exemplo, vobisque non absque gravissimis causis et meritis carissimo et acceptissimo, de me autem iamdiu ita merito ut gratiarum actionem (quas enim possim pro tot beneficiis hae mea conditione referre?) hic locus dignam non capiat, memoriam autem ab eo in me profectarum commoditatum me vivo nihil sit oblitteraturum; suadentibus idem cum aliis primariis viris tum ipso etiam Wolfio, qui (nihil iam de ipsius laudibus dicam, cum praedicationem meam excedant, neque hoc sibi reponi muneris pro suis meritis ipse cupiat) abundantia quadam amoris semper me prosecutus quasi lampadem hanc in decursione vertendae Graecae historiae recte se traditurum mihi existimavit; postquam ergo Cedreni convertendi provinciam mihi credidistis (id quod mihi fuit, ut debuit, gratissimum), equidem in hoc incubui ut expectationi vestrae meisque promissis mature et fideliter satisfacerem. omnia expeditu facilia fore animo praeceperam, fortasse non nimis arroganter, ut qui non nunc primum hoc genus rei tractandum susciperem. sed in progressu tamen id expertus sum quod Alcaeus olim eleganter cecinit:

delata in altum cum semel est mare,
quocumque tempestas vocabit,
ut tibi navis eat necesse est.

multa spem meam fefellerunt. incidi in loca vel obscura vel mutila saepe; ubi cum non nisi unus codex mihi esset aut alibi eadem aut similia perscripta in promptu non haberem, oportuit me haerere. coniecturas scio aliquid posse, sed eae neque satis tutae aliquando sunt, et non raro quod conicerem aut quo

me referrem non succurrebat. ne tamen vel auctori vel lectori mea ignoratio fraudi esset, ubi visum est rem habere aliquid momenti, annotationibus meis pro virili rem exposui aut saltem aliis enodandam proposui. maxime barbarica me vexaverunt vocabula, quorum magnam copiam lector inveniet, partim hybridarum ac *μξοβαρβάρων* aut (si ita velit aliquis) *μξελλήνων*, partim prorsus et apud Latinos et apud Graecos peregrinorum. quorum alia rerum sunt, ut scaramangium, tuldum, cumparia, barducium, laesa, et alia plura; alia officiorum appellationes, ut barangi, protovestiarium, logotheta dromi, canicium, protospatharius, drungarius, ameras. reperiet etiam multa Latina Graeco habitu velata, *κινστέραν*, *σκάμων*, *λεγάτα*, silentium, asecretia, scalam, *κοῦρσον*, sexcenta alia. in quibus animadvertendis et vertendis quam fuerim felix, nescio: fui certe moleste occupatus. quod ad annotationes meas attinet, poteram eas extendere et amplificare indicatione et comparatione eorum quae apud alios scriptores iisdem de rebus habentur; quod ignavo fortassis aut librorum copia destituto lectori fuisset non ingratum. verum ego brevitati studui; et cum postremo eas relegerem, permulta amputavi quae alio loco commodius me persecuturum videbam, cum hic vel brevius quam ut satis intelligerentur indicare ea oporteret, vel commentando extra fines annotandi progredi. has autem ipsas annotationes lectori magnum momentum allaturas ad intelligendum Cedrenum, aut saltem quaedam diligentius scrutandum, confido. mihi quidem incredibili labore constiterunt. ponetur in lucro a gratis, si ad alios quoque intelligendos scriptores inde aliquid poterunt petere adiumenti; quod ego spero fore. numeri eorum numeris margini Cedreniano appositis respondent; nisi quod saepe plura unico sumus complexi loca. ad finem tabulas chronologicas*) adieci, iampridem eas a me compositas, et cum ad alia tum ad *συγχρονισμούς* prompte inveniendos ac intervalla temporum supputanda utiles. in his fere sum Funckium secutus, quanquam ipse quoque de quibusdam quod moneam et disputem videor mihi habere; quod ipsum quale sit, alio loco, si deus volet, proferetur. Graecus codex editur diligentissime et summa

*) haec chronologia quia virorum doctorum iudicio non satis accurata est, in hac editione praetermissa est. FABR.

fide ac labore non exiguo descriptus, collatusque cum vestro exemplo. ex eo poterit emendatio eorum sumi in quibus est a me peccatum. ut enim nusquam me hallucinatum profitear, non facile mihi quisquam persuaserit. confido tamen aequos peritosque rerum et aerumnarum quae in huiusmodi operibus sunt exauctandae lectores non ita multa desideraturos, ut non sint mihi pro laboribus hisce gratiam habituri. Vobis autem, Viri amplissimi, vobis acceptam ferre debent, quam hoc opere legendo utilitatem delectationemque capient: vobis, inquam, non mihi, tametsi enim studio rei publicae literariae iuvandae atque locupletandae tenear vel maximo; paucisque (quod velim nemo dictum arrogantius putet) voluntate bene merendi de patria cedo, aut fortasse nemini, tamen ea est rerum mearum tenuitas, ut nisi aliis locata mea opera, qui fortunarum mearum habeant ac laborum et suae liberalitatis rationem, scribendi facultatem habeam nullam. et quamvis multo est quam imperiti credere possint aerumnosius, ista, qualia nos fere edidimus adhuc, conscribere; ut non domino tantum fundi maximam, sed et colono aliquam gratiam debere videri possint qui frugibus vescuntur; ego interim quod ab aliis exigam non habeo, cui dubium non sit quin meos in hoc opere labores pro vestra liberalitate atque munificencia ita sitis compensaturi, ut insigni vobis obstrictus beneficio perpetuus sim debiturus atque habiturus gratias. atque ego sane neque volo neque debeo etiam diffiteri, hanc mihi potissimam fuisse meae vobis operae offerendae atque navandae causam, ut consecuto quod volui, nemo alius porro sit appellandus. at vestrae magnificentiae quis, nisi animi prorsus obnoxii, negaverit plurimum a re publica literaria et omnibus in ea ingenne versantibus deberi? nam me quidem, ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem. quod ipsum tamen adhuc ita temperavi, et in posterum quoque rebus meis sic poscentibus ita instituam, ut non minora ad bonarum literarum studiosos quam ad me meis e laboribus redeant emolumenta. Vos autem quid, praeter publicae utilitatis rationes et voluntatem de me quoque privatim bene merendi, ad hoc Cedreni dandum munus adduxerit, ne cogitari quidem potest; nisi si quis ita est in Europa hospes et famae ignarus, ut vos et avitae et vestris meritis partae gloriae inopes suspicetur voluisse huius liberalitatis opportu-

**

nitatē nomini vestro laudem decusque conciliare. enimvero quod vestro sumptu in lucem e tenebris eruendis ac publicandis hocque pacto ab interitu vindicandis bonis libris et magnificentiam vestram patriae demonstratis et rem publicam augetis atque exornatis, non id gloriae, qua abundatis, quaerendae studio, sed laudatissimi piae inclytaeque memoriae herois Antonii Fuggeri, patris vestri, legitima quadam et hereditaria successione atque imitatione facitis; neque committendum vobis putatis ut cum aliis in rebus eum patriae repraesentetis, hoc unico in tam laudabili instituto ab eo vos degenerasse opinari quisquam possit. Valete, Viri amplissimi ac veri Maecenates; nosque in vestrorum clientum numerum semel receptos fovete, sedulo curaturos ne quid vobis in nos collatorum beneficiorum pereat. Heidelbergae Nonis Ianuarii, anno a natali Christi 1566.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ

ΣΤΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΣΑΑΚΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ,
ΣΤΑΛΕΓΜΕΝΑ ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΛΡΗΝΟΥ
ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ. *)

Πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ φιλιστόρων τὴν P 1 ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἐπραγματεύσαντο· ὃ τε γὰρ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμον εἰς Μαξιμιανὸν καὶ Μαξιμίνον τοὺς τυράννους κατέληξε, καὶ ὁ ὁμολογη-

*) Cod. Coislin. 136 ap. Montfaucon. Bibl. Coislin. p. 207—8: *Σύνοψις ἱστοριῶν συγγραφείσα παρὰ Ἰωάννου κουροπαλάτου καὶ μεγάλου δρογγαρίου τῆς βίβλου τοῦ Σκυλίτζη. Τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἄριστα μετὰ τοῦ παλαιοῦ ἐπραγματεύσαντο πρῶτον μὲν*

COMPENDIUM HISTORiarUM,
A MUNDO CONDITO USQUE AD ISAACIUM
COMNENUM IMPERATOREM
A DN. GEORGIO CEDRENO EX DIVERSIS
LIBRIS COLLECTUM,
GUILIELMO XYLANDRO AUGUSTANO
INTERPRETE.

Multi ante nos religiosi atque cognitionis rerum gestarum studiosi viri in compendium historiarum contrahere aggressi sunt. nam et Georgius monachus idemque syncellus, ab initio mundi orsus, usque ad Maximianum et Maximinum tyrannos rem perduxit; et quo is loco desit,

τῆς Θεοφάνης τὸ ἐκείνου τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκίαν ἄχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικοῦ κατήγησε. μετὰ δὲ τοῦτον καὶ ἄλλοι ἐπεχείρησαν, οἷον ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ ὑπέρτιμος Ψελλὸς καὶ ἕτεροι σὺν τούτοις. ἀλλὰ τῆς ἀκριβείας ἀποπεπιώκασιν, ἀπαριθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδάξαντες τίς μετὰ τίνα γέγονεν ἐγκρατής, καὶ πλεόν οὐδέκ. ὁ γὰρ P 2 Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγών, καὶ οἱ λοιποὶ Βυζάντιοι, Νικηφόρος τε διάκονος ὁ Φρύξ, Λέων ὁ Καρίας, Θεόδωρος ὁ Σίδης, καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεβαστείας, καὶ ὁ Κυζίκου Δημήτριος, καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, οἰκίαν ἕκαστος 11

ὁ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύμμελλος χρηματίας Ταρασίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, μετ' ἐκείνου δὲ ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης καὶ τοῦ Ἀγοῦ ἠγούμενος, ἐπιστατικώτερον τὰς ἱστορικὰς ἐπιδραμόντες βίβλους καὶ συνοψίσαντες λόγῳ μὲν ἀφελεὶ καὶ ἀπεριέργῳ, μόνον οὐχὶ δὲ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐφαπτομένῳ τῶν πεπραγμένων. ἀλλ' ὁ μὲν Γεώργιος ἀπὸ καταβολῆς ἀρχάμενος κόσμος ἐς τοὺς τυράννους κατέληξε, Μαξιμιανόν φημι καὶ τὸν τούτου υἱὸν Μαξιμίον (Μαξέντιον Montfaucon). ὁ δὲ Θεοφάνης τὸ ἐκείνου τέλος οἰκίαν ἀρχὴν ποιησάμενος καὶ τὴν ἐπιλοιπὸν συντεμνοὺν χρονογραφίαν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικῶν κατατήσας ἔστη τοῦ δρόμου. μετὰ δὲ τοῦτον οὐδεὶς ἄλλος ἐπέδωκεν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ σπουδάσματι. ἐπεχείρησαν μὲν γάρ τινες, οἷον ὁ Σικελιώτης διδάσκαλος καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς ὕπατος τῶν φιλοσόφων καὶ ὑπέρτιμος ὁ Ψελλὸς, καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι· ἀλλὰ παρέργον ἀψάμενοι τοῦ ἔργου τῆς τε ἀκριβείας ἐκπεπαιώκασιν, τὰ πλείστα τῶν καιριωτέρων παρέντες, καὶ ἀνόητοι τοῖς μετ' αὐτοὺς γεγόνασιν, ἀπαριθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδάξαντες τίς μετὰ τίνα τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατής, καὶ πλεόν οὐδέκ. ἀλλὰ καὶ ταύτας οὐκ ἐστοχαμένως συγγραψάμενοι ἔβλαψαν τοὺς ἐντυγχάνοντας, οὐκ ᾤφειλσαν. ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγών, Ἰωσήφ Γεβείσιος καὶ Μανουὴλ οἱ Βυζάντιοι, Νικηφόρος ὁ διάκονος ὁ Φρύξ, ὁ Ἀσινὸς Λέων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος καὶ ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ ὁμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστεία καθηγησάμενος ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδός, οἰκίαν ἕκαστος ὑποθεσιν προσησάμενος, ὁ μὲν ἐκαινὸν βασιλέως, ὁ δὲ φύγον πατριάρχου, ἕτερος δὲ φίλον ἐγκρίμων, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος ἀποκληροῦντες σκοπόν, πῶρῳ τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πε-

inde principium sumens Theophanes confessor obitu Nicephori, qui de generali logotheta imperator fuit factus, historiam suam finit. post hunc etiam alii idem opus in manus sumpserunt, ut Siculus, ut honoratissimus Psellus, ac praeter hos alii. ceterum isti accuratam atque exactam temporum rationem non tenuerunt, neque aliud praestiterunt quam quod nuda regum enumeratione exposita, quis cui in imperio successisset docuerunt. nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlagon ac reliqui Byzantii, tum Nicephorus diaconus Phryx, Leo e Caria, Theodorus Sida oriundus, alterque Theodorus Augustanus, Demetrius item Cyzicenus ac Ioannes monachus, horum quivis peculiari sibi proposita

ἐπόσειν προστησάμενοι, ὃ μὲν ἔπαινον φέρε εἰπεῖν βυσιλλῶς, ὃ δὲ φόγον πατριάρχου, ἄτερος δὲ φίλου ἐγκύμειον, πόρρω τῆς τῶν ἀρχόντων ἀνδρῶν διανοίας ἀποπεπτώκασιν καὶ πρὸς ἀλλήλους δι-
 τρήθησαν. ὃ δὲ πρωτοβεστιάριος Ἰωάννης ὁ Θρακῆσιος τὸ ἐπιώ-
 5 πτεμον, συντομωτέραν ἐνδιδόναι κατάληψιν τῶν ἐν διαφόροις συμ-
 βεβηκότων καιροῖς, τὰς τῶν ἄνωθεν λεχθέντων συγγραφέων ἰστο- **B**
 ρίας ἀναλεξάμενος καὶ ἐγκυτῶσκενον πειθισάμενος τὴν γραφὴν
 ἀπὸ τοῦ τέλους ἤρξατο τοῦ ἀπὸ γενικῶν Νικηφόρου, καὶ τὰ ἐμ-
 παθῶς ἢ καὶ πρὸς χάριν λεχθέντα ἀποδιοπόμπησε, γυμνῆν τὴν
 ἱστορίαν παραδέδωκεν. ἡμεῖς δὲ τὰς τούτων ἐπελθόντες βίβλους

πῶσιν διανοίας. ἀποτάδην γὰρ τὰ κατὰ τοὺς αὐτῶν χρόνους
 συντεθέντα καὶ μικρὸν ἄνωθεν ἱστορικῶς συγγραφάμενοι, καὶ ὃ
 μὲν συμπαθῶς ὃ δὲ ἀντικαθῶς, ὃ δὲ καὶ κατὰ χάριν, ἄλλος δὲ
 καὶ ὡς προσετέτακτο, τὴν ἑαυτοῦ συνθεῖς ἱστορίαν, καὶ πρὸς
 ἀλλήλους ἐν τῇ τῶν αὐτῶν ἀφηγήσει διαφερόμενοι, λίγους καὶ
 παραγῆς τοὺς ἀκροατὰς ἐμπεπλήκασιν. ἡμεῖς δὲ τῷ πόνῳ τῶν
 ἐρημένων ἀνδρῶν ἐκεῖ ἐντυχόντες, καὶ λυσιτελήσειν οὐ μικρὰ τὴν
 σύντομον τοῖς φιλοῖστοροῦσιν ἐλπίσαντες, καὶ μάλιστα τοῖς τὸ ἄ-
 σπον τοῦ ἐκπονωτέρου προτιθεμένοις, συντομωτάτην διδοῦσαν
 κατάληψιν τῶν ἐν διαφόροις συμβεβηκότων καιροῖς καὶ τοῦ βά-
 ρους τῶν ὑπομνημάτων ἐλευθεροῦσαν, τὰς τῶν ἄνωθεν λεχθέν-
 των συγγραφείσας ἐπ' ἀκριβῆς ἱστορίας ἀναμαξάμενοι καὶ τὰ ἐμ-
 παθῶς ἢ καὶ πρὸς χάριν λεχθέντα ἀποδιοπομπήσαντες, καὶ τὰς
 διαφορὰς καὶ διαφανίας παρέντες, ἀποξέσαντες δὲ καὶ ὅσα ἐγγὺς
 ἐγγεμένα εὐρομεν τοῦ μυθᾶδου, τὰ δὲ εἰκότα καὶ ὁπόσα τοῦ
 κωτοῦ μὴ ἀπέκλιπε συλλεξάμενοι, προσθέντες δὲ καὶ ὁπόσα
 ἀγράφως ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν, καὶ ὅσ' ἐν ἐπιδρομά-
 δην συνθίμενοι, τοῖς μεταγενεστέροις καταλελοιπάμεν τροφήν ἀπα-
 λην καὶ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου ἀληθευμένην, ἔν ὃι μὲν τὰς τῶν
 ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν βίβλους ἐπελθόντες ὑπομνήματα ἔχοιεν συνέ-
 κτημον φέροντες καὶ ἐπιότερ τοῦτο τὸ βιβλίον (οἶδε γὰρ ἡ ἀνά-
 γνωσις ἀνάμνησιν ἐμποιεῖν, ἢ δὲ ἀνάμνησις τρέφειν καὶ μεγαλύνειν
 τὴν μνήμην, ὡσπερ τούναντιον ἡ ἀμύλεια καὶ ῥαστώη ἐπιφέρειν
 ἀμνησίαν, ἢ τινα πάντως ἔκεται λήθη ἀμαυροῦσα καὶ συγγέουσα
 τὴν μνήμην τῶν πεπραγμένων), οἱ δὲ μὴπω ἐντυχόντες ταῖς ἱστο-
 ρίας ὁδηγὸν ἔχοιεν τήνδε τὴν ἐπιτομὴν καὶ ἀναζητῶντες τὰ
 κλαδικῶς γυγραμμένα ἐντελεστέραν τῶν πεπραγμένων λάβοιεν εἰ-
 δῆσαν. 5 συντομωτέραν ἐπιχειρήσας (an βουληθείς?)
 ἐνδιδόναι? 9 ἀποδιοπομπήσας?

argumento (verbi gratia, laudationem alius regis, alius patriarchae vi-
 tuperationem, alius amici praedicationem) procul a nominatorum viro-
 rum sententia aberrarant, ipsique inter se dissenserunt. iam Ioannes
 Protostestariarius cognomento Thracensis, compendiosiore eorum quae
 diversis evenerunt temporibus notitiam tradere conatus, eorum com-
 memoratorum scriptorum historiis accurate perlectis indeque in suos com-
 mentarios quae ad rem facerent collatis, ab exitu Nicephori cuius paulo
 ante meminimus exorsus est, repudiatisque quae ex animi commotione
 aut in gratiam alicuius scripta fuerant, nudam historiam tradidit. nos
 autem evolatis horum libris, indeque iis quae attinebat collectis, adie-

τὰ εἰκότα συνελέξαμεν, προσθέντες καὶ ὄσα ἀγράφως ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τῆς Λεπτῆς Γενέσεως οὐκ ὀλίγα συλλέξαντες καὶ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριῶν καὶ ἀφ' ἐτέρων βιβλίων, καὶ ὅφ' ἐν ἐπιδρομάδῃ συνθέντες, τοῖς μεταγενεστέροις καταλελοιπάμεν τροφήν ἀπαλήν καὶ ἀληθευμένην, ἔν' 5

C οἱ μὲν τὰς τῶν ῥηθέντων ἱστορικῶν βίβλους ἐπελθόντες ἔχοιεν ὑπομνήματα (οἶδε γὰρ ἡ ἀνάγνωσις ἀνάμνησιν ἐμποιοῦν, ἡ δ' ἀνάμνησις τρέφειν καὶ μεγαλύνειν τὴν μνήμην, ὥσπερ τοῦναντίον ἡ ἀμέλεια καὶ ῥαστώνη ἐπιφέρειν ἀμνησίαν, ἥ τινι πάντως ἐπεταὶ λήθη, ἀμυροῦσα καὶ συγχέουσα τὴν μνήμην τῶν πεπραγμέ- 10 νων), οἱ δὲ μῆπω ἐντετυχηκότες ταῖς ἱστορίαις ὁδηγὸν ἔχοιεν τήνδε τὴν ἐπιτομήν.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. παχυμερῶς εἰπὼν τὰ συνεκτικώτατα τῶν στοιχείων, μετὰ ταῦτα λεπτομερῶς ἐξηγεῖται τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως, λέγων "καὶ εἶπεν ὁ Θεός, 15 γενηθήτω φῶς." ἰστέον οὖν ὅτι πᾶν ὃ ἦν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου

D τούτου συστάσεως, ἐν φωτὶ ἦν· οὔτε γὰρ αἱ τῶν ἀγγέλων χορεῖαι ἐν σκότει διήγον οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί, ἀλλ' ἐν τῷ φωτὶ καὶ πίσῃ εὐφροσύνη πνευματικῇ τὴν πρέπουσαν αὐταῖς λειτουργίαν ἐκπληροῦσαι. τὸ γὰρ σκότος ἐκ τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἐφα- 20 πλώσεως καὶ τὰ ὑπὸ τούτου σκεπόμενα γέγονεν. ἐπὶ τούτων τοίνυν εἶπεν ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· ἐχωρίσθη γὰρ

5 μεταλελοιπάμεν P i. e. editio Parisiensis
ἐπὶ malebat Xylander

21 καὶ] κατὰ ?

ctis etiam quae, cum non essent scripta, ab antiquis hominibus tradita didiceramus, non pauca etiam ex parva Genesi, ecclesiasticis historiis aliisque libris complexi, cursim omnia in unum composuimus volumen. quod opus posteris relinquimus tanquam alimentum tenerum ac mola praeparatum, ut et qui dictorum historicorum scripta legerunt, commentarios habeant (etenim lectio ad recordationem excitandam est efficax, recordationi ad alendam augendamque memoriam vis est, quemadmodum contra incuria et negligentia immemores reddit; unde prorsus oblivio consequitur, memoriam rerum gestarum obscurans atque confundens) et qui historias nondum cognoverunt, hoc compendio ductoris loco utantur.

Principio fecit deus caelum et terram. confusius iis mundi partibus nominatis quae maxime reliquas in se continent, distinctius deinceps creationis principium enarrat, dicens "et dixit deus, fiat lux." sciendum est, quidquid ante huius mundi constitutionem exstitit, id in luce fuisse. nam neque angelorum choreae in tenebris degebant neque universi caelestes exercitus, sed in luce, et omni spiritibus congruente laetitia suum quivis munus obibant. tenebrae autem extensione caeli, qua tegebantur ea quae infra caelum sunt, exstiterunt. de his ergo dixit deus "fiat lux," ac exstitit lux. nam a tenebris separata est, et ab opi-

ἀπὸ τῶν σκότους, καὶ ἡμέρα ὠνομάσθη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ.
 ἡ πρώτη ἐστὶ τοῦ παρ' Ἑβραίοις λεγομένου Νισὰν τοῦ πρώτου
 μηνός, εἰκοστὴ δὲ πεμπτὴ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου μηνός, P 3
 παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις ζ' Φαμενώ τοῦ κθ' καλουμένου παρ' αὐτοῖς
 5 μηνός. ἐν ταύτῃ καὶ Γαβριὴλ τὸν ἀσπασμὸν ἐπὶ τῇ θείᾳ συλλή-
 ψῃ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ τῇ παναχράντῳ Θεοτόκῳ ἐφθέγγετο.
 ἐν ταύτῃ καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ πατρὸς μετὰ τὴν ἕξ αὐτῆς ἄρ-
 ρητον γέννησιν πᾶσαν πληρώσας οἰκονομίαν ἐκ νεκρῶν ἀνίστη·
 10 ἦπερ καὶ κυριακὸν πάσχα οἱ ἅγιοι πατέρες ὠνόμασαν, ἀρχὴν λα-
 βόντες κατὰ τὴν αὐτὴν ἁγίαν τῆς ζωηφόρου ἀναστάσεως ἡμέραν
 τοῦ πεντακισχιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἐννάτου ἔτους B
 ἀπὸ κτίσεως κόσμου. καὶ τινὲς δὲ τῶν ἁγίων Θεοφθῶρων πατέρων
 ἐν τῇ αὐτῇ ἔφασαν τῇ ἡμέρᾳ, δηλοῦντι τοῦ Μαρτίου μηνός, καὶ
 τὴν ἐπὶ γῆς δευτέραν τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν
 15 γενήσεσθαι παρουσίαν, ἐν ᾗ κρινεῖ πᾶσαν πνοήν, ὡς τοῦ μέλλον-
 τος αἰῶνος ἀπ' αὐτῆς πάλιν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος. ὅτι ἐν
 αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἣτις ἦν κυριακὴ, ἤγουν τῇ μιᾷ τῶν σαβ-
 βάτων, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, πνεῦμα καὶ φῶς
 καὶ νυχθήμερον καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τὸ σκότος, ἰσοῦ ἔργα
 20 ἐπέα. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς τὴν πρώτην ἡμέραν νοητὴν λέγει διὰ τὸ
 ἀδιώγνωστον εἶναι τέως τὸ πρωτόκτιστον φῶς καὶ κεχυμένον. ἐν C

13 τῇ ἡμέρᾳ] ταύτῃ ἡμέρᾳ?

hæc ei nomen diei impositum. est autem prima dies primi Ebraeorum
 mensis, qui mensis ab iis Nisan dicitur; eademque quinta post vicesi-
 mam eius mensis quem Romani Martium vocant, apud Aegyptios est
 septima mensis, quem ii Phamenoth appellant, estque iis in ordine vi-
 gesimus nonus. ea die divinam dei nostri servatoris conceptionem
 castissimæ virginis dei genitricis Gabrielus salutatione denuntiavit. eadem
 die unigenitus patris filius, cum ex ea ineffabili modo natus omni suo
 in carne defunctus esset officio, e mortuis surrexit. quam diem etiam
 pascha dominicum beati patres nominarunt, facto eius rei initio ab ea
 ipsa sacra die vivificæ resurrectionis, quæ fuit anno ab origine mundi
 quinquies millesimo quingentesimo trigesimo. præterea quidam bea-
 tarum et divino instinctu præditorum patrum eadem die (nimirum
 25 Martii) alterum filii dei et servatoris nostri Iesu Christi adventum
 fore pronuntiaverunt, quo de omni anima est iudicium acturus, quippe
 futurum sæculum rursus ab hac ipsa die inchoandum existimantes.
 nota, prima ista die, quæ fuit dominica sive prima post sabbatum,
 fecit deus caelum et terram, spiritum et lucem, diem naturalem, quæ
 die ac nocte constat, ac (quod erat istorum consecrarium) tenebras:
 septem numero opera effecta. Africanus autem primam diem intelligen-
 tia tantum considerari ait, quod eatenus lux quæ ante omnia creata
 fuit, internosci non potuerit ac diffusa fuerit. secunda naturali die

τῷ δευτέρῳ δὲ νυχθημέρῳ ἐγένετο στερέωμα, ἔργον ἕν. στερέωμα δὲ ἐκλήθη τὸ δημιουργημα διὰ τὸ τὴν φύσιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ ὑποκειμένων λεπτὴν εἶναι καὶ ἀραιάν, οὐρακὸς δὲ διὰ τὸ καθαροῦσθαι τρόπον δέρεως ὑπὲρ κεφαλῆς ἠπλωμένος. ἐν τῷ τρίτῳ νυχθημέρῳ φανέρωσις γῆς καὶ ἀναξήρασις, παράδεισος, δένδρα 5 παντοῖα, βοτάναι καὶ σπέρματα, ἔργα τέσσαρα. ἑξῆς δὲ ἐπεκλήθη ἡ γῆ, ἐπειδὴ καὶ ἴδιον αὐτῆς ἐστὶ κατὰ φύσιν τὸ πρόσρημα· τὸ γὰρ κυρίως ἑξῆς γῆ ἐστίν. ἐπειδὴ ὡσπερ τι βάρος ἀπέθετο

D τὰ ἐπικείμενα αὐτῇ ὕδατα, λοιπὸν βλαστάνειν προσετέθη. ψυχὴν δὲ ζῶσαν ἐξαγαγεῖν ἐκελεύσθη, ἕν' ἐκ τούτου γινώσκηται τῆς 10 τε ἀλόγου ψυχῆς ἢ διαφορὰ καὶ τῆς ἀνθρωπείας· ἐκ γὰρ γῆς ἐφύη τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἢ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐμφυσήματος συνέστη. καὶ ὅτι γεηρά ἐστὶ τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἐξ αὐτῆς ἐστὶ γινῶναι πάλιν τῆς γραφῆς· εἴρηται γάρ, ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐστίν. αἷμα δὲ πηγνύμενον εἰς σάρκα 15 μεταβάλλεται, σὰρξ δὲ φθειρομένη εἰς γῆν ἀναλύεται. εἰκότως οὖν γεώδης ἢ τῶν ἀλόγων ψυχῆ. τῇ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, ἔργα τρία. τῶν

P 4 φωστήρων γενομένων πολυμερὲς τῷ παντὶ παρεσχέθη ὕψελος, ἐκ τε τοῦ φαίνειν καὶ ταῖς οἰκείαις λαμπηδόσι καταναγάζειν τὸν κόσμον 20 πλουσίως, ἐκ τε τοῦ ἀνίσχειν καὶ καταδύεσθαι τὴν τῶν χρόνων ἀπαρίθμησιν γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τῶν σημείων, οἷά ἐστι διὰ τῆς σελήνης φαίνεσθαι. λεπτὴ γὰρ οὖσα ταῖς κερμαῖσι καὶ καθαρὰ

8 ἐπειδὴ δὲ ὡσπερ?

21 τοῦ] τοῦ τῷ?

22 καὶ] καὶ?

firmamentum est factum: opus unum. hoc autem nomen habet, propterea quod tenuis est et rara eorum quae supra id atque infra sunt natura. caelum autem (Graece οὐρανός) dicitur, quod pellis instar videtur supra caput expansum. tertia die terrae apparitio ac siccatio, paradisi, omnis generis arbores, herbae et semina: quattuor opera. arida autem seu sicca appellata fuit terra, quod nomen naturae eius proprium est: proprie enim siccum quod sit, terra est. haec ubi se iniectionis desuper aquis exoneravit, iussa porro est germinare. iussa est autem producere animam viventem, ut inde cognosceretur bruti ac hominis animae discrimen: nam brutorum anima ex terra est nata, hominis autem ex divina inspiratione orta est. esse autem brutorum animam terrenam, rursus ex ipsa potest intelligi scriptura: dicit enim "anima omnis pecoris est sanguis eius." porro sanguis concretus in carnem mutatur, caro suo interitu in terram dissolvitur. itaque consentaneum est brutorum animam esse terrenam. quarta die solem lunam et stellas deus fecit: tria opera. luminarium ortus multiplicem universo utilitatem attulit, cum lucendo suoque splendore mundum affatim illustrando, tum ortu obituque suo tempora distinguendo. tum qualia signa praebeant, luna declarat; cuius cornua acuta ac pura si sint, constantem diel sere-

περὶ τὴν ἡμέραν σταθῆραν εὐδίαν κατεπαγγέλλεται, παγεῖα δὲ
ταῖς κεραλαῖς καὶ ὑπέρυθρος φαινομένη ἢ ὕδωρ λάβρον ἀπὸ νεφῶν
ἢ χειμῶνα ἔσεσθαι μηνύει. ὡσαύτως καὶ ὁ ἥλιος ἀνθρακώδης
γενόμενος καὶ ἔφαιμος ταῖς ἀκτίσιν ἢ τὸ ἀπαύγασμα βιαίαν κίνη-
5 σιν δηλοῖ ἐπιγενέσθαι. καὶ μάρτυρες τούτων πλωτῆρες καὶ γεωρ- B
γοὶ καὶ ὄδοιπόροι. τῇ ε' ἡμέρᾳ τὰ ἐρπετὰ, τὰ νηκτὰ πάντα, κῆτη
ἰχθῆες καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔτι τε καὶ πετεινά, ἔργα τρία.
τῇ ε' ἡμέρᾳ τὰ τετράποδα, τὰ ἐρπετὰ τῆς γῆς, τὰ θηρία καὶ
τὸν ἄνθρωπον, ἔργα τέσσαρα. ὁμοῦ πάντα τὰ ἔργα εἰκοσιδύο,
10 βιόσφιμα τοῖς Ἑβραϊκοῖς γράμμασι καὶ ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βί-
βλοῖς καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἰακώβ εἰκοσιδύο γενεαρχίαις, ὡς ἐν
Λεπτῇ φέρεται Γένεσει, ἣν καὶ Μωσῆς εἶναι φασὶ τινες ἀποκά-
ληψαν. αὕτη τὰς οὐρανίους δυνάμεις τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λέγει ἐκτί-
σθαι. τίτος δὲ χάριν τὴν ζ' ἡμέραν εἰλόγησεν ὁ Θεός, καὶ οὐ C
15 κῆσας; φασὶ τινες. λέγομεν οὖν ὅτι ἐκάστη τῶν ἄλλων ἐκ τῆς
ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας ἔσχε τὴν εὐλογίαν· ἐπειδὴ δὲ ἔμει-
λεν αὕτη μόνη μένειν ἀγέραστος, μηδεμιῶς ἐν αὐτῇ γενομένης
δημιουργίας, τούτου χάριν ἠὲ εὐλογήθη καὶ αὕτη ἐπὶ τοῦ Θεοῦ καὶ
ἡμῶν, καὶ σάββατον ὡς καταπαύσιμος προσηγορεύθη, καὶ ὡς
20 τίπος τῆς ἐβδόμης χιλιετηρίδος καὶ τῆς τῶν ἡμερῶν συντε-
λείας, ὡς Ἰωσήπος μαρτυρεῖ καὶ ἡ Λεπτὴ Γένεσις.

Τὰ θηρία καὶ τὰ τετράποδα καὶ τὰ ἐρπετὰ ὁμόφωνα ἦσαν

nitatem promittit, sin obtusis cornibus ac subrubens appareat, aut lar-
gos imbres aut tempestatem fore indicat. eodem modo sol quoque, si
prunae instar candeat ac sanguinis colore tinctos radios splendoremque
edat, motum violentum imminere ostendit. testes harum rerum sunt
navtae agricolae viatores. quinta die repentia, quaecunque natant, ce-
los, pisces, et quaecunque in aquis vivunt, ac praeterea volucres deus
creavit: opera tria. sexta die quadrupeda, ea quae humi serpunt, be-
stias et hominem: opera quattuor. numerus omnium operum simul vi-
gintiduo; quae summa aequat numerum literarum Ebraicarum, et rursus
librorum quibus Iudaei utuntur, itemque vigintiduo graduum generis ab
Adamo usque ad Iacobum, ut in parva Genesi legitur, quam etiam non-
nulli aiunt esse Moysis patefactionem. idem liber tradit caelestes quoque
potentias prima die creatas esse. cur autem, inquit quidam, non
omnes, sed septimum duntaxat diem deus faustum esse iussit? respon-
demus reliquarum unamquamque ex opificio quod ea die peractum est,
suam habere prosperitatis denuntiationem: cum autem sola septima eo
honore esset caritura, nullo ea die opere condito, ideo ipsa quoque a
deo fausta esse iussa est ac consecrata et sabbatum appellata; ut quae
requietem afferat, et repraesentet septimum annorum millenarium,
facinque peccantium hominum; ut Iosephus testatur et parva Ge-
nesis.

Bestiae ac quadrupeda et reptilia ante delictum communi cum ho-

D πρὸ τῆς πυραβάσεως τῷ ἀνθρώπῳ, διότι, φησὶν, ὁ ὄφης ἀνθρω-
 πίνῃ φωνῇ ἐλάλησε τῇ Ἐῷα. πῦσα δὲ λογικὴ φύσις κατ' εἰκόνα
 Θεοῦ, ταῦτα δὲ οὐκ εἰσὶ κατὰ εἰκόνα Θεοῦ· τὸν γὰρ ὄφιν ὁμο-
 λογοῦμεν λελαληκέναι τῇ Ἐῷα, στόμα γενόμενον τῷ νοητῷ ὄφει,
 ἐν ᾧ ἐνεργήσας ὡς συνήθει ὄντι τῷ ἀνθρώπῳ παρὰ τὰ λοιπὰ θη- 5
 ρία δι' αὐτοῦ ἠπάτησε τοὺς προπάτορας, ὁ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν
 ἀψύχοις εἰδώλοις λαλήσας τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δειλασθεῖσι πολυτρόπως
 εἰδωλολάτραις. τὸ δὲ εἶναι τὸν ὄφιν τετράπουν τὸ πρὶν καὶ μετὰ
 τὴν πονηρὰν εἰσηγήσιν ἐρπουσικόν, καὶ ἰὸν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν
P 5 ἐντεθῆναι, οὐκ ἀπιστοῦμεν. φρόνιμος δὲ ὁ ὄφης ἐκλήθη, ὅτι τὸ 10
 λογικὸν ζῷον τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγγιλοῖα διαφέρων,
 ἔξαπατῶν ἐμελλεν. ἄλλοι δὲ φασιν ὅτι οὐ τῷ κατὰ προφορὰν λόγῳ
 ὁ ὄφης ἐχρήσατο· ἀλλ' οἱ πρωτόπλαστοι, ἕτε κακίας ὄντες ἀμι-
 γεῖς, ἀκριβεσιότητας εἶχον τὰς αἰσθήσεις καὶ πολὺ τῶν ἡμετέρων
 διαλλαττούσας, ὥστε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πάσης ὑπάρχειν φωνῆς 15
 ἀκουστικῆν. ἐπειδὴ γὰρ βασιλεὺς ὡσπερ προήχθη ἐν τῷ κόσμῳ
 ὁ ἄνθρωπος, εἰκότως κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγέννηται· ἔδει γὰρ τὸν
 μέλλοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ὡσπερ τινὰ εἰκόνα εἶναι ἕμψυχον τῆς
 τοῦ παμβασιλέως ὁμοιότητος, οὐκ ἐν πορφυρίδι καὶ σκίπτρω καὶ
B διαδήματι τὴν ἀξίαν ἐμφαίνοντα, ἐπεὶ μηδὲ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τοῦ- 20
 τοις ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ κεκοσμηθῆναι τῇ ἀφθαρσίᾳ καὶ ἀθανασίᾳ
 καὶ ἀρετῇ· τούτοις γὰρ τιμηθεὶς ὁ ἄνθρωπος τὴν πρὸς τὸ πρῶτό-

minibus voce usa sunt. nam (inquit) serpens humana voce Evam est
 allocutus. omnis autem natura ratione praedita est secundum imaginem
 dei. at vero ista non sunt facta secundum imaginem dei. etenim ser-
 pentem fatemur Evae verba fecisse, ita quidem ut is oris loco fuerit
 serpenti, quem et significatum intelligentia deprehendimus. hic illo, ut
 cum homine plus quam reliquis sit animantibus consuetudinis habente,
 usus instrumento, generis nostri auctores decepit. idem postmodo etiam
 in simulacris inanibus locutus est ad variis modis a se inescatos simula-
 crorum cultores. neque tamen non credimus serpentem initio fuisse
 quadrupedem, ac post malitiosam istam inductionem humi serpendi ne-
 cessitate adstrictum, linguaeque eius virus impositum. vocatus est ser-
 pens callidus, quod homini, animali ratione praedito et reliquis acumine
 mentis praestanti esset impositurus. alii dicunt non expressis verbis
 usum serpentem, sed primo creatos homines, utpote ab omni malitia
 puros, acutissimos habuisse sensus multoque nostris praestantiores; ita-
 que suo auditu omnia vocis genera percepisse. quando enim in mun-
 dum homo tanquam rex productus fuit, conveniebat eum ad imaginem
 dei factum esse: quippe oportebat eum qui aliis esset imperaturus, veluti
 imaginem quandam animatam esse similitudinis eius qui rex est omnium;
 qui non purpura sceptro ac diademate dignitatem suam monstraret,
 quando et exemplar ad quod ille factus est nihil horum habet, sed eo
 quod interitus vacuitate immortalitate ac virtute exornatus esset: his
 enim rebus decoratus homo similitudinem imaginemque exemplaris ad

τυπον εικόνα και ὁμοιότητα διασώζει. ἔτι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης τῷ βασιλικῶν καὶ ἐπικρατοῦ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα ἐμπερές προφανέστατα δείκνυσι. κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ χειρῶν Θεοῦ ἔργον ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν τιμὴν τῆς κατασκευῆς· καὶ γὰρ βουλῆς ἐνέργεια τὸ πᾶν. τὸ "ποιήσωμεν αὐτῷ βοήθον κατ' αὐτόν" διὰ τὸ μέλλον τῆς παιδογονίας λέγει· σπεργεῖ γὰρ τὸ θῆλυ τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τοῦ γένους ἀξιοσύνην τε καὶ C διαμορφώσιν. πλασθείσης δὲ τῆς γυναικός, ὡς ἑώρα αὐτὴν ὁ Ἄδάμ, οὐχ ὡς γυναῖκα θεώμενος ἔπασχεν, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ὁρῶν πνευ- 10 ματικῶς ἠδ' ἠγάπησεν, τὴν ὁμοίαν βλέπων καὶ ταύτην ἔχουσαν κατασκευῆν. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ ὁρῶσα τὸν ἄνδρα μεγάλως ἠγάλλετο, κατ' αὐτὸν οὖσαν ἑαυτὴν ἐννοοῦσα. τὸ δὲ "θανάτω ἀποθανεῖσθε" θνητοὶ ἔσεσθε σημαίνει, ὡς καὶ ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευ- 20 νεναι. ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν σημαίνει, ἐργάζεσθαι μὲν τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν αἰνέσιν τῷ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν παροχεῖ, φυλάσσειν δὲ καὶ τηρεῖν, μὴ πως ἀπονοηθεῖς καὶ λήθην D τοῦ ἐνεργεῖν λαβὼν τῆς ἐν χειρὶν ἀποπέση μακαριότητος καὶ εὐζωίας. Ἄδὰμ δὲ ἐρμηνεύεται γήινος, Ἐῶα δὲ ζωή· καὶ γὰρ αὐτοὶ τῆς γῆϊνης καὶ σαρκικῆς ζωῆς ἀρχηγοὶ καὶ πατέρες τῷ ὄντι χρημα- 20 τίζουσιν, ὡσπερ τῆς οὐρανίας καὶ πνευματικῆς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ νέος Ἄδὰμ, καὶ ἡ ἀπειράνθρωπος αὐτὸν τεκοῦσα, ἀπαρχὴ καὶ αἰτία τοῖς πᾶσι τοῦ Θεοῦ τέκνοις εἰσίν.

13 ἔσεσθαι P

quod effectus est, conservat. iam libertas quoque potestatis suae, naturae humanae regiam praestantiam inque ea divinae imaginis similitudinem manifestissime demonstrat. atque secundum hanc rationem homo manuum dei opus dicitur ob dignitatem structurae: omne enim hoc est consilii effectio. porro haec "faciamus ei adiutorem accommodatum ipsi" propter futuram proles procreationem dicit: adiuvat enim femina marem in propagando conservandoque genere. effecta autem muliere, cum eam conspicatus esset Adamus, non ita affectus animo est ut qui mulierem careret, sed perinde ac se ipsum contemplans laetatus spiritu est, videns eam simili modo effectam. sed et mulier virum contuens magno gaudio est perfusa, intelligens se ei esse adiunctam. ceterum haec verba "morte moriemini," id significant, mortales eritis; quomodo etiam Symmachus interpretatus est. operari et custodire significant, illud gratiarum actionem et laudationem tot tantorumque bonorum praebitori rependere, hoc cavere ne quando per vaecordiam sui benefactoris oblitus praesente felicitate ac vitae commoditate excidat. Adami vocabulum terrenum significat, Evae vitam. nam in re ipsa nominibus, quae eos terrenae ac carnalis vitae principes ac parentes denotant, respondent, sicut Iesus Christus novus Adamus, et de qua nullum experta virum ipse natus est, caelestis ac spiritualis vitae primordium et causa sunt omnibus dei filiis.

Ὅτι τινὲς ἐκ παραδόσεως ἑκατὸν ἔτη τὸν Ἀδὰμ ἐν τῷ παρα-
 δείσῳ φασὶ πεποτηκέναι. ἄλλοι δὲ τρίτην μὲν ὥραν πεπλάσθαι,
 P 6 ἕκτην δὲ παραβῆναι, ἑνάτην δὲ ἐκβεβλήσθαι, τὸ ἐν ἕκτη μὲν ὥρᾳ
 ἔσταυρῶσθαι τὸν Ἰησοῦν, ἑνάτη δὲ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανεῖν
 τεκμήριον τιθέμενοι. ἴσως δέ, ὅτι καὶ τὸ δειλιδὸν ἦλθεν ὁ κύριος 5
 πρὸς αὐτούς, εἰς ταύτην ὑπενεχθῆναι τὴν ὑπόνοιαν. στενὸν δὲ
 κομιδῆ τὸ τρίωρον τῆς ἐν παραδείσῳ διατριβῆς τοῦ προπάτορος
 διάστημα, καὶ λίαν ἀπλῆθρον ὡς τῆς μεγαλοπρεπειας τοῦ τὰ πάντα
 δυσθεωρήτοις σοφίας κρίμασιν οἰκονομοῦντος ἀνάξιον. πότε γὰρ
 ἐν τρισὶν ὥραις χερσαίους τε καὶ πτηνοὺς πᾶσιν ὄνόματα καλεῖν εἶχε 10
 καιρὸν; πότε δὲ τῶν ἄλλων ἐν τῷ παραδείσῳ καρπῶν μετασχόν, καὶ
 τῆς αὐτῶν μεταλήψεως κόρον λαβών, εἰς ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ
 B ἀπηγορευμένου ξύλου γεύσεως ἐλήλυθεν; ἵνα μὴ λέγω τὴν ἐπή-
 ρειαν τῆς βασκανίας καὶ τῆς τοῦ ὄψεως πρὸς τὴν γυναῖκα προσβο-
 λῆς κατὰ συμβουλίαν· καὶ γὰρ αὐτὴ πλείονος ἔδειτο τῆς τοῦ χρόνου 15
 τριβῆς. διὰ τοῦτο μὲν ἐν ἕκτη ἡμέρᾳ καὶ ἐν ἕκτη ὥρᾳ τετολμῆ-
 σθαι τὴν παρὰ βῆσιν, ἑνάτη δὲ ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τοῦ παρα-
 δείσου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς τοὺς ἀθετήσαντας ἐκπείσειν σφόδρα
 πιθανὸν καὶ πιστόν, δι' ἐτῶν δὲ ἑπτὰ τοῦτο γενέσθαι, ὡς τῶν
 πρεσβυτέρων τινὲς ἀπεφάναντο. ὁ δὲ γε μέγας ἐν διδασκαλίαις 20
 Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον
 C ἀγίου εὐαγγελίου, τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τουτέ-

6 ὑπενεχθέντες?

Notandum est quosdam ita ut traditum antiquitus est, referre, Ada-
 mum centum annos in paradiso exegisse. alii tertia hora fictum sexta
 peccasse, nona eiectum perhibent, eo argumento utentes, quod hora
 sexta dominus cruci affixus, nona pro nobis mortuus est, fortassis eo
 quoque in hanc adducti opinionem quod sub vesperam ad eos venit do-
 minus. sed trium horarum spatium quo in paradiso Adamus moratus
 sit, breve admodum et nimis incredibile est ac magnificentia eius qui
 universa impervestigabilibus sapientiae iudiciis dispensat, indignum.
 qui enim in tribus istis horis Adamus ad imponendum omnibus terre-
 stribus ac volucris nomina tempus habuisset? quando reliquis in pa-
 radiso fructibus vescendo, ad eorum fruitionis satietatem prolapsus cu-
 piditatem gustandae arboris qua ei interdictum fuit, in animum indu-
 xisset? ut noxiam invidentiae fraudem et serpentis ad mulierem aggres-
 sus atque consultationem non commemorem, quae ipsa amplius eo tem-
 pus requirebant. quapropter probabile admodum ac credibile est sexta
 die et sexta hora delictum illud ab iis admissum, nonaque eiusdem diei
 hora paradiso ac vita ob violatum dei mandatum excidisse: sed anno
 demum septimo id factum, sicut ex antiquis quidam pronuntiarunt. atqui
 Ioannes Chrysostomus vir magni inter doctores nominis, in expositione
 sacri evangelii quod a Matthaео conscriptum fuit, sexta die primae

στι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς πλάσεως αὐτοῦ, λέγει τὸν Ἀδὰμ ἐκβλη-
θῆναι τοῦ παραδείσου καὶ τὴν Ἐῤῥαν· ᾧ καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα. καὶ
οὐ χρὴ ζητεῖν περὶ τὴν τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ὑπὸ τοῦ ἁγίου
πνεύματος σεισηγμένα, ἵνα μὴ ἀντι κέρδους μικροῦ μεγάλην ἐπι-
5 σπασώμεθα ζημίαν.

Τὸ δὲ εἰρημένον ὅτι Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, οὐχ ὡς
δι' ἀπειθείας ἐπὶ κακίαν προκόψαντος, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰρηκέναι
“καὶ” εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν.” ἀλλὰ μὴ τις ὑπολάβῃ ὅτι
τὸ ξύλον τοιαύτης ἦν φύσεως ὡς γνῶσιν παρέχειν καλοῦ καὶ κακοῦ.
10 οὐ γὰρ ἦν τι βλαβερόν ἐν παραδείσῳ, ὅρος δὲ ἐτέθη ἐπὶ τῷ φυτῷ
πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθεριότητος. καὶ ὅτι οὐ τὸ ξύλον αἴτιον D
γνώσεως τῷ Ἀδὰμ γέγονε, δῆλον· ἡ γὰρ ἐντολὴ ὡς πρὸς εἰδότα
ἄμω ἐδόθη, τὸ τε καλὸν καὶ πονηρὸν, τὴν τε ὑπακοὴν καὶ τὴν
παρακοήν, ὥστε ἡ γνῶσις προύλαβε τὴν ἐντολήν. δέδοται δὲ
15 αὕτη διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, αὐτεξουσίᾳ βουλήματι κινούμενον τὸν
ἄνθρωπον, ἐπ' ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν τῶν
ἄλλων δένδρων, ἐνὸς δὲ μόνου νόμου προσταττόμενον ἀπέχεσθαι,
καὶ γινώσκειν ὡς ὑπὸ δεσπότην ἔστι τὸν καὶ τὴν ἐντολήν δωκότα.
τὸ δὲ “διηροίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί” οὐχ ὡς τότε βλεψάν-
20 των τῶν πρωτοπλάστων εἴρηται (δείκνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς P 7
βρώσεως ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ λέγεσθαι “καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ
ξύλον εἰς βρώσιν καὶ ὅτι ἀρεστόν ἔστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν”)
ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ παραβύσεως, ὃ καὶ τὴν

septimanae, hoc est die effictionis Adami, hunc et Evam paradiso eiec-
tos ait. cui et nos fidem habemus, neque ulterius inquirenda sunt
quae spiritus sanctus in divinitus inspiratis literis reticuit, ne loco exi-
gui lucri magnum nobis accersamus damnum.

Quod autem dictum est “Adamus factus est tanquam unus ex nobis,”
non eo referendum est quod per inobedientiam in vitium excidit, sed
ad id quod dictum fuit “ad imaginem dei condidit eum.” neque opinari
quisquam debet lignum eius fuisse naturae ut boni malique notitiam prae-
beret: nihil enim in paradiso erat noxium. sed haec arbor termini loco
statuta est, ut esset libertatis exercendae materies. ac liquet arborem
Adamo non fuisse causam cognitionis, quando praeceptum ei tanquam
utriusque cognitionis praedito datum est, boni inquam et mali obedi-
entiae et contumaciae. itaque cognitio praeceptum antecessa est. hoc
autem datum est, ut, quemadmodum diximus, voluntate, cuius ipse
potestatem obtineret, motus homo, permissio ei ut fructibus omnium re-
liquarum arborum vesceretur, unaque tantum ut abstineret imperato,
intelligeret se sub domino istius mandati auctore esse. haec autem
“aperti sunt eorum oculi” non dicuntur quasi tum demum videre coepe-
rint (nam visu praediti etiam ante esum demonstrantur ex his verbis
“viditque mulier arborem et ad esum commodam et aspectu gratam”),
sed eo pertinent, quod eo delicto omnis mali ignorationem, quae nudi-

γύμνωσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοιχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει· σύνεσιν γὰρ καθ' ἑαυτὸν αὐτὸς οὐκ ἔχει. ὥστε πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ δίκην παρερχόμεθα ἐνίοτε καὶ τὸν πᾶν γινώριμον, καὶ ἐπειδὴν **5** ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέμετες ἀπο-
B λογούμεθα. οὕτως οὖν ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Ἐὐὰ τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὕψιν διηγήθησαν. τὸ γὰρ "ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν" ἀποκάλυψιν σημαίνει τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν. λεχθήσεται δὲ κακῆνο, ὅτι πρὸ τῆς ἀπειθείας, **10** ἐπειδὴ καιρὸν οὐκ εἶχε τὰ τῆς παιδοποιίας, οὐκ ἐδέδοτο παρὰ Θεοῦ ἢ παρατήρησις τῆς γυμνώσεως, ἀλλὰ διετελουν ὡς ἄσαρκοι, σαρκικῆς διαθέσεως, οὐπω καιρὸν ἔχοντες. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπειθεία ἐπισυμβῶσα τὸ θνητὸν ἐπηγάγετο, εἰκότως λοιπὸν ἐνεδόθη τοῦτοις ἢ πρὸς ἀλλήλους αἰδώς· καὶ νενοήκασιν ὕστερον τῶν σχημάτων **15** τὴν διαφορὰν, προθεωρηθεῖσαν τῷ πλάσματι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον
C τῆς τοῦ γένους διαδοχῆς. ἐκ φύλλων δὲ συκῆς ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, αἰνιττομένων διὰ τοῦ ξύλου τὸν τρόπον τῆς κακοπραγίας· ὡς γὰρ ἡδὺς ὁ κυρπὸς τῆς συκῆς, τραχὺ δὲ καὶ πικρό-
 ταιον τὸ φύλλον, οὕτω πῦσα ἁμαρτία ἐν μὲν τῇ πρῶξίει δείκνυται **20** ἡδεῖα, μετὰ δὲ ταῦτα δδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. περὶ δὲ τῶν δερματίνων χιτῶνων φησὶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὅτι θνητὸν αὐ-
 τὸν ὑπεφῆνατο ὁ Θεὸς νεκρότητι περιβάλλων. τοῦτο γὰρ οἱ δερ-

tatem quoque eis indifferentem redegerat, amiserunt. omnis enim ocu-
 lus, cum ipse a sese intellectum non habeat, ea est natura ut a ratione
 ad obiectum quod videt excitetur. itaque saepenumero intellectu aliis
 rebus occupato etiam notissimos homines tanquam caeci praeterimus,
 eoque nomine reprehensi reiecta in mentis occupationem causa nos pur-
 gamus. sic ergo Adamus et Eva sensu mentis ad visionem excitabantur.
 nam haec "cognoverunt se nudos esse" patefactionem significant, quae
 in ratione evenit, non oculorum apertionem. id quoque dicendum nobis.
 ante defectionem, cum liberis dare operam nondum iis esset tempesti-
 vum, non dederat hoc illis deus ut nudationem corporis caverent, sed
 degebant veluti carnis expertes, nondum opportuno affectionis carnalis
 tempore. sed postquam contumacia superveniens mortalitatem introdu-
 xit, convenienter in posterum eis indita est mutua verecundia; ac post-
 modo animadverterunt figurarum diversitatem, iam ante provisam in ipso
 figmento ob generis propagandi necessitatem. subligacula autem sibi
 fecerunt ex ficulis foliis, rei male gestae modum ex eius arboris na-
 tura quasi per ambages indicantibus: quemadmodum enim fructus ficus
 dulcis est, folium asperum et amarissimum, sic omne peccatum actionem
 quidem habere iucundam ostenditur, postea vero dolorem ei qui pecca-
 vit affert. de pelliceis porro tunicis Gregorius theologus sentit, deum
 ita mortalitatem hominis declarasse, mortalis exuvio eum amiciens. hoc

μέτενοι χιτώνες σημαίνει ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς τῶν ζώων νεκρότητος, ὅπως διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ὕψεως ἡ ἁμαρτία πᾶσα ἀντόπρημος διαφθαρή. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, ἵνα μὴ τῇ ἀντεξουσιότητι κεχημένος λάβῃ τοῦ ξύλου **D** 5 τῆς ζωῆς καὶ γένηται τὸ κακὸν ἀθάνατον.

Ὅτι ὁ Σατανᾶς κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν ἀποστάτης λέγεται καὶ ἀντικείμενος, διάβολος δὲ ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντήσας εἴρηται.

Ὅτι ὁ Κάϊν ἐν ἀνθρώποις πρῶτος φονεὺς ἐγένετο, δεῦτερος **10** δὲ ὁ Λάμεχ, δύο γυναῖκας λαβὼν, καὶ δύο φόνους ἐτέλεσε. οὗς δὲ ἀντίλεν, ἄνδρα καὶ νεανίσκον, ἀδελφοὶ ἦσαν τοῦ Ἐνώχ, ὅς καὶ πίστευε προσευξάμενος τοῦ μὴ ἰδεῖν ἔτι τοιοῦτον θάνατον, ἀποσοθεὺς μετετέθη.

Ὅτι Ἄβελ δικαιοσύνης ἐφρόντιζε· διὸ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ **P 8** ἔφασιν ἀφανὲς γεγονέναι, τοῖς μετέπειτα δικαίοις ἀγαθὰς ἐλπίδας ἐποφραῖνον. ὁ δὲ Κάϊν πρῶτος ἄροτρον εὔρε, καὶ πύλιν ἔκτισε ἐκ τῆς ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνών. καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταδίπνῃ ἀρπαξ καὶ πλεονέκτης ἐγένετο, μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ ὄρους γῆς πρῶτος ἐπινοήσας, καὶ τοὺς οἰκίους εἰς ἓν συναγαγὼν ἐν πο- **20** λίμοις ἀσχολεῖσθαι ἐδίδουσκεν. οὗτος χθαρμαλὸς ἦν ἀπὸ τῆς κατύρας τοῦ θεοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ γινόμενοι. ᾧκει δὲ τὴν γῆν, ἥτις ἐστὶ τρέμουσα, χθαρμαλὴν οὖσαν, κεχωρισμένος ὑπάρχων ἀπὸ

caim pelliceae tunicae designant, ratione ab animalium mortalitate ducta, et dissolutione corporis ac visus abolitione omne peccatum funditus aboleatur. atque ob hanc causam etiam paradiso expellitur, ne libertate voluntatis utens manum ligno vitae iniiceret, malumque ita immortale fieret.

Satanas Hebraeorum lingua desertorem significat et adversarium. diabellus a calumnia appellatur Graecis, qua deum ab hominibus abalienavit.

Cainus primus inter homines homicida existit, Lamechus secundus: qui duas uxores duxit et duo homicidia fecit. vir autem et adolescens quos interfecit, Enochi fuerunt fratres, qui certa impetrandi fiducia deum precatus ne talem porro videre necem cogeretur, exauditus et e terra translatus est.

Abelus iustitiam coluit: ideo aiunt cadaver eius e conspectu hominum sublatum fuisse, quo post ipsum iuste victuri in bonam spem vocarentur. Cainus primus aratrum invenit, urbemque Enon filio suo cognominem condidit. idem post damnationem raptor fuit et alienis bonis inhiavit; primusque mensuras et pondera et limites excogitavit, suosque in unum conductos bello operam dare docuit. idem ab eo tempore quo cum deus execratus est, humilis fuit, omnesque ab eo prognati. terram autem incoluit quae tremens est et humilis, Adami mandato a

τῆς τοῦ Σῆθ γενεᾶς κατὰ πρόσταξιν τοῦ Ἀδάμ. οὗτος ὁ Κάιν, **B** ὡς ἡ λεπτή Μωσαϊκῶς Γένεσις φησίν, τῆς οἰκειας πεσοῦσης ἐπ' αὐτὸν τελευτῆ· λίθοις γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἀβελ ἀπέκτεινε, καὶ λίθοις ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἀπεκτάνθη.

Ὅτι ὁ Σῆθ τρίτος υἱὸς ἀναγράφεται Ἀδάμ· ὃς τὴν ἰδίαν **5** ἀδελφὴν Ἀσουὰμ καλουμένην γήμας ἐγέννησε τὸν Ἐνώς. σημαίνει δὲ Σῆθ ἑξανάστασιν. ὠνομάσθη δὲ καὶ θεὸς διὰ τὴν λάμπριν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἣν ἔσχεν ἐν ὄλῃ αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ταύτην δὲ τὴν χάριν καὶ Μωσῆς ἔχων, τὸ κάλυμμα τιθεὶς ὤμλει τοῖς Ἰουδαίοις. * * ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα, τοῖς τε ἑπτὰ πλανήταις ὀνόματα **10** τεθεικώς, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κινήσεων σοφίαν ἐπενόησε. καὶ **C** στήλας δύο, λιθίνην τε καὶ πλινθίνην, κατασκευάσας ἐκεῖ ταῦτα ἔγραψεν, εἰδὼς τὴν τοῦ παντὸς φθοράν, καὶ ὡς εἰ μὲν ἐξ ὕδατος γίνηται, τὴν λιθίνην σώζεσθαι, εἰ δὲ διὰ πυρός, τὴν πλινθίνην· ἥτις σώζεται, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, εἰς τὸ Σίριδον ὄρος ἕως καὶ **15** νῦν. οὗτος καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα συνεγράφατο. τῷ γὰρ διακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ἐγενήθη ὁ Σῆθ, καὶ γενόμενος ἑτῶν δώδεκα ἀπεγαλακτίσθη· καὶ τῷ διακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ὁ Σῆθ ἀρπαγείς ὑπὸ ἀγγέλου ἐμνήθη τὰ **20** περὶ τῆς παραβάσεως μέλλοντα ἔσεσθαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ (ἦτοι τῶν Ἑργηγόνων, οἵτινες καὶ υἱοὶ θεοῦ ἐλέγοντο) καὶ τὰ περὶ τοῦ **D** κατυκλυσμοῦ καὶ τῆς παρουσίας τοῦ σωτῆρος. ἡμέρα δὲ τεσσαράκοστῃ ἄφηντος γεγονώς, ἐλθὼν διηγῆσατο τοῖς πρωτοπλάστοις

Sethi progenie separatus. Cainum hunc parva Genesis, quae Mosi inscribitur, ruina domus suae oppressum vitam finivisse tradit. lapidibus enim fratrem suum Abelum necaverat: itaque ipse quoque lapidibus est interfectus.

Sethus Adami tertius filius recensetur, qui germana sorore sua, cui nomen Asuama, in matrimonium ducta Enosum procreavit. Sethi nomen restitutionem notat. deus quoque idem appellatus est, ob splendorem faciei, quem per omnem vitam habuit. quae gratia etiam Moses praeditus velata facie cum Iudaeis loquebatur * * * quadraginta annis. idem Sethus septem errantibus stellis, Graeci planetas vocant, nomina imposuit; caelestiumque conversionum scientiam excogitavit, quam duabus columnis, lapideae uni, alteri latericiae, inscripsit. praesciebat enim universi interitum, quæm si aqua afferret, lapideam superataram, sin ignis, latericiam; atque hanc etiamnum exstare in Sirido monte Iosephus testatur. idem Sethus Ebraicas literas conscripsit. nam ducentesimo trigesimo Adami anno natus est, cumque esset annorum duodecim, ablactatus; annoque Adami supra ducentesimo septuagesimo raptus ab angelo imbutus est cognitione futurae suorum posterorum impietatis, qui iidem Egregores appellantur et filii dei, ac diluvii et adventus servatoris. cum autem quadragesima die rursus in hominum conspectum rediisset, parentibus ea quibus ab angelo initiatum diximus resitavit.

σα ζυγήθη διὰ τοῦ ἀγγέλου. εἰδείης δὲ ἦν καὶ εὐδιάπλαστος σφόδρα αὐτός τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι, Ἑγγήγορες καὶ υἱοὶ θεοῦ διὰ τὴν λάμπριν τοῦ προσώπου τοῦ Σηθ λεγόμενοι· καὶ τὴν ἐπιλοίτραν γῆν τῆς Ἐδέμ ὤκουν, πλησίον τοῦ πυραδείσου ἀγγελικῶς βιοῦντες, ἕως τοῦ χιλιοστοῦ κοσμικοῦ ἔτους. τούτων τὴν ἐνάριστον πολιτείαν μὴ φέρων ὁ ἀρχέκακος βλέπειν, εἰς τὴν ἑραύτητα τῶν θυγατέρων τῶν ἀνθρώπων ἦτοι τοῦ Κάιν αὐτοῦς ἐίρωσεν.

Ἵτι τὸ "Ἐνώς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ P 9 10^{ου} πρῶτος" προσαγορεύεσθαι ὀνόματι θεοῦ ἰστί. Ἐνώς γὰρ ἐμνηστέεται ἄνθρωπος κατὰ τὸν Ἑβραϊκὸν νοῦν· οὕτως ὁ σωτήρ τίς ὄντως ἄνθρώπου, κατὰ τὸν φυσικὸν λόγον Ἀφρικανοῦ. Ἐνώς δὲ γενῆ τὸν Μαλελεήλ, ὁ δὲ τὸν Ἰάρεδ, ἐξ οὗ Ἐνώχ. οὗτος πρῶτος γράμματα μανθάνει καὶ διδάσκει, καὶ θεῶν μυστηρίων ἐποικιλιέψως ἀξιοῦται. καὶ πρώτη περίοδος τῶν πεντακοσίων τριάκοντα δύο ἐτῶν πληροῦται· ἦν δὲ χρόνος τοῦ μὲν Σηθ τριακῶσι δύο, τοῦ δὲ Ἐνώχ ἐννενηκονταοκτώ.

Ἵτι Ἀδάμ τῷ ἐξακοσιοστῷ ἔτει μετανοήσας ἔγνω δι' ἀποκλιέψως τὰ περὶ τῶν Ἑγγηγόρων καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τὰ B 2^{ου} περὶ μετανοίας καὶ τῆς θείας σαρκώσεως, καὶ περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ὥραν ἡμερικὴν καὶ νυκτερικὴν ἀναπεμπομένων εὐχῶν τῷ θεῷ ἀπὸ πάντων τῶν κτισμάτων δι' Οὐριήλ τοῦ ἐπὶ τῆς μετανοίας ἀρχαγγέλου, οὕτως. ὥρα πρώτη ἡμερικῇ πρώτη εὐχὴ ἐπι-

formosus autem admodum fuit, et pulchre ficto corpore cum ipse tum et pregnati, Egregores et dei filii ob Sethi faciei splendorem dicti; terramque Edenis sublimiorem incoluerunt; vicinique paradiso vitam angelorum vitae similem egerunt usque ad millesimum mundi annum. quorum honestam vitae consuetudinem auctor primus malorum intueri non sustinens, formositate filiarum hominum, id est Caini, eos sauciat.

Haec verba "Enosus primus speravit appellari nomen domini dei," hoc significant nomine dei vocari: nam Ebraica lingua Enosus homo est, sic servator filius vere hominis, ut Africanus in naturali oratione auctor est. Enosus Malelelem genuit, is Jaredum. hoc Enochus nascitur. Enochus primus didicit ac docuit literas, ac divinarum arcanorum patefactione dignus est habitus. tum prima quingentorum triginta duorum annorum revolutio perfecta est, annum agente Setho secundum a trecentesimo, Enocho nonagesimum octavum.

Adamas sexcentesimo anno cum resipuisset, patefactione divina de Egregoribus et diluvio edoctus est, ac de poenitentia et incarnatione dei, atque de precibus quae ad deum ab universis creaturis diei ac noctis singulis horis perforuntur ab Urielo, qui angelorum princeps (archangelus Graeci vocant) poenitentiae praepositus est. res ita habet.

τελείται ἐν τῷ οὐρανῷ, δεύτερα εὐχὴ ἀγγέλων, τρίτη εὐχὴ πτηνῶν, τετάρτη εὐχὴ κτηνῶν, πέμπτη εὐχὴ θηρίων, ἕκτη ἀγγέλων παραστάσις καὶ διάκρισις πάσης κτίσεως, ἑβδόμη ἀγγέλων εἴσοδος πρὸς θεὸν καὶ ἔξοδος ἀγγέλων, ὀγδόη αἵνεσις καὶ θυσίαι ἀγγέλων, ἐνάτη δέησις καὶ λατρεία ἀνθρώπου, δεκάτη ἐπισκοπαὶ ὑδάτων καὶ 5
C δέησις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, ἑνδεκάτη ἀνθομολόγησις καὶ ἀγαλλιασις πάντων, δωδεκάτη ἔντευξις ἀνθρώπων εἰς εὐδοκίαν. τῷ δὲ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει Ἀδὰμ ἐκοιμήθη κατ' αὐτὴν τῆς παραβάσεως ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη ἀπῆλθε, καταλέψας ἄρρενας υἱοὺς λγ' καὶ θυγατέρας κζ'. οὗτος ἡγεμόνευσε 10 τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ ταφή αὐτοῦ κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγονε γῆν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Καὶν ἀπέθανε, πεσότος ἐπ' αὐτὸν τοῦ οὐκλήματος, μετ' ἐνιαυτὸν ἕνα τῆς τοῦ Ἀδὰμ τελευτῆς.

Σῆθ μετὰ Ἀδὰμ ἡγεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἐκ γλ- 11
 νους αὐτοῦ Ἐργήγορες διακοσιοστῷ χιλιοστῷ τῆς κοσμογενείας
D ἔτει, τεσσαρακοστοῦ δὲ ὄντος τοῦ Ἰάρεδ, αὐτοῦ δὲ τοῦ Σῆθ ἑπτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ, πλανηθέντες κατέβησαν, καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἤγον τοῦ Καὶν, καὶ ἐγέννησαν τοὺς γίγαντας τοὺς ὀνομαστούς. 2
 οἱ δὲ γίγαντες οὗτοι διὰ μὲν τὸν δίκαιον Σῆθ ἐγένοντο ἰσχυροὶ καὶ μέγιστοι καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ὑπερμήκεις, τερατώδεις τε

16 διακόσιοι τῷ P

prima diei hora preces paraguntur primae in caelo, secunda preces angelorum, tertia volucrum, quarta iumentorum, quinta bestiarum: sexta angeli assistant, omnesque discernuntur creaturae; septima ad deum angeli intrant et exeunt; octava laudatio et sacrificia angelorum, nona precatio et cultus ab hominibus, decima aquarum inspectio precesque caelestium et terrestrium, undecima mutua confessio et exultatio omnium, duodecima interpellatio hominum deo accepta. Adamus noningentesimo trigesimo anno vita defunctus est, eadem qua olim deliquerat die; et in terram, unde fuerat desumptus, reversus est, relictis filiis 33, filiabus 27. imperavit autem hęc humano generi per totam suam vitam. sepultus est in terra Hierosolymitana, ut Iosephus narrat. eodem tempore Cainus quoque obiit, uno post Adami mortem anno, corridente supra eam domo sua.

Post Adamum Sethus humano generi praefuit. anno ab origine mundi 1200, qui fuit Iaredo vitae annus quadragessimus, Setho septingentesimus septagesimus, Egregores Sethi progenies errore ducti descenderunt, ac sibi mulieres de filiabus hominum sive Caini desumpserunt, atque gigantes illos celebres generaverunt. gigantes hi propter iustam Sethum fuerunt robusti ac vastissimis corporibus, monstruosi quique

καὶ ἀπεικτοὶ (ὄθεν καὶ τὴν προσωνομίαν ἐσχῆκασί), διὰ δὲ τῶν
 βιβλίων Κάιν ἄλκιμοι καὶ κραταιότατοι καὶ στεργοὶ καὶ τὴν ἀλκήν,
 τὸν δὲ τρόπον φρονικώτατοι καὶ ἀσεβέστατοι καὶ ἀσελγέστατοι·
 οὗς καὶ δρακοντόποδάς τινες προσηγόρευσαν, ἢ ὡς τεθηρωμένους P 10
 σταῖς γνάμιας καὶ μηδὲν ἀγαθὸν λογιζομένους, ἢ ὡς τινες ἰστο-
 ροῦσιν, ὅτι πόλεμον ἔχοντες μετὰ τῶν οἰκούντων ἐν ὑψηλοῖς,
 αἶτα χεροὶ καὶ ποσὶ καὶ κοιλίαις ὡς δράκοντες ἀνέριποντες κατ'
 οὐτῶν, ὅφ' ὧν καὶ πολλοὶ πολλὰκις ἀνωθεν ἀνηροῦντο βαλλόμε-
 νοι, δρακοντόποδες ἐκέκληντο. τούτων οὐκ ὀλίγους μὲν σφαίραις
 ἰσχυρὸς ἦτο κεραυνοῖς οὐρανόθεν ὁ ἕνιστος ἐξανάλωσεν βαλὼν·
 ἠεὶ καυσθήτους δὲ τοὺς περιλοίπους καὶ ἀδιορθώτους ἐπιμένοντας
 πατακισμῶ μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας ἐξανάλωσεν ὁ θεός. οὗτοι
 ἔμοσαν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἑρμονίει ἐκλέξασθαι γυναῖκας ἀπὸ τῶν B
 γυναικῶν τῶν ἀνθρώπων ἡγούσας τῆς τοῦ Κάιν γενεῆς, καὶ ἐκάλεσαν
 ἰσὶ τοῦ ὄρους Ἑρμών, καθότι ἔμοσαν καὶ ἀνεθεμάτισαν ἀλλήλους ἐν
 αὐτῷ. οὗτοι διδάσκουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν φαρμακείας καὶ
 ἰατρούσιαις. καὶ πρῶτος Ἄζαήλ ὁ δέκατος ἄρχων αὐτῶν (καὶ γὰρ
 οἱ ἄρχοντες τῶν κατελθόντων διακόσιοι ἦσαν) ἐδίδαξεν αὐτοὺς
 ποιεῖν μαχαίρας καὶ θώρακας καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικόν, καὶ τὰ
 ἐκ τῶν μετάλλων τῆς γῆς, ὅσον χρυσοῖον ἀργύριον καὶ τὰ λοιπά.
 καὶ ἕκαστος ὁμοίως, ὁ μὲν καλλωπισμὸν σώματος, ὁ δὲ ἐκλεκτοὺς
 λίθους καὶ τὰ βαφικά, ὁ δὲ ῥίζας βοτανῶν, ὁ δὲ σοφίαν καὶ
 ἰατροῦσιν λυτήρια, ὁ δὲ ἀστρονομίαν καὶ ἀστροσκοπίαν, ἄλλος C

ob id et abominandi, unde et nomen his impositum, propter impium vero
 Cainum validi, fortissimi et firmissimo robore, vita homicidiis et impietati
 ac lasciviae deditissima. quidam hos anguipedes cognominarunt, sive
 quod venenatae bestiae in morem efferatus eorum animus nullaque
 bona erat cogitatio, sive quod, ut nonnulli memoriae prodiderunt, bellum
 cum quibusdam in excelsis habitantibus gerentes manibus pedibus
 ac in vestrem prona anguim in modum sursum reptassent, a quibus etiam
 saepe multi desuper telis coniectis interfecti sunt. horum multos
 caedens deus igneis globis sive fulminibus ictos absumpsit: cum autem
 reliqui nullo poenae sensu moverentur neque quicquam de flagitiosa
 descenderent, postea diluvio universos sustulit. hi in monte Hermonim
 coniuverunt se uxores ex filiabus hominum seu progenie Caini sibi
 delectatas; montique id nomen indidere, quod in eo coniuverunt seque
 deis nutu obstrinxissent. hi suas uxores veneficia et incantationes do-
 ceant; primusque Azaelus, decimus ipsorum princeps (nam eorum qui
 descenderunt principes ducenti erant), docuit eos gladios ac thoraces
 fabrice omniaque instrumenta bellica, tum ex visceribus terrae aurum
 argentum et reliqua metalla eruere. similiter quisvis principum aliquid
 docuit: alius corporis exornationem, alius pretiosos lapides et tincturas,
 alius militem herbarum, alius sapientiam et ea quae incantationes ineffi-
 caces redderent, alius astronomiam et siderum observationem, alius

ἄστρολογίαν, ὃ δὲ ἀεροσκοπίαν, ὃ δὲ σημεῖα γῆς, ἄλλος ἡλίου καὶ σελήνης. ὅτε οὐδὲ Βαβυλωνίων ἦν οὐδὲ Χαλδαίων βασιλεία, ὡς τῷ Βηροσσῷ καὶ τοῖς ἐπομένοις δοκεῖ πρὸς ἐνατροπήν τῶν θείων γραφῶν, οὔτε Αἰγυπτίων δυναστεία, ὡς τῷ Μανέθῳ ψευδομένῳ καὶ μεγαλύνοντι τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος· ἡ γὰρ ἀρχὴ 5 τῆς τῶν Βαβυλωνίων βασιλείας ἦτοι Χαλδαίων ἀπὸ Νεβρωθ τοῦ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς ἔτη ἑξακόσια τριάκοντα ἀκμάσοντας γέγονεν. οἵτινες δὲ ἄλλως περὶ τούτων μυθικώτερον γεγράφασιν, ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων ἡμῶν γραφῶν κλέψαντες γεγράφασιν ἰδιοποιησάμενοι· δεῖ ὧν οἱ ἀπλούστεροι καὶ τοῖς λοιποῖς τούτων ληρή- 10 μᾶσι προσέχοντες εὐχεριῶς βλάπτονται.

Ἵτι τῷ αὐτῇ ἔτει τοῦ κόσμου Ἐνώχ μετετέθη ἐν τῷ παραδείσῳ, τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε χρόνων γενόμενος. εὐηρέστησε τῷ θεῷ· καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός.

Ἵτι κατὰ τοὺς λεγομένους γεωμέτρως, ἐστὶ τὸ ἥμισυ τῆς 11 κατοικουμένης τῆς εἰς τὸ μῆκος μιλία χιλιάδες δώδεκα, εἰς δὲ τὸ πλάτος μιλία χιλιάδες δέκα ἕξ.

Ἵτι τὰ ὄρη Ἀραράτ ἴσμεν ἐν Παρθία τῆς Ἀρμενίας εἶναι· τινὲς δὲ φασιν, ἐν Κελταιαῖς τῆς Φρυγίας.

P 11 Ἵτι ἐπὶ ἑκατὸν χρόνοις ἐσκευάζετο ἡ κιβωτός, ἐπληρώθη δὲ 2 τῷ φεθῷ· ἔτει τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε, μηνὶ τινὶ Μαῖῳ κς', ἡμέρᾳ πρώτῃ· ὁ πῆχυς δὲ τῆς κιβωτοῦ ὄργυα μείγιστη ἐστὶ κατ' Αἰγυ-

astrologiam, alius aëris considerationem, alius terrae signa, alius soëis et lunae. itaque tam neque Babyloniorum erat neque Chaldaeorum regnum, ut Berosso et eum secutis contra sacras literas placuit; neque Aegyptiorum principatus, ut Manetho tradidit, Aegyptiorum gentem extollendi studio mentiens. etenim principium regni Babyloniorum sive Chaldaeorum a Nemrodo ducitur, qui ad annos 690 post diluvium floruit. quicunque vero de his fabulosis scripserunt, ii quae ex divinitus inspirata nostra scriptura suffurati erant, sibi vindicarunt; propter quae simpliciores etiam reliquis eorum nugis animum attendentes facile decipiuntur.

Anno mundi 1488 Enochus in paradysum est translatus, annos natus 365: erat enim deo acceptus. "et non inveniebatur, quia deus eum transtulit."

Geometrae tradunt dimidiam partem terrae quae inhabitatur, miliaria in longum duodecies millia patere, in latam miliaria decies ac sexies millia.

Montes Ararat scimus in Parthia Armeniae esse. quidam aiunt apud Celaenas Phrygiae oppidum.

Arca Noae centum annis constructa est, absoluta anno vitae Noae uno de sexcentesimo, mense Maio, vigesima sexta die, prima septimanae die. cubitus autem quo eam mensus est, maxima est Aegyptiis ulna.

πίους. μ' δὲ ἡμέρας κατήρατο ὁ ὑετός καὶ μ' νύκτας. Ἀπρι-
λίῳ δὲ μηνί, ἡμέρα πρώτη τῆς ἑβδομάδος, ἐξῆλθε Νῶε ἐκ τῆς
κιβωτοῦ. τινὲς δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκλείσθη πρῶτον ἡ κιβωτός,
καὶ αὐτὴν τῷ ἐπιόντι καιρῷ ἀνογήκαί φασιν, ἐκ τῷ διαχιλιοστῷ
5 διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως.
καὶ θυσίας προσάγων τῷ θεῷ ἰκετεύει μηκέτι ποιεῖν κατακλυσμόν.
ἀποδιξάμενος οὖν ὁ θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν ὑπέσχετο τοῦτο,
σημῶν ἐπιθεις τὸ τόξον τῆς ἰρίδος.

B

Ὅτι ὁ Νῶε Ξιουθρος παρὰ Χαλδαίοις ἐλέγχετο.

10 Ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυμοῦ οὔτε ἔθνος ἦν οὔτε βασιλεία·
ἴων δὲ περίοδος ἦν. περιέχεται δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποκρύφων
Ἐνώχ, ὅτι Οὐριήλ ὁ ἄγγελος ἐμήνυσε τῷ Ἐνώχ, τί ἐστι μὴν καὶ
τραπὴ καὶ ἐνιαυτός, καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἔχειν ἡβ' ἑβδομάδας.

15 Ὅτι ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τοῦ Μεστρέμ τοῦ δευτέρου υἱοῦ Χάμ
ἐκπατὴν γραφὴν, θεῖον δὲ τοῦ Νεβρωδ, υἱοῦ Χούς, υἱοῦ Χάμ
τῷ πρώτῳ, οἰκισθεῖσα καὶ βασιλευθεῖσα ἕως τοῦδε παρ' Ἑβραίοις
καὶ Σύροις καὶ Ἀραβῶν Μεστραία καλεῖται.

Ὅτι τῷ διαχιλιοστῷ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ ἔτει
20 Νῶε ἐφότισεν ἀμπέλωντα ἐν ὄρει Λουβὰν τῆς Ἀρμενίας, θύσας
30 τῷ θεῷ καὶ πινὼν οἶνον ἐγυμνώθη.

Ὅτι ἡγεμονεύοντος Νεβρωδ ἐκτίσθη ἡ Βαβυλὼν καὶ ὁ πύρ-
ρος ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα τρισίν. ἦν δὲ Νεβρωδ υἱὸς μὲν
τοῦ Χάμ, ἔκγονος δὲ Ἐνώχ. ἐκαλεῖται δὲ ὁ Νεβρωδ καὶ Εὐδήχιος.

quadraginta dies totidemque noctes pluvia decidit. prima die septima-
nae mensis Aprilis Noa egressus est ex arca. quidam eadem die qua
ante annum clausa fuerat, apertam arcam asserunt, anno ab origine
mundi 2243. tum Noa deum re sacra facta deprecatus est ne posthac
diluvium terrae immitteret. probans autem deus hominis eius virtutem,
ita fore pollicitus est, tesseræ loco arcum qui Iris dicitur constituens.

Noa Chaldaeis Xisuther dictus fuit.

Ante diluvium neque gens ulla fuit neque regnum, annorum autem
circumitio erat. in libro occultorum Enochii continetur scriptum, Urielum
angelum Enocho indicasse quid mensis sit, quid solstitium, quid annus;
ac annum quidem 52 constare septimanis.

Aegyptus a Mezromo, secundo Chami filio (auctore scriptura), pa-
trno antem Nemrodi (nam is Chusum, qui primus Chami filius fuit,
patrem habuit) eulta ac regnata ad haec usque tempora ab Ebraeis
Syris et Arabibus Mezraea nominatur.

Noa bis millesimo ducentesimo quinquagesimo primo anno vineam
plantavit in Lubano Armeniae monte; cumque deo rem sacram fecisset
ac vinum bibisset, nudus iacuit.

Nemrodo imperante Babylon aedificata est et turris annis 43. Nem-
rodo Chami filius fuit, et ab Enocho genus duxit. eidem Nemrodo et-

ἦσαν δὲ τὰ πάντα τῶν οἰκοδομούντων ἕθνη ἑβδομήκοντα, φωνῆ δὲ αὐτοῖς πᾶσιν ὑπῆρχε μία. Νεβρωδὸς δὲ αὐτοῖς ὁ γίγας, ὁ τοῦ Αἰθίοπος Χουὸς υἱός, εἰς βρωσιν ἀγρευῶν ἐχορήγει ζῶα. ὁ δὲ τοῦ

D Σάλα υἱός "Εβερ ἐγκεχειριστο τὴν οἰκοδομὴν ἔτει γ'. εἶτα τῶν γλωσσῶν συγχυθέντων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων διασκορπισθέντων, αὐτὸς ὁ Νεβρωδὸς ἐκεῖ κατῴκει μὴ ἀπιστάμενος τοῦ πύργου, μερικῶς τινὸς πλῆθους βασιλεύων· ἐφ' ὃν ὁ πύργος ἀνέμψαι βιαίω, ὡς ἰστοροῦσι τινες καὶ αὐτὸς Ἰώσηπος, καταπεσὼν συνετριβή, καὶ θεία κρίσει τοῦτον ἐπάταξεν. αὕτη πρώτη βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς, ἥφ' οὗ ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, γέγονεν· οἱ δὲ λέγοντες καὶ ἄλλα γεγο- 10 νέναι ψεύδονται. ἐκ τούτου γεννᾶται Ἀσσοῦρ, ὃς οἰκοδομῆ τὴν Νινυὶ καὶ τὴν Ῥοβώθ καὶ τὴν Χαλαχ τὰς πόλεις. καὶ φανερόν ἐστιν ὅτι μετὰ χλ' ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ γέγονεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασι-

P 11b λείας Χαλδαίων ἦτοι Βαβυλωνίων διὰ Νεβρωδὸς. φασὶ δὲ ὅτι μόνος ὁ "Εβερ ὁ τοῦ Φάλεκ πατήρ οὐ συνέθετο τῇ πράξει τῆς πυργο- 15 ποίας· διὸ καὶ τῆς τῶν ἄλλων φωνῆς συγχεθείσης ἡ τοῦ "Εβερ οὐκ ἀπώλετο. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ καὶ Ἀδάμ ἐλάλει· καὶ ταύτην οἱ τοῦτον διαδεξάμενοι ἀπόγονοι πατρωνυμικῶς ἑαυτοὺς Ἑβραίους προσηγόρευσαν καὶ Ἑβραῖδα τὴν φωνὴν ἐκάλεσαν. τεκμήριον δὲ ταύτην εἶναι τὴν πρὸ τῆς συγχύσεως φωνὴν τὰ τῶν παλαιῶν ὀνό- 20 ματα· ἐφ' ὧν γὰρ κατ' οὐδεμίαν γλῶσσαν ἔστι τὸ σημαίνον ἐπιλύσασθαι, κατ' αὐτὴν τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύεται· οἷον Ἀδάμ καθ' ἑτέραν μὲν οὐδεμίαν φωνὴν τὸ δηλούμενον εὐρίσκεται, κατὰ

iam Euechius nomen fuit. qui turrim aedificaverunt, ex septuaginta omnino nationibus fuerunt collecti: omnes autem eodem sermone utebantur. quibus Nemrodus gigas, Chusi Aethiopsis filius, in cibum feras venando suppeditabat. ceterum Eberus Sale filius aedificationi praefectus fuit anno termillesimo. postea cum deus sermonem confudisset hominesque dissipati essent, ipse Nemrodus ibi habitavit, a turri non digressus, ac multitudini, quae prioris istius pars aliqua erat, imperavit. turris vi venti, ut cum alii tum ipse etiam Iosephus narrant, desiecta ac comminuta divino iudicio Nemrodum percussit. id primum ab Adamo condito regnum in terra fuit; ac mentiuntur qui plura fuisse referunt. Nemrodo Assur genitus est, qui Niniven Rhobotam et Chalacham urbes condidit. manifestum vero est annis a diluvio 630 a Nemrodo Chaldaeorum sive Babyloniorum regnum institutum fuisse. aiunt solum Eberum, Phaleci patrem, in substructionem turris non consensisse: itaque etiam reliquorum linguis confusis Eberi sermo integer permansit. ea est lingua qua Adamus usus fuit; et ab hoc posterii Eberi se gentilicio nomine Ebraeos ac linguam Ebraicam nominaverunt. fuisse hanc linguam ante confusionem certo indicant veterum nomina, quae quid significant cum nulla alia lingua explicari possit, Ebraica lingua interpretationem suggerit. verbi gratia, Adamus nullo alio sermone quicquam, Ebraica autem hominem

δέ ταστήν ἄνθρωπος ἐρμηνεύεται· καὶ ἡ τοῦ Νῶε προσηγορία δι- B
 καιοσύνη σημαίνει, καὶ Χοῦς Αἰθίου, καὶ Μιστρέμ Αἴγυπτος,
 καὶ Φαλίξ μερισμός, καὶ Βαβυλὼν σύγχυσις.

Ὅτι μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἕως τῆς διασπορᾶς μόνοι οἱ τρεῖς
 ἐγγήσαντο τῶν πολλῶν εὐσεβῶς, Νῶε Σῆμ καὶ Ἀρφαξὰδ ὁ υἱὸς
 τοῦ Σῆμ, ἔτη φλδ'. τοῦ δὲ κόσμου ἔτος ἦν βψος· τῷ γὰρ βφρβ'
 ἔτι καὶ Νῶε ὁ δίκαιος ἐκοιμήθη, ὧν ἐτῶν ἐννακοσίων πεντήκοντα.
 τῶν δὲ φλδ' χρόνων ὁ ἀριθμὸς οὗτος· Νῶε τὰ μετὰ τὸν κατα-
 κλυσμόν ἔτη τν', Σῆμ ἔτη ρν', καὶ Ἀρφαξὰδ ἔτη λγ'. ὁμοῦ ἔτη
 10 φλγ', τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐν τῷ τετάρτῳ χρόνῳ λαμβανομένης.
 συγγραφεῖς δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων οὗτοι, Μάνεθος ὁ C
 τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος συγγραφήν, Βηροσοδὸς ὁ τὰ Χαλ-
 δαῖκὰ συναγαγών, Μῶχός τε καὶ Ἐστιαῖος, καὶ πρὸς τούτους
 Αἰγύπτιος Ἰερώνυμος. οἱ δὲ τὰ Φοινικὰ συγγραψάμενοι Ἡσιόδός
 15 τε καὶ Ἐκαταῖος, Ἑλλάδικος καὶ ὁ Ἀκουσίλαος, Ἐφορός τε καὶ
 Νικόλαος.

Τῷ βφρβ' ἔτι τοῦ κόσμου, ἐνακοσιοστῶ τριακοστῶ ἔτι
 τοῦ Νῶε, κατὰ θεῖον δηλονότι χρησμὸν ἐμέρισε Νῶε τοῖς τρισὶν
 τῶς αὐτοῦ τὴν γῆν οὕτω. Σῆμ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι
 20 ἔτος τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν πρῶτον, ἔδωκεν ἀπὸ Περσίδος καὶ
 Βακτρῶν ἕως Ἰνδικῆς μήκος, πλάτος δὲ ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως Ἐρυθ- D
 ρακτοῦ τῆς Αἰγύπτου, ἤτοι τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως μέρους τῆς
 μισημβρίας, τὴν τε Συρίαν, ἢ καὶ Ἰουδαῖα λέγεται (καὶ γὰρ καὶ
 οἱ παλαιοὶ Σύρους τοὺς Παλαιστηνοὺς ὠνόμαζον), καὶ Μηδίαν,

notat. sic Noa iustitiam, Chus Aethiopem, Mexromus Aegyptum, Pha-
 lacus divisionem, Babylon confusionem.

A dilavio usque ad dispersionem tantum hi tres multitudini pie
 praefuerunt, Noa Semus et huius filius Arphaxadus, annis 534, ad
 annum mundi 2776. mortuus enim est Noa iustus anno 2592, annos
 natu 950. porro 534 quos diximus, anni sic numerantur. Noa post
 dilavium annos 350, Semus annos 150, Arphaxadus annos 33 summa
 anni 538, initio reliquorum in 4 supra 530 anno sumpto. qui res Ae-
 gyptiacas et Chaldaicas conscripserunt, hi sunt. Manethus scripsit Ae-
 gyptiacas, Berossus Chaldaica collegit, tum Mochus et Hestiaeus, ac prae-
 ter hos Hieronymus Aegyptius. Phoenicum res conscripserunt Hesiodus,
 Hecataeus, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus et Nicolaus.

Anno ab origine mundi 2572 Noa annum aetatis agens 980, oraculo
 divinitus accepto tribus suis filiis terram distribuit, hoc modo.
 Seme primogenito suo filio, annum aetatis quadringentesimum trigesi-
 mum primum agenti, dedit quicquid terrae in longum a Perside et Bactris
 usque ad Indiam porrigitur, in latum ab India usque ad Rinocorura Ae-
 gypti, sive quas ab ortu solis sunt usque ad plagam meridionalem, Sy-
 riam nempe, quae et Iudaea dicitur (nam antiqui Syros vocabant Palaes-
 tine), et Mediam, et Euphratem fluvium designavit, qui limites Semi

καὶ ποταμὸν διορίζοντα αὐτοῦ τὰ ὄρια τὸν Εὐφράτην. Χαμ δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος υἷ', ἔδωκε τὴν πρὸς νότον καὶ λίβαν καὶ μέρος τῆς δύσεως ἀπὸ Ῥινοκορυφῶν τῆς Αἰγύπτου, Αἰθιοπίας καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, Ἀφρικὴν καὶ Μαυριτανίαν, ἕως Ἡρακλείων στηλῶν ἦτοι ἕως τοῦ δυτικοῦ καὶ Λιβυκοῦ ὠκεα- 5

P 12 νοῦ, ποταμὸν δὲ διορίζοντα τὸν Νεῖλον, ὃς καὶ Γεῶν καὶ Χρυσορροῆας λέγεται. Ἰάφεθ δὲ τῷ τρίτῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος κβ', ἀπὸ Μηδίας τὰ πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς ἕως Γαδείρων καὶ Βρετανικῶν νήσων, Ἀρμενίαν Ἰβηρίαν Πόντον Κόλχους καὶ τὰς κατ' Ἰόπην χώρας καὶ νήσους ἕως Ἰταλίας καὶ Γαλλικῶν Ἰσπανίας 10

τε καὶ Κελτιβηρίας καὶ Λουσιτανῶν. οὕτω μέρους καὶ ἐγγράφως διαθήμενος, ὡς φασιν, ἐπαναγνοῦς τε αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐσφραγίσατο, παρ' ἑαυτῷ κατασχὼν ἕως τοῦ βραβ' ἔτους ἀπὸ Ἀδάμ, ἐν ᾧ καὶ ἐκοιμήθη. μέλλων δὲ τελευτῶν ἐνετεῖλατο τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ μηδένυ ἐπελθεῖν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ὄριοις 15

B αἰτίου στάσεως αὐτοῖς καὶ πολέμων τῶν πρὸς ἀλλήλους. τὴν δὲ διαθήκην αὐτοῦ δέδωκε τῷ Σῆμ ὡς πρωτοτόκῳ υἱῷ καὶ Θεοφιλεστέρῳ, ὃς καὶ τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο μετ' αὐτὸν καὶ τὰς ἐξαιρέτους τῶν παρ' αὐτοῦ εὐλογιῶν ἐκληρώσατο, ὡς καὶ ἐν τῇ Γενέ- 20

σει φέρεται. καὶ ἐκοιμήθη ἐν ὄρει Λούβαρ.

Ἐν δὲ τῷ βραβ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἦτοι μετὰ διακόσια ἔτη τῆς τελευτῆς Νῶε, νεωτερίσας ὁ τοῦ Χαμ υἱὸς Χαναὰν ἐπέβη τοῖς

definiret. Chamo autem secundo suo filio, annum agentis quadringentesimum septimum, terram addidit quae Austro et Africo est exposita, et partem Occidentis, a Rinocoruris Aegypti, Aethiopiae Aegyptum Libyam Africanam Mauritaniam, usque ad columnas Herculis, seu usque ad occidentum ac Africum oceanum fluvium, qui eius ditioni terminus esset, Nilam constituit, qui idem Geon et Chrysorrhoeas (quasi aurifluus) appellatur. Iapeto tertio filio annum agentis 425, attribuit quicquid a Media ad septentrionem et solis occasum pertinet, usque ad Gades insulasque Britannicas, Armeniam Iberiam Pontum Colchos atque ultteriores regiones atque insulas usque ad Italiam, Gallias Hispaniam Celtiberiam et Lusitanos. cum ad hunc modum divisisset scriptoque suam voluntatem testatus esset, ut perhibent, id illis recitavit, atque post obsignatum penes se detinuit usque ad annum ab Adamo 2592, quo vitam finivit. moriturus tribus filiis suis mandavit ne quis eorum fratris regionem invaderet eumve iniuria aliqua afficeret: alioquin hoc eis discordiarum et bellorum intestinorum causam allaturum. testamentum Semo quippe aetate ac pietate praestanti tradidit: is ei in imperio successit, atque eximias prosperitates, quas ei precatus fuerat pater, hereditate consecutus est, quod etiam in Genesi scriptum exstat. humatus est in monte Lubaro.

Anno mundi 2791, annis ab obitu Noae ducentis, Chami filius Cha-

ορίοις τοῦ Σῆμ καὶ κατώκησεν ἐκεῖ, παραβὰς τὴν ἐντολὴν Νῶε, σὺν τοῖς ἔξ αὐτοῦ γενομένοις ἔθνεσιν ἐπτά, Ἀμορραίοις Φερεζαίοις Ἐδαίοις Γεργεσαίοις Ἰεβουζαίοις καὶ Χανααίοις· οὗς διὰ Μωσέως C καὶ Ἰησοῦ τοῦ Νανῆ ἐξωλόθρευσεν ὁ θεός, καὶ μετὰ τινὰς καιροὺς διὰ τῶν κριτῶν ἀπέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὴν πατρίαν γῆν, δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ φανεῖς ὁ θεός, ὡς ἐκ τοῦ Σῆμ καταγομένοις διὰ γενεῶν λή'. ἐτῶν χιλίων ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα ἐπτά. . . . ἕως Μαστουσίας τῆς κατὰ Ἰλιον. αἱ χῶραι δὲ αὐτῶν Μηδία, P 14 Ἀλβανία, Ἀρμενία μικρὰ καὶ μεγάλη, Ἀμαζονίς, Παφλαγονία, 10 Κασπαδοκία, Γαλατία, Κολχίς, Βοσπορηνοί, Μαιῶτις, Δέρρις, Σαρματία, Ταυριανοί, Βακτριανοί, Σκυθία, Θράκη, Μακεδονία, D Ἑλλάς, Θετταλία, Βοιωτίς, Λοκρία, Αἰτωλία, Ἀχαΐα, Πελοπόννησος, Ἀκαρνανία, Ἡπειρώται, Πλευρίς, Λυχνίται, Ἀδριακή, ἀπ' ἧς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ἐκλήθη, Καλαβρία, Ἰταλία, 15 Γαλλία, Θουσκηνή, Αυστανία, Κελτική, Μασσυλία, Κελτογαλλία, Ἰβηρία, Ἰσπανία ἢ μεγάλη καὶ μικρά. ἐνταῦθα καταλήγει τὰ ὄρια τοῦ Ἰάφεθ, ἕως Βρεττανικῶν νήσων τὰ πρὸς βορρῶν βλέποντα. ἔχει δὲ νήσους Βρεττανίαν, Σικελίαν, Εὐβοίαν, Ῥόδον, Χίον, Λέσβον, Κύθηραν, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκη, καὶ τὰς Κυκλάδας, καὶ μέρος τῆς Ἀσίας τὴν Ἰωνίαν καλου- P 14 b μίτην, ποταμὸν δὲ Τίγριν, διορίζοντα μεταξὺ Μηδίας καὶ Βαβυλωνίας. ἐν τούτοις οὖν πληροῦται τὰ τοῦ Ἰάφεθ ὄρια διὰ τὸ εἰρη-

4 κατὰ P 6 καταγομένης P 7 post ἐπτά desunt quae apud Syncellum leguntur ed. Bonn. p. 84 v. 4 — p. 93 v. 5, δ καὶ ἔφθασεν — Τατιάδος ποταμοῦ.

nam novas res molitus Semi fines ingressus est contra Noae praeceptum, cum septem ex se ortis gentibus Amorraeis Chettaeis Pherezaeis Euaeis Gergesaeis Iebusaeis et Chanaanais; quas gentes deus per Moesem et Iesum Nanae filium excidit, ac suo deinde tempore Iudicum opera filiiis Israelii avitam terram reddidit, etiam in hoc suam iustitiam declarans. nam Israelitae per gradus propagatae gentis 38 a Semo orti erant, annis 1687. usque ad Mastusiam Ilio oppositam. regiones autem eorum sunt, Media, Albania, Armenia maior et minor, Amazonum regio, Paphlagonia, Cappadocia, Galatia, Colchis, Bosporeni, Maetis, Derris, Sarmatia, Tauriani, Bactriani, Scythia, Thracia, Macedonia, Graecia, Thessalia, Boeotia, Locris, Aetolia, Achaia, Peloponnesus, Acarnania, Epirus, Illyricum, Lychnitis, Adria, unde mari Adriatico nomen factum: Calabria, Italia, Gallia, Etruria, Lusitania, Celtica, Massilia, Celtogallia, Hispania maior et minor. ibi fines Iapeti terminantur, qua septentriones respiciunt usque ad Britannicas insulas. habet autem insulas, Britanniam, Siciliam, Euboeam, Rhodum, Chium, Lesbum, Cythera, Zancynthum, Cephaleniam, Ithacam, ac Cyclades, et Asiae partem quae Ionia appellatur. pro termino est Tigris fluvius, qui Mediam a Babylonia dividit. his ergo implentur fines Iapeti, quia est in scriptura "amplificet

κέναι τὴν γραφὴν “ πλατύναι ὁ θεὸς τῷ Ἰάφεθ·” τὴν πῦσιν γὰρ
 Ἐβρώπην καὶ μέρος οὐ μικρὸν τῆς μεγάλης Ἀσίας ἀπηνέγκατο·
 διὸ καὶ εἴρηται “ καὶ κατασκηνώσαι ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Σήμ.”
 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀναγωγικὸν τρόπον, ὅτι πᾶσα ἡ μερὶς
 τοῦ Ἰάφεθ σχεδὸν τῷ βαπτίσματι καὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσ-
 5 ἐτέθη, ἅτινά ἐστι σκηνώματα τοῦ Σήμ, ἐπεὶ καὶ ἔξ αὐτοῦ ὁ
 Β Ἀβραὰμ καὶ οἱ πατριάρχαι, ἔξ ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ γενεαρχίαι ἕως
 Χριστοῦ ἡγουμένου σαφῶς γενεαλογοῦνται. τοῦ δὲ Χάμ πλεῖστα
 μέχρι καὶ νῦν ἔθνη ἐστὶν ἐν ἀποστασίᾳ, κατὰ γε τὰς Ἰνδίας καὶ
 Αἰθιοπίας καὶ Μαυριτανίας· ἐν οἷς καὶ αἱ Ἀραβίαι καὶ Ἰδον-
 10 μαία κατὰ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ θρασύνονται, τῇ τοῦ Χάμ
 καὶ τοῦ Χαναὰν κατάρα καθυποβεβλημένοι· διὸ καὶ παῖδα οἰκέ-
 την τὸν Χάμ τοῦ Σήμ καὶ τοῦ Ἰάφεθ ἡ γραφὴ ἀπεφήνατο, διὰ
 τοῦ Χαναὰν τοῦ νιοῦ καὶ αὐτὸν σημαίνουσα.

“Ὅτι δύο κατακλυσμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γῆν διαβεβοημένοι 15
 C γέγονασι, πρῶτος μὲν ἐπὶ Ὠγύγον ἐν τῇ Ἀττικῇ, χρόνοις δὲ ὕστε-
 ρον σμῆ ἐν Θετταλίᾳ ἐπὶ Δευκαλλῶνος βασιλεύοντος Ἀθήνησι,
 δευτέρου Κραναοῦ αὐτόχθονος. τούτου τοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ
 ἐπὶ Δευκαλλῶνος δηλονότι, δοκοῦσι μνησθῆναι καὶ Αἰγύπτιοι,
 φάσκοντες τὴν χώραν αὐτῶν μὴ κατακεκλῦσθαι. καὶ δικαίως 20
 φιλονεικοῦσι μὴ κατακεκλῦσθαι τότε τὴν Αἴγυπτον· τοπικὸς γὰρ
 γέγονεν οὗτος ὁ κατακλυσμὸς. τὸν γὰρ πρότερον ἤτοι τὸν καθο-
 λικὸν κατακλυσμὸν οὐδὲ γινώσκουσιν· οὐπω γὰρ ἦν ὁ πατριάρχης

deus Iapetum.” universam quippe Europam, et magnae Asiae haud exi-
 guam partem abstulit; ideoque additum est “et habitat in tabernaculis
 Semi.” neque id modo, sed etiam reconditiorem sensum eruendo intel-
 ligimus, quod Iapeti fere tota portio baptismum ac fidem in Christum est
 amplexa, quod per Semi tabernacula notatur, quando etiam Abrahamus
 a Semo genus duxit atque patriarchae, a quibus perspicue generis pro-
 pagatio per ordinem usque ad Christum deducitur. at Chamii gentes
 pleraeque etiamnum in defectione a fide Christiana permanent, in Indiis
 Aethiopiis Mauritanis, in quibus gentibus etiam Arabiae numerantur ac
 Idumaea, qui populi omnes adversus deum et sanctos eius ferociant,
 execrationi cui Chamum et Chanaanem deus obnoxium fecerat addicti.
 itaque scriptura Chamum Semi et Iapeti servum pronuntiavit, per Cha-
 naanem filium ipso etiam patre Chamo notato.

Duo diluvia in Graecia celebri fama fuerunt, prius in Attica, Ogygi
 aetate, posterius annis ab eo 248 in Thessalia, Deucalione Athenis re-
 gnante, secundo a Cranao indigena. huius sub Deucalione facti diluvii
 videntur etiam Aegyptii meminisse, dicentes suam terram inundationis
 expertem fuisse. et quidem recte contendunt Aegyptum tunc diluvium
 non esse passam, cum id diluvium certo tantum loco substiterit. prius
 autem diluvium, quod universam terram inundavit, plane ignorant: non-

αὐτῶν γεννηθεῖς. Χάμ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε πατὴρ ἦν Μεστρέμ, D
ἀφ' οὗ Αἰγύπτιοι.

Ἵτι τὸν Νεβρωδ ἀποθεώσαντες οἱ Ἀσσύριοι ἐν τοῖς ἄστροις
τοῦ οὐρανοῦ ἔταξαν, καὶ καλοῦσιν Ὠρίωνα. οὗτος κατέδειξε τὴν
5 κωνηγετικὴν δὴ καὶ τὸν καλούμενον κύνα ἄστρον τῷ Ὠρίωνι
συνῆψαν. τοῦτον καλοῦσιν καὶ Κρόνον εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ
πλάστητος.

Ἵτι διαμερισθέντων τῶν ἐθνῶν ἀνεφάνη τις ἀνὴρ Ἰνδοῦ,
ἐκ τοῦ γένους Ἀρφαξάδ, τοῦνομα Ἀνδουβάριος, ὃς παρέδωκε
10 τοῖς Ἰνδοῖς ἀστρονομίαν.

Ἵτι τῷ δισχιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἔ' ἔτει διο- P 15
δεῶν Καϊνῶν ἐν τῷ πεδίῳ εὔρε τὴν γραφὴν τῶν γιγάντων καὶ
ἔγραψε παρ' ἑαυτῷ, καὶ αὐτὸς μὲν ἐν αὐτοῖς ἔξημέραταν, καὶ
τοὺς ἄλλους τὴν αὐτὴν ἀτοπίαν ἐξεπαίδευσεν. οἱ δὲ τὸν Σάλα
15 φασὶ ταύτην εὐρηκέναι.

Ἵτι ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὐρέθησαν,
ἐν κολλοῖς τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι
πρωλεθρίαν.

Ἵτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἤγουν
20 τοῦ Μαδουσάλα.

Ἵτι ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, κατὰ τοὺς ἑβδο-
μήκοντα, ἔτη βσμβ', οἷς καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιμαρτυρεῖ καὶ αἱ ἀνέ-
καθεν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπικρατήσασαι παραδόσεις, ἐπὶ δὲ B

dum enim tum natus fuerat conditor gentis eorum Chamus, filius Noae,
pater Mezromi, a quo Aegyptij sunt orti.

Nemrodo Assyrii divinam adscribunt naturam, inter sidera caelestia
collocantes et Orionem vocantes. hic venandi artem primus protulit.
itaque Orioni sidus, quod Canis vocatur, adiungunt. quin et Saturni,
stellae illius erraticae, nomen ei tribuunt.

Dissipatis gentibus Indus quidam ab Arphaxado genus ducens ex-
stitit, nomine Andubarius; isque Indis astronomiam tradidit.

Anno ab origine mundi 2585 Cainanus campum peragrans scriptu-
ram gigantum repperit, eamque penes se occultavit, et cum ipse ea tra-
ctanda deliquit, tum alios absurda ista docuit. alii a Sala fuisse eam
scripturam repertam asserunt.

In monte Libano pisces marini inventi sunt, in cavis quae aquas
receperant, internecionem omnium animalium, quae diluvio accidit, testi-
ficantes.

Primus Lamechus suo patre Mathusala prior mortuus est.

Ab Adamo usque ad diluvium de sententia septuaginta interpretum
anni numerantur 2242. quibus et veritas adstipulatur et traditiones,
quarum auctoritas ab antiquo per omnes invaluit ecclesias. ad annum

τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραὰμ ἔτη γιβ'. καὶ μετὰ ἕτερα οὐ ἔτη ἐξηλ-
θεν ἐκ Χαρράν, παροικήσας εἰς γῆν Χαναάν τὴν νῦν Παλαιστίνην
λεγομένην.

Ὅτι ὁ Φάλεκ πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἔβερ τελευταῖα, συνά-
γεται δὲ τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἐπὶ τὴν τοῦ Φάλεκ τελει- 5
τὴν ἔτη τρισχιλία. ἔνθεν ἀρχὴν τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν λαμβάνουσι
τὰ ὄνόματα.

Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σῆμ ἀνὴρ ὄνομα Χοῦς Αἰ-
θίω, ὃς ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ τὸν τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντα, τὸν
C καὶ Ὁρλωνα ἐπικληθέντι. οὗτος δυνατὸς γενόμενος ἐβασίλευσε 10
πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις· ὃς καὶ ὠνομάσθη Κρόνος
εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος. οὗτος ἔσχε γυναῖκα ἐκ τῆς αὐ-
τῆς φυλῆς, καλουμένην Σεμίραμιν. αὕτη τοῖς ποταμοῖς περιέβαλε
στόμια, καὶ τὰς καλουμένας πυραμίδας ἀνήγειρε. ταύτην καὶ
Ῥεαν ὠνόμασαν ὡς ἐν δυνάμει καὶ ἔξουσίᾳ καὶ ὑπερβάλλοντι φόβῳ 15
τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσιν. αὕτη ἡ Σεμίραμις ἔσχεν υἱὸν οὗ τὸ
ὄνομα Πίκος, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ζεὺς· καὶ ἄλλους δὲ ἔσχεν
υἱοὺς Βῆλόν τε καὶ Νῖνον, καὶ θυγατέρα τὴν Ἥραν. καὶ ὁ μὲν
D Νῖνος, ὃς καὶ τὴν Νινευὶ τὴν μεγάλην ἔκτισε, τὴν ἰδίαν μητέρα
Σεμίραμιν ἔσχε γυναῖκα. ὡς δὲ Ἀφρικανὸς φησι, καὶ ἕτερον 20
υἱὸν ἔσχεν ὁ Κρόνος τὸν Ἄφρον, ἐξ οὗ Ἄφροι· ὃς γήμας Ἀστυ-
κήμεν ἐποίησε θυγατέρα τὴν Ἀφροδίτην. ὁ δὲ Κρόνος ἐξωσθεὶς
τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Διός, καταλθὼν ἐν τῇ δύσει
κρατεῖ τῆς Ἰταλίας. εἶτα ὁ Ζεὺς ὑποχωρήσας τῶν Ἀσσυρίων

Abrahami primum numerantur anni ab origine mundi 3312. post 75
deinde annos ex Charrane egressus in terra Chanaan inquilinum egit,
quae nunc Palaestina vocatur.

Phalecus ante patrem suum Eberum obiit. tria milia annorum ad
Phaleci mortem ab Adamo computantur. hinc nomina Graecorum deo-
rum initium sumunt.

Natus est Chami stirpe vir nomine Chusus, Aethiops. is Nemrodum
genuit, qui et Orion appellatur, conditorem Babylonis; atque hic auctus
potentia primus hominum regnavit, Assyriis imperans. idem Saturnus
dictus est, cognomento a planeta ducto. uxorem ex eadem stirpe habuit,
nomine Semiramis. haec fraena repperit et pyramides quas vocant ex-
struxit. hanc etiam Rheam nominarunt, ut quae hominibus magna cum
potestate et ingenti terrore imperaret. haec Astynomis filium habuit
nomine Picum, cognomento Iovem, ac praeter hunc Belum ac Ninum et
filiam Innonem. Ninus, qui Ninivem magnam condidit, matrem suam
Semiramis uxoris loco habuit. Africanus Saturno praeterea Afrum filium
adscribit, a quo Afri dicti sunt. is Afer ducta Astynomis uxore Vene-
rem genuit, quae Graecis Afrodita dicitur. Saturnus regno expulsus a
filio suo Iove in occiduas terrae partes devenit ac Italiam obtinuit. de-
inde Iuppiter Assyriis decessit, ac ad patrem se contulit, qui ei regnum

παραγίνεται πρὸς τὸν πατέρα ὃ δὲ παραχωρεῖ αὐτῷ βασιλεύειν
 τῆς Ἰταλίας. καὶ πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας, ἔτα τελευτήσας
 κατατίθεται ἐν τῇ Κρήτῃ. μετὰ δὲ Νίνον ἐβασίλευσε τῶν Ἀσσυ-
 ρίων Θουῖρος ὃ καὶ Ἄρης κληθεὶς ὡς πολεμικώτατος. τοῦτον οἱ
 5 Ἀσσύριοι Βάαλ θεὸν ἦτοι Βῆλ μετονομάσαντες καὶ ἀναστηλώ- P 16
 σαιτες σέβονται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Διὸς τελευτὴν Φαῖτος ὃ υἱὸς
 αὐτοῦ ἐβασίλευσεν, ὃς μετωνομάσθη Ἐριμῆς. ἦν γὰρ λογικώτα-
 τος πάνυ καὶ μαθηματικός ὃς καὶ τοῦ χρυσοῦ τὴν φύσιν ἐξεῦρεν
 ἐκ μετάλλων ἀνθρώποις. ἦ μέντοι Ἀφροδίτῃ λογικὴ καὶ ποικιλῆ
 10 λεγόμενη ἐγαμήθη τῷ Ἀδώνιδι τῷ υἱῷ τοῦ Κινύρου, φιλοσόφῳ
 ὄντι καὶ αὐτῷ ὃς καὶ ἄχρι θανάτου φιλοσοφοῦντας σὺν ἀλλή-
 λους βιωσαὶ ἱστοροῦσι. μετὰ δὲ τὸ βασιλεύσαι Ἀσσυρίων Πίκον
 τὸν καὶ Δία ἔτη τριάκοντα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βῆλον ὀνομαζόμενον
 καὶ Ἥραν τὴν γυναῖκα τὴν καὶ ἀδελφὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταλιπὼν
 15 πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα Κρόνον παραγίνεται, ἥδη γεγηρακότα καὶ B
 ταλαιπωρήσαντα ὃ καὶ παραχωρεῖ τῆς βασιλείας εὐθύς, καὶ
 οὗτος θνητὸς ὢν ἄλλα ἔτη ἐξήκοντα δύο κατὰ τὴν Ἰταλίαν βασι-
 λεύσαι λέγεται. Βῆλος δὲ ὃ υἱὸς διὰ τὸ δῆκνίητος εἶναι οὕτως
 ἐκλήθη, καὶ δύο ἔτη βεβασίλευκῶς Ἀσσυρίων τελευτᾷ. Νίνος δὲ
 20 ὃ τοῦτου θεῖος ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς ἀρχῆς νβ' ἔτη τῶν Ἀσσυ-
 ρίων ἐβασίλευσεν. ἐκ τοῦ γένους οὖν αὐτοῦ καὶ Ζωροάστρης ὃ
 περιβόητος ἀστρόνομος ἐν Πέρσαις γενόμενος ἠΐξαστο ὑπὸ πυρὸς
 ἀερίου κεραινωθῆναι καὶ ἀναλωθῆναι, ἐντειλόμενος τοῖς Πέρσαις

8 τὴν πόλιν margo P .

Italiae dimisit; ubi cum per multos annos regnasset, vitam cum morte
 commutavit, et in Creta sepultus est. post Ninum Assyriis Thurus im-
 peravit, qui et Mars appellatur utpote bellicosissimus. hunc Assyrii
 Baalam sive Belum deum appellarunt, statuaque ei excitata divinis ho-
 noribus coluerunt. a morte Iovis Faunus, eo natus, regnum tenuit. hic
 Mercurius denominatus fuit, quod facundus admodum esset ac mathema-
 ticarum rerum sciens. idem hominibus auri ex terrae visceribus eruendi
 artem invenit. Venus erudita admodum fuit et variis rebus ornata: nu-
 peit Adonidi Cinyrae F, philosopho ipsi quoque. narrant eos ad mor-
 tem usque una philosophiae vacasse. Picus, qui idem est Iuppiter, cum
 triginta annos Assyriis imperasset, regno in manus filii sui Beli et Iuno-
 nis, quae soror eius eademque coniux erat, tradito, ad patrem suum
 Saturnum se contulit, propectam iam aetatem misere tolerantem. pater
 ei statim regnum dimisit; et Picus potentia auctus per 62 alios annos
 Italiam rexisset fertur. Belus filius eius hoc nomen ob id quod celeriter
 moveretur habuit. is cum per biennium regnum Assyriorum gessisset,
 in fata concessit. patris eius Ninus regno potitus, 52 annos Assyriis
 imperavit. ex huius genere etiam Zoroastres nobilis ille apud Persas
 astronomus existit; qui se fulmine ictum ac consumptum iri praedixit,

τὰ ὄσῳ αὐτοῦ μετὰ τὴν καῦσιν ἀναλαβεῖν καὶ φυλάττειν αὐτοὺς
 C καὶ τιμᾶν· καὶ ἕως οὗ, φησί, σώσεσθε ταῦτα, τὸ βασιλεῖον τῆς
 ἑμῶν χώρας οὐκ ἐκλείψει. οὕτως οὖν τούτου περὶ οὐρανόφω τε-
 φρωθέντος τὰ λείψανα αὐτοῦ διὰ τιμῆς εἶχον οἱ Πέρσαι, ἕως τού-
 του καταφρονήσαντες καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσον. τοίνυν μετὰ 5
 Νίνον τὸν τοῦ Διὸς ἀδελφὸν Θουῖρος τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύει
 τοῦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζάμις, ὃς ἦν τῆς Ῥέας ἀδελφός, ἐπὶ τῷ
 ὄνομαι τοῦ πλάνητος ἀστέρος Ἄρεα ἐκάλειεν. ἦν δὲ ὁ Ἄρης
 οὗτος πικρὸς καὶ ἄγαν δυσκαταγώνιστος πολεμιστής, ὃς Κανκάσφ
 τινὲ ἀνδρὶ γιγαντογενεῖ δυνατῷ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ ὠρμημένῳ, 10
 ἐπελθὼν καὶ καταπολεμήσας καὶ ἀνελὼν παρέλαβε τὴν χώραν αὐ-
 D τοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν Θράκην ἐλθὼν καὶ τελευτήσας ἐκεῖ θάπτεται.
 τούτῳ τῷ Ἄρει πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς
 θεὸν προσκυνοῦσι, Βάαλ ὀνομάζοντες, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης πολέ-
 μων θεός. μετὰ τοῦτον Λάμις τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν, εἴτα 15
 Σαρδανάπαλος ὁ μέγας, ὃν καὶ ὁ Διὸς καὶ Δανάης υἱὸς Περσεὺς
 ἀποκτείνας, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, εἰς τὸ
 ἴδιον ὄνομα Πέρσας μετωνόμασεν αὐτούς, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν
 ἕτη νύ'.

Μὴ λανθανέτω δὲ μηδένα ἀνθρώπων τῶν ἀληθείας ἀντι- 20
 ποιουμένων, ὅτι Πίκοσ οὗτος ὁ Ζεὺς πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ'
 P 17 αἰῶνος ἐξεγγεργμένον πλάνον, γοήτων, φαντασιασῶν, μάγων
 δεινῶν, μουσαρῶν, τελεστῶν ἐκτόπων, αὐτὸς ἦν μουσαρώτερος καὶ

1 αὐτὰ?

mandavitque Persis ut ossa sua ex incendio legerent ac custodirent at-
 que venerarentur, promittens regnum ex ipsorum natione ablatum non
 iri quamdiu ea colerent. eo itaque fulmine in cineres redacto reliquias
 eius Persae coluerunt, donec iis neglectis regnum etiam amiserunt. cete-
 rum Nino Iovis fratri Thurus in regnum Assyrium successit. hunc Za-
 mis pater, frater Rheae, Martem nomine planetae appellavit. erat autem
 acer valde et superatu difficillimus bellator. is Caucasum, potentem ho-
 minem et gigantigenam, ex Iapeti dicionibus profectum aggressus bello
 vicit et occidit, eiusque dicionem occupavit. post in Thraciam venit,
 ibique vita functus et tumulatus est. huic Marti primo statuum posue-
 runt Assyrii, atque ut deum adoraverunt, Baalum nominantes; quod
 sonat Martem bellorum deum. post hunc Lamis Assyrii imperavit. ei
 Sardanapalus cognomento magnus successit, quem Perseus Iovis ex Da-
 nae filius interfecit; regnoque Assyrii adempto eos a se Persas deno-
 minavit, iisque per 53 annos imperavit.

Neque vero quisquam veritatis studiosus ignoret Picam istum, qui
 et Iuppiter dicitur, omnium quotquot ab omni aeo exstiterunt impostor-
 um, praestigiatorum, falsis imaginibus ludentium, diris atque abominan-

δρασταίωτερος καὶ βδελυρώτερος, μοιχαλίας καὶ ἀνδρομανίας καὶ ἀρρητοποιίας τε πάσαις καὶ μιαιφάναις καὶ ἀκαθαρσίαις καὶ πάσαις ἀθεμιτοῦργίαις καὶ ἀσχοῦργίαις ἐναγεστάταις ἐκ νηπιῶν ἕως ἐκατὸν εἴκοσι χρόνων τῆς ζωῆς αὐτοῦ (τοσαῦτα γὰρ φασιν αὐτὸν ζῆσαι) 5 ἐλαχολαχίως, πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἀθεμίτους ὑπερβαλὼν. πνεῦμα γὰρ θεομάχον καὶ ἀκαθαρτότατον πάντων πνευμάτων ποτηρῶν ἦν ἐπ' αὐτῷ, ὃς ἐπὶ πλείους χρόνους τῆς Ἰταλίας βασιλεύσας δι' ὑπερβολὴν τοῦ ὑψίστου καὶ μόνου Θεοῦ μακροθυμίας, B καὶ πάσας κόρας ὠραίαις, ὄσας λίχνους εἶδεν ὀφθαλμοῖς, δια- 10 φθείρας, εἰς ὃ ποσομένης, καὶ ταῖς πολλαῖς αὐτῶν μετὰ φαντασιῶν ἀρρήτων καὶ μυστικῶν συναπτόμενος, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ταῖς πλείοσι τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, Θεὸν φημιβλῆσθαι τοῦτον καὶ ἀνακρῆντιεσθαι τοῖς πολλοῖς ἀνέπεισε. καὶ τὸ δὴ χεῖρον ἔτι τούτου καὶ ἀποπύτερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευταίην καὶ ταφὴν 15 τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ, κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ, οἱ οἰκείοι αὐτοῦ ναδὴν καὶ μνημεῖον οἰκοδομήσαντες κατέθαψαν, ᾧ καὶ οὕτως ἐπέγραψαν "ἐνθάδε κεῖται θανὼν Πίκος ὁ καὶ Ζεύς." καὶ μετὰ ταῦτα ἡ τοῦ C θεομισσοῦς αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανοῦ πνεύματος ὁσμὴ τὴν οἰκουμένην διατρέχουσα, βασιλέων τε καὶ ἀρχόντων καὶ λαῶν ἀσυνέτων καὶ 20 ἐθῶν καρδίας πληρώσασα, ἕως τῆς τοῦ λόγου Θεοῦ σαρκώσεως καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη δι' ἀποστόλων ἀγίων καὶ μαρτύρων ἀναδείξαις κῆσαν ψυχὴν ἀγνοία καὶ ἀσεβείᾳ κρατουμένην εἰς λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ ψευδωνύμου Θεοῦ τούτου τοῦ Διὸς προετρέπετο

dis artibus magicis utentium, sacrificia ab usu hominum abhorrentia obtinens, turpitudinem atrocitatem impuritatemque superasse: quippe iam inde a pueritia adulteriis, mares depereundo, dictu foedis libidinibus ac factis, omnis generis obscœnitate atque impuritate ac quibusvis flagitiis impiisque supra quam dici potest sceleribus deditus, usque ad annum 120 (tot enim vixisse fertur) turpissimam vitam produxit, prioribus posterisque omnibus qui scelerate vixerunt a se ea re superatis. nam spirita deo adversante omniumque spirituum malorum impurissimo agebatur. is Picos cum per tam multos annos, deo longanimitate summa hoc sustinente, Italiam rexisset, omnesque formosas puellas, quascumque molibus suis oculis viderat, corrupisset, quarum numerus ad 70 colligitur, quasdam etiam infandis ac mysticis apparitionibus delusas, cumque adeo plerasque suas filias vitiasset, malus ille spiritus multitudini tamen persuasit ut eum deum pronuntiarent. id vero deterius adhuc est et absurdum, quod cum mortuus et (quod mandaverat) in Creta sepultus esset, ubi necessarii ei humato fanum ac monumentum extruxerunt cum hac inscriptione "heic situs est Picos, qui et Iuppiter, mortuus," postmodò odor deo inimici illius ac superbi qui eum rexerat spiritus, orbem terrarum cursu pervagatus, regum principum populorum gentiumque stolidà corda implevit, ut animis inscitia atque impietate occupatis hunc false nominatum deum Iovem, aliosque huius similes et cognatos daemo-

καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ δαιμόνων καὶ συγγενῶν. εἶναι δὲ τὴν τοῦ-
του μητέρα Σεμίραμιν καὶ αὐτὸν τὸν Δία καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ
κατὰ τοὺς χρόνους ἱστοροῦσι τοῦ Ἀβραάμ· ἔπρεπε γὰρ τοῦ δια-
D βόλου εἰς λύμην πολλῶν τὴν κατὰ τὸν ἔχθιστον τοῦτον Δίῳ γενεὰν
ἐκλέξαμένον, τότε καὶ τὸν θεὸν τὸν ἀληθῆ εἰς πολλῶν σωτηρίαν 5
τὸν δίκαιον καλέσαι Ἀβραάμ. οὗτος ὁ Ζεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις
νίοις ἔσχε καὶ Φαῦνον καὶ Περσεά καὶ Ἀπόλλωνα· ἀλλὰ τὸν μὲν
Φαῦνον ἐπ' ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρως ἐκάλεσεν Ἐρμῆν, ὃς
καὶ μετὰ τὴν Διὸς τελευτήν ἐβασίλευσε τῆς Ἰταλίας ἔτη τριάκοντα
πέντε, ἦν δὲ πανούργος ἀνὴρ καὶ μαθηματικὸς καὶ λογιώτατος. 10
ὥπει δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπεβουλεύθη (αὐτὸς γὰρ Μαιά-
δος γυναικὸς ἦν υἱός, ἦν πρώτην ἔσχεν ὁ Ζεὺς ἐν Ἰταλίᾳ, Ἀλκμή-
P 18 νην δὲ τὴν Θηβαίαν μετ' αὐτήν, ἐξ ἧς τὸν τρίσπερον ἔσχεν Ἡρα-
κλέα), πολλὸν χρυσὸν ἐγκολπωσάμενος εἰς Αἴγυπτον ἦλθε, καὶ τῇ
τούτου ἐπιδόσει καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ μαγείᾳ καὶ τοῖς χρησμοδῆ- 15
μασιν ἀγαπηθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀποθεωθεὶς, Μέστρεμ τοῦ υἱοῦ
Χάμ τοῦ ἐκεῖ βασιλεύοντος ἀποθανόντος εὐθὺς ἀναγορεύεται, καὶ
ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ τῶν μελλόντων προρρήσει ὡς θεὸς κλειζόμενος
ἐπὶ 19' ἔτη Αἰγύπτου βασιλεύει. ὁ δὲ Ἀπόλλων πνεύματι Πύθω-
νος ἐκ νεότητος κάτοχος ὢν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, οὐδὲ μετὰ τελευ- 20
τὴν αὐτοῦ τῆς φληναφείας ἐπαύσατο ὁ πονηρός· ἔστι γὰρ τρυφὸ
εἶδος πνεύματος μαγικώτατον, πολλὰ μὲν ἀληθῆ, τὰ δὲ πλείστα

nes, divino cultu atque adoratione eo usque honorarent, dum verbum
dei carnem induit, idque gentibus beatorum apostolorum ac martyrum
ministerio innotuit. narrant hunc Iovem ac matrem eius Sémiramidem
reliquumque eius genus Abrahami aetate exstitisse. conveniebat enim
ut quam aetatem diabolus ad perniciem multis opera invisissimi istius
Iovis struendam delegerat, eadem etiam verus deus salutis multorum
causa iustum Abrahamum vocaret. Iuppiter cum alios filios, tum Fau-
num Perseum et Apollinem habuit. ac Faunum quidem desumpto ab er-
rante stella nomine Mercurium appellavit; isque a morte Iovis regnum
Italiae annos 35 tenuit. homo fuit versutus, mathematicus, disertissi-
mus. cum vero insidiis reliquorum fratrum peteretur (filius enim Maia-
dis mulieris erat, quam in Italia primam habuit uxorem Iuppiter; ac post
eam Alcmenem Thebanam, quae ei trivesperum Herculem peperit) ma-
gna vi auri suffarcinatus in Aegyptum venit. ibi ob auri eius largitio-
nem facundiam divinandi scientiam et oracula gratiosus factus ac pro
deo habitus, Mezromo Chami filio, qui regnum Aegypti tunc tenebat,
mortuo subrogatur. ubi cum fastu et praedictione futurorum, deus ap-
pellatus, per annos undequadragesima id regnum gessit. ceterum Apollo,
cum ab ineunte aetate spiritu Pythonis fuisset afflatus, isque spiritus ei
per omnem vitam adfuisset, ne mortuo quidem eo istarum nugarum finem
fecit diabolus. maxima divinandi facultate id genus spiritus pollet,
multa vera, pleraque autem ambigua et ancipitia ob ignorantem di-

λέγον ἀμφίβολα καὶ ἀμφιρρηπῆ διὰ τὴν ἄγνοιαν. ὁ δὲ Ἡρακλῆς Β
 πρῶτος κατέδειξε φιλοσοφεῖν ἐν τοῖς ἑσπερίοις μέρεσι. τοῦτον
 ἀπεδέωσαν οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν, καὶ
 ἐκάλεσαν ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. ὄντινα Ἡρα-
 5 κλέα ἐγγράφουσιν ἀντὶ χιτῶνος δορὰν λέοντος ἡμφιεσμένον καὶ
 ῥόπαλον φέροντα καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα, ἅπερ ἀφελῆσθαι αὐ-
 τὸν ἐμυθολόγησαν τῷ ῥοπάλῳ φονεύσαντα τὸν δράκοντα, τουτέστι
 παύσαντα τὸν πονηρὸν καὶ ποικίλον τῆς ἐπιθυμίας λογισμὸν διὰ
 τοῦ ῥοπάλου ἦτοι τῆς φιλοσοφίας, ἔχοντα περιβόλαιον γενναῖον
 10 φρόνημα ὡς δορὰν λέοντος, καὶ οὕτως ἀφελόμενον τὰ τρία μῆλα, C
 ὅπερ ἐστὶ τὰς τρεῖς ἀρετάς, τὸ μὴ ὀργιζέσθαι, τὸ μὴ φιληδονεῖν,
 τὸ μὴ φιλαργυρεῖν. διὰ γὰρ τοῦ ῥοπάλου, τῆς καρτερικῆς ψυχῆς,
 καὶ τῆς δορᾶς, τουτέστι τοῦ σώφρονος λογισμοῦ, ἐνίκησε τὸν
 γῆνον τῆς φανῆς ἐπιθυμίας ἀγῶνα, φιλοσοφήσας ἄχρι θανάτου,
 15 καὶ ὡς Ἡρόδοτος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο, ὅς καὶ ἄλλους Ἡρα-
 κλεῖς ἰστέρησε γενέσθαι ἐπτά.

Ὁ γοῦν Ἑρμῆς γνοὺς τὴν κατ' αὐτοῦ συσκευὴν τῶν ἀδελ-
 φῶν αὐτοῦ, ὡς εἶπομεν (περὶ ποῦ γὰρ τοὺς ὀ' ὑπῆρχον ἀπὸ δια-
 φόρων γυναικῶν γεννηθέντες τῷ Διὶ), ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον
 20 πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ Χάμ υἱοῦ Νῶε, οἵτινες ἐδέξαντο αὐτὸν ἐν D
 τιμῇ· ὅς καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὑπερηφανῶν πάντας καὶ φορῶν χρυ-
 σῆν στολήν. καὶ ἐφιλοσόφει παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, λέγων αὐτοῖς
 ματιέας· λογικὸς γὰρ ἦν φύσει. καὶ προσεκύονον αὐτὸν Ἑρμῆν

10 ἀφελόμενος P

11 ἄπειρ P

cess. at Hercules in occiduis terrae partibus primus philosophiam in-
 stituit; quem mortuum ab ipso prognati in deorum numerum rettulerunt,
 siderisque in caelo nomine eius affecerunt. Herculeum istum pingunt in-
 datam loco vestis exuvio leonis, clavam ferentem ac tria tenentem mala,
 quae fabulantur eum dracone clava occiso abstulisse, hoc notantes, eum
 mala ac varia cupiditatis consilia clavae, hoc est philosophiae, ope vi-
 cisse, amictum veluti pelle leonis animo generoso; atque ita tria mala
 abstulisse, tres scilicet virtutes, quae sunt non irasci, non esse volupta-
 tibus deditum, non esse cupidum pecuniae, clava enim animi tolerantis,
 ac pelle, id est temperantia, terrenum pravae concupiscentiae certamen
 vici, philosophiam usque ad mortem colendo; quod de eo Herodotus,
 doctissimus scriptor, memoriae prodidit, alios quoque septem Hercules
 fuisse narrans.

Eaimvero Mercurius cognitis, ut diximus, quae sibi a fratribus
 (erat autem Iovi ex diversis nati mulieribus filii circiter 70) tendeban-
 tur insidiis, in Aegyptum abiit ad stirpem Chami, qui erat filius Noe.
 ab iis est cum honore acceptus, ibique permansit omnes prae se despici-
 ens et auream vestem gerens. philosophatus est autem apud Aegy-
 ptios, vaticinans, ut erat natura disertus. adorabatur ab iis, ac Mercu-
 Georg. Codrenus tom. I.

ὡς λέγοντα τὰ μέλλοντα καὶ διακονοῦντα αὐτοῖς τὴν τῶν μελλόντων ἐκ τοῦ Θεοῦ δῆθεν ἀπόκρισιν καὶ παρέχοντα αὐτοῖς χρήματα· ὃν καὶ πλουτοδότην ἐκάλουν ὡς τοῦ χρυσοῦ Θεὸν νομίζοντες.

Ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις, ἐπὶ τῆς βασιλείας Φοινίκου, ἦν Ἡρακλῆς ὁ φιλόσοφος ὁ λεγόμενος Τύριος, ὅστις ἐφεῦρε
 P 19 τὴν κογχύλην. μετεωριζόμενος γὰρ εἰς τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου εἶδε ποιμενικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην, καὶ ποιμένα νομίζοντα αἰμάσσειν τὸν κύνα, ἀπὸ τῶν προβάτων πόκον ἐρέας λαβόντα καταμάσσειν τὰ καταφερόμενα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός. ὁ δὲ Ἡρακλῆς προσεσηκῶς καὶ ἰδὼν αὐτὸ βάμμα τι 10 ἕξαισιον ἐθαύμασε· καὶ γινὸς ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης ἐστίν, εὐληφῶς τὸν πόκον ὡς μέγα δῶρον προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ τῆς Τύρου Φοινίκε, ὃς καὶ ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ Θεῆ τοῦ βάμματος ἐκέλευσεν ἕξ αὐτοῦ βαρῆσαι ἐρέαν καὶ γενέσθαι αὐτῷ βασιλικὸν περιβόλαιον, ὃ περιβαλλόμενος αὐτὸς πρῶτος ἐθαιμάζετο ὑπὸ πάντων· πρὸ τού- 15
 B του γὰρ οὐκ ἤδεισαν οἱ ἄνθρωποι βάπτειν χροιάς. μετὰ γοῦν χρόνους πολλοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Φοινίκων χώραν κατασχόντες τὸ ἕξ ἀρχῆς ἀληθινὸν ἐκ τῆς κογχύλης σχῆμα βασιλικὸν ἐφόρεσαν. μετὰ δὲ Ῥέμον καὶ Ῥωμύλον Νουμᾶς βασιλεύσας Ῥωμαίων, καὶ δεξάμενος πρεσβευτὰς ἐκ τῆς χώρας τῶν λεγομένων Πελασγῶν 20 φοροῦντας χλαμύδας ἐχούσας ταβλίλα ῥούσια καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰσσυρίας χώρας, καὶ τερφθεὶς τῷ σχήματι, ἐπενόησε πρῶτος ἐν τῇ Ῥώμῃ χλαμύδας φορεῖσθαι τὰς μὲν βασιλικὰς πορφύρας, ἐχού-

rus deus appellabatur, quod futura praediceret, ac divinitus nimirum de iis quae post essent eventura responsa administraret, pecuniamque suppeditaret; itaque etiam divitiarum datorem vocabant, pecuniae deum putantes.

Inferioribus temporibus Phoeniciae regnante, Hercules fuit philosophus cognomento Tyrius. is purpuram invenit. cum enim in eam Tyri partem ascendisset quae ad mare pertinet, pastoris canem vidit concham vorare; pastorem a cane sanguinem emitti putantem, lana ab ove accepta quod ex ore canis defluebat abstergere. at Hercules, qui rem observaret, tincturam eius lanae egregiam cum admiratione vidit; animadversoque liquorem eum ex concha ista fluxisse, lanam istam magis domi loco ad regem Tyri Phoenicem attulit. is spectaculo tincturae istius attonitus iussit hoc modo lanam tingi atque ex ea sibi regiam vestem parari; qua primus hominum indutus omnibus admirationi fuit. nam antea temporis colorum tincturam ignoraverant homines. longo post tempore Romani Phoenicia subacta veram et antiquae respondentem purpuram ad regium amictum adhibuerunt. Numa, qui post Romulam et Remum Romae regnavit, cum ad eum Pelasgorum legati venissent chlamydes gestantes praetextas coccino, quales etiam Isauri gestant, ea forma delectatus primas instituit ut a Romanis chlamydes gestarentur, a

σας ταβλία χρύσεια, τὰς δὲ τῶν συγκλητικῶν καὶ τὰς τῶν ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις χλαμύδας ἐχούσας σήματα τῆς βασιλικῆς φορεσίας, ταβλία πορφυρᾷ δηλοῦντα ἀξίαν Ῥωμαϊκῆν πολιτείας καὶ ὑποταγὴν διαγωγὴν, κλεύσας μηδένα εἰς τὸ αὐτοῦ παλάτιον εἰσελθεῖν συγχωρεῖσθαι ἄνευ τοῦ σχήματος τῆς τοιαύτης χλαμύδος.

Φοῖνιξ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήτορος ἀνὴρ ἐγένετο σοφός, ὃς συνεγράψατο Φοινικοῖς γράμμασι τὴν ἀριθμητικὴν φιλοσοφίαν, ἐπέξετέτο δὲ καὶ ἀσωμάτους ἀρχάς, καὶ σώματα δὲ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς ἀλλογενῆ ζῶα εἰσεῖναι. οὗτος πρῶτος ἐξετέτο ταῦτα, ὡς Κλήμης συνεγράψατο ὁ σοφώτατος.

Μετὰ δὲ τὴν Ἑρμοῦ τελευτὴν ὁ Ἡφαιστος ἐπὶ τέσσαυρα ἤμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ἦν δὲ φασί, πολεμιστής, ὃν συμπεσόντα τῷ ἔπῳ πληγῆναι τὸν πόδιν καὶ χλωρόντα ἄχρι 15 τέλους διαρκέσαι. ἀπεθεώθη δὲ ὁ Ἡφαιστος ὑπὸ Αἰγυπτίων διὰ τὸ νομοθετῆσαι μονανδρεῖν καὶ σωφρόνως βιοῦν τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων, τὰς δὲ μοιχενομένους τιμωρεῖσθαι, ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ὁ Πλάτων, πολεμικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλειῶν τὴν ἐκ σιδήρου κατασκευὴν αὐτοῖς ὑποδείξαντα· λίθοις γὰρ καὶ ῥοπάλοις ἐπολέμουν πρὸ αὐτοῦ, τοῦτον δὲ φασί διὰ μυστικῆς εὐχῆς τὴν ὄψυλάν βην δεξάμενον ἐκ τοῦ ἀέρος, οὕτω τὴν χαλκουργικὴν Αἰγυπτίους παραδοῦναι.

regibus purpureae, praetextae auro, a senatoribus et iis qui cum magistratu aut imperio essent aliae quae pro indicio regii gestaminis purpura essent praetextae; quo significaretur Romanae rei publicae dignitas et subiectio. edixitque ne quis sine huiusmodi chlamyde in palatium suum intramitteretur.

Phoenix Agenoris F. vir fuit sapiens, qui philosophiam de numeris concipiebat Heteris Punicis. exposuit etiam principia incorporea et corporum mutationes animarumque in alterius generis animalia migrationes. primus hic ista exposuit, ut Clemens homo doctissimus scriptum reliquit.

A morte Mercurii Vulcanus regnum Aegypti per annos quattuor cum semisse tenuit. ferunt hunc bellatorem fuisse, ac cum equo corruentem pedem fregisse, unde ad mortem usque claudus permanserit. in deorum numerum cum Aegyptii rettulerunt, quod lege lata ipsorum uxores sine viro contentas esse et pudice vivere insissset, suppliciumque in adulteras constituiasset. aut vero, ut Plato vult, quod eis bellicorum et rusticorum instrumentorum ex ferro fabricationem demonstrasset: ante ipsum enim lapidibus et fustibus praeliabantur. hunc mystica quadam precatione sicut ex aere forcipem impetrasse, atque ita Aegyptiis aeris fabricandi artem tradidisse.

Μετὰ δὲ Ἡφαιστον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἥλιος καλοῦμενος ἐπὶ
 P 20 εἴκοσι καὶ ἡμῖσι ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσε, καὶ μετ' αὐτὸν
 Σῶσις, εἶτα Ὅσιρις, μεθ' ὃν Ὀρος, καὶ μετ' αὐτὸν Θούλης,
 ὃς καὶ ἕως τοῦ Ὠκεανοῦ πᾶσαν τὴν γῆν παρείληφεν. ἐπὶ δὲ τὴν
 Ἀφρικὴν ὑποστρέφων εἰς τὸ μαντεῖον ἐπονθάνετο τίς πρὸ αὐτοῦ 5
 καὶ τίς μετ' αὐτὸν οὕτω δυνήσεται· ἀκοῦσαι δὲ τοῦ χρησμοῦ οὕ-
 τως "πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς· σύμ-
 φута δὲ εἰσι τάδε, ὧν κράτος αἰώνιον. ὠκέσι ποσὶ βάδιζε, θνητέ,
 ἄδηλον διανύων βίον." τοῦτον εὐθὺς τοῦ μαντείου ἐξεληλυθότα οἱ
 B ἴδιοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀφρικῇ κατέσφαξαν. μετὰ δὲ τοῦτον Σέσωτρις 10
 τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ εἴκοσι ἔτη ἐβασίλευσεν. οὗτος Ἀσσυρίους καὶ
 Χαλδαίους καὶ Πέρσας ἕως Βαβυλῶνος ὑπέταξε, καὶ τὴν Ἀσίαν
 Εὐρώπην καὶ Μυσίαν καὶ Σκυθίαν. ὑποστρέφων δὲ δεκαπέντε
 χιλιάδας ἀνδρῶν νεανίσκων, Σκυθῶν μαχηωτάτων ἐπιλέκτων, ἐν
 τῇ Περσικῇ γῇ κατέφικισεν. ἐπὶ τούτου Ἐρμῆν φασὶν ἐν Αἰγύπτῳ 15
 θαυμαστὸν ἄνδρα γνωσθῆναι καὶ φοβερὸν ἐπὶ σοφίᾳ· ὃς ἔφρασε
 τρεῖς μεγίστας εἶναι δυνάμεις τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων θεοῦ,
 μίαν θεότητα εἶναι εἶπε· διὸ καὶ τρισμέγιστος Ἐρμῆς κατωνόμα-
 C σται. ὃς οὕτω πρὸς τινα Ἀσκληπιδὸν αὐτοῖς ῥήμασιν ἔφη "ἦν φῶς
 νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἦν αἰεὶ νοῦς νοῦ αἵτιον, καὶ οὐδὲν 20
 ἕτερον ἦν ἢ ἡ τούτου ἐνόητος. αἰεὶ ἐν αὐτῷ ὧν ἐκεῖ τῷ ἑαυτοῦ νοῦ

18 μίαν δὲ θ.?

Vulcano defuncto filius nomine Sol successit ac rex Aegyptiorum
 annis viginti semis fuit. post hunc Sosis, inde Osiris, postea Orus, tum
 Thules Aegyptum, alius post alium rexerunt. Thules omnem terram us-
 que ad Oceanum occupavit: inde in Africam reversus oraculum consu-
 lit, quisnam se prior tantum potestatis habuisset, ac quis post ipsum
 tantundem habiturus esset. ita ei responsum perhibetur. "principio
 deus, hinc sermo, atque his spiritus iunctus. haec tria cognata: est illis
 aeterna potestas. mortalis, celeri gressu te hinc protinus aufer, incer-
 tam degens dubio conamine vitam." ferunt hunc, ubi primum aede ora-
 culi egressus est, a suis esse in ipsa Africa iugulatum. successit ei
 Sesostris, ac 20 annis regnum in Aegyptio gessit. hic Assyrios Chal-
 daeos et Persas usque ad Babylonem subegit, Asiamque et Europam,
 Mysiam et Scythiam. reversus quindecim millia Scytharum iuvenum de-
 lectos, qui bellatores essent optimi, in Perside collocavit. sub hoc ferunt
 Mercurium in Aegypto immotuisse, admirabilem virum et sapientiae causa
 stupendum. is dei universi huius conditoris tres esse maximas faculta-
 tes, unicam vero divinam naturam dixit. itaque etiam Trismegistus
 Hermes, quod est Mercurius terminatus, denominatus est. huius ad
 Aesculapium quandam haec sunt verba. "erat lux intelligens ante lucem
 intelligentem; eratque semper mens quae menti causa esset, neque quid-
 quam erat aliud quam huius mentis unitas. ea mens cum semper in sese
 ipsa sit, semper sua ipsius mente luce atque spiritu universa continet.

καὶ φωτὶ καὶ πνεύματι πάντα περιέχει. ἐκτὸς τούτου οὐ θεός, οὐκ ἄγγελος, οὐ δαίμων, οὐκ οὐσία τις ἄλλη· πάντων γὰρ κώρας καὶ θεός καὶ πατήρ· καὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἵσται. ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ προελθὼν παντέλειος καὶ γόνιμος 5 καὶ δημιουργός, ἐν γονίμῳ φύσει πεσὼν, ἐκ γονίμῳ ὕδατι, ἔγκυον τὸ ὕδωρ ἐποίησεν." οὕτως εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς ἠΰξασα "ὀρκίζω σε, οὐρανοῦ μεγάλου ἐργάτα, ὀρκίζω σε, φωνῆ πατρός, ἢ ἐφθέρξατο πρώτην τὸν μονογενῆ λόγον αὐτοῦ, ἴλειος ἔσο." τῶν D φωτῶν τούτων καὶ ὁ ἱερός Κύριλλος ἐμνήσθη, εἰπὼν ὅτι καὶ ὁ 10 τρωμέγιστος Ἑρμῆς τριάδα ὠμολόγει. ὁ δὲ Σέσωστρις μετὰ τὴν νίκην τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν τελευτᾷ. ἀέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεὺς ἐπ' Αἴγυπτον Φαραὼ ὁ καὶ Ναρεχὼ καλούμενος, κρατίστας ἔτη, ὡς φασι, πενήτηντα· ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ καταγόμενοι βασιλεῖς Φαραὼ προσαγορεύονται. ὥς ὧδε 15 αὶ τῶν Αἴγυπτίων βασιλείαι.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἀκεφάνη τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰαφῆθ ἐν χώρᾳ τῶν Ἀργείων, Ἰναχος λεγόμενος. 21 δς P καὶ ἐν αὐτῇ βασιλεύσας κτίσσει πόλιν Ἰῶ, καὶ Ἰώπολιν ἐκάλεσε ταύτην εἰς ὄνομα τῆς σελήνης· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι τὴν σελήνην Ἰῶ καλοῦσιν. 20 ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρα Ἰῶ· ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς θυγατέρα ἔσχε τὴν Διβύην. αὕτη ἡ Ἰῶ ἐπεὶ ἐμύγη τῷ Διὶ, αἰσχυνθεῖσα τὸν πατέρα φεύγει εἰς Αἴγυπτον, ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἑρμῆν βασιλεῖα ἐροῦσα ἐπὶ τὸ Σιλπιὸν ὄρος τῆς Συρίας μεταβαίνει, ὅπου Σέλευ-

12 ὅκ' P

extra eam mentem neque deus est neque angelus neque daemon neque alia ulla natura. omnium enim dominus deus et pater est. sub ipso et in ipso omnia sunt. sermo enim ipsius, qui perfectus omnibus modis est et fecundus ac opifex, ab ipsa progressus mente inque aquam, cuius est fertilis natura, incidens, fetam aquam reddidit." haec fatus Hermes sic precatus est. "adiuro te, caeli magni opifex: adiuro te, vox patris, quam primam edidit, unigenitum suum verbum, propitius esto." beatus quoque Cyrillus haram vocum mentionem fecit, dicens quod etiam Hermes Trismegistus trinitatem sit confessus. ceterum Sesostris parta victoria Aegyptum adeptus decessit vita. post eum rex Pharaos exstitit, qui et Narecho dicitur. regnavit annos, ut aiunt, quinquaginta. ab hoc genus ducentes reges Pharaones appellati sunt. hactenus regnum Aegyptiorum.

Tempore Pici, qui et Iuppiter usurpatus est, in Argivorum regione quidam de Iapeti stirpe exstitit, nomine Inachus. hic regno Argivorum potius urbem Io condidit, et Iopolim a luna Io dicitur. habuit et filiam Io nomine, ex qua Iuppiter filiam Libyam sustulit. ipsa Io verecundia patri, quod cum Iove concubisset, in Aegyptum fugit; ubi cum Mercarium regem invenisset, in Silphium Syriae montem abiit, ubi postea

κος ὁ Μακεδῶν ὕστερον εἰς ὄνομα τοῦ ἰδίου υἱοῦ τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν ᾠκοδόμησεν. ἐκεῖ οὖν ἡ Ἰὼ τέλειτῆ. Ἰναχος δὲ ὁ ταύτης πατήρ πολλοὺς εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς πεπομφώς, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφοὺς, παρήγγειλεν, εἰ μὴ αὐτὴν ἀγά-
B γουεν, μηδὲ αὐτοὺς ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ τὴν Αἴγυπτον διαβάντες 5 καὶ πρὸς Συρίαν ἐλθόντες ὄναρ θεωροῦσι δάμαλιν ἀνδρωπίτη φωνῇ χρηματίζουσαν οὕτως “ἐνθάδε εἰμὶ ἐγὼ ἡ Ἰὼ.” διωπι- σθέντες οὖν ἐκεῖ ἱερὸν καὶ πόλιν, ἦν καὶ Ἰώπολιν ὀνόμασαν, οἰκο- δομήσαντες ἔμειναν, μὴ τολμῶντες πρὸς Ἰναχὸν ἐπανελθεῖν. Λι- βύη δὲ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἦν ἐκ Διὸς ἔσχεν, ἐγαμήθη Ποσειδῶνι 10 τῷ Κρόνου μὲν υἱῷ ἀδελφῷ δὲ Διός. τούτοις τρεῖς παῖδες, Ἀγήνωρ καὶ Βέλος καὶ Ἐνυάλιος ἐτέχθησαν. ὧν ὁ Βέλος μὲν τὴν Σίδα γεγάμηκεν, ἀπ’ ἧς Αἴγυπτον καὶ Δαναὸν ἔσχεν υἱούς, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα Αἴγυπτος κέκληται· ὁ Ἀγήνωρ δὲ ἐπὶ τὴν Φοι- νίκην ἐλθὼν ἠγάγετο τὴν Τυρώ, ἐξ ἧς Κάδμος ἐγεννήθη καὶ 15 **C** Φοῖνιξ καὶ Σύρος καὶ Κλιξ καὶ θυγάτηρ Εὐρώπη καλουμένη. κίττει δὲ Ἀγήνωρ τὴν Τύρον, ἐπ’ ὀνόματι Τυροῦς τῆς αὐτοῦ γα- μετῆς, βασιλεύει δὲ τῶν μερῶν ἐκείνων ἔτη ἕξ’. φασὶ δὲ τὸν Ταῦρον τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς Κρήτης βασιλεύοντα, ναυμαχίᾳ κατὰ τῆς Τύρου ἐπιθήμενον τοῦ Ἀγήνωρος ἀλλαχοῦ μετὰ τῆς 20 οὐκείας δυνάμειος πόλεμον ποιουμένου, πρὸς ἐσπέραν τὴν Τύρον ἐλεῖν, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ δὴ καὶ τὴν Εὐρώπην θυγατέρα Ἀγήνωρος, ἦν καὶ γυναῖκα ποιησάμενος πᾶσαν τὴν γῆν

22 καὶ ἄλλους τε πολλοὺς ἀπαγαγεῖν αἰχμ.?

temporis Seleucus Macedo magnam Antiochiam de filii nomine sic dictam condidit. ibi mortua est Io. pater vero Inachus multos cum misisset qui eam requirerent, filios quoque suos ea condicione ablegavit ut nonnisi eam reducentes domum redirent. hi cum Aegypto peragrata ad Syriam accessissent, per insomnium viderunt buculam, quae humana voce haec ederet “hic sum ego Io.” somno soluti fano ibi et urbe Io- poli aedificatis eo loco manserunt, cum ad Inachum reverti non aude- rent. at Libya Ius et Iovis filia Neptuno nupsit, Saturni filio, Iovis fratri. ex hoc coniugio nati tres filii, Agenor Belus et Enyalius. quo- rum Belus ducta in matrimonium Side Aegyptum, unde Aegypto regioni nomen, et Danaum filios genuit. Agenor in Phoenicem profectus Tyro uxorem duxit; ex qua ei nati sunt Cadmus Phoenix Syrus Cilix et filia Europa. Agenor Tyrum exstruxit, ab uxore ita nominatam, regnumque in iis regionibus per annos, ut aiunt, 63 obtinuit. ea tempestate tradi- tur Taurum Cretae regem classe Tyrum tentasse, Agenore cum suis copiis alibi bellum gerente; ac sub vesperam capta Tyro cum alios mul- tos captivos tum Europam quoque Agenoris filiam abduxisset. hanc de-

Ἰάφεθ Ἐθρώπην ὀνόμασεν, ὡπερ Λιβὸν ὁ Ποσειδῶν τὴν τοῦ Χάμ γῆν διὰ Λιβὸν τὴν αὐτοῦ γαμετήν. ἐντεῦθεν ὠμολόγησαν οἱ ποιηταὶ ὡς ὁ Ζεὺς ταύρω ὁμοιωθεὶς Ἐθρώπην ἤρασεν. οὗτος D ὁ Ταῦρος καὶ Γόρτυναν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τῆς αὐτοῦ μητέρος ἐπέκοδόμησεν ἐν Κρήτῃ, καὶ υἱὸν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Ἐθρώπης ὃν Μίνω προσηγόρευσεν. ὁ Ἀγῆνωρ δὲ τελευτῶν μέλλων χρήματα πολλὰ ἐν Κρήτῃ διὰ τοῦ υἱοῦ Κάδμου πρὸς τὴν θυγατέρα Ἐθρώπην ἀποστέλλει. τοῖς υἱοῖς δὲ αὐτοῦ τὴν ὑποτεταγμένην ἀπὸ γῆν καταμερίσων, Φοίνικαι μὲν Τύρον καὶ τὰ περίεξ αὐτῆς ἀπολείμας Φοινί- 19 πη τὴν ὑπ' αὐτὸν ὀνόμασε γῆν. ὁμοίως δὲ καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν τὰς ἐπιλαχούσας τοῖς υἱοῖς Σύρῳ καὶ Κίλικαι χώρας προσωνόμασεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Φοίνικος καὶ Ἡρακλῆν φασὶ τὸν φιλόσοφον, τὸν λεγόμενον Τύριον, τὴν οὕτω καλουμένην κογχύ- P 22 λην ἔξευρεῖν, ὡς εἴρηται.

15 Ὁ μέγιστος Ζεὺς πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τοῦ ἕξ Ἀργείων καταγομένου Ἀχαιοῦ θυγατέρα Δανάην, ἐπηρεπῆ πάντων οὖσαν καὶ ἐν κούβουκλειῳ πρὸς Θάλασσαν φυλαττομένην, πολλῶν χρυσῶ τοῦς τηροῦντας πέλας καὶ ταύτην ἀρπάσας καὶ φθείρας ἔσχεν ἕξ αὐτῆς καὶ Περσέα ὀνόματι. ἔνθεν οἱ μυθολόγοι τὸν Δία φασὶ χρυ- 20 στὸν γινόμενον ῥῆγμα διὰ τοῦ στέγους εἰς τὸν Θάλαμον καὶ Δανάην διαφθεῖραι. τοῦτον τὸν Περσέα καὶ πτερωτὸν εἶναι ἔφασκον ὡς ἔξιστον ὄντα παιδῶν καὶ τῇ φύσει γοργύτατον καὶ ἐντροχέστατον. ὃ καὶ Ζεὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς κρυφίους καὶ μυστικὰς καὶ

inde uicem habuit, ab eaque Europae nomen toti quae Iapeto cesserat terrae fecit, sicuti Neptunus omnem Chami terram a Libya uxore sua Libyam denominavit. hinc poetae perhibuerunt Iovem sub tauri specie Europam rapuisse. hic Taurus etiam Gortynam urbem matri suae cognominem in Creta condidit, filiumque ex Europa habuit, quem Minoem appellavit. ceterum Agenor moriturus magnam pecuniae vim per Cadmam filiam suam ad Europam in Cretam transmisit, suam vero ditionem inter filios ita distribuit, ut Phoenici Tyrum ac quae circum est regio obtingeret, quam et Phoenicem nominavit, sicut et Syriam ac Ciliciam, quas Syro et Cilici filiis suis attribuebat. huius Phoenicis aetate ferunt Herculem philosophum, cognomento Tyrium, purpuram quo expositum est modo repperisse.

At Iuppiter praeter multas alias Danaen quoque Acrisii, qui ab Argivis descendebat, filiam, insigni forma, et quae in cubiculo ad mare aedificato adservabatur, corruptis multo auro custodibus rapuit ac violavit, atque ex ea filium nomine Perseum sustulit. hinc fabulati scriptores Iovem ediderunt in aurum conversum per tectum in cubile influxisse, ac Danae virginitatem eripuisse. hunc quoque Perseum alatum fulgore dicunt, quod ab ineunte aetate celeberrimus fuit ingenioque ferocissimo atque callidissimo; quare etiam eum pater arcanas ac mysticas foedas-

- B** μουσαρὸς πάσας μαγείας καὶ μαγγανίας ἐδίδαξε, νικᾶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν τούτοις παρεγγυῶν. τολῶν εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς ἐλθὼν φεύγει τοὺς υἱοὺς Νίνου τοῦ θελοῦ αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀσσυρίους ἔρχεται. πρὸς δὲ Λιβύην διαβαίνοντι παρθένος κόρη χωρικοῦ, ἀπηργωμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς τρίχας, κατὰ 5 πρόσωπον συναντᾷ. ἦν καὶ στήσας τὸ αὐτῆς ὄνομα ἠρώτα. ἡ δὲ "Μέδουσα" ἔφη "λέγομαι." καὶ αὐτίκα τὴν κάραν αὐτῆς ἀποτέμνει· καὶ ταύτην ταριχένους κατὰ τὰς ἀρρήτους καὶ μιαρὰς ὑποθήκας Λιδῶς τοῦ πατέρος αὐτοῦ, ταῖς χερσὶ κρατῶν καὶ ταῖς μαγείαις θαρρῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐχώρει. Γοργόνα δὲ τὴν 10
- C** κάραν ἐκάλει διὰ τὸ τῆς γοητείας ἐνεργὲς καὶ δξύ. ἐκεῖθεν πρὸς Αἰθιοπίαν διαβάς ὑπὸ Κηφέως τότε βασιλευμένην, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ἀνδρομέδαν καλουμένην καὶ ἰέρειαν οὖσαν ἀρπύσας, κατέπλευσε διὰ Συρίας πρὸς Λυκαονίαν. οἱ δὲ Λυκάονες τούτῳ ἐναντιωθέντες τῇ τῆς Γοργόνας πρώτῃ βοήθειᾳ 15 κατενικήθησαν. ἐκεῖ καὶ πόλιν κτίσας Περσίδα τῷ ἰδίῳ κέκληκεν ὀνόματι. στήλην δὲ ἔξω τῆς πόλεως στήσας, καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τῆς Γοργόνας ἐπιθεῖς, Εἰκόσιον ταύτην ἐπωνόμασεν. ἐκεῖθεν ἐπὶ Ἰσαυρίαν καὶ Κιλικίαν διαβάς, χρησμὸν λαβὼν ὅτι ἔνθα ἐκ τοῦ ἵππου ἀποβάς τὸν ταρσὸν ὀδυνηθῆς τοῦ ποδός, νίκην λάβης καὶ 20
- D** πόλιν οἰκοδομήσῃς, τὴν Ταρσὸν κτίξει καὶ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ὄρμᾳ, τούτους τε νικήσας καὶ τὸν Σαρδανάπαλον καὶ τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ ἀπεκτονῶς εἰς τέλος αὐτοὺς ὑποτάσσει. καὶ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Πέρσας αὐ-

que omnes incantationes et veneficia docuit, horum ope victoriam ei ab hostibus reportandam pollicens. itaque vir factus Perseus Nini patris filios fugiens ad Assyrios venit. inde in Africam eunti virgo occurrit indigena, oculis capillisque ferae instar horrens. quam ipse cum subistere coegisset, quod nomen gereret interrogavit. professae nomen Medusae statim caput amputavit; idque, ut infandae atque abominandae Iovis patris praeceptiones iuebant, conditum habens, manuum robore et magicarum artium fiducia fretus, adversum hostes suos perrexit. capiti nomen Gorgonis imposuit ob efficacitatem et vim veneficii. inde in Aethiopiam transivit, quam tunc Cepheus regno tenebat; cuius filiam Andromedam eandemque sacerdotem rapuit, ac per Syriam ad Lycaniam navigavit. Lycanones cum se Perseo opposuissent, primo Gorgonis auxilio devicti sunt. ibi urbem Perseus condidit ac de suo nomine Persidem appellavit. extra urbem statuam posuit, atque ab eo simulacro Iconium nominavit. inde Isauriam et Ciliciam peragrans, accepto oraculo ut quo loco de equo descendens in planta pedis dolorem sentiret, ibi victoriam obtineret atque urbem aedificaret, Tarsum, a planta pedis dictam urbem, condidit. ac contra Assyrios profectus eos superavit, Sardanapaloque cum sua gente necato Assyrios prorsus subegit, regnoque iis adempto, Persas de suo nomine appellavit, regnumque in

τοὺς ἐκάλεισε, βασιλεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη γγ'. οὗτος καὶ τὴν κα-
 λουμένην περσίαν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι εἰς πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην
 αὐτῷ κατεφύτευσε γῆν, καὶ τὴν τοῦ μυσαροῦ σκύφου τῆς Μεδού-
 σης οὗς ἤγάπα τῶν Περσῶν ἐν μυστηρίῳ μυσταγωγίᾳ μαγείοις
 5 Μήδους αὐτοὺς καὶ Μηδίαν τὴν χώραν αὐτῶν μετωνόμασεν. εἶτα
 εἰς τὸ Σιλπίον ὄρος ἐλθὼν εὗρε τοὺς ἀπὸ Ἄργους Ἴωνίτας, ὅφ'
 ὦν καὶ ἐδέχθη ὡς ὁμόφυλος. χειμῶνος δὲ πολλοῦ πεσόντος καὶ P 23
 τοῦ προσπαρακειμένου ποταμοῦ τοῖς Ἴωπολίταις Ὀρόντου καθ'
 ἑκπεβολὴν πλημμυροῦντος, ἐπεὶ ἠῦξαστο, ἄφνω κεραντὸς ὡς
 10 σφαῖρα πυρὸς οὐρανὸν κατανήχθη, καὶ οὕτως ὁ τε χειμῶν ἐπε-
 σχέθη καὶ τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀνείθη. καὶ γοῦν τοῦ πυρὸς
 ἐκείνου πῦρ ἀνάψας ὁ Περσεὺς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ βυσσάτων, εἰς τε
 τὰ ἴδια βασίλεια ἀγαγὼν καὶ ἱερὸν τοῦ πυρὸς κατασκευάσας καὶ
 ἱερεῖς εὐλαβεῖς ἄνδρας ἐπιστησάμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν Ἴωπόλει
 15 καὶ ἐν πάσῃ τῇ ὑπ' αὐτὸν γῆ καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέντα
 θεὸν σέβασθαι τὸ πῦρ ἐκείνο θεσπίσας ἐδίδαξε πυρσολατρεῖν, μά-
 γους τοὺς τοῦ πυρὸς ἱερεῖς καλέσας. ἔρχεται οὖν πρὸς αὐτὸν ἐν B
 πολέμῳ ὁ τῆς Ἀνδρομέδας πατὴρ ὁ Κηφεύς. καὶ ἐπεὶ ὁ Περσεὺς
 ἐξελθὼν τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν ἐπεδείκνυε, Κηφεύς δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ γήραος ἀμβλυωπῶν, ὡς ἔφιππος κατ' αὐτοῦ ἐπέβυιεν ὁ Περ-
 σεύς, ἀγνοῶν ἀμβλυωπεῖν τὸν Κηφέα, ἐλογίσαστο μὴ ἐνεργεῖν ἔτι
 ἢ κατεῖχε τῆς Γοργόνης κεφαλὴν, καὶ στρέψας ταύτην πρὸς ἑαυ-
 τὸν καὶ ἐμβλέψας ἀτενῶς παραπρὸς τυφλωθεὶς ἀηρέθη. καὶ λοι-

2 πέρσεια P 3 τὴν] τοῖς? 6 Ἴωπολίτας? 15 αὐτοῦ P
 20 ἀμβλυωπῶν οὐκ ἐτυφλώθη, ὡς?

eos per 53 annos obtinuit. idem arborem quoque a se Persicam dictam
 per omnem suam dicionem plantavit; foedoque Medusae scypho de Per-
 sis quos maxime diligebat, arcanis magicis sacris initiatis, Medos eos et
 terram eorum Mediam nominavit. inde ad Silphium montem profectus
 Ionitas, qui ab Argis eo concesserant, ibi reperit, ab iisque, ut eiusdem
 stirpis, est acceptus. ibi cum ingens tempestat imbres effudisset, ac
 Orontes fluvius qui Iopolin alluit supra modum exundaret, perseo pre-
 cato fulmen veluti globus ignis subito delatum est; itaque et inhibita
 tempestat fuit, et fluvii suo se alveo conclusit. ex eo igne Perseus
 ignem accendit, secumque tulit; et in suam regiam apportans aedem igni
 extraxit, sacerdotioque pios viros praefecit. idemque et Iopoli et in
 tota sua dicione instituit; mandatoque ut de caelo delatus deus ignis
 coleretur, ignis colendi ritum docuit, magorum nomine sacerdotibus ignis
 affectis. porro bellum Perseo Cepheus Andromedae pater intulit. cui
 cum infesto equo occurrens Perseus caput Gorgonis ostentasset, Cepheus
 autem propter senectam aetatem caecutiret, nesciens Perseus Cepheum
 caecutire, putavit caput Gorgonis quod praetendebat vires suas iam non
 exerere; itaque sibi id obvertit, inque id oculis intentis intuitus, ex-

πὸν προβάλλεται ὑπὸ Κηφέως βασιλεὺς Περσῶν Μέρως ὁ Περσεύς καὶ Ἀνδρομέδας υἱός. Κηφεὺς δὲ τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν καύσας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ.

- Ⓒ Ἄγηνορα δὲ τὸν ἀπὸ Φοινίκης ὁ πατὴρ εἰς ἀναίτηται τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς Εὐρώπης ἀποστειλῆς, μαθὼν ὁ Κάδμος ὡς αὐτῆ 5 σὸν Ταύρω τῷ ἄρπάσαντι ταύτην τῆς Κρήτης βασιλεύει, ὤρμησεν εἰς Βοιωτίαν καὶ αὐτοὺς ἀγνοοῦντας τὰ Φοινίκων γράμματα ἐδάξε, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτοῖς ἔτη ξβ'. καὶ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν Ἀρμονίαν καλουμένην, ἣτις αὐτῷ ἔξι τέκτει θυγατέρας, Ἴνῶν Ἀγαύην Σεμέλην Εὐρυνόμην Κλεανθῶ καὶ Εὐρυδίκην. αὗται 10 ἔλεγοντο Καδμίδες. οὗτος ὁ Κάδμος καὶ πόλιν τὴν μεγάλην τὴν Καδμείαν ἐκεῖ κτίσει. δς καὶ τὸν Τειρεσίαν Βοιωτῶν ὄντα φιλόσοφον, τὸν αὐτομάτως φέρεσθαι τὰ πάντα καὶ ἀπρονόητον εἶναι τὸν κόσμον δογματίζαντα καὶ εἰς τὸ τοῦ Λαφναίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν
- Ⓓ διὰ ταῦτα ἐξόριστον γενόμενον, ἀνεκάλεστο. τοῦτον τὸν Τειρε- 15 σίαν μυθολογοῦσιν, ὡς ἑωρακότα Παλλάδα λουομένην, εἰς γυναικὸς αὐτίκα μεταβληθῆναι φύσιν, καὶ πολυπραγμονεῖν αὐτῇ πῶς γυνὴ μετὰ ἀνδρὸς συλλαμβάνει, καὶ πῶς ἡ μία φύσις τοῦ αἵματος εἰς ὀστά καὶ φλέβας καὶ σάρκας καὶ τὰ λοιπὰ μερίζεται, καὶ βρέφος ζωογονούμενον τίκτεται, καὶ τοῦ δημιουργοῦ τὴν σοφίαν μὴ 20 δυνηθέντα καταλαβεῖν εἰς αὐτοματισμὸν ἐξολισθῆσαι· διὸ καὶ παιζοντες αὐτὸν εἰς γυναικῶν φύσιν ἔφρασαν μεταβληθῆναι. οὗτος ὁ Κάδμος ὁ τῆς Βοιωτίας βυσιλεὺς Ἀγαύην τὴν αὐτοῦ θυγατέρα

templo excaecatus itaque interfectus est. a Cepheo proinde regno Persarum Meros, filius Persei et Andromedae, praefectus est; et ipse cremato Gorgonis capite in suam regionem rediit.

Agenorem autem a Phoenicia pater ad inquirendam filiam suam Europam cum misisset, Cadmus cum eam intellexisset cum Tauro, a quo rapta fuerat, Cretae regnare, in Boeotiam abiit, Boeotosque literarum ignaros Phoenicias literas docuit, regnumque apud eos per 62 annos obtinuit. uxorem duxit Harmoniam, quae ei sex filias peperit; quarum nomina Ino Agave Semele Eurynome Cleanthe et Eurydice: hae etiam Cadmides nominabantur. is Cadmus etiam Cadmeam magnam urbem ibi condidit; et Tiresiam Boeotorum philosophum, qui quod omnia fortuito ferri nullaque mundum providentia gubernari docuisset, in Daphnei Apollinis templum relegatus fuerat, ab exsilio revocavit. fabulantur hunc Tiresiam, cum lavantem Minervam vidisset, subito in mulierem conversum fuisse; inque ea natura curiose exploravisse quomodo mulier ex viro concipiat, quomodo unica sanguinis natura in ossa venas carnes et cetera distribuuntur, et quomodo foetus vivus gignatur; cumque sapientiam opificis assequi cogitando nequiret, eo prolapsus ut omnia fortuito fieri diceret. itaque ioco dictum est eum in mulieris naturam transivisse. is Cadmus Boeotiae rex Agaven filiam suam Echioni in matrimonium dedit, ac in

Ἐξόνι δοὺς γυναῖκα εἰς Χίον ἀποπέμψει. γεννᾶται οὖν ἐξ αὐτῆς ἄτηρ φρόνιμος καὶ συνετὸς ὁ Πενθεύς· ᾧ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας ἕσπερον παρεχώρησε Κάδμος, ὡς αὐτοῦ μετὰ Τειρεσίου ἐπὶ τὸ Κιθαϊρώτειον ὄρος τὸν βλον διατελέσαντος. τὴν δὲ Σεμέλην Πολυμήδων ὁ υἱὸς τοῦ Αἰθερίωνος γῆμας, ἐκ τοῦ γένους ὦν τοῦ Διὸς, ἀπὸ Σεμέλης ἐπιταμηνιαῖον γεννᾷ βρέφος διὰ τὸ ὑπὸ ἀστραπιῶν καὶ βροντῶν ἔξαισιον τὴν μητέρα ἀποθανεῖν. τοῦτο τὸ βρέφος εἰς Νύσιαν τὴν χώραν ὁ Κάδμος ἐκτραφῆναι ἐπεμψεν, ὃ καὶ Νύσειον ὠνομάσθη. μυθολογοῦσι δὲ ὅτι τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐν 10 τῷ ἰδίῳ κόλπῳ ἐπὶ δευτέρῳ μηνὶ ἐφύλασσε, διότι μέρος ζωῆς ἔσχε πρὸς τοῦ Θεοῦ παρὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον ἐκτραφείς. ἄλλοι δὲ τοῦτον ὡς ἐξ ἡλιακῶν ἐδῶν μυστικά τινα καὶ θανυμαστὰ δρωῖντα B καὶ ὡς περὶ ἀμπέλινην γεωργίαν ἐκτιθέμενον ἀπεθώσαν τε καὶ Δάκτυσον μετεκάλεσαν, ὡς ἐκ γένους ὄντα Διὸς. τοῦτον εἰς Πέρ- 15 σας φασὶν ἀπελθεῖν, καὶ φαντασίας τινὰς θανυμασιῶν ἔργων καὶ πολέμων ἐν αὐτοῖς ἐπιδείξασθαι. μετὰ ταῦτα ἐπὶ Πενθέα σὺν ὅλῳ βαρεῖ ἔρχεται, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας σκιρτοὺς ἐκάλεσε διὰ τὸ ἄλλεσθαι καὶ κηδᾶν, τὰς δὲ γυναῖκας βύακχος. τὴν τε τῶν Βοιωτῶν βασιλείαν σφετεριζόμενος μετὰ Πενθέως πόλεμον συμ- 20 βαλὼν χειροῦται, ὑπὸ δὲ Ἀγαῆς τῆς Πενθέως μητρὸς ὡς Θείας εὐσῆς Διονύσου λυτροῦται τῶν δεσμῶν. μετὰ ταῦτα ἐνεδρεύσας ἐπικτείνει Πενθέα. τῶν δὲ Βοιωτῶν αὐτὸν βασιλεῖα μὴ παρα- C δεχομένην εἰς Δελφὸς ἀπέρχεται καὶ θανὼν θάπτεται. μετὰ Κάδμον ἐβασίλευσε τῆς Βοιωτίας Νυκτεὺς. τοῦτον τὴν θυγατέρα

Chimæ genuerunt. peperit hæc virum prudentem ac ingeniosum, nomine Pentheum; cui postea temporis Cadmus regni administrationem commisit, cum ipse cum Tiresia statuisset in Cithæerone monte vitam finire. Semelen Polymedon Aetherionis F. duxit, ex gente Iovis; atque ex ea prolem septimestrem sustulit, matre fulguribus et tōnitribus insolitis necata. Cadmus infantem in Nysiam regionem, quæ et Nysæum dicitur, alendum misit. fabulantur infantem a Iove in sinu suo duos reliquos menses asservatum fuisse; quod scilicet a deo partem quandam vitæ habuit, abortu ante legitimum tempus editus. alii hunc, quod ex solaribus precibus mystica quaedam et miraculosa faceret et vitis cultum docuisset, in deos rettulerunt ac Dionysium nominarunt, ut Iovis stirpe ortum. Dionysium hunc ferunt ad Persas venisse, ac mirabiles quasdam imaginationes operum ac bellorum apud eos ostentasse. secundum hæc cum magna hominum turba adversus Pentheum venit: viros a saltando scrites, mulieres Bacchas appellavit. cum autem Bœotiae regnum sibi vindicaret, bello cum Pentheo congressus succubuit. captum ex vinculis liberavit Agave matertera, Penthei mater. inde per insidias Pentheum necavit, cumque Bœoti eum regno non dignarentur, Delphos profectus mortuus ac sepultus est. Cadme in regno Bœotiae successit Nycteus.

Ἄντιόπην, ἱέρειαν οὖσαν τοῦ Ἑλίου, Θεόβουος ὁ υἱὸς Βράτωνος, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Διὸς καταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Νυκτέως, μίγεις γεννᾷ δίδυμα, Ἀμφίωνά τε καὶ Ζῆθον, οὓς τῇ κελεύσει τοῦ ἀδελφοῦ ῥίπτουσι πλησίον τοῦ Κιθαριωνείου ὄρους. Ὅρδιον δὲ τις γεωργὸς ἄπαις ὦν ἀνελάβετο καὶ ἀνεθρέψατο αὐτά. τῆς 5 δὲ Ἀντιόπης παρὰ τῇ Δίρκῃ φυλαττομένης ἐπὶ τὸ τιμωρηθῆναι διὰ τὸ παρνομήσαι, ἐπεὶ πάλεμος ἐν τῇ Ἀργείῳ ἐκινήθη χώρα, D τοῦ Λύκου χρονίζοντος ἔκεισε, ἣ Δίρκη τὸν Νυκτέα θωπευτικῶς ἠρώτα ἀπολύσαι Ἀντιόπην. ὁ δὲ μᾶλλον προσέταξε ταύρῳ ἀγρία ταύτην προσδεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, ὡς τὴν παρθενίαν βεβηλώ- 10 σασαν. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, καὶ παρὰ τοῦ ἀναθρεψαμένου τούτους μαθόντες ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντιόπη, ἕμα πλείοσιν ἀγροίκοις ἐπεισπεσόντες τοὺς μὲν στρατιώτας κατακτείνουσι, Δίρκην δὲ τῷ ταύρῳ προσδεσμοῦσι καὶ φονεύουσι. σὸν τῇ μητρὶ δὲ Ἀντιόπη εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐλθόντες, 15 ἐπεὶ ὁ Νυκτέος τέθνηκεν, οἱ μουσικοὶ Ζῆθος καὶ Ἀμφίων τῶν Βοιωτῶν ἔτη πολλὰ βασιλεύουσι. κτίζουσι δὲ πόλιν μεγάλην εἰς P 25 ὄνομα τοῦ πατέρος, ἣν καὶ Θεοβόλου Θήβας ὠνόμασαν. ὁ μὲν Εὐριπίδης τῷ ἔθει τῶν ποιητῶν μυθολογῶν τὸν Δία φησὶν εἰς Σάτυρον μεταβληθέντα τὴν Ἀντιόπην φθεῖραι, ἐξ ἧς Ἀμφίων καὶ 20 Ζῆθος οἱ μουσικοί. τοῦτο δέ, φασίν, εἶπεν ὡς καταχθέντος Θεοβόλου ἐκ τοῦ Πίκου τοῦ καὶ Ζηνὸς κατὰ μετεμνηνχώσεως μετάστασιν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ σάτυρος ὄνομα κατὰ τὴν τῶν Βοιω-

cum huius filia Antiopa, sacerdotē Solis, Theoboeus Bratonis F. a Iove genus ducens ac frater Nyctei, corpus miscuit, indeque geminos ea est enixa, Amphionem et Zethum; qui iussu fratris expositi sunt prope montem Cithaeronem. sed quidam rusticus Ordio nomine, cum prole careret, sustulit eos atque educavit. cum autem Antiopa apud Dirceam asservaretur, ut propter flagitium commissum suo tempore poenas lueret, cum in Argivorum regione bellum exstitisset ibique Lycus moraretur, Dirce Nycteam blande sollicitavit de liberanda Antiopa. is vero tauro eam potius fero alligandam itaque necandam profanatae virginitatis causa imperavit. hoc cum inaudivissent Amphion et Zethus, ab eo qui ipsos educaverat edocti Antiopae se esse filios, cum manu rusticorum irruerunt, necatisque militibus Dirceam tauro alligatam interfecerunt. ipsi cum matre Antiopa in Boeotiam profecti, cum iam Nycteus vita decessisset, ita musici Amphion et Zethus Boeotias multos per annos regia potestate imperaverunt. hi magnam urbem condiderunt, et a patris Theoboei nomine Thebas nuncuparunt. Euripides more poetarum fabulam narrans, Iovem ait sumpta Satyri figura Antiopae vitium obtulisse: eo ex concubitu natos Amphionem et Zethum musicos. hoc eum ideo dixisse putant, quod Theoboeus a Pico, qui idem Iuppiter fuit, descenderit per animae in alia post alia corpora commigrationem. nam Boeotorum sermone Satyrus animae in aliud vilius corpus migrationem

τῶν γλιώσσαν, τὸ εἰς ἄλλο σῶμα χωρήσειν ἐτελέστερον. μετὰ
 τούτους τοὺς μουσικοὺς οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν βασιλευον Θη-
 βαίων ἕως Οἰδίποδος υἱοῦ Ἰοκάστης καὶ Λαίου. οὗτος γὰρ ὁ
 Λαῖος βασιλεὺς ὢν Θηβαίων μετὰ Ἰοκάστης ἔσχεν υἱὸν πρῶτον **B**
 ὅταν· χρησμὸν δὲ λαβὼν περὶ αὐτοῦ ὡς τῇ ἰδίᾳ μητρὶ συναφθή-
 σεται, ἐν ξύλῳ τοὺς πόδας καθηλώσας, ὃ δὴ καὶ κοῦσπος λέγε-
 ται, εἰς ἀπώλειαν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔρριπεν. ἀγροίκος δὲ τις ὀνό-
 ματι Μελίβιος τοῦτον ἐρῶν ἀνεθρέψατο, Οἰδίποδα μετονομάσας
 διὰ τὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ξύλῳ διωδηκότας ὀγκωθῆναι.
 16 μετὰ ταῦτα γονή τις ὀνόματι Σφίγξ, δυσειδής, κατάμμοτος,
 χωρτικὴ, μετὰ πλήθους ἀγροίκων εἰς κορυφὴν μίαν μόνην εἰσοδὸν
 καὶ ταύτην στενωτάτην ἔχουσαν καθίστασα, ληστρικῶς τοὺς παρὰ-
 γοντας δι' ἐκείνης ἀνήρει καὶ τὰς αὐτῶν ὑπάφξεις ἀφηρεῖτο, ὡς **C**
 ἀποστενοῦσθαι τὰς Θήβας δι' αὐτῆς μήτε στρατοῦ μήτ' αὐτοῦ
 15 τοῦ βασιλείως Λαίου ἰσχύοντος κατ' αὐτῆς διὰ τὸ δύσβατον τοῦ
 ὄρους καὶ ὄχυρόν. ταῦτ' ὄν Οἰδίπους ἀκούσας σοφόν τι καὶ
 γενναῖον ποιεῖ· καὶ ὀλίγους ἐπιλεξάμενος καὶ τῆν Σφίγγα ἐλθὼν
 ἤπειτο σὺν αὐτῇ εἶναι καὶ συλληστρεῖν αὐτῇ. ἡ δὲ τῇ ὄρᾳ καὶ
 γενναίότητι τούτου τερφθεῖσα αὐτὸν ἐσδέχεται. ὃ δὲ καιρὸν
 20 ἐσχηκῶς αὐτὴν μὲν λόγῃ ἀναιρεῖ καὶ πολλοὺς τῶν μετ' αὐτῆς,
 λαβίων δὲ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅσα χρήματα εἶρε πρὸς Λαίον εἰς Θήβας
 ἔτεγγε, μισθὸν τῆς ἀνδραγαθίας κομισούμενος. Θηβαῖοι δὲ τοῦ-

17 καὶ πρὸς τῆν?

significat. post hos musicos, ii qui ex eorum stirpe procreati sunt in
 Thebanos regnum obtinuerunt usque ad Oedipum, Iocastae et Laii filium.
 etenim Lains rex Thebanorum primum ex Iocasta uxore filium Iocan
 sustulerat; de quo cum oraculo monitus esset, fore ut is cum propria
 matre concumberet, ligneis compedibus impeditum in montanis abiecit,
 ut ibi periret. at rusticus quidam, Melibius nomine, eum sublatum eduxit,
 Oedipumque appellavit a tumore pedum quem in compedibus con-
 tinxerat. secundum haec mulier quaedam indigena nomine Sphinx, de-
 formis ac mammosa, cum agrestium manu verticem quandam obsedit, ad
 quam nonnulli uno eoque angustissimo aditu poterat penetrari, ac latrocinando
 ea pergentes interfecit, eorumque facultates depraedata est. id
 latrocinium res Thebanorum in artum redegit, cum neque exercitus ne-
 que ipse rex Lains monte ita inaccesso et natura loci munito quicquam
 adversus eam posset. Oedipus vero re audita prudens ac generosum
 factum aggredi, cum paucis quos sibi socios adsciverat, ad Sphingem
 se confert, eius consuetudinem et latrocinandi societatem expetere.
 furina et generositas quam prae se ferebat, ut reciperentur a muliere
 his res capta impetrarunt. at vero Oedipus capta occasione ipsam
 lancea transdidit, multos qui Sphingi praedandi socii fuerant trucidan-
 tes; ceteros vias, ac quas ibi reppererat opes ad Laium Thebas afferre,
 ab eo virtutis suae ac rei bene gestae praemium sperare. ac Thebani

D τον ὡς βασιλέα ἀνύμνον. ἀλλ' οὐκ ἤρесе ταῦτα τῷ Λαίῳ, ἀλλὰ στρατὸν ἐφοπλίσας κατ' αὐτοῦ ἐξήει, καὶ πληγὰς τελευτῆ. ἢ τοίνυν Ἰοκάστη τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν οὐ θέλουσα, καὶ ὡς υἱὸς αὐτῆς ἐστὶν ὁ Οἰδίπους οὐκ εἰδυῖα, ἅμα δὲ καὶ πρὸς θεραπείαν τῆς πόλεως σπουδάζουσα, προσκαλεῖται τοῦτον· ἐξ οὗ καὶ ποιεῖ 5 δύο υἱούς, τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνεΐκην, καὶ θυγατέρας δύο, Ἰσμήνην καὶ Ἀντιγόνην. καὶ οὕτως ἐπὶ ἔτη εἴθ' τῶν Θηβῶν ἐβασίλευσαν, ἀγνοοῦντες ἑαυτούς. μετὰ ταῦτα τῆς Ἰοκάστης τὴν πατρίδα καὶ τὸ γένος πυθομένης, ἐπεὶ Μελίβιος αὐτὸν ἀνεθρόψατο ἤκουσε, παρ' αὐτοῦ τε ἔμαθε τὸν τρόπον τῆς αὐτοῦ ἀνε- 10 P 26 ρέσεως καὶ βεβαιωθεῖσα ἀνεβόησε. Οἰδίπους δὲ πληροφωρηθεὶς ὡς καὶ μήτηρ Ἰοκάστη καὶ γυνὴ τυγχάνει, τοῖς μὲν υἱοῖς Ἐτεοκλεῖ καὶ Πολυνεΐκει ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν βασιλεύειν ἐκέλευσε τῶν Θηβῶν, αὐτὸς δὲ παρατὰ δύο ἡλους κατὰ τῶν ἰδίων ἐμπήξας ὀφθαλμῶν τελευτῆ. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἐκάτερος τῆς βασιλείας ἀντιποιοῦμε- 15 νοι εἰς πῆλεμον ἡλθον μονομαχῆσαντες, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἄμφω κατελύθησαν. καὶ οὕτως ἢ τῶν Θηβῶν ἦτοι Βοιωτῶν κατελύθη βασιλεία, διαρκέουσα ἔτη τριακόσια ἐξηκονταενέα.

Ἄναγκαῖον οὖν ἐστὶ λοιπὸν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὸ προκείμενον. καταλύξαντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐκ Φαλῆα τοῦ Ραγᾶβ γέννησιν ἀρξώμεθα 20 ἀπ' αὐτοῦ.

9 ἐπεὶ ὅτι M.?

17 κατελύθησαν P. αὐ ἀνηρέθησαν?

quidem eum regis laudibus ac ceteris celebrabant. Laio id adeo displicuit ut adversus eum cum armato exercitu exiverit: commisso autem praelio ictus perit, proinde Iocasta cum excidere regno nollet et Oedipum filium suum esse ignoraret, simul ut civibus rem gratam faceret, coniugem sibi Oedipum adscivit, atque ex eo duos filios, Eteoclem ac Polynicem, totidemque filias Ismenam et Antigonom peperit. ita per 19 annos regnum in Thebanos gesserunt, alter alterum ignorantes. his exactis Iocasta, cum Oedipi genus et patriam inquireret, ex Melibio quem educatore fuisse Oedipi acceperat, intellexit quomodo is Oedipum reperisset; confirmataque iam apud animum rei sicut habebat opinione exclamavit. at enim Oedipus certior factus Iocastam coniugem eandem matrem suam esse, filii Eteocli et Polynici regnum Thebanum alternis annis habendum mandavit, ipse illico duobus clavibus in duos suos oculos defixis oblit. filii, cum uterque regnum ad se traheret, bellum moverunt; in quo singulari pugna congressi mutuis ambo vulnibus occubuerunt. is regni Thebani seu Boeotorum finis fuit, cum id 369 annos durasset.

Porro autem necesse est nos ad institutum nostrum reverti. ac quoniam in Ragabi Phaleco progeniti mentione substitueramus, rursus ab eodem Ragabe ordiemur.

Ῥαγάβ γενόμενος ἑκάτὸν τριακοσιταδύο ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Β
Σερὸχ. ἐπὶ τούτου οἱ ἄνθρωποι τὸν κατ' ἀλλήλων ἀυξήσαντες
τύπον στρατηγούς τε ἑαυτοῖς κατεστήσαντο καὶ βασιλεῖς. καὶ
τότε πρώτως πολιμικὰ κατασκευάσαντες ὄργανα πολεμῆν ἀλλήλοις
5 ἐνήρξαντο. καὶ ἐθῆς οἱ ἀπὸ Χαναὰν ἠτιῶνται καὶ πρῶτοι τῆς
δουλείας ὑποκόπτοσσι τῷ ζυγῷ, κατὰ τὴν τοῦ Νῶε κατάραν.

Σερὸχ γενόμενος ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Να-
χώρ. ὧκει δὲ ὁ Σερὸχ ἐν τῇ Χαλδαίων, ἐν πόλει Ὀρ. αὐξή-
θέντα δὲ τὸν Ναχώρ ἐδίδαξεν ὁ πατὴρ πάντων ἐπιλευσιν οἰωνῶν, C
10 τῶν τε ἐν οὐρανῷ σημείων διακρίσεις καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἀπάντων,
καὶ πᾶσαν Χαλδαϊκὴν μαντείαν. Ναχώρ δὲ γενόμενος οθ' ἐτῶν
ἐγέννησε τὸν Θάρρα. Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ἀσου-
ρίων τισσαρακοστὸν τρίτον ἄγοντος ἔτος τῆς βασιλείας γεννᾶται
Ἀβραάμ. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους παρ' Αἰγυπτίοις ἐξκαι-
15 δεκάτη δυναστεία, καθ' ἣν ἐβασίλευον Θηβαῖοι. Θάρρα δὲ γενό-
μενος ἐτῶν ὁ ἐγέννησεν ἐκ γυναικὸς Ἐδνας, θυγατρὸς Ἀβραάμ
πατραδέλφου αὐτοῦ, τὸν Ἀβραάμ, ὄντινα ἡ μήτηρ ἐκάλεσεν ἐπ'
ὀνόματι τοῦ ἑαυτῆς πατρὸς· ἔφθη γὰρ ἐκεῖνος πρὸ τῆς τούτου
γεννήσεως τετελευτηκέναι. ἐγέννησε δὲ ἔτι ὁ Θάρρα τὸν Ἀράμ
20 καὶ τὸν Ναχώρ. ὁ δὲ Ἀβραάμ λαμβάνει παρὰ τοῦ πατρὸς γυναικα
τὴν Σάρραν. οὗτος μόκος, τῶν ἀπανταχοῦ τὴν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα D
πλίστην νοσοῦντων, τὸν ἀληθῆ θεὸν ἐπέγνω καὶ δημιουργὸν τῶν
ὄλων ἀνεκέρυξε. καὶ πρῶτος τὸ θυσιαστήριον κλύδοις φοινίκων

Ragabus ergo annos natus 132 Seruchum genuit. huius aetate de-
num homines alter alteri fastu sese praeferebant, imperatorum atque
regum nomina sibi sumpserunt, ac tum primum arma bellica fabricati
bellum invicem facere coeperunt. statim vero stirps Chanaanis succu-
bit, iugumque servitutis subiit, quemadmodum ei Noe fuerat impre-
catus.

Seruchus annos natus 130 Nachorem progeniit. habitabat autem
Seruchus in urbe Chaldaeorum, cui Ur nomen. is adultum Nachorem
docuit omnium auguriorum, caelestium terrestriumque ostentorum inter-
pretationem, omnemque Chaldaeorum divinationem. Nachor annos natus
79 Tharam genuit. Abrahamus natus est, cum Ninus primus Assyriorum
rex annum sui regni 43 ageret. eodem tempore apud Aegyptios deci-
mas sextas rex agebat; qua tempestate Thebani regnabant. Thara ergo
annos natus 70 sustulit ex uxore sua Edna, quae filia fuit Abrahami,
quem patrum Thara habuit, Abrahamum: ita enim eum mater de sui
patris nomine appellavit, qui ante nepotis natales vita defunctus fuerat.
praeterea etiam Thara Aramum et Nachorem procreavit. Abrahamus
uxorem duxit Saram, sibi a patre coniunctam. hic solus, omnibus ubi-
que hominibus cultu simulacrorum in errorem abductis, verum deum agno-
vit universisque opificem praedicavit, primusque altare frontibus palma-

καὶ ἑλαιῶν ἐκύκλον, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρώτως ἀνόμασται ἄγγελος ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ παρ' αὐτοῦ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν καὶ ποίησιν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπιστήμην ἔμαθον.

Ἔτι τῷ κδ' ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Ἀβραὰμ ἐπιγυνοῦς τὸν τῶν ὄλων θεὸν προσεκύνει. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐδίδαξεν αὐτὸν 5 τὴν Ἑβραϊδα γλῶσσαν, καθὼς αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῷ Μωϋσῆϊ εἶπεν, P 27 ὡς ἐπὶ τῇ λεπτῇ κεῖται Γενέσει. καὶ ὁ Ἀρὰμ δὲ ἀγόμενος γυναῖκα ἐγέννησε τὸν Λῶτ, θυγατέρα δὲ Μελχάν. ταύτην ὁ Ναχώρ λαμβάνει γυναῖκα.

Ἦδη δὲ ἐξηκοστὸν ἔτος ἄγων ὁ Ἀβραὰμ, ὡς οὐκ ἐδόκει τὸν 10 πατέρα πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τῆς περὶ τὰ εἰδῶλα ἀποσχέσθαι δεισιδαιμονίας, λαθάνει νυκτὸς τῶν εἰδώλων ἐμπρήσας τὸν οἶκον. αὐτῶν δὲ ἐξαναλουμένων οἱ ἀδελφοὶ νοήσαντες ἀναπηδῶσι, βουλόμενοι ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐξελεῖσθαι τὰ εἰδῶλα. φιλοτιμότερον δὲ ὁ Ἀρὰμ τῷ πράγματι προσφερόμενος ἐν μέσῳ 15 διαφθείρεται τοῦ πυρὸς. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ ἀγαματοποιὸς B πατὴρ ἐν Ὠρ τῇ πόλει Χαλδαίων μετανίσταται καὶ εἰς Χάρραν τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται. ἔνθα ὁ Ἀβραὰμ δεκαπέντε ἔτη τῷ πατρὶ συνοικήσας ἐννοεῖ ποτὲ νυκτὸς ἐκ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως τοῦ ἐπιόντος καιροῦ κατισκέψασθαι τὴν ποιότητα· ἦν γὰρ οὐ 20 μετριῶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἄπασαν τὴν τοιαύτην ἐξουσηθῆεις ἐπιστήμην. καὶ δὴ μετὰ τὴν ἐκάστου τῶν ζητουμένων διάγνωσιν, συνίησι περιττὴν ἄπασαν εἶναι τὴν τοιαύτην περιεργίαν· δύνασθαι γὰρ

rum et olearum cinxit; ac sub eo primum in sacra scriptura angelus nominatur; et ab ipso Aegyptii positum stellarum et effectioem numerorumque scientiam didicerunt.

Annum aetatis vigesimum quartum agens Abrahamus agniti universi opificem adoravit. angelus autem dei docuit eum Ebraicum sermonem, sicuti idem angelus Mosi dixit, ut est in parva Genesi. sed et Aramus uxore ducta Lotum genuit. ac filiam Melcham, quae Nachori nupsit.

Abrahamus iam sexagenarius, cum videret se suadendo patrem ceterosque domesticos a supersticioso simulacrorum cultu deducere non posse, noctu clam omnibus fanum simulacrorum incendit. quae cum conflagrarent, fratres re intellecta prosiluerunt, ut ex medio igne simulacra eriperent; et Aramus cum eam rem maiori conatu moliretur, in medio incendio perit. hunc cum pater simulacrorum opifex in Ure Chaldaeae regionis urbe humasset, inde Charras Mesopotamiae urbem commigravit. eo loci Abrahamo, cum per quindecim annos in familia patris vixisset, nocte quadam sublit ex siderum motu insequentis temporis statum considerare, quippe non mediocriter omnem eam scientiam patris doctrina atque exercitatione tenenti. ergo singulis de quibus quaerebat consideratis, supervacaneam esse universam istam curiositatem deprehendit,

αἰδῖς τὸν Θεόν, εἰ βούλοιο, μετασκευάσαι πρὸς τὸ οἰκεῖον βούλημα τὰ προεγνωσμένα. πᾶσιν οὖν τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξ ὄλης ἀποταξόμενος ψυχῆς καὶ σπουδῆς, καὶ τελείαν τῆς περὶ τὸ Θεῖον εὐσεβείας δοὺς τὴν ἀπόδειξιν, ἀκούει παρὰ τοῦ Θεοῦ “ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ C
 5 ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.” καὶ ἐξελθὼν ἕμα τῇ γυναικὶ Σάρρα καὶ Λὼτ τῷ ἀδελφιδῶ μετοικίζεται εἰς τὴν Ἀρφαξὰδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μερίδα, ἣν οἱ Χανααναῖοι κατασχόντες γῆν Χανααίων προσηγόρευσαν, ὧν ἐτῶν οὐκ ἔτι τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἕτος τρισχιλιοστὸν τριακοσιοστὸν ὄγδοηκοστὸν ἑβδομον. ἐλθὼν δὲ
 10 Ἀβραὰμ εἰς Συγέμ κατὰ Θεῖον χρησμὸν ὑποδόμησε θυσιαστήριον ἀπὸ μίσον Βαιθὴλ καὶ Ἀγγαί. διαπεράσας δὲ τὸν Εὐφράτην τὴν προσωνυμίαν ἔλαβεν Ἑβραῖοι γὰρ περῶται λέγονται. οἱ δὲ ἀπὸ Ἑβραίων λέγουσιν αὐτοὺς καλεῖσθαι Ἑβραίους. καὶ τῷ πατρὶ ἔτει αὐτοῦ, ἦτοι τῷ ζ' ἔτει τῆς αὐτοῦ παροικίας, κατήλθεν εἰς Αἴγυ- D
 15 πτον μετὰ Σάρρας.

Τούτοις τοῖς χρόνοις ἤκμασε Μελχισεδέκ, παρθένος ἱερῆς ἀγενεαλόγητος, ἐν ἄριστῳ καὶ οἴνῳ προτυπῶν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. υἱὸς δὲ ἦν ὁ Μελχισεδέκ Σίδου βασιλέως, υἱοῦ Αἰγύπτου, ὃς καὶ κτίζει Σιδῶνι πόλιν. ἀπᾶτωρ
 20 θεὸς καὶ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος λέγεται διὰ τὸ μὴ εἶναι Ἰουδαϊκῆς γενεῆς κατάγεσθαι καὶ διὰ τὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ πονηροὺς ὄντας μὴ ἀριθμεῖσθαι μετὰ ὁσίων. καὶ ὅτι τῶν Χανααίων ἀρχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ ἔβασίλευε μελχι γὰρ βασιλεὺς ἐρμηνεύεται, σεδέκ δὲ δακαιοσύνη. Ἱερουσαλήμ δὲ καὶ ἡ πόλις ὠνομάσθη, πρῶτην

quod deus pro sua voluntate omnia quae divinatō praedixisset mutare posset. itaque haec et alias id genus res serio atque toto corde repudiāns, perfectamque deum colendī pietatem demonstrans, ita est a deo compellatus: “egredere ex terra tua et gente tua et ex familia tua.” itaque cum uxore Sara et fratris filio Loto in portionem progenitoris sui Arphaxadi commigravit, qua potiti tum Chananaei eam terram Chananaeorum denominaverunt, annos natus 75, anno mundi 3887. Abrahamus ergo Sichemum ut venit, monitus oraculo, altare inter Bethelam et Angream exstruxit. inde Euphrate transmissō Ebraeorum cognomentum cum suis invenit (nam a transeundo Ebraei dicuntur), quanquam ab Ebero alii id nomen deductum sentiant. anno aetatis suae 81, seu peregrinationis septimo, in Aegyptum cum Sara descendit.

Floruit eo tempore Melchisedecus, caelebs, sacerdos, et ignotae stirpis, qui incruentam victimam Christi dei nostri pane et vino iam tum representabat. sane is filius fuit Sidae regis, filii Aegypti: sed patre ac matre carere incertaeque stirpis dicitur, quod genus suum a Iudaeis non duxit, et quia parentes eius, homines mali, cum piis non recensebantur; tum quod Chananaeis imperans Ierusalemam regno tenebat: melchi enim regem, sedec iustitiam significat. Ierusalem urbis no-

P 28 'Ιεβοὺς λεγομένη δὲ τὸ 'Ιεβουσαίους οὐκ εἶναι ἐν αὐτῇ. τὸ γὰρ 'Ιεβοὺς κατὰ τραπήν τοῦ β εἰς ρ γίνεται 'Ιεβοῦ· τὸ δὲ σαλήμ προστιθέμενον 'Ιερουσαλήμ ὄνομα ἀποτελεῖ. σαλήμ γὰρ εὐρήνην σημαίνει. τοῦτο δὲ ὠνομαδοθῆ ἢ διὰ τὸ τὸν Μελχισεδέκ ἱερατεύειν θεῶ ἐν αὐτῇ, ἢ διὰ τὸ ἱερὸν εἶναι τοῦ θεοῦ κατὰ τόπον. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ 'Ιορδάνου γέγονε· δύο γὰρ ποταμοὶ ὁ τε 'Ιὸρ καὶ ὁ Ἄδαν μὴνόμενοι καὶ ἕνα ποταμὸν ἀποτελοῦντες καὶ τὰς ἐπιωνυμίας ἤνωσαν. ἐπει δὲ ἀπὸ ἀλλοτριῶν ἔθνων καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ 'Αβραάμ ὁ Μελχισεδέκ κατὰγεται, οὐκ ἐγράφη δὲ ποτε ἐγεννηθῆ καὶ ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς ἢ ποτε ἀπέθανε, δικαίως ἂν λέγοιτο μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειν αὐτόν· οὐ γὰρ ἠδύναται B γενεαλογηθῆναι, ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἔθνῶν καταγόμενος.

Τῷ δὲ πρ' ἔτει τοῦ 'Αβραάμ ἔτεκεν Ἄγαρ τὸν 'Ισμαήλ· τοῦ δὲ χρόμου ἦν ἔτος γ' αὐτῆς. καὶ πῦρ κατὰ τῆς Πενταπόλειος ὕετλει θεός, καὶ ἀναλίσκει μὲν ἐξ αὐτῆς ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διαφθείρει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνάστημα τῆς γῆς, καὶ τῆς προκειμένης θαλάσσης νεκροῦται τὰ ὕδατα. μετὰ ταῦτα τῆς κατὰ Μαβρὴ δροῦς ἀπαναστάς ὁ 'Αβραάμ ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκευοῖ τοῦ ὄρκου. ἐαυτῷ δὲ ἰδίᾳ καὶ τοῖς οὐκέταις αὐτοῦ κατὰ συγγενείας πηξάμενος σκηνάς, τότε πρῶτον 'Αβραάμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας C ἐπιτελεῖ τὴν ἑορτήν, ἣν εἰσέτι καὶ νῦν ὁ 'Ιουδαῖος ἑορτάζει σκηνοπηγῶν. ἐκ γούδν τοῦ 'Ισμαήλ 'Ισμαηλίται οἱ Σαρακηνοὶ ὀνομάζονται. Σαρακηνοὺς δὲ ἑαυτοὺς μετωνόμασαν, ἀπαξιοῦντες καλεῖσθαι δουλικῶς Ἄγαρηνοί· οἱ δὲ φασιν ὅτι Σάρρα τὴν Ἄγαρ

men est, cum ante Iebus appellaretur ab incolentibus eam Iebusacū nam B in R mutato ex Iebu fit Iesu; cui additum salem Ierusalem ab solvit. est autem salem pax; idque nomen loco obtigit, vel quod Melchisedocus deo ibi sacrificabat, vel quod ibi sanum dei erat. eodem modo Ierdani nomen est factum: duo enim amnes Ior et Dan confluentes unumque fluvium reddentes nomen quoque ei suis in unum compositis dederunt. quoniam vero Melchisedocus non Abrahami sed alius familia ortus fuit, neque scriptum est quando, quo patre, qua matre natus aut quando mortuus sit, recte dici possit eum neque initium di rum neque finem vitas habere, cum ex non commemoratis gentibus de genus recenseri nequiverit.

Anno Abrahami 86, mundi 3398, Agar Ismaelium peperit. tunc ignem imbrem Pentapoli deus immisit, univervoque ibi delecto homini genere ipsas etiam urbes solo complanavit, ac maris vicinali aquas evolvit. inde a quorū quo ad Mambren erat digressus Abrahamus ad partem iurisiurandi tabernaculum fixit; cumque seorsim sibi seorsim septem per familias exstruxisset casas, tunc primum septem dies ob tabernaculo fixa festos egit; quod adhuc Iudaeis est solenne. ab Ismaele Ismaelii dicuntur, fidemque Saraceni. hoc nomen sibi sumpserunt, cum ab eadem illa Agareni appellari indignarentur. alii dicunt, quod Sara Agar

κινῶν ἑκατόστωλε κληρονομίας. παροικήσας δὲ ἐν Γεράροις, τὴν
 πῦρ Ἀσκάλωνα λεγομένην, μετὰ τὴν τῆς Σάρρας τελευταίην ἔλαβε
 τὴν Χιττοῦραν εἰς γυναῖκα, ἐν τῷ γήρεο αὐτοῦ· ἀφ' ἧς ἔσχευ
 πέντε, Ζεμβρίαν Ἰεξάν Μαδάμ Μαδιὰμ Ἰεσβών.

5 Ὅτι ὁ Ἄωτ χωρισθεὶς τοῦ Ἀβραάμ κατέβηκεν εἰς Σόδομα
 δι' ἀρετὴν καὶ κάλλος τῆς γῆς, ἐχούσης πέντε πόλεις, Σόδομα
 Γόμορρα Ἀδάμα Σεβών καὶ Σηγώρ, καὶ τοσοῦτους βασιλεῖς. D
 τοῖτοις οἱ πλησιόχωροι τέσσαρες βασιλεῖς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν
 ἦγετο Χοδολλογομὸρ βασιλεὺς ὁ Πλάμ. συνέβαλον δὲ παρὰ τὴν
 10 θάλασσαν τὴν ἀλικήν. καὶ καλεῖται νῦν θάλασσα νεκρά, πλεί-
 σια θανάσια ἔχουσα, ἃ ἐγὼ ἐθεασάμην. ζῶν τε γὰρ οὐδὲν
 ἐκὶνο φέρει τὸ ὕδωρ, καὶ νεκρὰ μὲν σώματα ὑποβρόχια γίνεται,
 ζῶν δὲ τις οὐδ' ἂν ῥαδίως βαπτίσαιτο. καὶ λόγνοι μὲν καιόμενοι
 ἐπιφέρονται, σβεννόμενοι δὲ καταδύουσιν. ἐνταῦθά εἰσιν αἱ τῆς
 15 ἑσφαλτοῦ πηγαί. φέρει δὲ στυπτηρίαν καὶ ἄλλας ὀλέγον τι τῶν
 ἄλλων διαφέροντα· πικρά τε γὰρ εἰσι καὶ διανηγῆ. ἐνθα δ' ἂν
 καρπὸς εὐρεθῆ, καπνοῦ πλέον εὐρίσκεται οὐδὲν. τὸ δὲ ὕδωρ P 29
 ἴσται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λήγει τε παντὶ ὕδατι πάσχον τὰ
 ἴσταια. εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην εἶχεν ὁ τόπος τροφήν ὡς πορφόραν
 20 διατρέχοντα καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντέχοντα, ἔληξεν ἂν θάπτον ἢ φαίνε-
 ται. ἴσται δὲ παρ' αὐτῆς πάμπολυ τὸ βαλσάμου φυτόν. ὑπονοεῖται
 δὲ ἀνατεράφθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν τῶν περιοικούντων ἀσέ-
 βειαν.

haecque ulla hereditate amandaverit. postea Abrahamus Geraris, quae
 nunc Ascalon dicitur, inquilinum egit, et a morte Sarae Cheturam uxo-
 rem senex duxit, ex qua filios habuit quinque, Zembriam Iexanum Ma-
 diamum Mediamum ac Iesbonem.

Lotus ab Abrahamo se cum separasset Sodomam ob telluris prae-
 sentiam atque elegantiam incoluit; in qua urbes erant quinque, Sodoma
 Gomorra Adama Seboim et Segor, totidemque reges imperabant. his
 quinque regibus quattuor finitimi Syrorum reges bellum fecerunt, du-
 ctore Chodollogomore Ilami rege. praelium commissum est apud salum
 mare, quod nunc mortuum vocatur; quo in mari permulta sunt admira-
 bilia, quae ipse spectavi. nam neque animal ullum ea aqua profert, et
 cadavera sub aquas decidunt, vivus autem aliquis non facile corpus suum
 sub aquam mergere possit; et lucernae ardentes quidem innatant, ex-
 stinctae autem submerguntur. ibi bituminis sunt fontes. fert etiam alu-
 men ac salem modico ab aliis discrimine: nam et amara sunt et pellu-
 cida. ubi vero fructus reperitur, nihil quicquam praeter fimum reperit-
 ur. aqua sanitatem utentibus confert, prorsusque omnia eorum quae
 aliis accidunt aquis contraria habet accidentia. quod nisi is locus Iorda-
 nam pro nutrimento haberet, qui purpurae instar perlabitur ac plurimum
 relictis, opinione etiam citius degisset. iuxta balsamum uberrime pro-
 vocat. ab impietatem accolarum subversa a deo ea loca existimant.

"Οτι ὁ Ἰσαὰκ γέλως μεθ' ἡδονῆς ἐρμηνεύεται· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμειδιᾶσαι τὴν Σάρραν τῇ θείᾳ τοῦ ἐν γήρᾳ τοκετοῦ ἐπαγγελία κέλκται οὕτω κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον. γεννηθέντος Ἰσαὰκ ἔτος ἦν κόσμος γυγ'.

B Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἰσαὰκ ἐγεννήθη, ἐν 5
Κρήτῃ ἄρξαι Κρόνον καὶ Ῥέαν Ἑλληνες ἱστοροῦσι. τοῖς δὲ τὸν
Ἀτλάντιον κόλπον οἰκοῦσι τοῦ ὠκεανοῦ πρῶτον Οὐρανὸν τοῦνομα
βασιλεύσαι, γήμαντα Τιτάν, ἀφ' οὗ Τιτᾶνας ὀνομασθῆναι. τοῦ-
τον λέγουσι γενόμενον ἐπιμελῆ παρατηρητὴν τῶν ἄστρον πολλοῖς
προλέγειν τὰ κατὰ κόσμον. 10

Τῷ δὲ πέ' ἔτει Ἀβραὰμ λιμοῦ γενομένου κατέβη αὐτὸς εἰς
Αἴγυπτον. ἐν τούτῳ τῷ ἔτει τῆς Κρήτης βασιλεύει Ζεὺς ὁ τοῦ
Κρόνου υἱὸς καὶ Ἥρα. γίνεται δὲ καὶ ὁ Τιτάνων πρὸς Δία πό-
λεμος. καὶ Διόνυσος, εὐχ' ὁ τῆς Σεμέλης ἄλλ' ἄλλος τούτου
C πολὺ ἀρχαιότερος, τὸν οἶνον ἐξεῦρε καὶ ἐν τοῖς ληνοῖς ἀπέθληκεν, 15
ἀφ' ὧν καὶ Ἀθηναῖος ὀνομάσθη. ὡς καὶ Δήμητρα λέγεται ἐφε-
ρεῖν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθήν. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ παρ' Αἰγυπτίοις
τιμωμένη Ἰσις. ὁ δὲ Διόνυσος παρ' Αἰγυπτίοις Ὅσιρις λέγεται.
ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Μαρσύου τοῦ Φρυγῶς ἕρις κατὰ τοὺς μύθους
πρὸς Ἀπόλλωνα διὰ τὴν κιθάραν· ἐλθεῖν πρὸς Διόνυσον εἰς 20
Νύσσαν, κάκει τὸν Μαρσύαν ἠττηθέντα ἐκδαρῆναι ζῶντα παρὰ
τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν ὄργην, τὴν τε χορδὰς ἐκρῆξαι καὶ τὴν

Isaaci vocabulum risum a voluptate profectum notat. Ebraica enim lingua id ei nomen factum est, propterea quod Sara audita divina pro-
lis sibi in senectute futurae promissione subriserat. natus est Isaacus
anno mundi 3413.

Eodem tempore in Creta Saturnum et Rheam regnasse Graeci nar-
rant. qui vero ad Atlanticum Oceani sinum incolunt, eos primum regem
habuisse Caelum, qui uxorem Titan habuerit, unde Titanes appellati.
hunc ferunt accurate astrorum cursus observasse, ac multis quae in mundo
eventura erant praedixisse.

Abrahamus annum agens 85 fame oborta in Aegyptum descendit.
eodem anno Iuppiter Saturni F. cum Iunone Cretae regnum tenuit. tunc
et Titanes bello Iovem tentarunt; et Bacchus, non Semeles ille filius
sed alius multo vetustior, vinum repperit, inque torcularibus (lenus Graeci
vocant) expressit, unde ei Lenaei cognomen. ita etiam Ceres frumen-
tum fertur et hordeum invenisse. haec est quae Isidis nomine ab Ae-
gyptiis colitur. iisdem Bacchus est Osiris. ea tempestate, ut fabulis
perhibetur, Marsyas Phryx et Apollo, cum eis incidisset de cithara con-
tentio, ad Nysam, ubi Bacchus erat, accesserunt, atque ibi Marsya su-
perato Apollo per iram pellem vivo detraxit, ruptisque fidibus inventum

ἡρημένην ἁρμονίαν ἀφανίσαι. ὕστερον δὲ Μούσας καὶ Ὀρφέα ταύτην ἀνευρεῖν Λίνο.

Τότε καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Οὐρανοῦ ἀκμάσαι, ὧν τὸν μὲν **D**
Ἄτλαντα ἐπιφανέστατον γενόμενον λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν ὠκεανὸν
5 τόπους. καὶ πρῶτόν φασι τὴν ἀστρολογίαν ἐξακριβῶσαι καὶ τὸν
σφαιρικὸν λόγον ἐξεργεῖν, ἀφ' ἧς αἰτίας δόξαι τὸν κόσμον ἐπι
τῶν Ἄτλαντος ὤμων ὀχεῖσθαι.

Ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κέεται ὅτι Μαστιφὰτ ὁ ἄρχων τῶν
δαιμονίων προσελθὼν τῷ Θεῷ εἶπεν "εἰ ἀγαπᾷ σε Ἄβραάμ,
10 θυσάτω σοι τὸν υἱὸν αὐτοῦ." τῷ κέ' ἔτει τοῦ Ἰσαὰκ προσήνεγκεν
αὐτὸν Ἄβραάμ εἰς θυσίαν ἐν τῷ ὄρει Σιών· εἰς ἐκείνον γὰρ τὸν
τόπον τὸ Θεσιαστήριον ἠκοδόμησεν Ἄβραάμ, ἔνθα ὕστερον ὁ **P** 80
Δαβὶδ τὸ ἱερὸν ἰδρύσατο. τύπος δὲ τῆς μὲν Θεότητος ὁ Ἰσαὰκ,
τῆς δὲ ἀνθρωπότητος ὁ κριός. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χρόνος Ἰσάριθμος·

15 τρεῖς γὰρ ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκτες ἐνταῦθα κάκει.

Ὅτι πρὸ τῶν προφητῶν τῷ Ἄβραάμ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος φα-
νεις ἐν ἀνθρώπου σχήματι τὴν τῶν ἐθνῶν κλησιν Θεοπλῆει, ἦκ
κωδ' ἡμᾶς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγεν διὰ τῆς εἰς πάντα
τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. καθὼς δὲ φησιν ὁ Ἰώσηπος,
20 πρῶτος Ἄβραάμ δημιουργὸν τὸν Θεὸν ἐκήρυξε, καὶ πρῶτος κατελ-
θὼν εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδί-
δαξε· κἀντεῦθεν ἐπέραστος καὶ παγγέραστος γενόμενος, ἠξίωσεν **B**
ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γυμνασθῆναι τὰ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μα-

concentum abolevit. postea temporis aiunt Musas et Orpheum rursus
inventam Lino tradidisse.

Tunc etiam Caeli filios floruisse traditum est. ex his Atlantem
maxime celebrem fuisse, atque huic obtigisse loca quae sunt ad Ocea-
num. eundem primum astrologiam accurate condidisse et de globo do-
ctrinam protulisse; quae causa fuerit cur mundus Atlantis humeris ge-
stari putaretur.

Scriptum est in parva Genesi Mastiphaten daemoniorum principem
ad deum accessisse, ac dixisse "si te diligit Abrahamus, immolet tibi
filium suum." Isaacum vigesimum quintum aetatis annum agentem deo
ut sacrificium obtulit Abrahamus in monte Sion: ibi enim Abrahamus
altare aedificavit, postea David templum fundavit. Isaacus divinae, aries
humanae naturae exemplum fuit, sed et temporis quadrat numerus: tres
enim dies ac totidem noctes et hic et ibi sunt.

Ante prophetas Abrahamo dei verbum in humana forma apparuit
ac de vocandis ad salutem gentibus vaticinatum est; quam rem ad finem
nostra aetate verbum dei perduxit, evangelii doctrina per omnes natio-
nes diffusa. Iosephus auctor est principem Abrahamum deo universi
opificium adscripsisse, primumque Aegyptiis, cum ad eos se contulis-
set, numerorum ac caelestium motuum scientiam tradidisse. ibi cum
carnus summoque in honore haberetur, rex ab eo, utpote multiplici

γελαν ἄτε πολυπέλου και Χυλδαίου τυγχάνοντος: ἀστρολογία
 γὰρ και μαγεία ἀπὸ Μαγουσαίων ἦτοι Περσῶν ἤρξατο· οἱ γὰρ τοὶ
 Πέρσαι Μαγῶν ὑπὸ τῶν ἑγχωρίων ὀνομάζονται. και δὴ τῶν
 ἀστρολόγων και μάγων συναθροισθέντων ὁ βασιλεὺς ἕμα τῶ
 Ἀβραάμ και τοῖς συνήθεσιν ἐκυθέσθη, και ἡσυχίας γενομένης
 ὁ Ἀβραάμ ἔφη “μαθεῖν βούλομαι παρ’ ὑμῶν τῶν σοφῶν, εἰ δύ-
 ναται γένεσις και μαγεία βλάψαι τινα ἢ ὠφέλῃσαι κατὰ τὴν ὑμε-
 τέραν δόξαν.” ἀφ’ ὧν ἀποκριθεὶς ἀστρολόγος εἶπεν ἀδύνατον
C εἶναι ἄνθρωπον παρὰ γένεσιν τελευτήσαι. ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀβραάμ
 κραταιῶς ἐξελεγχόμενων τῶν ἀστρολόγων κελθεὶ ὁ βασιλεὺς ἀχθῆ-
 ναὶ τινα δέδμηον, ὑποβαλόντος Ἀβραάμ, προκαταδικασθέντα πυ-
 ρόκαιστον γενέσθαι. ἀχθέντος δὲ προσέτιξεν ὁ βασιλεὺς τὴν
 αὐτοῦ γένεσιν ἀκριβῶς ἐξερευνησαμένους τὸν τρόπον ζητῆσαι τοῦ
 θανάτου. τῶν δὲ συνεχῶς διασκεψαμένων, και εἰπόντων ὅτι
 πυρποληθεὶς πάντως ἀποθανεῖται, τῆς γενέσεως μάλα σαφῶς
 15 τοῦτο διαγορευούσης, ἀλλ’ οὐ νῦν, ἔχει γὰρ ἔτι χρόνους ζωῆς,
 και οὕτω ἐληλύθει ἡ ὥρα τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. και ὁ βασιλεὺς
D “ἐγὼ σήμερον τοῦτον” φήσας “ἀπαλλάξω τοῦ δια πυρός θανάτου,
 τῷ ὕδατι ἀνελών,” και οὕτω παραυτὰ ποιήσας, ἔργῳ παρέστη-
 σεν ὅτι δύναται τι παρὰ γένεσιν γενέσθαι. ἡσυχασάντων δὲ πάν-
 20 των φησὶν ὁ Ἀβραάμ “οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι ἀλλὰ και τὰ ἄλογα
 ζῶα ὑπόκεινται γενέσει. ἀλλὰ και οἱ ἄνθρωποι μὲν ἔχουσι τὸ
 ἐλευθέριον ἐν ἑαυτοῖς, μὴ ὑποκείμενοι γενέσει, καθότι τῆς γενέ-

peritia instructo ac Chaldaeo, contendit uti astrologiam ac magicam per-
 tofaceret. astrologia enim et magia a Magusaels seu Persis orta est :
 et quidem Persae ab indigenis Magog appellantur. ergo collectis astro-
 logis ac magis rex cum Abrahamo et familiaribus consedit, factoque si-
 lentio, “ex vobis o sapientes,” inquit Abrahamus, “intelligere cupio an
 secundum vestram opinionem nativitas ac magia potesse homini aut
 nocere possit.” ad haec astrologus respondit nullo modo fieri posse ut
 homo secus moriatur quam natalis hora ei portendat. Ibi cum astrolo-
 gos Abrahamus valide convinceret erroris, captivum quandam adduci
 rex iussit, ita monente Abrahamo, quem iudicis sententia iam ante igni
 comburendum damnaverat; mandavitque ut natalis eius accurato exami-
 narent, ac quo mortis genere periturus esset pronuntiarent. respon-
 dentibus iis post multam considerationem omnino hominem incendio
 periturum, idque perspicue nativitatem eius dictare, neque tamen id
 statim, quia tempus mortis eius nondum appetisset, sed vitae adhuc
 aliquid restaret, “ast ego” inquit rex “hodie eum ab ignis pernicioe vin-
 dicabo, in aqua suffocatum.” simulque ita uti dixerat eum necans, et
 ipsa demonstravit allqua contra natalitia decreta fieri posse. tacentibus
 inde omnibus Abrahamus ita fatuit. “non homines modo, sed et brutae
 animantia fato natalicio subiecta sunt. enimvero homines in sese ipsi
 libertatem fato isti nequaquam obnoxiam habent: est enim nativitate

ος ἔστιν πρεσβύτερον, ἐπερ ἰστὶν ἔννοια καὶ αὐτιξουσιότης,
 ἐν θεοῦ θηλαδὴ δεδωρημένη. Ἔθεν τῶν ἀλόγων κρείττους ὄντες
 ἡμεῖς μὲν κατ' ἔξουσίαν ἀναιρεῖν αὐτὰ πεφύκαμεν. ἡμῶν δὲ ὡς
 κρείττων τῶν ἀλόγων οὐ κίλιον ὡς βασιλεὺς κρείττων ἡμῶν
 ἰσχύεις, κατ' ἔξουσίαν ὑπερέχων. ὡς οὖν ἡμεῖς κατὰ τὸ λογί- P 31
 πόν τῶν ἀλόγων ζῶον, οὕτως οὐ ἰσχυρὸν βασιλεὺς κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς
 λόγον ἔξουσιάζεις ἡμῶν, ὡσπερ δὴ καὶ σοῦ κίλιον κρείττων ἀν-
 θρώπων μὲν οὐδεὶς, θεὸς δὲ ἀδρατος καὶ πάντων δεσπότης καὶ
 ποιητής, παρ' οὗ καὶ τὸ συμφέρον αἰτεῖσθαι καὶ προσετέχεσθαι
 15 οἰεῖται. φασὶ δὲ καὶ τοῦσδε τοὺς λόγους τὸν Ἀβραάμ εἰπεῖν, πολ-
 λὴν εἶμαι μεταξὺ ἀληθείας καὶ συνηθείας τὴν διαφοράν. καὶ γὰρ
 ἡ ἀλήθεια μὲν γνησίως καὶ ζητούμενη μόλις εὑρίσκεται· τὸ ἔθος
 δὲ, ὅποιον ἂν ᾖ, εἴτε ἀληθές εἴτε ψευδές, ἀκριτως ὕφ' ἑαυτοῦ
 κρείσσεται. καὶ οὔτε ἀληθεῖ ὄντι ἤδεται ὁ πατρὸςθεν αὐτοῦ παρα-
 20 ἔξαιμιος, οὐτε ψευδεὶ ἀχθεται, ὅτι οὐ κρίσει ψυχῆς ἰδίᾳ ἀλλὰ
 προλήψει πιστεύει καὶ γνώμη τῶν προῦ αὐτοῦ. ἐπ' ἀδήλη δὲ τέχνη B
 τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκεὶς ἐλπίδα, οὐ βραδύως ἔχει τὴν πάτριον ἀποδύ-
 σασθαι περιβολήν, κἂν πάνυ μωρὰ τούτῳ καὶ καταγλαστός οὖσα
 σαρὰς ἀποδείκνυται. οἱ μὲν οὖν πολλοὺς καὶ παντοπαθεῖς εἰση-
 25 γνύμενοι θεοῦς, τὰ ὅμοια δὲ αὐτοῖς καταπραυττόμενοι, οὐδὲ αἰ-
 δούται τῇ τῆς κακίας παραδείγματι ἐπεπειδόμενοι. οἱ εἰμαρμέ-
 τῃ δὲ ἀνακλάττοντες καὶ γένεσι, μηδὲν οὔτε ποιῶν οὔτε πάσχειν

§ ἀναφορῶν P

hinc quæpiam antiquitas, intellectus nempe et libera potestas sui, dei
 deus censens. itaque nos brutis superiores potestate nostra in iis ac-
 cendis uti soleamus. nobis autem, qui bestibus præstantus, ea rursus re-
 giae tue potencie ratione antecellis; et quomodo nos propter rationem
 in bruta, ita tu in nos magistratus omnia potentatum utribus. iterum te
 quoque potentior est homo quidem nemo, sed deus invisibilis, omnium
 dominus atque conditor, a quo vultis petendum est quod utile sit." fe-
 runt et hæc Abrahamam dixisse. "magnum est inter veritatem et cen-
 susationem discrimen, veritas siquidem, etiam cum probe investigatur,
 sepe invenitur, consuetudo, qualiscunque ea et sive verax sive sit
 fallax, ultra sine examine sese offert. tum neque ex consuetudine a
 maioribus sibi tradita, si recta sit, voluptatem, neque si fallax sit,
 molestiam homo percipit. non enim proprio animi sui iudicio, sed
 præiudicio et maiorum sententiae credit; que fit ut cum spem suam in
 auctore fortunæ reposuerit, non facile paternum possit exuere auctum;
 quænam id quæ a maioribus accepit ei plane studium et ridiculum
 esse cupido demonstratur. iam qui multos et omnis generis affectiones
 perperas deos statuunt, eosque imitantur, hos ne pudet quidem exem-
 pli pravitate sue invidi. qui vero fatam et natales comminiscuntur,
 et præiudicio negantur contra hæc nihil hominem neque agere neque

δύνασθαι παρὰ ταύτας τερατολογοῦντες, ἀδεῶς ἀμαρτάνουσι, οὐκ εὐλαβοῦμενοι, ὡς ὑπὸ γενέσεως ταῦτα ποιεῖν ἀναγκαζόμενοι·

C εἰμαρμένην γὰρ ἀναγκαστικὴν εἶναι τινα δύναμιν καὶ τῆς ὅλης φουσι κινήτικην. οἱ δὲ πάλιν ἀπρονόητον φορὰν καὶ ἄθειον ἢ τυχαίαν εἰσηγοῦμενοι ὡς αὐτομάτως τῶν πάντων φερομένων (τύχην ὡς γὰρ αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς καὶ σύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως εἶναι λέγουσι), καὶ οὗτοι πάλιν τοῖς ἴσοις περιπίπτοντες εἰς ἐσχάτους βυθοὺς ἀπωλείας καὶ βάραθρα ἕδον καταπτῶσιν.

Ἰδὼν οὖν ὁ προσηρημένος βασιλεὺς Γεράρων Ἀβιμέλεχ ἐν παντὶ ἔργῳ εὐδοκούμενον τὸν Ἀβραάμ, Ὁχοζὰδ τὸν νυμφαγωγὸν 10 καὶ Φίλοχ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ παραλαβὼν ἤκε πρὸς Ἀβραάμ, φίλιαν ἐπικυρῶν κραταιοτέραν, καὶ ὄρκον ἀπαιτῶν μὴ ἀδικήσειν

D μήτ' αὐτὸν μήτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ. καθὼς ἐγὼ ἐπαίησα μετὰ σοῦ δικαιοσύνην ἐν ταύτῃ τῇ γῆ ἢ παρῴκησας, οὕτω καὶ σὺ μετ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σπέρματός μου, ὅταν βασιλεύσεις ταύτης τῆς γῆς. 15

δεινοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς τὸν μέλλοντα τούτους διαδέχεσθαι παντοδαποῖς τεκμαίρεσθαι συμβόλοις· καὶ γὰρ ἔμελλε διὰ τῶν ἕξ αὐτοῦ γνωσμένων ἐκείνης τῆς γῆς βασιλεύειν Ἀβραάμ. προσωπεῖδισε δὲ τὸν Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν ἀφηρημένων φρεάτων ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παιδῶν. ἐκεῖ οὖν παρὰ τὸ φρεᾶρ γενόμενοι, καὶ πρόβατα καὶ 20 μύσχοις τεθυκότες, διαθήκην εἰρήνης ἀμφότεροι διέθεντο, ἐν

P 32 ἐπὶ δὲ ἀμνύσιν ἐτέραις τὸν ὄρκισμὸν κατ' ἔθος ποιήσαντες εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὤρυσεν αὐτός, διὸ καὶ φρεᾶρ ὄρκον ἠνόμασται.

perpeti posse, il secure peccant, absque metu, utpote quos sua nati-
vitas ita agere cogat. fatum quippe vim coactricem esse, quae mate-
riae motum afferat. rursus qui sine providentia dei fortuito omnia ferri
casuque universum hoc agi perhibent (esse enim fortunam causam per
accidens, ac quiddam naturae aliunde accidens aut consilio), hi eodem
incidentes in extremas profunditates pernicietis ac voragine inferorum
devolvuntur.”

Videns ergo dictus Gerarorum rex Abimelechus Abrahami in omni-
bus rebus prosperitatem, assumptis Ochozado gynaecei praefecto et
Philocho summo exercitus sui duce, ad Abrahamum venit, artioris ami-
citiiae iungendae gratia; petiitque ab eo ut iuramento interposito stipu-
laretur se ac posteros Abimelechum et posteros nulla iniuria affecturos,
sed ubi regnum in istas regiones obtenturus esset, tum eam Abime-
lecho eiusque posteris aequitatem exhibiturum quam ipse Geraris inquilin-
um agens Abimelechi expertus esset. ceteroqui autem reges callent
sibi successuros omnimodis indicia praenoscerent; et erat sane Abrahami
posteritas in eas regiones dicionem consecutura. Abrahamus porro Abi-
melecho exprobravit puteos, quos eius famuli suis eripuisent. ibi ergo
ad puteum congressi, mactatis ovibus et vitulis, foedus pacis invicem
sanxerunt. aliis porro agnabus septem iuramentum rite peregerunt,
ad demonstrandum quod ipse foderit; itaque etiam puteus iurandi

καὶ οὕτως ἐκέισε εἰρηγκᾶς διαθήμενοι, Ἀβιμέλεχ μὲν μετὰ τῶν οἰκείων οἴκαδε ἐπανῆλθεν, Ἀβραὰμ δὲ ἄρουραν ἢ λειμῶνα ἐπὶ τῆς τοῦ ὄρκου φρέατι φυτεύσας τὸ ὄνομα ἐπικέκληκε κυρίου, Θεὸς αἰώνιος. εἰς βαθὺ οὖν γῆρας ἐλάσας Ἀβραὰμ, καὶ γενόμενος 5 ἐτῶν ροζ', μετέστη πρὸς τὸν Θεόν. τοῦτον Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαὴλ οἱ τιμὴ αὐτοῦ ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ μετὰ Σάρρας κατέθεντο.

Μετὰ ταῦτα ἀνδρωθέντος Ἰσαὰκ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῆ αὐτῶν. κωλύεται δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς Αἴγυπτον καταλθεῖν, **B** πανοικί δὲ εἰς Γέραρα πρὸς Ἀβιμέλεχ ἔρχεται τὸν βασιλεῦ Φιλι-
10 στιεῖμ. φησὶ δὲ καὶ αὐτὸς περὶ Ῥεβέκκας ὡς Ἀβραὰμ περὶ Σάρ-
ρας, ὅτι ἀδελφὴ μου ἐστίν· ἦν γὰρ ὠραία σφόδρα. ἐκ δὲ τῆς παιδιᾶς γυνὸς Ἀβιμέλεχ γυναικί αὐτοῦ εἶναι, αὐτὸν μὲν μέμφε-
ται ὡς τάληθῆς ἀποκρυψόμενον, ἀποφαίνεται δὲ πάντα τὸν ὑπτό-
μῃον Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκας ἐνέχεσθαι θανάτῳ. οὕτως εὐλόγησε
15 κύριος τὸν Ἰσαὰκ ἕως τέλους ὥστε ζηλιῶσαι τοῦτον τοὺς Φιλιστιεῖμ,
καὶ πάντα τὰ φρέατα ἃ ὤρυξεν Ἀβραὰμ ἐμφράξαι. μετὰ τοῦτο
ἐν τῇ φάραγγι Γεράρων μεταβεβηκῶς ἀνεκάθηρε τὰ πατρικὰ
φρέατα. ὤρυξε δὲ καὶ αὐτὸς φρέατα τρία, ὧν τὸ μὲν ἀδικίαν, **C**
τὸ δὲ ἔχθραν, τὸ δὲ τρίτον εὐρυχωρίαν ὠνόμασεν. ἐντεῦθεν
20 ἀνέβη ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου Ἰσαὰκ, καὶ ὤφθη αὐτῷ κύριος ἐν
ὄραματι τῆς νυκτὸς λέγων “ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου
Ἀβραὰμ, καὶ ἐγὼ εἰμι μετὰ σου, καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πλη-
θύνῃ τὸ σπέρμα σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, δι’ Ἀβραὰμ τὸν

appellatur. ita tum ibi pace sancita Abimelechus cum suis domum rediit. Abrahamus vero terra seu prato quod ad praedictum est puteum, plantis consito nomen domini dei aeterni invocavit. cum autem admodum senex factus annos 176 vixisset, ad deum ex hac vita concessit. eum Isaacus et Ismaelus filii in duplici spelunca iuxta Saram sepeliverunt.

Secundum haec, cum iam virilem aetatem Isaacus attigisset, fames iis in locis exstitit. atque is a deo in Aegyptum ire prohibitus cum tota familia Gerara ad Abimelechum Philistaeorum regem se contulit. Rebecam tum uxorem suam, quod erat insigni pulchritudine, Abrahami de Sara simulationem imitatus, sororem esse suam dixit. sed Abimelechus cum ex lusu intellexisset eam uxorem esse, Isaac obviurgato quod verum dissimulasset, capite sanxit ne quis Isaacum eiusve uxorem tangeret. deus autem Isaacum prosperitate perpetua beavit, adeo ut Philistaei invidentes ipsi omnes ab Abrahamo effossos puteos obturaverint. post haec Isaacus in vallem Gerarensensem digressus patris puteos repurgavit, atque ipse etiam tres alios egit, quorum primo iniuriae, secundo inimicitiae, tertio amplitudinis nomen indidit. inde ad puteum iuramenti ascendit; noctuque ei dominus apparuit, itaque est affatus (Genes. 26) “ego sum deus Abrahami patris tui: tibi ego adsum, te beabo, tuamque progeniem ad stellarum caeli numerum adaugebo pro-

πατέρα σου." *ἔκει οὖν ὁ Ἰσαὰκ θυσιαστήριον δειμάμετος θυσιαν τῷ κυρίῳ ἀνέπεμψε, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατέπηξεν. ὡσπερ δὲ πρὸς Ἀβραὰμ πρότερον, οὕτω καὶ πρὸς Ἰσαὰκ μετὰ ταῦτα αὐτός τε Ἀβιμὴλεχ ὁ Γεράρων βασιλεὺς καὶ Ὅχοζὰδ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ Φιλὸχ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμειος αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι κύριος ἦν μετ' αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες διαθήκην εἰρήνης πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο, καὶ πρῶτ' ἀναστάντες καὶ ὁμόσαντες ἀπέχοντο μετὰ σωτηρίας ἀπ' αὐτοῦ.*

Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως, ἕως οὗ ἦλθεν Ἀβραὰμ ἐκ Μεσοποταμίας ἐκ πόλεως Χαρρὰν καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ κέλευσιν Θεοῦ εἰς γῆν Χαναάν, ἣ ἐστὶ Παλαιστίνη, ἔτη χιζ'. ὑπῆρχε δὲ τότε ἐτῶν οέ'. διατρήκας δὲ εἰς Χαναάν ἔτη κέ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη οέ', καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη ροζ'. ὅς καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Μελχισεδέκ τοῦ θιαπεισίου βασιλέως Σαλήμ ἐδέξατο, ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν γὰρ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὡς προείρηται.

Τοῦ Ἰσαὰκ ὄντος χρόνων λβ' τελευτᾷ Σάρρα, ἐτῶν οὔσα ἑκατὸν ὀκτώ. καὶ θάπτεται ἐν Χεβρών, ἣτις νῦν Ἐλευθερόπολις καλεῖται, ἐν τῷ σπηλαίῳ ὃ ὠνήσατο ὁ Ἀβραὰμ παρὰ Ἐφρών τοῦ Χετταίου τετρακοσίων δραχμῶν, ἐπὶ μαρτυρίᾳ τῶν υἱῶν Χέτ' ἀφ' οὗ καὶ τὰ διὰ γραμμῶν συμβύλαια οἱ Ἕλλητες ὁμολογοῦσι παρεληφέναι. Ἰσαὰκ δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν γενόμενος ἔλαβη

pter Abrahamum patrem tuum." eo itaque loco Isaacus altari exstructo rem deo sacram fecit, atque eo in loco tabernaculum suum collocavit. quomodo autem quondam ad Abrahamum, ita et ad Isaacum postmodum Abimelech Gerarorum rex, Ochozado gynascei sui praefecto et Philocho summo militiae praefecto comitatus, venit. quod enim deum Isaac adesse sentirent, ideo ad eum accesserunt; mutuaeque pacis icto foedere, mane illi iureiurando invicem dato amicis pacatis distesserunt.

A Babilonicae confusionis tempore usque ad Abrahami migrationem, cum scilicet iubente deo Carris Mesopotamiae paternaque domo relictis in terram Chananaeam, quae est Palaestina abilit, anni effluxerunt 616. erat tum annos natus 75. cum in Chananaea terra annos exegisset 25, Isaacum genuit, vixitque praeterea annos 76. mortuus ergo est annis vitae 176 actis. atque hic a Melchisedeco divino Salemi rege faustas comprecationes accepit, panem ac vinum, utpote a summi dei sacerdote, sicut paulo ante commemoravi.

Isaac annos nato 32 Sara moritur, anno aetatis suae 108; ac sepulta est Hebrone (nunc Eleutheropoli nomen est) in spelunca, quam Abrahamus ab Ephrone Chettaeo quadringentis denariis emerat attestantibus Cheti filiis, unde et scriptas contractuum formulas Graeci se fatentur accepisse. Isaacus annum agens quadragesimum Rebecam du-

τὴν Ῥεβέκκαν, θυγατέρα Βαθουήλ, ὃς υἱὸς Ναχώρ ἦν ὕδατος καὶ τελευταῖος· ὀκτώ γὰρ ἦσαν ἀπὸ Μελχίς αὐτῷ παῖδες. Να- B
χώρ δὲ ὁ πατὴρ Βαθουήλ ἦν ἀδελφὸς Ἀβραάμ. τούτου ἔσχατος υἱὸς Βαθουήλ πατὴρ ἦν Ῥεβέκκας καὶ Λάβαν τοῦ κενθιεροῦ Ἰα-
5 κώβ. τούτου νέμει τὰ πρόβατα ἐφ' ἑλοῖς ἔτισι εἰκοσι. Ῥεβέκκα δὲ στείρα οὖσα μετὰ εἰκοσὶν ἔτη ἐγέννησε δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ υἱούς, τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, ἐν τῷ ξ' ἔτει Ἰσαάκ. τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος γροβ'.

Ὅτι κολλυρίδα ποιήσασα Ῥεβέκκα δέδωκε τῷ Ἰακώβ, καὶ
10 εἰσήγγυε μεθ' ἑτέρων δώρων διὰ Ἰσαάκ πρὸς Ἀβραάμ· ὃν κατέ-
χων ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, εὐλογῶν πλουτρόπως, ἐτελεύτησεν ἀφν-
πνώσας ὁ Ἀβραάμ, τῷ ιε' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ.

Τῷ δὲ με' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ δ' Ἡσαῦ καὶ αὐτὸς ἐμύηρο- C
τος ὢν αὐτῷ ἔλαβε δύο γυναῖκας, Ἰουδιθ τὴν θυγατέρα Βεῆρ
15 τοῦ Χετταίου καὶ τὴν Μασεμάθ θυγατέρα Ἐλῶν Ἐβαίου. Ἰα-
κώβ δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἐξήκοντα τριῶν οὐκ ἔγνω ἕλως γυναῖκα, ὡς
αὐτὸς ἐξέειπε τῇ μητρὶ Ῥεβέκκα. τῷ δὲ ογ' ἔτει αὐτοῦ, τοῦ δὲ
κόσμου ἔτει γομ' κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἀπέδρασεν Ἰακώβ
ἐκ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσας ἔτη ζ'
20 ἔλαβε τὴν Λείαν, καὶ μετὰ ἕτερα ἑπτὰ ἔλαβε τὴν Ῥαχὴλ. ἐκ μὲν
οὖν τῆς Λείας ἐγέννησε τὸν Ῥούβιμ, τὸν Σουεὶν, τὸν Λεὼι,
τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσσαχάρ, τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὴν Διαν, ἐκ δὲ
τῆς Ῥαχὴλ τὸν Ἰωσήφ, ἐκ δὲ τῆς παιδίσκης Βύλας τὸν Δῶν καὶ D

icit, filiam Bathuelis; qui Nachoris ultimus fuit et octavus filius. Na-
chor enim Abrahami frater ex Melchâ uxore octo filios sustulit, inter-
quos hos postremo loco Bathuelem, patrem Rebeckae et Labani, eius
qui deinde socer Iacobi fuit. nam Iacobus per totos viginti annos gre-
ges eius pavit. ceterum Rebecka cum esset sterilis, post viginti demum
annos uno partu duos edidit filios, Iacobum et Esau, Isnaco tunc sexa-
genario, anno mundi 3472.

Rebecca parato edulio Iacobo id dedit, eumque una cum aliis donis
Isaci opera ad Abrahamum intromisit, anno aetatis suae decimo quinto.
quam in gremio suo Abrahamus tenens multipliciter faustis comprecac-
tionibus beavit, somnoque solutus vitam finit.

Iacobo anno nato 45 Esauis eodem nata duas duxit uxores, Indi-
tham Beeris Chettaei et Masematham Elonis Ebacii filias. Iacobus anno
aetatis suae 63 nundum mulieris notitiam habuit, sicuti matri suae Re-
beckae ipse rettulit. ideim annos natus 78, anno mundi secundum accu-
ratam supputationem 3545, Iacobus fratrem clam fugiens servitio septen-
tali Leam uxorem meruit, rursusque septennium servitute functus Ra-
chelem. ex Lea Rubenum Simeonem Levim Judam Issacharem Zabulo-
namque filios et filiam Dinam sustulit, ex Rachele Iosephum, ex ancilla

τὸν Νεφθαλίμ, ἐκ δὲ τῆς Δελφῶς τὸν Γὰδ καὶ τὸν Ἀσήρ. εἰκο-
 στὸν τοίνυν ἔτος διατρίψας μετὰ τοῦ Λαβάν ἀπέδρα ἐξ αὐτοῦ,
 ὄντος τοῦ Ἰωσήφ χρόνων τριῶν. διαβαίνων δὲ τὸν Ἰορδάνην
 ἐπυλογήθη καὶ μετεκλήθη Ἰσραήλ. ὁ δὲ Ἰακώβ τῆς ὀράσεως
 ὑπομνησθεὶς ἦν ἐθέασατο κατὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Μεσοποταμίαν, 5
 ἀνέρχεται εἰς Βαιθίλ. ἔνθα κατακοιμηθεὶς εἶδε τὸ ὄραμα. καὶ
 πάντα ἀποδεκατώσας αἱ ἐκέκτητο, τελευταῖον ὑποβύλλει κλήρω
 τοὺς παῖδας, καὶ τὸν Λεὺ τῷ Θεῷ ἀφιεροῖ, ἐτῶν ὑπάρχοντα ἡ΄,
 P 34 καὶ ἀρχιερέα ἀναδείκνυσι, δέκατον ὄντα ἀπὸ ἐσχάτου κατὰ τὸν
 τῆς ἀστρουλογίας. Ῥουβεὶμ γὰρ διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς 10
 ἐστερήθη τῆς τε βασιλείας καὶ τῆς ἱερωσύνης, πρωτότοκος ὢν.
 ἔλθόντος δὲ τοῦ Ἰακώβ πλησίον Σιχίμων εἰς πόλιν Σαλήμ, ὑφί-
 σιταται ὑπὸ Σιχέμ τὴν βίαν ἢ Δίνα· καὶ ἐκδικεῖται παρὰ Συμεὼν
 καὶ Λεὺ, παντὶ τρόπῳ διαχρησαμένων τοὺς περὶ τὸν Σιχέμ. ἔτι
 δὲ τίκτει ἡ Ῥαχὴλ τῷ Ἰακώβ τὸν Βενιαμίν, καὶ τελευτήσασα θά- 15
 πτεται ἐν τῷ Εὐφρανθᾶ, ἔνθα νῦν ἐστὶν ἡ Βηθλέεμ· μεταξὺ γὰρ
 τῆς Βηθλέεμ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν ἰκπόδρομον, ἡ λάρναξ
 ἐστὶ τῆς Ῥαχὴλ, ὑπερκειμένη τῆς γῆς. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐκ Λεὺ
 B γένος ἐπὶ Ἀυρὼν κατατρέχει καὶ Μωϋσῆν, ὢν ὁ μὲν ἱερατεῖει ὁ
 δὲ στρατηγεῖ τῷ λαῷ, εἰκότως ἐξ αὐτῶν λαμβάνεται ἡ ἐκ τοῦ 20
 Ἰακώβ γενεαλογία. Ῥεβέκκα δέ, ὡς φησιν Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀρ-
 χαιολογίᾳ, ἠξίωσε τὸν Ἰσαὰκ ἀγαγεῖν Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ καὶ διαλ-

Bela Danum ac Nephthalimum, ex Delpha Gadum atque Asserem. a Labano autem profugit, cum apud eum viginti annos fuisset, trimulotum Iosepho; transmissaque Iordane a deo felix esse iubetur, atque Israeli nomen ab eodem accipit. proinde recordatus visionis quam suo in Mesopotamiam adventu viderat, Bethelam ascendit, ubi per quietem visio ista ei apparuerat. ibi cum omnia sua bona decimasset, ad extremum filiorum quoque instituta sortitione Levim annum aetatis decimum octavum agentem deo consecravit, ac eum sacerdotem constituit, erant is decimus ab ultimo, secundum astrologiae * Rubenus enim ob viatiam patris pellicem, quantumvis primo omnium natus esset, et regno et sacerdotio spoliatus fuit. cum Iacobus prope Sichemam in urbem Salem venisset, Sichemus Dinae per vim stuprum intulit, quam ulci sunt Simeon et Levis, interneccione occisis cum Sichemo civibus. Rachel porro alium Iacobo filium peperit, Beniaminum nomine; ac mortua apud Eufratam sepelitur, ubi nunc est Bethlehema: etenim versus Hierosolyma a Bethlehema, qua equi decurrunt, supra terram exstat cippus Rachelis. et quoniam Levis genus ad Aaronem atque Mosen usque pertinet, quorum alter sacerdos alter ductor populi fuit, consentaneum fuit eorum genus ab Iacobo repeti. iam Rebecca a Iosepho in opere de antiquitate Iudaica perhibetur a marito hoc contendisse, ut in unum conductos Esauum et Iacobum in gratiam mutuam reponeret. fecisse hoc

λάσαι αὐτοῦς. ὁ δὲ καὶ ποιήσας, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς ἅμα, καὶ ἱεροκίς εἰρήνην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος ἀσπάξασθαι τὴν διάθεσιν, προεῖπε τῷ Ἡσαῦ ὅτι ἐὰν ἐξανασθῆς τῷ Ἰακώβ, ἐμπεσῆ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

5 Μετὰ τὴν τελευταίαν Ἰσαὰκ οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ παρώξυναν τὸν πατέρα αὐτῶν κατὰ Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ καθοπλι- C σθεῖς μετὰ ἐθνῶν ἦλθε πρὸς πόλεμον. Ἰακώβ δὲ ἀποκλείσας τῆς πόλεως τὰς πύλας παρακάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν προγονικῶν ἐπιτολῶν καὶ παραινήσεων. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου ἀλλὰ καὶ 10 μᾶλλον ἐβρῆζοντος, τοῦ Ἰούδα παρακαλέσαντος ἐνέτεινε τὸ τόξον Ἰακώβ, καὶ πληξὺς κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαζοῦ τὸν Ἡσαῦ κατέβραλε· καὶ τούτου τελευταίαντος ἐξῆλθον τῆς πόλεως οἱ υἱοὶ Ἰακώβ, καὶ πάντας σχεδὸν ἀνείλον. τελευταῖοι δὲ πρότερον μὲν ἢ Ρεβέκκα, μετ' οὗ πολὺ δὲ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, τῷ Ἰακώβ τῆς πρωτοτοκίας κατα- 15 λαόντες τὰ γέρα.

Ἔτι ὁ Ἰσαὰκ ἑκατὸν ἐτῶν ἦν, ὅτε τὰς εὐλογίας τοῦ Ἡσαῦ D Ἰακώβ ἔκλεψεν.

Ἔτι ἐν τοῖς χρόνοις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ πολυσωμάτους ἀνθρώπους Αἰγύπτιοι ἱστοροῦσι γενέσθαι, τοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων Γί- 20 γαντας ὀνομαζομένους, τοὺς καὶ δρακοντόπους. τότε δὲ καὶ τοὺς Κουρήτας λέγουσι γενέσθαι. οἱ δὲ ἀπογόνους τῶν Ἰδαίων,

ἀδελφικῆς
2 πνευματικῆς codex Xylandri

Isaacum, et utrumque interposita adhortatione ac iurisiurandi religione ad pacem redegisse, monitis ut fraternae necessitudinis haberent rationem; simul Esauo praedixisse fore ut si adversus Iacobum insurgeret, in eius manus incideret.

Isaaco mortuo Esau filii patrem adversus Iacobum eiusque prolem excitarunt, ita ut adscitis nationum auxiliis armatus Iacobo bellum fecerit. at Iacobus urbis portis clausis Esauum monere uti parentis praeceptorum atque consilii memoriam recoleret. Esauo non modo dicta fratris aspernante, sed ferocius etiam quam antea sese agitante, Iudae esauo Iacobus arcum tetendit, Esauumque iuxta dextram mammillam ictum stravit. eo cadente Iacobi filii portis effusi eos qui ab Esauo stabant fere universos deleverunt. mortem Rebeccae paulo post subsequuta est mors Isaaci, cum uterque praerogativa primo nati filii Iacobum dignatus esset.

Isaacus centenarius fuit, quo tempore Iacobus Esauo debitam felicitatis imprecationem suffuratus fuit.

Aegyptii tradunt Abrahami et Isaaci aetate homines fuisse multicoepes; qui a Graecis Gigantes iidemque anguipedes nominantur. tunc etiam Caretas fuisse aiunt, alii autem Idaeorum posteros qui

οὐ λέγοντο παρ' Ἑλλήσιν εἶναι· καὶ Ἡρακλῆς εἰς τῶν Ἰθαίων δακτύλων.

Ἵτι οἱ Χαλδαῖοι ἀπὸ τοῦ Σῆμ κατὰγονται, ἐξ ὧν ὁ Ἀβραάμ.

Ἵτι δεκαεπτὰ ἔτην ὁ Ἰωσήφ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπράθη, 5
μετὰ πέμπτον ἔτος τῆς τελευτῆς Ραχὴλ, χρυσῶν ὀκτώ.

P 35 Ἵτι τῷ ρκ' ἔτει τοῦ Ἰακώβ Ἰωσήφ ἤρξε τῆς βασιλείας Αἴ-
γύπτου, τριακονταετῆς ὧν. καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει τελευτῆ Ἰσαὰκ ὁ
πατὴρ αὐτοῦ, ζήσας ἔτη ρ' ὀγδοήκοντα· καὶ ἐτάφη ὑπὸ Ἰακώβ
καὶ Ἡσαῦ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. τῷ δὲ λη' ἔτει τοῦ Ἰωσήφ ἤρξατο ὁ 10
λίμος· οὐ γὰρ ἀνέβη ὁ Νεῖλος ἐν ὅλοις τοῖς ἑπτὰ ἔτεσι τοῦ λιμοῦ,
ὡς Ἰωσήπος μαρτυρεῖ. μετὰ δὲ δύο ἔτη κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴ-
γυπτον ἐν οἱ ψυχαῖς, ἑκατὸν τριάκοντα ἔτων ὧν, ὁ δὲ Ἰωσήφ
τεσσαυράκοντα. τελευτῆ δὲ Ἰακώβ ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ
ἔτων, καὶ θάπτεται ὑπὸ Ἰωσήφ ἐν Χεβρών. Γεσαῖμ δὲ ἡ πρὸς 15
Αἴγυπτον Ἀρραβία ἐστίν. μετὰ γὰρ ὁ χρόνος τῆς ἐν Αἴγύπτῳ
καθόδου Ἰακώβ, ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἑκατὸν δέκα ἔτων.

B Μετὰ γοῦν τὸν θάνατον Ἰωσήφ δουλεύουσιν Ἑβραῖοι τοῖς
Αἴγυπτιοῖς ἔτη ἑμδ'. τὰ πάντα τολῦν τῆς τῶν Ἑβραίων ἐν Αἴ-
γύπτῳ διατριβῆς ἔτη σιέ'. λαμβάνουσι δὲ τὴν εὐλογίαν τῶν πρω- 20
τοκοιῶν ἀντὶ τοῦ Ρουβεὶμ οἱ υἱοὶ Ἰωσήφ διὰ τὸ τοῦ πατρὸς αὐ-
τῶν σῶφρον, καθὸ ὁ μὲν Ρουβεὶμ τῇ παλλαγῇ συνῆλθε τοῦ πα-

5 ὁ] ὧν ὁ?

dicuntur apud Graecos fuisse; et Hercules, unus Idaeorum dactylorum.

Chaldaei a Semo genus trahunt, ex quibus fuit Abrahamus pro-
gnatus.

Iosephus anno suae aetatis 17 a fratribus post quintam a Rachelis
obitu aunum venditus est aureis octo.

Agente annum aetatis centesimum vigesimum Iacobo, Iosephus an-
nos natus triginta Aegypto praefectus fuit. eodemque anno avus eius,
cum annos 180 vixisset, mortuus est, atque a filijs suis Iacobo et Esauo
sepultus. anno vitae Iosephi trigesimo octavo fames coepit: nam, ut
Iosephus testatur, totis septem annis eius penuriae Nilus non exunda-
verat. biennio post Iacobus in Aegyptum demigravit, cum 75 anima-
bus annos habens 130. Iosepho 40 agente annum moritur Iacobus anno
vitae suae 147, ac in Hebrone a Iosepho sepelitur. (Gesaema Arabia
est Aegypto finitima.) nam Iosephus annis post Iacobi in Aegyptum
migrationem 70 mortuus est, cum centum annos et decem vixisset.

A morte Iosephi servitutem Aegyptiis Ebraei servierunt per an-
nos 144. ergo totum tempus, quod in Aegypto Ebraei egerunt, anno-
rum fuit 215. quod ad privilegia (ut sic loquar) primogeniturae, in
locum Rubeni proles Iosephi ob parentis pudicitiam successit, quod Ru-
benus cum patris pellice coivisset, Iosephus autem in Aegyptiis mulieris

τρὸς, ὃ δὲ Ἰωσήφ τῇ Ἀιγυπτίᾳ οὐ συνεφθάρη. ἀλλὰ καὶ δεκα-
τριῶν ἀδελφῶν ὄντων εἰς δώδεκα ἐμερίσθη ἡ γῆ διὰ τὸ τὸν Δεὺλ
ἀποδεκατοῦν τοὺς λοιποὺς πάντας.

Ἵτι Ἰωσήφ κομιδῇ νέος ὢν ἔτι πρόβατα τοῦ πατρὸς ποι- C
5 μαίτων ἦν, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡγυπῆτο τῷ πατρί. διὰ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ διαφθασόμενοι οὐδὲν πρὸς αὐτὸν εἰρηλικὸν ἐλάλουν.
προσετίθουν δὲ καὶ μῖσος τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ ἀκούοντες. καὶ
γὰρ ἔφη "δράγματι δεσμευόντων ἡμῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὤμην μὲν
ἀποφωθῆναι τὸ ἐμόν, τὰ δὲ ὑμέτερα περιστραφέντω προσκυνεῖν
10 αὐτῷ." τούτου γοῦν ἀκούσαντες, καὶ ὡς βασιλευσέει ἐπ' αὐτοὺς
δρῶν ἐπικρίναντες, μὴν ἐπέτειναν τὸ μῖσος. προσθεῖς δὲ "αὐθις
ἐνυπνισάμην" ἔφη, "καὶ γε ὤμην τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ
ἔνδεκα ἀστέρας προσκυνουῦντάς με καθορῶν." διαπαύζων δὲ τὸ
δραμὴ Ἰακώβ ἔφη "ἄρα ἐγὼ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
15 ἀδελφοὶ σου ἤξομεν προσκυνῆσαι σοὶ ἐπὶ τῆς γῆς;" καὶ ἐπιτιμή- D
σας παρήγει σιγῶν. οὕτω μὲν εὖν τὰ δράματα ἀμυδρὰ τῆς ἀλη-
θείας προτίπωσις ἦν· καὶ γὰρ τοῦτο προφητείας εἶδος, καὶ ἐν
πολλοῖς ἐθωρηθῆ πολλὰκις δι' ὄνειρων ἢ τοῦ μέλλοντος προ-
δήλωσις, ἐν οἷς διὰ κρείττονος γίνεται κατοχῆς, ὡσπερ ἐν τῷ
20 Φαραῶ καὶ τῷ Ναβουχοδονοσορ καὶ ἄλλοις πλείστοις.

Ἄξιον δὲ εἰδέναι τὰς διαφορὰς τῶν προφητειῶν. ἡ μὲν γὰρ
ἴσφι πνευματικῆ καὶ ἀληθείας πάντη, ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων,

libidinem nequaquam consensisset. quamvis etiam fratres numero decem
se tres fuerunt, tamen terra inter duodecim divisa est, eo quod a ce-
teris omnibus Levii decimas acciperet.

Adolescentulus etiamnum Iosephus oves patris pascebat; cumque
eum pater reliquis diligentius diligeret, fratres invidia perciti adversus
eum similitates exercebant. auxit odium insomniorum auditio. recita-
verat enim eis visum sibi, ipsis manipulos colligantibus suum manipu-
lum sese crexisse, reliquosque eius honorandi causa manipulos pronos
precubuisse. unde fratres id quod res fuit concientes, illum in ipsos
impetiam aliquando habiturum, multo vehementius odium adversus eum
conceperunt. addidit hoc priori Iosephus, se per quietem imaginatum
fuisse a sole luna undecimque stellis se adorari. vertit hoc in locum
pater, dictoque "numnam ergo ipse et mater tua fratresque tui te pro-
stratis terram corporibus adoratum inveniemus?" obiurgatum silere
iussit. ita ergo visiones istae obscura quaedam erant veritatem ali-
quanto ante designans informatio. nam et hoc vaticinii est genus, mul-
tisque praemonstrata est insomniis futurorum significatio, quae insomnia
numinis instincta accidant, ut Pharaoni, ut Nabuchodonosori et per-
mittis aliis.

Operae pretium est vaticiniorum differentias cernere. quaedam spi-
ritualia sunt et veracia prorsus, ut dei et sanctorum, suo tempore exitu

ἐν καιρῷ τῷ ἰδίῳ τὸ πέρας τῶν προφητεομένων ἐπιφέρουσα. ἄλλη δὲ δαιμονική, ἐν τοῖς τῶν δαιμόνων θεραπευταῖς ἐνεργου-
P 36 μένη· πολύτροπος δὲ αὕτη, οἷα ἢ τῶν ἀλευρομαντῶν καὶ κριθο-
 μαντῶν λεγομένη, οἷα ἢ Πυθία καὶ ἢ διὰ τῆς Δωδωναίας λη-
 ροῦσι δρυός, ἢ διὰ τῶν σπλάγγων μαντεία καὶ ἢ δι' ὀρνέων 5
 πτήσεως, καὶ ἢ διὰ κλαγγῶν καὶ πταρμῶν συμβολική· οἷα ἢ διὰ
 βροντῆς, μυῶν, γαλῆς, τρισμοῦ ξύλων, ὠτὸς ἤχων, παλμῶν
 σώματος, συμβολική καὶ ὠωνιστικὴ λεγομένη. ἧς τὸ μὲν ἔστιν
 ὄρνεοσκοπικόν, τὸ δὲ παλμωτικόν, τὸ δὲ ὠωνοσκοπικόν, τὸ δὲ
 χειροσκοπικόν, τὸ δὲ ἐνόδιον ἢ κληδονιστικόν, ὅλον ὅταν ἐκ τοῦ 10
 παρατυχόντος εἰρημέου τεκμαίρηται τις τὸ ἐσόμενον, καὶ ὅταν
 δι' ὀνομάτων νεκρῶν ἐπικλήσεως, καὶ ὅταν δι' ἄστρων καὶ ὑδά-
B των ἢ ὄνείρων ματαίων, ὅλοι καθ' ἑκάστην πᾶσι προσπίπτουσι·
 σπάνιοι γὰρ λίαν οἱ ἄνωθεν ἤκοντες. οὗτοι δὲ πάντες δαιμονιώ-
 δεις οἱ τρόποι τῆς προφητείας καὶ στοχαστικοί, οἳ κατὰ συμβε- 15
 βηκὸς ἀληθεύοντες ἐν τισιν ἐν τοῖς πλείστοις ἀμαρτάνουσιν. ἄλλη
 δὲ προφητεία φυσική, ὡς ἢ διὰ τῶν ἀλόγων· χελιδόνες γὰρ καὶ
 μύρμηκες καὶ γέρανοι ἐχῖνοι τε καὶ ἀλκυόνες χειμῶνος ἐπιόντος
 φυσικῶς ἐπαισθάνονται. ἄλλη δὲ τεχνητή, ὡς ἢ παρ' ἰατροῦς
 καὶ κυβερνήταις ὄρωμένη, ἣτις στοχασμὸς μᾶλλον ἢ προφητεία 20
 μετωνόμισται. καὶ παρὰ ταύτας ἢ δημῶδης τε καὶ κοινή, ὡς
C ὅταν εἴπῃ τις ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔσται χειμῶν, ὅτι ἐκ φιλο-

21 δημῶδης P

vaticinium confirmante. alia a daemonibus proficiscuntur, inque horum cultoribus efficacitatem exerunt. estque id genus multiplex; sub quo sunt vaticinia ex farina et hordeo, Pythia, nugae ex Dodonaea quercu, extispicium, auspicium, augurium, tum coniectationes de sternutationibus, tonitribus, murium feliumque stridore, lignorum, aurium tinnitu, corporis tremore sumptae. quod genus etiam auguria nominantur; cuius pars versatur in avibus, pars in tremoribus partium corporis sive subsultationibus contemplandis, pars in augurio, pars in divinatione ex manuum inspectione, pars in obviis rumoribus, unde omnia captantur, cum obviis quisque interrogatus dicit unde futurum coniciatur. tum mortuorum nominatim invocandorum ratio, ex sideribus aquis aut inanibus somniis praedictio, qualia omni nocte quibusvis accidunt: rara admodum sunt enim somnia divinitus oblata. haec omnia vaticinali genera a daemonibus sunt coniecturisque innituntur, ita ut per accidens in quibusdam verum attingant, in plerisque aberrant. est et alia naturalis divinatio brutorum. etenim hirundines formicae grues echini atque alcyones tempestatem appetentem naturae monitu praesentiunt. alia artificiosa, qualem medici et gubernatores ostendunt; quae tamen coniectatio potius est quam divinatio appellata. praeter has vulgaris quoque ista et communis, ut cum quis dicit post triduum fore tempestatem.

παίας ψυχῆς πολλάκις μῖσος ἐγείρεται, ἐκ τοῦ μίσους δὲ ἔριδος ἀστασιότης καὶ κρατυνομένης ζῆλος ἐγένετο πικρὸς, ἐκ δὲ τοῦ φθόνου ἐνόσθη κρυπτός, ἐκ δὲ τοῦ ὀ θυμὸς ἀνῆπται δεινός, ἐκ τοῦ θυμοῦ δὲ θάνατος ἀνακύνπει πονηρός, εἰ μὴ κρείττωσι δησιόσι προνοίαι ἀνακόπτοιο.

Ἐν τῷ πρᾶτῆναι τὸν Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ Πετεροφῆ εὐνούχῳ τῷ ἀρχιμαγείρῳ Φαραώ, καὶ ἐν δεσμωτηρίῳ ἐγκλεισθῆναι, συνέβη τὸν ἀρχισιτοποιὸν καὶ τὸν ἀρχιοιοχόον, τοὺς εὐνούχους Φαραώ, ἐγκλεισθῆναι ἐν τῷ αὐτῷ δεσμωτηρίῳ ἔνθα καὶ Ἰωσήφ. ἡμερῶν 10 δὲ διεδουσῶν ἀμφοτέροι εἶδον ἐνύπνια. ὁ μὲν ἀρχιοιοχός ἄμ- D κιον εἶδε θάλλουσαν βλαστοῖς καὶ πεπερούς βότρους σταφυλῆς προβάλλουσαν, τρεῖς δὲ ταύτην ὑπέχουσαν κάτωθεν πυθμένας. "ἐγὼ δὲ" φησὶν "ῶμην τῷ ποτηρίῳ τὴν σταφυλὴν ἐκθλίβων εἰς τὴν χεῖρα διδόναι Φαραώ." καὶ ὁ Ἰωσήφ τοὺς τρεῖς πυθμένας 15 εἶτι τρεῖς ἡμέρας ἔσεσθαι φησὶ, καὶ τῆς ἀρχῆς σου μεμνήσεται ὁ Φαραώ, καὶ ἀποκαταστήσει σε εἰς τὴν προτέραν ἀρχιοιοχοῦν. ἀλλὰ μνήσθητι κάμοῦ, ὅταν εὖ σοι γένηται, ὅτι μίτην διαβλη- 20 θεις τῷ θυρῶματι τούτῳ κατακέκριμαι. ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ ἀρχιοιοχοῦς ἔφη "τρία κανᾶ χονδρετῶν σιτοποιοῦ, ἐξ ὧν ἔργων ὁ P 37 20 βουιλὸς ἐσθίει, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἔχειν ὑπελάμβανον· καὶ τὰ κτενὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιόντα κατήσθιεν αὐτά." καὶ ὁ Ἰωσήφ "εἶτι τρεῖς ἡμέραι" ἔφη, "καὶ ἀφελῆται Φαραώ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σου, καὶ ἐπὶ ζύλον κρεμάμενον τὰ ὄρνεά σε καταθοιγήσονται."

studium contendendi exiguum saepe odio occasionem praebet; ex quo orta rixa et invalescente acerba existit aemulatio. hanc occulta subsequitur invidia; et ex hac rursus animi exardescit acris ira, quae homicidiis foedis causam exhibet, nisi praestantioris nimirum prudentiae conciliis ea avertantur.

Cum in Aegyptum venditus Iosephus Potiphari regiae Pharaonis culinae praefecto eunucho esset atque in carcerem traditus, evenit ut pistorum quoque et pincernarum Pharaonis principes eunuchi in eundem carcerem concluderentur. inde aliquot elapsis diebus uterque horum in somnium habuit. princeps pincernarum rettulit visam sibi in somnis fuisse vitem laetam palmitibus maturasque uvas porrigentem, atque inferre tribus subnixam palmitibus, se vero uvam in poculum exprimere, idque Pharaoni in manu dare. tum Iosephus interpretatus est tribus palmitibus triduum significari: eo exacto Pharaoni ministerium eius in memoriam rediturum, ipsumque a rege in pristinam dignitatem restitutum iri. petiitque ut rebus prosperis redditus sui per calumniam carceri inclusi rationem haberet. deinde magister pistorum "imaginatus sum" ait "per quietem capiti meo impositas tres sportas me gerere, panibus delicatis plenas, qualibus rex vesci solet: ceterum aves ingruere atque eos devorare." respondit Iosephus fore ut post tres dies Pharaeum capite multatum in crucem agat, ubi volucris esca sit futurus.

κατὰ τὴν κρίσιν οὖν τοῦ Ἰωσήφ οὕτω καὶ ἐγένετο. μετὰ ταῦτα δύο ἐτῶν παρῳχημένων αὐτὸς ἐνύπνιον εἶδε Φαραῶ. ἐπὶ βόας καλὰς τῷ εἶδει καὶ ταῖς σαυρῶν λιπαράς, ἀναβαινούσας ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν τῷ ἄχιν νεμομένας ᾤετο ὄραῖν, ἄλλας δὲ ἐπὶ βόας ἐπρμένας ταῖς πρώταις, αἰσχροῦς τῷ εἶδει καὶ λεπτάς, αἱ καὶ Β κατέφαγον τὰς λιπαράς καὶ ἐκλεκτάς. εἶτα ἐγερωθὶς καὶ αὐθις δευτέρον ἐνύπνισθεις ὁ βασιλεὺς ὄραῖν ἐδόκει ἐπὶ στάχνας ἐν ἐνὶ πυθμένι ἀνιέναι, καλοὺς καὶ ἐκλεκτούς, καὶ μετ' αὐτοὺς ἄλλους ἐπὶ ἀναφύεσθαι ἀνεμοφθόρους καὶ λεπτούς, οἱ τοὺς ἐκλεκτούς καὶ πλήρεις κατέπιον. ταῦτα ἰδὼν Φαραῶ ἐταράχθη, καὶ ὁ 10 ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὴν σύγκρισιν οὐκ ἦν. ἀναμνησθεταί οὖν ὁ ἀρχαιονοχὸς τοῦ Ἰωσήφ, ὃς καὶ παραστὰς τὰς μὲν ἐπὶ βόας τὰς καλὰς καὶ τοὺς ἐπὶ στάχνας τοὺς καλοὺς ἐπὶ ἔτη εὐθηνίας εἶναι φησί, τὰς δὲ ἐπὶ βόας τὰς ἰσχνὰς καὶ τοὺς ἐπὶ στάχνας τοὺς λεπτοὺς καὶ κενούς, ἐπὶ ἔτη λιμοῦ ἰσχυροῦ ἐπακολουθήσει, 11 C ἄπερ ἐξαναλώσει πάντα τὰ ἀγαθὰ τῶν ἐτῶν τῆς εὐθηνίας. τὸ δὲ δευτερώσαι τὸ ἐνύπνιον, ἀληθές ἐστι δηλοῖ. τὸ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀσταχύων δευτερωθῆναι τὸ διὰ τῶν γεωργημάτων τῆς γῆς σημαίνει· ὅπερ καὶ ταχυνεῖ τοῦ ποιῆσαι ὁ θεός. ἦν μὲν οὖν ἐτῶν τριάκοντα ὁ Ἰωσήφ, ὅτε παρέστη τῷ Φαραῶ· ᾧ καὶ γυναικα τὴν Ζ Ἄσενεθ ἐδίδου, θυγατέρα τοῦ ἱερέως Πετεφρῆ, μεθ' ἧς καὶ δίο υἱοὺς ἐτετόκει, Μανασσῆν καὶ Ἐφραῖμ. τοῦ λιμοῦ δὲ ἐπὶ ἑπταετία

22 ἐτετόκει codex Regius 1713 (R)

ἑπταετία R, ἑπταετίας P

quomodo autem Iosephus actum iri praedixerat, ita plane actum est. duobus ab eo tempore annis circumactis ipsi Pharaoni insomnium est oblatum tale. vidit septem vaccas formosas et carne nitidas de fluvio adscendere atque in palustri gramine pascere: his succedere totidem deformes atque macilentas, a quibus pulchrae illae et pingues devorarentur. expergefactus rex cum denuo obdormivisset, in somno sibi visus est videre septem spicas ab uno culmo enasci pulchras atque eximias: post has alias septem vitio aëris inanes ac tenues, et ab his praeclaras istas atque plenas consumi. his visis perturbatus est rex, neque tamen fuit qui ei somnium hoc interpretari posset. ibi tum recordatus Iosephi est pincernarum praefectus. Iosephus ergo vocatus septem vaccis formosis itemque septem spicis praeclaris septem annos fertilitatis designari exponit, septem macris vaccis atque inanibus spicis annos septem penuriae insecuturæ, qui omnes fertiliū annorum opes essent absumpturi. insomnii veritatem geminatione confirmari, et quod secundo spicae visae essent, eo indicium de frugibus terrae perhiberi, ac deum rem acceleraturum. triginta annos natus fuit Iosephus, cum Pharaoni praesto fuit; isque ei Asenetham Potipharis sacerdotis filiam matrimonio iunxit, ex qua ei duo filii sunt nati, Manasses etque Ephraimus. enimvero fame septennali orta Iosephus omne aurum,

γενομένου πάντα μὲν χρυσὸν καὶ κτήνη καὶ γῆν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἔξ ἀνθρώπων ἀνδράποδα τῷ οἴκῳ Φαραῶ εἰσποιήσατο· ἐν δὲ τῷ ἰβόδμῳ ἐνιαυτῷ σπέρματα δούς πύση τῇ γῇ Αἰγύπτου, τὸ πέμπτον μέρος ἀποκληροῦν ἐποίησε τοῖς βασιλείοις. ὅπερ καὶ μέχρι D 5 τῆς τῶν κρατεῖ ἐν Αἰγύπτῳ, μόνων τῶν ἱερέων ὑπεξηρημένων· τὴν ἱερατικὴν γὰρ γῆν ἀτελῆ καταλέλοιπε μόνην. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι σωτηρίαν μεγίστην καὶ εὐεργεσίαν τοῦτο ἠγησάμενοι, ἕχρι τοῦ δεῦρο ἀποπεμπτοῦν παρειλήφασιν τῷ Φαραῶ πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐτῶν.

10 Ἑπτακαίδεκα μὲν ἔτη ὁ Ἰακώβ ἐπέζησεν ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Ἰωσήφ, τῆς ζωῆς δὲ αὐτῷ αἱ πῦσαι ἡμέραι εἰς ῥμζ' ἔτη ἐξεμετρήθησαν. ἠγγίξε μὲν οὖν ἡ ἡμέρα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, αὐτὸς δὲ τὸν Ἰωσήφ προσκαλούμενος θεῖναι τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸν μηρόν, ὡς ἔθος, καὶ ὁμόσαι αὐτῷ κατεδυσώπει μὴ θάψαι αὐτὸν ἐν Αἰ- P 38 γύπτῳ, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀναγαγεῖν. αὐτοῦ δὲ καταθεμένου καὶ ὀμωμοκότος ἐδθδς προσκυνῆσαι τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου Ἰωσήφ. μετὰ ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰωσήφ ὅτι ἐνοχλεῖται ὁ πατήρ, τοὺς δύο υἱοὺς Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ ἀλαμβόμενος ἤκεν εἰς ἐπίσκεψιν. Ἰσραὴλ δὲ ἀνεκάθισε, καὶ 20 ἀνοίξας τὸ στόμα τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν, ὧν αὐτῷ ἐν γῇ Χαναάν χρηματίζων ἐπήγγελλται, ὑπομιμνήσκει. ἰδιοποιεῖται δὲ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τοὺς γενομένους αὐτῷ ἐν γῇ

6 γὰρ ἱερατικὴν R 7 τοῦτο ἠγησάμενοι R, ἠγησάμενοι τοῦτο P 11 εἰς μζ' καὶ ἑκατὸν ἔτη μετρηθεῖσαι P: corr R 12 οὖν add R 15 αὐτὸν ἀναγ. R

omnia iumenta, omnes agros, quin etiam mancipia domui Pharaonis acquisivit. septimo anno semina ad totam Aegyptum frumento consequendam praebens instituit ut fructum quinta pars regi penderetur. quod etiamnum in Aegypto obtinet, solis sacerdotibus immunitibus, quod eorum agros tantum Iosephus eo onere liberasset. ceteroqui salutem hoc suam et summum beneficium Aegyptii putantes, hodieque morem retinent quintam omnium terrae frugum partem Pharaoni tribuendi.

Iacobus in Aegypto apud Iosephum annos vixit 17, vixit omnino annos 147. ut finem vitae suae appetiisse intellexisset, Iosephum ad se evocatum femori suo, ut erat moris, manum subiicere iussit, iuramentoque obstrinxit ne se in Aegypto humaret, sed ad maiorum suorum sepulchrum reportaret. cum Iosephus ita uti pater iusserat, manu eius femori supposita iurasset, illico Israelus ad extremum virgae Iosephi adoravit. post haec Iosephus, audito patrem adversa valetudine constictari, secum ductis Manassa et Ephraimo filiis ad eum visendi gratia perrexit. tum Israel assedit, factoque dicendi initio, quibus eum prosperitatum denuntiationibus deus impertivisset, ac quae ei in terra Chanaanica promiserit, refert. tum Iosephi filios, ei in Aegypto natos,

Αιγύπτου, Ἐφραΐμ λέγω καὶ Μανασσῆν, εἰπὼν ὡς Ῥουβὲν
 B καὶ Συμεὼν οὗτοί μοι ἔσονται, τὰ δὲ γε ἔκγονα τούτων σοὶ ἔσου-
 νται. ὅτι γὰρ ἐμέλλεν ὡσπερ τῆλλα οὕτω καὶ τοὺς υἱοὺς τῷ
 Θεῷ ἀποδεκατοῦν ὁ Ἰσραὴλ (καὶ γὰρ ὁ Λευὶ εἰς κλήρον ἀφώρι-
 σται μετὰ ταῦτα τῷ Θεῷ), ἵνα μὴ ὁ τῶν δώδεκα φυλῶν ἀριθμὸς 5
 ἐλαττωθῆ, τούτου χάριν οἶμαι ὁ Ἰσραὴλ τὸν Ἰωσήφ ἀντὶ δύο
 υἱῶν ἠγησάμενος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς φυλὰς διειτάξατο δύο,
 Ἐφραΐμ ἠγλαδῆ καὶ Μανασσῆν. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ τοῦ
 Ἰσραὴλ βαρυωποῦντες ἀπὸ τοῦ γήρωσ ἦσαν, ἀμυδρὰ δὲ ὄρωντες
 ὄρωσι τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ, καὶ ἐπυνθάνετο τίνας ἂν εἴεν. οὗς καὶ 10
 προσεγγίσαντας περιέλαβε καὶ κατεφίλησεν, καὶ φησὶ πρὸς Ἰωσήφ
 C Ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἐστέρησέ με ὁ Θεός, ἀλλ' ἔδειξέ μοι
 καὶ τὸ σπέρμα σου. ἔξαγωγῶν δὲ Ἰωσήφ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν γο-
 νάτων Ἰσραὴλ τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, εἶτα τὸν Μανασσῆν μὲν ἐν
 τῇ δεξιᾷ ἔξ ἀριστερῶν δὲ τὸν Ἐφραΐμ, αὐτὸς τὰς χεῖρας ἀμείβων 15
 τὴν μὲν δεξιάν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου τὴν ἀριστερὰν δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσ-
 βυτέρου τὴν κεφαλὴν τιθεῖς, εἰς μυστήριον σταυρικοῦ τύπου, οὐ-
 τως εὐλόγησεν αὐτοὺς ὥστε πληθύνθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
 ὥστε αὐτοὺς ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ.
 βαρὺ δὲ κατεφάνη τοῦτο τῷ Ἰωσήφ, καὶ τῆς πατρικῆς δεξιᾶς 20
 ἀντελάβετο, ἀφελεῖν βουλόμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Ἐφραΐμ καὶ
 ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, ὁὐτός ἐστι, πάτερ, εἰ-

1 Αἰγύπτου R εἰπὼν om R 2 οὗτοι] λέγων R ἐμοὶ R
 3 ὅτε R 9 δὲ] γεῦν R 19 ὡς ἐκ lego. margo P

Ephraimum dico et Manassem, adoptat, pollicitus eos sibi eodem quo
 Rubenus esset atque Simeon loco futuros, eorum tamen progeniem Iosephi
 futuram. etenim Israelus cum esset ut reliquorum, ita filiorum
 quoque decimam partem deo consecraturus (nam postmodo Levis sorte
 deo est addictus), ne duodecim tribuum numerus diminueretur, eius
 opinor rei causa Iosephum duorum filiorum loco duxit, filiisque eius duas
 tribus assignavit, Ephraimo nimirum unam, alteram Manassae. iam
 senectus oculos Israeli hebetaverat: itaque cum obscure filios Iosephi
 cerneret, quinam essent percontatur, accedentesque amplexus et deoscu-
 latus est, ita Iosephum alloquens "ecce conspectu tuo deus me non pri-
 vavit: quin et sobolem tuam videndam dedit." Iosephus filios a geni-
 bus patris eduxit, uti procumbereat in genua coram eo: inde Manasse
 Israeli ad dexteram, Ephraimum ad sinistram statuit. at Israelus ma-
 nibus in diversas partes diductis, ita uti dextram iunioris, laevam maio-
 ris capiti imponeret (quo facto crucis mysterium designavit), ita illis
 prospera est precatus uti terram impleret progenie ac super iis Israeli
 Isaaci et Abrahami nomina celebrarentur. Iosepho autem ea res indigna
 visa; dextramque patris apprehensam ab Ephraimi capite in caput Ma-
 nassae transferre conatus est, hunc maiorem natu esse patrem monens,

πῶν, ὁ πρεσβύτερος, καὶ τοῦτω ἐπίθες, ὡς καθήκει, τὴν δε- D
ξίαν." αὐτὸς δὲ "οἶδα, τέκνον, οἶδα" ἀπεκρίθη· "αὐτὸς ἔσται
εἰς λαὸν καὶ ὑψωθήσεται, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος με-
ζῶν αὐτοῦ ἔσται," καθάπερ ὁ νεὸς καὶ ἐν πνεύματι Ἰσραὴλ τοῦ
5 πρεσβυτέρου καὶ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ ὁμολογουμένως μεζῶν ἐστὶ.
μετὰ ταῦτα τοῦς πάντας υἱοὺς ὁ Ἰσραὴλ συγκαλούμενος διετίθειτο
αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἑσχάτου, οἷς μὲν ἐπὶ τοῖς πε-
πραγμένοις διέλεγε καὶ μέμψιν, οἷς δὲ προφητεῖαν τοῦ μέλλον-
τος καὶ τῶν ἐσομένων δήλωσιν, οἷς δὲ εὐλογίαν καὶ ἔπαινον· καὶ
10 καθὼς εἶδον τὸ πνεῦμα, ἐκάστῳ τὸ δέον ἐπιφθεγγόμενος ὁ μα-
κίριος οὕτως ἐτελέετα. καὶ πρώτην μὲν ῥῆσιν, οὐκ εὐλογίας P 39
ἀλλὰ μέμψεως καὶ ἐλέξεως, τῷ πρωτοτόκῳ Ῥουβεὶμ ἐπιφωνεῖ,
ἰσχὴν μὲν αὐτὸν καὶ τῶν τέκνων ἀρχὴν ἀποκαλῶν, σκληρῶς δὲ
καὶ ἀθάδῶς φερόμενον ὑβρίζων ἐν τε ἄλλοις πλείστοις καὶ ἐν τῷ
15 ἐπὶ τὴν κοίτην ἀναβαίνειν καὶ μαινεῖν τοῦ πατρὸς τὴν στρωμνὴν
μετὰ Βάλας τῆς αὐτοῦ παλλακῆς. παραγγέλλει τοῖνυν μηκέτι ὡς
ἔσθω ἐκίξαι τοῦτον ἀσελεῖ πόθῳ καὶ ἐπ' ἀνομίᾳ προσθεῖναι ἀνο-
μίαν. δεύτερον δὲ τὸν θυμὸν Συμεὼν καὶ Λεβὶ καὶ τὴν μήτην
ἐκαταραῖται, ὡς ἀνθάδη τε καὶ σκληρὰν τὴν εἰς τοὺς Σιχιμίτας
20 μωροφονίαν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν κατὰ ἀδῶων ὑβρίν διασύρων, B
καὶ τὴν ἀδικίαν τῆς αὐτῶν προαιρέσεως, ὥσπερ καὶ ἦν διὰ τὴν
ἐδίληγν αὐτῶν Δίαν ἀναιτίως ἐπήγαγον, μήποτε ἐπεφείσαι τὰ
σπλάγχνα ἦτοι συναϊέσαι τῇ βουλῇ αὐτῶν ἐπευχόμενος. τῷ
Ἰούδα δὲ σαφῶς, διὰ τὸν ἕξ αὐτοῦ μέλλοντα βλαστάνειν Χρι-

cipus de more dextram imponendam. ad haec Israelus "novi" inquit
ista, novi nate. Manasses populum procreabit et exaltabitur, ceterum
minor nate filius eum magnitudine praestabit," quemadmodum et postea
ac spiritualis Israelus antiquiore et carnali Israelo haud dubie maior
est. secundum haec Israelus filiis omnibus ad se convocatis, a primo
ad ultimum omnes extremum allocutus, aliorum facta reprehendit atque
culpavit, aliis futura praedixit, aliis collaudatis fausta denuntiavit.
cumque pro eo atque spiritus suggerebat, unicuique ea quae in rem
erant dixisset, ita ex hac vita decessit. ac primum quidem dictum Ru-
bei fuit non fausta comprecatio, sed reprehensio atque obiurgatio.
nam robur quidem eum et filiorum principium nominat, sed ferocem
iusta atque insolentem, et qui cum alia per libidinem ac superbiam
multa deliquisset, tum patris etiam lectum conscendisset atque polluisset
incesto cum Bala eius pellice concubitu. hortatur ergo eum ne porro
aquae instar obscoena libidine effervescat flagitiose flagitium addat.
secundo loco iram ac furorem Simeonis et Levis detestatur, truculen-
tamque in Sichemitas editam caedem vimque innoxii illatam carpit,
impertinensque iniustam voluntatem, qua ducti propter sororem suam Dinam
innocentes trucidassent. ac gloriatur se neque eorum incepti conscium
neque instituti approbatorem fuisse. at vero Iudae, propter Christum

στόν, αἰνεσιν καὶ προσκύνησιν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων εὐαγγελίζεται· ὃν καὶ ὡς σκύμνον λέοντος διὰ τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν ἢ σάρκωσιν, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀναπεσόντα κοιμηθῆναι καὶ ἐγερθῆναι διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου 5
C καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδύλως ὁ θεῖος ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ἰσραήλ· μὴ ἐκλείψειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ἰουδα ἢ ἡγούμενον, ἕως ἄν, φησὶν, ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται, τουτέστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐστὶν ὄντως προσδοκία τῶν ἐθνῶν· ὃς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀρχικῇ ἐξουσίᾳ πάση γαυράμα ἀφελόμενος τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς 10
 ἑαυτὸν πᾶν τὸ κράτος τῶν ὄλων ὡς παντοκράτωρ ἀναρτησάμενος, οἷς βούλεται τοῦτο καὶ χαρίζεται. οὗτος πρὸς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, ἣ ἐστὶν ἐκ περιτομῆς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, τὸν πῶλον τῆς ὄνου, τὰς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἔλικι τῆς ἀμπέλου ἦτοι τῷ πνεύματι τῆς ἀγάπης προσεδέσμευσεν. οὗτος τὴν αὐτοῦ στολὴν 15
D φυλῆς βεβαμμένην, ἐν τῷ οἰκίῳ αἵματι πλυνεῖ, ὃ ἐστὶν, ἐκ τῆς φυσικῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖ, ἐν σταυρῷ αἵματός-μενος καὶ ἐκ νεκρῶν ἀμίαντος καὶ ἀφθαρτος ἀνιστάμενος. τοῦ-του καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χαροποί, ὡς ἀπὸ οἴνου τοῦ πνεύματος πε- 20
 πληρωμένοι τοῦ ἁγίου, οἱ ὀδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευκοί, τὸ ὑπερφυῶς φωτειδέστατον τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ καθαρῶτατον ἐμφαίνοντες. Ζαβουλὼν παράλιον πρὸς ὄρμον πλοίων προελόμε-

ipsis ex stirpe oriturum, perspicue laetam laudis adorationis atque de omnibus hostibus victoriae denuntiationem exponit; quem et catulum leonis ob unigeniti naturam regiam, et germen ex ipso pullulaturum ob carnis de virgine assumptionem et humanos natales appellat. eundem quoque moriturum et vitae restitutum iri, ob mortis propensionem et resurrectionem, evidenter ibi primus omnium divinus praedicat Israelus. ait vero nunquam principem seu ductorem ex stirpe Iudae defuturum, donec id veniat cui res repositae sunt, nempe Christus, qui vere gentium expectatio est; qui Iudaeis fastum elationemque omnem, ut ii ob regnum imperium universamque potestatem gloriabantur, adimens, sibi ut omnipotenti omnem universarum rerum dominationem vindicans, quibus vult ea ipse largitur. is ad vitem suam, hoc est sanctorum ex circumcissione ecclesiam, pullum asinae, id est collectas ex gentibus ecclesias, capreolo vitis, quod est spiritus dilectionis, alligavit. is stolam suam, carnis videlicet amictum, ut in vino in sanguine vitis tintam, in suo proprio sanguine lavabit, id est, ex interitu naturali ad condicionem interitus expertem transferet, quandoquidem in cruce cruentatus, a mortali purus ac interitui nequaquam porro obnoxius exstitit. huius etiam hilares sunt oculi, tanquam a vino, spiritu nimirum sancto repleti. dentes lacte candidiores excellentissimam sermonum eius perspicuitatem atque puritatem notant. Zabulon maritimam ad navium sta-

ρος κατοικεῖν ἕως Σιδῶνος τῆς πόλεως τὴν αὐτοῦ κατοικήσιν πυρα-
 νει. ὁ Ἰσσαχάρ δὲ τὴν ἐν μέσῳ τῶν κλήρων ἰδὼν γῆν, δι-
 πῶν, ὅτι εὐκαρπος καὶ καλή, φιλοπονεῖν αἰρετίζεται καὶ ἀγῆρ
 γιωργὸς ἔσται: καὶ Δὰν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ, φησί, κρινεῖ, ὡσεὶ P 40.
 5 καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραήλ, ὡς ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰούδα φυλὴ, καθά-
 περ πάλαι ὁ Σαμψὼν καὶ ὕστερον ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὡσπερ τις
 ὄφις ἐφ' ὄδοῦ τοῦδε λανθανόντως τοῦ βίου λοχῶν, καὶ πτέρναν
 ἔαπον, τοῦ ἀπερισκέπτως τὸν βίον τουτοῖν τρέχοντος τὴν ὁδόν,
 διαστρέψας. τοῦτον γὰρ δάκνων καὶ λοιπὸν πανούργως ὑπὸ τοῦ
 10 θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσεῖται χαμαὶ ὁ ἱππεύς, πιστὸς καὶ εὐσεβῆς
 ἄνθρωπος, μετανοῶν καὶ τὴν ἐκ θεοῦ σωτηρίαν αὐτῷ ἀνακαλοῦ-
 μενος. τὸν Γὰδ δὲ πειρατήριον, φησί, πειρατίζει, οἷα πολλὰ
 κατὰ τοὺς πολλοὺς καιροὺς πειρατήρια τῷ Γὰδ μὲν ἀπὸ τῶν πλη-
 σιογῶρων συνέπειεν ἰσθρῶν, αὐτοῖς δὲ ἀδῆς ὁ Γὰδ πειρατήριον B
 15 κατὰ πόδας ἐπενήκεται. καὶ Ἀσῆρ μὲν οὕτως τῷ ἄρτῳ περισ-
 σεύει ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσι δίδόναι τροφήν, Νεφθαλεὶμ δὲ στελέχει
 φροτὸν ἀνιμμένῳ παρεικασθήσεται, ἐπίδιδος εἰς πληθὸς καὶ κάλ-
 λος δυνάμειος ὡς γεννήματα πληθῦνι καρπῶν. τοῖς μὲν οὖν τὰ
 τοιαῦτα προφητεύων ἐπέλεγεν ὁ Ἰσραήλ. σφόδρα δὲ τὸν Ἰωσήφ
 20 ὡς λαὸν ἡγαπημένον ἐλόγων " υἱὸς ἠδξήμενος καὶ δεδοξασμένος,
 ὡς ζῆλωτὸς ἢ ἐπζῆλος καὶ μακάριός μου ὁ υἱὸς ὁ νεώτερος. Ἰω-
 σίφ, πρὸς με ἀνάστρεψον, πρὸς με τὸν πατέρη τὸν σόν. δρα

9 ἐπὶ?

tionem deligens habitationem usque ad Sidonem urbem incolet. Issa-
 char contra terram in medio conspicatus pinguem esse, fertilem atque
 bonam, ad labores studium suum conferet, fietque agricola. Dan, in-
 quit, populum suum iudicabit, sicut et alia tribus Israelitica, nempe ut
 regia Iudae familia, sicuti olim Samson. et deinde filius iniquitatis
 tanquam coluber aliquis in via huius vitae occulte insidiat, calcem
 equi (nimium iter eius qui imprudenter hanc vitam degit, a recto
 avertens) mordet, ac tandem astute a deo aversum subvertit. concidet
 huius eques, id est homo fidelis ac pius, rursusque resipiscens et auxi-
 lium dei implorans. Gadum, ait, praedones depraedabuntur; quales
 multas diversis temporibus Gadus a finitimis hostibus praedatorias in-
 cursiones protulit: ipse vicissim Gadus eos e vestigio latrocinis ultus
 est. Aserum adeo fructibus abundaturum ut etiam principibus alimenta
 suppeditaturus sit. Nephtalinum trunco plantae sese subicienti similem
 fore, multitudine et elegantia potentiae auctum veluti ramis admodum
 frugiferis. haec quidem iis vaticinans praedixit Israelus. Iosephum
 vero impensius dilectam excellentioribus felicitatis denuntiationibus est
 praecatus. Iosephus, ait, filius incrementa fecit gloriaeque est praedi-
 tus: quam suscipiendus est filius meus iunior? Iosephe, ad me rever-
 tere, ad me patrem tuum. de cetero cave ad Pharaonem aut ad impios

λοιπὸν μὴ πρὸς Φαραώ, μὴ πρὸς Αἰγυπτίους ἀσεβεῖς, ἀλλὰ
 C πρὸς ἐμέ, φησί, καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν πατέρων ἐπιστρέφου τῶν
 σῶν. καὶ γὰρ κατὰ σου διαβουλεύεμενοι ἔλοιδοροῦντο καὶ ἐνεῖχον
 τοξόται, τρωῶσαι θέλοντες καὶ ἀποκτεῖναι· ἢ ὥσπερ οἱ ἀδελφοὶ
 διαφθονούμενοι πρότερον, καὶ ἄλλοι τοῦτο δρᾶσουσι μετέπειτα 5
 εἰς ἐκγόνους τοὺς σοῦς. ἀλλὰ διὰ χειρὸς δυνάστου τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ
 τοῦ κατισχύσαντος Ἰσραὴλ συνετρέβη τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ τὰ νεῦρα
 τῶν βραχιόνων αὐτῶν ἐξελύθη. καὶ εὐλόγησέ σε ὁ Θεὸς ὁ ἐμὸς
 εὐλογίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὐρανόις χαρίσμισιν ἀγαθῶν ἀρετῶν
 καὶ ἐπιγείοις καταπλουτίσας ἀγαθοῖς πᾶσι. καὶ διὰ τὰς ἀπὸ μα- 10
 στῶν καὶ μήτρας τῆς μητρὸς σου εὐλογίας καὶ διὰ τὰς τοῦ πατρὸς
 σου ἐκ νηπίου ἐπιθυμίας καὶ ἀγαπήσεις ὑπερίσχυσας καὶ ἑδνᾶ-
 D σθης ὑπὲρ εὐλογίας ὀρέων μονίμων, ἧτοι βασιλῶν πολυχρονίων,
 καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων, ἧτοι βουνῶν καὶ ἀρχόντων μακρο-
 βιότητι διευθηνουμένων πάντων ὑπερέσχες. αὗται γοῦν, φησὶν, 15
 αἱ εὐλογίαι εἴσαν ἐπὶ κεφαλῇ Ἰωσήφ καὶ ἐπὶ κορυφῇ ὧν αὐτὸς
 ἡγεῖται ἀδελφῶν. Βενιαμὴν δὲ λύκος ἔρπαξ· τὸ πρῶϊκὸν αὐτὸς
 ἔδεται, καὶ εἰς τὸ ἐσπέρας διαδώσει τροφήν. τοιοῦτον γοῦν τι
 πέπονθεν ἢ τούτου φυλῆ.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐάν τις ἐκ παρατάσεως ἁμαρτάνει πειράζων 20
 τὸν Θεὸν ὡς μὴ ἐπεξίοντα τοῖς πονηροῖς, ὁ τοιοῦτος οὔτε μετα-
 νοίας ἀξιούται οὔτε ἀφέσεως, ὥσπερ γε καὶ ἄλλοι πλείους καὶ οὐ-
 P 41 τος Φαραώ. κἂν λέγη τις παρ' ἑαυτῷ, ὅσιά μοι γένοιτο, ὅτι

Aegyptios revertaris, sed ad me ac maiorum tuorum pietatem te refer.
 nam sagittarii contra te consilium iniverunt, opprobria iecerunt ac insi-
 dias tetenderunt, vulnerare quaerentes et interficere, vel sicuti fratres
 quondam invidia permoti, vel alii hoc deinceps adversus posteros tuos
 audebunt. sed manu potentia mei dei, qui Israelum roborat, arcus eo-
 rum confracti sunt nervique brachiorum eorum luxati. te autem deus
 meus caelestibus ac terrestribus bonis beavit, caelestibus virtutum bo-
 narum donis, terrestribus omnigenis opibus; ac tu propter faustas iam
 inde ab utero et uberibus matris tuae comprecationes, propterque patris
 tui ab ineunte tua aetate desideria atque dilectionem, praevaluisti fa-
 ctusque es potens supra prosperitatem avium permanentium (nempe re-
 gum longo tempore imperantium), et supra cupiditates collium aeterno-
 rum (hoc est principum prospere longam aetatem agentium) omnes ex-
 celluisti. atque haec, inquit, fausta redundent in caput Iosephi et in
 verticem fratrum quorum ipse ductor est. Beniaminus autem lupus est
 raptor: matutinum ipse vorabit et vespertinae praedam distribuet. ac
 tale quippiam tribui Beniaminae evenit.

Sciendum autem est, si quis obstinato animo peccat, deum tentans
 veluti malos supplicii non affecturum, eum neque resipiscentiam neque
 veniam consequi, quod et in aliis multis et in hoc apparuit Pharaone.
 itemque si quis apud animum suum dicat "clementer mecum agatur,

πορεύομαι ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῆς καρδίας μου τῆς πονηραῦς, καὶ ἐπὶ ποτε μετανοήσω, ὡσπερ Ἀμὼς ὁ τοῦ Μανασσῆ. διὸ καὶ τὸ τάχος ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ὁ Θεός.

Ὅτι γεωμετρίαν μὲν Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἐξεῦρον, ἀστρολο-
5 γίαν δὲ καὶ γενεθλιαλογίαν Χαλδαῖοι, Ἀραβες καὶ Φρύγες οἰωνο-
σκοπίαν, Θεοὶς δὲ Θύειν Χαλδαῖοι εἴτ' οὖν Κύπριοι (διφοροῦν-
ται γάρ, ἔθνος Περσικὸν ὄντες), ἀστρονομίαν δὲ Βαβυλώνιοι διὰ
Ζωροάστρου, ἐξ ὧν παρέλαβον Αἰγύπτιοι, μαγείαν δὲ καὶ γοη-
τίαν καὶ φαρμακείαν Μῆδοι καὶ Πέρσαι. ἔστι δὲ μαγεία μὲν Β
10 ἐπιπέλοισι δαιμόνων ἀγαθοποιῶν δῆθεν πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς σύστα-
σιν, ὡσπερ τὰ τοῦ Τυανέως Ἀπολλωνίου· γοητεία δὲ καλεῖται ἀπὸ
τῶν γόνων καὶ θρηγῶν τῶν περὶ τοὺς τάφους τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπι-
τηδεύουσι γινομένων· φαρμακεία δέ, ὅταν σφραγευασία θανατη-
φόρος ἢ πρὸς φίλτρον δοθεῖσά τι διὰ τοῦ στόματος.

15 Ἴστέον ὅτι τὸ Φαραὼ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου
βασιλέων ἐστίν, ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραώ, ὡσπερ καὶ Πτολεμαῖοι
ἔπειρον, καὶ Ἀγγοστοὶ οἱ βουσιλεῖς Ῥωμαίων ἀπὸ τοῦ Ἀγγού-
στου ἐκαλοῦντο. Ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρήητο, ὡσπερ καὶ ὁ
σκληροκάρδιος οὗτος Φαραὼ Πειτισσώνιος, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ πα- C
20 λαιοί, ἰδίῳ ἄνόμαστο ὀνόματι, ὃς ὑπὸ τῶν Θεηλάτων πληγῶν
περιστατούμενος, εἰς τὸ περιβόητον ἐν Μέμφει μαντεῖον γενόμε-
τος καὶ θυσιάσας, ἐπύθετο παρὰ τῆς Πυθίας οὕτω φάσκων

2 Ἄμὼν margo P

14 ἦ margo P

vivam secundum animi mei pravi dictata, et multo post tempore tandem resipiscam," qualis fuit Amon Manassae filius, quem propterea etiam deus celeriter perdidit.

Geometriam primi Aegyptii invenerunt, astrologiam et natalitorum indiciorum artem Chaldaei, auspiciorum Arabes et Phryges. diis sacrificare Chaldaei instituerunt, sive Cyprii, gens Persica, astronomiam Babylonii auctore Zoroastre: ab his Aegyptii acceperunt. magiam praestigias et veneficium Medi et Persae. est autem magia invocatio daemonum beneficorum, boni alicuius conciliandi gratia, qualis Apollonii Tyanci goetia (quam praestigias Latine dixi) ab eiulatibus et luctibus nomen habens, quos ad sepulchra exercent qui ista tractant. veneficium est, cum per os alicui ingeritur temperata letalis aut amatoria potio.

Pharaonis nomen omnium Aegypti regum commune est, a primo Pharaone, sicut etiam Ptolemaei ac Augusti Romanorum reges ab Augusto denominati sunt. habuit autem etiam proprium nomen quivis. atque huic obstinato Pharaoni nomen fuisse Pétissonio antiqui perhibent. qui cum divinitus immisiis calamitatibus esset circumventus, ad mobile oraculum quod Memphi erat se contulit; sacrisque operatus a

“σαφήνισόν μοι, τίς ἐστι πρῶτος ὑμῶν καὶ μέγας θεὸς τοῦ Ἰσραήλ.” καὶ εὐθὺς ἀπεφθέγγετο χρησμολογοῦν οὕτω τὸ πνεῦμα “ἐστι κατ’ οὐρανοῦ μέγαλοιο βεβηκός, φλογὸς ὑπερβάλλον, αἰθήριον ἀέναον ἀθάνατον πῦρ, ὃ τρέμει πᾶν, οὐρανόσ γαῖά τε καὶ θάλασσα, τιστάριοι βύθιοι τε δαίμονες ἐρμήγησαν. 5

D οὗτος θεὸς ἀπάτωρ, αὐτοπάτωρ, πατὴρ υἱὸς αὐτὸς ἑαυτοῦ τρισύλβιος. εἰς μικρὸν δὲ μέρος ἀγγέλων ὑμεῖς. μαθῶν ἄπιθι σιγῶν.” οὕτως ἀκούσας Φαραὼ ἀντίκα πλακί λιθίνῃ γραφῆναι ταῦτα κελεύει τὰ ῥήματα· καὶ ἔστιν ἐκεῖ γεγλυμμένα ἐν τῷ ἱερῷ ἐν Μέμφει. ἐκεῖθεν καταβὰς ἀπέλυσε παραχρηῖμα τὸν λαόν. 10

“Ὅτι ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἰωσήφ γενεαὶ κγ’, ἔτη γγob’.

“Ὅτι Μωϋσῆς καὶ Ἀδμωσις καὶ Τέθμωσις ὠνομάζετο, υἱὸς Ἀβραάμ, ἕγγονος Καγαθ υἱοῦ Λεὐί· ὁ γὰρ Λεὐί ἐγέννησε τὸν Καγαθάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀβραάμ. ὁ δὲ τὴν Ἰοχαβέδ τοῦ ἀδελφοῦ 15 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λαβὼν γυναῖκα ἐγέννησε πρῶτον τὸν Ἀαρῶν, P 42 εἶτα Μωϋσῆν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαρριάμ. ἐκ φυλῆς δὲ Λεὐί ἦν Μωϋσῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γενεαλογεῖται μετὰ Ἰωσήφ. ἕξ’ δὲ ἔτη εἰσὶν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἕως γεννήσεως Μωϋσέως. καὶ πληροῦται τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ οὐ’ 20 ἔτους Ἀβραάμ ἕως τοῦ πρῶτου ἔτους Μωϋσέως. εἰ δὲ τετρακό-

7 ἡμεῖς?

Pythia contendit uti sibi exponeret quis primus sit atque magnus deus Israeli. ac statim ei hoc est oraculo responsum :

a magno aeternum descendit numen Olympo,
morte carens ignis, flamma splendentior omni.
hunc caelum tellusque tremit pelagusque profundum,
quosque Orcus fundo compescit daemona imo.
hic genitore carens deus est, pater unus et idem
filius, atque unus triplici sub nomine felix.
exigua angelicae vos pars quota naturai?
his tu perceptis tacitus discede.

haec cum audivisset Pharao, statim lapideae tabulae ea verba iussit inscribi; exstantque sculpta in Memphitico templo. inde digressus statim populum Iudaicum dimisit.

Ab Adamo usque ad mortem Iosephi aetates sunt 23, anni 3672.

Moses etiam Admosis atque Tethmosis appellatus fuit, Abrahami F. nepos Cagathi qui Levis filius fuit. etenim Levis progeniit Cagathatum, is Abrahamum. hic Iochabedam patris sui filiam duxit, atque ex ea primum Aaronem, deinde Mosem, tertio horum sororem Mariam procreavit. fuit autem de stirpe Levitica Moses, itaque in posteritate Iosephi non recensetur. ab Iosephi porro morte usque ad natales Mosis anni sunt 65; annique isti 430 ab anno 75 Abrahami usque ad primum annum Mosis complentur. si vero quadringentos tantum quaeris, eos

σια μόνα ζητεῖς, ἀπὸ τοῦ ἑκατοστοῦ ἔτους Ἀβραὰμ ἀριθμησας κήρησις. ἀριθμοῦνται γὰρ παρὰ τινων τὰ τῆς δουλείας ἔτη ρμέ' ἀπὸ τῆς τελευταῖης Ἰωσήφ ἕως πα' ἔτους Μωϋσέως. λέγουσι δὲ ὡς τοῦ Μωϋσέως γεννηθέντος Μελχίαν παρὰ τοῦ πατρὸς κληθῆναι, ὅπερ ἐστὶ βασιλεύς. τὸ δὲ καλεῖσθαι Μωϋσέα, ἐξ ὕδατων τοῦτο ἐκείνη ὕστερον, προῖστοροῦν τὰ ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς δι' αὐτοῦ γενόμενα θαύματα. Θεοφιλῆς δὲ ὢν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐχρηματίσθη τὰ καὶ αὐτὸν ἄπαντα. ἀναιρεῖσθαι δὲ προσέταξε Φαραὼ τὰ τῶν Ἑβραίων ἄρρενα δεινοῦ τινὸς ἱερογραμματέως ἀκούσας πρόφρησιν, ὡς εἰπόντος ὅτι τὸ γενόμενον παιδίον τούτῳ τῷ καιρῷ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν καταλύσει. Μούθιδις δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, ἡ καὶ Φαρηῖς, βασιλις οὖσα, τοῦτον ἀνελομένη τοῦ ὕδατος, ταῖς συμπορευομέναις γυναιξὶ τοῦτον θηλάζειν ἐπέτρεψεν. αὐτὸς δὲ πάσας ἀπεστράφη. Μαρία δὲ ἡ τούτου ἀδελφὴ τῇ Μούθιδι ἑσπονῶσα, ἣτις καὶ φερόμενος Μωϋσέως ἐσκόπει τὸ ἐκβησόμενον, τὴν ἰδίαν μητέρα Ἰοχαβήτην λεγομένην καλεῖ ὡς ἄλλοτριαν, καὶ ἔμισθους ὑποσχθέντας αὐτῇ τῆς τιθείας ἀνατρέφειν δοῦσα, μετὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν ἀνδρωθέντα Μωϋσέα ὀνομάζει· ἐκ τοῦ ὕδατος γάρ, φησὶν, αὐτὸν ἀνεϊλόμην. ὠραιότατον δὲ ὄντα υἱοποιήσασατο. τούτου τοῦ κάλλους καὶ Θαρβῆ μετὰ ταῦτα, ἡ θυγάτηρ βασιλέως Αἰθιόπων, ἐπιθυμήσασα, τὴν Σαββᾶ μητρόπολιν Αἰθιοπίας προῦδωκεν· ἦν χρόνιος ὕστερον Καμβύσης ἐλὼν ὁ Κέρου Μιρόην εἰς ὄνομα τῆς ἀδελφῆς ἐκάλεσε. φασὶ δὲ ὅτι ποτὲ τοῦ-

invenias numeratione a centesimo Abrahami anno inita. annos enim servitutis quidam 45 supputant a morte Iosephi usque ad 81 Mosis. aiunt Moesen, cum esset in lucem editus, a patre fuisse Melchiam nominatum; quae vox regem significat. Mosis vero nomen postea ei inditum ab aquis, eoque miracula in rubro mari postmodo ab ipso edita fuisse praemonstrata. et patri ipsius, ut erat homo deo acceptus, quae de puero futura essent omnia sunt divinitus patefacta. enimvero omnem Ebraeorum masculam prolem interfici iusserat Pharao, quod de insigni quodam sacrarum literarum perito audivisset fore ut isto tempore natus puer Aegyptiorum regnum aboleret. Muthidis autem Pharaonis filia, quae et Phareis dicitur, cum esset regina, hunc Mosem ex aqua extractum comitantibus mulieribus lactandum praebuit. puer omnes eas aversatus est. ibi Maria pueri soror, quae cum Muthide agebat pueroque in aquas abiecto eventum speculabatur, matrem suam Iochabedam veluti alienam vocat, eique praemio promisso puerum educandum mandat. quem Muthidis adultum Mosis nomine affecit, quod eum ex aqua sustulisset: quin et ob raram formae venustatem filium eum sibi adoptavit. eius pulchritudine postea temporis Tharbe filia regis Aethiopum capta Sabbam Aethiopiae primariam urbem prodidit; qua multo post Cambyses Cyri R. potitus, eam a sorore sua Meroem nominavit. tra-

τον ἢ θετὴ μήτηρ Φαρία τῷ Φαραῶ προσαγαγοῦσα, ἐκείνος τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον αὐτοῦ τὸν βασιλικὸν ἀφελὼν περιέθηκε τῷ Μωϋσῆ νηπιῶζοντι· ὁ δὲ τοῦτον ῥήμας κατεπάτησεν.

- D. "Οτι Μωϋσῆς ἐν τοῖς χρόνοις Ἰνάχου ἦν ἀκμᾶζων τοῦ κατὰ Πελοπόννησον. ἐν ἄλλοις δὲ εὑρηται ὅτι κατὰ μὲν Ἰναχον τὸν 5 πρῶτως βασιλεύσαντα Ἄργους Ἰσραὴλ γενόμενος, ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ἰουδαίων ἔθνος τῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπωνυμίας ἤξιούθη, κατὰ δὲ τὴν Σεμίραμιν τὸν Ἀβραάμ. Μωϋσῆς δὲ τούτων μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ἑλλησιν ἀρχαιολογουμένων ἀπάντων πρεσβύτατον, Ὀμήρου λέγω καὶ Ἡσιόδου καὶ αὐτῶν τῶν 10 Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκούρων Ἀσκληπιοῦ Διονύσου ἠρώων τε πάντων, Ἐρμοῦ τε καὶ Ἀπόλλωνος τῶν τε λοιπῶν παρ' Ἑλλησι θεῶν μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διὸς τε αὐτοῦ καὶ τῶν παρ' P 43 Ἑλλησι μνημονευομένων πράξεων. τούτων γὰρ ἀπάντων τὴν ἱστορίαν νεωτέραν καὶ τῆς Κέκροπος ἡλικίας Ἑλλήνων πύιδες 15 παροιδιόδοσι, Μωϋσῆα δὲ ἢ παροῦσα συνεξέτασις κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ γενέσθαι δείκνυσιν, ὃς πρῶτος, ὡς φασι, τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσε, πρὸ τῶν ἐτῶν τοῦ Ἰλίου.

"Οτι ἐκ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Χεττούρας γεννᾶται Ἰεζάν, ἐκ τούτου Δαδάμ, ἐκ τούτου Ραγουήλ καὶ Ἰοθὼρ ὁ καὶ Ἰοβᾶβ, 20 ἐκ δὲ Ἰοθὼρ Σεφφώρα, ἣν ἔγημε Μωϋσῆς, καθὼς ἱστορεῖ Ἀημήτριος, ὡς φάσκει καὶ Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ. καὶ Μωϋσῆς μὲν ἀπὸ Ἀβραάμ ἑβδομος, ἣ δὲ Σεφφώρα ἕκτη. ὡς δὲ λέγει ὁ

ditum est Mosen a matre sua Phareide Pharaoni allatum, cumque rex detractam de suo capite coronam puero ludenti imposuisset, Mosen eam abiecit ac pedibus conculcasse.

Moses floruit aetate Inachi Peloponnesii. apud alios scriptum invenio Inachi, qui primus Argis regnavit, aequalem fuisse Israelum, a quo duodecim tribus constans Iudaeorum natio orta, atque Israelitica gens denominata fuit. Semiramidis aetate Abrahamum vixisse. Mosen his quidem posteriorem fuisse, omnibus autem qui in Graecorum antiquitate narrantur priorem, Homero inquam, Hesiodo ipsoque Troiano bello, atque etiam Castoribus Aesculapio Baccho, omnibus heroibus, tum Mercurio Apolline ac ceteris Graecorum diis, mysteriis atque sacris, ipsoque Iove, et omnibus quae apud Graecos commemorantur rebus gestis. horum enim omnium historiam Cecrope recentiore Graeci tradunt: at Mosen praesens comparatio Cecropis gemini tempestate vixisse demonstrat, qui primus in Attica regnavit annis ante Ilium 350.

Ex Abrahamo et Chettura Iexanus est natus, pater Dadami. Dadamus Ragum Iothorem et Iobabum genuit. Iothoris filia fuit Sepphora, quam Moses duxit, ut Demetrius narrat et in Chronicis Eusebii refert. septimus ab Abrahamo fuit serie generis Moses, Sepphora sexta. Afri-

Ἀφρακός, ὅτι ἐκ τοῦ Ἡσαῦ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ῥαγουήλ γεν- B
 τῆται, ἀφ' οὗ Ζαρέθ, ἔξ οὗ Ἰώβ, ὅς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ
 ἐπὶ διαβόλου ἐπειράσθη καὶ ἐνίκησε τὸν πειράζοντα. ὁ δὲ γε
 θεὸς Ἀβραὰμ ἐγέννησε πάλιν υἱοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναι-
 5 κῆς Χεττούρας πέντε, ἀφ' ὧν ἐστὶ Μαδιάμ, ἔξ οὗ Μαδιανῆται,
 καὶ Ἀφαρ, ἔξ οὗ Ἀφρική, ἐν ἣ παρώκησεν, ἡ χώρα προσηγο-
 ρεῖται παρωνύμως, ὡσπερ Ἀυσίτις ἡ χώρα ἐκ τοῦ Ἡσαῦ, ἐν ἣ
 ἀπεβλάστησεν ὁ μακάριος καὶ πολύτλας καὶ διαβόητος Ἰώβ· ὃν
 10 τῆ Ἀυσίτιδι, κηρύττων αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς
 χώρας, ἐν ὡσπερ ἀκούσας αὐτὸν ἄνθρωπον θυνμάξεις ὅτι ὑπὲρ
 ἄνθρωπον ἐπολιτεύσατο, οὕτω μαθὼν καὶ τὴν χώραν ἔξ ἧς ὁ C
 τοιοῦτος καρπὸς ἦνθησεν, ἐκπλαγῆς ὅποιον ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν
 ἰανθῶν ἐβλάστησεν. ἐπύγνος γάρ ἐστι τοῦ διαβυλλομένου
 15 Ἡσαῦ, καθὼς ἡ γραφὴ πέμπτον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ λέγει.
 Ἀβραὰμ γάρ, γησὶν, ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ τὸν Ἡσαῦ,
 Ἡσαῦ δὲ τὸν Ῥαγουήλ καὶ τὸν Ζάρα, Ζάρα δὲ τὸν Ἰώβ, ὅς
 ἐγένετο ἄνθρωπος σώφρων καὶ σεμνός, λέγων οὕτως “εἰ δὲ καὶ
 ἐπικολούθησεν ὁ ὀφθαλμὸς μου γυναικὶ ἄλλοτρίᾳ, καὶ διαθήκη
 20 δαδὲμένην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.” οὐ μὴν δὲ ἄλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν
 οὐρανῶν τέκνων θυσίας προσῆγε καθ' ἡμέραν, φάσκων “μήποτε
 κακὰ ἐνενόησαν πρὸς τὸν Θεόν.” εἰκότως οὖν ἔφη “καὶ ἦν ὁ ἄν-
 25 θρωπος ἐκεῖνος ἀμειπτος δίκαιος Θεοσεβής” καὶ τὰ ἐξῆς. οἱ
 μὲν γὰρ ἔξω φιλόσοφοι τὸν ὄρον δηλοῦντες τοῦ ἀνθρώπου φασὶν· D

canus tradit Esao cum alios multos fuisse filios, tum Raguelem Zarethi
 patrem. Zarethi filius fuit Iobus, is qui permissu dei a diabolo tentatus
 est ac tentatorem vicit. divinus autem Abrahamus ex ultima sua uxore
 Chettura quinque rursus filios habuit; e quibus fuit Madiamus, auctor
 Madianitarum, et Apha, a quo terra quam incoluit Africae nomen ob-
 tianit, sicut Ausitis terra ab Esao. quae terra beatum illum excellentis-
 5 que patientiae et nobilitatis Iobum protulit, cuius laudes praedicans divinus
 ille Chrysostomus haec dicit (Iob cap. 1) “fuit quidam homo in Ausitide
 terra.” et naturam eius refert et patriam, ut et cum hominem vocari
 audis, admireris vitam humana praestantiolem, et cum solum nominari
 audis quod talem edidit fructum, animo percellaris, quod talis rosa de
 medio spinarum effloruit. est enim prognatus infami illo Esao, quo-
 modo eum scriptura quintum ab Abrahamo facit his verbis: Abrahamus
 Isaacum genuit, Isaacus Esaum, Esaus Ragum et Zaram, Zara Iobum. is
 Iobus vir fuit honestas ac gravis, ita de se dicens “quodsi oculus meus
 alienam mulierem consecratus est, pactum cum oculis meis feci.” quin
 et pro liberis suis deo quotidie sacrificavit, quod diceret metuere se ne ii
 aliquid adversus deum animo agitassent. recte itaque scriptura ait (Iob
 cap. 1) “et erat homo ille integer iustus pius erga deum” etc. nam profani
 philosophi hominem definiunt, animal ratione praeditum mortale. sacrae

ἄνθρωπος ἐστὶ ζῷον λογικὸν θνητόν, ἣ δὲ θεῖα γραφὴ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐστὶ θεοσεβής, ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ὡς ὄγε τούτοις μὴ μεμαρτυρημένος οὐδὲ ἄνθρωπος ἀλλὰ κτήνος ἐστίν. ἐὰν γὰρ ἔχη τὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως ὑβρίλη δὲ αὐτὸν τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως, ἀκούσεται παρὰ τοῦ προφήτου λέγοντος "ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρυσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς." ὡσπερ τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀποστέλλοντες εἶδόν ἡ

P 44 οἰκέτην ἐπὶ τινὰ πράξιν λέγομεν "ὡς ἄνθρωπος ἄψαι τῆς πράξεως" καὶ τὸ κοινὸν ποιούμεθα ἴδιον, οὕτως εἰ καὶ πάντες ἄν-10
θρωποι λέγονται, μόνος ἐκεῖνος ἀληθῶς ἐστίν ὁ τὴν εἰκόνα σώζων καὶ τὸ πρωτότυπον μὴ ἀφανίζων. εἶπεν οὖν τὸν Ἰώβ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ὅπως ἐκ τῆς κομώσεως γῆς τὴν ἀστέβειαν τὸν καρπὸν ἀνυμνήσεις. ὃν ὁ ἀρχέκακος ὄρων, καὶ φθόνῳ βυλλόμενος, αἰτεῖται παρὰ θεοῦ τὸν κατὰ τοῦ δικαίου πειρασμόν, 15
ἵνα σὺ θάρσος λάβῃς, καὶ μύθῃς ὅπως οὐκ ἔχει ἔξουσίαν δαίμων κατὰ θεοσεβοῦς καὶ ὄντως Χριστιανοῦ καὶ φοβουμένου τὸν θεόν, ἐὰν μὴ ἐπιτροπὴ ἄνωθεν γένηται ἢ διὰ παιδείαν ἢ διὰ συγχώρη-

B σιν. ὅταν γὰρ ἐπάγῃ ὁ θεὸς παιδευτήρια, ἢ δίκας ἀπαιτεῖ τῶν ἁμαρτημάτων ἢ τὴν ἀρετὴν γυμνάζει τῶν θείων κατορθωμάτων. 20
οὐ γὰρ ἠδυνήθη πολεμῆσαι τῷ Ἰώβ, ἕως ἐπετρέπη. καὶ μὴ θανατώσῃ· οὐδὲ γὰρ κατὰ χοίρων ἔξουσίαν ἔχει, καθὼς ἐν τοῖς

21 ἕως pro ὡς reposuit Xylander

autem literae non ita, verum hoc modo: homo est qui deum pie colit, iustus est, et ab omni malo facinore abstinet. nam qui harum virtutum testimonio destituitur, non homo ille sed bellua est. si enim naturae humanae notam habens impressam eam voluntatis pravitate contaminat, audiet prophetae sententiam (Psalm. 48): "homo cum in pretio esset, non animadvertit, sed comparatus est pecudibus brutis, similisque eorum factus." quo itaque modo nos, cum ad aliquam rem agendam filium aut famulum mittimus, eum ut hominem se in re ea gerere iubemus, atque ita commune nomen peculiari ratione usurpamus, ita etiamsi omnes homines nomen hominis gerunt, is tamen solus homo vere est, qui imaginem servat primique exemplaris pulchritudinem non deformat. Iobum ergo et hominem appellavit et solo Ausitide natum, ut a terra impietatem germinante fructum talem editum celebres. quem princeps omnis mali videns, invidia motus a deo petiit ut sibi vexare iustum permitteret, ut tu quoque hinc animo fidens fias, sentiens diabolo nihil esse adversus pium vereque Christianum et dei timore praeditum potestatis, nisi ei divinitus sit permissum, idque vel castigandi causa vel concessione. cum enim castigationem affert deus, aut peccatorum ea ratione poenas sumit, aut divinam virtutem exercet ad victoriam re bene gesta parandam. non enim inuisu diaboli potuisset Iobum aggredi. neque id tibi mirum sit: nam in evangelis auditum est ne in porcos quidem nisi

ἀγγέλοις ἤκουσας. οἱ μὲν οὖν θεοὶ ἄγγελοι διακονοῦσι ταῖς
 τῶν ἁγίων ἀνθρώπων σωτηρίαις· πάντες γὰρ φησι λειτουργικὰ
 πνεύματα εἶσιν, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας
 κληροματεῖν σωτηρίαν· οἱ δὲ πονηροὶ δαίμονες ταῖς κατὰ πᾶν
 5 ἁμαρτωλῶν τιμωρίαις· ἔξαπέστειλε γὰρ φησιν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν
 θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλάσιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέ- C
 λων πονηρῶν. οἱ τοίνυν δαίμονες, εἰ καὶ ἀφηνίασαν τῇ προθέ-
 σει, ἀλλ' ὑπὸ ζυγὸν κείνται τῆς δουλείας, καὶ κελεύονται προὔξαι
 ὡς δῆμιόι τινες τὰ προστατιόμενα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων.
 10 καὶ ὁ γλῶσσι Παῦλος περὶ τῶν Κορινθίων λέγων “ὅς παρέδωκε τῷ
 Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.” ἵνα γὰρ μὴ νομι-
 σθῶσιν οἱ δαίμονες ὅτι πάντα κατ' αὐθεντίαν πράττουσι, κε-
 λέονται καὶ ἄκοντες ποιεῖν τὰ προστατιόμενα. καὶ τοῖς μὲν
 ἁγίοις ἀποστέλλει ὁ θεὸς διακόνους ἁγίους ἀγγέλους εἰς σωτηρίαν,
 15 τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας εἰς τιμωρίαν. καὶ γὰρ
 ὅτι κατὰ τοῦ Ἀχάβ ὁ θεὸς ἀπεφήνατο λέγων “τίς πορεύεται D
 καὶ ἀπατήσει τὸν Ἀχάβ, καὶ πεσεῖται;” ἀπεκρίθη πνεῦμα πο-
 ηρὸν “ἰδοὺ ἐγώ,” πάντως γινώσκον ὡς εἰς τοῦτο τέτυκται. καὶ
 ἀποστέλλονται μὲν εἰδικῶς εἰσπράξασθαι τιμωρίαν παρὰ τῶν πο-
 20 ηρῶν, ἀποστέλλονται δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἵνα τιμωρήσω-
 νται ἀλλ' ἵνα πειράσωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἄγγελος ἅγιος ὑπουργῆσαι
 τῇ πείρᾳ οὐ κελεύεται (οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς κελεύει τὸ ἀπρεπὲς ἀγ-
 γέλω θεῶ), διὰ τοῦτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πείραν.
 καὶ μὴ θανατώσῃς εἰ πρὸς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται·

permissu dei quicquam ei licere. enimvero divini angeli piorum salutē
 inserviant. omnes enim, ait scriptura, spiritus sunt ad ministerium
 parati, mittunturque ad inserviendum propter eos qui salutem sunt here-
 ditario accepturi. mali autem genii ad supplicia peccatoribus debita
 usurpantur. ita enim scriptum est “emisit in ipsos iram animi sui,”
 iram furorem et calamitatem vocans emissa per malos genios. hi enim
 quamquam dedita opera habenas divinae voluntatis excusserunt, tamen
 in eo servitutis sunt subditi, cogunturque veluti carnifices quidam a deo
 et sanctis imperata capessere. id Paulus declarat, de Corinthiis scri-
 bens (36) “quos tradidi Satanae, ut poenis erudiantur impie non esse lo-
 quendum.” etenim ne quis putaret malos genios omnia suo arbitrio agere,
 iubentur etiam inviti mandata exsequi. proinde sanctis deus ministros
 mittit ad salutem angelos sanctos, peccatores autem diabolis puniendos
 concedit. nam cum de Achabo deus ita pronuntiat “quis vadet ut Acha-
 bum decipiat, isque pereat?” respondet malus spiritus “ego vadam,”
 atque intelligens hoc sui esse muneris. mittuntur ergo peculiariter ad
 poenas de sotentibus exigendum: mittuntur etiam ad pios, non ut eos pu-
 niant sed ut tentent. quando enim sancti angeli tentationes obire non
 iubentur (neque enim deus bono angelo indecorum aliquid mandaret),
 fit ut malis genis eae committantur. neque est quod mireris, iustis

ἀνήχθη γὰρ ὁ πάντων δεσπότης ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν ἔρημον
πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. εἰ τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς κύριον
P 45 ὁ διάβολος ἐπειράσει, τί θαυμάζεις εἰ καὶ τοῖς δικαίοις εἰς γυμνά-
σιον ὑπομονῆς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δὲ οὐ θεοῦ
κελεύοντος αὐτῷ, ἀλλὰ παραχωροῦντος· σχηματίζει γὰρ τὸν λόγον 5
ἢ γραφῇ ὡς ἐν προσωποποιίᾳ, ὡς ὅταν λέγει “τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ
εἶπεν ὁ θεός.” καὶ ὁ μέγας δὲ Κύριλλος ἔφη “μετροῦνται δὲ
τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιροὺς πλημμελή-
ματα, ἃ καὶ μέχρι ποσότητός τινος ἐκδήλου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν
ἠκούσης, ἐπάγει δὴ τηρικαῦτα λοιπὸν τὰς δίκας λελυπημένος ὁ 10
νομοθέτης καὶ κύριος, διακαρτερεῖ δὲ ἐξ ἐμφύτου φιλανθρωπίας
B ἔσθ’ ὅτε, καὶ πλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ εἰσάπαν ἀγανακτῶν·
καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ ‘οὐπω ἀναπληρῶνται αἱ ἁμαρ-
τίαι τῶν Ἀμοραίων ἕως τοῦ νῦν,’ πρὸς δὲ γε τοὺς Φαρισαίους
ἀκαθάρτως λελυπηκότας φησὶ ‘καὶ ὑμεῖς ἀνεπληρώσατε τὸ μέτρον 15
τῶν πατέρων ὑμῶν.’ οὐκοῦν εἰ βούλοιτό τις διαβιῶναι μὲν ὀρ-
θῶς, εὐβουλοτάτας δὲ καὶ ἐπιεικεστάτας ἐν τῷδε τῷ βίῳ ποιῆσθαι
τὰς διατριβὰς, ὀρθοποδῆσαι τε καὶ διανήξασθαι τὰ δεινὰ γνώμης
ἐγόμενος ὀρθῆς καὶ ἀδιαστρόφου, καρποῦται τὸ μὴ ἐναλῶναι
κακοῖς. καὶ ἀτρεκέης ὁ λόγος. ἐφ’ ἡμῖν γὰρ ἔστι τὸ ἐπ’ ἄμφω 20
βλέπειν, πρὸς τε τὰγαθόν, φημί, καὶ τοῦναντίον. καὶ οἱ μὲν
ἐν λόγῳ πεποιημένοι τὸ θαυμάζεσθαι πεφικὸς ἐν καλῷ γενήσονται

immitti eos, cum rerum universarum dominus a Iordane abductus sit in
solitudinem, ut a diabolo tentaretur. quodsi ergo is dominum mundi
tentavit, quid iam miraris malum genium ad iustam aliquem mitti, ut de
eius tolerantia periculum faciat? mittitur autem non iubente sed per-
mittente deo. nam scriptura orationem format tanquam personis confictis,
ut cum dicit (Psalm. 49) “peccatori autem dicebat deus.” quae sequuntur,
magni illius Cyrilli sunt. ad mensuram exiguntur hominum per orbem
terrarum quovis tempore commissa peccata; cumque ad manifestam et
iustam quantitatem pervenerunt, tum demum (id quod restabat) offen-
sus legislator atque dominus supplicia infligit. nonnunquam naturae suae
benignitati obsequens tolerat, peccantesque sustinet, non usquequaque in-
dignatus. nam et Abrahamo dixit etiamnum peccata Amorraeorum non esse
impleta. Pharisaeis autem, quorum iniuriae maiores erant quam ut tolerari
possent, ait (Matth. 23) “ac vos maiorum vestrorum mensuram implevistis.”
quapropter si quis volet vitam recte transigere, eamque rationem vi-
vendi colere quam sequi consultissimum est atque commodissimum, ahi-
moque recto et neutiquam perverso fretus verum iter tenere periculo-
sosque huius saeculi fluctus enatare, is eum fructum feret ut nullis ma-
lis capiatur. atque verus est hic sermo. in nobis enim est positum ut
utrumque dispiciamus, bonum inquam atque malum. ergo quibus id cu-
rae erit quod suapte natura admirationem meretur, ii virtutem adse-

τῆς ἀρετῆς· οἱ δ' ἀποκλίναντες εἰς τοῦναντίον καὶ τῶν ἀμεινόνων C
 προθέτες τὸ ἀδικοῦν τὴν οἰκίαν καταφθείραντες ζωὴν ἀλοῖεν ἄν,
 εὐθέτως καὶ ὀλετῆρες δεινοὶ κατὰ τῆς σφῶν αὐτῶν κεφαλῆς ἐξε-
 ιλεγμένοι. ταύτη τοι καὶ ὁ ἱερός Ἰσίδωρος φησιν· ἡ τῶν ἀμαρ-
 5 πμάτων ἐπίτασις ἀναγκάζει ὡσπερ τὴν θείαν καὶ ἀπαθῆ φύσιν
 ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγαθότητος εἰς τὴν παρὰ φύσιν ὀργὴν χωρεῖν.
 ὅθεν καὶ Ἰουδαίοις ἔφη Χριστός· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν
 ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἠθέλησατε; ἐπειδὴ γάρ, φησὶν, οὐδέχεσθε τὴν
 10 φιλανθρωπίαν, ἐπιγνώσεσθε τὴν ἐξουσίαν τῆς τιμωρίας. ὅταν
 γὰρ ἴδῃ ὁ Θεὸς εἰς ἄκρον κακίας ἐκκλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἐπαί-
 ρει τὴν ἑαυτοῦ χάριν ἐξ αὐτοῦ· ἧς ὁ ἄνθρωπος στερούμενος ἐπι-
 κλειὸν τραχύνεται ἐκ τοῦ διαβόλου, καὶ μὴ ἔχων τὸν Θεὸν ἐν D
 ἑαυτῷ καταλαμβάνει αὐτὸν ἢ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἐν δὲ τοῖς ἀνωτέρω προγεγραμμένοις χρόνοις ἐκ τῆς φυλῆς
 15 τοῦ Ἰάφεθ ἐγεννήθη Σερούχ, ὅστις πρῶτος ἤρξατο τοῦ ἑλλη-
 νισμοῦ καὶ τοῦ δόγματος τῆς εἰδωλολατρίας, καθὼς Εὐσέβιος ὁ
 Παμφίλου συνεγράψατο· αὐτὸς γὰρ ὁ Σερούχ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 τοῖς πάλαι γενομένους ἢ πολεμιστὰς ἢ ἡγεμόνας καὶ τι πράξαντας
 ἀθρίας ἢ ἀρετῆς ἄξιον ἐν τῷ βίβῳ τοῦ μνημονεύεσθαι, καὶ ὡς
 20 ἡτίας αὐτῶν προπάτορας, ἀνδριῶσι στηλῶν ἐτίμησαν, καὶ ὡς P 46
 θεοῖς προσεκύνουν αὐτοὺς καὶ ἐθυσίαζον. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἄν-
 θρωποι ἀγροοῦντες τὴν τῶν προγόνων γνώμην, διὰ ὡς προπά-
 τορας καὶ ἀγαθῶν εὐρετὰς ἐτίμησαν μνήμαις μόναις, ὡς Θεοῦ

queratur. qui vero in diversam partem declinabunt melioribusque iniu-
 siciam praeferent, si suam ipsorum vitam pessumdabunt, sibi que ipsis
 fuisse exitii auctores ac perniciem conscivisse capiti suo convincentur.
 in hanc sententiam etiam sanctus Isidorus ait: delictorum incrementum
 divinam et ab omni perturbatione alienam naturam veluti cogit a sua
 naturali bonitate ad iram suae naturae non propriam decedere. itaque
 Iudeos Christus sic affabatur (Matth. 23) "quoties volui vos ad me colligere,
 et nobiscum?" quando igitur, inquit, humanitatem meam non amplecti-
 mini, meam puniendi potestatem experiemini. cum enim videt deus ho-
 minem ad extremam malitiam declinare, suam ab eo gratiam auferit: ea
 catus homo magis magisque a diabolo exasperatur, eumque ira dei
 quam in se non habet occupat.

His temporibus quae superius sunt enarrata, ex stirpe Iapeti Seru-
 chus quidam exstitit, auctor Graeci moris, et simulacrorum cultum in-
 stituit, ut Eusebius Pamphili F. scriptum reliquit. is enim Seruchus,
 ac qui cum ipso erant, maiores suos qui vel bellatores vel imperatores
 fictis aliquod forte ac memorabile fecissent statuis honoraverunt divi-
 nisque honoribus et sacrificiis coluerunt. at posterī, cum ignorarent
 priorum hoc fuisse consilium, ut eorum qui generis sui auctores ac bo-
 norum inventores fuissent memoriam duntaxat colerent, istos tanquam

ἐπουρανίους ἐτίμων καὶ ἐθυσίαζον αὐτοῖς. ἦν δὲ τὸ τῆς ἀποθειώσεως σχῆμα τοιοῦτον. ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν βίβλοις ἐτάσσοντο τὰ ὄνματα αὐτῶν μετὰ τελευτῆν, καὶ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐορτὴν αὐτῶ ἐπιτελοῦν, λέγοντες τὰς αὐτῶν ψυχὰς εἰς τὰς τῶν μακάρων νήσους εἶναι καὶ μηκέτι κρῖνεσθαι ἢ καλεσθαι πυρὶ. καὶ διέμειναν ἕως τῶν χρόνων Θάρα τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ ταῦτα. ἀλλὰ καὶ ὁ σοφώτατος Σοφοκλῆς ἐν τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐξέθετο ταῦτα·

B εἰς ταῖς ἀληθείαισιν, εἷς ἐστὶν θεός,
ὃς οὐρανὸν τέτευχε καὶ γαῖαν μακρὰν
πόντου τε χαροπὸν οἶδμα κἀνέμων βίας.
θνητοὶ δὲ πολλοὶ καρδίᾳ πλανώμενοι
ἔδρυσάμεσθα πημάτων παραψυχὴν
θεῶν ἀγάλματ' ἐκ λίθων τε καὶ ξύλων
ἢ χρυσοτεύκτων ἢ ἐλεφαντίνων τύπους,
θυσίας τε τούτοις καὶ καλὰς πανηγύρεις
τεύχοντες ἡμεῖς εὐσεβεῖν νομίζομεν.

μοναρχίαν γὰρ ἔδοξε δοξάζειν ὁ αὐτὸς Σοφοκλῆς.

C Ἴωνες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἴους, τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοὶ γεγονότες,
τοῖς ξοάνοις προσεκύνουν, ὅσπισι μέμφεται ὁ Χερρονήσιος Πλούταρχος ὡς πλάνην ἀγαλμάτων τινῶν εἰσάγουσι, τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας θεοποιούμενοι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς ἡ τῶν

20 Χαίρωνος?

caelestes deos honoribus et sacris sunt venerati. forma autem inter deos aliquem referendi talis est. in commentarios sacrorum nomen defuncti inscribatur, statoque tempore diem ei festum celebrabant, dicentes animam eius in beatorum insulis esse, iudicio et flammis porro non, obnoxiam. atque haec obtinuerunt usque ad Tharac aetatem, qui Abrahami pater fuit. quin et sapientissimus Sophocles in suis scriptis haec posuit

deus unus est re vera, est unicus deus,
caelum et soli longos qui tractus cendidit,
aequor marisque vastum ventorumque vim.
errore ducta gens tamen mortalium
simulacra divum, qui tueantur a malis,
posuere saxea, lignea, quin et aurea
et ex elephantorum formata dentibus;
quibus rem sacram facientes et festos dies
agentes se pietate defungi putant.

ipse enim Sophocles videtur sensisse unum esse universi imperatorem.

Iones autem, quorum generis princeps Io fuit, Graecorum duces simulacra adoraverunt, quos Cherronesius Plutarchus reprehendit ut ex rorem simulacrorum invehentes, caelestibus luminibus soli ac lunae de

Αιγυπτίων θεογονία περιέχει. αὐτοὺς γὰρ λέγει τὸν σύμπαντα κόσμον διακῆν καὶ τρέφειν, ἀξάνοντας τὰ πάντα τῇ τριμερῶς κοίτῃ τῶν πέντε πλανήτων καὶ τῆς λοιπῆς ἀστροθεσίας κατὰ γῆσεις καὶ ἀστέρας.

Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἐρχθεός, Αἰγυπτίων δὲ ἐβασίλευσε Πετισιώνιος ὁ καὶ Φαραώ, ὅστις εἶχε μάγους τὸν Ἰαννῆν καὶ Ἰαμβρῆν. ἐπὶ τῆς βασιλείας ἐκ τούτου ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἦν πεπαιδευμένος πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· οἱ δὲ Αἰγυπτῶται ἐφοβούντο τοὺς Ἑβραίους ὡς γενομένους πολλούς, καὶ ἐκάκων αὐτοὺς τῇ πλεονθείᾳ καὶ τῷ πηλῷ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπιπέτις βαρεῖς, καὶ ἑστέναζον θλιβόμενοι. καὶ προσέσχε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ᾄδοντο τῷ θεῷ, ὃς καὶ ἐκέλευσε τῷ Μωϋσῆϊ εἰσελθεῖν πρὸς Φαραώ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀποβίβειν τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, λατρεῦσαι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν. καὶ εἰσελθὼν Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὴν τοῦ θεοῦ κέλευσιν. ὁ δὲ Φαραώ λέγει αὐτοῖς “εἰ ἀληθεύεις ἵν’ ὁ θεός σου ταῦτα ἐκέλευσεν, ἴδού, εἰσὶν Αἰγύπτιοι σὺν ἐμοὶ ποιῶντες θαύματα· ἂν νικήσῃς αὐτοὺς διὰ τοῦ θεοῦ σου, παρέξω σοὶ ἄνθρωποι ἐκέλευσε.” καὶ ἔστησεν ἐναντίον ἀλλήλων τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν. καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς ῥάβδους αὐτῶν ὄφεις· καὶ ῥέψας Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐγένετο ὄφις μέγας καὶ κατέπιε

magos tribuentes, ut Aegyptiorum theogonia habet. dicit enim ab his totum mundum gubernari atque ali, omnibus incrementum largientibus τῶν πέντε ἀστροθεσιῶν καὶ τῆς λοιπῆς ἀστροθεσίας κατὰ γῆσεις καὶ ἀστέρας.

Μωϋσῆος ἀετῆς Αἰγυπτίων ἄρχων ἦν Ἐρχθεός, Αἰγυπτίων Πετισιώνιος ὁ καὶ Φαραώ. ἔσχε μάγους τὸν Ἰαννῆν καὶ Ἰαμβρῆν. ἐπὶ τῆς βασιλείας ἐκ τούτου ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἦν πεπαιδευμένος πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· οἱ δὲ Αἰγυπτῶται ἐφοβούντο τοὺς Ἑβραίους ὡς γενομένους πολλούς, καὶ ἐκάκων αὐτοὺς τῇ πλεονθείᾳ καὶ τῷ πηλῷ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπιπέτις βαρεῖς, καὶ ἑστέναζον θλιβόμενοι. καὶ προσέσχε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ᾄδοντο τῷ θεῷ, ὃς καὶ ἐκέλευσε τῷ Μωϋσῆϊ εἰσελθεῖν πρὸς Φαραώ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀποβίβειν τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, λατρεῦσαι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν. καὶ εἰσελθὼν Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραώ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὴν τοῦ θεοῦ κέλευσιν. ὁ δὲ Φαραώ λέγει αὐτοῖς “εἰ ἀληθεύεις ἵν’ ὁ θεός σου ταῦτα ἐκέλευσεν, ἴδού, εἰσὶν Αἰγύπτιοι σὺν ἐμοὶ ποιῶντες θαύματα· ἂν νικήσῃς αὐτοὺς διὰ τοῦ θεοῦ σου, παρέξω σοὶ ἄνθρωποι ἐκέλευσε.” καὶ ἔστησεν ἐναντίον ἀλλήλων τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν. καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς ῥάβδους αὐτῶν ὄφεις· καὶ ῥέψας Μωϋσῆς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐγένετο ὄφις μέγας καὶ κατέπιε

τοὺς ὑπὸ τῶν μάγων γενομένους ὄφεις. καὶ κατέλασεν ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησεν αὐτοῖς κύριος ὁ θεός. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν “βάδισον πρὸς Φαραώ, καὶ ἐξελεύσεται μετὰ σου εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τύψον τῇ ράβδῳ σου τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, καὶ μεταβαλεῖς αὐτὰ εἰς αἷμα.” καὶ τούτου γενομένου μετεβλήθη πάντα τὰ ὕδατα εἰς αἷμα, καὶ ἀπέθανον οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθύες, καὶ οὐκ ἠδύνατο πιεῖν ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι πάντα τὰ ὕδατα μετεστράφη εἰς αἷμα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἐπαινοῖδοι τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως· ἐσκληρόνθη δὲ ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν. καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας παρακληθεὶς Μωϋσῆς ὑπὸ τοῦ Φαραώ προσήξατο, καὶ πάλιν ἐγένετο τὰ ὕδατα καθαρὰ. καὶ λέγει Μωϋσῆς πρὸς Φαραώ “ἴδού, εἶδες τὴν τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ δύναμιν· ἀπόλυσον τὸν λαόν, ἵνα λατρεύσωμεν τῷ θεῷ.” ὁ δὲ Φαραώ σντασσομένης ἀνεβάλλετο. καὶ ᾄξατο Μωϋσῆς πρὸς τὸν θεὸν πέμψαι πλῆγὰς τοῖς Αἰγυπτίοις, ἵνα ἀναγκασθῇ Φαραώ ἀπολῦσαι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ ἐπέμψεν κύριος ὁ θεὸς τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν δεκάπληγον ὀργήν, ὥστε παρακαλέσαι τὸν Μωϋσῆα καὶ εἰπεῖν αὐτῷ “ἔξαι τῷ θεῷ σου, ἵνα ῥυθῇ ἡ χώρα αὕτη τῶν τοσοῦτων κακῶν· καὶ ζῆ κύριος ὁ θεός σου, οὐ κωλύσω σε λαβεῖν τὸν λαόν σου τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸ λατρεύσαι ἡμᾶς αὐτῷ.” ὁ δὲ Φαραὼ ἀπελθὼν ἐν Μέμφει εἰς τὸ περιβόητον μαντεῖον, καὶ λαθὼν τὸν προρρηθέντα χρησμὸν καὶ ὑποστρέψας εὐθὺς ἀπέλυσε τὸν

tata anguem, qui a magis factos angues deglutivit. ceterum Pharaonis cor obduratum fuit, neque mandato dei obtemperavit. deinde ad Moysen dominus dixit “accede Pharaonem, isque tecum ad amnem egredietur, tu aquas fluminis baculo tuo feries, et statim in sanguinem vertentur.” egit hoc Moses, universaque aqua in sanguinem redacta, mortui sunt in fluvio pisces; atque ob mutatam in sanguinem aquam bibere eam Aegyptii nequiverunt. ad eundem modum quoque incantatores Pharaonis sine beneficio egerunt. cor au em Pharaonis induruit, neque audiens dicto Moses et Aaronis fuit. elapsis septem diebus, Moses Pharaonis rogatu a deo precibus obtinuit ut aquae repurgarentur. tum Moses Pharaonem monere, quando dei ab Israelicis culti potentiam vidisset, uti populum eum ad deo suo exhibendum cultum dimitteret. Pharae actione interposita rem extraxit. proinde Moses a deo precibus contendit ut calamitates Aegyptiis immittat, hisque Pharaonem ad dimittendum Indaeos compellat. immisit deus Aegyptiis decemplexem miseriam, qua suam iram testaretur; eaque rex permetus a Mose petiit ut Aegyptiis a tot tantisque malis liberationem a deo impetraret, “ita vivit” inquit “deus tuus, uti ego tum non impediam quin accepto tecum Israelitico populo deo cultum praestes.” porro autem Pharaon Memphim profectus, consulto ibi celeberrimo isto oraculo acceptoque quod rettulimus responso, reversus illico Moysen atque Aaronem cum po-

Ἰσραὴλ μετὰ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών. ἔλαβε δὲ ὁ λαὸς ἐν χεῖρεσι
 ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων σκευή χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμὸν πο-
 λύν. καὶ μετὰ τὸ ἐξελεῖν αὐτοὺς μετεμελήθη Φαραώ, καὶ κατε-
 δάξεν ὀπίσω αὐτῶν μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ κατέλαβεν
 5 αὐτοὺς παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. οὗς διασάμενοι οἱ Ἰσραη-
 λῖται ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ
 Μωϋσῆς ἐπληξε τὴν θάλασσαν ῥάβδῳ, καὶ διηρέθη τὰ ὕδατα,
 καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς ὡς διὰ ξηρᾶς. ὕψισθεν δὲ τούτου εἰσηλθόν
 καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πάντες ἅμα τῷ Φαραῷ μετὰ τῶν ἁρμάτων αὐ-
 10 τῶν. ἰδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Ἰσραηλῖται διερχομένους φόβῳ συνε-
 σέδησαν ἀπειρῶ. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐκτείνας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐπι-
 στρακτικῶς ἀποκατέστησε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. καὶ ἔφυ- P 48
 γον πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μηθενὸς ὑπολειφθέντος.
 ὅπου διασάμενοι οἱ Ἰσραηλῖται τὸν ἔρυσάμενον αὐτοὺς θεὸν ἐδοξο-
 15 λόγησαν, προηγουμένην τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, καὶ λεγόν-
 των "ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται," ἐφεπομένης
 τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Μαρίας μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ ἀνακρονο-
 μέης τὸ τρίπανον.

Ὅτι ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται μόνους δέκα μῆνας ῥιφῆραι
 20 τὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῷ ποταμῷ, ἕως οὗ ἀνελήφθη
 Μωϋσῆς ὑπὸ τῆς βασιλείας· διὰ τοῦτο δέκα πληγαὶ ἐδόθησαν
 ἐν δέκα μῆσι τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τέλος ἐν τῇ θαλάσῃ κατεστρά-
 φθησαν ὃν τρόπον τὰ βρέφη τῶν Ἑβραίων ἐν τῷ ποταμῷ ἀπέπνι-
 γον, χλίων ἀνδρῶν ἀποπνιγόντων ἰσχυρῶν Αἰγυπτίων ἀνδ' ἐνδὸς B

pale Indico dimisit. mutuatus autem est populus ab Aegyptiis vasa
 aurea et argentea vestemque multam. eo digresso factum Pharaeo mu-
 tavit, insecutusque eos est cum curribus suis, atque assecutus apud ru-
 brum mare. Israelici visis Aegyptiis sublato clamore dei auxilium im-
 ploraverunt. ibi tum Moses manu porrecta mare bacule percussit: statim
 aquae ita sunt divisae, ut universus populus tanquam per siccum transi-
 verit. cum subsecuti sunt Aegyptii omnes cum Pharaone et curribus
 suis. quos cum viderent Israelici pertransire, ingens apud hos terror
 est eortum. at Moses virga sua retrorsum porrecta aquam alveo resti-
 tuit, eaque omnes Aegyptii sunt obruti, nullo superatite. hoc viso
 Israelici dei qui ipsos videret laudes praedicaverunt, praecentibus in
 haec verba Mose atque Aarone "canamus dominum, nam gloriose glo-
 riam suam testatam fecit" etc, subsequentibus Maria et mulieribus, ac
 tympanis pulsantibus.

In parva Genesi scriptum est solos decem menses abiectos fuisse
 in manum pueros Israelicorum, donec a regina Moses inde exemptus
 fuit. ideo etiam decem genera calamitatum per decem menses Aegyptiis
 infusa, eoque domum in mari periisse, quomodo Ebraeorum pueros in
 hinc suffocaverant, ita quidem, ut loco unius infantis Israelici mille

βιβάτους Ἰσραηλιτικοῦ, αὐτὰν δὲ τὸν Μωϋσῆν εἰς τὸ βασιλικὸν γένος ἐκασκοῖσάτο ἢ θυγάτηρ Φαραώ, οὐ μέντοι ἀνῆκε τῆς ἐπιτομῆς ἐργασίας τοῦ Ἰσραηλῆως. ἀνδρωθέντος δὲ τοῦ Μωϋσῆως ὑπερβάντες Αἰθίοπες τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν δευκῶς τὴν Αἴγυπτον ἐπῆλθοντο, ὡς τὰς πόλεις σχεδὸν πάσας ἀνατρέψαι καὶ τὸν στρατὸν αὐτῆς ἀφανίσει καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀποσφάξαι. ἔμειναν ὡς Αἰγυπτίοις πολεμοῦντες ἐπὶ ἔτη πέντε. ἐν ἀπορίᾳ γοῦν πολλῇ κακιστάτες Αἰγύπτιοι χρησιμεύονται ὡς τῷ Μωϋσῆ τὴν στρατηγίαν ἐγχειρίσαι, καὶ παρακαλοῦσι τὴν Θέρμουθιν ἐπιτρέψαι αὐτῷ τὴν στρατηγίαν· ἡ δ' ἀνείδιξεν αὐτοὺς καὶ κακοὺς ἀπέφαινε σὺν τοῖς ἱερογραμματεῦσιν εἰς θάνατον ἐπιβουλεύσαι τῷ παιδὶ βουληθέντας· ὁμοίως ὡς ὑπὲρ πατρίδος πολεμήσαντα ἔξαπέστειλεν, ἀσμεπλάστατα τοῦ παιδὸς δεξαμένου τὴν ἐπιταγὴν καὶ μηδὲν ἀγωνιάσαντος. ἠδέξθη γὰρ πάσῃ ἀρετῇ κοσμηθεὶς καὶ παιδευθεὶς πᾶσαι σοφίαν Αἰγυπτίων, ὡς βασιλέως υἱὸς καὶ φύσιν ἔχων δεξιάν, ἀνδρείος τε ἐν τοῖς πολέμοις. ὃς τριακοντούτης τυγχάνων τοιοῦτον ἀόλεμον ἀνεδέξατο· καὶ ἐπὶ δέκα ἔτη ἐσχάτως τοὺς Αἰθίοπας πολεμήσας καὶ Αἰθιοπίαν πᾶσαν ἀφανίσας, τὴν τε Σαβὰ μητροπόλιν βασιλεύουσαν Αἰθιοπίων παραλαβὴν, τὴν Αἴγυπτον ἔλευθεροῦ πάσης πολεμικῆς ἐπιβουλήs. ἐντεῦθεν ἄρχεται αὐτῷ ὁ φθόνος παρ' Αἰγυπτίοις, ἔξαιρέτως δὲ αὐτῷ παρὰ τῷ Χενεφρῆ· ἐν τοῖς γὰρ τετελευτήκει ὁ Παλμανώθης καὶ ἡ Θέρμουθις. καὶ τοῖς

validi viri Aegyptii interiorint. ceterum Mosem Pharaonis filia in regium genus adoptavit, neque tamen Israelicis de imperato opere quicquam remisit. cum Moses virilem aetatem attigisset, Aethiopes Indo fluvio traiecto gravibus incursionibus Aegyptum populati sunt, ita quidem ut urbem prope omnes everterint, exercitum Aegyptium deleverint, ductore eius trucidaverint. duravit id bellum annos quinque. Aegyptii autem in summas redacti angustias oraculo iubentur imperium Mosi deferri itaque et a Thermuthi hoc contendunt. ea acriter in ipsos invecta quo eos per dolum diceret re cum scribis rerum sacrarum composita id consilium filii sui interficiendi causa tractasse, tamen Mosem dimisit ut pro patria propugnaturum. et quidem Moses id mandatum libentissimè in se recepit, neque omnino quicquam reformidavit. quippe omni virtute auctus adoleverat, omnibusque Aegyptiorum artibus veluti regis filius institutus fuerat: ad haec ingenio erat prompto et ad rem bellam forti. is ergo annum agens trigesimum eius belli gerendi munus subiit. quo cum per decennium gesto Aethiops in extremum discrimen compulsisset, totamque devastaasset Aethiopiam, Sabamque praecipuum urbem ac caput eius regni in suam potestatem redegisset, ab omni hostium metu Aegyptum liberavit. inde odia Aegyptiorum adversus eum cooperant, praecipue autem Chenephris. nam interea temporis Palmathos ac Thermuthis in fata concesserant. itaque ergo Chenephris var-

ην λιβουλεύεται ἀπὸ ποικίλων βασκαίνων, Χαναθώθη δὲ ἐπι-
 τρέει τὴν τοῦ Μωϋσέως σφαγὴν· ἣν γνοὺς Μωϋσῆς ἀναιρεῖ αὐ-
 τὴν, καὶ οὕτω φεύγει διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Ἀραβίαν πρὸς Ἰο-
 θὴν τὸν καὶ Ραγουήλ, καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γά-
 μον, ἧς ἐπαυδοποίησε τὸν Ἰηρῶμ καὶ τὸν Ἐλεάζαρ. Μωϋσῆς P 49
 δὲ ὢν ἐν Αἰγύπτῳ κτίζει πόλεις δύο ἐπ' ὀνόματι τῆς μητρὸς αὐτοῦ
 τῆς βασιλείσης.

Ὅτι Εὐπόλαμὸς φησι τὸν Μωϋσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι,
 καὶ γράμματα παραδῆναι Ἰουδαίοις πρῶτον, παρὰ δὲ Ἰουδαίων
 10 Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων· νόμους δὲ
 πρῶτον Μωϋσῆς γράφει τοῖς Ἰουδαίοις. καταλιπὼν δὲ Μωϋσῆς
 τὰς καὶ Ἀίγυπτον διατριβὰς εἰς τὴν ἐρημον ἐφιλοσόφει, διδα-
 σόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ
 κόσμου καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῶν μετ' ἐκείνον, καὶ τοῦ
 15 ἐπιτακτισμοῦ, καὶ τῆς συγχύσεως καὶ ποικίλης τῶν γλωσσῶν, καὶ
 τῶν περὶ τὸν πρῶτον ἀνθρώπων, καὶ τῶν μέχρις αὐτοῦ χρόνων,
 καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ B
 Ἰουδαίῳ ἔθνει, καὶ τὰς τῶν ἄστρων θέσεις καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ
 ἀριθμητικὰ καὶ γεωμετρικὰ καὶ πῦσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ
 20 Γένεσι κεῖται. καὶ ὅτι ἐν ῥημῷ ἔτει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας
 ἤρξαντο Αἰγύπτιοι δέχεσθαι τὴν δεκάπληγον. ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ τὰ
 ἴδιαι εἰς αἷμα μεταβλήθη, Ἰουλίῳ βάτραχοι, Αὐγούστιῳ σκνίπες,
 Σεπτεμβρίῳ κυνόμυια, Ὀκτωβρίῳ κτηνῶν πτώσεις, Νοεμβρίῳ

Moscm insidiis petivit, invidia concitus; ac Chanathothae Mosi necem
 mandavit. Moses cognitis insidiis, eo interfecto, fuga per solitudinem in
 Arabiam pervenit ad Iethorem, qui idem Raguelus dicitur; cuius filia
 ducta Gersamum et Eleazarum procreavit. dum in Aegypto esset, duas
 urbes reginae matri suae cognomines condidit.

Eusebius asserit Moscm primum sapientem fuisse, primumque li-
 teras tradidisse Indaeis; ab his Phoenices, rursusque a Phoenicibus
 Graecos Indaeis leges pesuit. idem ho-
 minem in Aegypto consuetudine relicta in solitudinem, ut sapientiae
 studio vacaret, se contulit. ibi (ita quidem parva Genesis refert) a Ga-
 briele angelorum principe edoctus fuit de origine mundi, de prime ho-
 minis et cum subsecutis, de diluvio, de confusione et diversitate lingua-
 rum, de statu primi hominis, de temporibus usque ad ipsum elapsis, de
 lege quam Indaeis erat traditurus, de siderum positu, elementis, arith-
 metica, geometria, et omnibus scientiis, ut ibidem perscriptum est.
 anno servitutis in Aegypto Indaeae centesimo quadragesimo quarto de-
 cem plagis Aegyptus affligi divinitus coepit. mense Iunio aquae in san-
 guinem sunt conversae, Iulio ranae, Augusto sciniphae, Septembri musca
 canis, Octobri pestis pecoris, Novembri pustulae et ulcera, Decembri

φλυκτίδες καὶ ἔλκη, Δεκεμβρίῳ χάλαζα, Ἰανουαρίῳ ἀκρίς, Φεβρουαρίῳ σκότος ἡμέρας τρεῖς, Μαρτίῳ τὰ πρωτότοκα. τῇ ἰδ' τοῦτου τοῦ μηνὸς σκυλεύσαντες τοὺς Αἰγυπτίους ἐξῆλθον, προστάξει Θεοῦ τοῦτου πεποιηκότες. μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, λαβὼν Σεπφόραν τὴν γυναῖκα Μωϋσέως καὶ 5 τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, κατέλαβε πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτι πολεμοῦντα τὸν Ἀμαλήκ. καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὰ ἐν τῷ Σιναιῷ ὄρει νομοθετεῖται, καὶ ἡ δεκάλογος δίδοται Μωϋσῆι καὶ Ἀαρὼν καὶ παντὶ τῷ λαῷ. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν κελεύεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Μωϋσῆς μετὰ Ἰησοῦ ἀνελθεῖν ἐν 10 τῷ ὄρει καὶ λαβεῖν τὰ πύξια γεγραμμένα, ἃ προενομοθέτησεν ὁ Θεός. τότε καὶ τὸν τύπον τῆς σκηνῆς θεωρεῖ καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα. μοσχοποιεῖ δὲ ὁ λαός, καὶ συντριβεῖ Μωϋσῆς τὰς θεωρηθῆσας πλάκας. εἶτα πάλιν κελεύεται λαξεῦσαι πλάκας καὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἰδοὺ ἡ δεκάλογος παρὰ Θεοῦ τρίτον 15 παραδέδοται, πρῶτον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἦν ἴκα αἱ σάλπιγγες καὶ ὁ γνόφος, δεύτερον ἦν ἴκα τὸ παράδοξον τῆς σκηνῆς καὶ τὰ περὶ τὴν σκηνήν, τρίτον μετὰ τὴν μοσχοποιίαν. καὶ τότε γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ἐν τῷ ὄρει, ἄρτον μὴ φαγὼν μηδὲ ὕδωρ πιών· ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ προσώπου αὐτοῦ τότε ἐξέλαμ- 20 πυν εἰς τὸν λαόν.

Καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κελευσθεὶς Μωϋσῆς ἐξαριθμῆσαι τὸν λαὸν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ P 50 ἐπάνω τοὺς ἐξεληθόντας ἐξ Αἰγύπτου, χωρὶς γυναικῶν παιδίων καὶ

grando, Ianuario locustae, Febuario triduanse tenebrae, Martio primogenitorum interitus. die Martii decimo quarto depraedati iussu dei Aegyptios Iudaei exiverunt. post exitum ex Aegypto Iothor Mosis socer, assumpta Sepphora Mosis uxore eiusque duobus filiis, ad Mosem in solitudinem pervenit, adhuc cum Amaleco bellum gerentem. tertio ab exitu mense lex in monte Sinai lata, decemque praecepta Mosi Aaroni atque universo populo data sunt. secundum hoc rursus Moses iubetur assumpto Iosua montem conscendere, tabulasque accipere in quibus lex dei perscripta erat. eodem tempore exemplar quoque tabernaculi vidit, reliquaue item omnia quae ad id pertinebant. Interim populus vitulum fecerat. Moses a deo factas tabulas confringit, iubetque alias ex lapide excidere, et montem conscendere. atque ecce, tertium decalogus a deo traditur, primum in monte Sinai, ubi tubae et caligo, secundo, cum admirabilis scenae et ad id pertinentium visum Mosi est oblatum, tertio post effectum vitulum: nam et tunc Moses quadraginta dies in monte commoratus est, ita ut neque panem ederet neque aquam biberet. sed et splendor faciei eius tunc ad populum effulsit.

Undecimo anno ab exitu de Aegypto, Moses iussus numerum populi inire, a viginti annos nato et amplius qui egressi essent ex Aegypto,

τῆς Λευιτικῆς φυλῆς, εἶρε μυριάδας ἐξήκοντα καὶ τρισχιλίους πεντακοσίους πενήκοντα, ἀπὸ τῶν εἰσελθόντων εἰς Αἴγυπτον οὐ ψυχῶν, εἰς ἔτη σιέ'. πάντες δὲ οὗτοι ἐν τῇ ἐρήμῳ διεφθάρησαν ποικίλως, οἱ μὲν διὰ βλασφημίαν, οἱ δὲ δι' εἰδωλολατρείαν, οἱ δὲ 5 δι' ἀπιστίαν, ἐκτὸς Ἰησοῦ καὶ Χάλεβ. ἔζησε δὲ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὁ δὲ τοῦ Ἰεφονῆ Χάλεβ ἔτη ἑκατὸν ἐξή-
κοντα.

Ἔτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑξαριθμῆσει, ἦν ἱκανὰ Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης 10 ἀριθμῆσεως, ἦν ἱκανὰ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τὸν λαόν. γέγονε δὲ ἡ πρώτη ἀρίθμησις περὶ τὸ Σίναιον, ἡ δὲ δευτέρα παρὰ τὸν Ἰορδάνην.

Ἔτι δεήσεις μεγάλας ποιησάμενος πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ δια-
βῆναι τὸν Ἰορδάνην καὶ ἰδεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας οὐχ ὑπηκού-
15 σθη, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός "ικανούσθω σοι, ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην." καὶ ἐτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ ἑτῶν ἑκατὸν δέκα. καὶ ἡγεῖται τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς ἔτη κς', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ἑκατὸν δέκα.

Ἀλλὰ δέον ἡγησάμεν σαφέστερον τὰ περὶ τοῦ μακαρίου 20 Μωϋσέως διεξιλεῖν. μέλλων γὰρ ὁ Θεοπέσιος οὗτος τὸν δευτέ-
ρον νόμον δέχεσθαι ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ κατέβη κύριος ἐν νε- C

18 δέκα] εἴκοσι margo P

absque mulieribus et liberis atque Levitica tribu, invenit summam sexcentorum milium, ac trium milium quingentorum quinquaginta. ad hunc numerum populus spatio 215 annorum ex 75 capitibus excreverat, quae in Aegyptum descenderant. verum haec omnis multitudo in solitudine diversis modis omnes perierunt, alii, quod de deo impie essent locuti, alii ob simulacrorum cultum, alii ob incredulitatem. soli Iosua Nauae F. et Calebus Iephunae F. superstites fuerunt; quorum ille 110, hic 160 annos vixit.

In secunda populi recensione a Mose et Eleazaro instituta ne unus quidem eorum mortalium superfuit qui in priore fuerant recensione, quam Moses et Aaron obiverant. ea iuxta montem Sinai, posterior pone Iordanem acta fuit.

Moses cum a deo multis precibus supplex contendisset ut sibi Iordanem transire terramque promissam cernere daretur, non obtinuit. sed dixit ei deus "hoc tibi sufficiat. ascende in verticem montis, oculis tuis eminus terram istam speculari: non enim transibis Iordanem." mortuus est autem Moses eo in monte, annos hatus 120. ductor populi post eum fuit Iosua per annos 27, vixitque annos omnino 110.

Enimvero operae fore duxi res beati Mosis planius explicare. is ergo accepturus secundario legem in montem ascendit. descendit eo in

φῆλη, καὶ παρέστη ἀπὲν ἐκεῖνος ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα· ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιε. καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης, τοὺς δέκα λόγους. καὶ λαβὼν τὰς πλάκας καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους δεδοξασμένος, εἶδεν Λαυρῶν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον Μωϋσέως, 5 καὶ ἦν δεδοξασμένον, καὶ ἐφοβήθη ἀπὲν προσεγγίσει· καὶ διὰ τοῦτο κάλυμμα ἐπέτιθει, ἥνικα πρὸς αὐτοὺς ὠμίλει. μετὰ γὰρ ἡμέρας τεσσαράκοντα κατελθὼν, καὶ διὰ τὴν μοσχοποιίαν θυμω-
D θεις, εὐθέως τὰς πλάκας συνέτριψε καὶ αὐτίκα προσέταξεν ἡβη-
δὸν πάντας τοὺς παρατυχόντας ἀναιρεθῆναι. καὶ τὸν μόσχον ἔξα-
φανίσας, καὶ τρισχιλίους αἰσχίστους ἄνδρας ἔξολοθρέυσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τῇ ἐπιούσῃ θᾶπτον ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος πρὸς κύριον, δυσωπήσων αὐτόν. καὶ ἄκουσον τί φησὼν ἢ γραφῆ. καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον, εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν· ὕμεις ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ νῦν ἀναθήσομαι πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ἔξι- 15 λάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν.” καὶ ἐπέστρεψε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, καὶ εἶπε· δέομαι, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν με-
P 51 γάλην καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς. καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες, εἰ δὲ μή, ἔξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας.” καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν· εἴ τις ἡμαρτεν 20 ἐνώπιόν μου, ἔξαλειψω αὐτόν ἐκ τῆς βίβλου μου. νυνὶ δὲ βιάδιζε, καὶ ὁδήγησον τὸν λαόν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶρηκά σοι, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελός μου προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου· ἧ δ’ ἂν

nube dominus, eique Moses adstitit per dies 40 noctesque totidem, ita ut neque pane vesceretur neque aquam biberet. et scripsit in tabulis verba testamenti, decem ista verba. cumque splendore ornatus sumptis tabulis de monte descenderet, vidit Aaron universusque populus faciem Mosis coruscantem, metueruntque ad eum accedere. itaque velamine capitis usus est, quoties cum ipsis ageret. etenim post 40 dies cum descendisset, ira ob vitulum effectum percitis illico tabulas comminuit, et quicumque flagitio erant obnoxii, internecone deleri iussit. tum vitulo e medio sublato, unoque die tribus virorum pessimorum milibus interfectis, postridie celeriter ad dominum in montem se contulit, quasi pudorem ei, nisi deprecanti annueret, incussurus. atque audi quid scriptura dicat (Exod. 32) "postridie Moses ita populum est allocutus. ingens flagitium commisistis. nunc itaque adscendam ad deum, ut vos, qui peccato eum irritastis, in gratiam eius restituum. reversusque ad dominum Moses dixit: deprecor. populus iste grandis se facinoris obligavit deos sibi flagendo. nunc ergo, siquidem eis hęc suum scelus ignoscis, ignosce: sin vero, me ex libro quem scripsisti deleto. respondit autem deus: si quis adversum me deliquerit, eum de libro meo delebo. nunc autem tu vade, populumque due ad locum quem tibi indicavi. atque ecce, angelus meus praeceudet te. qua autem die eos visitabo, ea poenam pro hoc

ἡμέρα ἐπισκέπτομαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.”
 ὥστε λοιπὸν ἀναμφέριστόν ἐστιν ὡς ὕδατος ἀναμάρτητον ἐφεξῆς ἀπό-
 σπας ἔφυ θεοφοροῦμενος ὁ θεοπέσιος Μωϋσῆς, θεῶν λόγῳ τρε-
 φόμενος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν. ἦν δ' ἂν εἰσεπορεύετο
 ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ σκητῇ τοῦ μαρτυρίου, εἰστέκει πᾶς ὁ λαὸς σκο-
 πῶντες. ὡς δ' ἂν εἰσῆλθε Μωϋσῆς ἐν τῇ σκητῇ, κατέβησαν **B**
 ὁ στυλὸς τῆς νεφέλης καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν σκητὴν. ὁ δὲ λαὸς εἴωρα
 τὸν στυλὸν τῆς νεφέλης, καὶ προσεκύνουσιν ἕκαστος ἐκ τῆς σκητῆς
 αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἐλάλει κύριος μετὰ Μωϋσέως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.
 10 καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐκ τῆς ὁργῆς κυρίου διαφόρως ἐπαγωνιζόμενος
 ἐξέλειπται, τοσοῦτον ἠλθῆσε τῆς οικίας σωτηρίας ὡς καὶ ἐν τῇ
 θραύσει τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν Αὐβιδ στήναι. οἱ δὲ ἀχάριστοι ὄντες
 μᾶλλον κατεξανίσταντο τοῦ προφήτου. ὅσοι δὲ κατεξανίστησαν
 αὐτοῦ, οἱ μὲν κατεπτώθησαν εἰς γῆν ζῶντες, οἱ δὲ θεοῦ πυρὸς
 15 γεγόνασι παρανάλωμα. φησὶ γάρ “καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν
 τῇ θραύσει χιλιάδες δεκατέσσαρες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τε-
 θνηκῶτων ἔνεκεν Κορέ.” **C**

Καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐλοιδορεῖ ὁ
 λαὸς τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρῶν. καὶ καταβοήσαντες, εἶπε κύριος
 20 πρὸς Μωϋσῆν “λάβε τὴν ῥάβδον ταύτην, καὶ ἐκκλησίασαι τὴν συν-
 αγωγὴν σὺ καὶ Ἀαρῶν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν
 πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς.” καὶ ἔλαβε
 Μωϋσῆς τὴν ἀπέναντι κυρίου ῥάβδον, καὶ ἐξεκλήσιασε τὴν συν-

14 κατεπόθησαν?

delicto ipsis infligam.” proinde extra controversiam est, 80 continuos
 dies beatum Moysen divino instinctu affectum cibo abstinuisse, alitum dei
 sermone secundum domini dictum. porro cum Moses in tabernaculum
 testimonii intrabat, populus uniuersus stabat contemplans, Moseque in-
 tregresso nubis columnam et deus ad tabernaculum descendebant. populus
 autem columnam nubis cernentes adorabant quisque a suo tabernaculo.
 atque hoc modo deus cum Mose in conspectu populi loquebatur. Moses
 porro ut populum ab ira dei liberaret, tanto conatu nitēbatur adeoque
 sese ipsius salutis curam non gerebat, ut etiam in clade dei secundum
 Davidam steterit. at vero Iudaei ut erant ingrati, magis magisque ad-
 uersus prophetam suum insurrexerunt. quotquot autem hoc egerunt, il-
 lum vivum terrae hiatus sunt absorpti, alios caelitus immissus consum-
 psit ignis. scriptum est enim ita “mortui sunt in clade populi milia 14
 ac septingenti, his demptis qui propter Coram perierunt.”

Secundum haec populum aqua defecit; isque Mosi et Aaroni convi-
 dia fecit. ibi deus Mosi iussit ut sumpta virga populi coetum advocaret,
 adhibito sibi Aaronē, utque ad appositum saxum verba faceret: id
 aquam emissuram. Moses baculo a domino sumpto e regione saxi popu-

αγωγὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτούς· “ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς. μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομαι ὑμῖν ὕδωρ;” καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ πατάξας τὴν πέτραν δις τῇ ῥάβδῳ, ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ, καὶ ἔπιεν ἡ συναγωγὴ
D καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν 5
 “ὅτι ὧν οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγιάσαι με ἐναντίον τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς. διὸ προστεθήτω Ἀαρὼν πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποθάνετω, διότι παρωξύνάτε με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας.” καὶ ἀνεβίβασε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρὼν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐξ- 10
 ἔδυσεν αὐτὸν τὰ ἱερατικὰ ἱμάτια, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν Ἀαρὼν ἐν τῷ τεσσαράκοστῳ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ζήσας ἔτη ρκγ'. καὶ ἔκλαυσεν αὐτὸν ὁ
P 52 λαὸς ἡμέρας τριάκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν
 “ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος Ναβῶν, καὶ ἴδε τὴν γῆν ἣν δίδωμι τοῖς υἱοῖς 15
 Ἰσραὴλ, καὶ τελεύτα ἐκεῖ ὃν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι μου ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας Κάδδης.” τοῦ δὲ Μωϋσέως πολλὰ καὶ πολλάκις δεηθέντος τοῦ Θεοῦ περὶ τούτου, καὶ λέγοντος “διαβάς οὖν, ὦ κύριε, τὸν Ἰορδάνην ὄψομαι τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐκείνην,” εἶπε κύριος πρὸς αὐ- 20
 τὸν “ἱκανούσθω σοι. ὄρα μὴ προσέλθῃς μοι ἔτι περὶ τούτου λαλήσαι, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἀγαθὴν γῆν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τελεύτα.”
B καὶ γράψας ἐκ προστάγματος κυρίου τὴν μεγάλην ᾠδὴν, καὶ ἐπι-
 θεις τὰς χεῖρας ἐπὶ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ εἰς τὸ διαδέξασθαι αὐτόν,

lum in concionem advocavit. tum deus eos ita est affatus “audite me, o increduli: nonne ex hoc saxo vobis aquam eliciemus?” simul Moses sublata manu saxum baculo bis percussit, et copiosa inde aqua emanavit, bibitque populus et iumenta. deus autem Mosem et Aaronem sic compellavit: “propterea quod non credidistis mihi eatenus ut meam coram populo sanctitatem defenderetis, ideo vos coetum hunc non inducatis in terram ipsis a me destinatam. proinde Aaron accedat populo suo et moriatur, quia me irritastis apud aquam rixae.” itaque Moses Aaronem in montem adduxit, eumque vestibus sacerdotalibus exuit, hasque populi ipsius Eleazaro induit. ita Aaron vita decessit anno ab exitu populi quadragesimo, annos natus 123; eumque populus dies 30 luxit. deinde Mosem deus in montem Naban adscendere iussit, indeque terram Israelico populo possidendam prospicere, ibique mori, quomodo et frater eius Aaron obiisset, iccirco, dicebat, quia verbo meo diffisi estis apud Cades, ad aquam rixae. cum autem Moses saepenumero multis precibus a domino flagitasset uti sibi Iordanem transmittere praestantemque illam terram contueri liceret; deus eum contentum esse iussit, neque se posthac huius rei causa interpellare, sed eminus conspecta ista regione vitam cum morte commutare. ergo Moses dei mandato magnum illud carmen conscripsit, manibusque Iosuae Nauae F. impostis (eo ritu

ἐταλεύτησεν ἐκεῖ διὰ ῥήματος κυρίου, ζήσας ἔτη ρκ'. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ κλαύσας ἡμέρας μ', οὐδεὶς εἶδε τὴν ταφὴν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς. ἐκτότε οὖν καὶ μέχρι τοῦ νῦν φωτοειδῆς νεφέλη ἐπισκιάζει τὸν τόπον ἵκτινον, ἀμυροῦσα καὶ ἀποτειχίζουσα τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων, ἵνα μὴ γινώσκωσιν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα.

Μετὰ δὲ Μωϋσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ περάσας τὸν Ἰορδάνην, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ' πολεμῶν καὶ κατακληροδοτῶν αὐτὴν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀπέθανε ζήσας ἔτη ρι'. καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς πατάξας τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμοραίων καὶ τὸν Ὠγ βασιλέα τῆς Βασάν, ὃς ἔπελειφθη ἐκ τῶν γιγάντων, κατοικῶν ἐν τῷ Ῥαφαῖν ἐν Ἀσταρωθ, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ῥαφαῖν, οὗ καὶ ἡ κλίη σιδηρᾶ, τὸ μήκος ἔχουσα πήχεις ἐννέα, τὸ πλάτος τέσσαρας, ἀφείλετο πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς χειρωσάμενος πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ τοὺς Χαναθαίους καὶ Φερεζαίους καὶ Γεργεσαίους καὶ Χετταίους καὶ Ἰεβουσαίους καὶ Ἀμοραίους καὶ Εδδαίους καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλεῖς, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τριακονταδύο, πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν δέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτούς, φησὶν ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ κύριος ἐπέρριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης ἢ οὗς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ στρατηγούντος Ἰησοῦ.

hunc sibi successorem designabat) ibi secundum domini verba finem vitae fecit, quam per annos 120 toleraverat. populus eum sepelivit ac 40 dies luit. nemini autem sepulcrum eius fuit cognitum. neque in eo populo vates Mosi par deinceps exstitit. iam inde ab eo tempore in hanc usque diem illustris nubes locum istum obumbrat, cernentiumque visui officit, ne in sempiternum usque conspici sepulcrum Mosis queat.

Mosi Iosua successit, Nauae F. is traiecto Iordane, in terra promissa annos 32 bella gerendo terramque eam Israelico populo dividendo eiegit. decessit annos 110. ac Moses quidem Seone Amoraeorum et Ogo Basanis regibus percussis omnem eorum dicionem subegerat. hic Ogus de gigantibus fuerat relictus, in Raphainis habitans Astarothi, genus a Raphainis ducens; cuius culcitra fuit ferrea, novem longa cubitos, quattuor lata. Iosua vero Chananaeis Pherezaeis Gergesaeis Chetanaeis Iebusaeis Amoraeis et Evaeis domitis, ac triginta duobus eorum regibus, universam eorum terram Israelico populo tradidit. cum autem, inquit (Ios. 10), Israelico populo terga obverterent, grandinis lapides caelitus in ipsos eiaculatus est dominus, pluresque iis quam gladio Israelitarum duce Iosua occisi sunt.

Ὁ γε μὴν μέγας καὶ τερατουργὸς καὶ Θεοφιλὴς πάντῳ οὗτος ἀναδειχθεὶς οὐκ ἄριστος λόγῃ καὶ πειρασμῶν διαφόρων ἐγένετο. περὶ οὗ καὶ ὁ Θεορρήμων Χρυσόστομος ἔφη “ἐνόησον ὅσον ἐστὶ δίκαιος ἄνθρωπος. εἶπεν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ· στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαυαὼθ καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Ἐλῶμ.” καὶ ἐγένετο· φησὶ 5 γὰρ “καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τέλος ἡμέρας P 58 μίας, καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη πρότερον καὶ ἔμπροσθεν, ὥστε ὑπακοῦσαι θεῶν ἀνθρώπου.” τοῦτο τοῦ Μωϋσέως μεῖζον. ἀλλὰ γε δὴ καὶ οὗτος ὁ θαυμαστὸς καὶ μέγας καὶ τερατουργός, διαδεξάμενος τὸν Μωϋσῆν, συναπέηλασεν αὐτῷ πάντων ὡς ἔπος 10 εἰπεῖν τῶν ἀνιερῶν. οὐ γὰρ ἔτι μόνον ὅτε ἔζη Μωϋσῆς, τὰ ἰμάτια διέρρηξε καὶ σποδὸν κατεπάσαστο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαςτος πάλιν εἰς μελῖονα ταύτης κατέστη ἀνάγκη δι’ ὅλης ἡμέρας πρηγῆς κείμενος διὰ τὴν ἁμαρτίαν Ἄχαν καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἦταν. φησὶ γὰρ “καὶ διέρρηξεν Ἰησοῦς τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσω- 15 ωπον ἐναντίον κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι B Ἰσραὴλ. καὶ ἐπέβαλον χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς· δέομαι, κύριε, ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν Ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀμοραίῳ ἀπολλέσαι ἡμᾶς; καὶ τί ἐρῶ, ἐπεὶ μετέβαλεν Ἰσραὴλ τὸν ἀρχένα ἀπέναντι 20 τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ; καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκτρίψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς.” ὁρᾷς ὅπως καὶ οὗτος οὐκ ἦτον Μωϋσέως ἀδημονεῖ καὶ

Verum enimvero magnus iste Iosua, et qui miracula etiam edendo se deo carum demonstraret, non tamen doloris variarumque fuit tentationum expertus. de quo etiam haec divina eloquentia nobilibus Chrysostomus dicit. considera mihi quid rei sit iustus homo. iussit Iosua Nanae F. solem subsistere iuxta Gabaoth lunamque ad vallem Eloman; atque ita factum est. ita enim est scriptum “ac substitit sol in medio caeli usque ad finem unius diei.” quantus dies neque ante fuit neque postea, ita tum deus homini obtemperavit. hoc Mosis facta superat. at enim magnus iste atque mirificus et admirabilis Mosis successor, omnium quas isti molesta acerbaque evenerant, partem ipse quoque sensit. non enim modo vivente etiamnum Mose vestem laceravit suam seque cinere conspersit (Num. 14), sed eo defuncto in maiori rursus constitutus fuit necessitudine, pronus humi totum diem prostratus ob Achani peccatum populi cladem. sic enim habet scriptura (Ios. 7) “et laceravit Iosua vestes suas, seque coram domino in faciem prostravit usque ad vesperam, cumque ipso seniores populi, pulveremque capitibus suis ingesserunt. dixitque Iosua: obsecro, domine, cur famulus tuus populum hunc trans Iordanem duxit? an ut eum Amoraecis delendum praeberet? quid enim dicam, postquam Israelicus populus terga hosti vertit? audient hoc Chananaei ac reliqui terrae huius incolae, nosque circumcingent et excident.” videsne hunc non minori quam Moysen fuisse in anxietate at-

θορυβεῖται; καὶ πού τάχα καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν ζωὴν ἐξ ἀπορίας ἀπέλεγτο. ἐὼ λέγειν τοὺς διαφόρους πολέμους καὶ τὰς μάχας καὶ τὰς φροντίδας καὶ τῶν Γαβαωνιτῶν τὴν ἀπάτην. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν κληρῶν διανομὴ πολλὴν μὲν τὸν πόνον πολλὰς δὲ παρ- C
5 εἶχε αὐτῷ τὰς δυσκολίας καὶ θλίψεις. οὕτω τοίνυν ἄπαντες ὅσοι τῷ Θεῷ μεγάλως εὐηρέστησαν, διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν δοκιμασθέντες καὶ δόκιμοι ἀναφανέντες τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης καὶ παρησίας ἐπέτυχον, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃν πολλὰς παρὰ τῷ Θεῷ λόγος, θλίψεων ἐκτός, κἄν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τοῦτο καὶ τὰ τοῦ
10 Θεοῦ περὶ αὐτῶν κριματά.²²

Μετὰ δὲ γὰρ Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ὁ Θεὸς ἔσωζε τὸν λαόν, θλιβόμενον ὑπὸ τῶν περιλειφθέντων ἀλλοφύλων. ἐν οἷς ὑπῆρξε πρῶτιστος Ἰούδας καλούμενος, καὶ ἔκρινε τὸν λαόν ἔτη ζ', χειρω- D
15 τηρίσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας. εἶπε δὲ Ἀδωνιζεβέκ "ἑβδομή- κοστα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκει- κομμένοι ἦσαν, συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτω καὶ ἀνταπέδωκέ μοι ὁ κύριος." μετὰ δὲ Ἰού- 20
δαν γέγονε κριτὴς Γοθονιήλ καὶ μετὰ τοῦτον Ἀῶδ. μετὰ δὲ γὰρ Ἀῶδ γέγονε κριτὴς Σαμέγαρ ἔτη ἑπτὰ, πατάξας καὶ ἐκ τῶν ἀλλο- φύλων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν τῷ τοῦ ἀρότρου ποδὶ τῶν βοῶν ἄνδρας ἰσαχοσίλους. μετὰ Σαμέγαρ γέγονε κριτὴς Βαράκ, μεθ' οὗ καὶ Διβόρρα ἡ προφήτις. ἐφ' ἧν Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θραξ

que perturbatione; qua probabile est eum eo fuisse redactum ut ipse quoque vitam aspernaretur. supersedeo referendis tot bellis pugnis ac sollicitudinibus, fraudeque Gabaonitica (c. 9). sane et agrorum divisio magnam ei laborem difficultatesque porro et vexationes multiplicēs attulit. ad hunc modum omnes ii qui deo magnopere placuerunt, aerumnis prius tentationibusque spectata eorum probitate, divino amore fruendī liberam facultatem consecuti sunt; neque quisquam eorum qui in aliquo apud deum pretie habentur, aerumnis caruit, etiamsi nos id et dei de ipis iudicium lateat.

Post Iosnam deus iudicium opera populum servavit, a reliquiis gentium alienarum vexatum. inter iudices eos primus fuit ordine Iudas, qui populo annos septem praefuit. is Adonibezecum barbarorum regem in suam potestatem redegit, eique manuum ac pedum extremitates praecidit. tum Adonibezecus "septuaginta" inquit (Iudic. 1) "reges habui, qui praecisis a me manuum et pedum extremitatibus sub mensa mea ciborum reliquias colligebant. sicut ergo feci, sic mihi dominus retribuit." successit Iudae Gothoniēl, huic Aodus. post Aodum Samegar septennium iudicis officio functus est. is de barbaris uno die 600 viros circa aratri occidit. successit huic Baracus, collega Debora fatidica. horum aetate Prometheus et Orpheus Thrax Graecorum sapientissimi,

οἱ σοφώτατοι παρ' Ἑλλῆσι, καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ ἰατρός, καὶ Ἀν-
 P 54 κοῦργος ὁ Σπαρτιάτης καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἐγνωρίζοντο.
 μετὰ δὲ Βαράκ γέγονε κριτὴς Γεδεών, ὁ καὶ Ἰεροβάαλ, ἔτη μ'.
 πατάξας τὸν Μαδιάμ μετὰ τῶν λαψάντων τριακοσίων, ὡς λελλέξε-
 ται, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἠλόησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις. μετὰ 5
 Γεδεὼν γέγονε κριτὴς Ἀβιμέλεχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη τρία, πατάξας δὲ
 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν ἑλευθέρων ἄνδρας ὁ ἐπὶ Μίθον
 Ξα, ἐξ ὧν οὐκ ἀπελείφθη πλὴν Ἰωάθαν τοῦ νεωτέρου· ὃς καὶ
 ἀνελεύθων ἐν τῷ ὄρει εἶπε τοῖς Σικιμίταις τὴν παραβολὴν τῶν δέν-
 δρων, τῆς τε ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥά-10
 μνου, καθ' ἣν καὶ συνέβη αὐτοῖς. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κριτῶν εὐ-
 B ρήσεις ἔμπροσθεν.

Ἰστέον οὖν, φησὶν ὁ ἀοίδιμος Χρυσόστομος, ὡς πολυσή-
 μαντὸν ἔστι τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς. ἔστι γὰρ παραβολὴ λά-
 λημα καὶ ὑπόδειγμα καὶ ὀνειδισμὸς, ὡς ὅταν λέγει Δαυὶδ "ἔθου 15
 ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς."
 ἔτι δὲ παραβολὴ αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγουσι ζήτημα,
 ἐκφαῖνον μέντοι, οὐκ αὐτόθεν δὲ πάντως δῆλον ὄν ἀπὸ τῶν ῥημά-
 των, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς κεκρυμμένην διάνοιαν, ὡς ὅταν ὁ Σαμψὼν
 ἔλεγεν "ἔξηλθεν ἀπὸ στόματος ἔσθοντος βρώσις καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ 20
 γλυκύ." καὶ Σολομῶν ἔφη "τότε νοήσεις πύραβόλην καὶ σκοτει-
 C νὸν λόγον." λέγεται δὲ παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις· ἄλλην γὰρ φησι

tum Aesculapius medicus Lycurgusque Spartanus qui Graecis leges con-
 didit, impotuerunt. post Baracum iudicis munus per annos 40 obivit
 Gedeon, qui et Ierobaalus usurpatur, qui Madiami gentem trecentorum
 virorum, qui, ut dicetur, aquam lambendo delecti fuerant, exercitu fre-
 tus fudit, eiusque principes spinis triturantur in morem concidit. huic
 filius Abimelechus successit ac triennium praefuit. is fratres suos, libe-
 ros homines, numero 70, super uno saxo omnes interfecit; neque fra-
 trum quisquam superfuit praeter unum Ioathanum natu minimum, qui
 consensu monte Sicemitis parabolam de arboribus olea ficu vite et
 rhamno narravit; cuius fabulae rem ea quae ipsis evenerunt comproba-
 vere. reliqua de iudicibus, in progressu invenies.

Porro sciendum est, ait celebris ille Chrysostomus, parabolaе voca-
 bulo plures res denotari. nam et sermonem significat et exemplum et
 opprobrium, ut cum David ait (Psalm. 43) "fecisti nos parabolam gen-
 tibus, ut populi capita moveant nobis visis." est etiam parabola oratio
 qua aliquid per ambages innuitur, quod genus multi quaestionem appel-
 lant; cum venisse significatur aliquid, non statim autem ex verbis evi-
 dens est, sed intus reconditum habet sensum. ut cum Samson dixit
 (Iudic. 14) "ab ore voracis cibus exiit et dulcedo a valido." de eodem
 haec Solomonis sunt verba (Proverb. 1) "tunc parabolam intelliges et
 obscurum sermonem." dicitur autem parabola etiam similitudo. unde

παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων "ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ." καὶ παραβολὴ λέγεται ἡ τροπολογία, οἷον ἐστὶ τό "ὕψι ἀνθρώπου, ἴσον αὐτοῖς τὴν παραβολὴν ταύτην, ὁ ἀετὸς ὁ μεγαλοπτερέυγος," εἰς τὸν λέγων τὸν βασιλέα. παραβολὴ λέγεται καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἔφη "πίστει προσετήροχεν ὁ Ἀβραάμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξιόμενος. ὅθιν καὶ ἐν παραβολῇ ταῦτον ἐκομίσαστο," τοῦτοισιν ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι. καὶ παραβολὴ ἐστὶ λόγος παρα- D
 βάλων τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ παριστῶν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὄρατων τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα. πρόβλημα δὲ ἐστὶ λόγος συσπικασμένος καὶ ἀνιγματώδης, κατὰ τὸ εἰρημένον "κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ σὺς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρῷ τὸ πρόβλημά μου." πρόβλημά ἐστὶ θεώρημα συντεῖνον πρὸς θεωρίαν καὶ γνῶσιν. 15
 παραδείγμα δὲ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ κυθ' ἕκαστον ἄγον ἐπὶ τὸ καθόλου, ἡ δειξίς πιστουμένη τὸ μερικὸν διὰ μερικῶ καὶ ὁμοίου. παροιμία δ' ἐστὶ λόγος ἀπόκρυφος δι' ἑτέρου προδήλου σημαίνομενος. ἀλληγορία δ' ἐστὶν ἡ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ὀρέων καὶ βουνῶν, P 55
 δένδρων καὶ λοιπῶν. τροπολογία δ' ἐστὶν ἡ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων 20
 μελῶν, οἷον κεφαλῆς ὀφθαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν. τροπολογία δὲ ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι λέγεται. ἐντεῦθεν ὄρα μοι τὰς πράξεις τῶν κριτῶν.

haec (Matth. 13) "aliam porro eis parabolam proposuit, ita dicens: regnum caelorum simile est homini bono semine agrum suum conserenti." tropologia etiam, cum verbis aliud significantibus res exprimitur, parabolae nomen gerit. ut hic (Ezech. 7) "fili hominis, dic eis hanc parabolam, aquila magnis alis" etc. aquilae nomine regem notat. imago etiam seu exemplar parabolae vocabulo indicatur, ut cum D. Paulus dicit (ad Hebraeos) "fide Isaacum tentatus Abrahamus obtulit, unigenitum suum, accepta iam promissione; unde et per parabolam eum tulit," id est, ut imaginem et exemplar. est etiam parabola oratio quae mente percipienda sensibilibus comparat, et mundanis ac visibilibus rebus invisibilia atque supra hunc mundum sita indicat. problema vero (quaestio- nem Latine dices) oratio est obumbrata et divinationem requirens. iuxta hoc (Psalm. 48) "inclinabo aurem meam ad parabolam, speriam in psalterio quaestionem meam." problema etiam est contem- platio ad cognitionem faciens. exemplum est, quod a singulari ad uni- versale adducit; aut cum singulari per singulare sive simile fidem faci- mus. paroemia sermo est occultus, qui alio manifesto indicatur. alle- goria est quae de inanibus sumitur, ut montibus collibus arboribus, et cetera. tropologia, quae a nostris membris ducitur, ut capite, ut oculis, et reliquis; ab immutatione verborum nomen habet.

² *Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμεθα καὶ περὶ τῆς τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ πράξεως ἐν βραχεὶ ἐπισημηθῆσαι, ἵνα τοὺς μὲν εἰδότες εἰς ἀνάμνησιν ἀναγώγωμεν, τοῖς δὲ ἀγνοοῦσι μικρὰν τινα εἰδησὴν ἐντεῦθεν παρύσχωμεν.*

*Μετὰ τελευτὴν Ἰησοῦ κατελείφθησαν ἔθνη πρὸς τὸ περᾶσαι τὸν Ἰσραὴλ. Θεία γὰρ προγνώσι ὁ Θεὸς ᾗδη τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν, ὅτι προστεθήσονται τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐξέδοτο αὐτοὺς εἰς **B** χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν καταλυφθέντων, καὶ ἐταπείνωσαν καὶ ἐφορολόγουν αὐτούς. κατήλθε δὲ ἄγγελος κυρίου εἰς τὴν κοιλάδα καὶ πᾶς Ἰσραὴλ· καὶ ἤλεγξεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος περὶ τῆς ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο παρεδόθησαν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός, μνησθέντες τῶν εὐεργεσιῶν κυρίου καὶ τῆς ἐνισταμένης κακώσεως αὐτῶν. ὅθεν ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος κοιλὰς κλαυθμῶνος· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐξολοθρευθῆσαι τὸν Ἰσραὴλ τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ μιγῆναι αὐτοῖς καὶ δουλεῦσαι τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, διὰ τοῦτο **C** παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. τῇ οἰκείᾳ δὲ φιλιανθρωπικῇ κινουόμενος ὁ Θεὸς ἔκτειλε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέστησεν αὐτῷ πρῶτον κριτὴν τὸν Γοθονιήλ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Χάλεβ, ὅστις Χάλεβ ζήσας ἔτη ρζ' ἐν δυνάμει ὡς νεανίας εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ἐνίσχυσε κύριος τὸν Γοθονιήλ, καὶ τὸν βωσιλέα Συρίας ἐπάταξε. καὶ εἰρήνευσεν ἡ γῆ ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη μ'. καὶ πάλιν ἀπέστη Ἰσραὴλ ἀπὸ κυρίου, καὶ ἐπήγειρεν αὐ-*

Necessarium duxi hoc loco de iudicium Israelitarum rebus gestis breviter commemorare, ut et quibus eae cognitae sunt, in memoriam revocentur, et quibus ignotae, illis vel parvam earum notitiam praebemus.

Mortuo Iosua quaedam gentes ad tentandum Israeliam relictas fuerunt. praenoverat enim deus fore ut a se deficerent ac falsos deos amplecterentur: itaque eos in hostium suorum superstitionem manus dedit qui eos oppresserunt ac stipendiarios fecerunt. tum (Iudic. 2) angelus dei in convallem, in quam universus populus convenerat, descendit, ei que suam defectionem exprobravit, indicans eam fuisse causam cur barbaris dederentur. fletum ibi universus populus sustulit, domini beneficiorum et praesentis miseriae memoria. itaque ei locus nomen Vallis fletus inditum. quod enim Israeliticus populus gentes quas deleri iusserat deus non exciderat, sed opera eorum didicisset, iis se permiscuisset atque sculpta eorum simulacra culta dignatus esset, ideo in potestate barbarorum erat deditus. deus tamen sua motus humanitate eum miseratus est, excitavitque ei primum iudicem Gothonielum Chalebi generum (Iudic. 3). is Chalebus cum annos 107 vixisset, viribus veluti adolescentis integris in bello versabatur. Gothonielus autem divinitus praeditus regem Syriae clade affecit, pacemque suis restituit, quae annos 4 duravit, usque ad Gothonieli mortem. rursus inde a domino defecerunt

τὸς κύριος τὸν Ἐκλωμ βασιλέα Μωάβ, καὶ ἐδουλώσατο τὸν
 Ἰσραὴλ ἔτη γη'. καὶ ἐβόησεν πάλιν ὁ λαὸς πρὸς κύριον, καὶ ἔδω-
 κεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Ἀωδ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον, ὃς τολμήσας
 ἀπῆλθεν Ἐκλωμ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δόλω, καὶ φυγὼν διεσώθη. καὶ ὁ
 παρεσθὺς λαμβάνει τὸν Ἰσραὴλ, καὶ πατάσσει τὴν Μωάβ πατα-
 γμῶν μέγαν, καὶ ἠσυχάζει ἡ γῆ ἔτη ὀγδοήκοντα. καὶ μετὰ τελευ-
 τὴν τὴν αὐτοῦ ἀπέστη πάλιν ὁ λαός, καὶ ἐταπεινώσεν αὐτοὺς ὁ
 Σισάρα ὁ θυνάστις, βασιλεὺς Ἰαβίν, ἔτη γη'. καὶ προσκαλεῖται
 Δεβόρα ἡ προφήτις τὸν Βαράκ (ἦν γὰρ αὕτη τότε κρινουσα τὸν
 λαόν), καὶ συμπορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐπὶ Θαβώρ, καὶ δίδωσιν
 αὐτῷ δῆλον, ὅτι αὕτη ἡμέρα ἐν ἧ' σώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χει-
 ρὸς Μαιδιάμ. κατεδίωξε δὲ Βαράκ τὸν Σισάρα, καὶ συνέτριψε
 τὰ ἄρματα αὐτοῦ. κατέβη δὲ Σισάρα ἐκ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ
 ἔφυγε μόνος, ἔως εἶδεν αὐτὸν Ἰαὴλ γυνὴ ἀστεια, καὶ προσεκαλέ- P 56
 ἴσατο αὐτὸν λέγουσα "ἐκκλινον κύριε πρὸς με, μὴ φαβοῦ." καὶ
 ἠστῆθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐκότισεν αὐτὸν γάλα διὰ τὸ δῆμος, καὶ
 κομίσασα πωσάλω ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ
 Βαράκ ἔτη μ'. αὐτὸς δὲ Ἰσραὴλ ἐπέθετο τοῖς εἰδώλοις, καὶ γε-
 γῶσεν ἐν χειρὶ Μαιδιάμ ἔτη ζ'. τότε ὤφθη ἄγγελος κυρίου τῷ
 Γεδεὼν, λέγων "ἐν τῇ χειρὶ σου κύριος παραδίδωσι τὴν Μαιδιάμ."
 ἤγισε δὲ Γεδεὼν γενέσθαι θυσίαν τῷ κυρίῳ, καὶ ἤψατο ὁ ἄγγε-
 λος τῷ ἄκρω τῆς ῥάβδου αὐτοῦ τῆς θυσίας, καὶ ἐξῆλθε πῦρ καὶ
 κτείνασεν αὐτήν. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος. τότε ἔγνω

Israelici; isque eis Eglonem Moabicum regem immisit, qui per annos 18
 populum Israelicum servitute pressit. denuo itaque auxilium dei oppressi
 implerant; qui eis iudicem dedit Aodum, virum ambidextrum. is prae-
 clarum ausus facinus Eglonem domi suae dolo interfecit, fugaque ela-
 psum, confestim Israelico exercitu assumpto, magna Moabitas clade affe-
 cit. postea annis 80 Iudaeis quieta omnia fuerunt. sub eius mortem
 cum populus Israelicus rursus a deo descivisset, per annos 20 eum Si-
 sera Iabini regis copiarum dux oppressit. tum Debora vates, quae eo
 tempore populo praeerat (Iudic. 4), adscito Baraco una ad montem Tha-
 boram proficiscitur, testata eum esse diem quo deus Israelum esset a
 Medianitis liberaturus. porro Baracus Siseram in fugam actum insecu-
 tus est, atque eius currus comminuit. ipse quidem Sisera de suo curru
 descendit solusque fugit. quem conspicata Iaels, mulier egregia, ad se
 vocavit, hortata ut motus securus ad se diverteret. ingresso sitis re-
 stinguendae gratia lac bibendum exhibuit, sopitumque clavo trucidavit.
 sub Baraco inde populo pax 40 annos fuit. post, cum denuo ad simula-
 crum eorum se dedisset, in Madianitarum manu per septennium fuit.
 ea tempestate (Iudic. 6. 7) angelus Gedeoni apparuit, qui ei indicaret
 fore ut in ipsius manum deus Madianitas traderet. ibi cum Gedeon pe-
 tisset ut sibi rem sacram deo facere permitteretur, angelus summitate
 virgae meretricium tetigit, ignisque inde exarsit idque consumpsit, ac

- B** Γεδεών· ὅτι ἄγγελος· συνελάλει, καὶ ἐφοβήθη. εἶτα αἰτεῖ τὴν διασπὴν αἰτήσιν περὶ τοῦ πόκου, καὶ τυγχάνει τῆς αἰτήσεως. εἶτα καταστρέφει τὸν βωμὸν ἐν ᾧ ἐθεράπευσεν ὁ πατήρ αὐτοῦ τὸν Βαάλ, καὶ ποιεῖ ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ θύει καὶ θεῶν δάμαλιν. εἶτα προκαλεῖται τὸν λαὸν καὶ ἀποστρέφει τοὺς δεδιότας, ἕκαστος καὶ δύο χιλιάδας. εἶτα παραλαμβάνει τὰς ἀπολειφθείσας δέκα χιλιάδας, καὶ προστάζει θεοῦ κάτεισιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ τοὺς λάψαντας τῇ γλώσσει τριακονσίους κατέχει, ἀποπέμπει δὲ τοὺς λοιπούς. ὡς δὲ ἐναγώνιος ἐγένετο τῇ βραχύτητι τῶν συμμάχων, ἐπιτρέπεται παρὰ θεοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κατελθεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ.
- C** Μαδιάμ μόνος μετὰ κινδαρίου. κατελθὼν δὲ ἤκουσεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λεγόντων μαγίδα κριθιῶν ἐν ὑπνῷ τεθεῶσθαι τὸν λέγοντα ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιάμ, ἣτις ἀνακλινομένη ἐν παντὶ τῷ λαῷ ἐφθασεν ἕως τῆς σκηπῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπάταξεν ἡ μαγίς τὴν σκηπῆν, καὶ ἔπεσε. καὶ εἶπον οἱ ἀκούοντες “οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ’ ἡ ἠρόμφοια τοῦ Γεδεών· παραδώσει γὰρ ὁ κύριος τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐν χειρὶ αὐτοῦ.” καὶ ἤκουσε Γεδεών καὶ ἐνίσχυσε. καὶ ἀνῆλθεν ἐν τῇ ἐκείνῃ νυκτὶ πρὸς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐνίσχυσε τοὺς τριακονσίους ἄνδρας τοὺς μετ’ αὐτοῦ, δέδωκε δὲ αὐτοῖς ἀμφορεῖς καὶ λαμπάδας καὶ σύλπιγγας. καὶ κατελθὼν πεπολημῆν ὡς
- D** γέγραπται. ἦν δὲ Μαδιάμ μυριάδες τριακόσαι δώδεκα, ὡσαύτως ἄκρις ἐν πεδίῳ κεχυμένη, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἢ τῶν καμήλων αὐτῶν. καὶ ἐπεὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς ὁ θεός, κατεδίωξε Γεδεών ὀπίσω αὐτῶν. γινόντες δὲ οἱ ἐπιλοιποὶ προκατέλα-

discessit angelus. sensit ergo Gedeon angelum secum fuisse locutum, ac timuit. inde duplicis de vellere voti divinitus compos factus, altare quod ad Baali cultum pater usurpabat subvertit, eoque loco ara exstructa deo buculam immolat. tum convocato populo, 22 milia eorum qui sibi metuebant discedere domum iubet, et reliqua 10 milia virorum iussu dei ad amnem deducit, ubi reliquis omnibus repudiatis trecentos tantum qui lingua aquam canum ritu lampendo bibissent, retinet. ea tam parva manu instructo mandato dei solus ea nocte cum puero in castra Medianica descendit. ibi audiuit insomnium sibi invicem narrantes, imaginatos se per quietem videre pastam hordeaceam volutari per Medianica castra, perque tota castra volutatam ad regis tandem tentorium perlata; impulsisse id atque deiecisse. id auditores ita interpretari, nihil aliud significatum eo insomnio quam Gedeonis gladium, in cuius manum deus ea castra esset traditurus. hoc inauditum Gedeonis animum confirmavit; eaque nocte in sua reversus castra, fiducia 300 viros suos implicavit, ac instructos amphoris lampadibus atque tubis ad hostium castra deduxit: ibi tum res gesta est quomodo scriptura exponit. erant in castris hostium ter millena centumque ac viginti milia hominum, veluti in castarum multitudo per agros diffusa; neque numerus camelorum ini poterat. postquam deus in fugam eos coniecit, insecutus est Gedeon

ρον τὰς διαβύσεις τῶν ὑδάτων ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνελθον
 φέροντες τοὺς δυνάστας Μαιδιῶν Ὠρηβ καὶ Ζήβ, καὶ τεμόντες
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν προσήνεγκαν τῷ Γεδεῶν. διαβὰς δὲ τὸν
 Ἰορδάνην ὁ Γεδεῶν ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν Μαιδιάμ, καὶ ἐξέφυ-
 γον οἱ βασιλεῖς Μαιδιῶν Ζεβεὲ καὶ Σαλμακᾶ ἐκ τῆς παρεμβολῆς.
 καὶ κατεδίωξε Γεδεῶν ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. P 57
 λαθε δὲ τὰ ἐνώτια τὰ χρυσοῦ ἐκ τῶν σκύλων, καὶ ἐποίησεν ἐφροδῶ,
 καὶ ἴσθησεν αὐτὸ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν Ἐφροθαῦ, εἰς τὴν κληρονο-
 μίαν Μανασσῆ. καὶ ἐξέθρονευσεν πῶς Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτῶν, καὶ γέ-
 10 γονε σκάνδαλον τῷ λαῷ. καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Γεδεῶν, ὃς καὶ
 Ἰεροβαάλ ἐλέγετο, ἐπὶ ἔτη μ'. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τοῦ Γεδεῶν
 ἦν Ὀρφεὺς ὁ Θραξ ὁ λυρικός ὁ Βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ περι-
 βήτως ποιητής, ὅστις ἐξέθετο θεογονίας καὶ κόσμου κτίσιν καὶ
 ἰωδρώπων πλαστουργίαν, εἰρηκῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σπυκᾶγματος
 15 βαπτῶ ὅτι ἐκ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐξέθετό τι περὶ Θεοῦ ἢ τῆς
 κοσμητικῆς κτίσεως, ἀλλ' αἰτησαμένου αὐτοῦ μυθεῖν παρὰ τοῦ B
 Φαίβου Τιτᾶνος ἡλίου τὴν θεογονίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κτίσιν,
 καὶ τίς ἐποίησεν αὐτήν. ἐκφέρεται γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει διὰ
 ποιητικῶν στίχων οὕτως.

Ὡ ἄνα Λητεῦς νιέ, ἑκατηβόλε, Φοῖβε, κρατυιέ.

Ὡ δέσποτα ἡμέρας νιέ, ὃ τὰ πάντα πόρρωθεν ἐν ταῖς ἀκτίσι σου
 κοσμίαν, ἀμίαντε καὶ δυνατέ.

πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσων.

ὃ τὰ πάντα ἐπιβλέπων, θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλεύων.

et reliqui re cognita traiecerunt amnium usque ad Iordanem occupaverunt.
 principesque Madianicos Orebum et Zebum in fuga comprehensos capi-
 tibus truncaverunt, eaque ad Gedeonem attulerunt. is transmissis Ior-
 dane castra Madianica cepit; fugaque ex iis elapsos reges Zebeam et
 Salmanam persecutus interfecit. ex praeda aureas inanes acco-
 pit Gedeon, confecitque Ephodum, quod in urbe sua Ephra collocavit,
 in ditione Manassae. ad illud Ephodum totus populus Israelicus impe-
 git, illicitis cultus ei exhibendo. sub hoc Gedeone, qui et Ierobaal
 dicitur, quadraginta annos conquevit populus. Gedeonis aetate fuit Or-
 phos Thrax, Lyricus, Bryosius, sapientissimus ac celeberrimus poeta.
 in theogoniam, mundi creationem, hominis effictionem exposuit, initio
 operis praefatus nihil se istarum rerum de sua sententia scripsisse, ve-
 rum se ex Phoebe Titano sole quaesivisse genus deorum quod esset, ac
 quis mandam condidisset. exstant in eius isto opere hi versus.

rex Phoebe, arcitenens, Latonae vivida proles,
 incipitens, o qui radiis iacularis ab alto
 cuncta tuis, qui cuncta oculis purissime lustras,
 res hominum divumque videns et cuncta gubernans.

πολις Ἑλλησπόντου καὶ Ἀσίας ὑπὸ Κυζίκου. ἐκτίσθη δὲ καὶ Τύρος πρὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ ἔταις τριακοσίοις καὶ πενή-
κοντα πρὸς τῷ ἐνί.

C Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κρειτῶν ἠγνωρίζετο καὶ Ἡρακλῆς ὁ ἥρωσ
καὶ οἱ Ἀργωνυῖται οἱ περὶ τὸν Ἰάσονα τὸν Θεσσαλόν, οἵτινες⁵
ἀνιόντες τὸν ἀνάπλον τῆς Ποντικῆς θαλάσσης ἐπολεμήθησαν
ὑπὸ Κυζίκου τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλησπόντου ἑξαίφνης. καὶ συμ-
βαλόντες ἀλλήλοις ναυμαχίᾳ ἀπέκτειναν τὸν Κύζικον, καὶ παρ-
λαβὸν τὴν πόλιν αὐτοῦ τὴν Κύζικον. μεμαθηκότες δὲ ὅτι Κύζικος
ὁ σφαγεὶς ὑπ' αὐτῶν συγγενῆς αὐτῶν ὑπῆρχεν, ἤθουν συγγνώμην¹
τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, καὶ ἀποθεραπεύοντες τὸ θεῖον ἔκτισαν ἐν αὐτῇ
τῇ Κυζίκῳ ἱερόν, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν, περὶ τε τοῦ δοθέντος
αὐτοῖς χρησμοῦ ὑπὸ τῶν Πυθίων θερυμῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

D Ὅτι οὐκ ἐν θεοῖς ἑτέροις ἀνέθηκε Γεδεὼν τὸ ἐφεοῦδ, ἀλλὰ
τῷ ὄντι θεῷ. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦ νενομισμένου τύπου καὶ τοῦ νόμου¹
ἀλλότριον πέπραχε καὶ σκάνδαλον γέγονε τῷ Ἰσραήλ, συνέβη γε-
νέσθαι ἐξολόθρευσιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ. οὗτος γὰρ ὁ Γεδεὼν ὁ
υἱὸς ἔσχε, πολλὰς γυναιξὶ καὶ παλλακαῖς μιγνύμενος. ἐκ μιᾶς
δὲ τούτων ἐτέχθη αὐτῷ Ἀβιμέλεχ, ὃς ἀπέσφαξε τοὺς λοιποὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ λίθον ἓνα, ἐνὸς καὶ μόνου διαφυγόντος Ἰωά-
θαμ, θωπεία δὲ ἀπεπλάνησε τὸν λαὸν καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν.
Ἰωάθαμ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ἐν τῶν ὀρέων ἀνελθὼν προσεφώ-

P 58 νει τοῖς Σικιμίταις τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτοῖς
περὶ τῆς ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥάμνου

cum Hellesponti et Asiae caput. condita est etiam Tyrus annis ante
Hierosolymitanum templum 351.

Iudicum aetate etiam Hercules heros innotuit, et Argonautae Iaso-
nis Thessali socii. his, cum per mare Ponticum sursum navigarent,
bellum subito fecit Cyzicus Hellesponti rex; estque ab iis commisso
navali praelio interfectus, et urbs Cyzicus capta. post Argonautae co-
gnito Cyzicum ipsis genere fuisse iunctum, erroris veniam flagitaverunt,
ac numine placato fanum in urbe Cyzico exstruxerunt, de quo postea
dicemus, ut et de oraculo ipsis a Pythiis thermis allato et aliis.

Krhodum Gedeon non aliis diis sed vero deo consecravit: sed in
loco alieno, et contra legem id fecit, quae res et Israelicis offendendi
ansam praebuit, et familiae Gedeonis internecione stetit. habuit enim
hic Gedeon ex multis uxoribus ac pellicibus 70 filios. ex harum una
etiam Abimelechum sustulit, qui reliquos suos fratres ad unum omnes
super uno lapide necavit, solo Ioathammo elapso caedi. populum enim
adulatione Abimeleachus decipit regnumque obtinuit. Ioathamms autem
frater eius consensu quodam monte Sicemitis patris sui beneficia ex-
probravit, ac fabulam iis de olea ficu vite et rhamno narravit. cui

παραβολήν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν παραβολὴν συνέβη αὐτοῖς· πνεῦμα γὰρ κυρίου συνετάραξε τοὺς βασιλεύσαντας αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία Ἀβιμέλεχ ἐνεργοῦσα κατ' αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. καὶ ἐτυράννησεν Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία, καὶ καθεῖλε 5 πόλεις Σικιμιτῶν. ἔτι δὲ μίαν τῶν πόλεων πολιορκῶν πλησιύσας τῷ τείχει, κλύσματι μύλου ἔβαλεν αὐτὸν ἄνωθεν γυνή, καὶ συνέτριψε τὸ κρανίον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ ἀνέστη Θόλα, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ Β ἄκοσι τρία ἔτη. καὶ μετ' αὐτὸν Ἰαίρ ὁ Γαλααδίτης ἔτη εἴκοσι 10 δύο, ὃς εἶχε τριάκοντα [δύο] υἱούς. καὶ μετὰ τοῦτον ἐξήμαρτεν Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς γλυπτοῖς τῶν ἔθνῶν. καὶ ἐταπεινώσεν αὐτὸν βασιλεὺς Μωάβ καὶ Ἀμὼν καὶ πάντα τὰ περὶ κέλευ αὐτοῦ ἔθνη ἔτη τετάρτη. εἶτα ἐπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ περιῆρε τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους. καὶ ἀνέστησεν αὐτοῖς κρι- 15 τὴν τὸν Ἰεφθάε τὸν Γαλααδίτην, υἱὸν γυναικὸς πόρνης, ὃς ἦν ἐπηρμένος ἐν δυνάμει, καὶ ἐκύταξε τὸν βασιλέα Μωάβ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ κραταιῶς. οὗτος ἐπλήρωσε τὴν ἰδίαν εὐχὴν οὐκ εὐαγῶς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. ἔκρινε δὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ ἔτη ἕξ καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἔσσεβὼν ἔτη ἑπτὰ καὶ ἀπέθανεν. C 20 εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἐλγῶν ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη δέκα καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἀβδὼν ὁ Φαραθωνίτης ἔτη δεκά· ὃς ἔσχεν υἱοὺς τεσσαράκοντα, καὶ τριάκοντα υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. εἶτα ἐπορευεῖ ὁ λαὸς ἐν τοῖς εἰδώλοις, καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ Φιλιστειῶν ἔτη τεσσαράκοντα. τότε ὤφθη ἄγγελος κυρίου

eventus eorum respondit: reges enim ipsorum spiritus domini conturbavit, fuitque in ipsos efficax Abimelechi gladius, et gladius ipsorum contra eum. tyrannidem Abimelechus triennium tenuit, urbesque Sicemitarum evertit. unam vero adhuc eorum urbem oppugnantem muroque subentem desuper frusto molae coniecto mulier percussit, ac calvariam ei confregit.

Successit Abimelecho Tholas, iudexque Israelicis fuit 23 annos. post hunc Iairus Galaadites annos 22. huic filii fuerunt 30. mortuo eo rursus deum populus peccatis offendit, barbarorum simulacra colendo. itaque per annos 18 rex Moabicus, Ammonicus, et quae circumiacabant gentes, eum divexaverunt. inde cum alienis diis submotis ad dominum sese convertisset, is eis indicem excitavit Ieptham Galaaditem sorte natum. hic auctus robore Moabico populo et regi gravem cladem intulit. idemque votum suum parum pie propria filia immolata persequit. excessit, cum sexennium populo praefuisset. post hunc Esseben 7, Egion Zabulonius 10, Abdon Pharathonius 8 annos populi duces fuerunt, quisque eorum priori mortuo suffectus. Abdon filios habuit 40, nepotes 30. secundum haec populo rursus ad impios simulacrorum cultus se dante, deus eum Philistaeis per 60 annos opprimendum per-

στειρευούση τῇ γυναικὶ Μανωῆ, καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτῇ τὴν σύλ-
ληψιν Σαμψών. ἀνδρωθέντος δὲ Σαμψών, ἔθετο τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς ἄλλοφύλου. ἐκώλυε δὲ αὐτὸν Μανωῆ
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ εἰδότες ὡς γνώμη Θεοῦ γέγονεν αὐτῷ
D τοῦτο ἐπὶ ἀφανισμῶ τῶν ἄλλοφύλων. χλευασθεὶς δὲ Σαμψών 5
ἐπὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐν τῷ προβλήματι ὃ εἶπεν, "ἐκ στόματος
ἔσθοντος ἐξῆλθε βρώσις καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ," ἀπέστη ἀπ'
αὐτῆς εἰπούσης "τί ἰσχυρότερον λέντος, καὶ τί γλυκύτερον μέλι-
τος;" καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξέδοτο αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ. καὶ διὰ
τοῦτο ὀργίζεται Σαμψών μᾶλλον τοῖς ἄλλοφύλοις, καὶ ἐμπικρῶ 10
τὰς χώρας αὐτῶν διὰ τῶν χιλιῶν ἀλωπέκων. οἱ δὲ ἄλλοφυλοι κατέ-
καυσαν τὴν γυναῖκα Σαμψών καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα
τὸν οἶκον αὐτῶν ἐξωλόθρευσαν ἐν πυρὶ, ὅτι δι' αὐτοὺς τοιαῦτα
συνέβη αὐτοῖς. εἶτα συνέβη αὐτῷ τὰ περὶ τὴν γυναῖκα τὴν οὖσαν
ἐν τῇ πόλει τῶν ἄλλοφύλων, ὅτι καὶ τὰς πόλεις τῆς πόλειως ἀνή- 15
P 60 νεγκεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῷ ὄρει. ὠσαύτως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν
Δαλιδαῖν. κρίνει δὲ τὸν λαὸν ἔτη εἴκοσι. καὶ μετὰ τὸ ζυρηθῆναι
ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων καὶ ἐκτυφλωθῆναι, ἀναφρυσῶν αὐθις τῶν
τριχῶν αὐτοῦ, κατέσεισε τὴν τῶν ἄλλοφύλων πόλιν, κατα-
στρέψας αὐτήν, ἐν ἧ καὶ αὐτὸς συναχέδακε, τότε φονεύσας 20
πλείους ἄλλοφύλους ἢ ἔτι ζῶν. καὶ μετὰ τοῦτον Μιχαῖ ὁ ἐκ τῆς
φυλῆς Ἐφραῖμ τοὺς ρλ' ἀργυρίου σταθμῶδες δέδωκε τῇ μητρὶ αὐ-
τοῦ. ἡ δὲ ἠγάπησε τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐποίησε γλυπτὸν

mittit. eo tempore angelus domini mulieri sterili, quae Manooe erat
uxor, apparet, gravidamque fore et Samsonis matrem pollicetur. adul-
tas Samson ad ducendum sibi alienigenam uxorem animum adiecit, pa-
rentibus reluctantibus, quod nescirent consilio dei hanc ei cupiditatem
iniectam, quae internecioni barbarorum ansam praerbet. successu tem-
poris illius ab uxore Samson (cum quaestione a marito sibi proposita,
quidnam sibi hoc vellet "ex ore vorantis cibus exiit, atque dulcedo a
robusto," ea respondisset "numnam aliquid leone robustius, aut melle
dulcius?") consuetudine eius se abstinuit; eamque socer alii viro in
matrimonium tradidit. qua re in barbaros exasperatus Samson, mille
vulpibus adornatis eorum segetes incendit. itaque barbari Samsonis ux-
orem huiusque parentes et universam familiam igni combusserunt, quod
penes eos accepti damni causa fuisset. postea Samsoni alia evenerunt
propter uxorem quae in urbe alienigenarum degebat; cum quidem por-
tas urbis humeris suis sublatas in montem extulit. similiter et Dalidas
res. praefuit populo annos 20. postquam vero a barbaris detentus et
excaecatus fuit, rursus enatis armibus urbem barbarorum concussam
evertit, inque ea una mortuus est, pluribus tum quam quos vivis occi-
derat, necatis secum barbaris. post hunc Michas de tribu Ephraimica,
130 argenti pondo matri suae dedit; illa argentum deo consecravit, fecit

καὶ χωνευτόν, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά, καὶ ὁ οἶκος Μιχὰ ὡς οἶκος θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ ἐφουδ καὶ σεραφίμ, καὶ προσεκαλέσαστο *Λευίτην* εἰς ἱερέα, καὶ ἦν πρῶτων ἐπ' ὀνόματι τοῦ θεοῦ **B** κατὰ τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἦν τότε βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ, 5 ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἀρεστόν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει. ἔστι δὲ τὸ ἐφουδ καὶ τὸ σεραφίμ ἔνδυμα καὶ μορφώματα. λέγει δὲ πεποιῆσθαι ὑπὸ τοῦ Μιχὰ ἐπιωμίδα καὶ πρόσωπον, ἔνδυμα ἱερατικὸν καὶ ἠδωλα. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν συνέβη τὰ περὶ τὸν *Λεὺ* καὶ τὴν *καλλακὴν* αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐξετρίβη ἡ φυλὴ *Βενιαμίν*.

10 Μετὰ δὲ *Σαμψὼν* ἠγήσατο τοῦ λαοῦ *Σαμανῆ* ἔτος ἕν. ἐν τοῦτοις τοῖς χρόνοις τῆς ἱεραρχίας *εἰρήνην* ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἔτη λ'. καὶ μετὰ τοῦτο ἤρξε τοῦ λαοῦ Ἥλει ὁ ἱερεὺς **C** ἔτη κ'. *λιμοῦ* δὲ γενομένου πολλοὶ τῶν Ἑβραίων μετανάσται γηγῆνοι· μεθ' ὧν καὶ Ἐλιμέλεχ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ *Νοεμίν* ἡ **B** *βγνή* αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῶν. καὶ κατήλθον εἰς τὰς πόλεις *Μωάβ*, καὶ ἔλαβον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν γυναῖκας *Μωαβιτιδας* ἀλλοφύλους. ἐτελεσθήσκει δὲ ἐκεῖ Ἐλιμέλεχ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατελήφθη *Νοεμίν* σὺν ταῖς νύμφαις αὐτῆς. ἤνικα δὲ ἐξῆρε κίριος τὸν λιμὸν ἐξ Ἰσραήλ, ἀνῆλθε *Νοεμίν* πρὸς τὴν φυλὴν *αδ-**20*** *τῆς*, οὐ κατέλειπε δὲ αὐτὴν *Ρουθ* ἡ νύμφη αὐτῆς· καὶ συνεργάθου τοῦ καὶ *παραινήσει* *Νοεμίν* συνάπτεται *Ρουθ* τῷ *Βοδὲ* ὡς ἀγγισιέονται τῷ Ἐλιμέλεχ. ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν *Ὠβήδ*, οὗ υἱὸς **D** *Ἰσσαί* ὁ πατὴρ *Δαβίδ*. κατὰγεται δὲ *Βοδὲ* ἐξ Ἰούδα καὶ *Θάμωρ*

sculptile et conflatile, idque in domo Michae posuit. fuit autem exinde domus Michae tanquam aedes dei, confecitque Ephodum et Seraphimos, et Levitam accersivit qui sibi esset sacerdos; fecitque in nomine dei secundum eius mandatum. non enim eo tempore Israelicus populus regem habebat: sed quivis, quod sibi visum esset agebat. est autem Ephodum vestis genus, et Seraphimi simulacrorum. dicuntur ergo a Micha fuisse facta vestis humeralis, ac facies sive vestis pontificalis, et simulacra eodem tempore Levitae pellex constuprata et Beniaminea stirps deleta est.

Post Samsonem Samanes annum unum populo praefuit. atque ea tempestate sacerdotibus summam rei administrantibus, 30 per annos populo cum barbaris pax fuit. postea cum per 20 annos Elis sacerdos rexisset, orta autem fame multi Hebraeorum solum verterunt; atque inter hos Eli-noichus tribu Iudaeus cum Noemi uxere sua et duobus filiis in urbes Moabiticas commigravit, deque ea gente filiis suis barbaricas uxores matrimonio innoxit, ibique ipse cum filiis mortem obiit, sola relicta Noemi cum duobus nuribus. postquam deus Isamem a Iudaea sustulit, rediit Noemis ad tribum suam, comitante eam Rutha nuru. ibi dei auxilio ac notitia Noemis effectum est ut Boozus, utpote qui sanguine Elimelecho proximus esset, Rutham duceret, ex eoque Obodum patrem Issae, suum Davidis progenitorem. Boozus a Iuda et Thamare alienigena ma-

τῆς ἀλλοφύλου, ἐξ ὧν Φαρὲς καὶ καθεξῆς, ὡς ἡ γενεαλογία φέρει.

Ἵτι ἐν τῷ ἔτει Σαμψῶν* ἑβδομος ἀρχιερεὺς κατέστη ὁ Ἑλεῖ, ὃς καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ πενήτηντα ἐτῶν γενόμενος ἕτερα ἔτη μ'. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἱερατείας Ἑλεῖ ἐγεννήθη ὁ προφήτης 5 Σαμουὴλ, καὶ τῷ ὀγδόῳ ἔτει ἐδόθη ἐν τῷ ναῷ, καὶ τῷ λη' ἔτι ἤρξυτο κρίνειν τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῷ ὀ' ἐτελεύτησεν, ἱερατεύσας λέ' ἔτη.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν κριτῶν βίβλου, ὡς ἐν παρόδῳ
 P 61 κατ' ἐπιτομὴν ἐσημειώσαμεθα. ἔδοξε δὲ μοι καὶ τὰς ἀναγκαιο-10
 τέρας ὑποθέσεις τῶν τε βασιλειῶν καὶ τῶν παραλειπομένων ἐν
 ἐπιτόμῳ ἀνατάξαι εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐντυχανόντων ταύτῃ τῇ
 βίβλῳ.

Ὁ Ἐλκανὺς καὶ Ἄννα καὶ Φενάννα αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀνήρ-
 χοντο ἐν Σηλῶμ θύειν κυρίῳ. καὶ τῇ Ἄννῃ οὐκ ἦν τέκνον. καὶ 15
 ἤτησατο Ἄννα κατωδύνας κυρίῳ τοῦ ἀνοιγῆναι αὐτῆς τὴν μήτραν
 καὶ τὸ τεχθὲν δοτὸν γενέσθαι αὐτῷ. καὶ ἔτεκε τὸν Σαμουὴλ, καὶ
 προσήνεγκεν αὐτὸν τῇ σκηνῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ἠῤῥατο Ἑλεῖ
 ὑπὲρ αὐτῆς δοθῆναι αὐτῇ ἀπὸ Σαμουὴλ τέκνα, καὶ ἔτεκεν υἱοὺς
 B τρεῖς καὶ θυγατέρας δύο. Ὅφνει δὲ καὶ Φινεὲς οἱ υἱοὶ Ἑλεῖ οὐκ 20
 ἐν ταῖς θυσίαις μόνον ἐξημάρτανον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς γυναῖξιν
 ἀξέπῳρνεον ταῖς παρρηστεικταῖς ἐν ταῖς πόλυσιν τοῦ ναοῦ κυρίου.
 ἱστορεῖ τοίνυν ἡ πρώτη τῶν βασιλειῶν πόλεμον συστήναι τοῖς ἀλ-

liero genus repetit; quibus natus fuit Pharezus, ac deinceps uti generis recensio demonstrat.

Anno Samsonis* septimus pontifex declaratus fuit Elis. hic quinquagenarius principatum populi cocepit, gessitque annos 40. quarto anno huius pontificatus Samuelus vates est natus, octavoque in templum dedicatus trigesimo octavo coepit ius populo dicere, mortuusque est anno septuagesimo, sacerdotio 35 annos functus.

Atque haec quidem de libro iudicum breviter atque obiter annotavimus. consultam autem fore censui ut etiam praecipua Regnorum librorum, atque eorum qui Annales appellantur, argumenta compendio referam, ut ea nostro lectori in memoriam ista ratione redigantur.

Elcanas cum uxoribus suis Anna et Phenanna Silonem adscendit, deo sacrificaturus. Anna autem cum prolem non haberet, a deo intimis precibus contendit uti se sterilitate liberaret, pollicens ipsi se prolem quam dedisset consecraturam. ita Samueli mater facta est, cumque tabernaculo dei obtulit. cumque Elis ipsi comprecatus esset a deo alios liberos dari loco Samueli, ea postmodo filios tres ac filias duas peperit. ceterum Ophnis ac Phineas, Elis sacerdotis filii, non sacrificia modo delictis suis polluebant, sed et cum mulieribus templi dei iantricibus stupri consuetudinem habebant. narrat porro primus Regnorum liber barbaros

λοφύλοι πρὸς τὸν Ἰσραήλ. καὶ νικήσαντες οἱ ἀλλόφυλοι αἶρουσι τὴν κιβωτὸν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀκοθους ἦλκε ὁ ἱερεὺς πεσὼν ἀπέθανε. προσφέρουσι δὲ οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν δῶρον τῷ Θεῷ αὐτῶν Λαγὼν εἰς Ἀζωτον, καὶ ἰστώσιν αὐτὴν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ εἰδώλου. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ πίπτει ὁ Θεὸς αὐτῶν Λαγὼν, καὶ ὀρθρίσαντες εὗρον αὐτὸν πεπτωκότα ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ. ἐπίστησάν τε αὐτόν, καὶ τῇ ἑτέρᾳ νυκτὶ πάλιν ἔπεσε Λαγὼν καὶ C σσινερίβη, καὶ οὐκέτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἰσεβιάσθη. καὶ ἐπατάχθησαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν καὶ οἱ ἐν παντὶ ὄρει τῆς πεντάπολεως αὐτῶν, Ἀζώτου Γάζης Ἀσκάλωνος Γέθ Ἀκκάρων· καὶ ἐγένετο σύγχυσις μεγάλη θυνάτου ἐν αὐταῖς, καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐξ-ἰβραε μῶς. καὶ μετὰ ἑπτὰ μῆνας (ὡς δὲ Ἰώσηπος, μῆνας δύο μόνους ποιῆσαι τὴν κιβωτὸν παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις, οἳ καὶ Πυλαιστινοὶ νῦν καλοῦνται) ἐξέπεμψαν τὴν κιβωτὸν μετὰ δώρων καὶ 15 θυσιαῶν, ἐπιθήσαντες αὐτὴν ἐφ' ἄμαξιν καινήν, ζεύξαντες βόας ἐλεγκτοὺς ἀσκύλους, καὶ ἠῶθυναν οἱ βόες ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ ἦλθεν Ἰσραήλ εἰς τιμὴν. ἰδόντες δὲ οἱ ἀλλόφυλοι ἐφοβήθησαν D φόβον μέγαν. καὶ ἔμεινε ἡ κιβωτὸς εἰς οἶκον Ἀμιναδάμ ἔτη κ'. πρὸ τούτου δὲ κατήνησεν ἡ κιβωτὸς ἐν Βεθσαμοῖς εἰς οἶκον Ὠσηέ, 20 οὗ τῆν μὲν ἄμαξιν διασχίστας καὶ ἀνάψας ἐν πυρὶ, τοὺς δὲ βόας ἐν αὐτῇ ἀνενεγκὼν προσήγγεικε θυσίαν κυρίῳ τῷ Θεῷ. οἱ δὲ υἱοὶ Ἰαχὼν ἀναξίως προσήγγισαν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ὁ ἄνδρες, οἵτινες ὑπῆρχον θυσεβεῖς καὶ εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ

Israelicis bellum intulisse, victoriaque potitos arcam dei Israelici abstulisse: Elim eo audito corruisse atque exspirasse. barbaros arcam Aatum attulisse, donarium Dagoni deo suo, atque ad simulacri pedes constituisse. id simulacrum noctu concidisse, maneque ab iis inventum ante arcam prostratum. rursus erectum, insequentis nocte denuo devolutam esse atque contractum: itaque fanum eius esse in honore desiisse. sed et in anu morbum infictum barbari senserunt, et per totam Pentapolim (regio est a quinque urbibus hoc nomen habens, Azoto Gaza Ascalone Getha Accarone) habitantes; iisque in urbibus magna fuit pestilentia. terra quoque eorum mures edidit. post septem menses (Iosephus deos tantum perhibet) barbari, quos nunc Palaestinos appellamus, arcam cum donis et hostiis emiserunt novis quadrigis impositam, cui vaccas delectas et intactas iunxerant. eas nemine dirigente viam confecerunt. fuitque hoc Israelico populo honori, cum barbari re visa magno metu percellerentur. mansit autem arca in domo Aminadabi. prius quidem ea in domum Osee in urbem Bethschemesam pervenerat; qui quadrigis scias et accensis vaccas igni impositas domino deo adolevit. at vero filii Iachoniae cum ad arcam minus religiose accessissent, 70 de iis mortui sunt: erant enim impij et falsorum numinum cultores, sicut et plerij

- καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πνεῖσθαι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πενήκοντα χιλιάδας. αὐθις δὲ πάλιν ἀποπέμπονσι
- P 62** καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθιαφεὶμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ἄσμενοι ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀμινάδαμ τὸν ἐν τῷ βουνῶ, καὶ ἤγαγεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐ-5 τοῦ φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ', καὶ ὁ λαὸς ἔρτι ἐπορευθεὶς ὀπισθεν κυρίου. καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασιφᾶ, καὶ παραινεῖ περιελεσθαι αὐτοὺς πάντα τὰ ἔδωλα, καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἄλλοφυλοι παμπληθεὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ἤϋξατο ὑπὲρ 10 αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε κύριος, κινεῖται δὲ πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ τῶν ἄλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος διὰ χειρὸς
- B** Ἰσραὴλ πληγῆν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες "ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά οὐ κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοῦς, ἀλλὰ δώροις ἐκκλίνουσι τὸ δι-15 καιον,ποίησον ἡμῖν βασιλεῦ, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς." πονηρὸν δὲ τοῦτο ἐφάνη τῷ Σαμουὴλ. ὁμοῦς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπακοῦσαι τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἐμὲ τῷ μὴ θέλειν βασιλεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ· κατὰ ταῦτα πεποιθήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐ-20
- C** τοὺς Σαμουὴλ βασιλεῦ τὸν Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμίνην. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀμανιτῶν Ναᾶς ἐπανέστη τῇ Γαλαὰδ. οἱ δὲ ἤθελον ἐπι

1 πληγῆσαι Xylander

que omnes Bethschemesani cives; quapropter etiam 50 milia virorum de illo populo perierunt. itaque hi arcam a se Cariatearimam dimitunt; cuius cives eam alacres exceperunt, inque domo Aminadabi sita in colle reposuerunt; Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam foederis divini custodiret. ibi arca annos 20 est commorata. tunc populus denuo dei praeceptis obtemperabat; quos Masipham convocatos Samuel exhortatus est uti simulacra omnia abolerent. eiusque monitui populus obtemperavit. statim barbari omnibus copiis adversus populum Israelicum sunt profecti. pro quo cum ad deum precibus Samuel intercederet, intonuit deus. ac toto populo in aciem contra barbaros egresso, manu eius deus ingentem stragem barbarorum edidit. his ita gestis universus populus ad Samuelum confluit, eumque sic appellaverunt (1 Sam. 8) "quandoquidem filii tui Ioelus et Abias tuis vestigiis non insistant, sed in iudicando corrumpi se donis patiuntur, agedum regem nobis constitue, qui noster sit iudex." displicuit id postulatum Samuele: verum tamen a deo iussus ipsis obsequi, quando non Samuelum sed se deum sprevisset, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc maiorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Aegypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent, ita ergo Saulum, hominem tribu Beniaminaeum, unctione regem iis designavit. secundum haec Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit. cum vero ii salutis obtinendae

σωτηρία δουλεύειν αὐτῶ. καὶ εἶπε Ναῦς "οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔσται ὑμῖν ἡ σωτηρία ἐν τῷ ἔξορῆσαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξὸν εἰς ὄνειδος Ἰσραήλ." καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαὰδ. ἤκουσε δὲ Σαούλ, καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραήλ, καὶ ἔξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χο' χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἄρχαὸς ἐπέθετο τοῖς Ἀμανίταις καὶ ὠλόθρευσεν αὐτούς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν καὶ Σαούλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γάलगυλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαούλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἄρμα- D
θαίμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἄλλοφύλων ἐν Γαλαγαλοῖς, καὶ 10 οὐκ ᾤρεθήσαν μετὰ Σαούλ εἰ μὴ ἔξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τούτοις ἦν ὄπλα. Σαούλ δὲ διυπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος ἀνί-
ργηεν θυσιᾶν τῷ κυρῶ. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ "τί τοῦτο ἐποίησας;" ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται. Σαμουὴλ δὲ 15 ἔραϊς αὐτὸν ἀπειλήσας τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρεί-
τονι δοθήσεσθαι προφητεύει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωανᾶθαν δὲ μόνος μετὰ τοῦ αἵροντος τὰ σκευῆ αὐτοῦ παραβιασάμενος κατήλθεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἄλλοφύλων, καὶ σύμβολον δοὺς τῷ αἵροντι τὰ P 63
σκευῆ αὐτοῦ ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσουσι, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ' 20 ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε κύριος ἔκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἄλλοφύλων ἐν τῷ ἔωρακεῖναι μακρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλισσόντων. οἱ δὲ ἐν τῷ βουρῶ ὄντες μετὰ Σαούλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἄλλοφύλων, δηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν δὲ ἱερὸς ἐκεῖ Ἀχίας Λευίτης, αἵρων ἐφοῦδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ

eam servitutem se ei servituros promitterent, aliter se iis parcarum Nasus negavit, nisi in opprobrium Israelicae gentis cuivis viro oculum dextrum eruiasset. id ingentem apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum 670 milia invenit. proinde copiis in tres partes divisit Amanitas aggressus occidiene occidit. tum Samuelus adsumpto populo ad Galgala descendit, Saulumque ibi regno inauguravit, ipseque Armathaim abiit. paulo post barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius 600 viris haberet, eosque inermes. itaque in his angustiis desperato Samuel adventu deo sacrificavit. ecce autem ei supervenit Samuelus, et ob id factum obiurgat, paucitatem suorum et angustiam temporis praetexti imprecationibus certis minans fore ut regnum hoc praestantiori traderetur: id vaticinatus discessit. at vero Ioanathas solo armigero comitatus ad stationem barbarorum perrexit; tesseraque armigero data excubitores adortus ad viginti viros interfecit. sed et dominus terrorem castris barbarorum admisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent. qui in colle cum Saulo erant, cum eum in castris barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiant. is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat ac Ephodum gesta-

ἐπερωτῆσαι ἐν κυρίῳ. ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπτετο ἡ παρεμβολὴ τῶν ἄλλοφύλων ὑφ' ἑαυτῶν (ἐπανέστησαν γὰρ οἱ ἐπίμικτοι καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἄλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάτασσαν B αὐτοὺς ῥομφαλαῖς), εἶπε Σαουλ τῷ Ἀχιλῆ συστεῖλαι τὰς χεῖρας, καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἄλλοφύλοις σὺν τοῖς ἐξακοσίοις. ἐξῆλ-5 θον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄραις κρυπτόμενοι τῶν Ἑβραίων, καὶ γεγόνασι μετὰ Σαουλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε ἠγνόησεν ἄγνοιαν Σαουλ, καὶ ἠράσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως τὸν λαὸν ἕως συντελέσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἠρίστα. εἶτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει 10 τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ Σαουλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων κατ' C αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ ὁ προφῆτης, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολήν, ἣν ἔλαβεν ἐκ Θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώ-15 που ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὄλον τὸ θῆλυ γένος ὀλέσαι καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν διασφθεῖραι, ὅτι κακὰ ἐνεδείξαντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαουλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυγῶν καὶ ἐκτροπῆς τὸν Ἀμαλήκ περιεποιήσατο 20 Ἄγαγ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπυσε ποίμνια καὶ βο- D κόλια καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ ἐν Γαλιλάοις, καὶ λέγει πρὸς Σαουλ ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τῆν τε

bat, iussit deum consulere. cum vero etiam amplius barbari in castris tumultuantes mutuo sese aggrederentur (nam advenae et servi qui in barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gerebant), Saulus sacerdoti iussit ut manus componeret, atque ipse cum sexcentis barbaros adortus est. coniunxerunt se cum eo etiam Ebraei, qui in speluncis et rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad decem virorum milia. ibi tum Saulus ignoratione ductus mortem voverat ei, quicumque de populo cibum prius gustasset quam hostes essent deleti. omnis autem terra prandebat. tunc evenit ut Ionathas edifi istius ignarus mel gustaret; quem tamen populus neci exemit. porro Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. rursus deinde Samuelus vates ad eum venit, ac quod a deo acceperat mandatum, ipsi exponit de internecione excidenda Amaleci gente, ita quidem ut et homines et pecus ab lactente usque ad senem omnes, adeoque totum etiam muliebre genus cum iumentis extinguere et omnia ipsorum impedimenta perdere iuberet. causa internecionis Amalecitis fuit, quod ex Aegypto adscendentem Israelicum populum maleficiis infestassent. Saulus vero victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit, caedi tamen Agagum regem exemit. ac populus etiam de gregibus armentis impedimentisque hostium magnam praedam egit. ecce autem Samuelus ad Saulum Galgalis agentem revertitur, iussuque dei ei indicat fore ut regno excidat

τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὃς διέρρηξε τὸ περιόνιον τῆς διπλοῦδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαουλὸν τὸν Σαμουὴλ ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ, καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσάξει Ἄγαγ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν

5 Σαουλ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Σαμουὴλ “μεταμεμῆλμαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαουλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστη ἀπὸ ὅπισθόν μου καὶ οὐκ ἐφύλαξε τὰ ῥήματά μου.” πολλὰ δὲ κατωειδίσαι τὸν Σαουλ Σαμουὴλ ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ θῦσαι τὰ θρέμματα τῷ Θεῷ ἐπήνεγκε. καὶ εἶπε Σαμουὴλ P 64

10 πρὸς Σαουλ “εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἴδου ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθή, καὶ ἡ ἐπακροάσις ὑπὲρ στέυρ κριῶν. ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμα ἐστί, ὀδύνη καὶ πόνον θεραφίμ ἐπάγουσιν. ὅτι ἔξουθενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἔξουθενώσει σε κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ.”

15 καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, καὶ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμη δὲ τοῦ κατακολουθήσας Σαμουὴλ ἔπεισεν εἰς Βηθλέεμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρησε τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδοται πνεῦμα Θεοῦ. καὶ τότε ἐπῆλθεν ἐπὶ Σαουλ πνεῦμα πονηρόν, καὶ ἐπῆνε αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ γινώστοι αὐτοῦ τὰ περὶ Δαβὶδ πρὸς B

20 αὐτόν, ὅτι πνεῦμα Θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἄδει ψάλλων ἐν κινύρα καὶ ψαλτηρίῳ καὶ ναύλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαουλ πρὸς Ἰεσσαί, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν καὶ δυνάκειν πνεῦμα τὸ

1 εἰς Xylander 13 θεραφίμ Xylander septuaginta interpretas secutus: legebatur σεραφίμ

Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri quomodo rex laciniam de laeva Samuelis abrupisset. et Samuelus a rege ita coactus una cum eo revertit, Agagumque regem sua manu vates iugulavit. haec divini mandati neglectio ita deum offendit ut Samuele diceret, quod inunxisset regno Saulum, eius se poenitere, quando is a se defecisset ac mandata sua posthabuisset. ac cum Saulus a Samuele huius praevaricationis causa graviter obiurgatus populi culpam studiumque pecudes deo sacrificandi commaretur, “putasne” inquit vates, “hostias ac sacrificia deo tam probari quam dicto eius audientem esse? sic habe: praestat obedientia sacrificia, et obtemperatio adipi arietino. contra peccatum magicae superstationi par est inobedientia, poenamque cum cultus falsi numinis supplicio eandem conciliat. tu quia dei mandatam pro nihilo habuisti, itaque deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelico privabit.” his dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum praebuit. idem vates dei inuasa Bethlehem abiit, ibique Davidum Iessae filium natu octavum vagans regno destinavit; atque huic spiritus dei datus est. at contra in Saulum spiritus malignus irruit, eumque vexavit. familiares itaque ei indicaverunt esse Davidum spiritu dei praeditum ac variis instrumentis musicis ludere peritum. itaque Saulus ad Iessam missis famulis Davi-

ἐπερωτήσασαι ἐν κυρίῳ. ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπτετο ἡ παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων ὑφ' ἑαυτῶν (ἐπαρέστησαν γὰρ οἱ ἐπίμικτοι καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάτασσαν B αὐτοὺς φομφαίαις), εἶπε Σαοὺλ τῷ Ἀχίλῃ συστεῖλαι τὰς χεῖρας, καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἀλλοφύλοις σὺν τοῖς ἑξακοσίοις. ἔξηλ-5 θον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄραις κρυπτόμενοι τῶν Ἑβραίων, καὶ γέγονασι μετὰ Σαοὺλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε ἠγνόησεν ἄγνοϊαν Σαοὺλ, καὶ ἠρώσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως τὸν λαὸν ἕως συπελέσει τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ. πῦσα δὲ ἡ γῆ ἠρίστα. εἶτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει 10 τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ Σαοὺλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων κατ' C αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ ὁ προφήτης, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολήν, ἣν ἔλαβεν ἐκ Θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνδρώ-15 που ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὅλα τὸ θῆλυ γένος ὀλέσει καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πῦσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν διασφθεῖραι, ὅτι κακὰ ἐνεδειξαντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἔξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαοὺλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχῶν καὶ ἐκτρέψας τὸν Ἀμαλήκ περιποιήσαστο 20 Ἄγαγ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπυσε ποίμνια καὶ βοῦ- D κόλια καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ ἐν Γαλιλάοις, καὶ λέγει πρὸς Σαοὺλ ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τὴν τε

bat, iussit deum consulere. cum vero etiam amplius barbari in castris tumultuantes mutuo sese aggrederentur (nam advenae et servi qui in barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gerebant), Saulus sacerdoti iussit ut manus componeret, atque ipse cum sexcentis barbaros adortus est. coniunxerunt se cum eo etiam Ebraei, qui in speluncis et rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad decem virorum milia. ibi tum Saulus ignoratione ductus mortem voverat ei, quicumque de populo cibum prius gustasset quam hostes essent deleti. omnis autem terra prandebat. tunc evenit ut Ionathas edificii istius ignarus mel gustaret; quem tamen populum neci exemit. porro Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. rursus deinde Samuelis vates ad eum venit, ac quod a deo acceperat mandatum, ipsi exponit de internecione excidenda Amaleci gente, ita quidem ut et homines et pecus ab lactente usque ad senem omnes, adeoque totum etiam muliebrem genus cum iumentis extinguere et omnia ipsorum impedimenta perdere iuberet. causa internecionis Amalecitis fuit, quod ex Aegypto adscendentem Israelicum populum maleficiis infestassent. Saulus vero victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit, caedi tamen Agagum regem exemit. ac populus etiam de gregibus armentis impedimentisque hostium magnam praedam egit. ecce autem Samuelus ad Saulum Galgalis agentem revertitur, iussuque dei ei indicat fore ut regno excidat

τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὃς διέρρηξε τὸ περιόνιον τῆς δεπλοῦδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαουλ τὸν Σαμουὴλ ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ, καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσφάξει Ἀγαγ τὸν βασιλέα Ἀμιυλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν

5 Σαουλ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Σαμουὴλ "μεταμεμέλημαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαουλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστη ἀπὸ ὀπισθῆν μου καὶ οὐκ ἐφύλαξε τὰ ῥήματά μου." πολλὰ δὲ κατωνίδισε τὸν Σαουλ Σαμουὴλ ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ θῶσαι τὰ θρέμματα τῷ θεῷ ἐπήνευκε. καὶ εἶπε Σαμουὴλ P 6A

10 πρὸς Σαουλ "εἰ θελήτῳ τῷ κυρίῳ ὀλοκωντώματα καὶ θυσίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὴ, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἀμυρτία οἰώνισμα ἐστὶ, ὀδύνη καὶ πόνον θεραπεῖμ ἐπάγουσιν. ὅτι ἔξουθενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἔξουθενώσει σε κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ."

15 καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, καὶ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμη δὲ θεοῦ κατακολουθήσας Σαμουὴλ ἤπεισιν εἰς Βηθλεέμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρησε τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Λαβιδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδοται πνεῦμα θεοῦ. καὶ τότε ἐπήλθεν ἐπὶ Σαουλ πνεῦμα πονηρόν, καὶ ἐπηγνε αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ γνῶστοι αὐτοῦ τὰ περὶ Λαβιδ πρὸς B

20 πατέρα, ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἄδει ψάλλων ἐν κινύρα καὶ ψαλτηρίῳ καὶ ναύλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαουλ πρὸς Ἰεσσαί, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν καὶ διώκειν πνεῦμα τὸ

1 εἰς Xylander 13 θεραπεῖμ Xylander septuaginta interpretes secutus: legebatur σεραφίμ

Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri quomodo rex laciniam de laena Samuelis abruptisset. et Samuelus a rege ita coactus una cum eo reverit, Agagumque regem sua manu vates iugulavit. haec divini mandati neglectio ita deum offendit ut Samuelo diceret, quod inunxisset regno Saulum, eius se paenitere, quando is a se defecisset ac mandata sua posthabuisset. ac cum Saulus a Samuele huius praevericationis causa graviter obiurgatus populi culpam studiumque pecudes deo sacrificandi causaretur, "putasne" inquit vates, "hostias ac sacrificia deo tam probari quam dicto eius audientem esse? sic habe: praestat obedientia sacrificia, et obtemperatio adipi arietino. contra peccatum magicae superstitiois par est inobedientia, poenamque cum cultus falsi numinis supplicio eandem conciliat. tu quia dei mandatum pro nihilo habuisti, itaque deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelico privabit." his dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum praebuit. idem vates dei inesse Bethlehemam abiit, ibique Davidum Iessae filium natu octavum mensis regno destinavit; atque huic spiritus dei datus est. ac contra in Saulum spiritus malignus irruit, eumque vexavit. familiares itaque ei invidaverunt esse Davidum spiritu dei praeditum ac variis instrumentis musicis ledere peritum. itaque Saulus ad Iessam missis famulis Davi-

πνίγον αὐτόν. καὶ ἀπέστη τὸ πνεῦμα ἀπὸ Σαούλ, καὶ πεποίηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ αἶρειν τὰ σκευή αὐτοῦ τὰ πολεμικά. ἀγαπητὸς δὲ γέγονε Δαβὶδ τῷ Σαούλ. τότε ἐξῆλθον οἱ ἀλλόφυλοι ἐν δυνάμει βαρεῖα, καὶ γέγονε τὰ περὶ Δαβὶδ καὶ Γολιάθ, ὃν ἀνείλε μονομαχήσας ὑψος ἔχοντα πόδας ὀκτώ, ὧν ἐτῶν λγ'. ᾧ ὑπήνησαν αἱ χορευούσαι λέγουσαι "ἐπάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ C Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ." καὶ γίνεται φθόνος Σαοὺλ ἐπὶ Δαβὶδ διὰ τὸ αὐτῷ μὲν δοθῆναι τὰς χιλιάδας, ἐκείνῳ δὲ τὰς μυριάδας. καὶ ἐπέπεσε παρὰ Θεοῦ πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοὺλ, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαβὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ὡς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δορὺ ἐν τῇ χειρὶ Σαοὺλ, καὶ εἶπε πατάξαι ἐν Δαβὶδ, καὶ ἐκκλίνας Δαβὶδ, ἐπάταξεν ἐν τῷ τοίχῳ. τοῦτο δις πεποίηκε Σαοὺλ. γνοὺς δὲ Σαοὺλ συμμαχεῖν Θεὸν τῷ Δαβὶδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλιάρχον, ἔξαποστείλας αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰσερχεσθαι καὶ ἐξερχεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, εἰπὼν "ἔστω ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων κατ' αὐτοῦ ἤπερ ἡ χεὶρ μου," D καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχὶθ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. ἀποδράς δὲ Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ ἀπῆλθε πρὸς Σαμουὴλ ἐν πόλει Ἀρμαθαίμ, καὶ εἶρε χορὸν προφητῶν μετὰ Σαμουὴλ. καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἄπαξ καὶ δις καὶ τρις ἀγγέλους συλλαβέσθαι τὸν Δαβὶδ· καὶ προφητεύοντες διέμενον. θυμωθεὶς δὲ Σαοὺλ αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαβέσθαι αὐτόν· καὶ ἐξέστη, καὶ ἡ προφητεύων καὶ αὐτός, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκει

dum domum suam adscivit, ut fidibus luderet spiritumque a quo re vexabatur abigeret; qui et recessit a rege. proinde Davidum rex dilexit armigerumque suum constituit. sub idem tempus barbari bellum Ebraeis fecerunt, magnis freti copiis. quo in bello Davidus Goliathum octo pedes altum, annos natus 33, singulari praelio congressus trucidavit. a qua victoria redeunti, cum occurrentes choream devicta, invidiosus rex Davidi sibi eo carmine praelato; exagitavitque eum denuo maligno deo immittente spiritus, ac in medio suae domus vaticinatus est. coram eo Davidus quotidie fidibus cecinit. Saulus autem hasta quam manebat, Davidum traicere voluit: sed hic inclinato corpore ictum evitavit, et hasta parieti infixam est. bis hoc Saulus est conatus. inde cognito deum Davido adesse, tribunum militum eum fecit inque bellum emisit, ut militiae versaretur: aiebat enim malle se eum barbarorum quam suis manibus perire. nuptum quoque ei dedit Michol filiam suam. enimvero Davidus Saulum fugiens ad Samuelum in urbem Ramatha contulit, ibique cum Samuelo chorum vatum reperit. tertium Saulus eo misit qui Davidum ad se abducerent: verum ii vaticinandi spiritum correpti ibidem manserunt. qua re ira percitus Saulus, cum ipse comprehendendi Davidi causa eodem abiisset, divino instinctu affectus i

δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς γυμνός. καὶ μετὰ ταῦτα τελείως ἀρίσταται Δαβὶδ ἀπὸ Σαούλ, κτησάμενος χεῖρα τετρακοσίων ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ μετὰ τοῦτο θνήσκει Σαμουήλ, καὶ θάπτεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ. Σαούλ δὲ ἔτι διώκων ἦν ἐπὶ τὸν Δαβὶδ. Ἀβεσσαὶ δὲ καὶ Ἰωάβ κατήλθον ἐν τῇ παρεμβολῇ Σαούλ νυκτὸς μετὰ Δαβὶδ, καὶ ἔλαβον τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ἔδατος. ἀποδιδράσκει δὲ Δαβὶδ πρὸς Ἀγχοῦς βασιλέα Γεθ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σικελάκ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσαρας· ὅπου στήλην ὁ πατραλοίας Ἀβεσουλάμ ἐπ' ὄνόματι αὐτοῦ ἔστησε, παρανομήσας κὰν τούτῳ. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ λιθόβλεστος ἦγεν Ἰεβοσθὲ δὲ Χαναανός, ὃς ἐπὶ ἐννακοσίοις τραυματίας ἐσπῆτο ῥομφαίαν εἰσάπαξ. οὗτος οὐκ ἦν τῶν τριῶν, ἀλλ' Β' τῶν τριῶν τοῦς δυνατοῦς. εἶτα Ἀδίνων, καὶ οὗτος ἐσπῆτο ῥομφαίαν ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματίας. Ἐλεάζαρ, καὶ τρίτος Σαμέας· οὗτοι οἱ τρεῖς διέρρηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἔτρεψαν ἐκ Βηθλεέμ πιεῖν τῷ Δαβὶδ αἰτήσαντι ὕδωρ. Ἀβεσσαὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ καὶ Ἀσσαήλ ἐσπάσαντο τὴν ῥομφαίαν αὐτῶν ἐπὶ τῷ τραυματίᾳ. ἤρχε δὲ τῶν τριῶν οὐχ ὡς ὑπὲρ αὐτοὺς ἢ ὡς αἰτοὶ ἰσχύων, ἀλλ' ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως· ἡ γὰρ δύναμις αὐτοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν. ἀλλὰ καὶ Βανέας υἱὸς Ἰωάβ, ἀδελφοῦ τοῦ Δαβὶδ, δυνατὸς ὢν παρεβάλλετο τοῖς τρισίν, οὗ ἕκτου γέγονε τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ἦσαν δὲ ὀνομαστοὶ καὶ δυνατοὶ

6 ἦτοι τὸν ἐξέστην *margo P*

quoque cum reliquis vaticinari coepit; detractisque sibi vestibus nudus diem ac noctem iacuit. post haec Davidus a Saulo prorsus recessit, parata quadringentorum virorum bellicosorum manu. haec consecuta est mors Samuēli, isque domi suae Ramathae humatus est. cum a Davido persequendo Saulus non desisteret, Abessaus et Ioabus cum Davido in castra illius noctu pervenerunt, hastamque regis et lenticulam aquae secum abstulerunt. profugit deinde ad regem Gethae Anchisum Davidus, isque ei urbem Siclagam concedit, in qua Davidus per quattuor menses inquilinus fuit, ubi statnam quoque sibi parricida Absalomus erexit, etiam hoc suis addens sceleribus: eodemque in loco lapidibus obrutus est. fuit Iebusathes Chananaeus, qui evaginato gladio una pugna 900 viros vulneravit. is non fuit unus de tribus, sed supra tres potens. deinde Adiam, qui stricto gladio 800 vulneravit, Eleazar, tertiusque Sameas. hi tres globum hostium barbarorum perruperunt, et petenti Davido aquam ex Bethlehema bibendam attulerunt. Abessaus frater Ioabi et Assaies: is ense nudato trecentos auclavit. praelatus autem fuit inter tres, non quod robore eos aequaret, nedum anteiret, sed ut cognatus regis: nam potentia tres istos non attingit. quin etiam Banaias Ioiadae F. fratris Davidi, quanquam ob virtutem tribus istis compararetur, non tamen eorum virtutem aequavit. fuerunt porro etiam alii 37 celebres

ἕτεροι λζ', ὧν ἤρχεν Ἀσσαήλ. ῥομφαία δὲ ἡ σπάθη ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ δόρυ, ὡς τινες οἴονται, καθὼς Δαβὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον λέγει "οὐ ἔρχη πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, καὶ γὰρ πορεύσομαι πρὸς σέ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ Σαβαώθ." ὁ δὲ ἐτῶν ο' τελευτᾷ Δαβὶδ, ἐπτα ἔτη βασιλεύσας τοῦ Ἰούδα καὶ μῆνας ἕξ, τριάκοντα δύο δὲ καὶ μῆνας ἕξ ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν. ἦν δέ, ὅτε ἐβασίλευσεν, ἐτῶν τριάκοντα.

Ἵτι Σολομῶν καὶ πρὸ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν ἐν τοῖς ἡμηλοῖς ἔθυσμα, καὶ πᾶς ὁ λαός. τὰ δὲ μέγιστα τῶν περαπτωμάτων αὐτοῦ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ γέγονεν.

Ἵτι ἐποίησε τὸν βασιλειον θρόνον αὐτοῦ ἐλεφάντινον, ἐκ μὲν τῶν ὀπισθεν ἔχοντα προτομὰς δύο μόσχων, καὶ δύο λέοντων εἰς τὰ παρ' ἑκάτερα πλησίον τοῦ θρόνου. ἐποίησε δὲ καὶ βαθμῶν ἕξ, εἰς ἕψος ἔξαιροντας τὸν θρόνον, καὶ ἐν ἑκάστῳ βαθμῶ ὡσαύτως λέοντας ἐστηλωμένους, ὥστε εἶναι τοὺς πάντας λέοντας τῶν μὲν ἀναβάθμων δώδεκα, τοὺς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. λέγει δὲ Ἰώσηπος καὶ ἐν τούτῳ ἀνομῆσαι αὐτὸν καὶ παραβῆναι τοὺς ὑπὲρ
 P 66 θεοῦ δοθέντας τῷ Μωϋσῇ καὶ τῷ λαῷ νόμους· οὐδὲ γὰρ ὄψων ἔνεκεν ἐπετράπησαν ζυωπλαστεῖν ἢ σκιαγραφίαις προσέχειν. διὰ τὸ ἀσεβῆσαι δὲ Σολομῶντα λαμβάνει Ἱεροβοὰμ τὰς δέκα φυλάς Ῥαβοὰμ δὲ τῷ νιῷ Σολομῶντος καταλιμπάνονται φυλαὶ δύο,

4 δ] ὦν?

ac potentes, quorum princeps fuit Asaelus. ceterum rhomphaea (quod nomen hic usurpatum aliquoties est) non lanceam, ut quidam putant, sed gladium significat. quomodo etiam Davidus ad Goliath "tu" inquit "contra me venis gladio" (est in Graeco rhomphaea) "hastaque et clypeo fretus: ego autem te aggredior ductu domini dei exercituum." David finem vitae fecit annos natus 70, cum in Iudam regnum obtinuisset annos ac semis, 32 ac semissem in totum populum. regnum adeptus est anno aetatis trigesimo.

Solomon etiam, antequam templum extruxisset, in summitatibus adolevit altaria, cumque eo universus populus.

Maxima autem delicta sua a condito templo commisit, quod soli regium sibi fecit eburneum, in cuius postica parte excisi ab utraque solii parte exstabant duo vituli anterioribus sui partibus et duo tauroes. fecit et gradus sex, quibus altitudo solii augetetur, inque quodvis gradu itidem leones exsculptos. ita duodecim leones in gradibus, per solium duo fuerunt, in summa. atque hac ipsa etiam in re eum peccata legemque a deo Mosi ac populo datam violasse Iosephus asserit. nec enim permissum fuisse ut pascendorum oculorum causa animalia fierent aut picturis studerent, sane propter Solomonis impie facta Iosephus boamus in decem tribus nactus est regnum, duabus duntaxat Robo-

τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν· ἡ γὰρ Ἱεροσολῆμ ἐν τῇ κληρου-
χίᾳ τῆς Βενιαμίντιδος φυλῆς κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο συνήφθη τῇ
φυλῇ Ἰούδα.

Ὅτι τὰ πρῶτα παραπτώματα ἱστορεῖ ἡ γραφή Σολομῶντος
καὶ τὰ κατορθώματα, ἀλλ' οὐχ ὡς παραπτώματα, ἐπεὶ φαίνεται
καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ καὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ἔτι νέος ὢν,
ἐν ταῖς ὑψηλοῖς θύων καὶ θυμιῶν καὶ γυναικας ἀλλοφύλους ἔχων
παρανόμως. τῶς δὲ ἐν πρῶτοις ἡ ἱστορία τῆς γραφῆς οὐκ ἐγκα- **B**
λεῖ αὐτῷ, οὐχ ὡς μὴ πράξαντος κακῶς τὰ πράγματα διηγουμένη.
καὶ αὐτῶς οὐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλασεν.

Ὅτι δις ἔφθη ὁ Θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίτασιν ἀσφα-
λέριμος αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν παρανόμων. ὁ δὲ Ἰώσηπος καὶ
διὰ τοῦτο ἀκλεῶς τιθάναι αὐτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ
βόας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνομιμάτων εἰς ὑψηλὴν θεωρίαν ἀναπλά-
σσαι αὐτόν. ὁ γὰρ Θεὸς οὐδὲ ὕψους ἔνεκεν καὶ θεωρίας παραχω-
ρεῖ ταῦτα διὰ τοῦ νόμου γίνεσθαι.

Ὅτι Ἀθίας ὁ Σιλωνίτης προφήτης ὢν, συναντήσας Ἱερο- **C**
βοῦμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, ὃ ἐφόρει κακῶν ἱμάτιον διαρρήξας
εἰς φάσην δώδεκα δέδωκεν αὐτῷ δέκα ῥήγματα, εἰπὼν ἄ σοὶ δίδω-
σκον ὁ Θεὸς τὰς δέκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὰς ἀνομίας Σολομῶν-
τος· ὁμοῦς μετὰ θάνατον αὐτοῦ λήψη αὐτάς."

Solomonis F. relictis, Iudaica et Beniaminea. nam Hierosolyma in di-
cine Beniaminea tribus sita sunt, ideoque ea tribus Iudaicae annexa.

Prima Solomonis delicta sacrae literae commemorant, sicut et prae-
clara eius facta, quanquam haec minus. quod ad delicta attinet, appa-
ret eum et ante et post aedificatum templum in excelsis locis sacrifi-
casse et aras adolevisse. habuit et alienigenas uxores, lege vetante.
tantisper tamen eum scriptura non culpatur, non quidem in hunc finem
facta eius referens, quasi ea vitio carerent. rursus quae in templi ador-
atione non omnia pie effinxit.

Hic Solomoni deus apparuit, ut eo intentius eum confirmaret ac ab
impiis factis abstinendum esse admoneret. Iosephus autem propterea
quod eum in gloria morte sublatum perhibet, quod praeter cetera pec-
cata leaues quoque et boves in sublimi loco conspiciendos effinxerit.
divina enim lege sancitum est ne tale quid vel visus et conspiciendi
gratia fiat.

Achies Silomites vates Iereboame obviam factus, serve Solemonis,
novam qua indutus erat vestem in duodecim frusta discerpait, deque his
"i decem dedit, ita fatus "propter peccata Solomonis deus tibi dat de-
cem tribus Israelici populi; quas tamen non nisi mortuo Solomone ob-
"secbis."

Ἐπι Σολομῶν ἐζήτησε τὸν Ἱεροβοὰμ ἀποκτείνειν ὑπονοήσας αὐτόν. ὁ δὲ γνούς ἀνεχώρησε πρὸς Σουσακεὶμ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ τὴν θυγατέρα Σουσακεὶμ ἑαυτῷ γυναῖκα.

D Ὅτι ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας εἶχε περιβόλους, καὶ εἰς μὲν τὸν ἐξωτάτω εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο πῦσι καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις, γυναῖξί δὲ ἐμμηνοῖς μόναις ἀπειρητο παριέναι. εἰς δὲ τὸν δεύτερον Ἰουδαῖοι πάντες εἰσῆσαν, καὶ αἱ τούτων γυναῖκες καθαρὰ ἀπὸ παντὸς μιάσματος. εἰς δὲ τὸν τρίτον οἱ ἄρρενες τῶν Ἰουδαίων, εἰς δὲ τὸν τέταρτον οἱ ἱερεῖς μόνοι. εἰς δὲ τὸν ναὸν καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν οἱ ἄμωμοι ἱερεῖς, στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι. εἰς δὲ τὸ ἄδυτον ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰκίαν στολὴν περιβεβλημένος, ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐπι ἐν γῆρᾳ αὐτοῦ Σολομῶν ἐξώκειλεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, τῶν γυναικῶν αὐτοῦ εἰδῶλα ἀνατιθουσῶν· ὁ γὰρ ἐτέρων ἀνατιθέντων
P 67 ἐπιεὶς αὐτὸς ἰδρύνεται δυνάμει καὶ διὰ τοῦτο ἰδῶθη αὐτῷ Σατὰν ὁ Ἄδερ.

Ἐπι Ἱεροβοὰμ δοῦλος ἦν Σολομῶντος, υἱὸς γυναικὸς πόρνης, ἐβασίλευσε δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ συμβαλὼν πόλεμον τῷ Ἀβιά ἠττήθη, καὶ ἔπεσον τοῦ Ἰσραὴλ χιλιάδες φ'.

Ἐπι ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Γοθολίας Ἰησοῦ ἀνέτελε τὸν Ἰορὰμ καὶ τὸν Ὀχοζίαν καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰζάβελ.

Solomon Ieroboamum sibi suspectum interficere cogitavit. at is cognitis insidiis ad Susacimum Aegypti regem concessit, atque apud hunc commoratus est usque ad mortem domini sui Solomonis. sed et Susacimi filiam uxorem duxit.

Templum Hierosolymitanum quattuor habuit ambitus. in extremum intrare omnibus etiam alienigenis permittum fuit: solae menstruo laborantes mulieres arcebantur. intra secundum omnes Iudaei intrabant, eorumque feminae pollutionis omnis purae. in tertium mares Iudaei. in quartum soli sacerdotes. in sacrarium et ad aram vitio carentes sacerdotes stolis sacerdotalibus amicti. in adytum quotannis tantum solus summus pontifex ingrediebatur, suo vestitu ornatus.

Senecta aetate Solomon a deo exorbitavit, uxoribus eius simulacra consecrantibus. nam qui alteri potestatem consecrandi talia permittit is quantum in ipso est, ea dedicat. ideoque ei Satanas Ader immisus est.

Ieroboamus Solomonis servus, filius meretricis, Samariae regiae habuit, rex populi Israelici. idem praelio congressus cum Abia succubuit, caesis Israelicorum quingentis milibus.

Tertio anno regni Gotholiae Iehus Ioramum et Ochoziam et Achab filios et Iezabelam interfecit.

Ὅτι Ἀχαΐς υἱὸς Ὀζίου, πατὴρ δὲ Ἐκερίου, βασιλεὺς Ἰούδα, σπένουσε τὰ συγκλείσματα τῶν μηχανῶθ. ἦσαν δὲ λέοντες καὶ Β βῆες καὶ Χερουβίμ. ἔστι δὲ ὁ μηχανῶθ λουτήρ. τοὺς βῆας τοὺς χαλκοῦς τοὺς βαστάζοντας τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, οὗς περιετόμως ἀνεπλάσαστο Σολομῶν. καὶ ἔθηκε τὴν θάλασσαν ἐπὶ βῆσι λιθίνῃ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐγράφησαν ἔμπροσθεν.

Καὶ ἐκ τῶν Παραλειπομένων τινά. αἱ Παραλειπούμεναι τὰ λίπαντα πολλάκις λέγουσι καὶ τὰ ὄντα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ἄλλα ἔννοια ἀλλοιωθῆσιν. ἐν γὰρ τῷ λέγειν ὅτι Ἀσᾶ ἐποίησε τοῖς εὐδῆς ἐνώπιον κυρίου ὡς Δαβὶδ καὶ Σολομῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλοιωτὸν τὸν νοῦν· τὰ γὰρ περὶ τοῦ Σολομῶντος πεφανέρωται. καίταξι δὲ ἐν Ἰσραὴλ καὶ Ἱεροβοὰμ Ἀσᾶ μετὰ φυλῆς Βενιαμὴν καὶ Ἰούδα πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ οὐκέτι ἔχει κεφαλὴν κατὰ Ἰούδα Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβιάτ.

Ὅτι ἀδελφαὶ Δαβὶδ Σαρουτα καὶ Ἀβιγαλα, καὶ τῇ μὲν Σαρουτῇ υἱοὶ Ἀβεσᾶ καὶ Ἰωὰβ καὶ Ἀσσαήλ, τῇ δὲ Ἀβιγαλαὶ υἱὸς Ἀμεσᾶ. οὗτος οὐκ ἔφθασε πρὸς τοὺς τρεῖς δυνάστας τοῦ Δαβὶδ.

Ὅτι ὁ Ρουβεὶμ πρωτότοκος ὦν ἐξέτισε τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ ἐπιδοθῆναι ὡς πρωτότοκος, ἐπειδὴ ἀνέβη εἰς κόλπην πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰακώβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσήφ, τὰ δὲ πρωτοτόκιον δέδωκε τῷ Ἰούδα.

Achazus Ozias F. Ezechiae pater, rex Iudae, Mechothi caelatarum concidit: erant autem leones boves et Cherubimi. Mechothum significat lavacrum: tum boves erant aenei, qui mare aeneum portabant, quos boves contra legem Solomon effinxerat. ac mare fundamento lapideo impesuit. reliqua praet suo loco sequuntur. iam quaedam de Annalibus.

Annales Paralipomena Graeco vocantur, quod plerumque omissa referant, tamen et omittunt res gestas, et saepe prorsus diversam sententiam ponunt. quod enim in iis dicitur, Asam deo vitam suam probasse exemplo Davidi et Solomonis malorum suorum, hoc quidem diversam sententiam habet, ut Solomonis gesta a nobis exposita ostendunt. ceterum Asa cum Iudaeis et Beniamineis tribus suppetiis adiutus, Israelici populi qui cum Ieroboamo erat quingenta milia bellatorum occidit. neque postea contra Iudam caput suum Ieroboamus Nabati F. extulit.

Sorores Davidi fuerunt Servia et Abigaea. Serviae filii fuerunt Abessas Iobus et Asaelus. Abigaeae filius fuit Ameasas: is non perveit ad dignitatem trium Davidi principum.

Rubens primogenitus Iacobi sua excidit dignatione, quod thalamum patris incestasset. dedit autem Iacobus pater Iosepho et praerogativam primogeniturae dedit Iudae.

Ὅτι λέγει ἡ δευτέρα τῶν Πυραλιπομένων μη εἶναι ἐν τῇ σκηπῇ εἰ μὴ τὰς πλάκας μόνον.

D Ὅτι Ἰωδαὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ συντετός, τοῦ Δαβιδικοῦ σπέρματος ὄλλυμένου ὑπὸ Γοθολίας, κατέκρυψε τὸν ἔσχατον υἱὸν Ὀγοζίου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὸν Ἰωᾶς, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, 5 ἐτῶν ὄντα ἑπτὰ, καὶ ἀπέκτεινε Γοθολίαν τὴν ἄνομον τὴν ἐκ γένου Ἀχαάβ. ζῆ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωδαὲ ἔτη ρλ', καὶ ἐτάφη ἐν τάφοις τῶν βασιλέων, διότι ἀνεκτέησατο τὸ Δαβιδικὸν γένος. βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ', καὶ κατακρύπτεται Ἰωᾶς ὑπὸ Ἰωδαὲ μη- 10 νιαῖος.

Ὅτι οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἀρχόντων Βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς Ἐζεκιαν τοῦ πυθέσθαι περὶ τοῦ τέρατος τοῦ γεγονότος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ τοῦτο παραλιπὼν θησαυ- P 68 ροὺς καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν αὐτοῖς ὑπέδεικνυεν. ἀργίσθη δὲ κύριος ὁ Θεός, καὶ ἠπειλησε τῷ Ἐζεκίᾳ· ὅμως μετήνεγκε τὴν ὄργην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὑπογόνους αὐτοῦ.

Ὅτι διὰ τὰς ἀσεβείας αὐτοῦ Μανασσοῦς ἀιχμάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀσσύρου, καὶ ἐξομολογεῖται τῷ κυρίῳ ἐν μετανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. 2

Ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ Ἐζεκιου βασιλέως Ἰούδα λέγει Ἡσαίας ὁ προφήτης κρατήσαι τὸν Ἀντίχριστον ἔτη γ' καὶ μῆνας ἑπτὰ, γι-

6 ὄν?

11 πρόσβεις forte, margo P

Secundus Annalium liber habet in tabernaculo nihil fuisse praeter tabulas.

Iodaes pontifex maximus sapiens, cum Gotholia stirpem Davidicam omnem excinderet, suffuratus est Ioasum, minimum natu filium Ochoziae, filii Gotholiae. is Ioasus annos natus septem regnum in Iudaes obtinuit, interfecitque Gotholiam impiam, Achabo prognatam. vixit Iodaes annos 130, et sepultus est in regum sepulcris propter conservatam atque restitutam Davidicam progeniem. Gotholia septennium regnavit. Ioasum mensem natum Iodaes abscondit.

Legati principum Babylonis ad Ezechiam venerunt percontatum de miraculo, quod in caelo factum erat sele retro averso. Ezechias eo praeterito thesauros eis suos divitiasque et regnum demonstravit. succensuit deus, Ezechiaeque malum minatus est, quod tamen, habita virtutis eius ratione, ab ipso in posteros transtulit.

Manasses ob impietatem suam ab Assyrio rege captus, cum ex animo respiceret ac peccata sua confiteretur, a deo in regnum restitutus est eiusque deinceps mandatis paruit.

In testamento Ezechiae regis Iudae, ait Esaias propheta, Antichristum triennium ac menses septem rerum potiturum, quae est summa die-

τόματα ἡμέρας ασι'. καὶ μετὰ τὸ τὸν Ἀντίχριστον βληθῆναι ἐν τῷ Ταρτάρῳ ἔλθειν τὸν δεσπότην τῶν ὄλων, Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν, γενέσθαι δὲ καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν καλῶν τε καὶ B κακῶν. περὶ τῶν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ προφήτης Δαυιὴλ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ 5 λέγει ἐωρακέναι, καὶ φησὶν "εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέρασ τῶν θαυμασιῶν ὧν εἶρηκας; καὶ ὑψώσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροῦς καὶ ἡμισυ καιροῦ. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ συνῆκα καὶ 10 εἶπον 'καὶ τί τὰ ἔσχατα τούτου;' καὶ εἶπεν 'ἀπὸ καιροῦ παραλλάξως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως ἡμέρας ασι'. καὶ μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας ἡμέρας ατλέ.'"

"Ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀμὼς βασιλέως Ἰούδα τὰ περὶ τῆς C Νσαὶ προφητευσθέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πέρασ ἔσχεν. 15 ἱστορεῖ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ θ' τῆς ἀρχαιολογίας τὸν Ἰωνῶν καταπαθέντα ὑπὸ τοῦ κήτους μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκβρασθῆναι ζῶντα ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ.

Ἀπὸ τοῦ γ' βιβλίου τῆς ἀρχαιολογίας Ἰωσήπου, ὅτι ἐάν τις ἐκπονήσῃ τῶν Ἑβραίων μεμοιχεῦσθαι αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κομίζει 20 κριθῶν ἀλεύρου ἄσσάρινα, καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδύσασιν εἰς τροφήν. τὴν δὲ γυναῖκα στήσας ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰς πύλας πρὸς τὸν νεών, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς γυμνώσας, ἐπιγράφει τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν

rum 1290; tum eo in Tartarum abiecto venturum universi dominum Christum, deum nostrum; fore tum resurrectionem ac bene maleque factorum compensationem. de his ipsis Danielus quoque. vates perhibet in visione sua (cap. 11. 12) his verbis: "dixi viro veste linea induto, qui super aquam fluvii stabat: quando erit finis mirabilium istorum quae narrasti? is manus suas ad caelum sustulit, iuravitque per eum qui sempiternum vivit, fore id post tempus, tempora, ac dimidium temporis. audivi ego et intellexi ac dixi: et quid erit extremum horum? respondit: a tempore immutati continui sacrificii piaculum abominabile vastitatis dabitur, per dies 1290, et felix qui perdurabit ac parveniet ad dies 1335."

Amoso Iudaeum regnum gerente, evenerunt quae de Ninive praedicta fuerant. narrat autem Iosephus libro antiquitatis Iudaicae nono, Ionam a ceto deglutitum post tres dies totidemque noctes vivum eiectionem fuisse in Euxino mari.

De tertio libro eiusdem operis: si quis Ebraeus uxorem suam adulteratam suspicatur, is farinae hordeaceae assaronem ad sacerdotem offert; cuius unns pugillus in aram dei conicitur, reliquum sacerdotibus datur ad victum. mulierem autem sacerdos constituit ad portam templi, nudato eius capite. tum nomen dei in membranam inscribit, iubetque

- καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πνεγῆναι ἐκ τοῦ
 λαοῦ αὐτοῦ πεντήκοντα χιλιάδας. αὐτοῖς δὲ πάλιν ἀποπέμποσι
 P 62 καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθιαφεῖμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ἄσμενοι
 ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον
 Ἀμινάδῃ τὸν ἐν τῷ βουνῶ, καὶ ἤγειρεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐ- 5
 τοῦ φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ
 κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη 4, καὶ ὁ λαὸς ἄρι ἐπορεύθη ὀπισθεν κυρίου.
 καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασιφᾶ, καὶ παραινεῖ περιελέ-
 σθαι αὐτοὺς πάντα τὰ εἶδωλα, καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἀλλό-
 φυλοι παμπληθεὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ἤρξατο ὑπὲρ 10
 αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε κύριος, κινεῖται δὲ πᾶς Ἰσραὴλ
 κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος διὰ χειρὸς
 B Ἰσραὴλ πληγὴν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πᾶς ὁ λαὸς
 πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες "ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά οὐ
 κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοῦς, ἀλλὰ δώροισι ἐκκλίνουσι τὸ δό- 15
 καιον,ποίησον ἡμῖν βασιλεῦ, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς." πονηρὸν δὲ τοῦτο
 ἐφάνη τῷ Σαμουὴλ. ὁμοῦς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπακοῦσαι τοῦ
 λαοῦ, καὶ ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἐμὲ τῷ μὴ θέλειν βασι-
 λεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ· κατὰ ταῦτα πεποιήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν,
 ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐ- 20
 C τοῖς Σαμουὴλ βασιλεῦ τὸν Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμῖτην. καὶ ὁ βυ-
 σιλεὺς Ἀμανιτῶν Ναῦς ἐπυνέστη τῇ Γαλααδ. οἱ δὲ ἤθελον ἐπι

1 πληγῆναι Xylander

que omnes Bethschemesani cives; quapropter etiam 50 milia virorum de illo populo perierunt. itaque hi arcam a se Cariatieariam dimittunt; cuius cives eam alacres exasperant, inque domo Aminadabi sita in colle reposuerunt; Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam foederis divini custodiret. ibi arca annos 20 est commorata. tunc populus denuo dei praeceptis obtemperabat; quos Masipham convocatos Samuel exhortatus est uti simulacra omnia abolerent. eiusque monitui populus obtemperavit. statim barbari omnibus copiis adversus populum Israelicum sunt profecti. pro quo cum ad deum precibus Samuel intercederet, intonuit deus. ac toto populo in aciem contra barbaros egresso, manu eius deus ingentem stragem barbarorum edidit. his ita gestis universus populus ad Samuelum confluit, eumque sic appellaverunt (1 Sam. 8) "quandoquidem filii tui Ioelus et Abias tuis vestigiis non insistent, sed in iudicando corrumpi se donis patiuntur, agedum regem nobis constituae, qui noster sit iudex." displicuit id postulatum Samuele: verum tamen a deo iussus ipsis obsequi, quando non Samuelum sed se deum sprevisent, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc maiorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Aegypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent, ita ergo Saulum, hominem tribu Beniaminensem, unctione regem iis designavit. secundum haec Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit. cum vero ii salutis obtinendae

σωτηρία δουλεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπε Ναῦς "οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔσται ὑμῖν ἡ σωτηρία ἐν τῷ ἐξορῆσαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξιὸν εἰς ὄνειδος Ἰσραὴλ." καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαάδ. ἤκουσε δὲ Σαούλ, καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραὴλ, καὶ 5 ἐξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χο' χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἀρχὰς ἐπέθετο τοῖς Ἀμανίταις καὶ ἰδὼθρευσιν αὐτοῦς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν καὶ Σαούλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γαλγαλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαούλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἀρμαθαίμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἄλλοφύλων ἐν Γαλγαλοῖς, καὶ 10 οὐχ ἐρέθησαν μετὰ Σαούλ εἰ μὴ ἑξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τοῖς ἦν ὄπλα. Σαούλ δὲ διυπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος ἀνίτηκεν θυσίαν τῷ κυρίῳ. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ "τί τοῦτο ἐποίησας;" ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται. Σαμουὴλ δὲ 15 ἄραϊς αὐτὸν ἀπειλήσας τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρείττονι δοθήσεσθαι προφητεύει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωανᾶθαν δὲ μόνος μετὰ τοῦ αἵροντος τὰ σκεύη αὐτοῦ παραβιασάμενος κατῆλθεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἄλλοφύλων, καὶ σύμβολον δοὺς τῷ αἵροντι τὰ P 63 σκεύη αὐτοῦ ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσοις, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ' 20 ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε κύριος ἔκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἄλλοφύλων ἐν τῷ ἐωρακέναι μακρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλισσόντων. οἱ δὲ ἐν τῷ βουνῷ ὄντες μετὰ Σαούλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἄλλοφύλων, δηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν δὲ ἱερεὺς ἐκεῖ Ἀχίας Λευίτης, αἴρων ἐφοῦδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ

causa servitutum se ei servituros promitterent, aliter se iis parciturum Natus negavit, nisi in opprobrium Israelicae gentis cuius viro oculum dextrum eruisset. id ingentem apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum 670 milia invenit. proinde copiis in tres partes divisit Ammanitas aggressus occidione occidit. tum Samuelus adsumpto populo ad Galgala descendit, Saulumque ibi regno inauguravit, ipseque Armathaim abiit. paulo post barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius 600 viris haberet, eosque inermes. itaque in his angustiis desperato Samueli adventu deo sacrificavit. ecce autem ei supervenit Samuelus, et ob id factum obiurgat, paucitatem suorum et angustiam temporis praetexti imprecationibus certis minatus fore ut regnum hoc praestantiori traderetur: id vaticinatus discessit. at vero Ioanathas solo armigero comitatus ad stationem barbarorum perterritus; tesseraeque armigero data excubitores adortus ad viginti viros interfecit. sed et dominus terrorem castris barbarorum immisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent, qui in colle cum Saulo erant, cum eam in castris barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiant. is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat ac Ephodum gesta-

καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πνιγῆναι ἐκ τοῦ
 λαοῦ αὐτοῦ πεντήκοντα χιλιάδας. αὐθις δὲ πάλιν ἀποπέμπουσι
 P 62 καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθαφείμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ὄσμενοι
 ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον
 Ἀμιναδάμ τὸν ἐν τῷ βουνῷ, καὶ ἠγάσεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐ- 5
 τοῦ φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ
 κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ', καὶ ὁ λαὸς ἄρτι ἐπορεύθη ὀπισθεν κυρίου.
 καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασιφᾶ, καὶ παραινεῖ περιελέ-
 σθαι αὐτοὺς πάντα τὰ εἶδωλα, καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἀλλό-
 φυλοι παμπληθεὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ἤψατο ὑπὲρ 10
 αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε κύριος, κινεῖται δὲ πᾶς Ἰσραὴλ
 κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος διὰ χειρὸς
 B Ἰσραὴλ πληγὴν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πᾶς ὁ λαὸς
 πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες "ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά οὐ
 κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοῦς, ἀλλὰ δώροισι ἐκκλίνουσι τὸ δό- 15
 καιον, ποίησον ἡμῖν βασιλεῦ, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς." πονηρὸν δὲ τοῦτο
 ἐφάνη τῷ Σαμουὴλ. ὁμοῦς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπακοῦσαι τοῦ
 λαοῦ, καὶ ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἐμὲ τῷ μὴ θέλειν βασι-
 λεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ· κατὰ ταῦτα πεποιήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν,
 ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐ- 20
 C τοῖς Σαμουὴλ βασιλεῦ τὸν Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμῖτην. καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς Ἀμανιτῶν Ναᾶς ἐπανέστη τῇ Γαλαάδ. οἱ δὲ ἤθελον ἐπι

1 κληγῆναι Xylander

que omnes Bethschemesani cives; quapropter etiam 50 milia virorum de illo populo perierunt. itaque hi arcam a se Cariatearimam dimittunt; cuius cives eam alacres exceperunt, inque domo Aminadabi sita in collē reposuerunt; Eleazarumque is filium suum consecravit, qui arcam foederis divini custodiret. ibi arca annos 20 est commorata. tunc populus denuo dei praeceptis obtemperabat; quos Masipham eonvocatos Samuel exhortatus est uti simulacra omnia abolerent. eiusque monitui populus obtemperavit. statim barbari omnibus copiis adversus populum Israelicum sunt profecti. pro quo cum ad deum precibus Samuel intercederet, intonuit deus. ac toto populo in aciem contra barbaros egresso, manu eius deus ingentem stragem barbarorum edidit. his ita gestis universus populus ad Samuelum confluit, eumque sic appellaverunt (1 Sam. 8) "quandoquidem filii tui Ioelus et Abias tuis vestigiis non insistent, sed in iudicando corrumpi se donis patiuntur, agedum regem nobis constitue, qui noster sit iudex." displicuit id postulatum Samuele: verum tamen a deo iussus ipsis obsequi, quando non Samuelum sed se deum sprevisent, regemque ipsis esse eum dedignati essent, imitati in hoc maiorum suorum facta, qui ab eo die quo ex Aegypto educti divinitus fuerunt, tales sese gessissent, ita ergo Saulum, hominem tribu Beniaminacum, unctione regem iis designavit. secundum haec Ammonitarum rex Naasus Gileadam urbem oppugnavit. cum vero ii salutis obtinendae

σωτηρία δουλεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπε Ναῦς "οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔσται ὑμῖν ἡ σωτηρία ἐν τῷ ἔξορῆσαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξιὸν εἰς ὄνειδος Ἰσραὴλ." καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαὰδ. ἤκουσε δὲ Σαούλ, καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραὴλ, καὶ 5 ἔξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χό' χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτοὺς εἰς τρεῖς ἀρχὰς ἐπέθετο τοῖς Ἀμανταῖς καὶ ὠλόθρευσεν αὐτούς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν καὶ Σαούλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γαλαγαλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαούλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἄρμυθαίμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἄλλοφύλων ἐν Γαλαγαλοῖς, καὶ 10 οὐχ ἐφρέθησαν μετὰ Σαούλ εἰ μὴ ἑξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τοῖς ἦν ὄπλα. Σαούλ δὲ διυπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος ἀνίπυκεν Θυσίαν τῷ κυρίῳ. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ "τί τοῦτο ἐποίησας;" ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται. Σαμουὴλ δὲ 15 ἀραῖς αὐτὸν ἀπειλίσας τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρείττονι δοθήσασθαι προφητεύει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωανᾶθαν δὲ μόνος μετὰ τοῦ αἵροντος τὰ σκεύη αὐτοῦ παραβιασάμενος κατήλθεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἄλλοφύλων, καὶ σύμβολον δὸς τῷ αἵροντι τὰ P 63 σκεύη αὐτοῦ ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσουσι, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ' 20 ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε κύριος ἔκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἄλλοφύλων ἐν τῷ ἔωρακέναι μακρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλισσόντων. οἱ δὲ ἐν τῷ βουτῷ ὄντες μετὰ Σαούλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἄλλοφύλων, δηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν δὲ ἱερὸς ἐκεῖ Ἀχίας Λευίτης, αἵρων ἐφοῦδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ

causa servitutem se ei servituros promitterent, aliter se iis parciturum Nasus negavit, nisi in opprobrium Israelicae gentis cuius viro oculum dextrum cruiasset. id ingentem apud Gileaditas luctum excitavit. Saulus autem re cognita totum Israelicum populum ad se convocavit, numerumque virorum 670 milia invenit. proinde copiis in tres partes divisit Amanitas aggressus occidione occidit. tum Samuelus adsumpto populo ad Galgala descendit, Saulusque ibi regno inauguravit, ipseque Armathaim abiit. paulo post barbarorum multitudo ad Galgala convenit, cum quidem Saulus secum non amplius 600 viris haberet, eosque inermes. itaque in his angustiis desperato Samueli adventu deo sacrificavit. ecce autem ei supervenit Samuelus, et ob id factum obiurgat, paucitatem suorum et angustiam temporis praetextenti imprecationibus certis minatus fore ut regnum hoc praestantiori traderetur: id vaticinatus discessit. at vero Ioanathas solo armigero comitatus ad stationem barbarorum perrupit; tesseraque armigero data excubitores adortus ad viginti viros interfecit. sed et dominus terrorem castris barbarorum immisit, cum fugam excubitorum eminus cernerent. qui in colle cum Saulo erant, cum eam in castris barbarorum trepidationem cernerent, Saulo rem aperiant. is Achiam sacerdotem Levitam, qui una erat ac Ephodum gesta-

ἐπερωτῆσαι ἐν κυρίῳ. ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπητο ἡ παρεμβολὴ τῶν ἄλλοφύλων ὑπὸ ἑαυτῶν (ἐπανέστησαν γὰρ οἱ ἐπιμικτοὶ καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἄλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάτασσαν B αὐτοὺς ῥομφαίαις), εἶπε Σαουλ τῷ Ἀχίλᾳ συστεῖλαι τὰς χεῖρας, καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἄλλοφύλοις σὺν τοῖς ἑξακοσίοις. ἐξῆλ- 5 θον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαϊς κρυπτόμενοι τῶν Ἑβραίων, καὶ γεγόνασι μετὰ Σαουλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε ἠγνόησεν ἄγνοιαν Σαουλ, καὶ ἠρώσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως τὸν λαὸν ἕως συντελέσει τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ. πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἠέριστα. εἶτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωνάθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει 10 τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ Σαουλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων κατ' C αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ ὁ προφήτης, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολήν, ἣν ἔλαβεν ἐκ Θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώ- 15 που ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὅλας τὸ θῆλυ γένος ὀλέσαι καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν διαφθεῖραι, ὅτι κακὰ ἐνεδεξάντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαουλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχῶν καὶ ἐκτρίψας τὸν Ἀμαλήκ περιποιήσατο 20 Ἄγαγ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπυσε ποίμνια καὶ βου- D κόλια καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουὴλ ἐν Γαλιλάοις, καὶ λέγει πρὸς Σαουλ ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, τὴν τε

bat, iussit deum consulere. cum vero etiam amplius barbari in castris tumultuantes mutuo sese aggrederebantur (nam advenae et servi qui in barbarorum castris erant, adversus se invicem infestis armis rem gerebant), Saulus sacerdoti iussit ut manus componeret, atque ipse cum sexcentis barbaros adortus est. coniunxerunt se cum eo etiam Ebraei, qui in speluncis et rimis montium latebant, ita ut circa Saulum essent ad decem virorum milia. ibi tum Saulus ignoratione ductus mortem venerat ei, quicumque de populo cibum prius gustasset quam hostes essent deleti. omnis autem terra prandebat. tunc evenit ut Ionathas edidit fastus ignarus mel gustaret; quem tamen populus neci exemit. porro Saulus omnes finitimas in orbem gentes debellavit. rursus deinde Samuel vates ad eum venit, ac quod a deo acceperat mandatam, ipsi exponit de internecione excidenda Amaleci gente, ita quidem ut et homines et pecus ab lactente usque ad senem omnes, adeoque totum etiam muliebrem genus cum iumentis extinguere et omnia ipsorum impedimenta perdere iuberet. causa internecionis Amalecitis fuit, quod ex Aegypto adscendentem Israelicum populum maleficiis infestassent. Saulus vero victoriam quidem deletis Amaleci copiis obtinuit, caedi tamen Agagum regem exemit. ac populus etiam de gregibus armentis impedimentisque hostium magnam praedam egit. ecce autem Samuelus ad Saulum Galgalis agentem revertitur, inussuque dei ei indicat fore ut regno excidat

τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὃς διέρρηξε τὸ πτερόγιον τῆς διπλοῖδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαουλ τὸν Σαμουὴλ ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ, καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσφάζει Ἄγαγ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν

5 Σαουλ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Σαμουὴλ "μεταμεμῆλμαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαουλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστη ἀπὸ ὑπισθέν μου καὶ οὐκ ἐφύλαξε τὰ ῥήματά μου." πολλὰ δὲ κατωιδίωσε τὸν Σαουλ Σαμουὴλ ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ Θυσοῦ τὰ θρέμματα τῷ Θεῷ ἐπήνεγκε. καὶ εἶπε Σαμουὴλ P 64

10 πρὸς Σαουλ "εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσαίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσαίαν ἀγαθὴ, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἀμωρτία οὐλώσιμα ἐστὶ, ὀδύνην καὶ πόνον θεραφίμ ἐλύγουσιν. ὅτι ἐξουθενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουθενώσῃ σε κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ."

15 καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, καὶ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμη δὲ Θεοῦ κατακολουθήσας Σαμουὴλ ἄπεισιν εἰς Βηθλεὲμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρισε τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδεται πνεῦμα Θεοῦ. καὶ τότε ἐπῆλθεν ἐπὶ Σαουλ πνεῦμα πονηρόν, καὶ ἔπνιγεν αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ γνῶστοι αὐτοῦ τὰ περὶ Δαβὶδ πρὸς Β

20 αὐτόν, ὅτι πνεῦμα Θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἄδει ψάλλων ἐν κινύρα καὶ ψαλτηρίῳ καὶ ναύλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαουλ πρὸς Ἰεσσαί, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν καὶ διώκειν πνεῦμα τὸ

1 εἰς Xylander 13 θεραφίμ Xylander septuaginta interpretes secutus: legebatur σεραφίμ

Saulus, populumque ita ab eo abruptum iri quomodo rex laciniam de laena Samuelis abruptisset. et Samuelus a rege ita coactus una cum eo revertit, Agagumque regem sua manu vates iugulavit. haec divini mandati neglectio ita deum offendit ut Samuele diceret, quod inunxisset regno Saulum, eius se paenitere, quando is a se defecisset ac mandata sua posthabuisset. ac cum Saulus a Samuele huius praevaricationis causa graviter obiurgatus populi culpam vates studiumque pecudes deo sacrificandi causaretur, "putasne" inquit vates, "hostias ac sacrificia deo tam probari quam dicto eius audientem esse? sic habe: praestat obedientia sacrificio, et obtemperatio adipi arietino. contra peccatum magicae superstitioni par est inobedientia, poenamque cum cultus falsi numinis supplicio eandem conciliat. tu quia dei mandatum pro nihilo habuisti, itaque deus etiam te nihili faciet, regnoque Israelico privabit." his dictis a rege discessit, neque ei porro se videndum praebuit. idem vates dei iussu Bethlehemam abiit, ibique Davidum Iessae filium natu octavum ugens regno destinavit; atque huic spiritus dei datus est. at contra in Saulum spiritus malignus irruit, eumque vexavit. familiares itaque ei iudicaverunt esse Davidum spiritu dei praeditum ac variis instrumentis musicis ludere peritum. itaque Saulus ad Iessam missis famulis Davi-

πνίγον αὐτόν. καὶ ἀπέστη τὸ πνεῦμα ἀπὸ Σαούλ, καὶ πεποίηκεν αὐτόν ἐπὶ τὸ αἶρειν τὰ σκευή αὐτοῦ τὰ πολεμικά. ἀγαπητὸς δὲ γέγονε Δαβὶδ τῷ Σαούλ. τότε ἐξῆλθον οἱ ἀλλοφύλοι ἐν δυνάμει βαρεῖα, καὶ γέγονε τὰ περὶ Δαβὶδ καὶ Γολιάθ, ὃν ἀνείλε μονομαχίας ἕψος ἔχοντα πόδας ὀκτώ, ὧν ἐτῶν λγ'. ᾧ ὑπήντησαν 5 αἱ χορεύουσαι λέγουσαι "ἐπάταξε Σαούλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ C Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ." καὶ γίνεται φθόνος Σαούλ ἐπὶ Δαβὶδ διὰ τὸ αὐτῷ μὲν δοθῆναι τὰς χιλιάδας, ἐκείνῳ δὲ τὰς μυριάδας. καὶ ἐπέπεσε παρὰ Θεοῦ πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαούλ, καὶ προεφῆτευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαβὶδ ἔπαλλεν ἐν τῇ χειρὶ 10 αὐτοῦ ὡς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δορὸν ἐν τῇ χειρὶ Σαούλ, καὶ εἶπε πατάξαι ἐν Δαβὶδ, καὶ ἐκκλίνας Δαβὶδ, ἐπάταξεν ἐν τῷ τοίχῳ. τοῦτο δις πεποίηκε Σαούλ. γνοὺς δὲ Σαούλ συμμαχεῖν Θεὸν τῷ Δαβὶδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλιάρχον, ἔξαποστειλας αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰσερχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, 15 εἰπὼν "ἔστι ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων κατ' αὐτοῦ ἤπερ ἡ χεὶρ μου," D καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχὸλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. ἀποδράς δὲ Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαούλ ἀπῆλθε πρὸς Σαμουὴλ ἐν πόλει Ἀρμαθαίμ, καὶ εὔρε χορὸν προφητῶν μετὰ Σαμουὴλ. καὶ ἀπέστειλε Σαούλ ἄπαξ καὶ δις καὶ τρις ἀγγέλους συλλαβεσθαι τὸν 20 Δαβὶδ· καὶ προφητεύοντες δέμενον. θυμωθεὶς δὲ Σαούλ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαβεσθαι αὐτόν· καὶ ἐξέστη, καὶ ἦν προφητεύων καὶ αὐτός, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο

dum domum suam adscivit, ut fidibus luderet spiritumque a quo rex vexabatur abigeret; qui et recessit a rege. proinde Davidum rex dilexit armigerumque suum constituit. sub idem tempus barbari bellum Ebraeis fecerunt, magnis freti copiis. quo in bello Davidus Goliathum octo pedes altum, annos natus 33, singulari praelio congressus trucidavit. a qua victoria redeunti, cum occurrentes choream ducentes mulieres ceciniissent a Saulo milia, a Davido dena milia esse devicta, invidit rex Davido sibi eo carmine praelato; exagitavitque eum denuo malignus deo immittente spiritus, ac in medio suae domus vaticinatus est. coram eo Davidus quotidie fidibus cecinit. Saulus autem hasta quam manu tenebat, Davidum traicere voluit: sed hic inclinato corpore ictum evitavit, et hasta parieti infixus est. bis hoc Saulus est conatus. inde cognito deum Davido adesse, tribunum militum eum fecit inque bellum emisit, ut militiae versaretur: aiebat enim malle se eum barbarorum quam suis manibus perire. nuptum quoque ei dedit Michol filiam suam. enimvero Davidus Saulum fugiens ad Samuelum in urbem Ramatha se contulit, ibique cum Samuele chorum vatium repperit. tertium Saulus eo misit qui Davidum ad se abducerent: verum il vaticinandi spiritu correpti ibidem manserunt. qua re ira percitus Saulus, cum ipse comprehendendi Davidi causa eodem abiisset, divino instincta affectus ipse

δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς γυμνός. καὶ μετὰ ταῦτα τελείως ἀφίσταται Δαβὶδ ἀπὸ Σαούλ, κτησάμενος χεῖρα τετρακοσίων ἀν- P 65
δρῶν πολεμιστῶν. καὶ μετὰ τοῦτο θνήσκει Σαμουήλ, καὶ θά-
πτεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαίμ. Σαοὺλ δὲ ἔτι διώκων ἦν
5 τὸν Δαβίδ. Ἀβεισσᾶ δὲ καὶ Ἰωάβ κατήλθον ἐν τῇ παρεμβολῇ
Σαοὺλ νυκτὸς μετὰ Δαβίδ, καὶ ἔλαβον τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν
τοῦ ὕδατος. ἀποδιδράσκει δὲ Δαβίδ πρὸς Ἀγχοῦς βασιλέα Γέθ,
καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σικελάκ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσα-
ρας· ὅπου στήλην ὁ πατραλῆας Ἀβεουλωμ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ
10 ἵσθησε, παρανομήσας κἀν τούτῳ. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ λιθόβλεστος
γένονεν Ἰεβοσθὲ ὁ Χαναταῖος, ὃς ἐπὶ ἐννακοσίοις τραυμα-
ταῖς ἐσπᾶτο ῥομφαίαν εἰσάπαξ. οὗτος οὐκ ἦν τῶν τριῶν, ἀλλ' B
ὑπὲρ τοὺς τρεῖς δυνατός. εἶτα Ἀδίνων, καὶ οὗτος ἐσπᾶτο ῥομ-
φαίαν ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματαῖς. Ἐλεάζαρ, καὶ τρίτος Σα-
15 μίας· οὗτοι οἱ τρεῖς διερρηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ
ἤνεγκαν ἐκ Βηθλιέμ πιεῖν τῷ Δαβίδ αἰτήσαντι ὕδωρ. Ἀβεισσᾶ
δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ καὶ Ἀσσαήλ ἐσπάσαντο τὴν ῥομφαίαν αὐτῶν
ἐπὶ τῷ τραυματίᾳ. ἤρχε δὲ τῶν τριῶν οὐχ ὡς ὑπὲρ αὐτοὺς ἢ ὡς
αὐτοὶ ἰσχύων, ἀλλ' ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως· ἡ γὰρ δύναμις
20 αὐτοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν. ἀλλὰ καὶ Βανέας υἱὸς Ἰωάβ,
ἀδελφοῦ τοῦ Δαβίδ, δυνατὸς ὢν παρεβύλλετο τοῖς τρισίν, οὐ C
μέτροι γέγονε τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ἦσαν δὲ ὀνομαστοὶ καὶ δυνατοὶ

6 ἦτοι τὸν ξέστην margo P

quoque cum reliquis vaticinari coepit; detractisque sibi vestibus nudus diem ac noctem iacuit. post haec Davidus a Saulo prorsus recessit, parata quadringentorum virorum bellicosorum manu. haec consecuta est mors Samueli, isque domi suae Ramathae humatus est. cum a Davido persequendo Saulus non desisteret, Abessaus et Ioabus cum Davido in castra illius noctu pervenerunt, hastamque regis et lenticulam aquae secum abstulerunt. profugit deinde ad regem Gethae Anchisum Davidus, isque ei urbem Siclagam concedit, in qua Davidus per quattuor menses inquilinus fuit, ubi statuam quoque sibi parricida Absalomus erexit, etiam hoc suis addens sceleribus: eodemque in loco lapidibus obrutus est. fuit Iebothes Chananaeus, qui evaginato gladio una pugna 900 viros vulneravit. is non fuit unus de tribus, sed supra tres potens. deinde Adinon, qui stricto gladio 800 vulneravit, Eleazar, tertiusque Sameas, hi tres globum hostium barbarorum perruperunt, et petenti Davido aquam ex Bethlehema bibendam attulerunt. Abessaus frater Ioabi et Asaelis: is ense nudato trecentos sauciavit. praelatus autem fuit inter tres, non quod robore eos aequaret, nedum anteiret, sed ut cognatus regis: nam potentia tres istos non attigit. quin etiam Banaias Ioiadae F. fratris Davidi, quanquam ob virtutem tribus istis compararetur, non tamen eorum virtutem aequavit. fuerunt porro etiam alii 37 celebres

ἄλλοι αὖ, ὧν ἤρχεν Ἀσσαήλ. ῥομφαία δὲ ἡ σπάθη ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ δόρυ, ὡς τινες οἴονται, καθὼς Δαβὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον λέγει "οὐ ἔρχη πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρῳ καὶ ἐν ὑπέρι, καὶ γὰρ πορεύσομαι πρὸς σέ ἐν ὀνόματι κυρίου Θεοῦ Σαβαώθ." ἡ δὲ ἐτῶν ὁ τελευταῖος Δαβὶδ, ἐπὶ ἕτη βασιλεύσας τοῦ Ἰούδα καὶ 5 μῆνας ἕξ, τριάκοντα δύο δὲ καὶ μῆνας ἕξ ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν. ἦν δέ, ὅτι ἐβασίλευσεν, ἐτῶν τριάκοντα.

Ὅτι Σολομῶν καὶ πρὸ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν ἐν
D τοῖς ἡμελοῖς θνυμία, καὶ πᾶς ὁ λαός. τὰ δὲ μέγιστα τῶν παρα-
πτωμάτων αὐτοῦ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ γέγονεν. 10

Ὅτι ἐποίησε τὸν βασιλεῖον θρόνον αὐτοῦ ἐλεφάντινον, ἕκ
μὲν τῶν ὀπισθεν ἔχοντα προτομὰς δύο μόσχων, καὶ δύο λέοντων
εἰς τὰ παρ' ἑκάτερα πλησίον τοῦ θρόνου. ἐποίησε δὲ καὶ βαθμῶδες ἕξ,
εἰς ὕψος ἑξαίροντας τὸν θρόνον, καὶ ἐν ἑκάστῳ βαθμῶ ὡσαύτως
λέοντας ἐστηλωμένους, ὥστε εἶναι τοὺς πάντας λέοντας τῶν μὲν 15
ἀναβάθμων δώδεκα, τοὺς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. λέγει δὲ
Ἰώσηπος καὶ ἐν τούτῳ ἀνομῆσαι αὐτὸν καὶ παραβῆναι τοὺς ὑπὸ
P 66 Θεοῦ δοθέντας τῷ Μωϋσῇ καὶ τῷ λαῷ νόμους· οὐδὲ γὰρ ὕψους
ἔνεκεν ἐπετράπησαν ζυροπλαστεῖν ἢ σκιαγραφίαις προσέχειν. διὰ
τὸ ἀσεβῆσαι δὲ Σολομῶντα λαμβάνει Ἱεροβοὰμ τὰς δέκα φυλάς. 20
Ἱεροβοὰμ δὲ τῷ νιῷ Σολομῶντος καταλιμπάνονται φυλαὶ δύο, ἡ

4 δ] ὦν?

ac potentes, quorum princeps fuit Asaelus. ceterum rhomphaea (quod nomen hic usurpatum aliquoties est) non lanceam, ut quidam putant, sed gladium significat. quomodo etiam Davidus ad Goliath "tu" inquit "contra me venis gladio" (est in Graeco rhomphaea) "hastaque et clypeo fretus: ego antestab te aggredior ductu domini dei exercituum." Davidus finem vitae fecit annos natus 70, cum in Iudam regnum obtinisset 7 annos ac semis, 32 ac semissem in totum populum. regnum adeptus est anno aetatis trigesimo.

Solomon etiam, antequam templum exstruxisset, in summitatibus adolevit altaria, cumque eo universus populus.

Maxima autem delicta sua a condito templo commisit, quod solium regium sibi fecit eburneum, in cuius postica parte excisi ab utraque solii parte exstabant duo vituli anterioribus sui partibus et duo tales leones. fecit et gradus sex, quibus altitudo solii augetur, inque quovis gradu itidem leones exsculptos. ita duodecim leones in gradibus, pone solium duo fuerunt, in summa, atque hac ipsa etiam in re eum peccasse legemque a deo Mosi ac populo datam violasse Iosephus asserit. neque enim permissum fuisse ut pascendorum oculorum causa animalia fingerent aut picturis studerent, sane propter Solomonis impie facta Iero-boamus in decem tribus nactus est regnum, duabus duntaxat Roboamo

τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν· ἡ γὰρ Ἱερουσαλήμ ἐν τῇ κληρου-
χίᾳ τῆς Βενιαμίνιδος φυλῆς κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο συνήφθη τῇ
φυλῇ Ἰούδα.

Ὅτι τὰ πρῶτα παραπτώματα ἱστορεῖ ἡ γραφὴ Σολομώντος
5 καὶ τὰ κατορθώματα, ἀλλ' οὐχ ὡς παραπτώματα, ἐπεὶ φαίνεται
καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ καὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ἔτι νέος ὢν,
ἐν τοῖς ὑψηλοῖς θύων καὶ θυμιῶν καὶ γυναικας ἄλλοφύλους ἔχων
παρανόμους. τέως δὲ ἐν πρῶτοις ἡ ἱστορία τῆς γραφῆς οὐκ ἐγκα-
B λειῖ αὐτῷ, οὐχ ὡς μὴ πράξαντος κακῶς τὰ πράγματα διηγουμένη.
καὶ αὐθις οὐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλασεν.

Ὅτι δις ᾤφθη ὁ Θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίστασιν ἀσφα-
λιζόμενος αὐτὸν ἀπὲρθεσθαι τῶν παρανόμων. ὁ δὲ Ἰώσηπος καὶ
διὰ τοῦτο ἀκλειῶς τιμῶναι αὐτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ
βόας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνομημάτων εἰς ὑψηλὴν θεωρίαν ἀναπλά-
C σσαι αὐτόν. ὁ γὰρ Θεὸς οὐδὲ ὕψεως ἔνεκεν καὶ θεωρίας παραχω-
ρεῖ ταῦτα διὰ τοῦ νόμου γίνεσθαι.

Ὅτι Ἀθίας ὁ Σιλιωνέης προφήτης ὢν, συναντήσας Ἱερο-
B βοάμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, ὃ ἐφόρει καιρὸν ἱμάτων διαρρηξίας
εἰς φάρση δώδεκα δέδωκεν αὐτῷ δέκα ῥήγματα, εἰπὼν ἄ σοι δίδω-
C σθαι ὁ Θεὸς τὰς δέκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὰς ἀνομίας Σολομῶν-
τος· ὁμῶς μετὰ θάνατον αὐτοῦ λήψη αὐτάς."

Solomonis F. relictis, Iudaica et Beniaminea. nam Hierosolyma in di-
cione Beniaminea tribus sita sunt, ideoque ea tribus Iudaicae annexa.

Prima Solomonis delicta sacrae literae commemorant, sicut et prae-
clara eius facta, quamquam haec minus. quod ad delicta attinet, appa-
ret eum et ante et post aedificatum templum in excelsis locis sacrifi-
casse et aras adolevisse. habuit et alienigenas uxores, lege vetante.
tantisper tamen eum scripturae non culpat, non quidem in hunc finem
facta eius referens, quasi ea vitio carerent, rursus quae in templi adori-
natione non omnia pie effinxit.

Bis Solomoni deus apparuit, ut eo intentius eum confirmaret ac ab
impis factis abstinendum esse admoneret. Iosephus autem propterea
quoque eum in gloria morte sublato perhibet, quod praeter cetera pec-
cata leones quoque et boves in sublimi loco conspiciendos effinxerit.
divina enim lege sancitum est ne tale quid vel visus et conspiciendi
gratia fiat.

Achias Silomites vates Iereboame obviam factus, serve Solemonis,
novam qua indutus erat vestem in duodecim frusta discerpit, deque his
ei decem dedit, ita fatus "propter peccata Solomonis deus tibi dat de-
cem tribus Israelici populi; quas tamen non nisi mortuo Solomone ob-
tinebis."

Ἐπι Σολομῶν ἐξήτησε τὸν Ἱεροβοάμ ἀποκτείνει ὑπονοήσας αὐτόν. ὁ δὲ γυνὸς ἀνεχώρησε πρὸς Σουσακεὶμ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ τὴν θυγατέρα Σουσακεὶμ ἑαυτῷ γυναῖκα.

D Ὅτι ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας εἶχε περιβόλους, καὶ εἰς μὲν τὸν ἑξωτάτω εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο πᾶσι καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις, γυναιξὶ δὲ ἐμμηνιοῖς μόναις ἀπίεργο παρῖεναι. εἰς δὲ τὸν δεύτερον Ἰουδαῖοι πάντες εἰσῆεσαν, καὶ αἱ τούτων γυναῖκες καθαρὰ ἀπὸ παντὸς μιάσματος. εἰς δὲ τὸν τρίτον οἱ ἄρρενες τῶν Ἰουδαίων, εἰς δὲ τὸν τέταρτον οἱ ἱερεῖς μόνοι. εἰς δὲ τὸν ναὸν καὶ 10 ἐπὶ τὸν βωμὸν οἱ ἄμωμοι ἱερεῖς, στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι. εἰς δὲ τὸ ἄδυτον ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰκίαν στολὴν περιβεβλημένος, ἄπαξ τοῦ ἑνιαυτοῦ.

Ἐπι ἐν γῆρα αὐτοῦ Σολομῶν ἐξώκειλεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, τῶν γυναικῶν αὐτοῦ εἰδῶλα ἀνατιθουσῶν· ὁ γὰρ ἐτέρων ἀνατιθέντων 15
P 67 ἑφίεις αὐτὸς ἰδρύνεται δυνάμει. καὶ διὰ τοῦτο ἰδὲθη αὐτῷ Σατὰν ὁ Ἄδερ.

Ἐπι Ἱεροβοάμ δοῦλος ἦν Σολομῶντος, υἱὸς γυναικὸς πόρνης, ἐβασίλευσε δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ συμβαλὼν πόλεμον τῷ Ἀβιά ἠτήθη, καὶ ἔπεσον τοῦ Ἰσραὴλ χιλιάδες φ'. 20

Ἐπι ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Γοθολίας Ἰησοῦ ἀνέειλε τὸν Ἰοράμ καὶ τὸν Ὀχοζίαν καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰεζάβελ.

Solomon Ieroboamum sibi suspectum interficere cogitavit. at is cognitis insidiis ad Susacimum Aegypti regem concessit, atque apud hunc commoratus est usque ad mortem domini sui Solomonis. sed et Susacimi filiam uxorem duxit.

Templum Hierosolymitanum quattuor habuit ambitus. in extremum intrare omnibus etiam alienigenis permissum fuit: solae menstruo laborantes mulieres arcebantur. intra secundum omnes Iudaei intrabant, eorumque feminae pollutionis omnis purae. in tertium mares Iudaei. in quartum soli sacerdotes. in sacrarium et ad aram vitio carentes sacerdotes, stolis sacerdotalibus amicti. in adytum quotannis tantum solus summus pontifex ingrediebatur, suo vestitu ornatus.

Senecta aetate Solomon a deo exorbitavit, uxoribus eius simulacra consecrantibus. nam qui alteri potestatem consecrandi talia permittit, is quantum in ipso est, ea dedicat. ideoque ei Satanas Ader immisus est.

Ieroboamus Solomonis servus, filius meretricis, Samariae regiam habuit, rex populi Israelici. idem praelio congressus cum Abia succubuit, caesis Israelicorum quingentis milibus.

Tertio anno regni Gotholiae Iehus Ioramum et Ochoziam et Achabi filios et Iezabelam interfecit.

Ἔστι δὲ ὁ μηχανὸς λουτήρ. τοὺς βόας τοὺς χαλκοῦς τοὺς βαστάζοντας τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, οὗς 5 παρὰ νόμῳ ἀνεπλάσατο Σολομῶν. καὶ ἔθνη τὴν θάλασσαν ἐπὶ βῆσει λιθίνῃ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐγράφθησαν ἔμπροσθεν.

Καὶ ἐκ τῶν Παραλειπομένων τινά. αἱ Παραλειπόμεναι τὰ λείποντα πολλάκις λέγουσι καὶ τὰ ὄντα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὄλην ἔννοιαν ἀλλοιοῦσιν. ἐν γὰρ τῷ λέγειν ὅτι Ἀσᾶ ἐποίησε 10 τὸ εὐθὺς ἐνώπιον κυρίου ὡς Δαβὶδ καὶ Σολομῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλοιοῖ τὸν νοῦν· τὰ γὰρ περὶ τοῦ Σολομῶντος πεφανερωταί. ἐπάταξε δὲ ἐν Ἰσραὴλ καὶ Ἱεροβοὰμ Ἀσᾶ μετὰ φυλῆς Βενιαμὴν καὶ Ἰούδα πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ οὐκέτι 15 ἦρε κεφαλὴν κατὰ Ἰούδα Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβᾶτ.

Ἔστι δὲ ἡμεῖς ἀδελφοὶ Δαβὶδ Σαρουῖτα καὶ Ἀβιγαία, καὶ τῇ μὲν Σαρουῖτα υἱοὶ Ἀβισᾶ καὶ Ἰωᾶβ καὶ Ἀσσαήλ, τῇ δὲ Ἀβιγαίᾳ υἱὸς 20 Ἀμισᾶ. οὗτος οὐκ ἔφθασε πρὸς τοὺς τρεῖς δυνάστας τοῦ Δαβίδ.

Ἔστι δὲ ὁ Ρουβεὶμ πρωτότοκος ὃν ἐξέλεσε τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ 25 ἀριθμεῖσθαι ὡς πρωτότοκος, ἐπειδὴ ἀνέβη εἰς κοίτην πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰακώβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσήφ, τὰ δὲ πρωτότοκία δέδωκε τῷ Ἰούδα.

Achazus Oziae F. Ezechiae pater, rex Iudae, Mechonothi caelaturas concidit: erant autem leones boves et Cherubimi. Mechonothum significat lavacrum: tum boves erant aenei, qui mare aeneum portabant, quos boves contra legem Solomon effinxerat. ac mare fundamento lapideo imposuit. reliqua post suo loco sequuntur. iam quaedam de Annalibus.

Annales Parallipomena Graece vocantur, quod plerumque omissa referant, tamen et omittunt res gestas, et saepe prorsus diversam sententiam ponunt. quod enim in his dicitur, Asam deo vitam suam probasse exemplo Davidi et Solomonis malorum suorum, hoc quidem diversam sententiam habet, ut Solomonis gesta a nobis exposita ostendunt. ceterum Asa cum Iudaeis et Beniamineis tribus suppetiis adiutus, Israelici populi qui cum Ieroboamo erat quingenta milia bellatorum occidit. neque posthac contra Iudam caput suum Ieroboamus Nabati F. extulit.

Sorores Davidi fuerunt Servia et Abigaea. Serviae filii fuerunt Abessas Ioabus et Asaelus. Abigaeae filius fuit Amessas: is non pervenit ad dignitatem trium Davidi principum.

Rubenus primogenitus Iacobi sua excidit dignatione, quod thalamum patris incestasset. dedit autem Iacobus pater Iosepho et praerogativam primogeniturae dedit Iudae.

Ὅτι λέγει ἡ δευτέρα τῶν Πυραλεπομένων μὴ εἶναι ἐν τῇ σκηπῇ εἰ μὴ τὰς πλάκας μόνον.

D Ὅτι Ἰωδαὲ ὁ ἀρχιερεὺς ὁ συνετός, τοῦ Λαβιδικοῦ σπέρματος ἄλλυμένου ὑπὸ Γοθολίας, κατέκρυψε τὸν ἕσχατον υἱὸν Ὀγοζίου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὸν Ἰωᾶς, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, 5 ἐτῶν ὄντα ἐπτά, καὶ ἀπέκτεινε Γοθολίαν τὴν ἄνομον τὴν ἐκ γένου Ἀχαάβ. ζῆ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωδαὲ ἔτη ρλ', καὶ ἐτάφη ἐν τάφοις τῶν βασιλέων, διότι ἀνεκτήσατο τὸ Λαβιδικὸν γένος. βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ', καὶ κατακρύπτεται Ἰωᾶς ὑπὸ Ἰωδαὲ μηνιαῖος. 10

Ὅτι οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἀρχόντων Βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς Ἐζεκιαν τοῦ πυθέσθαι περὶ τοῦ τέρατος τοῦ γεγονότος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ τοῦτο παραλιπὼν θησαυροὺς καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν αὐτοῖς ὑπέδεικνεν. ὠργίσθη δὲ κύριος ὁ θεός, καὶ ἠπέλησε τῷ Ἐζεκίᾳ· ὁμῶς μετέηγεκε τὴν **P 68** ὁργὴν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὑπογόνους αὐτοῦ.

Ὅτι διὰ τὰς ἀσβείας αὐτοῦ Μανασσῆς ἀλχημάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀσσύρ, καὶ ἔξομολογεῖται τῷ κυρίῳ ἐν μετανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. 20

Ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ Ἐζεκιῶν βασιλέως Ἰούδα λέγει· Ἦσατας ὁ προφήτης κρατήσῃ τὸν Ἀντίχριστον ἔτη γ' καὶ μῆνας ἐπτά, γι-

6 ὄν?

11 πρέσβεις forte, margo P

Secundus Annalium liber habet in tabernaculo nihil fuisse praeter tabulas.

Iodae pontifex maximus sapiens, cum Gotholia stirpem Davidicam omnem excinderet, suffuratus est Ioasum, minimum natu filium Ochoziae, filii Gotholiae. is Ioasus annos natus septem regnum in Iudaeos obtinuit, interfecitque Gotholiam impiam, Achabo prognatam. vixit Iodae annos 130, et sepultus est in regum sepulcris propter conservatam atque restitutam Davidicam progeniem. Gotholia septennium regnavit. Ioasum mensem natum Iodae abscondit.

Legati principum Babylonis ad Ezechiam venerunt percontatum de miraculo, quod in caelo factum erat sole retro averso. Ezechias eo praeterito thesauros eis suos divitiasque et regnum demonstravit. succensuit deus, Ezechiaeque malum minatus est, quod tamen, habita virtutis eius ratione, ab ipso in posteros transtulit.

Manasses ob impietatem suam ab Assyrio rege captus, cum ex animo resipisceret ac peccata sua confiteretur, a deo in regnum restitutus est eiusque deinceps mandatis paruit.

In testamento Ezechiae regis Iudae, ait Esaias propheta, Antichristum triennium ac menses septem rerum potiturum, quae est summa die-

νάματα ἡμέρας ασγ'. καὶ μετὰ τὸ τὸν Ἀντίχριστον βληθῆναι ἐν τῷ Παρτάρω ἔλθειν τὸν δεσπότην τῶν ὄλων, Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν, γενέσθαι δὲ καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν καλῶν τε καὶ B κακῶν. περὶ τῶν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ 5 λέγει ἐρωακέσαι, καὶ φησὶν "εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέρασ τῶν θαυμασιῶν ὧν εἶρηκας; καὶ ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ συνῆκα καὶ 10 εἶπον 'καὶ τί τὰ ἔσχατα τούτου;' καὶ εἶπεν 'ἀπὸ καιροῦ παραλλάξιος τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ δοθῆναι βδέλυγμα ληρωμώσεως ἡμέρας ασγ'. καὶ μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας ἡμέρας ατλέ'."

"Οτι ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀμὼς βασιλέως Ἰούδα τὰ περὶ τῆς C Νινὰτ προφητευθέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πέρασ ἔσχεν. 15 ἱστορεῖ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ 9' τῆς ἀρχαιολογίας τὸν Ἰωνᾶν καταποθέντα ὑπὸ τοῦ κήτους μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκβρασθῆναι ζῶντα ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ.

Ἀπὸ τοῦ γ' βιβλίου τῆς ἀρχαιολογίας Ἰωσήπου, ὅτι ἐάν τις ἐπονοήσῃ τῶν Ἑβραίων μεμοιχεῦσθαι αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κομίζει 20 κριθῶν ἀλεύρου ἄσσάφωνα, καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδύσασιν εἰς τροφήν. τὴν δὲ γυναῖκα στήσας ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰς πύλας πρὸς τὸν νεών, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς γυμνώσας, ἐπιγράφει τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν

rum 1290; tum eo in Tartarum abiecto venturum universi dominum Christum, deum nostrum; fore tum resurrectionem ac bene maleque factorum compensationem. de his ipsis Danielus quoque. vates perhibet in visione sua (cap. 11. 12) his verbis: "dixi viro veste linea induto, qui super aquam fluvii stabat: quando erit finis mirabilium istorum quae narrasti? is manus suas ad caelum sustulit, iuravitque per eum qui sempiternum vivit, fore id post tempus, tempora, ac dimidium temporis, audivi ego et intellexi ac dixi: et quid erit extremum horum? respondit: a tempore immutati continui sacrificii piaculum abominabile vastitatis dabitur, per dies 1290, et felix qui perdurabit ac perveniet ad dies 1335."

Amoso Iudaeum regnam gerente, evenerunt quae de Ninive praedicta fuerant. narrat autem Iosephus libro antiquitatis Iudaicae nono, Ionam a ceto deglutitum post tres dies totidemque noctes vivum eiectum fuisse in Euxino mari.

De tertio libro eiusdem operis: si quis Ebraeus uxorem suam adulteratam suspicatur, is farinae hordeaceae assaronem ad sacerdotem affert; cuius unus pugillus in aram dei conicitur, reliquum sacerdotibus datur ad victum. mulierem autem sacerdos constituit ad portam templi, nudato eius capite. tum nomen dei in membranam inscribit, iubetque

οὐδὲ οικεῖσθαι πῶς συνέβαινε τὴν ἀρχήν. ἐπέθετο δὲ καὶ τὸν τῶν Μωδιανιτῶν καὶ τὸν τῶν Μωαβιτιδίων γυναικῶν δόλον.

Ἀπὸ βιβλίου ἐ τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐχ ὡς ἡ γραφὴ ἔχει, οὕτως ἐξηγεῖται Ἰωσήπος τὰ περὶ Σαμψῶν. ὅτι μὲν γὰρ ὄνου σιαγόνι 5 χιλίους ἀπέκτεινε, λέγει, ὅτι δὲ ἐξ αὐτῆς ἕδωρ ἔβλασεν, οὐ λέγει, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοῦ τόπου ἀνωρύμου ὄντος, ἐκ τοῦ συμβάντος ἐπικληθῆναι ὁ σιαγών. ἐξ αὐτοῦ δὲ πηγὴν ἀναδοθεῖσαν κατὰ 10 τῶος πέτρας, ἠφείαν καὶ πολλὴν πόσιν διδοῦσαν κορέσαι τὸν Σαμψῶν, καὶ οὕτω μέχρι τοῦ δεῦρο καλεῖσθαι τὸ χωρίον.

10 Βιβλίον ζ' τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Δαβὶδ ἐκλαθόμενος τῶν Μωυσεως ἐντολῶν, ὅς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλήθος, ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς αὐτῶ τῷ θεῷ τελέσειεν ἡμίσικλον, προσέταξεν Ἰωάβ πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμησαι, καὶ διὰ τοῦτο 15 ἀπώλοντο χιλιάδες ἐβδομήκοντα τοῦ λαοῦ, ἕως οὗ θυσίας εἰρηνικὰς ἐπενέγκας Δαβὶδ κατεπράυνε τὸ θεῖον. συνέβη δὲ ἐπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον τελεσθῆναι τὰς θυσίας, ἐν ᾧ καὶ Ἀβραάμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἀνήνεγκεν εἰς ὀλοκάρπωσιν.

Ἵτι τὰ περὶ τὸν ναὸν Δαβὶδ ἠτοίμασεν ἅπαντα, ἐκωλύθη 20 δὲ κτίσαι αὐτὸν διὰ τὸ μειῖνθαι τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῷ συγχροτέρῳ τῶν ἐχθρῶν φόνῳ. τρισχίλια δὲ τάλαντα χρυσοῦ καταέλειπεν εἰς τὴν τοῦ ναοῦ κτίσιν τῷ Σολομῶντι.

Ἵτι συνετάξατο Σολομῶν βιβλία περὶ ᾠδῶν καὶ μελῶν πεντακισχίλια, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βιβλους τρισχιλίας· καθ'

contigit, essent eventurae. addidit et Madianitarum et Moabitidum mularum dolum.

De quinto eiusdem libro: Samsonis historiam aliter narrat Iosephus quam sacrae literae. refert enim ab eo maxilla asini mille viros caesos: sed id non refert, ex ea aquam erupisse. sed locum ait, cum ante nomine careret, Maxillam ab eo facto appellatam, eoque loco ex saxo quodam fontem aquae copiosae ac dulcis exstitisse, unde sitim Samson restinxerit; loco nomen hodieque manere.

Septimus eiusdem liber. Davidus legis per Moesem datae immemor, qua sancitum erat ut si populus numeraretur, in singula capita semissis sicli deo offerretur, Ioabum circum urbes et oppida regni proficisci summamque omnis Israelicae multitudinis conscribere iussit. ideo 70 milia hominum de populo perierunt, donec hostis rex deum placavit. quas evenit eodem in loco offerri quo loco Abrahamus filium suam Isaacum deo immolare intenderat.

Ad aedificandum templum Davidus omnia paraverat: id tamen aedificare prohibitus est, quod dextra eius crebra hostium caede esset polluta. Solomoni autem ad structuram templi reliquit tria talentorum auri milia.

Carminum et canticorum libros Solomo composuit 5000, tribus milibus porro librorum comparationes et similitudines est complexus. nam

ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπε, καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐπιγίνων ζώων ἀπάντων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀερίων. παρέσχε δὲ αὐτῷ μαθεῖν ὁ Θεὸς καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ἀφρέλιαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπιπῶδας δὲ συντάξαι ἐν αἷς παρηγο-
 P 70 ρεῖται τὰ νοσήματα. καὶ τρόπους ἑξορκώσεων κατέλιπεν, οἷς ἐν-6
 δούμενα τὰ δαιμόνια, ὡς μηκέτι ἐπανελθεῖν, ἐκδιώκονται. καὶ αὐτὴ παρ' ἡμῖν νῦν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. ἰστορήσα γὰρ, φησὶν Ἰώσηπος, Ἐλεάζαρόν τινα, τῶν ὁμοφύλων Οὐεσπασιανοῦ, παρόντων καὶ τῶν νιῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλλου στρατιω-
 τικοῦ πλήθους, τοῦς ὑπὸ δαιμόνων λαμβανομένους ἀπολύοντα 10
 τούτοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς θεραπείας τοιοῦτος ἦν· προσφέρων ταῖς
 ρῖσι τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ἐπὶ τὴν σφραγίδα
 φέζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν, ἔπειτα ἐξῆλθεν ὀσφραινόμενον
 διὰ τῶν ῥινῶν τὸ δαιμόνιον. καὶ πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου
 B μηκέτι εἰς αὐτὸν ὑποστρέφειν, ὄρκους Σολομῶντος μεμνημένον καὶ 15
 τὰς ἐπιπῶδας ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος ἐπιλέγων. λέγει δὲ Ἰώσηπος
 ὅτι ςθ' ἔτη ἔζησεν ὁ Σολομῶν, ἐβασίλευσε δὲ ἔτη π'.

Ἀπὸ βιβλίου δεκάτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Ἡσαίας ὁ προφήτης
 προλέγει τῷ βασιλεῖ Ἐζεκία πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ εἰς Βαβυ-
 λῶνα μετατεθήσεται, καὶ τοὺς ἐγγόνους εὐνουχισθησομένους, 20
 καὶ ἀπολέσαντες τὸ ἄνδρας εἶναι τῷ Βαβυλωνίων δουλεύουσαι βα-
 σιλεῖ· καὶ ταῦτα προλέγειν τὸν Θεόν.

Ἐπισημηγνάμεθα δὲ καὶ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἰωβ βίβλον ἐν
 ἐπιτόμῳ, τὰς πραγματείας αὐτῆς ὡς οἶόν τε διὰ βραχέων ἐγκατα-

de quavis arboris specie comparationem fecit, itemque terrestribus vo-
 lantibus et aëris animantibus. concessit ei etiam deus ut disceret artem
 contra malos daemones ad utilitatem hominum: excantationes morborum
 condendi scientiam reliquit, et formas adiurationum, quibus mali genii
 eliciuntur nunquam redituri. quod remedii genus apud nos nunc pluri-
 mum valet. vidi enim, ait Iosephus, Eleazarum quandam popularem
 meum, Vespasiano, eius filiis, ducibus et exercitu praesentibus, eos qui
 a daemonibus erant obsessi huiusmodi excantatione liberare. modus
 istius curationis talis erat. naribus daemone occupati annulum admove-
 bat, in cuius pala radix a Solomone demonstrata inerat: eo odore per-
 cepto per nares exibat daemon: tum homine statim concidente, daemone
 mandabat ne in hunc postea revertetur, adiurationis Solomonicae eum
 admonens incantationisque ab eo compositas recitans. idem Iosephus
 Solomonem annos vixisse 94, regnasse 80 scribit.

De libro decimo eiusdem: Esaias propheta regi Ezechiae praedixit
 omnes eius divitias Babylonem translatum iri, posterosque eius virilitate
 exsecta Babylonio regi servituros. ea deum vaticinari.

Librum quoque de beato Iobo in compendium redegit, argumenta
 eius petissimum breviter hac colligendo; quae iis quibus iste liber cogni-

λξαντες εἰς ἀνάμνησιν τῶν εἰδότην ταύτης τὸν νοῦν. ὡς ἐν δρώ- C
 ματι ἡ βίβλος τοῦ μακαρίου Ἰὼβ περιέχει πρόσωπα ἕξ, πρῶτον
 αὐτὸν τὸν δίκαιον Ἰὼβ, δεύτερον Ἐλιφάζ τὸν Θαυμανίτην, τρίτον
 Βαλδὰδ τὸν Σαυχίτην, τέταρτον Σοφάρ τὸν Μιναῖον, πέμπτον
 5 Ἐλιοῦς τὸν Βουζίτην, ἔκτον τὸν δεσπότην Θεόν. γίνονται δὲ με-
 ταξὺ αὐτῶν διάλογοι κγ'. πρωτολογεῖ δὲ Ἰὼβ, πρὸς ἔμιστον τῶν
 τριῶν φίλων αὐτοῦ λέγων ὅτι ἔτρωσέ με ὁ ἰσχυρὸς βέλει· οἱ δὲ οὐκ
 ἀδίκως τὸν ἰσχυρὸν καὶ αἰώνιον τιτρώσκειν εἶπον. καὶ ἐν ταύτῃ
 τῇ ζητήσῃ γίνονται διάλογοι ἕξ, εἶτα πάλιν πρωτολογεῖ Ἰὼβ πρὸς
 10 αὐτούς, λέγων ἐκούσια παρμπτώματα ἔαυτῷ μὴ γινώσκειν· οἱ δὲ
 ἀλαζονείαν αὐτοῦ καταψηφίζονται. καὶ γίνονται ἐν τῇ δευτέρῃ D
 ζητήσῃ διάλογοι ἕξ ἕτεροι. καὶ πάλιν πρωτολογεῖ Ἰὼβ λέγων πολ-
 λούς τῶν ἀσεβῶν εὐθνηεῖν ἐν τῷ βίῳ· καὶ οὐχ ὑπέστησαν αὐτῷ οἱ
 φίλοι ἐν τούτῳ ἀλλ' ἐσίγησαν, ὥστε γίνεσθαι ἕως ὧδε διαλόγους
 15 ιζ'. οὐ γὰρ ἀποκρίνεται ὁ Σοφάρ, ἀλλὰ σιγᾷ. εἶτα Ἐλιοῦς ὁ
 Βουζίτης ὁργίζεται πρὸς Ἰὼβ καὶ τοὺς τρεῖς φίλους αὐτοῦ, ὅτι οὐ
 κατεδίκασαν αὐτὸν ἐν ἁμαρτίαις, καὶ ποιεῖται διάλογον ὀκτωκαι-
 δέκατον. εἶτα ιθ' ὁ Θεός, διὰ λαίλαπος καὶ νέφους λέγων τῷ
 Ἰὼβ "τίς οὗτος ὁ κρύπτων με βουλήν," καὶ τὰ τῆς δόξης καὶ
 20 ἰσχύος καὶ μεγαλωσύνης αὐτοῦ. εἶτα εἰκοστὸν πάλιν Ἰὼβ, λέγων
 τό "ἔπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον οὐ προσθήσω." εἶτα πρῶ- P 71
 τον καὶ εἰκοστὸν πάλιν ὁ Θεὸς ἐπιτιμᾷ τῷ Ἰὼβ λέγων "μή, ἀλλὰ
 ζῶσαι ὥσπερ ἀνήρ τὴν ὀσφύν σου." καὶ ὑποσημαίνει αὐτῷ τὴν

tus est, rem in memoriam revocent. liber ille in morem scenicae fabu-
 lae sex personis constat, iusto Iobo, Eliphazo Themanita, Baldado Sau-
 chita, Sophare Minaeo, Elio Buzita, ac deo. colloquia habita sunt inter
 eos 23. orditur Iobus, singulis trium amicorum suorum dicens, se telo
 robusti dei vulneratum esse: ii a deo robusto atque aeterno neminem
 iniuste vulnerari asserunt. haec quaestio sex colloquiis agitatur. de-
 inde rursum Iobus principium disserendi facit cum iis, perhibens se sibi
 nullius esse spontanei delicti conscius: ipsi eum instantiae arrogantiae
 damnant. haec secunda quaestio aliis sex colloquiis disputatur. tertio
 Iobus disputationem inchoat, multos impios prosperitate huius vitae frui
 dicens. in hac quaestione quinque tantum colloquia sunt, amicis Iobo
 cadentibus, et Sophare nihil contra respondente. post haec Elius Buzi-
 ta Iobo succensens tribusque eius amicis, quod eum peccatorum reum
 non peregrissent, dialogum decimum octavum conficit. undevigesimum
 deus, per venti turbinem et nubem Iobo dicens "quis est iste qui me
 suum consilium celat?" gloriam ibi potentiam maiestatemque suam de-
 clarans. vigesimum rursus Iobus, ea dicens: "semel locutus sum, neque
 addam alium sermonem." vigesimum primum rursus deus, Iobum obiur-
 gans, atque haec pronuntians: "non ita, sed lumbos tuos ut vir accingere."
 simul ei demonstrat non esse, sed putari mali potentiam; et quod eam

εἴησιν τῆς δυνάμεως τοῦ πονηροῦ, καὶ ὡς βοήθεια αὐτὸν ἐκνικᾷ
 θεία, καὶ ὅτι ἔνα ἀναφανῆς δίκαιος, εἶτα δεύτερον εἰκοστὸν πάλιν
 Ἰώβ λέγων ὅτι πρότερον μὲν ἀκοῇ ὡτὸς ἤκουόν σου, νυνὶ δὲ μᾶλ-
 λον ἐνωτισθεῖς σου τοὺς λόγους ἤγγημαι ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.
 εἶτα τρίτον καὶ εἰκοστόν, ἐπιτιμία τοῦ δεσπότητος Θεοῦ πρὸς τοὺς 5
 τρεῖς φίλους Ἰώβ, κελεύουσα αὐτοὺς θῦσαι τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἀνομίας
 αὐτῶν καὶ ἔξαιτήσασθαι περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν εὐχὴν καὶ συγχώ-
 B ρησιν παρὰ Ἰώβ. ἦν δὲ Ἰώβ πεμπτὸς ἀπὸ Ἀβραάμ, ἐκ γένους
 Ἡσαῦ, συγγενῆς Ἰοθὼρ πενθεροῦ Μωϋσέως· ἡ δὲ πέμπτη γε-
 νεαλογία λαμβάνεται οὕτως, Ἀβραάμ Ἡσαῦ Ῥαγουήλ Ζαρέ 10
 Ἰώβ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλέων Αἰγύπτου τῶν προγεγραμμέ-
 νων ἐφάνη εἰς ἐν τῇ Κυρία χώρα γιγαντογενῆς φιλόσοφος, ἐκ τῆς
 φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ, ὀνόματι Ἐνδυμίων, ὅστις μυστικᾶς εὐχὰς
 πλῶν ἐν τῇ σελήνῃ ἤπει αὐτὴν μαθεῖν παρ' αὐτῆς τὸ θεῖον ὄνομα 15
 ἐν ὄραματι. καὶ ἐν τῷ αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπνωσε, καὶ ἤκουσε τὸ
 θεῖον ὄνομα ἐν ὄραματι. καὶ οὐκέτι ἀνέστη, ἀλλὰ ἔστι τὸ λείψα-
 C νον αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν ἐν τῇ Κυρία νεκρὸν δονούμενον· καὶ κατ'
 ἔτος ἀνοίγουσι τὴν αὐτοῦ σορὸν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὀρῶσιν
 αὐτοῦ τὸ λείψανον δονούμενον νεκρὸν, ὡς λέγουσι. περὶ οὗ φασὶ 20
 τὴν σελήνην φιλεῖν τὸν Ἐνδυμίωνα.

Ὅτι ἐν Ἀσιρῶθ καταγογγύζει Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ κατὰ
 Μωϋσέως. ἔχει δὲ αὐταῖς λέξεσιν ὧδε. καὶ ἐλάλησε Μαριάμ

divino auxilio vincat, atque sic se iustum praebeat. vigesimum secun-
 dum Iobus rursus his verbis "prius quoque auribus tuam vocem per-
 cepti: nunc autem magis adhuc ea inaudita, terram ac cinerem me ipsum
 deputavi." vigesimum tertium est, ubi deus tres Iobi amicos obiurgat,
 et suam impietatem sacrificiis iubet expiare atque veniam et deprecatio-
 nem pro suo peccato a Iobo precibus obtinere. fuit autem Iobus ab
 Abrahamo serie generis quintus, Esauo oriundus, ac Iothoris, qui Mosis
 socer fuit, cognatus. serie generis ita habet: Abrahamus Esauus Ra-
 guelus Zares Iobus.

Quo tempore Aegypti reges ii fuerunt quos supra rettuli, eo in
 Caria philosophus quidam a gigantibus prognatus exstitit, de stirpe Ia-
 peti, nomine Endymion. is lunam mysticis quibusdam precibus flagita-
 vit, ut sibi per visionem nomen divinum aperiret; interque precandum
 sopitus divinum nomen in visione audivit. neque ab eo somno surrexit:
 sed reliquiae eius etiamnum in Caria exstant, cadaver identidem agita-
 tum; atque in Caria quotannis tumbam eius aperiunt, ut fertur, con-
 tuenturque reliquias ipsius motu agitatas. inde fabula tracta est adama-
 tum fuisse a luna Endymionem.

Apud Asirotha (loci hoc nomen est) Aaron et Maria Mosi obtre-
 tant. res in sacra scriptura hisce verbis refertur. "oblocuti sunt Aa-

καὶ Ἰακώβον κατὰ Μωϋσῆν ἔνεκεν τῆς γυναίκος τῆς Αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιοπίσσαν ἔλαβε. καὶ εἶπον ἄλλοι Μωϋσῆ μόνῳ ἐλάλησεν ὁ κύριος; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε; καὶ ἤκουσε κύριος. καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πρῶτος σφόδρα παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἰακώβον καὶ Μαριάμ Ἐξέλθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς ἐκεῖσε. καὶ κατέβη κύριος ἐν στόλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκλήθη Μωϋσῆς καὶ Ἰακώβον, καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς ἄκούσατε τὸν λόγον μου. ἔὰν γένηται προφήτης ὑμῖν κυρίῳ, ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ. οὐχ οὕτως ὡς θεράπων μου Μωϋσῆς ἐν ὄντι τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι. στόμα πρὸς στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἶδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμαμάτων, καὶ τὴν δόξαν κυρίου εἶδε. καὶ διατί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλήσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωϋσῆ; καὶ ὄργη θυμοῦ κυρίου ἐπ' αὐτούς. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ ἰδοὺ Μαρία λεπρῶσα ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἰακώβον πρὸς Μαριάμ, καὶ ἰδοὺ λεπρῶσα. καὶ εἶπεν Ἰακώβον πρὸς Μωϋσῆν ἴδομαι, κύριε, μὴ συνενπιτεθῆ ἡμῖν ἡ ἁμαρτία, διότι ἠγνοήσαμεν καθότι ἡμάρτομεν. μὴ γένηται ὡς ἴσον θανάτου, ὡσεὶ ἔκτρομα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρός, καὶ κατεσθῆ τὸ ἥμισυ τῶν σαρκῶν αὐτῆς. καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, λέγων ὁ θεός, δέομαί σου, ἴασαί αὐτήν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν εἰ ὁ πατήρ

ron et Maria Mosi propter uxorem Aethiopissam, quam Moses duxerat. ac dixerunt, anne soli Mosi deus, an non etiam nobiscum locutus est? et audivit haec dominus. ac Moses quidem ea erat animi mansuetudine, ut in terra perinde mansuetus non exstaret alius. illico autem deus Mo-
 ssem Aaronem et Mariam iussit exire ad tabernaculum testimonii. eo facto descendit deus in columna nubis, adstititque in foribus tabernaculi istius, et Aaronem ac Mariam evocavit. iis egressis ita est fatus: auscultate sermoni meo. si quis vestrum vates a me usurpabitur, ei me per visionem cognoscendum dabo inque somnis ei loquar. secus res habet cum famulo meo Mose, qui in tota mea domo mihi fidelis est. cum eo verbatim ac diserte loquar, aperte et non per involucria sermonis; et gloriam domini vidit. cur itaque non reveriti estis famulo meo Mosi obloqui? atque ira dei adversus ipsos excaudit, iisque degressis nubes a tabernaculo abiit. atque ecce Mariam lepra ita obduxit ut nivis instar alba esset. quam intuitus Aaron, cum lepra infectam cerneret, ita est Mo-
 ssem allocutus "domine, precor ne hoc nostrum peccatum in nos animadvertatur, quod per ignorationem commisimus, ne sit Maria simili-
 cas cadaveri aut abortivo partui: quippe dimidia pars carnis eius absumpta est." vociferatus ergo est Moses ad dominum, flagitavitque uti eam deus sanaret. cui respondit deus "an ea, si faciem ipsius pater

- B** αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, οὐκ ἐντραπήσεται; ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορισθήτω ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται.' καὶ ἀφωρίσθη Μαριάμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐξῆρεν ἕως ἐκθαροῖσθαι Μαριάμ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆρεν ὁ λαὸς ἐξ Ἀσιρῶθ, καὶ παρεμβό- 5 λην ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν. ἥνικα δὲ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ Σινῶ. ὄρος, τελευτῆ Μαριάμ ἡ ἀδελφῆ Μωϋσείως. εἶτα παρενθὸν γίνεται γογγυσμὸς τοῦ λαοῦ διὰ τὸ δίψος, καὶ παρώξυνε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὸν θεὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. καὶ ὀργισθεὶς κύριος εἶπεν ἄνθ' ὧν οὐκ ἔδοξάσατέ με ἐνώπιον Ἰσραὴλ, οὐκ 10
- C** εἰσάξετε τὸν λαὸν ὑμεῖς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.' τελευτῆ δὲ Ἀαρὼν ἀνελθὼν εἰς τὸ ὄρος Ὄρ, ἐπιτιμίαν θανάτου δεξάμενος διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. μετὰ δὲ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας κατέρχεται ὁ λαὸς εἰς Ἐδώμ, καὶ καταγογγύζει θεοῦ καὶ Μωϋσείως. καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τοὺς ὄφεις, καὶ ἐθανάτουν τὸν λαόν. καὶ 15 λοιπὸν γίνεται τὸ χαλκούργημα τοῦ ὄφeos προστάξει θεοῦ.

“Οτι ἐν τῇ δευτέρῃ ἐξαριθμήσει, ἥνικα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἥνικα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τοὺς ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, ὅτι εἶπε κύριος αὐτοῖς ἑθανάτω ἀποθα- 20

- D** νεῖσθε διὰ τοὺς γογγυσμοὺς ὑμῶν.’ οἱ γὰρ περὶ τὸν Μωϋσεῖα καὶ Ἐλεάζαρ, ὡς λευῖται, οὐδὲ τὸ παλαιὸν συνηριθμήθησαν ταῖς λοιπαῖς φυλαῖς, ὁ δὲ Ἰησοῦς Βενιαμίνης ἦν, ὁ δὲ Χάλεβ ἐκ τῆς

conspuisset, non pudore afficeretur? septem dies extra castra seorsim degat, tum intromittatur.” sic Maria per septem dies castris exclusa fuit. neque populus castra prius movit, quam Maria mundaretur. ea recepta ab Aserothis moverunt, et in solitudine Pharana castra fecerunt. mortua est autem Maria, cum ad Zinaicam solitudinem populus pervenisset. statim postea populi indignatio propter sitim oborta est; irritaveruntque Moses et Aaron deum super aqua iurgii. atque iratus deus dixit “quando meam gloriam coram populo testati non estis, vos populum in regionem promissam non introducetis.” porro Aaron adscendit in montem Or, ibique mortuus est; quae ei poena propter aquam iurgii est irrogata. secundum haec in Idumaeam populus pervenit. cumque rursus deo et Mosi obmurmuraret, immisit deus angues qui populum necarent. tunc iussu dei serpens ille aeneus conficitur.

In secunda populi recensione, cum Moses atque Eleazarus populum numerarent, nemo omnino eorum superfuit quos in prima recensione Moses et Aaron invenerant, cum a viginti annos nato et amplius omnes numerassent. edixerat enim deus populo fore ut propter suam obrektionem periret. ac Moses quidem et Eleazarus, quippe Levitae, ne ante quidem inter reliquas tribus recensebantur. Iosua Beniaminicus tribu

τοῦ Ἰούδα. σημεῖωσαι δὲ ὅτι καὶ οἱ κατὰ ὕφαισι τῶν εἰκοσιν ἐτῶν οὐκ ἐστερήθησαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ οἱ φθάσαντες ζῆν τῶν Λευιτῶν. ἐνταῦθα δὲ κελεύεται Μωϋσῆς ἀνελθεῖν εἰς τὸ ὄρος Ναβάν, καὶ ἐλέγχεται καὶ αὐτός, ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ, διὰ 5 τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. διὸ καὶ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἐστερηται, καὶ τελευτᾷ ἐκεῖ ἐτῶν ἑκατὸν εἰκοσιν.

Ἔστι τοῦ Σηὼν βασιλέως τῶν Ἀμορραίων καὶ τοῦ Ὠγ βασιλέως τῆς Βασάν τὰς πόλεις καὶ πᾶσαν τὴν χώραν τῶν δύο βασιλέων πέραν τοῦ Ἰορδάνου δέδωκε Μωϋσῆς εἰς κατάσχεσιν τῷ 10 Ρουβείμ καὶ Δάν καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν ἀπόφασιν ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει καὶ τελευτῆσαι.

Ἔστι παρερχόμενοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τοῦ ὄρους Σιὴρ προστάσσονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄρτον καὶ ὕδωρ πρίασθαι παρὰ τῶν Ἰδουμαίων τῶν υἱῶν Ἡσαῦ, διότι εἶπεν αὐτοῖς ὁ Θεός "οὐ κληρονομήσετε ἐκ τῆς γῆς τῶν Ἡσαῦ οὐδὲ βῆμα ποδός, ὅτι ἀδελφοὶ 15 ἡμῶν εἰσίν." ἀποτρέπονται δὲ ὑπὸ Θεοῦ ἐκ τῆς γῆς τῶν Μωαβιτῶν καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν διὰ Αὐτὸν τὸν προπάτορα αὐτῶν.

Ἔστι ἐν τῇ δευτέρᾳ νομοθεσίᾳ λέγει Μωϋσῆς "τὰ ἅγια δέκα ῥήματα ταῦτα ὑμεῖς ἀκούσατε ἐκ μέσου τοῦ πυρός," ὥστε καὶ Β 20 πρὸ τοῦ γραφῆναι αὐτὰ ἐν πλαξίν ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς Θείας φωνῆς. οὐ γὰρ φωνὴν ἄσημον ἀλλ' ἔναρθρον ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐκ μέσου τοῦ πυρός ἐν Σινᾷ, καθὼς γέγραπται "καὶ τὰ ῥήματα αὐ-

fuit, Chalebus Indaeus. observa autem, eos qui 20 annis minores erant, et Levitas qui vitam produxerunt eo usque, non fuisse promissa terra privatos. ibi Moses iubetur montem Nabanum conscendere, obiurgaturque, sicut ante frater ipsius, propter aquam iurgii; atque ideo etiam terra promissa privatus ibi e vivis excedit, annos natus 120.

Inssus autem Moses montem conscendere atque ibi vitam finire, Seonis Amorraeorum et Ogi Basanis regum urbes omnemque dicionem duorum regum cis Iordanem Rubeno Dani ac dimidiae Manasseae tribui assignat.

Cum per montem Seirum iter Israelitae facerent, mandatum eis a deo est ut panem aquamque ab Idumaeis mercarentur, Esauo prognatis. ideo et dixit eis deus "non possidebitis de terra Esauicorum, ne vestigium quidem pedis latam portionem: sunt enim vestri fratres." quin et a Moabitum terra atque urbibus deus Ebraeos avertit, quod si Loto essent prognati.

In repetitione legis Moses sancta decem verba recitavit, addens populum ea de medio igne edi audivisse. itaque priusquam inscriberentur tabulis, iam tum a divina voce fuerunt promulgata. non enim vocem sine verbis, sed articulatam audivit ex medio ignis in Sinai populus.

τοῦ ἤκουσεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός.” ταῦτα δὲ εἰσι τὰ ἔργα φήματα τοῦ νόμου, ἃ ὕστερον ἐνεχάραξεν ἐν πλαξίν.

“Οτι Μωϋσῆς π’ ἐτῶν ὧν ἠγεῖται τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τοῦ Ἑβραίων ἔθνους, συνῆν τε αὐτοῖς νομοθετῶν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἕτη μί.”

Ἀπὸ β’ βιβλίου Ἰωσήπου τῆς ἀρχαιολογίας, ὅτι Φαραὼ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐθεάσατο καὶ τὰς τῶν ἐνυπνίων ὕψεις καὶ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν. ἀλλὰ τῶν ἐξηγήσεων ἐπιλαθόμενος τὸν καύ-
C τας ἀναμνήσκοντα ἐξήτει. ὅτι ἐν τοῖς ἐπτα τῆς εὐθηνίας ἔτεσιν οὐ προήσθησαντο Αἰγύπτιοι τὸν ἐπταετῆ λιμόν. ὅτι τῶν ἱερογραμμα-
 10 τῶν τις ἀναγγέλλει τῷ βασιλεῖ Φαραὼ τεχθήσεσθαι τινα κατ’ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὅς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰ-
 γυπτίων ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραφείας. διὸ καὶ γνώμη αὐτοῦ κελεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν
 εἰς τὸν ποταμὸν ῥίπτεσθαι. ἀλλὰ κρατήσῃσιν δ’ ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ 15
 Θεοῦ γνώμης, οὐδ’ ὁ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. ὅτι ὁ πατὴρ Μωϋσέως κατὰ τοὺς ὕπνους πάντα τὰ κατὰ Μωϋσέα
D καὶ Ἀαρῶν συμβησόμενα ἐκ Θεοῦ προιδιάσκειται καὶ τῇ αὐτοῦ
 γυναικὶ Ἰοχάβειδ φανεροῖ. ὅτι Θέρμουθις ἡ θυγάτηρ Φαραὼ
 ἀνελομένη Μωϋσέα κελεύει γύναιον ἀχθῆναι καὶ θηλὴν τῷ παιδίῳ 20
 παρασχεῖν· πολλῶν δὲ ἀχθειῶν μὴ προσιεμένου Μωϋσέως παρε-
 στώσα Μαριάμ εἶπεν “εἰ τῶν ὁμοφύλων αὐτῷ γυναικῶν Ἑβραίδων
 ποιήσεως ἀχθῆναι, τάχα ἂν προσίεται θηλὴν.” διὸ καὶ κελευ-

sed scriptum est “verba eius audivit ex medio igne.” ea porro sunt sancta legis verba, quae deinde tabulis insculpsit.

Moses annos natus 80 Ebraeum populum ex Aegypto eduxit, ac in solitudine leges eis posuit, adfuitque per annos 40.

Ex libro Iosephi de antiquitate secundo. Pharaeo et insomnia et eorum interpretationes eadem hora accepit. sed interpretationum oblitus, quaesivit qui eas ipsi in memoriam revocaret. septem fertilibus annis Aegyptii septennalem famem non praesenserunt. quidam eorum qui sacras literas tractant, Pharaoni indicavit eo tempore quendam inter Israelicos nasciturum, qui adultus Aegyptiorum regnum depressurus suumque populum evecturus foret. itaque rex huius consilio iubet omnes Israelicorum masculos partus in fluvium abici. at enim dei sententiam nemo hominum infringere potest, ne si mille quidem artibus hoc moliantur. Mosi pater a deo per insomnium de omnibus quae Mosi et Aaroni eventura essent edoctus uxori suae Iochabethae significavit. Thermuthis filia Pharaonis cum Mosem ex aqua sustulisset, mulierem quaeri iubet quae cum lactet. multis adductis cum nullam Moses admitteret, adstante Maria “si” inquit “aliquam de popularibus eius Ebraeis mulieribus curares adduci, fortassis mammam admitteret.” iussa hoc agere matrem

ὁθεῖσα ἄγει τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὸ παιδίον ἀσμένως προσφύε-
 ται τῇ θῆλῃ. ὅτι φιλοφρονούμενος Φαραὼ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἐπι-
 τίθει Μωϋσῆ τὸ διάδημα, ὃ δὲ διὰ νηπιότητα καταφέρει αὐτὸ
 εἰς γῆν καὶ τοῖς ποσὶν ἐπιβαίνει. τοῦ δὲ προδηλωθέντος ἱερογραμ- P 74
 5 ματεύς τοῦτο θεασαμένου καὶ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντος ἡ Θέρμουδης
 ἔξαρπάσασα διεσώσατο. ὅτι χειροθήεις οὖσαι αἱ ἴβεις πρὸς μόνον
 τὸ τῶν ὄφρων γένος ἀγρίως ἔχουσι, καὶ δεινῶς ἀναρπαζόμεναι
 κατεσθίουσιν ἐλάφων μᾶλλον. ὅτι φθειρῶν ἄπειρὸν τι πλῆθος
 τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξήνθησεν, ἔνδοθεν ἀναδιδόμενον καὶ κακῶς δια-
 10 φτειρόν αὐτοὺς καὶ ὑπὸ μηδενὸς διαφθειρόμενον φαρμάκου. ὅτι
 ἐξεληθέντες οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ Αἰγύπτου πεφυρμένοις ἀλεύροις καὶ
 πεπηγῶσιν ἐπὶ λ' ἡμέραις διετράφησαν σπανίως· ὅθεν καὶ εἰς μνή-
 μην τῆς τότε ἐνδείας ἑορτὴν ἄγουσιν ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ τὴν τῶν
 ἀζύμων λεγομένην· ἐξῆλθον δὲ μετὰ ἕτη τετρακόσια τριάκοντα. B
 15 ὅτι τὸ τῶν ὀρτύγων γένος τρεφόμενον πλῆθος εἰς τὸν Ἀράβιον
 κόλπον ἐφίπταται, τὴν μεταξὺ θάλασσαν ὑπερελθόν, καὶ ὑπὸ κό-
 που τε ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρόσγειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄν
 κατεφέρετο εἰς τοὺς Ἑβραίους. ὅτι τὸ μάννα παρήγγελο ἐξ ἴσου
 πᾶσιν ἀσάρονου (τοῦτο δὲ ἔστι μέτρον) εἰς ἐκάστην ἡμέραν συλ-
 20 λέγειν, ὡς οὐκ ἐπιλείποντος αὐτοῖς βρώματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυ-
 νάτοις ἄπορον ἦ τὸ λαμβάνειν δι' ἄλλην τῶν δυνατωτέρων πλεονε-
 κτούντων περὶ τὴν ἀναίρεσιν.

16 ἐπελθόν, καὶ ἑκοκοποῦται ἅμα τῇ πτῆσει P. correxit ex Io-
 sepho Xylander.

adduxit, eiusque ubera libenter infans admisit. Pharao filiae suae blan-
 diens Mosi diadema imponit: infans autem aetatis simplicitate id in
 terram abiecit ac pedibus calcat. id cum videret is quem paulo ante
 diximus sacrarum literarum magister, interfici puerum iubet: sed Ther-
 muthis ereptum neci subtraxit. ibis mansueta est avis, solis infesta an-
 gubus; quos et crebro, amplius etiam cervis, rapit atque vorat. ingens
 pedicularum vis Aegyptios invasit, ex ipsis corporibus erumpentium, ac
 male eos multantium, neque ulli remedio cedentium. Ebraei ex Aegy-
 pto egressi tenuiter se sustentarunt per 30 dies, pasta subacta, quam
 secum extulerant. In cuius penuriae memoriam solennem octidui festi-
 vitationem agunt, quae ab infermentatis panibus Azymorum nominatur. co-
 turnices magna multitudine auctae ad Arabicum sinum, transmissa mari
 quod in medio est, advolant; volandoque fatigatae cum sese magis ma-
 gisque ad terram darent, ad Ebraeos devolant. manna iussi sunt Ebraei
 quotidie singuli assaronem (mensurae id nomen est) colligere: neque
 enim ita cuiquam cibum defuturum. id factum est, ne validiores plus
 legere satagentes imbecillioribus difficultatem cibi colligendi afferrent.

“Οτι ἐπὶ σταθρῶ μεσημβρία τῆς ἐπὶ τῆς βάρου Θεοφανείας
C ἀξιοῦται Μωϋσῆς, καὶ τῶν ὁμοφύλων τὴν ἡγεμονίαν καὶ μὴ θέλων
 ἐγχειρίζεται, σημεῖοις τε καὶ τέρασι καθοπλισθεῖς, καταλιπὼν
 Ἰοθὸρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ ἢ γαμβρὸν (δισσῶς γὰρ καλεῖται) εἰς
 Αἴγυπτον ἅμα δυοὶ παισὶ Γηρσάμ καὶ Ἐλιέζερ, καὶ γυναικὶ τῆς 5
 Σεπφώρα, ἣ καὶ ἐπιστὰς ἄγγελος θάνατον ἠπέλησεν. ἀλλὰ τοῦ-
 τον ἰλεώσατο καίπερ ἀλλόφυλος οὖσα ἢ γυνὴ τῷ τῆς περιτομῆς
 τοῦ παιδὸς αἵματι. συναντῶ δὲ αὐτῷ καὶ Ἀαρὼν θεόθεν σταλείς,
 καὶ τὴν τῶν σημείων ἐπιβεβαιούται δύναμιν. ὄθεν καὶ τῷ Φαραῶ
 μετὰ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπαισιδῶν ἀνδισταμένοις πρώτην πληγὴν 10
 ἐπήνεγκε, πᾶν ὕδωρ εἰς αἷμα ποιήσας· Μωϋσῆϊ δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ
D τοῖς Ἑβραίοις καθαρὸν ἦν καὶ πινόμενον. ἔνθεν γὰρ καὶ τοῖς
 γόησιν ἀντεσοφίσθη τὸ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις εὐρισκόμενον ὕδωρ
 αἷμα δοκεῖν φαίνεσθαι. τὸ δὲ αὐτὸ νοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας
 πληγῆς τῶν βατραχίων, Αἰγυπτίους μὲν πάντας τῷ πάθει μαστί- 15
 ζεσθαι, μόνην δὲ τὴν γῆν τῶν Ἑβραίων καθαρεύειν τοῦ πάθους.
 τρίτη πληγὴ ἢ τῶν σκνιπῶν, τετάρτη ἢ τῆς κυνομυίας, πέμπτη
 θάνατος κτηνῶν, ἕκτη ὁ αἰθαλώδης κονιορτός, ἑβδόμη αἰ φλυ-
 κτίδες τῆς χαλάζης, ὄγδοη ἢ ἀκρίς, ἑνάτη τὸ ψηλαφητὸν σκό-
 τος, δεκάτη θάνατος τῶν πρωτοτόκων. 20

P 75 Ἡ δεκάλογος. α'. ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἔξαγα-
 γῶν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. β'. οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλην
 ἐμοῦ· οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα. γ'. οὐ
 λήψῃ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐπὶ κενῷ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσει κύριος

Sereno meridie dei in rubo apparitione dignatus est Moses, suoque populo etiam nolens praefectus ac facultate miraculorum edendorum instructus, Iothore socero relicto, cum uxore sua Sapphora ac Gersomo et Eliezere filiis in Aegyptum profectus est. Sapphorae angelus occurrit, ac mortem est minatus; quem ea, tametsi alienigena, sanguine circumcisi filii placavit. obviam factus est etiam Mosi Aaron, missu dei, facultatemque prodigiorum confirmavit. proinde Pharaone sibi cum magis Aegyptiis resistente Moses primam plagam intulit, omni eorum aqua in sanguinem mutata, cum ipse interim Aaron atque Ebraei puram et potabilem haberent aquam. inde enim etiam praestigiatore sumpta aqua effecerunt ut ea sanguis videretur esse. sic etiam secunda plaga ranis Aegypto immissis, cum eae totam gentem vexarent, sola ab iis immunis fuit Ebraeorum terra. tertia plaga fuit culices, quarta muscae caninae, quinta iumentorum mors, sexta pulvis fuliginosus, septima pustulae et grando, octava locustae, nona tenebrae palpabiles, decima primogenitorum interitus.

Decem praecepta. 1. ego sum deus tuus, qui te ex Aegypto eduxi. 2. ne sint tibi alii praeter me dii. ne feceris tibi simulacrum aut ullius rei effigiem. 3. ne abutaris nomine dei: non enim absolvet deus eum

τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ μυταίῳ. δ'. μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. ε'. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς. ζ'. οὐ μοιχεύσεις. ζ'. οὐ φονεύσεις. η'. οὐ κλέ- **B**
5 ψεις. θ'. οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου. ι'. οὐκ ἐπιδομήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου ἢ τὴν οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην ἢ τὸν βοῦν ἢ τὸ ὑπόζυγιον αὐτοῦ ἢ πᾶν κτῆνος αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τοῦ πλησίον σου ἐστίν.

10 Αὕτη δὲ ἡ δεκάλογος τῶν γενικῶν ἐντολῶν ἐστὶν ἡ διάταξις. ταῦτα τὰ θεῖα διδάγματα φοβερῶ τιμὴ καὶ ἐνάρθρω φωνῇ διατέ-
 τακται, ὁρῶντος τοῦ λαοῦ καὶ ἀκούοντος· ἥς τὸ καταπληκτικὸν καὶ ἀκοαῖς δυσάντητον μὴ φέροντες ἤτησαν διὰ Μωϋσέως τὰ
15 λοιπὰ τῶν ἐφεξῆς εἰδικῶς αὐτοῖς ἐν πεντήκοντα κεφαλαίοις νομο-
 θητηθέντα λαληθῆναι· ἦσαν δὲ περὶ τε οἰκειῶν καὶ φόνων ἐκου- **C**
 σίων καὶ ἀκουσίων, ἀτιμίας γονέων καὶ κακολογίας, κλοπῆς, πα-
 τάξεως ἐν μάχαις πρὸς θάνατον ἢ ζωὴν, ἐλεύθερος πρὸς ἐλεύθε-
 ρον καὶ δεσπότης πρὸς δοῦλον, καὶ ἀνδρὸς πρὸς ἕγκυον γυναῖκα,
 ἐκβολῆς ὀφθαλμῶν δούλου καὶ δούλης, κερατισμοῦ ταύρου πρὸς
20 ταῦρον, κλοπῆς μόσχου, καὶ θανῆς κλέπτου ἐν τῷ διορύγματι,
 κατὰ ἐμπρησμοῦ βοσκημάτων καὶ ἄλωνος, κατὰ παρακαταθήκης
 ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ, καὶ ὑποζυγίων καὶ παντοίων κτηνῶν χρήσεως
 παρὰ τοῦ πλησίον, φθορᾶς πυρθέτων καὶ θανάτου φαρμάκων,
 κτηροβασίας καὶ θυσίας εἰδώλων, κακώσεως προσηλύτου καὶ ὀρ-

qui ipsius nomine abusus fuerit. 4. memento diem sabbati tibi sancte
 agendam esse. 5. patrem et matrem tuam in honore habe, ut prospere
 tibi eveniat diuque vivas in terra. 6. ne stuprum feceris. 7. neve ho-
 micidium. 8. neve furtum. 9. ne perhibueris falsum contra quemquam
 testimonium. 10. ne appetiveris uxorem domum agrum, non servum,
 non ancillam bovem iumentum aut quicquam omnino de bonis pro-
 ximi tui.

Haec sunt decem praecepta, generalium mandatorum ordinatio.
 atque haec divina praecepta terribili quadam et articulata voce edita
 sunt, cernente atque audiente populo; cuius vocis terribilem audituque
 difficilem sonum non ferentes petiverunt ut sibi reliqua deus sermone
 Moysi proponeret. sunt autem reliqua quinquaginta peculiaria capita,
 de servis, de caedibus dedita opera aut casu perpetratis, contumelia
 parentibus illata, aut maledicto, furto, vulneribus inter pugnandum leta-
 libus aut non letalibus impositis; ictibus quos liber libero, dominus
 servo, vir praegnantī mulieri infert; oculi elisione servi aut ancillae,
 tauro taurum cornu feriente, furto vituli, occisione furis in foramine,
 incendio pabuli aut areae, deposito auri vel argenti, commutato omnis
 generis iumentis ab amico, vitio virgini oblato, congressu cum bruto,
 sacrificio simulacris oblato, oppressione inquilini pupilli et viduarum,

- D** φανῶν καὶ χηρῶν δανειζομένων, κακολογίας εἰς θεὸν καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ, ἀπαρχῶν ἄλωνος καὶ ληνοῦ, πρωτοτόκων υἱῶν μόσχων τε καὶ προβάτων καὶ ὑποζυγίων, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἄνδρας ἄγιους τῷ θεῷ, κρέας θηριάλωτον μὴ ἐσθίειν ἀλλὰ κυνὸν ἀπορρίπτειν, μὴ παραδέχεσθαι ἀκοήν ματαίαν, μὴ συμμαρτυρεῖν ἀδίκῳ, μὴ 5 συνεῖναι πολλοῖς ἐπὶ κακίᾳ, μὴ ἐκκλῖναι μετὰ πολλῶν κρίσιν, μὴ ἐλεῆσαι πτωχὸν ἐν κρίσει, ἀποστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸν βοῦν καὶ τὸ ὑπόζυγιον τοῦ ἐχθροῦ πλανώμενον τὸν εὐρίσκοντα, καὶ πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον συνεγείρειν, μὴ διαστρέφειν κρίσιν πένη-
- P 76** τος δίκαιαν, ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀφίστασθαι, μὴ ἀναι-10 ρεῖν ἀδύον καὶ δίκαιον, μὴ δικαιοῦν τὸν ἀσεβῆ, δῶρα μὴ λαμβάνειν ὡς ἐκτυφλοῦντα τοὺς βλέποντας καὶ τὸ δίκαιον λυμαινόμενα, προσήλυτον εὖ ποιεῖν, ἕξ ἔτη σπειρεῖν τὴν γῆν, τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἄφεισιν παρέχειν αὐτῇ εἰς ἀπόλαυσιν πτωχῶν ἢ θηρίων, ὁμοίως καὶ τὸν ἀμπελώνα καὶ τὸν ἐλαιῶνα, φιλανθρωπίαν ἐκπαι-15 δεύειν αὐτούς. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ἔτος καὶ ἄφεισις ὀφλημάτων ἐγένετο, καὶ τῶν δουλευόντων Ἑβραίων ἔλευθερία, καὶ τὸν ἰωβηλαῖον ἀργεῖν ἐνομοθέτησεν. ἔλευθερίαν δὲ καὶ ἄφεισιν σημαίνει τὸ ὄνομα. ἰωβηλαῖον δὲ τὸ πεντηκοστὸν προσαγορεύουσι ἔτος,
- B** ἐν ᾧ κελεύει καὶ τὸν ἀργὸν ἀναλαμβάνειν τὸν πεπρακότα καὶ τὰς 20 ἐν αὐτῷ οἰκίας, καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς καὶ παίδων ὠνητῶν ἔλευθερίας. ἕξ ἡμέρας ἐργάζεσθαι τὴν ἐβδομάδα, τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἀναπαύεσθαι. ὀνόματι θεοῦ ἄλλοτρίου μὴ ὀμνύειν, μήτε προσφέρειν διὰ στόματος. τρεῖς καιροὺς τοῦ ἔτους ἐορτάζειν, τὴν ἐορτὴν

pecuniis mutuatis, maledicto in deum aut populi principem, primitiis arcae et torcularis, primogenitorum, filiorum, vitulorum, ovium, iumentorum; ut essent viri deo sacri. carnem a fera receptam mandavit non edi sed canibus obici, vanum rumorem non admittere, sontem testimonio non sublevare, multis se sceleris socium non praebere, neque a recto ob multitudinem iudicium deflectere, in iudicio pauperem non miserari; bovem aut iumentum inimici ab errore in viam reducere atque restituere inventum, in erigendo sub onere collapsum iumentum ei opem ferre, pauperis iustum iudicium non pervertere, ab omni iniusta re abstinere, insontem et iustum non occidere, neque absolvere sontem; dona non accipere, quia excaecant videntes et iustitiae officiant; iniquilino benefacere; sex annos sementem facere, septimo terram egenis fruendam dimittere et bestiis; similiter et vineam et oleam. hoc humanitatis docendae causa instituit. eo anno etiam aes alienum dimitti iussit et servos Ebraeos libertate donari; Iubilaeique anni otium sanxit. Iubilaeus annus quinquagesimus quisque dicitur, idque nomen libertatem ac dimissionem notat. eo anno agri domusque venditae ad pristinos redeunt dominos, et debita abolentur, et aere empta mancipia liberantur. sex dies septimanae laborare imperavit, septimum quiescere. per nomen alieni dei neque iurare neque id omnino pronuntiare. tres quotannis

τῶν ἀζύμων πρώτην ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μηνὶ τῷ νέμῳ ἦτοι κατὰ τὴν
 πρώτην πανσέληρον τοῦ ἔαρος, δευτέραν ἑορτὴν θεισμοῦ πρωτο-
 γεννημάτων, καὶ τρίτην συναγωγὴν ἔργων τοῦ ἀγροῦ συντελέας
 ἀπὸ ἐξόδου Ἰσραὴλ τοῦ, ἀναμιμνήσκων αὐτοὺς διὰ τοῦ μὲν πάσχα C
 5 τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου, διὰ δὲ τῆς πεντηκοστῆς τῆς εἰς τὴν γῆν
 τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου, διὰ δὲ τῆς σκηνοπηγίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ
 διαγωγῆς· ἐν σκηναῖς γὰρ οἰκοῦντες τεσσαράκοντα διετέλεισαν ἔτη.
 μὴ ὀφθῆναι κενὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ πᾶν ἀρσενικὸν ὀπτανέσθαι
 ἐνώπιον κυρίου κατὰ τὰς τρεῖς ἑορτὰς ταύτας. μὴ θύειν ἐπὶ ζύμῃ
 10 αἷμα θυσιασματος κυρίου, ἀλλ' ἐπ' ἀζύμοις. μὴ μένειν ἕως
 πρωτῆς σιέας τῆς ἑορτῆς. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρώτων γεννημά-
 των τῆς γῆς εἰσάγειν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἅπασιν. μὴ ἔψει
 ἄφρον ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ. ταῦτα τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ
 Μωϋσῆς ἰδὼν ἀπήγγειλε τῷ λαῷ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν θείων D
 15 παρανεύσεων. καὶ ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆ πᾶς ὁ λαός, καὶ εἶπε
 "πάντας τοὺς λόγους κυρίου ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα," καὶ
 ἐγράφη ταῦτα πάντα.

"Ὅτι Μωϋσῆς λαβὼν παρὰ Θεοῦ δόξαν, ἐν τῷ προσώπῳ
 κάλυμμα τιθεὶς ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνοις διαλέγετο τοῖς Ἰου-
 20 δαίοις· οὐ γὰρ ἠδύνατο ἀτενίζειν εἰς αὐτόν. εἰσιόντος δὲ πρὸς
 κύριον περιηρεῖτο τὸ κάλυμμα, ὥσπερ καὶ τοῖς κατὰ σάρκα μὲν
 τὸν νόμον ἀναγινώσκουσι κάλυμμα πωρώσεως ἐπίκειται τοῦ μὴ
 ἐπιγνῶναι τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, τοῖς δὲ διὰ τοῦ πνεύματος

festivitates celebrare, Asymorum per septiduum novo mense, id est
 circa primum veris plenilunium, alteram primitiarum messis, tertiam sub
 finem anni, collectis agriculturæ fructibus. admonebat autem eos pascha
 (ea enim est prima festivitas) exitus de Aegypto, pentecoste (quod est
 alteri festo nomen) introitus in terram promissam, tabernaculorum col-
 locatio (sic tertia appellatur) vitæ in solitudine in tabernaculis per
 quadraginta annos toleratae. mandavit etiam haec, coram domino sine
 munere non apparere, tribus dictis feriis omnem marem ceram deo sisti,
 fermentum sacrificio domini non adhibere sed infermentatos panes, adi-
 pem sacrificii non relinquere in diem crastinum, omnium terræ frugum
 primitias in templo dei offerre, non coquere agnum in lacte matris suæ.
 has constitutiones Moses a deo veniens populo exposuit, additis etiam
 aliis divinis exhortationibus. respondens autem una voce totus populus
 promisit se omnibus domini dictis obtemperaturum. atque omnia ista
 conscripta sunt.

Moses a deo splendore faciei ornatus velato vultu per annos qua-
 draginta cum Iudæis est locutus, conspectum faciei eius non ferentibus:
 cum autem ad dominum ingrederetur, velum removebat a facie sua.
 ita sane iis qui carnis dictata sequentes legem legunt, velum obdurati
 animi obducitur, ne gloriam Christi possint cognoscere. at qui spiritu

P 77 εἰσιούσι τὸ κάλυμμα τῆς ἀγνοίας ἀφαιρεῖται. ἄληθῶς δὲ τὰ διπλοσθια τοῦ θεοῦ, τὴν σάρκωσιν τοῦ μονογενοῦς, ἐπὶ τοῦ Θαβωρίου εἶδε Μωϋσῆς ὡς ἐπὶ πέτρα τεθεῖς καὶ σκεπασθεὶς τῷ Χριστῷ· παρερχόμενον δὲ ἐν δόξῃ εἶδεν οὐ γυμνὸν ἀλλὰ σεσαρκωμένον θεόν.

5

Ὅτι αἱ μὲν πρώται πλάκες χειρὶ θεοῦ λελάξενται καὶ γεγράφαι, αἱ συντριβῆναι συγκεχώρηται, ὅτι τύπος ἦσαν αὐται τοῦ πρώτου καὶ κατὰ τὸ γράμμα νόμον, ὥσπερ αἱ δευτέραι ἄς Μωϋσῆς ἐλάξεν καὶ ἔγραψε, τύπος ἦσαν σαφῆς τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ πνεῦμα νόμου. ὥσπερ καὶ λαὸς ὁ πρῶτος ὁ μοσχοποιήσας τὸν πρῶτον ἐτύπου Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν ὀργῇ θεοῦ καὶ αὐτὸς B καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν παλαιὸς διεσκειδάσθη νόμος. ὁ λαὸς δὲ ὁ δευτερος τὸν νέον καὶ κατὰ Χριστὸν εἰκόνιζεν Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν δόξῃ τοῦ προσώπου Μωϋσέως τὰς δευτέρας εὐλαβῶς ὑπεδέδεκτο πλάκας, καὶ ταύτας ἀφθάρτους ἐν τῇ τοῦ μαρτυρίου ἀποθέμενος 15 ἐφύλαξε κιβωτῷ.

Ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν κτηνῶν ὁ βοῦς καὶ τὸ πρόβατον καὶ τὸ αἰγίδιον, ὡς ἡμερὰ καὶ καθαρὰ καὶ εἰκόνα τῶν τοῦ Χριστοῦ τυποῦντα προβάτων, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ παρεληπται, ἀπὸ δὲ τῶν πτηνῶν μόνα τρυγὼν καὶ περιστερά, τὸ μὲν 20 ὡς φιλαγρον καὶ φιλήσυχον, τὸ δὲ ὡς φιλάλληλον καὶ φιλόανθρωπον, καὶ ἄμφω ὡς καθαρὰ καὶ ἀκέραια καὶ ἁγίων ψυχῶν ιδιότη- C τας χαρακτηρίζοντα, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτωσιν τῷ νόμῳ ἐξέλλεκται καὶ παρεληπται.

duce intrant, iis velum ignorationis aufertur. ceterum Moses in Thabore monte revera posticum dei vidit, nempe incarnationem unigeniti, cum in saxo positus eoque tectus, nimirum Christo, praeterire cum maiestate non nudum sed incarnatum vidit deum.

Primae tabulae manu dei excisae fuerunt et inscriptae; permissumque est ut eae confringerentur. erant enim typus primae ac literalis legis, sicuti posteriores quas Moses excidit atque inscripsit, manifestum erant exemplum posterioris ac spiritualis legis. sicut et prior populus, qui vitulum conflagavit, primi Israeli figuram gerebat: itaque is ira dei una cum antiqua lege abolitus est. at populus posterior novum ac Christianum Israelum designavit: itaque et a Mose faciei splendore illustrato populus posteriores reverenter accepit tabulas, easque in arca foederis repositas integras conservavit.

De bestiis in lege ad sacrificia solida atque ad alia sacrificia tantum bos ovis et hoedus admittuntur, ut animalia mansueta, pura et oves Christi repraesentantia. ex volucribus tantum turtur et columba ad sacrificium et holocaustoma admittuntur, alterum ut castitatis ac quietis, alterum ut sui comparis et hominum amans, utrumque ut purum et impollutam, ac proprietates sanctarum animarum sub imagine referens.

Ὅτι τὴν ἔρουθράν οἱ μὲν εἰς δώδεκα τομάς λέγουσι κοπήναι, καθὼς καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος ἐκάστη φυλῆ λέγει δίοδον ἰδίαν παρεχομένην, οἱ δὲ εἰς μίαν διὰ τὸ μίαν πληγὴν τὸν Μωϋσῆν τῆ θαλάσῃ δεδιώκναι. ὅτι τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς θαλάσσης ἐξελθόντων τοὺς Αἰγυπτίους ἢ θάλασσα ἐκβρόασα νεκροὺς αὐτοῖς παραδίδωσιν· οὗς καὶ σκυλεύσαντες βουνοὺς πεποιήκασιν, καὶ ἡ γῆ χάνασα τούτους κατέπιε, κατὰ τὸ εἰρημένον “ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου, κατέπινεν αὐτοὺς γῆ.” ἐλθόντες δὲ εἰς Ἑλλῆμ εὔρον δεκαδύο πηγὰς ὑδάτων καὶ ἐβδομήκοντα στελέχη φοινίκων, ὅστινες ἦσαν 10 τύποι τῶν Χριστοῦ μαθητῶν, αἱ μὲν δώδεκα πηγαὶ τῶν δεκαδύο κορυφαίων, οἱ δὲ ἐβδομήκοντα φοινίκες τῶν τούτων φοιτητῶν, μεθ’ ὧν τὴν οἰκουμένην ποτίσαντες τὴν γλυκεῖαν καὶ στερεὰν τροφήν τῆς θεογνωσίας τῷ κόσμῳ ἐπώμβρησαν. τὸ δὲ μάννα αὐτοῖς δοθὲν πᾶσιν ἴσον συνήγετο, καὶ δυνατῷ καὶ ἀσθενεῖ· ὅπως γὰρ 15 τῷ ἰσχυρῷ προεθυμήθη συναχθῆναι, γομὸρ συνήγετο, ὅπερ ἔστιν οὕγγιαι τριακονταδύο ἡμισυ, καὶ τῷ καταρραθυμήσαντι γομὸρ συνήγετο. καὶ εἰ εἰς τὴν αὔριον ἐφυλάχθη, διὰ σκληρῶν ἐφθέρητο, ἐκτὸς τῶν σαββάτων· τὸ γὰρ τῆ παρσκευῆ συναγόμενον καὶ τῷ σαββάτῳ διεφυλάττετο ἀβλαβές. τύπος δὲ ἦν τοῦτο τὸ 20 ἀδιέφθορον δηλῶν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ταφῆς, σταυρῷ μὲν καὶ ἡλοῖς καὶ λόγῃ φυσικῶς πεπονθὸς ὁμοιοπαθῶς ἡμῖν, διαφθορὰς δὲ καὶ διάλυσιν μηδ’ ὄλως ὑπομειν-

Mare rubrum alii in duodecim partes divisum fuisse tradunt; sicut et magnus ille Chrysostomus cuivis tribui ait peculiarem transitum prae-bitam. alii unam tantum eius fissionem agnoscunt, eo quod Moses unicum ictum mari dederit. Israelitis de mari egressis mare cum impetu in alveum rediens Aegyptios necatos ipsis obtulit; quorum cadavera, spoliata prius, acervatim congessere; ac terrae ea hiati absorpta sunt, sicut scriptum est (Exod. 15) “simulatque extendisti manum tuam, illos terra deglutivit.” cum ad Elim venissent, invenerunt 12 fontes aquarum ac 70 truncos palmarum. erant hi typi discipulorum Christi. ac duodecim quidem fontes duodecim apostolos, septuaginta palmae eorum discipulos significabant; per quos orbem terrarum irrigantes, dulci ac solido cibo divinae cognitionis mundum humectarunt. manna autem, quod ipsis datum fuit, ab omnibus aequali colligebatur mensura, tantum a valido quantum ab imbecilli. nam neque validus gomore (ea est mensura unciarum 32 cum semisse) amplius et tantundem ignavus colligebat. quod in crastinum adservabatur, id vermes corrumpabant, dempto sabbato: quod enim pridie sabbati colligebatur, id etiam per sabbatum integritati suae constabat. eo adumbrabatur corpus servatoris nostri, quo tempore in sepulcro erat futurum, omnis corruptionis expertus fore. nam in cruce ea quae humana fert natura ac nostrae similia, a clavis erat atque lancea perpressum: sed neque ullam vel corruptionem vel dissolutionem senserat. castissimam quoque dei genitri-

κόσ. προτυποῖ δὲ τὸ μάννα καὶ τὴν πάναγον θεομητορα καὶ τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. τοῦτο τὸ μάννα ἔφαγον Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ γὰρ ἡ πᾶσα ὁδὸς τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου ἐξελεύσεως τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ Κάδδης βαρνή ζωσ φάραγγος Σαρέθ, Β μὴ οὕσα πλέον τῶν πενήκοντα ἡμερῶν, αὐτοῖς καταρεμβομένοις 5 ὑπὸ Θεοῦ, ἐν λη' χρόνοις διήνυσται.

Ἐπιπολεμούντων τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἀμαλήκ διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὃς πρὸ τούτου Ναύσης ἐκαλεῖτο, Μωϋσῆς τὰς χεῖρας σταυροειδῶς ἐξέτεινε, καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἰσραὴλ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐπὶ δὲ ἀτονήσας καθῆκεν αὐτάς, ἐκράτει ὁ Ἀμαλήκ. τότε Ἀαρὼν 10 καὶ Ἄαρ ὑποθέτες ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πέτρας ἐφύλαξαν αὐτὸν ζωσ δόσεως ἡλίου. ὄθιν καὶ κατετροπώσατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλήκ, ἀποκτείνας αὐτὸν μαχαίρᾳ.

Ἐπιφορωνέδς ὁ παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης πρῶτος λέγεται παρ' Ἑλλησι νόμους καὶ κρητήρια θέσθαι. ἡ δὲ Κρήτη ἀπὸ 15 Κρητὸς τινος ἄρξαντος ἐκεῖσε ὠνόμασται.

Ἐπισκυθόπολις Βασάν ἐλέγετο πρότερον.

Ἐπιῶδε ἡ πεντάβιβλος περιέχει ἱστορίαν τε καὶ πρᾶξιν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἐτῶν τρισχιλίων ὀκτακοσίων ἐξηκονταεπτὰ.

Ἐπιἀπὸ τοῦ νέου σίτου προφέρει ἡ ἁγία πόλις τὸ ἅγιον 20 πᾶσχα, τὴν προσφορὰν ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ.

Ἐπιτὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ πᾶσαν καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, τῆς τε πόρπης, ἧτις ἐστὶ φέβλα

cem manna praefiguratur, et vitam secundum virtutem institutam. edebant Ebraei manna istud in solitudine per annos quadraginta. iter enim Ebraeorum ab Aegypti egressu, a Cades-barnea usque ad vallem Zaretham, cum non sit plurimum 50 dierum, ab ipsis divinitus hinc inde otiose vagari coactis annis totis 38 est confectum.

Iosua Nunis F. adversus Amalecum praefigurat (eo qui ante Osea fuit dictus), quamdiu Moses in crucis formam manus intendit, victoria penes Israelicos fuit, remittente manus Mose Amalecus praevaluit. itaque Aaron et Or manibus eius saxa supposuerunt, ut usque ad occasum solis ita precando duraret. ac Iosua Amalecum ferro concidit atque vires eius attrivit.

Phoroneus Inachi et Niobae F. primus fertur Graecis leges dedisse ac iudicia constituuisse. Creta autem a Crete quodam, qui ibi imperium obtinuit, nominata est.

Scythopolis antea Basanis nomen gessit.

Hactenus quinque Mosis libri complectuntur historiam atque res gestas ab Adamo ter mille octingentorum sexaginta septem annorum.

In divini mysterii celebratione, urbs sancta de novo pane sanctum pascha offert.

In monte Sinai Moses ante oculos vidit universum arcae apparatus, amictum pontificis, atque omnia ad eum pertinentia, sibi ta-

ἡ περόνη, καὶ τοῦ λογείου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρχιερέως διὰ δώδεκα λίθων, σημαίνοντων διὰ μὲν τῆς αὐγῆς τὰ ὀχρηστά διὰ δὲ τῆς ἐπισκοτώσεως τὰ δεινά, εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος ὀφθαλμοφανῶς ἐθεάσατο Μωϋσῆς, καὶ κατὰ ταῦτα ὀκνοδομήσεν 5 τὴν κιβωτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. τότε καὶ τὰς πλάκας τὰς πρώτας ἔλαβε, καὶ τοῦ Θεοῦ ἤκουσεν ὀργιζομένου καὶ λέγοντος “ἔασόν με ἐκτριῖν αὐτούς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρόν.” αὐτὸς δὲ δεηθεὶς ἔξιλάσατο τὸν Θεόν, καὶ κατελθὼν τὸν μὲν μόσχον κατέκαυσε πυρὶ, καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὰ καὶ ἔσπειρεν 10 ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπότισε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. καὶ ἐμφυλῶ πολέμῳ τὸν Θεὸν ἰλευσάμενος, πάλιν ἑτέρας τεσσαράκοντα ἡμέ- P 79 ρας νηστεύσας, ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος καὶ τὰς δευτέρας πλάκας λαμβάνει. τότε εἶδε καὶ τὴν δόξαν κυρίου παρὰ τῆ ὀπῆ τῆς πέτρας καθίσας, καὶ ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ὀπίσθια δὲ Θεοῦ 15 χρῆ νοεῖν τὰς θείας οἰκονομίας καὶ ἐνεργείας, πέτραν δὲ τῆς πίστεως τὸ στερεὸν καὶ ἀκράδαντον, ὀπῆν δὲ τῆς πέτρας τὸν τῆς πίστεως ὀφθαλμόν (διὰ τοῦτο γὰρ οἱ κατὰ Μωϋσέα θεωροῦσι τὰ ἀνέφικτα καὶ ἀθέατα), κάλυμμα δὲ τὴν ἀπιστίαν· ἦνίκα γὰρ ἀνθρώπος πιστεύσῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα, ὡς 20 φησιν ὁ ἀπόστολος. τότε κατασκευάζει καὶ τὴν κιβωτὸν διὰ Βε- ζελεὴ υἱοῦ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς Μωϋσέως, καὶ Ὄρ τοῦ συνόντος καὶ Ἀαρῶν, ὅτε τὰς χεῖρας ἀνείχον Μωϋσέως κατὰ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐτελειώθη δὲ τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ἐν ἑπτὰ μηνί, καὶ τῇ

22 καὶ] τῆ?

bellam oraculi, quae pendeat ad pectus pontificis maximi duodecim ornata gemmis, quarum fulgore quid expediret, obscuratione quid damno foret significabatur. ad eorum imitationem confecit arcam cum omni instrumento. tunc et priores accepit tabulas, deumque audit per iram haec dicentem (Exod. 32) "permitte ut eos deleam, atque ex te deinde gentem magnam atque potentem propagem." sed Moses suis deprecationibus iram dei leniit. cum a monte descendisset, vitulum igne combussit inque pulverem redegit: hunc aqua inspersit, eam populo bibendam exhibuit. cumque bello intestino deum placasset, rursus inedia quadraginta dierum tolerata in montem evasit ac posteriores tabulas accepit. tunc etiam domini maiestatem vidit rimae saxi assidens, et facies ipsius illustrata est. per posteriora autem dei intelligere debes divinas dispensationes atque effectiones. per saxum fidei firmitatem inconcussam. per saxi rimam fidei oculum: eo enim Moses, et qui eum imitantur, inaccessible et invisibilia attingunt. per velamen incredulitatem: quando enim deo credit homo, tunc auferitur, teste apostolo. tunc etiam aram fabricatur opera Beseleelis, filii sororis suae Mariae, et Oris eius qui cum Aarone manus Mosis contra Amalecum orantis sustentavit. opera tabernaculi absoluta sunt septem mensibus; idque erectum stetit

πρώτη ἡμέρα τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐξόδου
 ἔσθη· ὅπερ καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Λευιτικῶν.
 τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐγένετο ἡ ἐξαριθμησις τοῦ λαοῦ, καὶ εὐρέθη
 ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καθὼς ἡ τετάρτη βίβλος τῶν ἀριθ-
 μῶν λέγει, μυριάδες ἐξήκοντα καὶ γφν', χωρὶς τῶν Λευιτῶν· οἱ 5
 δὲ Λευῖται ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν χιλιάδες κβ'. τῷ τεσσαρα-
 C κοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου Ἰααρὼν ἐτελεύτησεν ρκγ' ἐτῶν, καὶ Μωϋ-
 σῆς προχειρίζεται Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν Ἰααρῶν. Μωϋσῆς δὲ τῷ ια'
 μηνὶ τοῦ μ' ἔτους τῆς ἐξόδου, ἑκατοστῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς
 αὐτοῦ, εὐλογήσας πάντα τὸν λαόν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος Ναβὰν 10
 ἦτοι Ἀμβρείμ, κείμενον ἐν τῇ Μωαβίτιδι πέραν τοῦ Ἰορδάνου
 κατὰ πρόσωπον Ἰεριχώ, καὶ κατοπεύσας τὴν γῆν τὴν ἐπηγγελμέ-
 νην αὐτῷ τῷ Ἰσραὴλ, ἐτελεύτησε, καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν τάφον
 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθά-
 ρησαν τὰ χεῖλη αὐτοῦ. ἐπείραζε δὲ αὐτὸν ὁ διάβολος ὡς ἡμαρ- 15
 D τηκότα τῷ θεῷ συνελκύσαι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. ἀλλ' ἀρχαγ-
 γελικῇ διεκρούσθη χεὶρὶ ὡς προπετῆς καὶ θρασὺς καὶ τῶν τοῦ
 θεοῦ φίλων δυσμενής. ἐγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατὰ τὸν
 τόπον, ὡς μὴ ἰδεῖν τινὰ τοῦ ἐτάφη Μωϋσῆς, καθὼς Ἰώσηπος
 ἱστορεῖ. 20

Ἰστέον δτι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας ὁ μακαριώ-
 ττος ἐν ἀγίῳ πνεύματι Μωϋσῆς ἀνετάξατο κατὰ τὴν Ἑβραϊδα
 γλῶσσαν· ἥτις μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λοιπαί, εἰς Ἑλληνικὴν μετ-

prima die primi mensis secundi ab exitu Aegyptiaco anni, ut quidem
 Scriptura tertio libro, qui est Leviticus, testatur. secundo autem mense
 initus est populi numerus, consique a viginti annos nato et supra, ut
 est in Numerorum libro quarto, milia 603 ac 550 viri, absque Levitis,
 qui seorsim numerati deprehensi sunt 22 milia. quadragesimo ab exitu
 anno mortuus est Aaron, natus annos 123. in eius locum substituit
 Moses Eleazarum Aaronis filium. ipse Moses undecimo mense quadra-
 gesimi ab exitu anni, aetatis suae vigesimo supra centesimum, fausta
 precatus universo populo, in montem Nabanum (alias Abarima) situm in
 Moabico solo, cis Iordanem, e regione Ierichuntis, subivit, speculatus-
 que inde terram Israelico populo promissam finem vivendi fecit. nemo
 sepulcrum eius novit: sed et viventis neque caligaverunt oculi neque la-
 bia marcuerunt. tentavit autem eum diabolus, veluti eum qui adversus
 deum deliquisset, eoque trahere conatus est quo reliquos peccatores.
 sed is, ut temerarius audaxque dei amicorum hostis, principis angelo-
 rum manu profligatus ab eo fuit. nebula autem et caligo circa eum lo-
 cum est oborta, ne quis videre posset ubi Moses terrae esset conditus.
 ita Iosephus narrat.

Scire convenit quinque antiquitatis libros a beatissimo Mose spiri-
 tus sancti instinctu fuisse sermone compositos Ebraico; qui sequenti
 tempore cum reliquis in Graecam linguam sunt conversi a septuaginta

εβλήθη διάλεκτον ὑπὸ τῶν ἐβδομήκοντα ἐρμηνευθεῖσα ἐπὶ Πτο-
 λεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. καὶ ἡ μὲν Γένεσις ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς
 τὴν κοσμογένειαν τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, τὸν κατακλυσμόν, P 80
 τὴν τῶν Σοδομιτῶν ἀπόλειαν, τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν
 5 πατέρων Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ βίωσιν καὶ τελείωσιν, τοὺς
 χρηματισμοὺς καὶ τὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείαν περιέχει.
 ἡ δὲ Ἔξοδος τὴν τοῦ Ἰσραὴλ περιέχει κάκωσιν, καὶ τὴν διὰ
 Μωϋσέως ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς διάβασιν, καὶ τὴν ἐν ἐρήμῳ διατρι-
 βήν, καὶ ὅσα νομοθετούμενος ἐπείρασε τὸν θεόν, καὶ τὴν τῆς
 10 σκητῆς κατασκευήν. τὸ Λευτικὸν τὴν τῶν θυσιῶν ποικίλην πα-
 ράδοσιν καὶ τὴν τῶν ἱερέων διακόσμησιν. οἱ Ἀριθμοὶ τὴν δι-
 τὴν ἐπίσκεψιν εἴτ' οὖν ἀπαριθμησιν τῶν νῶν Ἰσραὴλ περιέχει, B
 τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς
 ἐν τῷ ὄρει Σινᾷ γενομένην, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ Μωϋσέως καὶ
 15 Ἐλεάζαρ, μετὰ τὴν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσιν πανωλεθρίαν τῶν
 πρώτων διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, γενομένην ἐν Ἀραβαῶν Μωὰβ
 ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ τὴν Ἰεριχώ. τὸ δὲ Δευτερονόμιον πάσας
 τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλοφυίας τοῦ θεοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωϋσέως
 τελευτῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς περιέχει, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν δευτέ-
 20 ραν ὡδὴν πῦσαν, καὶ τοὺς φυλάρχους οἱ καὶ ἔμελλον κατακληρο-
 νομεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας γῆν.

Διελθόντος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰη- C
 σοῦς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραις πετρίναις· τὰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 τσσαράκοντα ἔτη οὐδεὶς περιετμήθη, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν μαχί-

interpretibus sub Ptolemaeo Philadelpho. et liber quidem Geneseos
 complectitur ab initio repetitam mundi creationem, hominis effictionem,
 diluvium, Sodomaeorum interitum; tum natales vitam atque obitum
 Abrahami Isaaci Iacobi, oracula, regnum Iosephi in Aegypto. Exodus
 habet Israelici populi afflictionem, et eiusdem Mose duce per rubrum
 mare transitum, vitam in solitudine actam, utque populus lege accepta
 deum tentarit, nec non tabernaculi apparatus. Levitico insunt variae
 de sacrificiis praeceptiones et sacerdotum administratio. Numeri dupli-
 cem populi recognitionem sive recensionem continent, quarum prior
 statim ab exitu apud Sinaim montem habita fuit a Mose et Aarone:
 posteriorem censum, prioribus per quadraginta annos suae incredulitatis
 culpa a deo occidione deletis, iuxta Arabaotham Moabicae regionis ad
 Iordanem prope Ierichuntem Moses et Eleazarus egerunt. Deuterono-
 miam omnia magnifica dei facta et in Ebraeos beneficia ab initio usque
 ad mortem Mosis recenset, itemque totum secundum canticum, ac tri-
 buum principes, qui terram promissam erant distributuri.

Cum populus Israelicus Iordanem fluvium transivisset, Iosua cum
 caltris saxeis circumcidit. nam per quadraginta annos, quos in solitu-
 dine exegerunt, nemo circumcisis fuerat; ac plerique eorum qui ad

πρώτη ἡμέρα τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐξόδου
 ἔσθη· ὅπερ καὶ ἡ γραφή μαρτυρεῖ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Λευιτικῶν.
 τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐγένετο ἡ ἐξαριθμησις τοῦ λαοῦ, καὶ εὐρέθη
 ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καθὼς ἡ τετάρτη βίβλος τῶν ἀριθ-
 μῶν λέγει, μυριάδες ἐξήκοντα καὶ γῆν', χωρὶς τῶν Λευιτῶν· οἱ 5
 δὲ Λευῖται ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν χιλιάδες κβ'. τῷ τεσσαρα-
 C κοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου Ἀαρὼν ἐτελεύτησεν ἡμέρας ἑξήκων, καὶ Μωϋ-
 σῆς προχειρίζεται Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν Ἀαρῶν. Μωϋσῆς δὲ τῷ ἰα'
 μηνὶ τοῦ μ' ἔτους τῆς ἐξόδου, ἑκατοστῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς
 αὐτοῦ, ἐλόγησας πάντα τὸν λαόν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος Ναβάν 10
 ἧτοι Ἀμβρείμ, κείμενον ἐν τῇ Μωαβίτιδι πέραν τοῦ Ἰορδάνου
 κατὰ πρόσωπον Ἰεριχώ, καὶ κατοπιεύσας τὴν γῆν τὴν ἐπηγγελμέ-
 νην αὐτῷ τῷ Ἰσραὴλ, ἐτελεύτησε, καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν τάφον
 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠμανρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθά-
 ρησαν τὰ χεῖλη αὐτοῦ. ἐπειράζε δὲ αὐτὸν ὁ διάβολος ὡς ἡμαρ- 15
 D τηκότα τῷ Θεῷ συνελκύσαι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. ἀλλ' ἀρχαγ-
 γελικῇ διεκρούσθη χεὶρ ὡς προπετῆς καὶ θρασὺς καὶ τῶν τοῦ
 Θεοῦ φίλων δυσμενής. ἐγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατὰ τὸν
 τόπον, ὡς μὴ ἰδεῖν τινα τοῦ ἐτάφη Μωϋσῆς, καθὼς Ἰώσηπος
 ἱστορεῖ. 20

Ἰστὸν ὅτι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας ὁ μακαριώ-
 τατος ἐν ἀγίῳ πνεύματι Μωϋσῆς ἀνετάξατο κατὰ τὴν Ἑβραϊδα
 γλῶσσαν· ἦτις μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λοιπαί, εἰς Ἑλληνικὴν μετ-

prima die primi mensis secundi ab exitu Aegyptiaco anni, ut quidem
 Scriptura tertio libro, qui est Leviticus, testatur. secundo autem mense
 initus est populi numerus, censi que a viginti annos nato et supra, ut
 est in Numerorum libro quarto, milia 603 ac 550 viri, absque Levitis,
 qui seorsim numerati deprehensi sunt 22 milia. quadagesimo ab exitu
 anno mortuus est Aaron, natus annos 123. in eius locum substituit
 Moses Eleazarum Aaronis filium. ipse Moses undecimo mense quadra-
 gesimi ab exitu anni, aetatis suae vigesimo supra centesimum, fausta
 precatus universo populo, in montem Nabanum (alias Abarima) situm in
 Moabico solo, cis Iordanem, e regione Ierichuntis, subivit, speculatus-
 que inde terram Israelico populo promissam finem vivendi fecit. nemo
 sepulcrum eius novit: sed et viventis neque caligaverunt oculi neque la-
 bia marcuerunt. tentavit autem eum diabolus, veluti eum qui adversus
 deum deliquisset, eoque trahere conatus est quo reliquos peccatores.
 sed is, ut temerarius audaxque dei amicorum hostis, principis angelo-
 rum manu profligatus ab eo fuit. nebula autem et caligo circa eum lo-
 cum est oborta, ne quis videre posset ubi Moses terrae esset conditus.
 ita Iosephus narrat.

Scire convenit quinque antiquitatis libros a beatissimo Mose spiri-
 tus sancti instinctu fuisse sermone compositos Ebraico; qui sequenti
 tempore cum reliquis in Graecam linguam sumt conversi a septuaginta

εβλήθη διάλεκτον ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα ἐρμηνευθεῖσα ἐπὶ Πτο-
 λεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. καὶ ἡ μὲν Γένεσις ἀνωθεν ἀπ' ἀρχῆς
 τὴν κοσμογένειαν τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, τὸν κατακλυσμὸν, P 80
 τὴν τῶν Σοδομιτῶν ἀπώλειαν, τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν
 5 πατέρων Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ βίωσιν καὶ τελειωσιν, τοὺς
 χρηματισμοὺς καὶ τὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείαν περιέχει.
 ἡ δὲ Ἔξοδος τὴν τοῦ Ἰσραὴλ περιέχει κάκωσιν, καὶ τὴν διὰ
 Μωϋσέως ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς διάβασιν, καὶ τὴν ἐν ἐρήμῳ διατρι-
 βήν, καὶ ὅσα νομοθετούμενος ἐπέρασε τὸν Θεόν, καὶ τὴν τῆς
 10 σκηνῆς κατασκευήν. τὸ Λευιτικὸν τὴν τῶν θυσιῶν ποικίλην πα-
 ράδοσιν καὶ τὴν τῶν ἱερέων διακόσμησιν. οἱ Ἀριθμοὶ τὴν δι-
 τὴν ἐπισκεψὶν εἴτ' οὖν ἀπαριθμησὶν τῶν νιῶν Ἰσραὴλ περιέχει, B
 τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς
 ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ γενομένην, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ Μωϋσέως καὶ
 15 Ἐλεάζαρ, μετὰ τὴν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσιν πανωλεθρίαν τῶν
 πρώτων διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, γενομένην ἐν Ἀραβαῶν Μωὰβ
 ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ τὴν Ἰεριχώ. τὸ δὲ Δευτερονόμιον πάσας
 τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλοργίας τοῦ Θεοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωϋσέως
 τελευτῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς περιέχει, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν δευτέ-
 20 ραν ἰσθὴν πῦσαν, καὶ τοὺς φυλάρχους οἱ καὶ ἔμελλον κατακληρο-
 νομεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας γῆν.

Διελθόντος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰη- C
 σοῦς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραις πετρίναις· τὰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 τεσσαράκοντα ἔτη οὐδεὶς περιετμήθη, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν μαχι-

interpretibus sub Ptolemaeo Philadelpho. et liber quidem Geneseos
 complectitur ab initio repetitam mundi creationem, hominis effictionem,
 diluvium, Sodomaeorum interitum; tum natales vitam atque obitum
 Abrahami Isaaci Iacobi, oracula, regnum Iosephi in Aegypto. Exodus
 habet Israelici populi afflictionem, et eiusdem Mose duce per rubrum
 mare transitum, vitam in solitudine actam, utque populus lege accepta
 deum tentarit, nec non tabernaculi apparatus. Levitico insunt variae
 de sacrificiis praeceptiones et sacerdotum administratio. Numeri dupli-
 cem populi recognitionem sive recensionem continent, quarum prior
 statim ab exitu apud Sinaim montem habita fuit a Mose et Aarone:
 posteriorem censum, prioribus per quadraginta annos suae incredulitatis
 culpa a deo occidione deletis, iuxta Arabaotham Moabicae regionis ad
 Iordanem prope Ierichuntem Moses et Eleazarus egerunt. Deuterono-
 miam omnia magna dei facta et in Ebraeos beneficia ab initio usque
 ad mortem Moisis recenset, itemque totum secundum canticum, ac tri-
 buum principes, qui terram promissam erant distributuri.

Cum populus Israelicus Iordanem fluvium transivisset, Iosua cum
 caltris saxeis circumcidit. nam per quadraginta annos, quos in solitu-
 dine exegerunt, nemo circumcisus fuerat; ac plerique eorum qui ad

μων ἀπερίτμητοι ἦσαν· τὸ δὲ αἷτιον, ὅτι παντὸς ἀλλογενοῦς κει-
χωρισμένοι χρεῖαν τῆς περιτομῆς οὐκ εἶχον. καλῶς ἄρα εἴρηται
τῷ Θεῷ ἀποστόλῳ ὅτι οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία,
ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν. καὶ φαγόντος ἐκ τοῦ νέου σίτου τοῦ λαοῦ
τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐξέλιπε τὸ μάννα. τότε καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον **5**
D **Μιχαὴλ** εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ **Ναυῆ** εἰς Ἱεριχώ, δι' οὗ καὶ παρε-
D δόθη αὐτῷ ἡ Ἱεριχώ· μετὰ γὰρ ἡμέρας ε' περιστοιχισάντων αὐ-
τὴν μετὰ τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ ἐσάλπισαν καὶ ἐβόησαν ὁ λαός, ἔπε-
σον αὐτόματα τὰ τεύχη, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἐσφάγη
πᾶς ὁ λαὸς τῆς Ἱεριχώ καὶ πᾶν ζῶον, πλην **Ράαβ** τῆς πόρνης καὶ **10**
τοῦ οἴκου αὐτῆς. ἐκεῖ καὶ **Ἄχα** ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴλ σὺν
πᾶσι τοῖς αὐτοῦ διὰ τὸ ἀποκρῦψαι χρήματα. τότε καὶ **Γαβαω-**
νῆται καὶ οἱ τοῦ **Ἐδαίου** καὶ οἱ λοιποί, ὡς μακρόθεν οἰκοῦντες,
πρὸς Ἰησοῦν σπονδὰς ποιοῦνται· οὓς ἐπιγνοὺς ὕστερον πλησιο-
χώρους ὑπάρχειν τῆς μὲν αἰχμαλωσίας συνεχώρησε, διακονεῖν δὲ **15**
P 81 καὶ **ἔυλοφορεῖν** τῷ λαῷ προσέταξε. τοὺς δὲ **Ἀμορραίους** πολεμῶν
ἔσθησε τὸν ἥλιον κατὰ **Γαβαῶν**, καὶ κατὰ φάραγγα **Ἐλὼμ** τὴν σε-
λήνην, ἕως ἐξεπολέμησε τοὺς ἐχθρούς. πᾶσαι δὲ αἱ παρελάβην
Ἰησοῦς τοῦ **Ναυῆ** βασιλείας εἰκοσιεννέα ἦσαν, ἐπαρχαίαι δὲ ἑπτά,
πάρεξ τῶν τῆς Ἱεριχώ καὶ τῆς **Γέθ**. τὴν δὲ Ἱεριχώ πόλιν καὶ **20**
Φοινίκων πόλιν ὀνομάζει, **Κιναίους** δὲ τοὺς ἀπογόνους Ἰοθὼρ.
οὗτος τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τῶν Ἰουδαίων ἔθνεϊ διανέμει εἰς
κλήρον. τελευτᾷ δὲ ζήσας ἔτη ἑκατὸν δέκα, κρατήσας τοῦ Ἰσραὴλ

bellum apti erant, incircumcisi manserant. causa fuit quod ab omnibus alienigenis separati nihil circumcissione indigebant. praeclare itaque a divino apostolo dictum est (1 Cor. 7), neque circumcissionem quicquam valere neque praeputium, sed praeceptorum dei observationem. quo die novis fructibus populus vesci coepit, eo manna defecit. tunc et divini exercitus principem Michaelum Iosua Ierichunte vidit, urbsque ipsi ab eo tradita est. cum enim populus eam per sex dies circumvisisset, simul gestata foederis arca, posteaquam tubis cecinit ac clamorem sustulit, moenia urbis corruerunt populusque in eam intravit. oppidani internecione delicti sunt cum bestiis suis, sola Rahaba meretrice et eius familia superstitē. tunc et Achanus lapidibus cum familia sua cooperatus est, quod de praeda esset peculatus. tunc etiam Gabaonitae, Evaei posterī ac reliqui, simulato se longinquam terram incolere, cum Iosua foedus pepigerunt. quos cum deinde Iosua intellexisset finitimos esse, capitibus quidem eorum pepercit, populi tamen Israelici lixas calonesque esse iussit, cum Amorraeis porro pugnans solem apud Gabaonem in namque ad vallem Elomam subsistere iussit, dum hostes excinderet. regna in suam potestatem redegit Iosua numero 29, principatus 7, excepta Ierichunte et Getha. urbem Ierichuntē etiam Phoenicum urbem appellat, Cinnaeos posteritatem Iothoris. Iosua ergo terram promissam Iudaico populo tributim distribuit. mortuus est annos natus 110, cum

ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ. καὶ ἔθαναν αὐτὸν ἐν Θαμναθσαράχ, ἐν τῷ ὄρει Β' Ἐφραΐμ, συνθάψαντες αὐτῷ καὶ τὰς πετρίνας μαχαίρας.

Ὅτι τῶν Ἀργείων μετὰ Ἰναχον ἐβασίλευσε Φορωνεύς, καὶ ἄλλοι δὲ πλείους μετ' αὐτὸν ἕως τοῦ Λυγκίως, ὃς Δαναῶν πολέμους τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῦτον ἀποκτείνας, τὴν τε βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα Κλυταιμνήστραν εἰς γυναῖκα παρέλαβε. μετὰ τοῦτον Μερῖοπας πέντε μόνους χρόνους βεβασίλευκῶς αὐτὸς καταλύεται, καὶ ἡ βασιλεία τῶν Ἀργείων ἐπὶ φμδ' ἔτη διαρκέσασα εἰς Σικωνίτας τοὺς Ἑλλαδικούς μεταπεπτύκει.

10 Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Μωϋσείως γέγονέ τις ἀνὴρ μέγας, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ, ὃς αὐτόχθων ὢν ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ἔτη λβ'. ὄνομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. ἐπ' αὐτοῦ γέγονε κατακλυσμός ἐν τῇ C Ἀττικῇ μόνῃ· αὐτὸς τε ἀπώλετο καὶ ἡ χώρα πῦσα, καὶ ἕως ἐτῶν διακοσίων ἔρημος ἕμεινεν.

15 Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς τῆς ἐξόδου τῶν νιῶν Ἰσραὴλ τῆς τῶν Μολοσσῶν χώρας αὐτόχθων τις, Αἰδης ὄνομα, βεβασίλευκῶς μετὰ Μελινδίας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε θυγατέρα τὴν Περσεφόνην, ἧς Πειρίθους ὁ αὐτοῦ συγκλητικὸς ἐρασθεὶς κατὰ σύνταξιν αὐτῆς ἀρπάσαι ταύτην νυκτὸς ἐβουλήθη. τοῦτο γινὼς Ἄιδης, 20 ὃν εἶχε κῆνα μέγιστον καὶ ἄγριον, Τρικέρβερον ἐπονομαζόμενον, ἔξω τῆς θύρας ἔστησε Περσεφόνης ἀγροῦσης. τοῦ δὲ Πειρίθου πρὸς αὐτὴν παραγενομένου νυκτός, ἐφορμήσας ὁ κῶν ἀνείλεν

12 Ὀγύγης?

Israelicum populum annos 27 rexisset. humatus est Thamnatharache in montibus Ephraimicis, cumque eo lapidei cultri.

In Argivos post Inachum Phoroneus regnum obtinuit, ac post hunc plures alii usque ad Lynceum, qui Danao regi bellum intulit, eum occidit, regnoque potitus filiam eius Clytaemnestram uxorem duxit. post hunc Meriopus cum quinque annos tantum regnasset, imperio excidit; atque sic regnum Argivorum, cum 549 annos durasset, ad Sicyonios Graecos translatum est.

Mosis aetate quidam magnus vir Gyges nomine, de Iapeti stirpe, Attica indigena ipse regne tenuit, per annos 32. eo regnante diluvium in sola Attica existit, quo et rex perit et tota ea regio, quae etiam per 200 deinceps annos vasta atque inculta iacuit.

Quo tempore Israelicus populus ex Aegypto est egressus, Molossis indigena quidam, Aides nomine (Plutonem Latini vocant) cum uxore sua Melindia imperavit. ei regi filia fuit, nomine Proserpina. quam cum Pirithous regis consiliarius amaret, re cum virgine composita noctu eam rapere instituit. deprehenso hoc conata Pluto canem, quem vasto corpore et saevum habebat, Tricerberum nomine, foris ad ianuam Proserpinae ipsa rei imprudente constituit. ita Pirithoum noctu se ad eam conferentem adortus canis interfecit; atque ipsam quoque Proser-

αὐτόν. ἔξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἢ κόρη διεσπάραται
 D καὶ αὐτὴ τῷ κυνί. ἐντεῦθεν ἐρρήθη ὅτι ὁ Πλούτων, τὸ τοῦ ἀν-
 δρὸς εὐπορον σημαίνων, τὴν κόρην Περσεφόνην ἀρπάσας ἐς ἕδην
 ᾤχετο.

Ἵτι ὁ Αἰγιαλεὺς πρῶτος Σικωνιτῶν πενήκοντα δύο ἔτη 5
 ἤρξε· μεθ' ὃν ἄλλοι κς' ἕως τοῦ καλουμένου Ζευξίππου, ὃς ἔτος
 ἐν καὶ τριάκοντα ἐβασίλευσεν ἐν αὐτοῖς. καὶ κατέσχευ αὐτῶν ἡ
 βασιλεία ἔτη ἑννακόσια οὐδοήκοντα.

Τὰ δὲ δυτικά καὶ τὰ κατὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν υἱῶν
 Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἐτοπαρχοῦντο. ἐν δὲ τοῖς Ἑλλήσιν ὁ Προ- 10
 P 82 μηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς Ἄτλας τε καὶ ὁ πανόπτης Ἄργος ἐγνω-
 ρίζοντο, ὃν καὶ ἑκατοντόφθαλμον διὰ τὸ δξυωπέστατον καὶ περι-
 βλεπτον εἶναι τὴν διάνοιαν ἐκάλουν. καὶ ὁ μὲν Ἄτλας ἀστρονο-
 μικήν μετῆει ἐπιστήμην, διὸ καὶ τὸν σφραγὸν βαστάζειν αὐτὸν
 ἐμυθεύσαντο, Προμηθεὺς δὲ γραμματικὴν, ὡς φασιν, ἐξεῦρεν. 15
 οἱ δὲ Ἀναξαγόρειοι ἐρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ Ἀθη-
 νῶν τέχνην. ὅθεν καὶ τὸ "χειρῶν ὀλλυμένων ἔρρει πολύμητιν
 Ἀθήνην." τὸν δὲ Προμηθεῖα νοῦν ἔλεγον· προμήθεια γάρ ἐστιν
 ἀνθρώποις ὁ νοῦς. διὸ καὶ μυθεύονται τοὺς ἀνθρώπους μετα-
 πεπλάσθαι, δηλονότι ἀπὸ ἰδιωτείας εἰς γνῶσιν. Ἐπιμηθεὺς δὲ 20
 B τὴν μουσικὴν ἐξεῦρε, καὶ Δευκαλίων τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ
 τῆς Ἀττικῆς ἀνετάξαστο. ὁ Κέκροψ δὲ διφνῆς ὠνομάσθη, ἡ

pinam, cum ad tumultum excurreret, discerpit. inde nata est fabula,
 quod Pluto (ea vox divitias viri eius designat) virgine Proserpina rapta
 ad inferos (id est ad Aidem) concesserit.

Aegialeus primus regnum in Sicyonios gessit, annos 52. post hunc
 alii reges viginti sex fuerunt usque ad Zeuxippum. hic Sicyoniis annos
 triginta unum imperavit. duravit hoc regnum annos 980.

Regionibus autem ad solis occasum vergentibus et Italiae posteritas
 Pici Iovis per provincias praefuit. inter Graecos autem innotuerunt
 Prometheus Epimetheus Atlas et acutissimo visu praeditus Argus,
 qui ob perspicacitatem oculorum atque ingenii centumoculus est perhi-
 bitus. Atlas astronomicam tractavit scientiam: itaque fabulati sunt ab
 eo caelum gestari. Prometheus grammaticae inventorem fuisse tradunt.
 Anaxagorei porro philosophi Iovis nomine mentem, Minervae vocabulo
 artem intelligunt. unde est illud "et manibus cassus sapientem Pallada
 quaerit." Prometheus autem mentem interpretantur: est enim homini-
 bus a mente prudentia, quam prometheiam dicunt. iccirco etiam fabu-
 lantur ab eo homines fuisse transfiguratos, nimirum quod rudes ad
 scientiam adduxerit. musicam invenit Epimetheus: Deucalion historiam
 diluvii Attici conscripsit. Cecropem duplicem seu duabus naturis con-

διὰ μήκος σώματος, ἢ ὅτι Αἰγύπτιος ὦν τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος μετὰ τὸν κατακλυσμόν τῆς Ἀττικῆς Ἀθηῶν ἐβασίλευσε χρόνους ν', καὶ ἀπὸ τῆς Ἀθηῶν τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ἐπὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρῶτως ἐφύη. ἀπὸ 5 τούτου Κεκροπία ἢ χώρα πρῶτον ἐκλήθη. οὗτος πρῶτος βοῦν ἐθαύμασε καὶ Ζῆνα προσηγόρευσεν. ἐπὶ τούτου τὸ ἐν Δῆλῳ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Δηλίου ὑπὸ Ἐριχθονίου υἱοῦ Κέκροπος ἰδρύνθη. οὗτος νομοθετεῖ τὰς γυναῖκας ἔτι παρθένους οὔσας ἐνὶ ἀνδρὶ τῷ C βουλομένῳ γαμιεῖσθαι, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ἕως θανάτου προσανέχειν· 10 ἕως γὰρ αὐτοῦ ἀδιαφόρως ἔζων, πρὸς καιρὸν μιγνύμενοι καὶ αὐθις ὅτε βούλονται διαχωριζόμενοι, ὡς ἄδηλον εἶναι τίς ἂν εἴη τούτου πατήρ, κτηνῶν τρόπον νοθευομένου τοῦ γένους τῇ ἐπιμιξίᾳ. ἔλεγε γὰρ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν Κρῶναὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἑννέα, ὅτι καὶ Σαπφῶ ἢ καὶ πρώτη Μουσῶν ἀη- 15 γόρευτο. εἶτα Φορνεὺς καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἕως Κόδρου βασιλεύσαντος αὐτῶν ἔτη κα'. ἐκράτει οὖν ἡ Ἀθηναίων βασιλεία ἔτη υγβ'. κἀντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεβάλλοντο, δι' ὧν ἡ κατ' αὐτοὺς διωκονομεῖτο πολιτεία. ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσι ἐνο- D μοθετεῖ Ἀθηναίων πρῶτος Δράκων ὀνόματι. μετ' αὐτὸν δὲ Σό- 20 λων τοῦ Δράκοντος τοὺς νόμους ἤθετει. εἶτα Θάλης ὁ Μιλήσιος ἐθεσμοθέτει, καὶ πάλιν Αἰσχύλος τυραννήσας ἔτος ἐν καὶ μῆνας ζ'. μεθ' ὧν Ἀλκιβιάδης ἔτη δύο, εἶτα ἄλλοι ιη', καὶ αὐθις ἡ τούτων

14 ὅτι?

stantem dixerunt, sive ob corporis proceritatem, sive quod Aegyptius patria utramque linguam calleret. is post diluivum Atticum Athenis regnavit annos 50, urbemque Athenas a Minervae Graeco nomine nuncupavit. eo regnante primum in arce olea est enata. ab ipso regio Cecropia est appellata. is primus bovem admiratus est et Iovem cognominavit. eius tempestate fanum Apollinis Delii in insula Delo positum est ab Erichthonio Cecropis F. is legem tulit uti virgines uni alicui viro volenti nubarent, neque eo vivo rem cum ullo alio haberent. hactenus enim promiscuo concubitu usi fuerant, arbitrio suo inter se iuncti rursusque separati; quo factum est ut nemo patrem suum scire posset, pecoris instar spurios procreantibus hominibus. eam rem ille causam dilavio praeuisse dicebat. post hunc Cranaus regnavit annos 9; quo tempore Sappho vixit, quae prima Musarum dicta fuit. successit Cranao Phorneus, aliique deinceps usque ad Codrum, qui regnum per annos 21 gessit. duravit regnum Atheniense annos 492. inde rem publicam suam duodenis principibus administrandam tradiderunt. ex his primus Draco leges Atheniensibus posuit, quas eius successor Solon abrogavit. post hunc alias Thales Milesius tulit; rursusque Aeschylus, cum in rem publicam tyrannidem obtineret per annum ac 7 menses. post hunc Alcibiades biennium, deinde alii 18, rursusque horum regnum abolitum Georg. Cedrenus tom. I.

κατελύθη βασιλεία. ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς καὶ οἱ κριταὶ ἤρχον
ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ.

Τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραήλ ἐπανάληψις διὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων
ἱστορίας. Μετὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ ἐκ τῆς Ἰούδα καὶ Συμειῶν φρ-
P 83 λῆς τοῖς ἀλλήλων σχοινίσμασιν ἀνὰ μέρος βοηθοῦντων πρῶτος 5
ἄρξαι τοῦ λαοῦ λέγεται Χάλεβ ἔτη λ'. μετὰ τοῦτο ὁ λαὸς εἰδώ-
λοις λατρεύσας ἐκδίδοται δουλεύειν τῷ Χουσαρθῶμ βασιλεῖ Συ-
ρίας τῆς Μεσοποταμίας ἔτη ιη'. ἐπιστρέψαντος τοῖνυν τοῦ λαοῦ
πρὸς θεὸν ἀνίστησι τὸν Γοθονιήλ πρῶτον κριτὴν, ἀδελφὸν νεώ-
τερον τοῦ Χάλεβ, ὃς ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου γέγονεν 10
ὁ ἐπὶ Δευκαλιωνος κατακλυσμός ἐν τῇ Ἑλλάδι. καὶ πάλιν τὸ
πονηρὸν ποιήσας ὁ Ἰσραήλ παρεδόθη Ἐγλῶν βασιλεῖ Μωαβιτῶν
ἐν τῷ γῶμβ' ἔτει, καὶ ἐδούλευσεν ἔτη ιη'. πάλιν δὲ αὐτοὺς ἐπι-
B ἐπώνυμον τοῦτο διὰ τὸ ὁμοίως ἐν παντὶ πράγματι τῇ ἐδωνίμῳ 15
χρησθαι χειρὶ καθάπερ καὶ τῇ δεξιᾷ. οὗτος ἠγγήσατο τοῦ λαοῦ
ἔτη π'. τούτου τῷ κς' ἔτει ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ὁ Κέκροψ,
ἐν δὲ τῷ ος' ἔτει γέγονε κατακλυσμός ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Αἰθιοπία.
πάλιν εἰδωλομανοῦντα τὸν Ἰσραήλ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ Ἰα-
βεῖμ βασιλέως Χαναάν ἔτη κ'. μετὰ ταῦτα Δεβόρρα προφήτις, 20
γυνὴ Ἀφειδῶθ φυλῆς Ἐφραΐμ, ἔκρινε τὸν Ἰσραήλ. διὰ ταύτης
ἠγγήσατο Βαράκ, υἱὸς Ἀβινοεῖμ ἐκ φυλῆς Νεφθαλίμ, τῆς κατὰ

5 βοηθοῦντων codex Regius 1713: βοηθοῦντες P 8 τῆς om
ille codex (R) 12 ὁ add R Ἀγλώμ R 17 κς'] κς' R
20 Δεβόρα R

est. eo tempore Iudices populo Israelico praefuerunt, quos propter
Graecorum historias denuo commemorare placuit.

Iudicum Ebraeorum tempora cum Graecis collata. Mortuo Iosua
Iudae et Simeonis tribus mutua auxilia iunxerunt. primus populo dux
fuisse narratur Calebus, annos 30. inde populus simulacris divinum
exhibendo cultum meruit, ut Chusarthomo Syriae, quae est Mesopota-
mia, regi servitutum serviret annos octodecim. cum autem se ad deum
populus convertisset, is eis primum iudicem excitavit Gothonielem,
Calebi fratrem, natu minorem. is populum 40 annos gubernavit. huius
tempore diluvium Deucalionium in Graecia fuit. rursus peccatis pop-
ulus deum irritans ab eo in potestatem Egloni Moabico regi traditus
est, anno mundi 3942, eique servivit annos 18. respicientem populum
deus postea in libertatem asseruit ambidextri Aodi opera. is 80 annos
populum gubernavit. anno eius 27 Atticae rex Cecrops exstitit, anno
septnagesimo septimo diluvium fuit in Thessalia et Aethiopia. rursus
fictitiorum deorum cultu insaniente populo, concessit deus ut is per vi-
ginti annos a Iabimo rege Chanaanico opprimeretur. post Debora fati-
dica mulier, uxor Apheidothi de tribu Ephraimica, Israelico populo
praefuit. hac duce Barachus Abinoemi filius tribu Nephthalimicus cum

Σισάρα μάχης τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἰαβείμ, καὶ ἐκράτησε πύσης C
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ Σισάρα τοῖς ποσὶ διαφυγὼν
 ὑπὸ Ἰαήλ γυναικὸς Χάμερ τοῦ Κινναίου ἀναιρεῖται, πυσσάλω
 κατὰ τῆς γνάθου διαπιρεῖς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Κάδμος
 5 ἐν Θήβαις ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν Δεβόρρας τελευτὴν ἐξήμαρτε
 πύλιν ὁ λαός, καὶ παρεδόθη τοῖς Μαδιθηναίοις ἔτη ζ'. Γεδεὼν
 δὲ αὐτοῖς ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, θελοῖς σημείοις τῆς νίκης κοιμασά-
 μενος τὴν πίστιν, ἐπανίσταται, καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι τοῖς λάψασι
 καθὼς κύνων τῶν ιβ' μυριάδας διαχειρισάμενος ἤρξε τοῦ λαοῦ
 10 ἔτη μ'. Ἀβιμέλεχ τούτου υἱὸς ἔτη γ', Θόλα ἔτη κγ', Ἰαεῖρ ὁ D
 Γαλααδίτης ἔτη κβ'. μετὰ τοῦτο ἐξήμαρτεν ὁ λαός, καὶ παρε-
 δόθη τοῖς Ἀμανίταις ἔτη ιη'. ἔπειτα τὴν πρὸς θεὸν ποιησάμενος
 ἐπίνοδον σώζονται διὰ τοῦ Ἰεφθάε τοῦ Γαλααδίτου ἔτη ε'. μετὰ
 τοῦτον Ἔσσεβὼν ἔτη ζ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τὸ Ἴλιον
 15 ἐκτίσθη καὶ ἡ Τροία, καὶ Ἀσκληπιὸς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην
 μετήει. Ἐγλῶν ὁ Βαβυλωνίτης ἔτη ι'. Ἀβδὼν υἱὸς Σελεῖμ ὁ
 Μαραθωνίτης, ὃς ἦν πατήρ παιδῶν μ' καὶ ἐκγόνων λ', ἔκρινε
 τὸν Ἰσραήλ ἔτη η'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ὀρφεὺς ὁ Θραξ
 ὁ λυρικός καὶ ποιητῶν ὑπάντων ἐπισημότερος παρ' Ἑλλήσιν ἔγνω-
 20 ρίετο, ὃς ἐν ποιητικοῖς στίχοις περὶ στοιχείων ποιήσεως καὶ ἀν- P 84
 θρώπου γενέσεως, καὶ φωτὸς ἐξ αἰθέρος ἔλλαμψιν φιλοσοφῶν,

1 Σισάρα R 3 ἀνηρέθη R 9 τῶν] τῶν ἐγθρῶν forts.
 margo P 10 τούτου] καὶ ὁ τούτου R θῶλα R 14 ἐσε-
 βῶν R 16 ι' margo P, ε' R

Sisera copiarum Iabimi imperatore pugnam commisit, totumque eius exercitum fudit. ipse Sisera pedes fugiens, a Iaela uxore Coschameri Cinnai interfectus est, mala clavo transadacta. ea tempestate Cadmus Thebis regnavit. secundum Deborah mortem rursus deliquit populus, Madianitisque vexandus per septem annos divinitus est exhibitus. eos Gedeon tribu Manassaeus, victoriae fiducia signis a deo datis confirmata, cum manu virorum qui canum more aquam lambendo hausissent adortus est, ac extinctis eorum 120 milibus populi per quadraginta annos dux fuit. post hunc Abimelecus filius eius, annos 3, Tholas 23, Iairus Galaadites 22. inde ob sua peccata populus Ammonitis deditus est, ab eoque 18 annos divexatus. cum autem ad deum revertisset, per Iephtham Galaaditam is eos liberavit. princeps populi fuit hic annos 6. post hunc Essebon 7. eo fere tempore Troia et Ilium conduntur, et Aesculapius artem medicam constituit. Eglon Zabulonius annos 10. Abdon Selemi filius Pharathonites, cui quadraginta fuerunt filii, nepotes triginta, Israelicum populum rexit annos 8. hoc tempore apud Graecos innotuit Orpheus Thrax, lyricus omniumque poetarum celeberrimus. is in poematibus suis plurimos versus posuit de elementorum ortu itemque hominis nativitate, lucis ex aethere effulsione philo-

ἀρχάς τε ἀσωμάτων καὶ ἔξουσίας, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὄρατά τε καὶ ἀόρατα πάντα ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων γενέσθαι, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ πλασθῆναι ἐκ γῆς καὶ ψυχῆν ὑπ' αὐτοῦ λογικὴν λαβεῖν, εἰς μίαν δὲ δύναμιν καὶ ἐν κράτος 5
 B οὐδέεις ὄρα. τρία δέ, φησὶν, ὀνόματα, βουλή φῶς ζωή, ἐν αὐτῶ, ὀλίγου δεῖν συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς περὶ τε Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁ σοφώτατος ἀποφθεγγόμενος Ὁρφεύς. λυρωδὸς δὲ καὶ καθαρωδὸς ὑμνεῖται, πᾶσαν κατακλιῶν καὶ θέλων ψυχῆν. 10
 καὶ τὰ λοιπὰ προεγράφησαν.

Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Μαρσύαν φιλόσοφον λέγουσι γενέσθαι, ὃς ἐξεῦρε διὰ μουσικῆς αὐλοῦς ἀπὸ καλάμων, καὶ ἀπενοεῖτο ἀπὸ θεῶν ἑαυτὸν καὶ λέγων ἀνθρώποις εὐρηκέναι διὰ τοῦ μέλους τῶν καλάμων τροφήν. τοῦτον παραφρονήσαντα 15
 C ῥῆψιμι λέγεται ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν, ὅθεν καὶ ὁ ποταμὸς Μαρσύας ὠνομάσθη· ἀπὸ Κολχίδος δὲ οὗτος ὤρητο.

Πάλιν ὁ λαὸς προσπαίσας ἐκδέδοται ἄλλοφύλοις ἔτη μ'. ἐπιστρέψαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς θεὸν ἀνίστησι τὸν Σαμψὼν τὸν τοῦ Μανωῆ υἱόν, ἐκ φυλῆς Δάν, ὅστις καταπολεμήσας τοὺς ἄλλο- 20
 φύλους ἄρχη ἔτι κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἡρακλῆς ἐγνω-

7 αὐτῆ R
 θέλειεν R

10 ὅμν. ὡς ταῖς ἡδυπελαις πᾶσαν κατακλιεῖν καὶ
 17 ὠρητο R, ὠρηται P

sophatus; item de principiis incorporeis, de potestatibus, de sole et luna sideribusque universis, terra mari atque omnibus quae in iis sunt, sive videri ea queant seu visum fugiant, omnia haec ab universi conditore effecta docens. ab eodem hominum genus ex terra effectum animaque rationis compote praeditum; tum omnia ad unum divinae naturae imperium atque vim referri, nempe ad verum deum, quem nemo videt; cui tria sunt nomina, consilium lumen et vita in ipso. ita sapientissimus Orpheus propemodum veritati, quam nos profitemur, consentanea de deo et hominibus pronuntiavit. lyricus et citharoedus fuisse praedicatur, quae suavitate sermonis quamvis oblectet atque demulceat animam. reliqua supra rettulimus.

Eodem tempore Marsyam quoque philosophum fuisse narrant, qui arte musica invenit fistularum ex calamis confectionem, atque ad insaniam prolapsus dei sibi nomen arrogavit, dicens se alimenta hominibus carmine fistularum repperisse; ferturque mente captus sese in fluvium abiecisse, cui Marsyae nomen inde factum: is ex Colchide venit.

Ceterum populus cum rursus deum offendisset, ab eo barbaris per 40 annos deditus est. conversis ad se deus Samsonem Manoae F. praefecit, tribu Danicum. is devictis barbaris populo annos 20 praefuit. ea

ῥηξεντο ὁ τοῦς δεκαδύο ἄθλοισ διανύσας. Σαμανῆ ἠγήσατο τοῦ λαοῦ ἔτος α'. ἀναρχίας γεγονύσας κατὰ τὰς Ἑβραϊκὰς παραδόσεις, καὶ ἔπραττεν ἕκαστος ὅπερ ἠβούλετο, οἷα εἰκὸς ἐν ἀναρχίᾳ γίνεσθαι, ἔτη μ', εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους 5 ἔτη λ' Σαμανῆ ἠγουμένου. καὶ Ἥλει ὁ ἱερεὺς ἤρξε τοῦ λαοῦ ἔτη κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ὁ Ἰλιακὸς πόλεμος ἐγένετο 10 ἔτη δέκα, καὶ τὸ Ἰλιον ἦλω. Σαμουὴλ διαδεξάμενος τοῦ Ἥλει τὴν ἱερατείαν καὶ τὴν ἠγεμονίαν κρατεῖ τοῦ λαοῦ. φασὶ δὲ αὐτὸν δεκαδύο ἔτων εἶναι, ὅτε πρῶτον αὐτῷ ἐφάνη λαλήσας ὁ θεός· οἷς 15 ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ Ἀμιναδάμ οἴκῳ διέτριψε. καὶ βουσιλέως χρισθέντος ἦν ἀντιλαμβανόμενος ὁ Ἥλει ἔτη σ'. γίνεται τοίνυν ἀπὸ τῆς τελευταῖης Ἰησοῦ ἐπὶ τὴν τελευταίην Σαμουὴλ ἔτη χ', ἀπὸ δὲ Νῶε καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βρκ', ἀπὸ Ἀδάμ ἔτη διπβ'. ὁ μὲν Σαμουὴλ ἤδη γεγηρακίως καὶ τοῦ λαοῦ ὀκηροτέρως ποιούμενος 20 τὴν ἐποψίαν, τῶν τε παίδων αὐτοῦ δώροις ἀεὶ τὸ δίκαιον προίει- P 85 μένων, χρεῖε βασιλέα, τοῦ λαοῦ μὲν καταναγκάζοντος, τοῦ θεοῦ δὲ συγχωρήσαντος, τὸν Σαουλ υἱὸν Κίς, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν. οὗτος συνεπισχόντος τοῦ Σαμουὴλ βασιλεύει ἔτη κ', ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ ἔτη κ'. προειρήτευσεν δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἄμα καὶ ἱεράτευσε Σαμουὴλ. 25 Ἀβιενῆρ δὲ ὁ τοῦ Νῆρ τῆς στρατιᾶς ἀφηγῆτο. τοῦ δὲ Σαουλ προσπαύσαντος τῷ θεῷ πολλάκις, μειζόνως δὲ διὰ τὴν παράβασιν τῆς αὐτοῦ προστάξεως, περιποιησαμένου τὸν Ἀγαγ βασιλέα

5 καὶ add R 10 ἀμιναδάμ R 15 αὐτῷ R τοῦ δι-
καίου προίειμένων τὴν κρίσιν R

tempestate Hercules innotuit, is qui duodecim aerumnas toleravit. Sa-
manes populum rexit annum unum. cum, ut est ab Ebraeis traditum,
magistratū populū vacaret, ac suo quivis arbitrio ageret, sicut in in-
terregno fieri assolet, per annos 40, pacata a barbaris populo omnia
fuerunt per annos 30, Samane duce. Elis sacerdos 20 annos populum
gubernavit. huius aetate bellum Troianum decennale gestum est ac
Ilium captum. Eli Samuelus successit in sacerdotio et populū guberna-
tione. hunc tradunt duodecim annorum fuisse, cum primum ei deus
apparuit atque ipsū affatus est: quibus arca in domo Aminadami com-
morata fuit. et rege uncto apprehendebat Elis annos 70. proinde flu-
xerant ab obitu Iosuae usque ad Samueli mortem anni 610, a Noa et
diluvio 2120, ab Adamo 4382. enimvero Samuelus, cum ipse ob se-
nectam aetatem segnissimus populi negotia obiret, et filii eius donis se cor-
rumpi passi ab aequitate identidem deflecterent, populo cogente ac per-
missu dei regem populo unctioe designat Saulum Kisi F. tribu Benia-
minicum. is Samuelo auxiliante regnum per viginti annos totidemque
solus gessit. Samuelus eo regnante et vaticinatus est et sacerdotio fun-
ctus. Abnerus Neri filius exercitui praefuit. cum autem Saulus deum
saepe numero offendiasset, ac maxime quod contra eius praeceptum Ama-

Ἀμαλχεϊτῶν, ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου “μεματάλωταί σοι, διτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετελατό σοι κύριος. ἤτοίμασε **B** γὰρ ἂν τὴν βουσίλειαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ νῦν οὐ στήσεται ἡ βασιλεία σου, ἀλλὰ ζητήσῃ κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.” μετὰ δὲ **5** ταῦτα χρίσαντος τὸν Δαβὶδ τοῦ Σαμουήλ, εἶτα γηράσαντος καὶ τελευτήσαντος, προσέθετο μᾶλλον ὁ Σαοὺλ παροργίζειν τὸν κύριον. ὅθεν καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ, καὶ ἐπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν. οὐδ’ χάριν καὶ ὁ Δαβὶδ ἄγεται πρὸς αὐτόν, εἰς παρηγορίαν ψάλλων διὰ τῆς κινύρας, καὶ ἀφίσταται **10** ἀπ’ αὐτοῦ τὸ πονηρὸν πνεῦμα. ἀλλ’ οὖν γε πατάξας ὁ Δαβὶδ τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὃς ἦν ἡλικίᾳ πηχῶν τεσσάρων καὶ σπι- **C** θαμῆς τὸ ὕψος, καὶ περικεφαλαίαν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἀλυσιδωτὸν πέντε γιλιῶδων σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ κνημίδας χαλκᾶς ἐπὶ τὰ σκέλη αὐτοῦ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ **15** δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντὶον ὑφαινότων, καὶ ἡ ἐπ’ αὐτὸ λόγχη ἕξακοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ ἀσπίς χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθεὶς τῷ Σαοὺλ, καὶ φθονηθεὶς προφάσει τῶν χορευτριῶν, ἀποδιδράσκει ἀπ’ αὐτοῦ, ὅτε καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προσθέσεως ἔφαγε, καὶ τοὺς τριακοσίους πενήκοντα **20** ἱερεῖς ἀνείλε Σαοὺλ, καὶ πῦσαν τὴν πόλιν ἐπάτυξε Νομβῦν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἕξ αὐ-

1 ὁ προφήτης ταδε πρὸς αὐτὸν ἐξείπε R
 2ν R 16 μεσάντιον margo P

2 καὶ ἠτοίμασεν

lectarum regem Agagam incolumem servasset, ita est a vate compellatus (1 Sam. 15) “actum est de te, propterea quod mandatum dei violasti. absque enim hoc esset, regnum tuum in Israelicam gentem fuerat deus perenne facturus. nunc id non consistet: sed quaeret deus hominem ex animi sui sententia factum, quem suo populo praeponat.” secundum haec cum Samuelus unctione Davidum regno destinasset seniore confectus diem suum obivisset, perrexit Saulus etiam amplius deum irritare. itaque et a dei spiritu desertus est et a maligno spiritu premi coepit. eam ob rem Davidus ad eum adductus est, qui fidibus ludens ab eo malum genium abigeret ipsumque recrearet. idem Davidus Goliathum barbarum interfecit, altum cubitos quattuor ac spithamam, casside caput armatum, corpus lorica hamata, cuius aes et ferrum appendebat 2 s. unciarum milia, crura ocreis aereis tectum, gestantem hastile instar liciatorii textoris, cuius cuspis unciarum trecentarum ferrea, humerisque aeream aspidem ferentem. ob id facinus a Saulo gener adscitus, oborta praetextu choreas ducentium muliercularum cantilenae invidia, a socio profugit. ea tempestate et panes sacros comedit et 350 sacerdotes Saulus trucidavit, urbemque Nobam ferro vastavit, omnibus et hominibus et pecudibus interfectis, solo Abiatare Abimelechi filio

τῶν εἰ μὴ Ἀβιάθαρ υἱὸς Ἀβιμέλεχ, φυγῶν πρὸς Δαβίδ. αὕτη D
 τοῦ Σαουλ ἡ μαιφρονία πάντων τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων δυσσε-
 βεστέρα. καὶ τὸν μὲν Ἀγαγ δέσσωσε, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἀξιο-
 κτητα· τοῦ δὲ θυμοῦ κεινηκότος τοὺς τριακοσίους πενήκοντα
 βίερις καὶ πῦσαν τὴν πόλιν αὐτανδρον διέφθειρε. πολλάκις δὲ
 καταδιώκων τὸν πρῶτατον Δαβίδ ὁ ἀπανθρωπώτατος Σαουλ εἰς
 χεῖρας Δαβίδ ἤπαξ καὶ δις ἐμπέπτωκε. μὴ ἀνταποδιδούς δὲ ὁ
 Δαβίδ αὐτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ μᾶλλον ἔλεγε πρὸς αὐτόν “ἴνα τί
 καταδιώκεις βασιλεῦ λαβεῖν τὴν ψυχὴν μου; δικύσαι κύριος μέσον
 10 ἡμῶν.” καὶ ὁ μὲν οἶκος Δαβίδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ P 86
 οἶκος Σαουλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει. καὶ ἀπέθανε Σαουλ ἐν ταῖς
 ἀνομίαις αὐτοῦ, τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὰ ὑποχόνδρια·
 καὶ μὴ ἀποθνήσκων αὐτὸς γέγονεν αὐτοφονευτής, ἐπιπεσὼν ἐπὶ
 τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, μὴ πως ἐμπαίξωσιν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι.

15 Μετὰ δὲ Σαουλ ἐβασίλευσε Δαβίδ ἔτη τεσσαυράκοντα, ὃς
 ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ θεοῦ πάντα, κατὰ τὸ εἰρημένον “ἔθρον
 τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ Δαβίδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει
 πάντα τὰ θελήματά μου.” καὶ ἐπορεύετο Δαβίδ πορευόμενος
 καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ’ αὐτοῦ. εἶχε
 20 δὲ καὶ δυνατοὺς ἄνδρας τριακονταεπτὰ τοιοῦτους ὥστε τὸν μικρὸν B
 αὐτῶν ποιεῖν πρὸς ἑκατόν, τὸν δὲ μέγαν πρὸς χιλίους. ἔξ ὧν
 ἐστὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Σεβοχᾶ· οὗτος ἐπάταξε τὸν Σῆρ τὸν
 τοῦ Ραφᾶ, ἀπόγονον τῶν γιγάντων. Ἐλεανᾶν· οὗτος ἀνέκλειν
 ἄνδρα δυνατὸν Χετταῖον, οὗ ἦν τὸ ξύλον τοῦ δόρατος ὡς ἀντίον

superstite, qui fuga ad Davidum evaserat. id parricidium Sauli omnia
 flagitia impietate superavit. quippe qui Agago et rebus omnibus pre-
 tiosis pepercisset, is ira permotus 350 sacerdotes urbemque eorum cum
 omnibus mortalibus delevit. enimvero inhumanissimus Saulus lenissimum
 Davidum crebro persequens semel atque iterum in eius manus incidit.
 tantum autem a reponendo maleficio absfuit Davidus, ut regem potius
 ita alloqueretur “cur, o rex, vitae meae insidiaris? disceptet deus cau-
 sam nostram.” ac Davidi quidem domus paulatim crevit, Sauli familia
 marcescente. tandem Saulus in suis iniquitatibus immortuus est, a bar-
 baris sagitta in ilia confixus; quod vulnus cum mortem non accelerasset,
 ipse sibi necem conscivit gladio suo incumbens, ne a barbaris per ludi-
 brium haberetur.

Post Saulum Davidus regno per 40 annos functus est, et in omni-
 bus factis dei voluntati paruit, sicuti scriptum est “inveni filium Isai
 Davidum, virum ex animi mei sententia: is voluntatem meam in omni-
 bus exsequetur.” adfuit ergo omnipotens Davido, isque rebus secundis
 auctus est. habuit potentes viros triginta septem, quorum minimus cen-
 tum viris, maximus mille viris compararetur. ex his fuit Sebochas,
 qui Sephum Raphae filium percussit de gigantibus progeneratum; Elea-
 nas, qui Chettaeum virum robustum stravit, cuius hostile erat licia-

ύφαινότων. Ἰωανάθαν· οὗτος ἐφόνευσεν ἄνδρα δυνατὸν καὶ παμμεγέθη, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἀνὰ δικτύλους ἕξ. Ἀδίνων· οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ δικτακοσίων στρατιωτῶν εἰς μίαν παρεμβολήν. Ἰεσεβαδῦ· οὗτος ἐσπάσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἐνὶ ἐπὶ τραυματιῶν τριακο-
C σίων. Μαρά· οὗτος τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων καὶ βουλομένων ἄρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ πλήρη οὖσαν φακῆς, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἔστη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἐδίωξε, τὴν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν. Ἐλεάζαρ· οὗτος μερίδος οὖσης κριθῶν, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπελθόντων, καὶ τοῦ λαοῦ 10 φυγόντος, μόνος ἐστηλάθη, καὶ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους ἔτρεψε, τὴν δὲ κριθὴν διέσωσε· τοσοῦτους γὰρ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἕως ἢ χεὶρ αὐτοῦ κοπιάσασα προσεκκολλήθη τῇ μαχαίρᾳ, καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. Μαναίας· οὗτος πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριήλ 15
D τοῦ Μωάβ, καὶ καταβὰς ἐν ἡμέραις χιόνος εἰς λάκκον ἐφόνευσε λέοντα. ἀνέιλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον ἐπτάπηχυν, ἔχοντα ξύλον διαβάθρους ὡς δόρυ· ἄρπάσας γὰρ ἅπ' αὐτοῦ τὸ ξύλον ἐν αὐτῷ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἀβεσαῦ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ· οὗτος ἐπάταξεν ἄνδρας ἑξακοσίους καὶ τὸν Ἰεσβὰν θέλοντα φονεῦσαι τὸν 20 Δαβὶδ (ἦν δὲ ὁ Ἰεσβὰν ἕκγονος τοῦ Ῥαφάν), δόρυ ἔχοντα σταθμοῦ σίκλων τριακοσίων. ἦν ἡλικία δὲ ἔτρεχεν ὁ Ἀβεσαῦ, ἦν ὡς δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. τρεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν δυνατοί, περι-
 κκλωσάντων ποτὲ τῶν ἀλλοφύλων τὴν Βηθλεέμ καὶ τοῦ Δαβὶδ

14 *Banaias margo P*

torii textoris aequale; Ionathas, qui virum ingenti robore ac mole corporis deiecit, senis pedum ac manuum digitis praeditum; Adinon, qui uno praelio gladium contra octingentos viros strinxit; Iesebadas, qui una pugna trecentos sanciauit; Maras, qui barbaris irruentibus agrisque portionem lente consitam diripere conantibus, cum fugeret populus, solus ipse substitit barbarisque in fugam actis agrum defendit; Eleazarus, qui messe hordei inita, cum barbarorum adventu populus fugisset, unicus substitit et hordeum tutatus est profligatis barbaris, quorum tantam edidit stragem, ut manus eius defatigata gladio adhaeserit, reversusque est populus ad legenda spolia; Banaias, cuius multa fuerunt facinora. filios Arielis Moabici iste percussit, et quadam die cum nix iaceret, in foveam descendit, inque ea leonem iugulavit. idem Aegyptum quendam septem cubitos longum, qui ligno nautico hastae loco utebatur aggressus, lignum id ei eripuit, ipsumque eo necavit. Abisaius Iobab frater 600 viros percussit, et Iesbam, qui Davido caedem intentabat. fuit is Iesbas ex posteris Raphae, cuius cuspis 150 uncias appendebat. cum Abisaius curreret, similis erat capreae montanae. cum autem quodam tempore barbari Bethlehema obsidione cinxissent, ac

ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος, διέρρηξαν οἱ
 τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἤνεγκαν τῷ Δαβὶδ P 87
 ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν οὐκ
 ἔπαιε τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ, λέγων "ὕλεός μοι,
 5 κέρειε, εἰ αἷμα ἀνθρώπων πορεύθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν
 πίωμαι." ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ αὐτῶν ὑπέηρχον ἄνδρες ἀκατ-
 αγώνιστοι καὶ φροβερῶτατοι τοῖς ἐναντίοις, θυρεοὺς ἔχοντες καὶ
 δόρατα μέγιστα, καὶ κοῦφοι τοῖς ποσὶν ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν
 ὀρέων, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα λέβητων. τῶν δὲ γε
 10 πολεμιστῶν τοῦ κοινοῦ λαοῦ οὓς εἶχεν ὁ Δαβὶδ, ἦν ἄριθμὸς μυ-
 ριάδες σλδ', καθὼς ἠριθμήθησαν ὑπὸ Ἰωάβ τοῦ ἀρχιστρατήγου.
 φησὶ γάρ "καὶ προσέθετο ὀργῇ κύριος ἔκκατ' ἑκατὰ ἐν Ἰσραὴλ, καὶ B
 ἐπέσεισε τὸν Δαβὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων 'πορεύθητι καὶ ἀριθμήσον τὸν
 Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν.' καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωάβ τὸν
 15 ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ 'ἐπίσκεψαι τὸν λαόν, καὶ
 γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ.' καὶ εἶπεν Ἰωάβ 'προσθήη κύριος
 ὁ θεὸς πρὸς τὸν λαόν σου· καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου βούλεται ἐν
 τῷ λόγῳ τούτῳ;' καὶ ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως, καὶ
 ἀπῆλθεν Ἰωάβ καὶ ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἦν πῦς Ἰσραὴλ
 20 χίλια χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἔσπασμένων ῥομφαίαν,
 καὶ Ἰούδας χιλιάδες τετρακόσιοι ὄγδοήκοντα ἀνδρῶν ἔσπασμένων
 μάχαιραν. τὸν δὲ Λεβὶ καὶ τὸν Βενιαμὶν οὐκ ἠριθμήσεν, ὅτι C
 προσώχθισεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως τὸν Ἰωάβ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη

7 αἰροντες margo P

Davidus potum aquae de fonte Bethlehemiensi desideraret, tres viri de
 reliquis potentibus castra barbarorum perruperunt, regi que suo aquam
 de illo fonte attulerunt. Davidus eorum fortitudinem admiratus non
 bibit aquam, sed domino eam libavit, ita fatus "propitius mihi sis,
 domine: non bibam sanguinem virorum, qui vitae suae periculo eam
 attulere aquam." iidem et reliqui eorum insuperabiles erant, summo-
 que hostibus terrori, scutis armati et hastis praegrandibus, cursuque
 instar montanarum caprearum veloces, ac vultu leonino praediti. cete-
 rum numerus militum quos de populo Davidus habebat, fuit 2340 milia,
 quem quidem Ioabus exercitus princeps concepit. ita enim scriptum
 est (2 Sam. ult.) "porro autem ira domini adversus Israelicum populum
 exarsit; isque Davidum incitavit ut mitteret qui Israelicum ac Iudaicum
 populum numerarent. mandavit ergo rex Ioabo suarum copiarum summo
 duci, ut populum perlustraret sibi que eius numerum indicaret. Ioabus
 tametsi, incrementum populi regi precatus, causaretur sibi mirum vi-
 deri car rex hoc fieri vellet, tamen regis mandato praevalente abiit
 populumque perlustravit. inventa sunt Israelici populi 1100 milia virorum
 gladium stringentium, et Iudaici 480 milia. Levis et Beniamini tribus
 recensae non sunt: offenderat enim regis sermo Ioabum. displicuit au-

ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτὸν ἐν τῷ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν· καὶ ἀπέστειλε κύριος Γὰδ τὸν προφήτην πρὸς Δαβὶδ, καὶ εἶπε ἑτάδε λέγει κύριος· ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι σοι ἢ τρία ἔτη λιμῶν ἐν τῇ γῆ σου, ἢ μῆνας τρεῖς φεύγειν σε ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἔμπροσθεν, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῆ σου.⁵ καὶ εἶπε Δαβὶδ πρὸς Γὰδ ἑστενά μοι σφόδρα πάντοθεν ἐστὶ· πλὴν ἐμπροσθοῦμαι εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρισμὸι αὐτοῦ. εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω.⁶ καὶ ἐξελέξατο

D Δαβὶδ τὸν θάνατον. καὶ ἡμέρα θέρους πυρῶν, καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρῶτον ἐως ἄριστον, καὶ ἀπέθανον ἐκ 10 τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος Θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ τοῦ διαφθεῖραι ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπεν Δαβὶδ πρὸς τὸν Θεόν ἰδοὺ ἐγὼ ἡμῶρτηκα, καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ κακοποιήσας, καὶ τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γενέσθω δὲ ἡ χεῖρ σου ἐν ἐμοί, κύριε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.⁷ καὶ 15 παρακληθεῖς ὁ κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον ἄνες τὴν χεῖρά σου.⁸ καὶ ἠκούσθησαν ἐκεῖ Δαβὶδ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήγγυεν εὐθὺς ὀλοκαυτώσεις. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος, καὶ συνεσχέθη ἡ

P 88 θραῦσις τοῦ λαοῦ.⁹ ταῦτα δέ, φησὶ Θεοδώρητος, οὐκ ἀπεικὸς συμβέβηκεν, ἀλλ' οἰκείας παρανομίας ἔτισε δίκας ὁ λαὸς διὰ προ- 20 φάσεως· καταλιπὼν γὰρ τὸν εὐσεβῆ καὶ θεῖον βουσίλει τυράννω καὶ πατραλοίμ παιδὶ συνεστράτευσεν. οὕτω δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ εἰς τοὺς Γαβαωνίτας ἀναρσεῖν ἐπαιδευθήσαν διὰ λιμοῦ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν. ὁ μὲν γὰρ λαὸς ἕπας καὶ Ἰησοῦς ὁ

tem deo id factum, et cor Davidi tremuit instituta ea dinumeratione. dominus ergo vatem Gadum ad Davidum misit, qui ei suis verbis indicaret optionem ipsi dari liberam: vel penuriam triennalem regni, vel trium mensium fugam insequentibus hostibus, vel pestem trium dierum in regno suo deligeret. respondit rex se in tantis angustiis versantem malle in dei, cuius multiplex esset misericordia, quam in hominum manus incidere: proinde pestilentiam praeferre. ergo cum triticea messis esset, luem deus Israelico populo immisit; ac perierunt ab aurora usque ad prandii horam 70 hominum milia. iamque etiam ad Ierusalem angelus manum extendebat, ut in ea stragem oderet. ibi Davidus dominum interpellavit, suam esse culpam, se pastorem populi deliquisse, nullum esse ovium maleficium: se ergo deus et paternam Davidi familiam potius affligeret. exoratus deus angelo mandavit ut manum suam retraheret. ibique Davidus aram exstruxit et solidum deo sacrificium obtulit; atque deo precibus annuente cessavit clades populi. haec, inquit Theodoretus, non abs re ita evenerunt: verum ea occasione populus sui peccati poenas dedit, quod pio ac divinitus constituto rege derelicto castra tyranni ac patri suo necem struentis secutus erat. sic etiam a morte Sauli fames eos castigavit ob interfectos a Saulo Gabaonitas. etenim et Iosua et universus populus pactum iterant cum

τοῦ Ναυῆ πεποίηκε τὰς πρὸς τοὺς Γαβαωνίτας συνθήκας, ἐκοι-
 νῶνῃσι δὲ τῶν ὄρκων καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἀρχιερεὺς. ἔδει τοίνυν τοὺς
 ἀπογόνους τῶν ὁμωμοκώτων μὴ παραβῆναι τὸν ὄρκον. φησὶ γὰρ
 πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς πανουργίας αὐτῶν
 5 "καὶ νῦν ἐπικατέραιτο ἔστε. οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἔξ ὑμῶν δοῦλος, οὐδὲ B
 ξυλοκόπος καὶ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ μου. διὰ τοῦτο ἐγέ-
 ροντο ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ καὶ
 πάσῃ τῇ συναγωγῇ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης." ἐπεὶ οὖν ταῦτα
 παρελογίσαντο, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν ὑπέστη-
 10 σαν τὴν διὰ τοῦ λιμοῦ παιδείαν. διδάσκει γοῦν ἡμῶς ὁ λόγος μὴ
 παραβαίνειν τὰς μεθ' ὄρκων συνθήκας ἐπὶ θεοῦ γινομένας, καὶ
 εἰς ἄλλων ὠφέλειαν ἢ παράβυσσις γίνηται. ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν
 ὁ Δαβὶδ τῆς θεηλάτου πληγῆς τοῦ λιμοῦ τὸν θεὸν ἀνηρώτα. καὶ
 μαθὼν ὡς ἕνεκα τῆς τῶν Γαβαωνιτῶν ἀδίκου ἀναιρέσεως ἐδθέναις C
 15 ἐσπράττονται, αὐτοῖς ἐκείνοις ἐχρήσατο κριταῖς τοῖς ἡδίκημένοις,
 λέγων "τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι;" καὶ φασὶν "οὐκ
 ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαούλ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν
 θανατώσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὁ διώξας καὶ
 συντελέσας ἡμῶς, ὡσπερ ἐλογίσαιτο ἡμῶς ἐξολοθρεῦσαι, ἀφανί-
 20 σωμεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι παντὶ ὀρίῳ Ἰσραὴλ. καὶ
 δοθήτωσαν ἡμῖν ἄνδρες ἐπτα ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξιλασόμεθα
 ἐν αὐτοῖς κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ." ἐκ ἐκείνῳ τοίνυν τῷ χωρίῳ
 ἀνεσκόλοπισαν τοὺς ἄνδρας, ἐν ᾧ τὰς παρὰ νόμους ἐτόλμησεν
 ἐκεῖνος μισσηφονίας. οὗτοι δὲ ἦσαν τοῦ Σαούλ δύο μὲν υἱοὶ νό-

Gabaonitis, cuius iuramenti etiam particeps fuit Eleazarus pontifex.
 non debuerunt ergo posteri eorum qui iuraverant, iusiurandum violare.
 post detectam enim fraudem Gabaonitarum, ita Iosua eos affatus fuit:
 "iam nunc ergo execrationi obnoxii estis. nunquam erit ut non de vo-
 bis sit servus, lignorum sector et aquae baiulator, qui mihi et deo meo
 serviat." propterea destinati sunt ad findendum ligna et portandum
 aquam ad altare dei et toti coetui usque in hunc diem. quoniam ergo
 calumnia id foedus Israelici disciderunt, ideo etiam post eius mortem
 fame castigati sunt. haec nos oratio docet, quae interposito iuramento
 pacta sunt teste deo inita, violanda non esse, utcumque ea violatio aliis
 expediat. Davidus autem causam divinitus immissae penuriae ignorans
 deum consulit; ab eoque edoctus puniri populum ob iniuste necatos
 Gabaonitas, eos ipsos qui iniuria fuerant affecti, arbitros constituit,
 ac percontatus est qua se placari ratione vellent. responderunt Gabao-
 nitae se neque aurum Sauli neque argentum eius neque ullum ex Israe-
 lico populo hominem ad necem deprecere: eius viri qui ipsos persecutus
 fuisset ac excindere molitus, cupere se memoriam ex Israelica gente
 delere; itaque septem eius stirpe natos se deprecere, his se flagitium
 coram domino expiaturus in colle Sauli. eo igitur in loco viros eos in
 crucem egerunt, in quo iniustas ille caedes ausus fuerat. erant autem,

Θοι, πέντε δὲ τῶν ὑστέρων υἱῶν αὐτοῦ. τῆς οὖν τιμωρίας γεγε-
 D νημένης ἴλεως ὁ δεσπότης ἐγένετο καὶ ἡ γῆ τὸν ἕξ ἔθους ἔδωκε
 καρπὸν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ δελλῆς ἀνέστη Δαβὶδ
 ἀπὸ τῆς κοιτῆς αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου 5
 τῶν βασιλέων, καὶ εἶδε γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ
 ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφύδρα. καὶ ἰδὼν τὸ γύναιον λουόμενον
 οὐκ ἔφυγε τὴν θέαν ὡς ὀλεθρίαν, ἀλλὰ καταθελεχθεὶς τῷ τῆς
 ὄφρας δελέατι τὸ τῆς ἁμαρτίας κατέπιεν ἄγκιστρον. καὶ ἔτερον
 τύχα πάθους χείρονος, τῆς ἐπάρσεως δηλονότι, γέγονεν ἴαμα. 10
 P 89 ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ὑποφαίνων ἔλεγεν “ὕψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθη
 καὶ ἐξηπορήθη. καὶ ἐγὼ μὲν εἶπον ἐν τῇ ἐδύτηνίᾳ μου, οὐ μὴ
 σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ
 ἐγεννήθη τεταραγμένος. ἀλλ’ ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπεινώσάς με,
 ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.” διὰ γὰρ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐπα- 15
 ναστώσεως δίκας ἐναργεῖς ἔτισε τοῦ τε φόνου καὶ τῆς μοιχείας
 κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν. φησὶ γάρ “τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ
 ἐγὼ ἐγείρω κακὰ ἐπὶ σε ἐκ τοῦ οἴκου σου” καὶ τὰ ἔξης. ὅσον
 τοῖνον θλίψις ὀνίγησι καὶ συμφορὰ καὶ μέριμνα, καὶ ἐκ ταύτης
 τῆς ἱστορίας μανθάνομεν. διωκόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ Σαουλ ὁ θεὸς 20
 B Δαβὶδ πᾶσιν κατώρθου φιλοσοφίαν, καὶ παραταττόμενος καὶ
 ταῖς φροντίσι τῶν πολέμων ἐνασχολῶν τὴν διάνοιαν κατὰ τοὺς ἑ-
 ροὺς ἐπολιτεύετο νόμους. ἀνακωχῆς δὲ τυχῶν ἀλίγης τὸν ὄλισθον

qui crucibus affixi sunt, duo filii Sauli spurii et quinque ex posteriori-
 bus filiis eius. eo supplicio peracto placatus est dominus, ac terra so-
 litas fruges exhibuit.

Secundum haec quadam vespera Davidus cum de lecto suo surre-
 xisset, deambulavit in tecto regiae, indeque mulierem lavantem pro-
 spexit forma insigni. neque vero se ab eo spectaculo subtraxit, sed
 formae pulchritudine inescatus hamum peccati deglutivit. quod ei alte-
 rius, nimirum deterioris, affectus fuit remedium, videlicet animi elatio-
 nis, id quod ipse innuit his verbis “ego cum fuisset elatus, depressus
 sum et in summas angustias redactus. atque ego quidem rebus meis
 secundis dixi, nullo unquam tempore labefactabor: ut primum vero tuam
 faciem avertisti, conturbatus fui. mihi vero conducibile fuit, abs te
 deprimi, ut sic tua iura discerem.” etenim rebellione filii aperte poe-
 nas cum adulterii tum homicidii persolvit, quomodo ei divinitus praedi-
 ctum fuerat: “ecce ego tibi ex domo tua calamitates immittam” et ce-
 tera. iam haec quoque nos historia docet res adversas, calamitates at-
 que sollicitudines expedire. quo enim tempore beatus Davidus infe-
 stum Saulum fugit, eo in omnibus sapientiae studiis praeclare se gessit;
 interque belli pericula et hostilium conatum occupationibus animo in-
 tento, ex praescripto sacrarum legum vixit. idem paucillum requietis

ἐκεῖνον ὑπέμεινε. τοῦ δὲ προφήτου πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ ὑπομείναντος καὶ τὴν ἔξομολόγησιν ποιησαμένου καὶ “ἡμέριπτα τῷ κυρίῳ μου” φήσαντος, φησὶν ὁ προφήτης “οὐ μὴ ἀποθάνῃς, πλὴν παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς 5 ὑπεναντίοις τὸν κύριον.” καὶ πρῶτον μέντοι τὸ μοιχαλίδιον παιδίον ἐπάταξεν ὁ θεός, ἔπειτα καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπὶ νύκτασιν κατ’ αὐτοῦ παραδηλῶν φησὶ “καὶ νῦν οὐκ ἔξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου.” εἰκότως οὖν ἔλεγε “παιδεύων ἐπαίδενσέ με ὁ C κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με.” καὶ γὰρ παντοδαπαῖς 10 αὐτόν, οἳα δὴ πάνσοφος ἰατρός, παιδείαις ὑπέβαλεν ὁ θεὸς μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁμαρτίας. ὁ οὖν μακάριος Δαβὶδ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καλέσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα εἶπεν αὐτῷ “Σολομῶν τέκνον μου, ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχῇν τοῦ οἰκοδομησαί οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐπ’ ἐμοί, λέγων 15 αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους ἐποίησας μεγάλους. οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου. ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται σοι, καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτι Σολομῶν D ὄνομα αὐτῷ. οὕτως οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου.” καὶ νῦν ἀνδρῶν καὶ ἰσχυρῶν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου 20 ἡτοίμασα εἰς οἶκον κυρίου χρυσοῦ τάλαντα χιλιάδας ἑκατὸν καὶ ἀργυρίου τάλαντα χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον οὗ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθετες εἰς οἰκοδομὴν ναοῦ

nactus in istam est prolapsus foeditatem. ingresso ad se vates, et delicti exprobrationem sustinuit et confessus flagitium est, peccasse contra dominum sese perhibens. itaque vates eum morte non plectendum huius culpa causa pronuntiavit, quanquam vehementer deum exasperasset. is primum prolem ex eo adulterio natam necavit, deinde filii rebellionem ei significavit, cum in familia ipsius nunquam a gladiis fore vacationem denuntiaret. convenienter ergo Davidus dixit se a deo vehementer quidem castigatum, non tamen neci traditum fuisse. nam deus, ut sapientissimus medicus, omnis generis castigationibus eum exercuit, posteaquam peccatum suum confessus fuit. is ergo beatus Davidus, antequam ex hac vita commigraret, advocatum ad se filium Solomonem in hanc sententiam est allocutus. “fili mi Solomon, induxeram ego in animum meum domino deo templum aedificare: sed me deus ita monuit, ut significaret me, quia multum sanguinis fudissem ac magna bella gessissem, ipsius nomini aedem conditurum non esse: filium mihi nasci, a quo (id quod et Solomonis nomen denotat) omnem hostium impetum esset ipse prohibiturus: eum nomini dei templum exstructuratum itaque, fili, vir esto, et vires sume. atque ecce ego, quantum mea paupertas tulit, ad aedificandam domino domum, confeci talenta auri 100000, argenti talenta 1000000, praeterea aeris atque ferri innumerabilem vim. tu iis adde quae ad aedificandum deo templum fa-

κυρίου.” και Δαβιδ πρεσβύτης και πλήρης ἡμερῶν, και βασιλεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα πάλιν εἶπεν αὐτῷ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ “ἰδοὺ ἡτοίμασα εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ μου χρυσίον ἀργύριον
P 90 χαλκὸν σίδηρον και πάντα λίθον τρίμιον και λίθους τιμίους πολυτελεῖς και ποικίλους. και πρὸς τούτοις δίδωμι, ἐκτὸς ὧν ἡτοί- 5
 μασα εἰς οἶκον τὸν ἅγιον, χρυσοῦ τοῦ ἐξ Ὠφειρ τάλαντα τρισχιλία, και ἐπτακισχιλία τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ ἐξαλειφθῆναι ἐν αὐτοῖς τοῖς τοίχοις τοῦ ἱεροῦ.” οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ χρυσοῦ τάλαντα ἐπτακισχιλία και ἀργύριον και λίθους τιμίους και χαλκὸν 10
 ἄπειρον. και εὐλογήσας τὸν λαὸν ὁ Δαβιδ και ἀποστείλας εἶπεν αὐτοῖς τῷ υἱῷ αὐτοῦ “και νῦν, Σολομῶν, γινῶθι τὸν θεὸν τῶν πατέρων σου, και δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείῃ και ψυχῇ θελοῦσῃ, ὅτι καρδίας πάσας ἐτάζει κύριος και πᾶν ἐνδύμημα
B γινώσκει. και ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὑρεθήσεται σοι· και ἐὰν 15
 καταλείψῃς αὐτόν, καταλείψει σε εἰς τέλος.” και ἔδωκε Δαβιδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὸ παράδειγμα τοῦ ναοῦ παντός και τῶν Χερουβιμ τῶν διαπεπειτασμένων ταῖς πτέρυξι και σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου. πάντα ἐν γραφῇ χειρὸς κυρίου δέδωκε Δαβιδ Σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λέγων “ἴσχυε και ἀν- 20
 δρῆσον, ὅτι κύριος ὁ θεός μου μετὰ σου.”

Και μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησε Δαβιδ πλούτῳ και δόξῃ και εὐσεβείᾳ ἐν γῆρῃ καλῷ και πλήρῃ ἡμερῶν, ἐτῶν ο΄. φησὶ γάρ “και ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Σαούλ, και ἔρχονται οἱ ἄν-

cient.” erat autem Davidus admodum provecta aetate et satur annorum. cumque filium suum Solomonem regno inaugurasset, rursus coram populo ita eum est allocutus. “ecce paravi ad structuram aedis deo meo consecrandae aurum argentum aes ferrum lapides, omnis generis pretiosas gemmas: his addo auri Ophirei talenta ter mille, ac septem milia talentorum argenti probati ad muros templi incrustandos.” princeps autem populi Israelici ad idem opus faciendum contulerunt talentorum auri milia 7, argentum, lapides pretiosos et immensam vim aeris. Davidus cum populum, felicia ei omnia prius comprecatus, dimisisset, rursus ita filium suum compellavit “proinde, o Solomon, deum maiorum tuorum agnosce, eumque toto corde atque animo volente cole. omnia enim corda scrutatur deus, omnesque cogitationes videt. si quaeras eum, invenies: si derelinquas, prorsus destituet te.” dedit autem Davidus Solomoni filio suo exemplar totius templi et Cherubimorum qui passis alis arcum foederis divini obumbrant. quae omnia manu dei depicta Davidus filio praebens, hortatus est ut praesidio dei, quem pater coluisset, fretus, virum se praeberet ac fortiter rem gereret.

His actis Davidus grandis natu, pietate opibus et gloria insignis, finem huius vitae fecit, satur annorum, septuagenarius. ita enim habet sacra scriptura “mortuo Saulo Iudaei Chebronem venerunt, ac Davidum

δρες τῆς Ἰουδαίας ἐν Χεβρών, καὶ χρίουσιν αὐτὸν εἰς βασιλεία C
ἐπὶ πάντι Ἰσραήλ. τριάκοντα ἐτῶν Δαβὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν. καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαράκοντα.” ἀλλὰ τῆς μὲν βασι-
λικῆς χρίσεως διὰ Σαμουὴλ ἠξιώθη, τὰς δὲ γε τοῦ λαοῦ ἀναγο-
5 ρεύσεις ἢ ἱστορία χρίσεις ἀδιαφόρως ὠνόμασε. τελευτήσας τοί-
ρην ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ εἰς τὸ μέγιστον μνῆμα, ὃ
ᾠκοδόμησεν ὁ σοφώτατος υἱὸς αὐτοῦ Σολομῶν παρὰ τὴν Σιλωάμ.
βασιλεύει δὲ ὁ Δαβὶδ ἑπτὰ μὲν ἔτη περιόντος τοῦ Σαούλ, μετὰ δὲ
τὴν τελευτὴν τούτου λγ'. προειφῆτεσε δὲ αὐτός τε Δαβὶδ καὶ
10 Γαδ καὶ Νάθαν καὶ Ἀσάφ καὶ Ἰδιθούμ. ἰστρατηλάται δὲ αὐτῷ
Ἰωάβ, ὃς ἠρίθμησε τὸν λαόν, καὶ εὐρέθη χίλια ἑκτὸν χιλιά- D
δες, τοῦ δὲ Ἰούδα ἑξήκοντα χιλιάδες. τὸν δὲ Λεβὶ καὶ τὸν Βενιαμὶν
οὐκ ἠρίθμησαν. πεπτῶκασιν δὲ κατ' ὄρηγν Θεοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν
τρῖσιν ὥραις χιλιάδες ο'.

15 Σήμεριεὶ ὡς ἤνικα τις ἀπόκειται τοῖς ἀνομοῦσι καὶ κατα-
φρονοῦσιν ἔξαισία πληγῆ καὶ ὄρηγν παρὰ τῷ δικαίῳ τὰ πάντα
διευθετοῦντι ζυγοῖς, συγχωρεῖται τις ἐνεργεθῆναι πονηροπραξίαι
τοῖς τοῦ λαοῦ ἠγουμένοις, ὡς ἂν μὴ ἀλόγως μηδὲ ὡς ἐξ αὐτομά-
του ἄλλ' ἐκ δικαίας κρίσεως ἐπάγεσθαι πιστεύοιτο τὰ κακά. οὐ
20 δεῖ δὲ οἴεσθαι ὡς διὰ μόνην τῶν ἀρχόντων τὴν ἀπροσεξίαν ἐξαι-
σοι θάνατοι καὶ συμφορῶν ὑπερβολαὶ τοῖς λαοῖς καὶ κοιναὶ τοῖς P 91
ὄχλοις ἐπισυμβαλόνουσι πανωλεθραὶ, πάντες δὲ τῷ νόμῳ ἢ τῷ
φρσικῷ ἢ τῷ γραπτῷ ἢ καὶ ἀμφοῖν ὑπόδικοι καθιστάμενοι τοῖς
ἄξιῳ κατὰ καιρὸν τυγχάνουσιν ἐπιτιμίῳ. φεύγουσα δὲ τὸ τὰ

anno suae aetatis trigesimo totius Israelici populi regem unctione inau-
guraverunt. gessit deinceps regnum annos 40.” et vero regno unctione
inauguratus fuerat Davidus a Samuele: quod autem populus eum regem
declaravit, id scriptura promiscua vocabuli usurpatione unctionem no-
minavit. sepultus est Ierusalem in maximo sepulchro, quod exstru-
xerat sapientissimus filius Solomon ad Siloamam. regnavit Davidus an-
nos Saulo superstitē 7, ab eius exitu annos 33. vaticinatus est et ipse,
et eodem tempore Gadus Nathanus Asaphus atque Idithumus. exer-
citus regis duxit Ioab; qui cum populum censuisset, Israelicorum in-
venta sunt 1000 milia, Iudaeae tribus 470 milia, Levis et Beniamini
census actus non est: et quidem irato deo, trium horarum spatio mortua
sunt hominum 70 milia de populo.

Notandum est, cum peccatores et contemptores dei gravis aliqua et
insolens manet calamitas, quam omnia aequa dispensans lance deus im-
missurus est, tum populi principibus hoc permitti uti aliquod malum fa-
cinius perpetrent. id eo fit, ne temere aut fortuito, sed iusto iudicio
mala infligi putentur. neque existimandum est propter sola principum
delicta pestes, ingentes calamitates communesque populi interneciones
accidere. imo autem omnes legis aut naturalis aut scriptae violatae rei
suo tempore dignis afficiuntur suppliciis. ac sacra scriptura, cum ob

καθ' ἕκαστα τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα διὰ τὸ ἄπειρον ἀπαριθμεῖν ἢ γραφῇ τὸ τοῦ βασιλέως ἀνόμημα ὡς αἴτιον τιμωρίας γενόμενον τοῖς βασιλευομένοις ὑφηγεῖται, οἷον δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ Δαβιδ γεγονὸς ὤπται. ἀπέκειτο μὲν γὰρ ὄργη κυρίου κατὰ Ἰσραὴλ διὰ τὰς πολυτρόπους αὐτῶν ἀθετήσεις δηλαδὴ, ἐπέσεισε δὲ πνεῦμα 5 τὸν Δαβιδ ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ τούτου γενομένου παρέστη

B αὐτῷ πρώτῃ Γὰδ ὁ προφῆτης θεόθεν ἀποσταλεις καὶ τρία ἐκλέξασθαι αὐτῷ παρεγγυῶν, ἢ τρία ἔτη λιμῶν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἢ τρεῖς μῆνας διωκόμενον φεύγειν ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον γενέσθαι ἐν τῇ γῆ σου. ὁ δὲ "στεναγμοὶ πάντο-

10 θεν· πλὴν ἐμπροσθῆναι δὴ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ, εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων μὴ ἐμπέσοιμι, ὅτι ἀνελεῖμονες." καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ τὸν θάνατον. ἦσαν δὲ ἡμέραι θερῆστος πυρῶν, καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἀπὸ πρώτῃθεν ἕως ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. ἦν δὲ ὁ **15** ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐστικῶς παρὰ τὴν ἄλωνα Ὀρνᾶ τοῦ Γεβουσσαίου. Δαβιδ δὲ ἔββα "ἰδοὺ ἐγὼ ἠδίκησα· γενέσθω ἢ χεῖρ σου

C ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου." καὶ παρακληθεῖς ὁ κύριος συνέσχε τὴν θραῦσιν τὴν κατὰ Ἰσραὴλ.

"Ὅτι πρεσβύτερος γενόμενος ὁ Δαβιδ τοῖς ἱματίοις οὐκ ἐθερ- **20** μαινετο, καὶ ἤνεγκαν νεάνιδα παρθένον Ἀβισάκ τὴν Σωμανίτιν, καὶ ἦν αὐτὸν περιθάλλουσα ἐπὶ τῆς κοίτης, καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν. Ἀδωνίας δὲ υἱὸς Δαβιδ ἐπαιρόμενος ἐκράτει τῆς βασιλείας. καὶ εἰσηλθὲν Βηρσαβὲ πρὸς Δαβιδ, καὶ προσκυνή-

infinitatem peccatorum quae a singulis hominibus committuntur, ab eorum enumeratione absteineat, regis delictum tanquam poenae causam subditis commemorat. cuius rei exemplum historia Davidica suggerit. nimirum enim ira dei malum Israelico populo parabat propter multiplices legis violationes, spiritus autem Davidum ad recensionem populi impulit. qua peracta mane Gadus a deo missus vates eum convenit, optionemque vel triennis penuriae per regnum vel trimestris fugae insequentibus hostibus vel triduanae per regnum pestis liberam proposuit. Davidus circumseptum se miseris fassus, in dei multipliciter misericordis quam in hominum crudelium manus se incidere malle dixit, sibi que mortem delegit. metebatur tum triticum, et divinitus immissa peste a diluculo usque ad prandii horam interierunt 70 hominum milia. stabat angelus dei ad aream Ornae Iebusaei. Davidus autem vociferabatur 'ecce ego sum qui peccavi, in me et patris mei familiam manus tua saeviat.' tum placatus deus, cladis Israelicae finem statuit.

Magno iam natu Davidum vestes non amplius calefaciebant. itaque adducta est ad eum puella virgo Abisaca Sumanitis, quae eum in lecto concalefaceret: neque tamen eam rex cognovit. ceterum Adonias filius Davidi sese extulit regnumque occupavit. itaque Bersabea ad Davidam

σασα εἶπε "κύριε βασιλεῦ, ὤμοσάς μοι ἐν κυρίῳ θεῷ σου ὅτι Σολομῶν ὁ υἱός μου βασιλεύσει μετ' ἐμέ. καὶ ἰδοὺ νῦν Ἀδωνίας ἔβασίλευσε, καὶ σὺ οὐκ ἔγνων." ταῦτα ἀκούσας Δαβὶδ, ἀθροίσας τοὺς προφῆτας καὶ ἱερεῖς, χρίει Σολομῶντα καὶ καθίζει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. ὠκοδόμησε δὲ Δαβὶδ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας Ἱερουσαλήμ τὴν Σιών, σκητὴν ἐν αὐτῇ τῷ θεῷ κτισόμενος, ἐν ᾗ τὴν κιβωτὸν ἀπέθετο. ἐπὶ τούτου παρ' Ἑλλήσιν Ὀμηρος καὶ Ἡσίοδος ἠγνωρίζοντο.

Τῷ δὲ δυν' ἔτει Σολομῶν ἔβασίλευσε δωδεκαετῆς ὢν, καὶ 10 κρατεῖ ἔτη μ'. εἶχε δὲ γυναῖκας Ἱσραηλιτίδας καὶ ἔθνικὰς ἑπτακοσίας καὶ παλλακὰς τριακοσίας. ἓνα δὲ μόνον ἄρρενα υἱὸν ἔσχε τὸν Ῥοβοάμ, καὶ τοῦτον ἐξ ἀλλοφύλης Ναάβας τῆς Ἀμαντίδος, ἀνέξιον τῆς ἀρχῆς. αὐτὸς τὸν Ἱερουσαλήμ ναδὸν ὠκοδόμησεν, P 92 ἔθα Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν Σιών ἐπήξατο, ἀρξόμενος ἀπὸ 15 τοῦ δευτέρου ἔτους αὐτοῦ βασιλείας. ἐν ἔτεσιν οὖν ἐπὶ τελειοῖ αὐτόν. εἰσὶν οὖν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως εἰκοστοῦ χρόνου τῆς ζωῆς Σολομῶντος ἔτη δφί. οὗτος ὁ Σολομῶν δεύτερος υἱὸς τοῦ Δαβὶδ ἐκ τῆς Βηρσαβεῆ γέγονεν· ὁ γὰρ πρῶτος, ὁ ἀπὸ μοιχείας, τέθνηκε. καὶ γὰρ ἀρρωστοῦντος αὐτοῦ ἐκακοπάθει Δαβὶδ ἐν ἀγρυπνίᾳ, καὶ 20 σάκκῳ καὶ σποδῷ προσευχόμενος τῷ θεῷ ἐπὶ τῷ ζῆσαι τὸ παιδίον. καὶ ῥῆμα ἐξέθετο ὡς εἴ τις εἶπη ὅτι ἐτελεύτησεν, εὐθὺς ἀποθνήσκει αὐτός. τεθνηκότος δὲ τοῦ παιδὸς εἰσῆλθον πρὸς Δαβὶδ οἱ B

intravit, eique supplex ita dixit "deum dominum tuum, o rex, iurasti, in regno tibi Solomonem filium meum successurum. atqui ecce tibi, nunc Adonias te ignorante regnum occepit." his auditis Davidus, convocatis vatibus ac sacerdotibus Solomonem inungit, itaque regno inauguratum in solio suo collocat. dum esset in vivis Davidus, Sionem, quae est arx Hierosolymorum, aedificavit, inque ea tabernaculum deo fixit, atque in hoc arcam reposuit. Davidi aetate apud Graecos Homerus et Hesiodus innotuerunt.

Anno a mundo condito 4470, Solomon annum agens aetatis duodecimum, regnum iniit; idque per annos 40 tenuit. habuit uxores Israelicas atque alienigenas numero 700, pellices 300, unum tantum filium Roboamum, regno indignum, et hunc quoque ex alienigena uxore, Naaba nimirum Amanitide. is Solomon templum Hierosolymis aedificavit, quo loco pater eius Sionem metatus fuerat. orsus est structuram anno regni sui altero, absolvit septem annis. ab Adam usque ad vigesimum annum aetatis Solomonis anni habentur 4510. fuit is Solomon secundus Davidi ex Bersabea filius: primus enim, quem ex adulterio conceperat, mortuus est. eo aegrotante Davidus vigiliis sese afflictavit, saccum indutus et cinere sparsus, deumque pro vita infantis deprecans. quin et praesentem mortem ei denuntiaverat, quicumque de infantis obitu retulisset. mortuo infante accesserunt regem familiares

συνήθεις στυγροὶ καὶ κατηφαῖς. ὁ δὲ γνοὺς ἀπὸ τοῦ σχήματος εἶπε “τέθνηκε τὸ παιδίον.” οἱ δὲ εἶπον “οὐ εἶπας.” καὶ εὐθὺς κατελθὼν ἐλούσατο καὶ ἡμφιάσατο καὶ ἠὺχαρίστησε τῷ θεῷ καὶ μετέλαβε τροφῆς. ἐρωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν τῆς ἐναλλαγῆς εἶπεν ὅτι ἀσθινοῦντος αὐτοῦ ἐδυσώπει τὸν θεὸν ἀναστήναι τὸν παῖδα· 5 ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκε, τίς ἢ χρεῖα κοποῦσθαι με; μὴ δυνηθῶ ἀναστρέψαι τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἐν αὐτῷ;

“Ὅτι ἔδωκε κύριος τῷ Σολομῶντι φρόνησιν καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ πλάτος καρδίας, ὥσει ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν. 10 καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτῷ ἡ φρόνησις ὑπὲρ πάντας ἀρχαίους καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτου. ἔρχονται πρὸς αὐτὸν γυναῖκες δύο δικασθῆναι, καὶ εἶπεν ἡ μία “ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ αὕτη οἰκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἐνί. καὶ ἐγὼ μὲν ἔτεκον, καὶ μετὰ τρίτην αὕτη ταύτης τὸ παιδίον τέθνηκεν, ἐπεὶ τὴν νύκτα ἐπεκοιμήθη αὐτῷ. καὶ ἰδοὺ ἀναστῆσα ἔλαβε τὸ ἐμὸν παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλῃς μου 15 ὑπνούσης, καὶ τέθεικε τὸ ἐαυτῆς τεθνηκός· ἐμοῦ δὲ τὸ πρῶτὸ ἀναστάσης θηλάσαι αὐτό, εὐρέθη τὸ τεθνηκός. καὶ καταμαθοῦσα εἶδον ὡς οὐκ ἔστι τὸ παιδίον μου.” καὶ εἶπεν ἡ ἑτέρα “οὐχί, ἀλλὰ σὺν ἔστι τὸ τεθνηκός, ἐμὸν δὲ τὸ ζῶν.” καὶ εἶπε Σολομῶν “διχοτομήσατε ἀμφότερα τὰ βρέφη, καὶ δότε ἀμφοτέραις 20 ταῖς γυναιξίν ἀπὸ τῶν δύο παιδίων.” καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ μήτηρ τοῦ ζῶντος “μή, κύριε, ἀλλὰ δότε αὐτῇ τὸ παιδίον τὸ ζῶν, καὶ μὴ ἀποθάνῃ.” ἡ δὲ ἑτέρα εἶπε “μήτε αὐτῇ μήτε ἐμοὶ ἔστω·

tristi vultu. unde rex quid factum esset colligens “mortuus est” inquit “puer.” responderunt “tu hoc dixisti.” at rex statim surgere, lavare corpus, vestire, deo gratias agere, cibum sumere. interrogatus causam huius mutationis “dum” inquit “decumbebat infans, a deo precibus saltem eius flagitavi: mortuo eo quorsum attineret me afflictiari, nunquam effecturum ut anima in corpus redeat?”

Solomonem deus prudentia ac sapientia maxima donavit, pectusque tot cognitionibus rerum implevit quot numerum arenae maritimae aequarent. itaque sapientia et priscos omnes superavit et universis Aegypti sapientibus antecelluit. veniunt ad eum duae mulieres disceptandae litis causa. prior refert se, cum in una ambae domo degerent, peperisse, atque alteram item triduo post. eius infantem, cum per noctem cum matre sua cubasset, extinctum fuisse; atque eam surrexisset, sibi dormienti suum infantem surripuisse ex ulnis, inque locum eius mortuum supposuisse. se, cum mane ad lactandum suum surrexisset, mortuum infantem offendisse, ac re explorata deprehendisse eum suum non esse. cum altera hoc negaret, non suum sed illius infantem mortem obisse contendens, Solomon utrumque medium secari infantem iussit, ac de utroque portionem ambabus dari. ibi mater infantis regem precata est ne hoc ageretur, potiusque concederetur alteri mulieri vivus infans, ut ne periret, altera divisionem istam probante, ut neque sibi

διελετε αὐτό.” καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς “ὄτε τὸ παιδίον τὸ ζῶν τῇ μὴ θελησάσῃ γυναικὶ ἀποθανεῖν αὐτό, ὅτι αὐτῆς ἐστὶ τέκνον.”

“Ὅτι ἐλάλησε Σολομῶν περὶ τῶν ξύλων τῶν ἀπὸ τῆς κέδρου 5 τοῦ Λιβάνου καὶ ἕως τῆς ὑσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τεύχους, καὶ περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ τῶν ἰχθύων, τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καθὼς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ δὲ καὶ ἔξυρκισμοδὸς κατὰ δαι- P 93 μόνων ἐπενόησεν, αἷς χρώμενοί τινες Ἰουδαῖοι τούτους ἐξήλα- 10 νον· δακτύλιον γὰρ ἔχοντά τινα σφραγίδα καὶ ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν, ἐν ῥίγῃ ὑποθέντες ὀσφραίνεσθαι τὸν πάσχοντα παρεσκέαζον, ὧν τῇ δυνάμει εὐθὺς τὸ δαιμόνιον ἐξέλκεσθαι. σημεῖον δὲ τούτου ἦν ποτῆριον μεστὸν ὕδατος ἢ ἕτερόν τι ἀγγεῖον, ὃ πάντως συνέτριβε φεῦγον τὸ δαιμόνιον.

15 Μετὰ γοῶν τὸ συντελέσαι τὸν οἶκον κυρίου Σολομῶν ἐνεκαίνισεν αὐτόν, θύσας μόσχους χιλιάδας κβ' καὶ πρόβατα χιλιάδας ρκ', καὶ ἐποίησε μεγάλην ἐορτὴν ἡμέρας ἐπτά. τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ εὐλογήσας τὸν λαὸν ἐξαπέστειλε. καὶ μετὰ τὸ προσεύξα- B σθαι αὐτόν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ναοῦ ᾤψθη αὐτῷ ὁ κύριος λέ- 20 γων “ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου, καὶ ἤγλυκα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησας, τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ σὺ ἐὰν πορευθῆς ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθη Δαβὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καὶ εὐθύτητι καρδίας, τοῦ

neque alteri vivus infans obtingeret. pronuntiat ergo Solomon vivum infantem ei esse mulieri dandum, quae eum mori noluisse: hanc enim esse eius matrem.

Disseruit Solomon de stirpibus a cedro Libani usque ad hyssopum ex muro enascentem; item de pecudibus, iisque quae humi repunt, de volucribus et piscibus, vires eorum atque actiones explicans, ut Iosephus refert. incantationes quoque et excantationes daemonum invenit, quibus quidam Iudaei utentes daemones exigebant. naribus eius qui a daemone obsidebatur annulum quendam, in cuius pala radix erat a Solomone ad hos usus demonstrata, adhibebant, ut olfaceret: eius vi statim daemon expellebatur. argumento erat poculum aut aliud vas aqua plenum, quod fugiendo daemon comminuebat.

Solomon templum dei cum absolvisset, dedicavit, mactatis ad sacrificia vitalium 22 milibus, ovium milibus 120. diesque festos septem splendide egit: octavo populum fausta comprecatus dimisit. post peractas pro templo et populo deprecationes, deus ei apparuit, itaque est factus (2 Reg. 9) “exaudivi vocem tuae precationis, templumque, quod construxisti, consecravi, ut in eo nomen meum collocem in sempiternum; ibique perpetuo erunt oculi mei et cor meum. tu quoque, si ad exemplum patris tui Davidi te in conspectu meo geras sancte et sincero

ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματα μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξεις, ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρὶ σου λέγων ὅτι ἐξαρθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡσυχία ἐν Ἰσραὴλ." εἰς δὲ C ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, 5 καὶ μὴ φυλάξῃτε τὰς ἐντολάς μου, καὶ παρευθῆτε καὶ δουλεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, ἔξαρῶ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματι μου ἀπορρήψω ἐκ προσώπου μου· καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς λύπημα εἰς τὰ ἔθνη πάντα. καὶ ὁ οἶκος οὗτος 10 ὁ ὑψηλὸς καὶ μέγας, ἔσται πῦρ ὃ διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ καὶ συριεῖ. καὶ ἔροῦσιν, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ ἀντελάβοντο θεὸν ἄλλότριον, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε κύριος τὴν κακίαν ταύτην."

Τὴν δὲ πόλιν μελίστην καὶ περικαλλῆ καταρτίσας, καὶ τὸ 15 περιμετρον αὐτῆς ποιήσας στάδια τεσσαράκοντα, γινόμενα μιλία D ἕξ ἡμισυ, ἐνσάλωτον πάντοθεν ταύτην κατεσκεύασε. περικλείσας γὰρ αὐτὴν τρισὶ τείχεσι καὶ φάραγξιν ἀπερρωγυλαῖς, κατέρρυτον ὑδισιν ὅλην ἐποίησεν, ὥστε ἐκ τῆς ἀπορροίας τοὺς κήπους αὐτῶν ἀρδεύεσθαι. σὺν τούτοις ἐποίησε θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατοῦς 20 ὄκτακοσίους μεγάλους καὶ δόρατα τριακόσια καὶ ἕτερα ὄπλα χρυσοῦ πλεῖστα. καὶ μέντοι καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ οἱ λουτήρες χρυσοῦ πάντα ὑπέρχον, καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ. ὅτι ναῦς αὐτοῦ ἐπορεύετο εἰς Θαρσεῖς καὶ διὰ χρόνων

corde, atque omnia praecepta mandata et inssa mea obeas, solum regni tui in Israelicos confirmabo, ut sit perpetuum, quomodo patri tuo dixi nunquam defore qui Israelicum regnum gerat. sin autem vos et vestri posteri a me vos protinus avertetis, meisque praeceptis posthabitis alienos deos sequemini atque coletis, excindam Israelicum populum de terra quam ei dedi, aedemque hanc quam nomini meo consecravi, a facie mea proiiciam. atque Israelus quidem peribit, ludibrioque erit et fabula omnibus nationibus: aedes autem haec sublimis et magna ab omnibus qui praeteribunt subsannabitur. itaque dicent mortales: quia dominum deum suum deseruerunt Israelici et alienos deos adsciverunt sibi, ideo dominus hanc calamitatem ipsis intulit."

Porro urbem Solomon maximam pulcherrimamque fecit, ita ut ambitus eius esset stadiorum 40, quae conficiunt miliaria 6 s, reddiditque eam prorsus inexpugnabilem. nam et tribus muris eam cinxit et fossis abruptis, totamque aquis perfusi fecit, quarum decursu hosti rigarentur. ad haec scuta ex auro ductili magna 800 fecit, hastas 300, aliamque armaturam auream plurimam: quin et vasa ipsius et lavacra omnia aurea erant, neque ipsius aetate in pretio aliquo argentum habebatur. navem quoque habebat, quae Tarses petebat, ac triennio quoque re-

τριῶν ἤραγετο, γέροντα χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον καὶ λίθους
 τορευτοὺς καὶ ὀδόντας ἐλεφάντων καὶ πιθήκους. καὶ ἔδωκε Συ- P 94
 λομῶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἱερουσαλήμ ὡς λίθους,
 καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίνους εἰς πλῆθος. τὸ δὲ γε ἄριστον
 5 αὐτοῦ ἦν καθ' ἡμέραν κόροι σεμιδάλεως λ' (ὁ δὲ κόρος ἐποίει
 μόδια λ') καὶ κόροι ἀλεύρου κεκοπανισμένον ξ', μύσχοι ἐκλεκτοὶ
 δέκα, βόεις νομάδες ὀκτώ καὶ πρόβατα ἑκατόν, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ
 ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ σιτευτῶν. περὶ δὲ γε τῆς πολλῆς φρονή-
 σως αὐτοῦ καὶ σοφίας, ἧς εἴληφε παρὰ Θεοῦ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ
 10 δέξ, ἄκουσον τί πάλιν ὁ Θεὸς φησι πρὸς αὐτόν "ἰδοὺ, δέδωκά σοι
 καρδίαν φρονίμην καὶ σοφίην· ὡς σύ, οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου,
 καὶ μετὰ σε οὐκ ἀναστήσεται ὁμοίός σοι. καὶ πλεῖτον καὶ δόξαν B
 καὶ χρήματι δώσω σοι." καὶ τοῦτο δηλοῦσα ἡ γραφὴ ἐπάγει
 λέγουσα "ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ Σολομῶντι, καὶ σοφίαν πολ-
 15 λὴν σφόδρα, καὶ χάριμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασ-
 σαν." εἰκότως οὖν ἐκ παραλλήλου καὶ τῶν πάσαι γεγενημένων
 ἀρίστων σοφῶν ἐμνήσθη, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους προστέθεικεν ὡς
 δοκοῦντας παρὰ πᾶσιν εἶναι σοφούς τε καὶ φρονίμους. καὶ γὰρ
 ὡς Ἕλληνες ἰστοροῦσι, καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριός καὶ Πυθαγόρας
 20 ὁ Σάμιος καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος
 πρὸς τοὺτους ἐξεδήμησαν, θεολογίαν καὶ φυσιολογίαν ἀκριβεστέρ-
 ραν μαθήσεσθαι παρ' αὐτῶν ἐλπίσαντες. καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ
 Μωυσέως διεξιὼν ὁ Θεὸς λόγος ἔφη ὅτι ἐπιδεδέθη ἐν πάσῃ σοφίᾳ C

versa multum auri argentiq̄ue apportabat, et lapides tornatos, ebur ac
 simias. reposuit autem Solomon Ierusalem̄e aurum et argentum in
 tanta multitudine quanta solet esse lapidum, cedrosque ea copia quae
 est sycaminorum. quotidie in prandium eius insumebantur similiae
 cori 30 (corus 30 modios continet), farinae cribratae cori 60, vituli
 electi 10, boves qui in pascuis aluntur 8, oves 100, praeter cervos at-
 que aves electas et altiles. de ingenti autem ipsius sapientia, quam a
 deo bis ipsi viso accepit, audi quid rursus ad ipsum dominus dicat.
 "ecce dedi tibi cor prudens ac sapiens: tui similis neque ante te fuit
 neque erit post te. divitias quoque gloriam et opes tibi dabo." idque
 declarans scriptura sic infert (3 Reg. 3. 4) "dedit dominus Solomoni in-
 telligentiam sapientiamque summam, corque tot rerum peritia instru-
 ctum quantus est arenae in litore maris numerus." consentaneum itaque
 est, quod comparatur atque praefertur et iis qui apud priscos fuerant
 sapientes habiti ac praestantissimi, et ipsis Aegyptiis, qui apud omnes
 nomen sapientum habent. nam sicuti Graeci narrant, Pherecydes Sy-
 rius, Pythagoras Samius, Anaxagoras Clazomenius Platoque Atheniensis
 ad Aegyptios profecti sunt spe rerum divinarum ac naturae cognitionem
 ex ipsis accuratiorem discendi. et quidem de Mose sacrae literae te-
 stantur, fuisse eum institutum omnibus Aegyptiorum scientiis. horum

Αιγυπτίων. τούτους, φησίν, ἅπαντας ὁ Σολομῶν ἀπέκρινεν ἄτε θεόθεν τῆς σοφίας τὸ δῶρον δεξάμενος. ἔθεν ἐπήγαγε “καὶ ἐσοφίστατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἐλάλησε τρισχιλίας παραβολάς, καὶ ἦσαν αἱ ᾠδαὶ αὐτοῦ πεντακισχιλῖαι, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν ξύλων τῶν ὑπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὕσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ περὶ τῶν ἰχθύων.” ἄφ’ ὧν οἱ τῶν Ἑλλήνων ἱατροσοφισταὶ σφετερισόμενοι καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τὰς οἰκείας συνεστήσαντο τέχνας. ταύτας ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεύς, ἐπειδὴ τὰς θεραπέας τῶν νοσημάτων ἔνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς περιώρη τὰς λύσεις αἰτεῖν παρὰ θεοῦ. καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς ἐζήτουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ παρεγίνοντο φέροντες ἕκαστος κατ’ ἐνιαυτὸν τὰ δῶρα αὐτῶν, σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν καὶ ἡδύσματα καὶ ἵππους καὶ ἡμιόρους. καὶ ἦσαν αὐτοῦ χίλια τετρακόσια ἄρματα, καὶ ἵπποι θήλειαι τοκάδες χιλιάδες τεσσαράκοντα, καὶ ἵπποι εἰς ἄρματα χιλιάδες δώδεκα. καὶ ἦν ἡγούμενος τῶν βασιλείων πάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου ἕως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως τῶν ὀρίων ἡγύπτου.

Καὶ βασίλισσα Σαβῶ, ἥτις ἐλέγετο Σίβυλλα παρ’ Ἑλλησιν, ἀκούσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγματι, καὶ κάμηλοι αἴρουνται ἡδύσματα πολλὰ καὶ ἐξαίρετα

ergo omnium, inquit scriptura, luminibus offecit Solomon utpote divinitus sapientia donatus. itaque additur “et sapientia antecellebat omnes homines. dixit tria milia parabolarum, carmina composuit 600. disse-ruit de arboribus a cedro Libani, usque ad hyssopum qui de pariete enascitur. locutus est de pecudibus, de repentibus, de volucris, de piscibus.” ex scriptis eius Graeci qui Iatrosophistae vocantur, rei medicae scriptores, materiam et argumenta suffurati artes suas conscripserunt. libros Solomonis rex Ezechias de medio sustulit, cum morborum remedia ex his populus petens a deo sanationem flagitare negligeret. Solomon magnitudine divitiarum ac sapientiae supra omnes reges terrae elatus fuit; omnesque reges faciem eius videre ac vocem audire cupiebant; veniebantque ferentes singuli quotannis munera sua, vasa aurea vestem aromata equos mulas. habebat currus 1400, equas fecundas 40000, equorum ad currus 12000. praeerat autem omnibus regibus a fluvio Euphrate usque ad terram barbarorum et fines Aegypti.

Ac regina Sabae, quae a Graecis Sibylla dicta fuit, audita eius fama Hierosolyma advenit, ut proposita quaestione de sapientia eius periculum faceret. multa cameli aromata portabant ac eximia, mul-

καὶ χρυσὸν πολὺν καὶ λίθους τιμίους, καὶ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα. καὶ εἰσελθούσα πρὸς αὐτόν, καὶ λαλήσασα αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ πάντῃ διέλυσεν αὐτῇ ἐν συντάξει λόγων καὶ ἐρημηρίᾳ λεπτοτάτῃ. ἡ δὲ προσέθετο τοῦ πειράσαι 5 αὐτὸν καὶ ἐν τούτῳ. εὐόπτους γὰρ παῖδας ἄρρενῆς τε καὶ θη-
 λείας ὁμοιοτρόφῳ στολῇ καὶ κουρᾷ τῇ αὐτῇ περικαλλωπίσασα B
 παρέστησεν αὐτῷ, ζητοῦσα ἑκατέρου γένους διάκρισιν ποιήσασθαι·
 ἦν γὰρ καὶ αὐτῇ ἡ Σίβυλλα πάντῃ ἐπ' ἀγχιολίε τε καὶ σοφίᾳ καὶ
 καλυπείρῃ διαβόητος. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς νήρυσθαι τούτοις προσέ-
 10 ταξε τὸ πρόσωπον, τὴν γούσιν ἑκατέρων διέγνωκε, τῶν μὲν ἀρρέ-
 των εὐτόνως καὶ ἀνδρικῶς τὰς ὄψεις καταψυχόντων, τῶν δὲ θη-
 λιῶν ἀπαλῶς καὶ ἀπειρημένως. ὡς τὴν βασίλισσαν καταπλα-
 γεῖσαν πάντῃ ἐκ τε τῶν αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ἐξ ἑαυτῆς
 γενομένων εἰπεῖν “ἀληθὴς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῆ μου, καὶ
 15 οὐκ ἔστι τὸ ἡμῖν καθὼς ἀπηγγέλη μοι· πλείονα γὰρ ἐώρακα ἐπὶ ἐρ
 ἂ ἤκουσα. μακίρραι γοῦν αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδές σου, οἱ
 παρεστηκότες οὗτοι ἐνώπιόν σου καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς
 φρονησεώς σου.” καὶ δοῦσα αὐτῷ χρυσοῦν τάλαντα ἑκατὸν εἴκοσι
 καὶ ἡδύσματα πολλὰ καὶ λίθους τιμίους καὶ δὴ καὶ τὴν τοῦ ὀπο-
 20 βαλαάμου ῥίζαν, ἀφ' οὗ ἡ Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον ἔσχεν,
 ὡς φησὶν Ἰώσηπος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς ὑπερεκπλη-
 τομένη μίαν. περὶ ἧς καὶ ὁ κύριος ἔφη “βασίλισσα νότου ἦλθεν
 ἐκ τῶν περᾶτων τῆς γῆς ἰδεῖν τὴν σοφίαν Σολομῶντος.” πρὸς

4 γλυκντάτῃ margo P

14 γενομένην?

tamque auri et gemmarum, ac magno admodum cum apparatu accessit. postquam coram cum Solomone est quae voluit locuta, isque ei omnia sermone composito et elegantissima interpretatione dissolvit, donno cum sic tentavit. formosos pueros et formosas puellas eodem vestitu et ornata instructos coram eo constituit, petiitque ut inter sexum internosceret: nam et ipsa Sibylla ob ingenii promptitudinem sapientiamque et rerum multarum peritiam magni erat nominis. rex omnes lavare faciem iussit, itaque discrimen sexus deprehendit, cum mares fortiter atque valide facies tergerent, femellae teneriter et timide. itaque regina omnino stupefacta propter ea quae ab ipso et eius familia et a se ipsa erant facta, dixit “verus est sermo quem in terra mea audivi, tametsi mihi ne dimidia quidem pars renuntiata fuit: multo enim plura vidi quam inaudiveram. felices profecto mulieres et pueri qui coram te astant tuosque sapientes sermones audiunt.” proinde cum Solomone 120 talentis auri, multis aromatibus atque gemmis, nec non opobalsami radice donasset, unde eam stirpem in Palaestina propagari ceptam Iosephus refert, ingenti admiratione percussa domum rediit. de hac etiam dominus dixit ab extremis terrae finibus austrinam venisse reginam, ut sapientiam Solomonis carneret. et Sirachus sapien-

D ὄν μέντοι καὶ Σιρὰχ ὁ σοφώτατος ἔλεγε “Σολομῶν, ἰσοφίσθης ἐν νεότητι σου, καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ σοφία σου, καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολαῖς αἰνιγμάτων. εἰς ἡσούς πόρρω καὶ μικρὰς χώρας ἀφίκετό σου τὸ μνημόσυνον, καὶ ἡγαπήθης ἐν τῇ εἰρήρῃ σου, ἣν κατέκλυσε ὁ Θεὸς κελύθειν. 5 καὶ ἰψδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς ἐθανυμυστώθης. καὶ συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον, καὶ ὡς μόλιβδον ἐπλήθυσας ἄργυρον. ἀλλὰ παρέκλινας τὰς λαβόνας σου γυναῖξί, καὶ ἐνεξουσιώσθης ἐν τῷ σώματί σου, καὶ ἔδωκας μῦθον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὄργην ἐπὶ τὰ 10 τέκνα σου.” οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι’ ἑαυτοῦ σαφέστατα

P 96 περὶ τῆς ἰδίας σοφίας καὶ τοῦ πλοῦτου φησὶν “ἔμοι δὲ δόξη ὁ Θεὸς κατὰ γνώμην εἰπεῖν καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν λεγομένων, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος καὶ τῆς σοφίας ὁδηγὸς ἐστὶ καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ χεῖρι αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. αὐτὸς 15 γὰρ μοι δέδωκε τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν ἀπευδῶς, εἰδέναι σύστασιν τοῦ κόσμου καὶ ἐνεργείας στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, ἐνιαυτῶν κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων καὶ θυμὸς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμὸς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐστι 20 κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνω. ὁ γὰρ πάντων τεχνίτης ἐδίδαξέ με **B** σοφίαν. καὶ ἐγὼ ἐκκλησιαστής ἐγενόμην βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ κυ-

tissimus ita eum alloquitur (Eccles. 47) "o Solomon, in iuventute tua sapiens factus es, atque amnis instar scientia impletus. sapientia tua terram texit, eamque parabolis et subtilibus quaestionibus replevistis. longe in insulas et remotas terras tua memoria pervenit; carusque fuisti in quiete tua, divinitus paratis circum te regionibus. carmina tua, dicta et parabolae admirationem tui excitarunt. aurum cupri instar collegisti, ac argentum ea copia ac si plumbum esset. enimvero lumbi tui mulieribus dediti fuerunt, tuoque es abusus corpore. quare gloriae tuae maculam inussisti, tuamque progeniem contaminasti, irataeque proli tuae deum reddidisti." ac ipse quidem suis verbis apertissime sapientiam divitiasque suas praedicat. "mihī" ait "deus largiatur ut recte cogitem atque eloquar quae dicuntur. ipse enim dominus et sapientiae dux est et sapientes dirigit: quippe in manu eius et nos sumus et rationes nostrae. ipse enim mihī veram rerum cognitionem dedit, ut scirem mundi exordium, elementorum actiones, principium, finem et medium temporum, annorum circuitiones, siderum positum, naturas animalium, saevitiam ferarum, vires ventorum, hominum cogitationes, plantarum differentias, radicum facultates. cognovi omnia et occulta et manifesta: nam opifex omnium instruxit me sapientia. ego concionator Hierosolymia, regnum in Israelicis gessi; induxi in animum meum perquirere

τασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ τῶν γενομένων πάντων ὑπὸ τὸν
 οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθη, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ
 πᾶσιν οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ καρδία μου
 εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, καὶ ἔργων παραβολὰς καὶ ἐπι-
 5 στήμας, καὶ ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου, ὠκοδόμησά μοι οἶκους
 καὶ ἐφύτευσά μοι ἀμπελώνας καὶ ἐποίησά μοι κήπους καὶ παρα-
 δείσους, καὶ ἐφύτευσά ἐν αὐτοῖς ξύλον πάγκαρπον. ἐποίησά μοι
 κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμῶνα βλαστόντα
 ξύλα. ἐκησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό C
 10 μοι, καὶ γε κτήσεις βουκόλιόν καὶ ποιμνίον ἐγένοντό μοι πολλά,
 ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ
 γε σοφία μου ἐστάθη μοι. καὶ πᾶν ὃ ἦν ἤτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου,
 οὐκ ἀφείλον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐπεκάλυσα τὴν καρδίαν μου
 ἀπὸ πύσης εὐφροσύνης." καὶ γὰρ πολλῆς εἰρήνης καὶ πολυτολ-
 15 βίας ἀδείας τε καὶ τρυφῆς ἀπέλαυσεν· ἀλλ' ὕστερον εἰς πικρίαν
 ἢ σπατάλην καὶ ἢ ἡδονὴν γέγονεν αὐτῷ, καὶ ὑπόθεσις ἀκολασίας.
 ὄθεν φησὶν "ἐμίσησα σύμπασαν τὴν ζωὴν μου καὶ πάντα τὸν
 μόχθον μου, ὅτι πάντα ματαιότης. ἔδρον γὰρ πικρότερον ὑπὲρ
 τὸν θάνατον τὴν γυναῖκα, ἣτις ἐστὶ θῆρευμα καὶ σαγήνη κυρ- D
 20 θίας." ταῦτά τοι φησὶ "καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομῶν ἦν φιλογύ-
 ναιος, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἑπτακόσαι καὶ παλλακαὶ τρια-
 κόσαι. καὶ ἔλαβε γυναῖκας Μωαβίτιδας καὶ Ἀμανίτιδας, Σύρας
 καὶ Ἰδουμαίας, Χετταίας καὶ Ἀμορραίας, ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν
 ἀπέιπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρως

de omnibus, ac sapienter pervestigare omnia quae sub caelo sunt. ecce
 sapientia auctus sum, eaque superavi omnes qui ante me fuerunt Hie-
 rosolymis, animusque meus multarum rerum cognitione fuit et sapientia
 praeditus, parabolis atque scientiis. magnifice omnia egi, domos mihi
 exstruxi, vineas consevi, hortos et pomaria confeci, inque iis omnis
 generis frugifera arbores plantavi. piscinas mihi paravi, unde viri-
 dantia nemora rigarentur. acquisivi servos et ancillas, et vernae mihi
 nati sunt, item armenta ac greges copiose, quantum ante me Hieroso-
 lymis nemo possedit. sane et sapientia mea constitit, neque oculos
 meos ab ulla re desiderata ipsis abstinui, nullumque genus laetitiae cordi
 meo non permisi." nam sane ei datum fuit, ut alta pace, summa pro-
 speritate, securitate ac vitae voluptatibus frueretur: verum luxus iste
 et delicata vita ad extremum acerbitati fuit, ac intemperantiae mate-
 ries. itaque haec dicit "odio habui totam meam vitam omnesque ae-
 rumnas meas: omnia enim vana sunt. expertus enim sum mulierem
 morte esse amariorem, quia rete est et nassa illaqueando animo." de
 hac re ita scriptura narrat (1 Reg. 11) "ceterum rex Solomon muliero-
 sus erat. fuerunt ei uxores principes 700, pellices 300. duxit enim
 uxores Moabitidas Amanitidas Syrias Idumaeas Chettaeas Amorraeas,
 nimirum illis de gentibus quarum coniugiis deus Israelico populo inter-

αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία μετὰ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ καθὼς καὶ ἡ καρδία Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξέκλιναν αἱ ἀλλότριαι γυναῖκες τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. καὶ τότε ψκοδόμησεν Σολομῶν ναὸν τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγμασι Σιδονίων, καὶ τῷ Μελχὼμ προσοχθίσματι υἰῶν Ἀμῶν.” 5

P 97 ἡ μὲν οὖν Ἀστάρτη ἐστὶν ἡ παρ’ Ἑλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, ὃ δὲ Χαμῶς θεὸς ἦν Τυρίων. “καὶ οὕτως ἐποίησε ταῖς ἀλλοφύλοις αὐτοῦ γυναῖξι πάσαις, αἵτινες ἐθνυμίων καὶ ἔθνον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ἐποίησε Σολομῶν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ ὠργί-10 σθη κύριος ἐπὶ Σολομῶν, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ τοῦ ὁφθέντος αὐτῷ δις καὶ ἐντελιμμένον αὐτῷ μὴ πορευέσθαι ὀπίσω θεῶν ἐτέρων τὸ παράπαν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν· ἄνθ’ ὧν οὐκ ἐφύλαξάς μου τὰς ἐντολάς καὶ τὰ προστάγματα ἃ ἐνετείλαμην σοι, διαρρήσασαν διαρρήξω τὴν βασι-15 λείαν ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σοῦ τοῦτο οὐ ποιήσω, διὰ Δαβὶδ τὸν δούλόν μου καὶ πατέρα σου, καὶ διὰ Ἱερουσαλήμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελέξα- μην. καὶ ἤγειρε κύριος τῷ Σολομῶντι Σατὰν Ἄδερ τὸν Ἰου- μαϊὸν καὶ τὸν Ἐδρααζάρ βασιλέα Σουβῆ, καὶ ἦσαν τῷ Ἰσραὴλ 20 Σατὰν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος. καὶ ἀπέθυκε Σολομῶν ἐτῶν ογ’, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.” ἴφ’ οὗ ἦν Ὀμη- ρος καὶ Ἡσίοδος.

dixerat. cum aetas ipsius iam esset gravis, animum non gessit exemplo patris sui Davidi rectum erga dominum deum suum: sed eum alienigenae uxores averterunt, ut ipsarum deos amplecteretur. itaque tunc Solomon delubra condidit Chamoso Moabico, Astartae Sidoniorum, et Melchomo Ammonitarum, abominandis ac deo invisus deastris.” Astarte est quam Venerem nos dicimus: Chamosam pro deo Tyrii habebant. “eoque modo fecit in gratiam omnium alienigenarum uxorum; eoque suffitibus et sacrificiis simulacra sua venerabantur. ea ergo fecit Solomon, quae deo displicerent, neque in eo colendo vestigia Davidi patris sui secutus est. succensus itaque dominus Solomoni, quod a se Israelico- rum deo animum abalienasset, bis ipsi viso, et interminato ne quem omnino peregrinum deum sectaretur. denunciavitque ei deus, quando iussa ac mandata sua sprevisset, se regnum ideo ex manu ipsius abrepturum servoque eius traditurum; atque id quidem propter Davidum ipsius patrem, suum famulum, vivo ipso non facturum, itaque propter Hierosolyma, urbem a se delectam. excitavitque deus Solomoni adversarium Adarem Idumaeum atque Hedraazarem regem Subensem, qui Israelicos infestaverunt quamdiu vixit Solomon. mortuus est anno aetatis 73, inque sepulcro patris depositus.” sub eo Homerus fuit ac Hesiodus.

Θαυμάσει δ' ἂν τις καὶ μάλᾳ εἰκότως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ
 Θειοτάτου Μωϋσέως, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ σφωτάτου Σολο-
 μῶντος, πῶς ἑκάτερος αὐτῶν τοσαύτης πάλαι θείας δόξης καὶ C
 προμηθείας ἀξιώθει· ὅστερον ὁ μὲν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην
 5 τὸν Θεὸν κινήσας τῆς ἐπαγγελίας ἐξέπεσεν, ὁ δὲ εἰς ὄργην καὶ θυ-
 μὸν ἐλθείας αὐτὸν τοὺς τε προειργασμένους ἀρίστους πόρους ἄρ-
 ρηθῆν ἐξημίωτο καὶ τὴν ψυχὴν προσουπώλεσε. ποῦ γὰρ ἡ τοιαύτη
 πρὸς Θεὸν οἰκειώσεις καὶ παρησία καὶ οἱ τοσοῦτοι καὶ τηλικούτοι
 πόνοι καὶ κόποι καὶ ἀγῶνες τοῦ Θεοπεσιῶν Μωϋσέως; οἵτινες διὰ
 10 τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἁμαρτίαν παρωράθησαν, καὶ
 τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου ἀθρόως ὁ δίκαιος καὶ
 ἀσυγχωρήτως ἀπεστέρητο, καθὼς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται. ποῦ
 δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Σολομῶντα θεία φιλοσοφία καὶ ἡ τοσαύτη D
 χάρις τε καὶ σοφία, καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς πολλῆς ἐκείνης φρονή-
 15 σεις καὶ συνέσεως, καὶ ἡ προλαβοῦσα τοιαύτη νηφαλιωτάτη
 ἔννοια καὶ θεολογία καὶ φυσιολογία, ἔσχατον ἐκ γυναικομανίας
 εἰς εἰδωλομανίαν ἐκπεπτωκότος, ὡς σαφῶς δεδήλωται. τῷ ὄντι
 γὰρ οὐδὲν ὄφελος, ἐναρξάμενον πνεύματι σαρκὶ ἐπιτελέσαι. ἕως
 μὲν γὰρ ἀπήλανε Σολομῶν τῆς ἄνωθεν προμηθείας, ἐν εἰρήνῃ
 20 καὶ γαλήνῃ διήγε, πάντας ἔχων ὑποκειμένους, καθὼς προείρηται,
 καὶ δασμὸν κομίζοντας ὅτι μάλιστα· ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐγυμνώθη,
 τοῖς δυσμενεῖσιν εὐεπιχειρήτος γέγονεν. ἀληθῶς ὅντως φοβερὸν τὸ
 ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. ὥσπερ γὰρ ὁ ἔλεος ἄρρητος, P 98

Miretur aliquis optimo iure quid causae fuerit quod et divinissimus
 Moses et hic sapientissimus Solomon, cum utrumque eorum ante deus
 tanto honore atque procuratione dignatus fuisset, tandem tamen alter,
 dei indignatione atque dolore excitato, promissae sibi rei impos factus
 est, alter, cum irritasset deum, praemio priorum eorumque optimorum
 laborum multatus, animam quoque insuper perdidit. quorsum enim re-
 ciderunt tanta cum deo familiaritas, tanta in eo compellendo libertas,
 tot tantique labores, ac tam gravia et multa certamina divini Mosis?
 quae omnia ob peccatum apud aquam iurgii admissum posthabita sunt;
 atque ipse introitu in promissam terram, homo iustus, prorsus et irre-
 tractabili sententia privatus fuit, uti supra est commemoratum. quor-
 sum dei erga Solomonem amor tantus tantaque gratia et sapientia?
 quid tam ingens prudentia atque intelligentia profuit, ac sobriissima
 divinarum humanarumque rerum consideratio et cognitio, cum is ad ex-
 tremum ex insano mulierum amore ad impios falsorum deorum cultus sit
 prolapsus? sicuti demonstravimus. nimirum revera non prodest spiritu
 coepisse, ubi carne absolvere velis (Galat. 3). quippe Solomon, quam-
 diu divinae providentiae commodis fretus fuit, eatenus pacatam ac tran-
 quillam vitam egit, omnes, ut diximus, subditos ac stipendiarios ha-
 bens. destitutus ab ea facilis vexatu hostibus fuit. adeo verum est,
 terribile esse in manus dei incidere viventis (Ebr. 10): cuius ut ineffa-

οὕτω καὶ ἡ κόλυσις ἀνυπόστατος. ὅτι δὲ τοῖς εἰδώλοις ἐλάτρευσε, καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ *Λαβιδ*, εὐδηλον ἔξ ὧν καὶ *Ἀχίας* ὁ προφήτης ἔφη πρὸς τὸν Ἱεροβοάμ. “τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἤρῃσω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς *Σολομῶντος*, καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα, καὶ δύο σκῆπτρα δώσω 5 αὐτῷ διὰ *Λαβιδ* τὸν θυλὸν μου καὶ Ἱερουσαλήμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασιῶν τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, ἀνθ’ ὧν ἐγκατέλιπέ με, καὶ ἐδούλευσε τῇ *Ἀστάρτη* βδελύγματι *Σιδονίων*, καὶ τῷ *Χαμῶς* εἰδώλῳ *Μωάβ*, καὶ τῷ *Μελχώμ* προσοχθίσματι νιῶν **B** *Ἀμίων*, * καὶ γυναικας ἄλλοτριῆς πολλὰς. καὶ ἔτι ἔλαβε τὴν 10 *Ἐνγατέρα* *Φαραὼ* ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπέειπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, οὐκ εἰδελεύσασθε ἐν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἔκλιναν αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἐν καιρῷ γήρωσ αὐτοῦ ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν. καὶ ὠκοδόμησεν ὑψηλὸν τῷ *Χαμῶς* εἰ- 15 δώλῳ *Μωάβ* ἐν τῷ ὄρει, ἐπὶ προσώπου Ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ *Μελχώμ* εἰδώλῳ νιῶν *Ἀμίων*, καὶ τῇ *Ἀστάρτη* βδελύγματι *Σιδονίων*· καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς γυναιξίν αὐτοῦ ταῖς ἄλλοτριῆς, αἱ ἐθνικῶν καὶ ἔθνον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ὠργίσθη κύριος τῷ *Σολομῶντι*, καὶ ἔλεγε· ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐφύλαξας τὰ 20 **C** προστάγματά μου ἃ ἐνετείλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλην ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω ταῦτα, οὐδὲ ὄλην τὴν βασιλείαν

bilis est misericordia, ita et intolerabiles sunt poenae. porro autem in promptu est Solomonem derelicto vero deo patris sui Davidi simulacris divinum detulisse honorem, cum haec sint verba Achiae vatis ad Ieroboamum (3 Reg. 11) “ecce ego abrumpo regnum ex manu Solomonis. tibi decem tribus dabo: duas ipsi relinquam, in gratiam Davidi servi mei ac Hierosolymorum urbis meae, quam de omnibus Israelicis tribubus mihi delegi. causa est, quod me spreto Astartam Sidoniorum, Chamosum Moabitarum, et Melchomum Ammonitarum abominanda simulacra divino cultu honoravit.” duxit autem Solomon uxores multas alienigenas, et tandem etiam Pharaonis filiam, nuptiis contractis cum gentibus quarum affinitatibus et necessitudine deus interdixerat ob hanc rem, ne eae Israelicorum animos ea occasione a deo ad simulacrorum impium cultum abducerent. quod quidem Solomoni provecra iam aetate a suis uxoribus accidit, adeo ut Chamoso delubrum extrueret sublime in monte e regione Hierosolymae, itemque Melchomo et Astartae, Moabitarum Ammonitarum et Sidoniorum detestandis simulacris. atque eodem modo singulis suis peregrinis uxoribus est gratificatus, simulacra sua adolendo et sacrificando coequentibus. iratus itaque deus Solomoni dixit, quando is praecepta sua non observasset, se vicissim regnum ei de manibus ereptum servo ipsius traditurum, tametsi hoc ipso vivo non

λήψομαι· σκήπτρον ἐν δώσω σοι διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου καὶ διὰ τὴν βασιλείαν ἣν ἐξελεξάμην.”

Ἀποθανόντι δὲ τῷ Δαβὶδ ἐποίησε Σολομῶν μνημεῖον παρὰ τῷ Σιλωὰμ ἀντροῦδες διὰ βάθους, πρὸς τὸ μὴ ὀρᾶσθαι μεμη-
5 χανημένον. συγκαιώρῃξε δὲ τῷ πατρὶ καὶ χρυσοῖον πολλὰς μυ-
ριαάδας, ὡς Ἰώσηπός φησιν. ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Σολομῶν ἀποθα-
νῶν ἐτάφη. φασὶ δὲ καὶ Ὑρκανὸν ὕστερον τὸν ἱερέα, τῆς πό-
·λιως πολιορκουμένης, ἀνοῖξαι τὸ μνημεῖον καὶ χρυσοῦ τρισχίλια D
τάλαντα ἐκεῖθεν ἐκφορῆσαι. ἀλλὰ καὶ Ἡρώδην μετ’ αὐτὸν ἀνοῖξαι
10 μὲν τὸν τάφον, χρήματα δὲ μὴ εὔρειν· κόσμον δὲ χρυσοῦν καὶ
κειμήλια πάμπολλα τοῦτον ἀνέλκσθαι ἰστοροῦσι, πειραθῶτα δὲ
καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν πυρὶ ἐπιχεθῆναι.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Σολομῶντος Ῥοβοὺμ τὴν βασιλείαν
διαδέχεται. καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Σίκιμα, ὅτι ἐκεῖ πᾶς Ἰσραὴλ
15 ἀπήεσαν τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν· καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς Ῥοβοὺμ
‘ὁ πατήρ σου ἐβύρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον, καὶ
δουλεύσομέν σοι.’ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ‘ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν
τριῶν· ἀναστρέφατε, καὶ λαλήσω ὑμῖν.’ καὶ ἀπήγγειλε Ῥοβοὺμ P 99
τοῖς πρεσβυτέροις τὸ ῥῆμα τοῦ λαοῦ. καὶ αὐτοὶ εἶπον ‘ὡς ἤτη-
20 σατό σε ποιήσεις, καὶ αὐτοὶ δοῦλοι σου πύσας τὴς ἡμέρας.’
καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν παρεστώτων αὐτῷ
περὶ τούτου, καὶ αὐτοὶ εἶπον ‘λάλησον τῷ λαῷ οὕτως. ἡ σμι-
κρότης μου πυκντέρα ἐστὶ τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου. ὁ πατήρ

esset facturus, neque totum regnum ablaturus, sed unam tribum poste-
ris eius daturus, Davidi causa servi sui et electae a se urbis.

Vita functo Davidi sepulcrum Solomon apud Siloam aedificavit, totum in specus formam effectum, ne esset conspicuum. et cum patre eum ibi defodisse multa talentorum auri milia Iosephus scribit. ibidem et Solomon obita morte sepultus est. perhibent postea temporis Hyrcanum pontificem, cum urbs obsidione premeretur, aperto monumento auri talenta ter mille inde exportasse. post hunc Herodem idem tantam pecuniae nihil invenisse, sed aurea ornamenta atque reposita donaria permulta abstulisse; interiusque penetrare aggressum igni fuisse prohibitum.

Solomoni Roboamus successit. eum, cum ad comitia populi regem ipsam declaraturi Sichemam venisset, populus rogavit uti iugum, quod eis pater ipsius aggravasset, levaret: ita se paratos esse ad serviendum ipsi. Roboamus discedere populo atque triduo post ad accipiendam responsam redire iusso, populi postulata cum senibus communicavit. si consulerunt uti populo morem gereret, ita eum sub se perpetuo habiturum. consulti etiam a rege adolescentuli, quos circum se habere solebat, hortati eum sunt ut populo sic responderet, tenuissimam sui corporis partem crassiorem lumbis paternis esse. patrem ipsas

μον ὑπέτασεν ὑμᾶς ἐν κλοιῷ βαρεῖ, ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τῷ κλοιῷ
 αὐτοῦ· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι, ἐγὼ παιδεύσω
 ὑμᾶς ἐν σκορπίῳ· ταύτην τὴν βουλὴν τῶν παιδαρίων εἶπε Ῥο-
 βοὰμ ὑποστρέψαντι τῷ Ἰσραὴλ· καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς ὅτι
 B ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερὶς ἐν Δαβὶδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. 5
 ἀπότερχε Ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματά σου, βόσκει τὸν οἶκόν σου
 Δαβὶδ, καὶ κρίνε· καὶ διεμερίσθη ἡ βασιλεία Σολομῶντος· καὶ
 αὐτῷ μὲν τῷ Ῥοβοὰμ ἡ ἐξ Ἰούδα παραμένει φυλὴ καὶ ἡ τοῦ
 Βενιαμίν, αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα φυλαὶ Ἰεροβοὰμ τὸν τοῦ Ναβὰτ
 προεστήσαντο βασιλεῖα. ἦν μὲν τῷ Ῥοβοὰμ τῆς βασιλείας ὁ οἶκος 10
 ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν ταττόμενον πλῆθος
 Ἰούδας καὶ ὁ οἶκος Δαβὶδ, ἐκ τῆς ἐπικρατεστέρως φυλῆς εἰληφώς
 τὴν προσηγορίαν. τοῦ δὲ Ἰεροβοὰμ Σαμάρεια ἡ μητρόπολις,
 ὃ δὲ τῆς βασιλείας οἶκος ἐν Θαρσαῖ· ὄνομα δὲ τῷ ὑπ' αὐτὸν
 C λαῷ Ἰσραὴλ διὰ τὸ πλῆθος καὶ Ἐφραΐμ διὰ τὴν τῆς βασιλείας 15
 φυλὴν.

Κατὰ δὲ τὸν ὄγδοον μῆνα, ἐν τῇ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός,
 ἀνέβη Ἰεροβοὰμ ἐν Βεθὴλ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησε τοῦ θύειν
 ταῖς θαμάλεσιν αἷς ἐχώνουσε, καὶ παρέστησε τοὺς ἱερεῖς τῶν ἡμη-
 λῶν, οὓς αὐτὸς κατέστησεν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος τοῦ 20
 Θεοῦ παρεγένετο ἐν Βεθὴλ, ἐν λόγῳ κυρίου ἐξ Ἰούδα· καὶ Ἰερο-
 βοὰμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ τοῦ θύσαι. καὶ εἶπεν

17 codex habebat πεντηκοστόν. margo P

grave iugum imposuisse: at se id porro quoque aggravaturum. patrem
 in ipsis castigandis usum fuisse flagellis, se scorpios ad hoc adhibita-
 rum. hoc adolescentulorum consilium probavit Roboamus, itaque omnino
 respondit populo Sichemam reverse. ad haec populus uno ore prote-
 status est nihil porro sibi cum Davido et Iessaea prole commune: Israe-
 licos in suum quemque tabernaculum abire, ipsum Davidum suam do-
 mum pascere ac gubernare debere. hoc modo Solomonis regnum fissum
 est. nam Roboamo duae tantum tribus, Iudae et Beniamini, adhaese-
 runt: reliquae omnes Ieroboamum Nabati F. regem sibi constituerunt.
 regia Roboami fuit Hierosolymis, et multitudo regno eius subdita Iudas
 appellabatur ac domus Davidica, nomine a tribu praestantiore sumpto.
 at Ieroboamus regni caput habuit Samariam, regiam Tharsae; populus
 quam regebat Israelus ob multitudinem et Ephraimns ob regni tribum
 nuncupabatur.

Decima quinta die octavi mensis Ieroboamus Bethelam adscendit,
 ad aram quam exstruxerat ut buculis, quas fuderat, rem sacram face-
 ret, constituitque sacerdotes, qui in editis locis sacrificarent, a se con-
 secratis. ecce autem ex Iuda quidam divinus homo mandato dei instru-
 ctus Bethelam advenit. is, cum Ieroboamus altari suo sacrificandi gra-

ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ κυρίου ἑθυσιαστήριον, θυσιαστήριον, τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ. καὶ θύσει ἐπὶ σε τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τῶν θυόντων εἰς σε, καὶ ὅσα ἄνθρώπων καύσει ἐπὶ σε. **D**
5 καὶ ἔδωκεν εὐθὺς τέρας, λέγων ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ἐρήνεται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πίστις ἡ οὐσα ἐπ' αὐτῷ. καὶ ὡς ἤκουσεν Ἰεροβοάμ, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ συλλαβεῖσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ ἐξηχύθη. καὶ εἶπεν Ἰεροβοάμ· δεήθητι τοῦ προσώ-
10 που κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρέψάτω ἡ χεὶρ μου πρὸς με. καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἀπὸ προσώπου Ἰεροβοάμ. ἦν δέ τις ἄλλος ψευδοπροφήτης, κατοικῶν ἐν Βεθῆλ, πρεσβύτερος. **P 100**
καὶ μαθὼν ὅσα ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, κατεδίωξεν ὀπίσω
15 αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ δρυῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ φάγε ἄρτον. καὶ εἶπεν· οὐ φάγωμαι ἄρτον οὐδὲ πίωμαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι κύριος ἐνετείλατό μοι οὕτως. καὶ εἶπε· κἀγὼ προφήτης εἰμι καθὼς σύ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐλάλησέ μοι τοῦ ἐπιστρέψαι σε καὶ φαγεῖν ἄρτον.
20 καὶ ἠπάτησεν αὐτόν, καὶ ὑπέστρεψε καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε. γίνεται οὖν λόγος κυρίου πρὸς τὸν ψευδοπροφήτην τὸν ἀποστρέψαντα αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ· τάδε λέγει κύριος· ἄνθ' ὧν παρέβης τὸν νόμον κυρίου καὶ ὑπέστρεψας καὶ ἔφαγες καὶ **B**

12 τοῦ Ἰεροβοάμ R
 φήτην R

13 προφήτης R

βαθὴλ R

21 προ-

tia adstaret, ita divino instinctu altare est affatus "altare altare, hoc tibi denuntiat deus, in domo Davidi nasciturum puerum, Iosiam nomine, qui sacrificiales editorum locorum super te adolere solitos tibi impositos mactabit, ac supra te hominum ossa accendet." et fatum prodigio ut confirmaret, "en" ait "altare rumpetur, atque effundetur qui est ei impositus adeptus." haec audiens Ieroboamus manum suam hominis apprehendendi causa extendit: quae subito exaruit, simulque ara rapta adeptus effusus est. tum Ieroboamus vatem oravit uti deum pro se deprecaretur, uti sibi sua manus in integrum restitueretur. quo facto vates, et sanata manu, ex conspectu regis abiit. erat alius impostor quidam vatis nomine, senex Bethelae habitans. is cum audivisset quae a divino homine acta erant, eum persecutus est; inventumque sub quercu sedentem hortatus est ut secum reverteret ac cibum sumeret. divinus vero id abnuere, quod sibi interdictum dei eo loci neque edere neque bibere permitti diceret. ibi impostor ille, se quoque periade atque ipsum esse vatem, angelumque dei sibi mandasse ut ipsi retracto cibum daret. eo mendacio divinum permovit ut secum reversus ederet atque biberet. tum impostor dei instinctu vati denuntiavit, quandoquidem

ἔπιες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.' ἔξελθόντα δὲ λεῶν συναντήσας ἰθαγάτωσεν αὐτόν. Ἰεροβοὰμ δὲ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ.

Τῷ λη' ἔτει τοῦ Ἀσῶ βασιλέως Ἰούδα, βασιλευσεν Ἀχαάβ 5 ὁ πάντων βασιλέων πονηρότατος ἐν Ἰσραήλ, ὃς θυσιαστήριον ἔστησεν τῷ Βάαλ. οὗτος εἶχε γυναῖκα τὴν Ἰεζάβελ. ἐπὶ τούτου Ἀχιὴλ ὁ Βεθληλίτης ὑποδόμησε τὴν Ἰεριχώ· ἐν τῷ Ἀχιῶ τῷ πρωτοκίῳ αὐτοῦ ἰθιμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐν Σεγοῦβ τῷ νεωτέρῳ ἐπέ- C στησε τὰς θύρας αὐτῆς, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν 10 χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Ναυῆ. τότε καὶ ὁ προφήτης Ἠλίας εἶπε πρὸς Ἀχαάβ 'ὅτι κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, ὃς παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔστιαι τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος ἢ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ διὰ στόματός μου.' καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ χειμάρρῳ Χοράθ τῷ ἐπὶ πρόσω- 15 πον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐκεῖθεν· καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ κρέας πρῶτ', καὶ τὸ δειλὸς ὕφρον. τοῦ χειμάρρου δὲ τῇ ἀνομβρίᾳ ξηρανθέντος διὰ λόγον κυρίου ἔρχεται εἰς Σαρεφθαῦ καὶ χήρα γυναῖκα ἐπιξενωθείς ἡσθιεν αὐτὸς τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ D τέκνα αὐτῆς· καὶ ἡ δραχὴ τοῦ ἄλευρου οὐκ ἐξέλιπεν, οὐδὲ ὁ καμ- 20 ψύχης τοῦ ἐλαίου ἠλαττονήθη, ἕως οὗ διελύθη ὁ λιμός. ταύτης καὶ τὸν υἱὸν ἠγγειρεν ἐκ νεκρῶν, ὃν φασὶ τινες εἶναι Ἰωνᾶν τὸν

8 ὁ Ἀχιὴλ ὁ P: corr R
19 γυναῖκα R, γυνὴ P

βαθληλίτης R
22 ὁ P

12 πρὸς] τῷ R

contra dei mandatum reversus eo loci cibum ac potum sumpsisset, cadaver ipsius in sepulcro maiorum suorum non iri conditum. atque egressum inde divinum leo obviam factus interfecit. interim Ieroboamus a malitia non discessit.

Trigesimo octavo anno Asae regis Iudae regnum Israelicum tenuit Achabus, omnium regum deterrimus. is Baali aram statuit. uxorem habuit Iezabelam. eius tempore Achiel Bethelica Ierichuntum restauravit. cuius cum fundamenta poneret, primogenitum filium suum Achiam perdidit; ac minimum natu Segubum, cum portas aptaret. ita enim fore deus per Iosua Navae F. praedixerat. tunc etiam Elias vates Achabo dixit (3 Reg. 17) "ita vivit deus caelestium exercituum imperator, ante quem adstiti, ut per hos annos neque ros neque pluvia in terram cadet, nisi me edicante." ivitque Elias versus ortum solis, dei verbo instructus; delituitque ad torrentem Chorathum, qui est e regione Iordanis, et eius aquam bibit; corvique mane carnes, vespere panem ei attulerunt. cum vero torrens pluviarum defectu exaruiasset, iussu dei Sarephtham ivit. ibi hospitio usus viduae mulieris, ipse cum ea et eius liberis toto illo tempore cibum sumpsit, dum sterilitas ac penuria finirentur, cum interim neque farina cadi neque oleum trullae deficerent. huius etiam viduae filium mortuum in vitam revocavit; quem Ionam

προφήτην. τότε και την θυσιαν ἐποίησεν, ἐν ᾗ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν κατέκαυσε τὰ ὀλοκαυτώματα και τὸ ὕδωρ και τὸν χοῦν τῆς γῆς. ἐκεῖ και τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βῆλ και τοὺς προφήτας ἔσφαξεν ὡν, και ἕτερον κατήνεγκεν. Ἰεζάβελ δὲ τοῦτο μαθοῦσα βπροσηκίλησεν αὐτῷ, και ἔφυγεν Ἡλίας ἀπὸ προσώπου Ἰεζάβελ ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα. μόνος δὲ Ἀβδιοῦ ἐκ νέας ἡλικίας προφήτης γέγονε δι' ἐσέβειαν, ἀπὸ προφητῶν μὴ γενεαλογούμενος. ἦν δὲ τοῦ Ἀχαὺβ οἰκονόμος, ἐν κρυπτῷ σεβόμενος τὸν P 101 θεὸν Ἰσραήλ. οὗτος και ἑκατὸν προφήτας ἐν δυοῖσιν σπηλαιαῖς 10 κρύψας διὰ τὸν φόβον Ἰεζάβελ (ἀπέκτεινε γὰρ αὐτούς) ἄρτιω και ἔδωκε ἔθρεψεν, ἕως ἐλύθη ὁ λιμός. τότε και Ἡλίας ἐν λόγῳ κυρίου χρίζει Ἐλισαῖ ἐῖς προφήτην· εὗρισκει γὰρ αὐτὸν ἀροτριῶντα ἐν δώδεκα ζεύγεσι βοῶν. και εὐθὺς θύει μὲν τυὸς βόας, ἐν δὲ τοῖς σκεύεσιν ἀνάπτει πῦρ, και ἐψήσας δίδωσι τῷ 15 λαῷ φαγεῖν. και αὐτὸς ἀπῆλθεν ὀπίσω Ἡλίου, και διηκόνει αὐτῷ.

Ἀχαὺβ κρατήσας τὸν υἱὸν Ἄδερ τῆς Συρίας ἀπέλυσεν αὐτὸν μετὰ δώρων. και ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, Μιχαῖας ὄνομα, εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν λόγῳ κυρίου B 20 'πάταξόν με.' και οὐκ ἤθέλησε. και εἶπεν αὐτῷ 'ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, και ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἔξω, και πατάξι σε λέων· ὄπερ και γέγονε. και εἶπε πρὸς ἄλλον, και ἐπάταξεν αὐτόν, και συνετριβή. και καταδησόμενος ὁ προφήτης

7 γεγονῶς R

12 ἀροτριούντα R

21 ἀποτρέξις P: corr R

vatem illum fuisse autumant. tunc et sacrificium Elias peregit; ad quod caelitus ignis delapsus hostiam aquam et pulverem terrae consumpsit. ibi et Beli sacerdotes ac vates iugulavit 850, et pluviam devocavit. Iezabela, re comperta, graviter minata Eliae est. quam ille fugiens iter 40 dierum profectus est. solus Abdias iam inde ab adolescentia vates exstitit, genus a vatibus non ducens. quod ei ob pietatem evenit. cum enim esset procurator Achabi domesticus, deum Israelicum occulte venerabatur, ac 100 vates metu Iezabellae (mortem enim ea omnibus machinabatur vatibus dei) in duas speluncas abdiderat, ibique neque ad famis exitum pane et aqua eos alebat. eadem tempestate Elias iussu dei Elizeum unctione vatem inaugurat, cum in eum incidisset duodecim iugis boum arantem. Elisaeus statim mactatis bobus, instrumentis aratoriis accensis, percoctam eorum carnem populo vescendam praebet; atque ipse Eliam sectatur, et ei administrat.

Porro Achabus cum filium Aderi regem Syriae cepisset, donatum dimisit. ergo quidam ex vatum familia Michaeas nomine, alteri cuidam dei instinctu dixit "feri me." quod cum ille detrectaret, denuntiavit ei, quod mandato dei non esset obsecutus, ideo eum egressum a Leone caesum iri. atque ita factum est. alius deinde vati iussu ipsius plagas

‘τάδε λέγει κύριος· ὡς σὺ ἐφρόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας, διὰ τοῦτο ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξάν οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαί, ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρραι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου· καὶ τὴν Ἰεζάβελ καταφύγονται οἱ κύνες ἐν τῷ 5 προτειχίσματι Ἰσραὴλ.’ ὅπερ καὶ γέγονε. ἐξελθὼν γὰρ μετὰ βα- P 102 σιλέως Ἰούδα Ἰωσαφὰτ πολεμῆσαι τὸν βασιλεῖα Συρίας, τοξεύεται κατὰ τοῦ ἥπατος, καὶ ὑποστρέφει πρὸς Σαμάρειαν, αὐτὸς δὲ τελευτᾷ· τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἀπορίπτουσιν ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἔξλειξαν οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα αὐτοῦ. μικρὸν δὲ κάτω- 10 θεν αἱ πόρραι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. καὶ Ἰεζάβελ ἀπὸ τοῦ τείχους πεσοῦσα τοῖς κυσὶ κατὰβρωμα γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

Ὁχοζίας υἱὸς Ἀχαάβ κρατεῖ τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη δύο. οὗτος ἠρρώσθησε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ 15 μνησίων Θεὸν Ἀκκύρων, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἥλιος συνήντησεν αὐτοῖς. καὶ ἀποστραφέντες εἶπον τῷ Ὁχο- B ζία ‘ἀνὴρ δασὺς συνήντησεν ἡμῖν, καὶ ζῶνῃ δερματίνῃ ἐπὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀποστράφητε πρὸς τὸν ἀποσειλάντα ὑμᾶς, καὶ εἶπατε αὐτῷ· τάδε λέγει κύριος· διὰ τὸ μὴ 20 εἶναι Θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, σὺ πορευῆ ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ. οὐχ οὕτως. ἡ κλίη ἐν ἧ ἀνέβης, οὐ καταβήσῃ ἀπ’ αὐτῆς.’ καὶ εἶπεν ‘Ἥλιος δὲ Ὀισβίτης ἐστίν.’ καὶ ἀπέστειλεν ἠγούμενον πεντηκοντάρχη καὶ τοὺς πενήκοντι αὐτοῦ. καὶ Ἥλιος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ εἶπεν ὁ πεντηκοντάρχης πρὸς αὐτὸν ‘ἄν-

homicidio perpetrato alienam possessionem invasisti. iccirco, quo loco sanguinem Nabothi sues et canes linxerunt, eodem et canes sanguinem tuum lambent et in eo scorta lavabunt; ac Iezabelam canes vorabunt ante muros Iezraelenses.” exitus hoc vaticinium comprobavit: nam Achabus cum Iosaphato rege Iudae egressus in praelium contra regem Syriae, sagitta iecur ictus Samariam rediit ibique mortuus est; et cum sanguis eius elueretur apud fontem Samariae, eum sues et canes linxerunt, paulumque infra meretrices in eius sanguine lavarunt. Iezabela etiam de muro dejecta canibus escas fuit, sicuti deus fatus fuerat.

Ochozias Achabi F. regnum in Israelicis tenuit biennium. is cum aegrotaret, nuntios misit Accaronem, qui ex deo principe muscarum quaererent an valetudinem ex morbo suo esset recepturus. iis Elias occurrit, ac reversi Ochoziae nuntiarunt hominem ipsis hirsutum obviam factum, cinctu pelliceo: eum iussisse ut ad eum qui miserat rediret, eique nuntiarent deum ita fari, eum, scilicet quod in Israele nullus sit deus, ideo Baalam consultum misisse. non ita fore. ipsum de lecto, quem conscendisset, nequaquam descensurum. respondit Ochozias Eliam eum fuisse Thibitam, misitque viros quinquaginta cum suo praefecto. sedebat tum Elias in montis vertice. cui cum praefectus

Φρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε· κατάβηθι.² πρὸς ὃν
 C Ἑλλάς· εἰ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ,
 καὶ καταφάγεται σε καὶ τοὺς πενήκοντά σου.³ καὶ κατέβη πῦρ
 ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ.
 οὕτως ἐγένετο καὶ τοῖς δευτέροις. ὁ δὲ τρίτος πενήκοντάρχης 5
 ἐλθὼν, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἐδεήθη καὶ εἶπεν· ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ,
 ἐντιμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡ ψυχὴ τῶν παιδίων σου τούτων
 ἐν ὀφθαλμοῖς σου.⁴ καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς Ἡλιοῦ,
 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλεῦα, καὶ εἶπε κατὰ τὸ ῥῆμα
 τὸ ἔμπροσθεν· ἄνθ' ὧν ἐξαπέστειλας ἐπερωτῶν τὴν μυῖαν, ἀπο- 10
 στὰς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀποθανῆ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ.⁵ καὶ ἀπέθανεν
 Ὁχοζίας κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῷ σπηλαίῳ.
 D Μιωσσίως. ἐπὶ τούτου τοῦ Ὁχοζίου λιμώξαντες οἱ κατ' ἐκείνην
 τὴν περιχώρον, τὰ ἴδια σφάζαντες τέκνα κατέφαγον· ἐν κόπρῳ
 γὰρ περιστερῶν ἀντὶ ἀλῆς βύπτοντες ἐχρῶντο. 15

Ἐν δὲ τῷ τετρακισχιλιοστῷ ἐξακοσιοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀνε-
 λήφθη Ἑλλάς. ἐντεῦθεν ὑποστρέφων Ἐλισσαίε εἰς Ἱερικῶν θερα-
 πεύει τὰ πονηρὰ ὕδατα διὰ ἁλῶν. ἀναβαίνοντος δὲ εἰς Βεθῆλ
 ἐξῆλθον παιδάκια μικρὰ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐλθούσων αὐτὸν καὶ
 κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε.²⁰
 ὁ δὲ κατηρώσατο αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ
 ὄρουμοῦ, καὶ διέσρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παῖδας.
 P 108 κἀκεῖθεν ὑπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. ταύτην τὴν Σαμάρειαν ὁ
 πέμπτος βασιλεὺς Ἰσραὴλ κτίζει εἰς πόλιν (αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ νῦν

dixisset "vir dei, rex te vocat, descende," respondit "si ego vir dei sum, de caelo ignis decedat, ac te cum tuis 50 viris perimat." idque statim factum est. eadem evenerunt iis qui secundo loco missi fuerunt. tertius cum 50 viris eodem missus in terram procubuit, vatemque obtatus est uti sibi suisque parceret. monuit autem angelus dei Eliam ut descenderet; isque cum illis ad regem profectus, priorem sermonem repetiit, quod deo deserto, ad principem muscarum consultum misisset, ideo non vincturum, sed moriturum. mortuus est ergo Ochozias secundum verba Eliae, et requievit in spelunca Mosis. huius Ochoziae aetate circum ista loca incolentes penuria eo adacti sunt ut suos liberos necatos comederent, fimo columbarum pro sale adhibito.

Elias in caelum raptus est anno mundi 4602. inde reversus Eliseus Ierichuntem sale iniecto vitiosas aquas correxit. idem cum Bethelam adscenderet, pueruli urbe egressi eum lapidibus impetiverunt, atque illaserunt vociferando "adscende, calve, adscende." eos Eliseus cum esset exsecratus, subito ex silva duo ursi egressi pueros quadraginta duos discorperunt. inde Samariam reversus est. hanc urbem quintus Israelicus rex condidit: nunc Sebaste appellatur, id est Augusta.

τον καὶ ὕδωρ.' καὶ φαργόντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι οἱ μονόζωνοι Συρίας τοῦ ἔλθειν εἰς τὸν Ἰσραήλ.

Μετὰ δὲ Ὀχοζίαν βασιλευσεν Ἰωράμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ ποιηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ, 5 βασιλεύσας ἔτη δεκαδύο· ὃς ὑποτάξας τὸν Μασὰ βασιλέα Μωάβ ἦν λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ φόρον κατ' ἐνιαυτόν, ἄρονος χιλιάδας ἑκατὸν καὶ κριοὺς χιλιάδας ἑκατόν. ἐφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἕλλας. καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Συρίας καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ Σαμάρειαν, καὶ γέγονε λιμὸς μέγας ὥστε πρῶτην κεφαλὴν ὄνου 10 ἀργυρίων τριάκοντα. καὶ ἦν Ἰωράμ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τεύχους. καὶ γυνή τις ἐβόησε πρὸς αὐτόν 'σῶσον κύριε βασιλεῦ.' καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε 'μὴ σῶσαι σὲ κύριος; πόθεν σώσω σε; μὴ ἀπὸ τῆς ἄλωνος ἢ ἀπὸ τῆς ληροῦ;' καὶ φησιν ἡ γυνή 'οὐχί, βα- P 104 σιλεῦ. ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι, δὸς τὸν νιόν σου, φαργώμεθα 15 αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν νιόν μου αὔριον· καὶ ἐψήσαντες αὐτὸν χθὲς ἐφάγομεν, καὶ σήμερον ἔκρυψε τὸν νιόν αὐτῆς.' ὅπερ ἀκούσας βασιλεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε 'τάδε ποιήσει μοι ὁ θεός, καὶ τάδε προσθήη, εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ 20 Ἐλισαίου σήμερον ἐπ' αὐτῶ.' καὶ ἀπέστειλε τὸν τριστύτην, ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης 'τάδε λέγει

tum arponi mandavit. quibus refecti ad dominum suum redierunt, neque ab eo tempore levis Syriorum armatura in Israelicos ullam impressionem fecit.

Ochoziae Ioramus frater successit; qui cum se adversus deum male gereret, duodecim annis regno gesto ab Iehuo est interfectus. is Ioramus regem Moabitum Masam devictum a se tributarium fecit, accipitque ab eo quotannis tributi nomine agnos 100000 totidemque arietes. eo regnante Elias ille magnus in caelum sublatus est. et Ader Syriae rex venit ac Samariam circumsegit; qua obsidione tanta in urbe fames exstitit ut caput asini 30 argenteis nummis venderetur. ea durante, cum Ioramus murum obiret, quaedam eum mulier contenta voce interpellavit, "serva" inquit "me, domine rex." is respondit hoc quidem a deo esse postulandum. an enim putaret sibi vel de area vel de torculari posse opem abs rege ferri? mulier respondit nihil tale se flagitare. muliere alia (ea coram aderat) ita rogante suum se heri filiam mactasse, coctumque ab ipsis communiter esse manducatum: ea autem se id lege fecisse, ut postridie illa suum ad coenam praeberet, quem hodie ipsa abscondat. hoc audito rex vestimenta sua laceravit, conspexitque populus saccum quo cutis regis amicta erat. diris autem tum execrationibus sese rex devovit, nisi eo ipso die Elisaeum capite truncasset. ac misit eum qui a rege erat tertius ac intimus regis satelles. huic vates ita est locutus. "ita fatur deus: cras hac eadem hora mon-

κύριος. αὔριον, ὡς ἡ ὥρα αὔτη, μέτρον σεμιδύλειωσ σίκλου και δίμετρον κριθῆσ σίκλου ἐν ταῖσ πύλαισ Σαμαρειάσ.’ και εἶπεν ὁ τριστάτης ‘εἰ ἀνοῖξει κύριος τοὺσ καταρράκτασ τοῦ οὐρανοῦ, οὐδ Β μὴ ἔσται τοῦτο.’ ὁ δὲ Ἐλισαῖοσ φησὶν ‘ἰδοὺ ὄψει τοῖσ ὀφθαλμοῖσ σου, και ἐκείθεν οὐ μὴ φάγη.’ και ἄνδρες λεπροὶ τέσσαρεσ παρὰ τὴν πύλην τῆσ πόλειωσ καθήμενοι, και τὸν λιμὸν μὴ φέροντες, ἐβουλεύσαντο πρὸσ τοὺσ ἐναντίουσ αὐτομολῆσαι. και δια-
 10 νωστύντεσ ἐν τῷ σκότει εἰσῆλθον εἰσ τὴν παρεμβολὴν Συρίας. και ἰδοὺ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ, ὅτι κύριος ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν
 15 παρεμβολὴν Συρίας φωνὴν ἀρμάτων και ἵππων και δυνάμειωσ μεγάλησ. και ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκότει πάντεσ, καταλείψαντεσ ἅπαντα. και τῶν λεπρῶν διμωσαφησάντων ἐν τῇ πόλει, ἀπέστει-
 20 λεν ὁ βασιλεὺσ γυνῶναι εἰ ἀληθῆσ ὁ λόγος. και πορευθέντεσ ὀπίωσ τοῦ βασιλέωσ Συρίας ἔωσ τοῦ Ἰορδάνου, ἰδοὺ πῦσα ἡ ὁδὸσ πλή- C
 15 ρησ ἱματίων και σκευῶν ὧν ἔρριψεν ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούσ. και ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεισταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαὸσ τῆσ πό-
 λειωσ και διήρπισε τὴν παρεμβολὴν Συρίας, και ἐγένετο μέτρον σεμιδύλειωσ σίκλου και δίμετρον κριθῆσ σίκλου κατὰ τὸ ἔῃμα κυ-
 20 ρίου. τοῦ δὲ βασιλέωσ καταστήσαντοσ τὸν τριστάτην ἐπὶ τῆσ
 πόλησ, συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸσ (και ἀπέθανε) μὴ φαγόντι ἐκ τοῦ σίτου κατὰ τὸ ἔῃμα τοῦ προφήτου.

Και μέντοι και τὸ Ἰεριχόντειον ὕδωρ δι’ ἐγγῆσ ἰάσατο. πικρὸν γὰρ ἦν φύσει και δύσποτον και πηρὸσ τεκνογονίαν ἐμπόδιόν D

surā simillaginis siclo et duae mensurae hordei siclo vendentur in portis Samariae.” at ille satelles “ne si quidem fenestras caeli aperiat deus, hoc ullo modo fieri potest.” Elisaeus contra “sane” inquit “hoc ita fieri oculis tuis videbis, neque tamen inde quicquam gustabis.” ea ipsa nocte quattuor leprosi qui ad urbis portam desiderabant, fame superati ad hostes transfugere statuerunt. si cum per tenebras Syrorum castra essent ingressi, neminem omnino hominem ibi repererunt. etenim deus fecerat ut in iis castris sonitus curruum equorum magnisque exercitus audiretur; quo perterriti Syri omnibus rebus relictis in tenebris profugere. quam rem cum leprosi in urbem renuntiassent, misit rex quosdam exploratum anno id indicium verum esset. qui regis Syri vestigia usque ad Iordanem fluvium secuti totam viam vestibus et vasis repletam viderunt, quae trepidantes inter fugiendum Syri abiecerant. exploratoribus reversis populus urbe se ad hostium castra diripienda effudit. atque ita tum impleta sunt quae de vilitate annonae per vatem deus praedixerat. ille autem a rege tertius, cum eum rex portae praefecisset, obtritus a populo perit, non gustatis iis alimentis, sicuti et vates fore affirmaverat.

Idem Elisaeus precibus obtinuit ut aquae Ierichuntiae essent salubres, cum natura essent amarae, potui incommodae, fecunditati adver-

τε καὶ θανατηφόρον, ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς ἀρδεῖαν ἀνεπιτήθειον· ὅπερ εἰς εὐχρησίαν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι μεταβληθὲν εὐκαρπίας μάλιστα πολλῆς καὶ σωτηρίας ἐπέηχε τῇ χώρᾳ πρόξενον. ἄχρι γὰρ δεῦρο πλημμυροῦν μεγίστην πιαίνει πεδιάδα, καὶ τρέφει παραδείσους καὶ φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα, ὧν οἱ πλεῖστοι 5 πατούμενοι καὶ ἀποθλιβόμενοι μέλι πολὺ ἐκχέουσιν. ἔστι γὰρ μελιτοφόρος καὶ ἀρωματοφόρος ἡ χώρα πάνυ, φέρουσα κίτρον καὶ μυροβάλλυον καὶ ὑποβύλαμον ὅτι πλεῖστον· ἦτις δι' ὀλλῶν καρπῶν καὶ ἀνθρώποις ἐπιθυμητῶν εὖ μάλιστα τῷ παραδείσῳ πως παρεικύζεται.

10

- P 105 Μετὰ δὲ Ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν Ἰησοῦ υἱὸς Ναμεσιου. τούτου εἰσερχομένον ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας παρέκλυεν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρῖδος περικεικαλωπισμένη· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξε τοῖς εὐνούχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν. τούτου δὲ γεγονότος Ἰεζάβελ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. ἐπά- 15 ταξε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα υἱοὺς Ἀχαὰβ καὶ τοὺς περιλειφθέντας αὐτοῦ πάντας ἐν Σαμαρείᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ. συναθροίσας δὲ ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔφη πρὸς αὐτοὺς μετὰ πανουργίας Ἀχαὰβ μὲν ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγα, Ἰησοῦ δὲ πολλὰ δουλεύσει αὐτῷ. καὶ νῦν πάντας καλέσατε πρὸς με τοὺς 20 B προφῆτας καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, ὅτι μεγάλη μοι θυσία τῷ Βάαλ· πῦς γὰρ ὅς ἂν ἀπολείψῃ, οὐ ζήσεται· συναθροισθέντων οὖν πάντων, καὶ τοῦ εἰδωλείου πλησθέντος, στόμα πρὸς στόμα φησὶν

sae et letales ac nonnunquam etiam ad rigandum solum inutiles. quae aqua mutatione ista hominum et pecoris usui accommodata, fertilitatis ac salutis plurimum isti regioni conciliavit. nam in hunc usque diem exundans campestrum maximam regionem impingat, nutritque pomaria et palmeta mellifera, quorum fructus calcati atque pressi magnam mellis vim effundunt. est enim apprime mellifera et aromatifera ista regio, citrum producens et glandem unguentariam et opobalsami plurimum, ut propter raros et hominibus desiderabiles fructus non absurde paradiso comparari posse videatur.

Ioram Iehus successit, Namesii F. is cum Samariam intraret, Iezabela exornato corpore de fenestra prospexit. Iehus eius eunuchis imperavit uti eam praecipitarent; quo facto Iezabela ab equis obtrita, a canibus devorata est. idem rex etiam septuaginta filios Achabi omnemque eius stirpem superstitem Samariae interfecit secundum Eliae vaticinium. inde coacta omni multitudine astute eos compellavit: Achabum exiguos, se multo plures Baali cultus praestitutum. proinde omnes Baalis vates ac pontifices ad se convocarent: nam se magnum Baali sacrificium instituisse, et necaturam, si quis illorum ab hoc abfuisset. ita iis omnibus congregatis, ac fano simulacri repleto, diserte mandavit servis

ὁ βασιλεὺς τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ ἐρευνήσατε ἀκριβῶς εἰ ἔσται μεθ' ὑμῶν τις τῶν δούλων κυρίου. καὶ μηδεὶς εὐρεθέντος ἐκέλευσε τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν πάντα ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ τὸν Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέκρησε. πλην 5 οὐκ ἐφύλαξεν εἰς τέλος τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι δύο.

Μετὰ δὲ Ἰηοῦ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη κξ'. μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωὰς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε 10 τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ιδ'. ἐφ' οὗ Ἐλισαῖ ἐτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωὰς τὴν προτέραν διὰ συμβόλων κατὰ Συρίας νῆκην, ἐπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεύσαι πεντάκις· καὶ τὸ μὲν τρίτον ἐστόχως ἔρριψε, τὸ δὲ τέταρτον ἠστούχησε, καὶ προφητεύει αὐτῷ ἕως τρίτης συμβολῆς νικῆσαι 15 τοὺς Σύρους, τὰς δὲ ἑτέρας ἠτήθηται. εἰ γὰρ ἄχρι τῶν πέντε τὰ βέλη ἐστόχως ἐβεβλήκει, πεντάκις ἂν παραταξάμενος τὴν Σύρων ἀρχὴν κατέβαλε.

Γίνονται οὖν ὁμοῦ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλευσάντων ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου ἔτη υςη'. οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν 20 κβ', πάντες δὲ ἐξ ἑνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαβὶδ. ἐφ' ὧν ἦσαν D προφηταί, ἐπὶ μὲν Σαουλ Δαβὶδ καὶ Σαμωνὴλ, ἐπὶ δὲ Δαβὶδ αὐτὸς ὁ Δαβὶδ, Γάδ, Νάθαν, Ἀσάφ, ἐπὶ Σολομῶντος καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας ὁ Σιλωνίτης, Σαμῆς ὁ Ἀδών. ἐπὶ δὲ Ἰω-

23 Μιχαίας] Ἀχίας margo P

Baalis rex uti dispicerent ocquis in turba esset dei cultor. cum inter Baalicos horum nullus inveniretur, regii famuli iussu regis Baalicos omnes ferro trucidarunt, Baalemque cum omni eius instrumento cremaverunt. ceterum Iehuus non perseveravit usque ad finem servandis dei praeceptis. in bello cecidit, regno per annos viginti duos gesto.

Successit ei Ioachazus filius, qui cum impie viveret, regno per annos viginti septem functus obiit. post hunc regnavit filius eius Ioas annos quattuordecim, impius ipse quoque. eo regnante Elisaeus moritur, praedicta prius Ioae de Syriis victoria, idque per signa. iussit eum sagitta terram quinquies petere. tertium Ioas scopum attigit, quarto aberravit. itaque ei vaticinatus est Elisaeus tribus eum praeliis de Syriis victorem fore, reliquis succubiturum. quodsi quinquies scopum attigisset, quinquies collatis signis Syrorum imperium eversurum fuisse.

Annorum quibus Hierosolymis regnatum fuit a Davide usque ad Sedeciam, summa est quadringentorum nonaginta octo. reges fuerunt viginti duo, omnes Davide prognati. vates fuerunt Sauli tempore Samueus et Davidus, Davidi ipse David, Gadus, Nathanus, Asaphus, Solomoni et posterorum Achias Silonites, Samaeas Adonius, sub Iosaphato et

σάφατ και τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας, Ἑλίας, Ἐλισαῖος, Ἀβδίου.
ἐπὶ δὲ Ἰησοῦ Ὀζιήλ, Ἐλεάζαρο, Ἀζαρίας. ἐπὶ δὲ Ἐζεκιου και
τῶν μετ' αὐτὸν Ὠσηέ, Ἀμώς, Ἡσαΐας, Ἰωνᾶς. ἐπὶ δὲ Ἰωσίου
και τῶν μετ' αὐτὸν Ἰερεμίας, Σοφονίας, Ὀλδά, Βαρούχ. ἐπὶ
Σεδεκίου Ἰερεμίας, Ἀβακούμ. μετὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπὶ 5
Ἰησοῦ Ἀγγαῖος και Ζαχαρίας. Δανιήλ και Ἰεζεκιήλ ἐν τῇ αἰχμα-
λωσίᾳ ἐν Βαβυλῶνι προεφήτευσαν.

P 106 Ἰωσάφατ ἐπὶ Ἐλισαίου χρισθεὶς εἰς βασιλέα ἐπὶ Σαμαρείας
πάντα τοῦ Ἀχαάβ τὸν οἶκον ἐτιμωρήσατο. αὐτὸν μὲν γὰρ τὸν
βασιλέα Ἰωράμ κατατοξεύσας ἀναιρεῖ, κρημνῶ δὲ Ἰεζάβελ τὴν 10
τούτου διαχειρίζεται μητέρα. και ὁ τοῦ Ἀχαάβ υἱὸς διαχειρισά-
μενος προθύθηκεν αὐτῶν ἐπὶ τὰς διεξόδους τὰς κεφαλὰς. ἔπειτα
συναγαγὼν πάντας τοὺς τοῦ Βάαλ προφήτας και ἱερεῖς, δημοστειλῆ
θυσίαν ἐπιτελεῖν προσποιησάμενος, πάντας ὑφ' ἑν ἄποσφάττει,
και τὸ εἰδωλεῖον κατυσκάπτει και καθιστῆ ἴντρομμα. ἐβασίλευσε 15
δὲ ἔτη κη'.

Ἰωᾶς υἱὸς Ὀχοζίου βασιλεύει μετ' αὐτὸν ἔτη ιε'. οὗτος
B τὴν Γοθολιὰν ἀνείλεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευεν Ἰωδαέ, ζήσας ἔτη
ρλ'. σημειωτέον ὅτι τοῦτον οὗτος φαίνεται μόνος βιώσας τὸν
χρόνον μετὰ Μωϋσῆν. 20

Τῷ δὲ γημῇ ἔτει τοῦ κόσμου προφήτης Ἐλισαῖος τελευτᾷ,
και θάπτουσιν αὐτόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ μονόζωνοι Μωᾶβ ἦλθον.

11 δ] τοὺς?

15 λυτῶνα?

successoribus Michaeas, Elias, Eliseus, Abdus, sub Iehu Ozielus, Elea-
zarus, Azarias. Ezechia regnante ac deinceps Oseas, Amosus, Esaias,
Ionas. Iosiae aetate ac post Ieremias, Sophonias, Oldas, Baruchus.
Sedeciae regno Ieremias, Abacucus, post exsilium sub Iesu Aggaeus et
Zacharias. Danielus Ezechielusque in ipso exsilio Babylone vaticinati
sunt.

Iosaphati F. ab Elisaeo sacra unctione regno Samariae inunctus
totam Achabi familiam ultus est. nam et Ioramum eius filium regem
sagitta interfecit, et huius matrem Iezabelam praecipitavit, et Achabi
filios cum necasset, eorum capita in biviis exposuit. inde simulato se
solemne sacrificium peracturum, universos Baalis vates atque sacerdotes
conduxit, atque ad unum omnes iugulavit, fanumque simulacri demolitus
in latrinam convertit. regnavit annos duodetriginta.

Ioas Ochosiae filius post eum annos sedecim. is Gotholiam necavit.
hoc regnante Iodaas sacrificavit, annos natus 130. estque notandum
hunc solum ad tantam aetatem pervenisse post Mosem.

Anno mundi 4648 vates Eliseus moritur ac sepelitur. paulo post
praedones Moabici in terram Israelicam impressionem faciunt, ac hemi-

ἐν τῇ γῆ, καὶ ἔθαψαν ἄνθρωπον ἐν τῷ μνημείῳ Ἐλισαί. ὡς οὖν προσήγγισεν ἐκεῖνος τοῖς ὁστέοις τοῦ προφήτου, ἀνέζησε καὶ ἔσθη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ἰεροβοὰμ ὁ υἱὸς Ἰωὰς ἐβασίλευσεν ἔτη μᾶ'. ἐπὶ τούτου 5 προεφῆτεον Ἰωνᾶς καὶ Ἀμώς. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας ἕξ. Σελούμ τὸν Ζαχαρίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσε μῆνας δέκα. Μαναιὴμ τῷ Σελούμ ἐπανουστὸς ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα. οὗτος μὴ δεξαμένων 6 αὐτὸν τῶν ἐν Θερσαῖ χειρωσόμενος ἀναιρεῖ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διαρρήσει. Φακίας τοῦ Μαναιὴμ υἱὸς τὸν πατέρα 10 διαδεξάμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. Φακίε ὁ τοῦ Ῥωμελίου τὸν Φακίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσεν ἔτη ἡ'. ἐπὶ τούτου Θεγλαφυλισσάρ ὁ Ἀσσυρίων βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιστρατεύσας τὰ πλείστα τῆς γῆς αὐτῶν σφετερίζεται. Ὡσηὲ μετὰ τὸν Φακίε, ὁ τοῦ Ἰλᾶ βασιλεύει ἔτη θ'. ἐπὶ τούτου Σαλμανασσάρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων 15 ἐπιστὰς τῇ Σαμαρείᾳ αὐτὸν τε ἄγει αἰχμάλωτον καὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ σὺν αὐτῷ, καὶ κατοικίζει αὐτοὺς ἐν Ἀλαῆρ καὶ Ἀβὼρ, Μηδικαῖς πόλεσι, καὶ ἐπὶ ποταμῷ Γοζᾶν, ἔνθα τῆς εἰς θεὸν 20 πυραβύσεως δίκας ἐκτινύουσι κακουχοίμενοι. ὁ δὲ Ἀσσύριος Βαβυλωνίους ἐν Σαμυρείᾳ πέμψας ἀσχροῦς καὶ ἀνόμως βεβιωκότας, οἰκεῖν αὐτόθι ἐκέλευσε. τούτους ὁ θεὸς λέοντας ἐξαποστέλλων διέφθειρε. πνυθόμενος δὲ ὁ βάρβαρος καὶ συνειὶς θεῶν ἔκρινεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκεῖνης τῆς κατὰ νόμον θεῶν λατρίας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἔνα τῶν ἱερῶν ἐξαποστείλας τὸν Ἔσδραν τὰ νομιζόμενα αὐτόθι ποιεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ καταμένων ἐν Βεθῆλ τὸν νόμον αὐ-

nem quendam in Elisaei monumento sepeliunt: is ut ossa vatis attigit, redivivus in pedes suos constitit.

Ieroboamus Iosae filius regnavit annos quadraginta unum. eo regnante Ionas et Amosus vaticinati sunt. successit ei Zacharias filius. quem, cum 6 menses regnum tenuisset, Sellumus necavit, decemque menses regnavit. hunc Manaimus deiecit; et regno potitus decennium praefuit. is Thersam, cum oppidani eum non admitterent, vi cepit, oppidanos interfecit, ac gravidas etiam mulieres discidit. successit ei Phalcias filius, ac biennium regnavit. hunc Phaceas Romelii filius cum interfecisset, octennium regnum tenuit. hoc regnante Theglaphalassar Assyriorum rex Iudaeae bellum intulit, maioremque eius partem in suam potestatem redegit. Oseas Ilae filius post Phaream annos novem regnavit. tum Salmanassar Assyriorum rex Samariam expugnavit, regemque cum toto Israelio populo captivos abduxit, ac Alare et Aboro Medicia in urbibus collocavit ad flumen Gozanem. ibi in magnis calamitatibus viventes impietatis suae poenas dederunt. sed victor Babylonios, quorum vita erat flagitiis cooperta, habitatum Samariam misit; quos deus immisissis leonibus perdidit. barbaras ea re cognita, sentiens oportere in ista terra deum ex praescripto legis suae coli, unum de sacerdotibus Esdram misit, qui rite ibi quae essent agenda conficeret. is Bethelae

τοὺς ἔξεπαίδευσεν, καὶ τὸν θεὸν σέβασθαι αὐτοὺς ἐδίδασκε. καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου συμβαίνει ἐκ τῶν λεόντων τὴν γῆν ἡρεμῆσαι. τοὺτους εἰσέτι Σαμαρείτας ἀπὸ τῆς χώρας προσαγορεύουσι· διὰ P 107 καὶ ἀλλόκοτοι τὰς προαιρέσεις, διὰ δὲ τὴν τοῦ νόμου διδασκαλίαν βραχεῖαν ἔχουσι θεοσεβείας ἔμφασιν· οὐδὲ γὰρ τῆς δεκαλόγου 5 πλείον παραλαβεῖν ἠξιώθησαν.

Ἐνταῦθα τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας οἱ χρόνοι κατέληξαν εἰς ἔτη τριακόσια τρία καὶ μῆνας ἑπτὰ, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ Ἰεροβόαμ τοῦ Ναβιάτ, καταλήξαντες δὲ εἰς Ὡσημ τὸν τοῦ Ἰλῦ καὶ τὴν ὑπὸ Σαλμανασσάρ τοῦ Ἰσραὴλ μετοικεσιαν ἀπὸ Σαμαρείας εἰς 10 Μήδους. ἤκμαζε δὲ καὶ ἡ προκειμένη τῶν ἐκ Δαβὶδ βασιλεία, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῆς τοῦ Σαουλ ἔχουσα μοναρχίας, καταλήξασα δὲ ἐπὶ τὸν Ῥοβοάμ τὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἄβια δια- B δεξάμενος τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν βασιλεύει ἔτη τρία ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀσῶ ἔτη μᾶ· οὗτος ἤδη γηραιὸς ὢν ἀρθρῆτικῶς τοὺς πόδας 15 ἤλγησε πάθει. Ἰωσάφατ μετὰ τοῦτον ἔτη κέ· ἐπὶ τούτου προεφῆτευσεν Μιχαίας καὶ Ἀβδίας καὶ Ἐλεάζαρ καὶ Ἀνανίας. Ἰωράμ τὸν πατέρα Ἰωσάφατ διαδεξάμενος ἔτη ἡ·

Ἐν Σαμαρείᾳ Γοθολία ἡ θυγάτηρ Ζαμβρῆ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ ἔτη ἡ· αὕτη πασῶν ἀσεβειστάτη γενομένη γυναικῶν πάν- 20 τας ἀναίρει τοὺς Ὀχοζίου παῖδας, Ἀχαὺβ τῷ Ἰσραηλιτῇ βασιλεῖ τιμωρομένη· ἐδόκει γὰρ ἐκ τοῦ γένους εἶναι τούτου. Ἰωσαβὶδ δὲ ἡ τοῦ Ὀζίου ἀδελφή, γυνὴ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαέ, κλέψασα C Ἰωᾶς τὸν Ὀχοζίου υἱὸν ὀκταετῇ τυγχάνοντα Ἰωδαέ προσήγαγεν.

moratus populum legem divinam ac dei cultum docuit. quo factum est ut regionem leones infestare desinerent. hos etiamnum Samaritas a loco vocant: propterea etiam a Iudaeis diverso instituto vitae, tamen ob legis disciplinam aliquantulum religionis prae se ferunt. neque enim praeter decalogum quicquam iis discere concessum fuit.

Hic finis est regni Israelici, quod annos 303 mensesque 7 duravit, coeptum a Ieroboamo Nabasi F. et finitum Osea Ilae F. rege, cum is ac populus Israelicus a Salmannassare est a Samaria in Medium deportatus. ceterum a decimo regni Sauli anno regnum Davido et eius progeniei propositum coepit; floruitque ita ut in Roboamo Solomonis F. deficeret. huic Abias successit, regnumque per annos tres Ierusalemiae gessit. Asas deinde annos 40. is magno iam natu ex pedum articulis laboravit. post hunc Iosaphatus annos 25: eo regnante Michaeas, Abdias, Eleazarus et Ananias vaticinati sunt. Ioramus patri Iosaphato susceptus annos 8.

Samaritiae Gotholia, filia Zambrae regis Israelici, annos 8. haec omnium mulierum sceleratissima Ochoziae universam prolem interficit, ulta hoc modo Achabum Israelicum regem, qui ex ea gente videbatur fuisse. sed Ioxabea Ochoziae soror, uxor Ioiadae summi pontificis, Iosum filium Ochoziae octo annorum suffurata Ioiadae tradidit; quem is

αὐτὸς δὲ χρίσας ἀνέδειξε βασιλέα, Γοθολιαν ἀνελών. εὐσεβῆς δὲ κατ' ἀρχὰς γενόμενος πάντα καθαιρεῖ τὰ εἰδῶλα, πλὴν τῶν μετεώρων. εἰδωλολατρεῖ δὲ ἐπὶ τῷ τέλει Ἰωᾶς, καὶ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαεὶ υἱὸν τὸν προφήτην, αἰτιώμενον τὴν ἐκτροπὴν, καταβλέψας ἀναιρεῖ. βασιλείῃ δὲ ἔτη μ'. Ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ'. ἐπὶ τούτου Σίβυλλα ἢ Κυμαία ἠγνωρίζετο. Ὀζίας ὁ καὶ Ζαχαρίας, υἱὸς Ἀμεσίου, ἔτη νβ'. οὗτος Θεοσεβῆς ἀνὴρ ἦν· ὅστερον δὲ τῶν ἁγίων ἐπιβῆναι πειρασθεὶς λεπρούται, καὶ ἐδικάζεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ ἀρχιερεὺς Ἀζαρίας, προφήτης 10 δὲ Ἀμὼς καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡσηὲ καὶ Ἰωνῆς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Λυκοῦργος Λακεδαιμονίων ἐνομοθέτει. D

Ἰωᾶθαμ ὁ υἱὸς Ὀζίου ἔτη ις'. ἐπὶ τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Ἰφίτος τὰς Ὀλυμπιάδας ἐπέστησεν, ὃ ἔστι τετραετηρικός χρόνος. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ κυρίως Ὀλυμπιάς ἢ σελήνη καλεῖται διὰ τὸ 15 κατὰ μῆνα περιπολεῖν τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ὀλυμπον ἐκάλουν. ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος ἐγεννήθησαν, οἵτινες ἐν τῇ ζ' Ὀλυμπιάδι τὴν Ῥώμην ἤρξαντο κτίζειν. τούτων τὴν διήγησιν πλατύτερον ἐν τῇ τάξει τῶν βασιλέων εὐρήσεις.

20 Ἐζεκίας τὸν Ἀχάζ διαδεξάμενος ὁ υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κθ'. P 108
ἐν τῷ ζ' ἔτει τούτου μετωκίσθη ὑπὸ Σαλμανασάρ τοῦ καὶ Ναβονουσσάρου, βασιλέως Ἀσσυρίων, Σαμάρεια αἰχμαλωτισθεῖσα.

unctione sacra regno inanuravit, ac Gotholiam necavit. Ioasus ab initio pius fuit et simulacra omnia abolevit, solis collibus non excisis. sed ad extremum impios simulacrorum cultus amplexus, vatem Zachariam Ioiadae F, quod is hanc regis perversionem culparet, lapidibus obrutum necavit. regnavit annos quadraginta, Amasias filius eius, annos viginti novem. huius aetate Sibylla Cumaeae innotuit. Ozias, qui et Zacharias, Amasiae filius annos quinquaginta duos. fuit hic vir religiosus: sed postea temporis templi aditum intrare conatus in lepram incidit, filiusque ipsius loco eius populo dixit. erat tum pontifex maximus Azarias, vates Amosus et eius filius Esaias, ac Oseas et Ionas. ea tempestate Lycurgus Lacedaemoniis leges posuit.

Ioatham Oziae F. regnavit annos sexdecim. primo huius regni anno Iphitus Olympiadas instituit, quod est quattuor annorum tempus. apud Aegyptios autem proprie lunae Olympiadis nomen tribuitur ideo, quia mensis spatium signiferum orbem circuit, quem Olympum veteres dixerunt. prima ista Olympiade Romulus et Remus nati sunt, qui septima Olympiade Romam coeperunt condere; quarum rerum narrationem copiosiore in regum recensione invenies.

Ezechias patri Achazo successit, regnumque annos 29 gessit. hoc sextum annum regnante Salmanassar, qui et Nabunassar dicitur, rex Assyriorum, Samaria capta Israelicam populum captivum abduxit. haec

αὕτη πρώτη ἡ αἰχμαλωσία Ἰσραήλ. οὗτος δὲ καὶ Σαρδανάπαλος ἐλέγετο, ἦν δὲ πατὴρ τοῦ Ναβουχοδονόσορ. ἀναγκαῖον δὲ ζητησῆναι περὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας, πῶς ταύτης πρὸ εἴτῶν καθαιρεθείσης ὑπὸ Ἀρβάκου τοῦ Μήδου, τοῦ ταύτην εἰς Μήδους μετενέγκυτος, ἡ γραφὴ τὸν Σαλμανασάρ βασιλέα Ἀσσυ-
 ρίων καλεῖ. καὶ * φησιν ὅτι Μήδων μὲν γένος κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ Ἀρβάκου ἐβασίλευσεν, ἡ δὲ βασιλεία καὶ Ἀσσυρίων ἐλέγετο διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ παλαιὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ τῆς χώρας ὄνομα. ὁ
 B γὰρ τῶν Ἀσσυρίων οὗτος βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν Μήδων ὧν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστη. ὁ τοῖνυν Ἐζεκίας τῷ ἐ' ἔτει 10 τῆς βασιλείας αὐτοῦ νοσήσας πρὸς θάνατον προσθήκην ζωῆς ἔλαβε διὰ Ἡσαίου ἐτῶν ἐ'. καὶ πιστοῦται ταῦτα διὰ τοῦ παραδόξου σημείου τῆς ἐπανόδου ἡλίου, τῆς φυσικῆς κινήσεως δέκα βαθμοὺς ἀναποδιάσσης ἤγουν δέκα ὥρας καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὡς εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνην χωρὶς τῆς ἰδίας νυκτὸς ὡρῶν καθ'. 15 οὗτος καὶ σωφροσύνην ἀσκήσας ἀπὸ τῆς νόσου ἀναστὰς ἠΰξαστο παιδοποιῆσαι. οὗτος τὸν ὄφιν ἐν ἐκρέμασε Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθεῖλε καὶ ἐχώνησεν, ὅτι αὐτῷ ἐθνυμία ὁ λαός. ἀλλὰ καὶ βι-
 C βλίον Σολομῶντος, λαματήριον παντὸς πάθους ἐγκεκολαμμένον, ἐξέκυσε καὶ ἠφάνισε, τίς τε περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ἰσθμῶν, ἐν 20 αἷς περὶ τῶν φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογία, χειρσαίων πετεινῶν τε καὶ νηκτῶν, καὶ λαμάτων πάθους παντός, γραφείσας αὐτῷ, ἀφ' ὧν καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων λατροσοφισταὶ σφετερισάμε-

est prima Israelicorum deportatio. is rex etiam Sardanapalus fuit appellatus, et est pater Nabuchodonesoris. necesse est autem quaerere de regno Assyrio, qui fiat quod scriptura Salmanassarem Assyriorum regem nominet, cum ante annos 96 ab Arbace id regnum abolitum, et ad Medos translatum fuerit. causa redditur, quod quamvis ab Arbace successio in regno fuit Medicae gentis, id tamen etiam Assyrium nuncupatum fuit ob nobilitatem et vetustatem Assyriorum ac regionis nomen. namque hic Assyriorum rex cum Medis subesset, Assyriorum rex constitutus fuit. ceterum Ezechias rex anno sui regni quindecimo letali morbo correptus ministerio Esaiæ propagationem vitae in quindecim annos obtinuit; quae ei confirmata est prodigioso solis per decem gradus adversus suum naturalem cursum reditu, quo dies per totum terrarum orbem horis 10 auctus 22 horarum fuit, suaque nocte caruit. is rex quantumvis castitati deditus, a morbo tamen resurgens, voto concepto liberis operam dedit. idem serpentem aereum, quem in solitudine Moses suspenderat, deposuit atque conflagavit, quod ei populus adoleret. quin et librum Solomonis, cui omnis generis morborum remedia incisae erant, crematum de medio sustulit; et eiusdem libros de comparationibus, et carmina in quibus de stirpium atque animalium omnium terrestrium volucrum et natantium natura, remediisque omnium morborum inde petendis disseruerat (unde Graecorum medici materiam suffurati

νοι καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τὰς ἰδίας συννετήσαντο τέχνας. ταῦτα τοίνυν τὰ βιβλία Ἐζεκίας κατακαύσας ἀφανῆ ἐποίησεν, ὡς λέλεκται, ἐπειδὴ τὰς θεραπέας τῶν νοσημάτων ἐνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς περιώρου τὰς λύσεις αἰτεῖν παρὰ Θεοῦ. ἐν ταύταις ταῖς 5 ἡμέραις τοῦ Ἐζεκίου ἀνέβη Σαναχηρείμ ὁ διάδοχος Σαλμυνασάρ καὶ πλεῖστα μεγαλορρημονήσαντος κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ D λαοῦ αὐτοῦ, πυρεκλήθη ὁ διασκειδάζων βουλὰς ἐθνῶν καὶ ἀτετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ βουλὰς ἀρχόντων, καὶ ἀποστείλας ἄγγελον ἀνείλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων χιλιάδας ῥπέ. καὶ 10 οὗτω μετ' αἰσχύνης καὶ λύσσης ὁ Σαναχηρείμ ἀναυεύξας εἰς Νινεὶ δεινῶς ἀνήρει τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ὑπὸ Σαλμυνασάρ ἀπὸ Σαμαρείας τοῦ Ἰσραήλ. ὃν αὐτίκα θεία δίκη μετελθοῦσα, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεθέντος, ἐπαύθη τῆς αἰχμαλωσίας ἢ ἄδικος σφαγῆ διὰ τῆς ἐνδικῆς ἀναιρέσεως.

15 Ἐν ταύτῃ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ὑπῆρχέ τις ἐλεῆμων ἄνθρωπος P 109 τοῦνομα Τωβήτ, καὶ πολλὴν ἔχων σπουδὴν εἰς τὸ θάπτειν τοὺς ἀποθνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων. περὶ ὧν καὶ διαβληθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ φηγῶν ἐκοιμήθη ἔξω τοῦ τείχους καὶ ὡς εἶωθε πολλὰκις γίνεσθαι, κοιμώμενος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠνωγμένους ἔχων, 20 καὶ στρουθίων ἀφοδευσάντων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, λευκώματα πεποίηκεν. ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις κόρη συγγενῆς αὐτοῦ, ἥτις ἐπὶ τὰ ἄνδρας λαβοῦσα, καὶ πάντων ὑπὸ δαίμονος ἀναιρουμέ-

20 forte λευκώματι περιπέπτωκεν margo P

suas artes constituerunt) combussit, sicuti rettulimus, quia populus ex his remedia morborum petens a deo sanitatem poscere negligebat. regnante Ezechia in Iudaeam copias adduxit Senacheribus, Salmanassaris successor. qui cum gloriose multa in dominum et populum eius debilaterasset, irritatus est is qui consilia gentium dissipat et populorum cogitationes irritas facit ac consilia principum eludit. is misso angelo de exercitu Assyriorum milia 185 interfecit. ita cum dedecore et rabie Niniven reversus Senacheribus in captivos a Salmanassare abductos Israeliticis magna caede desaevit. quem mox divina ultio insecuta suorum filiorum manibus occidit, eaque iusta neces iniustam captivorum occidionem sedavit.

Fuit tum inter captivos homo quidam misericors, nomine Tobias, qui in sepeliendo interfectos Iudaeos multum operae impendebat. qua de causa apud regem delatus, cum sibi fuga consulisset et extra moenia dormiret apertis, ut saepe fit, oculis, passeris in oculis eius stercus deiecerunt, eoque casu in albuginem incidit. erat Ecbatanis puella ipsam cognatione attingens; quae cum septies nupsisset, sponsosque singulos

ων πρὸ τοῦ γνῶναι ταύτην, ἤδξατο. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῇ βο-
 θὴν ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ. ὁ οὖν Τωβήτ παραγγελας τῷ
B υἱῷ αὐτοῦ Τοβία μὴ λαβεῖν ἀλλαχόθεν γυναῖκα εἰ μὴ ἐκ τῆς φυ-
 λῆς καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ χειρό-
 γραφον περὶ ταλάντων δέκα χρυσοῦ ἅ καὶ παρέθετο ἐν τῇ Μηδίᾳ, 5
 πρὸς τὸ ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν αὐτὰ διὰ τάχους. τοῦ δὲ παιδὸς
 ζητοῦντος συνοδοιπόρον ὡς τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντος, εὕρισκει θεοῦ
 προνοία τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ ὡς ἄνθρωπον ἐστῶτα. ὃν μισθω-
 σάμενος, εἰδέναι τὴν ὁδὸν λέγοντα καὶ Ἀζαρίαν ὀνομαζόμενον,
 συνοδεύει τούτῳ. καὶ διεληθόντων αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν Τίγριν, 10
 καὶ τοῦ παιδὸς εἰσελθόντος λούσασθαι, καὶ ἰχθύος αὐτῷ μεγάλου
 ἐπιπηδήσαντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ἐπιλαβεσθαι τοῦ ἰχθύος καὶ
 τεμεῖν αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ λαβεῖν τὸ τε ἥπαρ καὶ τὴν καρδίαν
C καὶ τὴν χολήν, καὶ φυλάττειν. τοῦ δὲ πυνθανομένου τὸ χρήσιμον
 αὐτῶν "τὸ μὲν ἥπαρ" φησὶ "καὶ ἡ καρδία θυμιώμενα διώκει δαι- 15
 μονας, ἡ δὲ χολὴ καθαρῶς λευκώματα." εἶτα ὁ μὲν παῖς λαμ-
 βάνει τὴν ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ προλεχθεῖσαν κόρην εἰς γυναῖκα,
 τῇ συμβουλίᾳ καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἀγγέλου διωχθέντος τοῦ ποτηροῦ
 δαιμονος ἐν τῷ θυμιώματι τούτῳ. καὶ ὑποστρέφει μετὰ τοῦ παι-
 δὸς καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Τωβήτ· οὗ τοὺς 20
 ὀφθαλμοὺς ὁ παῖς τῇ χολῇ τοῦ ἰχθύος ἐπιχρίσας, καὶ παρενθὲν
 Τωβήτ ἀναβλέψαντος ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄν-
 θρωπὸς ἐστίν, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἀπεστάλη πρὸς βοήθειαν αὐτοῖς
 τε καὶ τῇ κόρῃ Σάρρα διὰ τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν, λέγων πρὸς αὐ-

daemon priusquam rem cum sponsa haberent necasset, deum precibus
 interpellabat; isque ei auxilio misit angelum Raphaelum. enimvero To-
 bias filium suum hortatus ne aliunde quam ex sua stirpe et genere suo
 uxorem duceret, sicuti lex mandabat, eum ad repetenda quam primum
 decem talenta, quae ipse quondam in Media deposuerat, cum syngrapha
 mittit. filius itineris comitem ac duces quaerens, quod viam ignoraret,
 divinae providentiae ductu in Raphaelum incidit sub viri specie in foro
 stantem; cuius Azariam se nominantis et viae se gnarum profitentis
 opera conducta, iter eo comitatus ingreditur. cum ad Tigrin fluvium
 pervenissent, puer lavandi causa aquam ingressus est, atque ingens ibi
 piscis eum invasit. eum iussus est ab angelo capere, et dissecto ventre
 secur cor et fel eximere ac servare. angelus ad quid ea prodessent in-
 terrogatus, iocinoris et cordis suffitu daemones abigi respondit, felle al-
 bugines tolli. proinde eam de qua dictum est puellam, consanguineam
 suam, Tobiae F. uxorem duxit, angeli consilio et auxilio, malo daemone
 vi eius suffitu fugato; reversusque cum comite suo et uxore ad patrem
 oculos eius felle inungit; quo facto senex visum illico recepit. tum an-
 gelus se quis esset aperit, non hominem se esse, sed a deo missum do-
 cens opitulatum ipsis et puellae Sarae, idque propter ipsorum pietatem.

τούς 'μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ κυρίου D
ἀνυμνεῖν ἐνδόξως.'

'Ἐπὶ τούτου καὶ ἄνθρωπός τις ἐγνωρίζετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ
πλούσιος καὶ ἀνελεήμων, ὃς ἐλθὼν πρὸς τινα τῶν διδασκάλων καὶ
5 ἀναπτύξας τὴν σοφίαν Σολομῶντος εὗρεν εὐθύς "ὃ ἐλεῶν πτωχὸν
δανεῖζει θεῷ." καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος καὶ καταφυγὴν ἀπελθὼν
πέπρακε πάντα καὶ δίδειμι πτωχοῖς, μηδὲν ἑαυτῷ καταλείψας.
πλὴν νομισμάτων δύο. καὶ πτωχεύσας πάνυ καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐκ
θείας δοκιμασίας ἑλευόμενος ὕστερον ἐν ἑαυτῷ λέγει μικροψυχή-
10 σας "ἀπελεύσομαι ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ διακρινοῦμαι τῷ θεῷ μου P 110
ὅτι ἐπλάνησέ με διασκορπίσαι τὰ ὑπάρχοντά μου." πορευομένου.
δὲ αὐτοῦ, εἶδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς ἀλλήλους, εὐρόντας
λίθον τίμιον. καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς "ἴνα τί, ἀδελφοί, μάχε-
σθε; δότε μοι αὐτόν, καὶ λάβετε νομίσματα δύο." τῶν δὲ μετὰ
15 χαρᾶς τοῦτον παρασχόντων (οὐ γὰρ ᾔδεσαν τοῦ λίθου τὸ ὑπερί-
μιον) ἀπῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, τὸν λίθον ἐπιφερόμενος. καὶ
δειξας αὐτὸν χρυσοχῶ, παραχρῆμα τὸν λίθον ἐκείνος ἰδὼν ἀνα-
στὰς προσεκύνησε, καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ἐπυνθάνετο, "ποῦ τὸν
πολύτιμον" λέγων "καὶ θεῖον λίθον τοῦτον εὗρες; ἰδοὺ γὰρ ἔτη
20 τρία σήμερον Ἱερουσαλήμ δονεῖται καὶ ἀκαταστατεῖ διὰ τὸν περι-
βόητον λίθον τοῦτον. καὶ ἀπελθὼν δὸς αὐτὸν τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ B
σφόδρα πλουτήσεις." τοῦ δὲ ἀπερχομένου ἄγγελος κυρίου εἶπε
πρὸς τὸν ἀρχιερέα "νῦν ἐλεύσεται ἄνθρωπος πρὸς σε, τὸν ἀπολε-

id quoque ipsis dixit, regis arcanum recte tegi, sed facta dei praedi-
care honorificum esse.

Eodem tempore vir quidam in populo Israelico celebrabatur, dives
et inhumanus. is cum quendam doctorem convenisset, librumque sapien-
tiae Solomonis apernisset, primo obtutu in haec verba incidit "qui mi-
seratur pauperem, is deo foeneratur." itaque in se descendens et com-
punctus animus, digressus omnia sua vendidit, ac pretium inter egenos
distribuit, nihil sibi praeter duos nummos reservans. ita ad summam
reductus paupertatem, cum (deo ita ordinante, uti eum probaret) nemo
ipsius miseretur, tandem animo fracto secum statuit ire Hierosolyma,
et cum deo suo disceptare, qui se ad bona sua dissipanda per fallaciam
induxisset. in eo itinere videt viros duos depugnantes, qui lapidem
pretiosum invenerant. eos ita affatur: "quid, fratres, pugnatis? date
mihi lapidem, ac vos pro eo duos nummos accipite." quod illi, quos
ingens lapidis pretium latebat, perlibenter fecero. venit ergo iste Hie-
rosolyma, lapidem secum gestans, eumque aurifici monstrat. qui simul-
atque lapidem conspexit, adoravit, stupensque sciscitatus est ubinam
pretiosissimum hunc et divinum lapidem invenisset, propter quem totum
iam triennium urbs perturbata atque sollicita sit. simul eum ad summum
pontificem adferre iussit, maximas ab eo divitias reportaturum. dum
iret, angelus dei pontificem sic monuit "veniet nunc ad te homo, nobi-

σθέντα πολυδρόμητον λίθον ἐκ τῆς διπλοῦδος Ἰσραὴλ τοῦ ἀρχιερέως ἔχων. λαβὼν αὐτὸν δὲ τῷ ἐνέγκαντι αὐτὸν χρυσοῖον πολὺ καὶ ἀργύριον. ἅμα δὲ καὶ φάσις μετρώσας εἶπέ, μὴ δίσταζε ἐν τῇ καρδίᾳ σου, μηδὲ ἀπίσκει τῷ διὰ τῆς γραφῆς λέγοντι ὅ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖται θεῷ. ἰδοὺ γάρ, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐξεπλήρωσά σοι πολλαπλασίονα ὑπὲρ ὧν ἐδάνεισάς μοι. καὶ εἰ πιστεύεις, λήψη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλοῦτον ἀνυπέροβλητον. καὶ ὁ μὲν ἀρχιερεὺς C τὰ διατεταγμένα πάντα πεποίηκε πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ λελάληκεν ὁ δὲ ἀκούσας καὶ ἔντρομος γενόμενος, πάντα ἔλασεν ἐν τῷ νῦν ἔξηλθεν, εὐχαριστῶν καὶ πιστεύων κυρίῳ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ 10 θείᾳ γραφῇ διηγορευμένα.

Μετὰ Ἐζεκιάν ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη νέ· ὅς παρανομώτατος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν βασιλεῖς ὑπάρχων ἐπὶ εἰδωλομανίᾳ τε καὶ αἵματεκχυσίᾳ, καὶ τὸν μέγαν Ἰσραὴλ πρὸς 15 σας ἐκλύειν πρὶόνει καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ αἱμάτων ἀδίκων πληρώσας, οὐχ ἦττον εἰδωλολάτρησε τῶν Ἀμορραίων. καὶ τὸν οἶκον κυρίου καταμολύνας, καὶ τετραπρόσωπον εἰδῶλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στή- D σας, οὐ διελίπεν οἰωνίζόμενος καὶ φαρμακεύων καὶ αἰσχροεργῶν. διὸ καὶ κατὰ θεῖαν ὀργὴν δέσμιος εἰς Νινεὺν ἀπήχθη ὑπὸ Μαρδοχ 20 δὲ βασιλέως· καὶ χαλκοῖς δεσμοῖς ὑποβληθεὶς, δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, τὸν βασιλέα ἠγάθυνε, καὶ εἰς Ἱερουσαλήμ αὐτὸν ἐξέπεμψεν. ὅς ἐπανελθὼν πῦσιν μὲν κατέστρεψεν

lem lapidem ex diploide Aarons pontificali, qui amissus fuerat, reportans. recipe hunc, et ferenti multum auri atque argenti da. simul et alapa mediocri inflicta, iube porro non esse animi dubium, neque diffidere deo in sacris literis dicenti eum qui pauperem miseratur, deo foenerari. me enim et in hac vita implese hoc, redditis illi longe pluribus quam ipse mihi mutatus fuit; et si fidem habeat, in altera vita adeptarum insuperabiles divitias. omnia, ut iussus fuerat, egit pontifex. ille vero haec audiens tremebundus omnibus in templo relictis discessit, agens gratias deo, eique et omnia quae in scriptura dicuntur fidem adhibens.

Ezechiae successit Manasses filius, qui se impie adversus deum gessit, regnoque annos 55 functus obiit. is impietate omnes superiores reges superavit, simulacrorum culta et homicidiis. is et magnum illum Esaiam serra lignea dissecuit, et Hierosolyma cruore iniuste fuso inundavit, et colendis simulacris nihil Amorraeis concessit. aedem dei inconstavit, constituens in ea quadrifrontem Iovis imaginem; neque ullam haruspices consulendi, veneficia tractandi ac obscena agendi intercapedinem fecit. itaque irato deo Ninivem captivus abductus est a rege Merodach: ubi in aereis habitus vinculis, sincera resipiscentia correctus deum oravit. cuius voluntate rex Merodachus mitigatus Manassem Hierosolymam remisit. hic reversus omnia simulacrorum domicilia evertit, ae-

εἰδωλικὴν σκηνήν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ θεοῦ ἤγειρε καὶ τὸν νόμον ἐφύ-
λαξε καὶ εὐσεβῶς ἐβίωσεν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ἄχρι τελευταίας
ἀναπνοῆς αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ Μανασσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο.
5 κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Μίδας ὁ Φρυγίας βασιλεὺς ἐτελεύτη- P 111
σεν, ὅντινα ἔλεγον ὡτα ἔχειν ὄνου.

Ἰωσίας τὸν πατέρα Ἀμὼς διαδεξάμενος ὀκταετῆς ἀντιλαμ-
βάσεται τῆς ἀρχῆς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα ἕν. καὶ ἐτελεύτησε
τοξευθεὶς ἐν πολέμῳ. ὁ γὰρ Νεχευὴ βασιλεύσας Αἰγύπτου κατὰ
10 τῶν Ἀσσυρίων ἐστράτευσεν, ἐπικουρῆσαι δὲ τοῖς Ἀσσυρίοις οὗ-
τος ἐσπούδαζεν. ὅθεν φησὶν Ἐσδρας “καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Αἰ-
γύπτου πρὸς Ἰωσίαν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας;
οὐχὶ πρὸς σέ ἐξαπέσταλμαι παρὰ κυρίου θεοῦ ποιῆσαι πόλεμον,
ἀλλ’ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. καὶ νῦν κύριος μετ’ ἐμοῦ ἐστίν. ἀπό-
15 στηθι, καὶ μὴ ἐναντιούτω τῷ κυρίῳ.” καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπ’
αὐτοῦ Ἰωσίας, ἀλλὰ συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πε- B
δίῳ παρὰ γνώμην θεοῦ. καὶ τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων εἶπε
τοῖς παισὶν αὐτοῦ “ἐξαγάγετέ με, ὅτι σφόδρα ὀδυνῶμαι.” καὶ
ἐθθέως ἀποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν βίον μεταλ-
20 λάξαντος ἐγένετο πένθος μέγα κατὰ πῦσαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ
μᾶλλον Ἱερεμίας ἐθρήνησε ὑπὲρ Ἰωσίου. ἐν τῷ ἐτ’ αὐτοῦ ἔτε
εὐρῶν ὁ ἱερεὺς Χελκίας ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίον (ὃς ἦν πατὴρ Ἱερεμίου
τοῦ προφήτου) προσκομίζει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐλαβῆς ὢν καὶ
δικαιοτάτος ὑπὲρ τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεῖς οὐκ ἠθέλησεν

dem dei expravit, legis iussa exsecutus est, piamque et deo acceptam
vitam usque ad extremum spiritum perduxit.

Manassae Amosus filius successit ac biennium regnavit. eo tempore
Midas Phrygiae rex moritur, quem aures asininas habuisse perhibi-
tum est.

Iosias post patrem Amosum regnum tenuit annos 31, cum id octo
annos natus accepisset: in bello sagitta ictus periit. nam rex Aegypti
Necheo Assyriis bellum cum fecisset, his Iosias auxilium ferre studuit.
inde, ut Esdras memorat, rex Aegypti Iosiam ita est affatus “quid mihi
tecum rei est, o rex Iudaeae? non contra te missus sum a deo, sed
Euphrataeos bello petiturus. et sane mihi deus adest: tu itaque desiste,
neque illi reluctare.” sed Iosias eum missum non fecit, verum in campo
acium contra eam instruxit adversus dei sententiam. ergo ab hostibus
sagitta percussus ministris iussit ut se gravi dolore affectum praelio
educerent; statimque Hieroselyma reversus mortem obiit. magnum eius
mors luctum per Iudaeam totam excitavit, eumque maxime Ieremias la-
mentatus est. anno Iosiae supra decimum octavum Chelcias sacerdos,
qui vatis Ieremiae fuit pater, in templo Nbrum invenit, eumque ad re-
gum attulit. rex, qui pietate et iustitia priores reges longe antecederet,

ἀναγνώσθαι αὐτό. ἀνέγνω τοίνυν αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἔκλαυσε πᾶς
 C ὁ λαός. ὁ δὲ ἱερεὺς ἕμα τῷ τούτῳ ἀναγνώσθαι διαπεφώνηκεν. ὁ
 δὲ βασιλεὺς λίαν ἀθυμήσας, εἰδὼς ἐν τοσοῦτοις ἔτει καταπατού-
 μενον τὸν νόμον κυρίου, τὰ ἱμάτια διαρρήξας καὶ ἔμφοβος γενό-
 μενος ἀπέστειλε πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφήτιν, πυνθανόμενος τί βού- 5
 λεται κύριος περὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ἡ δὲ φησὶ “τάδε
 λέγει κύριος· ἀνθ’ ὧν ἠπαλύνθη σου ἡ καρδία καὶ ἐνετράπησ ἀπὸ
 προσώπου μου, ὡς ἤκουσας ὅτι ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ
 τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς κατάραν,
 καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, ἰδοὺ προσ- 10
 τίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψει πᾶσι
 D τοῖς κακοῖς οἷς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας
 αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν.” ὄθεν ζήλω θείῳ κινούμενος
 οὐ μόνον τὰ πανταχοῦ εἰδωλά τε καὶ σεβάσματα κατέστρεψεν ἐκ
 βάθρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰδωλολάτρας τοὺς μὲν ἔτι ζῶντας ὠλό- 15
 θρευσε, τοὺς δὲ ἤδη τεθνηκότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσε. καὶ
 ἐπάρας τοὺς ὑφ’ αὐλοῦς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
 εἶπε “τί τὸ σκόπελον ἐκεῖνο, ὃ ἐγὼ βλέπω;” καὶ φασὶν οἱ ἄνδρες
 τῆς πόλεως “ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὃ προφητεύσας τοὺς
 λόγους τούτους ἐπὶ τὸ θουασαστήριον Βεθῆλ.” καὶ εἶπεν “ἄφετε 20
 αὐτόν· μηδεὶς κινήσῃ τὰ ὀστέα αὐτοῦ.” καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγ-
 γαστριμύθους καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πᾶν βδέλυγμα καὶ
 P 112 προσέχθισμα ἐν Ἱερουσαλήμ ἐξῆρε· καὶ ἐπέστρεψε πρὸς κύριον
 ἐν ὄλῃ καρδίᾳ καὶ ἰσχυΐ καὶ ἐν ὄλῃ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον

noluit ipse legere. sacerdos itaque recitavit, flevitque universus popu-
 lus. sacerdos, ut primum legendi finis factus est, clamorem sustulit.
 rex autem ingenti dolore percussus, quod deprehenderet tot annos legem
 dei conculcatam fuisse, vestes suas laceravit; graviterque metuens misit
 qui Oldam mulierem fatidicam consulerent, quidnam a rege ac toto po-
 pulo deus requireret. ea respondit sic fari deum: “quandoquidem cor
 tuum emollium est, esque me reveritus, cum audires me pronuntiare
 hunc locum et eius incolas pessundatum atque execrationi obnoxium iri,
 ac quando propterea scissis vestibus coram me lacrimas fudisti, ideo en
 ego te in pace mori sinam, ne conspicias calamitates quas ego huic loco
 et eius habitatoribus infligam, uti eos aboleam.” inde Iosias divino fer-
 vore animi instinctus non modo quae ubicunque locorum exstabant si-
 mulacra et superstitioni cultus instrumenta funditus excidit, sed et cul-
 tores eorum alios vivos perdidit, alios mortuos in bustis cremavit. cum-
 que tumulum conspexisset sub quo vir dei iacebat, quaesivit quisnam
 esset ille scopulus. oppidanis respondentibus cippum esse divini istius
 hominis qui de Bethelico altari esset vaticinatus, relinqui eum et ossa
 eius non moveri iussit. idem ariolos, falsos vates, atque quicquid flagi-
 tiosum et abominandum erat Hierosolymis, extirpavit: seque ad domi-
 num toto corde ac pectore convertit, omnibus viribus annexus ad Mo-

*Μωϋσείως. διό δὴ καὶ τὸ πάσχα τοιοῦτον ἐποίησεν ὅσον οὐ γέγονεν ἀπὸ χρόνων Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ Σαμουήλ· ἐν ᾧ βόας μὲν ἔθυσσε χιλιάδας ιβ', πρόβατα χιλιάδας λη'. καὶ κατωρθώθη, φησί, τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐναντιον κυρίου, ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας· καὶ γὰρ 5 ὁμοίος αὐτῷ οὐκ ἐγεννήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνέστη ὁμοίος αὐτοῦ. πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κέρως ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, οὗ ἐθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδα, ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς οὓς παρεώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου βασιλείᾳ τῆς Θράκης ἐκτίσθη, ὡς δέ τινες, ὑπὸ Με- B
10 γαρίων. ἐφ' ὧν καὶ Σίβυλλα ἢ Σαμωναία ἐγνωρίζετο.*

*Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς ἐπόησε καὶ ποτηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὼβ βασιλέως Αἰγύπτου ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ἧ καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. ἐφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται, καθὼς φησιν Ἰώσηπος, ἐκ 15 τοῦ κρατῆσαι τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν καὶ κατοικῆσαι τὴν πόλιν Ἰερουσαλήμ, οὗτοι μὲν ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι, ἡ δὲ πόλις ἡ καὶ Σιών Ἰουδαία, ἣτις πάλαι μὲν Ἰεβουδὸς ἐλέγετο διὰ τὸ τὸν Ἰεβουσσαῖον κατοικῆσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον. Δαβὶδ δὲ Ἰερουσαλήμ προσηγόρευσεν, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταχνησάμενος τὸ ὄνομα· ἐν ὄρει C
20 γὰρ ἔστιν ὑψηλοτάτῳ κατωκοδομημένη, ἐν ᾧ κύριος ὤφθη πρὸ Δαβὶδ ἐν ἁλώνι Ὀρνῦ τοῦ Ἰεβουσσαίου, ἐν τῇ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἄλογον ἐπιουρίθησιν. καὶ τὸ μὲν ὄρος Ἐβραῖδι φωνῇ λέγεται Ἄρ, ἡ δὲ πόλις Σαλήμ. ὁ οὖν Δαβὶδ νέον τόπον εἰς βα-*

15 περιερατῆσαι margo P

saicae legis observationem. ideo etiam Pascha tale celebravit quale post Iosnam et Samuelum actum nullum fuit. mactavit enim boum milia 12, ovium milia 38. testatur scriptura probata fuisse deo Iosiae officia, a corde pietatis pleno perfecta: nam similis eius neque ante neque post ipsam exstitit. neque tamen iram in Iudaeos conceptam deus deposuit, memor quibus modis ipsum Manasses irritasset. eo tempore etiam Byzantium a Byzo Thraciae rege conditum est: alii Megarenses eius urbis auctores faciunt. tunc et Sibylla Samonaea innotuit.

Iosiae successit Ioachazus filius. is voluntati dei adversatus est, captusque a rege Aegypti Nechabo est, inque Aegyptum captivus abductus ibi periiit. tantum tres menses regnum tenuit. huius aetate, ut narrat Iosephus, obtinuit ut Israelicus populus a Iudaea tribu, quae ceteris multo praestabat, Iudaei dicerentur, urbs autem Sion Iudaea denominaretur. antiquitus ea Iebus appellata fuit, a Iebusaeis ea loca habitantibus: Davidus autem Hierosolymae nomen ei imposuit ab eventu: est enim in altissimo monte exstructa, quo in monte dominus Davido apparuit ad aream Ornae Iebusaei, cum ob imprudenter factam populi recessionem populus peste affligeretur. etenim mons Ebraeo sermone Ar dicitur, urbs autem Salem. itaque Davidus, cum novam sibi regiam con-

σίλειον κατασκευάζων Ἀρσαλήμ ὠνόμασεν, ὃ ἐστὶ τόπος εἰρήνης. Ἱερουσαλήμ δὲ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν παρεννηγεμένη κέκληται διὰ τὴν καλλιφωνίαν.

Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ καὶ Ἐλιακεῖμ ὁ ἀδελ-
 D φός αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐλθὼν 5
 Ναβουχοδονόσορ ὁ διάδοχος Μαρδοάχ, καὶ πολιορκήσας τὴν Ἰου-
 δαίαν, ὑπόφορον αὐτὴν ἐποίησεν. ἀθετήσαντος δὲ τὴν φορολο-
 γίαν Ἰωακείμ ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλήμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ
 τοῦτον χειρωσάμενος καὶ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κε-
 λεύσας ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον, βασιλεύσαντα ἔτη ἔν- 10
 δεκα. περὶ οὗ φησὶν Ἱερεμίας "τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ
 υἱὸν Ἰωσίου· οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόπονται αὐτόν,
 ὧ ἀδελφέ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἳ μοι, κύριε, καὶ οἳ μοι,
 ἀδελφέ· ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφή-
 P 113 σται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ." τότε καὶ Δανιὴλ ἀπήχθη 15
 καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ἄλλοι τοῦ λαοῦ πλεῖστοι καὶ μέρος τῶν
 σκευῶν κυρίου εἰς Βαβυλῶνα. οἱ δὲ ἅγιοι τρεῖς παῖδες υἱοὶ Ἐζε-
 κίου εἰσὶν. ἐν γὰρ τῷ ἀναστῆναι αὐτὸν ἀπὸ τῆς νόσου, ἀποστεῖ-
 λαι δὲ πρὸς αὐτὸν Μαρδοάχ υἱὸς Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος
 ἐπιστολὴν καὶ δῶρα (ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠρρώσθη, καὶ ἀνέστη), 20
 ἐπέδειξεν αὐτὸς τοῖς ἀγγέλοις Μαρδοάχ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ
 καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. πρὸς ὃν λυπούμενος εἶπεν Ἡσαΐας
 ὁ προφήτης "ἄκουσον λόγον κυρίου. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ

didisset, Arsalem nuncupavit, quod significavit locum pacis: in Graecum autem sermonem ea vox traducta ob soni concinnitatem in Hierosolyma deflexit.

Post Ioachazum regnavit Ioacimus, collegamque habuit fratrem Eliacimum. is quoque Ioacimus ea fecit quae deo displicerent. itaque Nabuchodonosor Merodachi successor Iudaeam bello invasit ac sibi tributariam fecit; et cum tributum Ioacimus, quod pactus erat, recusaret, denuo in Iudaeam duxit. Hierosolymisque potitias Ioacimum in suam potestatem redactum interfecit, ac de muro proiectum longo tempore insepultum iacere iussit, functum regno annos 11. de hoc ita Ieremias (cap. 22) "haec pronuntiat deus de Ioacimo Iosiae F. vae isti viro. non eum plangent clamabunt, eheu frater: neque inter plorandum, eum dominum ac fratrem in clamabunt: sed asini sepultura ei obtinet, et cum computruerit, prolucietur ultra portam Hierosolymorum." tunc Babylonem abductus est Daniel ac tres pueri, et de populo plurimi, ac pars vasorum domini. ceterum tres isti sacri pueri filii sunt Ezechiae. cum enim ex morbo convalescisset Merodachus Baldanis F. rex Babylenis, ad eum misit literas et munera, gratulans quod eum sanitati restitutum audivisset. huius legatis Ezechias omnes suas divitias atque thesauros demonstravit. quod factum moleste ferens Esaias, ita est regem suam allecutus (4. Reg. 20) "audi sermonem domini. ecce appetet

ληφθήσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθρασύρσαν αἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἀπενεχθήσονται. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ B λήφονται καὶ ποιήσουσι σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βα-5 βυλῶνος." τῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, τετρακισχιλιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ τοῦ κόσμου, δεισάφησε τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ ὁ Δαυὶδ. τῷ δὲ τετρακισχιλιοστῷ εκατοστῷ δεκάτῳ ἔτει τὰ κατὰ τὴν κάμινον τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν ἐπαράχθησαν. τοῦ γὰρ Βαλτάσαρ, ὃς καὶ Ῥινυγλίσαρος ἐλέγετο, 10 πίνοντας ἐν τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν οἴκου κυρίων σὺν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς παλλακαῖς ἐν δείπνῳ, εἶδεν ἀνθρώπου δακτύλους γράφοντας ἐν τῷ τοίχῳ· ὧν τὴν γραφὴν μόνος Δαυὶδ ἠρμήνευσεν. ἔχει δὲ οὕτως. μανί· ὃ ἔστιν, ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. θεκέλ· καὶ ἐστράφησιν ἐν 15 ζυγῷ καὶ εὐρέθη ὑστεροῦσα. φαρές· διήρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσiais. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀναιρεῖται Βαλτάσαρ.

Αἰχμαλωτισθεῖσης τῆς Ἱερουσαλήμ Ἱερεμίας, καίτοι πολλὰ παρὰ τῶν Χαλδαίων ἀναγκασθεὶς, ἤρετίσαστο μᾶλλον μετὰ τῶν 20 καταλειφθέντων πενήτων ἐνυπομῆναι. καὶ ὡς αὐτὸν εἰς τὸν βόρβωρον ἔβαλλον, πολύστιχον βιβλίον συνέταξε. κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ Ἰεζικιὴλ ὁ θειότατος αἰχμαλωτὸς ἀπαχθεὶς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ λαχὼν τοῦ Χοβάρ, διανοιγέντων αὐτῷ τῶν οὐρανῶν εἶδα 25 δόξαν Θεοῦ, πνεῦμα ἐρχόμενον ἀπὸ βορρᾶ καὶ νεφέλην ἐν αὐτῷ καὶ

die, qua die omnia de dome tua auferentur, quaecumque maiores tui in hanc usque diem congresserunt, atque omnia Babylonem deportabuntur. quin et filios tuos a te procreatos abducent, et eunuchos in regia Babylonica constituent." anno regni Nabuchodonosoris vigesimo, qui fuit ab exordio mundi annus 4094, Danielus regis insomnia interpretatus est. sedecim annis post tres isti sancti pueri in inflammatum furnum sunt coniecti. Baltasar, qui et Riniglisar nominatur, in convivio cum suis principibus ac pellicibus bibens de sacris dei vasis, digitos hominis vidit in parietem scribentes, quam scripturam nemo praeter unum Danielum interpretatus est. ita autem habet. mani: hoc est, deus dimensus est tuum regnum, idque absolvit. thecel: in trutina examinavit, ac deprehensum est id deficere. phares: abscissum est regnum tuum Medisque et Persis traditum. atque ea ipsa nocte interfectus est Baltasar.

Hierosolymis captis Jeremias, tametsi eum vehementer urgerent Chaldaei, tamen praetulit ibi cum relictis egenis permanere, cumque esset in voraginem abiectus, magnum librum composuit. eo tempore etiam divinisissimus Ezechielus captivus abductus, cum ad fluvium Chobarem degeret, caelis ipsi apertis maiestatem dei vidit, ventum a Borea

φλέγγος κύκλοθεν, τὴν τριάδα φανταζόμενος. ἐκεῖ καὶ τῶν χειροσβιμ εἶδεν ὑποτύπωσιν, ἐν προσώπῳ ἀνθρώπου καὶ μόσχου καὶ λέοντος καὶ ἀετοῦ ὑποτυπουμένην. ὑπεράνω δὲ τούτων, ὡς εἶδος ἀνθρώπου, τὸν θεὸν ἀνθρωπῶν ὄρων δι' αὐτοῦ προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ κατέστη, καὶ τῶν ἰσομένων τὴν γνώσιν ἐντεῦθεν μεμυστα-5 γώγηται.

Μετὰ δὲ Ἰωακείμ ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, ὃ καὶ Ἰωακείμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόβους ἀγνωμονήσαντος αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷς Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, 10
 P 114 καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. πρὸς δὲ Ἰεχονίας ἐξῆλθε σὺν μητρὶ καὶ τέκνοις καὶ τοῖς ἄρχουσι αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον οἱ μεγιστᾶνες Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐξήνεγκαν τοὺς θησαυροὺς κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τὰ χρυσᾶ σκεύη αἱ ἐποίησε Σολομῶν ἐν ναῶ κυρίου. τὸν δὲ Σεδεκίαν ἀντὶ Ἰεχονίου καταστήσας, ἀπώ- 15
 κισεν Ἰεχονίαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, βυσιλεύσαντα μῆνας τρεῖς. περὶ οὗ πάλιν Ἱερεμίας ἔλεγεν ἠτιμώθη Ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστιν χρεῖα, ὅτι ἀπερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν, ἣν οὐκ ᾔδει, λέγει κύριος. γῆ, γῆ, ἀκουσον λόγον κυρίου, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρω- 20
 B πον, ὅτι οὐ μὴ ἀδξηθῆ ἔκ τοῦ σπέριματος αὐτοῦ ἄνηρ καθήμενος ἐπὶ θρόνον Δαβὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰουδα. μετὰ δὲ Ἰεχονίαν ἐβασίλευσεν Σεδεκίας, πατράδελφος αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονη-

venientem, nubemque in eo et splendorem in orbem circumfusum. quo viso trinitatem est imaginatus. ibi et Cherubinatorum vidit repraesentationem, in facie hominis vituli leonis et aquilae, ac supra hos quendam humana specie, nimirum deum qui humanam naturam induit, cernens, qui eum Israeliticis vatem constituit futurorumque cognitioni initiavit.

Post Ioachimum Iechonias filius eius, cui et Ioachimio nomen fuit, iussu Nabuchodonosoris regnum occupavit. vixit et ipse impie, et tributum mala fide persolvit. eapropter ad Hierosolyma rursus cum exercitu Nabuchodonosor accessit urbemque obsedit. exiit ad eum Iechonias cum matre liberis et primoribus. et qui erant apud Nabuchodonosorem, primi in urbem ingressi thesauros tam sacros quam regios, omniaque aurea templi dei instrumenta, quae Solomon fecerat, exportarunt. Sedechiam regno barbarus praefecit, Iechonia, cum is anni quadrantem regnum gessisset, una cum matre et principibus Babylonem deportato. de hoc Iechonia sic Ieremias pronuntiavit (cap. 22) "nullius pretii est Iechonias, perinde atque vas nullis usibus idoneum. est enim abiectus, et eiectus in terram sibi ignotam, ait dominus. o terra, terra, audi sermonem dei. scribe hunc hominem, virum abdicatum: non enim unquam ex semine eius adolescet vir, qui in solio Davidico sedeat aut porro in Iuda princeps sit." ergo post Iechoniam patruus eius Sedechias regnavit, qui et ipse deum sua vita offendit et pacti tributi fidem

ρον ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τὴν φορολογίαὺν ὡσαύτως παρα-
 σπονδήσαντος αὐτοῦ ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλήμ,
 καὶ ἐπολιόρκει αὐτὴν ἔτη δύο. καὶ προφητεύσας Ἱερεμίας τὴν
 ἄλωσιν τῆς πόλεως δέσμιος ἐβλήθη ὑπὸ Σεδεκίου ἐν λάκκῳ. μετὰ
 5 δὲ τὸ λυθῆναι αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, λαβὼν τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυ-
 σιαστήριον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν λυχνίαν ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν λόγῳ
 κυρίου, μέλλουσιν τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνεσθαι, κατέκρημεν
 ἐν ἀδῆλῳ τόπῳ· καὶ οὐχ εὐρέθησαν ἔτι, ὡς ἡ τῶν Μυκαβαίων βί- C
 βλος λέγει. ὁ δὲ γε Ναβουχοδονόσορ παραλαβὼν τὴν πόλιν ἐνέ-
 10 πρησε πῦσαν. τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος τὴν μὲν γυναῖκα
 καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοῦς ἀνεῖλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώ-
 σας καὶ δεσμοῖς κρατήσας εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀνήγαγε,
 βασιλεύσαντα ἔτη τρία, καὶ τὸ πλήθος ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ
 ἔτη ὄ'. τοῦτω τῷ Σεδεκίᾳ εἶπέ τις προφήτης πρὸ τῆς αἰχμαλω-
 15 σίας ἀπαχθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. καὶ ἄλλος εἶπεν αὐτῷ "μὴ φο-
 βοῦ· σὺ γὰρ ἴδης Βαβυλῶνα." καὶ ἀμφοτέροι οὐκ ἠλήθευσαν· κατῆλ-
 θε γὰρ, σὺ μὴν ἐθεάσατο αὐτήν· τυφλὸς γὰρ ἦν. περὶ οὗ Ἱερεμίας
 αὐθις ἔφη "οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Σεδεκίαν· ἴδου ἐγὼ δίδωμι αὐ- D
 τὸν εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ πατάξει αὐτόν, καὶ λή-
 20 ψονται ἐπ' αὐτόν κατάραν λέγοντες ποιῆσαι σε κύριος ὡς Σεδεκίαν
 καὶ ὡς Ἀχιάβ, οὗς ἀπετηγάνισε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρὶ, δι'
 ἦν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας
 τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου
 ὃν σὺ προσέταξα αὐτοῖς, λέγει κύριος."

sefellit. rursum itaque Nabuchodonosor ad Hierosolyma accessit, urbem-
 que biennium obsedit. Ieremiam, fore ut urbs capiatur vaticinantem,
 Sedechias vinctum in foveam abiecit. is postquam solutus est, iamiam
 capienda urbe, inssu dei arcam aram et mensam et lucernam de templo
 abstulit, et loco ignoto occultavit; neque deinde ea inventa sunt, uti
 quidem liber Machabaeorum tradit. urbe potitus Nabuchodonosor eam
 totam incendio vastavit. Sedechiam vero nactus uxorem eius et liberos
 ipse vidente trucidavit: tum ipsi oculos eruit, atque in vinculis Babylo-
 nem abduxit, cum is triennium imperasset. populum quoque captivum
 abduxit, qui eo in exilio annos 70 mansit. huic Sedechiae quidam vates
 ante captam urbem praedixerat eum Babylonem abductam iri, alius non
 esse ipsi metnendum ne Babylonem esset visurus. verum uterque dixe-
 rat: Babylonem quippe, in quam luminibus privatus venit, non conse-
 pit. de Sedechia sic Ieremias (cap. 29) "haec deus de Sedechia dicit.
 ecce trado eum in manus regis Babylonis. is feriet eum: sumeturque
 de eo formula execrandi haec: agat tecum deus ut cum Sedechia et
 Achiab, quos rex Babylonis igne frixit, propter flagitia quae Ierusa-
 lemiae perpetraverunt stuprandia civium uxoribus, et praetentu nominis
 mei vaticinando quae ipsis non mandavi, inquit dominus."

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέστειλε Ναβουχο-
 donόσορ τὸν Ναβουζαρδὰν ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ,
 P 115 καὶ τὸν μὲν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς πε-
 ριλειφθέντας πάντας οἴκους ἐνέπρησε, διαρκέσαντα τὸν θεῖον οἶκον
 ἀπὸ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἔτεσι υμβ', τοὺς δὲ χαλκοῦς δύο μεγά- 5
 λους στύλους καὶ τὴν χαλκὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ὑποκάτω αὐτῆς
 δώδεκα μόσχους καὶ τὰ ὑποστηρίγματα καὶ πάντα τὸν ἐν ναῷ κυ-
 ρίου χαλκὸν συντρίψας ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ μέντοι καὶ
 τὰς χρυσοῦς φιάλας καὶ τὰς ἀργυρᾶς καὶ τὰς χαλκᾶς. καὶ οὐκ ἦν
 σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ τῶν σκευῶν πάντων ὧν ἔλαβε ὁ ἀρχιμάγειρος. 10
 τῶν δὲ ἐπιλοπίων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους ἀπαγαγὼν πρὸς Να-
 βουχοdonόσορ τοὺς μὲν ἐθανάτωσε τοὺς δὲ δούλους παρέδωκε.
 B τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐπὶ σκότει καθίσας μνηστρεῖν κατεδίκασεν. ἐφ'
 οὗ ἡ παντελής καὶ πρώτη ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ γέγονεν, οὐκέτι
 βασιλευθείσης ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Χαλδαίων κρατηθεί- 15
 σης. τοιγαροῦν τρίτον Ναβουχοdonόσορ ἐπόρθησε τὴν Ἱερουσα-
 λήμ, πρῶτον μὲν ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει Ἐλιακίμ ἀνῆλθε καὶ ἔλαβε
 σὸν τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἕγλους τρεῖς παῖδας καὶ Δανιήλ, ἔτος
 ἄγων τῆς βασιλείας πρῶτον, δεύτερον δὲ ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ
 Ἰερονίου τοῦ καὶ Ἰωακίμ, ὅτε ἔλαβεν αὐτόν τε τὸν Ἰερονίαν καὶ 20
 τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ Ἰεζεκίηλ τὸν προφήτην, ἔτος ἄγων αὐτὸς
 τῆς βασιλείας ὄγδοον, καὶ τρίτον ὅτε ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Σε-
 C δεκίου τὸν ναὸν ἐνέπρησε καὶ τὸν Σεδεκίαν ἐξιτόφλωσε καὶ τοὺς
 υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξε καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγε αἰχμάλωτον

Anno a capta urbe tertio Nabuchodonosor Nabuzardanem principem
 militum misit Hierosolyma. is aedem dei, domum regis, et reliquas do-
 mos omnes combussit. templum dei annos, a quo tempore primum ae-
 dificatum est, duravit 442. ceterum duas magnas aereas pilas et mare
 aereum et duodecim ei suppositos vitulos ac bases, denique quicquid ae-
 ris in templo fuit, contritum secum Babylonem abduxit. quin et pateras
 aureas argenteas aereasque secum abstulit: pondus aeris vasorum quas
 avexit, est immensum. reliquorum adhuc Iudaeorum praecipuos, ad Na-
 buchodonosorem abductos, partim occidit, alios in servitutem tradidit.
 in Sedechiam lata est sententia uti in tenebris sedens pistrinum agita-
 ret. sub hoc Sedechia prorsus ac primo Hierosolyma capta non Iudaeis
 postmodo sed Chaldaeis regibus subdita fuit. ter omnino Hierosolyma
 Nabuchodonosor oppugnavit. primum, cum regnante tertium annum
 Eliachimo adscendit, secumque inter alios etiam Danielum ac tres istos
 sanctos pueros abduxit, primo sui regni anno. secundum, quando tertio
 mense regni Iechonias, qui et Ioacimias dicitur, anno sui regni octavo,
 Iechoniam cum matre et Ezechielum vatem abduxit. tertium, cum unde-
 cimo anno regni Sedechiae, sui undevigesimo templum cremavit, Sede-

ἐπὶ ἑτῆ εβδομήκοντα, ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας Ἰννεακαϊδέ-
κατον.

Μετὰ καὶ τοὺς προειρημένους τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖς Ἰβασί-
λευσεν, ὡς εἴρηται, Ναβουχοδονόσορ ἕτη κδ', ὃς καὶ τῆς Ἱερου-
5 σαλήμ ἐκράτησεν ἕτη ἑπτὰ, καὶ πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα
ἔκτισεν, ἕξ ὁπίτης πλίνθου καὶ λίθων λελαξευμένων, ἐχόντων ἀνὰ
τρεῖς πήχεις τὸ πλάτος, καὶ μῆκος ἀνὰ πήχεις ἕξ. τὸ δὲ περι-
μετρον αὐτῆς ἐποίησε στάδια μ', γινόμενα μίλια ζυ', τὸ δὲ ὕψος D
τοῦ τείχους πήχεις π' καὶ τὸ πλάτος πήχεις λ', τὸ δὲ ὕψος τῶν
10 πύργων πηχέων ρ' καὶ τὸ πλάτος ἕξ. τῶν δὲ πυλῶν χαλκῶν οὐ-
σῶν τὸ ὕψος ἦν πηχέων ν', τὸ δὲ πλάτος πηχέων κ'. ἔγγιστα δὲ
τῆς πόλεως ὤρῳξε κινστέρναν, καὶ περιετείχισεν ἀξιολόγως· τὸ
βῆθος αὐτῆς ὄργυιαὶ μ', τὸ δὲ περιμετρον αὐτῆς στάδια μ'. ὕπερ-
θεν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπά, ὡς παρομοιοῦσθαι
15 δασυτάτοις ὄρεσιν· ὃ καὶ κρεμαστὸν παράδεισον ἠνόμασεν· ἐν
αὐτῷ μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ περιπολῶν, καὶ τοὺς κάτω καθο-
ρῶν ἕξ ἀπόπτου, ἕπ' οὐδενὸς τῶν κάτωθεν ὠρῶτο. ἐκεῖσε δια-
πορευόμενος στόματι ὑπερηφάνῳ εἶπεν "οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ Βαβυ- P 116
λῶν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος
20 μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ᾧκοδόμησα;" καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν
τῷ στόματι αὐτοῦ ὄντος φωνῇ ἐκ ταῦ οὐρανοῦ γέγονε "σοὶ λέγεται
Ναβουχοδονόσορ· ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ
ἀνθρώπων ἐκδιώξουσὶ σε, καὶ μετὰ θηρίων ἡ κατοικησίς σου, καὶ

chias oculos eruit, filios eius necavit, populumque captivum abduxit,
annos 70 ea condicione acturum.

Post Assyriorum reges, quos rettulimus, regnum, sicuti diximus, ad
Nabuchodonosorem est devolutum, qui id 24 annos tenuit. idem Hiero-
selyma annos 7 in sua potestate habuit; et Babylonem urbem maximam
extruxit ex latere cocto et lapidibus dolatis, quorum singuli tres cubi-
tos lati, sex cubitos longi. ambitus urbis fuit stadia 40, quae faciunt
miliaria 6. s. marii altitudo cubiti 80, latitudo 30, altitudo turrium cubiti
100, latitudo 60. portarum (erant autem aereae) altitudo cubiti 50, la-
titudo 20. proxime urbem cisternam fodit, muroque praeclare eam cir-
cumvenit, profundam ulsas 40, ambitu stadiorum 40. supra hanc plan-
tavit omnis generis arbores, ita ut monti densis arboribus obsito hortus
similis videretur: appellavit ipse hortum pensilem. in eo cum mulieribus
suis degebat, desuper omnia cernens, ipse omnium conspectui exemptus.
ibi obambulans arroganter ita est fatus "nonne haec est magna urbs
Babylon, quam meis ego viribus mihi regiam extruxi, gloriae mihi ho-
norique futuram?" cum adhuc in ore ei haec verba haerent, vox de
caelo edita est talis. "tibi hoc, o Nabuchodonosor, dicitur. regnum
tuum a te ablatum est, et ab hominibus expelleris, degesque inter fera,

χόρτον ὡς βοῦν ψωμιούσι σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπὶ σε, ἕως οὗ γινῶς ὅτι κυριεύει ὁ ὑψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξῃ δώσει αὐτήν.” καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἐν ἐρημοῖς
B ἠὲλίσθη καὶ ὄρει· γέγονε γὰρ τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν τῇ κεφαλῇ ὡς βοῦς, καὶ οἱ πόδες σὺν ταῖς ὀπισθίοις ὡς λέων. ἀπεκαλύφθη δὲ τῷ ἁγίῳ Δανιὴλ περὶ τούτου, ὅτι διὰ τὴν ἄλογον αὐτοῦ φιληδοσίαν καὶ σκληροκαρδίαν ὑπὸ ζυγὸν ὡς βοῦς ἐγένετο τῷ Βελιάρ, λέων δὲ διὰ τὸν τυραννικὸν καὶ ἀρπακτικὸν καὶ θηριωδέστατον αὐτοῦ τρόπον· οἱ γὰρ δυνάσται ταύτην ἔχουσι τὴν ἀρχήν, ἐπὶ 10 τέλει δὲ ὡς θῆρες ἀρπάζουσιν ὀλοθρεύοντες καὶ ἀναιροῦντες. καὶ ὡς βοῦς ἤσθιε χόρτον, καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ἠῤῥήθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες ἐγένοντο ὡς ὀρνέου, καὶ ἡ σὰρξ ἐν ἑπτὰ καιροῖς ἐπαχύνθη καὶ ἐμελανώθη τῇ κακοπαθείᾳ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἤρθη τοῦ μὴ λαλεῖν. καὶ τοῶν εὐθὺς ἐδάκρυε, καὶ ἀπὸ τοῦ κλαίειν οἱ ὀφθαλ- 15
C μοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὡς κρέας. καὶ πολλοὶ ἐξίόντες οὐχ εἰώρων αὐτὸν πλὴν τοῦ ὀσίου Δανιὴλ· ὁδτος γὰρ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῦ ἐν προσευχαῖς ἦν περὶ αὐτοῦ. καὶ μετὰ τὸ ἀλλαγῆναι τοὺς ἑπτὰ καιροὺς ἀποκατέστη εἰς ἑαυτόν, καὶ ἐποίησε ἕξ ἡμῖσιν χρόνους ὑποπίπτων καὶ ἐξομολογούμενος τῷ κυρίῳ, μήτε 20 ἄρτον φαγῶν μήτε οἶνον πιῶν, ἀλλ’ ἐν ὀσπρίοις βρεκτοῖς καὶ λαχάνοις διαζῶν κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Δανιὴλ προστάλῃσιν, καὶ τὸν κύριον ἐξιλειούμενος πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. μετὰ

pascerisque tanquam bos herbis, septemque annos haec mutatio durabit, dum discas altissimum in regna hominum potestatem habere; qui regnum, cui velit, ipse concedat.” et ea ipsa hora impletus est hic sermo, exactusque ab hominibus in solitudinibus et montibus delituit. nam prior corporis pars cum capite in bovis, posterior cum pedibus in leonis formam abierunt. patefactum autem est beato Daniele eum propter brutam voluptatum cupiditatem cordisque obstinationem Beliari sub iugum instar bovis traditum: leonis formam tyrannicis rapacibus ac ferissimis moribus meruisse. quippe praepotentes tale habent exordium, et in fine ferarum instar rapiunt perdescentes ac necantes. is ergo bovis instar herba se pavit, creveruntque crines eius, et unguis avium unguibus similes facti sunt, septennioque caro eius incrassata est, victusque eum tam foedus denigravit: ademptus est et sermonis usus, et secum cogitans lacrimabat, flendoque oculi eius instar carnis redacti sunt. multi autem cum exirent, eum non viderunt, solo Daniele excepto. is enim toto eius mutationis tempore pro ipso deprecatus assidue fuit. exacto septennio Nabuchodonosor ad se rediit, sexque deinceps annos et anni semissem exegit, deo sese submitiendo et delicta sua confitendo; neque vel panem edit neque vinum bibit, vitam madefactis leguminibus et oleribus tolerans, magni Danieli hortata, deumque toto vitae suae tempore placans.

δὲ ταῦτα πάλιν φησὶν ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀποκαταστάσεως
 “ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ αἱ φρένες μου ἐπιστράφησαν ἐπ’ ἐμέ, καὶ εἰς
 τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ’ ἐμέ, καὶ οἱ
 5 περὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσο-
 τέρα ἐτέθη μοι. νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ
 καὶ δοξάζω τὸν βασιλεῦ τῶ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ
 ἀληθινὰ καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομέ-
 νους ἐν ὑπερφανίᾳ δύνатаι ταπεινώσαι.” τὴν τοίνυν ἐκ θεοῦ
 10 δοθεῖσαν πολυολβίαν ῥώμην τε καὶ περιφάνειαν ὁ θεῖος λόγος ὑπ-
 εμφαίνων διὰ Ἱερεμίου φάσκει “τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ δέδωκα
 πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν P 117
 αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἄγρου ἐργάζεσθαι αὐτῷ. καὶ τὸ ἔθνος
 καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ
 15 τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ σκέψομαι αὐτούς, ἕως
 ἂν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ.” καὶ “ἰταμόν ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεή-
 σει. φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλυσσα κυμαίνουσα. ἐφ’ ἵπποις πολλοῖς
 καὶ ἄρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ, εἰς πόλεμον ἐπὶ σέ, θύγατερ
 Σιών.” καὶ “ἀπὸ φωνῆς ὀρμῆς αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ὄπλων τῶν
 20 ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἄρμάτων καὶ ἤχου τροχῶν αὐ-
 τοῦ οὐκ ἐπιστραφήσονται πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐκλήσεως
 χειρῶν αὐτῶν.” καὶ “ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φωνὴ ὀξύτητος ἵπ-
 πων αὐτοῦ.” καὶ διὰ Ἰεζεκιήλ οὕτως λέγει “ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ B
 Σὺρ Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, ὃς ἐστι βασιλεὺς βα-

secundum haec ipse ita de sua restitutione loquitur. “eo tempore ad
 animum redii, regiamque dignitatem recepi, ac formae meae restitutus
 sum, principesque et praefecti mei me requisiverunt; ac in regno meo
 confirmatus, auctus etiam sum ampliore maiestate. nunc itaque ego Na-
 buchodonosor laudo extollo et praedico gloriam caelestis regis, quoniam
 omnia eius facta recta sunt, ac iustum in moribus eius iudicium. isque
 omnes elate sese gerentes deprimere novit.” sane opes potentiam atque
 gloriam illi a deo concessa, sacra scriptura verbis Ieremiae sic indicat.
 “haec dicit dominus. ecce omnem hanc terram Nabuchodonosori regi
 Babylonis in servitutem tradidi, et bestias silvestres, ut ei operentur.
 gens autem et regnum quod eius iugo collum non subdiderit, ferro et
 fame a me punietur, tantisper dum manu eius conficiatur.” item “est
 ferox, et non miserebitur. vox eius est instar sonitus maris fluctuantis.
 equis curribusque multis instructus, ignis in morem te cinget obsi-
 dione, o filia Sion.” item “ob vocem impetus eius et arma pedum
 ipsius, et propter currum eius quassationem ac sonitum rotarum, non
 convertentur patres ad filios suos, prae lassitudine manuum suarum.”
 item “ex Dane audietur fremitus equorum eius accelerantium.” sed et
 Ezechielus ita vaticinatur “ecce ego contra te Tyre adduco Nabuchodo-

σιλέων, μεθ' ἵππων καὶ ἄρμάτων καὶ συναγωγῆς ἔθνων πολλῶν σφόδρα καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον, καὶ οἰκοδομήσει σε κύκλῳ χάρακα καὶ περίσταςιν ὄπλων, καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ ἀπέναντί σου θώσει. τὰ τεῖχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν τοῖς ὄπλοις αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ καλύψει σε κονιορ- 5 τὸς αὐτῶν.” καὶ πάλιν “τίδε λέγει Ἄδωναϊ κύριος. ἴδου ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσορ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομήν αὐτῆς. ἀντὶ τῆς λειτουργίας ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ Τύ- C ρον δέδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολώ τὰ πλῆθος Αἰ- 10 γυπτίων δι' αὐτοῦ.” εἰκότως οὖν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Δανιὴλ “ὁ βασιλεὺς βασιλέων, ᾧ ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν τε καὶ κραταιὰν ἔδωκεν, ἐντιμον ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. θηρία τε τοῦ ἀγροῦ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. καὶ ὁ 15 εἶ ἡ χρυσῆ κεφαλὴ τῆς εἰκόνης, καὶ τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθῆν, ὃ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κῶτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατώκων τὰ θηρία, ὅτι ἐμεγαλύνθη καὶ ὑπερίσχυσε, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατι τῆς γῆς.” 20

D Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδάχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ε', ὃς τὸν Ἰεχονίαν λύσας τῶν δεσμῶν ἐποίησε συνεστία- τора αὐτοῦ. περὶ οὗ καὶ ἡ τῶν βυσιλειῶν ἱστορία καὶ ὁ Θεὸς Ἰερεμίας ἔφη “καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει ἀποικι-

nosorem regem Babylonis, regem regum, instructam equis curribus et conductis multarum gentium ingentibus copiis. is te vallo fossaque circumveniet et infestis armis. muros et turres tuas armis deiciet; pulvis- que a multitudine equorum eius excitatus te obteget.” ac rursus “hoc fatur dominus deus. ecce ego Aegyptum Nabuchodonosori trade. is copiis eius potietur ac spolia leget et praedam avortet. Aegyptam ei mercedis loco do, ob navatam mihi adversus Tyrum operam; ac per ipsam perdam multitudinem Aegyptiorum.” itaque consentaneum est quod ei Danielus dixit: “tu rex regum es, cui caelestis deus regnum de- dit validam ac potens et ubicunque homines inscelunt magni aestimatum. in tuam potestatem tradidit foras agrestes et aëreas velucras, toque omnium dominum constituit. tu es aureum illud statuæ caput, et arbor quæ in magnitudinem succrevit, ita ut caelum cacumine attingat, et am- plitudo in universam terram porrigatur, sub qua foras degant. nam po- tentiam et maiestatem nactus es maximam, maiestasque tua it caelo, et potentia ad fines terræ protenditur.”

Nabuchodonosori successit Ulemarodachus filius, et quinquennium regnavit. in Iechoniam vinculis solutus convivio adhibuit. de quo et in Regnorum historia scriptam est, et Ieremias sic ait (cap. 52) “anno post

σθέντος τοῦ Ἰωακείμ βασιλέως Ἰούδα, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἔλαβεν Εὐλεμαροδάχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ἰούδα Ἰωακείμ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου οὗ ἐφυλάττετο, καὶ ἐλάλησιν αὐτῷ χρηστά, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸν δίφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ἠλλάξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιε διὰ πατρὸς P 118 ἄρτον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ὡς ἔζησεν." Ἰωακείμ δὲ οὗτος ἐστὶ καὶ Ἰεχονίας· Ἰωακείμ γὰρ τὸν τούτου πατέρα, 10 ἐφ' οὗ καὶ Δανιὴλ ἠχημαλωτίσθη, Ναβουχοδονόσορ ἀνελὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔρριψεν ἔξω τοῦ τείχους.

Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδάχ ἐβασίλευσε Βαλτώσαρ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἕτη τρία· ὅς μίαντας τὰ ἱερατικὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ συμπόσιῳ, ὑπερ ἤγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἱερουσαλὴμ, ἀνηρέθη κατὰ θείαν βρογῆν. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν τρικαῦτα Δανιὴλ "ὁ Θεὸς ὁ ὑψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγαλωσύνην ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου, καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ φυλαὶ γλώσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ οὗς ἐβούλετο ἀνῆρει, καὶ 20 οὗς ἤθελεν ἔσωζε. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερφηανεύεσθαι, κατησχύνθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετὰ τῶν θηρίων

2 Εὐλίμεροδάχ margo P

abductum in vinculis Ioachimum regem Iudae trigesimo septimo, vigesima quarta die mensis decimi, Evilmerodachus eo anno Babylonicum regnum adeptus respectum habuit Ioachimi regis Iudae, eumque ex custodia in quam datus fuerat eduxit, benigneque allocutus, solium ei solii regum quae secum habebat Babylone prius attribuit; vesteque qua in custodia usus erat, exutum alia induit; isque reliquum vitae tempus cibum coram rege sumpsit. is Ioacimus est, qui etiam Iechonias nominatur. patrem enim eius Ioachimum, sub quo in captivitatem abductus est Danielus, Nabuchodonosor necatum Hierosolymis extra moenia abiecerat.

Evilmerodacho frater Baltasar successit, regnavitque annos 3. hic cum in convivio profanasset sacra vasa quae pater ipsius Nabuchodonosor Hierosolymis avexerat, irati dei iussu interfectus est. tunc enim ita eum Danielus est allocutus. "deus altissimus regnum et maiestatem patri tuae Nabuchodonosori dedit, ita quidem ut omnibus populis gentibus ac quavis utentibus lingua nationibus formidolosa fuerit ipsius potentia, atque ipse quos vellet, aut necaret aut vivere sineret. atqui cum is animo extolleretur spiritusque superbos sumeret, per ignominiam est solio regni sui detrusus suaeque honore spoliatus, et ab hominibus profligatus, inter

ἐδόθη, καὶ μετὰ τῶν ἀνάγκων ἢ κατοικήσεις αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῶν ἐψώμιζον αὐτόν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ἕμιστος τῆς βασιλείας C τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὧ ἂν δόξη, δώσει αὐτήν. καὶ σὺ οὖν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἐτυπείνωσας τὴν καρδίαν σου, καὶ οἱ μεγά- 5 στᾶνες καὶ οἱ παράκοιτοι καὶ αἱ παλλακαὶ σου οἶνον ἐπίνετε ἐν τοῖς ἁγίοις σκεύεσι.” διὰ τοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τὴν γραφὴν αὐτοῦ ἐνέταξεν, ὡς προ- γραφή.

Καὶ μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι Βαλτάσαρ Δαριεῖος παρέλαβε τὴν 10 βασιλείαν ὁ Μῆδος, ὁ καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης, ἔτη ιϛ. δς ἔσχε γυναῖκα τὴν τοῦ Μαρδοῦχ’ Ἐσθήρ, ἐπιλεχθεῖσαν διὰ κάλλος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν νεανίδων· ἦτις καὶ τὸν ἴδιον λαὸν τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναιρεῖσθαι μέλλοντα ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀμὰν τοῦ ἀρχιστρατήγου λυτρωσαμένη, παρεσκευάσεν ἐκείνον ἀνασκολοπισθῆναι εἰς 15 D ὅπερ ξύλον ἐβουλεύσατο Μαρδοχαῖον τὸν ἑαυτῆς ἀνασκολοπίσαι θεῖον, μὴ τιμῶντα αὐτόν καὶ προσκυνοῦντα. φησὶ γάρ τις τῶν μεγιστάνων “ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν Ἀμὰν τῷ Μαρδοχαίῳ πηγῶν ῥ’.” καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς “σταυρωθήτω Ἀμὰν ἐκεῖ.” καὶ ἐγένετο οὕτως κατὰ τὴν κέλυσιν τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου. εἰκότως οὖν 20 πεπλήρωται ἡ γραφή ἢ λέγουσα “ὁ ποιῶν πονηρὰ εἰς αὐτὰ ἐγκυλισθήσεται, καὶ ὅς δ’ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ’ αὐτῆς. καὶ ὅς παραιοσκενάζεται δίκτυον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περιβαλεῖ αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσί. καὶ ὁ ὀρέσων βόθρον τῷ πλησίον

feras vixit, ac apud asinos silvestres habitavit, herbaque se bovis instar pavit, et caelesti rore corpus eius maduit, eo usque dum altissimum regna hominum gubernare eaque suo arbitrio concedere quibus vult intellexit. tu vero filius eius, animo nequaquam submitto, cum principibus concubinis et pellicibus tuis vinum de sacris vasis bibisti.” eam ob rem summa apparuit ei ex adverso manns, cuius scripturae sententiam exquisiivit; quae a nobis supra est scripta.

Hoc Baltasare interfecto Darius regnum obtinuit annos 17, Medus natione, qui Artaxerxes etiam nominatur et Astyages. is uxorem habuit Estheram, ob pulchritudinem ex Iudaicis puellis lectam, Mardochoaei cognatam; quae populum Iudaicum, cui Aman copiarum regiarum praefectus summus interneccionem erat machinatus, eripuit, effecitque ut is Aman in crucem istam tolleretur, quam in crucem statuerat Estherae avunculum Mardochoeum agere, quod ab eo honore affectus et adoratus non fuisset. dixit enim quidam principum “ecce Aman crucem Mardochoaeo constituit, 50 cubitos altam,” et rex inasit in eam crucem suffigi Amanem, itaque, uti imperaverat, factum est. ac sane tum impletum est illud scripturae “qui mala molitur, iis involvetur; et qui auctor facinoris mali existet, eo perdetur. qui rete alteri ponit, suis id pedibus

εις αὐτὸν ἐμπεισεται.” καὶ “δι’ ὧν τις ἁμαρτάνει, δι’ αὐτῶν καὶ κολάζεται.” ἐφ’ οὗ Ἀρταξέρξου, τοῦ καὶ Ἀστυάγου, καὶ τῷ P 119 Δανιὴλ ὠράθησαν αἱ διὰ τοῦ ἀρχαγγέλου ὀπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. ὅστις καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἑμμειστάνων διὰ τὸ μεγάλως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων· ὃς καὶ ἀβλαβῆς διετηρήθη τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λβ', ὃς ἀελῶν Δαρεῖον πάσης γῆς ἐκράτησεν.

10 Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν καὶ οἱ Ἀργοναῦται οἱ περὶ Ἰάσωνα τὸν Θεσσαλονικέα καὶ Πολυδεύκην καὶ Ὑλαν καὶ Τελαμῶνα καὶ τοὺς λοιποὺς πρὸς τὴν Κολχίδα ἐκπλέοντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνά- B πλου πρὸς τὴν Ποντικὴν θάλασσαν διαβῆναι θέλοντες, ἀντιστάντος αὐτοῖς Κυζίκου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντιω τοπιρχοῦντος ἐν ναυμαχίᾳ, 15 τὸν μὲν ἐφόνευσαν, τὴν δὲ Κύζικον ἔλαβον, μητρόπολιν οὖσαν Ἑλλησπόντου. καὶ μαθόντες ὅτι Κύζικος ὁ σφαγὴς παρ' αὐτῶν συγγενὴς ἦν αὐτοῖς, συγγνώμην ἤτουντο, καὶ κτελλοῦσιν ἱερὸν θυσάμειον οἶον. πρὸς δὲ τὸ τῶν θερμῶν ματεῖον γενόμενοι καὶ 20 αἶν εἶη δόμος οὗτος;” καὶ ἀκούουσιν “ὅσα μὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ C κόσμον ὄρωρε, ποιεῖτε. ἐγὼ δὲ ἐφετιμῶ τρεῖν ἕνα μῦνον ὑψιμέδοντα Θεόν, οὗ λόγος ἀφθιτος ἐν ἀδαιεῖ κούρη ἔγκυος ἔσται.

induct; ac qui foveam alteri fodit, in eam incidet.” item “per quae aliquis delinquit, iisdem etiam punitur.” sub hoc sive Artaxerxe sive Astyage Danielo angelorum princeps divina spectacula exhibuit, tempusque adventus Christi ei est indicatum. idem Danielus invidia principum, quod in magno esset apud regem honore, in leonum foveam protectus, dei benignitate ibi incolumis est servatus.

Darium interfecit Cyrus Persa, regnumque annos 32 obtinuit, subacta omni regione.

Quo tempore iudices Israelico populo praefuerunt, Argonautae cum Iasone Thessalo Polluce Hyla Telamone ac reliquis in Colchidem navigaverunt. qui cum per fauces in Ponticum mare transire vellent, Cyzicum Hellespontii dominum navali praelio ipsos prohibere conantem interfecerunt, ac Cyzicum urbem Hellespontii primariam ceperunt. mox cognito Cyzicum sibi genere propinquum fuisse, venia postulata templum condidere admodum mirabile; atque ad oraculum, quod est ante Pythias thermas, profecti Phoebum Apollinem rogaverunt ut sibi ediceret cui ea aedes consecranda esset. responsum iis in hanc est sententiam:

assidua sublime decus virtute parate,
atque unum (sic mando) deum, qui cuncta gubernat
caelesti residens solio, colite atque timete.
illius aeternum, natum antequae saecula verbum
nescia virgo viri quondam partu tenera edet;

Georg. Cedrenus tom. I.

14

οὗτος ὡσπερ τόξον πυριφόρον μέσον διαδραμῶν ἅπαντα κόσμον, ζωγήσας πατρὶ προσάξει δῶρον. αὐτῆς ἔσται δόμος οὗτος ἡ Μαρία δὲ τοῦνομα αὐτῆς.” τοῦτον τὸν χρησμὸν ἐν λίθῳ μαρμαρίνῳ χαλκίοις γράμμασι γράψαντες εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέρθυρον ἀνέθεσαν, τότε μὲν καλέσαντες τὸν οἶκον Ἑλέας μητρὸς Θεῶν, ὅ ὕστερον δὲ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βυσιλέως ναὸς τῆς ἁγίας Θεοτόκου **D** μετωνόμασται. ἐκεῖθεν τῶν οἱ Ἀργοναῦται ἐξορμήσαντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου βουλόμενοι παρελθεῖν, ἐκωλύοντο ὑπὸ Ἀμύκου στρατευομένου κατ’ αὐτῶν. δεδιότες οὖν κόλπῳ τινὶ ἀγρίῳ καὶ ἀλσῶδει προσίσχουσι. κἀκεῖ ὀπτασίαν θεῖαν ἔξ οὐρανοῦ αὐτοῖς **10** ἐπιφανεῖσαν ἐν ἀνδρὸς φοβεροῦ εἶδει, πτέρυγας ὡς ἀετοῦ περιειμένου, Θεασάμενοι, τούτῳ καταθαρήσαντες εἰς πόλεμον τῷ Ἀμύκῳ συμβάλλουσι. καὶ ἀποκτείναντες αὐτὸν ἔκτισαν ἐν τῷ τῆς ὀπτασίας τόπῳ ἱερόν. καὶ δι’ εἰκόνας τῆς αὐτοῖς ὁραθείσης μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα ἀναστηλώσαντες Σωσθένιον τὸ ἱερόν ἀνόμασαν **15** **P 120** διὰ τὸ ἐν τούτῳ αὐτοὺς σωθῆναι. τοῦτο τὸ ἱερόν ὕστερον ὁ μέγας ἐν βασιλεῦσι Κωνσταντῖνος κατ’ ὄναρ χρηματισθεὶς μετεποίησε, καὶ τὸ μὲν θυσιαστήριον πρὸς ἀνατολὰς ὄραν ἐτύπωσε, τὸν δὲ ναὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐκάλεσε, πᾶσαν καλλιέργιαν καὶ καρποφορίαν ἐν αὐτῷ τυπώσας. μετὰ δὲ τὴν νίκην Ἀμύκου οἱ **20** Ἀργοναῦται μεθ’ Ἡρακλέους ἐπὶ τὴν Ποντικὴν θάλασσαν ἐκπλεύσαντες πόλιν ἰδεύσαντο ἐπὶ τῷ τοῦ Ἡρακλέους ὀνόματι. εἶτα διὰ τὸ χρυσοῦν δέρας ἐπὶ τὴν Κολχίδα διαπεράσαντες αὐτό τε καὶ

qui velut igniferis impulsa sagitta procellis,
edomitam reddet patri pro munere mundum.
huius, quam Mariae nomen manet, alma genitrix,
agnoscet templum proprium, sibi rite dicatum.

hoc oraculum aereis literis in marmor impressis conscriptum illi in superno portae limine posuerunt. atque ipsi quidem tunc aedem Rheae matris deum dixerunt, sed ea postea Zenone imperante templum sanctae dei genitricis denominata fuit. ex eo loco moventes Argonautae, cum vellent per Propontidem navigare, ab Amyco prohibiti sunt, ipsis obviam cum copiis profecto. cuius metu cum in sinum quandam desertam atque nemoribus obsitam naves subduxissent, conspicati sunt caelitus ipsis apparentem viri formam terribilis aquilinisque instructi pennis; quo viso confirmati pugnam cum Amyco conseruerunt, eoque interfecto, quo loco id visum ipsis oblatum fuerat, templum condiderunt; exemplarique eius quod apparuerat visum in statua expresso, templum a salute ibi parta Sosthenium nominaverunt. hoc postea Constantinus magnus, oraculo per quietem admonitus, mutavit, araque ad ortum solis conversa templum Michaelo angelorum principi consecravit, expressis in eo omnibus elegantiae et abundantiae operibus. victo Amyco Argonautae cum Heracle in mare Ponticum advecti sunt, urbemque Herculis cognominem condiderunt. inde aurei velleris causa in Colchidem cursum tenuerunt;

Μήδειαν τὴν τοῦ βασιλέως Κολχίδος θυγατέρα, Ἰάσονος ἐραστῆσαν, ἀνελόμενοι ὑπέστρεψαν. τότε καὶ Τρῶς τῆς Φρυγῶν χώρας ἤρχεν, ὁ Ἴλιου καὶ Γανυμήδους πατήρ. οὗτος δύο πόλεις Τροίαν **B** καὶ Ἴλιον ᾠκοδόμησε, καὶ τοὺς ἀστυγείτονας εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν 5 τῶν πόλεων προσκαλεσάμενος τοῦ Μυκηναίων ἀνάσσοντος Ταντάλου ἐπελάθετο· ὃς καὶ εἰς ἔχθραν αὐτῷ διὰ τοῦτο ἀντεκατέστη. ἦν δὲ ὁ Τρῶς πρὸ τῆς τῶν πόλεων οἰκοδομῆς εὐξάμενος εὐχὴν τῷ Διί, θυσίας καὶ δῶρα πέμπων εἰς Εὐρώπην. καὶ ἐπεὶ αἱ πόλεις ἐτελέσθησαν, τὸν Γανυμήδην σὺν ἀνδράσι πεντήκοντα δῶρά τε καὶ 10 θυσίας πρὸς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἐπέμψει. Τάνταλος δὲ δόλον οἰηθεὶς, δύναμιν ἀποστείλας ἤρπασε Γανυμήδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, οἳ καὶ ἔλεγον θυσίας κομίζειν τῷ Εὐρωπαϊῷ Διί. ὁ δὲ Γανυμήδης διὰ τὴν αἰσχύνην ἄμα καὶ τὸν φόβον ἀρρωστῆ, καὶ συγγνώμης **C** τυγχάνει, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τελευτῆ. καὶ τὰ μὲν δῶρα τοῦ 15 Ταντάλου κελεύσαντος τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς ἀπέδοθη, τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἔνδον ἀπετέθη. ἐντεῦθεν ἐμυθεύσαντο τὸν Δία γενόμενον αἰτόν, διὰ τὸ τῆς ἀρπαγῆς ὀξύ, τὸν Γανυμήδην ἀναλαβεῖν εἰς τὸ οἰνοχοεῖν αὐτῷ.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν ἔβασίλευσε τῆς Εὐρώπης 20 ὁ Λάπαθος, ἔσχε δὲ δύο υἱοὺς Ἀχαιοὺν καὶ Λάκωνα. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς εἰς δύο κατεμερίσθη ἡ ἀρχή. ὁ τοίνυν Λάκων τὴν ἡμίσειαν χώραν λακῶν Λακωνικὴν ἐκάλεσεν· ἧς τριάκοντα τρεῖς χρόνους βασιλεύσας ἔκτισε πόλιν παρᾶλιον τὴν Γαθυνίαν. **D**

et cum aureo vellere Medea etiam, regis filia Colchici, quae amore Iasonis correpta fuerat abducta, reversi sunt. eo tempore Tros Ili et Ganymedis pater Phrygiae imperavit. is duas urbes exstruxit, nempe Troiam atque Ilium; ad quarum dedicationem cum vicinos convocasset, Tantalum Mycenarum regis oblitus fuit, atque hunc propterea sibi infernum habuit. voverat ante aedificatas urbes Tros Iovi victimas se ei et dona in Europam missurum. iccirco urbibus iam absolutis Ganymedem cum 50 viris dona et victimas ad templum Iovis allatum mittit. Tantalus vero dolum subesse suspicatus, misso exercitu Ganymedem cum comitatu rapuit, dicentes se Europaeo Iovi victimas afferre. Ganymedes turpitudine rei et metu consternatus in morbum incidit, impetrataque venia non multo post vita excedit. proinde munera Tantalum iussu fano Iovis reddita sunt, et reliquiae Ganymedis in templo intus reconditae. hinc fabula conficta est, Ganymedem a Iove in aquilam converso (nempe ob celeritatem raptus) abreptum ac eius pincernam factum.

Eadem Iudicium aetate regnum Europae tenuit Lapathus. duos hic filios habuit, Achaeum et Laconem. itaque ipso mortuo regnum in duas partes est divisum. Laco dimidiae regni parti, quae sibi obtigerat, nomen Laconicae indidit, et in ea triginta tres annos regnavit, urbemque maritimam Gathyniam aedificavit. post hunc alii quidam reges fue-

καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι τινὲς ἤρξαν ἕως Θεστίου, ὃς παρὰ τὸν Ἐδ-
 ρώταν ποταμὸν πόλιν οἰκοδομῆ τὴν Θεστίαν. οὗτος ὁ Θεστίος
 τῶν Λακώνων βασιλεύσας τίκει θυγατέρας τρεῖς εἰς ὑπερβολὴν
 εὐπρεπεῖς, *Λήδαν* καὶ *Κλυτίαν* καὶ *Μελίππη*, αἱ καὶ *Λακωνίδες*
 ἐκαλοῦντο. τὴν μέντοι *Λήδαν* *Τυνδάρεως* λαβὼν εἰς γυναῖκα, 5
 ὃς καὶ μετὰ Θεστίον τῆς τῶν Λακώνων χώρας ἐπεκράτησεν, ἔσχεν
 ἐξ αὐτῆς τὴν *Κλυταιμνήστραν*, ἣν μετὰ ταῦτα Ἀγαμέμνων ἠγάγετο
 γυναῖκα, τῶν *Μυκηναίων* ὁ βασιλεύς. ἡ μέντοι *Λήδα* ἐν προ-
 στείῳ παρὰ τὸν Ἐδρώταν ὠραιζομένη, ἐπεὶ *Τυνδάρεως* μὴ παρῶν
 P 121 ἦν, μοιχευθεῖσα ὑπὸ νεώτερου τινὸς *Κύκνου* καλουμένου, υἱοῦ 10
 Ἐδερίωνος βασιλέως Ἀχαΐας, τίκει βρέφη τρία ἐν ἐνὶ τοκετῷ,
Κάστορα *Πολυδεύκην* καὶ Ἑλένην. ἦν δὲ ἡ Ἑλένη ὠραιοτάτη,
 ἣν ὁ *Τυνδάρεως* *Μενελάω* ἀδελφῷ Ἀγαμέμνονος, βασιλεύοντι
 τότε τῶν Ἀργείων, εἰς γυναῖκα ἐξέδοτο. εἰκῆ οὖν τὸν *Λία* κύκνον
 γενέσθαι καὶ τῇ *Λήδᾳ* συνελθεῖν μεμυθολογήκασιν οἱ ποιηταί. 15
 Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κριτοῦ *Σαμψῶν* *Δάρδανος* μὲν υἱὸς
 Ἰλου τῶν *Φρυγῶν*, Ἑλλήνων δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄβαντος ἔτη κγ'
 ἐβασίλευσε. Προῖτος δὲ μετ' αὐτὸν ἔτη ιζ'. τούτου ἡ γυνὴ *Σθενέ-*
 B *βοια* ἢ καὶ *Ἄντεια* *Βέλλεροφόντου* ἐρῶσα, ὃν *Προῖτος* εὐρῶν *χαμαιφ-*
ριφῆ καὶ ἀναθρεψάμενος καὶ τιμῆς ἤξιωκῶς ὁμοδίαιτον εἶχε, τού- 20
 του *μανικῶς* ἐρῶσα ἢ *Ἄντεια*, πολλάκις τε *προαγωγὸς* *πεπομ-*
φυῖα, καὶ ἀποκρουσθεῖσα δι' ἀρετὴν τοῦ γένου καὶ πίστιν τὴν
 πρὸς τὸν εὐεργέτην, πρὸς τὸν ἄνδρα *Προῖτον* διαβάλλει. ὁ δὲ μὴ

runt usque ad Thestium, qui ad Eurotam fluvium urbem Thestiam fundavit. is Thestius Laconum rex tres longe pulcherrimas filias progeneravit, Ledam Clytiam Melippam nomine; quae et Laconides appellabantur. Ledam Tyndareus uxorem duxit, qui post Thestium Laconicae regno potitus est; et ex ea sustulit Clytaemnestram, quam postea temporis Agamemno Mycenarum rex coniugio sibi copulavit. verum Leda in suburbio ad Eurotam cum se absente Tyndareo oblectaret cum invene quodam cui Cygnus nomen, Ederion Achaeorum rex pater fuit, adulterium commisit; atque ex eo tres uno partu infantes edidit, Castorem nimirum, Pollucem atque Helenam. formosissima fuit Helena; quam Tyndareus Menelao regi eo tempore Argivorum, fratri Agamemnonis, nuptum tradidit. falso itaque poetae commenti sunt Iovem in dlorem conversum cum Leda rem habuisse.

Samsonē Iudaeos gubernante Dardanus III F. Phryges, Graecos Abas annos 23 rexit. post Abantem Proetus annos 17. huius uxor Sthenoea, quae etiam Anteia appellatur, Bellerophontis amore capta (eum expositam Proetus invenerat, educaverat, multoque honore dignatus contubernalem habebat) hunc ergo cum deperiret Anteia, ac saepenumero misis internuntiiis repulsam ab juvene virtute praedito et benefactori suo fideliter grato passa esset, hunc apud maritum falso accusat crimine. Proetus sibi eius vitae, quicum communem salem vesci consuevisset,

εἶναι νόμον ἔφη τῷ ἀλῶν κοινῶν μετασχόντι εἰς ψυχὴν ἐπιβουλεύ-
σαι· ἀλλὰ τῷ σῶ πατρὶ Ἰοβάτῃ γράψας αὐτὸν ἀποστειλῶ, μεθ'
οὗ οὐδέποτε ἔφαγεν ἄρτον, καὶ αὐτὸς τοῦτον ἀναιρήσει. γράψας
οὖν καὶ σφραγίδι σφραγίσας βασιλικῇ τὸ γράμμα ἀποστέλλει.
5 ἀπῆι δὲ οὗτος μὴδὲν ὑφορώμενος κακόν. εὗρίσκει οὖν αὐτὸν ἐν
τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἀπεσταλμένον ὁμοτράπεζον C
ἐποίησε. μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγνοὺς τὸ γράμμα· οὔτε φρονεῦειν διὰ
τὸν τῆς συνιστιάσεως νόμον ἐδχερῶς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ συκοφαντίαν
τὸ πρᾶγμα ἐκ τεκμηρίων πλείονων καταμαθῶν ἐφείσατο αὐτοῦ.
10 οὕτως οἶδεν ἀρετὴ τὸν κεκτημένον ἀπολυτροῦσθαι κακῶν. μετὰ
δὲ Προῖτον ὁ δεύτερος Ἀκρίσιος ἐβουσλευσεν ἔτη λα'. μεθ' ὃν
Πέλοψ ἔτη λβ', ὃς καὶ πόλιν κτίσας Πελοπόννησον ταύτην ὠνόμα-
σεν· ἔξ οὗ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ Ἑλλαδικοὶ λέγονται.

Τότε καὶ Δημόκριτος ἐγνωρίζετο φιλόσοφος, ὃς ἐδίδασκε
15 πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι δεῖ τὸν φιλοσοφεῖν ἐθέλοντα πάντων ἀπέχε- D
σθαι κακῶν, σωφροσύνην ἀσκεῖν, καὶ πάντα ὀρθῶς νοεῖν καὶ
πράττειν, καὶ οὕτως ἔστι τὸ ἐννεαγράμματον μαθεῖν· καὶ οὕτως,
φησὶν, ὕψει τὸν νῦν τοῦ θεοῦ λόγον, τὸν ἀπαθῆ, παθητὸν νο-
φανῆ.

20 Τούτῳ συνήμαξε καὶ Ἱπποκράτης φιλοσοφῶν καὶ ἰατρικὴν
ὡς ἄριστα κατορθούμενος. ᾧ ἦν ἀδελγὸς Σώσανδρος ὀνομαζό-
μενος καὶ τὴν ἰππιατρικὴν, ἅμα δὲ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τέχνην

periculum creare nefas esse causatus, missurum se eum ad Antioiae pa-
trem Iobatem dixit, una cum literis: ab hoc illum, quod communi mensa
usi nunquam sint, interfectum iri. ita Bellerophontem cum literis regio
sigillo suo obsegnatis ad eum mittit, nihil mali suspicantem. pervenit
ergo ad Iobatem, forte tum prandentem; qui Bellerophontem, ut a ge-
nere missum, statim mensae adhibuit. inde lectis literis neque iam ne-
care hominem lege communicatae mensae permittebatur, et calumnia eum
circumventum ex multis evidentibus signis deprehendens pepercit. ita
virtus eum qui ea praeditus est malis liberare valet. Proeto successit
Acrisis posterior, et regnavit annos 31. post eum Pelops annos 32.
qui urbem nomine Peloponnesum condidit, unde etiam Graeci Pelopon-
nesiorum nomen traxerunt.

Ea aetate Democritus innotuit philosophus; qui praeter alia docuit
eum qui velit philosophari, debere omnibus abstinere vitis, temperan-
tiae studere, omnia recte agere atque facere: ita demum licere cogni-
tione eorum quae novem literis notata sunt potiri: sic, inquit, videbis
filium dei verbum omnis perpassionis expert, quod ipsum denuo perpas-
sionibus obnoxium apparuit.

Floruit tunc etiam Hippocrates philosophus et praestantissimus me-
dicas. frater huic fuit Sosander (id nomen viros servantem designat),

μετερχόμενος· πρὸς ὃν φασιν εἰρηκέναι τὸν Ἴπποκράτην "ἢ τὸ ὄνομα μετάβαλε ἢ τὴν τέχνην μετέμαθε."

P 122 Μετὰ Πέλοπα ἐβασίλευσεν Ἄτρεὺς ἔτη κ', εἶτα Θυέστης ἔτη β', μεθ' ὃν Ἀγαμέμνων ἔτη ιγ', εἶτα Αἰγίσθος ἔτη ζ'. κατέσχεν οὖν ἡ βασιλεία Ἑλλήνων ἦτοι Πελοποννησίων ἔτη ἑκατὸν ἐξήκοντα 5 τέσσαρα.

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω τῶν εἰρημένων χρόνοις Μίνως τῆς Κρήτης, ὁ υἱὸς τῆς Εὐρώπης, ἐβασίλευσε, καὶ θαλασσοκρατῶν Ἀθηναίους ἐπολέμει καὶ νόμους ἐξετίθει. τότε καὶ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἴκαρος καὶ ὁ Ταῦρος ἐνεκεν τῆς Πασιφάης τῆς Μίνως ἐθρο- 10 λοῦντο γυναικός. ἐκ τοῦ Ταύρου μὲν οὖν νοταρίου αὐτῆς ὄντος μοιχευθεῖσα ἔτεκεν υἱόν, ὃς Μινώταυρος ἐκλήθη. ἡ δὲ Πασιφάη ὑπὸ Μίνως μετὰ δύο δουλίδων κλεισθεῖσα ἐν οἰκῆματι νόσῳ τελευ- 15 τῆ. Ἴκαρος δὲ τῆς εἰρκτῆς ὑπαλύξυς, ὡς ἔπλει, ἐποντίσθη. Δαίδαλος δὲ ἐσφάγη. 20

Ἡρακλῆς δὲ καὶ αὐτός, ὁ τοῖς ἄθλοις πολυθρόνητος, μετὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος μετὰ τῶν Ἀργωναυτῶν ὑποστροφὴν ἐν Διβύῃ γενόμενος καὶ Ἄνταιῶν συμβαλῶν δαιμονιώδη τινὰ καὶ μυσταρὰ φάσματα τελοῦντι, καὶ νικήσας αὐτόν, νόσῳ λοιμώδει περιπίπτει, καὶ μανεῖς εἰς πῦρ ἐαυτὸν ῥίψας τελευτῆ. 20

Μετὰ Μίνωα Μινώταυρος ὁ Πασιφάης καὶ Ταύρου βασιλεύει. ὕβριν δὲ οἱ συγκλητικοὶ τὸ ὑπὸ μοιχογεννήτου βασιλεύει-

qui et Hippocraticam et veterinariam artem tractabat. huic ferunt Hippocratem dixisse "vel nomen muta vel artem dedisce."

Post Pelopem regnum tenuit Atræus annos 20, inde Thyestes 22, tum Agamemnon 18, post Aegisthus 7. duravit ergo regnum Graecorum sive Peloponnesiorum annos 164.

Superioribus aliquanto temporibus Minos Iovis et Europae F. Cretae regnum tenuit; cumque classe plurimum valeret, Atheniensibus bellum fecit et leges posuit. tunc et Daedali Icarum ac Tauri nobilibus fabulis Pasiphæae Minoi uxore occasionem praebuilt. ea cum Tauro scriba suo adulterio commisso, filium peperit qui Minotaurus fuit appellatus. ipsa autem una cum duabus ancillis in carcerem inclusa ex morbo periit. Icarus cum ex carcere profugus navigaret, in mari periit. Daedalus in- gultus est.

Hercules autem, is cuius aerumnæ in omnium sunt ore, ex Colchide cum Argonautis reversus in Africam venit: ibi Antæum, portentosis daemonum et abominandis utentem praestigiis, congressus cum superasset, in morbum pestilentem incidit, versusque in furorem se ipsum in ignem coniecit, itaque periit.

Post Minoem Minotaurus Pasiphæae et Tauri filius regnum inivit. at senatores probro sibi ducentes, si ex adulterio natum regem habe-

σθαι ἡγούμενοι, Θησεῖα προτρέπονται τὸν υἱὸν Αἰγέως βασιλέως
 Θεσσαλίας εἰς πόλειον κατ' αὐτοῦ διαπερᾶν. ὑπισχνοῦνται δὲ αὐτῷ C
 αὐτόν τε προδοῦναι Μινώταυρον καὶ Ἀριάδην τὴν Μίνως καὶ
 Πασιφάης καὶ πᾶσαν Κρήτην. διαπερᾶ γοῦν εἰς τὴν Κρήτην ἔξ-
 5 αἰφνης ὁ Θησεύς. ὁ γοῦν στρατηγὸς καὶ πάντες τὸν Μινώταυρον
 ἐν Γορτύτῃ ἀφέντες σχῆμα φυγῆς ἐποίησαντο. γνοὺς δὲ αὐτὸς
 τὴν προδοσίαν φεύγει εἰς τὴν Λαβυρίνθων χώραν, καὶ ἐν σπηλαίῳ
 λανθάνει κρυβείς, ἕως ὑπὸ τινος τῷ Θησεῖ μνηστὴς ἐσφάγη. ὁ
 δὲ Θησεύς εἰς Γορτύτην εἰσελθὼν ἐθριάμβευσεν. Αἰγέως δὲ ὁ
 10 τούτου πατήρ τὴν φυγὴν ἀκούσας τῶν Κρητῶν, καὶ ὡς δόλεψ ὑπο-
 τοήσας ἀπώλετο Θησεύς, λύπη καταποθεῖς ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν
 θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγη· ὄθεν καὶ Αἰγαῖον τὸ πέλαγος ὠνόμασται. D
 ὁ δὲ Θησεύς τὴν Κρήτην ἔλασας, καταφρονήσας δὲ καὶ Ἀριάδης,
 ἥτις ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς παρεδρεύουσα παρθένος, ὡς φασι, τε-
 15 λευτᾶ, τῆς Θεσσαλίας βασιλεύσας ἠγάγετο γυναῖκα Φαίδραν. ἧ
 καὶ ἐσυκοφαντήθη ὡς Ἴππολύτῳ, νύμφ μὲν Θησεύς ἐκ παλλακῆς
 αὐτῆς δὲ προγονῶ, πορνικῶς μιγεῖσα. ὁ μὲν οὖν Ἴππόλυτος ἔφιπ-
 πος σύαγγρον διώκων τοῦ ἵππου ἔξετινύχθη, τοῦ δὲ λώρου τοῦ
 χαλινοῦ περιελιχθέντος τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ ἐσύρη ὑπὸ τοῦ ἵππου,
 20 καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τελευτᾶ. ἐφ' ἣ ὁ Θησεύς σφοδρῶς ἀνιαθεῖς,
 ἀλλὰ καὶ τὴν Φαίδραν καίτοι πολλὰ ἔξομνυμένην λοιδορήσας ἀπὸ P 123
 ὄψεως ἐποίησεν. αὐτὴ δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῆς θλίψεως δεινοπαθή-
 σασα ἐτεθνήκει. τότε καὶ Εὐρυσθεὺς ἐκράτει τῶν Λακεδαιμονίων

rent, Theseum Aegaei regis Thessaliae F. ad impetendum bello Mino-
 taurum exhortantur, promittentes ipsi se et Minotaurum prodituros, et
 Ariadnam Minois filiam totamque Cretam tradituros. statim itaque The-
 seus in Cretam traiecit. ibi dux exercitus reliquique omnes simulata
 fuga Minotaurum Gortynae relictum deserunt; qui proditionem sentiens in
 locum cui Labyrintho nomen est confugit, ibique in spelunca abditus
 latuit, donec cuiusdam indicio Theseus eum ibi repertum iugulavit.
 Theseus triumphum Gortynem introduxit. Aegaeus autem pater eius,
 fuga Cretam audita, suspicatus Theseum dolo interfectum, luctu absor-
 ptus in mare se ipsum proiecit ac suffocatus est; unde et Aegeum mari
 nomen obtigit. ceterum Theseus Creta omnia, spreto etiam Ariadna,
 quam ferunt in aede Iovis virginem desedissee ibique mortuam, Thessa-
 liae regnum accepit uxoremque duxit Phaedram. haec apud ipsum falso
 delata fuit cum Hippolyto privigno suo, qui Theseo ex pellice natus
 fuerat, corpus per adulterium miscuisse. ac Hippolytus quidem cum
 eques aprum insequeretur, equo excussus, habenis manus digitis implica-
 tis, ab equo raptatus sexto post die vitam clausit. qua re cum in maxi-
 mum venisset dolorem Theseus, Phaedrae, quanquam multa deieranti,
 adulterium exprobravit, eamque e conspectu suo removit. ea, calamitate
 immedica afflicta, moerore exstincta est. tunc etiam Eurystheus regnum

ἔτη μβ' και ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἦ. τὰ δὲ πάντα ἔτη κατέλογεν ἡ αὐτῶν ἀρχὴ τε'.

Ἔστι ἐν τοῖς χρόνοις Σαοὺλ πρῶτον ἀγῶνα οἱ Πισαῖοι ἐν Ὀλυμπίᾳ κατεβάλοντο καὶ Διὶ Ὀλυμπίᾳ κοσμικὴν πρώτην ἐπετέλεσαν ἑορτήν. ἐντεῦθεν κατὰ τέσσαρα ἔτη τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν 5 ἑορτὴν ἐπιτελοῦντες, Ὀλυμπιάδας τὰς τετραετηρίδας καθέξῃς ἤριθμουν. ἐν οἷς χρόνοις καὶ Κορίνθιοι μετὰ τοὺς Λακεδαιμονίους τοπαρχοῦντες Ἑλλήνων ἐβασίλευσαν τὰ πάντα ἔτη τι'. καὶ μετὰ Δάρδανον τὸν Ἴλου υἱὸν καὶ τὸν Δαρδάνου υἱὸν Λιομέδοντα Πρίαμος ὁ Λιομέδοντος τῆς Φρυγῶν χώρας ἀνηγορεύετο βασι- 10 λεύς. τότε καὶ τὸ Δάρδανον καὶ τὸ Ἴλιον καὶ ἡ Τροίη καὶ ἡ πῦσα χώρα Φρυγίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκπεπολιόρηται Πριάμου. ἡ δὲ αἰτία τῆς καταδηώσεως Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πάρις. τούτου γὰρ γεννηθέντος ὑπὸ Πριάμου χρησμὸς αὐτῷ ἀναδέδοται τοιοῦτος "ἐτέχθη σοι Πάρις δύσπαρις· τριακοντούτης γὰρ γενόμενος ὀλέσει 15 βασιλείαν Φρυγῶν." εὐθὺς οὖν ὁ Πρίαμος Ἀλέξανδρον μετονομάσας ἐπέμψεν εἰς ἀγρόν, Μανδρῶ λεγόμενον, γαλακτοτροφῆσθαι καὶ αὐξήσθαι παρὰ γηπόνῳ τινί, ἄχρις οὗ τὰ τριάκοντα 20 ἔτη τοῦ χρησμοῦ παρέλθῃ. ἐποίησε δὲ καὶ τεῖχος μέγα ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃ καὶ Πάριον ὠνόμασεν. ἐκεῖ ὁ Πάρις διάγων, εὐμαθὴς 20 τε περὶ τὰ γράμματα γενόμενος καὶ παιδείας οὐ τῆς τυχοῦστος μετασχών, ἐγκωμιαστικὸν λόγον καὶ ὕμνον εἰς τὴν Ἀφροδίτην διετάξατο, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν λέγων εἶναι ἕξ ἧς καὶ τέκνα καὶ

in Lacedaemonios gessit, annos 42, et post illum fuerunt alii octo reges. duravit id regnum annos 325.

Sauli tempore primum certamen Pisaei ad Olympiam instituerunt, Iovisque Olympio primam solennem festivitatem celebraverunt. inde quadrienniis singulis id sacrificium iterantes, lustra Olympiadum nomine ab eo initio numeraverunt. quo tempore etiam Corinthii post Lacedaemonios, regione in suam potestatem redacta, Graeciae regnum annos omnino 318 obtinuerunt. et post Dardanum Ili F. ac Laomedontem Dardani F. Priamus Laomedontis F. Phrygiae rex declaratus est. sub quo Dardanum Ilium Troia ac tota Phrygia excisa sunt. causam ei devastationi praebuit Alexander, alio nomine Paris dictus. is cum natus Priamo esset, tale oraculum patri est allatum "Paris infelix tibi natus est, qui anno aetatis suae trigesimo Phrygiae regnum perdet." statim itaque Priamus eum nomine Alexandri affectum, in praedium cui Mandro nomen, agricolae cuidam lacte alendum et educandum mandavit, donec 30 anni oraculo designati praeterirent. arcem quoque in agro magnam extruxit, quod Parium appellavit. ibi degens Paris, cum et ingenio esset felici et institutione non vulgari formaretur, orationem laudatoriam et hymnum in Veneram composuit, dicens eam esse cupiditatem, quae liberos sapientiam et artes apud homines et bruta procreet;

σοφίαν καὶ τέχνας ἐν λογικοῖς καὶ ἀλόγοις ἀποτίκτεσθαι, καὶ αὐτὴν ἐν συγκρίσει τὴν Ἀφροδίτην Παλλάδος προέκρινε καὶ Ἥρας. διὸ καὶ ἐμυθεύσαντο τοῦτον κριτὴν τῶν τριῶν γενόμενον τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ μῆλον ἦγον τὴν νίκην ὡς τῶν ἄλλων κρείττονι βραβεῦσαι. 5 μετὰ δὲ τοὺς τριάκοντα χρόνους λογισάμενος ὁ Πριάμος τὸν περὶ αὐτοῦ χρησμὸν παρελθεῖν, καταφρονήσας προσηγάγετο αὐτόν. **D** γράμματά τε καὶ δῶρα καὶ θυσίας ἐπιδοὺς μετὰ καὶ ἑκατὸν νεανίσκων Φρυγῶν πρὸς τοὺς τοπάρχας Εὐρώπης διαβῆναι κελεύει καὶ τῷ Δαρφνίῳ Ἀπόλλωνι θῦσαι, καὶ πρῶτον ἐν τῇ Σπάρτῃ πόλει 10 τῆς Ἑλλάδος ἐλθεῖν, ὑπὸ Μενελάῳ τότε βασιλευμένῃ, ὃς υἱὸς μὲν Πλεισθένους ἦν ἀληθῶς, ὑπὸ δὲ Ἀτρεΐ βασιλεὶ τῶν Ἀργείων ἄμα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀγαμέμνονι ἀνατραφεὶς Ἀτρεΐδης ἐλέγτο καὶ σύγγονος Ἀγαμέμνονος. οὗτος φιλοφρόνως ἄγαν τὸν Πάριον προσδεξιόμενος παντοδαπῇ θεραπείᾳ τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐθε- 15 ράπευσεν, ἀναπαυθῆναι ἐντειλάμενος ὅσον καὶ βρούλοιο, καὶ εὐ- **P 124** τως ἐπὶ τὴν θῦσιν ἀπελθεῖν. αὐτὸς δὲ ὁ Μενέλαος ἄμα τοῖς συγγενέσιν εὐθὺς ἐπὶ Κρήτην ἀπέπλει ὡς Ἀστεριῶ Διὶ ἐν Γορτύνη πόλει θυσιάσων. ἐν μιᾷ τοίνυν ὁ Πάρις εἰς τὸν τῆς Ἑλένης κεράδεισον ἐγκύβας ὄρᾳ αὐτὴν τῷ κάλλει ἀμύχανον οὔσαν ἦν γὰρ 20 εὐστόλος εὐμαστος λευκὴ ὡσεὶ χιών, εὐσφρυσ εὐφρῖνος οὐλόθριξ ὑπόξανθος ὀφθαλμοὺς ἔχουσα μεγάλους. καὶ τρωθεὶς τῷ ταύτης ἔρωτι διὰ τῆς Αἰθρας, ἣτις ἦν συγγενὴς Μενελάου, ὑπονοθεύσας τὴν Ἑλένην ἤρπυσεν αὐτὴν μετὰ καὶ πλούτου πολλοῦ

9 πόλιος P

eamque in comparatione Minervae ac Iunoni praetulit. inde orta est fabula, eum arbitrum delectum inter deas Veneri uti potiori malum victoris signum adiudicasse. exactis triginta annis, Priamus oraculi tempus iam exivisse ratus, securus animi Paridem produxit, eumque additis 100 Phrygiibus adolascensibus, cum literis muneribus et victimis ad regulos Europae traicere iussit et Daphnaeo Apollini sacrificare. primo omnium Paris venit Spartam Graeciae urbem, ubi regnabat Menelaus. is Pliathenis filius re vera fuit, sed ab Atreo Argivorum rege una cum eius filio Agamemnone educatus Atrides appellabatur ac frater Agamemnonis. Menelaus Paridem perhumaniter excepit, inque suo palatio omni officio studiosissime tractavit, requiescere ibi quamdiu visum fuisset ipsi iubens, atque ita demum ad sacrificandum proficisci. ipse cum cognatis in Cretam continuo navigavit, ut Gertynae rem sacram Iovi Asterio faceret. quadam die Paris cum in Helenae hortum despexisset, vidit eam incomparabili esse pulchritudine: erat enim gracilis, papillis formosis, nivis instar alba, specioso supercilio, eleganti naso, crine crispo ac subflavo, oculis grandibus. proinde eius amore saucius, opera Aethrae quae Menelao cognata erat, eam corrupit ac cum multis opibus ornataque et

καὶ κόσμιον καὶ πέντε δουλῶν κορασίῳ. καὶ τῶν θουσιῶν, δι
 B ἃς καὶ παρῆν, ἡμεληκῶς εἰς Σιδῶνα πρὸς Πρωτεύην τὸν Αἰγύπτου
 βασίλεια διεπέρασεν. οἱ δὲ τὸν οἶκον Μενελάου φυλάσσειν τετα-
 γμένοι, τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης ἰδόντες, εὐθύς ἅπαντα ἐν τῇ
 Κρήτῃ αὐτῷ μηνύουσι. ἐφ' οἷς ὁ Μενέλαος δεινοπαθῶν κατα- 5
 πλεῖ μὲν εἰς τὴν Σπάρτην εὐθύς, πέμπει δὲ εἰς ἀνωζήτησιν τῆς
 Ἑλένης πανταχοῦ. μετὰ δὲ χρόνον ἦκεν ὁ Πάρις ἀπὸ τῆς Αἰγύ-
 πτου σωθεὶς. ὃν Πριάμος καὶ Ἑκάβη ἀποδοδεγμένοι, ἰδόντες
 τὴν Ἑλένην, ἐξέστησαν, καὶ τίς ἂν εἶη καὶ πόθεν ἐπυνοθάνοντο.
 ἦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἔφη εἶναι συγγενῆς, καὶ αὐτῷ μᾶλλον Πριάμῳ 10
 καὶ τῇ Ἑκάβῃ καὶ οὐ τῷ Πλεισθένους νύῳ προσήκειν Μενελάῳ.
 C ἐκ τῆς Δαναοῦ γὰρ θυγατρὸς Πλησιόνης Δάρδανον καὶ Τρωῖα κατ-
 ἀγεσθαι καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ βασιλεῖς. Ἀγήνορος δὲ τοῦ πατρυ-
 δέλφου Δαναοῦ ἀπόγονος Λύμας βασιλεὺς ὁ Ἑκάβης πατήρ· ἐκ
 γένους δὲ τοῦ Λύμα καὶ Λήδα ἐστὶ μήτηρ ἡ ἐμῆ. ταῦτα Ἑλένη 15
 εἰπούσα, καὶ ἕμα διομνυμένη μηδὲν τῶν Μενελάου λαβεῖν, καὶ
 ὄραον δὲ ἀπαιτήσασα μὴ προδοθῆναι, ἔμεινεν ἀγαπωμένη πρὸς
 αὐτῶν. τοῦτο μαθόντες οἱ περὶ Ἀγαμέμνονα πέμπουσι πρέσβεις
 πρὸ τοῦ πολέμου, αὐτόν τε Μενελάον καὶ Ὀδυσσεύα, καὶ γράμ-
 ματα Κλυταιμνήστρας γυναικὸς Ἀγαμέμνονος, ἀδελφῆς Ἑλένης, 20
 ἄξιουσιν ἀποδοθῆναι Μενελάῳ τὴν γυναῖκα. οἱ καὶ ἀποπέμπον-
 D ται ἄπρακτοι. διὸ καὶ τοὺς τοπαρχοῦντας τῆς Εὐρώπης ἅπαντας,
 καὶ τὸν Θέτιδος καὶ Πηλέως Ἀχιλλεὺ μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ

quinque ancillis rapuit; et sacrificiis quorum causa venerat omissis, Si-
 donem ad Aegypti regem Proteum traiecit. qui custodiae domus Mene-
 laei erant praefecti, animadverso Helenae raptu, statim ei in Cretam rem
 nuntiant. qui ingenti dolore ictus illico Spartam rediit, et in omnes
 partes dimittit qui Helenam requirant. aliquanto post tempore Paris ex
 Aegypto domum salvus revertitur; quem Priamus et Hecuba recipientes
 visa Helena obstupuerunt, et quaenam ea mulier, undeque esset scisci-
 tati sunt. ipsa se Alexandri cognatam, magisque se ad Priamum et He-
 cubam quam ad Plisthenis F. Menelaum pertinere respondit: quippe
 Dardanum Troem ac reliquos ab hoc procreatos reges originem ducere
 a Danae filia Plesiona. Dymam porro regem, Hecubae patrem, genus
 repetere ab Agenore Danae patre: eum Dymam consanguineum esse
 Lodaee, suae matris. haec locuta Helena, et iuramento confirmans nihil
 se de bonis Menelai secum tulisse, cum iureiurando sibi confirmari vicis-
 sim impetrasset se deditum non iri, apud ipsos cara acceptaque reman-
 sit. Agamemno re cognita ante bellum nuntios legat Menelaum et Ulys-
 sem, cum literis Clytaemnestrae, quae soror Helenae, uxor Agamemno-
 nis erat, Menelao reddi coniugem suam postulans. sed ii re infecta
 sunt dimissi. itaque Agamemno et Menelaus omnibus Europae regibus
 ad belli societatem conductis, etiam filio Thetidis et Pelei Achille cum

τῶν Μυρμιδόνων στίγος, καὶ Νέστορου τὸν Ἡλεῖον καὶ τὸν Ἴθακήσιον Ὀδυσσεῦ καὶ τοὺς δύο Αἴαντες Διομήδην τε καὶ Ἰδομενεῦ καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ γενναίους σὺν ναυσὶ χιλίαις ἑκατὸν ἐνετήκοντα ὀκτὼ ἐκστρατεύσαντες ἀποπλέουσι. καὶ παρὰ Αἰλίδι οὕτω βαλουμένων χωρὶν παραχειμάσαντες κατὰ Ἴλιου ἰστροποπεδεύοντο. τοῦ χειμῶνος δὲ ἀντικειμένον αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ Κάλχας ὁ μάντις θυσίαν δεξιῶν τὸν Ἀγαμέμνονα εἶπε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι παρασχεῖν, θεῶ τῆς χώρας οὔση· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. ἀλλὰ μὴν καὶ γυνὴ συνῶδὰ τῷ Κάλχαντι προφητεύουσα εἶπεν ὡς P 125

10 εἰ μὴ τὴν πρώτην Ἀγαμέμνονος θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι προσυγάγῃσιν, ὁ χειμῶν οὐ λυθήσεται. οἱ δὲ οὐ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτό φασι συμβῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀγα μείστην παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος τοξεῦσαι καὶ ἀνελεῖν τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον λοιμικὴν νόσον γενέσθαι. καὶ διοτύσεως γενομένης καθαι- 15 ρεῖται μὲν Ἀγαμέμνων τῆς βουσιλείας, Πυλαμῆδης δὲ ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται. ἐφ' οἷς Ὀδυσσεὺς δεινῶς διατεθεὶς προσποιεῖται μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀποπλεῖν, παραγίνεται δὲ πρὸς Κλυταιμνήστραν τὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος γυναῖκα εἰς τὸ Ἄργος, καὶ πλαστοῖς γράμμασι τὴν Ἰφιγένειαν λυβῶν (αὕτη γὰρ ἦν πρώτη B 20 τῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος θυγατέρων) ὡς Ἀχιλλεῖ κατὰ τὸ στρατόπεδον ἀριστεύοντι δοθῆσομένην γυναῖκα ὑποστρέφει μετὰ ἔδῳν, καὶ παραδίδωσι ταύτην τοῖς ἱερεῦσι πρὸς ἱλασμόν τῆς Ἀρτέμιδος. ὡς οὖν ἔμελλον εἰς θυσίαν ταύτην προσάγειν, ἔλαφος ἀντ' αὐτῆς εὐρέθη προσισταμένη τῷ βωμῷ, ἣτις καὶ προσηρέχθη θυσία ἀντὶ

Myrmidonum ipsi subdita cohorte, Nestore praeterea Eleo, Ulysse Ithacensi, duobus Aiacibus, Diomede Idomeneo aliisque multis et generosis, cum classe navium sexcentarum octoginta octo ad bellum Ilio inferendum proficiscuntur; atque Aulide primum in hibernis subsistunt. Ibi cum tempestate diutius detinerentur, Calchas vates edixit debere Agamemnonem filiam suam Dianae, quae dea eius loci esset, immolare. verum hoc Agamemno renuit. sed et mulier Calchantis oraculo consentanea vaticinabatur, tempestatis non ante finem fore quam prima Agamemnonis filia Dianae sacrificaretur. alii non tempestatis causa haec evenisse tradunt, sed ab Agamemnone capram maximam sagitta fuisse interfectam iuxta Dianae fanum: ob id acrem pestem exstitisse, obortaque in castris discordia Agamemnoni imperium fuisse abrogatum, et Palamedi mandatum. Ulysses, quod ea aegerime ferret, simulato se in patriam navigare, Argos ad Clytaemnestram se contulisse, Agamemnonis uxorem: ab ea Iphigeniam, filiarum Agamemnonis natu maximam, fictarum literarum ope, in quibus erat eam Achilli virtute in exercitu primo nuptum peti, cum dote abstulisse; reversumque ad stationem sacerdotibus eam tradidisse, cuius sacrificio Diana placaretur. ceterum cum Iphigenia iam ad mactandum duceretur, eius loco cervam arae adstitisse,

τῆς παρθένου. καὶ ταύτης διασωθείσης καὶ ἀποδοθείσης πρὸ πατρὶ
ζώσης, ἰέρειαν αὐτὴν παραντὰ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγαμέμνων
ἀφιέρωσε· καὶ Ὀδυσσεὺς ἀποδοθῆναι αὐτῆς τὴν βασιλείαν τῷ
Ἀγαμέμνονι παρεσκεύασε. Παλαμῆδην δὲ μετ' ὀλίγον Ὀδυσσεύς,
πλαστοῖς γράμμασι καὶ μάρτυσι χρησάμενος, αἰτίων προδότου 5
C τίθεισιν, καὶ παρασκευάζει τὸν στρατὸν λιθοβολῆσαι αὐτόν, καὶ
τὸ λειψανον τεφρώσαντας Ναυπλίῳ τῷ αὐτοῦ πατρὶ παραπέμψαι.
οὗτός ἐστι Παλαμῆδης ὁ καὶ τὴν τάβλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρι-
σμόν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ
καταστήσας. ὥρισε γὰρ εἶναι τὴν τάβλαν τὸν γήινον κόσμον, τοὺς 10
δὲ δώδεκα κάσους τὸν ζωδιακὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ ψηφῶδες καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανήτων, τὸν δὲ πύργον
τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀναποδίδεται πῦσι καλὰ ἢ κακὰ.
ὁ αὐτὸς εἶρε καὶ τὰ ἐξ' ἑπτὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, α β γ δ ε ι κ λ μ
ν ο π ρ σ τ υ. προσέθηκε δὲ αὐτοῖς Κάδμος ὁ Μιλήσιος ἑτερα 15
D γράμματα τρία, θ φ χ. διὸ καὶ πολλῶ τῷ χρόνῳ τοῖς ἰθ' ἐγγρῶντο·
ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι μὴ ἔχοντες τὸ ψ τὴν ψαλίδα παλίδα ἔλεγον, καὶ
ἄλλα πολλὰ ῥήματα ἄλλως ἐξεφώνουν καὶ ἔλεγον καὶ ἔγραφον.
πρὸς ταῦτα Σιμωνίδης ὁ Χίος προσέθηκε δύο, η καὶ ω, Ἐπίχαρ-
μος δὲ ὁ Συρακούσιος τρία, ζ ξ ψ, καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν τὰ 20
κδ' στοιχεῖα.

Παρεμβάλλοντων δὲ τῶν Ἑλλήνων σὺν ταῖς ναυσὶ κατὰ τῆς
Τροίας οὐ συνεχώρον οἱ Τρῶες προσορμίσαι. πολέμου δὲ συρ-

19 Κεῖος?

hancque loco virginis deae victimam caesam, ipsam incolumem patri
redditam atque ab eo confestim sacerdotem in fano Dianae constitutam
fuisse. exinde Ulysses confecisse ut imperium Agamemnoni redderetur.
eundem Ulysses post paulo falsis literis et testibus adversus Palame-
dem usum hunc prodicionis crimine oppressisse, et machinatum ut ab
exercitu is lapidibus obrueretur, reliquiaeque in cinerem redactae patri
eius Nauplio mitterentur. is est Palamedes, qui ad exercitus reficiendos
oblectatione animos tabulam et eius compositionem philosophica admo-
dum industria invenit. sic enim instituit ut tabula esset mundus elemen-
taris, duodecim casus signorum zodiaci numerus, talorum iactus, et
quae in talis sunt grana, septem planetarum astra, turris caeli altitudo,
ex quo omnibus bona malave tribuuntur. idem sedecim alphabeti literas
invenit, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. his tres addidit Cadmus Milesius,
θ φ χ. ac multo tempore tantum his novendecim usi sunt elementis;
cumque ψ carerent antiqui, pro ψ alide palidem scripserunt, multaque
omnino alia vocabula secus pronuntiaverunt quam scriberent. adiecit
his duas Simonides Ceus, η et ω, Epicharmus Syracusanus tres, ζ ξ ψ.
atque sic viginti quattuor literarum summa impleta est.

Appellentes ad litus Troiae classem Graecis Troiani conati sunt
littore prohibere, pugnaeque acri commissa multi utrinque ceciderunt,

ραγέντος Ιαχυροῦ, καὶ πολλῶν ἔξ ἑκατέρων ἀνηρημένων σὺν Πρω-
 τσιλάῳ προμάχῳ Δαναῶν, νυκτὸς ἐπιγενομένης Τροίης μὲν εἰς P 126
 τὴν πόλιν εἰσιόντες ἀσφαλῶς συνεκλείσθησαν, οἱ δὲ τὰ πλοῖα τῇ
 παραλίῳ τῆς Τροίας ἀκτῇ κατασφαιλισάμενοι ἔμεινον τὴν ἑω. περὶ
 5 μείσας δὲ νύκτας Κύνκος τις ὄνομα, συγγενῆς ὢν Πριάμου ἄρχων
 δὲ πόλεως Νεάνδρου, μετὰ πολλοῦ πλήθους πολεμικοῦ τολμήσας
 ἐπέθετο κατ' αὐτῶν· συμβολῆς δὲ γενομένης αὐτὸς τε Κύνκος ὑπὸ
 Ἀχιλλέως καὶ οἱ πλείους τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνῆρέθησαν. ἡμέρας δὲ
 γενομένης βουλευ... τὰς κύκλω πόλεις Ἰλίου καὶ Τροίας τῷ Πριά-
 10 μῳ συμμαχοῦσας παρεστήσαντο. καὶ ὁ μὲν τοῦ Τυδέως υἱὸς Διο-
 μῆδης τὴν τοῦ εἰρημένου Κύνκου πόλιν Νεάνδρου καὶ τοὺς υἱοὺς
 καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν προνομήσας καὶ καταδηώσας εἰς τὸ B
 μέσον ἤγαγε τοῦ στρατοῦ, Ἀχιλλεὺς δὲ κατὰ Λέσβου καὶ τῆς ὑπ'
 αὐτὴν χώρας μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἐστρατεύει, καὶ Φόρβαντα
 15 μὲν τὸν τοπάρχην αὐτῶν συγγενῆ Πριάμου ὄντα ἀναιρεῖ, τὴν αὐ-
 τοῦ δὲ θυγατέρα Διομήδην καὶ πᾶσαν τὴν χώραν λαφυραγωγῆσας
 ἤνεγκεν εἰς τὸν στρατόν. αὐθις δὲ πρὸς τὴν Αὐρηγησὸν ὁρμήσας
 καὶ τὴν πόλιν ἐλών, καὶ Ἡετίωνα τὸν αὐτῆς πολιούχον ἀνελών,
 καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀστυνόμην τὴν καὶ Χρυσήϊδα, θυγατέρα
 20 Χρύσου ἱερέως Ἀπόλλωνος, ἐλών, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον ἐνεγκῶν
 εἰς τὸ μέσον τέθεικε τοῦ στρατοῦ. ἐντεῦθεν ἐφορμήσας κατὰ τῆς
 λεγομένης Λεγοπόλεως τοῖς παισὶ..... Βρίσου θυγατέρα Ἴππο-
 δάμειαν, γυναῖκα οὖσαν Ἀμύντου βασιλέως ἐκείνης τῆς πόλεως, C
 ὅς οὐ παρῆν τότε. μετὰ ταῦτα δὲ Λυκίους καὶ Λυκίονας κατὰ

interque hos Protesilaus Graecorum antesignanus. nocte facta Troiani urbem repetiverunt, eamque accurate clauserunt. Graeci vero subductis in litus Troiae navibus atque stabilitis auroram praestolati sunt. media nocte Cygnus quidam, cognatus Priami ac urbis Neandri dominus, cum magna militum manu adoriri Graecos ausus, commissa pugna ipse ab Achille occisus est, ac plerique qui cum ipso erant interfecti sunt. die orta, consil... Troiae et Ilio in orbem circumiacentes urbes, quod Priamo opitularentur, subegerunt. Diomedes Tydei filius Neandrum Cygni urbem, filios eius et universam dicionem depopulatus, praedam in castris in medium contulit. Achilles cum Myrmidonibus in Lesbum et vicinam regionem expeditione facta, Phorbantem eorum locorum dominum, Priami consanguineum, interfecit, filiam eius Diomedam, cum praeda quam ex tota ista regione egerat, in castra adduxit. inde ad Lyrnesum duxit, eamque urbem cepit, et Ketionem eius principem occidit: uxorem eius Astynoman, quae et Chryseis dicitur, filiam Chryseae sacerdotis Apollinis, cum omnibus opibus eius urbis in castra abduxit atque in medium contulit. postea ad Legopolim contendit pueri..... Bristi filiam Hippodameiam, uxorem Amyntae, qui regnum in ea urbe tenebat. is tunc aberat. ac post adactis adversus Graecos Lyciorum

τῶν Ἑλλήνων εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεσάμενος, ἐπειδὴ ἦκε σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ θυμῷ βαρεῖ, τῷ Ἀχιλλεῖ συμβαλὼν οὐ μόνον τὴν θυγατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς καὶ πῆν αὐτοῦ πόλιν οὐδὲν ὤνησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες ἔργον πολέμου γέγονασι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῷ στρατῷ ἐμερίσθη, τὴν δὲ Χρυσίδα ὁ Ἀγαμέμνων, Ἰπποδάμειαν δὲ τὴν καὶ Βρισηίδα ὁ Ἀχιλλεὺς λόγῳ ἐκράτησαν παλλακῶν. λοιμῶδους δὲ νόσου ἐνοσηψίας τῷ στρατῷ, τῇ τοῦ Κάλχαντος μαντεία Χρυσῆς τῷ πατρὶ ἀποδοται, Βρισηίδα δὲ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀφαιρεῖται Ἀγαμέμνων ἄχρι καιροῦ. ἐντεῦθεν γολωθεῖς Ἀχιλλεὺς ἀπέσχετο μετὰ τῶν Μυρμιδόνων τοῦ τοῖς Τρωσὶ πολεμεῖν, ἕως ἰσχυραῖς πολέμοις ἕστερον οἱ περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα κατανακώμενοι δῶροις πολλοῖς καὶ παρακλήσεσιν ἐδυσώπησαν αὐτῶν ἐξελεῖν μετ' αὐτῶν. Αἴας δὲ ὁ Τελαμώνιος πρὸς τοὺς ἐν Χερρονήσῳ Θρᾷκας γενόμενος ἐπολιόρκει· ὃν Πολυμήτωρ ὁ τοῦτων βασιλεὺς φοβηθεὶς χρυσὸν 15 ἐδίδου πολὺν, καὶ σῖτον τοσοῦτον ὅσον τῷ Ἀχαικῷ στρατῷ εἰς ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι. εἶχε δὲ ἐκεῖ Πολύδωρον τὸν πάντων τῶν Πριάμου υἱῶν μικρότερον, ὃν παρέθηκετο Πολυμήτορι Πριάμος P 127 ἀνατραφήναι· ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν ἐκδοτὸν τῷ Αἴαντι δεδωκώς, καὶ ἑγγράφους συνθήκας πεποιηκῶς μηδέποτε ὑπερμαχήσειν Πριάμου, 20 ἀπέστειλεν αὐτόν. ὁ Αἴας δὲ ἐκεῖθεν ὁρμήσας πρὸς Τεύθραντα ἦλθε τοπάρχη· ὃν ἐνελῶν, καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν ἐκπολιορκήσας καὶ τὴν θυγατέρα Τέκμησσαν αἰχμαλωτίσας ἤγαγε πάντα τὸν πλοῦτον νυκτὸς ἐπὶ τὸν στρατόν. τῇ γοῦν ἐξῆς ἰστώσι κατέναντι τοῦ τείχεος

et Lycaonum auxiliis, magna cum hominum turba gravi ira percitus rediit. ibi cum Achille congressus neque filiae filisque et urbi suae quicquam profuit, et ipse cum exercitu suo interfectus est. divisa inter milites praeda Chryseidem Agamemnon, Hippodamiam Achilles pellicis loco obtinuit. peste autem exercitum infestante Calchantis vaticinio Chryseis patri redditur, Briseidem Achilli Agamemnon aufert, et aliquamdiu secum tenet. quamobrem Achilles iratus se et Myrmidonas a pugna abstinuit tantisper, donec Agamemnon gravibus cladibus attritus multis eum donis ac deprecationibus permovit ut rursum cum Graecis in aciem exiret. Ajax autem Telamonius Thraces obsidebat, qui in Cheroneseo habitant. cum timens rex horum Polymestor auri multam ipsi dedit, tantumque frumenti quantum Achaico exercitui in annum sufficeret. habebat secum Polymestor Priami filiorum aetate minimum Polydorum, sibi a patre educandum traditum. hunc quoque Ajaci tradidit, foedusque scriptum pepigit, nunquam se Priamo opem laturum: itaque Ajacem pacatum dimisit. Ajax inde ad Teuthrantem regulum se contulit, quem et necavit, urbem eius expugnavit, filiamque Tecmessam captivam abduxit, ac noctu omnes opes in castra Graecorum advexit. postri-

τὸν Πολύδωρον, καὶ τῷ Πριάμῳ δηλοῦσι πέμψαι τὴν Ἑλένην καὶ λαβεῖν αὐτόν· καὶ εἰρήνης κυρωθείσης ἀπαίρομεν ἐντεῦθεν. τούτου δὲ μὴ γινομένου, βλεπόντων ἐκ τοῦ τέλους πάντων, τὸν Πολύδωρον ἀνέilon ἔϊφει. Ἰδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Ἑλλήνων ὑπογρα-
 5 φεὺς ἦν ὁ Δίctys, ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ συνετός, ὃς ἀπὸ τῆς Κρή- B
 τῆς τοῖς ἐπὶ Ἴλιον ἤκουσι συνεστρατεύετο. οὗτος τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα συνῶν τῷ Ἰδομενεῖ τὰ παρακολουθήσαντα πάντα ἀπ' ἀρχῆς ἕχρι τέλους μετὰ ἀληθείας συνέγραψε, καὶ τοὺς χα-
 10 ἀριβῶς ὑπεμνημάτισε. τοὺς δὲ χρόνους καὶ τόπους καὶ τρόπους καὶ τὰ ἐκείνου τοῦ πολέμου διασφῶν, μετὰ ἀκριβείας ἱστοριογρα-
 φῶν, καὶ καθ' ἓνα τῶν ἀρχόντων μεθ' ὧν νηῶν παρεγένετο συνέταξε. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς Ἰλιάδος ῥαψωδίᾳ παρ'
 'Ομήρῳ δηλοῦται. τοῦ δὲ Ἐκτορος τὰ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδα C
 15 συνελάνθοντος καὶ πολλοὺς ἀναιροῦντος ἠναγκάσθησαν πρὸς Ἀχιλ-
 λέα διακηρυκεύσασθαι. μόλις οὖν εἴξας Πάτροκλον αὐτοῖς τὸν φίλτατον ἑταῖρον μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἀποστέλλει· καὶ ὃς ἐξελ-
 θὼν πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ διώκει, πρὸς αὐταῖς δὲ πύλαις τῆς πόλεως ὑπὸ Ἐκτορος κτείνεται μαχόμενος.
 20 τοῦτο μαθὼν Ἀχιλλεύς, καὶ γινὼς ὅτι βουλή ἐστι τῷ Ἐκτορι νυκτὸς τῇ βασιλίδι Πενθεσίλειᾳ ἀπαυτῆσαι, λάθρα προφθάσας ἄμα τῷ ἰδίῳ στρατῷ καὶ ἀποκρύψας ἑαυτὸν τὸν ποταμὸν περῶντα
 Ἐκτορα κτείνει, οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐπομένους

die Graeci Polydorum e regione muri constituunt, Priamoque signifi-
 cant ut Helenam reddat filiumque recipiat: eo facto se pace confirmata
 domum redituros. cum id non consequerentur, omnibus de muro con-
 spicientibus Polydorum gladio trucidant. Idomenei, qui unus de ducibus
 Graecorum fuit, scriba fuit Dictys, vir praeclarus et prudens, inter eos
 qui ex Creta ad Ilium belli causa profecti sunt. is toto belli tempore
 cum Idomeneo fuit, et omnium quaecunque ab initio ad finem usque
 gesta sunt, veram historiam conscripsit. ductores etiam Graecorum, quos
 omnes viderat, suis quemque notis expressit accurateque depinxit; tem-
 pora quoque, loca circumstantiasque omnes omnium quae illo bello eve-
 nerunt, perspicue annotavit, et quot quisque principum naves secum ad-
 duxerit; quod ipsum etiam ab Homero est in libro secundo Iliadis ex-
 positum. animvero cum Hector Graecorum copias urgeret multosque
 interficeret, coacti sunt Graeci Achilles opem missis legatis implorare;
 isque aegre concedens, Patroclum suum carissimum socium cum Myrmi-
 donibus mittit. Patroclum multis barbarorum delectis, alios fugientes
 persequens, ad ipsas urbis portas pugnans ab Hectore interimitur. id
 ubi Achilles comperit, ac praeterea statuisse Hectorem noctu reginae
 Penthesileae obviam ire, clam antecapta opportunitate cum suo exercitu
 in insidiis se abdit, Hectoremque fluvium transeuntem interficit; neque

- D** αὐτῷ, πλὴν ἑνὸς ὃν χειροκοπήσας ἄγγελον ἔπεμψε Πριάμῳ· αὐ-
τὸς δὲ τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος δέφρου ἐξηρητικῶς μηδενὸς τῶν
Ἑλλήνων γνόντος εἰς τὴν αὐτοῦ σκητὴν ἄγει πρὸ ἡμέρας καταικι-
σθέν. ὁ δὲ Πριάμος τῇ ἐξῆς σχῆμα πένθιμον περιθέμενος, χρυ-
σὸν τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐσθῆτα πολυτελεῆ λαβῶν, λαβῶν δὲ καὶ τὴν β
θυγατέρα Πολυξένην εὐειδῆ παρθένον καὶ Ἀνδρομάχην γυναῖκα·
Ἀστυάνακτά τε καὶ Λαομέδοντα νηπίους αὐτῆς παῖδας, ἦκε τολ-
μήσας εἰς μέσον τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάντας ἰκέτευε
προκυλινδούμενος ἰκέτας σὺν αὐτῷ πρὸς Ἀχιλλεῖα γενέσθαι τοῦ
ἀπολυτρώσεσθαι τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος. καὶ γε ὤκτειρησαν ἐκ-10
- P 128** πλαγύντες τὴν τόλμαν τοῦ γέροντος Νέστορα καὶ Ἰδομενεύς· οἱ καὶ
προεσελθόντες Πριάμου εἰς τὴν σκητὴν ἐδυσώπησαν καὶ Πριάμον
εἰσελθεῖν. ὃς κόβιν κατὰ κεφαλῆς ἔχων ἅμα Ἀνδρομάχῃ καὶ τοῖς
παισίν, ἐπὶ πρόσωπον πειθόντες εἰς τοῦδαφος, μεγάλας κατεβῶν
οἰκτειρηθῆναι φωναῖς. Πολυξένη δὲ τοῖς Ἀχιλλέως περιπλακεῖσα 15
ποιοὶ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἑκτορος διωλύγιον ἰκέτευε κεκρα-
γυῖα, μένειν τε σὺν αὐτῷ καὶ δουλεύειν ἐπαγγελιομένη, εἰ ἀποδῶ
τὸν νεκρὸν. οἱ δὲ περὶ τὸν Νέστορα, οἰκτεῖραι τὸ γῆρας ἠξίου
καὶ ἔλειν. καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων κινήθέντων λόγων ὁμοῦς
ἐπένευσε λύτρα λαβεῖν καὶ τὸν νεκρὸν τοῖς ἰδοῖς παραχωρεῖν. τὸν 20
- B** χρυσὸν σὺν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τοῦ ἱματισμοῦ μέρος λαβῶν τᾶλλα
χωρίζεται τῇ Πολυξένη. Πριάμος δὲ καὶ αὐτὴν παρ' αὐτῷ κατε-
λιπάρει λιπεῖν· ὁ δὲ εἰς ἄλλον τοῦτο δρᾶν ὑπέλαχτο καιρὸν. ὁ δὲ

ipsum modo, sed et omnes qui ei aderant, uno dempto, quem praecisus
manibus Priamo cladis nuntium mittit. ipse corpus Hectoris curral ap-
pensum raptatumque ante lucem in suum tentorium, nemine Graecorum
sciente, perfert. postridie Priamus habitu lugubri sumpto, secum ferens
aurum argentum ac pretiosas vestes, ducens etiam secum filiam Polyxe-
nam, formosas virginem, et Andromacham Hectoris uxorem, parvulos-
que eius filiolos Astyanactem et Laomedontem, ausus est inter medios
Graecorum principes se ingerere, eosque supplex orare uti pro se apud
Achillem deprecatores fierent, ut is Hectoris corpus redimendum daret.
miserti sunt senis, cum stupore admirati audaciam, Nestor et Idomeneus;
ac priores ipsi in Achillis ingressi tentorium obtinuerunt ut Priamum
admitteret. Priamus capite pulvere consperso, unaque Andromacha cum
liberis, proni in terram procubuerunt misericordiamque magna vocifera-
tione flagitaverunt. at Polyxena Achillis pedes amplexa pro fratre suo
Hectore alta voce prolixo deprecata est, pollicens se Achillis, si is cada-
ver Hectoris redderet, servam remansuram in castris. Nestor misereri
senectutis hortabatur. multis ultro citroque commutatis verbis, tandem
Achilles pretio redemptionis accepto se cadaver suis redditurum annuit.
accepit autem aurum argentum et vestium partem: reliqua Polyxenae
donavit. Priamo urgente ut Achilles hanc secum manere pateretur,
Achilles in praesens eam retinere noluit, alio se recepturam eam tem-

γε Πριάμος καὶ τὸν νεκρὸν καὶ τοὺς σὸν αὐτῷ πάντα ἐπιυῆει
λαχῶν, ὃν ἀποχρώντως πενθήσαντες καὶ ὡς θέμις τεφρώσαντες
ἔξω τοῦ τείχους κατυδάπτουσιν. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἐκτορα
διωκονόμεται, καὶ ἰδοὺ ἡ Ἀμαζῶν Πενθεισίλεια ἐκ Χερρονήσου
5 τῆς ἀντιπέρας πληθῆ γενναίων ἀνδρῶν καὶ Ἀμαζονίδων ἦκεν ἐπι-
γομένη. γυνῶσα δὲ τὰ κατὰ τὸν Ἐκτορα ὑποστρέφειν ἐπειρώτο.
Πάρις δὲ ταύτην πολλῶ χρυσῷ μεῖναι πείθει. ἡ μετ' ὀλίγας ἡμέ-
ρας ὀπλισαμένη ἐπὶ τὸ πολεμικὸν δῦπεδον εἰσῆε. διχῆ δὲ τὸν
αὐτῆς διελοῦσα στρατόν, καὶ ἐν δεξιῇ μὲν αὐτῆς τοὺς τοξότας, C
10 τῷ λαῷ δὲ μέρει τοὺς ὀπλίτας πεζοὺς, πλείους τῶν ἰππέων ὄντας,
ἐκτάξασα ἡ Πενθεισίλεια μέσον τῶν ἰππέων ἦν ἐν τῷ σίγῳ· καὶ
πολέμου λοιπὸν κροτηθέντος ἄλλοι μὲν ἄλλους ἀπεκίρνονσιν, Ἀχιλ-
λεὺς δὲ τὴν Πενθεισίλειαν δόρατι πικρῶς μυχόμενην κρούσας τοῦ
ἵππου καταβύλλει· ἦν τῆς κόμης ἐλκύσαντες τῷ Σκαμάνδρῳ ἐναπ-
15 ἐκνίξαν ποταμῷ. τοὺς πολίτας δ' αὖ ἔτρεψαν οἱ Αἴωντες· καὶ
εἰσελθόντες ἔκλεισαν τὰς πύλας. οἱ λοιποὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοὺς
περιλειφθέντας περὶ τὸ τεῖχος ἀπεκίρνονσιν ἐπιδιώκοντες· τῶν
Ἀμαζόνων δὲ ἀποσχόμενοι, μετὰ τὸν πόλεμον ὁ στρατὸς ταύτας
δεσμεύσας ἐμερίσατο. μετὰ ταῦτα Ἴνδοι πολλοὶ ἔφιπποι καὶ πεζοὶ D
20 καὶ Φοίνικες μαχιμώτατοι μετὰ τῶν βασιλέων αὐτῶν ἐν ναυτικῷ
στόλῳ παρεγένοντο, ὑπὸ Πριάμον προσακληθέντες εἰς συμμαχίαν.
καὶ τοσοῦτοι τὰ πληθῆ ἦσαν ὡς μήτε τὸ Ἴλιον μήθ' ὄλον τὸ δάπε-
δον αὐτοὺς χωρεῖν. πάντες δὲ ὑπὸ Μένμονος τοῦ τῶν Ἰνδῶν βα-
σιλέως, ὡς δυνατωτάτου καὶ πολεμικωτάτου, οἱ τε Πριάμιδοι καὶ

per promittens. ita Priamus cum cadavere et suis omnibus rediit do-
mum; Hectorque ploratus abunde, et uti assolet crematus, extra urbem
est sepultus. dum haec de Hectore fiunt, interim Amazonidum ducens advenit.
quam cognita Hectoris morte retrocedere conantem Paris magna vi auri
donatam detinuit. ea post paucos dies in campum praeliis destinatum
copias deduxit, iisque in duas partes divisit a dextro latere sagittarios
constituit, in laevo gravis armaturae milites, plures pedites quam equi-
tes: ipsa ad signum in medio equitum constitit. commissa pugna aliisque
alios cadentibus, Achilles Penthesileam acriter praeliantem hasta equo
detruit; quam crinibus in Scamandrum protractam suffocaverunt. oppi-
danes Aiacos loco populerunt, ita ut in urbem fuga facta portas obiece-
riat. reliquos Graeci iuxta muros persecuti interfecerunt. Amazonibus
autem abstinentes secundum pugnam eas vinculis iniectis dividerunt. his
actis multi Indi, equites ac pedites, et Phoenices bellicosissimi, cum re-
gibus suis classe appularunt, a Priamo ad ferendas suppetias excitati.
tanta autem erat multitudo, ut eos neque Ilium neque omnino campus
universes caperet. in quem universi una cum Troianis, Memnone Indo-
rum rege, quod is potentissimus erat. atque bellicosissimus, ducente ex-

Τρωῆς, καὶ πᾶς ὁ στρατός ὑπ' αὐτοῦ διαταττόμενος ἐφ' ἄρματος
 λαμπρῶς ὄχουμένου εἰς τὸ δάπεδον ἐξήρισαν. ἐξέστησαν δὲ Ἕλλη-
 νες, ἕλφη καὶ ὄπλα φοβερά καὶ σφενδόνας καὶ ἀσπίδας τετραγώ-
 P 129 ρούς καὶ φρικτούς. καὶ οἱ Τρωῆς δὲ σὺν βοῇ πολλῇ καὶ ἄλμασιν 5
 ἐπιτιθέμενοι πλείστους ἀνήρουν καὶ αὐτοὶ τῶν Ἀχαιῶν. οἱ ἡγε-
 μόνες δὲ τὴν βίαν τοῦ πλήθους οὐ φέροντες ὑπεχώρουν πρὸς τὰς
 ναῦς, ὡς καὶ αὐτὰς οἱ βάρβαροι κατέκαυσαν ἄν, εἰ μὴ νύξ ἐπι-
 οὔσα τὴν αὐτῶν κατέσχευε ὀρμήν. ἐπιγενομένης οὖν τῆς νυκτὸς
 τὰ τῶν ἀγρημένων τεφρώσαντες σώματα καὶ τῶν τραυματιῶν 10
 ἐπιμελησάμενοι, ὡς εἰκός, οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ἐβουλεύσαντο
 τίς ἂν τολμήσῃ κατὰ τοῦ Μέμνονος βαλεῖν, τῶν ἄλλων περὶ ἄλ-
 λους ἀσχολουμένων. κληροῦται τοίνυν Αἴας ὁ Τελαμώνιος. καὶ
 πρὶν ἤλιον ἀνελθεῖν ὀπλισάμενοι ἐξήρισαν, Ἕλληνες μὲν πρῶτοι,
 εὐθὺς δὲ καὶ ὁ Μέμνων καὶ πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν στρατιῶται. ἄλ- 15
 B λοι μὲν οὖν πρὸς ἄλλους, ὁ Αἴας δὲ Ἀχιλλέως αὐτοῦ ἐκ τῶν ὀπι-
 σθεν συνεπισχύοντος κατὰ τοῦ Μέμνονος ὄρμᾳ. Μέμνων δὲ τοῦ
 ἄρματος καταβὰς τῷ δόρατι ἐπειραζεν Αἴαντα. Αἴας δὲ πρῶτος
 τὴν αὐτοῦ ἀναστρέψας ἀσπίδα ἐπέθετο βαρέως αὐτῷ· πάντων δὲ
 τῶν σὺν αὐτῷ Ἰνδῶν προσεχόντων τῷ Αἴαντι, τὸ δόρυ βυλῶν εἰς 20
 τὸν Μέμνονος τράχηλον γυμνωθέντα κτείνει τοῦτον ὑπὲρ ἑλπίδα
 πῦσαν ὁ Ἀχιλλεύς. κἀντεῦθεν βαρβάρων μὲν κατὰ κράτος φυγῇ
 καὶ φόβος καὶ οἰμωγῇ, Ἕλλήνων δὲ ἀλαλαγμὸς καὶ νίκη ἀνυμφή-
 ριστος καὶ λαμπρά, ὅτε καὶ Πολυδάμας ὁ τῶν Φοινίκων ἀλκιμώ-

ierunt. ipse Memnon splendide curru invehatur. obstupuerunt Graeci,
 gladios armaque cernentes terribilia, fundasque et quadrata scuta, mul-
 tosque Aethiopes horrendos homines irruentes. sed et Troiani magno
 cum clamore et saltu impetum dantes plurimos de Graecis interficiebant.
 itaque horum duces multitudinis violentiam non sustinentes ad naves
 recesserunt; quae et ipsae tum fuissent a barbaris cromatae, nisi nox
 superveniens eorum conatum inhibuisset. orta nocte Graeci cadavera
 suorum qui in praelio ceciderant, combusserunt, sauciosque diligenter
 curaverunt. ibi cum primores Graecorum consultarent quisnam, aliis
 circa alios occupatis, cum Memnone manum conserere auderet, id munus
 Aiaci Telamonis F. sorte obtigit. ante solis ortum armati ad pu-
 gnam exiverunt Graeci primum, mox etiam Memnon cum universo exer-
 citu. ibi cum alii alios aggrederentur, Ajax Achille a tergo ipsum con-
 firmante Memnonem adoritur. Memnon curru degressus hasta Aiace
 tentavit. sed Ajax primus eum, scuto ipsius deturbato, graviter urxit;
 cumque omnes Indi in Aiace essent intenti, Achilles cervicem Memno-
 nis nudatam hasta traiecit, eumque praeter omnium spem occidit. inde
 effusa barbarorum fuga, caedes atque eulatus, Graecorum contra exul-
 tatio certaue et illustris victoria. tunc etiam Polydamas fortissimus

τατος βασιλεὺς τῷ Αἴαντος δόρυτι τὸν βουβῶνα κεντηθεὶς πίπτει. Αἰθιώπων τε καὶ βαρβάρων ἀμύθητος ἔσμος ἐκτὶ θνήσκει, ὡς C πλησθῆναι τὸ δάπεδον νεκρῶν, ὑπὸ τῶν ἰππέων δεινῶς τῶν πεζῶν συμπατουμένων καὶ ἀναιρουμένων. μετὰ ταῦτα τοὺς Τρωῶας 5 Ἀχαιῶας εἰς πόλεμον προσκυλουμένον, ἄρχοντες ἐξῆλθον ὁ Πάρις καὶ Διήφοβος υἱοὶ Πριάμου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τούτου Τρωῖλος καὶ Λυκάων, σὺν τῷ λοιπῷ παντὶ τῶν Τρώων στρατῷ· οὗς Ἀχιλλεὺς μετὰ τῶν συνασιζομένων αὐτῷ Ἀχαιῶν καταδιώξας τοὺς μὲν ζῶντας εἶλε, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμὸν ἐναπέπνιξε, Τρωῖ- 10 λον δὲ καὶ Λυκάονα ἀνείλε. μετὰ ταῦτα ἀνέστη ἡ τῶν ἀναθημάτων ἑορτή, ἀνοχὴν φέρουσα πολέμου, ὅτε δὴ πάντων ἐν εἰρήνῃ θνόντων τῷ Θυμβραῖω Ἀπόλλωνι, Δαναῶν καὶ Τρώων, ἐν τῷ ἀπὸ D μακροῦ τῆς πόλεως ἄλσει, ἐξελεύθησας Πολυξένης μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκάβης εἰς τὸ ἱερόν ὃ Ἀχιλλεὺς ταύτην ἐθαύμιυσεν ἰδών. ἑώρα- 15 κως δὲ ὁ Πριάμος τὸν Ἀχιλλεῦ, πέμπει τὸν Ἰδαῖον πρὸς αὐτὸν ἐν ἄλσει φέροντα λόγους περὶ Πολυξένης. τοῦτον ἰδιαζόντως ἠμολοῦντα τῷ Ἀχιλλεῖ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι ἰδόντες, καὶ θορυβηθέντες, Αἴαντα καὶ Διομήδην καὶ Ὀδυσσεῖα πέμπουσι, μὴ ἐπι- 20 δίδοναι παρεγγυῶντες τοῖς βαρβάροις, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν τοῖς ὀχθροῖς. καὶ αὐτοὶ ἔμενον ἔξω τοῦ ἄλσεως, ἐκδεχόμενοι τὸν Ἀχιλλεῦ, ὥστε κατ' ἰδίαν παραγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ δ' ἦν ὑποσχό- P 130 μενος τῷ Ἰδαίῳ πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβεῖν· διὸ καὶ προσέ- μενεν ἐν τῷ ἄλσει ἀναπατῶν. μετὰ βραχὺν δὲ ὁ Πάρις καὶ ὁ Διήφοβος ἤκον, παρακαλοῦντες αὐτὸν δῆθεν περὶ τοῦ γάμου. ὁ δὲ

Phoenicum rex inguen hasta Aiakis confossus cecidit. Aethiopum vero et barbarorum ineffabilis periit multitudo, ita ut campum cadavera opleverint, cum pedites ab equitibus mirum in modum obtererentur atque necarentur. secundum haec Troiani, Achille eos ad pugnam provocante, omnem exercitum in aciem eduxerunt ducibus Paride ac Deiphobo et horum fratribus Troilo atque Lycaone. quos Achilles cum auxiliari Achaeorum manu persecutus partim vivos cepit, alios in Scamandrum fluvium compulsos submersit, interfectis Troilo et Lycaone. his gestis deaeriarum feriae appetierunt indutiasque attulerunt. ibi cum, ut in pace, universi et Danaei et Troes Apollini Thymbraeo rem sacram facerent in luco qui urbe haud procul aberat, Achilles Polyxenam cum matre Hecuba in templum egressam conspicatus formae eius admiratione est percitus. Priamus Achille observato Idaem mittit. ibi cum, ut in eo de Polyxena colloqueretur. at Graecorum principes hunc solum cum Achille verba commutare cernentes conturbati; missisque Aiaee Diomede et Ulyssae, hortari ne quid barbaris concederet neve hostibus sese crederet; ipsi extra lucum praestolari, ut egressum seorsim monerent. at vero Achilles ductarum se Polyxenam uxorem promiserat Idaeo, eiusque rei causa in laeo obambulans exspectabat. paulo post Paris ac Deiphobus adhaerant, qui cum iam ad confirmandam coniugium vocarent. Achil-

φασλον μηδὲν ὑπονοῶν, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεῶς ἱερῷ κατεδέ-
 ξατο αὐτούς. καὶ ὁ μὲν Πάρις ὄρκω τὰ μεταξὺ ἀμφοτέρων λεγό-
 μενα βεβαιῶν παρὰ τὸν βωμὸν ἴστατο, περιπλεκόμενον δὲ Δηϊφό-
 βου τὸν Ἀχιλλέα καὶ καταφιλοῦντος ἐβάρπτισεν ὁ ἐπιφέρετο ξίφος
 κατὰ τῶν αὐτοῦ σπλάγγων· καὶ ἔτι κρατοῦντος αὐτοῦ δευτέραν 5
 εὐθὺς ὁ Πάρις ἐπάγει κατ' αὐτοῦ πληγὴν. καὶ ὃς ἔκλυτος γεγο-
 νῶς πίπτει. ἐκείνοι δὲ ἀνυπόπτως δι' ἄλλης τοῦ ἄλλους ἐξελεύσθ-
 B τες, ὡς μικρὸν ἀπέειχον, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενοι εἰσῆλθον εἰς
 τὴν πόλιν. οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσεῖα δὲ ἰδόντες αὐτοὺς τρέχοντας,
 εἰσδραμιόντες εὐρισκονοῖ τὸν Ἀχιλλέα ἤμαχμένον κείμενον παρὰ 10
 τὸν βωμὸν. πρὸς ὃν ὁ Αἴας ἄρ' ἦν ἀνδρωπος δυνάμενος κτεί-
 ναι σε; ἀλλ' ἢ σὴ προπέτεια μόνη σε ἀπώλεισε." πρὸς ὃν ὁ
 Ἀχιλλεὺς ἔσχατα πνέων "δὸλω εἰργάσαντό με" φησί "Πάρις καὶ
 Δηϊφοβος διὰ Πολυξέτην." ὀξύτατα σὺν ἐπ' ὤμων ἀρπάσαντες
 τὸ σῶμα καὶ ἐπὶ τὰς σκηναὺς ἀγαγόντες καὶ τεφρώσαντες θάπτουσι 15
 γῆ. μετὰ τὸν θάνατον Ἀχιλλέως πολέμου γενομένου, καὶ πολ-
 λῶν ἔξ ἑκατέρων πεσόντων, εἰς μονομαχίαν ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ
 C Πάρις ἔρχονται. καὶ πρῶτος λαχὼν ὁ Πάρις βιάλλει κατὰ Φιλο-
 κτήτου, ἀστοχεῖ δέ. ὁ δὲ ἀντιτοξεύσας τὴν ἀριστερὰν χεῖρα Πά-
 ριδος διαπεῖρει, καὶ δευτερώσας τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ἐπήρωσεν ὀφ- 20
 θαλμὸν, καὶ τρίτον βαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ σφυρὰ ῥίπτει
 Πάριν εἰς γῆν. ὃν ἀρπάσαντες ἡμιθανῆ εἰς τὴν Ἴλιον εἰσῆλθον.
 καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος υἱοὺς τρεῖς, Βούνυμον Κοριθαῖον

les nihil sinistra suspicans, in templo Apollinis stans, eos admisit. ibi
 Paris altari assistens iureiurando ea quae erant utrinque dicta sanxit.
 Deiphobo autem Achillem amplexo et deosculante, ense quem gestabat
 in Achillis intestina defixit; statimque, adhuc cum Deiphobe tenente,
 Paris alterum ictum intulit. Achilles viribus deficientibus concidit. illi
 citra suspicionem rei alia via ex luce egressi, cum paululum inde pro-
 cessissent, citate cursu in urbem se proripuerunt. Ulysses cum sociis
 currere eos cernentes in templum accurrunt, ibique pone aram inacen-
 tem Achillem cruore foedatum reperiunt. cui Ajax "perfecto nemo ho-
 minum te poterat interficere, sed tua temeritas te sola perdidit." re-
 spondit Achilles haec, extremum spiritum iam ducens: "dolo me Paris
 et Deiphobus Polyxenae causa necaverunt." proinde corpus Achillis ii
 caelerrime rapuerunt, et humeris suis impositum in castra pertulerunt,
 crematumque humarunt. post mortem Achillis pugna conserta multisque
 utrinque defectis singulari certamine Philoctetes et Paris congregiuntur.
 prior sorte Paris Philoctetem sagitta petens aberrat a scopo. Philocteta
 vicissim primum laevam Paridis manum sagitta tralicit, secundo dextrum
 eius oculum eruit, tertio talos et pedes impetens cum solo prosternit.
 qui semianimis a suis abreptus et Ilium perlatas est; ubi tres, quos ei
 Helena pepererat, filios, Bonymum Corythaeum et Idaeum, parvulos etiam-

καὶ Ἰδαῖον, μικροῦς ἀπὸ τῆ παραστάνας Ἰδῶν ἄφρονος ἔμεινε, καὶ διὰ μέσης ἐξέπνει τεκτός. ἡ δὲ προτέρα αὐτοῦ γυνὴ Οἰνώη ἐαυτῇ ἀπεχερίσατο ἀγγόνη. Ἑλένην δὲ γυναικα Διήφοβος ἠγάγετο παρτωτά, ὃν ὁ Μενέλιος ὕστερον ἠκρωτηρίασε δι' αὐτήν.

- 5 Ὅτι τὸ Παλλάδιον λεγόμενον ξύλινον ὑπῆρχεν εἰδωλον τῆς Παλλάδος. τοῦτο ἔλεγον τετελεσμένον εἶναι ἀρρήτοις τισὶ καὶ D
δαμονιώδεσι τελεστηρίοις, ἧτοι μυσσαροῖς μυστηρίοις ἐστοιχειω-
μένον, νικηφόρον, ὃ φασι, καὶ ἀνάλωτον διατηροῦν τὴν πόλιν ἐν
ἧ ἀπόκειται. τοῦτο τὸ ζῶδιον τὴν πόλιν ἴλιον μέλλοντι κτίζειν
10 Τρωτὶ τῷ τῶν Τρώων βασιλεῖ φιλόσοφος τις καὶ ἀρρήτων γοητειῶν
τελεστής, Ἄσιος ὄνομα, φέρων ἐλαρίσατο· ἔξ ἀντιχαρίζομενος
ὁ Τρώς τὴν ἐπ' αὐτὸν χώραν πᾶσαν, Ἐπίρροπον πρῶτον καλον-
μένην, εἰς τὸ ἐκείνου ὄνομα Ἄσιαν ἐπωνόμασε. τοῦτο οὖν τὸ
βρέτας, ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες ὡς οὐκ ἂν δύναιτο τὴν πόλιν
15 ἐλεῖν ἕως ἂν ἐν αὐτῇ ἀποκειμένον ἧ, κλέψαι ἴσχυσαν, Ὀδυσσεὺς P 181
καὶ Διομήδους κρηφῇ εἰσελθόντων καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Παλλάδος
ἐν ἡμέραις τῶν ἰορτῶν παραμενόντων· καὶ γνώμη τοῦ Ἀντήνορος
ἐξάρχου τῶν Τρώων ὄντος, διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Θεανοῦς ἱε-
ρείας τῆς Ἀθηνᾶς οὔσης, τοῦτο νυκτὸς ἀφελόμενοι ἐξῆλθον, ὅτε
20 καὶ τὰ συμβάντα τοῖς Τρωσὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἐλεινὰ σύμ-
βολα καὶ ἀκαισίου κατεθεῶντο καὶ πρῶτ' ἐξελθόντες τοῖς Ἕλλησιν
ἀπήγγελλον. φασι γὰρ ὅτι τῶν Τρώων ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλ-
λωνος θυσιάζειν ἠγωνιζομένων τὰ ξύλα μὲν καὶ τὰ κρέα καθὸ

sum sibi adstare videns, interclusa voce, sub mediam noctem exspiravit. tum Oenone, quae prius uxor Paridis fuerat, se ipsam strangulavit. Deiphobus statim Helenam uxorem duxit; quem postmodo Menelaus propterea auribus et naso manibusque truncavit.

Palladium lignea fuit Minervae, quae eadem Pallas dicitur, imago. sicut id nefandam quibusdam daemonum consecrationibus arcanisque ritibus dedicatum ea vi fuisse, ut urbem in qua esset inexpugnabilem conservaret. id signum Troi Troianorum regi Ilium condituro philosophus quidam et innominatarum praestigiarum sacerdos, Asius nomine, dono attulit; in cuius gratiam Tros universam suam regionem hactenus Epirrhopen appellatam ab ipso Asiam denominavit. Graeci cum Ilium capi non posse, quamdiu simulacrum id ea esset in urbe, inaudivissent, furto id abetulerunt, Ulyssis et Diomedis opera. hi clam ingressi urbem, et in fano Minervae per ferias commorati, consilio Antenoris Troianorum principis, adinvicem huius uxore Theanone, quae sacerdos erat Minervae, noctu sublatum simulacrum secum in castra attulerunt. ea nocte Troianis miserabilia portenta et abominanda apparuerunt, quae mane egressi Graecis narraverunt. ferunt enim, cum Troiani rom Apollini sacram facere instituisent eiusque altari ligna et carnes imposuis-

θέμις ἐπετίθετο, πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐπιβαλλόμενον οὐχ ἦσαν,
 ἐσβέννυτο δέ. πολλάκις δὲ τοῦ πυρὸς ἐνεχθέντος καὶ μὴ καιρομέ-
 B νου, πίπτει τὰ ἐν τῷ βωμῷ πάντα εἰς τοῦδαφος. οἱ Τρώες δὲ
 οὐκ ἀγαθὸν αὐτοῖς εἶναι οἰσὼν τὰυτα τεκμηράμενοι, ὃ τε Πρία-
 μος καὶ οἱ λοιποὶ τὸν Ἀντήνορα πρεσβεῦσαι πρὸς Λαναοὺς ἀπο-
 στέλλουσιν, ὥστε λότρα λαβόντας ὅσα ἂν ἐθέλωσι λῦσαι τὸν πό-
 λεμον. καὶ ὁ Ἀντήνωρ πρεσβεύων ἔφη πρὸς Ἀχαιοὺς "πάντα
 ἐπάθομεν ὅσα τοὺς ἡμαρτηκότας παθεῖν ἐχρήν. ἂνθ' ὦν Μενέ-
 λαον ὁ Πάρις ἠδίκησε, δίκας ἔδωκεν· ἂνθ' ὦν τὸ Ἴλιον, μαρτυ-
 ροῦσιν οἱ τάφοι τῶν ἀνηρημένων. νῦν οὖν οἱ περιλειφθέντες ἡμεῖς 10
 λότρα φέρομεν ὑμῖν· ὑπὲρ θεῶν, ὑπὲρ πατρίδος, ὑπὲρ τέκνων,
 "Ἕλληνες ὄντες, τοὺς πρὶν ἀπειθεῖς, νῦν ἐκέλευς σώσατε." ἐπὶ
 C τούτοις πεισθέντες οἱ Ἕλληνες Ὀδυσσεὺ καὶ Διομήδην ἀποστέλ-
 λουσι τὴν τῶν χρημάτων ποσότητα τοπῶσαι. καὶ γε ἐτύπωσαν
 χρυσίου τάλαντα δισχίλια καὶ ἀργύρου τάλαντα δισχίλια, καὶ τὰ 15
 δόξαντα πάντα κομισάμενοι καὶ ἀφορηθέντες τῆς πόλεως ὑπέ-
 στρεψαν εἰς τὸν στρατόν. μετὰ ταῦτα θυσιαζόντων τῶν Ἑλλήνων
 καὶ ἀποπλεῦσαι βουλομένων, πάντας ἐνώρκωσεν Ὀδυσσεὺς ἐν ταῖς
 θυσίαις μὴ ἀποπλεῦσαι τῆς Ἴλιου πρὶν ἢ τὸν δούρειον ἵππον κατα-
 σκευασθῆναι. ἐνθεν τοι καὶ ξύλοις τοῖς ἄρμοδιωτάτοις συμπήξαν- 20
 τες καὶ εὐφρῶς κατακοσμήσαντες, καὶ ταῖς Ἐπειοῦ τεχνουργίαις
 θανμαστὸν αὐτὸν ὑπερφῶς κατασκευασάμενοι πάσαις μηχανορ-
 ραφαῖς, ὥστε καὶ στρατὸν εἰκοσιτεσσάρων ὀπλιτῶν ἔνδον κρέ-

sent, ignem lignis iniectum non arsisse sed extinctum fuisse, ac saepius
 repetitum ignem non arsisse; et quicquid arae impositum fuerat, in ter-
 ram decidisse. Troes cum adversum sibi aliquid hoc ostento denuntiari
 iudicarent, Priamus ac reliqui Antenorem legatum ad Graecos mittunt,
 rogatum ut ii pacem ipsis, pretio suo arbitrio constituto, redimendam
 darent. Antenor legatus ad Graecos huiusmodi orationem habuit. "quic-
 quid poenarum dare nos ob nostra flagitia debuimus, dedimus. Paris,
 quod ob iniuriam Menelao factam luendum fuit, pendit. etiam Ilium:
 eius rei documento sunt sepulcra caesorum. nos itaque reliqui pretium
 vobis afferimus, quo nos redimamus. vos per deos, per patriam, per
 liberos obtestamur, Graeci cum sitis, supplices nunc vestros, quondam
 contumaces, miseremini." his moti Graeci Ulysses et Diomedem mit-
 tunt, qui argenti pondus signarent. signaveruntque ii talenta auri bis
 mille totidemque argenti. cumque omnia pro suo arbitrio abstulissent,
 ex urbe in castra reversi sunt. post haec sacrificantibus Graecis et
 discessum parantibus, Ulysses universos inter sacra iureiurando adstrinxit
 non ante discessuros ab Ilio quam equus ligneus, qui ob id et Da-
 reius vocatur, absolutus esset. hunc Graeci, Ἐπει artificιο, lignis com-
 cinnissime compactis, insigni ornatu admirabilique opere construxerunt,
 ita ut intus 24 militibus gravis armaturae abditi, rotalis impeditus tra-

πτοντα ἀβίαστα διὰ τροχιλίσκων ἑλκόμενον τῆς φορβειᾶς ἀκόλου- **D**
 θεῖν, καὶ τοῦτον οὕτω τεκτηνήμενοι, τὰς σκηνάς τε κατακυβύσαν-
 τες καὶ ἀποπλεύσαντες καὶ εἰς Τένεδον ὑποθήκαις Ὀδυσσεὺς ἀπο-
 κρυβέντες τὴν νῆσον, ἕνα τινὰ γενναῖον ἄνδρα κατακισιάμενοι, καὶ
 5 μετρίως αὐτὸν ἀκρωτηριάσαντες ἐθελοντα καὶ χαίροντα τῷ ἐπαίῳ
 καὶ τῷ μισθῷ, προδότην ἀφιῶσιν αὐτόν· ὅς διαπνυθανομένοις
 τοῖς βαρβύροις τί ἂν εἴη τὸ προκείμενον ἔργον τουτί καὶ πρὸς τί
 φέροιστο, ἀπεκρίνατο λέγων “τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνῆς ἀνατιθέουσι
 Δαναοὶ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἀπολογίαν ὑπὲρ ὧν εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς
 10 ἤδίκησαν, ὁμοῦ δὲ καὶ δῶρον τοῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς τὰς ἑαυτῶν πη- **P 132**
 τριάδας σωτηρίας καὶ εἰς μνήμην αὐτῶν ἀφιερῶν κεκρίκασι δεῖν.”
 οἱ τοίνυν Τρῶες πειθήνιοι τούτοις γενόμενοι, λαβόντες σὺν εὐθυ-
 μία καὶ χαρμονῇ τὸν δούρειον ἵππον, μᾶλλον δὲ τὸν ἴδιον ἄλεθρον,
 καὶ καλωδίους ἀνέλκοντες καὶ εὐάζοντες, τὸ τῆς πύλης ὑπέρθυρον
 15 ἄφαντες τοῖς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἀδύτοις μετὰ τῶν ληθρῶν εἰσήγαγον.
 ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ οἱ ἐν τῷ ἵππῳ λοχῶντες ἐπὶ σχολῆς ἐκπεπη-
 δηκόσες, αὐτόν τε τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀνελόντες,
 τὸν τε Διήφοβον ἀκρωτηριάσαντες, τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀνδρῶν
 ἀποκτείναντες, πυρσοῖς μᾶλα λαμπροῖς καὶ σγροῖς τοῖς ἐκ τοῦ
 20 τείχους τὸν τῶν Δαναῶν στόλον πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέστρεψαν. ἡμέ-
 ρας δὲ ἤδη διαγελώσης καὶ αὐτοὶ παρασιτάτες τοὺς ὑπολειφθέντας **B**
 πάντας ἀπέκτειναν· τὰς δὲ γυναῖκας αἰχμαλώτους καὶ τὴν Ἐκάβην
 καὶ τὰ κτήνη λαβόντες, τὰ τε σκεύη καὶ εἶδη καταμερισάμενοι,

hentes capistrum facile sequeretur. eo absoluto tabernacula sua com-
 buserant, et in Tenedum insulam navigantes ibi sese occultaverunt Ulys-
 sis consilio, uno tantummodo relicto proditore, homine generosi animi,
 qui laude et praemio inductus ad hoc sese vulneribus foedandum et ex-
 tremis partibus leviter mutilandum ultro prae buerat. is barbaris inter-
 rogantibus quidnam sibi ista equi machina vellet, respondit Graecos eam
 templo Minervae consecrare atque dedicare, cum ad expediendas quas eius
 urbi intulissent iniurias, tum ut esset donum pro reditu ipsorum in pa-
 triam ipsorumque monumentum. Troes ergo his fidem habentes cum
 gaudio et laetitia Dureium equum (imo autem suam ipsorum perniciem)
 funibus alligatum in urbem traxerunt, paeanem accinentes; portaeque
 superiore limine amoto, eum ut erat hostibus refertus, in penetrale deae
 introduxerunt. media nocte ii qui in equo per insidias abditè latebant,
 capto tempore desilientes, Priamum eiusque filios occidunt, Deiphobum
 extremis corporis partibus truncant; ac multitudine hostium trucidata,
 crebris ac fulgentibus ignibus de muro editis, classi Graecae ad ipsos
 revertendi signum exhibent. ut primum illuxit, ceteri etiam adfuerant.
 ibi Troianis, quotquot supererant, omnibus interfectis, uxores eorum at-
 que ipsam quoque Hecubam captivam abduxerunt, nec non et pecus omne,

τὴν τε Ἑλλήν τῷ Μενελάῳ ἀποδόντες καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἐμ-
πρήσαντες καὶ καταστρεψάμενοι ἐπαλινδύσονται.

Μετὰ τὸ ἀλῶναι τὸ Ἴλιον Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ Ὀδυσ-
σεὺς τοῦ ζῶδου Παλλάδος ἐκάτερος ἀντεποιούντο, ὡς αὐτῷ δια-
φέροντος καὶ τῇ ἰδίᾳ πόλει ἔξειν ἀπὸ φυλακῆριον, ὡς πάντων ὅ
ἐπίπροσθεν ἀγωνιζόμενον. πολλὰ δὲ στρατηγήματα ἔξ ἀμφοτέρων
ῆθύντα, ὅμως ἐν παραθήκῃ δίδεται τὸ Παλλάδιον ἕως πρῶτῷ τῷ
C Διομήδεϊ. διὰ μέντοι νυκτὸς ἀδήλως σφάζεται Αἴας. πρῶτας
δὲ γενομένης ὡς εὐρέθη νεκρὸς, πολλῆς στάσεως γενομένης εἰς
ὑπόληψιν ἦλθε τῆς πράξεως Ὀδυσσεύς· ὄθεν καὶ εἰς ἐμφύλιον 10
ἀναπτομένον τοῦ πράγματος πόλεμον, πρῶτος Ὀδυσσεὺς ἐλκύσας
τὰ ἑαυτοῦ πλοῖα ἀφώρμησε τῆς Τροίας, καὶ μετ' ἐκείνον ἄπαν-
τες, καὶ τοῦτο ἀρχὴ γέγονε τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρήσεως. τὴν
δὲ Ἑκάβην καταρωμένην τῷ στρατῷ οἱ μετὰ Ὀδυσσεὺς ἄλθοις
βάλλουσι καὶ τῇ θαλάσῃ ῥίπτουσιν εἰς χώραν λεγομένην Μαρῶ-15
νεια, ἣν καὶ κυνὸς σῆμα ὠνόμασαν.

Ἐκεῖθεν ἐμπίπτει ἐν Σικελίᾳ Κύνκλωπι, οὐχὶ ἐνὶ ὀφθαλμῷ
κατὰ τὰς μυθολογίας Ὀμήρου κεχρημένῳ· ἀλλ' ἄνθρωπος μὲν
D ἦν τὴν φύσιν ὡς πάντες ἄνθρωποι καὶ οἱ λοιποὶ Κύνκλωπις, οἳ καὶ
τὸ εἶδος ἦσαν μεγάλοι καὶ ἀπηγριωμένοι καὶ ἀπενυκτοί, τὴν προαί-20
ρεσιν παγχάλεποι καὶ μισανθρωπότατοι καὶ φονικώτατοι. εἶτα εἰς
τὰς Αἰολίας νήσους εἰς Κίρκην καὶ Καλυψὶ τὰς θυγατέρας Ἀτλαν-
τος· ἀφ' ἧς Κίρκης καὶ υἱὸν ἔσχε τὸν Τηλέγονον. εἶτα εἰς λίμνην

supellectilemque inter se partiti sunt; redditaque Menelao Helena, et
urbe undique incensa atque diruta, domum redire intenderunt.

Ilio capto Ajax Telamonius et Ulysses uterque sibi Palladium vindica-
vit, cum uterque ob toleratos pro toto exercitu labores sibi id ad
suae urbis tutelam deberi contenderet. cum uterque multa praecleara sua
eius belli facinora commemorasset, Palladium tamen usque in crastinum
diem apud Diomedem depositum fuit. sed ea nocte Ajax, incertum a
quo, occiditur. quae res cum magnam turbam excitasset, Ulysses in
suspicionem eius facti devenit; cumque ad intestinum iam res bellum
spectaret, primus Ulysses deductis suis navibus e Troia abiit, eumque
omnes sunt secuti. hoc fuit principium Graecorum discessionis. Hecuba
autem, cum ea exercitui dira imprecaretur, Ulysses cum sociis lapi-
dibus obruit et in mare eiiciunt ad locum cui nomen Maronea; qui et
Cynos sema, hoc est. canis monumentum, appellatus ab iis est.

Deinde Ulysses apud Siciliam incidit in Cyclopem. non fuit is, ut
Homerus fabulatur, unoculus, sed omnium hominum natura similis, ut et
reliqui Cyclopes. sed ii vastis corporibus erant, offerri atque immanes,
saevissimi, inhumanissimi atque caedibus humanis deditissimi. inde ad
Aeolicas insulas delatus est, post ad Circeam et Calypsonem, Atlantis
filias. ex Circe etiam filium habuit Telegonum. postea ad paludem

τὴν καλουμένην Νεκρόπον, ἐν ἣ δια φαντασμάτων ἔγνω τὰ μέλλοντα συμβαίνειν αὐτῷ. ἐκείθεν εἰς τὰς Σειρήνας ἐκρίπτεται πέτρας καὶ τὴν καλουμένην Χάρυβδιν καὶ Σκύλλαν, ἣτις ἐν στενῷ τόπῳ διακειμένη ὑποδέχεται τὰ τοῦ Ὀδυσσεύος ῥέματα καὶ τοὺς 5 παραπλέοντας βυθίζει. ἐν ᾧ τὰ πλοῖα πάντα μετὰ καὶ τῶν ἑταίρων ἀποβαλῶν, αὐτὸς κρατήσας σανίδος ἐν τοῖς ῥεύμασι τῶν ὑδάτων ἐφέρετο. τοῦτον Φοίνικες πλέοντα λαβόντες εἰς Κρήτην πρὸς Ἰδομενεία γυμνὸν ἤγαγον. καὶ αὐτὸς πέμπει τοῦτον εἰς Φαιακίαν τὴν νῦν λεγομένην Κέρκυραν πρὸς Ἀλκίνοον, δεδωκὼς αὐτῷ 10 ναῦς δύο καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ἑ. ὁ Ἀλκίνοος τοῖνυν μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύος πλείονας στρατιώτας ἀναλαβόμενος καταλαμβάνει τὴν Ἰθάκην. καὶ τοὺς μνηστῆρας ἀποκτείνας, καθύρας τε τὸν οἶκον ἀπὸ τῶν ἐπιβουλεόντων αὐτῷ, ἀνακτιᾶται τὴν βασιλείαν. βιώσας οὖν ὁ Ὀδυσσεὺς πολλοὺς χρόνους ὑπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς τοῦ ἀπὸ 15 τῆς Κίρκης αὐτῷ γεγεννημένου τοῦ Τηλεγόνου τὸν βίον καταλύει. Β τὸν γὰρ ἀπὸ τοῦ νιῶ θάνατον ἔκ τινων μαντευμάτων ὑφορῶμενος τὸν Τηλέμαχον ἐφυλάττετο καὶ συνεῖναι αὐτῷ παρητεῖτο. τοῦ οὖν Τηλεγόνου τὴν Ἰθάκην καταλαβόντος καὶ ἑαυτὸν τῷ πατρὶ καταμηρύσαντος, μὴ προσδεχομένου παρὰ τῶν φυλάκων, νυκτὸς τε 20 οὔσης καὶ κραυγῆς γενομένης νομίσας Ὀδυσσεὺς τὸν Τηλέμαχον εἶναι ἀνίσταται μετὰ ξίφους, καὶ συμπεσὼν Τηλεγόνῳ πλήττεται ἐπ' αὐτοῦ κέντρῳ τρυγῆνος, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τελευτᾷ.

Ἀγυμμένων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πατρίδα μετὰ Κασάνδρας ἀποπλεύσας εὗρε Κλυταιμνήστραν μοιχευομένην Αἰγίσθῳ. αὕτη

nomine Necoypam, ubi ex visis quibusdam ea quae sibi eventura essent cognovit. inde ad Sirenum saxa eiectus est, et ad Charybdim ac Scyllam, quae in faucibus sita Oceani fluctus excipit ac praeternavigantes submergit. ibi omnibus navibus ac sociis amissis, ipse tabula arrepta cum undis ferretur, ita vehens a Phoenicibus exceptus nudusque in Cretam est ad Idomeneum deductus. Idomeneus eum additis duabus navibus ac 50 viris delectis ad Alcinoem misit in insulam Phaeaciam, quae nunc Corcyrae nomen gerit. Alcinoem eum, pluribus adhuc militibus adhibitis, in Ithacam deduxit; qua potitus Ulysses, prociis interfectis, domoque ab iis qui ipsi insidiabantur purgata, regnum recuperavit. cum autem multos annos vixisset, a Telegono, suo et Circes filio, occisus est. nam cum necem a filio suo ex quibusdam vaticiniis metueret, a Telemacho sibi cavebat eiusque convictu abastinebat. ac cum Telegonus Ithacam appulisset, seque, cum a custodibus non admitteretur, patri suo indicari iussisset, quod tum nox erat, vociferatione oborta, Telemachum adesse ratus Ulysses, cum gladio obviam ivit, congressusque Telegono, ab eo pastinacae spina ictus periiit.

Agamemnon cum una cum Casandra in patriam navigatione esset delatus, in Clytaemnestram uxorem suam ab Aegistho adulteratam inci-

C γὰρ ἀκούσασα ὡς Ἀγαμέμνων τὴν Κασάνδραν ἔσχεν ἐν Τροίᾳ, θάνατον καταρηφίζεται τῷ ἀνδρὶ τοιοῦτον. ἐνδύσασα γὰρ αὐτὸν ἐπινελθόντα χιτῶνα πανταχόθεν ὑφασμένον, παρασκευάζει τοῦτον ὑπὸ Αἰγίσθου σφυγῆναι, καὶ λαμβάνει τὸν Αἰγίσθον. ὁ γοῦν τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱὸς Ὀρέστης, ὃς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐν τῇ 5 πρὸς Ἴλιον ἐκστρατεία νέος ὢν πρὸς Σχοινείᾳ ἀπιστάλῃ ἀνατραφῆναι, τοῦτο μαθὼν ἤλθε, καὶ ἀνελὼν Αἰγίσθον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀναλαμβάνει τὴν βασιλείαν.

Μενέλαος δὲ σὺν τῇ Ἑλένῃ εἰς Αἴγυπτον ἀπορριφεῖς, καὶ μόλις εἰς Λακεδαιμόνα καταχθείς, τὰ κατὰ τὸν Ἀγαμέμνονα μα- 10 θῶν μετὰ πολλοῦ θένους ἐβίου. Αἴας δὲ ὁ τοῦ Οἰλέως υἱὸς μετὰ D τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἐποντίσθη. Διομήδης δὲ ὁ τοῦ Τυδείως υἱὸς εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν καταπλεύσας οὐκ ἐδέχθη, ἀλλὰ διωχθεὶς ὑπὸ Αἰγιάλειας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν πολιτῶν κατέφυγεν εἰς Κυλαβρίαν. κτίζει οὖν πόλιν ἐκεῖ, ἣν ἐκάλεσεν Ἀργυρίππην, τὴν 15 μετανομασθεῖσαν Μαλεβέντον, ἔτα καὶ Βενεβέντον, καὶ ἐν αὐτῇ οἰκεῖ ἔχων καὶ τὸ Παλλάδιον, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ Τροίας.

Ἵτι Ὀρέστης μετὰ τὴν μητροκτονίαν εἰς μανίαν περιέπεσε λυσσωδῆ, καὶ ποτὲ μὲν ἐν ἀνέσει διῆγε, ποτὲ δὲ τὰ ἐξόχων ἐπετέλει. ἀγαπῶντων δὲ αὐτὸν τῶν πολιτῶν εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται, 20 P 134 καὶ δέχεται χρησμὸν τοιοῦτον "Ὀρέστα, οὐκ ἄλλως σε δεῖ ἀργαλέης νόσου μανίην ἀποθέσθαι, εἰ μὴ περὶ σὺς Πόντου κύματα

dit. nam ea cum inaudivisset Agamemnonem apud Troiam Casandra uti, mortem marito sic est machinata, ut reversam veste undiquaque contexta indueret, subornato qui eam sic deprehensum ingularet Aegistho; cui et statim nupsit. at filius Agamemnonis Orestes, qui puer a patre ad bellum Troianum proficiscente ad Schoeneum fuerat educatum missus, re comperta domum reversus suam matrem una cum Aegistho interfecit regnamque recuperavit.

Menelaus cum Helena in Aegyptum eiectus, vix tandem Spartam eam rediisset, Agamemnonis casu cognito in magna solitudine vitam exegit. Ajax Oilei F. una cum suo exercitu fluctibus est marinis obrutus. Diomedes Tydei F. cum ad suam urbem revertens esset mari, non est admissus: sed ab Aegialea uxore sua et civibus repulsus in Calabriam confugit, ibique urbem Argyripam condidit, et eam habitavit, secum etiam Palladium tenens, quod apud Troiam nactus fuerat. ea urbs postea Maleventum ac rursus Beneventum est denominata.

Orestes post perpetratam matris caedem in rabiosam incidit insaniam; quae aliquando remittebat, alio tempore vehementius vexabat. civibus ergo instantibus Delphos profectus tale oraculum accepit.

Orestes, non aliter vaesania gravi te liberari fata concedunt deum, quam Pontici transvectus undas aequoris

Σκυθίας γαίαν καταλάβης Αὐλίδος τε χώραν. ἐν ἱερῷ Ἀρτεμίδος
 λεγθεὶς σωθήσῃ ἐκ τῶν βωμῶν. κάκειθεν ἐκφυγὼν ἀπὸ χθονὸς
 βαρβάρων χθόνα περὶσσεύσας καταλάβης Συρίας γαίαν. αὐλαῖνος
 Σιλπίου ὄρους ἄντικρυ εἰρήσεις Μελάντιον τοῦνομα ἔχον ὄρος,
 5 ἔνθα μέγας ἐστὶ ναὸς Ἑστίας. ἐκεῖ λυσοῶδη μανίαν ἀποτίθει.
 θᾶπτον οἴγει. ταῦτ' ἔφην ἢ γίνεται." ταῦτα σημειωσάμενος
 Ὀρέστης, εὐθέως ἀναπλεύσας ἕμα τῷ Πυλάδῃ, ἔφθασαν ἐπὶ τὴν
 Αὐλίδα χώραν τῆς Σκυθίας. τὴν Ποντικὴν τοίνυν θάλασσαν
 διαπεράσαντες, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς ἡπείρου πεζεύσαντες, B
 10 ὄρωσιν ὡς μέλαθρα θεῶς καὶ ἕξωθεν ἀνθρώπων ὄστια ἐρρημμένα,
 ἃ καὶ Κροιστέμια ἐγχώριος καλεῖ γλῶσσοι. καὶ τί δράσαιεν ἐβου-
 λούντο. τρέχουσι βουκόλοι πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, "ἤκουσι"
 φάσκοντες "δύο νεανίσκοι πυρὰ τὴν κωνίαν." ἐκείνη δέ, τίνες
 καὶ ποταποί, καὶ τίνα τούτοις δνόματα, πρῶτον ἐρωτῶσα τοῦς
 15 ἕξονος, καὶ περὶ Ἀγαμέμνονος τοῦ πατρὸς καὶ περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ
 πόλλεμον ἐξήταζεν. εἶτα δεσμοῦνται τοῦ θύεσθαι. καὶ τὸν μὲν
 Ὀρέστην εἰς τὴν ἐξῆς, Πυλάδην δὲ τῷ βωμῷ τῆς Ἀρτεμίδος
 παρεστήσατο. καὶ ἡ Ἰφιγένεια ποίας ἂν εἴη χώρας ἐπέθετο καὶ
 ποίας πόλεως. "χώρας μὲν Ἑλλάδος" ἔφη, "Μυκλήνης δὲ πόλεως C
 20 ἄθλιος πάρεμι." ἡ δὲ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀκούσασα
 ἰδάκρυσεν, ὑποπιεύσασα δὲ ὑπὸ τῶν βουκόλων αὐτὸν ἀκούσαι τὰ
 περὶ αὐτῆς "τίς" ἔφη "βασιλεὺς Μυκλήνης; τίς δὲ ἡ τούτου γυνή;

Scythicas in oras Aulidemque veneris.

hic ad Dianae constitutus victima
 altare, salvus barbaricum fugiens solum,
 terram Syrorum transmissis attinges mari,
 quae Silpii montis convallem oppositam habet.

hic reperies montem nomine Melanthium

Vestaeque fanum nobile vetustae deae.

ibi tu rabiosam depones insaniam.

abi cito hinc: quae sint futura, diximus.

eo annotato Orestes statim comitatus Pylade in Scythiam navigavit et
 Aulidem pervenit. ergo cum Pontico mari trajecto terrestri itinere ad
 miliaria duo progressi essent, templum divae cernunt, forisque ossa ho-
 minum projecta, quae indigenae sua lingua crustemia nominabant. hic
 ipsis quid facto usus esset consultantibus, pastores ad Iphigeniam ac-
 currunt, duosque nuntiant iuvenes mari advectos esse. ea primum no-
 mina hospitem, ac cuius, scitatur, simul de Agamemnone patre suo et
 Troiano bello, exploratis eorum indicibus. inde si ut deae victima fiant
 vinciantur; reservaturque in proxime insequentem diem Orestes, Pyla-
 des ad aram Dianae constituitur. percontata est eum Iphigenia cuius
 esset. Graecum se esse respondit domo, patria Mycenaeum. illacrima-
 vit ea nomine gentis et urbis suae audito: suspicata tamen, eum de ipsius
 rebus aliquid ex pastoribus inaudivisse, quaesivit porro quis rex Myce-

τίνα δὲ τέκνα;” “*Ἀγαμέμνων*” εἶπε “*πρώην, γυνή δὲ Κλυται-
μνήστρα, τέκνα δὲ οἱ Ὀρέστης καὶ Ἡλέκτρα καὶ Ἰφιγένεια, ἣ
ὡς λέγουσι θυσία Ἀρτέμιδι προσήχθη, ῥυσθῆσα δὲ ἐπὶ τῆς
θεοῦ ἕως ἄρτι ποῦ ἐστὶν οὐκ ἐγνώσθη· ἔσχε δὲ καὶ Χρυσόθειμι
καὶ Λαοδίκην θυγατέρας.*” ἣ δὲ ἀκούσασα κελεύει τοῦτον ἀντίκα 5
λυθῆναι τῶν δεσμῶν. καὶ γράψασα δίπτυχον ἐπιδέδωκεν αὐτῷ,
D εἰποῦσα “*ἴδου τὸ ζῆν σοι ἣ θεὸς δωρεῖται δι’ ἐμοῦ. ἐπόμνηθί
μοι κατ’ αὐτῆς ὅτι τὸ δίπτυχον τοῦτο ἐπιδίδως τῷ Ὀρέστη, καὶ
κομίζεις μοι παρ’ αὐτοῦ γράμματα.*” ὁ δὲ ἐπόμνητο καὶ τὸ
γράμμα δίδοναι αὐτῷ εἰς χεῖρας καὶ αὐτὸν ἄγειν Ὀρέστην πρὸς 10
αὐτήν. εἰληφῶς δὲ τὸ δίπτυχον ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐλθὼν
ὅπου Ὀρέστης ἐφρουρεῖτο ἤτήσατο τοὺς φρουροὺς Σκύθας, καὶ
εἰσελθὼν ἐπεδίδου τὴν πυκτὴν οὕτως εἰπὼν “*ἴθι τὸ τάχος πρὸς
Ἰφιγένειαν τὴν σὴν ἀδελφήν.*” ἔμεινον οὖν ἐννεοὶ οἱ Σκύθαι πρὸς
τὸ συμβῆν. καὶ δὴ αὐτίκα πρὸς Ἰφιγένειαν εἰσῆλθον ἀμφότεροι, 15
καὶ ὁ Πυλάδης “*ἴδε*” ἔφη “*Ὀρέστης ὁ σὸς ἀδελφός.*” ἣ δὲ οὐκ
P 135 ἐγνώρισεν αὐτόν, ἕως τὸ Πελόπειον τοῦ γένους σήμαντρον τὴν
ἐλαίαν εἶδεν ἔχοντα ἐν τῷ ὄμῳ δεξιῷ. περιπτύξαμένη τε αὐτόν
ἐκέλευσεν ἐκλυσθῆναι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ
ἄλλοι αὐτοὺς μείναι τὸν χειμῶνα παρ’ αὐτῆ. θέρους δὲ γενομένου 20
λάθρα Ὀρέστης καὶ Πυλάδης τὸ ὄλοχρονσον ἄγαλμα Ἀρτέμιδος
καὶ αὐτὴν ἀνελόμενοι τὴν Ἰφιγένειαν ἀπέδρασαν μεθ’ ὧν ἀπῆλθον
πλοίων. καὶ τὴν Διαβητὴν περῶσαντες ἦλθον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ

narum, quae eius uxor, quae prolea, ad haec Pylades pridem Aga-
memnonem ibi regnum obtinuisse; eius uxorem Clytaemnestram, liberos
Orestem Electram Iphigeniam (hanc famam ferre Dianae pro victima
oblatam, ab ea neci subtractam fuisse, neque hactenus cognitum esse
ubinam locorum agat) ac praeterea Chrysothemim atque Laodiceam. his
auditis Iphigenia Pyladem statim vinculis solvi iubet, literisque conscri-
ptis eas ipsi tradit, ita fata. “vitam tibi dea per me denat: per eam tu
mihī iura literas has Oresti te reddituram, ab eoque responsum relatu-
rum.” iuravit se et literas in manus Orestis traditurum et hanc ad
ipsam adducturum. acceptisque literis fano egressus eo venit ubi Ores-
tes custodiebatur; impetratoque a Scythis aditu, tabulam Oresti tradi-
dit, his verbis “i quam primum ad Iphigeniam, sororem tuam.” obsta-
puerunt audito hoc casu Scythae. illi ambo recta ad Iphigeniam se con-
tulerant. ac Pylades “ecce” inquit, “hic Orestes frater tuus” non
tamen eum Iphigenia agnovit ante quam signum Pelopei generis oleam
in dextro humero vidit. tum eum amplexa naves subduci in navale ius-
sit, ipsosque secum totam eam hiemem detinuit. aestate facta Orestes
et Pylades clam simulacro Dianae, quod ex solido erat auro, ipsaque
assumpta Iphigenia, quibus advecti fuerant navibus aufugerunt; traiecia-
que Diabona ad ortum solis ad Emet Saracenicum appulerunt, indeque

τὸ Σαρακηνικὸν Ἔμετ, κάκειθεν ἐπὶ Τρικωμῖν τῆς Παλαιστίνης. καὶ δὴ Ὀρέστου μανέντος οἱ Τρικωμίται ἱερὸν μέγα τῇ Ἀρτέμιδι κτίσαντες ἤξιον τὴν Ἰφιγένειαν, ὡς ἔρειαν τιμῶντες αὐτὴν, θυσιάσαι κόρην παρθένον τῇ θεῷ. καὶ δὴ ἄγουσι νέαν, Νύσσαν B 5 ὀνόματι, ἣν καὶ ἐθυσίασεν Ἰφιγένεια. καὶ στήλην χαλκῆν στήσαντες Νύσσαν τὸν τόπον ὠνόμασαν. τοῦ γοῦν Ὀρέστου τὰς φρένας ἀγαλαβόντος ἡ Ἰφιγένεια ὄναρ εἶδεν, ἔλαφον λέγουσαν αὐτῇ “φύγε ὑπὸ τῆς χώρας ταύτης.” εὐθὺς οὖν φυγόντες τὴν πυράλιον καταλαμβάνουσι Παλαιστίνην, κάκειθεν εἰς Συρίαν καὶ 10 τὸ Μελάντιον ὄρος. καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἑστίας κατὰ τὸν χρησμὸν ἐρηκῶς Ὀρέστης καὶ θυσιάσας τῆς χαλεπῆς ἀπήλλακται μανίας. εἶτα τὸν Ὀρόντην περάσας ἐπὶ τὸ Σίλπιον ὄρος ἦλθε, καὶ τοὺς Ἀργεῖους Ἰωνίτας ὡς συγγενεῖς ἀσπασάμενος δι’ αὐτῶν εἰς τὸ 15 παράλιον τῆς Παλαιοπέλειος πρῶην λεγομένης, νῦν δὲ Σελευκίας, C παρεπέμφθη. κάκειθεν νῦν ἐρηκῶς ἕως Ἑλλάδος διέβη. καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἠλέκτραν εἰς γάμον τῷ Πυλάδῃ ζεύξας, ἕως θανάτου τῆς τῶν Μυκηναίων βασιλεύει χώρας. Θόας δὲ τότε τοπάρχης ὢν Σκυθίας εἰς καταδίωξιν Ἰφιγενείας διὰ τὸ ἄγαλμα Σκύδας πλείστους ἀπέστειλεν· ἐπεὶ δὲ εἰς Τρικωμῖν ἐλθόντες ἔμαθον ἀπο- 20 πλεῦσαι τοὺς διωκομένους, ἐκεῖ ἔμειναν, καὶ πόλιν τὴν λεγομένην Σκυθόπολιν οἰκοδομήσαντες οὐκέτι ὑπέστρεψαν.

Αἰνείας παρὰ Διομήδους ἐν Καλαβρίᾳ ξενωθείς, ἐπεὶ ἀποφοιτῶν ἔμελλεν, ἤτειτο λαβεῖν τὸ Παλλᾶδιον παρ’ αὐτοῦ. πρὸς

ad Tricomina Palaestinae. Ibi cum Orestes fureret, Tricomitae magnum Dianae fanum condiderunt; Iphigeniamque, quod eam ut sacerdotem honorarent, rogaverunt uti deae virginem puellam immolaret. adduxeruntque puellam nomine Nyssae, quam Iphigenia hostiam mactavit. ibi aerea columna posita loco Nyssae nomen indiderunt. Orestes tum sanitati mentis restituto, Iphigenia per insomnium est a cerva admonita ut hanc terram fugeret. statimque fugientes maritimum Palaestinam tenuerant. inde in Syriam et ad montem Melantium delati sunt, ubi Orestes ex oraculo fanum Vestae repperit, ac sacris operatus difficilis est liberatus insaniam. inde Oronte fluvio traiecto ad Silpium montem pervenit; salutatisque Ionitidis Argivae utpote propinquis suis, ab iis ad portum Seleucia, quae antiquitus Palaepolis fuit nominata, deductus navemque ibi nactus in Graeciam transmisit. hic tradita in matrimonium Electra sua sorore Pyladi, Mycenaeorum regnum usque ad vitae finem gessit. Theas autem Scythiae regulus propter simulacrum permultos Scythas misit, qui Iphigeniam persequerentur. hi cum Tricomia pervenissent, indeque eos quos insequerentur abiisse intellexissent, ibi remanserunt, urbeque, cui Scythopolis est nomen, condita domum reversi non sunt.

Aeneas in Calabria usus Diomedis hospitio, iam discessurus, ab eo Palladium petiit. respondit Diomedes ex eo tempore, quo primum cum

D ὃν ἐκείνος “ἔξ οὗ” φησί “τὴν ἀρχὴν τοῦτο μετὰ Ὀδυσσεύος τῆς Ἰλίου ἀφειλόμην, οὔτε ἐμοὶ οὔτε τῷ ὕπ’ ἐμὲ στρατῷ θλήψεις ἐπέλιπον ἕως ἄρτι καὶ συμφοραί. διδὸ καὶ ἐκπυθόμεν τῆς Πυθίας περὶ αὐτοῦ, ἣ καὶ ἀνείλεν ἀποδοῦναι αὐτὸ τοῖς Τρωσὶ.” ταῦτα Διομήδης εἰπὼν, καὶ θυσάμενος τῷ θεῷ, ἐκβαλὼν εὐθύς τὸ Παλλάδιον τῷ Αἰνείᾳ δωρεῖται. τοῦτο λαβὼν Αἰνείας πρὸς τὸν τότε τοπαρχοῦντα Ἰταλίας Λατῖνον ἐφορμᾷ, καὶ κατὰ τῶν Ῥουτύλων σὺν αὐτῷ ἐκστρατεύει. ἐν ᾧ πολέμῳ Λατῖνος ὁ Τηλέφου υἱὸς ἀναιρεῖται. Αἰνείας δὲ στρατὸν συναγηγερκῶς κατὰ τῶν Ῥουτύλων πολεμεῖ, καὶ τούτους τρεψάμενος, τὴν θυγατέρα Λατῖνου 10
P 136 Ἀλβανίαν καὶ τὴν βασιλείαν λαβὼν, πόλιν κτίζει μεγάλην, Ἀλβανίαν καλέσας· ἐν αὐτῇ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο. καὶ αὐτὸς μετὰ Λατῖνον 19 ἔτη βασιλεύσας τελευτᾷ.

Μετ’ αὐτὸν δὲ Ἀσκάνιος Ἰούλος, υἱὸς Αἰνείου ἀπὸ Κρεούσης Τρωάδος, τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, ἔτη λέ· ὄς καὶ τὴν 15 Λαβινίαν κτίσας πόλιν, αὐτόσε τὸ βασιλεῖον καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπὸ τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν Λαβινίαν μετέθηκε τὴν κτισθεῖσαν ἐπ’ αὐτοῦ.

Λαβινίας δὲ ἤρξεν Ἄλβας ὁ υἱὸς Ἀσκανίου ἔτη λέ· ὄς καὶ κτίζει τὴν πόλιν Σιλβαν, ἔξ οὗ καὶ οἱ βασιλεῖς Σίλβιοι ἐκαλοῦντο. 20 οὗτος δὲ πάλιν ὁ Ἄλβας τὸ Παλλάδιον ἐν τῇ ὕπ’ αὐτοῦ κτισθείσῃ Β πόλει Σιλβῆ ἐκ τῆς Λαβινίας μετήγαγε πόλεως· ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐκεῖ βασιλεύουσι κατὰ διαδοχὴν οἱ Αἰνείαδαι ἔτη τλα΄. Εὐάνδρος δὲ καὶ Πύλας οἱ τοῦ Αἰνείου υἱοί, τὴν καλουμένην Βαλέντια ἐπαρ-

Ulysse Palladium Illo abstulisset, se atque exercitum suum continentibus malis atque calamitatibus fuisse vexatum; et cum eius rei causa Pythiam consulisset, iussum fuisse Troianis id reddere. his dictis deo rem sacram fecit, Aeneamque deprompto Palladio donavit. Aeneas cum Palladio ad Italiae dominum Latinum profectus cum eo adversum Rutulos expeditionem facit. eo in bello Latinus cecidit. Aeneas autem exercitu collecto Rutulis bellum facit, iisque pulsus filiam Latini Albaniam uxorem et regnum consecutus urbem magnam exstruit, nomine Albaniam, inque ea Palladium collocat. ipse regno post Latinum annos 19 functus moritur.

Post hunc Ascanius Iulus, Aeneae ex Creusa Troiana, prima uxore, filius regnum annos 35 gessit. is urbem Laviniam condidit, eoque regiam et Palladium transtulit.

Laviniae rexit Albas Ascanii F. annos 35. is urbem Silvam condidit, unde etiam reges Silvii denominati sunt. is quoque Palladium Lavinia in urbem a se conditam Silvam traduxit. ibi deinceps Aeneadae ordine regnaverunt annos 831. Evander autem et Palas Aeneae filii,

χίαν ἰθύνοντες, οἶκον οἰκοδομοῦσι πᾶντο μέγαν καὶ θυμαστὸν καὶ τοιοῦτον, ἕξ ἐκείνου πάντα βασιλεῖον οἶκον παλάτιον ὀνομάζεσθαι.

“Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τρία διαιροῦσι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας, εἰς καλάνδας, εἰς νόνας καὶ εἰς εἰδοῦς. καὶ αἱ μὲν καλάνδαι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς μέχρι τῆς θ' ἡμέρας, αἱ δὲ ἀπ' αὐτῆς νόναι μέχρι τῆς ιε' ἡμέρας, εἰδοὶ δὲ αἱ μέχρι τῆς λ' ἡμέρας καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνός, ἣτις κυλεῖται ἔτη καὶ νέα παρὰ τῶν κωμικῶν Ἀριστοφάνη καὶ Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς λοιποῖς. εἰδοὶ δὲ κα-
10 λούνται αἱ μέχρι τῆς λ', ὅτι τηλικαῦτα ἀρχομένη τῆς ιε' εἰδοποιεῖ- C
ται παντελῶς ἢ σελήνη, εἶτα φθίνει.

Μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀρδῶος ἐβασίλευσαν Λυδῶν ἕτε-
ροι ἢ ἕως Κροίσου τοῦ ὑπερηφάνου καὶ Κύρον βασιλέως Ἀσσυ-
ρίων. ἐβασίλευσε δὲ ὁ αὐτὸς Κροῖσος ἔτη ιε'. κατέσχευεν οὖν ἡ
15 βασιλεία Λυδῶν τὰ ὅλα ἔτη σλβ'. Κροῖσος δὲ ὑπέταξε πᾶσας
τὰς πλησίον αὐτοῦ βασιλείας, καὶ τὰ πόρρωθεν αὐτοῦ λαμβάνει.
ἐμήνυσε δὲ καὶ Κύρῳ εἶσαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ἀναχωρῆσαι,
ἢ δέξασθαι τὴν παρουσίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ πολεμοῦσαν. ὁ δὲ
Κῦρος ἀντίειπεν αὐτῷ διὰ τῶν πρεσβέων “τί γὰρ ἠδίκηται παρ'
20 ἔμοῦ ὁ Κροῖσος, τοσαύτην γῆν ἀφιστηκῶς ἀπ' ἔμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν
βασιλείων;” καὶ ἀδτημονῶν ἐβουλεύσατο φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν D
χώραν, δεδοικῶς τὴν εὐτυχίαν Κροίσου. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνή
αὐτοῦ οὕτως ἀδνημῶντα καὶ ἐπερωτήσασα, καὶ μαθούσα παρ'
αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, λέγει αὐτῷ ὥς ἐπὶ Δουρίων τοῦ πρώτου μου

2 ὥστε ἐξ?

cum provinciam Valentem gubernarent, domum aedificarunt mole et structura mirabilem. inde obtinuit ut regiae Palatia nominentur.

Romani dies mensis in tres partes digerunt, in Kalendas, in Nonas et in Idus. Kalendae a mensis principio usque ad nonum diem durant, inde Nonae ad decimum quintum usque diem pertinent. sequuntur Idus usque ad diem trigesimum et mensis initium, quod Ene Kaenea ab Aristophane comico, Hesiodo et reliquis appellatur. Idus autem nomen inde habent, quod ab earum initio lunae forma (eidos forma est Graeco sermone) omnino perficitur, atque ea exinde deperit.

Post Ardya octo Lydorum reges fuerunt usque ad Croesum superbum et Cyrum Assyriorum regem. regnavit Croesus annos 15. duravit regnum Lydorum annos omnino 232. subegit Croesus omnia et vicina et longinqua regna. quin et Cyro significavit ut is suo regno decedat, alias se ipsi bellum facturum. respondit Cyrus per legatos “ecquid iniuriae Croeso abs me ortum est, qui a me et regno meo tantum terrae abstulit?” interim animi anxius, et felicitatem Croesi metuens, in Indiam fugere cogitabat. ceterum uxor cum ita aegrum animo videns, causamque scitata et edocta, indicavit vivente Dario suo priore marito va-

ἀνδρὸς ἦν τις ἀνὴρ Ἑβραῖος προφήτης, σοφίαν ἔχων Θεοῦ, δνό-
 ματι Δανιήλ, ὄντινα ἐν πολλῇ τιμῇ εἶχε Δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὗ
 χωρὶς οὐδὲν ἔπραττεν ἐν τοῖς πολεμίοις· ὅστις μετὰ τὴν τελευταίαν
 ἐκείνου πλοῦσιος ὦν καὶ γεγηρακῶς ἰδίωζεν εἰς τὴν Μαραβίτιδι
 χώραν. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ταῦτα ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν τοὺς 5
 P 187 σος βασιλεὺς Λυδῶν ἐπιλεξάμενός τινας τῶν οἰκείων αὐτοῦ, δούς
 αὐτοῖς δῶρα εὐτελεῆ καὶ ἄλλα δῶρα βασιλικά, ἀποστέλλει αὐτοὺς
 ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ Ἀπόλλωνος μαντεῖον, εἰρηκῶς αὐτοῖς “ἀλλάξατε
 τὰ σχήματα, καὶ ἀνέλθετε εἰς τὸ μαντεῖον, καὶ ἐπίδοτε εὐτελεῆ 10
 δῶρα τῷ ἱερεῖ, λέγοντες ὅτι Αἰγύπτιοί ἐσμεν, καὶ ἤλθομεν ἐπερω-
 τῆσαι τὴν Πυθίαν, καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκους ἐληθουργήσομεν
 τί ἤλθομεν αἰτῆσαι ἢ ἐπερωτῆσαι. ἀλλ’ εὗξιαι, καὶ ἐπερώτησον
 τὸν Θεὸν διὰ τί ἤλθομεν. καὶ εἰ μὲν εἴπη ὑμῖν διὰ τί ἤλθετε,
 δότε καὶ τὰ παρ’ ἐμοῦ βασιλικὰ δῶρα, καὶ εἶπατε τῷ ἱερεῖ εἰ 15
 νικῶ τὸν βασιλέα Περσῶν τὸν Κῦρον. οἱ δὲ ποιήσαντες οὕτως
 B ἐπερώτησαν τὸν ἱερέα· ὃς εὐξάμενος ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην
 παρὰ τῆς Πυθίας “οἶδα ψαμμῶν ἀριθμὸν θαλάσσης τε μέτρα,
 οὐ λαλέοντος δ’ ἀκούω καὶ κωφοῦ ξυνήμι. παλῆιν δέ με πειρῶ-
 ται Κροῖσος βασιλεὺς καὶ οἱ τούτου Λυδοί.” καὶ ἐξελεθὼν ὁ ἐ- 20
 ρεὺς εἶπεν αὐτοῖς “οὐκ ἔστε Αἰγύπτιοι ἀλλὰ Λυδοί, καὶ οὐκ ἐλη-
 θουργήσατε, ἀλλὰ παλῶντες τὰ θεῖα εἶπατε.” καὶ ἐπέδωκεν αὐ-

tem quendam fuisse Ebraeum, divina sapientia praeditum, nomine Da-
 nielium: eum a rege in summo fuisse honore habitum, neque regem nisi
 cum eo communicata re quicquam in bello egisse. ‘hunc, mortuo Dario,
 cum et ad senectam aetatem et ad magnas opes pervenisset, in Mara-
 bitidem regionem profectum ibi privatam vitam agere. Cyrus hoc audito
 principes suos ad Danielum mittit, qui eum honorifice adducerent. In-
 terea Croesus Lydorum rex quosdam suorum familiarium deligit, iisque
 et vulgaria et simul regia dona dat, Delphosque eos amandat ad oracu-
 lum Apollinis. mandabat autem ut habitu mutato oraculum intrarent,
 sacerdotique villiora dona offerrent, dicentes se esse Aegyptios consul-
 tamque Pythiam venisse, verum ex itineris longitudine sibi, cuius rei
 causa perquirendae profecti essent, ex animo effluxisse: ipse proinde
 votis conceptis ex deo, cur adessent, seiscitaretur. quodsi sacerdos cau-
 sam ipsorum adventus edixisset, regia etiam Croesi nomine dona offer-
 rent, indicarentque sacerdoti Croesum quaerere ane Cyrum Persarum
 regem esset superaturus. illi imperata exsecuti sunt. sacerdos votis
 paractis hoc responsi a Pythia accepit:

est mensura maris, numerus mihi notus arenae:

ellinguis animi sensa et cognosco tacentis.

sed mihi rex Croesus cupiuntque illudere Lydi.

egressus sacerdos “non estis” inquit “Aegyptii, sed Lydi; neque obli-
 vione capti, sed animo divina illudendi adestis.” simul eis oraculum in

τοῖς τὸν χρησμὸν γράψας ἐν διπτύχῳ. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες ἐπέδω-
 καν καὶ τἄλλα βασιλικὰ δῶρα τῷ ἱερεῖ, εἰπόντες αὐτῷ ὅτι Κροῖ-
 σος ὁ βασιλεὺς ἐπεμψεν ἡμᾶς, ἐπειδὴ πόλεμον ἔχει πρὸς Κῦρον
 τὸν βασιλέα Περσῶν, καὶ μάθε εἰ νικᾷ αὐτόν.” εἰσελθὼν οὖν
 5 πάλιν ὁ ἱερεὺς καὶ εὐξάμενος ἔλαβε τὸν χρησμὸν τοῦτον “Κροῖσος C
 ὁ βασιλεὺς Ἄλυν ποταμὸν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.” καὶ
 γράψας τὸν χρησμὸν τοῦτον ἐν διπτύχῳ ἀπέλυσε πρὸς Κροῖσον.
 ὁ δὲ προφήτης Δανιὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα Κῦρον, καὶ λέγει
 αὐτῷ Κῦρος “εἰπέ μοι εἰ νικῶ Κροῖσον τὸν βασιλέα Αὐδῶν.” ὁ
 10 δὲ Δανιὴλ ἀνεβάλλετο τοῦ εἰπεῖν. καὶ ἀγανακτήσας κατ’ αὐτοῦ
 Κῦρος ἔβαλεν αὐτόν καὶ οὗτος εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ
 μὴ τι πεπονθότου ὑπ’ αὐτῶν ἀνήγαγεν αὐτόν. καὶ προσέπεισεν
 αὐτῷ ὁ Κῦρος λέγων “ἡμαρτον εἰς σέ, ἀλλ’ εὖξαι τῷ Θεῷ καὶ
 εἶπέ μοι εἰ δύναμαι πολεμῆσαι τῷ ἄρπαγι τούτῳ καὶ ὑπερηφάνῳ D
 15 Κροῖσῳ, ὅτι πῦσαν τὴν γῆν ὑπέταξε καὶ οὐ κορέννυται.” καὶ ὁ
 Δανιὴλ εὐξάμενος εἶπεν αὐτῷ “καὶ νικᾷς τὸν Κροῖσον καὶ λαμβά-
 νεις αὐτὸν αἰχμάλωτον· περὶ σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας
 πάντα τὰ ὀρώμενα ταῦτα, διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαίου· οὕτως
 20 δεξιᾶς αὐτοῦ, ἑπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὴν βασι-
 λέων διαρρήξω· ἀνοῖξω ἔμπροσθεν αὐτῷ, πορεύσομαι καὶ ὄμα-
 λιῷ, καὶ θύρας χαλκᾶς συντρήσω, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συν-
 θλάσω, καὶ θησαυροὺς ἀοράτους ἀνοῖξω σοι, ἵνα γινῶς ὅτι ἐγὼ

tabula scriptum tradidit. Lydi attoniti rei miraculo sacerdoti reliqua
 etiam regia dona obtulerunt: exposueruntque missos se a Croeso rege,
 qui bellam contra Cyrum regem Persarum haberet: interrogaret ergo
 deum an Croesum victoria maneret. ingressus in sacrarium sacerdos et
 precatus hoc oraculum rettulit:

Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim.
 idque in tabula scriptum exhibens legatos ad Croesum dimisit, Danielus
 vero ad Cyrum est profectus; ab eoque interrogatus an Croesum esset
 victurus, cum responsum differret, indignantis regis iussu est in foveam
 leonum proiectus. nihil a leonibus mali passum Cyrus educi iussit; ge-
 nibusque eius advolutus, peccatumque suum confessus, oravit uti deo in-
 vocato sibi diceret an bellum gerere posset contra Croesum, raptorem
 illum atque superbum regem, qui omni terra suo regno subiugata, tamen
 contentus non esset. Danielus deo invocato ita respondit Cyro “et vin-
 ces Croesum, et eum captivum habebis. sic enim de te deus, qui, quae-
 cumque videntur, omnia creavit, ore Isaiae vatis pronuntiavit. haec
 dicit dominus Cyro uncto meo, cuius dextram apprehendi, ut ei gentes
 subdam, perrumpam robur regum, aperiam ianuas ante eum: praecedam
 eum, et complanabo montes; fores aereas conferam, et vectes ferreas
 confringam. aperiam tibi thesauros nunquam visos, ut cognoscas me

- P 138 κύριος ὁ θεός. ἐγὼ ἐγερῶ αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης· πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθείαι. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἀποστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, οὐ μετὰ δώρων. ἔπεε κύριος Σαβαώθ.” ὁ δὲ βασιλεὺς Κύρος ἀκούσας ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δανιήλ, λέγων “ζῆ κύριος ὁ θεός σου, 5 ἐγὼ ἀπολύσω ἐκ τῆς γῆς μου τὸν Ἰσραήλ, ἵνα λατρεύσωσι τῷ θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.” καὶ ὀπλισάμενος παρετάξατο τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας τὴν τοῦ χρησμοῦ ἀπόκρισιν ἐξῆλθε κατὰ Κύρου μετὰ δυνάμειος πολλῆς, καὶ παρελθὼν τὸν Ἄλυν ποταμὸν τῆς Καππαδοκίας συνέκρουσε τῷ Κύρῳ, χειμῶνος ὄντος πολλοῦ. 10
- B καὶ ἠττηθεὶς ἤθελθε φυγεῖν, πλημμυρήσαντος δὲ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἠδυνήθη καὶ ἐλήφθη αἰχμάλωτος. καὶ ἀπόλετο τὰ πλήθη αὐτοῦ, χιλιάδες τετρακόσiai. τοὺς δὲ ὑπολειφθέντας ἅμα τῷ Κροίσῳ ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κύρος. καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνῳ τρίποδι, ἐν ὕψει δεδεμένον, ἐθριάμβευσεν αὐτὸν καὶ κατῆ- 15 γαγεν ἐν Περσίδι. ὁ αὐτὸς Κύρος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν νιῶν Ἰσραὴλ ἀπέλυσε πάντας ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ Ζοροβάβελ, καθὼς προῶν ὁ λόγος δηλώσει. οὐκ ἤθελθαν δὲ ἐξελεῖν οἱ Ἰουδαῖοι πάντες μετὰ Ζοροβάβελ, εἰ μὴ σκῆπτρα δύο ἡμισυ μόνον, ὡσεὶ χιλιάδες πενήκοντα. ἔμειναν δὲ εἰς τὰ Περσικὰ ἰδίᾳ 20
- C προαιρέσει σκῆπτρα ἐννέα ἡμισυ, φοβηθέντες τὰ ἔθνη τὰ περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας. ἀπέλυσε δὲ αὐτοὺς τοῦ Δανιήλ αἰτησάμενον.

Μετὰ δὲ τὸ ἀπολεσθαι τὴν βασιλείαν Λυδῶν οἱ Σάμιοι

esse deum dominum. ego eum excitavi iustitia praeditum: omnes eius viae rectae. ipse urbem meam aedificabit, et populum meum captivum in libertatem ac patriam restituet, non accepto pretio aut mercede, ait dominus exercituum.” his auditis Cyrus ad pedes Danieli concidit, iravitque per vitam dei se populum Israelicum ex sua ditione dimissurum, ut is Hierosolymis deo suo cultum exhibeat. simul exercitu armato adversus Croesum duxit. sed Croesus oraculi responso accepto cum magnis copiis contra Cyrum est profectus, amnemque Cappadociae Halyn traiecit, multa tum hieme. ceterum commisso praelio Croesus victus, cum fugam tentaret, impeditus amnis exundatione vivus in hostium potestatem venit. quadringenta milia de Croesi exercitu caesa sunt, reliqui cum eo capti. eum in ligneo tripode collocatum Cyrus in triumpho in Persidem abduxit. idem Cyrus omnes Israelicos captivos dimisit, ut duce Zorobabelo Ierusalemam repeterent, sicut suo loco dicetur. noluerunt autem universi Iudaei cum Zorobabelo in patriam redire, sed eum tantum duae tribus ac dimidia secutae sunt. reliquae 9 s. tribus ultro in Persia manserunt, metu gentium Iudaeae circumiectarum. dimisit autem Iudaeos Cyrus Danieli rogatu.

Regno Lydorum everso Samii maris imperio potiti istis regionibus

Θαλασσοκρατοῦντες ἔβασλευσαν τῶν μερῶν ἐκείνων. καὶ ἀκούσας μετὰ χρόνον ὁ Κῦρος ἐπιστρέφεται κατ' αὐτῶν. καὶ συμβουλῶν αὐτοῖς ναυμαχίᾳ ἠτήθη καὶ ἔφυγε, καὶ ἔλθων εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐσφάγη. περὶ οὗ πολέμου Κόρου καὶ Σαμίων Πυθαγόρας ὁ 5 Σάμιος συνεγράψατο· ὃς καὶ εἶπεν αὐτὸν ἐκεῖ τεθνήναι εἰς τὸν πόλεμον.

Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν Κύρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δαρεῖος ὁ καὶ Καμβύσης καὶ οἱ λοιποὶ ἔβασλευσαν Ἀσσυρίων. ἐπὶ τῶν χρόνων 10 οὗ τῆς βασιλείας τοῦ τοιοῦτου Δαρείου ἐφιλοσόφει παρ' Ἑλλησιν Ἀναξίμανδρος, ὃς καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς ἐξέθετο. ὁ δὲ καὶ Πυθαγόρας τὴν ἀριθμητικὴν συνεγράψατο, καὶ δόγμα παρεισηγάγεν Ἑλλησιν ἀσωμάτους εἶναι ἀρχάς. ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ Δαρείου υἱοῦ Κύρου πόλεμος ἐκινήθη ἀπὸ τῶν Αἰθίοπων κατ' αὐτοῦ, οἵτινες κακῶς αὐτὸν ἔφερον. ὅπερ γνόντες οἱ ἐν τῇ Μη- 15 διατῇ χώρα κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἀφέντες κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλήμ· ἦν δὲ πλῆθος πολὺ τῶν Ἰουδαίων. καὶ μαθὼν τοῦτο Δαρεῖος ὁ Κύρου ἀπέστειλε στρατηγὸν αὐτοῦ, ὄνόματι Ὀλοφέρνην, μετὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ Ἰουδαίων· καὶ P 139 ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. καὶ συνέβη τι φοβερὸν τότε γενέσθαι. 20 Ἰουδιθ γὰρ Ἑβραῖα ἐμηχανήσατο κατὰ τοῦ Πέρσου Ὀλοφέρνηου προσποιοιτῶς ὡς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων θέλουσα προδοῦναι· ἥτις καὶ παρεγένετο κρυπτομένη πρὸς Ὀλοφέρνην, ὃς ἑωρκακῶς τὴν εὐμορφίαν αὐτῆς εἰς ἔρωτα ἔπεσεν αὐτῆς. ἣ δὲ λέγει αὐτῷ ἄμηδένᾳ ζώσης ἐνταῦθα ἔγγιστά σου εἶναι δι' ἐμέ· ἐπέρχονται γὰρ μοι,

imperaverunt. quod cum postea temporis Cyrus cognovisset, expeditionem adversus Samios fecit; ab iisque navali pugna victus, cum in suum regnum fuga pervenisset, ibi interfectus est. huius inter Cyrum ac Samios belli historiam conscripsit Pythagoras Samius; qui et hoc habet, in ipso bello Cyrum occubuisse.

Cyro successit Darius filius, qui et Cambyses cognominatur; ac reliqui ordine, alius alii successi, regnum in Assyrios tenuerunt. hoc Dario regnante apud Graecos Anaximander philosophatus est, qui aequinoctia ac solstitia exposuit. quin etiam Pythagoras arithmetica conscripsit, auctorque Graecis fuit opinionis de principiis incorporeis. idem rex ab Aethiopibus bello impeditus graviterque vexatus est. quod cum animadvertissent Iudaei qui in Media habitabant captivi, quorum ingens erat multitudo, eo deserto Hierosolyma occupaverunt. Darius Cyri ubi ea de re certior factus est, Olophernem cum magno exercitu contra Hierosolymam et Iudaeos misit, atque is Hierosolymam obsedit. eo tempore terribile facinus ibi factum. Iuditha enim Ebraica mulier, insidias Olopherni tendens Persae, clam ad eum se contulit, simulans se gentem Iudaeam velle prodere. barbarus pulchritudine eius captus, amore statim correptus est. at vero Iuditha eum monere ne quem suo-

πορνεύσαι με βουλόμενοι.” και πεισθεις μόνος διήγε μετ’ αὐτῆς·
 B τρεῖς δ’ ἐκεῖ αὐτῆ προσκαρτερήσασα ἡμέρας, ὡς καθύδει, ἰσχύ-
 σασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀφείλετο, καὶ νυκτὸς κατὰ τὸ εἰωθὺς,
 δι’ οὗ ἀπήρχετο πρὸς αὐτὸν παραπάλαιον, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰσ-
 ελθοῦσα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπήγαγε· πλησίον γὰρ τοῦ τείχους 5
 δι’ αὐτὴν τὸν παπυλεῶνα αὐτοῦ ἔστησε. λαβόντες οὖν οἱ Ἰου-
 δαῖοι παρ’ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀλοφέρνηου εἰς κοντὸν ἄνω τοῦ
 τείχους ἐπήξαν, ἐπιδεικνύντες αὐτὴν τῷ στρατῷ αὐτοῦ. πρωτῆς δὲ
 γενομένης ἑωρακότες τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνηου κοντευθεῖσαν ἔφυ-
 γον ἅπαντες, καὶ διελύθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβον τὴν νίκην οἱ 10
 Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Περσῶν.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἀρταξέρξης. καὶ
 Νεεμίας Ἰουδαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, ὃς παρρησιῶν ἔχων
 πρὸς αὐτόν (ἡγάπα γὰρ αὐτόν, διτι καὶ ἀρχὴν εὐνούχων οὗτος
 ἐποίησεν), ἐδυσώπησεν αὐτόν· καὶ λαβὼν χρήματα πολλὰ ἔπεισεν 15
 C αὐτόν ἀπελθεῖν καὶ κτίσαι τὴν Ἱερουσαλήμ πορθηθεῖσαν· πρώτη
 γὰρ αὐτῆ τῆς Ἱερουσαλήμ ἄλωσις ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ καταστροφή.
 ὁ δὲ Νεεμίας ἀπολυθεὶς ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀνήγειρεν αὐ-
 τήν· ἐκεῖτο γὰρ ἔρημος ἔτη 50. ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρταξέρξης παρακλη-
 θεὶς ὑπὸ τινων τῶν τῆς συγκλήτου αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑπολοίπους 20
 Ἰουδαίους ἀπέλυσε. καὶ ὃς ἂν ἐβουλήθη τότε ἀνελθεῖν εἰς τὴν
 Ἱερουσαλήμ, ἀνῆλθε μετὰ Ἐσδρα τοῦ προφήτου καὶ ἡγουμένου,
 ᾧ τινὶ καὶ τὰ ἱερατικὰ σκευὴ ἀνέθετο καὶ τὰς βίβλους τὰς ἱερατι-

6 παραπολιῶνα P

rum circa se haberet. se enim ab iis de stupro appellari. Olophernes
 fidem mulieri adhibens solus cum ea vixit. ipsa triduo ita tolerata, no-
 cta capta occasione dormientis caput amputavit; ac more suo per portu-
 lam egressa qua ad ipsum ventitaverat, Hierosolyma caput eius pertu-
 lit: nam portulam Iudithae causa urbi vicinam barbarus fecerat. Iudaei
 Olophernis caput conto impactum de muro extulerunt, id exercitui ho-
 stili ostendentes. sub auroram Persae viso ducis capite in conto ex-
 stante fugam fecerunt, ac soluta obsidione victoria penes Iudaeos fuit.

Post Darium Artaxerxes regnum in Assyrios tenuit. exstitit tunc
 Neemias Iudaeus, a Davido genus ducens. hic regem, quem ipsi libere
 compellere licebat, sub quidem ab eo diligeretur atque etiam eunuchis
 esset praefectus, permovit eo ut rex magnam pecuniam ad Hierosoly-
 morum instauracionem largiretur, ipsumque ad eam rem conficiendam
 dimitteret. primo tum fuerant Hierosolyma diruta templumque eversum.
 ac urbs desolata iacuerat annos iam 70. Neemias autem dimissus eam
 instauravit. idem Artaxerxes, instigantibus quibusdam consiliariis, reli-
 quos etiam Iudaeos dimisit; ac qui voluerunt, ii duce Esdra vate in
 patriam redierunt. eidem rex etiam sacra vasa et libros sacerdotales

κὰς τὰς εὐρεθείσας. ὁ δὲ αὐτὸς Ἔσδρας τῶν μὴ εὐρεθέντων βιβλίων ἐξ ὑπομνήσεως αὐτοῦ γράφεται εἰποιήσει τὴν δύναμιν.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἐβασίλευσεν ἡ Μακεδονία χώρα, D
ἐν ἣ πρώτος ἐβασίλευσε Κραναὸς ἔτη κη', καὶ λοιποὶ ἄλλοι βασι-
5 λεῖς κ' ἕως Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου. ἦσαν δὲ τότε
'Ελλήνων διδάσκαλοι καὶ ποιηταὶ Σοφοκλῆς, Ἡρόκλειτος, Εὐρι-
πίδης, Ἡρόδοτος, Σωκράτης καὶ ὁ μέγας Πυθαγόρας. ἦν δὲ
ὁ Ἡρακλῆς γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἀνωτέρω προειρημένοις χρόνοις, ἐν
τῇ Λάτφ τῆς Θήβης, ἐκ τοῦ γένους τῆς Ἀλκμήνης ὑπάρχων καὶ
10 τοῦ Πίκου Διὸς· ὃς ἀνετράφη ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ χώρῃ, καὶ ἀνδρείος
γενόμενος ἦν τότε ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν φυγῶν, καὶ
ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ ἔτη λη'. ὅστις ἔλαβε γυναῖκα τὴν Λύτβην P 140
τὴν Ἀτλέτου βασιλέως θυγατέρα· ὅθεν καὶ στήλας αὐτῷ χρυσο-
σφρηγίτους ἀνέστησαν οἱ Ἰταλοὶ βασιλεῖς εἴτ' οὖν ῥῆγες ἐκ τοῦ γέ-
15 νους αὐτοῦ, αἵτινες στήλαι μέχρι τοῦ παρόντος ἴστανται. τῆς δὲ
Ἰταλίας ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀργῆς, Τελέφος, καὶ
μετ' αὐτὸν υἱὸς αὐτοῦ Λατίνος ἔτη ιη', ὃς τοὺς Κτηταλοὺς ἐπω-
νόμασε Λατίνους.

Τότε Αἰνείας ὁ τοῦ Ἀγχίσου, ὁ Φρύξ, φεύγων ἐκ τῆς πορ-
20 θήσεως τῆς Ἰλίου ἀνήλθεν ἐν τῇ Λιβύῃ πρὸς τὴν Φοινίσσαν Διδῶ
τὴν καὶ Ἐλισσαν. καὶ ἐνδιατρήσας ἐκεῖ, λάθρα ἕλασας αὐτὴν,
φοβηθεὶς τὸν Ἰάρβαν βασιλέα τῆς Ἀφρικῆς ἐφυγεν. ἦν δὲ ἡ B
Διδῶ ἐκ μικρᾶς πόλεως Χαρτικῆς, τῆς Φοινικῆς παραλίᾳ οὐσῆς,

tradidit. idem Esdra eorum librorum qui non exstabant ex memoria sua describendi copiam fecit.

Et tempore in Macedonia regnum fuit. id primus Cranaus annos 28 tenuit. inde alii 23 reges usque ad Philippum Alexandri patrem. erant tunc Graecorum doctores atque poetae Sophocles Heraclitus Euripides Herodotus Socrates et magnus iste Pythagoras. et erat Hercules, supra commemoratis temporibus natus in Lato Thebarum, prognatus Alcmena et Pico Iove. is Hercules in Hispania educatus, cum virilis esset, ex Hispania profugus, tunc in Italiam venit, in eaque regnum annos 38 tenuit. is accepit uxorem Lytbam, Aletae regis filiam. itaque ei Itali reges ab ipso procreati columnas ex auro ductas posuerunt, quae etiamnum stant. post ipsum Italiae regnum tenuit ipsius ex Auga filius Telephus; et post hunc Latinus filius annos 18, qui Ctetaeis nomen Latinorum fecit.

Et regnante Aeneas Anchisae filius Phryx ab excidio Troiae fugiens in Africa pervenit ad Didonem Phoenissam mulierem, quae et Elisa dicitur; ibique cum aliquamdiu esset commoratus, ab Iarba rege Africae sibi metuens, clam relicta Didone aufugit. erat Dido oriunda Charticha, exigua et maritima Phoeniciae urbe, quae fines Tyri ac Si-

μεταξὺ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος· ἦτις Διδῶ ἦν πλουσιω-
 τάτη, ἔχουσα ἄνδρα Σιχαῖον, ὃν ἐφόνευσεν ἐν κυνηγεσίῳ ὁ ἀδελ-
 φὸς τῆς Διδούης ὁ Πυγμαλίων, διαφθορούμενος αὐτῷ ὡς πολυευ-
 πόρῳ καὶ δυνάστη. καταδιώκοντες γὰρ σύαγρον ἔφιπποι, ἤλασεν
 ἐκ τῶν ὀπισθεν κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ καὶ ἀπέκτεινε, καὶ λαβῶν τὸ
 σῶμα αὐτοῦ ἔρριψε κατὰ τοῦ κρημνοῦ. καὶ ὑποστρέψας εἶπε τοῖς
 διαφέρονσιν αὐτῷ ὅτι ἐκρημνίσθη διώκων τὸν σύαγρον. ἐβούλετο
 δὲ ὁ αὐτὸς Πυγμαλίων καὶ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν διαχειρίσασθαι καὶ
 C λαβεῖν τὰ χρήματα αὐτῆς· ἢ τινα Διδοῖ ἐφάνη ὁ ἀνήρ αὐτῆς Σι-
 χαῖος ἐν ὄραματι, καὶ εἶπεν ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἐφόνευσέ με, δει-
 10 ξας αὐτῇ καὶ τὸν τόπον τῆς πληγῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ “φύγε, μὴ
 καὶ σὲ φονεύσῃ.” καὶ λοιπὸν ἡ αὐτὴ Διδῶ λαθοῦσα τὸν ἴδιον
 ἀδελφὸν ἀνελάβετο πάντα χρήματα αὐτῆς, καὶ ἐμβῶσα εἰς πλοῖον
 ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ κτί-
 ζει τὴν Χαρτάγαιναν, ἣτις ἐστὶ Νεάπολις· καὶ ἐβουσλευσεν ἐν αὐ-
 15 τῇ, καὶ τελευτῆ σφροδῶως ζῆσασα.

‘Ο δὲ Διομήδης ἐπῆρακεν ἔξ Αἰτωλίας, φέρων τὸ γένος ἐκ
 τοῦ Οἰνέως, ὅστις Οἰνέος μετὰ τελευτῆν Ἐριβόλας ἠγάγετο τὴν
 Ἄλθαϊαν, ἔξ ἧς ἔσχε τὸν Μελέαγρον καὶ τὴν Δηϊάνειραν, ἦντινα
 D ἠρμόσατο Ἀχελῷος ὁ υἱὸς Ποσειδωνίου συγκλητικοῦ. ὁ γοῦν
 Ἀχελῷος πρὸ τοῦ γάμου ἐφθειρε τὴν Δηϊάνειραν λάθρᾳ, καὶ μετὰ
 ταῦτα λέγει τῷ Οἰνεί βασιλεῖ “οὐκ ἄλλως παραλαμβάνω ταύτην,
 εἰ μὴ παραχωρήσεις μοι διαικεῖν τὴν βασιλείαν σου.” ὁ δὲ οὐκ
 ἐπέλοθη. καὶ λοιπὸν σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀντήρην ὁ Ἀχελῷος ὁ

donis interiacet. amplissimis autem praedita opibus maritum habebat
 Sichaeum; cuius divitiis atque potentiae invidens Pygmalion Didonis
 frater eum in venatione, cum equites una aprum persequerentur, hasta
 in tergum coniecta interficit, corpusque de praecipitio deturbans, domum
 reversus necessariis eius rettulit eum, dum aprum insequitur, praecipi-
 tum actum periisse. quin et sororis suae vitae Pygmalion fortunisque
 insidiabatur. sed Sichaeus uxori per insomnium visus ab ipsius fratre
 se necatum indicavit, monstrato etiam vulneris loco, ipsamque fuga sibi
 consulere, ne idem eveniret, monuit. proinde Dido clam fratre navim
 ingressa omnibusque suis impositis divitiis a Phoenicia solvit, inque
 Africam delata Carthaginem, quae est Neapolis, condidit, regnoque ibi
 functa et vita pudice exacta decessit.

Diomedes porro Aetolus fuit, genus ab Oeneo ducens. is Oeneus
 mortua Eriboea Althaeam sibi matrimonio copulavit, sustulitque ex ea
 Meleagrum et Deianiram. hanc cum Achelous Posidonii senatoris filius
 depondisset, ante nuptias occulte vitiavit, ac deinde regi Oeneo dixit
 se eam non alia condicione ducturum quam sibi ut regni administratio-

υἱὸς Ποσειδωνίου τῷ Οἰνεῖ καὶ ἐπολέμησεν αὐτῷ. καὶ ἀναγκα-
 σθεὶς ὁ Οἰνεὺς προετρέψατο ἐκ τῆς Θῳάας χώρας στρατηγὸν γεν-
 ναῖον Ἡρακλεῖ τὸν λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δοῦναι
 αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀηΐανειραν· ὃς ἐλθὼν μετὰ τῆς αὐτοῦ
 5 στρατιᾶς συνέβαλε πόλεμον μετὰ Ποσειδωνίου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 Ἀχελῷου, καὶ εἰς τὴν συμβολὴν ἀνέτελε ξίφει ὁ Πολύφημος Ποσει-
 δώνιον τὸν Ἀχελῷου πατέρα. διὰ τοῦτο ἐξέθεντο οἱ ποιηταὶ ὅτι P 141
 τὸ κέρας τοῦ Ἀχελῷου ἀπέσπασεν ὁ Ἡρακλῆς, ὅπερ ἔστι τὴν πα-
 τρικὴν αὐτοῦ δύναμιν. ἔωρακῶς οὖν τὴν πτώσιν τοῦ ἰδίου πατρὸς
 10 ὁ Ἀχελῷος φεύγει ἔφιππος· διὸ καὶ γράφουσιν αὐτὸν ἵπποκέντυ-
 ρον. καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρακλεῖα ἐπι-
 στραφείς τοξέει αὐτὸν ὁ Ἀχελῷος κατὰ τοῦ μαστοῦ. καὶ εὐθὺς
 ὡς εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς, ἀντετόξευσε τὸν Ἀχελῷον πλησίον τοῦ πο-
 τιμοῦ Εὐήνου. ὁ δὲ Ἀχελῷος ἐνήκεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς
 15 τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπώλετο· καὶ ἐξ ἐκείνου μετεκλήθη
 ὁ ποταμὸς Ἀχελῷος. ὁ δὲ Πολύφημος Ἡρακλῆς ἐκ τῆς πληγῆς
 τοῦ μαστοῦ αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ.

Μελέαγρος δὲ ὁ υἱὸς Οἰνέως, ἀδελφὸς τοῦ Τυδέως καὶ B
 Ἀηΐανείρας, ἐποίησεν ἄθλον μέγαν, φονεύσας κάπρον ὃς ἐλυμᾶ-
 20 νετο τὴν χώραν ἐκείνην πᾶσαν, τῆς κυνηγέτιδος Ἀταλάντης προ-
 βουλόσης τόξῳ τὸν σύαυρον. καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ θηρὸς
 τὸ δέρμα αὐτοῦ τῇ Ἀταλάντῃ Μελέαγρος ἰχυρίσατο, εἰς ἔρωτα
 ταύτης βληθεὶς. ἀπελθὼν δὲ ὁ Μελέαγρος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα
 Οἰνέου ἀπῆγγετο παρ' αὐτοῦ τὰ νικητήρια τοῦ θηρὸς. καὶ μαθὼν

nem secer concedat; ac tandem cum patre suo regi Oeneo abnuenti bel-
 lum fecit. necessitate adactus Oeneus ex Phthia regione Herculem co-
 gnomento Polyphemum, ducem praeclarum, evocavit, pollicitus ei filiae
 suae Deianirae coningium. is cum exercitu suo veniens bellum Posido-
 nio eiusque filio Acheloo intulit, Posidoniumque in pugna gladio obtrun-
 cavit. inde poetae commenti sunt Herculem Acheloi cornua avellisse,
 nimirum patriam potentiam. Achelous patris nece conspecta eques fugam
 facit (ideo eum Hippocentaurum fuisse scribunt), Herculemque sibi in-
 stantem conversus sagitta ad mammillam sauciat; ac confestim ab Her-
 cule vicissim sagitta petitus, ab equo se in Eueni amnis undas demittit
 ibique perit: ab eo fluvius mutato nomine Achelous appellari cepit.
 ceterum Hercules Polyphemus ex vulnere mammae paucis post diebus
 interit.

Meleager autem Oenei filius Tydei et Deianirae frater magnum cer-
 tamen obivit apro interfecto, qui totam eam regionem vastabat, cum
 quidem venatrix Atalanta eum aprum sagitta ferire occupasset. itaque
 Meleager Atalantae, cuius amore iam erat captus, interfecti aprī exu-
 vium dono dedit. reversus ad patrem suum Oeneum Meleager ab eo
 ferae devictae pellem poscitur. cum vero pater intelligeret Meleagram

δι τῇ Ἀταλάντῃ τὸ δέσμα ἐχαρίσατο, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ ἔλαβεν ὃν ἐφύλαττε θαλλὸν τῆς ἑλαίας ἢ Ἀλθαία, ὄντινα θαλλὸν τῆς ἑλαίας ἔγκνος οὔσα ἢ Ἀλθαία ἐπιθυμήσουσα ἔφαγε, καὶ κατα-
C πιοῦσα τὸ φύλλον τῆς ἑλαίας εὐθέως συνέτεκε τὸ τῆς ἑλαίας φύλλον τῷ Μελεάγρῳ. περὶ οὗ χρησμὸς ἐδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ Οἰνεΐ, 5
 τοσοῦτον χρόνον ζῆσαι τὸν Μελεάγρον ὅσον χρόνον φυλάττεται τὸ φύλλον τῆς ἑλαίας τὸ συγγενηθὲν αὐτῷ. ὅπερ φύλλον ἔκαυσεν ὁ Οἰνεὺς ἀγανακτήσας κατὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτα. καὶ ὁ Εὐριπίδης δὲ δράμα περὶ Μελεάγρου ἐξέθετο.

Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Οἰνεῶς ἐβασίλευσε τῆς Αἰτωλίας 10
 χώρας ὁ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τυδεύς, ὁ πατὴρ Διομήδους, ὃς μετὰ τελευτὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε τῆς τῶν Ἀργείων
 χώρας, ἀγαγόμενος ἐκ τοῦ Ἄργους γυναῖκα ὀνόματι Αἰγιάλειαν.
D καὶ ἀπονοηθεὶς κατέλυσε πολέμῳ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν καὶ βα- 15
 σιλείαν, ποιήσας αὐτὴν ὑπὸ τὴν τῶν Ἀργείων βασιλείαν· καὶ εὐ-
 θέως ἐξώρμησε μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ Ἴλιον. καὶ ἐπανελθὼν
 ἀπὸ τῆς Τροίας ἐπὶ τὸ ἴδιον βασιλεῖον οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ τῶν αὐτοῦ.
 μαθὼν δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰγιάλεια κατασκευάζει αὐτῷ δόλον
 ὡς πορνευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κόμητος τοῦ συγκλητικοῦ αὐτῆς, ὅστις
 καὶ ἀνθίστατο αὐτῷ κραταιῶς ἅμα τῷ υἱῷ Ναυπλίου τῷ Αἰάκι τὰ 20
 ὅμοια φωραθέντι, οἱ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα πολλῶ σθένει
 ἀντεμάχουν αὐτῷ, ἰδὼν δὲ τούτους καὶ πῦσαν τὴν Ἀργείαν χώραν
 ἀνθισταμένην αὐτῷ, καὶ μηδὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν τὴν Αἰτωλίαν
 δυνάμενος ἀνέλθειν, ἀνεχώρησεν ἀποπλεύσας ἐπὶ τὴν Καλαβρίαν

eam Atalantae dono dedisse, oleae frondem quam Althaea asservabat (cum ferret uterum Althaea, cupiditate adducta frondem oleae devoraverat, eamque partu una cum Meleagro ediderat: Oeneo autem oraculum erat datum tamdiu victurum Meleagrum, quamdiu frons oleae eodem partu edita asservaretur) hanc igitur frondem Oeneus iratus cremavit, statimque mortuus est Meleager. edidit de Meleagro tragoediam Euripides.

Aetoliae Oeneo in regnum successit alter filius Tydeus, pater Diomedis. Diomedes mortuo patre in Argivos regnum tenuit, Argiva uxore Aegialea ducta; insaniaque concitus Aetoliam et regnum suum armis Argivo regno subdidit. inde statim cum Achaeis est ad Ilium profectus. reversus autem a Troia in regnum suum non est receptus a suis. cumque sentiret dolum sibi ab uxore Aegialea necti (ea enim stuprata erat a Comete, suo consiliario; atque is Comes unaque eiusdem flagitii manifestus Ajax Nauplii filius propter Aegialeae amorem summa ope Diomedis repugnabant) et cum hos quos dixi, omnesque Argivos sibi resistere cerneret, neque in Aetoliam porro sibi redire esset integrum, in

χώραν, καὶ κτίζει πόλιν ἐκεῖ παράλιον, ἣν ὠνόμασεν Ἀργυρόπτην, τὴν νυνὶ Βενεβεντόν.

- Ἵτι ὁ Μῆδος Δυρεῖος καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης καὶ P 142
 Ναβουγαδος ἐλέγετο. φασὶ δὲ αὐτὸν ὄνου ἔχειν ὦτα· πύππος δὲ
 5 ἦν Κύρου. οὗτος ἐζεύχθη τῇ Ἑσθήρ διὰ κάλλος, καὶ τὸν Δανιὴλ
 ἐν μεγιστάσι κατέστησε. συσκευῆς δὲ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων κατὰ
 Δανιὴλ γενομένης ἐν τῷ λάκκῳ αὐτὸν τῶν λέόντων ἐνέβαλεν· οὗ
 διασωθέντος ἐκεῖνοι τροφῇ τοῖς λέουσι ἐμβληθέντες γέγονασιν.
 τοῦτον τὸν Δυρεῖον Κύρος ὁ Πέρσης ἀνελὼν τριάκοντα δύο ἔτη
 10 Βαβυλῶνος ἐκράτησεν. ἐφ' οὗ Κροῖσος ὁ Ἀυδὸς τῷ τε πολλῷ
 χρυσίῳ καὶ ταῖς νίκαις ἐπαρθεὶς δηλοῖ τῷ Κύρῳ ἢ παραχωρῆσαι
 τούτῳ τῆς βασιλείας Περσῶν, ἢ προσδέχεσθαι τοῦτον εἰς πόλε-
 μον. Κύρος δὲ τὸν Δανιὴλ εἰσκαλεσόμενος ἤκουσε παρεγγυῶντος B
 Θαρραῖν, ὅτι καὶ Κροῖσον κατὰ κράτους νικήσεις καὶ εἰς Ἱερουσα-
 15 λὴμ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἀποστρέψεις. ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν Μαρ-
 δοχαῖον καὶ Ἀμᾶν καὶ ἡ διὰ τῆς Ἑσθήρ ἀπολύτρωσις τῶν Ἑβραίων.
 ἐπὶ αὐτοῦ Δανιὴλ τὰς διὰ τοῦ Γαβριὴλ ὀπτασίας εἶδε, καὶ τὸν
 χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἔμαθε. κατὰ τούτους τοὺς χρό-
 νους καὶ Σίβυλλα ἐν Σάμῳ ἐγνωρίζετο.
- 20 Κύρου τὸ πρῶτον ἔτος κόσμου ἦν δ' ς' ς' ς'. οὗτος ὁ Κύρος
 αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς βασιλεῖς καὶ ἔχων αὐτοὺς ἐν φυλακῇ
 προσέταξε κατὰ ἑορτὴν τοῖς ὅμοις αὐτῶν σύρειν τὸ τετράκιππον
 ἄρμα, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπωχεῖτο. εἷς δὲ ἐκ τῶν βασιλέων ἐπιστρεφύ- C

Calabriam navigavit, ibique maritimam urbem Argyrippam a se nomina-
 tam condidit, quae nunc Beneventum dicitur.

Darius Medus etiam Artaxerxes appellatus est et Astyages et Na-
 bogiadus. fertur asininas aures habuisse, avus fuit Cyri. idem Esthe-
 ram formae gratia duxit uxorem, ac Danielum inter proceres regni con-
 stituit, eundemque procerum conspiratione circumventum in caveam leo-
 num abiecit; servatoque ipso, adversarii eodem deiecti a leonibus vorati
 sunt. hunc Darium cum interfecisset Cyrus Persa, Babylonem annos 32
 tenuit. hic Croesus Lydus, auri et victoriarum multitudine elatus, man-
 davit ut vel regno sibi cederet vel bello congrederetur. Danielus autem
 evocatus Cyro promisit eum de Croeso victoriam reportaturum ac Israe-
 licum populum Hierosolyma remissurum. tunc res Mardochei et Amani
 gesta est, et Ebraeis ab Esthera parta salus. tunc Danielo Gabrielus
 visa ostendit, isque tempus adventus domini didicit. tunc et in Samo
 Sibylla innotuit.

Primus annus Cyri annus mundi fuit 4952. hic Cyrus cum multos
 haberet reges captivos et in custodia detineret, solenni quadam festivi-
 tate eos quadrigas quibus invehabatur humeris suis agitare iussit. eo-
 rum quidam crebro respiciens rotas spectavit sursum deorsumque se

μενος συχνῶς ἐώρα τοὺς τροχοὺς ἀναβαίοντας. ὃν θεασάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἤρετο τίνος χάριν πυκνῶς στρεφόμενος οὐκ ἐπὶ τὸ ἄρμα κατ' εὐθείαν τρέχειν. ὅσπερ μετὰ φόβον ἀπελογήσατο "τοὺς τροχοὺς ὁρῶν ἀναβαίοντας καὶ καταβαίοντας ἐνωῶ τὸ ἄστατον τοῦ βίου, πῶς τὰ κάτω ἄνω γίνονται καὶ τὰ ἄνω 5 κάτω." ὅπερ ἀκούσας ὁ Κῦρος καὶ αἰσθόμενος ἔλυσεν αὐτόν, καὶ τιμήσας φιλοφρόνως ἀνεβίβασεν ἐν τῷ ἄρματι, καὶ ἐλευθερίως ἠξίωσεν οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιπούς. οὗτος ὁ Κῦρος Περσῶν καὶ Μήδων Χαλδαίων τε καὶ Ἀσσυρίων, Συρίας καὶ Αὐδῶν ἐκράτησεν. 10

D Οὗτος τὸν Κροῖσον αἰχμαλωτίζει. καὶ θελήσας αὐτὸν πυρὶ κατακαῦσαι διὰ Σόλωνα ἐφείσατο τρόπῳ τοιαύτῃ. ἀπερχόμενος ὁ Κροῖσος καῆναι ἀνέκραξεν "ὦ Σόλων, ὦ Σόλων." τοῦτο ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπόθετο τίνος χάριν ὀνομάζει τὸν Σόλωνα, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούει ὅτι ὅτε αἰχμαλωτεύσας τὸν Σόλωνα ἤνεγκα αὐτόν, 15 καυχώμενος ἐν τῇ δόξῃ μου καὶ ἐν τῷ πλούτῳ τῆς βασιλείας μου εἶπον αὐτῷ "δύνασαι εὐρεῖν ὦ Σόλων εὐδαιμονιέστερόν μου;" καὶ εἶρηκέ μοι ὅτι Διογένης ὁ κυνικὸς εὐδαιμονιέστερός σου ἔστι καὶ ἄλλοι πολλοί. ὃν ἀποπεμφάμενος ὡς ἐξήχον, ἀρτίως ἠσθόμην

P 143 ὅτι πάντα τοῦ κόσμου οὐδὲν εἰσιν. ἴδε γὰρ ὅτι οὐδὲν ὠφελήθη 20 ἐκ τοῦ πλοῦτου τῆς βασιλείας μου. τηλικαῦτα αἰσθόμενος ὁ Κῦρος οὐ μόνον αὐτὸν ἀτιμώρητον εἶασεν, ἀλλὰ καὶ τιμήσας σύμβουλον προσήκατο καὶ παιδευγὸν τοῦ παιδὸς Καμβύσου. οὗτος

circumvertentes. quod cum animadvertisset Cyrus, indignandus interrogavit quid ita subinde se convertens rectum quadrigarum incessum averteret. is timide respondit se, cum rotas sursum deorsumque volvi cernat, vitae instabilitatem considerare, in qua summa ad imum devolvuntur, ima ad summum evehuntur. hoc audiens Cyrus atque animo reputans eum solvit, ac comiter honore affectum in quadrigas sustulit, libertateque et ipsum et reliquos donavit. hic Cyrus regnum in Persas Medos Chaldaeos Assyrios Syrios et Lydos tenuit.

Idem Cyrus Croeso, quem captum comburere statuerat, propter Solonem pepercit. res ea ita gesta est. Croesus cum iam ad flammam duceretur, exclamavit o Solon, o Solon. id Cyrus audiens, causam cur Solonem nominaret requisivit. respondit Croesus se aliquando Soloni, cum eum cepisset, gloriam et divitias regni sui ostentasse, ac interrogasse anne ipso aliquem beatiorem se invenire posse putaret. Solonem vero dixisse Diogenem Cynicum multosque alios ipso esse feliciores. ac tunc quidem a se Solonem ita, ut qui mente captus videretur, fuisse dimissum: nunc autem se experiri, quicquid in mundo est, id nihil esse: nam sibi quidem divitias regni sui nihil profuisse. ibi Cyrus re considerata non supplicio tantum Croesum subtraxit, sed honore etiam affecit, consiliarium sibi eum et filii sui Cambysis magistrum faciens. huic

ὁ Κροῖσος βουλόμενος τῷ Κύρῳ μαχέσασθαι ἤτησε χρησίμῳ, καὶ λαμβάνει τοιοῦτον "Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει." ὃν μὴ νοηθεὶς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἀπώλεσε.

Κῦρος τοίνυν τὸν Κροῖσον ὑποτάξας, τὸν Δανιὴλ συμβιωσὶ τὴν διὰ τὴν προφητείαν εἶχε καὶ ὁμοέστιον. καὶ τῷ λαῷ δὲ τὴν ἐπίνοδον μετὰ λαμπροῦ τοῦ κηρύγματος ἐθέσπισε. τότε καὶ ὁ Βῆλ ταῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς κατεστράφη, καὶ ὁ δρῶκων τῆ τοῦ Β Δανιὴλ ἀντανήρηται συνέσει, καὶ οἱ τούτου θεραπευταὶ ἀπώλοντο, καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον τῆς τῶν λεόντων ὠμότητος ἐρρύσθη, καὶ οἱ 10 τοῦτον διαβαλόντες ἐν αὐτοῖς ἀντανηροῦντο. οὗτος Κῦρος μὲν Ἑλληνιστὶ ἐκαλεῖτο, Ἀρταξέρξης δὲ καὶ Ἀρθασασθᾶς Περσιστὶ τοῦτον τὸν Κῦρον κτείνει ἢ βασιλὶς Μασσαγετῶν· προσποιουμένη γὰρ διὰ μηνυμάτων εἶναι αὐτοῦ δούλη, ἐπεμφεν αὐτῷ δῶρα καὶ πρόβατα καὶ οἶνον πολὺν μετὰ ἄσκῶν, καὶ μεθυσάντων τῶν 15 περὶ τὸν Κῦρον ἐξελθοῦσα σχεδὸν πάντας ἀπέκτεινε, καὶ λαβομένη τοῦ Κύρου ἔβαλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἄσκόν, λέγουσα "κορέσθητι, ἀκόρεστε Κῦρε."

Μετὰ Βαλτύσαρ τὸν υἱὸν Νυβουχοδονόσορ ἐκράτησε τῆς C ἀρχῆς Δαρτίος ὁ Ἀστυάγης ἔτη ιε'. ἐφ' οὗ Δανιὴλ τὸν ἑβδομη- 20 κονταετῆ τῆς μετοικεσίας χρόνον διαγινώσκει, καὶ τῶν ἐπὶ ἑβδομάδων αὐτῷ τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτεται. καὶ εἴ τις ἀκριβῶς ἔξετάσαι βουληθῆ τὸν λόγον καὶ διακριθῆσασθαι τοὺς χρόνους, ἀρξάμενος ἀπὸ ἐξόδου λόγων κατὰ τὸν προφήτην τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ, τουτέστιν ἀπὸ Νεεμίου υἱοῦ Ἀχελῆ τοῦ ἀρχιοι-

Croeso, cum Cyro bellum illaturus oraculum poposcisset, sic fuerat responsum "Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim." quod ille non intelligens, suum regnum perdidit.

Cyrus Croeso subacto Danielum vaticinii causa domus mensæque suae dignatus est communitate, populique reditum insigni edicto publicavit. tunc et Belus consilio Danieli eversus est, et eiusdem calliditate draco interfectus, occisique famuli, et Danielus denuo ereptus leonum saevitiae, calumniatores eius ab iis necati sunt. hic Cyrus Graece, Persice Artaxerxes et Arthasasthas dicitur. interfectus est a regina Massagetarum. haec per nuntios, simulans se ei in servitutum dare, dona misit, et oves et vini multum in utribus. inebriato autem cum suis Cyro, eos adorta universos prope occidit; Cyrique caput in utrem coniecit dicens "saturare, insatiabilis Cyre."

Post Baltazarem Nabuchodonosoris filium regnum per annos 17 Darius Astyages tenuit. sub eo Danielus tempus 70 annorum exsilii dignovit, eique mysterium septem septimanarum est patefactum. ac si quis praecise examinare eam rem volet ac tempora dinumerare, is facto principio ab eo tempore quo impletum est vaticinium de instaurandis Hierosolymis, nimirum a Nehemia Achelae filius, qui princeps fuit pincer-

νοχόν Ἀρταξέρξον, ὃς ἀξιοθεῖς καὶ ἐπιτραπεῖς ἄνεισιν οἰκοδομήσαι τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐθήσει τὰς ὀ συμπεραινομένας ἑβδομάδας, ἔτη υγ', ἐπὶ τὸν καιρὸν ἐκείνον ὅτε παλαιούται τὸ παρώπτοιμα
D καὶ συντελεῖται ἡ ἁμαρτία καὶ σφραγίζεται ὕραμα καὶ προφητεύει καὶ χρίεται ἅγιος ἁγίων, τουτέστιν ἐπὶ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν καὶ 5 τὴν λοιπὴν πραγματείαν.

Κῦρος ὁ Πέρσης καταλύσας τὴν Μήδων καὶ Ἀσσυρίων δυναστείαν, κρατήσας δὲ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἐβασίλευσεν ἔτη λα'. τούτου τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ ἑβδομηκονταετῆς χρόνος τῆς μετοικεσίας συμπληροῦται. ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει συγχωρεῖ τοὺς δυναμένους 10 τῶν Ἑβραίων οἰκίζειν ἀνελθόντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. τῆς δὲ ἐπανόδου ἡγοῦντο Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ μεγάλου ἱερέως καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλυθιήλ, καὶ
P 144 προφήτης Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδώ. καταθέμενοι δὲ οἱ περὶ Ἰησοῦν τοῦ ναοῦ τὴν ἔδραν ἐφ' ὅλοις τεσσαράκοντα καὶ 15 δύο ἔτεσι τὸ ἔργον ἐκωλύοντο συμπεριωῖσαι, μέχρις οὗ Δαρεῖος ὁ Ἰστιάσου, δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τοὺς ἐμποδίζοντας ἀναστείλας τελείαν ἐπιτρέπει τοῦ ναοῦ τὴν κατασκευήν. καὶ συμπληροῦται ἐν ἄλλοις τέτρασιν ἔτεσιν, ὥστε συντελεσθῆναι αὐτὸν ἐν ὅλοις ἔτεσι μς'. 20

Καμβύσης ὁ καὶ Ἀρταξέρξης ἐβασίλευσεν ἔτη η', Σφενδάνης καὶ Κιμέρδιος ἀδελφοὶ μάγοι μῆνας ζ. Δαρεῖος ὁ Κῦρον ἀπόγονος, Ἰστιάσου δὲ υἱός, τοῖς μάγοις ἐπιθέμενος καὶ κρατή-

narum Artaxerxis, qui impetravit missionem ad instauranda Hierosolyma eisque praefectus fuit, deprehendet 70 septimanas, id est annos 490, exivisse ad id tempus quo antiquatum est delictum, et finis peccato impositus, ac visio ob signata, vaticinatusque est et unctus sanctus sanctorum, hoc est usque ad Christi adventum et res gestas.

Cyrus Persa, everso Medorum et Assyriorum imperio, universaque Asia subacta, regnavit annos 31. primo eius anno 70 exsilii anni completi sunt. insequenti anno Ebraeis, qui vellent, concessit ut Hierosolyma redirent ibique habitarent, et templum aedificari iussit. duces reditus fuerunt Iesus Iosedeci pontificis maximi filius et Zorobabelus Salathieli filius, ac vates Aggaeus, et Zacharias Iddonis filius. hi cum fundamenta templi posuissent, ab absolvendo opere totos 42 annos impediti sunt, donec Darius Hystaspis F. secundo sui regni anno, repressis qui obstabant, aedificii templi absolutionem expedit, in quam alii 4 anni insumpti. itaque templum annis omnino 46 perfectum fuit.

Cambyses, qui idem Artaxerxes usurpatur, annos regnavit 8. Sphendanes et Cimerdius, fratres magi, menses 7. hos adortus et victoria potitus Darius ex posteritate Cyri, Hystaspis filius, regnavit us-

σας βασιλευσε μέχρι συμπληρώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη ξξ, καὶ Β
πρὸς τούτοις ἔτερα λ'. ἐπὶ τούτου Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς ἔγνω-
ριζέτο.

Ξέρξης ὁ Δαρείου υἱὸς βασιλευσεν ἔτη κ', Ἀρτάβανος μῆ-
5 νας ζ', Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου τὰ κατὰ
Ἑσθῆρ καὶ Μαρδοχαῖον καὶ Ἀμῦν ἐπράχθη. ἐπὶ τούτου ὠκοδο-
μήθη Ἱερουσαλήμ, ὅπλοις τοὺς ἐνεργοῦντας περιτειχίσαντος.
ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἔτους τούτου ἀριθμεῖσθαι δεῖ τὰς ἑβδομή-
κοντα ἑβδομάδας τῆς τοῦ Δαυιὴλ ὀπτασίας μέχρι τῆς τοῦ κυρίου
10 παρουσίας.

Ἔδει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην προταθῆναι τούτων ὡς ἀρ- C
χαιότερα, ἀλλὰ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἀκολουθίας ὑπερετέθησαν,
καὶ τεθήσονται καθ' ἑξῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τῶν Ἀσου-
ρίων βασιλείας καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων αἰχμαλωσίας.

15 Ξέρξης ὁ Ἀρταξέρξου, ἐπικληθεὶς Νόθος, ἀνελὼν Σογδα-
ρὸν βασιλευσεν ἔτη ιθ'. Δαρείος ὁ Ὑστάσπου καὶ Παρνατίδος
ἔτη λς', κόσμου ἔτη δθςβ'. οὗτος ἔτι ἰδιωτεύων ἠῤῥατο τῷ
θεῷ, εἰ βασιλεύσει Περσῶν, ἀνεγείρει τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν
καὶ πάντα τὰ Ἰουδαίων ἀποδοῦναι ἱερὰ σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ
20 πατρώοις ἔθουσι. τούτων τῶν εὐχῶν καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλα- D
θῆλ ἀκούστης καὶ σύμβουλος γεγονὼς ὕστερον ἀνέμνησε, συνή-
θης ὢν. καὶ γὰρ ἀπεστάλη μὲν καὶ πρῶτον ὁ λαός, καὶ τῶν
θιμελίων τοῦ ναοῦ ὑποβληθέντων ἐπαύθη ἡ οἰκοδομὴ ἐκ διαβολῆς.

que ad urbis absolutionem annos 6, ac alios deinde 30. sub hoc Hip-
pocrates medicus innotuit.

Xerxes Darii filius regnum gessit annos 20, Artabanus menses 7,
Artaxerxes Longimanus annos 40. sub hoc Estherae Mardochoaei et
Amanis historia evenit. atque hoc armis aedificantes cingente Hieroso-
lyma instaurata sunt. ab huius octavo anno 70 septimanae numerandae
sunt, Danielo per visum patefactae, usque ad Christi adventum.

Ante haec collocandae erant res Romanorum utpote vetustiores:
verum ob continuationis perpetuitatem in alium locum dilatatae sunt,
commemorandae ubi Assyriorum regni et Iudaici exsilii finem attige-
rimus.

Xerxes Artaxerxis filius cognomento Spurius (id enim Nothus si-
gnificat) interfecto Sogdiano annos 19 regnavit, Darius Hystaspis et
Parysatidis annos 36, anno mundi 4992. is cum adhuc privatim vive-
ret, votum deo fecerat, si quidem regnum in Persas consequeretur,
templum Hierosolymis se instauraturum omniaque Iudaeorum sacra et
captivos redditarum, ac moribus eos maiorum restitutum. eius voti
auditor atque suator fuerat Zorobabelus Salathielii filius, ac postmodo
regem, cui erat familiaris, eius admonuit. quippe iam ante etiam po-
pulus dimissus fuerat et fundamenta templo posuerat: verum vicinorum

τῶν προσοίκων Σαμαρειτῶν. καὶ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι χρό-
 νους μὰ ἕως τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου. εἶτα πληροῦται ὁ ναὸς
 ἐπὶ ἕξ χρόνοις δι' ὑπομνήσεως καὶ χειρῶν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ
 τοῦ Ἰωσεδέκ, ἤγουν ἐν μὲ ὄλοις ἐνιαυτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους
 Κύρου. διὸ καὶ εἴρηται παρὰ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν κύριον "ἐν 5
 μὲ ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
 P 145 αὐτόν;" ὁ γὰρ Σολομῶν ἐν ἑπτὰ ἔτεσι κατεσκεύασεν αὐτόν. ἦσαν
 δὲ οἱ ὑποπρέξαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος χιλιάδες
 κδ' καὶ τξ', δοῦλοι δὲ ἑπτακισχλιοὶ λξ'.

Ἡ δὲ τοῦ Ζοροβάβελ ὑπόμνησις τοιαύτη ἦν. τρεῖς σωμα- 10
 τοφύλακες τοῦ βασιλέως εἰς ἑαυτοὺς διαλεχθέντες εἶπον "καλήσω-
 μεν τῷ βασιλεῖ ζητήματα, ἕκαστος περὶ τοῦ τί ἐστιν ἰσχυρότερον
 ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ νικᾷ πάντα· καὶ οἶος ἂν εὔρεθῇ νικήσας, τιμη-
 θήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως." ὁ πρῶτος εἶπεν "ἰσχυρότερος ὁ
 οἶνος, καὶ νικᾷ πάντα." ὁ δεύτερος εἶπε "νικᾷ ὁ βασιλεὺς, τὸ 15
 βούλεσθαι ἔχων τῇ δυνάμει σύνδρομον." ὁ τρίτος ὁ καὶ Ζορο-
 βάβελ εἶπε "νικᾷ ἡ γυνή, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ ἀλήθεια." ὡς ἐφηρέ-
 B 3η, καὶ ἐδόθη αὐτῷ αἰτησις. ὁ δὲ ὑπέμνησε τὸν βασιλεῦα τῆς
 εὐχῆς, καὶ ἀπέλυσε τὸν λαὸν πάντα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν
 ὠκοδόμησεν. 20

Ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Μακκαβαϊκῶν ἐπιστολῶν τοῖς κατ' Αἴ-
 γυπτον Ἰουδαίοις γέγραπται περὶ Νεεμίου, ὅτι ἀνοικοδομήσας τὸ
 ἱερόν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ μέλλων θύσαν ἀναφέρειν ἐπεμψε

Samaritarum calumnia effectum fuit ut aedificatio omitteretur annos 41
 totos usque ad secundum annum Darii. inde sexennio templum est ab-
 solutum Zorobabeli ac Iesu Iosedeci filii admonitione atque opera, annis
 nimirum 47 totis a primo Cyri anno. inde a Iudaeis ad dominum est
 dictum "templum hoc annis 46 aedificatum est, et tu id triduo te ex-
 structurum ais?" Solomon 7 annos sui templi aedificio impenderat.
 numerus Iudaeorum ab exsilio Babylonico revertentium fuit 24 milia, et
 capita 360, servorum 7037.

Ceterum quod de admonitione a Zorobabelo facta indicatum est, id
 sic habet. tres quibus custodia corporis regii commissa erat, inter se
 collocti, statuerunt singuli quaestionem de eo quod fortissimum in
 mundo sit atque omnia vincat, regi exponere: victori nempe a rege
 honorem habitum iri. primus dixit vinum esse fortissimum, et omnia
 vincere. secundus dixit "vincit rex, quia voluntati facultatem adiun-
 ctam habet." tertius Zorobabelus mulierem praevalere, sed omnibus re-
 bus potentiozem esse veritatem dixit. hic meruit laudem, et liberam
 optionem nactus regem voti admonuit; et rex populum dimisit ac urbem
 aedificavit atque templum.

In secunda epistola Machabaeorum ad Iudaeos in Aegypto degen-
 tes scriptum est, quod refecerit templum et altare Neemias, ac sacrifi-
 caturus sacerdotum posteros ad foveam miserit, in quam tempore exci-

τοὺς ἐγγόνους τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἐν ᾧ κατέκρυψαν οἱ πα-
τέρες αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀλχημαλωσίας λαβόντες ἐκ τοῦ πυρὸς
τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς Ἱερεμίας φησί, τοῦ ἀγαγεῖν πῦρ ἐξ αὐτοῦ.
οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐχ εἶρον πῦρ, ἀλλ' ὕδωρ παχύ. ἐκλείψει δὲ
5 Νεεμίας ἀγαγεῖν ἐκ τοῦτου, καὶ ἐπιρῶναι τοῖς ξύλοις τοῖς ὑποκει- C
μένοις τῇ θυσίᾳ. τοῦ δὲ ἡλίου ἀπὸ νέφους λάμπαντος ἀνέφθη
πυρὰ μεγάλη κατὰ τῶν θυσιῶν καὶ ἐδαπάνησεν αὐτάς, ὥστε θω-
μάσαι πάντας καὶ δοξάζσαι τὸν θεὸν μετ' εὐχῆς.

“Οτι ὁ Ξέρξης οὗτος Αἴγυπτον παραλαβὼν καὶ εἰς Ἀθήνας
10 ἔλθων, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνέπηρσεν αὐτάς. ἐν δὲ Ῥώμῃ
Πορτίλα τις παρθένος ἐπὶ διαφθορᾷ καταγνωσθεῖσα ζῶσα κατω-
ρύγη. καὶ νόμοι ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ Ἑλλάδος διὰ δώδεκα βιβλίων
ἐπέμφθησαν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐρράγη ἐν Σικελίᾳ τὸ Αἰτναῖον
ἕρος καὶ ἐξῆλθε πῦρ. καὶ σεισμῶν γενομένων ἢ πρὸς Λόκροις
15 Ἀταλάντῃ σχισθεῖσα νῆσος ἐγένετο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους D
καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς κδ' Ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐχρήσαντο, μὲντοι
ἰσ' ὄντα πρότερον. καὶ Σωκράτης ἐξ ἀνοίας τῶν Ἀθηναίων τὸ
κύνειον πιὼν ἐτελεύτα. Ἑλικὴ καὶ ἡ Βοῦρα, πόλεις Ἀχαίας,
μεγάλοις σεισμοῖς κατεπτώθησαν· ὧν ἔτι κατὰ θάλασσαν τὰ ἴχνη
20 φαίνονται τοῖς πλέουσιν ὑπὸ Πατρῶν ἐπὶ Κόρινθον δεξιᾷ.

“Οτι Σκηπίων Ἀφρικανὸς Ῥωμαῖος δικτάτωρ, πορθήσας
Καρχηδόνα, Ἀφρικὴν τὴν χώραν μετωνόμασεν.

19 κατεπόθησαν margo P

dii maiores ipsorum abdiderant ignem de altari sumptum, ut Ieremias ait, ut de eo ignem afferrent. missos, eo cum venissent, non invenisse ignem, sed aquam crassam. ex ea afferri iussisse Neemiam, eamque in-
spersisse lignis quibus victima erat imposita. cum autem sol ex nube
effulsisset, magnos ignes exarsisse ac victimas absumpsisse. quamobrem
omnes admiratione captos deum factis votis praedicasse.

Is Xerxes Aegypto in potestatem suam redacta, Athenas iuncto
ponte Hellesponto perveniens, urbem incendit. Romae Portila quaedam
virgo incesti damnata viva defossa fuit. leges duodecim tabularum ex
Graecia Romam allatae sunt. ea aetate Aetna mons in Sicilia ruptus
est ignemque edidit. et terrae motibus Atalanta a Locris abrupta in-
sula facta est. eodem tempore Athenienses Graecis 24 literis usi sunt,
cum ante literae tantum 16 fuissent. et Socrates hausto per vaesanium
Atheniensium cicutae veneno moritur. Helice et Bura Achaiae urbes
magnis terrae motibus absorptae sunt; et adhuc earum vestigia in mari
visuntur, ad dextram cum a Patris Corinthum navigatur.

Scipio Africanus Romanorum dictator Carthagine deleta regioni no-
men Africae indidit.

"Οτι Γαλάται καὶ Κέλτοι Ῥώμης ἐκράτουν πλὴν τοῦ Καπιτωλίου.

Ἀριστοτέλης τῷ Πλάτῳ μαθητεύει ἀπὸ δεκαεπτὰ χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

P 146 Ἐπ' αὐτοῦ Διονύσιος ἐτυράννει τῶν Σικελῶν, καθ' ὃν ὁ 5 Πλάτων ἀποδημήσας ἱστορίας ἕνεκα τῶν λεγομένων Αἰτναίων κρατήρων τοῦ πυρὸς τῷ τυράννῳ γινώσκειται. ὃς καὶ ἐπιρωτᾷ Πλάτωνα τίς εὐδαίμων ἐν ἀνθρώποις, ἐλπίζων ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ φιλοσόφου ὅτι σύ. ὁ δὲ εἶπε "Σωκράτης ἀπάντων, καὶ οἱ κατ' ἐκείνον ζῶντες φιλόσοφοι." καὶ αὐθις ἠρώτα τί ἔργον πολιτικόν, 10 ποδῶν ἀκοῦσαι τὸ ὀρθῶς δικάζειν· ἤρχει γὰρ ἐπὶ τούτῳ Διονύσιος. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο "τὸ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς πολίτας." εἰτά φησι "τὸ ὀρθῶς δικάζειν τίνος ἔργον σοι δοκεῖ;" "μόριόν τι μικρὸν πολιτικοῦ τὸ δικάζειν ὀρθῶς· ἀκεσταῖς γὰρ B λόικασι τοῖς τὰ διερωγῶτα ἱμάτια ἀνυφαίνουσιν." καὶ τρίτον 15 αὐτὸν ἐπανήρητο ὅτι τύραννον εἶναι, φάσκων, ποταπὸν σοι φαίνεται; πρὸς ὃν ἀντέφησε Πλάτων "σφόδρα δεινόν, ὅπου γε καὶ τὰ κουρευτικὰ μαχαίρια φοβεῖται."

Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὁχος ἔτη κ', Ἀρσης Ὁχος ἔτη β', Δαρείους Ἀρσάμου ἔτη ε'. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Μακεδόνα, 20 περὶ οὗ ἐν ταῖς βασιλείαις εἰρήσεται πλατύτερον, Πέρσαις ἐπικειμένου Δαρείου οἱ περὶ τὸν Βῆσσον ἀναιροῦσιν ἐν Βάκτροις. καὶ καταλύεται ἡ Περσῶν βασιλεία, ἐφ' ὅλοις παρατείνουσα ἔτεσι

Galatae et Celtae Romam dempto Capitolio ceperunt.

Aristoteles a 17 suae aetatis anno Platonis discipulus fuit.

Eo tempore Dionysius Siculorum fuit tyrannus. ad eum Plato profectus est, Aetnae dictos ignis crateras contemplandi studio, ac tyranni in notitiis pervenit. cum tyrannus interrogasset quis hominum felix esset, sperans sibi beatitatem assignatum iri, respondit Plato omnium felicissimum esse Socratem, et qui eius uterentur consuetudinae philosophos. rursus interrogavit Dionysius quodnam officium esset hominis rem publicam gubernantis, cupiens sibi responderi id in recte iudicando consistere, qua re gloriabatur ipse. sed Plato respondit id in eo versari ut cives boni efficiantur. tum Dionysius "iudicia recte facere cuiusnam tibi videtur esse officium?" Plato "hanc" inquit "ego exiguum civilis scientiae partem esse iudico. nam iudices mihi sartorum similes videntur, qui laceras vestes consuunt." tertio Dionysius quaesivit quid rei tyrannidem putaret. Plato rem admodum miseram sibi videri respondit, quod ea etiam novaculas timeret.

Artaxerxes cognomento Ochus annos regnavit 26, Arses Ochus annos 2, Darius Arsamis F. annos 6. enimvero cum Alexander Macedo, de quo fusius in regnorum recensione dicetur, Persas premeret. Bessus Bactris Darium necavit; itaque regnum Persicum deletum est, cum quidem annos in universum 300 durasset, quorum 70 sunt exsilii Iudaici,

τριακοσίους, ὧν τὰ μὲν τῆς μετοικεσίας ο', τὰ δὲ ἐξῆς σλ'. κόσμου C
ἔτη, δψμγ'.

Ῥωμύλος καὶ Ῥώμιος. οἱ αὐτάδελφοι οὗτοι ὑπὸ Τουλίας
θνηγατρὸς Ἀμουλλίου, ἱερείας τοῦ Ἄρειος οὔσης καὶ ὑπὸ τινος
5 στρατιώτου πορνευθείσης, δίδυμα ἐγεννήθη. ὁ τοίνυν πάππος
Ἀμούλιος διὰ τὴν πορνείαν παροξυνθεὶς εἰς τὰς ὕλας αὐτοῦς ἐξέ-
θετο· οὓς εὐροῦσα γυνὴ πρόβατα νέμουσα ἐν τῷ ὄρει ἀνεθρέ-
ψατο. εἰδίστο δὲ τοῖς ἄγχωροις λυκαίνας τὰς τοιαύτας καλεῖν
γυναῖκας διὰ τὸ ἐπίπαν ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρίβειν· διὸ
10 καὶ τούτους ὑπὸ λυκαίνης ἀνατραφῆναι μυθολογεῖται. οὗτος ὁ D
Ῥωμύλος Ῥώμην κατεσκεύασε, τῇ οἰκίᾳ προσηγορίᾳ ταύτην κα-
λέσας. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἐχέφρονας ἐπιλεξάμενος ἑκατὸν
πατρικίους αὐτοῦς καὶ προέδρους τῶν κοινῶν ἀπέφηνε πραγμάτων,
καὶ σενάτορας καὶ βουλευτὰς διὰ τὴν ἡλικίαν τοὺς ἄνδρας ὠνόμα-
15 σεν. ἐκ τούτων δὲ δέκα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος πατρικίους
ἐκάλεσεν ἐκ μεταφορᾶς τῶν πατέρων. τριακοσίους δὲ ἱππεῖς καὶ
τρισηλίους πεζοὺς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φρουρὰν ἀπεγράψατο
στρατιώτας. εἰς φυλὰς δὲ τέσσαρας τὸ τοῦ δήμου διένειμε πλη-
θος. τῷ δὲ Διὶ Πίκῳ μέγαν ναὸν ᾠκοδόμησε, καὶ εὐρηκῶς τὸ P 147
20 τοῦ Ἡρακλέους ὄπλα τοῦ ἐκ Πίκου Διὸς γενομένου ἐκεῖ ταῦτα
ἀπέθετο. ἀνετίθει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Πάλλαντος καλούμενον παλά-
τιον. τῷ δὲ Ἄρει ᾠκοδόμησε ναόν, ὃν ἐγκαινίζοντες ἐν μηνὶ τῷ
καρ' αὐτοῖς πρώτῳ προμῶ καλουμένῳ, Μάρτιον μετωνόμασε τὸν
μῆνα, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης. ἐν ᾧ καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο τὸ

reliqui 230. pertinuit usque ad annum mundi quatermillesimum septin-
gesimumum quadragesimum tertium.

Romulum et Remum fratres germanos Iulia Amulii filia, Martis sa-
cerdos, a quodam milite constuprata uno partu edidit. avus Amulius
stupro irritatus eos in silva exposuit. eos mulier oves pascens invenit
et in monte educavit. mos erat eorum locorum hominibus id genus mu-
lieres lupas appellare, quod perpetuo in montibus inter lupos agerent:
inde fabula est gemellos istos fuisse a lupa enutritos. is Romulus ur-
bem Romam a se denominatam condidit. centum viros aetate et pru-
dentia praestantes delegit, quos patricios et in rei publicae tractatione
praesides, eodemque senatores ab aetate nominavit. horum decem pri-
marios delegit, quos a patrum officio ducta translatione patres dixit.
conscriptis etiam exercitum urbi praesidio futurum, trecentis equitibus
ac tribus peditum milibus constantem. multitudinem populi in quattuor
tribus distribuit. Iovi Pico magnum templum condidit, atque ibi Her-
culis, Iovis Pici filii, arma a se alicubi reperta consecravit. instau-
ravit etiam Palatium a Palante sic appellatum. Marti quoque aedem
aedificavit, quam cum dedicarent eo mense qui ante ipsis primus dice-
batur, mensi a deo nomen Martii imposuerunt. ea in aede Palladium

ἀπὸ Τροίας. Ῥῶμος ἐπαναστὰς Ῥωμύλῳ πεφόνευσται. οὗ γενο-
 μένου οὐδέ τι ἐλίπον ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι σεισμοὶ καὶ θόρυβοι καὶ
 ἐμφύλιοι πόλεμοι, ἄχρη οὐδὲ ἐκ τοῦ μαντείου τῆς Πυθίας ἔμαθεν
 ὅτι διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ σου ταῦτα γίνεται, καὶ οὐ παύ-
 σονται εἰ μὴ συγκυθεσθῇ σοι ἐν τῇ βασιλείᾳ. ποιήσας οὖν στή-5
 B λην χρυσὴν ἐκτυποῦσαν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρε-
 σκεύασε τίθεισθαι αὐτὴν ἐνθάδε ἂν αὐτὸς ἦν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς
 ἄρχοντας αὐτοῦ τυτὸ ποιεῖν· καὶ εἴ τι ἂν προσέταξεν, ὡς ἀπὸ
 τῶν δύο ἀπέβαινον, ὅλον ἐκελεύσαμεν, ἐθεσιπίαμεν, ἐπετρέψαμεν.
 καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς πόλεως ἐπαύ-10
 σαντο. οὗτος κίττει πρῶτον ἱππικὸν ἐν πόλει Ῥώμῃ, ὃ κερκίσιον
 Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἡλίου, διελὼν τὴν Ῥώμην
 εἰς μέρη τέσσαρα, εἰς τιμὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς θα-
 λάσσης ἀέρος καὶ πυρός. τυποῖ δὲ τὰς μὲν δώδεκα θύρας τοὺς
 δώδεκα οἴκους τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ δὲ πέλμα τὴν γῆν πᾶσαν 15
 C εἶναι, τὸν εὐριπὸν τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην, τὸν
 δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτὸν τὴν ἀνατολήν, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόνη
 τὴν δύσιν, τὰ δὲ ἑπτὰ σπάτια τὸν δρόμον τῶν ἑπτὰ πλανήτων,
 τὸν δὲ ἀέρα οὐρανόν. καὶ ἐπέθηκε τοῖς μέρεσι τὰ ὀνόματα ταῦτα,
 τῇ γῇ τὸ πράσινον, ὃ ἔστι χλωῶδες, τῇ θαλάσῃ τὸ βένετον, 20
 καθὼ εἰσι τὰ ὕδατα κυανᾶ, τῷ πυρὶ τὸ ρούσιον καὶ τῷ ἀέρι τὸ
 λευκόν. τὸ δὲ πράσινον ἐκάλεσε ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ πρεσέντου
 διὰ τὸ εἶναι παράμονον· ἴδιον γὰρ τῆς γῆς τὸ χλωῶδες διὰ παν-
 τός. τὸ δὲ βένετον ἀπὸ τῆς Βενετίας. καὶ προσεκόλλησε τῇ γῇ

Troia olim allatum, tunc repositum fuit. Remus contra Romulum in-
 surgens occisus fuerat. ex eo Romae motuum tumultuum et seditionum
 finis nullus fuit, donec Pythiae oraculum Romulo significavit haec ob
 Remi caedem evenire, neque finem fore, nisi frater ipsi regnanti col-
 lega assideret. eapropter Romulus auream statuam fecit, fratris effi-
 giem repraesentantem, eamque iuxta suam collocari iussit. idemque
 proceribus mandavit, et in responsis suis se alterumque auctorem edi-
 xit, ita loquens "iussimus, decrevimus, permisimus." hoc modo urbis
 motus ac tumultus finiti sunt. idem primus equestrem aream Romae
 condidit, a Romanis Circum dictam, ad Solis ferias celebrandas. urbem
 in quattuor partes divisit, in honorem quattuor elementorum, terrae
 maris aëris et ignis. Circum sic instituit ut duodecim ianuae duode-
 cim domos signiferi caelestis circuli denotarent, solum terram, euripus
 mare a terra media interceptum, flexus qui ad fores est, ortum solis,
 qui ad fundam, occasum; septem spatia cursum septem planetarum,
 aër caelum. imposuitque partibus haec nomina, terrae viride, qui est
 herbae color, mari caeruleum, quia is est aquarum color, igni roseum,
 aëri album. prasinum nomen a praesentia est deductum, quod nimirum
 terra perpetuo vireat, venetum a Venetia. terrae album, id est aërem,

τὸ λευκόν, τουτίεστι τὸν ἀέρα, διότι ἐκάτερα τῆς ἀλλήλων συγκρά-
σεως δέονται. ὁμοίως καὶ τὸ ρούσιον τῷ κτανῷ ὑπέταξε, διότι D
τὸ πῦρ ὑπόκειται τῷ ὕδατι. ἐπετέλεσε δὲ καὶ τὰ καλούμενα βρου-
μάλι, καθάπερ οἱ γεωργοὶ μετὰ τὴν γηπονίαν ἀναπαυόμενοι ἀμοι-
5 βαδὸν ἑαυτοὺς ἀπέτρεφον πανηγυρίζοντες καὶ ἀγροαλυῦντες ἐπὶ
τοῖς ἀλλήλων ὀνόμασιν. ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥώμην λαοῦ ἐνέπλησε,
πολιτῶν τὸ πρῶτον σπανίζουσαν. καὶ νόμον τίθησι τοὺς παῖδας
ἐν οἰκειῶν μοίρᾳ τοῖς πατράσιν ὑπέκειν· ὅς μέχρι τοῦ παρόντος
παρὰ Ῥωμαίοις κρατύνεται. αὐταρχήσας δὲ λζ' ἔτη Ῥωμύλος
10 καταλείπει τὸν βίον. οὗτος μετωνόμασε τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος τῷ
ἰδίῳ ὀνόματι Ῥωμαίους, πρότερον λεγομένους Λατίνους, πρὸ δὲ
τούτου Ἀβοριγίνας.

Νουμᾶς Πομπιλίῳ Σαβίνῳ μετὰ Ῥωμύλον ἐβασίλευσε. P 148
πόλεμον μὲν οὐδένα πώποτε διωκῆσατο, τὰ δὲ κατὰ πόλιν εἰς
15 τὸ ὠφελιμώτερον διεκόσμηι, νόμους δὲ καθιστὰς πολιτικοὺς καὶ
ἡμέρους, δι' ὧν ἀστείους τε καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας
ἀπειργάζετο. ἑναυτὸν τε πρῶτος εὗρατο, ἱερά τε πλεῖστα καὶ
τιμῆν θεῶν ἰδρύσατο. καὶ τὰς Ἑστιάδας παρθένους τοῦ πυρὸς
καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψεν, αἷ διὰ τοῦ βίου τὴν
20 παρθενίαν ἐφύλαττον· εἰ δὲ μὴ, λίθοις κατεχώννυντο. καὶ τὸ
Καπιτώλιον, ὅπερ κεφαλὴν πόλεως σημαίνει, ἐκ θεμελίῳν ὤκο-
δόμησε. καὶ τῷ ἑναυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, τὸν Ἰανουάριον B
καὶ τὸν Σεξτίλιον, δεκαμηνιαίου τοῦ ἑναυτοῦ πρὸ τούτου χρημα-

15 ἄτε?

copulavit, quod utrumque alterius temperatione opus habeat. ita etiam
roseum caeruleo subdidit, quia ignis aëri est subiectus. brumalia etiam
instituit, quibus diebus agricolae operis defuncti ac quietem nacti vi-
cissim alii apud alios epulando festos dies agunt pernoctantque alter
alterius nomine. effecit etiam ut Roma civium prius inopia laborans
frequentaretur. legemque tulit ut filii servorum more patriae potestati
subiicerentur; quae lex etiamnum apud Romanos valet. regno in Roma
functus Romulus annos triginta septem e vita excessit. is urbem a
suo nomine denominavit, ac gentem Romanam: prius enim Latini et
antiquitus Aborigines appellabantur.

Post Romulum rex factus Numa Pompilius Sabinus nullum plane
bellum gessit, sed res urbanas utilissime constituit. etenim leges posuit
civiles atque pacatas, quibus ad humanitatem et civilitatem cives addu-
xit. anni primus fuit inventor; plurima fana lucosque deorum dedica-
vit. instituit etiam Vestales virgines, quae ignis atque aquae curam
gererent, virginitatemque toto vitae decursu conservarent: quae eam
prodidisset, ea lapidibus obrueretur. Capitolium (id vocabulum caput
urbis notat) ex fundamentis exstruxit. anno, qui eousque fuerat decem
mensium usurpatus, duos apposuit menses, Ianuarium et Sextilem. ab

τιζοντας. οὗτος ἐκ τῶν Ἰσαύρων τὴν τῆς χλαμύδος στολὴν φορεῖν ἐφεύρατο. καὶ Ἀσσύρια δὲ ἀπὸ ἀσήμεου καὶ χαλκοῦ πεποιημένα πρῶτος Ῥωμαίοις ἐχαρίσατο, πρὶν διὰ σκυτίνων καὶ ξυλίνων καὶ ὀστρακινῶν τὴν χρεῖαν πληροῦντων· ἅπερ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος νομῖα ἐκάλεσεν. οὕτως μὲν οὖν ἐξ ἀμφοτέρων καὶ ἰσχυρὰ 5 ταχέως καὶ εὐκοσμος ἢ πόλις ἐγένετο, τοῦ μὲν τὰ πολιτικά καὶ εἰρηνικά ἐκτυπώσαντος; τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰ πολεμικά. δυναστεύσας δὲ Νουμᾶς τῆς Ῥώμης ἔτη μζ' νόσω τελευτᾷ.

C Τοῦλλος Ὀστίλιος ἔτη λβ'. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης πόλισμα ἐδρύτερον κατασκευάζει, λιμένα τε καὶ γέφυραν ποιήσας. κεραντῆ 10 βληθεὶς ἀπὸ τοῦ ἅμα τοῖς βασιλείοις καταναλίσκεται.

Ἄγκος Μαρκίων ἔτη κδ' βασιλεύει Ῥώμης, ὃς ἐκ Θυγατρὸς Νουμᾶ Πομπιλίου γέγονεν. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης τείχισμα πρὸς τοῖς εἰρημένοις πλατύνει, καὶ τὸν ποταμὸν Τίβεριν πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς τειχίσας, ἐπ' αὐτῆς τῆς ῥαχίας ἀνίστησι πόλιν, ἣν Ὀστίλιον 15 ἀπὸ τῆς θέσεως προσηγόρευσεν, ὃ σημαίνει θύραν, ἐκκαίδεκά που σημεῖοις ἀπέχουσιν Ῥώμης. οὗτος νόσω τελευτᾷ.

Πρίσκος Ταρκύνιος Ῥώμης ἐβασίλευσε μετὰ τοῦτον, ὃς τῆς 20 Ῥώμης τείχει μεγάλῳ ἀχώρῳσε, περιγραφὴν τινα μῆνην ταῦ πρότερον ἐπισημήσας. καὶ τὰς ὑπονόμους τάφρους δι' ὧν ἐπὶ τὸν 20 Τίβεριν τὸ ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ ὀχετεύεται, ἔργον ἐς τὰ μάλιστα τῇ πόλει χρήσιμον, κατεσκεύασεν. οὗτος λθ' ἔτη τῆς ἀρ-

2 ἀήμελου P

Isauris laenae gestationem sumpsit. primus Romanis asses ex argento et aere cunos largitus est, cum ii' necessitatibus suis antehac coriaceis ligneis testaceisque pecuniis usi essent; assesque a suo nomine numos nuncupavit. ita horum duorum regum industria urbs celeriter et robur et ornatum est adepta, cum prior bellicas res, posterior civiles et pacis aptas instituisset. mortuus est Numa ex morbo, cum regno Romano annos quadraginta septem praefuisset.

Post hunc Tullus Hostilius annos triginta duos. is urbem Romam ampliolem fecit portuque et ponte auxit. post fulmine ictus cum regia conflagravit.

Inde Romae regnavit annos viginti quattuor Ancus Marcius, Numae Pompilii sorore natus. is pomoerium urbis Romae post superiores protulit, et ad ostia Tiberis fluvii urbem exstruxit, Ostiae (quasi si ianuum dicas) nomine. abest ab urbe sedecimum circiter lapidem. hunc regem morbus sustulit.

Successit ei in regnum Tarquinius Priscus. hic Romam magno muro munit, prioris muri tantum delineatione quadam expressa. atque idem subterraneos cuniculos fecit, per quos aqua ex vicis in Tiberim devehereatur, opus apprimae urbi conducibile. cum regnum per annos

χῆς κρατήσεως ὑπὸ τῶν Μαρκίου παιδῶν, τοῦ πρότερον δυναστεύοντος τῆς Ῥώμης, ἀναιρεῖται.

Σέρβιος Τούλλιος τὴν ἡγεμονίαν ἐδέχεται, τεχθεὶς ἐκ γυναικὸς εὐγενοῦς μὲν ἀρχαλιώτου δὲ καὶ δοῦλης κατὰ τὴν συμφορὰν νενομισμένης, ἣτις εἰς Ῥώμην ἀχθεῖσα ἕγκυος, μικρὸν ὕστερον τεκοῦσα, Σέρβιον τὸ τεχθὲν ἐπωνόμασεν, ὡς ἂν εἰ εἴποιμεν δοῦλειον. οὗτος ἔτι προσέθηκε τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τάφρον ὅτι μεγίστην περὶ τὸ τεῖχος ἤλασε. καὶ πρῶτος ἐπάντων τὸ τῶν P 149 Ῥωμαίων πλῆθος ἀριθμηθεὶς εὔρεν ὀκτὼ μυριάδας πολιτῶν οὐσῶν 10 οὐν τρισχιλοῖς ἀνδράσι, πρὸς τοῖς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν διακτωμένοις. οὗς εἰς λόχους κατανείμας, καὶ ταῖς οδοῖς ἐκάστου τιμήματα πρὸς λόγον τῆς δυνάμεως ἐπιθείς, δικαιοτάτον ὑπάντων πολιτεύμα καὶ πολυωφελέστατον εἰσηγάγετο. ταύτη γὰρ τῇ διακοσμήσει 15 τάξις καὶ τὰ τιμήματα τῶν βίων ἐποιεῖτο· τέσσαρα γὰρ οὗτος τὰ τιμωρημάτων ἐφεῦρεν ὄργανα. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἀρχῆς κρατήσεως διαφθείρεται, δολοφονηθεὶς ὑπὸ Ταρκύνιου Σουπέρβου.

Ταρκύνιος Σούπερβος. οὗτος εὐθὺς πάντας ἐάνησεν ἐπὶ B 20 τὸ ἀνθαδέστερον, καὶ βουρτέραν τὴν πολιτείαν ἀπέφηνε, τοὺς τε νόμους μεταθείς καὶ ἄρχοντας προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τὸν δῆμον δεσμοῖς παντοίοις καὶ μεγάλοις καὶ κολάσεσι καὶ ἔξορταῖς

16 τιμημάτων Xylander

triginta novem tenuisset, a Marcii, cui successerat, filiis interemptus est.

Eius morte regnum ad Servium Tullium est devolutum. mater eius nobilis quidem fuit, sed captiva et serva ob calamitatem habita. ea cum Romam praegnans esset adducta ac paulo post pareret, filium Servium nominavit a servili condicione. is quoque urbis magnitudinem adauxit, fossamque maximam moenibus circumdedit. primusque omnium censum multitudinis Romanae egit. censa sunt civium octoginta tria milia, praeter eos qui rure vivebant. eam multitudinem in classes distribuit, singulisque censu pro ipsorum habitu iniuncto, iustissimae iuxta longeque utilissimae constitutionis auctor fuit, qua et scribendi exercitus rationem et tributii collationem et facultatum cuiusque aestimationem expedivit. quattuor enim hic invenit census instrumenta. cum annos quadraginta regnasset, per dolum est a Tarquinio Superbo necatus.

Tarquinius Superbus regno potitus omnia pro sua voluntate agere coepit, rei publicaeque gubernationem civibus molestiorem reddidit, cum et leges refrigeret, et magistratus constitueret, quorum opera populares variis vinculorum generibus, metallariis operis, multis atque exsi-

αικιζόμενος· αὐτὸς γὰρ ἐξεῦρε δεσμά, μάλιστα, ξύλα, εἰρκάς, φυλακάς, κλοιούς, πέδας, ἄλύσεις, ἔξοφας; μέταλλα καὶ εἰ τι ἄλλο κακόν. φιλοπόλεμὸς τε εἰ καὶ τις ἄλλος πώποτε γέγονεν, ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζών. ὄθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπητέγκατο· σουπέρβους γὰρ τοὺς ὑπερηφάνους Ῥωμαῖοι ὀνομάζου-
C σιν. οὗτος παρὰ Ῥωμαίοις μισηθεὶς διὰ τε τὰλλα καὶ διὰ τὸν δμῶνυμον αὐτῷ Ταρκύνιον, ὃς καὶ γυναῖκα Λατίνου Λουκρητίαν λεγομένην εὐγενῆ παρὰ Ῥωμαίοις νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πορευθεὶς πρὸς βίαν ἤσχυνεν. ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὴν ἀδικήμα τῷ τε ἀνδρὶ μικρὸν ὕστερον ἐπανελθόντι καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ λοιπῇ κατε-
D μήνυσε συγγενεία· καὶ ἐπαρασαμένη πολλὰ τοῖς ἐφ' αἵματος, εἰ τὴν συμφορὰν αὐτῆς καταλπίοιεν ἀτιμώρητον, ἕξφορος σπασαμένη ὑπερ ὑπὸ τοῖς κόλποις ἀφανῶς ἔφερεν, ἑαυτὴν ἐν ὕψει τῶν παρόντων κατειργάσατο. τοῦτο πᾶσαν τὴν πόλιν εἰς ὄργην ἀνήψεν,
 ἀλλὰ καὶ Βροῦτον προσήκοντι μὲν κατὰ γένος ἐκείνη, ἄνδρα δὲ 15 δημοτικόν τε καὶ μισοτύραννον, ὃς μάλιστα τὸ πλῆθος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἤγειρεν ἀποστασίαν. ἀφελετό τε τῆς ἐξουσίας πάσης Ταρκύνιος· ἅμα γὰρ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἐπαναστάσει, καὶ ἡ πρὸς Ἀρδέαν οὕσα στρατιὰ Ῥωμαίων ἀπολιποῦσα τὸν τύραννον ἔσχετο, οὐδὲν οὔτε ἀνακαλοῦντος οὐδὲ μένειν δεομένου πεφρόντι-
 20 κῦτα. Ταρκύνιος δὲ τοῖς παροῦσιν ἀμυχανῶν ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὡς παύσων τῇ παρόδῳ τὴν ταραχὴν καὶ τὴν δυναστείαν μετὰ πειθοῦς ἀναληφόμενος· ἀπεωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν

17 ἀφήρητο?

liis iniuriose puniret. etenim vincula, flagella, ligna, carceres, custodiae, numellae, compedes, catenae, exsilia, metalla et si qua alia sunt mala, huius sunt inventa. erat autem, ut quisquis unquam alias, belli studiosus, contemptor hominum et arrogans: unde et superbi cognomentam ei Romani fecerunt. cum in odio esset Romanorum, id quoque ad ea accessit quod cognominis eius Tarquinius noctu ab exercitu reversus Lucretiam Collatini uxorem, nobilem matronam, per vim compresserat. quod illa flagitium marito paulo post reverso patrique et omnibus cognatis aperuit; multaque dira propinquis suis imprecata, siquidem hanc suam calamitatem inultam dimitterent, gladio, quem occulte in sinu gestabat, educto se in conspectu ipsorum necavit. id factum totam civitatem odio Tarquini inflammavit; et Brutus Lucretiae propinquus, vir popularis ac tyrannis infensus, maiorem in modum cives ad defectionem a rege faciendam commovit. ita omni potestate sua Tarquinius est exutus. simul enim atque Romae contra eum cives insurrexerunt, exercitus quoque Romanus qui tum apud Ardeam erat tyrannum deseruit, neque revocantem neque ut manerent hortantem quicquam moratus. Tarquinius consilii eo eventu inops, cum Romam contenderet spe adventu suo tumultus sedandi et regnum recuperandi, a

ἀπεχώρει σὺν τοῖς οἰκείοις, βασιλεύσας ἔτη κδ'. καθ' ὃν δὴ χρόνον ἡ πόλις ἀπελύθη τῆς τυραννίδος.

- Δημοκρατία δὲ τὴν Ῥώμην ἐπὶ χρόνους τεσσαράκοντα τρεῖς P 150
 δυοὶ στρατηγοῖς ἐναυσιαίαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ἐφύλαττεν, οὓς κοινούλους οἶα δὴ στρατηγοὺς καὶ προβούλους καὶ προηγόρους ἀνόμαζον· ὑπάτους δὲ τούτους οἱ Ἕλληνες λέγουσιν. ἐπὶ ταύτης τῆς δημοκρατίας οἱ Γάλλοι τυραννήσαντες κατὰ Ῥωμαίων ἔρχονται. καὶ Μάλιον στρατηγὸν οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτῶν στέλλουσιν, ὃς καὶ τροπώσμενος αὐτοὺς ὑπέστρεψεν. ἦν δὲ τις ἐκ τοῦ μέρους τῶν
- 10 Γάλλων καταγόμενος συγκλητικὸς, Φεβρουάριος ὀνομαζόμενος. οὗτος Μαλίῳ τοῦ καὶ Καπιτωλίνου ἐν Κομέντῳ ποτὲ εἰσελθόντος B καὶ ἀγαθὰ συμβουλεύσας, ὁ Φεβρουάριος πικρῶς ὠνείδισε Μάλιον ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος. διὸ καὶ ἀποδοκιμᾶζεται Μάλιος καὶ τῆς ὑπάρξεως διήρηται. μετὰ ταῦτα τῶν Γάλλων νυκτὸς
- 15 τὴν Ῥώμην καταδραμόντων ἐν χειμῶνι καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτείναντων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως πάντας ἀναιρούντων, τῶν δὲ δυναμένων εἰς τὸ Καπιτώλιον φυγόντων, Μάλιος ὁ καὶ Καπιτωλίνος τοῦτο διεγνώκως οὐ τοῖς λελυπηκόσιν ἐνεκότησεν, ἀλλ' ὄσους ἠδυνήθη τῶν πολιτῶν καὶ ἐγχωρίων συλλέξας, καὶ ἀπρόοπτος τοῖς
- 20 Γάλλοις ἐπιπεσὼν, πάντας μετὰ τοῦ ἠγγὸς Βρίσου ἀπέκτεινε καὶ C τὴν πόλιν τῆς συμφορᾶς ἐλυτρώσατο. διὸ καὶ Μάλιος μόνος ἐψηφίσθη τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖν. καὶ εὐθὺς τὸν ἐχθρὸν Φεβρουάριον κατασχάν, δι' ὃν καὶ ἐπεφυγάδευτο, καὶ ἐκβαλὼν

14 ἐστέρηται Xylander

civibus repulsus cum familia discessit, regno annos viginti quattuor gesto. eo tempore tyrannidis Roma iugum excussit.

Inde populi in re publica potestas Romam annos quadraginta tres conservavit, duobus quotannis imperium gerentibus, quos ut duces, ac qui consilio praeirent, consules appellabant: Graeci hypatus, quasi dicas summos, nominant. eo rei publicae statu Galli grassantes Romanam imperium adorti sunt. contra quos missus cum exercitu a Romanis Manlius iis pulsus rediit. erat quidam tum in senatu Februarius Galliarum partium. is, cum in Comitium venisset Manlius, cui cognomen tum est Capitolini, utilisque sententiae auctor fuisset, peracerbe insectatus eum est, regnum ab ipso affectari dicitans. quo factum est ut solum vertere Manlius cogere et bona eius publicarentur. secundum haec, hiberna nocte Galli Romam aggressi vigiles obtruncaverunt, magnamque in media urbe civium caedem ediderunt, nisi quos fuga in Capitolium facta servavit. ea re cognita Manlius Capitolinus, acceptae iniuriae oblitus, quantum potuit civium et incolarum manum coegit, Gallosque de improvise adortus universos una cum eorum rege Briso interfecit, urbemque calamitate liberavit. ob id dictator Romae creatus statim inimicum suum Februarium, exsilii sui auctorem, apprehendit,

ἔξω τῆς πόλεως γυμνόν, ψιάθῳ θρυτήῳ περιβεβλημένον καὶ σχοινίῳ τὴν ὄσφυν περιζωσμένον ὡς παίγνιον, καὶ ῥάβδοις τυπόμενον, τοῖς καταχθονίοις αὐτὸν θεοῖς δοθῆναι θύσαν προσέταξε. Σεξτίλιος ἦν τότε μὴν, ὃν ὡς κολοβὸν ὁ Μάλιος Φεβρουάριον ἐπωνόμασεν. ἔθεν καὶ κατ' ἔτος ψιάθον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἡ προτιθέντες Ῥωμαῖοι τύπτουσι ῥάβδοις, ἐπιφωνοῦντες "ἔξειλθε Φεβρουάριε τῆς πόλεως."

D Ἐπὶ τοῖς τῆς δημοκρατίας χρόνοις ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου Νεκτεναβὺ μὴ φέρων τὴν ἔφοδον τοῦ Ἀρταξέρξου, παραλαβόντος τότε τὴν Αἴγυπτον, κειράμενος τὴν κόμην καὶ τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἀμείψας κατέλαβε τὴν Πέλλην, πόλιν Μακεδονίας ἀγχοῦ Θεσσαλονίκης κειμένην, φαντασίας τινὰς καὶ μαγείας Αἰγυπτιακὰς ἐνδεικνύμενος καὶ προαγορεύων τὰ μέλλοντα. γνῶριμὸς τε ἐντεῦθεν Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι γενόμενος ἐθρυλλήθη ὡς διὰ τινος μαγγανείας τῇ Ὀλυμπιάδι ἐμίγνυτο καὶ εἶδεν ἔξ αὐτῆς τὸν Ἀλέξανδρον. Διόδωρος δὲ φησιν ὅτι Ἀλέξανδρος ἐξ Ἡρακλέος τὸ πρὸς πατρὸς εἴλεγε γένος, πρὸς μητρὸς δὲ Αἰακιδῶν. ἔνιοι δὲ τοῦτον ὑπὸ Ἀμμωνος τοῦ Διὸς συλληφθῆναι μυθεύονται.

P 151 τότε καὶ ἡ Ῥόδος ὑπὸ σειμοῦ κατηνέχθη καὶ ἡ στήλη τοῦ κολοσσοῦ.

20

Φίλιππος δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεύσας χρόνους κα', πολλὴν τῆς Ἑλλάδος καταστρεψάμενος μοῖραν, ἐπὶ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τὸν Δημοσθένην πολέμου τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν

nudumque eum urbe eiecit, storea iuncea opertum ac fune lumbos praecinctum per ludibrium, virgisque eum caesum diis manibus immolari iussit. actum est hoc mense Sextili, quem, ut mutilum, Manlius Februarium denominavit. exinde quotannis Romani stoream in foro propositam virgis caedunt, acclamantes "Februari exi urbe."

Quo tempore penes populum potestas summa Romae fuit, eo rex Aegypti Nectenabo, Artaxerxis qui tum Aegyptum occupabat impetum non sustinens, tonsa coma et regio habitu mutato Pellam venit, quae urbs est Macedoniae, non procul Thessalonica. ibi praestigias quasdam et magicas Aegyptiorum artes exercens ac futura praedicens, indeque Philippo et Olympiadi notus, creditus est quarundam praestigiarum ope cum Olympiade concubuisse et ex ea Alexandrum genuisse. Diodorus Alexandrum genus paternum ab Hercule traxisse, materno Aeacidam fuisse ait. sunt qui Iovem Ammonem eius patrem faciant. tunc etiam Rhodus terrae motu est concussa, ac colossus corruit.

Philippus cum regnum Macedonicum annos 21 tenuisset, magnam Graeciae partem subegisset, in bello contra Athenienses et Demosthe-

ἰκιοπέις, ὑπὸ Πανσανίου τοῦ ἰδίου ὑπασπιστοῦ διαφθείρεται. καὶ μένει ἢ ἀρχὴ ἐπὶ τετραετίαν γυμνή.

Ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου [τοῦ] παιδὸς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν ἀμῆν τῆς ἡλικίας προελθόντος, οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων αὐτὸν αἰροῦνται εἰς βασιλείαν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν προῆλθεν Ἀλέξανδρος, κατ' ἀμφοῖν τὸ γένος ἐσέμνυνεν. οὐδὲ γὰρ ἔστιν εὐρεῖν ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἄνδρα τοσοῦτοις κατορθώμασι πλεονεκτοῦντι. **B** ὡς γὰρ Δέξιππος ἱστορεῖ, πῦσαν ἄσκησιν ἡσκήθη σωματικὴν, Ἀριστοτέλους γνησιώτατος γεγονὼς φοιτητῆς, εἰς τε λόγους ἀριστος καὶ εἰς ἔργα ἐπαινούμενος εὐρέθη. τὰ δὲ πολεμικὰ θαυμαστῶς ὑπελθὼν πειθοῦς ἄξιον διεπράξατο. βασιλεύσας γὰρ χρόνους ὀκτώ τοὺς Μακεδόνας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Θρᾶκας ὑπέταξε, τὴν Ἑλλάδα κατέστρεψε, καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς φρονέας τιμωρησάμενος καὶ τοὺς Παίονας ὑποτάξας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαπερᾶ. καὶ **15** τὴν Πριάμου πόλιν καὶ τὰς ἐν Λυδία Σάρδεις ὑποτάξας ἐπὶ Κιλικίαν ἀφικνεῖται, καὶ τὸν Δαρεῖον κατιπολεμήσας καὶ ἠττήσας **C** ἀμάθητον φόνον ἐργάζεται. τὰς παραλίους Φοινίκης παραλαμβάνει πόλεις. ἔνθα καὶ Σάτυρον βλέπει κατ' ὕπνου, ἐν τῇ προθήσει Τύρου, φήσαντος αὐτῷ τοῦ ὄνειροκρίτου "σὺ Τύρος, Ἀλέξανδρε." ἦν ἄμα Σιδῶνι δηώσας, ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν καὶ ταύτην ἐλών, ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἀδδῶ τιμηθεὶς, θύσας τῷ θεῷ ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην προσειληφώς, Ἀνδρόμαχον τῶν τόπων ἐπιμελητὴν κατέστησεν· ὃν ὕστερον Σαμαρεῖται ἀποκτείναντες δίκας ἔτισαν. ἐπὶ τούτοις Γάζαν καὶ Κυρήνην καὶ τὴν

nem dextrum oculum amisisset, a Pausania satellite suo est interfectus. quadriennium inde Macedonia rege caruit.

Alexandrum eius filium, ut primum is ex ephebis excessit, Macedonum principes regem sibi delegerunt. Alexander regno inito maioribus ab utraque parte suis dignum se praebuit. nemo enim unquam vir ab omni hominum memoria fuit tot tantisque rebus gestis insignis. Dexippus scribit omnibus corporis exercitationibus fuisse eum exercitatum. Aristotelis diligentissimus fuit discipulus. neque oratione tantum, sed et factis laudem meruit. re bellica mirum in modum polluit, gessitque res stupendas. octennio enim sui regni Macedonas Illyrios ac Thracas subiugavit, Graeciam domuit, patris percussores ultus est, Paenionibusque subactis, in Asiam traiecit. ibi Illo et Sardibus captis in Ciliciam profectus Darium debellavit, ingente hostium edita strage. tum maritimas Phoeniciae urbes recipiens in oppugnatione Tyri Satyrum per quietem vidit: quod insomnii coniectore ita exposuit, Sa Tyros, tua est Tyrus. Tyro ergo ac Sidone vastatis in Iudaeam venit, eaque potitus, ab Addone pontifice maximo honorifice exceptus, deo rem sacram fecit, quod nimirum ab ipso orbem terrarum in suam potestatem accepisset. ac Iudaeae Andromachum praefecit; quem Samaritae postea cum occidissent, impune id factum non tulerunt. post haec Gaza Cy-

Γαλιλαίαν ἔλθων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφίκετο. ἔνθα τὴν τε ἄνδρον
D χώραν καὶ τὴν πικροτάτην λίμνην τὸ τε ἱερὸν Ἀμμωνος καὶ ὄσα
 παρ' Αἴγυπτον μυθεύεται θεασόμενος, καὶ ἱεροῖς ἀναθήμασι
 τιμήσας, πρὸς τῷ τῆς θαλάσσης στόματι πόλιν ἐπιώνυμον ἑαυτῷ
 τὴν Ἀλεξάνδρειαν κτίθει, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. **5**
 καὶ διὰ τῆς τοῦ Νεῖλου διώρυγος ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν ἔρ-
 χεται, καὶ πολεμήσας Δαρεῖον ἑκατὸν λ' χιλιάδας Ἀσσυρίων δια-
 φθείρει. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος φεύγων ὑπὸ ἰδίου σατράπου (ὄνομα
 τούτῳ Βέσος) τὴν κεφαλὴν ἀφαιρεθεὶς τελευτᾷ. ἀλλ' ὁ μὲν σα-
 τράπης δίκας ἔτισε, τὸ δὲ Δαρεῖου σῶμα ἐντίμως κηδεύεται. τὴν **10**
 τε Περσέπολιν διαβάς, ἔνθα τὰ Περσῶν βασιλεία, αὐτὴν τε εἶλε
 καὶ Σοῦσαν καὶ τὰς Δαρεῖου θυγατέρας ἅμα τῇ μητρὶ καὶ μίμμη.
P 152 καὶ καταλύσας τὴν Περσῶν ἀρχὴν διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου ἔτη σδ',
 τὰς τε πόλεις πυρπολήσας καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ἀφελόμενος πλοῦτον,
 πρὸς Μάρδους καὶ Κεδρουσίους καὶ Ὑρκανοὺς καὶ τοὺς λεγομέ- **15**
 νους Ἀριμασπούς, ἐξ ὧν Θαλευτὴν τὴν Ἀμαζόνα σύμμαχον ἐδέ-
 ξατο, Παραπαντίαις τε καὶ τοῖς περὶ τὸν Θερμῶδοντα καὶ τὴν
 λεγομένην ὕορον πέτραν ἐπεφοίτησε, πρὸς τε τὴν Ἰνδῶν χώραν,
 ἧς Πῶρος ἐβασίλευσεν, ἀνὴρ εἶδει τε καὶ ἔργῳ μέγιστος, ὃς καὶ
 εἰς χεῖρας ἑλθὼν Ἀλεξάνδρου, πολλοὺς τε τῶν Ἰνδῶν ζημιωθεὶς **20**
 καὶ τρωθεὶς τὸν ἀγκῶνα, σὸν τῷ ἐλέφαντι κατέπεισε, πολλῆς τε
 θεραπείας τυχὼν σύμμαχος Ἀλεξάνδρου γέγονεν. ἐκείθεν τε
B διαβάς εἰς τὰ πρόσω τῆς Ἰνδίας μέρη καὶ τὴν βασιλείαν Κανδά-
 κης τῆς χήρας, ὑπ' αὐτῆς συνελήφθη τρόπῳ τοῦδε. ἔθος ἦν

rene et Galilaea occupatis in Aegyptum se contulit. ibi terram aquae
 expertem, amarissimam paludem, templum Ammonis, et quae alia in
 Aegypto fabulosa sunt contemplatus, ac fanis donaria largitus, ad fau-
 ces maris urbem sibi cognominem Alexandream posuit, anno sui regni
 septimo. hinc per Nili foeram in Assyriam advectus, pugna cum Dario
 facta, 130 milia Assyriorum delevit. Darius in fuga a Besso satrapa
 suo capite truncatus periit. sed Bessus poenas sceleris dedit, Darii
 corpus Alexandrarum honorifice sepelivit. porro Persepolin, ubi regia erat
 Persarum, profectus, eam urbem, ac Susa etiam et filias matrem aviam-
 que Darii cepit. iis urbibus incensis, Persarumque regno, quod a Cyro
 annos 204 duraverat, everso, thesauris urbium earum ablatiis, in Mardos
 Gedrosios Hyrcanos et Arimaspos dedit; ex quibus Thaleutan Amazo-
 nem sociam belli adscivit. inde Paropanitas, et eos qui ad Thermo-
 dontem fluvium ac saxum Aornum habitant, petiit. ab his in Indiam
 contendit, ubi Porus regnabat, vir forma factisque summus. is cum
 Alexandro conserto praelio, multis Indorum suorum amissis, accepto in
 cubitum vulnerere cum elephanto concidit, diligenterque curatus cum Ale-
 xandro foedus et societatem pepigit. Alexander in ulteriorem progres-
 sus Indiam et regnum Candacae viduae, ab ea est hoc pacto captus.

Ἀλεξάνδρῳ ἀλλάσσοιτι τὸ βασιλικὸν σχῆμα τὰς πρεσβείας ποιῆσαι ἅμα τοῖς ἰδίοις ἐξάρχουσιν καὶ καταμανθάνειν τὰ εἶδη καὶ ἔθη καὶ τρόπους τῶν ἐν ταῖς χώραις βαρβάρων. ὅπερ ἀκούσασα ἡ Κανδάχη, καὶ σημεῖα τοῦ προσώπου λαβοῦσα, συνέσχευεν αὐτὸν 5 ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ εἶπεν "Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, τὸν κόσμον παρέλαβες, καὶ γυνή σε ἐκράτησεν." ὁ δὲ καταπλαγείς ἐπὶ τῇ ταύτης φρονήσει εἰρήνην πρὸς αὐτὴν ἐποίησεν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀβλαβῆ διεφύλαξεν. ἐκείθεν δὲ πρὸς Ἄφρα- C σιν καὶ Γάδειρα καὶ τὰ Βρεττανήσια ἔθνη γενόμενος, χίλια τε 10 ὀλκάδας κατασκευασάμενος, αὐτὸς μὲν τὸ δεξιὸν τοῦ Ἰνδικοῦ ποταμοῦ διέπλει μέρος, Ἡφαιστίωνι δὲ τὸ ἔτερον ἐγχειρίσας ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν ἀνήλθε. τῷ δὲ βασιλεῖ Ξανδάμῃ πολεμήσας καὶ τοῦτον τροπώσάμενος πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας ἄμικετο, ὧν καὶ τὸν Θανμάσιον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον βίον καὶ τὴν εἰς τὸν πάντων θεὸν εὐ- 15 σέβειόν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκῶς κατεπλάγη πάνν, καὶ ἠρώσθη τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φιλοσοφίαν. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ στήλην στήσας ἐπέγραψεν "ἐγὼ μέγας Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἔφθασα μέχρι τούτου." ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νήσῳ κατοικοῦσιν οἱ λεγόμενοι μακρόβιοι· ζῶσι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν περὶ τὰ ἑκατὸν πενήκοντα 20 ἔτη διὰ πολλὴν καθαρότητα καὶ εὐκрасίαν τοῦ ἀέρος. οὐδέποτε D γὰρ ἐν αὐτῇ λείπει ὀπώρα παντοία τὸν ὅλον χρόνον· ἐν ταύτῃ γὰρ ἡ μὲν ἀνθεῖ, ἡ δὲ ὀμφακίζει, ἡ δὲ τρογᾶται. καὶ γε καὶ τὰ μέγιστα Ἰνδικὰ γίνονται κάρνα καὶ τὰ δυσπόριστα ἡμίχ καὶ πανεπέ- ραστα ἀρώματα καὶ ἡ μαγνήτις λίθος.

mos erat Alexandro ut regio habitu mutato cum proceribus ipse legationes obiret, sicque formas consuetudines et mores barbarorum in regionibus ipsorum cognosceret. id cum audivisset Candace ac notas facies eius concepisset, in sua eum regia detinuit, dicens "o rex Alexander, tu mundum, te mulier cepit." eius prudentiam admiratus Alexander pacem composuit, et omne maleficium ab ipsius ditione abstinuit. inde ad Phasin Gades et Britannicas gentes pervenit, navibusque mille paratis ipsae dextram Indici fluvii partem navigavit, sinistra Hephaestioni mandata. itaque ad Oceanum pervenit. post bello cum Xandame rege facto, eoque pulso, ad Brachmanes pervenit. horum admirabilem ac humana potiore vitam, pietatem et cultum dei, qui universi est dominus, expertum, summopere istorum hominum est admiratus philosophiam. quo loco etiam columna posita inscripsit "hucusque ego rex Alexander magnus perrexi." etenim in ea insula habitant qui a vivacitate Macrobbii dicuntur, quia plerique ipsorum annos circiter 150 vivunt. fit hoc ob multam aëris puritatem ac optimam temperiem. neque ullo tempore ullus ibi fructus deest, sed alio florente alius iam maturescit, alius decerpitur. ibi etiam maximae Indicae nuces proveniunt, et quae ad nos difficulter perveniunt ac maximo habentur in pretio aromata, et magne lapis.

Οἱ τοίνυν Βραχμῆνες ἔθνος εἰσὶν εὐσεβέστατον, βλοῦν ἀκτῆ-
μονα σφόδρα κεκτημένοι, καὶ γυμνῶς διαζῶντες ἀεὶ τὸν θεὸν
δοξάζουσι. παρ' οἷς οὐ τετράποδον ἔστιν, οὐ γεώργιον, οὐ σί-
δηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐκ
ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐχ ἱμάτιον, οὐ κρεωφυγία, οὐκ ἄλλο τι 5

P 153 τῶν εἰς ἐργασίαν συντελούντων ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν συντεινόντων·
ἀλλὰ τὸν ὕγρον καὶ γλυκὸν καὶ εὐκρατον ἄγαν καὶ κάλλιστον ἄερα
καὶ πάσης ἀρρωστίας καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένον σπῶντες, καὶ
μικρᾶς ὀπώρας καὶ διειδιστάτου ὕδατος ἀπολαύοντες, σέβονται
γνησίως τὸν θεὸν καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχονται. καὶ οἱ μὲν ἄν- 10
δρες εἰς τὸ τοῦ ὠκεανοῦ μέρος παροικοῦσιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐντεῦ-
θεν τοῦ ποταμοῦ Γάγγου τοῦ παραρρέοντος εἰς τὸν ὠκεανόν, ἐπὶ
τὸ τῆς Ἰνδίας μέρος. οἱ γοῦν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναικας
Ἰουλίῳ καὶ Αἰγούστῳ μηνί, παρ' οἷς ὑπάρχουσι ψυχρότεροι,
B τοῦ ἡλίου πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς βορρᾶν ἐνωθέντος· οἱ γὰρ καὶ εὐ- 15
κρατότεροι γινόμενοι πρὸς οἴστρον αὐτοὺς κινεῖν λέγουσιν, ὥσπερ
δὴ καὶ τὸν Νεῖλόν φασιν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πλημ-
μυρεῖν καὶ ῥεῖν ποταμοῖς, ἀλλὰ καὶ μεσοῦντος τοῦ θέρους ἐπικλύ-
ζειν τὴν Αἴγυπτον, ὡς τοῦ γὰρ πάντως ἡλίου τὴν βορειοτέραν δια-
θέοντος ζώνην καὶ τοῖς ἄλλοις παρενοχλοῦντος ποταμοῖς καὶ σμι- 20
κρύνοντος, τούτου δὲ πλείστον ἀπέχοντος. καὶ ποιήσαντες μετὰ
τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἡμέρας μ' ἄλλιν ἀντιπερῶσι. τῆς δὲ γυναι-
κὸς δύο παῖδια γεννησάσης οὐκέτι ὁ ἀνὴρ ἀντιπερᾶ πρὸς αὐτήν,

17 αὐτὸν καὶ] αὐτὸν καιρὸν?

Brachmanes porro gens est religiosissima. vitam opum omnino ex-
pertem agunt, nudique degentes assidue deum laudant. apud eos neque
quadrupedes neque agricultura est, neque ferrum neque aedificium
neque ignis neque aurum neque argentum neque panis neque vinum
neque vestis neque carnis esus neque omnino quicquam eorum quae ad
opus faciendum aut fruitionem pertinent: sed liquidam dulcē optime-
que temperatam et pulcherrimum aërem: omnis imbecillitatis aut corru-
ptelae vacuum haurientes et aliquantulo frugum ac limpidissimae aquae
vescentes, deum sincere colunt ac perpetuo percantur. viri quidem ad
Oceanum incolunt, mulieres autem inde ad Gangem fluvium Indiae, qui
in Oceanum effluit. ad mulieres traiciunt viri Iulio et Augusto mensi-
bus, quibus frigidiores sunt, sole ad nos et septentriones evecto. ita-
que ii menses temperatiores eos ad Venerem dicuntur stimulare. quo
pacto Nilum quoque non eodem quo alios amnes tempore increscere
dicunt, sed media aestate Aegyptum inundare, quippe sole tunc septen-
trioni viciniorem percurrente zonam aliosque fluvios vexante et immi-
nuente, a Nilo autem tum longissime recedente. Brachmanes quadra-
ginta dies cum uxoribus morati rursus ad sua redeunt. ad mulierem
post secundum partum maritus porro non traicit; atque ipsi cum alio

οὔτε μὴν ἐκείνη πλησιάζει ἐτέρῳ ἀνδρὶ διὰ πολλὴν εὐλάβειαν. εἰ δὲ συμβῆ στείραν ἐν αὐταῖς εὐρεθῆναι, μέχρι πενταετίας διαπερῶν C ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ συγγινόμενος αὐτῇ, ἐὰν οὐ τέκη, οὐκέτι προσεγγίζει αὐτῇ. διὰ τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπος ἐστὶν ἡ χώρα αὐτῶν, 5 διὰ τε τὴν ὀλιγοδείαν καὶ τὴν φυσικὴν ἑγκράτειαν. τὸν δὲ ποταμὸν φασὶ δυσπερατότατον εἶναι διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοτύραννον. ζῶον γὰρ ἐστὶν ἀμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαπύμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὀλόκληρον· ὃ ἐν ταῖς μὲν ἡμέραις τῆς περαιοῦσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀφανὲς γίνεται 10 κατὰ θείαν πρόσταξιν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ δράκοντες εἰσὶν ἐν τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ἐκείνοις μέγιστοι σφόδρα, πηχῶν ὁ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος πολὺ καὶ φρικωδέστατον, καὶ τὴν σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ δόξαν φαινόμενοι προφανῶς ἐκδηγοῦνται. D καὶ οἱ μὲν σκορπίοι πάλιν εὐρίσκονται πηχυαῖοι, οἱ δὲ μύριμηκες 15 παλαιστιαῖοι. διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκείνοι καὶ ἀοίκητοι διὰ τὰ φοβερῶτατα θηρία τε καὶ ἰοβόλου. ἐλέφαντες δὲ γίνονται κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας πλείστοι, ὡς καὶ ἀγγελθῶν παραπορευόμενοι βόσκεισθαι.

Ἀμείλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάριος, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, διαφόρων ἐθνῶν καὶ ἡθῶν καὶ τρόπων τε καὶ νόμον ἐξηγούμενος ἐν ἐπιτομῇ τοιάδε φάσκει ἄν γὰρ ἐκάστη χώρα καὶ ἔθνεσιν, ἐν τοῖς μὲν ἔγγραφος νόμος ἐστὶν ἐν τοῖς δὲ ἡ συνήθεια· νόμος γὰρ ἀνόμοις τὰ πάτρια δοκεῖ. ὧν πρῶτοι Σῆρες, P 154

exinde viro rem habere religio est. quodsi quam sterilem esse contingat, usque ad quinquennium eam maritus inuisit; et si eo circumacte non pariat, ea in posterum abstinet. ita fit ut non sit apud ipsos hominum abundantia, cum et pauca desiderant et natura continentes sint. fluvium autem summo cum periculo aiunt traici propter odontotyrannum (quasi si dento saevientem dicas) bestiam. est autem ingens admodum, adeo ut integrum possit elephantum deglutire. degit eo in flumine, cum quidem etiam in terra vivere soleat; quod genus animalia Graeci amphibia dicunt. ea bestia dei iussu quadraginta istos dies quibus Brachmanes ad suas uxores traiciunt nusquam exstat. sunt et in solitudinibus locorum istorum dracones ingentes, longitudine 70 cubitorum, mole ac crassitie horribili, qui palam se conspectui offerentes opificis sapientiam ac maiestatem demonstrant. inveniuntur etiam scorpium cubitales, formicae palmi magnitudine. itaque istae solitudines transitu difficiles sunt et desertae propter bestias terribiles admodum ac venenum elaculantes. elephantum istis in locis nascuntur plurimi, ita ut armenta tota simul pascantur.

Enimvero magnus ille Caesarius, Gregorii magni frater, diversarum gentium mores et leges compendio enarrans, sic ait "apud omnes gentes et ubique locorum aut lex scripta est aut consuetudo obtinet. nam a maioribus tradita pro lege habentur. primi Seres, qui extremum

τὸ ἄκρον τῆς γῆς οἰκοῦντες, νόμον ἔχουσι τὸ πατρῶον ἔθος, μὴ πορνεύειν ἢ μοιχεύειν ἢ κλέπτειν ἢ λοιδορεῖν ἢ φονεύειν ἢ κακοῦργεῖν τὸ σύνολον. νόμος δὴ παρὰ Βακτριανοῖς ἦτοι Βραχμάναις ἢ ἐκ προγόνων παιδεία καὶ εὐσέβεια, μὴ κρεωφαγεῖν ἢ οἰνοποιεῖν ἢ λαγνέειν ἢ παντοῖαν κακίαν διαπραττεσθαι διὰ πολὺν φόβον 5 Θεοῦ καὶ πίστιν, καίτοι γε τῶν παρακειμένων αὐτοῖς Ἰνδῶν τάναντία διαπραττομένων ἀδειῶς. ἐν δὲ τοῖς ἐνδοτέροις μέρεσι τούτων ἀνθρωποβοροῦντες καὶ τοὺς ἐπιξενουμένους ἀναιροῦντες κατεσθίουσιν, ὡς Κάβες. ἑτέροις νόμος Χαλδαίοις καὶ Βαβυλωνίοις B ἀσελγείας ἀνάμιστος καὶ αἰσχροσγίας. ἄλλος δὲ παρὰ Γηλαίοις 10 νόμος, γυναῖκας γεωργεῖν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ τὰ ἀνδρῶν πράττειν, ἀλλὰ καὶ πορνεύειν ὡς ἂν βοῦλῶνται, μὴ κωλυόμενας παντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν. ἐν αἷς ὑπάρχουσι καὶ πολεμικώταται καὶ θηρῶσαι τὰ μὴ λίαν ἰσχυρότατα τῶν θηρίων, ἄρχουσι δὲ τῶν οἰκείων ἀνδρῶν καὶ κυριεύουσιν. ἐν Βρεττανίᾳ δὲ πλείστοι ἄνδρες 15 μιᾷ συγκαθεύδουσι γυναικὶ καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐνὶ ἑταιρῶνται ἀνδρὶ. Ἀμαζόνες δὲ ἄνδρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἄπαιξ τοῦ ἔτους περὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερῶριοι γίνονται, C καὶ μιγνύμεναι τοῖς γειτνιωσιν ἀνδράσιν ὡς πανήγυριν τινα καὶ μεγάλην ἑορτὴν τὸν καιρὸν ἐκείνον ἡγοῦνται· ἔξ ὧν καὶ κατὰ γα-20 στρὸς συλλαβοῦσαι παλινδρομοῦσιν οἴκαδε πᾶσαι. τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκνήσεως τὸ μὲν ἄρρεν φθείρουσι, τὸ δὲ θῆλυ ζωογονοῦσι καὶ τιθηνοῦσιν ἐπιμελῶς καὶ ἐκτρέφουσιν.”

Ὁ μέντοι γε Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀπὸ Βραχμάνων ὑπο-

terrae habitant, pro lege habent consuetudinem a maioribus ad se propagatam, ut omni stupro adulterio furto convicio caede ac maleficio abstineant. apud Bactrianos seu Brachmanas lex est, institutio et pietas a maioribus accepta, quod neque carnem edunt neque vinum bibunt, et quod ob fidem et metum dei constantem omnem lasciviam atque flagitium vitant, cum quidem vicini Indi nullo metu contrariam vitae rationem teneant, et in interioribus regionibus carnibus humanis vescantur hospitesque iugulatos devorent, veluti Cabes. Chaldaeorum et Babyloniorum leges plenae sunt impudicitiae atque turpitudinis. Agelaes lex est ut mulieres terram colant atque aedificent, et ea quae virorum sunt regant, ac sua libidine nihil impredientibus maritis scortentur: sunt inter eas etiam bellicosissimae, et quae feras, nisi quae sunt robustissimae, venentur: imperant autem suis maritis. in Britannia compluribus viris una est communis mulier, multaeque mulieres uni viro copulantur. Amazones autem maritos nullos habent, sed brutorum in morem semel quotannis extra suos fines profectae cum vicinis maribus concumbunt, id tempus solenne ac festivum agitantes; et postquam conceperunt, omnes domum redeunt. ubi pariunt, mares perdunt, femellas tollunt accuratque alunt et educant.”

Ceterum Alexander a Brachmanibus reversus, Aegypto occupata,

στοροφὴν καταλαβὼν τὴν Αἴγυπτον κτίζει τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς ἴδιον ὄνομα, πάλαι Ρακάστην λεγομένην. * ἧς ἐπεθύμησε τὴν λίμνην θεάσασθαι διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μυθεύομενα. πολλὰ μὲν οὖν τέρατα καὶ ὄνειράτα παρεκρούσατο, τῆς τε τῶν Χαλδαίων γνώσεως κατεφρόντισε, καὶ σὺν ὀλίγαις ναυσὶν ἐπὶ τὴν εἰρημὴν λίμνην διαβὺς τό τε τῆς κεφαλῆς διάδημα ἀπέβουλεν, ὄμβρου καὶ λαίλαπος καταρραγέντος πολλοῦ, καὶ μόλις ἐπὶ τὴν γῆν διενήξατο. καὶ παραχρῆμα ὑπὸ Κασάνδρου τοῦ ἰδίου στρατηγοῦ φάρμακον δεξάμενος ἐσπαράχθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοσοῦτοις κατορθώμασι τὸν βίον μετέλλαξε, δυοὶ καὶ δέκα χρόνοις πρὸς μῆσιν ἕξ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσας, βιώσας δὲ τὰ πάντα ἔτη δύο καὶ τριάντα.

Ἀνερχόμενος δὲ ποτε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Περσίδα ἔλαβεν τινος τῶν Ἰουδαίων πρὸς συμμαχίαν, ἐν οἷς ἦν τις ὑπερέχων, ὀνόματι Μοσόμαχος, κατὰ ψυχὴν μὲν ἄριστος τοξότης δὲ εὐστοχώτατος. ὃς διόντων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ὁδόν, καὶ μάντειός τινος ὄρνιθομένου καὶ πάντας ἐπέχοντος, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς παραμονῆς τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ ὄρνεοσκόπος ἕποδεικνύς τὸν ὄρνιν ἔφη “ἂν μὲν ἀσάλευτος μένη, προσμένειν συμφέρον πᾶσιν, ἂν δ’ ἀναστῆς εἰς τοῦμπροσθεν πέταται, προάγειν, εἰ δ’ ὀπισθεν, ἀναχωρεῖν αὐθις.” καὶ ταῦτα ἀκούσας Μοσόμαχος παρὰ τοῦ μάντειος, καὶ λάθρα τόξον ἐλκύσας, βάλλει τὸν ὄρνιν. ἔφ’ οἷς τοῦ μάντειος χυλεπύραντος καὶ πάντων τῶν τῇ πλάνῃ δεδουλωμένων, λαβὼν εἰς χεῖρας τὸν ὄρνιν Μοσόμαχος ἔφη “τί μοι μέμ-

Alexandriam de suo nomine condidit, antiquitus Racastam dictam. * cuius paludem videre cupiebat ob ea quae de ea fabulose iactabantur. itaque multis ostentis et insomniis contemptis, spreta etiam Chaldaeorum divinatione, cum paucis navibus paludem eam accessit. ibi imbre ac turbine subito exorto, amisso capitis diademate, aegre in terram enavit. statimque a Casandro duce exercitus sui veneno exhibitо doloribus laniatus est. ita Alexander tot rebus praeclare gestis mortuus est, cum regnasset annos duodecim et sex menses, vixisset autem triginta duos.

Hierosolymis quondam in Persidem profectus quosdam Iudaeos in exercitum adsciverat. fuit inter hos praestantissimus Mosomachus, et ingenio optimo praeditus et sagitta scopum tangendi peritissimus. is cum Babylonem iretur et quidam ariolus auspicio suo exercitum moraretur, causam cur substitisset populus scitatus, cum auspex ave monstrata dixisset, si ea immobilis maneret, bonum universis portendi ut ibi maneant, sin porro volaret, procedendum, sin retro volaret, recedendum ipsis esse, his auditis clam ducto arcu avem deiecit. quod cum et ariolus et reliqui isto errore capti aegre ferrent, arrepta Mosomachus

φροσθε, κακοδαίμονες; πῶς γὰρ οὗτος, μὴ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προγωνώσκων, τὸ ἡμέτερον συμφέρον προαηγήγειλεν; εἰ γὰρ ἡδύ-
B νατο προειδέναι τὸ μέλλον, οὐκ ἂν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἦλθε.”
 καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ κατησχύνθησαν σφόδρα.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα μυρία τρόπαια καὶ δυσδιήγητα⁵
 καὶ λόγον ὑπερβαίνοντα εἰργάσατο. καὶ διὰ τοῦτο πτηνὴν πά-
 ρδαλιν ὁ προφήτης αὐτὸν προβλέπει, τὸ ταχὺ καὶ σφοδρὸν καὶ
 πυρῶδες καὶ τὸ ἄφνω διαπιτῆναι τὴν οἰκουμένην μετὰ τροπαίων
 καὶ νίκης προῦποφυίων. ἤκουσε δὲ καὶ τινος φιλοσόφου εἰπόν-
 τος ὅτι ἄπειροι κόσμοι εἰσὶ, καὶ μεγάλη στενώξας ἔφη “εἴτ’ ἀπει-
 ρων ὄντων μῆδ’ ἐνὸς ἐγὼ κεκράτηκα.” οὕτως ἦν μεγαλόφρων
 καὶ μεγαλόψυχος καὶ σώφρων· Ἀριστοτέλει γὰρ μαθητευθεὶς πῶ-
C σαν λογικὴν ἐπιστήμην εἰς ἄκρον ἐπαιδεύθη. φασὶ δὲ τινες ὅτι
 μετὰ τὴν νίκην Λαυρίου διαφθαρεῖς τὸν νοῦν πρὸς τὰς τοῦ σώμα-
 τος ἡδονὰς διώλισθεν ὁ μῆδ’ ἀνασχόμενος πρότερον τὰς Λαυρίου¹⁵
 θυγατέρας θεάσασθαι, Περσικὴν τε στολὴν ἐνδυσάμενος μυρίοις
 νέοις ἔδορυφορεῖτο καὶ τριακοσίαις παλλακαῖς ἐχρήτο, ὡς τὴν
 Μακεδονικὴν πᾶσαν τῶν βασιλέων συνήθειαν εἰς Περσικὴν με-
 ελθεῖν. ὅθεν καὶ ἐξάρχους ἄνδρας τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων
 πλείστοις ἀνείλε.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν εἰς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βα-
 σιλεία αὐτοῦ διηρέθη, καὶ Περδίκκας μὲν τὴν Μακεδονίαν ἐκλη-
D ρώσατο βασιλείαν, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Ἀγάου Αἰγύπτου καὶ Ἀλε-
 20

ave “quid” inquit, “infelices me culpatis? quonam modo avis ne suam
 quidem ipsius salutem praevidens vobis commodum vestrum denuntias-
 set? quae futura praenosse quivisset, nunquam profecto huc venisset.”
 hoc dicto magnum iis pudorem incussit.

Verum Alexander infinitas alias victorias commemoratu difficiles et
 quavis oratione superiores rettulit. itaque eum vates sanctus praevidit
 specie volantis pardalis, celeritatem nimirum ac velut igneam vehemen-
 tiam praesagiens, qua is erat subito mundum victoriis et tropaeis suis
 pervolaturus. idem Alexander cum de quodam philosopho audivisset
 mundos esse infinitos, alte ducto gemitu “et ego” ait “ne unum quidem
 adhuc subegi.” adeo magnanimus erat atque temperans: erat enim ab
 Aristotele omni doctrina informatus. non desunt qui eum Dario victo
 in deterius mutasse animum ac se voluptatibus corporis dedidisse affir-
 ment: etenim qui olim Darii filias ne videre quidem sustinuisset, is et
 Persico amictu postea usus decem milia iuvenum praesidiū loco circa se
 habuit ac 300 pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuetudi-
 nem prorsus in Persicam mutavit. qua de causa etiam permultos Macce-
 donici exercitus ductores interfecit.

Mortuo Alexandro regnum eius in multas divisum est partes. Per-
 diccae Macedonicam regnum sorte obtigit, Ptolemaeo Lagi filio Aegyptus

Ξανδρείας, Σέλευκος ὁ καὶ Νικάνωρ διὰ τὸ ἀναβῆναι εἰς Βαβυλώνα καὶ κρατῆσαι τῶν βαρβάρων Συρίας καὶ Βαβυλώνος, Ἀντίγονος τῆς πρὸς τῷ Ταύρω Κιλικίας, Φίλων Μηδίας, Πύθων Φρυγίας καὶ Λυδίας, Μέλαγρος Παφλαγονίας, Εὐμένης Καππαδοκίας, Κάσανδρος Λυκίας καὶ Ἑλλησπόντου, Λυσιμαχος Θράκης, Ἀντίπατρος Ποντικῆς, Ὁξυάρτης Βακτρικῆς, Φίλιππος Δραγαίνης, Πῦρος Ἰνδίας, Φραταφέρνης Παρθίας καὶ Ὑρκανίας, Τριπόλεμος Περσίδος, καὶ Μισσοποταμίας Ἀρκεσίλαος. καὶ οὐ διέλιπον αἰεὶ κατ' ἀλλήλων ἐπανιστάμενοι, ἕως ἣν 10 Ῥωμαίων ἀρχὴ τὰς τοπαρχίας πάσας κατέλυσε.

Ὁ μέντοι Κάσανδρος Θεσσαλονίκην τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου P 156 θυγατέρα ποιησάμενος γυναῖκα εἰς ὄνομα ταύτης κτίζει πόλιν Θεσσαλονίκην. οἱ δὲ Αἰνεῖαν ταύτην κτίσαι μετὰ τὸ ἀποφυγεῖν τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὅθεν καὶ ἡ χώρα λέγεται Αἰνεά. οἱ δὲ 15 φασὶ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου εἶναι θυγατέρα τὴν Θεσσαλονίκην. τὸ δὲ ἐν τῇ Παλλήνῃ φρούριον παρ' αὐτοῦ τοῦ Αἰνείου οἰκοδομούμενον, ἐπεὶ παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀκήκοι γεγενῆσθαι αὐτῷ θυγατέρα καὶ Κασάνδραν ὀνομασθῆναι, καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν τόπον Κασάνδρειαν ὠνόμασε, καὶ στήλην λιθίνην γυναικὸς 20 σχῆμα ἔχουσαν καὶ πρὸς Τροίαν βλέπουσαν ἐπάνω τοῦ τεύχους Β ἵστησε.

Τότε καὶ Αἰσωπος ὁ μυθογράφος ἤκμαζε, καὶ Ἀναξίμανδρος, ὃς εἶπε τὴν γῆν μέσην εἶναι τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττω πῆς γῆς, ἀρχὴν τε πάντων τὸν αἰθέρα, καὶ

et Alexandria, Seleuco, qui et Nicanor dicitur eo quod ad Babylonem, duxisset ac barbaros superasset, Syria et Babylon, Antigono Cilicia, quae est ad Taurum, Philoni Media, Pythoni Phrygia et Lydia, Meleagro Paphlagonia, Eumeni Cappadocia, Casandro Lycia ad Hellespontum, Lysimacho Thracia, Antipatro Pontus, Oxyartae Bactriana, Philippe Dragaena, Pero India, Phratapherni Parthia et Hyrcania, Tripolemo Persis, Arcesilao Mesopotamia. neque hi ante finem fecerunt mutuis sese bellis infestandi quam Romanum imperium istos principatus omnes abolevit.

Casander Thessalonica Alexandri filia ducta de eius nomine urbem Thessalonicam condidit. alii ab Aenea conditam aiunt, cum in Troianum bellum fuga evasisset: ideo regioni nomen Aenea esse. alii Thessalonicam perhibent filiam fuisse Philippi Amyntae filii. in arcem quae Pallenae est, ab ipso exstructa Aenea, cum ex subditis cognovisset filiam sibi natam ac Casandram nominatam esse, ipse eum locum Casandream appellavit, statuatque lapideam mulieris forma ad Troiam respicientem supra murum posuit.

Eo tempore floruit etiam Aesopus, fabularum conditor, et Anaximander, qui terram in medio universi esse dixit, solem terra non minorem, principium omnium rerum aërem, ex quo omnia oriantur inque,

πάντα ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν ἀναλίσσεσθαι. ἐξέλετο δὲ καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν.

Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος τὴν ἀριθμητικὴν ἔγραψε καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις καὶ ἀρχὰς ἐδόξαζεν. οὗτος καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη ἔγραψεν, ἅτινα ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν διαγορεύουσι τάδε. **C** μὲν προτρέπει τὸ θεῖον τιμᾶν ὡς χρῆ, δευτέρου τοὺς κατὰ δυνάμιν ὁμοιωθέντας αὐτῷ, τρίτον τῶν σωματικῶν δυνάμεων ὑπερέχειν, τέταρτον ἑαυτὸν αἰδεῖσθαι πανταχοῦ, πέμπτην δικαιοσύνης ἐπιμελεῖσθαι πανταχοῦ, ἕκτον τὸν ἀπὸ τῆς θείας κρίσεως ἀπονηθέντα κληρὸν ἀσπύζεσθαι, ἕβδομον πρὸς τὸ βέλτιον αἰετὴν γνώμην μεριστάνειν, ὄγδοον ἀνεξαπόσπαστον εἶναι καὶ ἀδούλωτον διόλου πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς τήρησιν, ἔννατον εὐβουλίαν πρὸ τῶν ἔργων χρῆσθαι, ἐξ ἧς τὸ ἀμεταμέλητον ἐν τοῖς ἔργοις παραγίνεται, δέκατον οἰήσεως καθαρῆς εἶναι, ἐνδέκατον πρῶτος καὶ ἀοργή-**D** τους καὶ ἀνεκτικὸς πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας εἶναι, δωδέκατον τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς συνεργίαν μεταρροθμί-**D** ζειν. "ταῦτα" φησὶ "πῶναι, ταῦτ' ἐκμελέτα, τούτων χρῆ ἔρανε· ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει." ἀντὶ τοῦ ταῦτα πάντα εἰς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν ἐνάξει καὶ εἰς τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην ἥτοι τὴν κατὰ νοῦν ἐνέργειαν, νοοῦντα τὰ νοητά, καὶ ἀρχὴ σοὶ πάνν καλλίστη γενήσεται, καὶ ὁμοιωθήσῃ θεῷ διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας. διὸ καὶ βουλόμενος τὸν ἀκρατῆν

eum dissolvantur. aequinoctia etiam et solstitia anni exposuit, et alia quae deinde referemus.

Pythagoras autem Samius scientiam numerorum scripsit, opinionisque de facultatibus atque principiis incorporeis auctor fuit. composuit etiam aureum, quod vocatur, carmen. cuius haec est summa. primum caput hortatur ad numen rite colendum, 2 eos qui ei facultate sunt aequali. 3 iubet se supra corporeas facultates attollere, 4 sui ipsius ubique verecundia moveri, 5 in omni re iustitiae curam habere, 6 sorte, quae divino iudicio obtigit, contentum esse. 7 sententiam semper ad id quod melius est accommodare. 8 ita virtutem colere, ut nunquam ab eius cultu abstrahi aut alio in servitutem abduci te sinas. 9 ante factum rationes probe subducere. 10 vacare opinione. 11 in consuetudine cum hominibus placidos se, irae vacuos et patientes praebere. 12 corpus et fortunae bona ita comparare ut virtuti sint adiumento. sic autem claudit carmen:

his incumbé animo, his operamque impende et amorem.

divinae haec te in virtutis vestigia ducent.

hoc vult dicere: haec te ad philosophiam, cuius in agendo vis est, perducunt, et ad contemplatricem scientiam, nempe ut mente suam vim exercente, ea percipias quae solo intellectu cernantur; eruntque tibi praecclarissimum principium, et actionibus virtutum dei similis fies. ita-

δλοσχερῶς πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν διαναστῆσαι ὄρκω τὰ
 λεχθέντα πιστοῦνται, λέγων οὕτως “ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχῆ
 παραδόντα τετρακτύν, πυγὰν ἀενάου φύσεως.” ὁ δὲ ὄρκος γί- P 157
 νεται αὐτοῖς καὶ δόγμα. οὗτος ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν
 ἐξδογματίεζεν· ἦν θέλων κυρῶσαι ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν
 Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ
 ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μεθ’ ὃν Πύρρον Δῆλιον καὶ πέμπτον
 Πυθαγόραν.

Πρὸ τούτου δὲ γέγονε Θαλῆς, ὃς ἐπικειχέληκε φιλοσοφίαν
 10 φυσικῆν, ἀρχὴν τοῦ παντός καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι
 φήσας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι· ἀφ’ ὧν καὶ τοὺς
 σεισμοὺς καὶ πνευμάτων ουστροφὰς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνε-
 σθαι.

Ὅτι πρῶτος ὁ Θαλῆς τὸ τοῦ σοφοῦ ἔσχεν ὄνομα, καὶ πρῶ-
 15 τος τὴν ψυχὴν εἶπεν ἀθάνατον, ἐκλείψεις τε καὶ ἰσημερίαις κατε- B
 ληφε. καὶ ἀποφθέγματα πλείστα κατέλιπε, καὶ τὸ θρυλούμενον
 “γνώθι σιαντόν.” τὸ γάρ “ἐγγύα, πάρα δ’ ἄτη” Χίλωνος
 μᾶλλον ἔστιν, ἰδιοποιησαμένου αὐτὸ καὶ τὸ “μηδὲν ἄγαν.”

Τρίτος φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς. οὗτος μετὰ πολλὰς τερα-
 20 τολογίας ἐδογματίεζε καὶ ταῦτα, τὴν τοῦ παντός ἀρχὴν πῦρ καὶ
 φιλαν λέγων, καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν θεόν, καὶ ὅτι
 ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνίσταται καὶ εἰς πῦρ αἰθῆς ἀναλύεται, ᾧ

que ut auditorem magis ad honestarum actionum studium excitaret, iu-
 ramento dictis fidem conciliat in hanc sententiam:

per tibi ego divum vera esse haec iuro tetractyn,
 nostram animam qui naturae de fonte perenni
 irrigat.

hoc iuramentum unum est ex decretis Pythagorae. idem animas de cor-
 poribus in corpora migrare sensit: quod ut confirmaret, se ante bellum
 Troianum fuisse Aethalidem dixit, in bello Troiano Euphorbum, postea
 Hermotimum Samium, ac rursus Pyrrhum Delium, quinto demum loco
 Pythagoram.

Prior Pythagora fuit Thales, qui naturam rerum explicare conatus
 initium et finem omnium rerum dixit esse aquam atque ignem. ex his
 omnia constare: ab his etiam terrae motus, ventorum turbines et side-
 rum motus proficisci.

Primus Thales sapientis nomen reportavit, primusque animam im-
 mortalem dixit, atque defectus solis et lunae et aequinoctia deprehendit.
 plurima etiam dicitur reliquit; quorum est etiam famosum illud “nosce
 te ipsum.” nam illud “sponde, praesto noxa est” Chilonis potius est,
 qui id sibi vindicavit; et illud “ne quid nimis.”

Tertius philosophus Empedocles, praeter multa alia portentosa de-
 creta, hoc etiam sensit, universa principia esse amicitiam atque discor-
 diam, unitatem intellectu percipi, ignem esse deum, omnia ex igne esse
 compacta, in eumque omnia resolutum iri. cui fere Stoici adstipulan-

σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. οὗτος εἰς πάντα τὰ ζῷα τὴν ψυχὴν μεταλλάττειν εἴρηκε, τῷ Πυ-
C Θαγόρου δόγματι κατακολουθῶν. “χαίρετε” γὰρ φησιν, “ἐγὼ
δὲ εἰμὶ θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός. ἦτοι μὲν πρῶτα κοῦρος
ἐγενόμην κόρη τε καὶ θῆρ καὶ θάμνος καὶ ἐξ ἄλλος ἔμπνοος ἰχθύς B
καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς.”

Τέταρτος Ἡράκλειτος, καὶ αὐτὰς σχεδὸν σύμφωνα τῷ Πυ-
Θαγόρᾳ φθεγγόμενος. ἔφη δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάντῃ τοῦ σώμα-
τος χρεῶν ὀλιγωρεῖν καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητότερον, καὶ
ἐκ τοῦ ῥύστου πληροῦν αὐτοῦ τὰς θεραπειάς, ἕως ἂν ὁ θεὸς 10
ὥσπερ ὀργάνῳ τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτάτῃ. οὗτος ἦν ἐπὶ Δα-
ρείου τοῦ Ὑστάσπου. ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτεροι φυσικὰς δόξας καὶ
D αὐτοὶ γράψαντες, μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, αἷ
οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα γραφῇ παραδοῦναι.

Πέμπτος Ἀναξίμανδρος. οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύ- 15
σιν τινὰ τοῦ ἀπειρου, ἀφ’ ἧς γενέσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν ἐν
αὐτοῖς κόσμον· ταύτην δ’ αἰθῆρον εἶναι καὶ ἀγήρω, καὶ πάντα
περιέχειν τοὺς κόσμους. οὗτος καὶ τὴν γῆν εἴρηκε μετέωρον εἶ-
ναι, ὑπὸ μηδενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάν-
των ἀνάστασιν. καὶ κείσθαι ταύτην μὲν μεσοιτάτῳ, τὸ δὲ σχῆμα 20
αὐτῆς ὑγρὸν, στρογγύλον, χιονῶδες, λίθῳ πυραπλήσιον. πρῶ-
P 158 τος δὲ αὐτὸς καὶ ἰσημερίαν εὔρε καὶ τροπὰς καὶ ὥρολογίας γνώ-
μονά τε εἰσήγαγεν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς ἡλιωτρόποις πηγνύμενον,

tur, conflagrationem exspectantes. idem censuit animam in omni bra-
torum genus transire: ita enim Pythagorae opinionem secutus ait

“iamque valets. deus nunc immortalis et expers
interitus ego sum. puer et quandoque puella
ipse fui: fruticem memini piscemque marinum
Pisae meque fuisse bovem.”

Quartus Heraclitus fere Pythagorae consona pronuntiavit. haec
quoque praeterea eius sunt, corporis quam minimam omnino habendam
rationem, idque fimetis abiectius censendum; ac quamdiu deus corpore
tanquam instrumento uti praecipiat, eius necessitatibus quam minimam
inserviendum impendio. vixit tempore Darii Hystaspel. fuerunt et alii,
qui suas de rerum natura opiniones perscripserunt, nihil a dictis discre-
pantes; quas commemorare non duximus necessarium.

Quintus Anaximander. is pro rerum principio quandam infinitam
naturam agnovit, unde et caelum et eo contentus mundus orta sint.
hanc esse sempiternam et senectutis expertem, ab eaque omnes mundos
contineri. idem terram pronuntiavit pendere, nemine eam tenente, et
loco manere ideo quod undique aequali intervallo absit; sitam esse eam
in medio, figura rei mobilis ac teretis et niveae, lapidis instar. primus
iste et aequinoctium observavit, et solstitia, et gnomones horologiorum

- καὶ ὅλως γεωμετρίας ὑποτόπωσιν ἔδειξε. τὰ δὲ ἄστρα φησὶ γενέσθαι κύκλον πυρός, περιληφθέντα δὲ ὑπὸ ἀέρος. ἔκπνοαὶ δὲ εἶναι πόρους τινας ἀδρῶδεις, καθ' οὓς φαίνονται τὰ ἄστρα· διό φησι καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι.
- 5 τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν φαίνεσθαι πληρουμένην ποτὲ δὲ μειουμένην παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἀνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἐπτακαμικχοσιπλασίονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων B κύκλους. τὰ δὲ ἰσώδια γίνεσθαι ἑξαμυζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, 10 ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων ἀτμῶν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀδρῶσιθῶσι κινουμένων, ἕτερος δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἐκ τῶν ὑπ' ἡλίον ἀναδιδουμένης, ἀστραπὰς δέ, ὅταν ἀνεμος ἐκπίπτων διίστησι τὰς νεφέλας. τὸν δὲ ἄνθρωπον κατ' ἀρχὰς 15 ἰχθυῖ παραπλήσιον γενέσθαι.
- Ἔκτος Ἀναξίμενης. οὗτος ἀέρα ἄπειρον τὴν ἀρχὴν ἔφη εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἰσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι. τὴν δὲ γῆν πλαττεῖαν ἐπ' ἀέρα ὄχουμένην. ὁμοίως δὲ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύ- C ρινυ ὄντι ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι διὰ τὸ πλάτος. γέγονε δὲ τὰ ἄστρα 20 ἐκ γῆς διὰ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι· εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων, συμπεριφερομένας ἐκείνοις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, οὗ τινὸς καὶ διδάσκαλος γέγονεν.

in usum produxit, omninoque geometricas descriptiones ostendit. stellas dixit esse orbis igneos ab aëre comprehensos: porro expirationes esse quasdam auræ permeatus, ob quas stellæ videantur, et quibus meatibus obturatis defectus existant. ac iuxta horum vel apertionem vel obstructionem lunam modo plenam modo lumine diminutam videri. solis circulum ad lunæ orbem esse proportione vigintiseptupla. in summo esse solem, in imo orbis stellarum fixarum. animalia nasci vaporibus a sole elevatis, ventos, cum tenuissimî vapores ex aëre discernuntur, qui collecti commoveantur, pluvias ex exhalationibus a sole sursum elevatis, fulgura, cum ventus erumpens nubes scindit. hominem ab initio piscis similem natum fuisse.

Sextus fuit Anaximenes. is aërem infinitam statuit rerum principum: ex eo quæ sunt, quæ fuerunt, omnia ortum habere. esse deos et res divinas. terram latitudine sua aëri incumbere. similiter solem et lunam et reliquas stellas, cum ignea sint omnia, ab aëre propter latitudinem gestari. stellas ex terra ortas eo quod ex ea humor effertur, quo attenuato ignis existat. esse etiam terrenas quasdam naturas in loco stellarum, quæ una cum his circumagantur. hic floruit ætate Alexandri Macedonis, cuius etiam præceptor fuit.

Ἐβδομος Ἀναξαγόρας, ὃς ἐκαλεῖτο Νοῦς, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντων ἀρχὴν καὶ φρουρὸν εἶπε, καὶ τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. ὄντων γὰρ πάντων ὁμοφυῶν ὁ νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. οὗτός ἐστιν ὃς τὸν ἥλιον εἶπε μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον· μύδρος δ' ἐστὶ σίδηρος ἀργὸς πε-5 πυρακτωμένος. τὸ δ' ἔπος

ἥλιον πυρέντα μύδρον ποτὲ φάσκεν ὑπάρχειν
καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας.

ὅτι καὶ μετῴ τῆς Πελοποννήσου τὸν ἥλιον ἔλεγεν. οὗτος Κλαζο- μένιος ὢν ἀγέλαις τε καὶ καμήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνῆκε. περὶ τούτου 10 ἔφη Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς προβάτοις μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις φιλοσοφῆσαι. ὁ δὲ Θεβαιοῦς Κράτης κατεπόντωσε τὴν οὐσίαν, οὔτε προβάτοις ποιήσας ἐπιτήδεια οὔτε ἀνθρώποις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πη' Ὀλυμπιάδος· καθ' ὃν καὶ Πλάτων λέγεται γεγενῆσθαι. 15

P 159 Ὀγδοὺς Ἀρχέλαος. οὗτος ἔφη τὴν μῆξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα, καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως. φησὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ζώων ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγετο, ἀναφανῆναι τὰ τε ζῶα καὶ οἱ ἀνθρώποι, ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἢ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἐπη-20 κολούθησεν. ἤκμαζε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τοὺς χρόνους Ἀναξαγόρα, συνέταξε δὲ καὶ φυσιολογίαν.

Ἐννατὸς Πλάτων, μαθητῆς Σωκράτους· ὁ δὲ Σωκράτης

Septimus Anaxagoras, cognomento Mens, quod omnium rerum principium ac conservationem materiae ac menti adscriberet, ita quidem, ut haec efficeret, ex illa res fierent. etenim cum omnia essent eiusdem naturae et confusa, mentem supervenisse ac ea secrevisse et in ordinem adduxisse. is est qui dixit solem esse massam ferri candentem, id est lapidem igneum. ea de versus feruntur tales:

candentem ferri massam quod dixerat esse
solem, vix mortem fugit Anaxagoras.

et quod solem Peloponneso maiorem dixisset. Clazomenis orinatus fuit. agros suos ovibus et camelis pascendos reliquit. itaque Apollonius Tyaneus eum ovibus magis quam hominibus philosophatum dixit. at Crates Thebanus in mare abiectis suis ovibus neque ovium neque hominum utilitati inservivit. floruit circa primum annum Olympiadis octogesima octavae; quo tempore etiam Plato exstitisse dicitur.

Octavus Archelaus. hic Anaxagorae sententiam de mixtione materiae et principiis secutus est. de animalibus dixit, cum primum terra incaluisset imis partibus, ubi calidum et frigidum commiscebantur, exstitisse et animalia et homines: postea iis evenisse ut sui simile procrearent. aequalis fuit Anaxagorae, et librum de natura rerum composuit.

Nonus Plato, discipulus Socratis, qui Archelaum physicum andive-

μαθητῆς Ἀρχελαίου τοῦ φυσικοῦ· ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν
 ἰκανότερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντός θεὸν B
 καὶ ὕλην καὶ πυράδειγμα, ὃ καὶ ἔννοιον τοῦ θεοῦ καὶ ἰδέαν καλεῖ,
 ὅσον εἰκόνησμά τι, ᾧ προσέχων, φησὶν, ὃ θεὸς τὰ πάντα ἐδη-
 5 μιούργησε. καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀσώματον καὶ ἀνείδιον καὶ ἀφθαρ-
 τὸν καὶ μόνους σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτόν, θεὸν μὲν λέγων τὸν
 ποιήσαντα καὶ διακοσμήσαντα τὸδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐ-
 τοῦ, ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς
 διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ ὧν συνέστηκεν
 10 ὁ κόσμος, ὡς ἐν τοῖς Νόμοις λέγει· ὃ μὲν δὴ θεός, ὡσπερ καὶ
 ὁ πυλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσου τῶν ὄντων
 ἀπάντων ἔχων, εὐθεῖαν περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. C
 τῷ δὲ αἰεὶ ξυνέπεται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεοῦ νόμον
 τιμωρός. ἧς ὃ μὲν εὐδαιμονήσκειν μέλλων ἐχόμενος ξυνέπεται
 15 ταπεινῶς καὶ κεκοσμημένως· εἰ δὲ τις ἔξαρθεὺς ὑπὸ μεγαλαυχίας
 ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος μεθ' ὕβρεως πορεύεται, ἔρημος οὗτος
 θεῷ καταλείπεται." τὴν δὲ ὕλην σύγχρονον τῷ θεῷ καὶ τὸν
 κόσμον ἀγέννητον λέγει· ἐκ γὰρ τῆς ὕλης συνεστῆναι φησὶν αὐτόν.
 τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖ πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτον. ὁ αὐτὸς
 20 ἀποφαίνεται καὶ ἄλλους ἀορίστους θεούς, ὅταν λέγει· "θεοὶ θεῶν,
 ὦν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ." ἐνίοτε δὲ καὶ ὠρισμένους,
 φάσκων "ὃ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηρὸν ἕρμα ἐλαύνων,"
 καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς οὐρανοῦ παῖδας καὶ γῆς. συστήσας δὲ D

rat, et omnium suorum discipulorum praestantissimum habuit Platonem.
 is universi principia sensit deum materiam et exemplar, quod et cogita-
 tionem dei et ideam, quasi effigiem quandam, appellat, cui intentum
 deum omnia fabricatum ait. deum corporis figurae et interitus exper-
 tem facit, ac quem soli sapientes cognoscere queant. ab hoc dicit uni-
 versum factum esse et temperari eiusque providentia regi. materiam
 omnium rerum subiectum, quam et nutricem nominat; qua formis
 distincta primo quattuor elementa orta, ex his deinde mundum confe-
 ctum. sic in libro de Legibus scribit "deus quidem, ut antiquo etiam
 sermone perhibetur, principium finem ac medium omnium rerum habens,
 recta secundum naturam progreditur via. hunc vero semper comitatur
 iustitia, eorum qui a divina desciverunt lege ultrix. eam, quicunque
 beatus est futurus, observans humiliter ac composito subsequitur. si
 quis vero arrogantia elatus aut opibus superbiens petulanter incedat, is
 a deo deseritur." ceterum materiam iuxta deo aeternam, mundumque
 semper fuisse asserit, qui sit ex materia factus. iam quod nunquam
 coepit, consentaneum haud dubie est id nunquam desitutum. alios quo-
 que infinitos deos statuit, ut cum dicit "dii deorum, quorum ego opifex
 et pater." aliquando et definite dicens "magnus quidem in caelo Iuppiter
 volacrem currum agens." item cum recenset seriem caelo ac terra pro-

τὸν ἕνα θεὸν εἰσάγει καὶ θεοὺς γεννητοὺς, καὶ διὰ μὲν τοῦ γεγενῆσθαι αὐτοὺς πάντως ἀνάγκη ἔχειν καὶ φθαρῆναι, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ ἀθάνατους πάλιν εἶναι. ὁ αὐτὸς καὶ τὸν τοῦ παντὸς δημιουργὸν δεικνύσει κηδεμόνα καὶ μακρόθυμον ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ τὴν ἐντεῦθεν αὐτοῖς προσγινομένην βλάβην καὶ τὴν 5 ἐσύτερον τούτοις ἐπιφερομένην πανωλεθρίαν, καὶ ὅτι εἰ καὶ δοκεῖ τισὶν εἶναι πρὸς μικρὸν ὁ ἄδικος, ἀλλ' οὖν μετὰ τινα χρόνον ἑαυτὸν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ποιεῖ. ὁ αὐτὸς ἐν P 160 τῷ Φαίδωνι φησὶν "ὁ μὲν ἀτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς ἕδον ἀφικόμενος, ἐκεῖ μεταχωρήσας, μετὰ θεοῦ οἰκῆσει." καὶ αὐθις 10 "τὸν μὲν γὰρ δικαίως τὸν βίον διεληλυθότα καὶ ὁσίως, λπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, κακῶν ἐκτός, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθλίως εἰς τὸ τῆς κρίσεώς τε καὶ δίκης δεσμοκτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσι, καὶ εἰς τὸν Ἄχεροντα καὶ Κωκυτὸν ἵεναι." ὁ αὐτὸς παραδέχεται καὶ φύσεις 15 δαιμόνων, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς δὲ φαύλους· καὶ τὴν ψυχὴν ποτὲ μὲν ἄφθαρτον καὶ ἀγέννητον, ὅταν λέγῃ "ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικίνητον καὶ ἀθάνατον," ποτὲ B δὲ γεννητὴν καὶ ἀφθαρτον διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἄλλοτε σύνθετον καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν καὶ πάλιν ἀθάνατον. καὶ 20 κρίσιν φησὶν εἶναι μετὰ τὴν τελευτὴν καὶ ἐν ἕδου δικαστήριον, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς τῶν ἀκολούθων δικῶν. ὁ αὐτὸς καὶ μετενσωματώσιν ψυχῶν

gnatorum. unico deo statuto introducitur etiam natos deos; quibus cum intereundi necessitatem ortus suus imponat, eos voluntate dei immortales redigi. idem universi opificem curam rerum humanarum gerere ac patienter quosdam improbos et scelestos ferre ostendit; tum quid eos damni maneat, ac exitium quo tandem sint funditus perituri, demonstrat; docetque, tamen etsi aliquamdiu videantur beati esse tales, eos tamen post aliquod tempus ipsos domum urbemque pessundaturos. idem in Phaedone scribit "is quidem qui sacris initiatus et lustratus non est, ad inferos devenit; inde migrans cum deo habitabit." et rursus "qui enim iuste ac sancte vixit, is post mortem apud insulas beatorum, omnis mali expertus, in summa felicitate vitam ducet. qui autem impie et iniuste vixit, is ad iudicii carcerem, quem Tartarum dicunt, atque ad Acherontem et Cocytum proficiscitur." daemones quoque Plato agnovit, alios bonos, malos alios. animam aliquando ortu interitumque carere pronuntiat, ut in his verbis "omnis anima immortalis est. quod enim semper movetur, id immortale est." aliquando ei ortum interitumque tribuit, respectu scilicet divinae voluntatis. alias compositam, natam, interitum obnoxiam, rursus immortalem. iudicium quoque post mortem fieri, et esse apud inferos tribunal affirmat, ac bonas quidem animas bonam mercedem consequi, malas digna supplicia. tradit etiam mortuo-

δογματίζει, καὶ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστης, καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, πείραν παρεξομένης τῆς ἐαυτῶν προαιρέσεως. καὶ ὅτι μετὰ Διὸς τινὰς εἶναι τῶν ψυχῶν, 5 καὶ ἄλλας μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν. εἰμαρμένην δὲ φησὶν εἶναι, ὃδὸ μέντοι πάντα κατ' εἰμαρμένην γίνεσθαι. ὁ μὲν οὖν Πλάτων C συναγωγῶν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, φυσιολογικὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν, οὕτως ἐδογματίσθη. Πλάτων δὲ ἐπινομάσθη διὰ τὸ πλατὺς εἶναι τὸ στήθρον. ἄλλοι δὲ ὡς πλατὺν ἐν 10 λόγοις Πλάτωνα κληθῆναι. οὗτος ἐβίω ἔτη πβ'.

Δέκατος Ἀριστοτέλης. οὗτος ἀκροατὴς γενόμενος τοῦ Πλάτωνος εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγγαγε καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος, ὅλον τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός, τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τοῖς πᾶσιν ὑποκειμένην, τὰ δὲ 15 συμβεβηκότα ἐννεῖα, καὶ τὴν μὲν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι ὅλον θεὸν D καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῷον, περὶ ᾧ καὶ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται, τὸ μὲν ποῖον ὅλον λευκὸν μέλαν, τὸ δὲ ποσὸν ὅλον δέτηχον τρίτηχον καὶ διπλάσιον καὶ ἥμισον καὶ μείζον, τὸ δὲ πρὸς τι ὅλον πατὴρ υἱός, τὸ δὲ ποῦ ὅλον Ἀθήνησι Μεγάροις, ἐν οἰκίᾳ, ἐν ἀγορᾷ, τὸ δὲ 20 ποτε ὅλον χθὲς πέρυσιν, ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος, τὸ δὲ ποιεῖν ὅλον γράφειν τέμνειν κατεῖν καὶ ὄλωσ ἐνεργεῖν τι, τὸ δὲ πύσχειν ὅλον τέμνεσθαι κατεῖσθαι τύπτεισθαι, τὸ δὲ ἔχειν ὅλον κεκτῆσθαι ὠπλιῶσθαι, τὸ δὲ κείσθαι ὅλον κατακείται ἀνάκειται

rum animas alias in alia corpora immigrare, prout quaeque meruit, easque statim quibusdam peractis circuitibus in hunc mundum redire, ut sibi suae voluntatis specimen exhibeant. esse quasdam animas cum Iove, quasdam cum aliis diis. fatum quoque esse, sed non omnia fato fieri. ac Plato quidem tres totius philosophiae partes complexus, quarum prima de rerum natura, secunda de moribus, tertia de disserendi est ratione, huiusmodi opiniones tenuit. nomen Platonis habuit a latitudine pectoris (est enim Platon Graecis latitudo) vel, ut aliis videtur, ab orationis latitudine. vixit annos octoginta duos.

Decimus Aristoteles. is cum audivisset Platonem, artem philosophandi constituit. disserendi rationem subtiliorem redegit, principia omnium rerum statuens substantiam et accidentia, quorum illa omnium esset subiectum, haec in novem classes distinguerentur. substantiam, ut verbi causa deus, homo, animal, in quibus nimirum accidentia considerantur, qualitas, ut album, nigrum; quantitas, ut bicubitum, tricubitale, duplum, dimidium, maius; relatio, ut pater, filius; ubi, ut Athenis, Megarae, domi, in foro; quando, ut heri, superiore anno, decima Olympiade; actio, ut scribere, secare, urere, atque omnino agere aliquid; passio, ut secari, uri, feriri; habitus, ut possidere, armatum esse; situs, ut decumbere, accumbere, sedere, accipere. in

κἀθηται δέχεται. ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης σχεδὸν τὰ πλείστα συμ-
 P 161 φωνεῖ τῷ Πλάτωνι, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ἐπιδιαμέ-
 νειν γὰρ φησι, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν συναφανῆσθαι τῷ πέμπτῳ
 σώματι· ὑποτίθεται γὰρ οὗτος καὶ πέμπτον σῶμα μετὰ τῶν
 ἄλλων σωμάτων τῶν τεσσάρων, οἷον πνεῦμα· τὴν γὰρ ψυχὴν 5
 ὄλου τοῦ κόσμου φησὶν ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον
 αἰδιον, τὴν δὲ καθ' ἑκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανῆσθαι.

Ἔστι ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Ὠχου ἦν ὁ Ἀριστοτέλης, ἐτελεύτησε
 δὲ βιώσας ἕτη 87. ἐκλήθησαν δὲ οἱ μὲν ἀπὸ Ζήνωνος ἀπὸ τῆς
 ποικίλης στοῦς Στωϊκοί, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ 10
 ἔργου Περιπατητικοί· περιπατοῦντες γὰρ ἐν τῷ Λυκείῳ ἐποιοῦντο
 τὰς ζητήσεις.

B Ἐνδεκάτη αἵρεσις τῶν Στωϊκῶν. καὶ οὗτοι ὑπέθετο ἀρχὴν
 μὲν τῶν πάντων θεόν, καὶ τὸ καθ' εἰμαρμένην τὰ πάντα διεβε-
 βαιώσαντο. τὴν σελήνην λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι. σῶμα δὲ 15
 λέγουσι γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος·
 διὸ καὶ ψυχὴν αὐτὴν καλοῦσιν. ὁμολογοῦσι καὶ μετενσωμάτωσιν,
 ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν.

Δωδέκατος Ἐπίκουρος. οὗτος σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσιν δόξαν
 ἔθετο. ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν, κενὸν 20
 μὲν οἷον τὸν τόπον τῶν ἰσομένων, ἀτόμους τὴν ὕλην ἐξ ἧς τὰ
 πάντα. ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθουσῶν γενέσθαι καὶ τὸν θεὸν
 καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς μηδὲν μήτε γενέσθαι

plurisque omnibus Aristoteli cum Platone convenit, excepto de anima i-
 dicio. manere enim eam post corpus sentit, ac postea cum quinto corpore
 aboleri. ponit enim hic, praeter quattuor corpora, quantum quoddam,
 velut spiritum. animam enim totius mundi ait esse immortalem, ipsam-
 que mundum aeternum, singulorum autem animas, ut diximus, interire.

Vixit Aristoteles annos 70 et fuit tempore Artaxerxis Ochi. Ze-
 nonem secuti philosophi a porticu, quae ob picturae varietatem stoa
 Poecile Graecis dicitur, Stoici nominantur. Aristotelei autem Peripate-
 tici a deambulando, quod Graece peripatein dicitur: obambulantibus enim
 in Lyceo disputabant.

Undecima philosophorum secta Stoici. hi quoque deum principium
 omnium rerum statuerunt, contenderuntque omnia fato fieri. hanc di-
 cunt esse immortalem, corpus eius natum esse ex aëris circumdati refri-
 geratione. unde et Psychen, id est animam, eam appellant, cum psy-
 chos Graece frigus significet. numerum animarum definitum statuant,
 easque de corporibus in corpora migrare.

Duodecimus est Epicurus. is fere omnia his contraria censuit.
 principia rerum posuit atomos ac inane, hoc ut locum rebus natis reci-
 piendis, atomos ut omnium materiam. earum atomorum congressu et
 deum et elementa et quae in iis sunt omnia existitisse; neque quicquam

μήτε ἐστάναι εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων ἦν. ἀτόμους δὲ λέγουσι τὸ C
 λεπτομερέστερον, καὶ μεθ' ὧν οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον ἢ σημεῖον
 οὐδέν, οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία. τὸν δὲ θεὸν αἰδίδιον καὶ ἄφθαρτον
 ὄντα μεθ' ὅλως τινὸς προνοεῖν. καὶ ὅλως πρόνοια, φησὶν, οὐκ
 εἶστιν, οὐδὲ εἰμαρμένη, ἀλλ' αὐτοματισμῶ πάντα γίνεσθαι. τὸ
 δὲ οἰκητήριον τοῦ θεοῦ ἔξω τοῦ κόσμου εἶναι λέγει, ἐν τοῖς μετα-
 κοσμίοις οὕτω καλουμένοις τόποις· ἡσυχάζων γὰρ ἡδέεται ἐν τῇ
 ἀφροσύνῃ, καὶ οὔτε αὐτὸς βούλεται πράγματα ἔχειν
 οὔτε ἄλλω παρέχειν. τέλος δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν
 10 τὴν ἡδονὴν εἶναι φησιν, εἴτε τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας εἴτε
 τὴν κατ' ἀρετὴν. αἷμα δὲ καὶ τὰς ψυχὰς εἶναι, καὶ συνδιαλύε-
 σθαι τοῖς σώμασιν ὡσπερ καὶ συγγενῶνται. κρίσειν φησὶ μὴ εἶναι D
 μήτε δικαστήρια, ἀλλ' ἀνευθύνους εἶναι παντελῶς τοὺς τὰ ἄθεσμα
 δράσαντας.

15 Τρισκαιδέκατος Σέξτοι καὶ Πύρρωνες, ὁ μὲν μὴ εἶναι πάντη
 γνωστὸν καὶ καταληπτὸν ὁ Σέξτος δογματίζων, ἐπέχων καὶ ἐν-
 ιστάμενος· οὗτος καὶ πρὸς πᾶσαν ἀντίειπε τέχνην καὶ ἐπιστήμην.
 ὁ δὲ Πύρρων φιλόσοφος ὢν ἐφεκτικὸς ἔκαλεῖτο, ἐπιστάμενος κατὰ
 τοῦ ἕξεναντίας, φιλοσόφου καὶ τούτου ὄντος. οὗτος πάντα γνω- P 162
 20 στὰ καὶ καταληπτὰ ἔφασκεν εἶναι, καὶ οὕτω τὰ ἀλλήλων λογο-
 μαχοῦντες ἀνῆρουν.

Ἀκαδημαῖκοι καὶ Πυρρώνειοι ἄλλη αἵρεσις φιλοσόφων.
 ἐκλήθησαν δὲ Ἀκαδημαῖκοι διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς

sunt ortum aut constare nisi ex atomis. ita vocant tenuissima corpuscula,
 quae centro aut puncto nullo dividi possunt. deum immortalem nullius
 omnino rei curam gerere; neque esse aut providentiam ullam aut fatum
 aliquod, sed omnia fortuito evenire. habitationem deo assignat extra
 mundam, in iis quae ipse vocat intermundiis: ibi eum otiosum summa
 in voluptate agere, neque eum aut negotia habere velle aut aliis face-
 sere. finem bonorum, ac in quem sapientes tendant, voluptatem esse,
 sive eam quae mortales sequitur cupiditates, sive eam quae virtutibus
 comitatur. animas esse sanguinem, et cum corporibus ut nasci sic
 etiam interire. nullum iudicium exspectandum aut tribunal metuendum,
 sed impunes prorsus futuros qui flagitiose vixerint.

Decimus tertius Sextus et Pyrrho. Sextus quicquam cognosci aut
 percipi posse negavit, itaque sustinendam assensionem, et resistendum
 ei; idemque contra omnes artes atque scientias disputavit. Pyrrho
 autem philosophus ephecticus appellabatur, quod assensionem tolleret.
 disputabat enim contra alium philosophum, qui omnia cognosci ac com-
 prehendi posse contendebat. sic illi verbis altercantes, alter alterius
 refellebant opinionem.

Est ergo Academicorum et Pyrrhonorum philosophorum peculiaris
 secta, et Academici vocabantur, quod in Academia commorabantur.

αὐτοὺς ποιῆσθαι. ὣν ἄρξας ὁ Πύρρων, ὃφ' οὗ Πυρρώνειοι ἐπεκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταλήψιαν ὑπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν· οὐδὲν γὰρ εἶναι ἔλεγεν οὔτε νοητὸν οὔτε αἰσθητὸν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. 5

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ γενέσεως ταύτης, καθὼς ἐξεθέμεθα, ἔξεϊπον τῇ αὐτῶν δόξῃ, B κάτω δὲ τοῦ θεοῦ πάντες χωρήσαντες περὶ τῶν γινομένων οὐσιῶν ἠσχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγόντες καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προ- 10 κρίναντες, τὸν τοῦτων θεὸν καὶ δημιουργὸν οὐκ ἐπέγνωσαν. ἡμεῖς δὲ τῶν ἐφεξῆς ιστοριῶν πάλιν τὴν τάξιν ἀναλαβόντες τοῦ λόγου ἐχώμεθα.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη τεσσαρά-
κοντα (ἐπὶ τούτου Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο) μετὰ Λα- 15
ρεῖον Ἀρσάμον, ὃν διὰ τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς παρελίπομεν, βασιλεύσαντα ἔτη 5· ὃν καὶ ἀνείλεν Ἀλέξανδρος, καταλύσας τὴν βασιλείαν Περσῶν διαρκέσασαν ἔτη 81. αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος C πάσης γῆς σχεδὸν κυριεύσας ἐν Βαβυλῶνι τελευτῆ. διαιροῦνται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ βασιλεύουσι Πτολε- 20
μαῖος μὲν ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ καθέξης Πτολεμαῖοι 97 ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονυσίου, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτει, τῆς δὲ Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Παλαιστίνης

princeps eorum Pyrrho, a quo Pyrrhonii dicti sunt, nihil percipi posse affirmavit; iussitque in utramque partem disputare, de neutra quicquam pronuntiare: nihil enim vere neque animo neque sensu percipi, videri tantum hominibus ita habere.

Hi ergo omnes de universa natura et ortu ea senserunt ac tradiderunt quae rettulimus; infraque dei cognitionem subaistentes, in rerum caducarum natura studium occupaverunt cognoscenda, ad magnitudinem rerum creaturarum stupentes, easque pro numine ipso amplexi. ita alias aliam creaturae partem praeferentes, deum horum opificem non agnoverunt. nos autem deinceps sequentes historias persequi aggrediemur.

Ptolemaeus ergo Lagi filius Aegypti regnum annos 40 gessit (eius aetate Epicurus philosophus innotuit) post Darium Arsamis filium quem Romanorum regum causa referendorum omisimus, regno functum annos 6. quo interfecto Alexander Persicum regnum abolevit, tractum per annos 240. Alexander totius prope orbis terrarum imperium adeptus Babylone mortuus, regnum eius inter proceres divisum est. Ptolemaeus Lagi filius Aegypti regnum obtinuit; ac post eum Ptolemaei alii 13 usque ad Cleopatram Dionysii filiam. Asiam universam Antigonus occupavit: Assyriae Babylonis et Palaestinae regno potitus est Seleucus Nicanor;

Σελευκος ἐκράτει ὁ Νικάνωρ. μετὰ δὲ Σελεύκον ἐβασίλευσεν Ἀντιόχος υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλοι ἑ. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντιόχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος· ὅφ' οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἄλωσις Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰ Μακκαβαίων ἐπράχθη, καὶ τὸ 5 ἕρδον ἐμολύνθη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόφρησιν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῆ τὰ κακά, ὅφ' ὧν ἐξήλθε ῥίζα ἁμαρτωλῶς Ἀντιόχος ὁ ἐπιφανής, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος, ὃς ὑπάρχων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης, καὶ πολλὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνήγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πο- 10 θητόν, καὶ ἐκ πολλῆς οἰστρηλασίας καὶ ἀκολασίας εἰς τοὺς μίμους καθείς ἑαυτὸν ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξίν ἐπεμαίνετο. ὃς κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρούσης, ἠβουλήθη μίαν βασιλίαν ποιῆσαι τὴν τε Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. καὶ δὴ τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ ἐν ἕρμασι καὶ ἐλέφουσι 15 καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα Αἰγύπτου· ὃν καὶ τρέψας κατεκράτησε τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεις, καὶ πάσας ἐσχύλευσε.

Τῆς δὲ ἀγίας πόλιως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης διὰ P 163 τὴν τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, συνέβη 20 καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ' ἡμέραις μ' φαίνεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἱππεῖς τρέχοντας ἐνόπλους, διαχρύσους στολὰς ἔχοντας, καὶ προσβολὰς ἑκατέρων γινομένας καὶ ὄπλων κινήσεις καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμπεις παντοίοις εἶδεσιν ἀμφιάσεων τεθωρακισμένους. διὸ πάντες ἤξίον ἐπ' ἀγαθῷ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. ἦτις καὶ

enī successit Antiochus filius, et deinceps alii 15 usque ad Antiochum Epiphanem, Seleuci Philopatoris filium. hoc regnante Hierosolyma de-
nuo capta et res Maccabaeorum gestae templumque, uti praedixerat
Danielus, pollutum est. ea enim tempestate impleta est terra cala-
mitatibus, postquam radix peccatorum Antiochus Epiphanes Seleuci
Philopatoris filius prodit. is Antiochus acer homo et cupidus, multis
rapinis ac depraedationibus usus, argenti aurique magnas opes coegit,
ac vesania intemperantiaque eo prolapsus est ut inter mimos in con-
spectu omnium impudenter suae in mulieres libidini obsequeretur. idem
regno prospere eunte statuit suo regno Aegyptum adicere. itaque in
Aegyptum cum magno exercitu, curribus elephantis ac classe magna
profectus, bellum Ptolemaeo regi Aegypti intulit, eoque pulso urbes
Aegypti omnes cepit ac depraedatus est.

Et tempore cum sacra urbs Hierosolyma alta in pace incoleretur
Oniae summi pontificis pietate ac in malos severitate, per 40 fere dies
per totam urbem in aëre visi sunt equi auratis armis tecti aciesque ad-
versae inter se confligentes, utrinque motus armorum, omnisque generis
aureorum thoracum atque integumentorum fulgor. quod ostentum uti
bene verteret, omnes optaverunt: illud vero infelicem Antiochi adven-

προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου· ἀναζεύξας γὰρ μετὰ
 νίκης πολλῆς καὶ τεθρηιωμένος τὴν ψυχὴν παρέλαβε τὴν πόλιν
 δορυάλωτον, εἶτα προστάξαντος τοὺς στρατιώτας ἀφειδῶς κόπτεν
 B τοὺς παρυγκάνοντας ἀηρέθησαν χιλιάδες ρπ'. κατατολήσας
 οὖν καὶ εἰς τὸ ἅγλασμα εἰσελθὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στή- 5
 σας βωμῶν καὶ εἰδωλῶν βδέλυγμα ξηρωσέως, καὶ τὸν ναὸν μιάνας
 δι' ἀκαθάρτων θυσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσαγορεύσας,
 καὶ ἐφ' ἕψηλῷ τόπῳ καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἕνα
 ἕκαστον Ἑβραῖον καὶ κρείων χοιρείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύ-
 σθαι ἀναγκάζειν, εἰ δέ τινες μὴ θέλοιν, τούτους ἀναιρεῖσθαι. 10
 πολλῶν δὲ συναρπασθέντων, ἕξ ὧν Ἐλεάζαρ τις τῶν πρωτεόν-
 των γραμματέων, ἥδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάζετο μι-
 C ροφαγήσαι· ὁ δὲ τὸν μετ' εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ
 μύσους βίον ἀναδέξάμενος ἀθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσή-
 γετο, καὶ οὕτω μετὰ πολλῶν πρότερον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων 15
 ὑπαλλάξας τὸν βίον οὐ μόνον τοῖς νέοις ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι
 τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ ἀρετῆς κατέλιπε.
 μεθ' ὧν καὶ ἄλλοι τινὲς ἐπὶ ἀδελφοὶ μετὰ μητρὸς διαφόρως
 βασανισθέντες τὸν τοῦ μαστυρίου στέφανον ἐνδόξως ἀνεδήσαντο.
 ὕφ' ὧν ὁ τύραννος καταισχυθὲς καὶ μᾶλλον ἐκμανεῖς, τὰ ἱερὰ 20
 πάντα σκευὴ λαβῶν, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πᾶσαν
 τὴν πόλιν λαφυραγωγῆσας καὶ τὰ κτήνη κρεουργῆσας καὶ πολλὴν
 D φονοκτονίαν ποιήσας καὶ μεγαλορρημονήσας ἀνεχώρησεν εἰς Ἀν-

tum designabat. revertens enim ex Aegypto Antiochus, insigni victoria elatus esseratoque animo Hierosolyma adortus, vi expugnavit; militibusque imperavit ut ingularent in quoscunque incidissent, neque cuiquam parcerent. ita 180 milia Iudaeorum caesi sunt. ceterum eo temeritatis progressus est Antiochus, ut etiam in sacrarium superbissime intraverit, aramque ibi et simulacrum statuerit, abominandum vastitatis signum; templumque impuris profanatum sacrificiis aedem Iovis Olympii denominaverit. sedens porro in sublimi loco satellites iussit ut Ebraeos singulatim ad carnes suillas ac sacrificia simulacrorum gustanda adigerent, recusantesque interficerent. inter multos qui tum eius rei causa comprehendebantur, fuit etiam Eleazarus scribarum princeps, proventa iam aetate. is cum ad cibum nefarium urgeretur, mortem gloriosam vitae flagitio contaminatae praetulit, ac sponte sua in nervum sese abduci passus est; ubi multis prius ac foedis tortus cruciatibus, vitam finit, non adolescentibus modo sed et nati maioribus mortem suam magnanimitatis ac fortitudinis relinquens exemplum. post eum alii septem fratres una cum matre varie excarnificati martyrii coronam gloriose rettulerunt. ab his tyrannus turpitudinis convictus maiore furore exarsit; sacrisque omnibus vasis abreptis auriq̄ue et argenti vi immensa, et urbem totam depopulatus, mactatis etiam pecudibus et caede hominum magna edita, iactabundus Antiochiam rediit. post biennium

τιόχειαν. και μετα δύο ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας ἀπέ-
 στείλειν ἄρχοντα φορολογῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ὃς παρα-
 γενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως και λαλήσας εἰρηνικούς λόγους
 μετὰ δόλου πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ και εἰσελθὼν ἐπάταξεν αὐτὴν
 5 πληγῇ μεγάλῃ και καθελὼν τὰ τεῖχη πᾶσαν ἐνέπρησε, και τὸ μὲν
 ἱερὸν μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε, τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν
 Ἰουδαίων ἑλλησίσαι ἀφειδῶς κατέκτεινε. πολλοὺς οὖν ἀνελὼν
 ἀπῆλθεν, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους.
 Μαθθίας δὲ τις ἱερεὺς ἔχων υἱοὺς πέντε, ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακ- P 164
 10 καβυῖος ἐτύγγανε, ζήλου πλησθεὶς και ὀρμησίας κατὰ τοῦ ἄρχον-
 τος ἀνείλεν αὐτόν. και συναγαγὼν ἕπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπέρ-
 χεται και κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων,
 και τοὺς ἀποστάντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ. ὁ δὲ γε Ἀντίοχος ἀκό-
 σμως τε και ἡττημένος ἐκ τῆς Περσίδος τὴν ὑποστροφὴν ποιού-
 15 μενος, ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀρρωστήσας ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους
 ἑαυτοῦ “ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, και συμ-
 πέπτωκα ἀπὸ τῆς μεριμνης. νῦν οὖν μιμνήσκομαι τῶν κακῶν ὧν
 ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ. ἔγνω ὅτι χάριν τούτων εὔρον τὰ κακὰ
 ταῦτα, και ἰδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γῆ ἄλλοτριά.” και συνέταξε τὸν
 20 ἄρματηλάτην αὐτοῦ ἱλαίειν ἀνευδότης, ἐπαισθανόμενος ἐναργῶς B
 τῆς ἄνωθεν κρίσεως τὴν τιμωρίαν. συνέσχε γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος
 ἀληθῶν τῶν σπλάγγων· συνέβη δὲ πεσεῖν αὐτὸν και ἀπὸ τοῦ
 ἄρματος ῥόλιζ φερόμενον, και δυσχερεῖ πτώματι περιπεσεῖν, και
 πάντα τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη, ὥστε και σκώλη-

expeditionem in Persas parans legatum misit, qui Hierosolymis tribu-
 tum exigeret. is cum magnas adduxisset copias, astu pacata omnia lo-
 quens urbem intravit, inque ea crudeliter caede grassatus muros deiecit
 urbemque incendit; templum quoque impiis sacrificiis opplevit, et Iudaeos
 qui Graecis ritibus uti recusarent, promiscue occidit; ablitque relicto
 praefecto qui Iudaeos torqueret. at sacerdos quidam nomine Matthias,
 quinque filios habens, quorum unus fuit Iudas Maccabaens, indignitate
 rei stimulatus in praefectum impetum fecit, eoque trucidato omnes suos
 congregavit, Graecorumque incestas aras subvertit, et eos qui a lege
 divina desciverant interemit. sed Antiochus turpiter ex Perside rever-
 tens, accepta clade, prae nimio moerore in morbum incidit, familiaribusque
 suis fassus est se in somno torqueri ac sollicitudine confici: nunc
 se recordari quae Hierosolymis maleficia exercuisset, et sentire propter
 ista in has se calamitates devenisse, inque alieno solo perire. simul
 aurigae suo mandavit ut citato cursu pergeret, peraspicue animadvertens
 divinitus immissum supplicium. vexabatur insanabili intestinorum do-
 lore. accidit autem ut de curru praiceps cum impetu deturbaretur,
 eoque casu afflicti omnia membra corporis excruciantur, ac vermes

κας ἐμβρῶσαι καὶ ἐν δόυναις μείλιταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας. καὶ οὕτως αἰσχίστῳ μὲρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψε.

Μετὰ δὲ Ἀντίοχον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, υἱὸς αὐτοῦ, ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τοὺς φρουράρχας 5 Ἀντίοχου τροπώσασίαις ἐπελθεῖν καθ' αὐτοῦ Ἀντίοχον παρεσκεύασε μετὰ χιλιάδων ἰππέων ἑξοσὶ καὶ πεζῶν χιλιάδων ἑκατὸν καὶ ἄρμάτων τριακοσίων καὶ ἐλεφάντων νέ' γυμνασμένων πρὸς πόλεμον. 8ς καὶ διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὰς φάλαγγας παρέστησεν ἑκάστῳ ἐλέφαντι ἄνδρας χίλους τεθωρακισμένους ἐν ἄλυσιδωτοῖς, καὶ περικεφαλαῖαι χαλκαὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἰππεῖς ἐκλεκτοὶ πεντακόσιοι διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ, καὶ πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμειος ἑνοπλοὶ τριακοντιδύο. ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσαῖς ἀσπίδας καὶ τὰ ἄρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλῃ καὶ ἰσχυρὰ λίαν. καὶ ὡς ἐπέτεινεν ἡ μάχη, Θεασάμενος Ἐλεάζαρ ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα πεπρωμένους τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἔνα 15 δ' ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων καὶ βασιλικοῖς θώραξι καθωπλισμένον, καὶ νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐκπη-20 δήσας τῆς παρατάξεως ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἠπέδν, καὶ πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα ἐκκαθίσαι καὶ συντριψαὶ αὐτὸν τὸ θηρίον ἐποίησεν. ὅπερ Ἰούδας Θεασάμενος καὶ κραταῦστερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔφυγε. 25

quoque erumperent, gravissimisque doloribus carnes etiam deciderent. ita ille vitam in aliena terra cum turpissima morte commutavit.

Successit filius Antiochus Eupator. hic adversus Iudam Maccaebanum, quod is regia praesidia deiocisset, ingentem duxit exercitum, viginti milia equitum, pedites 10000, currus 300, elephantos ad bellum exercitatus 55. aciem ita instruxit ut divisit in phalanges elephantis cuivis 1000 viros loriceis et cassidibus aereis armatos adiungeret ac 500 delectos equites: gestabat quivis elephante turrim ligneam, inque ea armatos viros 32. cum solis radii in aurata scuta, et currus incidissent, eorum reflexu montes splenduerunt. acre tum et magnum est commissum praelium. quod cum maxime ferveret, Eleazarus frater Iudae cernens ardere elephantos supraque eos sagittarios, unum eorum videns reliquis sublimiorem ac thoracibus regis armatum, et suspicatus eo regem ferri, extra ordines sese proripuit, inque cuneum hostium sese immittens, multis circa elephantum occisis belluam subiit, ventremque eius feriit; quo ex vulnere bellua concidit, ipsumque ruina oppressit. Iudas cum hoc videret et pugnam sibi iniquam esse sentiret, Hierosolymam

καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος ἐπολιόρκει ταύτην. εἶτα λόγους εἰρη-
 κούς μεθ' ὄρκων ποιησαμένου, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς
 πόλεως. ὃ δὲ εἰσελθὼν καὶ τὸν ὄρκον παρασπονθήσας καὶ τὸ
 τεῖχος τέλειον καταστρέψας καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας εἰς Ἀν-
 5 τιώχειαν ἐπέστρεψε. μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας τρισὶν ἔτεσι τὴν P 165
 θρησκείαν ἀλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτήσατο, καὶ πολέμους
 πολλοὺς ἐπιδειξάμενος καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος καὶ τῆς
 χώρας ἄπυντας ἀπελάσας τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὸν ναὸν ἰκκαθάρας
 γνώμη παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχιερωσύνην παρ-
 10 λαβε.

Τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα δωρεῖτο πρώην ὑπὸ ὑπάτων
 ἐπὶ ἔτη τξδ' ἕως Ἰουλίου Καίσαρος τοῦ μὴ γεννηθέντος· τῆς
 γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ' μηνί, ταύτην ἀνασχί-
 15 σαντες ἐξέβαλον αὐτόν, ὃθεν καὶ λέγεται Καῖσαρ, ὃ ἐστὶν ἀνα-
 15 τομή. ἀφ' οὗ Καίσαρες καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγο-
 ρεύθησαν.

Τῷ δὲ εἰσῆ' ἔτει τοῦ κόσμου Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου B
 Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ἐβασίλευσεν ἔτη λγ', ὃς καὶ τὴν μετα-
 βολὴν τῶν θείων γραφῶν καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν Χαλδαϊκῶν Αἰ-
 20 θηοπτικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμουμένων βιβλίων,
 πασῶν τε ἀλλογλώσσων οὐσῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μετε-
 ποίησε διὰ τῶν ὀ σοφωτάτων Ἑβραίων· ὡς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν
 Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἐναπέθετο. γέγονε δὲ ἡ μετα-
 25 βολὴ πῦσα τῶν Ἑβραϊκῶν βιβλίων ἐν ὄλαις ἡμέραις οβ'. ἐπὶ τῷ

8 τοῦ] τοῦς?

profugit. eum insecutus Antiochus urbem obsidione cinxit. post pace
 composita et dato iureiurando admissus in urbem ab Iuda, violato iu-
 ramento, muros prorsus deiecit, ac incolis spoliatis Antiochiam rediit.
 post haec triennio Iudas avitam religionem pene obsoletam instauravit,
 bella magna gessit, tropaeaque praeclara erexit, et Iudaea Antiochi du-
 cibus omnibus profligatis temporeque repurgato totius populi consensu
 pontifex maximus factus est.

Res Romana primum a consulibus administrata fuit per annos 364
 usque ad Iulium Caesarem. hic quia non fuit natus, sed matre eius
 nono post conceptum foetum mense mortua eius utero dissecto extractus,
 ab ea incisione cognomen Caesaris habuit, quod ab eo in omnes Ro-
 manorum reges transiit.

Anno mundi 5211 regnum Alexandriae et Aegypti Ptolemaeus Phila-
 delphus inivit, gessitque id annos 38. hic sacras literas, sed et reli-
 quos Chaldaicos Aegyptiacos Romanos aliisque linguis scriptos libros,
 opera doctissimorum Ebraeorum in Graecum sermonem transcripsit,
 libros numero ad 100000; eosque in sua Alexandrina bibliotheca repo-
 suit. Ebraicorum librorum translatio diebus omnino 72 absoluta est.

Georg. Cedrenus tom. I.

19

κάλλει τοίνυν τῶν θείων γραφῶν ἐκπλαγέντος τοῦ βασιλέως καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει, παρόντος καὶ Μενεδήμου φιλοσόφου καὶ C Δημητρίου Φαληρέως ἡρώτα ὁ βασιλεὺς ὅτι πῶς τοιοῦτων ὄντων τῶν θείων λόγιον, οὐδείς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος ὅτι οὐδείς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἕψασθαι διὰ τὸ καὶ Θεόπομπον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν παραφροσύνῃ κρητηθῆναι καὶ ὄναρ ἰδεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτῷ συνέβη περιειργασμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεόδοκτον τὸν τῶν τραγωιδιῶν ποιητὴν ἐν ἐνὶ δράματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν βίβλων τούτων τυφλωθῆναι. ἑκατέρους δὲ ἀποσοχόμενους τοῦ τολμήματος καὶ τὸ 10 θεῖον ἔξεμμενισαμένους ὑγιεῖς γενέσθαι.

Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ὁ φιλαδέλφου καὶ Ἀρσινόης, ἔτη κς'. κατὰ τοίτους τοὺς χρόνους Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιραχ ὁ τῆν Σοφίαν συγγράψας παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο.

D Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ὁ τοῦ εὐεργέτου υἱός, ἔβασί-15 λευσεν ἔτη ις'. ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων αἰχμάλωτος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαχθεὶς τοιοῦτόν τι ἔπαθεν. οὗτος προσέταξε τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς ἔλεφαντας φ', οὓς εἶχε, ποτίσαι οἶνον λιβανωτόν, ὅπως ἅπαντας τοὺς Ἰουδαίους δι' αὐτῶν ἀπολέσῃ· ἐξα- μένων δὲ ἐκείνων οἱ ἔλεφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ δῆ- 20 μους ἐμπηδήσαντες πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχοῦσῃ μανίᾳ κατέσφαξαν· καὶ οὕτω σωθέντες μετ' εὐχαριστίας ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια.

rex pulchritudine sacrae Scripturae stupefactus, proceribus praesentibus unaque Menedemo philosopho et Demetrio Phalereo, quaesivit quidam esset causae quod sacrarum literarum, quarum tanta sit dignitas, nemo historicorum aut poetarum mentionem fecerit. respondit Demetrius neminem eas fuisse ansum attingere, quando Theopompus etiam scrutari eas aggressus mente captus fuerit, ac per insomnium monitus id sibi accidisse quod curiose sacras res inquirere conatus fuisset, et Theodectes tragoediarum scriptor in quadam fabula sacrorum librorum facta mentione excaecatus fuerit, uterque autem horum ab incepto desistens Deum placaverit ac sanitati restitutus sit.

Ptolemaeus Energetes, Philadelphi et Arsinoae filius regnavit annos 26. eo tempore Iesus Sirachi filius qui Sapientiam scripsit, apud Hebraeos celebris fuit.

Ptolemaeus Philopator Energetae filius regnavit annos 17. sub hoc cum populus Iudaeus esset captivus in Aegyptum abductus, mira res evenit. mandavit rex satellitibus ut 500 elephantos vino libanotico inebriatos Iudaeis immitterent, itaque universos obtulerent. sed Iudaei dum precantibus elephantum in ipsos milites ac Aegyptios sese converterunt, magnamque per furorē multitudinem interfecerunt. Ita Iudaei servati cum gratiarum actione in patriam dimissi abiverunt.

Πτολεμαῖος ὁ ἐπιφανής, ὁ τοῦ φιλοπάτορος υἱός, ἔβασί- P 166
 λευσεν ἔτη κδ'. Πτολεμαῖος ὁ φιλομήτωρ, ὁ τοῦ ἐπιφανοῦς υἱός,
 ἔτη λε'. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος τοὺς Μακκαβαίους μὴ βουλομέ-
 νους μιροφαγεῖν ἐκόλαζεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευσεν Ἰούδας Ὑρκα-
 νὸς καὶ Ἀριστόβουλος. καὶ ἕως αὐτοῦ τοίνυν τοῦ Ὑρκανοῦ ἡ βα-
 σιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἦν. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώ-
 δης ὁ ἀλλόφυλος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὃς καὶ πλησιάζει τῇ Χριστοῦ
 παρουσίᾳ. καὶ Ὑρκανῶ μὲν συνεμάχει τὸ δημοτικόν, Ἀριστο-
 βούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. ἦν δὲ τις Ὀνίας δνόματι εὐσεβῆς καὶ δίκαιος,
 10 καὶ ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς καὶ ἀνομβρίαν ἔλυσέ ποτε εὐξάμενος· τοῦ-
 τον ἠνάγκασεν εὐξασθαι περὶ νίκης. ὁ δὲ ἠῤῥατο λέγων "Θεὲ B
 κύριε δεσπότης, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων σοῦ μήτε τοῖς
 ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου βοηθήσης." τοῦτον δὲ εὐθέως οἱ ἄμιοι
 καὶ ἀσεβεῖς ἐλίθασαν. καὶ παρευθὺς τῆς θείας δίκης τούτους
 15 μετελθούσης ἦλθε κατ' αὐτῶν Πομπήϊος Ῥωμαίων στρατηγὸς καὶ
 τὴν πόλιν ἐπόρθησε. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων δι'
 εὐσεβείας οὐδενὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ἤψατο, καθὼς πολλῶν χρη-
 μάτων ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀνακαθάραι τὸ ἱερόν καὶ τὰς θυσίας ἐπι-
 τελεῖν προσέταξεν. ἔπεμψε δὲ Ἀριστόβουλος δῶρον Πομπήϊῳ
 20 ἄμπιλον χρυσοῦν διακοσίων ταλάντων.

Πτολεμαῖος ὁ δευτέρος εὐεργέτης ἔτη κθ'. Πτολεμαῖος ὁ C
 φύσκων δι' ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικληθεὶς ἔτη ιζ' μῆνας ε'.
 Πτολεμαῖος Ἀλεξᾶς ἔτη ι'. Πτολεμαῖος ὁ δευτέρος σωτήρ, ὁ

Ptolemaeus Eriphanes, Philopatoris filius, regnavit annos viginti
 quattuor. huius filius Ptolemaeus Philometor triginta quinque. hoc
 regnante Antiochus Maccabaeos illicito cibo vesci recusantes supplicis
 affecit. tunc sacerdotio funeti sunt Iudas Hyrcanus et Aristobulus.
 usque ad hunc Hyrcanum regnum Israelicum duravit. huius regnum a
 Romanis obtinuit Herodes alienigena, Christi adventui vicinus. Hyr-
 cano favebat populus, Aristobulo sacerdotes. erat autem quidam Onias
 nomine inter sacerdotes, pius ac iustus, et qui aliquando pluviam pre-
 cibus elicuerat. hunc coegerunt victoriam petere a deo. is ergo sic
 est precatus "domine deus, neque populo contra sacerdotes neque his
 contra populum auxilium fer." eum statim crudeles illi atque impii la-
 pidibus obruerunt. insecuta est statim vindicta divina, venitque Roma-
 norum imperator Pompeius, et urbem cepit. ingressusque in sacrarium
 intimum pietate ductus nihil sacrae suppellectilis attigit, quamvis esset
 permulta ibi. quin et repurgari sanum et sacrificia peragi iussit.
 Aristobulus Pompeio dono misit vitam auream, 200 talenta appen-
 dentem.

Ptolemaeus Euergetes secundus regnavit annos viginti novem. Pto-
 lemaeus, qui a tumiditate corporis Physcon est nominatus, 17 a. Pto-
 lemaeus Alexas annos 10. Ptolemaeus Soter secundus, secundi Euer-

νιὸς τοῦ δευτέρου εὐεργέτου, ἔτη κθ'. Κλεοπάτρα ἔτη η'. Πτο-
 λεμῖος ὁ νέος Διόνυσος ἐβασίλευσεν ἔτη λ'. Κλεοπάτρα ἡ τοῦ
 νέου Διονύσου θυγάτηρ τελευτήσαντα διαδέχεται πατέρα, καὶ
 συμβασιλεύει αὐτῇ Πτολεμῖος ὁ ἀδελφός· τοῦτον διενεχθέντα
 πρὸς αὐτὴν ἀνελοῦσα μόνη κατέσχε τὴν ἀρχήν, καὶ βασιλεύει 5
 ἔτη κβ'. ὅτι ἐν τῷ ἄρισθμῳ τῶν χρόνων ὁ μόνα ἔτη τῆς βασι-
 λείας αὐτῆς δεῖ ἀριθμεῖν.

Τῆς Ἀσίας πρῶτος βασιλεὺς Ἀντίγονος γενόμενος Ἀντιγο-
 D νίαν ἔκτισε τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ ποταμῷ. ταύτην Σέλευκος ἐπι-
 κτίσας ὁ Ἀντιόχου πατὴρ Ἀντιόχειαν ὠνόμασεν· ἡ δὲ ἔστιν ἡ με-
 γάλῃ Ἀντιόχεια. οὗτος ὁ Σέλευκος καὶ Λαοδίκειαν ἔκτισε καὶ
 Σελεύκειαν, Ἀπάμειαν, Ἐδεσαν, Βέρροϊαν, Πέλλαν καὶ Βαβυ-
 λῶνα παρεστήσατο. καὶ ἐν ταῖς νέαις πόλεσι Ἰουδαίους συνῴκι-
 σεν Ἑλλησι.

Ἵτι ὁ διαφανῆς λεγόμενος Ἐρασίστρατος ἰατρὸς διέγνω Ἀν-
 15 τίοχον τὸν Σελεύκου παῖδα δεινῶς νοσοῦντα διὰ τὸν πρὸς τὴν τοῦ
 πατρὸς γαμετὴν ἔρωτα, θυγατέρα Δημητρίου· ὅθεν Σέλευκος τῷ
 πάθει περιαληγῆσας παραχωρεῖ τῷ παιδί Ἀντιόχῳ τῆς γαμετῆς.
 οὗτος Ἀντιόχος ὁ λεγόμενος σωτὴρ ἔσχεν ἐκ τῆς θυγατρὸς Δημη-
 P 167 τρίου, γαμετῆς δὲ Σελεύκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στρατονίκης ἄρ-20
 σενά υἱὸν τὸν ἐπικληθέντα Θιόν, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν μετ' αὐτὸν
 Συρίας καὶ Ἀσίας ἔτη ιε'.

Ἐν τῷ ῥοπα' ἔτει τοῦ κόσμου Νικομήδης βασιλεὺς Βιθυ-
 νῶν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νικομήδειαν ἔκτισε, πρῶτην καλουμέ-

getis filius, annos 29, Cleopatra 8, Ptolemaeus iunior Dionysius 30.
 Cleopatra huius filia patri successit, collega regni fratre Ptolemaeo,
 quem illa oborto dissidio necavit, annosque 22 regnum tenuit. sed in
 temporum supputatione quattuor tantum anni regni huius Cleopatrae
 numerandi sunt.

Asiae regno primus Antigonus potitus Antigoniam urbem ad Oron-
 tem fluvium condidit. hanc Seleucus Antiochi pater refecit ac Antio-
 cheam nominavit. haec est Antiochea magna. Idem Seleucus condidit
 etiam Laodiceam Seleuciam Apameam Edessam Berroeam Pellam et
 Babylonem recepit, inque novis urbibus Iudaeos cum Graecis habi-
 tare iussit.

Erasistratus medicus, cognomine Diaphanes, deprehendit Antio-
 chum Seleuci filium graviter aegrotare, quod novercam deperisset, De-
 metrii filiam. et Seleucus filii morbum aegerrime ferens ei uxorem suam
 concessit. is Antiochus Seleuci filius ex patris sui coniuge Stratonica,
 filia Demetrii, filium genuit cognomento deum, qui post ipsum Syriae
 et Asiae regnum annos 15 tenuit.

Anno mundi 5281 Nicomedes Bithyniae rex Nicomediam urbem de
 suo nomine condidit, quae ante Astacus fuit dicta. Antiochus Epipha-

την Ἀστυκόν. Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανῆς βασιλεὺς Συρίας τὴν Ἱεροσαλήμ πορθῆσας καὶ τὸν ναὸν βεβηλώσας Διδὸς Ὀλυμπίου βδέλυγμα ἐν αὐτῷ ἀνεστήλωσε κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείας, ἦγον τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως.

5 Ὅτι ῥο' ἔτη ἐτελεσφόρουσαν Ῥωμαίοις Ἰουδαῖοι ἀπὸ Σελεύκου.

Ἰούλιος Καίσαρ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναρρηθεὶς ὑπατος, εἰς τὴν ἀνατολὴν σὺν πολλῇ ἀνελθὼν δυνάμει καὶ πολλοὺς τῶν αὐτόθι τροπῳσάμενος
10 καὶ ὑποφόρους καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητάς. Ἀντίπατρον μὲν σὺν τὸν Ἀσκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. υἱὸς δὲ ἦν Ἀντίπατρος Ἡρώδου τινός, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροδούλων. παῖδα δὲ ὄντα ποτὲ τὸν Ἀντίπατρον ληστὰι ἀναρ-
15 πύσαντες Ἰδουμαῖοι κατεῖχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ κομειῖσθαι ὑπέληφότες· τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἔσχατον πενίας ἐληλακότες ἔμεινε παρὰ τοῖς ἀρπάσασιν δουλεύων καὶ τοῖς ἐκείνων ἔθεσι τρεφόμενος.

Ἀναρεθέντος δὲ τοῦ Ἀντιπάτρον φαρμάκῳ βασκανίᾳ τῆς
20 πολλῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ Βαλίου τινός Ἰουδαίου, διαδέχονται οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχήν, Ἡρώδης καὶ Φασάϊλος. καὶ ὁ μὲν τὴν Ἰδουμαίαν καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἐκληρώσατο γῆν, τὴν δὲ Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. γυνὸς δὲ ὡς Ἕρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαβὶδ τάφον ἀνοίξας τρισχίλια ἔλαβε
25 τάλαντα, ἤνοιξε καὶ αὐτός, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὔρε, κόσμον

nes rex Syriae, Hierosolymis captis ac populatis, templum profanavit, inque eo abominabile Iovis Olympii constituit simulacrum, quod Danieli vaticinio desolationis seu vastitatis abominabile signum dicitur.

Annos a Seleuco 170 Iudaei Romanorum fuerunt tributarii.

Iulius Caesar quarto anno regni Cleopatrae consul creatus cum magno exercitu in Orientem venit, multisque ibi victis et stipendiariis factis suos provinciarum constituit procuratores. ita Antipatrum Ascalonitam praefecit Palaestinae. fuit is filius cuiusdam Herodis, inter aeditores censi et eos qui ibi Apollinis fano inserviunt. atque hunc puerum quondam Idumaei praedones rapuerant, spe pro ipsius missione mercedis accipiendae: sed quia pater erat pauperrimus, Antipater apud ipsos servus remansit, ipsorumque moribus institutus est.

Cum Balichus quidam Iudaeus Antipatrum veneno sustulisset, tantam ei felicitatem invidens, filii Antipatri hereditatem regni adierunt, Herodes atque Phaelus, ea lege ut hic Idumaeam et Hierosolymicam sortiretur territorium, ille Iudaeam et Galilaeam. et Herodes cognito Hyrcanum, qui ante ipsum regno fuerat functus, Davidi sepulchro aperto tria talentorum milia abstulisse, ipse quoque sepulchrum id ape-

δὲ χρύσειον καὶ κειμήλια πολλὰ ἀνελετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρω χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος ἐτίθησαν, πῦρ ἐξελεθὼν δύο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε.

D Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰούλιος τῆς Κλεοπάτρας κρατύνει τὴν ἀρχήν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀναστειλας τὰς ἐπιβουλὰς.⁵ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἅπαντα διοικησάμενος ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μοναρχήσας.

Ἵτι ὁ Ἰούλιος μὴν Κυντῆλιος ἐλέγετο, μετονομάσθη δὲ παρὰ Ἀντωνίου διὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτῷ Γάϊον Ἰούλιον. ὁ δὲ Σεξτίλιος ἀπὸ Ἀγούστου Ἀγούστος, ὃ ἐστι σεβαστός.¹⁰

Ἵτι κάρμινα παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη καὶ καρμεντία ἢ μαρτεία.

P 168 Ἵτι τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ῥωμαῖοι καλάνδας καλοῦσι· νόνας δὲ καὶ εἰδοῦς ἐπὶ μὲν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου Ἀπριλίου τε καὶ Ἰουνίου καὶ Ἀγούστου καὶ Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεβρίου τὰς μὲν νόνας λέγουσι ἐ τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς ἰγ' τοῦ μηνός, ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου τὰς μὲν νόνας τὴν ζ' τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς τὴν α' τοῦ μηνός. καλάνδας τοίνυν Ἰανουαρίου εὐφροσίων τὴν α' Ἰανουαρίου νομίσεις. ἔτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην καὶ πρὸ μιᾶς νοσῶν²⁰ Ἰανουαρίων τὴν δ', διὰ τὸ τὴν ε', ὡς ἔφημεν, νόνας καλεῖσθαι μετὰ δὲ τὴν ε' εἰποῖς ἂν πρὸ ἧ' εἰδῶν Ἰανουαρίων, ἦγον τῆ' ε'

19 καλάνθη P

rui: sed nihil pecuniae, verum ornamenta aurea et reposita donaria multa repperit atque asportavit. cumque conatus esset interius penetrare, ubi Davidi et Solomonis corpora erant reposita, ignia erupit duosque satellitum interfecit.

Julius cum in Aegyptum venisset, insidiis evitatis quas ipsi adversarii tetenderant, Cleopatrae regnum in suam redegit potestatem, rebusque per Orientem constitutis Romam rediit, solus toti rei publicae imperaturus.

Julius mensis ante Quintilis dicebatur. Iulii nomen ei ab Antonio impositum est ideo quod isto mense C. Iulius natus fuerat. Sextilis ab Augusto Augustus est denominatus.

Carmentae fatidicae mulieri nomen obtigit a vaticiniis, quae carmina Romanis dicuntur.

Primam mensis diem Romani Kalendas appellant, Nonas quintam mensis diem, et Idus decimam tertiam. nisi quod Martii Maii Iulii et Decembris Nonas septima, Idus decima quinta die constituunt. itaque ubi Kalendas Ianuarias leges, primam Ianuarii diem intellige. tertia vocatur a. d. tertium, et quarta pridie Nonas Ianuarii, quia, ut dixi, quinta est Nonis Ianuarii. sextam appellabis a. d. 8 Idus Ianuarii.

τούτου, και πρὸ ἑπτὰ πάλιν τῆ ζ', και ἐξῆς ὁμοίως, διὰ τὸ τὴν γ' Β' Ἰανουαρίου εἰδοῦς Ἰανουαρίου λέγεσθαι. τὴν δὲ ιδ' τούτου εἰ-
ποις ἂν πρὸ ιθ' καλανδῶν Φεβρουαρίου, τὴν δὲ ιε' πρὸ ιη', και
ἐξῆς κατὰ τὸν τρόπον μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου· εἴτα
5 ἑρεῖς καλάνδης Φεβρουαρίου. εἴτε δὲ και ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν
ὁμοίως.

Ἔτι ὅτι Ῥωμαῖοι κίβους τὴν τροφήν ἐκάλουν· ἐξ ὧν και Ἰανὸν
Κιβουλλιον διὰ τὸ εὐωχιαστικὸν και Ἰανὸν Κυρῖνον ὡσανεὶ πρό-
μαχον, και Κορσαῖον ἀντὶ τοῦ ὄδατον και πατρικιον αὐτόχθονα.
10 Δίον ὁ Ῥωμαῖος ἀρχαῖόν τινα ἤρωα Ἰανὸν λέγει, διὰ τὴν τοῦ
Κρόνου ξένισιν λαβόντα τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων και τῶν προὔπ-
αρχόντων, και διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· C
ἐξ ὧν τὸν τε μήνα κληθῆναι Ἰανουάριον, και τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν
ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γίνεσθαι.

15 Φέβρουαν θεῖαν τινα καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥω-
μαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν φεβροῦον τὸν
καταχθόνιον τῆ Θούακων φωνῇ λέγει. ὁ δὲ Λαβεῶν ἀπὸ τοῦ
πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβρους γὰρ παρὰ Ῥω-
μαίοις τὸ πένθος προσωγορεύεται. κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικο-
20 μένους ἐτίμων, και φεβρουᾶραι τὸ καθῆραι.

Ἔτι τὸν Μάρτην οἱ Ῥωμαῖοι μόρτην ἐκάλουν οἰονεὶ θάνα-
τον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀρρένων και μόνων τιμώ-
μενον, ἢ ἐκ τοῦ μάργασθαι, κατὰ Φιλόξερον. καλεῖται δὲ Al-
30 γυπτιαστὶ Ἐρτωσί· τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζυρογονίαν

septimam a. d. 7, octavam a. d. 6, et cetera. quia decima tertia dies
Idus vocatur. decimam quartam scribes a. d. 19 Kalendas Februarias,
decimam quintam a. d. 17 Kalendas Februarias; itaque progredieris
usque ad primam Februarii diem, quae nominatur Kalendae Februarii.
eodemque modo de reliquis mensibus iudicabis.

A cibo Ianus Romanis Cibullius est dictus, quia convivia iuvat. est
et Ianus Quirinus dictus veluti propugnator, et Consaens quasi itinera-
rius, et Patricius ut indigena. Dio Romanus antiquum quendam heroem
nomine Ianum ait, eo quod Saturno hospitium praebuisset, praeterito-
rum ac futurorum notitia fuisse praeditum. ideo eum a Romanis bi-
frontem pingi. mensem ab eo Ianuarium dictum, eumque anni princi-
pium esse,

Februam deam quandam piacularem Romani crediderunt esse.
Anysius libro de mensibus Etrusca lingua februm appellari ait eum
qui est apud inferos. Labeo Februarium a dolore dicunt autumat,
quia februs Romanis dolor dicatur. eo mense defunctos honorabant.
februare porro est purgare.

Marti nomen Romani imposuerunt a morte, aut quod artium sit
motor, aut quod a solis maribus colatur. aut a μάργασθαι, pugnando,
secundum Philoxenum. lingua Aegyptia vocatur Ertoasi, quod vocabu-

καὶ πάσης οὐσίας καὶ ἕλης, κατὰ φύσιν καὶ δύναμιν διατακτικὴν ζωογονικὴν.

Ἐπιεικὴς ἢ ἐπιεικὴς δόσις λέγεται, μιλιαρῖσι δὲ ἀπὸ τῆς μιλιαρῖας ἤγουν στρακειας· ὁ γὰρ Σκιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιαρῖσια κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, ὡς ἂν Ἰννίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένον.

Ἐπιεικὴς τὸς διαβόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι Ῥωμαῖοι.

Ἐπιεικὴς ὁ σωματοφύλαξ ἐστίν, ὁρατῶν ἢ προσφώνησις, καὶ φαυρικῖσι οἱ τῶν ὄπλων δημιουργοί. 10

P 169 Ἐπιεικὴς τὰς σώφρονες γυναῖκας ματρῶνας ἐκάλουν, οἱ δὲ Ἕλληνας οἰκοδεσποίνας. αἱ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ὀμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορρίζουν, οὗς ἔτι καὶ νῦν ματρωνῖκια καλοῦσιν. 15

Ἐπιεικὴς Ἕλληνων οὗτοι, Βελλεροφόντης Σθενεβοίας καὶ Τέλης Ἀλφειβοίας καὶ Πηλεὺς Ἀστυδαμείας καὶ Ἰππόλυτος Φαίδρας.

Ἐπιεικὴς ἡ ἀὐτὴ παρὰ Χαλδαίοις ἐρμηνεύεται φῶς νοσητῶν τῆς Φοινικῶν γλώσση· καὶ Σαβαὼθ δὲ ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πύλους, τουτέστι 20 σὺν ὁ δημιουργὸς Θεός.

Ἐπιεικὴς ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς παρὰ Ἀττικοῖς, ἔννη δὲ ἡ τελευταία. καλάνθη ἢ νεομηνία, ἀπὸ τοῦ καλεῖν ἐν αὐτῇ τὸν ἱερεῖα

lum omnis generis procreationem vitalem designat, vimque omnis naturae et materiae permutatricem ac vivificam.

Kerdos, Latine lucrum, id quod datur ad tempus, dicitur. miliarisia autem a militia: Scipio enim auro destitutus, et urgente Annibale, militibus ea paravit atque distribuit.

Delatores quos Romani vocant, ii Graecis sunt diaboli et sycophantae.

Spatharius Romanis est corporis custos. oratio compellatio. fabricenses armorum opifices.

Romani pudicas mulieres matronas appellant, Graeci dominas familias. eae tantopere verecundiae studebant ut ne conversarentur quidem cum vulgaribus mulieribus, sed in balneis extra multitudinem sibi quiescentia quaedam deligerent loca, quae etiamnum Matronalia dicuntur.

De Graecis casti fuerunt Bellerophontes, qui Sthenoboea, Tenes, qui Alpheisiboea, Peleus, qui Astydamea, et Hippolytus, qui Phaedra abstinuit.

Apud Chaldaeos interpretatum est lumen, quod mente percipitur, lingua Phoenicum: Sabaoth autem is qui est supra septem caelos, nimirum opifex.

Apud Atticos prima mensis dies Nea, id est nova, appellatur, et ultima Ene, quasi tacita. novilunium Kalendae usurpatur, a calando

τὸν δῆμον καὶ κηρύττειν τὴν ἡμέραν τῆς νόνας, ἕξ ἧς ἐδηλοῦτο B
ἢ μεσομηρία, ἣν αὐτοὶ πατριῶς εἰδοῦς προσαγορεύουσιν. Ἰστέον
ὅτι Μάρτιος καὶ Μάιος καὶ Ἰούλιος καὶ Ὀκτώβριος ἑβδομαίαις
ἔχουσι τὰς νόνας καὶ πεντεκαίδεκαταίας τὰς εἰδοῦς, οἱ δὲ λοιποὶ
5 πεμπταίας τὰς νόνας, καὶ τρισηκαίδεκαταίας τὰς εἰδοῦς.

Φουρτούνα παρὰ Ῥωμαίοις ἢ εὐδαιμονία.

Ἵτι ἢ δεκάς δεχὰς προσαγορεύεται ὡς δεκτικὴ τοῦ ἀπειρου.
ἢ αὐτὴ καὶ κλαδοῦχος, διότι ἕξ αὐτῆς οἱ ἀριθμοὶ πάντες ὡς κλάδοι
τῆς φύονται.

10 Σπόρτα παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἢ σπυρίς, ἢ καὶ φύσχος καλεῖται·
κᾶν διαφέρωσι τῷ φύσχον μὲν καλεῖσθαι τὴν ῥαβδωτὴν πλεκτά-
την, σπόρταν δὲ τὴν φλοιώδη. ἔστι δὲ καὶ ἕτερα κατασκευὴ C
σπυριδος, ἀντὶ πῆλου τῇ κεφαλῇ τιθεμένη· καλεῖται δὲ παρ' Ἰτα-
λοῖς κάμελα, ἕξ οὗ καὶ καμελαύκια.

15 Μαιπάριον τοῖς Ῥωμαίοις ἔδοξέ καλεῖν ἕξ αἰτίας τοιαύτης.
ἔθος ἦν τοῖς ὑπάτοις ἐπὶ τῶν θεάτρων εὐωχεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸ
παύσασθαι τῆς εὐωχίας τὸ ἐν χερσὶν ἐκμαγεῖον, ὃ καὶ μάππιν
πατριῶς καλοῦσιν, ἕξ οὗ καὶ μανδύλια, ἔρριπτον· ὕπερ ὑποδε-
χόμενος ὁ λεγόμενος μαιπάριος τὸν ἀγῶνα παρεσκεύασεν. οὐ
20 πλὴν δὲ τῶν ἐπὶ τὰ κύκλων, οὓς σπάτια οἰονεὶ στάδια καὶ μίσους
ἀντὶ τοῦ ἄθλους, περὶ τὴν πυραμίδα, ἣν νῦν ὀβελὸν καλοῦσι,
διεκληκτίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦτους εἶναι τοὺς τῶν πλα-

12 Ἰσπόρτι P, et supra Ἰσπόρτα

sen vocando, Graeca origine: tunc enim pontifex convocato populo No-
narum diem patefecit, quae mensis medium indicat; quod ipsi patria
lingua Idus nominant. observandum est Martium Maium Iulium et
Octobrem suas Nonas septima, Idus 15 die habere: ceteri has decimo
tertio, illas quinto habent.

Fortuna Romanis est quae Graecis εὐδαιμονία.

Denarius apud Graecos dechas a recipiendo dicitur, quod capax sit
infiniti. eadem daduchos dicitur quasi ramos in se recipiens, quod ex
ea omnes numeri tanquam rami pullulant.

Sporta corbis et fiscella apud Romanos fere idem significant, diffe-
runt tamen: fiscella quippe dicitur quae est ex virgis contexta, sporta,
quae ex subere. est et aliud genus sportae quae pilei loco capitū impo-
nitur, Italis camela dicta; unde et Camelaucia.

Mappulae nomen Romanis tali de causa usurpatur. mos erat ut
consules in theatro epularentur, ac postquam saturati convivio erant,
mantile quod manibus tenebant, quod et mappa dicitur, proiicerent,
idque is qui ab ea re mapparius dicitur, arripiens certamen adornabat.
qui autem curribus certabant, non amplius septem gyris seu spatiis
(seu missos, id est praemia, vocare velis) circa metam sive obelum

D νήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα καλεῖσιν, ἄνευ τοῦ σεληνιακοῦ διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήκειν τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κατὰ τὸ λόγιον.

Ὅτι βίξιλατίωνες οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς, καὶ βίξιλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα· ταῦτα ἐξαρκῶντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλω παραπορευόμενοι τῶν βασιλέων κατασκέπτουσιν αὐτούς. εἰεν δ' ἂν τὰ λεγόμενα φλάμουλα.

Ἡ παρ' Ἑλλήσιν ὀπτὴ πλίνθος λατέρκουλον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' οὗ τὰ τε τῶν βουλευτῶν **10** καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὄνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τείχους εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθος. **P 170** τίτλον καὶ αὐτὴν τινες ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς τίτλος κυρίως ἢ προσγραφή τῶν ἀξιομάτων λέγεται, οὐ μὴν ἢ τετράγωνος γραμμῆ. **15**

Λέγεται παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὸν ξύλον καὶ παχύ· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξόλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλυρίνοις πίναξι προσγράφοις ἐπέχρηστο. ἔστι δὲ καὶ σανὶς φιλυρίνη, ἐφ' ἧς τὰ ῥήματα τῆς ἐλευθερίας εἴωθε γράφισθαι. τίλια δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἢ φιλύρα τὸ ξύλον· ὅθεν κῶδιξ τὸ βιβλίον. κῶδιξ δὲ **20** κυρίως ὁ φιτρὸς παρ' αὐτοῖς καλεῖται, καὶ λίβερ τὸ βιβλίον, λίβερ δὲ ὁ φλοῖός ἐστι κυρίως· ταῦτα καὶ ματρίκιον. καὶ ματρικαρίους τοὺς ξυλουργοὺς καλοῦσι.

B Τρισώματον τὸν Γηρυόνην φασὶν οὐχ ὅτι τοσοῦτοις ἐχρή-

conficiebant, quia totidem sunt planetarum orbes, quos Chaldaei firmamenta nominant, extra lunae orbem, ad quem usque repurgamenta elementarium rerum, pertingunt, iuxta oraculum.

Romani equites appellantur Bexillationes. et vexilla vela sunt quadrangula forma, ex auro et purpura contexta. ea longis contis suspensa circa regem gestant, eumque ita tegunt. sunt autem forte ea quae et flammula dicuntur.

Plinthon Graeci vocant laterem coctum. erat autem plinthus quaedam publica, in qua senatorum ac legionum nomina inscribebantur quadrata figura. in muro plinthus erat, quidam titulum appellant, cum titulus non sit quadrangula figura, sed dignitatum praescriptio.

A Romanis crassum et latum lignum matrix dicitur. antiqui enim in ligno, corticibus ac e libro tiliacae confectis tabulis scribebant. est et tabula tiliacea, in quam verba libertatis solebant inscribi: Graece tilia est philyra. liber et codex idem habentur: proprie autem codex truncum significat, liber corticem. eadem matricula nuncupatur; et matricarii, qui ligna faciunt.

Geryonem tricorporem perhibent fuisse, non quod tribus fuerit

σατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι συνεμάχουν αὐτῷ.

Ἔστι Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα ἄρματα βίγας ἐκάλουν, ἐξ ὧν καὶ βιγάριοι. Λατίνους τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἐλληνηζοντας καλοῦσιν. δεκανοὺς τοὺς ῥαβδούχους.

Ἔστι τὰ λεγόμενα ἐπὶ θεάματα ἔστι ταῦτα·

- κενὸν φρύγμα τῶν πάλαι πυραμίδες,
 Αἴγυπτος ὅσπερ εἶχε κόμπον ἢ πλάνος,
 καὶ πύργος ἄστροις ἐξισούμενος Φάρου.
 10 μέγας κολοσσὸς ὁ θρυλούμενος Ῥόδου,
 καὶ τύμβος ἐξάκουστος ὁ τοῦ Μανσώλου,
 καὶ Κυζίκου φέριστος ἀρραγῆς δόμος.
 τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίου δόμος,
 τὸν ὄνπερ ἐξήγειρεν Ἀρτεμισία
 15 ἢ Μανσώλου τάλαινα σύζυγος πάλαι.
 καὶ τὸ θέατρον Λυκίας τῆς τῶν Μύρων,
 ὅπερ κατεσπάραξεν Ἰσμαήλ γόνος.
 καὶ Ῥουφίνιον ἄλλος ἐν τῷ Περγάμῳ,
 ὅσπερ τὸ κάλλος πᾶσαν ἔδραμε χθόνα.

- 20 Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ἐβασίλευσεν ἔτη δ' ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα. Καῖσαρ δὲ ἐπεκλήθη, ὃ λέγεται ἀνατομή, ὅτι θανούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἐννιάτῳ μηνὶ ταύτην ἀνατεμόντες ἐξήγαγον αὐτόν. οὗτος

praeditus corporibus, sed quia tres in Oceano insulae suppetias ipsi ferebant.

Bigae Romanis appellantur currus biugi: inde bigarii dicti. iidem Latinos suos incolae, Hellenes Graecos nominant; et decanos, quos alias lictores.

Septem spectacula haec sunt:

priscorum inanis pyramides superbia,
 iactavit Aegyptus quibus se callida.
 Phariaeque turris astra tangens summitas.
 magnus colossus ille, celebris in Rhodo,
 tumulusque Mausoli exauditus omnibus,
 et Cyzici domus ruinae nescia,
 aedes Dianae nobilisque apud Ephesum,
 cuius perhibetur auctor Artemisia:
 Mausolus olim coniugem hanc miseram habuit.
 Lyciae theatrum in urbe conditum Myris,
 quod Ismaeli stirps adaequavit solo.
 Rufiniusque dictus lucus Pergami,
 cuius per orbem pulchritudo cognita est.

Caius Iulius Caesar regnavit annos quattuor menses septem. Caesar autem ab eo dictus est quod caeso matris utero natus esset. dictus est

καὶ δικτάτωρ ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ μονάρχης· δικτάτωρ δὲ ἐστὶν ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος. τούτῳ ἐτέχθη ἵππος ἀντι ὀπλῆς χηλὰς ἔχων καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος ἢ αὐτόν, ὡς Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος νέος ὢν ἔδοξεν ἐν τοῖς ἵπποις συνουσιάζειν τῇ ἰδίᾳ μητρὶ. 5

Ἐπισημασθέντος ὅτι αὐτὸς Ἰούλιος, ὡς φησι Πλούταρχος, μεγίστοις P 171 ἀγῶσι Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμενος, ἵποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένης κατεστήσατο.

Ἐπισημασθέντος ὅτι ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἐν τῇ νυκτὶ μεθ' ἣν ἐσφάγη, ἔδοξεν 10 ὄραν τὴν οἰκίαν Καίσαρος συμπεπτωκένας, καὶ αὐτὸν κατατετρωμένον καὶ αἵματι περιρρεόμενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτῆς. τούτῳ μέλλοντι τὴν αὔλιον ἐξελεθεῖν θύραν ἀπερχομένῳ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐφειστώσα τῷ προθύρῳ αὐτομάτως κατέπεσε. καὶ πρὸς τούτοις χάριτην αὐτῷ τις ἐπιδέ- 15 ὠκε πῦσαν τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ἔχοντα. καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι οὐκ ἐνέτυχεν, ἀλλὰ δεδωκὼς ἐτέρῳ φυλάττειν ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτη- B ρίῳ, χρόνων ὑπάρχων νε'. κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υἱὸν κατέλιπεν Ὀκτάβιον τὸν υἱὸν Ἰουλίας τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἔτος 20 ἄγοντα ιε'.

Ἐπισημασθέντος ὅτι Ὀκτάβιος Αὔγουστος Καῖσαρ, ὃ ἀνεψιὸς Ἰουλίας, ἐβασίλευσεν ἔτη νε'. ἀπ' οὗ Ἀύγουστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς καὶ ὃ μὴν Αὔγουστος ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ σεβαστός, Σεξτίλιος πρὶν ὀνομα-

etiam dictator, quasi penes quem unum omnis esset potestas: est autem dictatura magistratus nullius legibus subiectus. Caesari natus fuit equus ungulas habens fissas, nullumque alium sessorem admittens, sicuti Buccephalus solum recepit Alexandrum. is adhuc iuvenis per quietem imaginatus est se cum matre sua coire.

Idem, ut Plutarchus scribit, maximis praeliis Germanos Gallos et Britannos domuit, urbesque hominibus frequentes quingentas Romanis stipendiarias rededit.

Ea nocte quae caedem ipsius praecessit, uxor per insomnium vidit domum mariti sui Caesaris corrui, ipsumque multis confectum vulneribus ac cruentum in suum collabi gremium. et cum ipse in curiam iturus ianua atrii exiret, imago eius quae in vestibulo stabat sponte sua decedit. praeterea chartam ei quidam exhibuit, in qua omnes quae ei parabantur erant indicatae insidiae; quam ille de alia re existimans esse non legit, sed alii servandam dedit. ipse in curia est a Bruto et Cassio occisus, annos natus 56. adoptavit et heredem constituit Octavianum, filium Iuliae sororis suae, annum aegentem 16.

Octavius Augustus Caesar, sorore Iulia natus, annos regnavit 56. ab hoc Romanorum reges et mensis Sextilis Augusti nomen habent.

ζόμενος. ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ἦ ἐγεννήθη, εἶδεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ καθ' ὑπνους ἐκ τῶν κόλπων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶδεν ὡς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἐξυρπαγέμενα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεφέρετο. καὶ ὅτι Νιγίδιος βουλευτῆς ἀστρολόγος 5 βραδὺν προελθόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, ὁ δὲ ἔφη νῖδον αὐτῷ τετέχθαι, κἀκείνος ἀνεβόησεν “ὦ τί ἐποίησας; C δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας.” ὅτι τρεφομένου αὐτοῦ ἐν ἀργῷ καταπατὺς ἀετὸς τὸν ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀφείλετο, καὶ ἐπανελθὼν πάλιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον κατέθετο. ὅτι ἐν παι- 10 σὶν αὐτοῦ τελούντος Κικέρων αὐτὸν [ὁ Ὀκτάβιος] ἐν δνείροις ἐθεάσατο χρυσῇ ἀλύσει δεδεμένον καὶ μύστιγα κρυπτοῦντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χαλασθῆναι εἰς τὸ Καπιτώλιον. ὅτι ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ κεραυνὸς εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐμπεισὼν τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠφάνισεν, ὡς τοὺς μάντιες εἰπεῖν ὅτι τεθνήξεται. 15 συγκαλέσας δὲ τοὺς βουλευτὰς εἶπε “πηλίνην παραλαβὼν τὴν Ῥώμην λιθίνην ὑμῖν αὐτὴν καταλέλοιπα” διὰ τὸ περιὸν τῆς δυνάμεως. ἐν τῷ Σεξτίλιῳ δὲ μηνὶ γενόμενος ὑπατος καὶ πολλὰς νίκας D νικήσας, ἐν τούτῳ καὶ τελευτᾷ· διὸ καὶ Σεξτίλιος αὐτὸς πάλιν ἐλέγετο διὰ τὸ τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Ἀύγουστον. 20 ἠγαπᾶτο δὲ ἐπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνὴρ σοφὸς, ὃς καὶ πρῶτος τὰ σημεῖα ἐφεῦρεν. ὃς ποτε δικάζοντος τοῦ Καίσαρος καὶ πολλῶν θάνατον καταψηφισαμένου, μὴ δυνάμενος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἔγραψεν “ἀνάστα δήμιε,” καὶ σημηνάμενος

7 στροφομένου P

qua nocte natus est, pater insomnia opinatus est ex sinu uxoris suae solem oriri, mater autem imaginata est viscera sua sibi extracta in caelum ferri. Nigidius senator astrologus patrem eius interrogavit cur tam tarde domo prodiiisset, cumque is responderet filium sibi natum esse, exclamavit Nigidius “o quid egisti? dominum nobis genuisti.” cum rure ageret Octavius, aquila devolans panem ei de manibus rapuit, ac reversa eum rursus in manus deposuit. cum adhuc puer esset, Cicero per insomnia vidit eum flagellum tenentem e caelo aurea catena in Capitolium demitti. sub exitum eius fulmine tacta est ipsius imago et prima nominis littera abolita: inde arioli pronuntiarunt non multo post moriturum. convocato senatu dixit se Romam ex luto conditam accepisse, ceterum eam ipsis lapideam relinquere, potentiae magnitudinem innuens. Sextili mense consul creatus, diversis annis eodem mense multas victorias obtinuit, eodemque mortuus est; itaque ei mensi est nomen Augusti impositum. carus ei fuit Maecenas, vir sapiens; qui et primus rationem per notas scribendi repperit. is, cum quodam die Caesar ius diceret multosque capite damnaret, neque ipse ad eum praeterba hominum accedere posset, in scheda scripsit “surge carnifex,”

ἔροισεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ· ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καῖσαρ ἀνέστη, κελύσας ἀργῆσαι τὰ κριθέντα παρ' αὐτοῦ. ὅτι πάντῃ ἦν τῶν
 P 172 φιλῶν θεραπευτικὸς. τινὸς γὰρ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ δε-
 θέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αὐτοῦ παρουσίας, εἰπεῖν αὐτὸν μὲν
 ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτρέψαι δέ τι τῶν φιλῶν παραγενέσθαι καὶ τὴν⁵
 χρεῖαν πληρῶσαι. ὃς ὀργισθεὶς ἔφη “ἐγὼ ὄσakis τῆς ἐμῆς ἐπι-
 κουρίας ἐδεήθης, οὐκ ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ἔπεμψα.” καὶ ἐρυσθριά-
 σασ ὁ Καῖσαρ καὶ συναπῆλθε καὶ συνέπραξεν.

Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Ἀυγούστου Καίσαρος εἰσῆλθε πλοῖον
 ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν πόρταν Ῥώμης, ἐπιφερόμενον σίτου¹⁰
 μολίων χιλιάδας ὕ', ἐπιβάτας ασ', ναύτας σ', πέπερι, ὀθόνους,
 B χάρτην, ἕλεια, καὶ τὸν μέγαν ὀβελίσκον μετὰ τοῦ βασιλέως,
 αὐτόν τε ἐσιῶτα ἐν τῷ μεγάλῳ ἰππικῷ, ἔχοντα ὕψος πόδας πζ'
 ἡμισυν.

Ἔχε δὲ καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἀλεξανδρεῖα σοφώτατον πάντῃ.¹⁵
 ἦν δὲ Καῖσαρ μανιώδης αἰεὶ περὶ τὰς τῶν ἀλλοτριῶν γυναικας,
 ὡς καὶ αὐτοὺς ἐξυψηρετεῖν τῷ μιάσματι. ἦνίκα γὰρ ἤρχετό τις
 τῶν βουλευτῶν πρὸς αὐτὸν ὤραιαν ἔχων γυναῖκα, ἔπεμπε πρὸς
 τοῦτον τὸν οἰκεῖον δακτύλιον, καὶ ἤξιον ἐμβολεῖν τὴν γαμετὴν ἐν
 καταστῆγῳ φορεῖν καὶ κατασημάνουσθαι, καὶ αὐθις τὸν δακτύλιον²⁰
 ἀντιπέμψασθαι· καὶ οὕτω δεχόμενος τὴν γυναῖκα ἐν τῷ φορεῖν
 ἀσελγαίων ἐσφράγιζε καὶ ἀνταπέστρεφεν. ὅπερ γέγονέ τι, ὃς

10 εἰς τὸν πόρτον Mourains

19 ἐμβαλεῖν P

eamque signatam in gremium eius coniecit. ea lecta Caesar surrexit, iussitque sententiarum latarum a se executionem differri. erat autem in amicos admodum officiosus. cum quidam cuius militiae erat Caesar usus opera, ab eo peteret ut sui in quadam re iuvandi gratia in curiam veniret, Caesarque se occupatum esse, sed misso amico eius necessitati subserviturum responderet, succensens alter “ego” inquit, “quoties tu auxilium meum requirebas, non alium meo loco misi.” ita Caesar verecundia motus una abiit, eique in causa sua agenda adfuit.

Augusto imperante navis Alexandrina in portum Romae advecta, quadringenta modiorum frumenti millia adferens, classarios 1200, nau-
 tas 200, tum piper, lintea, chartas, vitra, magnumque obeliscum et imperatorem collocatum in magno circo, altam pedes 87 s.

Habuit etiam Athenodorum Alexandrinum, sapientissimum virum. insano alienarum uxorū amorī indulgebat Caesar; adeoque ipsi flagitio eius maritī inserviebant. cum enim aliquis senatorum ad eum veniret, cui uxor esset formosa, ad hunc Caesar misit suum annulum, postula-
 vitque ut uxorem in lectica ad se mitteret operta obsignataque et unā annulum remitteret; itaque mulierem in lectica accipiens, expleta libi-
 diae eam obsignatam marito remittebat. petierat aliquando id ipsum a

μη̄ τολμήσας ἀντιπεῖν ἀπιωδύρετο τὸ δυστύχημα. οἷς ἐπιστάς C
 Ἀθηνόδωρος κλαίονσι, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἑαυτὸν ἤτησεν
 ἰμβυλεῖν τῷ φορεῖω καὶ κατασημηγυμένους ἀποστεῖλαι, γυμνὸν
 ἕξιος ἐπιαιερόμενον. οὗ ἀπαχθέντος ἐδόκει Καῖσαρ τὴν γυναικα
 5 εἶναι τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ἀνοίξαντος τὰς θύρας ἐξέθορε ξιφήρης
 Ἀθηνόδωρος καὶ πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀθρόω τὸν Καίσαρα. καὶ
 δεδιότα αὐτὸν ἀνεκτήσατο, καὶ τοῖς μεγίστοις κατέδθησεν ὄρκους
 μηδέποτε τοῦτο πράξει. ὃν τοσοῦτον ἀπεδέξατο ὡς τὴν σύγκλη-
 10 δὲ καὶ τοῦτο, ὡς κακὸν βίον ἐσχηκὼς ὑπὸ Ἀθηνόδωρου ἐπαινω-
 θῶσθαι. γηράσας δὲ ὁ Ἀθηνόδωρος ἤτησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πα- D
 τριδα· ἔλεγε γὰρ ὡς τέλειος εἶη ὁ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν φιλοσοφίαν
 καὶ πράξιν. ὁ δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δὲ
 μέλλων ἀπαίρειν ἠσπάζετο αὐτόν, καὶ ἐπικύρας εἰς τὸ οὖς παρε-
 15 κάλει ἵν' ὀσάκις ὀργισθῆ, μὴ πρότερον κελεύσῃ τὸ πρακτέον,
 πρὶν ἢν καδ' ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ' στοιχεῖα· ἥδει γὰρ αὐτοῦ
 τὸ δξύθυμον καὶ εὐμετάβλητον. ὁ δὲ Καῖσαρ αἰσθόμενος ἔφη
 "εἶγε, ὀπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας
 δεόμενος. διὰ τοῦτο οὐ συγχωρήσω σοι τῆς ἐνεργαμένης τέως
 2) ἐπιβῆναι."

Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει αἱ ἴνδικτοι ἐπενότηθησαν καὶ τὸ P 173
 βισέξτον, καὶ νόμους ἐξέθετο πολιτικούς. καὶ Βιργίλιος παρὰ
 Ῥωμαίοις ἔγνωρξετο ποιητής. ἐπὶ τούτου καὶ Ἰούδα τὸν Γαλι-

quodam Caesar; qui cum recusare non auderet, suam calamitatem de-
 plorabat. Athenodorus cum in plorantes incidisset, causa cognita, se
 cum stricto gladio in lecticam abdi itaque obsignata ea ad Caesarem
 mltti inasit. Caesar cum senatoris uxorem sibi allatam putans ianuam
 lecticae aperuisset, exiit gladium strictum tenens Athenodorus, subito-
 que visus admodum perterruit Caesarem, metuentemque sibi confirma-
 vit rursam, iuramentoque adegit promittere nihil se in posteram tale
 acturum. id adeo gratum Caesari fuit, ut convocato senatu Athenodo-
 rum multis verbis laudaverit; addideritque se, cum tarpem ageret vi-
 tam, ab eo fuisse correctum. iam gravis aetate Athenodorus in patriam
 redeundi veniam petiit, quod iam perfectam rerum cognitionem et agendi
 rationem Caesar esset consecutus. cum aegre veniam impetrasset, ul-
 time digressus valedicens Caesari in aurem inusurravit, hortans ut quo-
 ties ira commoveretur, non ante agi quicquam mandaret quam apud sese
 24 vocabulorum elementa enumerasset: norat enim animum Caesaris
 subita ira exardescere, et facile mutari. tum Caesar "bene" inquit
 "habet commenuisti me quod nondum sim perfectus. itaque nondum
 patiar te in patriam redire."

Anno Augusti 2 Indictiones institutae sunt et bisextus, legesque ab
 eo civiles propositae. tunc etiam Romae Virgilius poeta innotuit. sub

λαῖον τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἑμφερῶμενον ἱστοροῦσιν ἐγγιγῆρθαι, καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα τῆς Ἰουδαίας βασιλέα καταστῆναι ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἀντώνιος δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ἕπατος Ῥωμαίων, ὡς φησὶ Δίων ὁ Κόκκειος, ἀνελὼν Βροῦτον καὶ Κάσιον τοὺς φρονεῦτάς τ' Ἰουλίου Καίσαρος, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν ἦλθεν ἐν Συρίᾳ. ἔρωτι δὲ βληθεὶς Κλεοπάτρας ἀντήρην Αὐγούστῳ Καίσαρι· ὄθεν ἐπα-
 B ελθεῖν εἰς Ῥώμην οὐκ ἔγνώκει ὡς λόγον ἀποδώσων. οὗτος ὁ Ἀντώνιος μετὰ Κλεοπάτρας Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἀνταρ-
 B σίαν βουλευσάμενος προσέχευσε τὸν Ἀλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ 10
 Φάρον τῆς νήσου μεταξὺ διακείμενον θαλάσσιον πορθμὸν, ὡσεὶ τέσσαρα μίλια ἔχοντα διάστημα. τοῦτον οὖν τὸν πορθμὸν χειρὶ πολλῇ καὶ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ, Δεξιοφάνους μηχανικοῦ τοῦ ἔργου προηγουμένου, συντελέσαντες ἤπειρον καὶ βατὸν εἶναι παρεσκευά-
 σαν ἄβατον ὄντα τὸ πρότερον, καὶ ἀκωλύτως ἐξεῖναι πρὸς τὴν 15
 Φάρον διαβαίνειν.

Τούτου τῷ ἴδι ἔτει Αὐγούστου δὲ Καίσαρος μβ' ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκεται Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἔτος τοῦτο κτίσεως κόσμου κατὰ τὰς ἀκριβεστεράς ἀναγραφὰς ρεζ', μηνὶ
 C Δεκεμβρίῳ κέ', ἡμέρᾳ δ'. κύκλος ἡλίου ὀκτωκαιδέκατος, καὶ σε- 20
 λήνης κύκλος ιε'. εἶτα γινῶναι τὴν ἡμέραν βουλόμενοι καθ' ἣν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, τίθεμεν τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δ' ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ταύταις προστίθεμεν τὰς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λά',

eo etiam Iudam Galilaeum, cuius est in Actis mentio, ferunt seditio-
 nem movisse, et Antipatrum, Herodis patrem, Iudaeae regem a Roma-
 nis factum.

Antonius autem consul et imperator Romanus, uti Dio Cocceius scribit, Bruto et Cassio, qui Caesarem Iulium necaverant, interfectis exercitus recreandi causa in Syriam venit. inde Cleopatrae amore captus Augusto Caesari se opposuit, Romamque redire, ne causam dicere opus haberet, posthabuit. hic Antonius cum Cleopatra Alexandriae et Aegypti regina inito consilio, Dexiophane mechanico ei operi praefecto, magnae hominum multitudinis opera multoque labore et impendio usus, maris fretum quod urbem Alexandriam et pharum insulam interfuebat quattuor miliarium latitudine, ingesta materia siccavit, fecitque ut tanquam per continentem liber esset ex urbe Pharum aditus.

Huius Cleopatrae decimo quarto, Augusti autem Caesaris regni 42 anno, Christus dominus noster natus est (fuit is annus mundi, secundam accuratiores annales, 5506) mensis Decembris die 25, feria quarta. cyclus solis erat 18, lunae 15. cum ergo diem volumus explorare qua Christus verus noster deus natus est, anni praesentis quattuor solis epactas ponimus, usque addimus dies quae sunt ab initio primi mensis,

Ἰουλίου λ', Ἰουλίου λα', Ἀγούστου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμβρίου κέ, ἡμοῦ σα'. ταύτας ἕφελε ἐπὶ τῶν ἐπτά οὕτως· ἐπτάκις μ' σί· ια' ζ' λοιπαὶ δ'. ἔγνωμεν οὖν ὡς καθ' ἣν ἡμέραν ἐδημιούργησε τοὺς φωστῆρας, 5 κατ' αὐτὴν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ὡς ὑπάρχων ἥλιος δικαιοσύνης.

Τῷ μὲ ἔτει Τιβερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ἰωάννου, D ἰνδικτιῶνι πρώτῃ, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, τῇ ιγ' ἡμέρᾳ τοῦ λα' ἔτους αὐτοῦ, ε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. ἐν τῷ εφς' ἔτει τοίνυν 10 τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἐγενήθη Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι, εφλζ' ἔτει ἐβαπτίσθη, καθὼς λέλεκται. μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, ἧ φησὶ τὰ ἱερὰ λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἐγένετο ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιτε- 15 ρὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν "σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν σοὶ ἠδόκησα." εἶτα γνῶναι βουλό- μνοι καὶ ποία ἦν τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα ὅτε ὁ κύριος ἐβαπτίσθη, τίθειμεν τὰ εφλζ' ἔτη. τούτοις προστίθειμεν τὸ τέταρτον, καὶ P 174 γίνονται εφλκ'. ταῦτα ὑφειλομέν παρα τὸ ἐπτάι, λέγοντες, 20 ἐπτάι ρ' εἶ, ἐπτάι π' φξ', ἐπτάι ἧ νς'. λοιπαὶ δ' ἐπακταὶ. ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνός ἡμέρας ἕως αὐ- τῆς τῆς ἡμέρας ἐν ἧ ὁ κύριος ἐβαπτίσθη. οὕτως ἔχεις ἐπακτὰς δ'.

19 ἐπτάκις lege. margo P

nampe Aprilis 30, Maii 31, Iunii 30, Iulii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31, Novembris 30, Decembris 25. summa, dies 291. hanc per septem divide ita: septies 40 sunt 280. haec de summa aufer, restant 11. ab his 7 detrahe, remanebunt 4. ita ergo deprehendimus, qua die luminaria fabricatus fuerat, eadem et natum fuisse Christum, verum deum nostrum, qui est sol iustitiae.

Anno Tiberii Caesaris 15, indictione prima, ab Ioanne baptizatus est in amne Iordane, 13 die anni aetatis suae 31, sexta die Ianuarii mensis. proinde Christus deus noster natus est anno ab exordio mundi 5506, baptizatus anno 5536. cum et universus populus esset baptizatus, ut sacrae literae tradunt, et Iesus baptizatus precaretur, caeli aperti sunt, ac sanctus spiritus forma corporea tanquam columba supra ipsum se dimisit: et vox de caelo talis audita est "tu es filius meus dilectus, in te acquiesco." porro scire cupiens quota fuerit septimanæ dies qua baptizatus est Iesus, pone annos 5536. adice his quadrantem suum, fiet in summa 6920. haec sic per 7 divides: septies 900 sunt 6300. rursum septies 80 faciunt 560. tandem septies 8 sunt 56. his omnibus detractis restabunt quattuor epactae. his addemus a primo mense usque ad propositum diem. sic habebis 4 epactas, Aprilis dies 30,

Georg. Cedrenus tom. I.

20

Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λα', Ἰουνίου λ', Ἰουλίου λα', Ἀυγού-
 στου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμ-
 βρίου λα', Ἰανουαρίου ε', ὁμοῦ σπέ'. ταύτας ὕφελε ἐπὶ τῶν
 ἐπτὰ, λέγων ἐπτάϊ μ' σπ', λοιπαὶ ε'. ἔγνωμεν οὖν ὡς ἐν ε' τῆς
 Β ἑβδομάδος ἡμέρα ἐβαπτίσθη ὁ κύριος. καθ' ἣν ἡμέραν αὐτὸς
 ὁ κύριος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἐρηπετὰ ψυχῶν ζωσῶν,
 αὐτὸς ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐβαπτίσθη καὶ ἠγίασε τὸ ὕδωρ
 καὶ ζωοποιὸν ἡμῖν ἀπειργάσατο.

Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ Σα-
 τανᾶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παρεγένετο εἰς
 τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ κηλεύ-
 σασ τοὺς μαθητὰς πιστεύσαντας καὶ δεξαμένους τὸ κήρυγμα τῆς
 εὐσεβείας ἀνελθεῖν μετ' αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐορτάσαι τὸ
 νομικὸν πάσχα. εἶτα θέλοντες γινῶναι ποστῆ τοῦ μηνὸς ἔφθασε
 C κατὰ τὸ παρὸν εφλζ' ἔτους, ἀρχὴν ελληφυῖα ἀπὸ κα' τοῦ Μαρτίου
 15 μηνός, ἢ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης, τὰ εφλζ' ὑφέλομεν
 ἐπὶ τῶν ἰθ'. λοιπαὶ ζ'. ταύτας ἐνδεκαπλασιαζόντες, γίνονται οἷ'.
 ἔκβαλε τριακάδας δύο, λέγων δις λ' ἕ'. λοιπαὶ ἰζ'. πρόσβαλε
 ταύταις τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, πρὸ σελήνης ζ', καὶ ζ' τὰς
 ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ μδ'. ὕφελε λ'·
 20 λοιπαὶ ἰδ'. καὶ ἔφθασεν ἡ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης
 τῆ κζ' τοῦ Μαρτίου μηνός. εἶτα θέλοντες γινῶναι καὶ ποτὰ ἡμέρα
 ἔφθασεν ἡ αὐτὴ ἰδ' τοῖς εφλζ', προστίθεμεν τὸ τέταρτον, μηδ',

Maii 31, Iunii 30, Iulii 31, Augusti 31, Septembris 30, Octobris 31,
 Novembris 30, Decembris 31, Ianuarii 6. summa 285. haec per se-
 ptenarium divide, hoc pacto. septies 40 sunt 280. restant quinque-
 sic invenimus quinta septimanae die dominum fuisse baptizatum. qua
 enim die ipse iusserat aquas producere reptilia, animalia viventia, ea
 in fine saeculorum etiam baptizatus aquam consecravit, utque nobis esset
 vivifica effecit.

Postquam baptizatus in solitudine a Satana tentatus de eo victo-
 riam rettulit, in Galilaeam profectus est, ibique laetum de regno dei
 nuntium dididit, discipulosque qui crediderant et pietatis praecoonium
 amplexi erant, secum Hierosolyma ascendere iussit ad pascha secundum
 legis praescriptam celebrandum. iam si velimus cognoscere quota die
 mensis incidisset in praesentem annum 5537, initium nacta a vigesima
 Martii die, decima quarta dies primi mensis lunaris, dividemus 5536
 per 19: supererunt 7. huius undecuplum est 77. bis triginta, hoc
 est 60, inde aufer: restabunt 17. adde his tres, quae ante lunarium
 coitum sunt: ante lunam 7, et alias 7 ab vigesima prima Martii die.
 summa 44. hinc tolle 30: supersunt 14. itaque decima quarta primi
 mensis lunae dies incidit in vigesimum septimum Martii diem. porro
 volentes cognoscere quota dies septimanae fuerit, adde quadrantes

καὶ γίνονται 590κ'. ταῦτα ὕφελε εἰς τὰ ζ', λέγων ζϞδ' ετ', ζπ' φξ', ζη' νς'. λοιπαὶ δ' ἐπακταί. ταύταις πρόσβαλε τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, καὶ ζ' τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρ- D
τίου μηνός. ὁμοῦ ἰδ'. καὶ ὕφελε ζ'. λοιπαὶ ζ'. καὶ ἦν σάβ-
5 βατον.

Τῷ δὲ ἰθ' ἔτει Τιβερίου Καίσαρος ὁ κύριος ἐπὶ τὸ πάθος
παρήν. ἔτος τοῦτο εφλθ', μηνὶ Μαρτίῳ κγ', ἡμέρᾳ ε'. ἀνέστη
δὲ τῇ κέ' τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη,
ἡμέρᾳ α'. ὅθεν καὶ τὸ κύριον πάσχα εορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρεί-
10 ληψε τῇ κέ' τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη τὸ Ἰου-
δαϊκὸν πάσχα, μηνὶ Μαρτίῳ κδ', ἡμέρᾳ ζ'. κύκλος ἡλίου κγ'
καὶ σελήνης ι', ἀρχὴν ελληνοβότα τὴν κα' τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς
ἐνιστώσης δ' ἰνδικτιῶνος. καὶ ἰα' ἔτος τῆς κατὰ φύσιν ἐννεακαι- P 175
δεκμητηρίδος τῆς σελήνης, καὶ κς' τῆς κατὰ φύσιν δεκτωκαιεικο-
15 σαιητηρίδος τοῦ ἡλίου. τοῦτο δὲ τὸ τέταρτον πάσχα ἐστὶν ἐν ᾧ
πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν. μαρτυρεῖ
δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον, τό "καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ
πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα ἀκωλύτως τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ
φάγωσι τὸ πάσχα." καὶ αὐθις "οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη
20 ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἕπει παρωσκηνὴ ἦν
(ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν
Πιλάτον ἵνα κατεργάσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν." ἐν ᾧ
ὄν καιρῷ κατὰ σάρκα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ κύριος, τὸ κατὰ νό- B

sum ad 5536, qui est 1384. summa erit 6920. eam divide per 7, ut supra: relinquentur quattuor epactae. his adde 3 dies antegressos conjunctionem lunarium, et 7 dies a vigesima prima Martii. summa 14. divide per 7: nihil supererit, fuit ergo sabbatum.

Decimo nono Tiberii anno Christus supplicio sese subdidit, anno mundi 5539, die mensis Martii 23, septimanae sexta. exstitit a mortuis 25 die eiusdem Martii, die a sabbato proxima. inde in ecclesia receptum est pascha dominicum celebrare vigesima quinta die Martii. quo tempore Iudaicum pascha peragebatur, dies erat Martii 24, septimanae septima, id est sabbatum. circulus solis 23, lunae 10, utrumque numeratum a 21 Martii praesentis anni, indictione quarta. et undecimus annus erat naturalis novendecennii lunae, ac vigesimus sextus annus naturalis vigintioctennii solis. hoc autem quartum pascha est, quo pro nobis passus est Christus, verus deus noster. testimonium autem perhibet ipsam quoque evangelium, his verbis (Ioan. 18) "ipsi vero in praetorium non intrabant, ne polluerentur, sed postridie pascha possent rite comedere." item (cap. seq.) "Iudaei porro, ne eorum corpora in cruce manerent sabbato (erat enim pridie sabbati, quod admodum magna solennitate acturi erant), a Pilato postularunt ut iis ossa confringerentur atque deponerentur." quo igitur tempore Christus suo corpore pro nobis supplicium luit, eo legitimum pascha non edit, sed

μιον οὐκ ἔφαγε πάσχα, ἀλλ' αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτόθη. ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ἰδ' ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτι καὶ ὁ ἁγιασμός τῶν ἀζύμων καὶ ἡ προετοιμωσία τῆς ἑορτῆς ἐγένετο, εὐρίσκεται τοῖς μαθηταῖς μεταδιδούς· οὐ θύματος οὐδὲ ἀζύμων, ἀλλ' ἄρτου καὶ ποτηρίου. 5

Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τὸ ρεφ' ἔτος καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ρεφλ' σφάλλουσι, μὴ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ἔτους ἐπιστάμενοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνουάρκου ἐπιδημίας Χριστοῦ τοῦ
 C ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἦν τις τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι 10
 Αὔγαρος. διαδοθείσης οὖν πανταχοῦ τῆς τῶν θαναμασιῶν φήμης Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀκούσας καὶ αὐτὸς ὁ ῥηθεις τοπάρχης ἐξίστατο ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν. οὐκ ἠδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. γράφει τοίνυν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ἣν ἀπέστειλε δι' Ἀνανίου τῶν αὐτοῦ ταχυδρομῶν, ὃς ἐν πείρᾳ 15 ἐτόγγυε καὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὔγαρος λαβεῖν ἐν σανίδι τὸ ὁμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἰδέας. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Αὔγαρου κατὰ ῥῆμα διέξεισι τάδε. “Αὔγαρος τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν πόλει Ἱεροσολύμων, χαίρειν. ἤκουστα μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν 20
 σῶν λαμάτων ὡς ἄνευ φαρμάκων ὑπὸ σου γινομένων· ὡς γὰρ
 D λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρίζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα λόγῳ ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονομίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις καὶ νεκροὺς ἐγείρεις.

ipse pro nobis victima factus est. quod autem non decimo quarto die pascha celebraverit, sed eum anteceperit mysticae coenae institutione, quo tempore infermentatorum panum sanctificatio et festivitatis apparatus aguntur, argumento est, quia discipulis non de victima et panibus infermentatis, sed panem et vinum tradidit.

Qui Christum scribunt anno 5500 natam, anno 5533 supplicio affectum, errant neque praecise annos norunt.

Eo tempore quo in terris homo Christus egit, fuit quidam Edessae regulus nomine Augarus. ad hunc quoque miraculorum a deo nostro Christo editorum undique sparsa pervenit fama; quorum admiratione percussus Christum videre desideravit. quod ne fieret, insanabili morbo impediabatur. itaque ad eum mittit epistolam per unum de suis cursoribus Ananiam nomine, eique (nam et pingere norat) mandat ut Christi formam in tabula depingeret. epistolae exemplum infra scriptum est. “Augarus regulus Edessae urbis Iesu servatori bono, existenti in urbe Hierosolyma, salutem. allatum ad me est te sine medicamentis morbos depellere: fertur enim abs te caecis visum, claudis ingressum restitui, leprosos repurgari, verbisque tuis immundos spiritus abigi, eos qui diuturnis morbis torquentur sanari, mortuos in vitam revocari. quibus

ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σου κατὰ νοῦν ἐθέμην ὅτι θεὸς εἶ καὶ καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα ποιεῖς, ἢ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. διὰ ταῦτα τοίνυν γράψας ἐδεήθην τῆς σῆς ἰσχύος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι καὶ ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα τὸ πάθος ὃ ἔχω 5 θεραπεύσῃς. καὶ γὰρ ἤκουσα ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσι σου καὶ βούλονται κακῶσαι σε. πόλις δέ μοι ἐστὶ μικροτάτη, ἣτις ἐξαρκέσει ἀμποτέροις ἡμῖν. ἔρρωσο.” ὁ δὲ ταχυ- P 176 δρόμος ἀπελθὼν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοὺς τῷ κυρίῳ τὴν ἐπιστολήν, ἦν ἐπιμελῶς ἀτινίζων αὐτῷ, μὴ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐτοῦ στήναι διὰ τὸ συρρεῦσαν πλῆθος, ἐπὶ τινὰ πέτρων μικρὸν τῆς γῆς ἀνεστηκυῖαν ἀναβὰς ἐκαθέσθη, καὶ εὐθὺς ἐκεῖνῳ μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ δὲ χέρτῃ τὴν χεῖρα προσήρειδε, καὶ τὴν τοῦ φαινομένου μετέγραφεν ὁμοίωτα. καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο αὐτὸν καταλαβεῖν διὰ τὸ ἑτέρα καὶ ἑτέρα ὄψει φαίνεσθαι. ὁ δὲ κύριος, 15 ὡς ἄτε κρυφίων γνώσεων καὶ καρδιῶν ἐξεταστής, γνοὺς τὴν ἐνθύμησιν αὐτοῦ μετεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ζητήσας νύμφασθαι ἐπεδόθη αὐτῷ ῥάκος τετράδιπλον μετὰ τὸ νύμφασθαι, ἐν ᾧ καὶ ἀπεμάξατο τὴν ἄχραντον καὶ θείαν αὐτοῦ ὄψιν. καὶ ὃ τοῦ θαύματος, B παρευθὺς ἐνετυπώθη τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ ἀπεικόνισμα ἐν 20 τῇ σινδόνι, ἦν καὶ ἀπέδωκε τῷ Ἀνανίᾳ εἰπὼν “ἀπελθε, καὶ ἀπόδος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε.” ἀντέγραψε δὲ ὁ κύριος καὶ ἐπιστολήν πρὸς τὸν Ἀγγαρον, ἐπὶ λέξεως ἔχουσαν οὕτως “μακάριος εἶ, Ἀγγαρε, πιστεύσας ἐν ἐμοὶ μὴ ἐωρακῶς με. γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἐωρακῶτας με μὴ πιστεῦειν ἐν ἐμοὶ· οἱ δὲ μὴ

omnibus de te auditis in eam veni cogitationem, te deum esse caeloque degrossum ista facere, aut filium esse dei, qui ista praestes. itaque missis literis volui hoc abs tua potestate et bonitate contendere, uti ad me proficiscare ac me morbo meo liberet. nam et hoc mihi nuntiatum est Iudaeos tibi obloqui ac insidias tendere. at mihi urbs est, quam perexigua, tamen ambobus suffectura. vale.” cursor Hierosolyma profectus Christo epistolam exhibuit; eumque diligenter attentis contemplatus oculis, cum a confluyente turba propius astare non sineretur, in saxum quoddam paululum supra terram eminens consedit, ibique statim oculos Christo, manum chartae intendit, ut apparentis figurae effigiem depingeret. verum is conatus frustra fuit, domino subinde vultum mutante. sed Christus, cui occultae cordis cogitationes exploratae essent, proposito ipsius intellecto hominem ad se vocavit; ac lavare faciem quaerens, postquam abluisset, in pannum quadruplicem sibi oblatum divinae suae et immaculatae faciei simulacrum maximo miraculo impressit. eam sindonem Ananiae tradidit, mandans ut domino suo afferret, ac una epistolam, quam in haec verba rescripsit. “beatus es, Augare, qui mihi non viso fidem habuisti. sic enim de me literis traditum est, eos qui me videant, fidem mihi non habituros, verum eos

ἐωρακότες με αὐτοὶ πιστεύουσι καὶ ζήσονται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἔλθεῖν πρὸς σε, δέον ἔστι πάντα πληρῶσαι με δι' αὐτὴν C ἀπειστέλην, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἀναληφθῆναι με πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με πατέρα. ἐπειδὴν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστείλω σοι ἓνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος 5 σου θεραπεύσει καὶ ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰρήνην σοι παράσχη, καὶ τῇ πόλει σου γενήσεται τὸ ἱκανὸν πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐχθρῶν κατισχῆσαι αὐτῆς." ἐπιθεῖς ἐν τῷ τέλει καὶ σφραγίδα γραμμασιν Ἑβραϊκοῖς ἐνημανθεῖσαν ἐπέτα, ἃ τινὰ μεθερμηνεύόμενα ταῦτα δηλοῦσι, Θεοῦ Θεοῦ ἐν Θαῦμα Θεῖον. ὁ δὲ τοπάρχης Αὐγαρος 10 δεξιόμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν, πεσὼν προσεκύνησε τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἄχραντον τοῦ κυρίου πίστει καὶ πόθῳ πολλῷ, καὶ παραχρημα ἰάθη ἀπὸ τῶν νόσων αὐτοῦ, μικροῦ τινὸς λειψάνου ὑπολειφθέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἦν γὰρ ὁ Αὐγαρος δυσὶ νοσήμασι ταλαιπωρούμενος, ἐνὶ μὲν ἀρθρίτιδι χρόνια, ἐτέρῳ δὲ λέπρα 15 μελαίνῃ, ἐκδιapanώσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὅς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἀρθρῶν ὀδύναις συνελέγετο καὶ τοῖς τῆς λέπρας ἐταλαιπωρεῖτο ἀκαοῖς, ἀφ' ἧς ἐγένετο αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνῃ, δι' ἣν οὐδὲ θεατὸς ἦν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις.

Μετὰ δὲ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς 20 αὐτοῦ ἄνοδον καταλαβὼν ὁ ἀπόστολος Θαδδαῖος τὴν Ἐδεσσαν, προσήγαγε τῇ κολυμβήθρῃ τὸν Αὐγαρον, καὶ πάντα τοὺς αὐτοῦ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος καθαρὸς καὶ ὑγιής, ἀπαλειφθέντος καὶ τοῦ μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας τοῦ ὑπολειφθέντος

qui me non vidissent, fidem mihi atque vitam habituros. quod petis ut ad te veniam, mihi omnia absolvenda sunt ea quorum gratia missus sum, iisque confectis redeundum ad patrem, qui miserat. eo facto mittam ad te unum meorum discipulorum, nomine Thaddaeum: is et morbo te solvet et vitam aeternam pacemque tibi et tuis praebabit, urbsque tua ab omnibus hostibus tuta et invicta fiet." in fine sigillum posuit literis septem Ebraicis notatum; quarum sensus est, dei spectatum divinum miraculum. Augarus recepto magna cum laetitia tabellario pronus concidit, divinamque adoravit imaginem magna cum fide et desiderio; statimque morbis suis liberatus est, exiguis in facie remanentibus adhuc reliquiis. etenim duobus morbis fuerat conflictatus, articulorum scilicet diuturnis doloribus ac lepra nigra, quae corpus eius depascens adeo deformaverat ut prae pudore vix unquam se cernendum hominibus praebere.

Postquam Christus supplicio tolerato in caelum rediit, Thaddaeus Edessam venit apostolus, adduxitque Augarum ad piscinam, omnesque qui cum illo erant in nomen patris filii ac spiritus sancti baptizavit. atque Augarus purus ac sanus de aqua exiit, deleto etiam parvo illo,

ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ παντοίως ἐσέβετο καὶ εἶμα τὸ P 177
 σεβάσιμον ἐκτύπωμα τῆς τοῦ κυρίου μορφῆς, προσθεῖς καὶ τοῦτο
 ὁ τοπάρχης τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ καλοῖς. ἔκπαιαι τῶν καιρῶν πρὸ
 τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως Ἐδέσσης ἄγαλμά τι τῶν Ἑλληνι-
 5 κῶν θεῶν ὑπερθεῖν ἀνεστήλωτο, ὃ πάντα τὸν ἐντὸς τῆς πόλεως
 βουλόμενον εἰσεῖναι ἀνάγκη ἦν προσκυνεῖν καὶ εὐχὰς ἀποδιδόναι,
 καὶ οὕτως εἰσέρχασθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο οὖν τὸ ἀκάθαρτον
 καὶ δαιμονιώδες ἄγαλμα καθελὼν καὶ τελείῳ παραδοὺς ἀφανι-
 10 σμῶ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ
 σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας καὶ καλλωπίσας
 ἀνίστησεν, ἐπιγράψας ἐν αὐτῇ ταῦτα τὰ ῥήματα "Χριστέ ὁ Θεός, B
 ὁ εἰς σὲ ἐλπίζων οὐκ ἀποτυγχάνει." καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα
 τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης εἰσέρχασθαι μέλλοντα τὸ προσῆκον
 σέβας καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθουμάστῳ καὶ θουμα-
 15 τουργῷ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχασθαι.
 καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβὲς θέσισμα μέχρι
 τῆς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ παροικίας καὶ τοῦ νότου αὐτοῦ. ὁ δὲ τούτου
 ἔκγονος τῆς παππίας ἀρχῆς διάδοχος γεγωνὺς ἀπελύκτισε τὴν
 εὐσέβειαν καὶ πρὸς τὰ εἰδῶλα ἠυτομόλησε, καὶ πάλιν ἠβουλήθη
 20 ἀνασθηλῶσαι δαιμονικὴν στήλην, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα
 καθελεῖν. τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης διὰ θελας ἀποκα- C
 λύψεως τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόπος
 ὑπερῆκε κυλινδροειδῆς, θρυαλλίδα πρὸ τῆς θελας εἰκόνης ἀνάψας
 καὶ κέραμον ἐπιθεῖς, εἶτα ἔξωθεν τιτάνιο καὶ πλίνθοις ἀποφράξας
 25 τὸ ἐμβαδόν, εἰς ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἀπηύθυνε, καὶ ἐν

quod remansisse in eius fronte diximus, vestigio. exinde summo studie
 Augarus venerandam divinae formae imaginem coluit, addiditque hoc
 aliis suis benefactis. antiquitus ante publicam Edessae portam in sublimi
 quaedam alicuius Graecorum deorum effigies stabat, quam adorare co-
 gebatur ac ei vota facere quicumque urbem intrare vellet. eam Augarus
 sustulit, atque pessundedit; inque eius locum imaginem illam Christi,
 sine manuum opera factam, constituit tabulae agglutinatam exornatam-
 que, cum tali inscriptione "Christe deus, qui in te sperat, voti fit com-
 pos." iussitque ut quicumque per eam intrare vellet portam, imagini
 debitam reponere atque venerationem exhiberet. hoc pio instituto ob-
 temperatum est, quamdiu Augarus atque post hunc filius vixerunt. nepos
 autem cum in avi locum et regnum successisset, abiecta pietate ad si-
 mulacrorum cultum descivit, statuitque sublata Christi imagine statum
 daemonis reponere. at episcopus Edessae, cum sibi ea res divinitus
 esset patefacta, quanta licuit providentia malo occurrit. quia enim locus
 erat cylindri forma, lucernam accensam divinae imagini praeposuit; in-
 iecta que tegula, et reliqua capacitata calce ac lateribus obstructa, ita
 locum complanavit, ut aequalis caetero muro esset. itaque impius ille,

τῷ μὴ ὀρᾶσθαι τὴν φθονουμένην μορφήν ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως ὁ δυσσεβής. ἔρρει τοίνυν διὰ μέσον χρόνος πολὺς, καὶ τῆς ἔξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερρῆ ἢ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνης ἀπόκρυψις. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης τὺς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος κατέλαβε καὶ Ἔδεσσαν ἐπὶ τῆς βα- 5
D σιλείας, καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως, οἶον βελῶν ἀφέσεις, κατασείσης τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς φόβον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἔν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπογνώσει καταστάντες πρὸς τὸν θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρῶν ἐζήτουν αὐτόν, διὸ καὶ εὖρον· ἐγγὺς 10
γὰρ κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν θεῖον Λαβίδ. φαίνεται γὰρ εἶναι διὰ τῆς νυκτὸς Εὐλαλίᾳ τῷ ἐπισκόπῳ γυνὴ τις εὐστολῆς καὶ κοσμίας, κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πόλης τῆς πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διὰ τόνδε τὸν τρόπον, ἢ τιμὰ εἰκῶν 15
τοῦ Χριστοῦ ἀποκέκρυπται, ἣν ἀναζητήσας καὶ λαβῶν πάντα
P 178 αἰσιῶς πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρᾶς ἀφάτου πλησθεὶς καὶ τὸν τρόπον καταλαβῶν καὶ τοῦτον διαρρηξίας, ὡ τοῦ θαύματος, εὗρε τὴν θεῖαν εἰκόνα ἀδιαλώβητον καὶ κεχυραγμένην καὶ τὴν θρυαλίδα ἐν τοσούτῳ χρόνῳ μὴ ἀποσβεσθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς 20
φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεραμῷ ἐκτυπωθῆν ἕτερον ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβῶν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρον, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατ-

3 ἢ om P

6 πρὸς τὴν ἀλωσιν?

cum invisā ipsi imago non conspiceretur, ab incepto destitit. sed longo deinceps temporis tractu prorsus ex hominum memoria sacrae istius imaginis occultatio deleta est. post, Iustiniano imperatore Romanorum, Chosroes Persarum rex urbes Asiae oppugnans atque vastans etiam Edessam obsedit. quam cum omnibus machinis ac conatu tentaret, tormentis, concussionē murorum, portarum perruptione urgens, magnum oppidanis metum incussit. ii cum iam de salute desperarent inque extremis essent angustiis, ad deum confugerunt, atque eum aegro corde et lacrimis requirētes invenerunt, quia, ut divinus cecinit Davidus, propinquus est omnibus ipsum vere invocantibus. proinde noctu Eulalio episcopo apparuit mulier quaedam forma et ornata quam humana fert natura augustiore, monuitque eum supra portam (locum ac modum simul indicabat) latere abditam venerandam Christi imaginem, qua inventa et recepta omnia dextre esset acturus. episcopus immensa repletus laetitia, loco invento et aperto, reperit (proh miraculum) divinam imaginem incolumem lucernamque tanto temporis decursu non extinctam, atque adeo in tegula quae fuerat ante lucernam custodiae causa obiecta, aliam exemplari per omnia assimilem impressam imaginem. hac ille ingenti cum gaudio arrepta, supplicatione et gratiarum actione peractis, cum

ἔλαβε τὸν τόπον καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διώρυντον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρύγματι, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάξαντες εἰς τὸ ἠΐτρεπισμένον πῦρ πάντας ἀπώλειαν ἄρδην. ἀλλὰ καὶ τὴν ἕξωθεν ἀναφθεῖσαν πυρὰν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ B
5 τῶν ἔνδον, ἦν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θείου ἐκτυπώματος, ἕξαιφνης βίαιος ἄνεμος ἐγεφθεῖς κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην ἀντίστρεψεν, οὗς καὶ ἐμπυρρίζουσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ὑπαῖξ ἀλλὰ δις καὶ πολλακίς, μετ' αἰσχύνῃς ἀπέ-
10 ρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνερρήη τὰ ἀγιώτατα καὶ κύλλιστα, ἦν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θείαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθη-
15 σαυρισθῆναι καλῶν, ὁ τῶν Ῥωμαίων κυριαρχῶν Ῥωμανὸς ὁ Λα-
καπηνὸς σποῦδασμα ποιεῖται κατευμοιρῆσαι ταύτης καὶ καταπλου- C
τίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἕξαπ-
έστειλε πρὸς τὴν Ἐδεσσαν μηδὲν ἀνύσας. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο
αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνέδουν καὶ παρεκρούοντο. καὶ τελευταῖον πεισθέν-
τες ἐπένευσαν· ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιοῦτου κα-
20 λου πρὸς πάντα ὑπέβλεψεν τὰ παρ' αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δοὺς
αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνοὺς καὶ ἀργύρου ἐπισήμου χιλιάδας
δώδεκα, καὶ ἀσφαλίσόμενος διὰ σφραγίδος χρυσῆς τοῦ μὴ πολε-
μῶς ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσά-
35 ρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ ληΐζεσθαι ταύτας, ἐπέτυχε τῆς αἰτή- D
σεως. ἐπεὶ γὰρ συνεχωρεῖτο γενέσθαι καὶ παρεχώρησεν ὁ ἀμηρῶς,

locum petiit qua Persae cuniculos agebant. cumque prope illos pervenisset, ex lucerna oleum instillavit in ignem ab iis paratum, isque ignis hostes ad unum omnes consumpsit. sed et foris Persae ad laedendos oppidanos rogam succenderant; qui ignis cum aleretur copiosissima materia, ubi prope cum divina effigie accessit episcopus, subito exortus validus ventus, eum in eos qui succenderant distulit eosque urens abegit. ita Persae non semel tantum sed saepius male accepti, Edessa integra et re infecta maximo cum dedecore discesserunt.

Enimvero cum in urbem quae imperii caput est omnia undique sacerrima atque pulcherrima confluerent, ac dei voluntas esset ut inter alia ibi haec quoque reconderetur divina imago, Romanus Lacapenus, imperator Romanorum, operam dedit ut ea potiretur eaque Constantinopolim ditaret. saepe eius rei causa frustra legatos miserat. tandem cupiditate eius obtinendi cum Edessenis omnia ipsorum postulata concessisset, obtinuit. dedit 200 Saracenos, 12 milia argenti signati; aureoque sigillo confirmavit nunquam legiones Romanas hostiliter quattuor illas urbes accessuras aut praedam acturas. ita voti compos factus,

λαβόντες οἱ ἐπίσκοποι, ὁ τε Σαμοσατιῶν καὶ ὁ τῆς Ἐδέσσης, καὶ ἕτεροὶ τινες τῶν εὐλαβῶν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἀπεικόνισμα καὶ τὸ χριστογράφον ἐπιστολίδιον εἶχοντο τῆς ὁδοῦ· καὶ πάλιν ἄπειρα ἐτελείτο θαύματα. ὡς δὲ κατήντησαν ἐν τῷ τῶν ὀπτιμάτων θέματι, ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου ναῷ τῷ Εὔσεβλου λεγομένῳ, πολλοὶ προσελθόντες μετὰ πίστεως ἀπὸ ποικίλων νόσων ἴαθησαν. ἔνθα καὶ τις προσῆλθεν ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ τάδε οἰονεὶ ἀπεφοίβασεν “ἀπόλαβε, Κωνσταντινούπολις, δόξαν καὶ χαράν, καὶ σὺ πορφυρογέννητε τὴν βασιλείαν σου.” καὶ παρατὰ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος. τῇ δὲ ἐ’ τοῦ Αὐγούστου μηνός, κατὰ τὸ „συνβ’ ἔτος τῆς 10

P 179 τοῦ κόσμου γενέσεως, κατέλαβον τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς ὑπερυγκύας Θεοτόκου οἱ τὸ ἅγιον διακομιζόμενοι, ὁ καὶ σεβασμῶς καὶ περιχαρῶς ὑπεδέχθη καὶ προσεκνήθη παρὰ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. τῇ δὲ ἐπαύριον μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν προσκύνησιν ἀράμενοι τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐπὶ 15 τῶν ὤμων ὁ τε ἀρχιερεὺς Θεοφύλακτος καὶ οἱ νεώτεροι βασιλεῖς (ὁ γὰρ γέρων δι’ ἀσθένειαν ἀπελείπετο), ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γεροσύνης ἅπαντες μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προσηκούσῃ δορυφορίᾳ παρέπεμπον μέχρι τῆς χρυσείας πόρτης. κάκει-

B 20 θεν πάλιν ἀναλαβόμενοι ὁμοίως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων κατέλαβον τὸν περιώνυμον μέγιστον ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας. εἶτα ἀνήλθον εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῷ Θεομητρὸς ναῷ Φάρῳ κατέθεντο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκτύπωμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

22 θεομήτορος?

Amera concedente, episcopi Samosatenus Edessenus aliique pii sanctam illam effigiem ac epistolam a Christo scriptam Edessa auferentes iter ingressi sunt. rursus tum infinita sunt edita miracula. cum pervenisent ad templum dei genitricis, quod est in optimatum regione ac Kusebii dicitur, multi fide praediti accedentes a variis morbis sunt liberati. ibi etiam quidam accessit qui a daemone vexabatur, atque haec quasi divino instinctu vaticinatus est “recipe Constantinopolis gloriam et laetitiam, tuque Porphyrogennete tuum regnum.” statimque sanatus est. die decima quinta Augusti, anno mundi 6452, ii qui sacram imaginem ferebant, Blachernas ad aedem beatissimae dei genitricis pervenerunt. ibi accepta est reverenter ac magno cum gaudio, adorataque a Caesaribus, a proceribus et reliquis omnibus. postridie post salutationem et adorationem, humeris suis sublatam imaginem Christi summus pontifex Theophylactus et imperatoris filii (senex enim imbecillitate detinebatur) ac praeterea senatores omnes cum universa ecclesiasticorum turba, quo decet comitatu usque ad portam Auream deduxerunt. inde eodem ritu, psalmis et hymnis adhibitibus, ad nobile et maximam divinae sapientiae templum detulerunt. postea ad imperatorem ascenderunt, et in Phare, quae est aedes divinae virginis, venerandam atque sacram Christi imagi-

εις φυλακτήριον μέγιστον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως, πάλιν δὲ τῆς τῶν ἱστοριῶν ἀκολουθίας ἐξόμεθα.

Τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα τεχθέντος 5 εὐθὺς Ἀύγουστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας τοῖς Ῥωμαίων οἰαῖζε πάντας ὑπέταξε, καὶ βαθεῖα εἰρήνη πανταχοῦ γέγονε· τῆς γὰρ 10 θείας βοηθείας ἐπιφανείσης ἡῶτα δεδώκυσιν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάλαι τάναντίου φρονοῦσαι βασιλεῖαι ὑπέκλιναν τὸν ἀγένηα 15 καὶ τὸν σωτήριον ζυγὸν ὑπέδεξαντο. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ οἷόν τι φωνῇ χρησόμενος ὁ θεὸς τὸ οἰκτεῖον ἕψος ὑπέδειξε. προειδὼς τοίνυν ὁ θεὸς τὴν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν ἔφη διὰ τοῦ προφήτου “σκολάσατε, καὶ γινῶτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ θεός· ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ 20 γῆ.” ἡμῖν δὲ παραδηλῶν τίς οὗτός ἐστι, καὶ ὡσπερ συνευφραίνόμενος ἐπάγει “κύριος τῶν δυνάμεων μεθ’ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ.” τοῦ δὲ Ἰακώβ τὴν μηνύμην οὐχ ἄπλως ἐποίησατο· ἀλλ’ ἐπειδὴ πρῶτος ἐκείνος τὴν τῶν ἐθνῶν προεθέσεισε κλήσιν (“οὐκ ἐκλείψει” γὰρ φησιν “ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν 25 ἔλθοι ὃ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν”), τὴν μεταβολὴν τῶν ἐθνῶν ἀνταῦθα προθεσπέζων, εἰκότως τὸν τοῦ Ἰακώβ θεὸν τοῦ ταῦτα προειρηκότος ἔφη κατωρθωμένα. τοιγαροῦν ἐν τῷ μβ’ τῆς Ἀγούστου βασιλείας, ἐν τῷ εφς’ ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχθη ὁ κατὰ Ἀντιόχειαν τῶν ἐτῶν ἀριθμός. καὶ Ἡρώ-

nem deposuerunt, magnum praesidium reginae urbium urbis et omnium Christianorum. atque haec quidem hactenus. nos ad historiae continuationem revertamur.

Nato Christo statim Augustus omnia in suam redegit potestatem, ac dominationibus gentium regnisque particularibus abolitis omnia Romano imperio subiecit. ita tum summa pax obtinuit. quippe deo rem Romanam adiuvante hostes terga verterunt, et regna pridem adversa tum cervicibus subdiderunt iugo salutari. nam deus veritate et rerum ipsarum testimonio tanquam voce utens, suam tunc maiestatem demonstravit. proinde deus Iudaeorum vecordiam praevidens per vatem ita est vaticinatus “cessate et cognoscite me esse deum, qui et inter gentes et in terra exaltabor.” nobis autem significans quisnam ille sit, ac quasi gratulans nobis vates “deus” inquit, “exercituum dominus a partibus nostris est: patrociniū nostri suscipit deus Iacobi.” neque vero otiosa est Iacobi mentio, sed ideo facta quod is primus de vocatione gentium est vaticinatus. verba eius sunt “non deerit princeps Iuda oriundus, donec is veniat cui reposita est summa rerum: is erit spes gentium.” itaque Davidus iam tum mutationem gentium praedicens, convenienter ait deum Iacobi, qui ista fuit vaticinatus, rem praeclare gessisse. ceterum anno regni Augusti 48, anno mundi 5506 annorum Antiochensium

δης μὲν ἐξ ἐθνῶν ἦδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνηγορευμένος, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον διαλλάξαντος, πεπληρωται τὸ "οἶκ P 180 ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἐλθῇ ὁ ἀπόκειται, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός." ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀλλόφυλος ὢν περιτμη-5 θεὶς ἤρξε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀρχιερεῖα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάνιον, εὐθὺς ἐπαύθη κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν ἣ ἐξ Ἰούδα ἀρχὴ μέχρι τότε κρατήσουσα. οἱ γὰρ ἱερεῖς προειστήκεισαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ Πομπήϊος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπιστὰς τὴν μὲν Ἱερουσαλὴμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μιλίαι δὲ τὰ ἅγια, 10 τὸν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαρκέσαντα βυσιλία τε ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖα Ἀριστόβουλον δέσμιον ἐπὶ Ῥώμην ἐπέμψας τὸ πῦν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥωμαίοις ὑπόφορον B κατέστησε. καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφη, τὸ Ἰουδαῖον ἔθνος ἐγχειρίζεται. καθ' ὃν καιρὸν ἐναργῶς τῆς Χρι- 15 στοῦ παρουσίας ἐστώσης ἐξέλιπον οἱ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεῖς καὶ ἡγούμενοι.

Γεννηθεὶς τοίνυν ὁ Χριστὸς οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αἰοθητοῦ θρόνου Δαβὶδ ἐκάθισεν, ἀλλὰ θρόνον λέγει Δαβὶδ τὴν ἀκαθαίρετον καὶ αἰώνιον βασιλείαν. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ προσδοκία ἐθνῶν, οὐχὶ 20 τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. "ἔσται" γὰρ φησὶν "ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσοῦ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσι." καὶ "τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς γὰρ ἐθνῶν."

numerus coepit. cumque eo tempore Herodes alienigena Iudaeorum rex esset declaratus nato domino nostro Iesu Christo, Herodesque vitam misere cum morte commutasset, impletum est illud oraculum, quo non ante defuturum principem populi Iuda procreatum dicebatur, quam is cui reposita erat summa rerum, id est Christus, nasceretur. quando enim Herodes alienigena posito praepotio regnum in Iudaeos obtinuit, et Ananimum alienigenam pontificatu maximo affecit, statim Iudaicum imperium, quod hactenus obtinuerat, finitum fuit. etenim sacerdotes rei publicae praefuerant, donec Pompeius Romanorum dux Hierosolymis expugnatis templum polluit, ac Aristobulum, qui eo usque regnum iuxta ac pontificatum a maioribus per successionem accepta gesserat, vinctum Romam misit, ac populum Iudaicum omnem Romanis stipendiarium fecit. eo modo primum Herodi alienigenae in Iudaeos regnum commissum fuit; quo tempore perspicue instante Christi adventu, Iudaeorum et pontifices et principes desiderant.

Natus Christus non invisibili Davidico solio rex consedit, sed solium Davidicum scriptura appellat aeternum et indissolubile. ipse enim est quem expectant gentes, quae non sunt minima pars orbis terrarum. erit enim, ait, stirps Iessae, et is qui ad imperium in gentes gerendum exoriatur: in eo gentes spem ponent. posui te in foedus generis et la-

καὶ "Θῆσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν C
 θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ." οὗτος οὖν καὶ βα-
 σιλεὺς πάσης τῆς γῆς διέμεινε, εἰ καὶ μὴ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰου-
 δαίας παρέλαβε, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστὶν ὁ Θεός. καὶ
 5 ἡ ἑλευθερία τοῦ Ἰακώβ ἐβεβαιώθη, καὶ ἐνευλογήθησαν ἐν τῷ
 σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα τὰ ἔθνη μα-
 καριοῦσι τὸν Χριστόν.

"Ἰνα δὲ σαφέστερον γένηται πῶς ἡ ἱερατικὴ φυλὴ ἐμίγη τῇ
 βασιλικῇ, λέξομεν οὕτως. ὁ μὲν Ἰούδας ἐγέννησε τὸν Φαρές, ὁ
 10 δὲ Φαρές τὸν Ἐσρώμ, ὁ δὲ Ἐσρώμ τὸν Ἀράμ, ὁ δὲ Ἀράμ τὸν
 Ἀμιναδάμ, ὁ δὲ Ἀμιναδάμ τὸν Ναυσσών, ὁ δὲ Ναυσσών τὸν
 Σαλμών, ὁ δὲ Σαλμών τὸν Βόοζ, Βόοζ δὲ τὸν Ὠβήδ, Ὠβήδ δὲ D
 τὸν Ἰεσσαί, ὁ δὲ Ἰεσσαί Δαβὶδ τὸν βασιλέα. ἐπεὶ οὖν ὁ Ναυ-
 σσών υἱὸς ἦν τοῦ Ἀμιναδάμ, τούτου τὴν ἀδελφὴν Ἐλισάβετ ἠγά-
 15 γητο γυναικα ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Ἀαρών, ἀδελφὸς Μωυσέως, ἐκ
 φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Λευί. καὶ μέντοι καὶ ὁ Θεοπέσιος ἱεράρχης
 Ἰωδαὲ, φυλῆς ὦν τῆς Λευιτικῆς, ἠγάγητο γυναικα τὴν ἀδελφὴν
 Ὀχοζίου, φυλῆς οὖσαν τοῦ Ἰούδα. κἀνεῦθεν λοιπὸν τῆς βασι-
 λικῆς φυλῆς συμμιγέλις τῇ Λευιτικῇ, μάλα γε εἰκότως ὁ κύριος
 20 ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ κατὰ σάρκα μητρὸς αὐτοῦ γενεαλο-
 γούμενος οὕτω βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς εἰς τὰ πρὸς Θεόν, ὡς ἔφη, ἀν-
 θρώποις ἀναδέδεικται, καὶ προδήλως κηρύττεται βασιλεὺς αἰώνιος P 181
 καὶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχizedecί.

men gentium. in omnia secula propagabo eius progeniem; neque ante
 solum eius regium successore carebit quam dies caelo non oriatur. is
 ergo et rex universae terrae permansit, quanquam scepra Iudaea non
 acceperit; et rex universae terrae est deus, ac libertas Iacobi confir-
 mata est, inque eius semine omnes terrae tribus beatæ factæ sunt,
 omnesque populi Christum prædicant.

Ut autem manifestius fiat quomodo sacerdotalis tribus permixta fue-
 rit cum regia, sic rem exponemus. Iudas Pharezum procreavit. inde
 ordine prognati sunt Esromus Aramnis Aminadamus Naasson Salmon
 Boozus Obedus Iessas rex Davidus. quoniam igitur Naasson filius
 erat Aminadami, huius sororem Elizabetam Aaron pontifex maximus
 uxorem duxit, frater Moysis, tribu Levita. quin et divinus Iodaas, pon-
 tifex et ipse maximus, tribu Levita, in matrimonio habuit sororem Ocho-
 ziae, Iudaeam tribu. cumque exinde tribus regia fuerit cum sacerdotalli
 permixta, admodum convenienter dominus ex Maria virgine ac matre
 carnis suae natus, serie generis exposita et rex et sacerdos dei, ut di-
 ctum est, deprehenditur. itaque manifesto prædicatur rex sempiternus,
 idemque aeternus pontifex secundum Melchizedeci ordinem.

Ἐντεῦθεν τοίνυν ἄρχεται ἡ τετάρτη βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὀπτασίᾳ τέταρτον θηρίον διαφέρον τῶν ἄλλων τροπικῶς ὀνομάζει, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τῶν πρώτων τεσσάρων στοιχείων δημιουργὸς καὶ τὸν τετραπέρατον κόσμον συνδήσας ἐν τούτοις Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. 5 ὁθεν εἰκότως μέγας βασιλεὺς καὶ ἐπίσημος ὑπὲρ πάντας ὁ Ἀυγουστος καὶ δυνατὸς γενόμενος ὑπέτυξε τὰς μερικὰς βασιλείας πάσας, διὰ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ βασιλεῦ τοῦ παντὸς καὶ **B** κύριον τεχθέντα, κατὰ τὴν Ἡσαίου προφητείαν· φησὶ γάρ “καὶ ἔστι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ 10 αἶκος τοῦ θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὄρεων. καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύσονται λαοὶ πολλοί, καὶ ἐροῦσιν δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, 15 καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἔθνων πολλῶν, καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκύνοσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὗ **C** λήφεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν.” οὗτι δὲ τὸν μετὰ τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν προσημαίνον- 20 ται ταῦτα καιρὸν, τὰ πράγματα σαφῶς μαρτυροῦσι. πρὸ μὲν γὰρ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας συχναὶ τῶν ἔθνων κατ' ἀλλήλων ἐπανάστασις ἐγένοντο, ἅτε δὴ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῆς βασιλείας μεμερισμένης· πύσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ῥωμαίους μετατεθείσης εἰ-

Atque hoc est initium quarti regni, quod Danielus, cum ei quattuor animalia apparerent, sibi animalis specie a reliquis differente repraesentatum ait, quo veheretur primorum quattuor elementorum opifex, qui quatripotentum mandum concinnavit; quo regno scilicet nostrae salutis causa Iesus Christus homo natus est. quare merito omnibus regibus maior illustriorque fuit Augustus, omniaque particularia regna suo imperio subiecit, propter eum qui ipsius aetate nasci debuit rex et dominus universi, quae Esaias his verbis praedixerat (cap. 2) “ultimis porro temporibus mons domini erit illustris, aedesque dei in summo montium: exaltabitur supra colles, et ad eam proficiscentur omnes nationes. multique populi ibunt, ac dicent: agedum conscendamus montem domini et aedemus aedem dei Iacobi: is nobis viam suam monstrabit, inque ea nos ambulabimus. nam de Sione lex egredietur, et sermo domini Hierosolymis exibit; atque causas multarum is nationum disceptabit, et populum multum arguet. tunc de gladiis suis vomeres et de frameis suis falces cadent, neque gens contra gentem gladium arripiet, neque rem porro bellicam discent.” iam res ipsae testantur his verbis tempus Christi adventus praedici. antequam enim Romanum imperium inivit, crebra fuerunt populorum alterius adversus alterum bella, quod regnum singulatim per populos divisum esset. postquam summa rerum ad Romanos devo-

ρήνη βαθεΐα κατέχευε τὴν οἰκουμένην, ὡς μηκέτι ἔθνος κατ' ἔθρους ἐπιστρατεύειν ἀλλὰ τῇ γεωργίᾳ προσέχειν. οὐκοῦν μάλα δείκνυται σαφῶς τὸ τῆς προρρήσεως τέλος. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆ-
 5 ναι, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου D
 ἑβδομάδας ζ' καὶ ἑβδομάδας ἕβ'." αἱ συμπληροῦσιν ἔτι υπύ',
 ὅσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει τῶν Χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευ-
 ταιον Ἰρκανοῦ ὑπὸ Πύρθων ἀλχμαλωτισθέντος Ἡρώδης ἀπὸ
 10 Αὐγουστοῦ παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν, μεθ' ὃν οἱ τοῦτου παύ-
 δες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὐκέτι γὰρ ἐκ
 διαδοχῆς τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀσαμονέων
 ἦτοι Μακκαβαίων, ὡς φησὶν Ἰώσηπος, ἱερῶνται τῷ Θεῷ, ἀλλ'
 ἄσημοι τινες, οἱ μὲν ἐνιαύσιοι οἱ δὲ ἐπὶ λόγῳ, παρὰ τῶν Ῥω-
 15 μαιῶν τὴν ἱερωσύνην ὠνούμενοι. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει
 15 λέγων "καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα δύο ἑβδομάδας ἐξολο- P 182
 θρευθήσεται χροῖμα καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται" καὶ τὰ ἐξῆς. διέλλης
 δὲ τὰς ἕξ' ἑβδομάδας οὕτως, τὰς μὲν ἑπτὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον
 τῆς ἀλχμαλωσίας ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, τὰς δὲ ἕβ' συν-
 20 απτομένας ταῖς ζ' εἰς τὸν χρόνον ὃν κατέσχον οἱ χριστοὶ ἡγούμενοι,
 20 τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ' ἣν ὁ κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν δια-
 θήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος,
 καὶ ἦρθη ἐκ μέσου ἧ δια Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. καὶ
 αὐθις "καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία, καὶ ἐν τῷ

ista est, alta per totum orbem pax fuit, populi que mutis ballis omniis agriculturæ vacaverunt. ita vaticinii istius exitus apertissime declaratur. itaque etiam Danielus vaticinatur his verbis (cap. 9) "cognosces autem et intelliges ex exitu sermonis, cum decretum fiet et aedificabitur Hierosolyma, usque ad Christi principatum septimanas 7, septimanas 62." hæc annos efficiunt 483; totidemque annos uncti potestatem in populum Iudaicum gesserunt. quorum ultimus Hyrcanus, cum a Parthis esset captus, Augustus Herodi regnum tradidit; cuius posterius deinceps id tenuerunt usque ad Hierosolymorum excidium. nam, quod et Iosephus testatur, ab eo tempore non iam ex summorum pontificum stirpe aut Asmoneorum, qui et Maccabaei dicuntur, deo pontifices creabantur: sed id manus obscuri homines alii per annum gerebant, alii alia ratione, redemptum a Romanis pecunia. ideo Danieli quoque oraculum ait post 7 et post 62 septimanas abolitum iri unctionem, neque fore iudicium, et cetera. sic autem dividendæ sunt 69 septimanae. 7 a reducta ex exilio usque ad templi absolutionem. reliquæ 62 his sine intervallo succedentes in tempus quo uncti rerum potiti sunt. una autem in tempus quo Christus novum foedus promulgavit; qua media nobis salutarum Christi subiit supplicium, et sublatum est e medio testamentum quod fuerat per Moesem traditum. rursus "corroboravit foedus multis una septi-

B ἡμῖσι τῆς ἑβδομάδος ἀρθῆσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντελεῖα δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν 'Ιερουσαλήμ.' καὶ τὰ λοιπὰ εὐρήσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ Τίτου.

Ὁ γοῦν Αὐγουστος τὴν ἐξ Ἰταλίας συναθροίσας δύναμιν κάτεισιν ἐπὶ Ἀντώνιον. καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττᾷται Ἀντώνιος, καὶ φεύγει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον. καὶ ὁ μὲν Ἀντώνιος ἑαυτὸν διεχειρίσατο, ἡ δὲ Κλεοπάτρα ἐδλαβουμένη τὸν ἐν τῇ Ρώμῃ Θριάμβον συσχεθεῖσα, ἀσπίδι τῷ θηρίῳ ἑαυτὴν προσενεγκαμένη τελευτᾷ. Ἡλιος δὲ καὶ Σελήνη τὰ τέκνα αὐτῶν συσχεθέντα προσήχθησαν τῷ Θριάμβῳ Ρώμης.

10

C Ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐγουστοῦ, ὡς φησιν Εὐσέβιος τοῦ Παιμφίλου, ἀρχὴν ἢ τετάρτη λαμβάνει βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὄψιασι τέταρτον θηρίον φοβερὸν ὀνομάζει. τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς δ' βασιλείας ἐμονάρχησεν Αὐγουστος, ὅτε καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἐκ γυναικὸς ἀεπαρθένου γέννησιν δι' ἡμῶν κατεδέξατο. ὁ δὲ αὐτὸς φησιν Εὐσέβιος ὅτι οὗτος ὁ Αὐγουστος ἀπελθὼν εἰς Δελφοὺς ἠρώτησε τίς μετ' αὐτὸν βουλεύσει· τοῦ δὲ Πυθίου μηδὲν ἀποκρινομένου, καὶ τοῦ Αὐγουστοῦ πάλιν ἐρωτήσαντος διὰ τί σιγᾷ τὸ μαντεῖον, ἔφη ἡ Πυθία ταῦτα "παῖς Ἑβραῖος κλέεται με, θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσων, τόνδε δόμον προλιπεῖν καὶ ὁδὸν αὐθις ἰκέσθαι. ἄπιθι λοιπὸν ἐκ δόμων ἡμετέρων."

mana; eiusque dimidio tolletur sacrificium et libatio, et in templo abominandum vastitatis signum ponetur, ac excidium Hierosolymorum perficietur." reliqua ibi invenies, ubi regnum Titi descripsimus.

Ceterum Augustus collectis per Italiam copiis contra Antonium movit. victus praelio Antonius cum Cleopatra in Aegyptum fugit, ibique sibi ipse mortem conscivit. Cleopatra cum comprehenderetur, ne Romanam in triumpho introduceretur, aspidi serpenti sese mordendam praebuit, itaque periit. Sol et Luna, liberi ipsorum, in triumpho Romam ducti sunt.

Sub hoc Augusto, ut Eusebius Pamphili ait, quartum regnum cepit, quod in quattuor animalium visione Danielus animal quartum terribile nominat. tunc primum, inito iam quarto regno, Augustus solus omnem potestatem gessit. quo tempore etiam dominus noster Iesus Christus nostri causa nasci ex muliere perpetuam virginitatem conservante sustulit. idem Eusebius narrat Augustum Delphos profectum de successore sibi oraculum consuluisse, et cum vates nihil responderet, scitatum causam cur oraculum conticuerit, hoc responsum tulisse:

me puer Ebraeus iubet hoc discedere templo,
rex divum, et Stygium rursus remeare sub Orcum.
tu tacitus nostra haec iam nunc altaria linque.

Τῷ δὲ εἰς ἔτι ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μὲ δὲ Ἀδγουστου D
 ἔξῃλαθε δόγμα παρ' αὐτοῦ ἀπογράφεισθαι πῶσαν τὴν οἰκουμένην.
 ἐν ᾧ ἔτι καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη, Ἡρώδου
 βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας, ὃν ὁ Καῖσαρ Ἀδγουστος προχειρί-
 5 σατο. οὗτος ὁ Καῖσαρ τὸν κόσμον ἐαυτῷ ἅπαντα καθυποτάξας,
 ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ ὄντα ἀποβιῶναι, παρηγγύησε τοῖς
 ἐν τέλει πάντας ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ χεῖρας κροτῆσαι καὶ γελᾶσαι
 ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῆς. τοῦτο δὲ ποιῆσαι διωρίσατο ἀποσκώπτων
 εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον ὡς γέλωτος ἄξιον.

10 "Οτι Ἡρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντας P 183

ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μανίᾳ παιδᾶς παιδοκτόνος ὀνομάζεται,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἰδίους τρεῖς υἱοὺς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν μη-
 τέρα τούτοις ἐπισφύξαι, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ἐτέρους τε
 πολλοὺς τῶν οἰκείων καὶ πληθὺς οὐκ ὀλίγων Ἰουδαίων ἀποκτεῖναι
 15 ἐν τῇ αὐτοῦ τελευτῇ.

Ἰστοῖον δὲ ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υἱοὺς, Ἡρώδην
 τὸν καὶ Ἀντίπαν, τὸν ἀποτεμνόμενον τὸν πρόδρομον, ἐφ' οὗ καὶ
 ὁ κύριος ἐσταυρώθη ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, Ἡρώδην τὸν καὶ
 Φίλιππον, ᾧ πρώτως Ἡρωδιάς ἐγαμήθη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγατέρα B
 20 Σαλώμην τὴν καὶ ὀρχησαμένην, καὶ Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀγρίππαν,
 τὸν ἀνελόνητα τὸν Ζεβεδαιου Ἰάκωβον.

"Οτι Ἡρώδης ὁ μέγας τέθνηκεν ἐβδομήκοντα ἔτη ζήσας, ἐξ
 ὧν βρασιλευσε τῆς Ἰουδαίας ἔτη λζ' παρανόμως. ἐπὶ αὐτοῦ γὰρ ἡ
 πρόφρησις τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐπληρώθη ἡ λέγουσα "οὐκ ἐκλείψει

Anno mundi 5506, qui regno Augusti fuit 42, decretum ab ipso
 erit ut totus mundus censeretur. eo anno Christus natus est, Herode
 Iudaeae regnum sibi ab Augusto concessum tenente. Augustus cum to-
 tum sibi mundum subiecisset, morte iam appetente Romae proceribus
 omnibus mandavit ut se defuncto plauderent ac risum tollerent, sicut
 in mimorum fine fieri assolebat. eo mandato vitam humanam utpote ri-
 diculam rem subsannavit.

Herodes puericida appellatur non modo ob pueros Bethlehemaie ab
 ipso, cum contra Christum saeviret, interfectos, sed etiam quod suos
 ipsius tres filios iugulasset, facinusque matrem eorum necando cumulas-
 set, et fratrem uxoris ac reliquos domesticorum complures iis addidis-
 set. non parvam etiam Iudaeorum multitudinem moriturus necavit.

Notandum est Herodi magno tres fuisse filios, Herodem, qui et
 Antipas appellatur, qui cervicem praecidi praecursori Christi iussit (eo
 regnante Christus crucifixus est, imperante Tiberio Caesare); Herodem
 cognomento Philippum, cuius primum uxor fuit Herodias, eique Salomen
 filiam peperit eam quae saltavit; Herodem denique Agrippam, qui Ia-
 cobum Zebedaei filium necavit.

Herodes magnus mortuus est septuagenarius. annos 37 regnum in
 Iudaeam illegitimum tenuit; inque ipso impletum est patriarchae Iacobi
 Georg. Cedrenus tom. I.

ἄρχων ἐξ Ἰουδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ὡς ἂν ἔλθῃ
 ὃ ἀπόκειται," ἦτοι ὁ Χριστός. πρῶτος γὰρ ἀλλόφυλος Ἡρώδης
 Ἰουδαίων ἤρξεν, "Ἀραμῶν Ἰδουμαῖος, καὶ πρῶτος ἀλλόφυλον
 ἀρχιερέα κατέστησε, τὸν Ἀνάνιον, ὡς Ἰώσηπος λέγει.

C "Ὅτι Ἡρώδης ὁ μαιφόνος πρὸς ταῖς πολλαῖς τῶν συγγενῶν 5
 φονοκτοναῖς ἀναιρεῖ καὶ Ὑρκανὸν τὸν πάλαι ἀρχιερέα καὶ τὸν
 τούτου υἱὸν καὶ τὴν τούτου ἀδελφὴν, ἑαυτοῦ δὲ γυναῖκα, τοὺς
 δύο οἰκέλους υἱοὺς εἰς ἄνδρας τελοῦντας, καὶ τὴν πενθεράν, ἔτι δὲ
 Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς τὸν ἄνδρ· γήμαντος δὲ αὐτὴν ἐτί-
 ρου καὶ τοῦτον προστίθῃσι, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ὑψηγητὰς τῶν ἱερῶν 10
 νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατρῶν ζηλωτὰς. Θεηλῦτῳ δὲ πληγῇ καὶ
 ὑδρωπῇ συσχεθεὶς σκώληκας ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξέβρασε, καὶ οὐ-
 τως δεινῶς ὀδυνώμενος τέθνηκεν.

"Ὅτι πενταετῆς ὁ Χριστός ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται.

D "Ὅτι Αὐγουστος Ἀρχέλαον μὲν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίων 15
 ἐθνάρχην κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἀδελφούς αὐτοῦ τέσσαρας
 ὄντας, Ἡρώδην ὀμώνυμον τῷ πατρὶ καὶ Ἀντίπατρον τῷ πάμπῳ
 Λυσανίαν τε καὶ Φιλίππον, εἰς τέσσαρα μέρη διατεμῶν τὴν χώραν
 ἐκάστῳ διένειμε καὶ τετράρχας αὐτοὺς ὠνόμασε. τότε καὶ λιμὸς
 ἐν Γαμῇ γέγονεν ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κτ'. 20

"Ὅτι τῷ ρεθ' τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἔτι
 εἴ' Ἰουδαίων τρίτος Ἡρώδης ἐκράτησεν, ὃς καὶ Ἀγρίππας ἐλέ-

vaticinium, qui non ante defuturum Iuda ortum principem et ducem se-
 mine eius crotum edixerat, quam is veniret cui reposita omnia erant,
 id est Christus. primus enim alienigena Iudaeis imperavit Herodes
 Idumaeus Arabs, primumque alienigenam pontificem constituit Ananiam,
 ut Iosephus narrat.

Herodes parricida praeter multas cognatorum neces etiam Hyre-
 num interfecit, antiquum pontificem maximum, eiusque et filium et sor-
 rem, quam ipse uxorem habebat, item duos filios iam ad virilem aeta-
 tem provecctos, socrum, Salomes suae sororis maritum, ac rursus alte-
 rum cum quo illa secundas nuptias fecerat. addidit et divinae legis
 enarratores, et qui patrios ritus amplectebantur. divinitus autem aqua
 intereate punitus, erumpentibus ex corpore eius vermibus, gravissimis
 doloribus cruciatus perit.

Christus ab Aegypto rediit annos natus quinque.

Archelaum Herodis filium Augustus Iudaeae genti praefecit. reliquam
 regionem in 4 partes distribuit, eisque reliquos Archelai fratres prae-
 posuit, tetrarchas a quadripartito imperio appellatos. horum nomina
 sunt Herodes patri, Antipater avo cognomines, Lyzanius et Philippus.
 tanta eo tempore fuit Romae penuria ut medius aureis 27 sit ven-
 ditus.

Anno mundi 5519, incarnationis autem divinae 13, tertius Herodes,
 cognomine Agrippa, regnum in Iudaeos obtinuit, alienigena, Herodis

γετο, ἀλλόφυλος ὢν, υἱὸς Ἡρώδου, ἀδελφὸς Ἀρχελαίου, ἔτη
 κδ'· ὁ γὰρ Ἀρχελαος μετὰ θ' τῆς ἀρχῆς ἔτη εἰς Βιένναν πόλιν
 τῆς Γαλλίας ἐπὶ Ῥωμαίων ἐξωρίσθη. οὗτος Ἡρώδης, ὁ καὶ P 184
 Ἀγρίππας, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν ἀνεῖλε τῷ ἡ' μὲν ἔτει τῆς
 5 ἀρχῆς αὐτοῦ, λβ' δὲ τῆς τοῦ κυρίου σαρκώσεως· ἐφ' οὗ καὶ ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἑκουσίως δι' ἡμᾶς τὸ σωτήριον
 ὑπέστη πάθος. ὑπὸ τούτου ἡ Πανοσὸς Καισάρεια Φιλίππου
 μετωνομάσθη διὰ τὸ ἀνακτισθῆναι παρὰ τοῦ τετράρχου Φιλίππου.
 οὗτος τὴν Τιβεριάδα πόλιν διὰ Τιβέριον Καισάρα ἔκτισε, καὶ τὴν
 10 τῶν Γαβινίων πόλιν τὴν ποτε Σαμάρειαν ἐκτίσας Σεβαστὴν αὐ-
 τὴν προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἐπέκειν αὐτῆς, τὸν Στράτιωνος πύργον
 πόλισας, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καισαρος· Καισάρειαν ἐκάλεσεν· ὕστερον
 δὲ καὶ Ἀντιπατρίδα κίττει. καὶ Πανεῖον εἰδωλίον κατεσκεύασεν
 ἐν Παναδί τῷ Πανί, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ Καισαρεία τῆς Παλαι- B
 15 στίνης· καὶ τὸν ναὸν Ἱεροσολύμων διπλοῦν ἀνακοδόμησεν. οὗτος
 ἐξωρίσθαις ἐν Λουγδούνη τῆς Γαλλίας ἐν ἰσχάτῃ πενία σὺν τῇ
 μοιχαλίδι Ἡρωδιάδι θνήσκει. τὴν δὲ ὀρχησαμένην κόρην ἐπὶ τῇ
 ἀποτομῇ τοῦ προδόρου ζῶσαν κατέπειν ἡ γῆ· οἱ δὲ φασιν ὅτι εἰς
 πάγον· καίλουσα ἐπάνω λίμνης διαρραγέντος κατῆλθε κάτω, καὶ
 20 τῆς κεφαλῆς ἀποσφηνώσεως τὸ μὲν σῶμα ἅπαν εἰς τὸν βυθὸν
 κατῆλθεν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη.

Ὅτι ἐπὶ Ἡρώδου πεπλήρωται ἡ προφητεία Δανιήλ. μέχρι
 γὰρ Ἡρώδου χριστοὶ ἠγούμενοι ἦσαν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, C

5 ὅφ' P 7 ἐπι?

filias, frater Archelai. regnavit annos 24. nam Archelaus cum 9 annos
 regnasset, a Romanis est Viennam Galliae urbem in exsilium missus.
 hic Herodes, qui et Antipas, anno sal regni 18 Ioannem baptistam ne-
 cavit, Christo 32 agente annum. sub eodem Christus propter nes sponte
 supplicium pertulit. sub hoc Panostus urbs Caesarea Philippi denomi-
 nata est, quod eam Philippus tetrarcha refecisset. is in honorem Ti-
 berii Caesaris urbem Tiberiadem condidit; et Gabiniorum urbem, olim
 Samariae nomine notam, instauravit, ac Sebastem, hoc est Augustam,
 nuncupavit. eiusque navale, tarrim Stratonis, mare cum cinxisset,
 Caesaream ab ipso Caesare appellavit. post et Antipatridem condidit;
 et Paneado, quae nunc Caesarea Palaestinae usurpatar, Pani fauum
 nomine Panocum posuit, ac templum Hierosolymitanum daplum aedifica-
 vit. missus autem in exsilium Lugdunum Galliae urbem, vita cum ad-
 uicta Herodiade summa in egestate exacta, mortuus est. filiam, quae
 saltando impetrarat ut praecursori caput amputaretur, terra vivam ab-
 sorpsit. alii ferunt eam, cum in glacie palustri luderet, rupta glacie
 ita in fundum decidisse ut caput abscissum supra glaciem exstaret.

Herodis tempore impletum est Danieli oraculum. nam ad eum us-
 que uncti, hoc est summi pontifices, Iudaeos rezerant, ab instaurato

ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαριῖον ἀνανεύσεως τοῦ ἱεροῦ, λήξαντες δὲ ἐπὶ Ἐρχανὸν τὸν ἀρχιερέα, ὃς διὰ τὸ ὑποτάξαι Ἐρχανὸς οὕτως ὠνομάσθη. ἔτη ὑπὲρ τὰ μεταξὺ τούτων, ὀπόσα καὶ ἡ τοῦ Δανιὴλ προφητεία θεσπέζει λέγουσα “καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι τὴν 5 Ἱερουσαλήμ, ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδας ἑπτὰ καὶ ἑβδομάδας ἕξβ.” αὐταὶ αἱ ἕξβ’ ἑβδομάδες συμπληροῦσι χρόνους ἐταῖν ὑπὲρ, ὀπόσα ἔτη τυγχάνει τῆς ἀρχῆς τῶν χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταῖον τοῦ Ἐρχανοῦ ὑπὸ Πάρθων ἀλχμαλωτισθέντος Ἡρώδης

D ὁ Ἀντιπάτρου τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων, μηδὲν προσήκουσαν 10 αὐτῷ, ὑπὸ Ἀγούστου καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων παραλαμβάνει, κῆπειτα οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὗτος δὲ ἦν Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἀσκαλωνίου τοῦ πατρὸς Κύνριδος Ἀραβισσης. καθ’ ὃν καιρὸν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως πλησιαζούσης ἢ ἐκ προγόνων διαδοχὴ ἀρχι- 15 ρωσύνη τε καὶ ἀρχὴ τῶν Ἰουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς προφητείας Ἰακώβ.

Ἐξῆς δὲ ὁ Δανιὴλ προφητεύει λέγων “καὶ μετὰ τὰς ἐξήκοντα δύο ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρισμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου, καὶ κοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ πολέμου.” καὶ

P 185 ἐξῆς φησὶ “καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδελυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται περὶ τὴν ἐρήμωσιν.” τὸ δὲ ἐξολοθρευθῆσεσθαι χρισμα καὶ κρίμα μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ τὴν τε

Darii opera templo usque ad Hyrcanum (nomen huius a subactis Hyrcanis fuit) per annos 483, quos etiam Danieli oraculum exprimit. “agnosces et intelliges ab exitu sermonis, quod decretum fiet et aedificabitur Ierusalem, usque ad Christum ducem, septimanae septem et septimanae sexaginta duae.” haec septimanae sexaginta novem annos conficiunt 483; totidemque annos imperium Iudaicum penes unctos fuit. quorum postremus Hyrcanus cum esset a Parthis captus, Herodes Antipatri filius regnum in Iudaeos, nihil ad se pertinens, ab Augusto et senatu Romano accepit; idque in eius deinceps stirpe usque ad excidium Hierosolymorum permansit. is ergo Herodes Antipatri Ascalonitae filius fuit, matre Cypride Arabica. quo tempore natalibus Christi appetentibus Iudaeorum in sacerdotium et regnum successio cessavit, impleto Iacobi vaticinio.

Danielus porro ita praedicat “post 62 septimanas abolabitur unctio neque erit iudicium; templumque et sacrarium corruptentur a populo, cum dux advenerit; caedenturque inundatione belli.” his addit “et in templum abominabile vastitatis signum. et dum tempus implebitur, vastitati consummatio dabitur.” quod unctioem abolitum iri neque in

πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθαρήσεσθαι δηλοῖ. δένεται δὲ νοηθῆναι τοῦτο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ· ἐλθόντος γὰρ αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρανομίαν καὶ ὕβριν ἣ τε ἱερωσύνη αὐτοῖς καθόλου καὶ ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ πόλις ἀντανήρηται. μιῦς 5 δὲ οὐσης ἑβδομάδος πρὸς τὴν τῶν ὁ συμπλήρωσιν, τὸ ἡμῖς μὲν αὐτῆς ὁ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου νενοήσθω χρόνος. τρισὶ γὰρ ἔτεσι καὶ ἡμῖσι τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς πεπληρωκὸς ὁ μονογενὴς ἀνελήφθη. πνεύματι δὲ ἁγίῳ τοὺς ἁγίους ἐμπλήσας μαθη- B τὰς ἐπ' ἄλλοις τρισὶν ἔτεσιν καὶ ἡμῖσι εἰς Ἱερουσαλὴμ παρακα- 10 εἶχεν αὐτούς, ὁμοῦ μὲν πρὸς τὸν μέγιστον ἄθλον καὶ τὸν τῶν ἔθνων τούτους ἀγῶνα παρασκευαζόμενος, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς εἰς ζωὴν τεταγμένους ἐκ τοῦ ἔθνους διὰ πίστεως προσλαμβανόμενος, καὶ τῶν σκιῶν καὶ τῶν τύπων τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἀπιστιῶν, καὶ τῆ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς καινῆς διαθήκης προσαγόμενος. 15 διὸ καὶ ὁ ἱερός φησι λόγος "καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία," διὰ τῶν ἐρημένων δηλονότι ἑπτὰ ἔτων τοῖς πιστεύ- σασιν τῷ Χριστῷ.

"Ὅτι τῷ ρφς' τοῦ κόσμου ἔτει, τοῦ δὲ Ἀγούστου Καίσαρος C μβ', Ἡρώδου δὲ λβ', ἑβδόμῳ μηνὶ καθ' Ἐβραίους δεκάτῳ, ἦτοι 20 Σεπτεμβρίου κγ', Ζαχαρίας θυμιῶν εἰς τὸ ἅγιον κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ εἶδε τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ τὴν τοῦ μεγάλου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου σύλληψιν εὐαγγελιζόμενον αὐτῷ.

urbe fore indicium ait, id urbis ac templi excidium denotat. potest etiam de Christo intelligi: cum enim is ad salutem populo suo reparandam venisset, hic quod eum iniuriose ac per contumeliam habuisset, una cum ipsa urbe et sacerdotium et sanctitatem amisit. iam quod ad summam 70 septimanarum una adhuc requiritur, eius dimidium intelligi debet impensum evangelii publicationi. nam unigenitus dei filius cum annos 3 s a patre sibi demandatum negotium gessisset, in caelum receptus est. inde cum spiritu sancto discipulos suos implevisset, 3 s annos eos Hierosolymis detinuit, cum ut eos ad maximum certamen convertendam ad decem nationum praepararet, tum ut de Iudaeis eos qui erant vitae destinati, interim fide imbueret atque ab umbris et exemplis veteris testamenti ad veritatem evangelii et repraesentationem novi testamenti adduceret. itaque etiam oraculum ita habet "et una septimana testamentum multis confirmabit," nimirum iis qui Christo credent spatio istius septennii.

Anno mundi 5506, anno regni Augusti 48, Herodis 32, mense Ebraeorum septimo, qui est September, Zacharias cum in sacrario adoleret secundum ordinem suae classis, principem angelorum Gabrielem vidit sibi partum magi praecursoris ac baptistae Ioannis annuntiantem.

“Οτι Ἰωακείμ ἔτι π’ τελευτᾷ, ἢ δὲ Ἄννα οὔ’. ἡ Θεοτόκος δὲ ὑπ’ αὐτῶν τριετίλλουσα εἰσῆχθη εἰς τὸν ναὸν κυρίου, ἔνδεκα δὲ γενομένη ἐτῶν ἀπωφανίσθη. οὐδ’ ὄλωσ δὲ ἐξῆρι τοῦ ναοῦ, ἀλλ’ εἰ καὶ χρεῖαν εἶχε τίνος, εἰς μόνην ἀπῆι τὴν Ἐλισαβὲτ ὡς συγγενίδα καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ οἰκοῦσαν. τὰ μέντοι Ἑβραϊκὰ γράμματα ἔτι ζῶντος τοῦ Ἰωακείμ ἔμαθεν. ἀφωρισμένος δὲ ἦν τόπος D ἐν τῷ ναῷ πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἐνθι μόναι ἴσταντο αἱ παρθένοι· καὶ αἱ μὲν ἄλλαι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπῆσαν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἢ δὲ παρθένος προσεκαρτέρει τῷ ναῷ ὑπ’ ἀγγέλου τρεφομένη. ἦν δὲ τῇ ἡλικίᾳ μέση, σιτόχρους, ξανθόθριξ, ξανθόμματος, εὐόφθαλμος, μεγαλόφρυς, μεσόρριν, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, ἰμάτια αὐτόχροια ἀγαπῶσα. ἦν δὲ γέγονεν ἐτῶν δώδεκα, ἐν μεσονυκτίῳ προσευχομένη ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῇ Θεόθεν “τέξῃ τὸν υἱόν μου.” οὐδενὶ δὲ τοῦτο ἀπήγγειλεν, P 186 ἕως ὃ Χριστὸς εἰς οὐρανὸς ἀνελήφθη. γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν 15 ἰδ’, καὶ δοκούντων τῶν Ἰουδαίων ὅτι μέλλει γενέσθαι αὐτῇ ἡ συνήθεια τῆς γυναικείας ἀσθενείας, λοιπὸν οὐ συνεχωρεῖτο εἶναι ἐν τῷ ναῷ. ἔστησαν δὲ οἱ ἱερεῖς εἰς προσευχὰς περὶ αὐτῆς· καὶ Ζαχαρίας ὁ ἀρχιερεὺς ὁ τοῦ βυπτιστοῦ πατὴρ ἔλαβε δώδεκα ῥάβδους γερόντων συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἔθρεκεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ 20 λέγων “δεῖξον, κύριε, τίνος ἔσται ἡ παρθένος.” καὶ ἐβλάστησεν ἡ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ τέκτονος ῥάβδος, καὶ ἠρμόσαντο τούτῳ αὐτῆρ, ὅντι ἐτῶν π’. καὶ κατήγγυεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ δεῖγε

Ioachimus octogenarius decessit, Anna annos nata undecoginta vitam finit. ab iis in templum deducta dei genitrix anno aetatis suae tertio, undecim annos nata parentes amisit. neque vero unquam templo excedebat, sed si qua re opus haberet, ad solam Elisabetam ibat, cognatam et templo vicinam. literas Ebraicas superstitè etiamnum Ioachime didicit. erat in templo secretus locus arae vicinus, ubi solae virgines stare solebant. ac reliquae sane populo dimisso domum suam redibant, Maria autem in templo permanebat atque ab angelo nutriebatur. erat statura mediocri, subfusca, fulvo crine, oculis fulvis ac mediocribus, magno supercilio, naso mediocri, manibus ac digitis longis, vestes amplexabatur nullo colore tinctas. anno aetatis suae 12, media nocte cum precaretur, divinitus editam ad se vocem audivit “paries filium meum.” neque hoc ex ea quisquam rescivit ante Christi in caelos adscensum. cum annum 14 attigisset, Iudaei eam usitata mulierum imbecillitate laboraturam rati in templo eam deinde morari non sunt passi. porro sacerdotes eius causa deum precati sunt. ibi Zacharias pontifex maximus, baptistae pater, duodecim senum cognatorum Mariae ferulas accepit inque ara posuit, dicens “ostende, domine, cui virgo haec debeat copulari.” floruit autem virga Iosephi fabri, atque huic octogenario in matrimonium tradita est, isque eam domum secum abduxit. Maria in mariti domo ieiunans ac progressu in publicum abstineus cum daibus

νηστεύουσα και ἀπρόϊτος σὺν ταῖς δυοῖ θυγατράσιν αὐτοῦ. και
 μετὰ μῆνας ἕξ ὠφθη αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, εὐαγγελιζόμε- B
 νος τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν. οὐδενὶ δὲ ἀπήγγειλεν, ἕως οὗ ἔτε-
 κεν. ἐγένετο δὲ ταῦτα τῷ πρώτῳ μηνὶ ἤγουν Μαρτίῳ, τῇ κέ',
 5 τῇ α' τῆς ἑβδομῆδος ἡμέρᾳ και α' τῆς σελήνης· αὐτὸς γάρ ἐστι
 και ἔκτος μὴν τῆς συλλήψεως Ἰωάννου. ἡ δὲ θεοτόκος, ἠνίκα
 ἀπεχώρησεν ὁ ἀρχάγγελος, ἦλθεν εἰς τὴν ὄρεινὴν ἧτοι τὴν Βηθ-
 λεὲμ (ὑψηλότερος γὰρ τῆς Ναζαρέτ οὗτος ὁ τόπος) και ἠσπύσατο
 τὴν Ἐλισαβέτ, ἑξαδέλφην αὐτῆς οὔσαν, και ἐγνώρισεν αὐτῇ τὴν
 10 ὄπτασίαν τοῦ ἀγγέλου, και ὅτι ἄρρεν ἔσχε, και ὅτι Ζαχαρίας
 ὄπτασίαν εἰώρακεν· οὐ γὰρ ἐγίνωσκεν Ἐλισαβέτ τοῦ Ζαχαρίου σι- C
 γήσαντος. και μετὰ μῆνας τρεῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
 Ἰωσήφ τοίνυν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐπανελθὼν, και εὐρῶν τὴν παρ-
 θένον ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, και θορυβηθεὶς ἐβουλήθη λύθρα ἀπο-
 15 λῦσαι αὐτήν· ἀλλὰ τῇ ὄπτασίᾳ τοῦ ἀγγέλου θαρρήσας κατέσχεν
 αὐτήν. ἔτι διαβαλλομένων αὐτὸν και πικρῶς λοιδορομένων τῶν
 ὁμοφρόντων, ὡς οὐκ ἐπὶ γάμῳ ἀλλ' ἐπὶ φυλακῇ τὴν παρθένον ἐκ
 τοῦ ἱεροῦ λαβόντου και κλειψιγαμήσαντου, τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως
 ἀμφότεροι πίνουσι και εἰς τὴν ὄρεινὴν πέμπονται. μετὰ ταῦτα ὡς
 20 εἶδον αὐτοὺς ὑποστρέψαντας και μηδὲν παθόντας πονηρόν, ἀπέλυ- D
 σαν αὐτούς. τῆς ἀπογραφῆς δὲ γενομένης ἀνήχθη σὺν τῷ Ἰωσήφ
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν· μὴ φθύσαντες δὲ κατέλυσαν εἰς προύστειον τῆς
 Βηθλεὲμ, ὃ ἦν κτήμα Σαλώμης τῆς μαίας, τῆς ἑξαδέλφης τῆς
 θεοτόκου. κάκεισε ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, και τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ

Josephi filiabus vixit. elapsis autem sex mensibus princeps angelorum
 Gabrielis ei apparuit, lactumque de salute mundi nuntium attulit. id
 ea, donec peperisset, occultum habuit. res acta est primi, qui est Mar-
 tius, mensis die 25, prima et septimanae et lunae die. is mensis sextus
 fuit concepti Ioannis. Maria digresso archangelo in montanam, nimi-
 rum Bethlehemam, profecta (nam ea urbs editiori quam Nazareta loco
 sita est) Elisabetham consobrinam inuisit; eique angeli apparitionem,
 quodque masculum concepisset, itemque de visione Zachariae exposuit,
 quam voce Zachariae interclusa ea ignorabat; et exactis tribus mensibus
 in Galilaeam rediit. ad Iosephum cum peregre domum reversus virgi-
 nem uterum ferre deprehendisset, perturbatus eam clam deserere statuit.
 sed angeli apparitione confirmatus eam retinuit. deinde cum finitimi
 calumniarentur acerboque obtrecent, eum virginem non ad nuptias
 sed custodiae causa templo abduxisse, itaque eam matrimonio subtra-
 xisse, uterque aquam experimenti biberunt et in montana misal sunt;
 unde cum eos incolumes nihilque mali passos accusatores viderent, cri-
 mine absoluerunt. porro cum census iam ageretur, Iosephus cum Maria
 in Iudaeam abiit; angustiaeque temporis praeventi diverterunt in subur-
 bium Bethlehemae, quod possidebat Salome obstetrix, Mariae conso-
 brina. ibi ex Maria natus Emmanuel, octavo die circumcisus, post

περιέτεμε τὸ παιδίον. καὶ μετὰ μ' ἡμέρας ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον, καὶ ὑπέδεχθη παρὰ τοῦ δικαίου Συμεῶν. οὗτος γὰρ ὁ Θεοδόχος Συμεὼν Ἰουδαῖος ὢν εἰς ὑπήρχε τῶν ὀ τῶν καὶ Ἑβραϊκῶς συντεθειμένην τὴν παλαιὰν θείαν γραφὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβαλόντων 5
 P 187 ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου βασιλέως Αἰγύπτου, πρὸ χρόνου τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὡς ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ ἑξαήμερῳ λέγει. ὁς ἐντυχὼν τῷ τοῦ προφήτου Ἡσαίου ῥητῷ τῷ λέγοντι "Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουςι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ." διηπίστησε τούτῳ, ἀδύνατον εἶναι 10 λέγων, ὅσοι ἐπ' ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸ παρθένον τεκεῖν. οὕτως οὖν ἔχων ἀποκαλύψεως ἔτυχε θείας, ἕως τότε τῷ βίῳ περιεῖναι ἕως ἂν τελεσθῆι τὸ θεῖον τοῦ προφήτου ῥητόν· ὁ δὲ καὶ τὸ θεῖον ἡμᾶς διδάσκει σαφῶς εὐαγγέλιον, λέγων "πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἦν αὐτῷ κεχηματισμένος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου 15 μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἰδεῖν τὸν χριστὸν κυρίου." ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ βρέφος τεσσαρακονθήμερον, καὶ δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἰπὼν "νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥημά σου ἐν εἰρήνῃ" πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησε χαίρων. εἶτα ἐχηματισθῆ Ἰωσήφ φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον. 20

Μετὰ δὲ δύο ἔτη ἐποίησε τὴν βρεφοκτονίαν Ἡρώδης, καὶ τὸν Ζαχαρίαν ἔσωθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἀνέειλε λειτουργοῦντα. ἡ δὲ Ἐλισαβὲτ λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκρύβη ἐν σπηλαίῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ

quadraginta dies Hierosolymam adductus est, ut domine secundum legem sisteretur; acceptusque est a iusto Symeone. is dei receptor Symeon Indaeus unus erat de 70 illis interpretibus, qui Ptolemaeo Philadelpho Aegypti regi Ebraicum vetus testamentum in Graecum transtulerant sermonem ante Christi adventum, sicut D. Chrysostomus in suo de sex diebus opere tradit. atque hic Symeon cum Esaisae vaticinium legisset, virginem gravidam fore partuque filium Emmanuelum nomine edituram, fidem dicto prorsus derogavit, quod humana natura omnino virginem parere non admitteret. sic ei animato divinitus patefactum est victurum eo usque dum vatis oraculum impleretur. id nos sacrum etiam docet evangelium his verbis (Luc. 2) "erat spiritu sancto praeditus, ab eoque oraculum acceperat, se non ante moriturum quam unctum domini vidisset." eum ergo in templo videns puerulum quadraginta dierum, in ulnas accepit, fatusque "nunc, domine, servum tuum dimitte in pace secundum verbum tuum" laetus ad eum hinc emigravit. deinde Iosephus divinitus est in Aegyptum fugere inasus.

Post biennium Herodes puerulos necavit, Zachariamque sacris operantem intra altare interfecit. at Elisabeta assumpto Ioanne in solitudinem exiit, inque spelunca dies quadraginta cum delitasset, diem suum

Ἰωάννης ἐν τῇ ἐρήμῳ ὀδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου καὶ ἐν αὐτῇ ἀνα-
τραφεὶς ἔμεινεν ἕως τῆς τοῦ κυρίου ἀναδείξεως.

Μετὰ δὲ πενταετῆ χρόνον ὑπέστρεψεν Ἰωσήφ εἰς Ναζαρέτ C
ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν Κλεόπας ὁ
5 ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε
τὸν Συμεών, ὃς μετὰ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος
γέγονεν Ἱεροσολύμων καὶ ἐπὶ Δομετιανοῦ μαρτυρήσας Ἰσταυρῶθη.
Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐγέννησε δύο υἱούς, Ζωκτιῆρα καὶ
Ἰάκωβον.

10 Ἦν δὲ Ἰωάννης λα΄ χρόνου, ὅτε ἐξῆλθε τῆς ἐρήμου. καὶ
κηρύσσοντι ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀνδρέας καὶ
Ἰωάννης. καὶ τῶν μὲν λεγόντων ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶ τῶν δὲ ὅτι
προφήτης, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦλθον πολλοὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου
ἐν χώρᾳ Βηθαβαρᾶ, καὶ ἐβαπτίζοντο. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, D
15 ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, εἶπεν "ἶδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ." καὶ
ἀκούσας Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. μετὰ δὲ
τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν εἰς Ναζαρέτ ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἑτῶν ρί.
τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου ἤγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος τὴν
μητέρα αὐτῶν, καὶ συνῆν τῇ θεοτόκῳ· τὴν δὲ κτῆσιν αὐτῶν πω-
20 λήσαντες Καϊάφα ἠγόρασαν τὴν Σιών, ἔνθα τὸ μυστικὸν πάσχα ὁ
Χριστὸς ἐποίησε καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε. μετὰ τὴν
τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἡ θεοτόκος ἐν Σιών διέτριβεν ἕως τῆς τελευ-
τῆς αὐτῆς. πρὸ δὲ ἡμερῶν ἰε΄ ἔγνω τὴν ἔξοδον αὐτῆς. πρὸ δὲ P 188

obiit. Ioannes in solitudine ab angelo institutus atque enutritus ibi
mansit donec Christus in publicum prodiit.

Post quinquennium Iosephus ex Aegypto Nazaretam revertit. eius
filiam Mariam Cleophas, frater Iosephi ex utroque parente, duxit ux-
orem, ex eaque Symeonem sustulit, qui post Iacobum domini fratrem epi-
scopus fuit Hierosolymis, ac Domitiano imperante in crucem actus di-
vinae veritati suo supplicio testimonium perhibuit. Iudas autem frater
eius duos genuit filios, Zoctorem et Iacobum.

Annum agens Ioannes 31 solitudine egressus est, eumque concio-
nantem multi secuti sunt; quorum erant etiam Andreas ac Ioannes. alii
autem eum Christum, alii vatem putabant. die quadam multi Bethaba-
ram, qui est trans Iordanem locus, venerunt ac baptizati sunt. eo cum
Iesus advenisset, videns eum baptista dixit "en agnus dei." quo audito
Andreas et Ioannes Iesum secuti sunt. eo Nazaretam reverso Iosephus
moritur, annos natus 110. cum autem Zebedaeus quoque mortuus esset,
adduxerunt Ioannes et Iacobus matrem suam, eaque cum Maria habitavit.
bonis porro suis Caiaphae venditis Sionem emerunt. is est locus
ubi mysticum pascha Christus celebravit et foribus clausis ingressus
est; ibique Christo in caelum assumpto Maria usque ad finem vitae

τριῶν ἡμερῶν ὁ ἀρχάγγελος παρεγένετο πρὸς αὐτήν, τὸ βραβεῖον κομίζων. παρέδωκε δὲ τὴν ἄγλιαν αὐτῆς ψυχὴν τῷ κυρίῳ καὶ εὐϙῶ τῷ θεῷ αὐτῆς ἑτῶν οὕσα οβ', οἱ δὲ φασὶ νη', ὥστε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ ἐκκοιτίσσαυρας χρόνους ἐπεβίωσεν.

Ἔτι ἐν τῷ α' ἔτει Ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦ ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνα-5 νος ἐτελεύτησε· μεθ' ὃν ἐνιαυσιαῖοι ἀρχιερεῖς καθίστανται, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. καὶ τὰ θεῖα εὐαγγέλια αὐτῷ μαρτυρεῖ ἀληθεύοντι ἐν οἷς περὶ τοῦ Καϊάφα λέγει. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ
B εἶπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν.

Ἔτι τῆς παραδόξου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναστάσεώς τε καὶ 10 εἰς οὐρανὸς ἀναλήψεως τοῖς πλείστοις ἤδη περιβοήτου καθεστῶσης, Πιλᾶτος ἀγωνιάσας ὡς μὴ ἀνελέγκυς τῷ βασιλεῖ τοιούτα γερόμενα θαύματα, τέλος ἀναγκασθεὶς, ὡς μὴ λάθῃ, ἀνεκοινώσαστο τῷ βασιλεῖ Τιβεριῳ τὰ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς τε ἄλλας τερατουργίας αὐ- 15 τοῦ, καὶ ὡς ὅτι μετὰ θάνατον ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς θεὸς ἤδη παρὰ πολλοῖς εἶναι πιστεύεται. Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσελήλυθεν, μαθὼν τῇ συγκλήτῳ ἀνε-
C κοινώσαστο, δῆλος ὢν ἐκείνος ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκοιτο. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτῇ δεδοκιμάκει, ἀπώσαστο, τῇ δὲ ἀληθείᾳ, 20 ὅτι μηδὲ τῆς ἐξ ἀνθρώπων ἐπικρίσεώς τε καὶ συστάσεως ἢ σωτῆριος τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐδεῖτο διδασκαλίᾳ. ταῦτά φησι Τερτυ-

18 εἰσεληλυθέναι P

egit. ea quindecim ante diebus suum exitum cognovit. triduoque ante archangelus ad eam venit, praemium portans. tradidit sanctam suam animam domino ac filio et deo suo, annos nata septuaginta duos. quidam tradunt quinquaginta octo. vixit ergo viginti quattuor annos post Christi in caelos ascensum.

Undecimo anno Herodis tetrarchae summus pontifex Ananus moritur. post hunc annua fuit ea dignitas, quod et Iosephus refert; et eum vere dicere sacra evangelia testantur, ita de Caiapha loquentia (Ioan. 12) "id vero non de suo dicebat, sed quia erat pontifex maximus anni istius, vaticinabatur."

Cum admirabilis in vitam reditus atque in caelos ascensio servatoris nostri fama iam longe lateque increbuisset, Pilatus animi anxius, quod de his quae evenerant miraculis nihil ad imperatorem retulisset, tandem necessitate adactus Tiberio Caesari perscripsit Christam mortuum vitam recepisse, tam quae is miracula ediderat, utque de morte in vitam reversus iam a multis deus esse crederetur. ac Tiberius quidem nomen Christianorum per orbem iam propagatum sentiens de ea re ad senatum retulit, neque obscure tulit sibi religionem Christianam probari. senatus autem, quod eam improbaret, ipse quoque repudiavit. vera causa eius rei est, quod divinum salutis praeconium humanam approbationem atque commendationem nequaquam requirit. haec Tertul-

λιανός. οὗτος ὁ Τιβέριος θάνατον ἠπέλησε τοῖς Χριστιανῶν κατηγόροις.

Ἔτι ἐν τῷ εἴ' ἔτει Τιβερίου Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοῦ νέου Ἡρώδου καὶ Κλεοπάτρας διὰ Ἡρώδου δίδυμα, καθὼς ἱστορεῖ Ἰώσηπος ἐν τῷ εἴ' τῆς ἀρχαιολογίας. ἐνθα καὶ πόλεμος αἰρεται πρὸς τὸν Ἀρέταν, ὡς ἀτιμασθείσης αὐτῷ τῆς θυγατρὸς· ἐν ᾧ πολέμῳ πάντα φησὶ τὸν Ἡρώδου στρατὸν διαφθαρεῖν διὰ τὸν Ἰωάννου θάνατον.

Ἔτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ 10 προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆι ἔτους εἴ' τῆς Τιβερίου βασιλείας. καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασις εὑρομεν ἱστοροῦμενα ταῦτα κατὰ λέξιν. ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον, καὶ νύξ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας ἐγένετο ὡς καὶ ἀστέρων ἐν οὐρανῷ φανῆναι, σεισμός τε μέγας κατὰ 15 Βιθυνίαν γενόμενος τὰ πολλὰ τῆς Νικαίας κατεστρέψατο. ταῦτα Φλέγων φησὶ. καὶ Ἀφρικανὸς δὲ ἱστορεῖ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν P 189 τοῦ πάθους σκότος καθ' ὅλον τοῦ κόσμου φοβεριώτατον γενέσθαι. σεισμῷ τε αἱ πέτραι διερρήγγοντο, καὶ πολλὰ τῆς γῆς κατερρίφη. τοῦτο τὸ σκότος ἔκλειψιν ἡλίου οἱ Ἰουδαῖοι καλοῦσιν, ἀλόγως, 20 ὡς ἐμοὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· Ἑβραῖοι γὰρ ἄγουσι τὸ πάσχα κατὰ σελήνην, πρὸ δὲ τῆς μιᾶς τοῦ πάσχα τὰ περὶ τὸν σωτήρα συνέβη, ἔκλειψις δὲ ἡλίου τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπελθούσης γίνεται, ἀδύνατον δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ πλην ἐν τῷ μεταξὺ νομηνίας καὶ τῆς

lianus refert. idem Tiberius mortem Christianorum accusatoribus minatus est.

Anno Tiberii undevigesimo Ioannes baptista capite truncatur a iunior Herode et Cleopatra propter Herodiam, ut Iosephus scribit libro Antiquitatum decimo octavo. tunc quoque bellum suscipitur contra Aretam, qui filiam suam ab Herode contumeliose habitam querebatur. eo in bello ait propter Ioannis necem Herodis exercitum universum perisse.

Anno Tiberii regni undevigesimo dominus noster Iesus Christus supplicium adiit, sicuti de eo vates praedixerant. quo tempore haec in Graecis commentariis annotata ipsis verbis referemus. "solis exstitit defectus, omnibus prioribus maior; noxque diei sexta hora oborta est, ita ut et stellae in caelo conspectae sint." terrae motus quoque ingens in Bithynia fuit, qui magnam Nicaeae partem prostravit. haec Phlegon. Africanus etiam narrat, quo die Christus est supplicio affectus, tenebras admodum terribiles per totum mundum obortas, terrae motu saxa dirupta, multumque terrae prostratum. eas tenebras Iudaei solis defectum appellant, absurde id quidem meo iudicio et repugnante veritate. nam secundum lunae motum Ibraei pascha institunt. pridie autem paschatis Christus in cruce supplicium passus est. iam solis defectus non fit nisi cum cum luna subit; neque

πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἀποβῆναι· πῶς οὖν ἔκλειψις
 B νομισθεῖη κατὰ διάμετρον σχεδὸν ὑπαρχούσης τῆς σελήνης ἡλίου;
 ἔστω δὲ συναρμόζον πολλοῖς τὸ γεγενημένον, καὶ κοσμικὸν τέρας
 ἡλίου ἔκλειψις ὑπονοείσθω ἕκ γε τῆς κατὰ τὴν ὕψιν πλάτης. τίς
 δὲ ἡ κοινωνία σεισμῶ καὶ ἐκλείψει πέτραις τε ῥηγνυμέναις καὶ ἀνα- 5
 στάσει νεκρῶν, τοσαύτη τε κίνησις κοσμική; ἐν γοῦν τῷ μακρῷ
 χρόνῳ τοιοῦτόν τι συμβῆναι οὐ μέμνηται τις. ἀλλ' ἦν σκότος θεο-
 ποιήτων, διότι τῆδε τῇ ἡμέρᾳ τὸν κήριον συνέβη παθεῖν. καὶ ὁ
 λόγος ἀληθέστατος, καὶ ὁ χρόνος τοῦ σωτηρίου πάθους παρὰ
 'Ρωμαίοις μᾶλλον σεσημειώται· ἐν γὰρ τῇ Γεμίνου ὑπατεία πεπον- 10
 θέναι αὐτὸν ἐσημειώσαντο, ἧτις γέγονεν ἐν τῷ α' τῆς σβ' Ὀλυμ-
 πιάδος. τεκμήριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τὸδε τὸ ἔτος πεπονθέ-
 C ναι τὸν σωτήρα ἡμῶν ἢ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία,
 ἧτις μετὰ τὸ ἐ' ἔτος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐ-
 τοῦ διαγενέσθαι μαρτυρεῖ. 15

Ὅτι ἐν τῷ λγ' ἔτει Ἡρώδου Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου
 βουλῆς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπογραφὰς ἐποίησατο τῶν
 οὐσῶν καὶ τῶν οὐκ ἐκτετακμένων. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ἰησοῦς Χριστὸς
 ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας γεννᾷται.

Ὁμοῦ συνάγεται ἀπὸ Ἀβραάμ ἐπὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν 20
 ἔτη βρέ'.

Ὅτι Ἡρώδης ὕδρωπι δεινῷ πιεσθεὶς σκώληκός τε ἐκβράσας

6 κινήσει κοσμική *scríbe. margo P*

potest nisi in novilunio, cum luminaria coeunt, aut proxime, evenire. quomodo igitur istae tenebrae defectus solis fuerint, cum eo tempore luna pene e regione soli opposita fuerit? sed esto tamen id quod multis probatum fuit; erroremque visus secuti tenebras toti mundo iniectas defectum solis putemus. quid interim rei est defectui solis cum terrae motu, saxorum fissione, mortuorum in vitam reditu, ac tanta mundi commotione? certe nemo quisquam tale aliquid tanto temporis decursu evenisse commemoravit. enimvero tenebrae erant a deo creatae, quod ea die dominus moreretur. haec est verissima ratio. exactius etiam tempus salutaris istius supplicii a Romanis est annotatum, evenisse nimirum Gemino consule. fuit hoc primo anno Olympiadis ducentesimae secundae. atque argumento ei rei est etiam testimonium evangelii a Ioanne conscripti, quod scriptum post decimum quintum Tiberii annum docendo triennium consumpsisse perhibet.

Anno Herodis trigesimo tertio Cyrenius a senatu in Iudaeam missus incolas et facultates censuit. eodem anno Christus Bethlehemae nascitur, urbe Iudaeae.

Ab Abrahamo usque ad Christi natales anni sunt 2105.

Herodes hydrope vehementi excruciatu, vermibus de corpore ipsius

ἀπὸ τοῦ σώματος καταστρέφει τὸν βίον. Ἀύγουστος δὲ μετὰ θάνατον Ἡρώδου Ἀρχέλαον μὲν τὸν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίων ὁ ἰθνήρχην κατέστησε, δοὺς αὐτῷ τὰ περὶ Ἱεροσόλυμα ὕρια καὶ Σαμαρείων τὸ ἔθνος καὶ Σεβαστήν καὶ Καισάρειαν καὶ Ἰόππην καὶ Ἐντιπατρίδου καὶ Λύδαν καὶ τὸ πεδίον, Φιλίππῳ δὲ τὰ περὶ τῶν Πανείδα καὶ Βιταναιαν καὶ Τράχωνα καὶ τὴν Ἀκραβατίνην καὶ Γαυλιανίτιν καὶ Γάλαθα, ἔνθα ἦν Γαμάλα πόλις, Ἡρώδῃ δὲ τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Πάρναν πεδίον καὶ Νάρβαθον καὶ τὴν Περαιαν. οὗτος ἔκτισε Τιβεριάδα. τῷ δὲ Λυσανίᾳ τὴν Ἰδου-
10 μαιαν καὶ Ζιφηνήν καὶ τὰ ταύτης χωρία καὶ Ἀβιληγήν.

Γίνονται οὖν ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη διαχίλια P 190. σμβ, καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἔτη φλή, καὶ ἀπὸ τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἕως ἤλθεν Ἀβραάμ εἰς γῆν Χαναάν ἔτη χις, καὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως τῆς 15 τελευτῆς Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ ἔτη φκς, καὶ ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἕως παρέλαβε Δαβὶδ τὴν βασιλείαν τῆς Ἰουδαίας ἔτη νι, καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου υἱοῦ Ἰεχονίου καὶ τῆς ἐκ Βαβυλῶνος μετακείας ἔτη νμη, καὶ ἀπὸ τῆς μετακείας ἕως Ζοροβάβελ, ἐπὶ πρώτου ἔτους Κύρου βασιλέως Περσῶν, ἔτη ο, καὶ ἀπὸ τοῦ α' 20 ἔτους Κύρου ἕως Ἀυγούστου Καίσαρος, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐγεννήθη ὁ Β κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, ἔτη φκβ. ὁμοῦ ἔτη ςφς.

Μετὰ δὲ Ἀύγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος ἔτη κγ, ὃς ἔκτισε πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Τιβεριάδα. καὶ ἐν μὲν τῷ ιε' ἔτει τῆς αὐτοῦ

19 α'] μ' P

scaturientibus, vitam cum morte commutavit. eius filium Archelaum Augustus Iudaeae genti praeposuit; eique attribuit montana circum Hierosolyma, Samaritanam gentem, Sebastam Caesaream Ioppen Antipatridem Lydam et campestria. Philippo loca Paeani nunc vocatae finitima, Bataneam Trachonem Acrabatinam Gaulonitidem ac Galatha, ubi erat urbs Gamala. Herodi Galilaeam et planitiem Parnae subiectam, Nabathum, Peracam. is Tiberiadem condidit. Lysaniae Idumaeam Ziphonen et quae eius sunt dicionis, atque Abilenam.

Ab Adamo usque ad diluvium sunt anni omnino 2242, inde usque ad Phalecum et turris aedificationem anni 538, hinc usque ad Abrahami in Chananaicam terram adventum 616, ab hoc usque ad mortem Iosuae Navis filii 526, porro usque ad tempus quo Iudaicum regnum Davidus accepit, anni 480, hinc usque ad Sedechiam Iechoniae filium et exsilium Babylonicum anni 448, inde usque ad Zorobabilem ac primum annum Cyri in Persas regni anni 70, denique a primo anno Cyri usque ad annum Augusti, quo Christus natus fuit, anni 592. summa anni 5506.

Post Augustum Tiberius regnum tenuit annos 23. is in Iudaea urbem Tiberiadem condidit. eius regni anno 15 baptizatus est Christus

βασιλείας ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη καὶ τοῦ
 εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπῆρξατο, ἐν δὲ τῷ ἑτὶ τῆς βασιλείας
 αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ κύριος. ἀνίσταται δὲ τῇ κ' Μαρτίου ἐπι-
 φωσκούση κυριακῇ, ἣτις ἐστὶ μία καὶ πρώτη, ἡ αὐτὴ καὶ πάσχα
 κυριακόν· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἐδημιούργησε καὶ ἐν ταύτῃ 5
 C τὸ ἀληθινὸν φῶς ὁ Χριστὸς ἐκ τάφου ἀνέτειλεν. ὁς καὶ ἐπεσχά-
 γισε τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, μέσον τῆς ἑβδομάδος τῶν χρό-
 νων ἐλθὼν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος. φησὶ γάρ "καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν
 βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἐν
 γὰρ ταύτῃ τῇ ἑβδομάδι διαθήκη δέδοται καινὴ τοῖς πιστεύουσι, 10
 καὶ δυνάμει ἀπάσης αὐτοῦ ἐπλήρωσεν, ἐλείπερ μεσοῦσης τῆς
 ἑβδομάδος ταύτης ἢ κατὰ νόμον ἤρθη θυσία, τῆς τε ἀληθινῆς
 προσφερομένης θυσίας. σημεῖα δὲ τῆς ἐρημώσεως προῦπέφηνε
 λέγων ὁ κύριος "ὅταν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν
 διὰ Δανιὴλ προφήτου, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς." 15
 καὶ ἵνα μὴ νομίσωσι οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψασθαι τὸν ναὸν καὶ
 D τὴν πόλιν, ἐπάγει "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται
 ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γάρ, φησὶ, τῆς τοῦ κόσμου συντελείας
 ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο
 καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ 20
 γινώσκονται ὅτι δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς." καὶ
 τότε μᾶλλον γινώσκονται, ὅταν ἴδωσι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
 θρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. ὥσπερ γὰρ διὰ ξύλου εἰσῆλθεν ὁ θάνα-

10 ἑβδομάδι add Xylander

et praedicare evangelium coepit. anno eius 18 eius regni cruci affixus
 est. vigesima quinta Martii die de mortuis exstitit vivus, illucescente
 die dominica, quae est a sabbatho proxima, ac prima septimanae dies,
 diesque paschatis dominici. ea die principio deus lucem creaverat, tunc
 autem vera lux de sepulcro orta est. ac confirmavit Christus vaticinium
 Danieli, mediante annorum septimana supplicium subiens, ita dicentis "in
 templo erit abominabile vastitatis signum, eique vastitati explendae tempus
 dabitur" etc. in hac enim septimana novum credentibus testamentum est
 datum, sique omni facultate impleti, cum mediante illa septimana legis Mo-
 saicas sublatum est sacrificium, vera victima deo mactata. ipse autem domi-
 nus signa futurae vastitatis praedixit: "cum" inquit (Matth. 24. Luc. 21)
 "abominabile vastitatis signum videbitis, de quo Danielus vates praedi-
 xit, tunc intelligite imminere vastitatem eius." ac ne putarent Iudaei
 se templum atque urbem recuperaturos, additur in vaticinio vastitatis
 eius finem ante finem saeculi non futurum, ut intelligerent in fine demum
 mundi finem et vastitati futurum, nullam aliam eius mutationem. idem
 et Davidus praedixerat his verbis (Psalm. 58) "in ira consummationis, et
 non erunt; cognoscentque quod deus Iacobo dominatur et finibus terrae."
 idque tunc eo magis intelligent, cum videbunt signum filii hominis in caelo.

τος, καὶ διὰ ξύλου ἢ ζωῆ, ἐπειδὴ ἐπτάκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὐ-
 ρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ μετὰ τοὺς ἐπτά ὄγδοος ἐκ νεκρῶν
 ἀνάστη ὁ κύριος ὁ ἐλείρας τοὺς ἐπτά. πρὸ γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀνα- P 191
 στάσεως ἐπτά μόναι ἀναστάσεις νεκρῶν ἐγένοντο, πρώτη μὲν [ἡ]
 5 ἐν τῇ παλαιῇ ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς Σαραφθίας, ὃν ἤγειρεν
 Ἑλίας, δευτέρα ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμαντίδος, ὃν Ἐλισαῖος ἤγειρε,
 τρίτη ἢ τοῦ στρατιώτου ὃν ἐγγυὸς Ἐλισαίου θάψαντες, ὡς ἀπὸ
 πυρὸς ἐξεπήδησε, τετάρτη δὲ ἐν τῇ καινῇ ἢ τοῦ ἀρχισυναγωγῶ
 τῆς Θυγατρὸς, πέμπτη ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ἕκτη ἢ τοῦ Λαζάρου,
 10 ρου, ἑβδόμη ὅτι πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἀνάστη,
 καὶ ὀγδόη ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. καὶ
 ὃν καιρὸν τοῦ πάθους γενομένου σεισμοῦ ἐν πολλοῖς εὐρέθη Ἑλλη-
 νικοῖς ὑπομνήμασιν ὅτι σεισμὸς ἐγένετο μέγας καὶ σκότος ἐφ' ὅλην B
 τὴν οἰκουμένην, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι. ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἰω-
 15 σηπος χρησιμὸν τινα ἐν ἱεροῖς γράμμασιν εὐρεθῆναι, περιέχοντα
 ὡς κατὰ καιρὸν ἐκείνον ἀπὸ τῆς αὐτῶν χώρας ἄρξει τις ἄνθρωπος
 τῆς οἰκουμένης πάσης, ὃν αὐτὸς μὲν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἐξέλιπε
 πεπληρωσθαι, διήμαρτε δὲ τῆς ἐρμηνείας ἐκ διαμέτρου· οὐ γὰρ
 πάσης οὗτος ἤρξει. λείπεται δὲ οὖν ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 20 Χριστὸν τοῦτο πληροῦσθαι, πρὸς ὃν φησιν ὁ πατὴρ “αἴτησαι
 παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἕθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν
 κατὰσχισίαν σου τὰ πέρυτα τῆς γῆς.” ὃθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν C

sicut enim per lignum mors, ita etiam vita per lignum intravit. nam septies in sacris literis legitur aliquem ex morte vitam recepisse. post eos septem octavus Christus de mortuo vivus exstitit, qui et septem illos in vitam revocaverat. ante enim quam Christus revixit, tantum septem numero mortales in vitam restituti fuerunt. primus in veteri testamento fuit Sareptanus viduae filius, ab Elia suscitatus, secundus Samanididis filius, quem Elisaeus in vitam reduxit, tertius miles qui prope Elisaei cadaver sepultus quasi ex igne exsiluit. quarta in novo testamento filia praefecti synagogae, quintus viduae filius, sextus Lazarus. septimo, quod multa sanctorum qui obdormiverant corpora resurrexerunt. octavus Christus post toleratum salutis causa nostrae supplicium ex morte in vitam rediit. inventum est in multis Graecorum commentariis, quo tempore Christus in cruce mortem obiit, terram mota fuisse ingenti concussam, tenebrasque toti terrarum orbi inductas fuisse, ita ut stellae etiam apparuerint. praeterea Iosephus narrat oraculum quoddam fuisse in sacris literis inventum, quo Iudaeis praediceretur eo tempore quandam ex ipsorum patria imperium totius orbis habiturum. hoc ille Vespasianum implevisse interpretans tota (quod aiunt) via a vero aberravit: neque enim Vespasiano totus mundus subditus fuit. reliquum ergo est id a domino nostro Iesu Christo impletum fuisse, quem ita affatur pater (Psalm. 2) “posce a me, dabo tibi gentes loco hereditatis, ac terminos terrae tibi mancipabo.” inde factum ut sonus sanctorum eius

ἔξηλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Θεὸς τὴν κτίσιν ἐδημιούργησε, καὶ μαρτυρεῖ τῶν δένδρων ἢ βλάστησις, διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἤλευθέρωσε τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, καὶ τῇ παρθένῳ Γαβριὴλ 5 ὁ ἀρχάγγελος εὐηγγελίστατο. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος.

Ὁ τοίνυν Πιλάτος μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ σταύρωσιν εἰκόνας
 D τοῦ Καίσαρος εἰς τὸ ἱερὸν νύκτωρ ἀνέθηκεν. ὄρθρου δὲ γενομέ-
 του οἱ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τοσοῦτον ἱεραράχθησαν ὥστε Πιλάτος 10
 ἐκδειματωθεὶς ἀλλαγῶν ταύτας μετέθηκε. Τιβέριος δὲ λίαν τοῦ
 δικαίου φροντίζων ἔγραφε τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλειων, εἴαν τι γράφη
 παρὰ τοὺς νόμους προστασίας γίνεσθαι, μὴ προσέχειν ὡς ἡγνο-
 κῶτι. διὸ καὶ Πιλάτος εἰδὼς αὐτοῦ τὸ φιλόληθρον καὶ φιλοδίκαιον,
 τὰ τεράστια Χριστοῦ πάντα καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα αὐτῷ 15
 δι' ἐπιτομῆς ἀνεκοινώσατο, καθὼς ἰστορεῖ Τερτυλιανὸς ἐν τῇ ὑπὲρ
 Χριστιανῶν ἀπολογία, καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε καὶ ἦδη
 παρὰ πᾶσι θεὸς εἶναι πιστεύεται. καὶ ὅτι Τιβέριος καταπλαγεὶς
 P 192 ἀνήγγειλε πάντα τῇ συγκλήτῳ. ἡ δὲ οὐ προσήκατο, πειθαρχεῖν
 νόμῳ παλαιῷ λέγουσα, μὴ πρότερον θεοποιῆσαι τινα, εἰ μὴ ψήφῳ 20
 καὶ δόγματι παρ' αὐτοῖς κριθεῖη. ὁ δὲ τὸν μὲν νόμον τοῦτον
 ἐδέξατο, ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἐμποδίζειν τῷ Χριστοῦ κηρύγματι.

apostolorum in universam terram exiret, ac sermo eorum ad fines usque orbis pertingeret. quoniam ergo eo temporis articulo mundum fabricatus est deus, cui rei testimonium arbores tunc florentes exhibent, ideo eodem tempore Israelum quoque Aegyptiaca servitute liberavit, laetumque post nuntium Gabrielus angelorum princeps Mariae attulit. quare consentaneum erat eodem etiam tempore Christum nobis salutare supplicium luere.

Ceterum Pilatus Christo crucifixo, postea noctu in templum imagines Caesaris intulit; quod cum prima luce Iudaei vidissent, tantus eorum fuit motus ut Pilatus territus alio eas transtulerit. Tiberius porro iustitiae observantissimus praefectis urbium missis literis mandavit, ut si quid scribens ipse contra leges fieri iuberet, ne tum sibi obtemperarent quippe ignoratone lapsa. itaque Pilatus, cui imperatoris studium veritatis et iustitiae cognitum erat, miracula Christi omnia eiusque de religione doctrinam compendio ad eum perscripsit, ut auctor est in defensione Christianorum Tertullianus. simulque indicavit eum morte obita revixisse et ab omnibus iam pro deo haberi. Tiberius attonitus eo nuntio totam rem ad senatum rettulit. senatus legi se antiquae obtemperare potius dixit, qui nisi ex S. C. non patiatur quemquam pro deo haberi. imperator ea lege approbata, edixit tamen ne quis praeconium

καὶ μέντοι καὶ θάνατον προσηπέλησε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος.

Ὁ δὲ γε Πιλάτος μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν τὸν καλούμενον κορβανᾶν διέφθειρε καὶ πολλοὺς ἐξ αὐ-
 5 τῶν. ἔμιξε δὲ καὶ τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Καίσαρος τὸ αἷμα τῶν θυνσιῶν, τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Γαλιλαῖοι τοῖς δόγμασιν ἔξακολουθήσαντες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οὗ καὶ Λουκᾶς ἐν τοῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μέμνηται, κενοφωνίαν καὶ πλάνην ἔμαθον B
 ἐξ αὐτοῦ, καθὼς ἐφη Ἰώσηπος. προσφάσει γὰρ εὐσεβείας δῆθεν
 10 κύριον μηδὲ μέχρι στόματος ἔφασκε δεῖν τινὰ λέγειν, μήτε κατὰ τιμὴν μήτε φιλοφροσύνην, καὶ τὴν θεῶ μόνῳ πρόπευσαν τιμὴν τε καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀπονέμειν. ὄθεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ μὴ εἰπεῖν Καίσαρα κύριον καὶ δεσπότην χαλεπὰς αἰκίας ὑπέστη-
 15 σουν. οἵτινες λοιπὸν ἐδίδασκον μηδὲν παρὰ τὰς διατεταγμένας ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ θυσίας ἀναφέρεισθαι τῷ θεῷ. ἀντεῦθεν τοίνυν κωλύοντες τὰς ὑπὸ τῆς γερονσίας τοῦ λαοῦ παραδιδόμενας γίνεσθαι περὶ τῆς τοῦ βασιλέως σωτηρίας καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἔθνους θυσίας, εἰκότως ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖ πρὸς Γαλιλαίους Πιλάτος, C
 καὶ κελύει παρὰ ταῖς θυσίας ἃς ἐδόκουν κατὰ νόμον προσφέρειν ἀναιρεθῆναι, ὥστε ἀναμιχθῆναι ταῖς προσφερομέναις θυσίαις τὸ αἷμα τῶν προσφερόντων.

Ὁ γοῦν Τιβέριος τοιοῦτος ὑπάρχων ἐν νεότητι ἄριστος καὶ λόγιοι φιλοσόφοις καὶ ἑητορικοῖς καὶ βελτίστοις τρόποις καὶ ἔργοις

de Christo impediret, mortem etiam minans, si quis eam doctrinam accusare auderet.

At Pilatus odio in Iudaeos stimulante cum sacrum thesaurum (corbanam ipsi nominabant) diripuit, tum multos eorum interfecit: quia et Caesaris aetate quorundam sacrificia ipsorum sanguine miscuit, res ita acta est. Galilaei doctrinam Iudaei cuiusdam Galilaei, cuius etiam in Actis meminit Lucas, amplexi vocabula ex eo rerum inania erroremque hauerunt, ut ait Iosephus. quippe pietatis praetextu neminem omnino ne verbis quidem domini appellatione dignandum asserebant, neque id vel honoris vel comitatus ergo faciendum, omninoque honorem soli deo debitum nulli hominum debere tribui. itaque horum multi, quod Caesarem nomine domini afficere nollent, gravia sunt perpassi supplicia. tandem id quoque docuerunt, non alia esse sacrificia peragenda quam quae offerri deo Moses in lege iussit. itaque sacrificia quae iussu senatus pro salute imperatoris et P. R. fiebant, impedire aggressi Pilatum irritarunt; isque Galilaeos inscit apud sacrificia quae secundum legem videbantur agere, necari: itaque victimis cruor offerentium eas permixtus est.

At vero Tiberius, qui in iuventute rectissime vixerat, philosophia et eloquentiae arte optimisque moribus institutus ac florens, iam pro-
 Georg. Cedrenus tom. I.

κοιῶν ὁ γεννάδας, πρὸς γῆρας ἔλθων αἰφνίδιον εἰς τὴν χεῖρονι μετεβλήθη γνώμην, ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι καὶ ὡς ὑπὸ δαίμονος ἐλαύνεσθαι πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν καὶ μισσηφονίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν. καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ἑαυτὸν ἐβεβήλωσε καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ καὶ ἐν 5 πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. οὕτως οὖν τὴν ἀρχὴν διοικήσας καὶ D ἔξ ἀγαθοεργίας εἰς κακοεργίαν κατενεχθεὶς φοβερᾷ μὲν ὠμότητι μισσαρᾷ δὲ πλεονεξίᾳ καὶ αἰσχροεργίᾳ καταστρέφει τὸν βίον, μηδὲν ἐκ τῆς προλαβούσης καλοκαγαθίας καὶ ἀριστείας ὠφελήθεις, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπὸ πάντων μισηθεὶς ὡς ἐν τῷ τέλει τὸ πᾶν ἔξυ- 10 βρίσας καὶ διαφθείρας, καὶ εἰς αἰώνιον κόλασιν μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοίων ἀσεβῶν ἀπενεχθεὶς· τοὺς γὰρ ἐγκρίνοντας εἰς τὰς στραγγαλίας ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰκότως οὖν ὁ μὲν ἀπόστολος ἔλεγεν "ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει." ὁ δὲ κύριος φησὶν "ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, 15 οὕτως σωθήσεται."

P 193 Ὁ τοίνυν πολυμαθῆς καὶ πολυτίτωρ Εὐσέβιος, ἐν τοῖς χρονικοῖς κανόσι περὶ τῶν Ἀντιόχων καὶ Σελεύκων καὶ Πτολεμαίων καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκ τῆς Βαβυλώνος ἐπάνοδον καθηγησαμένων ἀρχιερέων διεξιὼν ἐν ἐπιτομῇ, τῷδε φησὶν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος 20 ὁ τῶν Μακεδόνων βουσιλεὺς ἔκτον ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας, Δαρεῖον τὸν Ἀρσάμου χειρωσάμενος, καθεῖλε τὴν Περσῶν δυναστείαν

1 πρὸς γῆρας ἔλθων] haec cum supra ante λόγους φιλοσόφοις legentur, transponenda esse monuit margo P

vecta aetate subito descivit ad vitia, ita quidem ut de potestate mentis exiisse putaretur, et a malo aliquo genio ad omnia flagitia parricidia insaniamque exagitari. non enim omnibus modo et naturalibus et naturae adversis maiorem in modum sese polluebat libidinibus, sed iis insuper omne iniustitiae ac crudelitatis genus addebat. ita ergo gesto imperio ut a virtute ad turpitudinem prolapsus terribili saevitia foedaque avaritia et obscenitate infamis esset, vitam finit nullo pristinae virtutis percepto fructu, sed tanto magis exosus omnibus, qui ad extremum libidinose omnia deturpasset atque pervertisset. is ergo ad aeterna supplicia cum omnibus ipsius similibus toleranda abiit: qui enim in saebras declinant, eos dominus cum flagitiosis abducet (Psalm. 124). preinde convenit fructu quod apostolus dixit (Philipp. 1): "is qui auctor vobis fuit recte agendi, is etiam perficiet," et dominus (Matth. 10): "qui ad finem usque perseverat, is servabitur."

Eusebius, multae vir eruditionis, plurimarumque rerum cognitione insignis, in tabulis Annalibus de Antiochis Seleucis Ptolemaeis, et pontificibus qui post reditum ex Babylone populo Iudaico praefuerant, haec compendio scribit. Alexander Macedonum rex anno sui regni sexto Darium Arsamis filium devicit, Persarumque imperium destruxit, quod ad

διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Σελεύου ἔτη σλ'. τῆς δὲ τῶν Μα-
 κεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κραναοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου
 ἔτη φη' καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλωνί διαδέχονται τὴν
 ἀρχὴν τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος, τῆς δὲ Ἀσίας Ἀντίγονος,
 5 τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Λάγων, τῆς δὲ Συρίας Σέλευκος Β
 ὁ Νικάνωρ· ὃς καὶ πόλεις δύο ἔκτισεν εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ
 ἑτέραν εἰς Συρίαν, καὶ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν εἰς τὸ αὐτοῦ
 ὄνομα, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν εἰς τὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν δὲ Λαοδί-
 κειαν εἰς τὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασι-
 10 λεύσαντες μετὰ Ἀλεξάνδρον εἰσὶν οὗτοι, Σέλευκος ὁ Νικάνωρ,
 Ἀντίοχος ὁ ἐπικληθεὶς σωτήρ, Ἀντίοχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ
 καλλίνικος, Ἀλέξανδρος Ἀντίοχος, Σέλευκος ὁ φιλοπάτωρ, Ἀν-
 τίοχος ὁ ἐπιφανής, ὃς Ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων παύσας
 τῆς ἱερουσύνης ὠρμήθη μεταστῆσαι τὸ πᾶν ἔθνος τῆς πατρίδας
 15 θρησκείας. καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μίανας Ὀλυμπίου Διὸς ναὸν προση- C
 γόρευσε, τῷ δὲ ἔθνει κολύσεις ἀνηκέστους ἐπάγων ἐλληνίζεν ἠνάγ-
 καζεν. ἐφ' οὗ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἐμαρτύρησαν. τὸ δὲ ἱερὸν
 ἔτει τρισὶν ἔρημωθέν Ἰούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος καθάρας
 τῶν ἀσεβειῶν, τὴν χώραν ἀνελεύσεται. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντι-
 20 οχος ὁ εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλῆ,
 Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀν-
 τίοχος ὁ Σιδίτης, Δημήτριος, Ἀντίοχος ὁ γρυπός, Ἀντίοχος ὁ
 Κυζικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ γρυποῦ, ἐφ' οὗ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥω-
 μαίων ἤλω καὶ ἡ Συρίας ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσασα ἔτη σν'.

eum a Cyro duraverat annos 230. Macedonicum regnum a Cranao us-
 que ad Alexandrum obtinuit per annos 518. eo Babylone mortuo re-
 gnum Macedoniae Philippo obtigit, Asiae Antigono, Aegypti Ptolemaeo
 Lagi F, Syriae Seleuco Nicanori. hic duas urbes condidit, in Cilicia
 Seleuciam suo de nomine, in Syria Antiocheam filio suo cognominem,
 itemque Laodiceam a filia sua sic dictam. regnum ergo Syriae post
 Alexandrum hi gesserunt, Seleucus Nicanor, Antiochus Soter, Antiochus
 Nothus, id est spurius, Seleucus Callinicus, Alexander Antiochus, Seleu-
 cus Philopator, Antiochus Epiphanes. hic Oniam pontificem maximum
 Iudaeorum depulit sacerdotio, conatusque est totum populum a patriis
 ritibus detrudere: aedem dei a se profanatam Iovis Olympii sanum ap-
 pellavit, Iudaeosque gravissimis suppliciis ad Graecos ritus adegit; quo
 tempore etiam Maccabaei excarnificati sunt. templum tres annos vasta-
 tum Iudas Maccabaens impio cultu ex Iudaea profigato restauravit.
 successit Epiphani Antiochus Eupator, inde Demetrius Seleucus, Ale-
 xander Balis filius, Demetrius Nicanor, Antiochus Tryphon, Ptolemaeus,
 Antiochus Sidita, Demetrius, Antiochus Grypus, Antiochus Cyzicenus,
 Seleucus Grypi filius. eo regnante Romani Antiocheam ceperunt, Syriae-
 que regnum est abolitum, cum id durasset annos 250.

- D** Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οἷδε, Πτολεμαῖος ὁ Λάγος, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμωδοποιὸς ἐγνωρίζετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος, Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, ἐφ' οὗ οἱ Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἡμετήρηνσαν, Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ἐφ' οὗ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας Ἑβραίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιράχ ἐγνωρίζετο, Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ἐφ' οὗ ὁ τῶν Ἑβραίων λαὸς ἀχμάλωτος ἀχθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ τοιοῦτόν τι πέπονθε. προσέταξε γὰρ οὗτος τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς ἐλέφαντας φ' εὐτρεπίσαι, καὶ τούτους μεθύσαι οἴνω λιβανωτῷ, ἵνα ἀποκτείνωσι τοὺς Ἰουδαίους. τῶν Ἰουδαίων δὲ ἐξορμήσαντες πολλὴν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιχοῦσῃ μανίᾳ διέφθειραν. καὶ οὕτω παραδόξως οἱ Ἰουδαῖοι περισωθέντες ἀβλαβεῖς ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια, τῷ εὐεργετῇ θεῷ εὐχαριστοῦντες. εἶτα βασιλεύει Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς σωτήρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ· ἦν Αὔγουστος ἀνελὼν ἐν τῷ ἴδιῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἐν ἔτεσι διακοσίοις ς'.
- P 194** Οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι ἀρχιερεῖς εἰσὶν οὗτοι, Ἰησοῦς, Ἰωσεδὲκ ἅμα Ζοροβάβελ, Ἰάκωβος υἱὸς Ἰησοῦ, Ἰλιάσιμος Ἰακίμων, Ἰωδαὲ Ἰωσήβον, Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἰωδαεῖ, Ἰαδοῦς, ἐφ' οὗ Ἀλέξανδρος ἐν Ἱερουσαλὴμ

Aegypti reges post Alexandrum fuerunt Ptolemaeus Lagi filius, cuius aetate Menander comoediarum scriptor claruit et Theophrastus philosophus. Ptolemaeus Philadelphus, cuius iussu 70 Ebraeorum doctissimi legem transtulerunt. Ptolemaeus Euergetes, sub quo Iesus Sirachi filius innotuit, qui librum de sapientia praestantissimum Ebraeis composuit. Ptolemaeus Philopator: is rex Ebraicum populum, qui captivus in Aegyptum fuerat abductus, perdere statuens, satellitibus mandavit ut 500 elephantos instruerent, eosque vino libanoto inebriatos Iudaeis immitterent. sed his deum precantibus, elephanti in regios milites et Aegyptiacam turbam impetu dato per furorem magnam hominum multitudinem eliserunt. itaque praeter omnium spem servati Iudaei, incolumes in patriam sunt dimissi, deo suo benefactori gratias agentes. post hunc regno functus est Ptolemaeus cognomine Soter. inde Ptolemaeus Alexander, Ptolemaeus frater eius, Ptolemaeus Dionysius, Cleopatra huius filia: quam Augustus annum 14 imperans interfecit: Aegyptoque potitus regnum Ptolemaeorum delevit, quod duraverat annos 290.

Porro qui a reditu ex Babylone populum Iudaicum gubernaverunt pontifices maximi, hi sunt. Iesus, Iosedecus cum Zorobabelo, Iacobus Iesu filius, Iliasimus Iacimi filius, Iodaas Iosebi filius, Ioannes Iodaeae filius, Iadus: quo pontificatum gerente, Alexander Hierosolymis deum adoravit.

τῷ θεῷ προσεκύνησε. καταπλεγείς γὰρ ἐπὶ τῇ ξένη θῆα τῆς στο-
 λῆς τοῦ ἀρχιερέως, ἀπὸ τοῦ ἄρματος καταβάς μόνος προσεκύνησε
 τὸ θεῖον ὄνομα καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο· ὃν πάντες Ἰουδαῖοι
 μὴ φωνῆ σὺν τῷ ἀρχιερεὶ γησιῶς ἀντησπάσαντο. τῶν δὲ γε τῆς
 5 Συρίας βασιλέων καὶ τῶν λοιπῶν καταπλεγέντων καὶ διεφθάρθαι
 τὴν διάνοιαν Ἀλεξάνδρου ὑπειληφόντων, καὶ Παρμενίωνος τοῦ
 στρατηγοῦ μᾶλλον θαυμάσαντος, διότι καθάπερ τις τῶν ὑπηκόων
 πεσῶν προσεκύνησεν, εἶπεν Ἀλέξανδρος “οὐ τὸν ἀρχιερέα προσε- C
 κύνησα, ἀλλὰ τὸν ὑπ’ αὐτοῦ τιμώμενον θεόν, κἀμοὶ τὴν βοήθειαν
 10 κατὰ τῶν ἐναντίων ὑποσχόμενον. ἤνικα γὰρ τὴν κατὰ Περσῶν
 διενουόμεν στρατείαν καὶ ἐδεδῆειν τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας αὐ-
 τῶν, ὥφθη μοι κατ’ ὄναρ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦδε τοῦ ἀρχιερέως ὁ
 θεός, καὶ θαρρεῖν μοι παρεκελεύσατο καὶ τῆς προθυμίας σπου-
 δαίως ἔχεισθαι, λέγων ‘εἰς σὲ γὰρ καταλήξω τὴν Περσῶν δυνα-
 15 στείαν.’ διὸ τοῦτον θαυμάσιμος ἐν τοιαύτῃ στολή, καὶ τῆς κατὰ
 τοὺς ἕπνοους ὑπομνησθεὶς ὄψεως, εὐκρίτως προσεκύνησα.” ταῦτα
 εἰπὼν καὶ τὸν ἀρχιερέα δεξιωσάμενος, τῶν ἱερῶν παρεπομένων,
 εἰς τὴν πόλιν Ἱεροσολῆμ παρυγίνεται. οἱ δὲ γραμματεῖς τὴν D
 βίβλον τοῦ Δανιὴλ προσκομίσαντες τὴν προφητείαν αὐτῷ διηρημή-
 20 νονον, ὡς δεῖν τινὰ τῶν Μακεδόνων τὴν βασιλείαν Περσῶν χειριώ-
 σασθαι. ὃς ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἠσθεὶς καὶ περιχαρῆς γενόμενος,
 καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν, θύει μὲν τῷ θεῷ κατὰ τὴν τοῦ ἀρχιε-
 ρέως ὑφήγησιν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς

etenim attonitus habitu pontificis insolente, solus a curru descendit, no-
 menque dei adoravit, pontificemque maximum salutavit, ab eoque et
 universis Iudaeis vicissim est uno ore salutatus. cum autem Syriae ac
 ceteri reges id factum mirarentur, atque mente abalienatum Alexandrum
 putarent: ac praesertim Parmenio exercitus ductor miraretur quid rei
 esset, quod instar subditorum alicuius se in terram rex prostravisset:
 respondit Alexander, hunc se honorem non pontifici detulisse, verum
 deo quem is coleret, ac qui sibi auxilium contra hostes promisisset.
 quo enim tempore bellum contra Persas meditatus, eorum ingentem po-
 tentiam reformidasset, deum sibi per insomnium specie huius pontificis
 visum, bono esse animo iussisse, et alacriter institutum exsequi: nam
 suo nutu Persarum regnum in ipsum Alexandrum desitutum. itaque sibi
 pontifice in hoc habitu conspecto, in memoriam insomnium redactum:
 seque haud abs re adorasse. haec fatus, dextra summo pontifici inie-
 cta, comitantibus ceteris sacerdotibus Hierosolyma intravit. ibi sacra-
 rum literarum doctores allato Danieli libro, eius vaticinium exposuerunt,
 quo praedicebatur, fore ut Macedo Persarum regnum everteret. qua
 ex re Alexander cum ingentem cepisset laetitiam, templum dei adiit,
 deoque rem sacram praescribente omnia pontificis maximo fecit, eumque
 pontificem ac reliquos omnes sacerdotes dignis muneribus donavit, tem-

ἀξιοπρεπῶς τιμήσας καὶ λαμπροῖς καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὸν
 ναὸν διακοσμήσας κατὰ τῶν Περσῶν ἐχώρησε. μετὰ δὲ Ἰαδοῦν
 Ἰωνίας Ἰαδοῦν, Ἐλεάζαρος, Ἰωνιάς, Σίμων, Ἰωναὺς Σίμων,
 Ἰανῆς ὁ καὶ Ὑρκανός, Ἀριστόβουλος, ὃς καὶ πρῶτος ἐπέθετο
 P 195 διαδῆμα βασιλικὸν πρὸς τῇ ἀρχιερωσύνῃ, Ἰανέας ὁ καὶ Ἀλέξαν- 5
 δρος, βασιλεὺς ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς. μέχρι τούτου οἱ ἀπὸ Κύρου
 χριστοὶ ἡγούμενοι, διαρκέσαντες ἔτη υπγ', ἃ εἰσιν ἑβδομάδες ἐτῶν
 ξθ', καθὼς ἔφη καὶ Δανιὴλ τό "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξό-
 δου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ ἕως
 Χριστοῦ ἡγούμενου ἑβδομάδες ἐπτά, καὶ ἑβδομάδες ἔξβ." ἃ τετὰ 10
 εἰσιν ἔτη υπγ'. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὴν
 αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσι τεδ'.

Ἔττα διδάσκει ἡμῶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς
 ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγων ἀποκριθῆναι καὶ
 B τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ. οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ᾠκοδομήθη, 15
 ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μακρόχειρος Ἀρταξέρξου. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον
 ἐπανήλθε Καμβύσης, ἔττα οἱ μῦθοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρείος ὁ
 Ὑστάσπου, μετ' ὃν Ἐίρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. ἔττα
 Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. ἐν δὲ τῷ
 εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέ- 20
 στησε, καθὼς Ἔσδρας διηγήσατο. ἐντεῦθεν υπγ' ἔτη γεγονῶσαι.
 ἕως τῆς κατασκαφῆς τῆς πόλεως, καθὼς Ἰώσηπος ὁ Ἑβραῖος
 μαρτυρεῖ.

plum splendidis ac magnificis donariis exornavit, atque ita demum con-
 tra Persas movit. deinceps summi pontifices ac populi rectores fuerunt
 Ionias Iadu filius Eleazarus, Ionias, Simon, Ionaas Simon: Ianes, qui et
 Hyrcanus: Aristobulus, qui primus regium diadema pontificali ornatu
 superaddidit: Ianeas, qui et Alexander, rex idem et sacerdos. ad hunc
 usque a Cyro uncti rerum summam tractarunt, per annos 483, quae
 sunt septimanae 69, sicuti Danielus erat vaticinatus, "cognosces" in-
 quiens "et intelliges ab exitu sermonis, quo decernetur ut aedificentur
 Hierosolyma usque dum Christus imparet, septimanas 7 et septimanas
 62," qui sunt anni 483. a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et
 urbi excidium ab eo illatum anni sunt 394.

Porro autem nos docet unde initium numerandi sit sumendum, ni-
 mirum non ab eo die quo in patriam reditum fuit, sed ab exitu sermo-
 nis, quo decretum factum est de instaurandis Hierosolymis. at urbs ea
 non est sub Cyro resecta, sed sub Artaxerxe Longimano. reversis enim
 in patriam Iudaeis supervenit Cambyses, inde Magi, post hos Darius
 Hystaspis filius, post hunc Xerxes Darii filius et Artabanus. secundum hos
 Artaxerxes Longimanus regnum Persicum obtinuit. eo annum vigesi-
 mum regnante, Neemias ascendit urbemque instauravit, sicuti Esdras
 narravit. inde autem 483 anni elapsi sunt usque ad excidium urbis,
 quemadmodum Iosephus Ebraeus testatur.

Ἰώσηπος ἱστορεῖ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς τοῦ κυρίου σταυρώσεως κτύπους τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον, ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας ἔνδοθεν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἑσπεράτου ἱεροῦ “μετα- C
βαίνομεν ἐντεῦθεν.”

5 “Ὅτι ὁ Πόντιος Πιλάτος ἐπὶ Γαίτου Καίσαρος ποικίλαις περι-
πεσιῶν συμφοραῖς, ὡς φασιν οἱ τὰ Ῥωμαίων συγγραψάμενοι,
αὐτοφονευτῆς ἕνεκα ἐγένετο. οἱ δὲ Μαριαν τὴν Μαγδαληνὴν
λέγουσι κατ’ αὐτοῦ τῷ Καίσαρι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν,
ὃς δέρματι βοῆν νεοδάπτω τοῦτον μετὰ ἀλέκτορος καὶ ἐχίδνης καὶ
10 πιδήκου, ὡς ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις, ἐγκλείσας καὶ εἰς καῦσιν ἡλίου
θεῖς ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ ὡς ἀσκὸν μᾶλλον αὐτὸν λέγουσι ἐκδερῆναι
καὶ οὕτως ἀποθανεῖν.

“Ὅτι ἡ τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰουδαίαν βασιλεία ἕως τοῦ μι- D
κροῦ Ἀγρίππα ἐκράτει χρόνους ἑκατὸν οὕτως. Ἡρώδης πρῶτος
15 ὁ τὰ γήπια ἀνελὼν ἔτη λζ’, Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ θ’, Ἡρώδης
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κδ’, Ἡρώδης ὁ καὶ Ἀγρίππας, ὁ σκωληκόβρω-
τος, ἐπτά, Ἀγρίππας υἱὸς αὐτοῦ ὁ μικρὸς ἔτη κζ’.

“Ὅτι τῶν Ἑβραίων σεληνιακῶς τὸν μῆνα ψηφίζόντων, ἦτοι
κθ’ καὶ ἡμίσεος ἡμέρας, καὶ τοῦ κυκλικοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ καθ’
20 ἡλίον ὑπάρχοντος ἡμερῶν τξέ’ δ’, τὴν κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον
παραλλάσσειν ἡμέρας ια’ δ’. διὰ τοῦτο Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας
ἐμβολίμους ἐν ἔτεσιν ὀκτώ παρεμβάλλουσιν· ὀκτάκις γὰρ τὰ ια’ P 196
καὶ ἡ’ δ’ ποιῶσι τρίμηνον.

Idem memoriae tradidit, ea ipsa die qua in crucem sublatus est
Christus, primum in templo fragores auditos fuisse, deinde ex intimis
penetralibus vocem exauditam ingentem “abeamus hinc.”

Pontius Pilatus imperante C. Caesare, ut Romanarum rerum scri-
ptores perhibent, variis calamitatibus circumventus manus sibi attulit.
alii aiunt eum apud Caesarem Christi causa accusatum a Maria Magda-
lena, pelli recens bovi detractae insutum una cum gallo vipera et simia,
ut est Romanis consuetudo, radiisque solis expositum perisse. non de-
sunt qui eum utris instar excoriatum obiisse perhibeant.

Alienigenarum in Iudaeos regnum usque ad Agrippam minorem ob-
tinuit annos 100, hoc modo. regnavit primus Herodes infanticida annos
37. eius filius Archelaus annos 9, Herodes frater eius annos 24, Hero-
des Agrippa, is qui a vermibus consumptus est, 7, Agrippa minor, filius
eius, annos 27.

Hebraei mensem lunarem supputant, undetriginta nimirum dierum
cum semisse diei. et cum solaris circuitionis annus sit dierum 365 ac
quadrantis, itaque duodecim lunares menses 11 diebus dieique quadrante
superet, ideo Iudaei tres menses, qui a re Graecis embolimaei dicuntur,
intercalant octavo quoque anno. nam octies undecim dies et octo qua-
drantes diei efficiunt tres menses.

Τιβέριος ὁ υἱὸς τοῦ Καίσαρος ὁ προμνημονευθεὶς, οὗτος ἔσχε Γαίον ἀνεμίων. ἀστρολόγου δὲ τοῦ Θρασύλου γέγονε Τιβέριος φοιτητής, ὃς τοσοῦτος ἦν τὴν τέχνην ὡς ἀγανακτῆσαντός ποτε τοῦ Τιβερίου κατ' αὐτοῦ, καὶ βουλευθέντος ἄφνω διὰ τοῦ τείχους αὐτὸν ἀθῆσαι, σκυθρωπάσαι φασὶ τὸν Θρασύλον παρευθῆ. ἐρω-5 τήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν ἔφη αἰσθάνεσθαι κλιμακτῆρα ἐγγὺς αὐτοῦ μέγιστον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. καὶ τοῦ Τιβερίου θαυμάσιαιτος, ἔασαι αὐτὸν φησὶ Πλούταρχος.

Ὅτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραφεν ὡς εἴ τι παρὰ B τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν ὡς ἀγνόησαντι. οὗτος 10 καὶ βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο φειδοῖ τῶν ὑπηκόων. ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μωκῶν τῷ τραυματίᾳ καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας καὶ κωλυθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου εἰπόντος, ἵνα μὴ ἄλλαι πεινώσαι αἵματος ἐπέλθοιεν. 15

Φησὶ δὲ Εὐσέβιος ὅτι τῷ ἐ' ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, συνωδὰ τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ ἐν τῷ ἐη' τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, ἐν ἔτει τοῦ κόσμου 3789'. γράφει C δὲ καὶ Ἰώσηπος περὶ μὲν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ταῦτα "τωὶ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει διοικῆσαι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ Θεοῦ 20 καὶ μάλα δικαίαν τινυμένον δίκην διὰ ποιήν' Ἰωάννου τοῦ καλομένου βαπτιστοῦ. τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπιασκεῖν καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους

Tiberius praedictus fratrem habuit, quo natus est Caius. Tiberius astrologi Thrasylli fuit discipulus assiduus. tanta fuit Thrasyllo peritia, ut cum eum Tiberius iratus quodam die subito praecipitem de muro agere statuisset secum, illico vultu maestitiam Thrasyllus praetulerit, causamque a Tiberio interrogatus, eam sibi horam vel maxime scansilli annorum lege periculosam se intelligere dixerit: itaque Tiberium admiratione captum ei peperciisse. auctor Plutarchus.

Scripsit Tiberius ad urbium praefectos ne sibi aliquid legibus adversum per rescripta mandanti obtemperarent, sed ignorationi id tribuerent. idem praefectis tardius successores misit, subditis ea in re parcens. causamque rogatus fabulam protulit. cuiusdam vulneribus mœcas insedissee, supervenisse quendam qui eas vellet abigere: sancium vero id prohibuisse, quod diceret in metu se esse ne earum in locum aliae sanguinem etiamnum sitientes succederent.

Tradit Eusebius anno Tiberii 15 Christum baptizatum; quod cum evangelio congruit. passumque anno Tiberii 18, mundi 5539. idem de Ioanne Baptista sic scribit. quidam Iudaei existimaverunt Herodis exercitum a deo fuisse deletum iusta admodum vindicta ob caedem Ioanni cognomento Baptistae illatam. hunc enim necari Herodes iusserat, virum bonum et Iudaeos ad studium virtutis exhortantem, iustitiamque in vitae

δικαιοσύνη καὶ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβεία χρησθαι καὶ συνίεναι βυπτισμόν.” περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς φησιν ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τούτου Ἰησοῦς ὁ σοφὸς ἀγὴρ ἦν, εἶγε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν ἐχρῆν· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητῆς καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἠδονῇ τὰληθῆ δεχομένων· πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστός. ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θανάμια καὶ εἰρηκότων. οὗτος ὁ Τιβέριος ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ θάνατα ἠβουλήθη διὰ βασιλικῆς τύπου ἀναγορεύσει αὐτὸν θεόν· ἀλλ’ ἀντεπράχθη τούτῳ παρὰ τῆς συγκλήτου, καθὼς ὁν Εὐσέβιος λέγει.

“Ὅτι ἐπὶ Τιβερίου, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Ματθίας ἀντὶ τοῦ προδότου. ὅστις Ἰούδας μετὰ τὴν ἀγχόνην, καθ’ ἐκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων πυρακαλούμενος καὶ νουθετούμενος πρὸς μετάνοιαν ἦλθειν, καὶ μὴ πεισθεὶς, ἐπεὶ ἀνελήφθη ὁ Χριστός, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς ὀγκωθεὶς ἐλάκησε μέσος καὶ ἀπώλετο. εἰ γὰρ εἰς μετάνοιαν ἦλθεν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπώσατο ὁ πάντας θείων σωθῆναι.

Τιβέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ ἀπηγῆς ἦν καὶ οἶνον ἐλάττων. διὸ καὶ ἐμπεβῆριον αὐτὸν Ῥωμαῖοι ἐκάλουν, ὃ σημαίνει

22 βιβέριον lege. margo P. an μπιβέριον?

communis usu et ad pietatem deo praestandam intelligendumque baptismum. rursum de Christo idem haec. “fuit eo tempore Iesus, vir sapiens, si quidem eum virum appellare licet: nam et mirabilia facta fecit et homines docuit veritatem libenter amplectentes, multosque etiam de Graecis discipulos habuit. eum, cum esset a Pilato in crucem actus, praedicare non destiterunt discipuli, qui semel ipsum dilexerant. tertia enim ab obitu suo die rediivivus eis apparuit, cum quidem divini vates haec et alia de eo miraculosa iam ante testati ac vaticinati fuissent.” voluit Tiberius miraculorum a Christo editorum fama excitatus imperatorio edicto eum inter deos referre, sed a senatu impeditus fuit. auctor Eusebius.

Eodem Tiberio imperante in locum proditoris subrogatur ab apostolis Matthias. Iudas cum sese suspendio affecisset, quotidie ad resipiscentiam exhortantibus apostolis non obtemperans, ut dominum caelo subiisse audivit, illico ita intamuit ut medius crepans perierit. qui si facti poenitentiam egisset, nunquam profecto eum aspernatus fuisset is qui omnes vult salvos fieri.

Tiberius ingenio truculentus fuit vinoque deditus: hideo a Romanis

παρ' αὐτοῖς τὸν οἰονότην. τοῦτον Γάιος ὁ ἀδελφιδοῦς ἐν τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἰμάτια πολλὰ περιθεις ἀπέπνιξεν.

Ἐκράτησε δὲ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη ζ'. οὗτος ἦν μοι-
B χικώτατος πάνυ· ὃς περιωὴν ποτε τὴν ἀγορὰν καὶ ἰδὼν πηλὸν ἐν
 τῇ ὁδῷ ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπυσιανόν, ἀγορανόμον τότε ὄντα, τὸν 5
 μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, καὶ ὡς ἀμελοῦντα τῶν κοινῶν τὸν
 πηλὸν εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσεν· ὅπερ ἐσήμανε τὰ
 κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ
 Γαίου βασιλείας Ἀγρίππας βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας καὶ Σίμων ὁ
 μάγος βαπτίζεται ὑπὸ Φιλίππου, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ διακόνων. 10

Γάιος δὲ ὑπὸ Κλαυδίου σφάζεται. ἐπὶ τούτου Κορνήλιος
 πρῶτος ἐξ ἐθνῶν βαπτίζεται ὑπὸ Πέτρου, καὶ Παῦλος, τὸ τῆς
 ἐκλογῆς σκευός, δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀνα-
 δείκνυται. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας θ'. οὗτος δειλὸς
 ὢν πάντας τοὺς προσιόντας αὐτῷ ἐποιεῖ ἐρευνᾶσθαι, μή τι ξιφί- 15
C διον ἔχωσι. καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὠπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρε-
 στήκεισαν αὐτῷ· ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς εἰδίωτο γί-
 νεσθαι τοῦτο. ἐπὶ τούτου καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς ἦν, φιλό-
 σοφος Πυθαγόρειος, στοιχειωματικός. οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἐλθὼν,
 παρὰ κληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐστοιχείωσεν ὄφεις μὲν καὶ σκορ- 20
 πίους μὴ πλήσσειν, κύνωπας μὴδὲ παρεῖναι, ἵππους μὴ κατωφρυῶ-
 σθαι μήτε μὴν ἀγριαίνεσθαι κατ' ἄλλήλων ἢ καὶ κατὰ τινος. καὶ

4 προῖων P

Biberius denominabatur. suffocavit eum Caius fratre ipsius natus, se-
 grotanti multam iniiciens vestem.

C. Caligula exinde regnavit annos 7, homo stupris supra modum
 deditus. is in forum progressus cum coenum conspexisset, eo accivit
 Flavianum Vespasianum tunc aedilem, sed qui postea imperator est factus;
 inque eius, ut rem publicam negligentis, vestem coenum conici iussit.
 eo designabatur eum rem publicam conturbatam recepturum. eiusdem
 Caligulae imperio Agrippa rex Iudaeae et Simon Magus baptizantur a
 Philippo, qui fuit unus de septem diaconis.

Caligulam Claudius necat. sub hoc Cornelius primus omnium de
 gentibus baptizatur a Petro, et Paulus instrumentum electionis Christi
 patefactione apostolus designatur. imperavit Claudius annos 13 menses
 9. is adeo fuit meticulosus ut omnes ad se accedentes excuti iuberet,
 ne quis forte sicam gestaret. atque in conviviis armato utebatur praesidio;
 quod ab eo coeptum reliqui etiam deinceps usurpaverunt imperatores.
 eo imperante Apollonius fuit, patria Tyaneus philosophus Pythagoreus,
 qui magicis notis mira praestabat. cum enim Byzantium profectus ab
 incolis rogaretur, suis magicis artibus effecit ne serpentes eo aut scor-
 pii accederent, neve culices, ne equi ferocirent, neve illi vel mutuo vel

Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἰστοιχίωσεν ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταλυμήνωσθαι.

Τότε Αἰγύπτιος ληστής ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς σικαρίους, οὓς μετέηθε Φήλιξ ὁ ἡγεμῶν. σικαρίους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν ἀπὸ τῶν σικαρίων, ἧ ἴστι μυχαίρια μικρά, ἃ ἐπεφέροντο Δ κρουφῆ εἰς τὸ λαθραίως τοὺς παρατυγχάνοντας πλήττειν. καὶ ὄν καιρὸν μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας νῆσος ἀνεφουσήθη στάδια λ'.

Οὗτος πόλιν ἔκτισεν, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καλέσας αὐτὴν
 10 Κλαυδίον πόλιν, καὶ Ἰουδαίους τῆς Ῥώμης ἀπήλασεν. ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα συγχύσεως γενομένης ἐν Ἱεροσολίμοις μόνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὐρέθησαν τρισμύριοι. οὗτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναιριῶν ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς υἰσίσας. πρὸς
 15 τούτοις καὶ δουλοκρατίαν νομοθετήσας ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν P 198 δεσποτῶν, εἴ τι συνίδοιεν αὐτοῖς πλημμέλημα. κἀντεῦθεν δευτὴ συμφορὰ κατελήφει τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκειῶν μεγάλας τιμωρίας ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς
 20 φονεῖς Γαῖου ἀηγήθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ.

Ἐπὶ τούτου Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαιοῦ ἐμαρτύρησε, καὶ Μάρκος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον προτροπῆ Πέτρου συνεγράψατο, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ σταλεῖς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος ἐκ-

16 σενειδαίεν?

in alios animantes rabie saevirent. Lycum quoque amnem compescuit, ne suis exundationibus Byzantio noceret.

Tunc Aegyptius latro sicarios in solitudinem eduxit; quos Felix praefectus ultus est. eodem tempore inter Theram et Therasiam insula enata est, stadiorum 30.

Claudius urbem condidit de suo nomine Claudiopolin, et Iudaeos Roma expulit. eius tempore cum inter paschatis celebrationem tumultus exstitisset, 30 milia hominum tantam elisi atque interfecti sunt. neque in Iudaeos modo ille saevit, sed et Romae nobilissimum quemque trucidavit eiusque bona sibi vindicavit. ad haec servili potestate legibus confirmata, servis permisit ut dominos suos accusarent, si cuius eorum delicti essent conscii. quae res atroces per orbem terrarum calamitates excitavit, cum omnes passim servi dominis suis gravia supplicia conciliarent. quin et eo vecordiae est prolapsus ut summis sese flagitiis pollueret. tandem cum Caii percussores necasset, veneno est ab uxore sua sublatu.

Hoc rerum potiente Iacobus Zebedaei filius supplicio suo veritati testimonium tulit. et Marcus evangelium Petri monita conscripsit; missusque ab eo in Aegyptum primus fundata ecclesia, ibi multa monaste-

κλησίαν πηξάμενος, πολλὰ μοναστήρια συνστήσατο, ἄπερ σε-
B μνεῖα τότε προσηγορεύθησαν, καθὼς φησιν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου
 ὅτι Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέ-
 ναι καὶ ἐκκλησίαν πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι.
 τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυ-
 ναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης
 καὶ σφοδρωτάτης, ὡς καὶ συγγραφῆς ἀξιῶσαι τὰς διατριβὰς τε
 καὶ συνελεύσεις καὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου διαγωγὴν Φί-
 λωνα τὸν σοφώτατον, ὡς καὶ αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου
 καὶ αὐτήκοον καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. τῶν γὰρ παρ' 10
 ἡμῶν ἀσκητῶν ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα καὶ σε-
C μνύνει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικοὺς ἀνδρας, ἐξ Ἑβραίων, ὡς
 ἔοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἑσσαιῶν τὴν ἄσκησιν καὶ πολιτείαν εὖ
 μάλα προακουτισθέντων, ἧτις γε τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων
 τὴν δικαιοσύνην ἐξ ἐπιμέτρου διενέστηκεν. ἀπὸ γὰρ Ἰωνάδαμ υἱοῦ 15
 Ῥιχὰβ καταγόμενοι οὗτοι τὴν πανάρεστον ἀκτημοσύνην καὶ δικαιοσύ-
 νην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπέτειναν, καθὼς φησι καὶ
 Ἰώσηπος περὶ αὐτῶν ὅτι Ἑσσαιῶι Ἰουδαῖοι μὲν εἰσι τὸ γένος, φιλάλ-
 ληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον, οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς
 κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ 20
 μὴ τοῖς πάθειν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμος
D μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπερορᾶται, τοὺς δὲ ἄλλοτρίους παῖδας νέους ἔτι

18 Ἰδομαῖοι codex Xylandri

ria instituit, quae a gravitate vitam ibi degentium Semneia tunc appel-
 labantur, quemadmodum Eusebius Pamphili scribit: primum Marcum sci-
 mus in Aegypto evangelium composuisse, primumque ecclesiam apud
 ipsam Alexandream instituisse. tanta autem primo eo aggressu multi-
 tudo virorum mulierumque fidem evangelio adhibens exercitationi vir-
 tutum vehementissimae et quam maxime philosophicae sese dedit, ut
 eorum consuetudines conventus ceteramque optimae vitae rationem de-
 scribere dignatus sit Philo doctissimus vir, qui Romae Petrum apostolum
 vidit, audivit, cumque eo est collocutus. is enim nostrorum, quos ab ex-
 ercitate bonorum operum ascetas vocabant, probans vitam, mirum in
 modum laudibus tollit ac magnifice praedicat apostolicos suae aetatis vi-
 ros, ab Ebraeis, ut videtur, oriundos, ac Essaeorum moribus et disciplina
 praeclare prius institutos. Essaeorum secta scribarum et Pharisaeorum
 iusticiam magno post se reliquit intervallo. ii a Ionadabo Richabi filio
 genus ducentes, praestantissimam longe nihil possidendi rationem, insti-
 tiam, temperantiam atque duriter agenda vitae institutum intenderunt,
 sicut et Iosephus de iis scribit. Essaei natione Iudaei sunt. ii amore
 mutuo et religione aliis antecellunt, voluptatem tanquam flagitium aver-
 santur, temperantiam continentiam et affectuam vacuitatem virtutis loco
 sectantur. matrimonia ipsi negligunt, alienos autem liberos tenera ad-

προσλαμβανόμενοι καὶ διδάσκοντες ὡς συγγενεῖς ἡγοῦνται καὶ τοῖς ἡθροῖσι ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σώφρονα γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται, τὰς δὲ πονηρὰς καὶ θεοστρυγεῖς μίξεις καὶ ἀσελγείας τέλειον ἀποστρέφονται καὶ 5 ἀποβύλλονται. κατωφρονεῖται δὲ κυρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, τὴν δὲ ἀκτημιουσύνην ὡς ἀπερίσπαστον καὶ ἐνύρετον ἀσπύζονται. καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσευχὰς δὲ καὶ ψαλμωδίας ἐκ μέσης νυκτὸς μέχρις ἀγῆς πρὸς τὸν θεὸν ἀναφέρουσι μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος. καὶ οὕτω P 199

10 πρὸς ἣν ἕκαστος ἔχει τέχνην, ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται. καὶ μέχρις ὥρας ἕκτης μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὰ δειπνητήριον συναθροίζονται μετ' εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τύξῃ παρατίθῃσιν ἕρτους, ὁ δὲ μύγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἐνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει. καὶ προκατεύχε- 15 ται δὲ τῆς τροφῆς ἀγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς ὁ ἱερεὺς· ἀθλίμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαι τι. καὶ πάλιν ἀριστησίαντων ὁ ἱερεὺς ἐπέυχεται. καὶ ἀπλῶς ἀρχόμενοι τε καὶ πανόμενοι γεραίρουσι τὸν θεὸν ἀδιαλείπτως. καὶ αὐθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἐσπέρας διακαρτερήσαντες, καὶ δειπνήσαντες μετὰ τῆς συνήθους B

20 σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς καταστάσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους ἐκτιναξόμενοι. οὗπερ ἔστιν αἴτιον ἡ διηνεκῆς νῆψις καὶ τὸ με-

11 πέμκτης Iosephus. margo P

huc aetate suscipientes docent ac pro suis habent, suisque eos moribus formant. legitimas castasque nuptias et successionem iis propagatam probant, vitiosos autem et deo invisos concubitus ac lasciviam summo-
pere abominantur. divitias et opulentiam contemnunt: nihil possidere gaudent, quod id praestet ut vita a studio virtutis nequaquam abstra-
hatur aut impediatur. nullum profanum verbum ante solis ortum edunt: preces autem et psalmorum cantum a media nocte ad lucem usque deo religiose ac cum gravitate offerunt. eo facto quisque ad suum munus a praeside dimittitur. id cum quisque pro se ieiunus atque inter divina-
rum rerum considerationem obiit, hora sexta ad prandium in commune conveniunt magna cum modestia atque silentio. ibi pistor panes ordine singulis proponit, ac coquus vasculum de unico cibi genere singulis affert. ante autem quam cibum, purum eum et castam, capiat, sacerdos preces fundit: nam nefas putant gustare aliquid deo non ante invocato. idem precandi mos est prandio finito; omninoque et principium et finem sua-
rum actionum habent dei assiduum venerationem. finito prandio ad opera sua digressi ea usque ad vespem tolerant; coenaeque consueto silentio et modesta reflecti rursus ad preces conveniant, brevissimo et levissimo somno excusos. cuius rei causa est continuum ieiunium, et

τρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ πόσιν λιτήν καὶ ἀπεριεργον καὶ σπανίζουσιν· οὐδεὶς γὰρ παρ' αὐτοῖς κόρος καὶ χορτασία κοιλίας, ἀλλ' ἔνδεια πολλή καὶ ὀλιγοδεία. τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλώσασαι τὸν βίον οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδέχονται, ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἕξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται διαίταν καὶ κατὰ 5
C στασιν, ἀξινάριόν τε καὶ περιζώμα δόντες καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον γυμνάζουσιν ἐπ' ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. εἶτα μετὰ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἐπήκοον δοκιμάζεται, καὶ φανεῖς ἄξιος καὶ δόκιμος οὕτως εἰς τὸν ἱερὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. πρό γε οὖν πάντων ὄρκους φοικώδεις 10 ἀπαιτοῦσι, πρῶτον μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἕξ ὄλης καὶ καθαρᾶς ψυχῆς καὶ σώματος τὸ θεῖον, ἔπειτα δὲ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτα, καὶ μὴ κατὰ γνώμην βλάψαι τινά, μήγε μὴ συγκοινωνεῖν ἀδίκους, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ φροντίζειν καὶ βιάζεσθαι πάντως καὶ τὸν 15
D ἐνήδονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφεισθαι βίον μέχρι θανάτου. πρὸς δὲ τούτοις δυνύουσι πάλιν μηδεὶ μὲν τὸ παράπαν μεταδοῦναι τῶν δογματίων καὶ τῶν ἁγιοπρεπιῶν τούτων ἐπιτηδεύματων ἢ ὡς ἀκριβῶς αὐτὸς παρέλαβεν, ἀφέξεσθαι δὲ πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτῃ μόνῃ προσανέχειν τῇ θεῖα 20 μέχρις αἵματος θρησκεία καὶ καταστάσει. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος πολλοὶ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ἐκ

quod eis certa mensura datur cibus potusque exilis et vulgaris ac parvus: neque enim apud eos ulla est satietas aut ventris repletio, sed magnus defectus, et paucissima requirere didicerunt. si quis ad eos se conferat eandem vitae rationem sectandi causa, is non statim exploratione aut exercitatione nulla praemissa admittitur, sed per annum foris iubetur eodem victu iisdemque moribus uti. securis ei datur et subligaculum ac tunicula misera: itaque operibus et dictis optimis exercetur. postquam tolerantiam suam probavit, alio biennio de moribus eius et obedientia omnibus in rebus fit periculum. ita tandem dignus atque idoneus iudicatus in sacrum coetum recipitur. ante omnia terribili fœriurando obligare se cogitur primo ad pietatem observandam deumque pura mente et corpore colendum, deinde ad iuste cum omnibus hominibus ac sine personae ullius respectu agendum, quod neque laesurus quemquam dedita opera neque iniustus se socium praebiturus sit, quod pro virili et culturus et defensurus sit iustitiam, voluptatibus, rebus non necessariis ac mollitiei deditam vitam ad mortem usque declinaturus. rursus praeter haec iurant nemini se quidquam omnino sacrae istius doctrinae ac venerabilium studiorum secus traditurum quam ipsi accoperint, omnem diversam opinionem ac religionem vitaturos, huic divinae religioni unice usque ad sanguinem se pie ac reverenter operam navaturos. consequuntur hoc multi ipsorum perpetua exercitatione atque puritate ut divino nota atque gratia etiam futura praevideant, dum iugi

θείας ἐπιτολάς καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ προφητῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν λογίων καὶ προσευχῇ ἐμπαιδοτριβούμενοι.

Ταύτην οὖν ὁ Ἰωσήπος ἄκρως ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ P 200
μείζονι προκόπτειν ἔσπευσεν. ἀκούσας γάρ τινα διαφερόντως
5 ἀσχοῦντι κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ
δένδρων καλυπτόμενον τροφῇ δὲ αὐτομάτως φρομένην χρώμενον,
καὶ τὴν ἄκραν ἀσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο, καὶ
τρεις παρ' αὐτῷ ποιήσας ἐνιαυτούς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε καὶ
τῇ τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνη.

10 Ὁ δὲ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἡμετέ-
ρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων μέμνηται σαφῶς ἐν τῷ λόγῳ ἐν ᾧ ἐπέ-
γραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου. οὗς θεραπευτὰς καὶ τὰς ὁμοιοσχί-
μους καὶ ὁμοτρόπους γυναικας θεραπευτίδας ὠνόμασε. καὶ θερα- B
πευταὶ μὲν, φησὶν, ἐκέκληντο ἢ παρὰ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσιόν-
15 των αὐτοῖς ἀπὸ κακίας παθῶν ἰατρῶν δίκην ἀπαλλάττοντας θερα-
πεύειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρῆς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας
καὶ θρησκείας ἕνεκα. εἶτα φησί· πρῶτα μὲν ἀρχόμενοι φιλοσο-
φεῖν ἐξίστανται τῶν προσηκόντων καὶ τῶν παρῶντων, ἔπειτα
δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι καὶ ἔξω τειχῶν
20 προελθόντες ἐν μονάχοις καὶ κήποις καὶ ὄρεσι τὰς διατριβὰς
ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἐπιμιξίας ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλα-
βερὰς εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσχοῦσι βίον. οὕτω

14 περὶ τὸ ψυχὰς P

studio vatum oracula et reliquum sacrarum literarum lectitantes preci-
busque incumbentes ita erudiuntur.

In hoc studio cum Iosephus ad summam perfectionem proventus
maiores adhuc facere progressus cuperet, audito quendam in solitudine
vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus
quem terra ultro educeret, ductas aemulatione eius tam absolutae exer-
citationis ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus in
urbem rediit, Pharisaeorumque iustam vitam coluit.

Ceterum Philo de Ebraicis nostris ascetis perspicuam facit mentio-
nem in libro quem de vita contemplationi dedita inscripsit. mares the-
rapeutas, feminas habitu et moribus utentes iisdem therapeutidas nomi-
nat; idque nominis eis ait inditum vel quod animas eorum qui se ad
ipsum conferunt, a vitis medicorum instar sanant, quod Graece est
therapeucin; vel quod deo pure atque sincere colendo serviunt: nam
servire etiam seu famulum esse Graecum vocabulum significat. addit
deinde Philo: hi ergo cum primum se ad sapientiae studium applicant,
bona sua atque possessiones resignant; deinde omnibus vitae curis va-
lere inanis urbes egressi, in solitariis villis hortis aut montibus vitam
degunt. quippe consuetudinem peccantium damnosam scientes vatum
priscorum aemulantur atque imitantur vitam. hoc genus hominum est

- C** πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἔστι τὸ γένος (ἕδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον), ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐν ἐκύστη συμμορίᾳ οἰκημά ἐστιν ἱερὸν, ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδεὶς 5 μηδὲν κομιζόντες, μὴ ποτόν, μὴ σίτον, μηδὲ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρεῖαν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεοπισθάντα διὰ προφητῶν καὶ ὕμνους καὶ ἄλλα οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύξονται καὶ τελειοῦνται. τὸ δὲ ἕξ ἑωθινοῦ μέχρι ἐσπέρας διάστημα σύμπαν αὐτοῖς ἐστὶν ἄσκησις· ἐντυγχάνοντες 10
- D** γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι φιλοσοφοῦσι τὴν πατρῖαν φιλοσοφίαν. ἐγκράτειαν δὲ ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβυλλόμενοι τῇ ψυχῇ τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετὰς· σιτίον γὰρ ἢ ποτόν οὐδεὶς αὐτῶν πρᾶσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως, ἐπειδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρῖνουσι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. 15 ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἡμερῶν τριῶν ὑπομμινῆσκονται τροφῆς, οἷς πλέον ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνίδρυσται. τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν ὑπὸ σοφίας ἐστιώμενοι πλοουσίως καὶ ἀφθόνως τὰ δόγματα χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχεν,
- P 201** μόγις δι' ἡμερῶν ἕξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἐθισθέντες. αἱ δὲ ἕξη- 20 γήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζῶν τοικένυι, καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν

in diversis mundi partibus: bonum enim perfectum oportebat et ad Graecos pervenire et ad barbaros. in Aegypto autem magna est eius copia, maxime apud Alexandriam; et in quavis classe domus est sacra, quod semneum dicitur, et monasterium, quod in ea ab hominum turba seclusi venerabilis vitae mysteriis initiantur, nihil quisquam afferentes, non potum, non cibum, non quidquam aliud eorum quae ad usus corporis sunt necessaria: sed leges et oracula vatum, hymnos, atque alia quibus dei cognitio et cultus augentur atque perficiuntur. quicquid est ab aurora ad vesperam usque temporis, id omne iis exercitationibus impenditur. sacras enim literas legentes philosophiam paternam exercent. continentiam tanquam fundamentum in animo suo locant, superque eam reliquas exstruunt virtutes. nemo eorum cibum potumve gustat ante solis occasum. etenim philosophari dignum luce putant, tenebras corporis necessitatibus congruere. quidam scientiae ardentiori desiderio alimenta tertio tantum quoque die admittunt. alii tantum laetitiae ac voluptatis studio sapientiae immorando percipiunt, abunde doctrinae suppeditantis, ut eo veluti convivio detenti aegre sexto demum die cibum sumere adsueverint. ceterum divinorum oraculorum expositio per allegorias, quas vocant, ab iis fit, cum totus verborum sensus elicitur. tota enim lex sacra iis hominibus videtur animali similis, cuius corpus verba referant, animam autem, qui abditus sub iis conspectum fugit

ἀποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόρατον νοῦν. ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερᾶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυναῖκες, ὧν αἱ πλείσται γηραλέαι τυγχάνουσι καὶ παρθένοι, καὶ τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἀνάγκη, καθάπερ ἔναι τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἱερειῶν, φυλάξασαι 5 διὰ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς ὀρεχθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

Ἵτι δὲ τοὺς πρώτους κήρυκας τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδα- B
σκαλίας τὰ τε ἀρχῆθεν πρὸς τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα ἔθη καταλαβὼν ὁ Φίλων ἔγραψε ταῦτα, παντὶ που δῆλον, ὡς καὶ
10 Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταῦτα λέγει. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρτῖνον ταῦτά φησιν. ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιός φησι· δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐσῶν ἐν τῷ βίῳ, μίᾳ μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμον λέγω, ἐτέρας δὲ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας ἦτοι
15 τῆς μοναδικῆς πολιτείας, εἰ μὲν τις τὴν κοσμικὴν τουτέστι τὸν γάμον ἔλοιτο, μέμψιν οὐκ ἔχει, τοσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐκ ἀφαι- C
ται· λήφεται γὰρ, ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς καρπὸν τὸν τριάκοντα. εἰ δὲ τὴν ἀγνὴν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτό τις, εἰ καὶ τραχεῖα παρὰ τὴν ἀρετὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρθωτος φαίνεται, ἀλλ'
20 ἔχει μετὰ τὴν ἔννομον ἄθλησιν καὶ καρτερίαν χαρίσματα θαυμασιώτερα καὶ ἀξιώγαστα· τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἁγιοπρεπῆ πάντως ἐγκατέστη-
σεν. οὐκοῦν ὡσπερ ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διηρημένος,

17 τὴν τριακοντάδα?

19 περὶ τὴν ἀρχήν?

sensus. eadem est et sacrarum mulierum conversatio. pleraeque eorum vetulae iam virginitatem non coactae, sicuti quaedam apud Graecos sacerdotes momentaneae laudis causa, sed instituto bono ac cupiditate futurorum atque aeternorum bonorum conservarunt.

Constat autem Philonem haec scripsisse, quo tempore primum evangelii praeconium divulgatum est, cum instituta apostolorum prima ipse vidisset, idque Eusebium in historia ecclesiastica et ad Marinum scribens testatur. eodem modo etiam magnus ille Athanasius scribit. cum enim, inquit, duo sint vitae genera, mediocre unum et humanae vitae accommodatum, quod est in matrimonio: alterum angelicum et apostolicum atque incomparabile, quod est virginitatis atque monasticae vitae, si quis sane mundanum, id est coniugii, ingressus fuerit, culpandum non est, dona tamen tanta non accipiet: accipiet tamen, quia is est qui trigecuplum fructum fert. quodsi quis castum illud mundoque superius amplectatur, tametsi id principio asperum atque difficile videatur, tamen legitime confecto certamine toleratisque aerumnis dona consequetur maiore digna admiratione: tulit enim fructum centuplum, perfectum et plenissimum, splendidum omnino atque sancta dignitate insignem. quo igitur modo antiqua lex in duo vitae genera fuit distincta, alterum

Georg. Cedrenus tom. I.

23

εἰς τε τὸν Φαρισαϊκὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ εἰς τὸν ὑποδεέστερον καὶ κοσμικόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κατὰ χριστιανισμὸν νέος θεισμὸς εἰς μοναδικὸν ὑπερφερῆ καὶ βιωτικόν.

- D** Φαρισαῖοι τοίνυν, ἐρμηνεύοντες ἀφωρισμένοι καὶ μεμερισμένοι, παρὰ τὸ μερῖζειν καὶ ἀφορῖζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐλέγοντο εἰς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετέρχονται καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἡ αὐτὴ ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, νηστεία δις τοῦ σαββάτου, ξεστῶν καὶ πινάκων καὶ ποτηρίων καθαρισμοί, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπιρχαὶ καὶ ἐνδελεχεῖς εὐχαὶ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὑπεξαιρουμένων δηλονότι τῶν θανμασίων Ἑσσαιῶν ὡς ὑπερέτερον σφόδρα καὶ λίαν ὑπερκειμένων. ἦν δὴ Φαρισαϊκὴν ὡς ἄριστον πολιτείαν ὁ Παῦλος ζηλώσας εὖ μάλα σεμνύνεται, φάσκων “Ἐβραῖος ἔξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος.” ἔθεν εἰκότως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν τὸν τελειότερον καὶ ἀγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον ἔφασκε πρὸς τοὺς ἐραστὰς τῆς οὐρανοῦ κληρουχίας “ἐὰν μὴ περισσέυῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.” ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀποστολικὸς Διονύσιος ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν οὕτω φησὶν “ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἀπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις ἡ τῶν μοναχῶν ἔστιν ἱερὰ διακόσμησις, πῦσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένη κάθαρσιν ὀλκῆ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκειῶν ἐνεργειῶν ἀγνόησας, ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπιωνύμων ἑαυτοὺς ἱερῶν

Pharisaicum et sublime, alterum eo deterius et huius vitae necessitatibus obnoxium, ita et Christianorum nova lex in monasticam ac sublimem et in vulgarem vivendi rationem tribuitur.

Pharisaei nomen a separatione habent, quod sese ab omnibus aliis seiunxissent, ut vitam purissimam atque accuratissimam secundum legis praescriptum possent agere. eandem vitae rationem etiam legis doctores, scribae dicti, tenerunt. eadem utrinque studia continentiae, virginitatis, ieiunii bis in septimana, sextariorum patellarum atque poculorum ablutio, decimationis et primitiarum, assiduarum precum, ac reliqua omnia. mirabiles autem Essaei iis potiores sunt, qui longe his antecellunt. sane Paulus Pharisaicam vitam ut praestantissimam sectatus haud obscure eam rem iactat, Ebraeum se ex Ebraeis et Pharisaeum secundum legem nominans. itaque dominus noster perfectiorem et angelicam vitam perspicue praescribens, haud iniuria denuntiavit caelestem hereditatem appetentibus (Matth. 5) eos in regnum caelorum non intraturos, nisi iustitiam Pharisaica et scribarum iustitia ampliorem consecuti fuissent. atque hinc Dionysius ille apostolicus, sacrum monachorum ordinem praedicans, ita loquitur. “omnium sacrorum ordinum supremus est celsissimus monachorum ordo, purgatus exactissime secundum universam facultatem, omnique ornatus castitate suarum actionum.

ἤξιωσαν, οἱ μὲν θεραπευτὰς οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ Θεραπειᾶς.”

Ταῦτα ἐκ πολλῶν ἐρανισόμενος ὀλίγα ἀναγκαιῶς ὄμαι συντέθεικα διὰ τοὺς ἐπαποροῦντας πότε καὶ πόθεν ἢ τῶν μοναχῶν 5 ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ἄσκησις καὶ τάξις. ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας θείων παραδόσειών τε καὶ θεσμῶν εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι, καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ θεοστύγῃ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώνυμον 10 νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες ἐξ ἄκρας μανίας τε καὶ ἀπονολας καὶ ἀβελτηρίας, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιουῦνται; ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλαῖς τῶν ἁγίων πατέρων ἐπόμενοι καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρχειν.

15 Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ ὑποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας ἐξιὼν οὕτως ἔφη “διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλόανθρωπος κύριος, κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διεῖλε τὰ τῶν ἀνθρώπων, συζυγίαν καὶ παρθενίαν, ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὸν τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἄθλον ἔλθῃ εἰς συνοίκησιν γυναικός, 20 ἐκείνο εἰδὼς ὡς ἀπαιτηθήσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἁγιασμοῦ καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐν συζυγαῖς καὶ τεκνοτροφίαις ἁγίους ὁμοίωσιν, τοὺς τε ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νέᾳ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἀπαιτη- D θησόμεθα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοήν, μοναχοὶ τε καὶ οἱ ἐν συζυγαῖς. ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην τὸ

itaque beati nostri maiores sacris se ipsos nominibus affecerunt, therapeutas et monachos appellantes, eo quod deo caste serviunt.”

Haec pauca de multis necesse habui colligere ac referre propter eos qui disputant, quando et unde monachorum coeperit ordo atque vitae institutum. ubi sunt ergo imaginum oppugnatores, qui monasticam vitam una cum aliis apostolicae ecclesiae traditionibus atque constitutionibus impie et stolidè reiciunt atque conspuunt, recentes Iudaei? qui impium ac diis inuisum suum initiatorem Copronymum secuti novum esse atque recentem hunc ordinem asserunt, summa insania dementia ac stultitia decepti, neque vel quid dicant vel de quibus asseverent intelligentes? nos autem doctrinam sanctorum patrum secuti credimus eum vetustum atque antiquum esse.

Sed et magnus Basilius de bonorum suorum dimissione et vita monastica sic disserit. “itaque etiam humanus noster dominus nostrae salutis curam gerens, in duo vitae genera divisit homines, virginitatis nempe et coniugii, ut qui impar virginitatis et exercitationis esset certamini, is matrimonium contraheret, id sciens, fore sibi de temperantia sanctimonia et similitudine eorum sanctorum qui in veteri novoque testamento in matrimonio vixerunt rationem reddendam. omnes enim homines rationem postulabimur de praestita evangelie obedientia, sive mo-

τῆς ἀκρασίας καὶ τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας καὶ συνουσίας. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοθετημένα οὐκ ἀκίνδυνα τοῖς παραβαίνουσι, καθὼς φησιν ὁ κύριος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς· ἅ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω.” ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ 5 ἄλλοι πλείστοι τῶν θείων καὶ μακαρίων πατέρων ἐν διαφόροις ἀ-

P 203 τῶν λόγοις διαβεβαιουῦνται ἀρχαίαν καὶ ἀποστολικὴν εἶναι τὴν τοῦ μονήρους βίου παράδοσιν. εἰ δὲ καὶ τινες τῶν θύραθεν εἰς ταύτην τὴν μαρτυρίαν παράξομεν, μηδεὶς μεμφέσθω ἡμῖν. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ὑπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον ἔφασκεν “οὐ 10 μοι δοκεῖ δυνατόν ἀνθρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι, πλὴν ὀλίγων. μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομεν· ναρθηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι. καλὴ δὲ πρᾶξις καὶ πίστις τελευτήσαντα τυχεῖν ἀπάντων.” ὅθεν ἐπήγαγεν ἄνδρα ἀπλοῦν καὶ γενναῖον κατ’ Αἰσχύλον. ἔσονται 15 αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιοῦτῳ εἶναι. ἄθλον οὖν εἶτε

B τοῦ δικαίου εἶτε τῶν δωρεῶν καὶ τιμῶν ἕνεκε τοιοῦτός ἐστι. γυνωτεός δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητεός ἐναντίως διακειμένος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἔχων δόξαν ἔχετω μεγίστης ἀδικίας, ἵνα βεβασανισμένος ἢ εἰς δικαιοσύνην, τὸ μὴ τιτεσθαι 20 ὑπὸ κακοδοξίας ἢ φιλοδοξίας καὶ ὑπ’ αὐτῆς γινομένων, ἀλλ’ ἔστω μετὰστατος μέχρι θανάτου δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίου.” καὶ δὴ καὶ Σωκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη·

nachi sive mariti. sufficet enim ei qui nuptias habuit ad veniam incontinentia, mulieris appetitio et concubitus. reliqua praecepta omnibus ex aequo imposita qui violaverint, non impune ferent, sicut dominus suis discipulis ait (Matth. 13) “quae vobis dico, omnibus dico.” quin et magnus ille theologus Gregorius sanctusque Ioannes Chrysostomus aliique plurimi de beatis patribus hinc inde suis in scriptis confirmant antiquam esse atque apostolicam vitae monasticae traditionem. quodsi quos etiam extraneos testes laudemus, vitio nobis id verti non debet. Plato proinde quam rara sint ea quae absoluta sunt indicans, haud absurde ita scribit. “non mihi videntur homines, nisi pauci, beati ac felices fieri posse, quantisper hanc vitam dudimus: multi enim sunt virgiferi, pauci autem et rari philosophi. recte autem traditur ac creditur mortuos bona consequi.” his infert “vir sincero animo atque generoso, qualem Aeschylus describit, praemiis ac donis afficietur. qui videtur talis esse. atqui in incerto est, iustitiae an vero munerum et honorum causa talis sit. nudandus igitur omnibus est, itaque redigendus ut sit eius quem prius descripsimus contrarius. nulla enim re praeditas opinionem habeat summae iniustitiae, ut ita exploratum sit eum esse iustum, cum non cedat sinistrae famae, neque ambitione aut iis quae inde oriuntur propellatur, sed sit mutabilis, toto vitae spatio cum putetur esse iniustus.” et quidem etiam Socrates, eius praceptor, ita

πότερον τὴν τῶν πολλῶν δόξαν δεῖ ἡμᾶς πείθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι
 ἢ τὴν τοῦ ἑνός, εἴ τις ἔστιν ἐπαίων οὗ δεῖ, καὶ φοβεῖσθαι καὶ
 αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολου-
 θήσομεν, δεινῶς λωβησόμεθα. οὐκ ἄρα γε, ὧ βέλτιστε, φρον- C
 5 τιστότερον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμῖν οἱ πολλοί, ἀλλὰ τί τὸ ἐπαίων τῷ δι-
 καίῳ καὶ ἀδίκῳ, ἧτις ἔστιν ἡ ἀλήθεια. ταῦτα δὲ φανερώς λο-
 κασί τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικοῖς λόγοις, ἐν οἷς
 φησὶν ὁ μέγας Πυῦλος "διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δε-
 ξίων καὶ ἄριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ
 10 ἀθυμίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινω-
 σκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι
 καὶ μὴ θανατούμενοι" καὶ τὰ ἐξῆς. τοιαύτην οὖν περὶ δικαιο-
 σύνης καὶ θευρέστου πολιτείας πάντῃ Σωκράτης καὶ Πλάτων διδα- D
 σκαλίαν ἐποιήσαντο, θυμαστὴν ὄντως καὶ ἀξιέπαινον ἀληθῶς τῇ
 15 λογικῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνουσαν. τὰ γὰρ ἠθικὰ μα-
 θήματα πάντως ἀνθρώπου ἢ φύσις ἐπαίδευσε. διαπλάσας γὰρ
 τοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ὁ θεὸς ἐντέθεικε τῇ φύσει τῶν ἀγα-
 θῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν, ὁ καὶ παιδεύων ἔθνη καὶ
 διδάσκων ἀνθρώπων γινώσιν. διόπερ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ
 20 Πλάτων καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀδικὸν ἰβδελύξαντο
 βίον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ τοὺς ὑπερβορέους
 μὲν οἰκεῖν ὑπὲρ τὰ Ῥιπιῦα ὕρη φασὶν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύνην μὴ
 κρεωφαγοῦντας ἀλλ' ἀκροδρούς καὶ ὕδασι χρωμένους. καὶ τοὺς P 204

eum interrogavit: an debemus vulgi de nobis iudicia metuere? aut po-
 tius spreto omnibus aliis, eius iudicium revereri qui ei quod rectum est
 obtemperet? cui nisi pareamus, ingens simul damnum percepturi. non
 equidem, heus tu, curandum nobis est quid plebs iudicet, sed quid ve-
 ritas probet, quae iustum ab iniusto discernit. haec perspicue magis
 conveniunt nostris sacris atque apostolicis sermonibus. nam Paulus ita
 loquitur. (2 Cor. 6) "armis iustitiae dextris et sinistris, per gloriam
 et ignominiam, per opprobria et maestitiam; tanquam impostores, cum
 quidem simus veraces, tanquam ignoti, cum simus noti, tanquam mo-
 rientes, cum quidem vivamus, ut qui castigamur neque tamen neca-
 mur" etc. hanc de iustitia ac vitae ratione deo acceptae doctrinam
 principes philosophorum Socrates ac Plato tradiderunt, admirabilem
 profecto, et laude dignam, ut quae sit rationi hominis naturali consen-
 tanea. etenim doctrina morum omnes homines ab ipsa natura instituun-
 tur. quippe deus cum humanum genus condidisset, eius naturae bona
 ac mala discernendi rationem indidit; idemque gentes erudiit et homi-
 nem cognitione imbuat. itaque non tantum Socrates Plato aliique non-
 nulli Graeci iniustam sunt abominati vitam, sed et barbarorum multi.
 quippe Hyperboreos etiam perhibent habitare trans Ripaeos montes iu-
 stitiae studio assiduo incumbentes: nam neque carnibus vescuntur, et
 arborum fructibus aluntur aquamque bibunt. et Brachmanas in silvis

- Βραχυμῶνους ἐν ταῖς ὕλαις διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀσκοῦντας. καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθην φιλόσοφον γεγενῆσθαι λέγουσι, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ τῆς φιλοσοφίας ἔρωσ ἐπύρωσεν ὡς ὀνομαστότατον διὰ πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι. οὐ γὰρ μόνον γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἡγωνίζετο πάθη σιωπῶν καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας ἐδήλου σημεῖα. εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαῖᾳ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χεῖλη συνέχειν, ὑπεμφαίνων ὡς πολλῶ μείζον ἐστιν ἡ ἄγωνία τῆς γλώττης καὶ πλείονος ἐπικουρίας εἰς ἀσφάλειαν δεῖται. καὶ τὸν Χείρωνα¹⁰*
- B** δὲ *Κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἕλληνας δικαιοσύνης καὶ ἀγνείας γενέσθαι διδάσκαλον, ὡς καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιοτάτον πεφηγῆναι Κενταύρων, διὰ πολλὴν δῆπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκρατείαν καὶ σώματος δουλαγωγίαν καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. ὄθεν δὴ Πλάτων ἐναργῶς αὐθις ἐκδιδάσκων φησὶν “ἐπιμελεῖσθαι δὲ¹⁵ σώματος ψυχῆς ἕνεκα ἁρμονίας,” δι’ οὗ βιοῦν τε ἔστι καὶ ὀρθῶς βιοῦν, καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα. τοῦτο καὶ ὁ θεῖος ἔφη Παῦλος, “ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ,” τουτέστι πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ μετ’ ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζω, καὶ πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων συνεργίαν, οὐ²⁰*
- C** πρὸς ἀσέλγειαν προνοούμενος. συμπεφώνηκε τοίνυν καὶ τούτοις ὁ Πλάτων εὖ μάλα τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀναγκαίαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι παρεγγυήσας τοῦ σώματος. ὑπέδειξε τε ἀ-

degere, corpora foliis tectos, ac virtutis maiori quam pro humana conditione studio deditos. Anacharsin quoque Scytham philosophum fuisse aiunt, ita amore sapientiae inflammatum ut ob insignem eius exercitationem atque temperantiam sit celeberrimus. non enim vigilans modo animi motibus obluctabatur tacens atque quiescens, sed etiam dormiens signa temperantiae atque continentiae edebat. solebat enim laeva manu pudenda, dextra labia tenere, innuens multo gravius esse adversus linguam certamen, ac ad securitatem ab ea praestandam maiori opus esse praesidio. Chironem quoque Centaurum Graeci narrant iustitiae fuisse atque castitatis magistrum; id quod Homerus etiam testatur, qui eum Centaurorum ait existitasse iustissimum, nimirum ob eximiam tolerantiam atque continentiam corporisque subactionem et concinnam curam. unde rursus Plato evidenter sic praecipit. curam corporis gerere oportet eam, ut cum anima servet harmoniam, propter quod et vivit, et recte vivens, et veritatis praeconium faciens. sic et B. Paulus ait suum se corpus afflictere et subigere, hoc est, exercitatione se id ad statum rectum scienter prudenterque parare, ut id sibi in rebus praestantibus adiumento sit, non ei prospicere quae faciant ad lasciviam. quo loco cum nostris praeclare convenit Platoni, qui nos iubet necessarium ac debitam corporis curam gerere. idem monstravit atque pate-

λιν καὶ διεσάφησεν ὅπως ἄρχεται καὶ αὖξεται τῆς φανίλης ἐπιθυ-
 μίας καὶ κακίτης σπυρηθείας τὸ πάθος, φύσικον οὕτως “ἀρχὴ μὲν
 ἔρωτος ὄρασις, αὖξι δὲ τὸ πάθος ἐλπίς, τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ
 δὲ συνήθεια.” διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα
 5 τῶν ἐμύρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπῶν καὶ ὄφρων ἰδὼν ἐνίναί
 πεφυκῶτα ἀποφεύγειν ἐδίδασκειν. ὅθεν ἰδὼν τινα νέον φιλήσαντα
 εὖοπτον “οὗτος” ἔφη “ῥαδίως ἂν καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήση
 καὶ εἰς πῦρ ἐμπέση,” ὁ τοσαύτην δηλονότι πυρὰν ἐν ἑαυτῷ κατω-
 10 στερων ἢ κατ’ ἄνδρα κεκοσμημένον εἶπεν “εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας,
 ἀτυχεῖς, εἰ δὲ πρὸς γυναικας, ἀδικεῖς.” θηρῶσι διὰ τοῦ κυλ-
 λωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ οἱ ἀν-
 δρόγονοι τοὺς ἄνδρας. καὶ μέντοι καὶ Ἀγησίλαος ἐμύρφου ἦρα
 παιδός, καὶ βουλούμενος αὐτὸν φιλῆσαι διεκώλυεν ἑαυτὸν, φεύγων
 15 τὴν βλάβην. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας
 εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὕσας ἠρέσχετο παντελῶς, αἰσχρὸν
 νομίσας τὸν ἄνδρα ἐλόγῃα ὑπὸ γυναικῶν ἤτηθῆναι. οὕτω δὲ P 205
 καὶ Κῦρος ὁ Περσῶν βουσιλεύς οὐδὲ θεάσασθαι κύρην τινὰ θαν-
 μασίαν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ καὶ ἀμήχανον κἄλλος ἔχειν μαρτυροῦ-
 20 μένην κατεδέξατο, ἀλλὰ γε καὶ τῷ ὄρῳσι συνεχῶς καὶ μηδὲν ἐκ
 τούτου δεινὸν πάσχειν λέγοντι παρήγει μῆτε λέγειν τοῦτο μῆτε
 πράττειν. “τὸ μὲν γὰρ πῦρ” φησὶ “τοὺς πλησίον ἀντήν ἐστῶτας
 καίει, τὸ δὲ κἄλλος καὶ τοὺς πόρρωθεν ἐστῶτας.” ἐπεὶ οὖν τὸ
 ἔρῳν ἐκ τοῦ ὄρῳν τίκτεται καὶ ἐκ τοῦ ἔρῳν ἡ συγκατάθεσις γίνεται

fecit quomodo pravi affectus animi orientur, augeanturque cupiditates
 malas et in consuetudinem abeant. initium, inquit, amoris est a visu:
 auget autem eum affectum spes, nutrit memoria, conservat consuetudo.
 itaque Socrates docebat vitare conspectum et oscula formosorum, quod
 haec virus scorpionum et serpentum veneno damnosius immitterent.
 ideoque cernens quendam formoso adolescenti osculum dare “hic” inquit
 “vel in gladium insiliret vel in ignem se abiceret,” scilicet qui tantum
 in se ipso rogam accendere ausus esset. Diogenes autem adolescentu-
 lum videns lascivius quam eum sexum decet ornatum, “siquidem” inquit
 “viris te ita ornas, infortunatus es: sin mulieribus, iniuste facis.” nam
 viri mulieres ornata captant, mulieres autem et semiviri viros. sane
 Agesilaus quoque formosum amabat puerum, eumque osculum sibi feren-
 tem reiecit, evitans damnum. Alexander Darii filias, formosas virgines,
 ne videre quidem voluit, turpe ratus eum qui viros vicisset a mulieri-
 bus vinci. ita Cyrus quoque Persarum rex neque intueri sustinuit puel-
 lam quandam ipsi exemptam, cuius admirabilis forma praedicabatur:
 quin et ei qui se eam crebro videre neque inde quicquam mali habere
 dicitabat, suasit ne hoc ~~vel~~ faceret vel diceret: ignem enim omnino
 adstantes urere, amoris incendium etiam ad remotos pertinere. quoniam

καὶ ἐκ τῆς συγκαταθέσεως ἡ προῆξις ἐπιτελεῖται, διὰ τοῦτο καὶ ὁ
 Β Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἐστιῶντα τὰς ὄψεις μοιχὸν ἔκριεν, οὐ τὴν
 προῆξιν μόνην ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν προαναστέλλων. καὶ ὁ Σω-
 κράτης δὲ πάλιν φυλάττεσθαι σφόδρα καὶ παρατηρεῖσθαι τὴν
 ἀκροσίαν διδάσκων ἔφη μὴ πεινῶντας λῆν μὴ λῶθειν, μηδὲ δε- 5
 ψῶντας πολλὰ μὴ πίνειν· καὶ γὰρ ὁ κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιοῦ-
 τος ἐν τοῖς μακαρισμοῖς.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιδ'.
 περὶ οὗ λόγιον ἦν "ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει."
 κατήγετο γὰρ ἐκ τῆς γενεᾶς Αἰνείου καὶ Ρωμύλου καὶ Ἀνγούστου. 10
 οὗτος κραταιομένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξώ-
 κειλε καὶ ἀλλότρια τῆς βουσιλείας ἐπετήδευε πράγματα, κιθαρίζων
 C καὶ τραγῳδῶν καὶ δρχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων. καὶ πρὸς τούτοις
 ἐν πάσαις αὐτοῦ ἀθμιουργίαις καὶ τὸ τῆς θεομαχίας προσέθηκε
 μῦθος, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θεοῦ λόγου. μετὰ δὲ 15
 ταῦτα ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μηνυθείσης αὐτῷ, εἰς ἄκρον μανίας
 ἐλθὼν ἀνείλε τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν
 γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας καὶ τοὺς
 ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους, τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορώμενος.
 μετὰ δὲ τὸ ἀνελεῖν τὴν γυναῖκα ἔγημεν εὐνοῦχον. οὗτος ἀνείλε 20
 τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ πολλοὺς
 ἑτέρους μάρτυρας. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι τὸν ἀδελφόθεον Ἰάκωβον
 D ἀπέκτειναν, ὃς ἄγνός ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς οἶνον καὶ σίμερα

igitur ex visu amor nascitur, isque consensum, consensus facinus gignit,
 ideo Christus eum qui oculos intemperanter pascit adulterum iudica-
 vit, non a facto tantum, sed maturius etiam a cogitatione facti dehor-
 tans. rursum Socrates, cum docet intemperantiam summopere vitare,
 nisi admodum esurientem non edere neque bibere nisi vehementi ur-
 gente siti iubet. ac Christus quoque tales beatos praedicat, in beati-
 tatum enumeratione.

Post Claudium imperavit Nero, filius eius, annos 14. de hoc ex-
 stabat oraculum "ultimus Aeneadum matricida imperabit:" deducebat
 enim genus ab Aenea per Romulum et Augustum. is, cum ei confir-
 matum esset imperium, turpibus sese flagitiis dedidit studiisque ab offi-
 cio imperatoris prorsus alienis: fidibus enim ludebat, tragoedias agebat,
 inque theatro saltabat. porro autem reliquis suis sceleribus hoc addidit
 ut deum oppugnaret, primusque persecutor verbi dei exstitit. post,
 cum ei insidiae adversus ipsum structae essent detectae, matrem soro-
 rem uxoremque suas extrema incitatus insania interfecit, aliosque innu-
 meros suos cognatos virosque illustres Romae, metuens ne ab iis per
 seditionem impeteretur. interfecta uxore eunuchum uxoris loco duxit.
 is Nero principes apostolorum Petrum ac Paulum multosque alios mar-
 tyres interfecit. eo imperante etiam Iudaei Iacobum fratrem domini ne-
 caverunt. is ab utero matris castus fuerat, vinum aliosque inebriantes

οὐκ ἔπιεν, ἔμψυχον οὐκ ἔφαγε πώποτε, ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη, ἑλαίῳ οὐκ ἠλείψατο, βαλανείῳ οὐκ ἐγράψατο. οὗτος ἐπὶ τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατέστη, τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἦσαν ἀπεσκληρότα ὡς κυμήλου ἐκ 5 τοῦ αἰεὶ κάμπτειν ἑαυτὸν καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν. ὄθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας ἐκαλεῖτο δίκαιος καὶ ὀβλίας, ὃ ἔστι περιοχὴ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσιμος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσάγγελος Ἰάκωβος, ἐορτῆς γενομένης τοῦ πάσχα καὶ πολλῶν P 206

10 μυριάδων συνελθόντων τῶν Ἰουδαίων τοῦτον ἀνεγόναυτες οἱ γραμματεῖς καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ πτερόγιον τοῦ ἱεροῦ, διασκεδάσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλη τῇ φωνῇ “ἄξιον ἔστι σε, δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα, γινώσκον-

15 τές σε δίκαιον καὶ ἀπροσωπώληπτον. εἰπέ ἡμῖν τίς ἐστὶν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ.” ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη “τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιῇ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.” πολλοὶ γοῦν πληρο-

20 φορηθέντες ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἰακώβου ἔκραξαν λέγοντες “ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ.” ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ παράνομοι ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἔκραξαν “ὦ ὦ, καὶ ὁ δίκαιος πεπλάνηται,” καὶ μανέντες ἔρριψαν αὐτὸν κάτω. πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε,

potus nunquam biberat, animans nullum ederat, novacula caput ipsius nunquam tetigerat, oleo unctus et balneo usus non fuerat. is iam inde ab reditu Christi in caelos episcopus Hierosolymae fuerat creatus. genua porro ipsius callos cameli instar genuum obdlexerant, quod in ea identidem adorandi dei causa consideret. itaque ob excellentem iustitiam admirabilemque vitae rationem Iustus appellabatur, et Oblias, quod populi complexum denotat. hunc Iacobum, virum venerabilem, honoratum et celeberrimum angelorumque similem, cum Paschatis festivitas ageretur, ac permulta Iudaeorum milia in urbem confluxissent, scribae et sacerdotes in templi pinnaculo constituerunt; utque Christi praedicationem abolerent, magna voce ita sunt affati. “te Iuste hortamur, ut universo populo dicas, ne errore abducti eum qui Christus usurpatur sectentur. tibi enim nos omnes fidem habemus, quem scimus iustum esse et personarum rationem nullam ducere. dic ergo nobis, quae est ianua Iesu?” ad haec ille “quid me” inquit “de Christo interrogatis? is quidem in caelo ad dexteram dei sedet, indeque venit vectus nubibus caeli, reddetque unicuique ea quae meritis fuit.” multi ergo certissime vera esse quae Iacobus dixerat credentes exclamaverunt “Hosanna filio Davidi.” quod cum audirent impii sacerdotes atque scribae, vociferati sunt “ohē etiam iustus in errorem lapsus est.” actique in furorem eum deturbaverunt. neque tamen eo ex casu mortuus est; et cum lapides

καὶ ἤρξαντο λιθάζειν αὐτόν· ὁ δὲ θεὸς τὰ γόνατα προσήχετο λέγων “παραικαλῶ σε, θεέ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί πράττουσιν.” εἷς δὲ τῶν υἱῶν Ῥιχὰβ ἔκραξε λέγων “παύσασθε, τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν εὔχεται.” καὶ δραμῶν τις κναφεὺς ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ξύλου κναφικοῦ, 5
 C καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. θάψαντες δὲ αὐτόν περὶ τῷ ταῦ ἀνήγειραν τὴν στήλην αὐτοῦ. μετὰ δὲ μαρτύριον αὐτοῦ παρὰ πόδας πολιορκεῖται Ἱερουσαλήμ· φησι γὰρ Ἰώσηπος “ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ’ ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιοτάτον 10 ὄντι Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν.”

Ἐπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας ἐπιτελῶν, ἑαυτὸν θεὸν ὠνόμαζε. τοῦ μεγάλου δὲ ἀποστόλου Πέτρου τότε τὴν Ῥώμην καταλαβόντος καὶ πρὸς τὸν μάγον ἀπελθόντος, εὔρε κύνα παμμεγέθη δεδεμένον 15 ἀλύσει ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμῆσας δι’ αὐτοῦ ἐκώλυε
 D πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσιέναι· καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσελθεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγριωμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνέλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, 20 κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων “εἰσελθε πρὸς Σίμωνα, καὶ εἰπέ αὐτῷ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν πρὸς σὲ θέλει.” καὶ τοῦ κυνὸς εὐθὺς δρόμῳ εἰσελθόντος καὶ οὕτω

in enim conicere coepissent, flexis poplitibus ita est precatus “oro te o deus genitor, condona hoc istis: non enim sciunt quam rem agunt.” unus autem de progenie Richabi exclamavit “desinite, quid agitis? Iustus pro vobis precatur.” interim quidam fullo accurrens ligneo suo instrumento Iacobum in caput imposita plaga occidit. sepelierunt eum pone templum, ac columnam in monumento eius posuerunt. necem eius statim subsecuta est Hierosolymorum obsidio. ait enim Iosephus “haec Iudaeis evenerunt, ut poenas luerent necis quam Iacobo, qui frater Iesu cognomento Christi fuit, homini iustissimo intulerant.”

Imperante Nerone Romam profectus Simon magus, cum artibus magicis multa edidisset prodigiosa, sibi dei nomen arrogavit. quo tempore magnus ille apostolus Petrus Romam cum venisset, statuit Simonem adire. erat ad fores Simonis canis praegrandis catena vinculus, cuius opera Simon arcebat quoscunque ad se accedere nollet; idque primum miraculum occurrebat ad Simonem intraturis. Petrus canem ita magnum et efferatum cernens, cognito multis ab eo fuisse interfectos, quod ante iussum Simonis ingredi conati essent, apprehendit eum, solutumque intrare ad Simonem iussit, eique humana voce dicere Petrum servum Christi cupere ipsum conventum. cum canis statim intro accur-

λαλήσαντος κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος, λέγοντες "τίς ἐστὶ
 Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ;" πρὸς οὓς φησιν ὁ P 207
 Σίμων "τοῦτο ἑμῶς μὴ ξενιζέτω, ὅπερ καὶ γὰρ ποιήσω." καὶ
 προσέταξε τῷ κυνὶ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ εἰπεῖν τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν.
 5 καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ κυνὸς εἰσῆλθε Πέτρος πρὸς Σί-
 μονα, καὶ συμβαλὼν μετὰ τοῦ Σίμωνος εἰς θαυματουργίαν ἐνί-
 κησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθη-
 σαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλή καὶ σύγχυσις ἔναντι
 Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποιοῦν θαύματα.
 10 ἅπερ ἀνήνεγκεν ὁ ἔπαρχος τῷ Νέρωνι. οὓς κελεύσας ὁ Νέρων
 ἀχθῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ λέγει πρὸς Σίμονα "σὺ εἶ ὃν λέγουσι
 Χριστόν;" ὁ δὲ φησιν "ἐγὼ εἰμι." ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον
 ἐπερωτήσαντος εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ἀπεκριθὴ Πέ- B
 τρος "οὐκ ἔστιν οὗτος· μὴ γένοιτο. ἐγὼ γὰρ ἐκείνου εἰμι μαθη-
 15 τὴς τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνα-
 ληφθέντος." ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους καὶ ἀμποτέρους ἐκ
 προσώπου αὐτοῦ θᾶπτον ἐξήλασεν. οἱ καὶ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ
 ἐποιοῦν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. μῦθον τῶν ἡμερῶν
 προσοιζάντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη ἐλά-
 20 λησεν εἰς τὸ οὓς αὐτοῦ, καὶ παρευθὸν τέθνηκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ
 Πέτρος ἐδξάμενος ἤγειρεν αὐτόν. οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες ἐθαύμασαν
 λέγοντες "ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατώσαι μείζον
 θαῦμα ἐστὶ." καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησαν πολλὰ, οὐ C
 μόνον ἐν Ῥώμῃ ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίῃ πρότερον, ἅτινα Κλήμης ὁ

risset itaque esset locutus, obstupuerunt qui cum Simone erant, per-
 contatque sunt quisnam iste Petrus et quae eius tanta potestas esset.
 Simon respondit non debere hoc eos mirari: nam se idem praestitutum.
 simul canis mandat ut humana voce Petrum intro venire iubeat. quod
 cum canis fecisset, ita ad Simonem intravit Petrus; cumque edendis
 miraculis certarent, Petrus sanandis morbis superior fuit. multique
 fidei amplexi baptizati sunt: erat autem Romae magnus tumultus ob
 Petri et Simonis certamen, cum alter alterum miraculis edendis superare
 contenderet; quae praefectus urbis ad Neronem rettulit. Nero ambos
 ad se iussit adduci, et ex Simone quaesivit, ipsene esset is quem Chris-
 tum appellat. aiebat. Petrus eadem de re interrogatus "absit" inquit
 'ut iste sit Christus. ego discipulus sum Christi crucifixi, qui redivivus
 in caelos est sublatus." Nero eos statim ex conspectu suo iussit abire
 ut qui prodigiose nugarentur. illi Romae degentes miraculis certabant.
 quodam die Simon ingentem taurum ad se adduci iussit, cumque ei in
 aurem aliquid dixisset, is illico mortuus est. quem taurum Petrus,
 deum comprecatus, in vitam revocavit. quod populus cernens admira-
 tus est, fassusque maius esse vivificandi quam necandi miraculum. alia
 quoque miracula ediderunt, neque id Romae modo sed ante etiam in

Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητῆς Πέτρου καὶ συνέκδημος διηγή-
σατο, ἀπ' ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα.

Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν
σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν Θεόν, ὁ
Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἐστὼς ἐβόησε "τί ψευδόμενος ἀπατῶν θέλεις 5
τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πειθῶν αὐτοὺς θεοὺς μῆτε
νομῆζειν μῆτε εἶναι, καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βιβλίων λεγόντων
πολλοὺς θεοὺς εἶναι; πλὴν οὖν περὶ οὗ ἔφησθε Θεοῦ, εἰ δεῖξω ἐγὼ
D μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμον Θεόν, καθὼ ἀπρό-
γνωστός ἐστι καὶ ἀτελής καὶ ἐνδεής καὶ οὐκ ἀγαθός καὶ πολλοῖς 10
ὑποκείμενος πάθει κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφήν, ἕτερος πάντως
περιλείπεται προγνωστικὸς τέλειος ἀνευδεής ἀγαθός καὶ παντὸς
πάθους ἀπηλλαγμένος· ὃν δὲ σὺ φῆς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον,
τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος ὑπάρχει. ἀδίκᾳ γοῦν ὁ καθ' ὁμοίω-
σιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδὰμ καὶ τυφλὸς κτίζεται καὶ γινώσκει ἀγαθοῦ 15
ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης εὐρίσκειται, καὶ τοῦ παραδείσου
ἐκβάλλεται, καὶ θανάτῳ καταδικάζεται. ὁμοίως τε ὁ πλάσας
αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ πανταχοῦ βλέπει, ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων κατα-
P 208 στροφῇ λέγει 'καταβάς ὕψομαι εἰ κατὰ τὴν κρानγῆν αὐτῶν τὴν
ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται· εἰ δὲ μὴ, ἴνα γινῶ' καὶ ἑαυτὸν 20
ἀγνοοῦντα δείκνυσι. καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδὰμ 'ἐκβάλωμεν
αὐτόν, μήποτε ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄψηται τοῦ ξύλου τῆς

Syria. quae Clemens Romanus, vir sapientissimus, Petri discipulus at-
que comes, recitavit. inde paucula hic ponemus.

Cum beatus Petrus apostolus populum doceret colere et adorare
unicum verum deum, omnia in sua potestate habentem; Simon, qui
extra turbam adstabat, clamavit: quid conaris mentiendo in errorem ab-
ducere rudem multitudinem tibi circumfusam? persuades eis deos neque
putandum neque omnino esse. atqui Ebraeorum libri multos esse deos
affirmant. iam quem tu praedicas deum, quid si ego ostendam eum non
esse supremum neque omnipotentem? cum et futuri ignarus sit et im-
perfectus et carens aliquibus rebus, non bonus, sed variis obnoxius
perpersionibus. certe, si vestris literis creditis, relinquatur alium esse
deum futuri praescium, perfectum, nullius rei indigum, bonum, nulli
perpersioni obnoxium; quorum contraria sunt in eo quem tu opificem
mundi summumque deum iactas. iam primum Adamus, qui ad tui dei
imaginem est conditus, caecus fuit creatus cognitioneque boni et mali
carens; peccatique manifestus paradiso eicitur et morte damnatur.
similiter is qui istum finxit, non ubique videt. itaque de excidio Sodo-
morum sic ait (Gen. 18) "descendam visum ac cognitum, an ita agatur
apud eos uti ad me clamor pertulit, necne." quibus sane verbis suam
ignorationem prodit, iam quae de Adamo dicit (Gen. 3), "eiiciamus
eum, ne aliquando suam manum arbori vitae intendat eiusque fructu

ζωῆς, καὶ φαγὼν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ἄγνωστος καὶ φθο-
 νοῦντός ἐστι σύμβολον. ὡσπερ καὶ τὸ ἐνεθυμήθη ὁ θεὸς ὅτι
 ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον
 τῶν μελλόντων. καὶ τὸ ὠσφράνθη κύριος ὁσμὴν εὐωδίας ἐν-
 5 δεοῦς ἐστὶ σημεῖον, ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραάμ καὶ ἄλλους
 οὐκ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀπόδειξις καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς προει-
 δότος." ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα "εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη **B**
 ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ θεὸς ἔλεγε δει-
 κνύων, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ
 10 φάγοσθε;" καὶ ὁ Σίμων φησὶ "τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ." καὶ
 ὁ Πέτρος εἶπε "πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν ὁ πρὸ τοῦ γενέσασθαι
 τοῦ φητοῦ προσφῶρος πᾶσι τοῖς ζώοις ἐπιθεῖς ὀνόματα; ὅτι γὰρ
 καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχον ἀνεργμέ-
 νους καὶ βλέποντες ἦσαν ὁ τε Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά, δῆλον ἐντεῦθεν·
 15 εἶδε γὰρ φησὶν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρωσὶν καὶ ἄρε-
 στὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι, καὶ λα-
 βούσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.
 εἰ γοῦν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν καρπὸν ἔφαγον, εὐ- **C**
 δῆλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γινώσκειν μὲν εἶχον κα-
 20 λοῦ τε καὶ κακοῦ, ὅψιν τε ὀξύτερησάτην ὄραν ἕκαστα δυναμέ-
 νην. οὐκοῦν οὐχ ὡς μετὰ τὴν βρωσὶν καὶ τὴν παράβασιν ἀνα-
 βλεψάντων εἴρηται τὸ διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί (δεί-
 κνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὄρωντες, ὡς ἔφη). ἀλλ' ὡς
 τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβύσεως, ὃ καὶ τὴν

vescens immortalis fiat," certa sunt ignorantiae invidiaeque signa.
 sicut haec (Gen. 6), "paenituit sive consideravit deus quod hominem
 creasset," argumento sunt eum paenitudini obnoxium ac futurorum ne-
 scium esse. tum haec (Gen. 8), "olfecit deus odorem suavem," demon-
 strant aliquibus eum indigere. et quod Abrahamum aliosque tentavit,
 non est signum boni, et qui constantiam eorum praenoaceret. ad haec
 Petrus: si caecus erat, inquit, Adamus, quomodo mandans ei deus
 monstravit arborem cognitionis boni et mali, et ea abstinere iussit?
 respondit Simon mentis fuisse eam caecitatem. tum Petrus: qui vero
 caeca ei fuerit mens, qui ante esum vetiti fructus nomina omnibus ani-
 malibus apte imposuit? nam Adamum Evamque habuisse et animi et
 corporis oculos apertos, ex his liquet (Gen. 3): "vidit" scriptum est
 "mulier arborem, quod fructus eius esui aptus atque adspectu gratus
 elegansque esset; fructumque ex ea decerpitum edit, atque etiam marito
 dedit." si ergo cum conspicati essent arboris atque fructus pulchritu-
 dinem, ederunt, constat ante esum istum eos et boni malique notitiam
 et visum acutissimum habuisse, quo singula cernerent. ea proinde
 verba, "aperti sunt eorum oculi," non in hanc sententiam sunt posita,
 quasi post esum demum atque peccatum visu fuissent donati, quo ante

γνώσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι σίνεσιν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, κἀντεῦθεν πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ

D δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὸν πάνυ γνώριμον, καὶ ἐπειδὴν ⁵ ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἷτιον ἀνατιθέντες ἀπολογοῦμεθα. οὕτω καὶ ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ἐὐὰ τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέροθησαν. τὸ γὰρ 'διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί' καὶ 'ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν' ἀποκάλυψιν δηλοῦ τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν, ὥστε τὴν μετὰ ¹⁰ τὴν ἁμαρτίαν αἰσθησιν οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή· παρευθὺ γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τὸ συνειδὸς πλήττεται." καὶ ὁ Σίμων φησὶν

P 209 "εἰ πρόβγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδάμ, διὰ τί οὐ προέβγνω τὴν διὰ τοῦ ὄψεως καὶ τῆς γυναικὸς ἀπάτην;" καὶ ὁ Πέτρος "εἰ πρόβγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις, ἕμα τῷ γεννη- ¹⁵ θῆναι, ἐπέθῃκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὠνόμασε Κάιν, ὃ ἐστὶ ζῆλος· ὃς καὶ ζηλώσας ἀνείλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄβελ, ὃ ἐρμηνεύεται πένθος· ἐν' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπένθησαν οἱ γονεῖς. εἰ δὲ Ἀδάμ ἔργον θεοῦ καὶ ποίημα πρόβγνωσιν εἶχε, πολλῷ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτὸν θεός. ὅτι γὰρ ὄντως ²⁰ προβγνώσκει ὁ θεός, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ 'γινώσκων γνώση **B** ὅτι πύροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλοτρία, καὶ δουλώ-

praeditos fuisse docui: sed quod peccato simplicitatem amisissent, mali omnis nesciam, quae cognitionem indifferentem praebebat, ideo dictum est oculus eorum fuisse apertos. oculus enim ea est natura ut a mente ad ea quae cernit excitetur: ipse quippe per se oculus non intelligit. itaque saepenumero aliis rebus occupato intentoque animo caecorum instar etiam notissimos praeterimus; cumque id nobis vitio vertitur, culpa in animi occupationes reflecta nos purgamus. sic ergo Adamus etiam ac Eva, sensu mentis ad videndum excitati sunt. haec enim, "aperti sunt eorum oculi" et "cogoverunt se nudos esse," patefactionem in intellectu obortam designant, non oculorum novum obtutum. sic ergo nominavit scriptura sensum peccati. statim enim a peccato commisso conscientia feritur. intulit Simon: cur ergo Adamus, si praenotione fuit praeditus, non praesagii fraudem serpentis et mulieris? immo, inquit Petrus, nisi futura praescivit, qua ratione potuit filiis suis, ut primum nati sunt, ea nomina imponere quibus futurae actiones designarentur? primo filio Caini nomen indidit, quae vox aemulationem aut invidentiam notat; qua is impulsus occidit fratrem suum Abelum, cuius nomine luctus significatur: nimirum enim in luctu fuerunt parentes, eo primum necato. iam si Adamus, dei opus atque creatura, praescientia fuit praeditus, haud dubie magis etiam ea opifici eius deo tribui debet. et vero futura se praevidere deus demonstrat, cum ita Abrahamum alloquitur (Gen. 15) "certo intelliges posteros tuos in alieno solo exsulaturos, serviantque

σουσιν αὐτὸ ἔτη υ'. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἔξων δουλεύουσι, κρινῶ ἐγώ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὡδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἐπελεύση πρὸς τοὺς πατέρας σου, μετ' εἰρήνης τρυφεῖς ἐν γήρει καλῶ. τετάρτη δὲ γενεῖ ἀποστραφήσονται ὡδε. τί δέ; οὐχὶ 5 Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφήται τὰ ἁμαρτήματι τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὴν ἀπειθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη διασπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφήται ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκον, πῶς αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας Θεὸς οὐ προγινώσκει τὰ ἐσόμενα; ὥστε 10 οὗν οικονομικῶς εἴρηται τὸ ἐνεθυμήθη, τουτέστι μετεμελήθη, C καὶ τὸ καταβῆς ὄψομαι. καὶ μὲν γε τὸ ἐπέραζε τὸν Ἀβραάμ, καὶ ὡσφράνθη κύριος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν λέλεκται, ἐπεὶ ὅτι γε θυσιῶν οὐκ ὀρέγεται, διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὑπεμφαίνει λέγων 'μὴ φάγωμαι 15 κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίνωμαι.' ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰῶνων γεννηθεὶς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὡσπερ διερμηνεύων τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντα προγινώσκει, ἔλεγεν 'οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων 20 ὑπάντων, πρὶν αὐτὸν αἰτῆσαι ὑμῶς.' καὶ τοῖς νομιζουσιν ὅτι D μὴ πάντα βλέπει ἔφασκε 'προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ.' καὶ τοῖς οἰομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι ἐπέπληττε λέγων 'εἰ οὖν

barbaris servitutem annos 400. ego autem gentem, quae eos servitio premet, ulciscar. atque tum huc revertentur magnis cum opibus quarta post aetate. tu autem placida morte senex ad maiores tuos aggregaberis." quid autem? nonne et Moses et reliqui vates peccata Israeli, eius incredulitatem, et in Christum contumaciam, utque essent Iudaei per gentes dissipandi, praedixerunt? quodsi Moses et reliqui vates dei dono futurorum cognitione sunt instructi, quo pacto deus, qui per eos locutus est, futura ignoraret? porro illud "consideravit deus," id est paenituit eum, et "descendam visum," dicta sunt ad humanum captum accommodata. quod etiam tentavisse Abrahamum dicitur et odoratus, et quae horum sunt similia, ea dicta sunt nostrae imbecillitatis causa, verbis ad naturae nostrae morem compositis. nam sacrificia a se non expeti deus Davidi verbis sic exponit (Psalm. 49) "egone ut carnes taurorum edam, aut sanguinem hircorum bibam?" huic filius dei, ante saecula ex ipso genitus et ultimis temporibus nostrae salutis causa de virgine natus, haec et alia id genus rudibus quasi interpretatus est. quod deus et pater omnia praesciat, sic. (Matth. 6) "novit pater vester caelestis vos istis omnibus indigere, idque antequam ipsum rogetis." et qui eum non ubique omnia videre putarent, eo refutantur (Matth. 7) "precamini in abdito; et pater vester qui occulta videt, vobis reddet in aperto." qui eum putarent non esse bonum, sic refellun-

ἡμεῖς πονηροὶ ὄντες οἶδατε δόματα ἀγαθὰ δίδόναι τοῖς τέκνοις ἡμῶν, πῶσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;” καὶ τοῖς δροκοῦσιν αὐτόν θουσιῶν ὀρέγεσθαι διηγόρευεν ὁ θεὸς ἔλεος θέλει καὶ οὐ θυσίας.” καὶ τοῖς ὑπολαμβάνουσι κακὸν αὐτόν εἶναι παραινῶν ἐβόα ἴνεσθε οἰκτίρμονες ὡς 5

P 210 καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος.” διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους πολλοὺς θεοὺς ὑπάρχειν ἔφη ἴνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν,” καὶ ἔξομολογοῦμαι σοι πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.” καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματεῖα ποία ἐστὶ πρώτη πυσῶν ἐντολῶν, ἀπε- 10 κριθῆ ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεός σου κύριος εἷς ἐστὶ.”

Ὁ δὲ Σίμων συνιδῶν ὅτι ὁ Πέτρος αὐτόν συνάγει ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν περὶ θεοῦ λόγον, ἐξετασμὸν γενέσθαι μὴ θελήσας ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς αἰσχύνης καὶ ἤττης. ἦν γὰρ ὁ ἐξάριστος πολῦπειρος μὲν ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς 15

B πνευματικαῖς διδασκαλίαις. καὶ γὰρ οὕτως ἐξησηκίμενος ἦν ἐν ταῖς μαγείαις καὶ μεθοδείαις τοῦ Σατᾶν ὡς οὐκ ἄλλος τις τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδὸν περὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐπινοίαις καὶ κακουργίαις διαβεβοημένων. ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἔκαετο, εἰς ἄερα ἵπταιτο, ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, 20 δράκων ἐγένετο, εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγένετο, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἤνοιγε, σιδηρᾶ δεσμὰ διέλυεν, ἐν δειπνοῖς εἰδῶλα

tur (Matth. 9) “quodsi vos, qui mali estis, liberis vestris nostis bona dona praebere, quanto magis pater vester caelestis bona largietur iis qui a se poscent?” qui eum sacrificiorum cupidum putarent, iis diserte edixit (Matth. 5) “misericordiam a deo requiri, non sacrificium.” qui putarent eum esse malum, eos sic exhortatur (Ioann. 17) “misericordes estote, sicut et pater vester caelestis.” qui per errorem existimarent multos esse deos, eorum causa haec ait (Matth. 11) “ut cognoscant te solum verum deum, et quem misisti Iesum Christum.” item “praedico te pater, domine caeli et terrae.” atque etiam scribae interroganti quodnam esset primum legis praeceptum, respondit (Marci 12) “audi Israel, dominus deus tuus unicus est.”

Ceterum Simon videns a Petro se sacrarum literarum testimoniis in disputatione de deo in artum cogi, nolens iudicium de controversia fieri, victus cum magno dedecore sese subduxit. erat enim scelostissimus ille, diabolicarum effectuum instructissimus peritia, sed spiritualis doctrinae expers. quippe adeo fuit magicis artibus ac Satanae praestigiiis exercitatus, ut eorum qui ante diabolicis inventis ac maleficiis celebres fuerunt nemo facile cum eo conferri posset. nam statuae ut incederent efficiebat, et in ignem volutatus non urebatur, in aërem subvolabat, lapides in panes convertibat, draco fiebat, in aurum et in angues aliaque animalia mutabatur, duas facies gerebat, fores occlusas

παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστα, τὰ ἐν οὐκία σκευή αὐτομάτως φέρε-
σθαι πρὸς ὑπερησίαν ἐποιεῖ τῶν φερόντων οὐχ ὀρωμένων, σκιάς C
πολλὰς προηγείσθαι αὐτοῦ παρεσκευάζει, ὥσπερ ψυχὰς τῶν
τεθνηώτων ἔφυσκεν εἶναι. πολλῶν δὲ γόητα καὶ πλάνον αὐτὸν
5 ἔλεγγεν περὶ ὠμένων, διαλλάξας πρὸς ἑαυτὸν, ἔπειτα προφάσει
εὐωχίας βοῦν θύσας καὶ ἐστιάσας αὐτοὺς διαφόρως δυσίατοις νό-
σοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλε. καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο καθυπ-
ουροῦντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ὑπὸ
τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος ἀπέδρα, τὴν μορφήν αὐτοῦ περιθίεις
10 Φαύστῳ μαθητῇ Πέτρον. καὶ οὕτως ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Πέτρον
ἐδιώκετο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν ἀνόσιον ἰδέαν ἣν περιέκειτο. ἐμβλέ-
ψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτόν, καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δακρύνοντα, D
ἔφη "ὑπὸ Σίμωνος, ὦ Φαῦστε, τοῦ μάγου ἡ παραλλαγή τῆς
μορφῆς σου γέγονε· ζητούμενος γὰρ ὑπὸ Καίσαρος φοβηθεῖς
15 ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ σοὶ μορφήν περιθίεις, ἵνα σοῦ συσχεθέντος
καὶ ἀναιρεθέντος λύπην μεγάλην καὶ θλίψιν ἡμῖν προξενήσῃ.
ἀλλ' ὁ Θεὸς τῆς τοῦ λαοπλάνου καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος
ἀπαλλάξας σε μορφῆς τὴν προτέραν καὶ ἰδίαν σοὶ παρέξει τάχιον."
ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωρούντων.
20 ταῦτα μέντοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφη, Κλήμης
λεχθῆναι καὶ πραχθῆναι ἐν Συρίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ, μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώ- P 211
που Νέρωνος, ὡς προείρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ "ἔφησ' ὅτι

et vectibus firmatas aperiebat, ferrea vincula solvebat, in conviviiis
simulacra omnigenum formarum statuebat; efficiebat ut domi instrumenta
sua sponte ad ministerium ferrentur, nemine apparente qui ea gestaret;
efficiebat etiam ut se multae umbrae praecederent, quas dicebat esse
animas defunctorum. multos qui ipsum praestigiatores et impostores
demonstrare conati fuerant, simulato cum iis in gratiam reditu ad con-
vivium invitavit, ac bove mactato varie iis tractatis morbos difficillimos
et malos genios immisit, ac plurima alia fecit ministerio daemonum.
cum aliquando a Caesare quaereretur ad supplicium ut impostor, aflu-
git, sua forma Fausto Petri discipulo imposita; isque Faustus ad Pe-
trum reversus ab omnibus pro Simone habitus exagitabatur. quem Pe-
trus intuitus, ut tristem lacrimantemque vidit, "Simon" inquit "magus
tuam Fauste formam pervertit. metuens enim sibi, quod a Caesare
quaerebatur, aufugit, sua forma tibi imposita, ut te capto atque necato
in magnum nos dolorem et calamitatem coniiiceret. sed deus mox te
illius populum seducentis veritatisque adversarii forma liberatum tuae
restituet." idque ita factum, Petro adhuc loquente, omnibus nobis cer-
nentibus. haec et alia similia horum in Syria dicta atque facta fuisse
Clemens scripsit.

Sed Romae cum, uti retulimus, Petrus atque Simon a Nerone es-
sent egressi, Simon Petro ait: tu Christum deum tuum inquis in caelum
Georg. Cedrenus tom. I.

Χριστὸς ὁ Θεὸς σου ἀνελήφθη· ἰδοὺ καὶ γὰρ ἀναλαμβάνομαι.” καὶ ἰδὼν αὐτὸν Πέτρος κουφιζόμενον διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἄερα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης, ἠόξατο, καὶ εὐθὺς πεσὼν ὁ Σίμων καὶ συντριβεὶς ἀπέθανεν. ὁ δὲ τόπος ἔκτοτε, ὁ δεξιόμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίλαρον σῶμα, ἐκλήθη Σιμώνιον. περὶ οὗ ἐν 5 ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας ἀπόστολος Πέτρος οὕτως φάσκει “ἢ δὲ καταρχῇ τῶν νέων αἰρέσεων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος Β τοῦ μάγου, ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα καὶ ἐν Ῥώμῃ γενόμενος πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἔσκαλε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας. ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στρά- 10 τωνος ἔμοι Πέτρῳ συντυχὼν ἐπειρᾶτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, συμπαρόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζαχαρίου τοῦ ποτὲ τελῶνου καὶ Βαρνάβα, καὶ Ἀκύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλῳ τῷ συναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνέργῳ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ’ αὐτῶν διαλαχθεὶς αὐτῷ 15 ἐκ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων καὶ περὶ Θεοῦ μοναρχίας, ἤτησα αὐτὸν δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφανίαν κατέβαλον, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν κατέστησα. γενόμενος δέ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλὰ ἀνατρέπων καὶ ἑαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἑξιστάων μαγικῇ 20 τέχνῃ καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ. ὃς καὶ ποτε μεσοῦσης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐπηγγεῖλατο δι’ ἄερος ἀναπτῆναι, πάντων θαυμαζόντων ἐπὶ τούτῳ. ἐγὼ δὲ Πέτρος καθ’ ἑαυτὸν ἠρόχημην.

fuisse sublatum? en ipse quoque in caelum attollor. cum autem Petrus eum magicis artibus sublimem in aërem efferi videret in medio urbis Romae, deum precatus est, atque confestim Simon decidit, comminutisque eo casu membris periit. locus qui impurum eius et sceleratum corpus excepit, iam inde Simonium nominatur. de hoc magnus ille apostolus Petrus in Constitutionibus apostolicis ita disserit: principium novarum haeresium a Simone mago ducitur. is et in Syria multa prodigiose fecit, et Romae magicis diabolicisque artibus et calliditate ecclesiam maiorem in modum vexavit. ac Caesareae quidem, quae Stratonis dicitur, mihi Petro congressus conatus est verbum dei pervertere, cum essent mecum sancti filii, Zachaeus, qui olim publicanus fuerat, Barnabas, et Aquila Clementis Romani frater; qui Aquila etiam discipulus fuit Pauli, in apostolico munere et evangelio docendo collegae nostri. tertium cum illo disputavi iis praesentibus ex scriptis divinarum vatum, de unius dei imperio; et cum vi domini nostri Iesu Christi superatum usu vocis privavi, inque Italiam exsulatum abegi. Romae autem cum esset, ecclesiam, ut dixi, vehementer perturbavit, multa pervertens ac sibi arrogans, gentesque magicis artibus ac daemonum efficacitate fallens. quin et aliquando media die in theatrum progressus promisit se per aërem sursum evoluturum, omnibus id mirantibus. ego

καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων ἵπτατο μετάρσιος εἰς τὸν ἀέρα, λέγων εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνίεναι κάκειθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγήσειν. τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς θεόν, D ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἰκέτευον τὸν θεὸν καταρράξαι 5 τὸν λυμεῶνα. ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι· 'εἰ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶμι ἐγώ, καὶ οὐχὶ πλάνος ὡσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν ἀφείναι σε τῆς κρατήσεως.' καὶ ταῦτα εἰπόντος μου κατηνέχθη μετ' ἤχου πολλοῦ καὶ συνετρίβη· καὶ τοῦ ὄχλου βοήσαντος 'εἰς θεὸς δὴ Πέτρος καταγγέλλει,' οὕτως ἡ 10 πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωνιανῶν αἵρεσις ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλειον ἀπέσβη. διὸ δὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι."

Ὁ μέντοι Νέρων ἀκούσας ὅτι πεφόνευται Σίμων ὑπὸ τοῦ P 212 Πέτρου, καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ 15 Πέτρος παρακαλέσας τὸν ἑπαρχον ἵνα μὴ σταυρωθῇ ὄρθιος ὡς ὁ κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη. μετὰ δέ γε τὴν Πέτρου τελευτήν, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογία ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. κἀν- 20 τεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν ἀποστόλων πράξεις ἐκ' ἐκείνου τὸν χρόνον Λουκᾶς ἔγραψε, μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σα- φῶς τοῦτο λέγοντος ὅτι οὐδεὶς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογία συμ- B

autem mecum tacitus deum precabar. et quidem Simon a daemonibus sublevatus in aërem sublimis efferebatur, profitens in caelum se adscendere indeque bona populis suppeditaturum. daemones vero ei tanquam deo faustis acclamationibus plaudebant. tunc ego manibus sursum intentis suppliciter a deo petii ut hanc hominum pestem deturbaret, ac Simonem, in eum defixis oculis, ita sum allocutus "si ego apostolus sum Iesu Christi, et non impostor, sicuti tu es, o Simon, impero malis genis ut te missum faciant." haec me dicente, magno ille cum sonita decidit contractisque membris inquit. tum populo acclamante unum esse deum qui a Petro praedicetur, ita eo tempore prima Simonianorum haeresis Romae eversa ac prorsus extincta est. itaque etiam illius sabbati diem Romani solemnem agunt.

Nero autem Simonem a Petro interfectum esse inaudiens moleste id factum tulit, Petrumque in crucem agi iussit. Petrus ab urbis praefecto obtinuit ne recto corpore ut magister suus Iesus, sed capite ad terram demisso crucifigeretur. mortuo Petro, ut Eusebius est auctor, Paulus apostolus secundum primam defensionem ex Iudaea victus missus, cum apud Neronem causam dixisset, ad praedicandum verbum missus fuit. atque inde, ut videtur, acta apostolorum Lucas ad id usque tempus perscripsit, quamdiu fuit cum Paulo. nam Paulo non adfuit, quo is tempore supplicio est affectus. quod apostolus discrete ait (2 Tim. 4)

παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἔγκατέλιπον, μὴ αὐτοῖς λογισθεῖσθαι τὴν δὲ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίνων τὴν τε προτέραν αὐτοῦ ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα, ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τοῦ τρόπου καλῶς ὠνόμασε. καὶ τὴν παρὰ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φάσκων “ἐρρῶ- 5 σθην ἐκ στόματος λέοντος· ἀλλὰ καὶ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον,” ὑπεμφαίνων τὸ παραντίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέ- C στερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προσαγορεύει λέγων “ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφίστηκεν.” ἄπο- 10 λογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν καὶ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν στειλόμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο, μηνὶ Ἰουνίῳ κθ', καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη, μετὰ περίοδον χρόνου ἐνός, καθά- 15 περ καὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. ὁ οὖν μακάριος Λουκᾶς ἐπὶ ἐλαιίας καρποφόρου ἐσταυρώθη, μὴ εὐρισκομένου ξύλου ξηροῦ ἐν τῷ τόπῳ πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρόν. καὶ λαβὼν τις τὸ σῶμα D αὐτοῦ καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας ἄδηλον ἐποίησε τὸν 20 τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα καὶ μὴ εὐρισκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσευ-

5 περι P

“nemo mihi in prima defensione adfuit, sed omnes me deseruerunt, non imputetur ipsis.” posteriorem epistolam ad Timotheum scripsit captivus; ubi simul mentionem facit primae suae apud Neronem defensionis. quem et leonis nomine affecit, inhumanitatem eius atque feros mores praeclare notans, et imminetentem suum obitum indicat, “eruptus sum” inquit, “ori leonis. sed et in posterum me dominus servabit ab omni mala re, inque suum caeleste regnum asseret,” innuens propediem suo supplicio se veritati testimonium perhibiturum. quod etiam apertius in eadem epistola praedicit, in haec verba “ego enim nunc immolor, instatque tempus meae solutionis.” post primam defensionem dimissus est, ut rursus evangelium praedicaret. denuo autem in vinculis Romam adductus, itemque Neroni traditus, gladio truncatus martyrii coronam accepit, die Iunii 29, eodem die quo ante annum Petrus in crucem fuit actus. quo supplicii genere affecti sunt etiam Marcus et Lucas evangelistae ac Iacobus domini frater, de quibus ante rettulimus. divo Lucae pro cruce fuit olea frugifera, cum ad parandam crucem nullum iis in locis aridum lignum reperiretur. eius corpus quidam sublatum inter multa alia sepulcra recondidit; itaque effecit ut in obscuro eius sepulturae locus esset. cum autem postea discipuli eam requirerent, atque propter sepulcrorum multitudinem non deprehendere

ξαμένων αὐτῶν τῇ νυκτι ἐκείνῃ κολούρια ἔβρεξεν ὁ θεὸς λατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ ἀποστόλου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτων ἐγένετο γνώριμος ὁ τάφος. οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου
 5 Κωνσταντίνου διὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου, ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης, μετ' Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Οἱ τοίνυν Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέ- P 213
 μητοι διέμεναν ἔτη μ', μετανοίας αὐτοῖς καιρὸν τῆς μακροθυμίας
 10 ἀπεκτεινούσης τοῦ θεοῦ, ἵνα γνωσιμαχῆσαντες τὴν ἰδίαν ἀνακα-
 λέσωνται πλημμέλειαν. οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον νέουσιν τῷ
 φθόνῳ καὶ τοὺς ἁγίους ἀνήρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ
 Ζεβεδαιοῦ, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον καὶ λοιπούς. διὸ καὶ ἀξίως
 ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν θεήλατον ἐπισπάσαντο πυρωλεθρίαν. ὅθεν αὐ-
 15 τοῖς φοβερὰ σημεῖα καὶ ἑναργῆ ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν κατα-
 λαμβάνειν αὐτοὺς ἄλωσιν προμηνύοντα. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἁζύμων
 ἑορτῇ, περὶ ὧραν θ' τῆς νυκτός, τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν περιέ-
 λαμψε καὶ τὸν βωμὸν περὶ ὧραν μίαν ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. B
 ἔπειτα ἀστήρ ὑπερθεῖν τῆς πύλεως ῥομφαία παρόμοιος ὡπτάνετο.
 20 ἄλλοτε ἡ ἀνατολικὴ πύλη χαλκῇ τῆς πόλεως, σιδηροδέτοις κλειο-
 μένη μογλοῖς καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ' ἀνοιγομένη, ὠφθη περὶ
 ὧραν ἡ' τῆς νυκτός ἀνεωγμένη. πάλιν ὠράθησαν πρὸ ἡλίου δύ-
 σεως ὡσεὶ ἄρματα μετέωρα καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα περὶ τὸν ἄερα

possent, eorum precibus motus deus ea nocte collyria medica super eius tumulum depluit, notam artis quam exercuerat. atque hoc modo sepulcrum Lucae innotuit. huius sanctae atque venerandae reliquiae sub Constantio Constantini Magni filio beati Artemii opera Constantino-
 polim relatae, depositae sunt in templo divorum apostolorum, infra
 sacram mensam, una cum Andrea et Timotheo beatis apostolis.

Ceterum Iudaei a Christi in caelum receptione pacem habuerunt annos quadraginta, cum eis divina lentitudo id ad respiciendum largiretur tempus, ut sua damnantes peccata factum mutarent. ii vero in deterius ruentes, invidia eo adducti sunt uti sanctos interficerent, Stephanum, Iacobum Zebedaei filium, Iacobum domini fratrem, et alios. itaque suo merito divinitus profectam sibi attraxerunt interuentionem. ea ipsis est terribilibus atque perspicuis denuntiata portentis. nam quo tempore azymorum solennis agitur festiuitas, circa horam noctis nonam, tantum aram templumque circumfulsit lumen quod per integram duravit horam, ut dies videretur facta. deinde stella supra urbem ensis specie apparuit. alio tempore porta urbis, quae porta Orientalis dicitur, aerea ac ferratis obdita vectibus, et quam aegre triginta viri possent aperire, circa octavam noctis horam visa est aperiri. rursus ante solis occasum visi sunt in sublimi currus et exercitus armati per aërem

διατρέχοντα και τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς περιστοιχίζοντα. πρὸ ἐτῶν δὲ τεσσάρων τῆς ἀλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἔτι τῆς πόλεως εἰρηνευούσης, ἀνθρώπος τις Ἰησοῦς ὀνόματι ἐξαίφνης ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἐβόα "φωνὴ ἀπὸ C ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, 5 φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα και πάντα τὸν λαόν." και ταῦτα ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις περιερχόμενος ὅλην τὴν πόλιν ἀνευδότης ἐβόα. διὸ και τινες τῶν δημοτῶν ἀγανακτήσαντες μάλιστα αὐτὸν ἤλλζοντο. ὁ δὲ πρὸς ἐκάστην τῶν πληγῶν ἔκραζεν "οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις." κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν βοῦς ἀχθεῖσα πρὸς θυ-10 σίαν παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ· ἦτις, οἶμαι, σαφῶς ἐπέφαινε τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην πανωλεθρίαν.

Τῶν οὖν Ἰουδαίων τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν ἠθετηκότων ἀπέστειλε Νέρων Οὐεσπασιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ και Τίτον D τὸν ἔκγονον αὐτοῦ, οἳ και ἐπόρθησαν αὐτὴν, πάντων τῶν Χρι-15 στιανῶν δι' ἀποκαλύψεως θείας τῶν Ἱεροσολύμων ἐξεληθόντων, μόνον δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἑορτῇ ὡσπερ ἐν εἰρκτῇ τοῖς Ἱεροσολύμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμεῖσθαι. και πάντες τὸν ἐπηρηγμένον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς Θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χρι-20 στὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θιωμαχίαν και μαιφονίαν ἐνδίκως κατεδέξαντο. Οὐεσπασιανὸς γὰρ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ μετὰ θάνατον Νέρωνος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ

discurrentes atque urbibus Indaeae terribiliter circumfusi. quattuor etiam ante excidium annis, festo tabernaculorum die, urbe adhuc pacata, vir quidam Iesus nomine subito in medium populi progressus clamavit "vox ab ortu solis, vox ab occasu, vox a quattuor mundi cardinibus, vox adversus Hierosolyma et totam gentem." haec ille per aliquot dies, totam circumiens urbem, sine intermissione vociferabatur. quod quidam de populo indigne ferentes flagris eum ceciderunt, ad singulos ictus exclamantem "vae vae vae Hierosolymae." eadem festivitate bos ad sacrificium adducta agnum partu edidit in medio templo; quo quidem prodigio, si fallor, funditus exitium Indaeis aperte fuit praemonstratum.

Cum ergo Indaei a Romanis defecissent, misit Nero Vespasianum filium et Titum nepotem suum, qui Hierosolyman excinderent. divina tum patefactione admoniti Christiani universi Hierosolymis excoesserant, solique Indaei in urbe erant, ad paschatis solenne sacrificium ex tota Indaea eo profecti, ibique tanquam in carcere inclusi. multitudinis numerus fuit ad ter millena milia; qui omnes divina vindicta rebellionis suae contra Christum dominum nostrum, caedisque in eum statutae, exitio suo poenas dederunt. etenim Vespasianus in Palaestina degens, a morte Neronis imperator ab exercitu creatus, Romam abiit, Tite filio

πρὸς Ῥώμην ἀπῆλθε, Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλείψας ἐκίεσε.
 ὁ δὲ ἐλεπόλεις καὶ πύργους παντοίους τεκτηνόμενος διχῶς τὰ τείχη P 214
 Ἱεροσολύμων κατεπολέμει. ἔξελαύνει γοῦν τοῦ ἕξω τείχους τοὺς
 Ἰουδαίους. πρὸς δὲ τὸ δευτέρον καταφυγόντας κάκειθεν σφόδρα
 5 βίαιοις πολέμοις ἀναγκάσας ἐπὶ τὸ ἐνδότερον καὶ τρίτον συνώθει
 χωρεῖν, ὅπου καὶ καρτερεῦς διαμύχης γενομένης ἕξ ἐκατέρας πα-
 ρατάξεως πλείστοι ὄσοι ἀνηροῦντο. λιμοῦ δὲ τότε τὴν πόλιν ἀφο-
 ρήτου κατακρατοῦντος, ἦν ἰδεῖν πολλῶ χεῖρω τῶν πολεμίων τοὺς
 ἔνδον δρωῦντας στασιαστάς· εἴ που γὰρ θύραν εἶδον κεκλεισμένην,
 10 κατακλῶντες εἰσεπήδων καὶ ἐκ τῶν φαρύγγων διηραζόντο τὸν
 ψωμόν. τοῦτου δὴ ἕνεκα καὶ γέροντας ἐβασάνιζον καὶ γυναῖα B
 ἐσπάραιτον καὶ νήπια ἤρασσον εἰς γῆν. θρόβοις δὲ τοὺς πόρους
 τῶν αἰδοίων ἐμφράττοντες, καὶ φάβδοις δξελαις τὰς ἔδρας τῶν
 ἀθλίων διαπερονῶντες, οὕτως ἠνάγκαζον δράμα μίαν ἀλφίτου
 15 μηνῦσαι κεκρυμμένην. καὶ χόρτου μὲν σπαράγματα διεμασῶντο,
 μητέρες δὲ τῶν νηπίων ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ τῷ λιμῷ μαραινομένων
 ὑπερεώρων, καὶ τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν θνησκόντων καὶ
 τῇ ἐνδείᾳ κατυφθειρομένων παρελογίζοντο. πᾶσα δὲ οἰκία νεκρῶν
 πληρομένη καὶ ἐπόζουσα ἀργαλέων ἐνέσκηψε λοιμόν. καὶ πλείους
 20 ὁ λιμὸς ἢ ὁ πόλεμος ἀνάλωσε· τί γὰρ παρελείφθη μὴ βρωθέν;
 τότε καὶ γυνή τις εὐγενής καὶ πλουσία, τοῦνομα Μαρία, ἐκ τῆς C
 χώρας κατυφυγοῦσα πρὸς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ πᾶσαν αὐτῆς ὑπὸ
 τῶν στασιαστῶν ἀφῆρέθη τὴν περιουσίαν, ὑπομάζιον ἔχουσα
 τέκρον τοῦτο καταθύει· καὶ ὀπτήσασα τὸ ἥμισυ μὲν ἔφαγε, τὸ

suo ibi relicto. is machinas ad oppugnandum aptas omnisque generis
 turres fabricatus, bifariam muros Hierosolymorum oppugnavit, Iudaeos-
 que muro exteriori abactos ad secundum compulit. inde quoque magnis
 certaminibus eos ad tertium redegit murum; ubi acri commissa pugna
 plurimi ab utraque parte occubuerunt. intarim cum urbs intolerabili
 fame conflictaretur, vidisses longe atrociora intus a raptoribus quam
 foris ab hostibus damna dari. nam sicubi ianuam viderent occlusam,
 ea effracta irrumpebant belosque ex ipsis faucibus hominum eripiebant.
 propterea et senes torquebant et mulieres laniabant et infantes terrae
 allidebant, meatus pudendorum pisis obturabant, anesque miserorum
 acuti virgis penetrabant, uti eos cogere pugillum usum farinae ab-
 sconditum indicare. manducabantur herbae evulsae; et matres suos in-
 fantes inter ipsarum manus fame tabescentes negligebant, fameque ante
 oculos suos merientium nullam ducebant rationem. porro autem cada-
 vera, quibus omnes erant domus oppletae, foetere edito gravem exci-
 taverunt pestem, qua plures quam bello perierunt. quid enim non fuit
 absumptum? tunc etiam mulier quaedam nobilis atque dives, nomine
 Maria, quae ex agro in urbem confugerat, cum omnibus suis facultati-
 bus esset a militibus spoliata, infantem quem adhuc lacte suo nutriebat
 mactavit, assatigue dimidium voravit, reliquo ad aliam coenam servato.

ἡμισυ δὲ καταλείψασα ἐτήρει. οἱ δὲ τῆς κλίσεως ἀισθόμενοι καὶ εἰσπτηδῆσαντες ἀνελεῖν ἠπέιλουν, εἰ μὴ ἐπιδείξειε τὸ μέρος. ἡ δὲ τοῦ παιδαρίου τὰ λείψανα προαγαγοῦσα “τοῦτο” ἔφη “τὸ ἐμὸν ποτε γνήσιον τέκνον, νῦν δὲ πανάθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι κἀγὼ βέβρωκα, καὶ μὴ γένησθε ἐμοῦ τῆς αὐτὸ γεννησαμένης συμ- 5 παθέστεροι· εἰ δὲ ἀποστρέφεσθε, τὸ λοιπὸν ἐμοὶ καταλείψατε.”

D οἱ δὲ οὕτως ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες, τὰς αὐτῶν ὄψεις τύψαντες, τρέμοντες ἐξῆλθον. οὕτω τὸ καλῶς ἐκ κοιλίας ἐξεληθὸν βρέφος εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν κακῶς ὑπέστρεψε γαστέρα. καὶ τοῦτο δὲ τῆς θεηλάτου ὀργῆς σημείων ἰστόρηται. καὶ γὰρ πολέμου ἐπὶ τῇ 10 περιοχῇ σφοδρῶς συρρηγνυμένου ἐξάπινα θύελλα σφόδρα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν παρεμπροσθῆσα τὰ παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν ἀφιέμενα βέλη εὐστόχως ἴθυνεν ἐπ’ αὐτούς, τὰ παρὰ Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτοὺς πεμπόμενα πλόγια παρέσυρεν. ὅθεν τὰς ὄψεις αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς θυέλλης ἀμαυρουμένης θεασάμενοι λα- 15 θραλῶς τε ἐπανέβαινον καὶ ἐκτόνωσιν κατέκτεινον αὐτούς.

P 215 Ἐπὶ δυοὶ δὲ ἔτισιν ὁ Τίτος τὴν Ἱερουσαλήμ παραλαβὼν πᾶσαν αὐτὴν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν κατηθάλωσεν ἐν πυρὶ. τότε ἀληθῶς ἐξωλοθρεύθη χρίσμα καὶ κρίμα, καὶ ἐν συντελείᾳ ἡ ἐρή- 20 μωσις αὐτῆς ἰδῶθη, τουτέστι συντετελεσμένην ἀπώλειαν καὶ πλη- 20 ριστάτην ἐρήμωσιν τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐτρύγησαν καρπὸν. καὶ τί μοι τὰ πολλὰ λέγειν; Ἰώσηπος ὁ ἐκεῖνος, φιλαλήθης ὢν, ἱστορεῖ περὶ τούτου τῷ τε πολέμῳ καὶ τῇ ἀλώσει ἐκεῖσε συνών. τούτῳ τις ἐντυχῶν εἴσεται συμφέστερον. ὅς τὸν μὲν λαὸν εἰς τριακοσίας μυ-

sed milites nidore percepto domum irruerunt, mortemque mulieri minati sunt nisi cibum ostendisset. tum illa reliquiis pueruli prolatis “haec” inquit “olim mea fuit genuina proles, nunc miserimus cibus. edite et vos: nam ipsa quoque edi, neque este me genitrice humaniores. sin aversamini, mihi reliquum dimittite.” his illi visis atque auditis plangentes suam quisque faciem et tremebundi exierunt. sic infans, ex quo recte eductus fuerat ventre, in eundem per nefas rediit. aliud porro irae dei Iudaeis infestae signum commemoratur. cum enim ad muros summa vi manus consererentur, subito venti turbo inter adversas acies incidit, qui a Romanis missa tela recta in Iudaeos dirigeret, Iudaeorum autem tela obliqua averteret: itaque Romani hostium oculos videntes turbine perstringi, clam iis in murum evaserunt magnamque stragem ediderunt.

Titus Hierosolymam bienniali obsidione in potestatem redactam una cum templo totam in favillam flammis redegit. tunc utique unctio et iudicium abolita sunt, vastitasque urbis impleta, nimirum excidium; quem Iudaei suae contumaciae fructum ceperunt. quid autem attinet me hic prolixum esse? Iosephus Iudaeus, veritatis observantissimus, qui et bello et excidio urbis interfuit, historiam eius rei descripsit. ea lecta rem planius intelliges. is ter millies mille numeratos fuisse narrat

ριάδας ἠριδιμῆσθαι φησι σὺν νηπίοις καὶ γυναιξίν, ἄνδρας δὲ ἑκατὸν δέκα μυριάδας ἐν τῷ λιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐν τῷ συγκλεισμῷ ᾧ ἑαυτοὺς ἔκουσίως ἐν ὑπογαίοις **B** τύποις συνέκλεισαν καὶ κατέκτειναν, διεφθυρέναι συγγράψατο. 5 καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ σώματος κύλλει διαφέροντας τῷ θριάμβῳ Ῥώμης ἀχθῆναι εἰς θηριομαχίαν, τοῦ ἄλλου δὲ πλήθους τοὺς μὲν ὑπὲρ τὰ ἰς ἔτη τοὺς μὲν δεσμίους εἰς τὰ κατ' Αἰγυπτῶν ἔργα παραπέμπεσθαι, τοὺς πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπερορῖξασθαι φθαρησομένους ἐν θεάτροις καὶ σιδήροις καὶ θη- 10 ρίοις· τοὺς ἐντὸς δὲ τῶν ἰς ἔτων αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πρᾶθησομένους διατάξασθαι· τούτων δὲ μόνων τὸν ἄριθμὸν εἰς θ' μυριάδας ἀνδρῶν συνθεωρεῖσθαι.

Τότε δὴ καὶ λιμὸν κατὰ τὴν Ῥώμην φασὶ γενέσθαι τοιοῦτον **C** ὡς ὑπὲρ μυρίους ἔφ' ἡμέραις πλείοσι καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκειν. 15 τότε καὶ κολοσσόν φησι τοὺς Ῥοδίους ἀναστῆσαι στήλην ἐκ χαλκοῦ τῷ Δι, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ποδῶν.

Μετὰ τῆς τῆς Ἱερουσαλήμ ἄλωσιν Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπαι τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων διαδέχεται.

Οὗτος ὁ Νέρων μανίας ἄλογον πλησθεὶς ἀνείλε μὲν τὴν αὐ- 20 τοῦ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γυναικᾶ καὶ τοὺς ἐκ γένους ἀδελφῶ προσήκοντας πάντας καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους. τῷ καὶ διὰ τὸν αἰσχρὸν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῇ τραπέζῃ κεραυνὸς ἐπιπίπτει, καὶ εὐθὺς ἐπιτίθενται αὐτῷ τινὲς τῶν

20 ἐκγόνοισ P

cum uxoribus et liberis. periisse autem fame, bello intestino, et in cuniculis in quos sese ultro incluserant atque interfecerant, 1100000 viros. reliquos qui aetate integra ac pulchritudine corporis praestarent, Romam in triumpho ductos, ut ibi cum bellis decertarent. de reliqua turba qui annum 17 excessissent, eos partim in Aegyptum ad opus faciendum missos, plerosque in provincias divisos, ut in theatris ibi aut a feris necarentur. qui autem intra 17 annum aetatis erant, eos in servitatem abduci ac divendi iussisse Titum; et virorum fuisse numerum, qui mancipia abducerentur, 90 milia.

Tunc etiam Romae aiunt tantam exstitisse pestem, ut per multos dies quotidie supra 10000 hominum elata sint. tunc et Rhodios ferunt Colossam statuisse, aeream statuum Iovi, 127 pedes altam.

Post captam Hierosolymam Symeon Cleopae filius episcopus eius urbis factus est.

Nero plenus rabidi furoris matrem sororem uxoremque suas necavit, et omnes suos cognatos, plurimosque nobilium Romanorum. propter turpem ac libidinosam eius vitam mensa ipsius est de caelo tacta. statim quidam primarii viri insidias ei struxerunt. itaque suos ipse

D ἐν τέλει ἀναμῆσοντες. ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ ἀνελεῖν αὐτόν. ὡς δὲ οὐδείς ἠθέλησε τοῦτο πράξαι, “ἐγὼ μόνος” ἔφη “οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντά με. ἀποθανεῖν θέλει ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ.” καὶ τελευταῖον ἐπειπὼν “ὦ Ζεῦ, ὅσος τεχνίτης κιθαρωδὸς ἀπόλλυται” 5 ἐαυτὸν ἀνεΐλεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ τινὲς πιλία ὡς ἔλευθεροῦμενοι ἐφόρεσαν. περὶ οὗ καὶ Βάλβιος, περὶ τῆς κατ’ αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκτεὸς αὐτοῦ ὢν ἐρωτηθεὶς παρὰ Νέρωνος, ὡς καὶ αὐτὸς εἶ κατ’ ἐμοῦ; ἔφη “ἐφίλησά σε παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμί-

P 216 σσησα. ἐφίλησα ἑλπίσας ἀγαθὸν ἀποκράτορα ἔσσεσθαι σε, μισῶ 10 δὲ ὅτι ταῦτα ποιεῖς· οὔτε γὰρ ἀρματηλάτῃ οὔτε κνηγῷ οὔτε κιθαρωδῷ δουλεύειν δύναμαι.”

Ἐπὶ Νέρωνος ἐν Ρώμῃ ὑπατος Λένκιος Κουίντος Κικιννάτος ἄριστος ἐδείχθη. τοῦτον ἡ βουλὴ ἐπεμψε τοὺς παραληψομένους ἐπὶ τὴν ἀρχήν. ἔτυχε δὲ τῆνικαῦτα ἄρourαν ἐργαζόμενος εἰς 15 σποράν, καὶ ἀκολουθῶν τοῖς βουσὶν ἀχίτων, περιζωματίον ἔχων καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον. προδραμόντος δὲ τινος καὶ κελεύσαντος ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον ἑαυτὸν ποιῆσαι, παρελθὼν εἰς τὴν καλύβην καὶ ἀμφιασάμενος προῆλθεν. οἱ δὲ ἠσπιάσαντό τε αὐτὸν ὡς ὑπατον καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα περιέθεσαν. ὁ δὲ μικρὸν 20 ἐπισχὼν καὶ σακρούσας “ἄσπορον ἄρα μοι” ἔφη “τὸ χωρὶον ἔσται

B τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, καὶ κινδυνεύσομεν οὐχ ἔξειν πόθεν διατραφῆναι;”

“Ὅτι ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἐνιαυσιαίου κύκλου, ἡ μὲν ῥωμαῖζουσα

hortatus est ut ipsi manus afferrent. quod cum omnes recusarent, “ego” inquit “solus neque amicum qui me servet habeo, neque inimicum qui me occidat: mori cupit animus, et manus ei non inservit.” tandem fatus “o Iuppiter, quantus artifex et citharoedus perit,” se ipsum iugulavit. eo sublato quidam pileos, ut libertatem adepti, gestaverunt. de eo Flavius, unus eorum qui ei insidias fecerunt, sic pronuntiavit. interrogatus a Nerone, cui erat admodum familiaris, cur se quoque ipsi adversum praeberet, “maiore” ait “te quam ullum alium et amore et odio sum prosecutus, amore, quod sperabam te bonum fore imperatorem, nunc autem odi te ob tua facta: non enim possum aurigae, venatori aut fidicini servire.

Nerone imperante Romae consul fuit L. Quinctius Cincinnatus, vir optimus habitus. is, cum senatus mitteret qui eum ad occipiendum magistratum vocarent, inventus est sine tunica arans bovesque sequens, subligaculo cinctus ac pileum gestans. cum accurrisset quidam iuberetque eum se ornare, in casam ingressus vestem sumpsit, progressusque salutatus est consul, et purpura praetexta veste amictus. Quinctius paululum moratus flevit, dicens “ergone hoc anno ager mihi non conseretur, et periculum erit de penuria?”

Nomen anni circuli indictio est apud Latinos, quia principium

φωνή τὸ μήνυμα σημαίνει· μηνύει γὰρ ἡ ἀρχὴ τὴν περίοδον, καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ Ἰνδικτιῶν. ἡ δὲ Ἑλλὰς φερωνύμως ἔθηκε τὴν ἐπι- νέμησιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπαράβατον καὶ ὠρισμένον βῆρος τὸ πα- λαιὸν οἱ φόροι τοῖς ὑπηκόοις ἐτάττοντο, ἀλλ' ἡ τῶν καρπιῶν γέ- 5 νεσις τὴν σύνταξιν αὐτοῖς ἐφιλανθρωπεύσατο· σπανίζουσαν γὰρ ἠλάφρυνεν, εὐθνηοῦσαν δὲ οὐκ ἐβάρυνε, καὶ διένειμεν ἀλύπως τοῖς φορολογουμένοις τὸ ἀνύλογον, καὶ τότε ὅτε χρεῖα ἐκάλει. μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ φορολογουμένου οὐδ' ὅλως ὁ φόρος ἐπράτ- C τετο, ἀλλ' ἐγίνετο κέρθος ὁ πόνος ὅλος τοῖς γεωργήσασιν.

10 Γάλβας ἐβασίλευσε μῆνας 9' ἡμέραις 19', ἦν δὲ τῶν εὐπα- τριδῶν, ὃς εἶχε παραδυνουστειόντα τὸν Ὄθωνα. ὃς καὶ ἰδὼν τὸν Γάλβαν Λούκιον εἰς νιοθεσίαν παραλαβόντα, φθονήσας καὶ τὸ στρατεύμα κατ' αὐτοῦ κινήσας ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἀπαιτούμενος δὲ ὁ Ὄθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς, 15 ἔφη "οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι."

Ὄθων ἐβασίλευσε μῆνας τρεῖς ἡμέρας 7', ἦν δὲ γένους ἀση- μων. θύων δὲ ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τὰ τῆς Ἀφροδίτης ἕσματα τοῖς ἱεροῖς παρέμιξε, καὶ διὰ τοῦτο Οὐτέλιον αὐτῷ ἐπαναστάντος D Ξιφιδίῳ ἑαυτὸν διεχειρίσατο εἰπὼν "τί γὰρ με ἕδει μακροῖς αὐλοῖς 20 ἄδειν καὶ αὐλεῖν;"

Οὐτέλιος ἢ Βιτέλιος ἔτος 9ν, γένους ἐπιφανοῦς ὤν. οὗτος ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους καὶ γόητας ἐντὸς ῥητῆς ἡμέρας πάν- τας ἐκχωρήσας τῆς Ἰταλίας προσέταξεν. οἱ καὶ πρόγραμμα

circuitu indicat. Graecia ab eventu nomen imposuit, ut epinemesin appellaret. antiquitus enim tributum subditis non ita impositum erat ut eius fixa esset et immutabilis ratio, sed iuxta frugum preventum hu- manitar iis imponebatur, ita ut eo tenuiore minus penderent, neque uberiore eo census augetur. itaque exactoribus pro portione tribue- bant, idque tunc, quando necessitas postulabat. cum autem nemo exi- geret, prorsus census non pondebant, sed omnis laboris fructus agri- colis relinquebatur.

Galba imperavit menses 9 dies 13. fuit patricius, habuitque im- perii aemulum Othonem, qui cum Lucium a Galba videret adoptari, invidia ductus exercitum adversus hunc concitavit, eumque interfecit. Otho autem a militibus pecuniam, quam promiserat, postulatus, respon- dit imperatorem non debere cogi.

Imperavit Otho menses 3 dies 8. natus fuit obscuro genere. ali- quando rem sacram in templo faciens carmina Venerea sacris permi- scuit. ideoque adversus ipsum a Vitellio mota seditione gladio suo se interfecit, dicens "quorsum enim attinebat me quoque longis cantare tibiis?"

Vitellius unum annum imperavit, illustri familia ortus. is astro- logos astronomos praestigiatoresque omnes intra certum diem Italia ex-

ἔρριψαν, προαγγέλλοντες ἐντὸς ἡμέρας ῥητῆς ἀπαλλαγῆσθαι αὐτὸν τοῦ βίου. ὃ δὴ καὶ γέγονεν· ἐσφάγη γὰρ ὑπὸ στρατιωτῶν.

Οὐεσπασιανὸς υἱὸς Νέρωνος ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα ἡμέρας ἧ'. αὐτοκράτωρ δὲ γέγονεν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔτι τὰς πόλεις 5
P 217 τῶν Ἰουδαίων πολιορκῶν. ὅστις καὶ Ἰώσηπον τὸν συγγραφεῖα ὑποχείριον ἐποίησατο. ἀνήχθη δὲ ἐν Ῥώμῃ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεύς, καταλιπὼν Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὴν Παλαιστίνην πολιορκεῖν. τῷ πρώτῳ ἔτει Οὐεσπασιανοῦ ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνεπρήσθη, καὶ τῷ ε' ἔτει οἰκοδομεῖσθαι παρ' αὐτοῦ 10 ἤρξατο.

Μετ' Οὐεσπασιανὸν Τίτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία. οὗτος πολιορκεῖ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐμπεπρῆ, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. οὗτος ἀπειλαῖς καὶ οὐ τιμωρίαις τοὺς ὑπευθύνους ἐφόβει. βασιλεύοντος γὰρ αὐτοῦ οὐ 15 παρῆλθεν ἡμέρα ἐν ἧ δῶρὸν τι τῶν ὑπηκόων τιμὴ ἢ εὐεργεσίαν οὐ B παρέσχεν. ἔλεγε γὰρ βασιλέως εἶναι γνώμη τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἐν ταῖς αἰτήσεσιν εὐεπήκοον εἶναι. πάντας δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ αἰτουμένους τι συντίθετο ὃ τι καὶ βούλοιντο. καὶ τινος τῶν συνήθων ἐρωτήσαντος "ὅτου χάριν τοῦτο ποιεῖς, πολλάκις μὴ 20 ἐκπληρῶν τὰς ὑποσχέσεις;" "οὐδένα" εἶπεν ὁ Τίτος "ἀπὸ βασιλέως δεῖ σκυθρωπὸν ἀποπέμπεσθαι." οὗτος ὁ Τίτος ὦρα θέρους πανήμερον ὁδοιπορήσας καὶ αἰμορραγήσας διὰ τῶν μυκτῆρων, ὑπὸ ἡλίου τε φλεχθεὶς καὶ πᾶνυ λειποθυμήσας, ἔτι ἐμπνέοντος

cedere iussit. atque ii libellum sparserunt, quo illi finem vitae ad certum tempus praedicebant. quam praedictionem exitus comprobavit, Vitellio a militibus occiso.

Vespasianus Neronis filius annos decem, dies octo imperavit. imperium ei delatum est in Palaestina, adhuc Iudaeorum urbes oppugnanti. is Iosephum historicum cepit. Romam proficiscens, cum esset ab exercitu imperator declaratus, Titum ad bellum in Palaestina gerendum reliquit. primo Vespasiani anno templum Capitolinum conflavit, et quinto anno id reficere ipse coepit.

Vespasiano successit filius Titus, imperavitque annos tres. is expugnavit Hierosolyma, urbemque et templum incendit. is minis, non suppliciiis fontes terrebat. nulla dies eo imperante abiit qua non aliquem subditorum dono aut beneficio aliquo afficeret: dicere enim solebat regium esse benefacere et precibus facile annuere. omnium qui ipsum compellarent petitionibus annuebat. et cum quidam familiarium percontaretur cur id faceret, cum tamen saepe promissa non impleret, respondit "quia ab imperatore nemo debet moestus discedere." hic Titus cum aestate totum diem iter fecisset, eique sanguis per nares erupisset, atque a sole ustus in animi deliquium incidisset, adhuc spi-

αὐτοῦ ἐνέβαλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς εἰς λάρνακα ξυλίνην
 χιόνος γέμουσαν ὡς δῆθεν θεραπεύσων, καὶ ἀπέκτεινεν. ὁ γοῦν
 Φαυμίσιος Τίτος φιλοσοφώτατος καὶ εὐγλωττότατος καὶ πολεμι- C
 κώτατος καὶ μέτριος ἄγαν ὑπάρχων, καὶ ἀγαθοεργία πολλῇ καὶ
 5 σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ φρονήσει κοσμούμενος, ἐκδηλο-
 τέραν ἦπυσι πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ συμπάθειαν ἐν τῇ ἄλωσει τῆς
 Ἱερουσαλήμ. σφόδρα γὰρ ἐπένθησε τοὺς Θεηλάτους Ἰουδαίους
 τότε, καὶ μᾶλλον τὸν Θεῖον ναὸν πυρπολούμενον ὄρων ἐδάκρυσε,
 καὶ τὸν Θεὸν ἐδυσώπησε τυχεῖν ἔλαους καὶ συγγνώμης, δι' οὗ οὐ
 10 κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ταῦτα γέγονουσιν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων
 Θεοστυγῆ δυστροπίαν. ὅθεν δὴ μετὰ τὴν ἄλωσιν πρὸς τοὺς ἀνα-
 κηρύττοντας αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον διωθεῖτο τὰς ἀναρρή-
 σεις, ὡς οὐκ αὐτὸς εἰργάσθαι ταῦτα φήσας, ἀλλὰ Θεηλάτῳ καὶ
 Θεῖα ὄργῃ καθυπουργῆσαι καὶ τὰς χεῖρας ἐπιδεδωκέναι. κἀντεῦ- D
 15 θεν τοίνυν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέγρα-
 στος καὶ πανεπέραστος γενόμενος οὕτως ἐτελεύτησε. τοσοῦτος δὲ
 θρηῆνος ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ κατέσχε τὴν Ῥώμην ὡς ἐν χρόνῳ
 πολλῷ τοῦτον ἀπομνημονεύοντες καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀναλογι-
 ζόμενοι δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους κλαίειν, ὥσπερ οἰκίῳ πάθει
 20 κατεχόμενος ἕκαστος.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει τούτου μέγας ἐμπρησμιὸς ἐν Ῥώμῃ ἐγένετο.
 καὶ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τίτος Θεὸς ἀνηγορεύθη. οὗτος,
 ὁ Τίτος ἐν δυσὶν ἔτεσιν παραλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ πῦσαν ἐνέ-

16 πανεπέραστος P

rantem frater Domitians in cistam ligneam nive plenam coniecit tan-
 quam remedium adhibiturus, atque ita interfecit. ille igitur dignus ad-
 miratione Titus philosophia apprime formatus, eloquentissimus, belli-
 cosissimus atque moderatissimus, beneficentiaque temperantia iustitia et
 prudentia insigni ornatus, in excidio maxime Hierosolymorum suam mi-
 serandi promptitudinem demonstravit. vehementer enim tunc a deo
 exagitatus deploravit Iudaeos; magisque etiam illacrimavit, cum aedem
 dei videret incendi; precatusque est a deo veniam, quod non sua haec
 voluntate, sed ob impiam Iudaeorum perversitatem evenisset. cumque
 urbe excisa eum sui victorem atque triumphalem praedicarent, respuit
 eas appellationes, dicens non se ista gessisse, sed divinae irae manus
 accommodasse ac administrum fuisse. inde cum virtute sua et animi
 demissione in honore et amore omnium esset, eo quo diximus modo in-
 teriit. tantus autem eius morte Romae luctus obortus fuit, ut multo
 tempore virtutes eius commemorantes atque reputantes publice et pri-
 vatum per domos tanquam suo quisque infortunio accepto plorarent.

Anno eius secundo magnum fuit Romae incendium. ac S. C. Titus
 deus appellatus est. is Titus biennali obsidione Hierosolyma cepit eam-
 que totam cremavit atque delevit, templumque incendit, sicuti dominus

P 218 πρησε καὶ ἠφάνισε, καθὼς εἴρηται, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε κατὰ τὴν τοῦ κυρίου προαγόρευσιν. εἰπόντων γὰρ τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, ἔφη “ταῦτα πάντα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφιεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ὅταν δὲ ἴδητε κυ-5 κλουμένην τὴν Ἱερουσαλήμ ὑπὸ στρατοπέδων, τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται ἐν στόματι ῥομβ-
 B φαιας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη. καὶ Ἱερου-10 σαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. καὶ ἔσται θλίψις τοιαύτη οἷα οὐ γέγονε πώποτε, οὐδ’ οὐ μὴ ἔσται.” ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθασιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀποσάμε-
 νοι Χριστὸν τὸν βασιλέα τοῦ παντός καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασι-15 λείαν δυσσεβῶς ἐπισπασάμενοι, κράζοντες “οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα” καὶ “τὸ αἷμα Χριστοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.” διὸ καὶ μέχρι τῆς συντελείας τὴν εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν καὶ τάλαιπωρίαν ἔξουσιν αὐτῶν τὰ τέκνα, καθά-
 C περ τινὲς ὀραπέται μαστιγῆται, μηδὲν τῶν νομίμων ἐπιτελεῖν δυνά-20 μενοι. ὑποφύρους γὰρ ἔχοντες αὐτοὺς Ῥωμαῖοι οὐκ ἔωσι τοῖς ἰδιοῖς κεχρησθῆαι δικαίωμασιν, ἐπειδήπερ ἑκουσίως ἐπεσπάσαντο τὴν δουλείαν, εἰπόντες “οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα” καὶ “ἐὰν μὴ ἀποκτείνωμεν τὸν Χριστὸν, πάντες εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν,

praedixerat. cum enim ei discipuli dicerent templum pulchris lapidibus et donariis esse exornatum, dixit (Matth. 24 et Luc. 21) “tempus erit cum de hoc quod videtis templo, non supererit lapis altari lapidi iunctus. cum autem cingi exercitibus Hierosolyma videbitis, tum cogitate appetiisse eius excidium. vae autem praegnantibus et lactantibus isto tempore. magna enim ira dei necessitudinem huic populo immittet; et cadent acie ferri, ac captivi abducentur ad omnes gentes, conculcabiturque Hierosolyma a barbaris, donec tempus gentium impleatur. tantaque erit calamitas quanta neque prius exstitit neque postea existet.” haec omnia perpassi sunt hostes suae ipsorum vitae Iudaei, a Romanis in servitutem acti, quod regem universi Christum respuerant, Romanoque imperio impie sese subiecerant clamando (Matth. 27) “regem praeter Caesarem nullum habemus,” item “sanguis Christi nobis nostrisque imputetur liberis.” itaque etiam ad extremum usque posteritas eorum per nationes dispergetur et affligetur, instar fugitivorum et notis compunctorum servorum, nihilque secundum legem agere iis permittetur. Romani enim cum eos habeant stipendiarios, non sinunt propriis uti legibus, ideo quia ultro iis se in servitutem addixerant, cum vociferarentur se non aliam habere regem quam Caesarem. item (Ioan. 11) “nisi Christum occidamus, omnes ei fidem adhibebunt, venientque Ro-

καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.” οἱ γὰρ καὶ ἄκοντες προεφήτευσαν. καὶ γὰρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἔθνη, καὶ αὐτοὶ τὴν ἕξουσίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῆρέθησαν καὶ τὴν λατρείαν, κεκωλυμένοι δὲ εἰσι καὶ ἀναιρεῖν οὐδὲ 5 θάλοισι καὶ θύειν ὅτι βούλονται. διὸ καὶ ἐπικατάρτοι εἰσι, μὴ δυνάμενοι ποιῆν τὰ διατεταγμένα· “ἐπικατάρτος” γὰρ φησι D “πῶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.” ἀδύνατον δὲ ἐστὶν ἐν διασπορᾷ μεταξὺ ἔθνους ὄντας πάντως ἐπιτελεῖν αὐτοὺς τὰ τοῦ νόμου καὶ 10 τὴν λατρείαν ἐν ἐνὶ τόπῳ περιγεγραμμένην, ὡς ἐν λόγῳ κυρίου Μωϋσῆς διετάξατο.

Τί οὖν πρὸς ταῦτα φατέ, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ τί τὸ αἴτιον τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ὑμᾶς κατελιηφότων κακῶν; ἄρα γὰρ 15 συνήκατε ὅτι οὐκ εἰς ὁμόδουλον ἀλλ’ εἰς θεὸν προσκεκυνηκότες εἰκότως ταῦτα πεπόνθατε καὶ ἀσύγγνωστα πάσχετε; Ἡσαΐας γὰρ P 219 περὶ ὑμῶν ἐκ προσώπου θεοῦ φησὶν “υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψυσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. καὶ τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. καὶ ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, 20 καὶ οὐ δικαιοσύνην ἀλλὰ κραυγὴν.” ποίας δὲ ἀκάνθας λέγει καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγὴν; ἡ δηλονότι, αἵσπερ ἐστεφανώσατε αὐτὸν ἀνόμως ἐπὶ τοῦ πάθους, κρίζοντες “ἄρον, ἄρον, στυῆρω-

mani et urbem gentemque nostram subigent.” et quidem non sponte sua, tamen vaticinati sunt: nam et nationes Christum fide sunt amplexi, et ipsis Romani Imperium cultumque sacrorum eripuerunt, et neque interficere iis licet quos volunt, neque sacrificare quoties cupiunt. quo fit ut execrationi sint obnoxii, cum obire ea quae legibus iubentur non possint. ita enim lex ait (Deut. 27) “execratus esto quicumque non omnia quae in libro legis scripta sunt, observat atque praestat.” iam fieri nullo modo potest ut qui hinc inde per populos dispersi sint, il omnem dei cultum lege Mosaica praescriptum eumque uni loco affixum obeant.

At vos, Iudaei, quid ad haec dicitis? quae causa est tot tantorumque malorum quae vobis evenerunt? intelligitisne eam esse, quod non in conservum sed in ipsum deum offendistis, ideoque tam graves sine venia poenas pendistis? nam Esaias quidem de vobis sub persona dei sic loquitur (cap. 1) “filios genui et extuli, ipsi autem me spreverunt.” item (cap. 5) “quidnam restat quod adhuc in veniam istam laboris impendam, quod nondum impenderim? expectavi dum uvae produceret: ecce autem spinas protulit. expectavi dum iuste agerent, sed iniustitiam illi et vociferationem ediderunt.” quas vero spinas et quam iniustitiam ac quem clamorem notat? nimirum spinas ex quibus contextam ei coronam inter iniusti supplicia imposuistis, vociferantes “tolle, tolle,

σον αὐτόν.” ὡς καὶ ἐπὶ Ἰερεμίου “ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ. ἔδωκεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, καὶ
B διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν.” καὶ Σολομῶν λέγει “ἔξελθῆτε, θυγατέρες Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἔστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ.” μητέρα μὲν αὐτοῦ 5 κατὰ σάρκα λέγει τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν· “σάρξ μου” γὰρ φησιν “ἔξ αὐτῶν.” ἡμέρα δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καθ’ ἣν τὴν ἔξ ἔθνων ἐνυμφεύσατο ἐκκλησίαν. ἡ δὲ ματαιούφρων ἐκείνη συναγωγὴ στέφανον ἔξ ἁκανθῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ θείου ἐμπαλιζουσα αὐτῷ ἔλεγε “χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.” πρὸς οὓς 10 ἀποτεινόμενος Ἡσαΐας ἐπιπληκτικώτερον ἔφη “ἐν τίνι ἐνετροφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνι ἐχαλάσατε τὴν γλῶτταν ὑμῶν, τέκνα ἀπωλείας καὶ σπέρμα ἄνομον;” ὅθεν αὐτὸς ὁ κύριος δι’ Ὡσηε τοῦ προφήτου **C** του σχελιστικῶς εἶπεν “οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ’ ἐμοῦ. δειλαιοὶ εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμὲ καὶ πονηρὰ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο. 15 καὶ διὰ τοῦτο κατεπόθη Ἰσραὴλ καὶ εἰς οὐθὲν ἐγένετο, καὶ ὅτι ὡσπερ σκεῦός ἄχρηστον ἐν τοῖς ἔθνεσιν.” καὶ διὰ Ἰερεμίου πάλιν φησὶ “παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνώσῃ ὅτι πικρὸν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ.” ὁ δὲ γε θεὸς Δαβὶδ, ὡσπερ διαπριόμενος καθ’ ὑμῶν, ἐπιρῶται πρὸς 20 τὸν παροινηθέντα κύριον λέγων “σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. ἔκχεον ἐπ’ αὐτοὺς τὴν ὀργὴν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου

in crucem eum age.” sic et Ieremias (cap. 12) “hereditas mihi mea facta est instar leonis in silva: adversus me ea vocem sustulit, ideoque eam odi.” Solomon quoque dicit (Cant. 3) “exite o filiae Sionis, ac videte coronam quam ei mater eius imposuit die nuptiali.” matrem eius vocat, secundum carnem, Iudaeorum synagogam: dicit enim “caro mea ex ipsis.” dies autem nuptiarum eius est, quo sibi gentium ecclesiam desponsavit. tum vero fatua illa synagoga coronam spineam eius capiti imposuit, illudensque ei dixit “salve o rex Iudaeorum.” quos etiam minacius obiurgat Esaias his verbis (cap. 57) “filii perditii ac semen iniustum, cuinam per libidinem illusistis, ac contra quem frena linguae vestrae laxavistis?” atque ipse etiam dominus apud Oseam eos deplorat ita inquires (cap. 7) “vae ipsis, quoniam a me resilierunt. miseri sunt, quia adversum me impie egerunt malaque in me consilia inierunt: itaque Israelus absorptus est atque ad nihilum redactus, factusque inter gentes instar vasis perditii.” rursus per Ieremiam deus dicit (cap. 2) “castigabit te tua defectio, et malitia tua te convincet; cognoscesque acerbum tibi esse quod me deseruisti.” at beatus Davidus acerrimo dolore compunctus in vos ita execratur ob petulanter a vobis vexatum dominum (Psalm. 68) “obtenebrentur oculi eorum, ne videant; ac tergum eorum usquequaque curva. effunde in eos iram tuam, et

καταλάβη αὐτούς. πρόσθετες ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. ἐξαιλεφθῆτωσαν ἐκ βίβλου Δ ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφῆτωσαν. διασκόρπισον αὐτούς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατέβυλε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστῆς 5 μου κῆριε. καὶ συλληφθῆτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περύτων τῆς γῆς.” ἐφ’ οἷς δῆπουθεν διασπυρέντες ἐνδίκως ἐπιγνώσονται πάντως ὅτι θεὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν Ἰακώβ. οὕτω γὰρ μὴν καὶ ὁ θεόπτης 10 Μωϋσῆς στηλιτεύων ὑμᾶς ὡς βδελυροὺς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας ἔφη “τέκνα μωμητά, γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦτα P 220 κυρίῳ ἀντυποδίδοτε; οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός. οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατὴρ ἐκτίθησά σε καὶ ἐποίησέ σε καὶ ἔπλασέ σε;” κἀνεῦθεν εἰκότως φησὶν ὁ θεός “εἶπον, διασπερῶ αὐτούς, πᾶσι 15 δὴ ἔξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.” καὶ μέντοι καὶ ὁ κλειρὸς Ἰερεμίας μάλα σαφηνῶν τίς οὗτός ἐστιν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ἐφ’ ὑμῶν, λέγει “πνεῦμα πρὸ προσώπου ὑμῶν Χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφοραῖς ὑμῶν, οὗ εἶπομεν, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι.” τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Σολομῶν αὐτίς ἐκ 20 προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαρρήδην προαγορεύει, φάσκων “ἐνεδρεύσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχερτος ἡμῖν ἐστὶ καὶ ἐναν- B τιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν καὶ ὀνειδίζει ἡμᾶς ἁμαρτίας νόμῳ καὶ ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ καὶ παῖδα κυρίου ἐαυτὸν ὀνομάζει.

excandescens animo eos adorire. adde eorum peccatis peccata, ne tuam iustitiam attingant. expungantur de libro viventium, et inter iustos eorum nomina non scribantur. dissipa eos vi tua, ac deice eos protector meus o deus. (Psalm. 58) deprehendantur in fastu suo, et in ira excidii, ne exstant. ita experientur deum Iacobo et finibus terrae imperare.” nimirum hoc innuens, ipsos iusto dei iudicio dispersos, intellecturos Christum esse deum patris ipsorum Iacobi. eodem etiam modo vos traducit Moses, is qui deum vidit, ut impuros et stolidos et ingratos. “filii” inquit “reprehensione digni, pravum genus ac perversum, haecce domino rependitis? populus iste fatuus est neque sapient. an non deus pater est tuus, qui te sibi paravit, qui te fecit, te formavit?” eapropter recte pronuntiat deus (Deut. 32) “dixi, disiciam eos, abolebo ex hominibus eorum memoriam.” et quidem inclytus ille Ieremias admodum diserte exprimit quisnam sit ille qui ita a vobis tractatus est: “spiritus,” inquit (Thren. 4), “faciem vestram praecedens, Christus, comprehensus est perversitate vestra, is de quo diximus, sub umbra eius nos inter gentes ambulaturos.” ac rursus Solomon in persona vestra, quomodo essetis deo adversaturi, praedicat (Sap. 2): “invidiemur” inquit “iusto. est enim nobis incommodus, atque factis nostris adversatur, nostraque ex lege peccata nobis exprobrat: notitiam dei sibi sumit, seque filium dei nominat. arguit nostras cogitationes,

ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν, καὶ βαρὺς ἔστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμιός ἐστι τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἐξηλαγμέναι αἱ τρίβοι αὐτοῦ. ὡς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν. μακαρίζει δὲ ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ 5 λόγοι αὐτοῦ εἰσὶν ἀληθεῖς, καὶ πειρώσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἔστι δίκαιος καὶ υἱὸς θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ καὶ ῥύσεται

C αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεσθηκόντων. ὕβρει καὶ βυσάνῳ ἐτύσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ. Θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν, καὶ 10 ἴδωμεν εἰ ἔσται αὐτῷ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.” ὢν τὴν παράνομίαν τε καὶ δυσμένειαν εὖ μάλα κερτομῶν ἐπήγαγε “ταῦτα ἐλογίσαντο καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ.” οὗς δὴ καὶ ὁ θεοπέσιος Ἡσαΐας θρηνῶν συναδόντως λέγει “οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι 15 ἐβουλεύσαντο βουλήν πονηρὰν καθ’ ἑαυτῶν, ἐλπόντες δῆσσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἔστί.” δέδεικται τοίνυν ἐναργέστατα ἡ αἰτία τῆς ὑμῶν ἀπὸ θεοῦ ἀλλοτριώσεως καὶ ἐγκαταλείψεως καὶ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἀπεράντου ταιλαιπωρίας, εἶπερ βούλε-

D σθε ἀκούοντες ἐπιγνῶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα- 20 λωσίας ὑμῶν ὠρισμένον χρόνον εἶπον οἱ προφηταί, καὶ μέντοι γε καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως προκατήγγειλαν. ἀκούσατε γὰρ Ἰερεμίου πρὸς ὑμᾶς λέγοντος “διὰ τὰς ἁμαρτίας

et vel ad aspectu nobis molestus est. dissimilis aliorum vitae est vita eius, moresque eius inusitati nobis. habet nos pro adulterinis, et a nostris moribus perinde atque ab immunditia abstinet. beatum praedicat finem iustorum, deumque patrem suum iactat. experiamur verane sint eius verba, exitumque eius exploremus. si enim iustus est et filius dei, tutelam eius suscipiet deus, eumque ex adversariorum manibus liberabit. iniuriis et cruciatibus eum probabimus, ut aequitatem eius cognoscamus patientiamque perspiciamus. morte ignominiosa eum damnabimus; videbimusque utrum, sicuti dicebat, inventurus sit patrocinium.” his vestram dementia ac malignitatem praeclare insectans haec addit “ita illi ratiocinati sunt atque falsi. excaecavit enim eos malitia, ne arcana dei cognoscerent.” quos quidem etiam divinus Esaias deplorans, istis convenientia dicit “vae animae ipsorum, quia contra se ipsos malum iniverunt consilium, aientes: vinciamus iustum: est enim nobis incommodus.” proinde manifestissime demonstrata est causa vestrae a deo abalienationis et defectionis ac continentium et finem nullum habiturorum miseriarum, modo vos haec audientes intelligere velitis. nam Babylonici quidem exsillii vestri definiverunt tempus divini vates, reditumque et instaurationem urbis praedixerunt. audite enim Ieremiam ita vos alloquentem (cap. 25 et 29) “propter peccata vestra, quae commi-

αἱ ἡμαρτήκατε κατεναντίον τοῦ θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς Βαβυλῶνα
 ἀχμαλώτοι ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος. εἰσελ-
 θόντες οὖν εἰς Βαβυλῶνα ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη ὄ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐξῆζω
 ὑμᾶς ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης, λέγει κύριος.” καὶ πάλιν “καὶ δου-
 5 λεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔτη ὄ, καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ὄ ἔτη
 ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, λέγει κύριος.”
 καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως Ἡσαΐας ἔφη “οὕτω λέγει κύ- P 221
 ριος τῷ χριστῷ μου Κύρω, οὗ ἐκράτησιν τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ
 10 τὴν ἀχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει.” περὶ ἧς οἰκοδομῆς
 καὶ Ἀγγαῖος φύσκει “τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐλάλησε κύριος
 πρὸς με, λέγων εἶπον δὴ πρὸς Ζοροβάβελ καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν
 ἱερέα καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων τίς ἐξ
 ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν;
 15 καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτὸν ὡς οὐκ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ
 νῦν κατίσχυε, Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ οἰκοδο-
 μήσατε τὸν οἶκον. καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ B
 οἴκου τούτου ἢ ἰσχυτέρη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει κύριος.” ὡσπερ
 τοῖνυν Σολομῶν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ γέγονε δομήτωρ,
 20 οὕτω Ζοροβάβελ τῆς δευτέρας καὶ ἰσχυτέρας. φησὶ γὰρ Ζαχαρίας
 “αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τούτον, καὶ αἱ χεῖρες
 αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν.” εἰ μὲν οὖν ἐμέλλε πάλιν ἀναστήσε-
 σθαι, εἶπεν ἂν ὁ προφήτης, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου
 ἢ ἰσχυτέρη ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν. τῷ δὲ εἰπεῖν “ὑπὲρ τὴν πρώτην”

sistis contra deum, captivi Babylonem abducemini a Nabuchodonosore
 Babylonico rege. Babylone degetis annos 70. iis exactis, vos pacate
 inde educam, ait dominus.” et alibi “servient barbaris annos 70, qui-
 bus completis Israelum in locum suum restituum, inquit dominus.” et
 de instauratione urbis Esaias sic vaticinatur (cap. 45) “haec ait domi-
 nus Christo meo Cyro, cuius dextram apprehendi, ut ei gentes obe-
 dian. is aedificabit urbem meam, captivumque populum meum dimit-
 tet.” de eadem sic Aggaeus (cap. 2) “anno secundo Darii dominus ita
 me est affatus. agedum ita dicito Zorobabelo et Iesu pontifici reliquis-
 que omnibus de populo superstitibus: quis vestrum vidit aedem hanc
 in maiestate pristina sua? et quomodo eam nunc videtis, quasi non sit
 coram vobis? nunc itaque tu Zorobabele, tuque Iesu, et omnis populus,
 fortes estote et aedem extruite: ego eam approbabo, eritque postremi
 huius templi maiestas amplior primo, inquit dominus.” quemadmodum
 igitur prius templum Solomon, ita posterius, et post quod nullum aliud
 erit, templum Zorobabelus aedificavit. sic enim Zacharias (cap. 4)
 “mannus” inquit “Zorobabeli templi huius fundamenta posuerunt; idque
 eaedem perficient.” quodsi denuo instaurari templum deberet, utique
 vates dixisset “erit maiestas huius domus postrema prioribus maior.”

τὴν δευτέραν ἰσχυράτην ὑπέφηνε καὶ τελευταίαν. ὡς γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πρώτης προτέρα, οὕτως οὐδὲ τῆς ἰσχυρῆς ἰσχυρωτέρα. ὥστε C οὖν εἰ μὲν εἶπεν “ἡ δευτέρα ὑπὲρ τὴν πρώτην,” εἰκὸς ἦν καὶ τρίτην οἰκοδομὴν προσδοκᾶν· εἰ δὲ τὴν δευτέραν ἰσχυράτην ἐκάλεσε, τελευταίαν ἐκείνην οἰκοδομὴν προφανῶς τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ 5 ναοῦ παρεδήλωσε. καὶ μύτην ἀπαυᾶσθε, ὡς Ἰουδαῖοι, τὴν παλιγγενεσίαν τούτων μετὰ τὴν Οἰσοπασιανοῦ καὶ Τίτου καθάραισιν ἀποκαταδοκῶντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱεροψύκτης Λαβιδὸς πρὸς τούτων ἐκ προσώπου τῆς αἰχμυλώσεώς φησιν “ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσταμεν καὶ ἐκλαύσομεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς 10 τὴν Σιών, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμάλωτοῦσαντες ἡμᾶς ὕμνους.” καὶ ἐπάγει ἐτέρωθεν ἐπὶ τῆς πόλεως λέγων “οἰκοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.” καὶ πάλιν ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ φάσκει “ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμάλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιύσεται Ἰακώβ 15 καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραὴλ.” οὐκοῦν ὑμεῖς πολὺν πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μήτε τὴν ἐν αὐταῖς μυστικὴν καὶ θεόπνευστον πρόρρησιν. περὶ δὲ τῆς ἰσχυρῆς αἰχμάλωσίας ταύτης οὔτε χρόνον ὥρισεν ὁ Θεὸς οὔτε ἀποκατάστασιν ἐδήλωσεν ὁ προφήτης, ἀλλὰ τὴν μὲν αἰχμάλωσίαν καὶ τὴν τῆς βασιλείας ὑμῶν κατάπαυσιν καὶ 20 τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν πάντες οἱ προφῆται προανήγγειλαν, τὴν δὲ ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνόρθωσιν οὐδαμῶς, πλὴν μόνον τὸν παντελῆ ταύτης ἄφανισμόν καὶ τὸν ὄλεθρον ὑμῶν καὶ τὴν

nunc secundum templum primo praeferens, ostendit illud esse extremum atque ultimum. sicut enim primo nullum prius, ita postremo nullum est posterius. ut ergo si secundum templum cum primo comparasset vates, tertiam templi structuram expectare fuisset consentaneum, sic cum secunda aedes postrema dicitur, ultima ea urbis ac fani aedificatio perspicue praedicitur. falso itaque et frustra eorum, postquam a Vespasiano et Tito excisa sunt, instaurationem speratis. quin etiam divinus psalter Davidus ante illos in persona captivi populi sic dicit (Psalm. 136) “ad fluvium Babylonis sedebamus, ac Sionis recordantes plorabamus. ibi ii qui nos captivos tenebant, a nobis hymnum exigebant.” alio loco de urbe sic vaticinatur “dominus Hierosolyma aedificat, et dispersum Israelicum populum recolliget.” alibi in persona populi (Psalm. 13) “cum” inquit “dominus captivum populum in patriam reducet, exsultabit tunc Iacobus et laetabitur Israelus.” in magno itaque vos errore versamini, scripturas ignorantes iisque contentas arcanas et divinitus inspiratas praedictiones. at vero ultimo huic exsilio neque tempus certum definiuit deus neque restitutionem ullus vates promisit. sed exsiliium quidem et regni abolitionem ac urbis excidium omnes vates, reditum et urbis instaurationem nequaquam: verum eius excidium vestraeque gentis exitium ac continuum supplicium et dissipationem per omnes po-

δηνεκῆ τιμωρίαν καὶ διασπορὰν εἰς πάντα τὰ ἔθνη. φησὶ γὰρ P 222
 ὁ ἀρχάγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ “ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ
 κρίμμι οὐκ ἔσται, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὸν τῷ
 ἡγουμένῳ τῷ ἐπερχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ,
 5 καὶ ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρη-
 μώσεως συντέλειμ δοθήσεται.” διὰ μὲν γὰρ τοῦ χρίσματος τὴν
 ἱερωσύνην ἐδήλωσε, διὰ δὲ τοῦ κρίματος τὴν βασιλικὴν καὶ πολι-
 τικὴν κατὰστασιν καὶ τῶν ἄλλων ὑπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηνε,
 διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας τὴν
 10 ἄρδην ἐκπτώσιν καὶ πυνωλεθρίαν ἐσήμανεν. ὅταν οὖν ἀκούεις,
 ὦ Ἰουδαῖε τυφλὲ, συντέλειαν, τί λοιπὸν ἕτερον προσδοκᾷς; εἰ
 δὲ ἀναγινώσκων οὐκ ἐπιγινώσκεις, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἐπιγινώσκεις B
 ὄντως, περὶ τῆς ἀπροσδοκῆτου σου ἀνακλήσεως, καὶ διὰ τοῦτο
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος σὺ νοεῖς, ἄκουσον ἐν παρεκβύσει
 15 τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, καὶ παῦσαι τοῦ λοιποῦ φιλονεικῶν
 καὶ ἀνοηταίων. ὁ προφήτης Ὡσηὲ οὕτως λέγει “καὶ καταπαύσω
 βασιλείαν οἴκου Ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ προσθῶ ἔτι τοῦ ἐλεῆσαι τὸν
 οἶκον Ἰσραήλ, ἀλλ’ ἢ ἀντιπασσόμενος ἀντιτίξομαι αὐτῷ, λέγει
 κύριος. καὶ ἐμίσησα αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων
 20 αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς, καὶ οὐ προσθήσω
 τοῦ ἀγαπήσοι αὐτούς, λέγει κύριος. ἐπόνεσεν Ἐφραΐμ τὰς ῥίζας
 αὐτοῦ καὶ ἐξηράνθη, καὶ καρπὸν οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἐνέγκη. καὶ ἀπί-
 σεται αὐτοὺς ὁ Θεός, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται C
 πλιυῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν.” ἔφη γοῦν καὶ Μαλαχίας “οὐκ ἔστι

pulos tantummodo praedixerunt. sic enim princeps angelorum Daniele
 dicit (Dan. 9) “abolebitur unctio, et desinet iudicium. urbem impera-
 tor superventurus excindet atque templum. tanquam in diluvio, ita
 prodentur. tolletur de medio sacrificium et liberatio; statuaturque in
 templo abominandae signum vastitatis, eaque perficietur.” unotione ni-
 mirum sacerdotium, iudicio regnum et rei publicae administrationem
 designavit, reliquorumque omnium exitium indicavit, diluvio autem et
 profectione extremam proditorem notavit. cum ergo, Iudae caece,
 audis consummationem, quid porro exspectas? quodsi ea legens non
 animadvertis (sicuti revera non animadvertis) de inopinata tua revo-
 catione, atque ideo non intelligens rem veritati repugnans, audi in di-
 gressione hanc voces vatum, atque insanum contendendi studium depone.
 vates Oseas ita fatur (cap. 2) “finem imponam regno domus Israelicae,
 neque posthac miserabor eam domum, sed omni opere ei adversabor,
 inquit dominus. quippe propter studia sua mala mihi invisī sunt, do-
 moque eos mea eiiciam, neque porro eos diligam, inquit dominus.
 (cap. 9) radices Ephraimi vitiatæ sunt: exaruit, neque praeterea fru-
 ctum feret. repellet eos deus, quia eius dicto audientes non fuerunt;
 vagique inter gentes oberrabunt.” etiam Malachias ita loquitur (cap. 1)

μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἤλιου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματι μου καὶ θυσία καθαρά. διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει κύριος παντοκρά- 5
 τωρ, ἡμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτό, διὰ τοῦτο δώσω ὑμᾶς ἔξουθενή-
 μένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἅνθ' ὧν οὐκ ἐφυλά-
 ξατε τὰς ἐντολάς μου." διὸ φησὶν Ἰερεμίας "τάδε λέγει κύριος
 παντοκράτωρ. ἰδοὺ ὧμοσα τῷ ὀνόματι μου τῷ μεγάλῳ, εἰ ἔσται
 D τοίνυν τοῦ λοιποῦ ὀνομαζόμενον τὸ ὄνομά μου ἐν παντὶ στόματι 10
 Ἰούδα." εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔφη περιαιρήσειν ἀπὸ Ἰουδαίων,
 εὐδηλον ὅτι καὶ τὸν νόμον καὶ τὰς θυσίας. οὐ τοίνυν προηγου-
 μένως κατὰ θεῖαν γνώμην ἢ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδόθη νομοθεσία·
 κἀντεῦθεν μὲν ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν ἔφη "τίς γὰρ ἐξεζήτησε
 ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν σου;" καὶ "μὴ εὐχαὶ καὶ κρέματα ἀφαιροῦσι 15
 τὰς ἁμαρτίας σου; καὶ μὴ σφάγιον καὶ θυσίας προσητέγκατέ μοι
 ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ';" καὶ "ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρεις
 καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν;" διὸ, φησὶ, "θυσίαν καὶ
 προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας." καὶ "μὴ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας
 θέλει ὁ θεός, ἢ τὸ ἑπικουεῖν αὐτοῦ;" καὶ "ἀκοή ἀγαθὴ ὑπὲρ 20
 P 223 θυσίαν." καὶ "εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἂν." καὶ "ὀλο-
 καυτώματα οὐκ εὐδοκίσεις." καὶ ὁ γὰρ καὶ τὰς ἐορτὰς ἐκβαλὼν

"non placetis mihi, inquit dominus omnipotens, neque sacrificium de vestris manibus accipiam. nam ab ortu solis usque ad occasum nomini meo apud populos magnifice gloria defertur. et ubique adoletur nomini meo, sacrificiumque offertur purum, quia apud gentes nomen meum magni fit, ait dominus omnipotens. vos autem id profanatis. ideo vos ad nihilum redigam, inque populos disiciam, propterea quod meis praeceptis non parvistis." "ideo" inquit Ieremias (cap. 44) "haec ait dominus omnipotens. ecce iuravi per nomen meum magnum, non fore porro ut quisquam Iuda oriundus nomen meum in ore habeat." cum dicit se nomen suum ex Iuda sublaturum, liquet idem de lege sacrificiique intelligendum esse. non ergo praecipue dei sententia haec fuit, leges de sacrificiis ferro. nam propterea postmodo per vates ita pronuntiavit: "quis enim haec de manibus tuis requisivit?" item (Esa. 1) "num vota et carnes tua peccata abolent?" et "num sacrificastis mihi et victimas obtulistis per 40 annos in solitudine?" item (Amos. 5) "quorsum mihi thus ex Saba affers, et cinnamomum de terra longinqua?" item (Hierem. 6) "sacrificium et oblationem volebas," et (Psalm. 39) "anne deus malit solidum sacrificium et victimas, quam sibi obediri?" item (1 Sam. 15) "obedientia sacrificio praestat." et "si sacrificium voluisses, utique tibi exhibuissem." et (Psalm. 50) "victimas integras non probabis." quin et festas solemnitates reiicit,

ἐπάγει λέγων “μεμίσηκα καὶ ἀπῶσμαι τὰς ἐορτὰς ὑμῶν· καὶ ἀπόστησον ἀπ’ ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὄργάνων οὐκ ἀκούσομαι, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι, καὶ νηστείαν καὶ ἀργίαν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐ τοιαύτην νηστείαν ἐξελεξάμην.”

5 καὶ “θῶσω ὑμῖν προστάγματα οὐ καλὰ, ἐν οἷς οὐ ζήσεσθε ἐν αὐτοῖς.” ὥστε οὖν κατὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγαθότητα δέδωκεν ὑμῖν ἐκεῖνα τὰ προστάγματα πάντως, καὶ ἀλλοίωσις οὐκ ἔστιν. ἐπεὶ οὖν ἀγνώμων καὶ λαν ἀχάριστος ὁ Ἰσραὴλ ἔκπαλαι γενόμενος, καὶ καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα καὶ B

10 προόντα Θεόν, τὸν ποιήσαντι καὶ ἐνεργετήσαντα αὐτὸν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, καὶ τέλειον ἀποστῆς ἀπὸ Θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ ἔθρεσε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις, καὶ λυτρεύσας καὶ προσκυνήσας τῇ κτίσει περὶ τὸν κτίσαντα, λέγων τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ “Θεὸς μου εἶ, σὺ μὲ γεγέννηκας,” οὐκ

15 ἐφριξεν ὁ τάλας καὶ ἀπόκληκτος ἀπαρνήσασθαι τὸν γεννήσαντα αὐτὸν Θεὸν ζῶντι καὶ ἀληθινὸν καὶ ἐπιλαθέσθαι τοῦ τρέφοντος αὐτὸν Θεοῦ. διὸ δὴ λοιπὸν ὡς ἄχρηστον προσώχθισεν αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ ἀπεστράφη παντελῶς, διὰ τοῦ μὲν Δαβὶδ φύσκων “καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαὸς μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε C

20 μοι, καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι.” ὡσάντως καὶ διὰ Ζαχαρίου φησὶ “καὶ εἶπον, οὐ ποιμανῶ αὐτούς, ἀλλὰ τὸ ἀποθνήσκον ἀποθνησκέτω καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἀπολλύεσθω” καὶ τὰ λοιπὰ. κατεσθιέτω ἕκαστος

13 παρὰ?

ita inferens (Esa. 58) “odi et repudio festos dies vestros, amove a me sonitum tuarum cantilenarum, nolo audire tuorum musicorum instrumentorum carmen. solennitates vestras non fero, ieiunia et ferias odit anima mea: non elegi tale ieiunium.” item (Ezech. 20) “dabo vobis praecepta non bona, quibus servandis non vivetis.” omnino itaque istas leges de caeremoniis deus non ut bonas per se, sed propter pervicaciam vestram vobis dedit. quia ergo beneficia non agnoscebat ingratisimusque iam inde ab initio erat Israelus, verumque et aeternum deum deserebat, a quo creatus tamque variis et multiplicibus erat affectus beneficiis, ac prorsus deficiens a deo servatore suos filios et filias suas daemonibus immolabat, honoremque et cultum creatori debitum creaturae deferret, lignum et lapidem deum suum a quo genitus esset appellans; neque miser et stupidus populus horruit suum genitorem infititari deum vivum ac verum, obliviscique dei a quo erat educatus, ideo tandem deus istum populum, ut nauci homines, aversatus est prorsusque repudiavit. id quod magnus ille Davidus his verbis expressit (Psalm. 105) “non fuit dicto meo audiens populus, neque animum mihi advertit Israelus: itaque eos dimisi, ut sua sectarentur studia.” ita etiam Zacharias ore loquitur “dixi iam non pascam eos amplius: sed quod moritur, moriatur sane, et pereat quod perit” et cetera. devoret quisque carnes

τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διεφθαρ-
 μένον καὶ εἰς ἅπαν ἐβδελυγμένον διὰ τῶν αἰσχίστων καὶ θεοστν-
 γῶν ἐπιτηδευμάτων ἑαυτὸν ἀποφήνας εἰκότως εἶ μάλα δικαίως εἰς
 τέλος κατεβλήθη καὶ ἀπελείφθη, καθὼς πάλιν ὁ Θεὸς Μαλαχίας
 φησὶν “ἔπεσεν Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι.” 5

D οὕτω καὶ ὁ Ἡσαΐας φάσκει “τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ Ἰσραὴλ, ἢ τίς
 ἀνακάμψει σε εἰς εἰρήνην; λέγει κύριος. ὀπίσω πορεύσῃ, καὶ
 ἐκτενώ τὴν χεῖρά μου, καὶ διαφθερῶ σε, καὶ διασπερῶ σε, καὶ
 οὐδέτι ἀνήσω σε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσω ὑμᾶς καὶ
 τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν, καὶ δώσω ὑμῖν ὄνειδισμὸν αἰώνιον καὶ 10
 ἀτιμίαν αἰώνιον, ἧτις οὐκ ἐπιλησθήσεται.” τῆς τοίνυν ἐσχάτης
 ἀλώσεως ταύτης καὶ τελευταίας τὰ δευρὰ καὶ φοβερὰ προδιαγο-
 ρεῦντες ὁ τε μέγας καὶ θεορρήμων πάλιν Μωϋσῆς καὶ οἱ μετ’ αὐ-
 τὸν θεηγόροι Ἰεζεκίηλ καὶ Ἰερεμίας, εὐκρινῆ ἴαν καὶ σφύδρα
 δῆλα τοῖς πῦσι καὶ τοῖς ἄγαν ἰδιώταις αὐτὰ πεποιήται. ὁ μὲν 15
 γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῇ Δευτερονομίῃ φησὶ “καὶ ἐπάξει κύριος ἔθνη
 P 224 ἐπὶ σε μακρόθεν, ἀπ’ ἐσχάτου τῆς γῆς, ὡσεὶ ὄρημα ἀετοῦ, καὶ
 ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ, καὶ ἐκτρέψει σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί
 σου, ἕως ἂν καθαιρεθῶσι τὰ τεύχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ὀχυρά, ἐν
 οἷς σὺ πέποιδας ἐπ’ αὐτοῖς. καὶ φάγη τὰ ἔργονα τῆς κοιλίας σου, 20
 κρεῖα υἱῶν καὶ θυγατέρων σου, διὰ τὸ μὴ καταλελειφθαι ὑμῖν
 μηδὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ θλίψει, ἣ ἂν θλίψῃ σε ὁ ἐχθρὸς σου
 ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. καὶ ἡ ἀπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερὰ
 γυνὴ τὸ ἐξελεθὼν διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον ὃ ἂν τέχῃ

proximi sui. ita ergo corruptus, turpissimisque et impiis studiis ex-
 tremè pollutus a se ipso et deo invisus redditus populus merito et in-
 stissime tandem abiectus atque desertus est. sicut rursum Malachias ait
 “cecidit Israelus, neque posthac resurget.” et Esaias “quis tibi parceret,
 Israele, aut quis te in pacem reponat? inquit dominus. retro abibis,
 egoque manu mea extenta perdam te ac dissipabo te, neque te missum
 faciam. ecce ego vos arripiam ac dirumpam, urbesque vestram quam
 vobis dedi; et exponam vos ignominiae aeternae ac opprobrio sempiterno,
 cuius memoria nunquam aboleatur.” enimvero extremum illud
 excidium eiusque horrenda mala, cum magnus ille os dei Moses, tum
 post eum Ezechielus ac Ieremias vates divini, ita praedixerunt, ut fa-
 cile admodum quilibet, quantumvis rudis, ea de re iudicium facere
 possit. Mosis haec sunt verba in repetitione legis (Deut. 28) “adducet
 dominus contra te nationes de longinquo, ab extremis terrae partibus,
 impetu aequilino, gentem impudentem facie. ea te in omnibus tuis ur-
 bibus obsidione urgebit, donec deiciantur muri tui alti atque validi,
 quibus tu fretus es. vorabunt foetus ventris tui carnes filiorum et filia-
 rum tuarum, ut nihil de vobis supersit, cum te affliget atque in extre-
 mas angustias compellet hostis per omnes tuas urbes. tenera ac deli-
 cata mulier de vobis foetum sui uteri, suum ipsius partum occulte

καταφύγεται κρυφῆ διὰ τὴν ἔνδειαν πάντων ἐν τῇ στενόχωρῳ ἐκείνῃ καὶ θλίψει. καὶ ἔση ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ ἐν Β
 διηγήματι πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε κύριος, ἕως
 5 ἂν εἴδῃ ὡς ἔστι ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ οὐκ
 εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. καὶ ἔσται ὁ
 τρόπον εὐφρανθήη κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἔξολοθρεῦσαι ὑμᾶς, καὶ
 ἔξωρθήσεσθε ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς ἐκείνης, καὶ διασπερεῖ σε κύ-
 ριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρον τῆς γῆς καὶ ἕως
 10 ἄκρου τῆς γῆς. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει
 σε, οὐδὲ μὴ γένηται στάσις τῷ ἴγνι τῶν ποδῶν σου. καὶ δώσει
 σοι κύριος ὁ θεός ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν καὶ ἐκλείποντας
 ὀφθαλμοὺς καὶ τηκομένην ψυχὴν, καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ
 νυκτός. καὶ ἔρεις τὸ πρῶτ' ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου,
 15 πῶς ἂν γένοιτο ἐσπέρα; καὶ τὸ ἐσπέρας ἔρεις, πῶς ἂν γένοιτο τὸ C
 πρῶτ';" ὁ δὲ γε Ἰεζεκιήλ ἔφη "τάδε λέγει Ἄδωναι κύριος. ἰδοὺ
 ἐγὼ ἐπὶ σέ, Ἱερουσαλήμ, καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρῖμα ἐνώπιον
 τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ μὴ ποιήσω
 ὅμοια αὐτῶν. ἔτι διὰ τὰ βδελύγματά σου πάντα, διὰ τοῦτο πα-
 20 τέρες φάγονται τέκνα αὐτῶν ἐν μέσῳ σου, καὶ πατέρας φάγονται
 τέκνα αὐτῶν. καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρῖματα, καὶ διασπερῶ πάντας
 τοὺς καταλοίπους εἰς πάντα ἕνεμον, ἂν εἴδῃ ὡς τὰ ὕγια μου ἐμίνας
 ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου. ἀγῶ ἀπόσομαι σε, καὶ οὐ
 μὴ ἐλεήσω σε ἔτι. τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται,

comedet: tanta erit omnium rerum penuria istis in calamitatibus. eris autem proverbii loco, et fabula inter populos omnes, ad quos deus te exsulatum mittet, donec te prorsus excindat. et qui ante numero stellas caeli aequabatis, perexiguo numero supereritis. haec vobis evenient, quia non parvistis voci domini dei vestri. et quemadmodum ante laetitiae domino fuistis, ita vos tum pessundabit, atque ex bona hac terra sublatus disperget per omnes populos ab uno termino terrae usque ad alterum. quin et apud illas gentes nullam tibi concedet quietem, neque patietur te vestigium pedis firmare. dabit tibi deus tibi cor moestum, oculos deficientes animamque dolore tabescentem. eris in metu dies noctesque. mane prae timore cordis optabis vesperam, et vesperi diluculum." Ezechieli haec sunt (cap. 5 et 12): "ita loquitur dominus deus. en o Ierusalem, ego te aggrediar, inque medio tibi coram gentibus te condemnabo. ea in te statuum quae neque ante in quenquam statui neque postmodo statuum; idque propter summam tuae impietatis. patres a liberis et liberi a parentibus comedentur in medio tui. ulciscar te, et superstites omnes dispergam in omnes mundi plagas, ideo quod praeter reliqua quibus me offendisti, templum quoque meum polluisti. itaque te repellam a me, neque omnino miserebor tui. quadrans tui peste absumetur, et quadrans in medio tui in conspectu

καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐνώπιόν σου, ἐν
 μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου,
 D καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον διασκορπιῷ. καὶ ὁ μὲν
 πόλεμος καὶ ἡ ῥομφαία ἐξώθεν, ὁ δὲ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν
 ὀλοθρεύσει. οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενοι ἀναλαλωθήσονται. 5
 καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἐκ ῥομφαίας καὶ λιμοῦ καὶ θανάτου,
 ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται τὰς ἀνομίας αὐτῶν πύσας ἐν τοῖς ἔθνεσι,
 καὶ γνῶσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ τύπτων.” διὰ δὴ τοῦτο φησι
 καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος “ὄκ ἀναιρεῖ πάντας ἄρδην, ἀλλὰ σκορ-
 πίζει. τοῦτο γὰρ προῦπεμφαίνων ὁ Θεὸς Δαβὶδ ἔλεγε πρὸς αὐ- 10
 τόν ‘μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς,’ ἦτοι πάντας, ‘ἀλλὰ διασκορπίσον,’
 ἐξ αὐτῶν δῆπουθεν, ‘ἐν τῇ δυνάμει σου.’ περὶ δέ γε τῆς δευ-
 P 225 τέρως αὐτοῦ ἐλεύσεως καὶ φανερώσεως καὶ πολλῆς καὶ ἀπαραμυ-
 θήτου θλίψεως αὐτῶν εἶπε Ζαχαρίας ‘τότε ἦξει κύριος ὁ Θεὸς
 ἡμῶν, καὶ ἔσται κοπετὸς μέγας ἐν Ἱερουσαλήμ. ὄψονται γὰρ εἰς 15
 ὃν ἐξεκέντησαν.’ ἀλλ’ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν; τί δέ ἐστι τὸ εἰς ὃν;
 σταυρὸς ἦν εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πρὸ γὰρ τῆς φοβερῆς παρουσίας
 τοῦ κυρίου, καθάπερ βασιλικὴν σημεῖον, τὸ λεγόμενον σήγγον
 κατὰ κοινήν συνήθειαν προτρέχει τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ἐπὶ
 τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον καὶ προευαγγελιζόμενον. καὶ φανήσεται 20
 ὁ σταυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον καὶ ἄμβλύων τὴν
 σελήνην, ὡς φησιν ὁ κύριος ‘τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
 τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ.’ καὶ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆμα Ζαχαρίου,
 B τὴν λέξιν αὐτὴν μετήγγαγεν ὁ Χριστὸς λαβὼν εἰς ἀλήθειαν, λέγων

tuo fame peribit; quadrans circum te gladio cadet, et quadrantem in omnes terrarum plagas disiciam. foris bellum et gladius vastabunt, intus fames et pestis perdet. qui ea fugient, ii captivi ducentur: ii quos non absumet gladius fames et pestis, ut in omnibus nationibus sua omnia peccata narrent, intelligantque me esse dominum qui percutio.” propterea etiam beatus Chrysostomus dicit: non omnes internece abolet, sed quosdam dispergit. id enim divinus Davidus iam ante innuens ita deum alloquitur (Psalm. 58) “non interfice eos” (nimirum universos) “sed quosdam eorum dissipa” scilicet virtute tua. iam de secundo adventu domini ac patefactione et Iudaeorum gravi et insanabili calamitate Zacharias vaticinatus ita est (Zach. 12) “tunc veniet dominus deus noster, magnusque erit eiulatus Hierosolymae. cernent enim quem compunxerint.” at quem compunxerunt? crux fuit quam compunxerunt. nam ante domini terribilem adventum, quomodo signum praeferrī regī assolet, ita tunc quoque signum ei praecedet, et ab angelis praedicabitur atque laudabitur. apparebit enim crux a terra solem occultans et lunam obscurans, ut dominus his verbis praedixit “tunc in caelo conspicietur signum filii dei.” utque verbum Zachariae impleatur, ipsis vocabulis eis dominus usus est ad confirmandam veritatem dicens “et

“τότε ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.” ὁ δὲ γε Ἰερεμίας ὁμοίως φάσκει “τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ. ἰδοὺ ἐπάγω ἐγὼ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακά, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἤχησει ἀμφοτέρα τὰ ὦτα αὐτοῦ, ἀνθ’ ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἀπηλλοτριώσαν τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σφύξω τὴν βουλὴν Ἰουδα καὶ τὴν βουλὴν Ἰσραὴλ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς ἐν τῇ μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηροῖσι τῆς γῆς. καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συριγμὸν αἰώνιον, ἵνα πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι’ αὐτῆς ἐκστήσονται καὶ σκυθροπάσωσι καὶ κινήσωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπὶ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῶν. καὶ ὡς ἄνεμον καὶ καύσωνα διυπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ δεῖξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας. καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν νιῶν αὐτῶν καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδεται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἢ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκων, ὃ οὐ δύνησεται ἰυθῆναι ἔτι. οὕτω ποιήσω, λέγει κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς διασκορπισμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὄνειδισμόν καὶ εἰς παραβολὴν καὶ εἰς μῖσος καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ.” τί οὖν λοιπὸν τῶν θείων ῥημάτων τούτων ἐκφαντικώτερον ἢ ἀληθέστερον γένοιτ’ ἂν; ὄρα οὖν, ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε Ἰουδαῖε, εἰ μὴ πεπλή-

videbunt quem compunxerint.” similiter et Ieremias loquitur (cap. 19) “haec ait dominus deus Israel. ecce immittam huic loco res adversas, adeo ut quicumque de iis inaudierit, eius aures tinniant; idque ideo, quia me deseruerunt ac locum hunc abalienarunt. iugulabo senatum Iudae et senatum Israeliticum hoc loco, sternamque eos gladio ante hostes suos, et cadavera ipsorum aëreis avibus atque terrestribus bestiis devoranda exponam. efficiam ut urbs haec aboleatur, sitque ludibrio in perpetuum. quicumque ea praeteribunt, obstupescunt frontemque corrugabunt et caput movebunt memoria calamitatis illorum. dispergam eos coram hostibus suis instar venti aut aestus aëris; atque mactabo illos exitio. edent suorum filiorum filiarumque carnes, ac proximi quisque sui tempore obsidionis qua ab hostibus prementur. ita conteram populum hunc urbemque hanc, ut vas testaceum conteritur, quod refici non potest. sic, inquit dominus, agam cum urbe hac et eius habitatoribus, ut urbs haec excindatur et populus dissipetur per omnia regna. erunt opprobrio et loco adagii, omnium odiis et execrationibus obnoxii, quocumque locorum eos expellam.” et quid his divinis sermonibus apertius potest aut verius fieri? proinde tu, fatue et rationis inops Iudae,

ρωνται ταῦτα πάντα ἀπαρλείπτως κατὰ τὰς ἱερὰς προρρήσεις εἰς
 ὑμῶν. καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγελίμενα καὶ
 προηπειλημένα. φησὶ γὰρ περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ
 ναοῦ “οὐ μὴ μείνη λίθος ἐπὶ λίθου.” ἄρα μεμίνηκεν; οὐδαμῶς.
 καὶ “ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.” ἄρα οὐκ ἤρῃμωται; 5
 καὶ σφόδρα γε. καὶ “ἔσται θλίψις οἷα οὐ γέγονεν.” ἄρα οὐκ
 P 226 ἐγένετο; ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν Ἰωσήπου, ἀνδρὸς Ἰουδαίου καὶ
 φιλαλήθους· καὶ οὐδὲ ἀναπνεῦσαι λοιπὸν δυνήσῃ, ἀκούων μόνον
 ὑπερ ἔπιυθον οἱ ἄθλιοι τηρικαῦτα Ἰουδαῖοι διὰ τὴν κατὰ Χριστοῦ
 μανίαν καὶ λύσσαν. ἴνα γὰρ μηθεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπιστήσῃ, 10
 οὐκ ἀλλόφυλόν τινα ἀλλ’ ὁμόφυλον καὶ ὁμόπιστον καὶ ζηλωτὴν
 παρεσκεύασεν ἡ ἀλήθεια τὰ ἔλεινὰ ἐκεῖνα καὶ δυσεξήγητα ἐκτρα-
 γηοῦσθαι πάθη. τοιαύτην γὰρ θεήλατον ὑπέστησαν ἄλυσιν οἷαν
 οὐδ’ ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ’ οὗ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρω-
 πος. καὶ εἰκότως· ἕως μὲν γὰρ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἡμῶντανον, 15
 συγγνώμης ἐτύγγανον, ἡνῖκα δὲ εἰς τὸν καινὸν δεσπότην ἐξήμαρ-
 τον, ἀσυγγνώστως ἐκολάσθησαν. ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς πε-
 B ποίηκε ταῦτα, ἄκουσον αὐτοῦ πάλιν καὶ διὰ παραβολῆς φάσκον-
 τος “τοὺς δὲ μὴ βουληθέντας με βασιλεῦσαι ἐπ’ αὐτοὺς ἀγάγετε
 ὡδε καὶ κατωσφάζετε.” διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν “ἀρθῆσε- 20
 ται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασιλεία, καὶ δοθήσεται ἔθνευ ποιοῦντι τοὺς
 καρποὺς αὐτῆς.” καὶ πρὸς μὲν τὴν Ἱερουσαλήμ φησὶν “ἔξουσιν

vide an non divinae istae praedictiones, nulla re omissa, omnes imple-
 tae sint vestris calamitatibus; atque adeo etiam ea quae Christus prae-
 dixit? nam is de Hierosolyma et templo quod in ea fuit, pronuntiavit
 lapidem lapidi iunctum non relictum iri. idque ita evenisse tu negabis?
 non puto. item “ecce domus vestra deserta manebit.” nonne deserta
 est? et quidem prorsus. “erunt aerumnae, quales ante non fuerunt.”
 aine eas non fuisse? lege historiam a Iosepho conscriptam, homine
 Iudaeo, sed veritatis studioso: non poteris respirare, tantum auditis iis
 quae miseri Iudaei tunc sunt perpassi ob rabidum furorem quo in Chri-
 stum desaevierant. quippe, ne quis Iudaeorum in dubium istas res vo-
 caret, non alienigenam aliquem, sed popularem et eiusdem cum Iudaeis
 religionis eiusque summopere studiosum subornavit veritas, qui mise-
 randas istas enarratque difficiles calamitates tragice describeret. tan-
 tum enim iis divinitus excidium est inflictum, quantum ab hominum
 memoria nullum unquam fuit. idque merito. quantisper enim in con-
 servos suos deliquerunt, condonata eis culpa est: ut vero communem
 omnium dominum impetierunt, aine ulla venia supplicio addicti sunt.
 id autem a Christo ipsis fuisse illatum intelliges ex parabola ab ipso
 proposita (Luc. 19): “eos” inquit, “qui me suum regnum esse noluerunt,
 huc adductos interficite.” atque iccirco iis dixit (Matth. 21) “adimetur
 vobis regnum, dabiturque genti fructus suos reddendi.” urbem quoque
 ita alloquitur (Luc. 21) “tempus erit cum te hostes tui vallo et obsi-

ἐπὶ σε ἡμέραι, καὶ περιβαλοῦσί σοι οἱ ἐχθροί σου χάρακα, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, καὶ ἔδαφιοῦσι τὰ τέκνα σου ἐν σοί.” πρὸς δὲ τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους ἐπάγει λέγων “ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἐρημος.” ὅπερ οὖν καὶ ὁ Θεὸς 5 Δανιὴλ προδηλῶν λέγει “καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὸν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ” τουτέστιν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνὰ καὶ περιβλεπτὰ ἀνατρέψει. ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς ὁ Χριστός, ὁ παρ’ αὐτῶν ὡς λυτρωτῆς προσδοκώμενος καὶ σωτήρ. οὐ γὰρ εἶπε “διαφθαρήσεται ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς σὸν τῷ 10 ἡγουμένῳ,” καθὼς ἀλόγως οἴονται τινες, ἀλλὰ “διαφθερεῖ ὁ πατὴρ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν,” συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παροικηθέντος ὑπ’ αὐτῶν ἡγουμένου. περὶ οὗ φησὶν ὁ Ἰακώβ πρὸς τὴν Βηθλέεμ “ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγουμένος” καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους οὕτω διηγόρευεν “ὅταν ἴδῃτε 15 τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω.” ὃ δὴ καὶ πεπλήρωται, πρῶτον μὲν κατὰ καιρὸν τῆς δ’ ἀλώσεως καὶ ἐρημώσεως εἷς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον, εἰσελθὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὴν πόλιν ἔλδον κατὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὡς τινες τὸ ῥηθὲν βδέλυγμα οὕτως ἐξειλήφασιν· ἀποτρόπαιοι γὰρ καὶ 20 βδέλυκτοι κατὰ τὸν νόμον ὑπάρχοντες εἰκότως προείρηνηται βδέλυγμα ἐρημώσεως. ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ὅπερ ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς εἰδῶλον αὐτοῦ καὶ τὴν πόλιν τέλειον ἠρήμωσεν. ὃ δὴ Θεοδώρητος αὐτῷ φησιν εἰς τὸν Δανιὴλ “ἄρθῆσεται θυσία καὶ σπονδὴ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα

dione cingent et undequaque prement, liberosque tuos intra te solo allident.” incredulis quoque Iudaeis dixit “ecce relinquitur domus vestra deserta.” id quod etiam Danielus praedixit (Dan. 9): “urbem” inquit “et aedem sacram perdet cum principio venturo.” hoc est, deus pater omnia quae Iudaei magnifica atque praeclara habent, evertet; et cum eo filius Christus, quem illi servatorem liberatoremque expectabant. non enim dixit, excindetur urbs et templum cum ductore, sicuti quidam absurde opinantur: sed hoc vult, excindet pater templum ac urbem, una operante nimirum eo ductore quem Iudaei contumeliis affecerant. de quo ductore Iacobus Bethlehemam affatur (Mich. 5) “ex te egredietur ductor” etc. ac discipulis quoque suis Christus ita mandavit “cum videbitis abominandum vastitatis signum stare in loco sancto, tunc is qui legit animadvertat.” id sane impletum est. primum quidem tempore excidii Romanus exercitus ingressus in aedem dei est, cum urbs caperetur et vastaretur. atque ideo quidam de eo signum vastitatis accipiunt: quippe militas isti cum sint profani ac scelesti, recte in vaticinio abominabile vastitatis signum dicuntur. deinde potest accipi de statua quam sibi Adrianus imperator posuit, urbemque prorsus devastavit. rursus Theodoretus Danielicum oraculum exponens, “abolebitur sacrificium et libatio medio septimanae, et in templo sta-

ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν," εἰκόνας
P 227 τινὲς τοῦ Καίσαρος, ἀπηγορευμένοι τῷ νόμῳ, εἰς τὸν ναὸν εἰσκο-
 μιζόμεναι παρὰ τοῦ Πιλάτου. καὶ ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι
 πάλιν ἀπολήψασθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν,
 ἐπήγαγεν ὁ προφήτης "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δο- 5
 θήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γὰρ φησι τῆς τοῦ κόσμου συν-
 τελείας ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχο-
 μένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὄργῃ συντελείας, καὶ οὐ μὴ
 ὑπάρξωσι· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ Θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ
 τῶν περάτων τῆς γῆς." περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλω- 10
 σίας τῶν ταλαιπώρων Ἰουδαίων καὶ ἡ Θεολόγος ἔφη γλωττα· φησι
 γὰρ "τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλαύνοντος ἀπόνουιν,
B ἦν κατὰ τοῦ σωτήρος. καὶ Θεοῦ ἕμῳν ἐπενόηθησαν, τὸν ἐν ἀν-
 θρώπῳ Θεὸν ἀγνόησαντες, καὶ τὴν ῥάβδον τὴν σιδηρᾶν πόρρω-
 θεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοὺς εἴλκυσαν, τὴν νῦν ἐπικρα- 15
 τοῦσαν ἀρχὴν λέγω καὶ βασιλείαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν
 ἀπαγωγὴν καὶ μετανάστασιν, καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς
 δουλείας ζυγόν, καὶ τὴν περιβόητον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπεινώσιν καὶ
 διασποράν, ἣν τε νῦν ἔχουσι καὶ ἣν ἐπὶ πλεῖστον ἔξουσι. πει-
 θομαι γὰρ ταῖς περὶ αὐτῶν προρρήσεις· τίς θρηγήσει πρὸς ἀξίαν 20
 τῶν θρηγῶν γραφεῖν εἰδότες καὶ λόγους ἔξιουσιν πύθεσι; ποῖαι
 βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τοῦτοις τῆς συμφορᾶς ἢ οἰκου-
C μένη πῦσα, καθ' ἣν ἐσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπαυμένη, καὶ
 αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσκόμενον." ὁ οὖν

taetur abominandum vastitatis signum, ac vastitas consummabit," ima-
 gines, inquit, quaedam Caesaris, quibus lege divina erat interdictum,
 in templum a Pilato illatae sunt. ac ne existiment Iudaei se aedem
 urbem regnumque recepturos, ait vates vastitatis fore perfectionem
 usque ad finem saeculi, ostendens vastitatem extremam sine ulla muta-
 tione usque ad finem mundi permansuram. quod et Davidus indicavit
 (Psalm. 58): "in ira" inquit "consummationis, et non erunt amplius:
 atque cognoscent dominum Iacobo et terminis terrae imperare." de
 hac extrema miserorum Iudaeorum in servitatem abactione etiam theo-
 logus sic loquitur: cruce eos ad extremam adigente vaesaniam, qua ad-
 versus servatorem deumque nostrum usi sunt, deum humana amictum
 natura ignorant, sceptrum ferreum eminus ipsis minans contra se ac-
 civerunt. de nunc obtinente imperio loquor, et Iudaeorum extremo
 exsilio, eorumque hodierna servitute ac dissipatione, qua a Romanis
 oppressi sunt. quam et duraturam diutissime oraculis divinis credimus.
 quisnam eorum qui lamentationes scribere norunt et miserias verbis
 aequare, istorum satis deploret fortunam? qui libri ista capiant? totas
 orbis terrarum in quem dispersi sunt, iis pro columna est in qua eo-
 rum calamitas incidatur; tum abolitus cultus, et solum urbis cognitu

Ἰώσηπος ἐν Ἱερουσαλήμ παρὼν τῷ πολέμῳ συνέγραψε μυριάδας ἑὶ ἀπολεισθῆναι τῶν Ἰουδαίων. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρωνος βασιλείᾳ ἐξηγησάμεθα.

Ὁ δὲ γε θεῖος Χρυσόστομος τὴν τούτων ἄνοιαν διελέγχων 5 πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. "εἰ δὲ φιλονεικεῖς, ὦ Ἰουδαῖτε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. σκόπει γὰρ. κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη ὕ', καὶ ταχέως σε τῆς δουλείας ἐκείνης ὁ θεὸς ἀπήλλαξε, καίπερ ἀσεβοῦντα καὶ πορνεύοντα πορνεῖαν τὴν χαλεπωτάτην. 10 ἀπηλλάγης Αἴγυπτου καὶ προσεκόντησας μόσχῳ, ἔθυσας τοὺς D υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγῶρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγνόησας. τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνούς, τὰς πηγάς, τοὺς ποταμούς, τοὺς κήπους τῶν μυσαρῶν θυσῶν ἐπλήρωσας. προφήτας ἴσφαξας, θυσιαστήρια 15 κατέσκαψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπῆλθες καὶ πᾶσιν ὑπερβολὴν ἐπεδείξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας. ἀλλ' ὁμῶς ἐβδομήκοντα ἔτη σε παραδοὺς Βαβυλωνίους πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἔλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν ἀπέδωκε καὶ τὸ πύλαι τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προσηῖται καὶ πνεύματος ἁγίου 20 χάρις. μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκατελείφθης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δαυιδ καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἱερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ μετ' ἐκεῖνα πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήλθες κα- P 228 κίαν, καὶ ἐξεβιαχέυθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετάξω πο-

difficile. Iosephus quidem, qui ibi bello interfuit, ter 1000000 Iudaeorum periisse scribit. de his plenius in Neronis imperio rettulimus.

Beatus porro Chrysostomus Iudaeorum vaecordiam redarguens inter multa alia etiam haec habet. quodsi, Iudae, de sine rixaris, ex praeteritis disce praesentia. sic enim considera. descendisti in Aegyptum: sed id fuit exilium annorum 400, ac mox ex ista servitute te deus asseruit, quamquam impie viveres et scortatione pessima te pollueres, ex Aegypto eductus vitulum adoravisti, filios tuos filiasque Beelphegori et daemonibus immolasti, templum polluisti, naturam pervertisti, abominandis sacrificiis montes lucos colles fontes flumina hortos opplevisti, vates trucidasti, aras destruxisti, omne improbitatis genus exercuisti, neque quicquam tibi malitiae atque impietatis reliquum fecisti. et tamen per annos 70 Babyloniis subiectus, rursus deinde es restitutus libertati, tibi que patria et templum reddita sunt et pristinum vaticinii donum, rursusque vates habuisti et spiritus sancti gratiam. imo vero ne captivus quidem dum esses, iis destitutus es: nam et ibi Danielus ac Ezechielus, et in Aegypto Ieremias, atque ante illa tempora Moses atque Aaron in solitudine. secundum haec ad usitatam tibi improbitatem tete rettulisti, bacchatusque impio furore Graecam religionem ample-

ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν," εἰκόνες
P 227 τινὲς τοῦ Καίσαρος, ἀπηγορευμένοι τῷ νόμῳ, εἰς τὸν ναὸν εἰσκο-
 μιζόμενοι παρὰ τοῦ Πιλάτου. καὶ ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι
 πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν,
 ἐπήγαγεν ὁ προφήτης "καὶ ἕως συντέλειας καιροῦ συντέλεια δο- 5
 θήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γὰρ φησι τῆς τοῦ κόσμου συν-
 τέλειας ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχο-
 μένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὄργῃ συντέλειας, καὶ οὐ μὴ
 ὑπάρξωσι· καὶ γινώσκονται ὅτι ὁ Θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ
 τῶν περάτων τῆς γῆς." περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλω- 10
 σίας τῶν ταλιμπάρων Ἰουδαίων καὶ ἡ Θεολόγος ἔφη γλῶττα· φησὶ
 γὰρ "τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλαύνοντος ἀπόνοιαν,
B ἦν κατὰ τοῦ σωτήρος καὶ Θεοῦ ἑμῶν ἐπενεοθήθησαν, τὸν ἐν ἀν-
 θρώπῳ Θεὸν ἀγνοήσαντες, καὶ τὴν ῥάβδον τὴν σιδηρᾶν πόρρω-
 θεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοὺς εἴλκυσαν, τὴν νῦν ἐπικρα- 15
 τοῦσαν ἀρχὴν λέγω καὶ βασιλείαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν
 ἀπυγωγὴν καὶ μετανάστασιν, καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς
 δουλείας ζυγόν, καὶ τὴν περιβύθον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπεινώσιν καὶ
 διασποράν, ἣν τε νῦν ἔχουσι καὶ ἦν ἐπὶ πλεῖστον ἔξουσι. πει-
 θομαι γὰρ ταῖς περὶ αὐτῶν προρρήσεσι· τίς θρηγήσει πρὸς ἄξια 20
 τῶν θρήνων γράφειν εἰδότην καὶ λόγους ἔξιουσιν πάθεισι; ποῖαι
 βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τούτοις τῆς συμφορᾶς ἢ οἰκου-
C μένη πᾶσα, καθ' ἣν ἐσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπανμένη, καὶ
 αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσκόμενον." ὁ οὖν

tuetur abominandum vastitatis signum, ac vastitas consummabit," ima-
 gines, inquit, quaedam Caesaris, quibus lege divina erat interdictum,
 in templum a Pilato illatae sunt. ac ne existiment Iudaei se aedem
 urbem regnumque recepturos, ait vates vastitatis fore perfectionem
 usque ad finem saeculi, ostendens vastitatem extremam sine ulla muta-
 tione usque ad finem mundi permansuram. quod et Davidus indicavit
 (Psalm. 58): "in ira" inquit "consummationis, et non erunt amplius:
 atque cognoscent dominum Iacobo et terminis terrae imperare." de
 hac extrema miserorum Iudaeorum in servitutem abactione etiam theo-
 logus sic loquitur: cruce eos ad extremam adigente vaesaniam, qua ad-
 versus servatorem deumque nostrum usi sunt, deum humana amictum
 natura ignorantes, sceptrum ferreum eminus ipsis minans contra se ac-
 civerunt. de nunc obtinente imperio loquor, et Iudaeorum extremo
 exilio, eorumque hodierna servitute ac dissipatione, qua a Romanis
 oppressi sunt. quam et duraturam diutissime oraculis divinis credimus.
 quisnam eorum qui lamentationes scribere norunt et miseras verbis
 aequare, istorum satis deploret fortunam? qui libri ista capiant? totus
 orbis terrarum in quem dispersi sunt, iis pro columna est in qua eo-
 rum calamitas incidatur; tum abolitus cultus, et solum urbis cognita

Ἰώσηπος ἐν Ἱερουσαλήμ παρῶν τῷ πολέμῳ συνέγραψε μυριάδας τ' ἀπολεισθῆναι τῶν Ἰουδαίων. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρωνος βασιλείᾳ ἐξηγησόμεθα.

Ὁ δὲ γε θεῖος Χρυσόστομος τὴν τούτων ἄνοιαν διελέγων 5 πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. “εἰ δὲ φιλονεικεῖς, ὡς Ἰουδαῖε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. σκόπει γάρ. κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη ὅ', καὶ ταχέως σε τῆς δουλείας ἐκείνης ὁ θεὸς ἀπήλλαξε, καίπερ ἄσεβοῦντα καὶ πορνέοντα πορνείαν τὴν χαλεπωτάτην. 10 ἀπηλλύγης Αἰγύπτου καὶ προσεκύνησας μύσῳ, ἔθυσας τοὺς Δ υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγῶρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγνόησας. τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνοὺς, τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμούς, τοὺς κήπους τῶν μυσσαρῶν θυσιῶν ἐπλήρωσας. προφήτας ἔσφαξας, θυσιαστήρια 15 κατέσκαψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπῆλθες καὶ πᾶσιν ὑπερβολὴν ἐπέδειξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας. ἀλλ' ὁμῶς ἐβδομήκοντα ἔτη σε παραδοὺς Βαβυλωνίοις πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἔλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν ἀπέδωκε καὶ τὸ πάλαι τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προφητῆται καὶ πνεύματος ἁγίου 20 χάρις. μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκατελείφθης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δαυιδὴ καὶ Ἰεζεκιήλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἱερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ μετ' ἐκεῖνα πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήλθες κα- P 228 κίαν, καὶ ἐξεβαχχεύθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετάξω πο-

difficile. Iosephus quidem, qui ibi bello interfuit, ter 1000000 Iudaeorum periisse scribit. de his plenius in Neronis imperio rettulimus.

Beatus porro Chrysostomus Iudaeorum vaecordiam redarguens inter multa alia etiam haec habet. quodsi, Iudaeae, de fine rixaris, ex praeteritis discas praesentia. sic enim considera. descendisti in Aegyptum: sed id fuit exsilium annorum 400, ac mox ex ista servitute te deus asseruit, quamquam impie viveres et scortatione pessima te pollueres. ex Aegypto eductus vitulum adoravisti, filios tuos filiasque Beelphegori et daemonibus immolasti, templum polluisti, naturam pervertisti, abominandis sacrificiis montes lucos colles fontes flumina hortos opplevisti, vates trucidasti, aras destruxisti, omne improbitatis genus exercuisti, neque quicquam tibi malitiae atque impietatis reliquum fecisti. et tamen per annos 70 Babyloniiis subiectus, rursus deinde es restitutus libertati, tibi que patria et templum reddita sunt et pristinum vaticinii donum, rursusque vates habuisti et spiritus sancti gratiam. imo vero ne captivus quidem dum esses, iis destitutus es: nam et ibi Danielus ac Ezechielus, et in Aegypto Ieremias, atque ante illa tempora Moses atque Aaron in solitudine. secundum haec ad usitatum tibi improbitatem tete rettulisti, bacchatusque impio furore Graecam religionem ample-

λειαν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου. ἀλλὰ γε καὶ τότε παραδο-
θέντες Ἀντιόχῳ ἔτη τρία, τὰ λαμπρὰ διὰ τῶν Μακκαβαίων αὐθις
ἐσιτήσατε τρόπαια. ἀλλὰ νῦν τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τούναντίον
ἄπαν γέγονεν. ὁ καὶ μάλιστα ἔστι θαναμίωσι, ὅτι τὰ μὲν τῆς
κακίας ἔληξε, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτίτεται καὶ οὐδ' ἐλπίδα 5
τινὰ μεταβολῆς ἔχει. οὐ γὰρ ὁ ἔτη παρήλθε μόνον ἀλλὰ καὶ
πολλῶ πλείονα, καὶ οὐδὲ ἐλπίδος σκιὰν ἔστιν εἶρεν, καὶ ταῦτα
οὐδὲ εἰδωλολατρῶντων ἡμῶν, οὔτε ἄλλο τι ποιούντων ἅπερ ἔμ-
προσθεν ἐτολμᾶτε.”

- B** Ἴνα δὲ σαφέστερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ περὶ τούτων εἴπω-10
μεν, ἄνωθεν πάλιν ἀρξώμεθα. τρεῖς δουλείας ὑπέστησαν οἱ
Ἰουδαῖοι χαλεπωτάτας, καὶ οὐδὲ μίαν χωρὶς προορήσεως αὐτοῖς
ἐπήγαγεν ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ προλεχθῆναι παρεσκεύασεν αὐτοῖς
καὶ τόπον καὶ χρόνον καὶ τρόπον καὶ κάκωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον
καὶ τὰλλα πάντι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν 15
Αἰγύπτῳ πρώτης διαλεγόμενος ὁ θεὸς οὕτως ἔφη τῷ Ἀβραάμ
“γινώσκων γινῶθι ὅτι ἄροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλο-
τρία, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια, τε-
τάρτη δὲ γενεὴ ἐλεύσονται ὧδε.” περὶ δὲ τῆς δευτέρας εἶπεν
C Ἰερεμίας “οὕτως εἶπε κύριος. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι τῇ Βα-20
βυλωνίῳ ὁ ἔτη, ἐπισκέψομαι ἡμᾶς, καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ἡμᾶς τοὺς
ἀγυθοὺς λόγους μου τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον ἡμῶν, καὶ
ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν, καὶ ἀθροίσω ἡμᾶς ἐκ τῶν
ἐθνῶν πάντων καὶ ἐκ τῶν τόπων ἡμῶν πάντων, οὗ διεσπειρα
ἡμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος. καὶ ἐπιστρέψω ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον ὅθεν 25

xus es, Antiocho impio regnante. atque huic tum triennium dediti,
mox Maccabaeorum opera rursus praeclara statuistis tropaea. nunc
nihil tale, sed prorsus omnia contraria fiunt; quod maxime mirandum
est. nam et flagitiorum minus est et plus poenarum, neque ulla muta-
tionis spes. neque enim 70 tantum anni elapsi sunt, sed multo plures;
neque vel umbram spei licet invenire, et quidem neque simulacrorum
cultu id vobis merentibus, ut olim, neque aliis solitis facinoribus.

Ut autem apertius atque plenius ista enarremus, altius paulo res
repetenda est. ter in servitutem acti sunt Iudaei, nunquam non prae-
dictam: nam divina iustitia iis et tempus et locum et modum et afflic-
tionem et reditum aliaque omnia accuratissime praedicti curavit. de
prima seu Aegyptiaca deus Abrahamum ita praemonuit (Gen. 15) “hoc
certo scias, progeniem tuam in peregrino solo inquilinam fore, servi-
tuteque pressum et afflictum iri annos 400. seculo quarto huc redi-
bunt.” de secunda Ieremias ita vaticinatus fuerat (cap. 29) “sic fatur
dominus. exactis Babylone 70 annis vos invisam, ac laeta mea pro-
missa implebo. reducam vos in patriam servitute liberatos, colligamque
vos ex omnibus populis et locis quo vos disieceram, inquit dominus.

ἀπόκρισα ὑμῖς ἐκεῖθεν.” δύο μὲν τοιαύτας δουλείας ὁ λόγος διὰ συντόμον ἀπέδειξε, μετὰ προφητείας ἐπελθούσας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ἀπροσδοκίως. λείπεται οὖν δὴ λοιπὸν τὴν τρίτην ἐπαγαγεῖν. εἶτα καὶ περὶ τῆς νῦν τετάρτης κατεχούσης αὐτοὺς εἰπεῖν δεῖ, καὶ δεῖξαι σαφῶς ὅπως οὐδὲ εἰς προφήτης ἐπηγγελματο λύσιν ἔσεσθαι τινα τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν οὔτε ὅ μὴ ἀπαλλαγὴν τὸ σύνολον.

Τίς οὖν ἐστὶν ἡ τρίτη; ἡ ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς. ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Δαριῖον καθέ-
 10 λων εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν ἀρχήν, τελευτήσαντος τούτου πολλοὶ μετ’ ἐκείνου ἐγένοντο βασιλεῖς, ἀφ’ ὧν εἰς καὶ οὗτος ὁ Ἀντιόχος μετὰ πολὺν ὕστερον χρόνον τό τε ἱερὸν ἐνέπρησε, τά τε ἅγια τῶν ἁγίων ἠρήμωσε, τὰς τε θυσίας καθείλε, τοὺς τε Ἰουδαίους ἐπέταξε, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσεν πᾶσαν. καὶ ταῦτα
 15 πάντα μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης, καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας προηγόρευτο παρὰ τοῦ Δανιὴλ, καὶ τότε ἔσται καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνι καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ ποῦ τελευτήσῃ, καὶ τίνα λήψεται μεταβολήν. εἰ- P 229
 σεσθε σαφέστερον αὐτῆς ἀκούσαντες τῆς ὁράσεως, ἃ διὰ παραβολῆς ὑμῖν ὁ προφήτης ἀνήγγειλε. κριὸν μὲν καλεῖ τὸν τῶν Περ-
 20 σῶν βασιλέα Δαριῖον, τράγον δὲ τὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρον, βασιλέα τῶν Μακεδόνων. τέσσαρα δὲ κέρατα λέγει τοὺς μετ’ ἐκείνου ἀναστάντας, ἀφ’ ὧν ὕστερον κέρασ αὐτὸς ὁ Ἀντιόχος ἔφθνησιν γὰρ “εἶδον ἐν ὁράμῳ, καὶ ἰδοὺ κριὸς ἐστηκώς, καὶ αὐτῷ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ ὑψη-

ac restituum vos eo unde vos abduxi.” haec ergo duo auxilia compendio sunt explicata; atque iuxta ea oracula evenerunt ipsis neque gravia adeo neque insperata. restat ut tertiam referamus calamitatem eorum, ac deinde de quarta dicamus, in qua hodieque sunt; demonstramusque aperte neminem vatum iis malorum vel mitigationem, nedum finem promisisse.

Quae ergo est tertia? in quam ab Antiocho Epiphane sunt coniecti. mortuo enim Alexandro Macedonum rege, eo qui Dario victo rerum summam ad se transtulerat, multi postea reges exstiterunt. ex quibus ortus etiam Antiochus ille longo post tempore templum combussit, sanctum adytum vastavit, sacrificia abolevit, Iudaeos subegit, eorumque rem publicam evertit. haec omnia exactissime, etiam dierum numero praecise annotato, Danielus praedixit, quando singula, qui, per quem et quo modo essent futura, quem finem, quam mutationem habitura. haec liquidius cognosces, si Danielicam visionem audias exponi. in qua vates per ambages nomine arietis Darium regem Persarum notat, hirci Graecorum Macedonumque regem Alexandrum, 4 cornuum reges qui ei successerunt; de quibus posterius cornu enatum est, Antiochus nimirum. verba eius sunt (cap. 8) “vidi divinitus apparentem visionem. ecce stabat aries cornibus elatis, quorum unum erat altero sublimius,

λὸν ἀνέβαιεν ἐπ' ἰσχυάτων. καὶ εἶδον τὸν κριὸν κεραιζόντα κατὰ
 Β θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται
 ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ
 ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐμεγαλύνθη." τὴν δύναμιν
 λέγει τὴν Περσικὴν, ἣ πῦσαν ἐπέδραμε τὴν γῆν. εἶτα περὶ τοῦ 5
 Μακεδόνοσ' Ἀλεξάνδρου διαλεγόμενός φησι "καὶ ἰδοὺ τράγος ἀγῶν
 ἤρχετο ἀπὸ Λιβὸς καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἦν
 ἀπτόμενος τῆς γῆς. καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ κέρασ ἐθεωρεῖτο ἀνὰ
 μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ." εἶτα λέγων τὴν πρὸς Δαρεῖον
 προσβολὴν καὶ συμβολὴν αὐτοῦ γενομένην καὶ τὴν κατὰ κράτος 10
 νίκην, "ἤλθε" φησὶν "ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα
 ἔχοντος, καὶ ἠγριώθη, καὶ ἔπαισε τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν
 C ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς
 αὐτοῦ." ἔπειτα δηγούμενος τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν καὶ τὴν
 τῶν τεσσάρων βασιλείων διαδοχὴν, ἐπάγει λέγων "καὶ ἐν τῷ ἰσχυ- 15
 σαι αὐτὸν συνετρίβη τὸ κέρασ τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη κέρατα τέσσαρα
 ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ."
 ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου βασιλείαν ἐλθόν, καὶ δεῖκνὺς
 ὅτι ἐξ ἐνὸς ἐκείνων τῶν τεσσάρων ἰστί, πάλιν φησὶ "καὶ ἐξῆλθεν
 ἐκ τοῦ ἐνὸς ἰσχυρόν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶσ πρὸς νότον καὶ 20
 πρὸς ἀνατολήν." καὶ σημαίνων ὅτι τὴν Ἰουδαϊκὴν πολιτείαν
 καθελεῖ, φάσκει "καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι,
 καὶ ἐγενήθη καὶ κατενωδῶθη αὐτό. καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται,

idque posteriore loco surgebat. vidique eum cornibus ictum edentem
 adversus mare, aquilonem et austram; neque ullum animal poterat eum
 subsistere, neque erat qui ab eo defenderet. itaque suo arbitrato age-
 bat ac magnificus erat." his verbis exprimitur regnum Persicum, cuius
 potentia orbem terrarum pervagata est. inde loquitur de Alexandro
 Macedone: "ecce autem hircus caprinus ingruerat a parte qua spirat
 Africus, super universam terram, neque tamen terram attingebat; con-
 spiciebaturque inter oculos eius cornu exstans." postea conflictum eius
 cum Dario ac victoriam de eo describens "venit" inquit "hircus iste
 usque ad cornutum illum arietem, et efferatus eum percussit, amboque
 eius cornua contrivit, neque erat qui vim eius ab ariete defenderet."
 inde Alexandri exitum depingens quattuorque regum successionem, haec
 infert "cum autem hircus magnam esset potentiam adeptus, magnum
 cornu eius frangitur, atque infra illud erumpunt alia quattuor cornua
 spectantia ad quattuor plagas mundi." porro ad Antiochi regnum per-
 veniens, illumque monstrans ex uno illorum quattuor cornuum exstitisse,
 rursum dicit "et exiit de uno illorum cornu validum, ingensque factum
 est versus meridiem et ortum." tum indicans ab eo Iudaicam rem pu-
 blicam abolitum iri, addit (cap. 11) "ille peccato sacrificium conturba-
 bit, contraque id rem prospere gessit, ac templum vastabitur, et loco

καὶ γενήσεται περὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία.” τοῦ γὰρ βωμοῦ καθαι-
 ρεθέντος καὶ τῶν ἁγίων καταπατιθέντων εἰδῶλον ἔστησεν ἔνδον, D
 καὶ θυσίαν ἐπετέλει τοῖς δαίμοσι παρανόμως. ὄθεν φησὶν “ἐρρίφη
 χαμίι ἢ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδῶθη.” εἶτα πάλιν ἐκ
 5 δευτέρου τὴν αὐτὴν βασιλείαν Ἀντιόχου ἐπιφανοῦς λέγων καὶ τὴν
 αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ἄλωσιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἱεροῦ, προστί-
 θησι καὶ τὸν χρόνον. ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασι-
 λείας, αὐθις πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου καὶ τὰ μεταξὺ πάντα διη-
 γησάμενος ὅσα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Σέλευκοι συρραγέντες ἀλλή-
 10 λους ἐποίησαν καὶ οἱ στρατηγοὶ τούτων ἐργάσαντο, τοὺς δόλους
 τὰς νίκας τὰς στρατείας τὰς μάχας τὰς ναυμαχίας τὰς πεζο- P 230
 μαχίας, προῖων εἰς Ἀντίοχον τελευτῆ πάλιν, καὶ φησὶ “βραχίονες
 ἕξ αὐτοῦ στήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἅγλασμα, καὶ μετα-
 στήσουσι τὸν ἐνδελεχισμόν,” τὰς συνήθειας λέγων θυσίας καὶ
 15 καθημερινάς, “καὶ δώσουσιν εἰς αὐτὸν βδέλυγμα, καὶ τοὺς ἀνο-
 μοῦντίας διαθήκη” τουτέστι τοὺς παραβαίνοντας τῶν Ἰουδαίων
 “ἀπύξουσιν ἐν ὀλισθήμασι μεθ’ ἑαυτῶν καὶ μεταστήσουσι, καὶ
 λαὸς γινώσκων τὸν θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι” τὰ ἐπὶ τῶν Μυκ-
 καβαίων λέγων καὶ τὰ ἐπὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου, “καὶ
 20 οἱ συνετοὶ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ. καὶ ἄσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ
 καὶ ἐν φλογὶ” τὸν ἐμπρησμόν τῆς πόλεως ἐξηγυόμενος πάλιν
 “καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν· καὶ ἐν τῷ ἄσθενῆ- B
 σαι αὐτοὺς βοηθήσονται βοήθειαν μικράν” ἐμφαίνων ὅτι μεταξὺ
 τῶν κακῶν ἐκείνων δυνήσονται ἀναπνεῦσαι καὶ ἀνευγεκῆν ἐκ τῶν

sacrificii erit flagitium.” nam Antiochus altari subverso sacrisque con-
 culcatis in templo simulacrum statuit, ac contra legem daemonibus sa-
 crificavit. ideo vates dicit “et humi prostrata est iustitia, contraque
 illam rem prospere gessit.” rursum deinde ipsum illud Antiochi Epi-
 phanis regnum Iudaeorumque cladem et excidium atque vastationem
 templi referens, tempus etiam commemorat. nam rursus initio petito
 ab Alexandri regno sub finem libri, eaque omnia persecutus oratione
 quae ab eo Ptolemaei et Seleni intestinis bellis congressi invicem fa-
 cturi essent eorumque ductores dolos victorias expeditiones navalia
 et terrestria praelia, progressus ad Antiochi usque regnum ita concludit
 “et brachia ex eo existent, quae sacrarium profanabunt, et iuge sacri-
 ficium abolebunt atque pollutent, et eos qui testamentum violant (hoc
 est, Iudaeos a lege deficientes) abducent in lubricitatibus suis atque
 transferent; superabitque eos populus qui deum cognoscit (Maccabaeos
 innuit et res a Iuda Simone ac Ioanne gestas), ac prudentes de populo
 multa intelligunt. atterentur autem caedibus et incendiis (incendium
 urbis rursus designat) et servitute ac direptionibus. atque in suis an-
 gustiis medicum eis feretur auxilium (indicans eos inter sua mala respi-

κατεληφθέντων αὐτοὺς δεινῶν, “καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλοσθήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν συνόντων ἀσθενήσουσι” δεικνὺς ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐστώτων πεισοῦνται. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν δι’ ἣν συνεχώρησεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν τοσοῦτοις κακοῖς γίνεσθαι. τίς δὲ αὕτη; “τοῦ πυρῶσαι” φησὶν “ἐν αὐτοῖς καὶ τοῦ 5 ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἐκλευκᾶναι ἕως καιροῦ πέρασ.” ταῦτα γὰρ φησιν ὁ Θεὸς συνεχώρησεν ὥστε αὐτοὺς ἐκκαθᾶραι καὶ δεῖξαι τοὺς ἐν αὐτοῖς δοκίμους. εἶτα διηγούμενος αὐτοῦ ἐκείνου τὴν δύναμιν

C ἔφη “καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται.” καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάβημον αὐτοῦ γνώμην 10 λέγων προσέθηκεν ὅτι ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν Θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα καὶ κατευθυνεῖ μέχρι συντελεσθῆναι τὴν ὀργὴν, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς οὐκείας γνώμης ἀλλὰ διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως ἐκείνος ἐκράτει καὶ ἴσχυεν. εἰπὼν οὖν δι’ ἐτέρων πλειόνων ὅσα κακὰ ἐργύσεται τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Πα- 15 λαιστίνην, καὶ πῶς ἐπαγγέλλεται καὶ τίνος καλοῦντος καὶ ποίας αἰτίας καταναγκαζούσης, λέγει λοιπὸν καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων τούτων, καὶ ὅτι δίκην δόντες οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τούτων ἁπάντων τεύξονται τινος ἀντιλήψεως, ἀγγέλου πεμφθέντος εἰς τὴν

D ἐκείνων βοήθειαν. “ἐν τῷ καιρῷ” γὰρ φησιν “ἐκείνῳ ἀναστήσει- 20 ται Μιχαὴλ ὁ μέγας ἄρχων, ὁ ἐφροσυνῶς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως ὅλος οὐ γέγονεν ἄρ’ οὐ γέγνηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται λαὸς πολλὸς ὁ γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ,”

rare posse et ex iis aliquatenus emergere). et accedent iis multi in lubricitatibus, multique prudentium deficient,” innuens etiam eorum qui stabant multos lapsuros. deinde etiam causam refert cur deus eos passus sit in tantas calamitates devenire: “ut” inquit “eos igne exploraret ac probaret et usque ad definitum tempus purgaret.” hoc indicat deum ista fieri siviisse, uti eos expurgaret, et qui inter eos probi essent ostenderet. deinde eiusdem Antiochi potentiam demonstrans ait “agetque pro libito suo, exaltabitur, et fiet magnificus” impietatem quoque eius expressit: “superbe” inquit “deo deorum obloquetur; et rebus secundis utetur, dum irae finis fiat,” ostendens Antiochum non a se ipso, sed propter dei iram adversus Iudaeos conceptam tantum potentiae adepturum. inde pluribus verbis complexus quae in mala Aegypto Palaestinaeque iniuncturas, quomodo rediturus, quo vocante et qua necessitate urgente, tandem etiam mutationem istarum rerum exponit. et quod Iudaei istis omnibus cladibus puniti tandem auxilium consequentur, misse ad eos tutandos angelo. “eo” inquit “tempore exsurget Michaelus magnus princeps, patronus populi tui. ad eum usque diem calamitatis tempus erit, quae tanta ingruet quanta ab omni hominum memoria nulla fuit. eo autem die magna servabitur multitudo, scripta in libro,” id

τουτέστιν οἱ σωτηρίας ὄντες ἄξιοι. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον οὕτω καὶ
 νῦν ἀποδέδεικται. τί δὴ τοῦτό ἐστιν; ὅτι καὶ χρόνους ὥρισεν ἐν
 τοῖς κακοῖς τούτοις, ὡσπερ ἐκεῖ ἔτη τετρακάσια καὶ μετὰ ταῦτα
 ἑβδομήκοντα. ἴδωμεν τοίνυν καὶ ἐνταῦθα εἶ τινα χρόνον ὀρίζει.
 5 ποῦ δὴ τοῦτο ἐστὶν ἰδρεῖν; ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα λεχθησομένοις.
 ἐπειδὴ γὰρ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἤκουσε κακὰ, τὸν ἐμπρησιμὸν
 τῆς πόλεως, τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νόμου, τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπι- P 231
 θυμεῖ λοιπὸν τὸ τέλος αὐτῶν μαθεῖν, καὶ εἴ τις ἔσται τῶν συμ-
 φροῶν τούτων μεταβολή. καὶ διερωτῶν ἔλεγεν οὕτως “κόριε, τί
 10 τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπε· δεῦρο Δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι
 εἰσὶν οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας,” τὸ ἀσαφές τῶν εἰρημένων αἰ-
 ριτιτόμενος. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγχωρήσεως τῶν κακῶν·
 “ἕως ἂν ἐκλεγῶσι καὶ ἐκλεσκανθῶσι καὶ πυρωθῶσι πολλοί, καὶ
 ἀνομησοῦσιν ἄνομοι, καὶ οὐ σνήσοῦσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ νοή-
 15 μονες νοήσωσιν.” εἶτα τὸν καιρὸν προλέγων ὅσον μέλλει κατέχειν
 αὐτοῦς τὰ δεινὰ, φησὶν “ἀπὸ καιροῦ παραλλάξιως ἐνδελειχμοῦ.”
 ἐνδελειχσμός δὲ ἐκαλεῖτο ἡ καθημερινὴ θυσία· τὸ γὰρ ἐνδελείξες
 τὸ πυκνὸν καὶ συνεχές ἐστιν. Ἔθος γὰρ ἦν τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἐν B
 πρῶτῷ καὶ ἐν ἐσπέρῃ καὶ καθ’ ἐκάστην ἡμέραν τῷ θεῷ θύειν, καὶ
 20 διὰ τοῦτο ἡ θυσία ἐκείνη ἐνδελειχσμός ἐλέγετο. “καὶ ἤλλαξε.”
 διὰ τοῦτο φησὶν ὁ ἄγγελος ὅτι ἀπὸ καιροῦ τῆς ἀλλάξεως τοῦ ἐν-
 δελειχμοῦ, τουτέστιν ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς θυσίας, εἰσὶ δὲ
 ἡμέραι αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἔτη τρία ἡμισυ. εἶτα δηλών ὅτι καὶ
 λύσις τῶν κακῶν τούτων ἔσται καὶ ἀπαλλαγὴ, ἐπήγαγε “μακά-

est, ii qui salute digni sunt. sed quod praecipue quaerebatur, nondum
 demonstravimus, nimirum tempus malorum istorum. nam sicut primae
 calamitatis 400 annos definivit deus, secundae 70, ita videamus an hic
 quoque certum tempus statuatur. id ergo invenimus in iis verbis quae
 apud vatem sequuntur. postquam Danielus inanimavit de calamitatibus
 istis multis atque magnis, de incendio urbis, legis abrogatione et ser-
 vitude populi, cupit tandem eorum finem cognoscere, et si qua sit fu-
 tura istorum malorum mutatio. itaque sic interrogat (cap. 12) “do-
 mine, quis horum erit finis?” et respondetur “vade Daniels, quia ser-
 mones isti usque ad exitum temporis obsignati sunt.” ita obscuritas
 dictorum ianuitur. additurque causa cur permissum sit ea mala inci-
 dere: “donec” inquit “eligantur atque igne perpurgantur multi, et impii
 impie agent, neque sapient scedesti, prudentes autem sapient,” inde
 tempus nominat, quamdiu mala ista essent Iudaeos pressura. “ab eo”
 inquit “tempore, quo sacrificium iuge mutatum fuerit.” iuge seu assi-
 dum sacrificium vocatur quotidianum: quotidie enim Iudaei mane ac
 vesperi solebant deo rem sacram facere. ab eius ergo mutatione, hoc
 est ab eius abolitione, dies sunt 1290, nimirum anni 3 s. deinde ma-
 lorum istorum finem fore infert: “beatus qui perfert et sustinet usque

ριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ,ατλέ',” ταῖς ἀσὸ' μὲ προθελίς, ἐπειδὴ ἐν μηνὶ καὶ ἡμισυ μηνὸς τὴν συμβολὴν συνέβη γενέσθαι, ἐν ᾗ γέγονε καθαρὰ ἡ νίκη καὶ ἡ παντελής τῶν ἐπικει-
C μένων κακῶν ἀπαλλαγὴ. εἰπὼν γάρ “μακάριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ,ατλέ'” τὴν ἀπαλλαγὴν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ὅχι ἀπλῶς εἶπεν “ὁ φθάσας.” ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀσεβησάντων εἶδον τὴν μεταβολήν, οὐκ ἐκείνους μακαρίζει, ἀλλὰ τοὺς ἐν τοῖς καιροῖς τῶν κακῶν ὑπομείναντας καὶ μὴ προδόντας τὴν εὐσέβειαν καὶ τῆς ἀνέσεως τυχόντας. ἄρα τι τούτων σαφέστερον γένοιτ' ἄν;

10

“Ἔρα δὲ λοιπὸν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἐλθεῖν καὶ τὴν παροῦσαν αἰχμαλωσίαν καὶ δουλείαν, δι' ἣν καὶ πάντα κεκινήκαμεν ταῦτα. ὅτι μὲν οὖν αἱ τρεῖς προαναηγορεύθησαν αἰχμαλωσίαι, ἡ μὲν ἔτη ἔχουσα ὕ, ἡ δὲ ὀ, ἡ δὲ τρία ἡμισυ, ἱκανῶς ἐντεῦθεν ἡμῖν, ὡς
D οἶόν τε, ἀποδέδεικται. φέρε δὲ λοιπὸν καὶ περὶ ταύτης εἰπωμεν. 15 ὅτι γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐσχάτης τετάρτης καὶ τελευταίας προαναφώρησεν ὁ προφήτης οὗτος, αὐτὸν παρεξομεν τὸν Ἰωσήπον μάρτυρα, τὸν τὰ ἐκείνων φρονοῦντα. ἐπειδὴ γὰρ εἶπε τὰ περὶ τῆς Ἀντιόχου αἰχμαλωσίας καὶ μάρτυρα τὸν προφήτην παρήγαγεν, ἐπάγει καὶ περὶ ταύτης, καὶ φησὶ “τὸν αὐτόν γέ τοι τρόπον Δανιὴλ καὶ περὶ 20 τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται.” σὺ δὲ μοι σκόπει τὸ φιλάλληλις τοῦ ἀνδρός, ὅς εἰ καὶ Ἰουδαῖος ἦν, ἀλλ' οὐκ

15 αὐτῆς] τῆς τετάρτης margo P

ad dies 1835,” addens prioribus dies 45: nam mense toto et dimidio exacto pugna est commissa solidaque victoria parta et omnibus malis prorsus liberati Iudaei. dicens enim “beatus qui perfert et sustinet dies 1835” liberationem a malis declaravit. neque simpliciter eum vocat beatum qui ad eum usque diem pertigerit. nam multi etiam impii mutationem istam viderunt; neque tamen eos felices dicit, sed eos tantum qui in istis calamitatibus patientia usi pietatem non proderunt, atque tunc sublevati sunt. hisne aliquid evidentiis dici potest?

Tempus ergo est ut ad institutum revertamur, cuius gratia haec adduximus, et de ultimo Iudaeorum exsilio dicamus. satis enim perspicue demonstravimus trium priorum calamitatum tempora expresse praedicta fuisse, annorum 400, annorum 70, annorum 3 s. dicamus ergo etiam de quarta: nam de hac etiam quarta atque postrema Danielum vaticinatum, vel Iosephum, hominem ab ipsorum partibus, testem citare licet. cum enim de excidio Antiochico locutus Danieli testimonio sua confirmasset, de quarto sic infert “eodem modo Danielus etiam de Romanorum imperio vaticinatus est, Hierosolymam ab iis vastatum templumque eversum iri.” ac mihi veritatis studium in eo viro considera,

ἤνεσχετο ζηλώσαι τὴν Ἰουδαϊκὴν φιλονεικίαν τε καὶ ψευδηγορίαν.
 εἰπὼν γὰρ ὅτι ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς κατα-
 λυθήσεται, ἔγραψεν, ὅτι δὲ στήσεται πάλιν τὰ τῆς ἐρημώσεως P 232
 οὐκέτι προσέθηκιν, ἐπειδὴ μηδὲ τὸν προφήτην εἶρε τοιοῦτόν τι
 5 προσθέντα. πῶς τοίνυν εἶπε Δανιὴλ ὅτι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται;
 ἄκουσον. ἐπειδὴ γὰρ τὴν προσευχὴν ἐκείνην τὴν ἐν σάκκῳ καὶ
 σποδῷ ἐποιήσατο, ἦλθε Γαβριὴλ πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶν “ἐβδο-
 μήκοντα ἐβδομάδες συνετεμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν
 πόλιν τὴν ἁγίαν.” ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα χρόνος εἴρηται οὐ τῆς αἰχμα-
 10 λωσίας, ἀλλὰ μεθ’ ὅσον χρόνον ἔμελλεν ἡ αἰχμαλωσία ἀπαντή-
 σισθαι. εἶτα πάλιν φησὶν ἀκριβέστερον “καὶ γνώση καὶ συνήσεις
 ἀπὸ ἑξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερουσα-
 λὴμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἐβδομάδας ζ’ καὶ ἐβδομάδας ἕξβ’.” B
 ἐνταῦθά μοι νονεχῶς πρόσεχε· τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθά ἐστὶ τὸ ζη-
 15 τούμενον. ἐβδομάδες οὖν ζ’ καὶ ἐβδομάδες ἕξβ’ νηγ’ ἔτη εἰσίν.
 ἐβδομάδας γὰρ οὐχ ἡμερῶν ἐνταῦθα λέγει, οὐδὲ μηνῶν, ἀλλ’
 ἐβδομάδας ἐνιαυτῶν. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντιόχον τὸν ἐπιφανῆ
 καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσὶ τεσθ’. εἶτα διδάσκων ἡμῶς
 πύθιν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου ἀλλ’
 20 ἀπὸ ἑξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηῆσαι Ἱερου-
 σουλὴμ. οὐκ ἐπὶ Κύρῳ δὲ οἰκοδομήθη, ἀλλ’ ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου
 τοῦ μακροχειροῦ. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης,
 εἶτα οἱ Μάγοι, καὶ μετ’ ἐκείνους Δαρείος Ὑστάσπου, μεθ’ ὃν C
 Ἐξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακροχειρ

qui tametsi Iudaicus erat, Iudaicam tamen contendendi et mentiendi libi-
 dinem imitari noluit. cum enim excidium urbis et templi scripsisset,
 non addit quando ei calamitati finis sit futurus, quia ipsum quoque va-
 tem nihil tale addidisse videbat. audi vero ubi Danielus vastationem
 templi praedixerit. postquam sacco indutus et cinere conspersus deum
 deprecatus fuit, venit ad eum Gabrielus, ac dicit: 70 septimanae deci-
 duntur populo tuo, et urbi sanctae. ecce tempus quo non ipsius cala-
 mitatis mora, sed quando easet futura ea designatur. mox expressius
 ait “cognosces atque intelliges, ab exitu sermonis, cum decretum fiet de
 instauranda Hierosolyma, usque ad imperium uncti, erunt septimanae 7
 et septimanae 62.” atque hic mihi diligenter animum adverte: hic enim
 est id quod quaeritur. septimanae 7 et aliae 62 annos redigunt 483:
 non enim dierum, non mensium, sed annorum septimanae intelliguntur.
 iam a Cyro usque ad Antiochum Epiphanem et urbem ab eo captam
 anni sunt 394. docet porro nos, a quo initio anni sint numerandi: non
 a die reditus, sed a publicatione decreti de instauranda urbe. atqui
 non Cyro sed Artaxerxe demum Longimano regnante ea est refecta.
 nam a reditu Iudaeorum supervenit Cambyses, deinde Magi, post eos
 Darius Hystaspis filius, inde Xerxes Darii filius et Artabanus, tandem

ἔβασιλευσε τῆς Περσίδος· ἐν τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησεν, ἕπερ ὁ Ἑσδρας ἀκριβῶς
 ἡμῖν διηγῆσατο. ἂν τοίνυν ἐντεῦθεν τετρακόσιαι ὀδοθήκοντα τρία
 θῶμεν ἔτη, ἤξομεν πάντως ἐπὶ τὴν κατασκαφὴν ταύτης, ὡς καὶ
 Ἰώσηπος αὐτῆς μαρτυρεῖ λέγων "τὴν δὲ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ 5
 ἐρήμωσιν συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιὴλ προφητείαν, πρὸ ὅ
 καὶ ἡ γενομένην ἐτιῶν." διὰ τοῦτο φησιν, οἰκοδομηθήσεται πλα-
 τεῖα καὶ περὶτειχος. ἐπειδὴν οὖν ἀναστῆ καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολάβῃ
 σχῆμα, ἀπ' ἐκείνου τὰς ὀ ἑβδομάδας ἀριθμεῖ. μετὰ δὲ τὰς
 D ἑβδομάδας ἔξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν 10
 αὐτῷ, καθὼς προεῖρηται. μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ
 Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστάτες οἱ Ἰουδαῖοι
 ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν πολιτείαν ἐκανελεῖν οἱ μάταιοι θεο-
 μαχοῦντες. χειρωσάμενος δὴ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν
 πᾶσαν καταστρέψας καὶ τὰ λείψανα ἀφανίσας πάντα, καὶ μετὰ 15
 ταῦτα αὐτὴν ἀνεγείρας, Αἰλίαν αὐτὴν προσηγόρευσε κατὰ τὴν
 αὐτοῦ ἐπωνυμίαν. ὅθεν ὁ Χριστὸς μετὰ Ἀντιοχον τὸν ἐπιφανῆ
 παραγενόμενος, καὶ προαναφωνῶν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι αἰχμα-
 λωσίαν, καὶ δεικνὺς ὅτι ὁ Δανιὴλ περὶ αὐτῆς προεῖπε, φησὶν
 P 233 "ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ἔρηθ' ἐν διὰ Δανιὴλ 20
 προφήτου, ἔστω ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω." ἐπειδὴ
 γὰρ ἄπαν εἶδωλον καὶ πῦν ἐκτύπωμα ἀνθρώπου βδέλυγμα παρὰ
 τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαλεῖτο, ἀνιγματωδῶς ἐμφαίνων τὸν ἀνδριάντα
 ἐκεῖνον, ὁμοῦ καὶ πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἔσται ἡ αἰχμαλωσία προανήγ-

Artaxerxes Longimanus regno Persico est potitus. eius regni anno vi-
 gesimo Neemias profectus urbem reparavit; quod Esdras nobis accurate
 narrat. inde si numeremus annos 483, prorsus ad excidium eius per-
 tingemus. sicut rursus his verbis testatur Iosephus: urbis autem et
 templi vastationem secundum Danielicum oraculum evenire contigit ante
 annos 408. propterea inquit, aedificabitur platea et murus. cum ergo
 refecta fuerit urbs suamque formam receperit, tunc incipe numerare 70
 septimanas; quibus finitis, delebitur unctio et cessabit iudicium, uti
 prius diximus. enimvero post excidium urbis, quod Vespasiano et Tito
 imperantibus fuit, Adriano imperante Iudaei collecti irrito contra deum
 conatu aggressi sunt rem publicam pristinam instaurare. sed Adrianus
 eos armis domuit, urbemque funditus evertit, et reliquias eius omnes
 abolevit; aliamque inde ibi urbem condens de suo nomine Aeliam dixit.
 itaque Christus post Antiochi tempora exhibitus et futurum excidium
 praedicans, ostendensque de eo Danielum esse vaticinatum, ait "cum
 videbitis abominandum vastitatis signum, de quo Danielus vates locutus
 est, stare in loco sancto, qui legit, animum advertat." quia enim omne
 simulacrum et effigies humana a Iudaeis abominatio dicitur, per amba-
 ges illam statuam innuens, simul et quando et a quo urbs esset excin-

γειεν. ὅτι δὲ περὶ τῶν Ῥωμαίων εἴρηται ταῦτα, καὶ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, καθὼς προέφημεν. τίς οὖν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπὸν λόγος; ὅταν τὰς μὲν αἰχμαλωσίαις οἱ προφήται φαίνωνται μετὰ διωρισμένων χρόνων εἰπόντες, ταύτη δὲ μηδένα χρόνον ὄρισαντες, 5 ἀλλὰ τὸνναντίον εἰπόντες ὅτι μέχρι συντελείας ἔσται ἡ ἐρήμωσις. B ὅτι μὲν εἰ τέλος ἡ παροῦσα ἔμελλε δουλεία λήψεσθαι, καὶ τοῦτο ἂν προεῖπον οἱ προφῆται καὶ οὐκ ἐσίγησαν, ἱκανῶς ἀπεδειξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίας ὑπάσας μετὰ προφρησεως δεξάντες ἐπενεχθείσας αὐτοῖς· ἐκάστης γὰρ τούτων καὶ τρόπους καὶ χρόνους προανακη- 10 ρυθθέντας διὰ τῶν θείων γραφῶν ἀπεδειξαμεν. τῇ παρούσῃ δὲ σόδεις προφήτης ἔωρε χρόνον, ἀλλ' ὅτι μὲν ἤξει καὶ ἐρημώσει πάντα καὶ μεταστήσει τὴν πολιτείαν, καὶ μετὰ πόσον χρόνον τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου συμβήσεται, προεῖπεν ὁ Δανιήλ, ὅτι δὲ τέλος ἔξει καὶ στήσεται πῶς τὰ κακὰ ταῦτα, οὗτ' ἐκεῖνος ἐδήλω- 15 σεν οὗτ' ἄλλος τις προφήτης, ἀλλὰ καὶ τὸνναντίον, ὡς εἴρηται, προεῖπον ὅτι ἕως συντελείας καθ' ἑξῆς αὐτοῦς ἡ ταλαιπωρία αὕτη. C καὶ μάλα εἰκότως· καὶ γὰρ μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις ὁ τοσοῦτος διαγενόμενος χρόνος καὶ οὗτε ἴχνος οὗτε προοίμιον χρηστῆς μεταβολῆς ἐνδειξάμενος, καὶ ταῦτα πολλάκις ἐπιχειρησάντων αὐτῶν 20 ἀναστήσῃαι τὸν ναόν, ἐπὶ Ἀδριανῷ καὶ Κωνσταντίνῳ καὶ Ἰουλιανῷ, καὶ διακωλυθέντων πρῶτον μὲν ὑπὸ στρατιωτῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παραβάτου πυρὸς τῶν θεμελίων ἐκηθῆσαντος καὶ κατασχόντος αὐτοῦς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας τε καὶ παραβύσεως.

denda monstravit. atque id de Romanis esse dictum, etiam Iosephi testimonio docuimus. quid ergo Iudaeis superest quod dicant? quando vates calamitatum simul tempora praedicientes definita, huius nullum terminum constituerunt, sed contra vastitatem eam usque ad finem mundi duraturam pronuntiaverunt. satisque est a nobis demonstratum, si quidem finis esset futurus huic ultimo exsilio, vates divinos eum fuisse praedicturos et nequaquam silentio praeterituros. quippe superiores miseras omnes cum ita praedixerint ut simul spatium quod duraturae essent definirent, modosque et tempora exprimerent, sicuti ex Scriptura docuimus, huic ultimae nemo eorum tempus constituit. id quidem urbis et rei publicae fore excidium, addito quot annos post reditum ex Babylone id eventurum esset, vaticinatus est Danielus: finem autem istis malis aliquem fore neque ille neque quisquam omnino vatum praedixit: imo, uti diximus, contrarium pronuntiaverunt, usque ad finem mundi in istis miseriis futuros Iudaeos. idque admodum consentaneum fuit; et tantum ab illo excidio temporis elapsam iis testimonium perhibet, quo toto ne vestigium quidem ullum aut principium bonae mutationis sese ostendit. et quidem Iudaei saepe conati templum reficere sub Adriano Constantino et Iuliano, prohibiti sunt, primum quidem a militibus, sub Iuliano autem igni ex fundamentis erumpente eorumque intempestivum atque impium conatum avertente. dicant vero nobis quidnam causae

ὕθεν τοίνυν λεγέτωσαν ἡμῖν, τίνος ἕνεκα ἐν Αἰγύπτῳ μὲν τοσοῦτον
 διατρίψαντες χρόνον ἐν κακουχίᾳ ἑλέους ἔτυχον, καὶ εἰς Βαβυ-
 D λῶνα πάλιν ἀπενεχθέντες ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, καὶ ὑπ' Ἀντιό-
 χου τοσαῦτα κακὰ παθόντες αὐθις πρὸς τὸ πρότερον ἐπανῆλθον
 ἀξίωμα, νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται, ἀλλὰ πεντακοσίων ἑτῶν, 5
 νῦν δὲ χιλίων ἕξ ἑκείνου διελθόντων οὐδὲ αἰνιγμα τοιαύτης μετα-
 βολῆς ὑρῶμεν φαινόμενον οἷον τὸ πρότερον. εἰ δὲ τὰς ἀμαρτίας
 αὐτῶν προβάλοιντο, καὶ εἴποιεν, ἐπεὶ ἡμάρτομεν τῷ Θεῷ, διὰ
 τοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν τὴν οἰκείαν χώραν, πάλιν δ' ἂν εἰκό-
 τως αὐτοὺς ἐρήσομαι· διὰ τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν, ὧ' Ἰουδαῖοι, ἕξω 10
 τῆς Ἱερουσαλήμ διατρίβετε χρόνον τοσοῦτον; καὶ τί τὸ καινὸν καὶ
 P 234 παρὰδύξον; μὴ γὰρ νῦν ἐν ἀμαρτίαις ζητεῖτε μόνον, παρὰ δὲ τὴν
 ἀρχὴν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κατορθώμασιν; οὐκ ἄνωθεν καὶ ἕξ
 ἀρχῆς συνανετράφητε παρανομίαις; οὐχὶ τῆς θαλάσσης σχιζομέ-
 νης καὶ τῶν πετρῶν ῥηγνυμένων καὶ τοσοῦτων θαυμάτων γινομέ- 15
 νων περὶ τῆς ἐρήμου προσεκνήσατε μόσχῳ; οὐ τὸν Μωϋσέα λί-
 θοις βάλλοντες καὶ ἑτέροις μυριοῖς τρόποις ἀτελεῖν ἐπεχειρήσατε
 πολλύκις, καὶ τὸν Θεὸν παρωργίζετε βλασφημοῦντες; οὐ τῷ
 Βεελφεγῶρ ἐτελέσθητε; οὐ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας
 ἐθύσατε τοῖς δαιμονίοις καὶ τοὺς ἄλλοτρίους Θεοὺς ἐθεραπεύσατε; 20
 οὐ πᾶν εἶδος ἀμαρτίας καὶ κακίας ἐπεδείξασθε; πῶς οὖν ὑμᾶς
 B οὐκ ἀπεστράφη τότε ὁ Θεός, ἀλλὰ μετὰ τὰς παιδοκτονίας καὶ τὰς
 εἰδωλολατρίας, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύνην, καὶ προφήτας
 ἀφῆκε παρ' ὑμῖν εἶναι διαφόρους, καὶ σημεῖα εἰργάζοντο καὶ θαύ-

sit, quod et in Aegypto tantum tempus in magnis miseriis versatos
 deus miseratus est, et in Babylonem captivi abducti inde in patriam
 reducti sunt, et tot malis ab Antiocho affecti tamen pristinam recupe-
 rarunt dignitatem, nunc autem tale nihil fit, sed 500, imo 1000 iam
 exactis ab excidio annis ne speciem quidem ullam priorum mutationum
 videmus? quodsi peccata sua causentur, dicantque ideo sibi patriam
 non reddi, quia delictis suis deum offenderint, haud abs re fuerit ita
 eos rogare. propter peccata vestra, o Iudaei, tanto tempore Hieroso-
 lyma extorres degitis? quid hoc novi et inauditi est? scilicet anti-
 quitus iuste vixistis et officii rationes tenuistis, ac non iam inde ab
 initio innumera inter delicta vitam egistis? nonne cum et mare scandi
 et saxa rumpi totque alia miracula vidissetis in solitudine, tamen vitu-
 lum adoravistis? nonne Mosen lapidibus obruere multisque aliis modis
 interficere saepenumero aggressi estis? nonne deum impiis dictis irri-
 tastis? nonne Beelphegori initiati estis? nonne filios et filias vestras
 daemonibus immolastis? nonne alienos deos coluistis? nonne omne
 flagitiorum ac malitiae genus exercuistis? qui fit ergo quod tunc deus
 vos non est aversatus, sed post infanticidia vestra, post impios dea-
 strorum cultus, post extremam ingratitude cum vates vobis misit va-

ματα παράδοξα; τίνος οὖν ἔνεκεν πάλαι μὲν ἀσεβοῦντες καὶ μυρία διαπραττόμενοι δεινὰ τοσαύτης εὐνοίας ἀπηλαύσατε παρὰ Θεοῦ καὶ προστασίας καὶ προμηθείας, νῦν δὲ οὔτε εἰδωλολατροῦντες οὔτε παιδοκτονοῦντες ἐν αἰχμάλωσίᾳ καὶ ταλαιπωρίᾳ διάγετε; μὴ 5 γὰρ ἕτερος ἦν Θεὸς τότε καὶ ἕτερος νῦν; οὐκ αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἐκεῖνα οἰκονομῶν καὶ ταῦτα νῦν ἐργαζόμενος; διὰ τί, ὅτε μελίζω μὲν ἦν τὰ ἁμαρτήματα, πολλὴ δόξα ὑμῖν ἦν παρὰ Θεοῦ, ὅτε δὲ ἐλάττονα πλημμελεῖτε νῦν, παντελῶς ὑμᾶς ἀπεστράφη καὶ ἀτιμία C παρέδωκεν ἀπεράντῳ; ἀλλὰ κἄν ὑμεῖς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκρά- 10 ζονται. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τοῦ δεσπότου τὰς χεῖρας ἐξετέλιε, διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὑμῖν διόρθωσις οὐδὲ συγγνώμη λοιπὸν οὐδὲ ἀπολογία. τότε μὲν γὰρ εἰς δούλους ἦν τὰ τολμώμενα, νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ σαφῶς ἀπεκρύνετε διὰ τῆς εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην Χριστὸν μανίας. ὅθεν καὶ μειζόνως κολάζεσθε, καὶ 15 οὐδ' οὕτως ἀπέχεσθε τῆς πατρικῆς ἐμβροντησίας τε καὶ λύσσης, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. εἰ γοῦν πλάνος ἦν ὁ Χριστός, ὡς φατέ, καὶ παράνομος, ἐχρῆν μᾶλλον ὑμᾶς εὐδο- D κιμῆσαι, ὅτι αὐτὸν ἀπεκτείνετε. εἰ γὰρ Φινεὲς ἕνα τινὰ παρα- νομοῦντα ἀνελὼν ὀλόκληρον τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους ὀργὴν κατέπυ- 20 σεν (ἔσθη γὰρ Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην), πολλῷ μᾶλλον ἐφ' ὑμῶν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, εἴ γε παράνομος ἦν ὁ ὕφ' ὑμῶν σταυρωθεὶς.

rios, tum miracula et prodigia inusitata edidit? cur olim tanta impietate obstricti et tot flagitiis ac sceleribus cooperti deum ita benevolum propitium atque tutorem habuistis, nunc autem neque impio cultu neque infantium caede eum irritantes in servitute et miseriis vitam degitis? nisi fortassis alius nunc est quam quondam deus, neque idem et illa et haec egit. alioqui cur vos tanto in pretio habuisset, cum graviora committeretis peccata, nunc vero cum minus delinquitis, omnino aversatus infinitae ignominiae exponeret? at enim vobis tacentibus vel lapides vociferabuntur. ex quo enim manus domino intulistis, porro neque correctio vobis reliqua est neque venia neque defensionis locus est. nam priores vestrae iniuriae in servos erant profectae a vobis: Christo autem per insaniam necando priora vestra scelera novi magnitudine obliterastis. ea de causa nunc gravioribus suppliciis afficimini. et tamen ne sic quidem maiorum vestrorum vaecordiam atque rabiem deponitis, sed etiamnum Christum impostorem atque legis violatorem appellatis. qui si talis fuisset qualem vos dicitis, propter necem ei illatam vos maiori etiam quam ante in existimatione esse conveniebat. si enim Phinees uno legis violatore trucidato iram dei, quae contra totum exarserat populum, placavit (stabat enim, ait scriptura, Phinees, et placabat deum, ac desiit occidio, eaque res illi iustitiae loco imputata est), quanto magis vobiscum ita agi debuit, si quidem is quem in cru-

καὶ πόθεν δῆλον, φησίν, ὅτι τέλειον ἀπειστράφη ἑμῶς ὁ θεός; τῶν πραγμάτων αὐτῶν βοώντων καὶ σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφιέντων φωνῆν διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, διὰ τῆς ἐρημώσεως τοῦ νουῦ, διὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἀλλ' ἄνθρωποι, P 235 φησίν, ἐπήγαγον, οὗχ ὁ θεός. εἰ γοῦν ἀνθρώπων ἔργα ταῦτα 5 καὶ οὐχὶ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ, ἔδει μέχρι τῆς ἀλώσεως τὰ ὑμέτερα στήναι καὶ μὴ περαιτέρω προελθεῖν ὑμῖν τὴν ἀτιμίαν καὶ κάκωσιν. πλὴν ἔστω κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον, ὅτι τὰ τελεῖα κατέστρεψαν ἄνθρωποι καὶ τὴν πόλιν καθείλον καὶ τὸν βωμὸν ἀνέστρεψαν. μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄνθρωποι κατέπαυσαν; μὴ καὶ τὴν τοῦ 10 πνεύματος χάριν καὶ τᾶλλα τὰ σεμνὰ τὰ παρ' ὑμῖν αὐτὰ κατέλυσαν, οἷον τὸ φωνῆν ἐκ τοῦ ἰλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ χρισματι γενομένην ἐνέργειαν, τὴν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ ἱερέως δῆλωσιν; καὶ γὰρ ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία οὐχὶ κάτωθεν εἶχε τὰς ἀρχὰς B ἀπάσους, ἀλλὰ τὰς πλείους καὶ σεμνοτέρας ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρα- 15 νῶν. οἷον τί λέγω; θυσίας γίνεσθαι συγχωρήσας, ὃ μὲν βωμὸς ἦν κάτω καὶ τὰ ξύλα καὶ ἡ μύχαιρα καὶ ὁ ἱερεύς, τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῖς ἐκείνοις ἵεναι καὶ διαπαντὶ τὰς θυσίας ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν εἶχεν· οὐ γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὸν νυδὸν εἰσῆγε πῦρ, ἀλλὰ φλόξ ἄνωθεν κατενεχθεῖσα τὴν ἐπὶ τῆς διακονίας ἐπλή- 20 ρου θυσίαν. πάλιν εἴ ποτε ἔδει τιμαθεῖν, ἀναμέσον τῶν Χερουβιμ καὶ τοῦ ἰλαστηρίου φωνή τις ἐφέρετο καὶ τὰ μέλλοντα προέλεγεν. ὡσαύτως ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀρχιερέως, ὅπερ ἐκάλουν δῆλωσιν, ἐγένετό τις ἔλλαμψις, καὶ τὰ

com egistis legis erat violator? audes tamen adhuc quaerere unde constet deum vos omnino aversari, cum quidem res ipsa clamet, et vocem tubae clariorem edat urbis excidium, templi vastatio, et reliqua omnia. ab hominibus, aiunt, non a deo ista sibi mala imposita. quodsi non ira dei sed homines horum essent malorum auctores, utique excidium ea finisset, neque ultra ignominiae atque miseriae ventum esset. verum esto ita uti dicitis, ac muros urbem et altare deiecerint homines. num et homines hominum vi existere cessaverunt? num homines gratiam spiritus aliaque apud vos magnifica abolerunt? cuius generis est, quod nunc neque, ut quondam, vox a propitiatorio effertur, neque sua aunctioni constat efficacitas, neque lapis sacerdotis docet. nam Iudaica religio sua principia non omnia de rebus terrestribus habebat, sed pleraque et praecipua caelitus. exempli causa sacrificia deus praescripserat; atque ara quidem, ligna cultor et sacerdos terrena erant, ignis autem qui in adyto arsurus et sacrificium consumpturus erat, caelitus habebat ortum: non enim homo ignem templo inferebat, sed flamma de caelo lata sacrificium perficiebat. item si qua de re certiores fieri cuperent, inter Cherubimos et propitiatorium vox quaedam edebatur futura praedicens. eodem modo de lapide qui supra pectus sacerdotis summi pendebat, fulgor exhibat qui futura detegeret; unde ei nomen

μέλλοντα προεσημαινεν. ὁμοίως ἦνίκα χρίσθαι ἔδει τινά, πνεύ-
 ματος ἐφίπτατο χάρις καὶ τὸ ἔλαιον ἀνεπήδα. καὶ προφήται διη- **C**
 κόνουν τοῖς πρῶγμασι τοῦτοις, καὶ νεφέλη πολλύκις καὶ καπνὸς
 τὰ ἄθνα κατελύμβανεν. ἵνα τοίνυν μὴ ἀνυιοσχυντῆτε μηδὲ ἀν-
 5 θρώποισι λογιζήσθε τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν, οὐχὶ τὴν πόλιν μόνην
 ἄφῆκε πεσεῖν καὶ τὸν ναὸν ἐρημωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πρῶγματι
 ἐκεῖνα, ἅπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν τὰς ἀρχὰς εἶχεν, ἐκποδῶν γενέσθαι
 πεποίηκε. τίνας οὖν ἔνεκεν οὐκ ἔχετε νῦν προφήτας οὐδέ τι τῶν
 λοιπῶν ἐκείνων θείων; οὐκ εὐθελον οὐ τοῦ θεοῦ τὰ καθ' ἑμῶς
 10 ἀποστραφέντος; καὶ πόθεν, φησί, τοῦτο δῆλον; ἀφ' ὧν πρὸ
 τούτου μὲν ἀσεβοῦντες ἐτυγχάνετε πάντως, νῦν δὲ δοκοῦντες ἐπιει- **D**
 κέστερον ζῆν μετὰ τὸν σταυρὸν μέλιονα τιμωρίαν ὑπομένετε καὶ
 οὐδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων, οὔτε μὴν ἀπολήψεσθε, καθὼς
 αἱ θείαι προρρήσεις ἐναργῶς δηλοῦσιν. εἰ δὴ βούλεσθε, καὶ
 15 ἑτέρους προφήτας ἐφοπλίσομεν λέγοντας φανερώς ὅτι τὰ μὲν ἡμέ-
 τερα τέλος λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταχοῦ τῆς
 οἰκουμένης ἐκταθήσεται τὸ κήρυγμα, καὶ θυσίας ἑτέρας προσε-
 νεχθήσεται τρόπος, ἐκείνων τῶν παρ' ἡμῖν καταλυθεισῶν. οὐδὲ
 γὰρ Ἡσαΐαν παρὰ γὰρ τέως μάρτυρα οὔτε Ἰερεμίαν οὔτε τοὺς ἄλ-
 20 λους πρὸ τῆς αἰχμυλωσίας, ἵνα μὴ λέγητε ὅτι τὰ δεῖνά ἐκεῖνα ἡ
 ἔλεγον περὶ τῆς αἰχμυλώσεως ἔξιβη, ἀλλὰ Μαλαχίαν τὰ μετὰ **P 236**
 τὴν ἐκ Βαβυλωνίως ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν
 σαφῶς περὶ τῶν πραγμάτων ἡμῶν προφητεύσαντα. ἐπειδὴ γὰρ
 ἐπανήλθον καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβον καὶ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησον καὶ

patrefactionis. Itemque si quis inungeretur, gratia spiritus in eum insi-
 liebat et oleum resilliebat. iisque rebus vates erant administri, ac saepe
 nebula et fumus adytum occupaverunt. ne igitur pro impudentia vestra,
 calamitates vestras hominibus acceptas ferretis, non urbis modo et templi
 excidium fieri deus permisit, sed et eas res quarum de caelo principia
 erant e medio sustulit. cur enim nunc et prophetis et omnibus istis
 divinis rebus destituitur? nonne in prompta est id fieri, quia deus
 vos aversatur? unde, dicitis, id liquet? inde quod quondam admo-
 dum impii fuistis: nunc autem post cruci affixum Christum, cum videamini
 rectius vivere, graviores penditis poenas, nihilque priorum bono-
 rum vobis adest; neque vero unquam aderit, quemadmodum divinae
 praedictiones perspicue ostendunt. vultisne ut plures etiam vates contra
 vos ad auxilium advocemus, qui diserte pronuntiant finem esse rerum
 strarum, nostras res florituras, ac per totum orbem propagatum iri
 praeconium, aliumque sacrificandi modum instituendum, vestro sublato? sane
 non producam testem Esaiam aut Ieremiam aut alios qui ante Ba-
 bylonicum vixerunt exsilium, ne eo impleta fuisse dicatis quae illi mala
 minati sunt: sed Malachiam, qui post vestrum ex Babylone reditum et
 urbis instaurationem evidenter de vestris rebus est vaticinatus. is ergo
 cum Iudaei in patriam reversi urbem recepissent, templum aedificassent

τὰς θυσίας, ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελῆ ταύτην καὶ τελευ-
 ταιαν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν θυσιαῶν προλέγων φησὶν
 "εἰ λήψομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν θυσίαν, λέγει κύριος παντο-
 κράτωρ. ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ μέχρι δυσμῶν τὸ ὄνομά
 μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυσίαμα⁵
 προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ. ὑμεῖς δὲ βεβη-
 λοῦτε αὐτήν." πότε οὖν ταῦτα πεπλήρωται, ὧ Ἰουδαῖοι, καὶ
 B πότε ἐν παντὶ τόπῳ θυσίαμα προσηνήχθη τῷ θεῷ καὶ θυσία κα-
 θαρὰ; οὐκ ἄν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τοῦτον τὸν μετὰ
 τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν. ὡς εἰ μὴ τοῦτον προλέγει τὸν και-
 10 ρόν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν θυσίαν ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν, παράνομός
 ἐστιν ἢ προφητεία. εἰ γὰρ τοῦ Μωϋσέως κελεύοντος εἰς μηδένα
 τόπον ἀνάγεσθε θυσίαν ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐξελέξατο κύριος
 ὁ θεός, καὶ εἰς ἓν χωρίον ἐν Ἱερουσαλήμ συγκλειόντος τὰς θυ-
 σίας ἐκείνας, ὃ προφήτης λέγων ἐν παντὶ τόπῳ θυσίαμα μέλλειν¹⁵
 προσάγεσθαι καὶ θυσίαν καθαρὰν, ἐναντιοῦται καὶ μάχεται τῷ
 Μωϋσῆ. ἀλλὰ μὴ γένοιτο· περὶ γὰρ ἑτέρας ἐκεῖνος εἶπε θυσίας
 καὶ περὶ ἑτέρας οὗτος. ἀκούσατε δὴ Σοφωνίου φωνοῦντος τὰ
 C αὐτὰ καὶ λέγοντος "ἐπιφανήσεται κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
 ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκνήσουσιν²⁰
 αὐτῷ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ." καίτοι γε τοῦτο οὐκ ἐφείτο,
 ἀλλ' εἰς ἓνα τόπον ἐθέσπισε Μωϋσῆς λατρεύειν. ὅταν οὖν ἀκού-
 σῃτε τῶν προφητῶν προλεγοντῶν καὶ προαναφωνούντων ὅτι οὐκέτι
 εἰς μίαν πόλιν οὐδὲ εἰς ἓνα τόπον ἀναγκασθήσονται ἄνθρωποι

ac sacrificarent ex lege, de postrema hac et perfectissima vastatione sacrificiorumque abolitione ita praedixit (cap. 1) "scilicet ut ego de manibus tuis sacrificia accipiam, inquit dominus omnipotens. ab orta solis usque ad occasum nomen meum magnifico praedicatur, eique omnibus locis adoletur et sacrificium offertur purum. vos autem sacrificium contaminatis." quando autem, o Iudaei, ista impleta sunt? quando ubique deo purum sacrificium et suffitus oblatum est? certe tempus aliud dicere non potestis quam quod fuit ab adventu Christi. quod tempus nisi vates indicavit, neque nostrum sed Iudaicum sacrificium intelligi voluit, legi dei eius adversabitur oraculum. nam cum Moses non alibi quam eo loco quem deus elegerat iusserit sacrificari, et omnia sacrificia Hierosolymam compegerit, vates ille ait omnibus locis deo sacrificium purum et suffitum oblatum iri. ita Moasi videtur repugnare. verum hoc absit ut dicamus: nam alter de altero est locutus sacrificio. audite etiam eadem dicentem Sophoniam (cap. 2): "apparebit" inquit "dominus omnibus nationibus et excindet omnes earum deos, adorabuntque eum omnes, quisque suo loco." atqui hoc non permittebat lex, sed in uno tantum loco iubebat Moses sacrificari, cum ergo auditis vates tanto ante tempore pronuntiare non fore necesse ut omnes homines in unam urbem unumve locum undique confluant, sed quemque

πάντοτε συνάγεσθαι, ἀλλ' οἴκοι καθήμενος ἕκαστος θεραπεύσει τὸ θεῖον, τίνα ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τὸν παρόντα τοῦτον, καθ' ὃν τὰ μὲν ἡμέτερα διαλύμπουσι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὰ δὲ ὑμέτερα κατεσβέσθη καὶ ἐν σκότει διαπορεύε-
 5 σθε κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; ὅτι δὲ πάλιν οὐ παρὰ τὴν ἀρ-
 χὴν ὑμῖν δοῦναι τὰς τοιαύτας ἐβούλετο θυσίας, ἀκούσατε τί φησιν D
 Ἡσαίας. "τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. καὶ τίς ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν;" εἰ δὲ ταῦτα παρὰ τὴν
 ἀρχὴν ἐζήτηι, καὶ τοὺς παλαιοὺς πάντας τοὺς παρ' ὑμῖν λάμψαν-
 10 τας πρώτους ἂν εἰς τὴν πολιτείαν ἤγαγε ταύτην. πῶς οὖν ταῦτα,
 φησίν, ἐπέτρεψε; τῇ ὑμετέρᾳ συγκαταβυβίων ἀσθενείᾳ. καὶ
 καθάπερ ἰατρὸς πυρέττοντα ἰδὼν ἄνθρωπον δυσάρεστόν τε καὶ
 ἀκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίᾳ καὶ ἀπειλοῦντα εἰ μὴ
 λάβοι ἑαυτὸν ἀναιρήσειν, βουλόμενος τὸ μείζον κωλύσαι κακὸν
 15 τὸ ἔλαττον δίδωσι πρὸς ἀλλαγὴν τελευτῆς βιαίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ P 237
 θεὸς ἐποίησεν. ἐπειδὴ γὰρ εἶδε μαινομένους, ἀγχομένους, ἐπι-
 θυμοῦντας θυσιῶν, καὶ παρεσκευασμένους εἰ μὴ λάβοιεν αὐτομο-
 λήσειν πρὸς τὰ εἰδῶλα, μᾶλλον δὲ οὐ παρεσκευασμένους ἀλλὰ καὶ
 αὐτομολήσαντας ἤδη, ἐπέτρεψε τὰς θυσίας. καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν
 20 ἡ αἰτία, δῆλον ἐντεῦθεν· μετὰ γὰρ τὴν μυσαρὰν ἐορτὴν ἦν ἐπε-
 τέλεσαν τοῖς δαιμονίοις μοσχοποιήσαντες, τότε τὰς θυσίας ἐπέ-
 τρεψε, μονονουχὶ λέγων "μαίνεσθε καὶ βούλεσθε θύειν; οὐκοῦν
 ἐμοὶ θύετε." ἀλλ' ὁμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας οὐ μέχρι τέλους

domi suae deo cultum exhibiturum, quodnam aliud tempus ei rei depu-
 tabitis quam hoc ipsum, quo res nostrae per totum terrarum orbem
 vigent, vestrae autem dissipatae sunt, vosque in tenebris per totum
 orbem erratis? iam quod ab initio sacrificia talia a vobis deus non
 exegerit, ex Esaias verbis cognoscite (cap. 1): "quid ad me multitudo
 vestrorum sacrificiorum, inquit dominus: quis ea de manu vestra re-
 quirat?" profecto enim si haec initio desiderasset, priores illos qui de
 vestra gente illustres fuerunt, primos omnium ad eos ritus adegisset.
 quaeritis causam cur ea vobis iniunxerit? ea est vestra imbecillitas.
 sicut enim medicus hominem cernens febricitantem morosum et inconti-
 nentem, qui frigidae potum ita postulet ut eo negato minetur se sibi
 manus allaturum, studio maius malum avertendi minus concedit, ut eum
 a violento exitio conservet, ita etiam deus vobiscum egit. cum enim
 videret vos insana sacrificandi cupiditate ardere, paratosque, nisi eam
 explere vobis concederetur, deficere ad falsos deos, (quid dico paratos?
 imo autem cum iam defecissetis) sacrificia permisit. atque hanc esse
 veram causam inde fiet manifestum, quod post incestum illud demum
 sacrificium quod daemionibus ad vitulum a vobis confiatum obtulistis,
 sacrificandi vobis potestatem fecit, perinde ac si diceret "insanitis
 sacrificandi studio? mihi ergo potius sacrificate." neque tamen im-

- ἀφῆκεν, ἀλλὰ διὰ σοφωτάτης μεθόδου πάλιν ἀνήγαγε. καὶ
B ὥσπερ ὁ λατρός ἐκείνος συγχωρήσας τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάμνοντος,
 εἶτα φιάλην οἰκοθεν κομίσας κειλεύσει ταύτη μὴ τῆς ψυχροπο-
 σίας μεταλαβεῖν, καὶ τοῦ κάμνοντος πεισθέντος λάθρα τοῖς ἐπι-
 τηδεῖοις ἐπιτάξει συντρέψαι τὴν φιάλην αὐτήν, ἵνα λανθανόντως⁵
 καὶ ἀνυπόπτως αὐτὸν ἀπαγάγῃ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς, οὕτω καὶ
 ὁ θεὸς ἐποίησε· θύειν ἐπιτρέψας ἐν οὐδενὶ τόπῳ τῆς οἰκουμένης
 εἶασε τοῦτο γενέσθαι ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ μόνον,
 ὅθεν φησὶν ὁ Δαβὶδ "σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιών, καὶ σοὶ
 ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ." εἶτα ἐπειδὴ χρόνους τινὰς¹⁰
C ἔδυσαν, καθεῖλε τὴν πόλιν, ὥσπερ ὁ λατρός διὰ τῆς ταῦ σκεύους
 συντριβῆς, οὕτως καὶ ὁ θεὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως
 καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπήγαγε τοῦ πρῶματος. ἐπεὶ γὰρ εἰ φανε-
 ρῶς εἶπεν ἀπόστρετε, οὐκ ἂν ἠρέσγοντο ῥαδίως, διὰ τῆς κατὰ τὸν
 τόπον ἀνάγκης λανθανόντως αὐτοὺς ἀπήγαγε τῆς περὶ τὸ πρῶγμυ¹⁵
 μανίας. ἔστω τοίνυν ὁ μὲν λατρός ὁ θεός, ἡ δὲ φιάλη ἡ πόλις,
 ὁ δὲ νοσῶν ὁ δυσάρεστος δῆμος τῶν Ἰουδαίων, ἡ δὲ ψυχροποσία ἡ
 τῶν θυσῶν ἐπιτροπή καὶ ἔξουσία. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἠβούλετο
 κατασκευάσαι, τίνας ἔνεκεν εἰς τόπον ἕνα συνέκλεισε τὴν τοιαύτην
 θυσίαν ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν; τίνας χάριν τὴν²⁰
D μὲν λατρείαν εἰς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας εἰς τόπον, τὸν δὲ τόπον
 εἰς καιρὸν, τὸν δὲ καιρὸν εἰς μίαν πόλιν συναγαγῶν αὐτὴν πάλιν
 ἐκείνην κατέστρεψε τὴν πόλιν; καὶ τὸ δὴ θανυμαστὸν καὶ παρὰ-

mensam vobis sacrificandi licentiam permisit, sed scitissima via atque ratione vos revocavit. ac quemadmodum ille medicus cupiditati aegrotantis indulgens post poculo domo allato ei persuaderet uti non alio ex vase frigidam biberet, eoque parente occulte eius familiaribus manda- ret ut confringerent vitrum, itaque ille non animadvertens et tacite ab sua cupiditate abduceretur, sic deus quoque sacrificia permisit, ea lege ut non alibi terrarum quam Hierosolymis fierent. hinc Davidus ait (Psalm. 64) "te, o deus, hymnus Sione decet, tibi que vota solventur Hierosolymis." deinde cum aliquamdiu sacrificasset Iudaei, urbem eam evertit, eosque eius excidio urbis, veluti medicus vitro confringendo, etiam nolentes a sacrificiis retraxit. quia enim aperte eos iubenti desi- nere sacrificandi morem deo non erant facile obtemperaturi, loci neces- situdine obstricti, ideo eos occulte ab ea vaesania revocavit. compa- rem ergo deum medico, urbem poculo, Iudaeum populum morosum atque refractarium aegrotanti, frigidae potui sacrificandi licentiam. nam nisi deus hoc ipsum machinatus esset, quae causa erat car tantum sacrifi- cium unico loco circumscriberet, qui ubique praesens adest et omnia replet? cur cultum in sacrificium, sacrificium in locum, locum in cer- tum tempus, atque hoc in unicam urbem includens, eam deinde urbem evertisset? idque maxime mirabile est et communi opinioni adversum,

δοξον, ὅτι πῦσαι μὲν ἡ οἰκουμένη τοῖς Ἰουδαίοις ἀνεῖται, ἐνθα οὐκ ἔξεστι θύειν, μόνη δὲ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ καὶ μόνον ἔξῃν, ἄβατος καὶ ἔρημος γέγονε. περὶ ὧν μέντοι καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσι φησιν ὁ θεῖος λόγος. ἤδη δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐσαύρου οἰκονομίας ἐναργῶς ὁ θεὸς εὖ μάλα παρηγγεῖτο τὰς τῶν Ἰουδαίων θυσίας, ἔξιμαρτανόντων εἰς αὐτὸν πολλακίς, καὶ οἰομένων διὰ θυσίας ἄλλ' οὐ διὰ μετανοίας αὐτὸν ἔξευμενῆσθαι. φησὶ γὰρ διὰ τῶν προφητῶν "ἵνα τί μοι φέρετε λίβανον ἐκ Σαβᾶ P 238 καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ ἔστι δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐκ ἤδυνάν μοι. καὶ συναγάγετε τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγετε τὰ κρέα, ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην ὑμῖν, ἦνικα ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ θυσιῶν καὶ ὀλοκαυτωμάτων." καὶ "τί μοι πληθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, 15 καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τρώγων οὐ βοῦλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχεσθε ὀφθῆναι μοι. τίς γὰρ ἐξεξήτησε ταῦτα ἐκ χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν ἀδλὴν μου οὐ προσθήσετε ἔτι. ~~ὅταν φέρετε μοι σειμίδαλι, μύταιον· θυμίαμα βδέλγμα μοι ἔστι. τὰς νεομηνας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι νηστείαν B 20 καὶ ἀργίαν καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγενήθητέ μοι εἰς πλῆσμονήν." καὶ "ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἤχον ἰδῶν σου, καὶ ψαλμοῦ ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι." καὶ "οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ~~

4 πρὸ] περὶ P

quod toto orbe terrarum Iudaeis concesso, ubi sacrificare non licet, sola Hierosolyma vasta incultaque iacent, in qua urbe sola sacrificare leges sinebant. de quibus sane etiam divinus sermo in Apostolicis constitutionibus ita loquitur. iam Christo in carne rem gerente eviderent deus Iudaeorum respuit sacrificia, cum ii tam saepe contra eum peccassent, putarentque se sacrificiis, non respicientia deum placare posse. ita enim deus per suos vates dicit (Ierem. 6) "quorsum mihi thus ex Saba offertis, et cinnamomum ex longinqua terra? solida vestra sacrificia non sunt mihi accepta, et victimae me non delectant vestrae. conducite in unum sacrificia et victimas vestras, atque edite carnes: non enim praecepti vobis quicquam de sacrificiis solidis et fertis, cum vos ex Aegypto educerem. quorsum mihi multitudo sacrificiorum vestrorum? satur sum immolatorum arietum, adipem agnorum ac sanguinem taurorum hircorumque nolo: non veniatis in conspectum meum. quis enim haec de vestris manibus exegit? porro atrium meum non calcabitis. frustra mihi similam offertis, abominor suffitum, novilunia vestra et sabbata et festum diem non fero: ieiunium, ferias et solennitates vestras odit anima mea: satiety vestri me cepit." item (Psalm. 49) "amove a me sonitum canticorum vestrorum, psalmum organorum tuorum nolo audire." item "non accipiam de domo tua vitulos,

οἴκου σου μύσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους. ἐμὴ γὰρ ἔστιν οἱ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. μὴ φάγωμαι κρέατα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίνωμαι; θύσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως.” καὶ “θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον.” καὶ ἀπλῶς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς ὁμοίως τὰς θυσίας ἀπαναίνεται διὰ 5

C τὸ ἔξαμαρτάνειν αὐτοὺς εἰς αὐτὸν ἕξ ἄκρας κακίας τε καὶ ἀπειθείας καὶ σκληροκαρδίας. θυσίαι γὰρ ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίου· καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς, καὶ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς, καὶ πάντες οἱ ἐσθλόντες αὐτάς μολυνθῆσονται. διὸ δὴ καὶ τῷ Σαουλ ὁ θεὸς Σαμουὴλ ἔλεγεν “ἀκοή 10 ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν, καὶ ἀκρόαμα ὑπὲρ στήλαρ κριῶν. ἰδοὺ γὰρ θέλει κύριος θυσίαν ὡς τὸ εἰσακούειν αὐτοῦ.” εἰ τοίνυν καὶ πρὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ θυσίαν καρδίαν καθαρὰν ἐπιζητεῖ καὶ πνεῦμα συντετριμμένον, πολλῶ μᾶλλον ἕλθων ἔπαυσε τὰς δι’ αἱμάτων θυσίας, οὐδὲ πάλαι δεόμενος αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἀλλ’ εἰ 15 βουληθῶσι συγχωρῶν, καὶ εἰ ἀπὸ γνώμης θυθῆς προσοίσουσιν. εἰ θύειν ἐπιθυμεῖς, οὐ δεόμενῳ μοι θύε. ὁπότε δὲ τούτου ἀμνημονεῖς ἐγένοντο, καὶ μύσχον ἀντὶ θεοῦ θεὸν ἐπεκαλέσαντο, καὶ τούτῳ τὴν αἰτίαν τῆς ἕξ Αἰγύπτου πορείας ἐπεγράψαντο, λέγοντες “οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραήλ, οἱ ἐξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰ- 20 γύπτου,” καὶ ἀπαρνησάμενοι θεὸν τὸν διὰ Μωϋσέως ἐπισκεψάμενον αὐτοὺς ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, τὸν τὰ σημεῖα περὶ χειρὸς καὶ ῥάβδου ποιησάμενον, τὸν Αἰγυπτίους δεκαπλήγῳ πατάξαντα, τὸν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαίρεσεις διελόντα καὶ διαγαγόντα

neque hoedoes ex caulis tuis. mea enim est terra, et quicquid eam implet. num ego taurorum carne vescar aut sanguinem hircorum bibam? offer domino sacrificium laudis.” et (Psalm. 50) “sacrificium deo acceptum est spiritus contritus.” in summa, passim in Scriptura deus sacrificia respuit, quod Iudaei adversus ipsum peccarent summa malitia contumacia atque pertinacia. quippe impiorum sacrificia deus abominatur: nam impie ea offerunt, suntque ipsi tanquam panis luctus; et quicunque de iis edunt, contaminabuntur. itaque etiam Saulo Samuelus dixit (1 Sam. 15) “obedientiam sacrificio atque adipi arietino praestare, atque a deo iis praeferri.” qui ergo ante adventum suum cor purum et animam contritam sacrificio potiora habuit, is utique postquam in carnem venit, multo magis sanguinaria ista abolevit sacrificia, quae ne pridem quidem requisierat, sed sacrificare cupientibus liberam rem permiserat, modo ea corde recto offerrent. ideo dicit “si sacrificare cupis, mihi non requirenti sacrificia.” cum vero dei obliti eius loco vitulum invocaverunt, sique reditum ex Aegypto acceptum tulerunt, dicentes (Exod. 32) “ecce dii tui, Israele, qui te ex Aegypto eduxerunt,” diffidentes deum, qui eos afflictos Mosis opera sublevarat, qui manu et virga Mosis miracula ediderat, qui Aegyptiis decemplicem poenam inflixerat, qui rubrum mare in portiones disciderat ipsosque per medias aquas ut

αὐτοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηραῖς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
 τῶν βυθίσαντα, τὸν Μερρὰν τὴν πηγὴν τὴν πικρὰν γλυκάναντα,
 τὸν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ εἰς πλησμόνην ἀναβλύσαντα, τὸν
 στύλω νεφέλης καὶ στύλω πυρὸς σκιάζοντα αὐτοὺς διὰ θάλασσαν P 239
 5 ἕμετρον, καὶ φωτίζοντα καὶ ὀδηγοῦντα τοὺς οὐκ εἰδότας ὅπου
 πορευθῶσι, τὸν ἐξ οὐρανοῦ μαννοδοτήσαντα αὐτοῖς καὶ ἐκ θα-
 λάσσης κρειοδοτήσαντα ὀρνυγομήτραν, τὸν ἐν τῷ ὄρει νομοθετή-
 σαντα αὐτοῖς, ὃ τῆς θείας καὶ βροντοφώνου φωνῆς ἠξιώθησαν
 ἀκοῦσαι. τοῦτον ἀπρηνήσαντο, εἰπόντες τῷ Ἰακώβ “ποίησον
 10 ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύσονται ἡμῶν,” καὶ ἐμοσχοποίησαν χω-
 νητόν, καὶ ἔθυσαν τῷ εἰδώλῳ. κἀντεῦθεν οὖν ὀργισθεὶς ὁ μα-
 κρόθυμος θεός, ἅτε δὴ ἀχαριστήθεις ὑπ’ αὐτῶν, ἔδησεν αὐτοὺς
 δεσμοῖς ἀλύτοις, στιβάσι φορτισμοῦ καὶ σκληρότητι κλοιοῦ· καὶ
 οὐκέτι εἶπεν, ἐὰν ποιήσης, ὡς πρὸ τῆς μοσχοποιίας εἴρηκεν,
 15 ἀλλὰποίησον θυσιαστήριον καὶ θύε διηνεκῶς· ἐπιλήσμων γὰρ B
 ὑπάρχεις καὶ ἀχάριστος, ἵνα συνεχῶς ἐπιμνησθῆμι σου. ἐπεὶ
 οὖν τῇ ἔξουσίᾳ κακῶς ἐχρήσαντο οἱ τάλανες καὶ ἀγνώμονες,
 ἀνάγκην ἐπέθηκε λοιπὸν θύειν καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι τινῶν,
 καὶ ζῳῶν διαφορὰς καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διέστειλε, καίτοι
 20 παντὸς ζῴου καθαρῶς τυγχάνοντος· πάντα γὰρ ὅσα ἐποίησεν ὁ
 θεὸς καλὰ λίαν. καὶ δὴ καὶ ἀφορισμοὺς προσέταξε καὶ καθα-
 ρισμοὺς καὶ βαπτισμοὺς καὶ δεκατισμοὺς καὶ ἄγνειας καὶ ἀργίας
 διαφόρους, ὧν παρακούοντι τιμωρίαν ὠρίσατο, ἵνα πιεζόμενοι

per continentem traduxerat, qui hostes eorum submerserat, qui fontem
 Merrae de amaro dulcem redegerat, qui de cacumine saxi icto aquae
 abunde elicuerat, qui columna nubis eos obumbrans nimium aëris aestum
 avertabat, qui columna ignea praeclucebat viamque eos ignotam ducebat,
 qui eis caelitus manna praebebat, qui a mari coturnicibus missis carne
 eos saturabat, qui in monte legem ipsis dederat, qui eos auditione suae
 divinae ex tonitribus vocis dignatus fuerat. hunc illi diffidentes, Aaro-
 nem inusserant sibi deos fabricari itineris duces, fusoque vitulo sacrifi-
 caverant. ea ipsorum ingratitude deus ira, quantumvis ad eam lentus,
 exarsit, eosque vinculis insolubilibus ligavit, oneribus gravibus et duris
 pressos compedibus; neque, ut ante confectum vitulum, permisit iis
 sacrificare, sed imperavit uti altari condito continenter sacrificarent,
 hominesque obliviosi alioquin et ingrati, ita dei perpetuo colerent me-
 moriam. quoniam igitur miseri obnoxioque praediti animo Iudaei licen-
 tia sua male usi sunt, necessitatem eis exinde impositit dominus sacrifi-
 candi et cibis quibusdam abstinendi, discrimenque mundorum et immun-
 dorum animalium statuit, quanquam omnia animalia munda sint: omnia
 enim quae deus creaverat, valde bona erant. Inianxit etiam quas-
 dam separationes purgationes abluiones decimationes castimonias fe-
 riasque varias, poenis etiam sancita omnia, ut pressi ac compedibus

καὶ ὑπὸ τοῦ κλοιοῦ ἀγκύμενοι τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσονται.

C οὐκοῦν διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν ἐπέδησεν αὐτούς, ὅπως διὰ τοῦ θύειν καὶ ἀργεῖν καὶ ἀγνῆσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα παρατηρεῖσθαι εἰς ἔννοιαν ἔρχονται θεοῦ τοῦ ταῦτα διαταξαμένου αὐτοῖς καὶ νομοθετήσαντος, οἷγε μοχθηρὰ τρόπον καὶ γνώμης ἀγνώμονος οὐ διελμυπανον ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, καὶ παρατρεπόμενοι προσεκύνουν ἀντὶ τοῦ κτιστοῦ τὴν κτίσιν, καὶ ποτὲ μὲν, ὡς εἴρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτὲ δὲ τῷ Βεελφεγῶρ προσκυνήσαντες, ἄλλοτε δὲ τῷ Βάαλ καὶ τῷ Χαμῶς καὶ τῇ Σιδωνίᾳ Ἀστάρτῃ καὶ τῷ Μολχώμῳ, καὶ ποτὲ τῷ 10 ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄστροις, ἃ ὁ θεὸς εἰς φᾶσιν ἀν-

D θρώποις ἔποίησε καὶ οὐκ εἰς προσκύνησιν· ποτὲ δὲ καὶ ἄλογα ζῶα ἐτίμων, ὡς παρ' Αἰγυπτίους τὸν Ἄπιν βοῦν καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, καὶ θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, ὡς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ταύτην τοι προδήλως ἀπειλῶν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἔλεγε διὰ τοῦ προφή- 15 του· “μὴ μικρὸν τοῦτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελύγματα ταῦτα ἃ ἐποίησαν; ὅτι ἐπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας τοῦ παροργίσει με.” διὸ τοίνυν εἰκότως ἐξωλοθρεύθησαν ὡς τὸν θεὸν παροργίζοντες καὶ τὴν ἅγιαν γῆν ἐκείνην καταμυαίνοντες ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας ταύτης ἀλώσεως ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ 20 καὶ Τίτου. καὶ γὰρ διαφόρων ταύτην ἐλότων καὶ καθελόντων,

P 240 φησὶ Θεοδώρητος, πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατέστησαν ἄξιωμα τε καὶ σχῆμα· ἀλλὰ νῦν οὐκέτι. πρῶτος μὲν γὰρ Θελαφάλασαρ δορυάλωτον ἔλαβε τῶν δέκα φυλῶν τὸ πλεῖστον, δεύτερος δὲ Σα-

adstricti errore de multis diis vitarent. sic ergo deus eos ob animi obstinationem devinxit, ut sacrificiis feriis castimoniis aliisque id genus caeremoniis observandis dei memoriam retinerent, qui omnia ista praecepisset atque legibus descripsisset. illi tamen perversitate morum et animi ingratitude ea iam inde a principio ad finem usque fuerunt, ut identidem dei obliviscerentur, deviantesque a recto creatoris loco creaturam adorarent. itaque alias vitulum, uti diximus, confiarunt, alias Beelphegori supplicarunt, alias Baali Chamoso Sidoniae Astartae Molocho, alias soli lunae et stellis, quae deus non ut colerentur sed ut lumen praeberent hominibus creaverat; alias bruta animalia culta dei affecerunt, ut in Aegypto Apin bovem et hircum Mendesium, alias argenteos et aureos deos, ut in Iudaea. eam ob rem perspicue iis deus voce vatis sui ita minatur: “parumne hoc Iudaeae familiae videtur, quod tam multa abominanda fecerunt terramque impietatis repleverunt, ut me irritarent?” merito igitur excisi sunt, cum dei iram provocarent sacramque terram ab initio polluerent identidem usque ad postremum illud saum sub Vespasiano et Tito excidium. cum enim, inquit Theodoretus, diversi Hierosolyma cepissent atque destruxissent, semper ea pristinae dignitati est atque formae restituta, dempto postremo excidio. primus Thelaphalassar maiorem decem tribuum partem captivam

λυμανασὸρ τὴν Σαμάρειαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἐξηνδραπόδισε πό-
 λεις, τρίτος δὲ ὁ Σεναχηρεὶμ τὰς μὲν ἄλλας τῆς Ἰουδαίας ἐπολιόρ-
 κησε πόλεις καὶ πολλοὺς μετώκισεν αἰχμαλώτους, ἐπιστρατεύσας
 δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀλαζονικῶς τε καὶ δυσσεβῶς ἐκομίσατο δι-
 5 καὶ τῆς βλασφημίας τὰ ἐπίχειρα· θηλάτω πληγῇ τὴν στρατιὰν
 ἀπολλύσας, καὶ μετ' αἰσχύνῃς ἀναζεύξας, ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων
 ἀναιρεῖται. μετὰ δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει
 τῆς βασιλείας Ἰωακείμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσίου μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν
 Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ πολλὰ τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου B
 10 λαβῶν καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ μέ-
 ρους ἐκ τῶν ἱερῶν σκευῶν, ὑπέστρεψε δασμὸν ἐπιθεῖς. καὶ μετ'
 ὄλιγον χρόνον ὁ μὲν Ἰωακείμ τὸν φέρον ἤθετησεν, ὁ δὲ Ναβου-
 χοδονόσορ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς τούτου βασιλείας, ὀργῶν δὲ τῆς
 οἰκειᾶς ἡγεμονίας πύλιν ἐστρατεύει τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ τὸν
 15 μὲν Ἰωακείμ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας ἄτυ-
 φρον ἐπὶ τινα χρόνον κατέλιπε, περὶ οὗ καὶ Ἱερεμίας φησὶ "τάδε
 λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υἱὸν Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. οὐαὶ
 ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. οὐ μὴ κήψονται αὐτόν, ὡ ἀδελφέ, οὐδ'
 οὐ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἴμοι κύριε καὶ οἴμοι ἀδελφέ· ἀλλὰ C
 20 ταφήν ὄνον ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς
 πύλης Ἱερουσαλήμ," τοὺς δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λα-
 βῶν, καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι χειροτονήσας βασιλέα Ἰεχονίαν υἱὸν
 Ἐλιακείμ, ἀπῆρεν εἰς Βαβυλώνα. εἶτα καὶ τοῦτον μαθὼν στα-

abduxit. secundus Salamanaser Samariam et circumpositas urbes sube-
 git et incolas in servitutem abegit. tertius Senacherimus reliquas Iu-
 daeae urbes oppugnavit, multosque servitum in suum regnum misit.
 verum Hierosolymam quoque adortus, ac superbe et impie contra deum
 elatus, instas suae impiae maledicentiae poenas dedit, exercitu divini-
 tus caeso coactus cum dedecore obsidionem solvere, domumque rever-
 sus a filiis suis est interfectus. post hunc Nabuchodonosor, Ioachimo
 Iosiae filio tertium annum regnante, copias in Iudaeam adduxit; multas-
 que auri et argenti talentis acceptis, multis qui regii erant sanguinis
 captivis abductis, ablata etiam sacrorum vasorum parte impositoque
 tributo domum rediit. paulo post Ioachimo tributum non solvente Na-
 buchodonosor anno regni eius undecimo, sui autem octavo, rursum
 Hierosolyma oppugnavit, Ioachimumque necatum de muro proiici et
 aliquamdiu inhumatum relinqui imperavit; de quo et Ieremias dicit
 (cap. 21) "haec pronuntiat dominus de Ioachimo Iosiae regis Iudae filio
 vae ei viro: inter plangendum super eo non dicent heu frater, neque
 inter deflendum dicent heu domine et heu frater: sed asini sepultura ei
 obtinget, ac putrefactus proiicietur trans muros Hierosolymitanos."
 proceres omnes captivos abduxit, constitutoque ibi relictis rege Iechonia
 Kliachimi filio Babylonem se recepit. post tres menses hunc quoque

σίσαντα μετὰ μῆνας τρεῖς πάλιν ἔρχεται, καὶ τοῦτον πεδήσας μετὰ πολλῶν νεωτέρων δοριάλωτον ἄγει, καταστήσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύειν τῶν ὑπολοίπων Σεδεκίαν πατράδελφον αὐτοῦ, ὄρκους κατὰ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀποσιῆναι καταδεσμῆσας. ἀλλὰ καὶ τούτου παραβάντος τοὺς ὄρκους καὶ μῆτε τὸν δασμὸν ἀποδοῦ-5 ναι θελήσαντος μῆτε μὴν εὐνοίαν φυλάξαντος ἀλλ' Αἰγυπτίοις D προσφυγόντος, αὐθις παρεγένετο, καὶ τὸν μὲν Σεδεκίαν χειρωσάμενος καὶ ἐκτυφλώσας, καὶ τὴν πόλιν ὑψανδρον εἰληφώς, τὰ τε βασιλεία καὶ τὸν Θεῖον ναὸν καὶ πᾶσαν ἐμπροῆς οἰκίαν, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ 10 πολέμου καὶ τὰ διαφέροντα σκευὴ τοῦ ναοῦ κυρίου. τὸ πλῆθος τοίνυν τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ Ἰωὴλ διηγούμενος πρῶτον μὲν ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῆς μὴ ἀναλωθέντα ὑπὸ ἀκρίδος ἀναλωθήσεσθαι, ὅσα δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανή-15 σειν τὸν βροῦχον, ἔσχατον δὲ τὴν ἐρνοσίβην ἐπαχθεῖσαν μηδὲν P 241 παντελῶς καταλείψειν ἀλώβητον. φησὶ γάρ "τὰ κατόλοιπα τῆς ἀκρίδος καταφάγεται ὁ βροῦχος" καὶ τὰ ἐξῆς. ταῦτα γὰρ τροπικῶς εἰς τὸν Ἀσσυρίον καὶ Βαβυλώνιον ἐκληπτέον, κάμπην μὲν τὸν Θελαφάλασαρ ὀνομάζοντα, ἀκρίδα δὲ τὸν Σαλαμανασάρ, βροῦχον δὲ τὸν Σεναχηρείμ, ἐρνοσίβην δὴ τὸν Ναβουχοδονόσορ, 20 τελευταῖον ἐπιστρατεύσαντα καὶ τὴν Ἰουδαίαν δηρώσαντα καὶ τοὺς τὸν θάνατον διαφυγόντας αἰχμαλωτίσαντα, καθὼς εἴρηται. πλειστάκις μὲν οὖν πάλιν συμβέβηκεν ἄλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ὡς φησι πάλιν ὁ μέγας Κύριλλος, ὑπὸ τε Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων Σύρων

defectionem moliri sentiens rediit, eumque in compedibus cum multis iuvenibus captivum abduxit, regno Sedechiae eius patruo tradito, cum is per deum iurasset se fidem servaturum. sed et hoc peririi sese obligante ac neque amicitiam servante et tributum abnegante et ad Aegyptios confugiente, denuo Hierosolyma advenit. ibi Sedechiae capto oculos eruit; urbeque et hominibus potitus regiam, aedem dei omnesque domos incendit, et quod a fame et bello hominum erat reliquum, captivos simulque praecipua templi vasa abduxit. Ioelus (cap. 1) sane multitudinem calamitatum enarrans primo ait erucam venturam; quod ea non absumperit, id locustam perdituram; si quid ea reliquum fecerit, id bruchum vastaturum; ad extremum superventuram rubiginem, eamque nihil omnino integrum relicturam. sic enim ait "residua crucae comedit locusta" et quae sequuntur. haec mutatis nominibus de Assyrio et Babylonico regno sunt intelligenda: eruca enim Thelaphalaserem notat, locusta Salmanaserem, bruchus Senacharibum, rubigo Nabuchodonosorem, qui ultimo Iudaeam depopulatus est, eosque qui mortem evaserant in servitutem abegit, sicut diximus. persaepe igitur, ut magnus ait Cyrillus, Iudaea ab hostibus est vastata, ab Assyriis, ab Ae-

τε καὶ Μωαβιτῶν, Ἰδουμαίων καὶ τῶν λεγομένων Φουλιστιεῖμ, τουτέστι Παλαιστινηῶν· ἄλλ' ὀλίγα παθοῦσαν καὶ συμμέτροις ἔσθ' ὅτε περιπεσοῦσαν συμφοραῖς πάλιν ἀνῆκεν, ἐπαμύναντος Β Θεοῦ τοῦ καὶ παιδεύσαντος. ἀπόλωλε δὲ νῦν ὀλοσχερῶς μετὰ 5 τὴν τοῦ κυρίου σταύρωσιν.

Ὡσπερ τοίνυν ἡ μὲν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία κατελύθη ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἡ δὲ Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν, ἡ δὲ Περσῶν ὑπὸ Μακεδόνων, ἡ δὲ Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων, οὕτως ἡ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου καταλυθήσεται καὶ ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου 10 ὑπὸ Χριστοῦ διαφθαρήσεται. διὰ μὲν αὖν τῶν τεσσάρων ἀνέμων τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλείας ὃ μέγας διδάσκει Ζαχαρίας, τὴν Χαλδαίων, τὴν Περσῶν καὶ τὴν Μακεδόνων καὶ τὴν Ῥωμαίων. τὰ δὲ δύο ὄρη τὰ δύο κλίματα τὸν οἰκουμένης φησίν· εἰς δύο γὰρ τέμνεται, εἰς τε Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. καὶ οἱ μὲν πυρροὶ ἵπποι 15 τὸ μαιφόνον τῶν Χαλδαίων σημαίνουσιν, οἱ δὲ μέλανες τὸν ἐπενεχθέντα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων τοῖς Βαβυλωνίοις θάνατον, οἱ δὲ λευκοὶ τὸ σαφές τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων· αὐτὰ γὰρ ὥσπερ αἱ ἄλλαι βασιλείαι, καὶ αὗται. οἱ δὲ ψαροὶ καὶ ποικίλοι τὸ ἰσχυρὸν καὶ εὐτόνον τῆς Ῥωμαίων βασιλείας δηλοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ 20 κατεστρατεύοντο Μῆδοι καὶ Πέρσαι κατὰ Βαβυλωνίων, τούτου χάριν πορευόμενοι καὶ δὴ καὶ ἀναπαῦσαι λέγονται τὸν θυμὸν κυρίου· ἐπειδὴ γὰρ σκληροὶ γέγονασι κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Κύρου τοῦ Πέρσου. τὸ δὲ καὶ τοὺς λευκοὺς ἵππους, τουτέστι τοὺς Μακεδόνας, κατόπισθεν τῶν

gyptiis a Syris a Moabitibus ab Idumaeis a Phillistiis, qui sunt Palaestini. verum ea mediocri percepto damno, et non magnis interdum affecta calamitatibus, rursum liberata fuit, deo tantum castigante ac rursum tutante populum. nunc autem postquam Christus fuit crucifixus, funditus ea interit.

Quemadmodum ergo Assyriorum regnum a Babylonico, hoc a Persico, idque a Macedonico, rursumque hoc a Romano est deletum, ita et Romanum imperium ab Antichristo evertetur, et Antichristi a Christo. proinde per quatuor ventos Zacharias quattuor magna regna designavit Chaldaicum Persicum Macedonicum et Romanum. duo montes duas orbis terrarum partes indicant: is enim in duas partes scinditur, Asiam nempe et Europam. ac rufi quidem equi Chaldaeorum homicidia notant, nigri necem iis a Persis et Medis illatam, albi illustrem Macedonum gloriam (non enim simile fuit ceterorum regnorum id regnum), variegati robor Romani regni. quoniam vero Medi et Persae expeditionem in Babylonios fecerunt, eapropter ire dicuntur, et quidem etiam placare dei iram. quia enim Babylonii populum dei duriter tractarunt, ideo in manus Cyri Persae traditi sunt. quod autem albi equi

μελάνων πορεύεσθαι σημαίνει ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες τὴν Περσῶν Δ βασιλείαν χειρώσονται. τὸ δὲ τοὺς ψαροὺς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι δηλοῖ ὡς ἔμελλον Ῥωμαῖοι στρατεύειν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐν γὰρ τῷ νότῳ κεῖται ἡ πόλις. τὸ δὲ προσταχθέντας αὐτοὺς περιδεῦσαι τὴν γῆν διδάσκει πάλιν ὡς διὰ τοῦ Θεοῦ πᾶσα βασιλεία συνίσταται.

Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τῆς ἰσχύτης ἀλώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη εἰς β', ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ Σολομωντείου ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ἔτη αἰη', ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας οἰκοδομῆς ἔτη φρς', ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἀντίοχον πολιορκίας σμη',¹⁰ ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλήψεως Χριστοῦ ἕως τῆς ὑπὸ Τίτου ἀλώσεως ἔτη μβ'.

- P 242 Τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου υἱοῦ Οὐδеспасианου τὸ Βέσβιον ὄρος ἐν τῇ δύσει κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον ὡς καταφλέξει τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις.¹⁵ ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἕλληνες, καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, ἠρώτων τινὰς τῶν ἑλλογιμῶν Χριστιανῶν πῶς καὶ πόθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ ἐκ τῶν μυχαιάτων τῆς γῆς. οἱ δὲ φασιν, ἐκ τῆς ἡτοιμασμένης τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώποις γέννησις ἀνεδόθη πρὸς σωφρονισμὸν καὶ²⁰ ἐπύγνωνσιν τῶν ἁμαρτανόντων. καὶ δῆλον ἐξ ὧν καὶ ὁ περιβόητος ὑμῶν διδάσκαλος Πλάτων ἔφη, διεξερχόμενος ἐν τῷ Φαίδωνι
- B περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποπληρώσεων τῶν ψυχῶν, ὅτι οἱ κακῶς βεβιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκυτῷ· καὶ ἐν τῷ Πυριφλεγέθοντι

nigros a tergo subsequuntur, id ostendit Macedonas Persarum regnum eversuros fuisse. et quod variegati ad austrum vadunt, eo Romanorum contra Hierosolyma expeditio adumbratur: ad austrum enim urbs sita fuit. quod terram iubentur circuire, docet a deo omnia regna constitui.

Ab Adamo usque ad extremum Hierosolymae excidium supputantur annorum quinque milia et ducenti sexaginta duo, a prima templi Solomonis et urbis aedificatione anni 1088, ab instauratione 596 anni, ab oppugnatione Antiochi 248, a Christi in caelum ascensu usque ad excidium urbis sub Tito anni 42.

Tertio anno Titi Vespasiani fil. Besbius mons in occasu a vertice summo, ruptus tantum ignis efflavit, ut eo regio urbesque circumiacentes incensae fuerint. quod cum vidissent Graeci vehementer admirati, quosdam Christianorum primarios interrogarunt quonam modo atque unde ignis ex penetralibus terrae erupisset. hi responderunt eum admonendorum resipiscentiae causa peccatorum editum fuisse ex geenna, quae diabolo eiusque angelis et omnibus peccatoribus parata est. idque manifestum esse etiam ex his quae celebris ipsorum doctor Plato in Phaedone de animarum ordinibus atque statu narrat, nimirum eos qui male vixissent, in Coccyto igneo Phlegethonte et Tartaro supplicii

καὶ ἐν τῷ Ταρτάρῳ, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ βῆθει τῆς γῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνοι πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διαποροῦντας Ἑλληνας. ὁ δὲ θεὸς Πατρικίος καὶ τῆς Προύσης ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς πρὸς τὸν δικαστὴν ἀνδράπατον, ἐρωτηθεὶς ἐπὶ λαοῦ καὶ δήμου περὶ τῶν 5 αὐτοφυνῶν πόθεν ἐξέρχεται, οὕτως ἀπεκρίθη. ὁ κτίσας θεὸς πῦρ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐκ ὄντων οὐσιῶν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς φῶς καὶ ἥλιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας κατασκευάσας λόγῳ, προσέταξεν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα δαδουχεῖν· τοσαύτη γὰρ αὐτοῦ ἡ δύναμις ὅσον καὶ τὸ θάλημα. ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος τὸ στερέωμα τοῦ οὐ- C
 10 ρανοῦ συμπήξας, καὶ γῆν ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἐδράσας, ἐποίησε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα προγνωστικῆ ἑνεργείᾳ, ἵνα ὁ μέλλον παρ' αὐτοῦ πλασθῆσεται ἄνθρωπος μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων εἰς χρῆσιν ἐνδεΐται. ἐν οἷς δύο τόπους εὐτρεπίσας πύλιν αἰθέρους, τὸν μὲν φωτὶ καταλάμπεσθαι καὶ ἀπεράντων ἀγαθῶν 15 ἔμπλεων κατεσκεύασε, τὸν δὲ σκότους καὶ κολαστηρίου πυρὸς αἰώνιου πεποίηκεν, ὅπως οἱ μὲν εὐαρεστήσαντες αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν τοῦ διαβόλου μὴ κατολισθήσαντες ἀπάτην τὸν τῶν φωσφόρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαβύντες τόπον αἰώνιος αὐτῷ συμβασιλεύσωσιν, οἱ δὲ παροργίσαντες αὐτὸν καὶ τῷ κοινῷ 20 ἔχθρῳ ἐξακολουθήσαντες σὸν αὐτῷ καὶ τὸν τῶν σκοτεινοφόρων D κολαστηρίων ἀπειληφότες χῶρον ἀτελευτήτως ἀποκλυύσωσι. διαχωρίσας δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὡσπερ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, κατεκερμάτισε ταῦτα κατὰ φύσιν αὐτοῦ τῆς κτίσεως, καὶ ἔστιν ὕδωρ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, ὃ ἔστιν αἰθήρ, καὶ ἔστιν ὕδωρ

affici, quae sint in visceribus terrae. atque haec quidem isti tunc Graecis rei causam sciscitantibus responderunt. beatus autem Patricius Prusae episcopus et martyr, a proconsule iudice coram universo populo causam thermanum, id est aquarum quae sua sponte calidae terra erumpunt, interrogatus ita respondit. cum deus ignem et aquam ex nihilo condidisset, verbi sui vi ex igne lucem solem et reliquas stellas fecit, iussitque ea dies noctesque lumen praebere. tantum quippe ei est potestatis quantum voluntatis. porro ex aqua firmamentum caeli compegit terramque supra aquas statuit; effecitque in his omnia efficacitate futuri providente, ut homo, quem erat formaturus, nulla suis necessitatibus usibusque commoda re destitueretur. rursus in his duo loca condidit sempiterna, quorum alterum luce illustrem infinitis bonis replevit, alterum tenebris obsitum aeterni ignis supplicii destinavit, ut qui ei sese probassent neque a diabolo se in fraudem illici siviissent, si vitae restituti inque locum lucis et bonorum refertum recepti aeternum cum ipso regnent, qui vero ipsam irritassent communi hosti obsecuti, cum hoc in tenebricoso isto carcere sine fine supplicia luentes plorent. proinde cum aquam ab igne, sicut et tenebras a luce, divisisset, ea per omnem suam creaturam minutis partibus distribuit. itaque et aqua supra firmamentum

καὶ πῦρ ὑποκάτω τῆς γῆς. καὶ τὸ μὲν ἐπάνω τῆς γῆς ὕδωρ συναχθὲν εἰς συναγωγὴν μίαν θάλασσα προσηγορεύθη, τὸ δὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀπομεινῶν ἄβυσσος ἐκλήθη, ἕξ οὗ καθάπερ οἰφίωνές τινες ἀνυπέμπονται πρὸς ζωὴν ἡμῶν καὶ παντὸς ζῴου αἰ πηγαί. ἀφ' οὗ καὶ τὰ θεμιτὰ ἀνάγονται. καὶ τὰ μὲν πορρωτέρω τοῦ κάτω 5

P 243 πυρὸς ἀπέχοντα προνοία θεοῦ ἀναδίδονται ψυχρότερα, τὰ δὲ πλησίον τοῦ πυρὸς ἐκεῖθεν ἐκπυρούμενα ζέοντα λίαν ἀναφέρονται, ὅσα δὲ οὐ πολὺ πλησιάζουσι, γλίσχρα ἀναδίδονται. καὶ τὸ μὲν ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ κολυστήριον ἐστὶ δαιμόνων καὶ ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ κατωτάτω ὕδωρ, ψυχρότερον ὄν καὶ εἰς βῶ- 10 λους κρυστάλλου πεπηγός, ὃ καὶ Τάρταρος λέγεται, βασιανιστήριον ἐστὶν ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῶν μὴ φυλιζάντων τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου. ὅτι δὲ πῦρ ἐστὶν ὑποκάτω τῆς γῆς, πειθέτω σε τὸ ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ προφανῶς ἀναδιδόμενον καὶ μέντοι καὶ ἐν ἄλλοις διαφόροις τόποις ὁμοίως παραδεικνύμενον πῦρ, εἰς τὴν 15 φοβερὰν γένναν προδήλως πάντας κατακαίον ὅσοι τὰ τοῦ πυρὸς B ἔργα πεπράχασι. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ φησὶν ὅτι πῦρ ἐκκέκασται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυθήσεται ἕως ἄβου κατωτάτου, καταφάγεται γῆν καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς, φλέξει θεμέλια ὄρεων. οὕτως δὲ καὶ Ἡσαίας διαρρήδην προφαί- 20 νων τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὴν ἐσομένην καὶ ἡτοιμασμένην αὐτοῖς διὰ τοῦ ἄσβεστου πυρὸς κόλασιν ἐκβοᾷ "τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν ὅτι πῦρ καίεται, καὶ τίς ἀπαγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον; πορεύε-

est aether; et est ignis atque aqua infra terram. et aqua quidem superior in unum collecta mare dicitur: quae autem infra terram residet, abyssus nominatur, unde veluti tubuli quidam emittuntur fontes, ad vitae nostrae et animalium omnium usus; atque indidem etiam calidae ebulliunt. nam quae, dei providentia sic ordinante, longius ab igne inferiore absunt aquae, eae frigidiores eduntur, quae igni propiores sunt, ab eo calorem concipiunt et admodum fervidae sursum efferuntur, quae autem non prope ignem sunt, tepidae exeunt. atque ignis quidem qui infra terram est, daemonum et peccatorum hominum supplicio inservit. aqua etiam imo infra terram loco, ita frigida ut in glebas glaciæ congelet, qui et tartarus dicitur, ipsa etiam facit ad cruciandos eos qui dei praecepta violaverunt. esse autem ignem subter terram, persuadere tibi debet ignis qui in Sicilia Lycia aliisque locis manifesto erumpit; quo nimirum praemonstratur in horrenda Geonna omnes uri qui ignem suis factis meruerunt. de hoc igne etiam magnus ille Moses in persona dei loquitur (Deut. 32) "exarsit ignis me excandescens, cuius incendium perdet usque ad infima inferorum, consum et terram et eius proventus, comburet fundamenta montium." sic etiam Esaias exclamat, peccatoribus diserte praedicens inextinguibilis ignis poenas iam pridem eos manentis (cap. ult.) "quis" inquit "vobis nuntiabit ignem iam ardere? quis vobis locum aeternum demonstrabit? ambulate in lumine ignis vestri, et flamma quam conce-

οθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἔξεκαύσατε. καὶ
 ἐξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβε-
 βηκότων ἐν ἔμοι, λέγει κύριος. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ-
 τήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν C
 5 πύση σαρκί.” καὶ δὴ καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομός φησιν· ὄρα
 παράδοξον αὐθις ἕτερον, ἐναντίας φύσεις συνιούσας. οὔτε γὰρ
 ἀστραπῆς τι πυρωδέστερον οὔτε ὕδατος ψυχρότερον, ἀλλ’ ὁμως
 ἀναμίγνυται, καὶ οὐ συγγεῖται οὐδὲ κεράννυται, ἀλλὰ τοῖς οὐ-
 κείους ἕκαστον διατηρεῖ ὕδρους. τὸ πῦρ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τὸ ὕδωρ
 10 ἐν τῷ πυρὶ, καὶ οὔτε τοῦτο ἐξήρανε ἐκεῖνο οὔτε ἐκεῖνο κατέσβεσε
 τοῦτο. καίτοι ἀστραπὴ τοῦ ἡλιακοῦ πυρὸς ὑξύτερον καὶ φανότερον.
 καὶ μαρτυροῦσιν αἱ ὄψεις αἱ ταῖς ἀκτίσι διηλεκῶς καταλαμπόμεναι,
 ἐκείνης δὲ τὴν φορὰν οὐδὲ πρὸς βραχὺ δυνάμεναι ἐνεγκεῖν. καὶ
 ὁ μὲν ἥλιος διὰ πύσης ἡμέρας διατρέχει τὸν οὐρανόν, αὐτὴ δὲ ἐν D
 15 μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ τὴν οἰκουμένην ἕπασαν, ὡς καὶ Χριστὸς μαρτυ-
 ρεῖ λέγων “ὡσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἐξ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται
 ἕως δυσμῶν.” εἶτα φησὶν “ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θεσσωρῶν αὐ-
 τῶν.” αὕτη πάλιν ἑτέρα φύσις, οὐ μικρὰν ἡμῖν παρέχουσα
 χρεῖαν, ἀλλὰ τσαύτην ὥστε εἰς τὸ πολὺ τῆς ζωῆς ἡμῖν συντελεῖν,
 20 κεκμηκότα ἀνακτῶσθαι τὰ σώματα. τοῦτο γὰρ ἔργον ἀνέμων,
 ἀναρριπίζει τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ ἀκίνητον ὄντι διαφθείρεσθαι,
 πεπαινεῖν δὲ τοὺς καρποὺς καὶ τρέφειν τὰ σώματα. τί ἂν τις εἴποι
 τὰς ἐν ναυτιλίᾳ χρεῖας αὐτῶν, καὶ τοὺς καιροὺς οἷς τεταγμένως
 ἐφίστανται καὶ παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, χορεύοντες ἐν τῷ πελάγει

pistis. et exhibunt alii, ac videbunt membra hominum eorum qui contra
 me deliquerunt, quia vermis eorum non morietur et ignis non exstingue-
 tur, ostentuique erunt omnibus hominibus.” sed et divino praeditus elo-
 quio Chrysostomus dicit “rursum mihi aliud admirabile considera. con-
 grediuntur duae naturae contrariae: quid enim sit aut fulgure magis
 igneum aut aqua frigidius? tamen ita coeunt ut neque confundantur ne-
 que temperentur: sed et aqua in igne et ignis in aqua suas utrumque
 servat proprietates: nam neque aquam ignis exsiccat, neque ignem aqua
 exstinguit. et sane fulgur etiam solari igne acutius est et lucidius; quod
 testantur oculi, qui cum perpetuo radiis solaribus illustrentur, fulguris
 splendorem ne exiguo quidem tempore possunt ferre. et sol totam diem
 permeando caelo insumit, fulgur uno momento totum orbem pervadit,
 quod et Christus testatur, inquit “sicuti fulgur ab ortu exit et usque
 ad occasum videtur.” deinde addit: “qui ventos educit ex eorum the-
 sauris.” quae rursum alia est natura, non parvam nobis utilitatem con-
 ferens, sed tantam ut ad plurimam vitae partem nobis conducatur, ad re-
 ficiendum fatigata corpora. ventorum enim officium est aërem excitare,
 ne motu carens vitium capiat, itemque coquere fructus et alere corpora.
 quis explicet quantum navigationibus prosint? et eorum tempora, quibus
 ordine ingruunt aliusque alii cedunt, choreas in mari ducentes, alii que

- P 244 και τοὺς πλατῆρας διαβιβάζοντες; και ὁ μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο. και ἐναντίας ὁδενόντων ὁδοῦ και διακονούντων ἡ μάχη αὐτῶν πάλιν τῷ βίῳ γίνεται χρήσιμος. και μυρία ἂν τις εἴποι τῶν ἀνέμων ἔργα. ἀλλ' ὁμως πάντα ταῦτα παραδραμῶν ὁ προφήτης και καταλυπῶν ἀναλέγεσθαι, αὐτὸ μόνον τὴν εὐκολίαν 5 τῆς δημιουργίας παρέστησε. τὸ γὰρ εἰπεῖν 'ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν' οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστιν, ὅτι θησαυροὶ τίνες εἰσιν ἀνέμων, ἀλλὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιτάττοντος και τὸ ἔτοιμον τῆς βουλῆς και παρεσκευασμένον. ὡσπερ γὰρ ὁ ἔχων ἐν θησαυρῷ μετὰ ἀδείας ἐξάγει πάντα, και ὅτε βούλεται πάλιν εἰσάγει, οὕτως ὁ τοῦ παν- 10 τὸς δημιουργὸς πάντα εὐκόλως ἐποίησε και τῇ φύσει παρέδωκεν.
- B εἶδες και πόση ἐν ἀέρι διαφορὰ, καθάπερ και ἐν πυρὶ και ἐν ὕδατι πολλαὶ ἐναλλαγαί. και γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ μὲν ἐστι πηγαῖον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νεφέλαις, τὸ δὲ ὑπερουράνιον, τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὑπόγειον, ἀφ' οὗ και 15 τὰ θερμὰ ὕδατα ἐν διαφόροις τόποις ἀνάγονται, διὰ τοῦ ὑπογείου πυρὸς θερμανθέντα παραδόξως. και τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἐστιν ἐν ἡλίῳ, τὸ δὲ ἐν σελήνῃ, τὸ δὲ ἐν ἀστραπαῖς, τὸ δὲ ἐναέριον, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων, τὸ περὶ ἡμῶς και τὸ λυχναιῶν, τὸ δὲ ἀπὸ γῆς (και γὰρ ἔστι πολλαχοῦ τὸ τοιοῦτο ἀπὸ γῆς ἀναδιδόμενον ἰδεῖν, ὡσπερ 20 αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων), τὸ δὲ ἐν λίθοις παρατριβομένοις, τὸ δὲ ἐν
- C κόμυις δένδρων και αὐτῶν παρατριβομένων, τὸ δὲ ἐν κεραινοῖς ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων και ὑέλων διαυγαστάτων και καθα-

22 παρατριβόμενον P

porum navigantes quo volunt deducentes, alii excipientes? quin et contrariis incedentes viis atque ministeria sua obeuntes utili vitae nostrae pugna inter se decertant. sexcenta possent commemorari ventorum officia: sed tamen vates his omnibus enumerandis supersedens facilitatem tantummodo opificii expressit. qui enim dicit "de thesauris ipsorum," is non dicit quosdam esse ventorum thesauros, sed significat quam facile sit ei qui mandat, omnia pro suo arbitrio in promptu habere. quemadmodum enim rem quam in thesauro habemus, facile ex eo vel promimus, vel, si visum sit, recondimus, ita universi opifex omnia nullo negotio effecit ac naturae tradidit. vidisti quanta sit in aëre varietas, sicut et in aqua et in igne multae sunt varietates. aquarum enim alia est fontana, alia marina, alia aërea, alia in nebulis, alia supra caelos, alia supra homines, alia infra terram, ex qua etiam diversis locis aquae ebulliant mirabiliter ab igne qui sub terra est calefactae. ignis alius in sole est, alius in luna, alius in fulguribus, alius in aëre, alius qui ex lignis a nobis et lucernis exit, alius qui ex terra erumpit: multis enim locis eum edi videmus non secus quam etiam fontes. alius ignis est qui attritu lapidum eicitur, et alius qui attritu frondium arborearum; alius in fulminibus ex aethere, alius ex aqua et vitris pellucidissimis ac pu-

ρωτάτων ἐξάλλεσθαι πέφυκεν. οὕτω δὲ καὶ ἐν ἀέρι πάλιν ὁ μὲν ἴσθι παχύτερος ὁ περὶ ἡμῶς καὶ φθοροποιὸς καὶ νόσων ποικίλων ἐπικινδύνων αἴτιος, ὁ δὲ λεπτότερος καὶ σωμάτων εὐκρασίας καὶ εὐρωστίας πρόξενος, ὁ δὲ αὐτότερος καὶ πυρωδέστερος. ὡσπερ 5 καὶ τῶν ἀνέμων πολλὰ διαφοραί· ὁ μὲν γὰρ ἴσθι λεπτότερος ὁ δὲ παχύτερος, ὁ μὲν ψυχρότερος ὁ δὲ ξηρότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος ὁ δὲ θερμότερος. ἔθεν οὖν ὁ προφήτης ἐμπεισὼν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ τῶν τοιούτων, ἐκ οἷς ἡ τοῦ θεοῦ δύναμις καὶ σοφία δεικνύται, καὶ ἰδὼν τὸ πέλαιος ἀγανές, ἀπε- 10 πῆδησε μέγα βοήσας ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε· πάντα δ' ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, καὶ σοφίας ἐνέπλησας τὰ τε ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα.

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη εἰ μῆνας ἰα', καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ ναῷ 'Ρώμης κατ' ἐπιβουλήν τῆς 15 ἑαυτοῦ γυναικός. διάδοχος γὰρ γενόμενος τοῦ ἀδελφοῦ οὐ τὴν πατρικὴν τε καὶ ἀδελφικὴν ἐξήλωσεν ἀριστοπολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιεργίαν ἐκ διαμέτρου. καὶ δὴ πᾶν εἶδος κακίας ἐπέλθῶν, μισσηφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἄμια καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλευς γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθεος τελευταῖον 20 ἀπέθρεψε. κἀντεῦθεν ἐχθιστὸν ἅπασι καὶ ἀπόβλητον διὰ τὸ P 245 φρονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μιαρῶς γνώμης ἑαυτὸν ὁ τύλας ἀποφήρας, εἰκότως μάλυ τὰ ἐπίχειρα τῆς οἰκείας δυσμενείας κομισάμενος ἀλαχίστω μόρῳ τὸν μυσσαρὸν καὶ βέβηλον κατυστρέφει βίον,

16 ἀριστον πολιτείαν P

rissimis exsilire solet. sic et quod ad aërem attinet, alius est crassior, qui nos ambit, isque corruptionis causa est et multorum periculosorum morborum; alius tenuior, qui corporibus bonam temperiem et firmitatem conciliat; alius siccior et fervidior. sic et ventorum sunt differentiae secundum tenuitatem crassitiem frigus siccitatem humiditatem caliditatem. itaque vates cum in inexhaustam tot tantorumque dei beneficiorum abyssum incidisset commemorandam, quibus dei potentia atque sapientia demonstratur, vidensque immensum se mare ingressum, resiliit hac cum exclamatione: magnificentissima sunt tua, domine, opera: sapienter omnia fecisti, sapientiaque omnia et animata et inanimata implevisti.

Tiño successit in imperium frater eius Domitianus, idque tenuit annos 15, menses 11. isque in templo Romae est interfectus insidiis suae uxoris. neque patris hic neque fratris sectatus est mores, sed contra Tiberii ac Neronis scelera imitatus est. cum se omni genere flagitiorum homicidiorumque et libidine in mares feminasque effusa polluisset, tandem homo a deo alienus deum se ipsum appellavit. indeque cum se ob truculentiam immanitatem ac flagitiosa consilia omnibus invisum et contemptum reddidisset, miser meritis domesticis inimicitias poenas de-

ὡς εἴρηται. οὗτος τὰς γενέσεις τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης ἐρευνῶν, οὐκ ἄλλους εὐρίσκων ἐν δυνάμει ἔσεσθαι ἀνῆρει διὰ προφάσεως. οὗτος διέταξεν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀμπέλους μὴ φυτεύειν. οὗτος τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν· ἐδεῖλε γὰρ τὴν πυρουσίαν τοῦ κυρίου ὡς καὶ Ἡρώδης ὁ παιδοκτόνος. 5

B τοῦ κηρύγματος δὲ ἤδη δύναιμι λαμβάνοντος ἤγαγον συγγενεῖς τοῦ κυρίου πρὸς Δομετιανόν. οὗς καὶ ἐπηρώτησεν εἰ ἐκ Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ εἰσι. καὶ ὡμολόγησαν. καὶ πόσων, ἔφη, χρημάτων κυριεύετε; ἐννέα, φασί, δηναρίων οἱ πάντες, καὶ πλήθρων γῆς ἄλλων, ἕξ ὧν τοὺς φόρους ἀναφέρομεν. καὶ τὰς χεῖρας σκληρὰς 10 ἐκ τῆς ἐργασίας ἐπεδείκνυν. ὁ δέ, καὶ ὅποια τίς ἐστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία, καὶ πότε φανησομένη; ὡς οὐ κοσμικὴ οὐδὲ ἐπίγειος, ἔφασαν, ἐπουράνιος δὲ καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰῶνων ἐν δόξῃ ἐρχομένη κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ἐφ' οἷς αὐτὸς τούτων

C καταφρονήσας ἐλευθέρους μὲν αὐτοὺς ἀφεῖναι ἐκέλευσε, τὸν δὲ 15 τῆς ἐκκλησίας διωγμὸν καταπαῦσαι. οὗτος ὁ Δομετιανὸς Νερούαν τινὰ ὑπεύθυνον ἐκέλευσε ζῶντα βληθῆναι εἰς πῦρ. τῶν δὲ ἀστρονόμων εἰπόντων ὑπὸ κινδύου τοῦτον ἀναλωθῆσεσθαι, εὐθὺς ὑετὸς κατενεχθεὶς πολὺς τὴν πυρκαϊὰν ἔσβεσε, καὶ δεδεμένον ἔτι τῷ χεῖρὲ κύνες ἀφεθέντες τοῦτον κατέφαγον. Λάργιος δὲ ἀστρονό- 20 μος εἶπεν εἰς ὄψιν τῷ Δομετιανῷ τεθνήξεσθαι ἡμέρᾳ τῆδε. ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν φυλαχθῆναι ἐν δεσμοῖς, ὡς ἂν τῆς ἡμέρας διελ-

dit, turpissimaque morte sceleratam clausit vitam. is principum Romae virorum indagans natiuitates, cum non paucis promitti magnam potentiam deprehenderet, eos captata occasione sustulit. edixit per urbes ne quis vites plantaret. idem genere Davidum et Christum attingentes conquiri iussit, exemplo Herodis infanticidae sibi a Christi adventu metuens. mandatum eius ministri executi adduxerunt Christi cognatos ad imperatorem. ii interrogati a Domitiano an a Davido et Christo genus ducerent, ita esse fassi sunt. "quantae ergo" inquit Domitiano "vestrae sunt facultates?" responderunt universis esse novem denarios et pauca agri iugera, unde tributum solvant: simul et manus, quae callos duxerant opere faciundo, ostenderunt. tum imperator "et quodnam est Christi regnum, ac quando appetet?" responderunt non esse mundanum neque terrenum sed caeleste, et Christum in fine mundi id initurum, ubi de vivis sit et mortuis indicaturus. ob haec imperator istis hominibus spretis, libertate donavit eos, et a prosequendis Christianis desisti iussit. is Domitianus Nervam quandam rei capitalis damnatum vivum in ignem coniici iussit. astrologis autem praedicientibus eum a cane laniatum iri, statim largus imber obortus rogam exstinxit, et immissi Nervae adhuc manus ligato canes eum devofaverunt. Largius vero astrologus in faciem Domitiano dixit eum die quam nominabat moriturum. Domitianus eum servari in vinculis iussit, ut ea die exacta

θούσης τῆ ἐπαύριον ἀναιρήσῃ. ἀλλὰ σφαγέντος αὐτοῦ ὑπὸ Στεφάνου ἀπελευθέρου αὐτοῦ ἀπελύθη ἀβλαβής. οὗτος Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα ἀπέκειρε καὶ δέσμιον εἰς δικαστήριον ἤγαγε. τότε φασὶ καὶ τὸ πολυθρόβλητον ἔπος ἐκείνο τὸν Ἀπολλώνιον εἰπεῖν **D**
5 "οὐ μὴν με κτανέεις, ἐπεὶ οὐ τοι μύρσιμός εἰμι," καὶ ἄφαντον γενέσθαι παραχρῆμα, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν εὐρεθῆναι εἰς Ποτιόλους ἡμερῶν τριῶν διάστημα. ὃς εὐρῶν ἐκείσε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Δάμαντα ἀγγεῖλεν αὐτῷ τὰ κατ' αὐτόν, καθὰ Φιλόστρατος ἱστορεῖ. καὶ τῷ μετὰ Δομετιανὸν μέλλοντι βασιλεῦσαι
10 Νέρουα τὴν τελευταίην γράμμουσιν οικείοις προσήμανεν. ἐφ' οὗ Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ Ὀνήσιμος ἐμαρτόρησαν, καὶ Κλήμης ὑπὲρ Χριστοῦ ἀναιρεῖται, καὶ Ἰωάννης εὐαγγελιστὴς ἐν Πάτμῳ τῆ νήσῳ ὡς ὑπεύθυνος ἐξορίζεται.

Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ἀπὸ Ῥώμης ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ **P** **246**
15 παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐποίησε ταῦτα, φρυγαδέοντας τὸ πλῆθος τῶν ὄφρων καὶ σκορπίων ἐκ τῆς πόλεως, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι ὑπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἵππων τὴν ἀταξίαν χαλινώσας ἐν ταῖς συνελύσεσι τῶν ἀρχόντων. ὡσαύτως καὶ εἰς Ἀντιόχειαν παραγενόμενος δνσωπηθεὶς ἐποίησε. τυραννουμένων
20 γὰρ τῶν Ἀντιοχείων ὑπὸ τῶν σκορπίων καὶ κωνώπων, ποιήσας χαλκὸν σκορπίον καὶ χώσας αὐτὸν ἐν τῇ γῆ καὶ μικρὸν ἐπιστήσας ἐπάνω κλονα, βαστάζειν προσέταξε καλάμους τῷ λαῷ, καὶ περιερχομένους ἐν τῇ πόλει κρᾶζειν τοὺς καλάμους ἐπισείοντας ἀκώ-

postridie necandum. sed imperatore, uti praedixerat, occiso fuit a Stephano liberto illius sine noxa dimissus. is Domitianus Apollonium Tyaneum tonsum vinctumque ad tribunal adduxit. quo tempore ferunt id fuisse ab Apollonio dictum quod omnium deinde sermone est celebratum, "me non interimes: non hoc tibi fata dederunt." simulque subito conspectui hominum subductum fuisse, inventumque eadem hora Puteolis, tridui a Roma itinere, discipulo suo Damidi ibidem reperto, quid secum fuisset actum exposuisse. auctor Philostratus. hic Apollonius Nervae, qui fuerat Domitiano successurus, exitum propriis literis praedixit. Domitiano imperante doctrinam Christianam Timotheus apostolus et Oesimus suo supplicio confirmarunt; itemque Clemens, et Ioannes evangelista damnatus in insulam Patmon est deportatus.

Ceterum Apollonius Roma Byzantium profectus rogata civium ea urbe multitudinem anguium ac scorpionum expulit, ne cui porro homini nocerent. equorum etiam in conventibus principum confuse ferocientium intemperiem refrénavit. idem ab eo Antiochiae, cum eo venisset, efflagitatum est. cum enim Antiochenses a scorpiis et culicibus divexarentur, aerem ipse scorpionum conflavit, supraque eum in terra depositum parva erecta columna populo iussit ut calamos gestarent, perque urbem circumirent, et calamos concutientes inclamarent "vacet urbs culli-

νωπα τῇ πόλει. καὶ οὕτως ἐξηρανώθησαν ἐκ τῆς πόλεως οἱ τε
 B σκορπίοι καὶ οἱ κώνωπες. αἰτηθεὶς δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπικειμένων
 αὐτῇ σεισμῶν, στενάζας ἔγραψεν ἐν διπτύχῳ ταῦτα “οὐαὶ σοι τά-
 λαινα πόλις, ὅτι σεισμοῖσι πολλοῖς καὶ πωροσὶς κατενεχθήσῃ.
 κλαύσεται δὲ σε καὶ ὁ παρ’ αἰγιαλοῖς Ὀρόντης.” περὶ οὗ μέντοις 5
 καὶ ὁ μέγας Ἀναστάσιος Θεοουπόλεώς φησιν “Ἀπολλωνίου δὲ μέ-
 χρι νῦν ἐν τισὶ τόποις ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα ἰστάμενα, τὰ
 μὲν εἰς ἀποτροπὴν ζώων τετραπόδων καὶ πετεινῶν βλάβπτειν δυνα-
 μένων ἀνθρώπους, τὰ δὲ εἰς ἐποχὴν ρευμάτων ποταμοῦ ἀτάκτως
 φερομένου, καὶ ἄλλα εἰς ἕτερα ἐπὶ φθορᾷ καὶ βλάβῃ ἀνθρώπων 10
 ὑπάρχοντα ἀποτρόπαια ἴστανται. καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ
 C ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάσαντο οἱ δαίμονες δι’ αὐτοῦ, ἀλλὰ γε
 καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ παρήμενοντες τῷ μηνίματι αὐτοῦ
 σημειῖα τινα ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπετέλειαν πρὸς ἀπάτην τῶν ἐλει-
 νῶν ἀνθρώπων, τῶν ῥαδίως ὑποκλεπτομένων εἰς τὰ τοιαῦτα ὑπὸ
 τοῦ διαβόλου. τί ἂν τις εἴποι περὶ τῶν κατὰ Μανέθωνα μαγικῶν
 ἔργων; ὅς τοιοῦτος ἄκρος γέγονε τῇ μαγικῇ ἀπάτῃ ὥστε ἀεὶ
 ἔσκωπε προδήλως τὸν Ἀπολλώνιον ὡς μὴ ἀκριβῆ τὴν κατ’ αὐτοῦ
 φιλοσοφικὴν ἐμπειρίαν ἐσχηκότα. ἔδει γὰρ αὐτόν, φησὶν, ὥσπερ
 ἐγώ, λόγῳ μόνῳ ποιεῖν ἔπερ ἐβούλετο, καὶ μὴ ἀποτελέσασθαι 20
 ἐπιτρέπειν τὰ παρ’ αὐτοῦ πραττόμενα. ταῦτα δὲ πάντα συγχο-
 ρήσει τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργεῖα δαιμόνων γίνονται πρὸς τὸ διὰ τῶν τοι-
 D ούτων πραγμάτων δοκιμάζεσθαι τὴν ἡμετέραν ὁρθόδοξον πίστιν, εἰ
 ἔδραϊα ἔστι καὶ παγία προσμένουσα τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ ὑποσυρο-

cibus.” eo modo et scorpii et culices ea ex urbe profligati sunt. cum
 autem peteretur ab eo ut terrae motus quibus affligebantur averteret, in-
 gemiscens in tabulis ita scripsit: “vae tibi misera urbs, quoniam ter-
 rae motibus multis incendiisque prosterneris, teque Orontes ad ripas suas
 deflebit.” de hoc magnus Anastasius Theopolis episcopus ita scribit:
 quibusdam in locis ad hunc usque diem Apollonii opera stant et suam
 habent efficacitatem, alia quadrupedibus ac volucribus damnosis aver-
 tendis, alia ad inordinatos amnium excursus inhibendos, alia aliis rebus
 quae hominibus detrimentum afferent arcendis. neque eo tantum vivo
 daemones per ipsum tot ac talia egerunt, sed ipso etiam mortuo ad
 monumentum eius perseveraverunt, atque ipsius nomine miracula quae-
 dam ediderunt ad decipiendum miseros homines, qui facile huiusmodi
 rebus se a diabolo in fraudem induci patiuntur. quid enim dicam de
 Manethonis magicis operibus? qui tantus fuit istarum imposturarum ar-
 tifex, ut semper palam Apollonium irriserit ut non perfecta eius doctri-
 nae peritia instructum: “oportebat enim” aiebat “eum, sicuti ego soleo,
 solis verbis perficere quae vellet, non operum effectationibus ad ea uti.”
 haec autem omnia dei permissu et daemorum efficacitate fiunt, ut huius-
 modi rebus vera nostra exploretur fides, firmare ea sit et fixa domi-

μένη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν φαντασιωδῶν τεράτων καὶ σατανικῶν ἔργων τῶν πραττομένων ὑπὸ τῶν δούλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς κακίας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῷ ὄνόματι κυρίου προεφήτευσάν τινες, ὡς Βαλαάμ Σαυλὸς καὶ Καϊάφας, καὶ δαιμόνια πάλιν 5 ἐξέβαλον, ὡς Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ Σκεύα. οὐκοῦν καὶ εἰς ἀναξίτους ἢ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις, ἢν' ἐτέρους εὐεργετήσῃ. καὶ γὰρ Βαλαάμ ἀμφοτέρων ἀλλότριος ἦν, βίου ἀρίστου καὶ πιστεως· ἀλλ' ὁμως ἐνήργησεν εἰς αὐτὸν ἡ χάρις διὰ τὴν ἐτέρων οἰκονομίαν. καὶ Φαραὼ τοιοῦτος ἦν, ἀλλὰ κάκεινῳ τὰ μέλλοντα προέδειξε. P 247

10 καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ παρανομώτατος, ἀλλὰ γε καὶ τούτῳ τὰ μετὰ πολλὰς ὕστερον ἐσόμενα γενεὰς ἀπεκάλυψεν. ὅθεν δῆλον ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐναντίον ἔχόντων φρόνημα ἐπὶ τῷ προσχήμετι τοῦ Χριστοῦ τεράστια ποιοῦσιν ἑτέρα τέχνη τινὶ πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων ἀπειροκάλων, ὅσος ἐγένετο Σίμων ὁ μάγος καὶ Μένανδρος 15 μετ' ἐκείνων καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δι' οὗς εἰκότως ἔφη μὴ θαύμασιν ἀπαταῖσθαι προσήκειν μήτε μὴν ἐπαγγελία ψιλλῇ, δοκιμάζειν δὲ τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν. ἐκ τῶν καρπῶν γάρ, φησὶν ὁ κύριος, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Νέρονας ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν μῆνας δ' ἡμέρας θ', σώφρων B
20 ὢν καὶ ἐπιεικής. ἐκ Παιονίας δὲ ἀγγελία ἐπινικίων ἐλθοῦσα παρὰ Τρῳιανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ λιβανωτὸν ἐπιθύσας, στυὰς ἐπὶ βήματος, μεγάλη βοῶν τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν

que adhaerens, neque ab eo se avelli sinens praestigiis istis ac diabolicis prodigiis, quae ministerio servorum improbitatis eduntur. quippe etiam dei praetextentes nomen nonnulli vaticinati sunt, ut Balaamus Saulus et Caiaphas. alii malos genios abegerunt, ut Iudas et filii Scevae. ita gratia divina etiam per indignos aliquando operatur ut aliis beneficiat. nam Balaamus neque recte vivebat neque vera erat fide praeditus: et tamen dei gratia per eum egit propter aliorum utilitatem. fuit et Pharao malus: atque huic tamen futura indicavit. et impiissimo Nabuchodonosori nihilominus ea praemonstrata sunt quae multis post essent eventura aetatibus. unde constat multos etiam verae adversos religioni sub Christi nominis praescriptione alio artificio miracula edere ad decipiendos imperitos. qualis fuit Simon Magus et Menander ac post eos alii eorum similes. itaque praeclare dictum est: neque decipi miraculis convenit, nedum nuda pollicitatione, sed exploranda est veritas eorum quae dicuntur. ex fructibus enim eorum iudicabitur ipsos, ait dominus.

Nerva imperavit annum unum, menses 4, dies 9, homo temperans et aequus. hic, cum ei ex Pannonia nuntius de victoria Traiani esset allatus, in Capitolium progressus, thure incenso, inde consensu suggesto, praesente S. P. Q. R. alta voce "quod felix" inquit "faustamque Georg. Cedrenus tom. I.

Ῥωμαίων παρόντων ἔφη “ἀγαθῇ τῶν Νέρουας Τραιανὸν υἱοποιῶμαι.” οὗτος ἀπηγόρευσε τοῦ ἐκτέμνειν τινῶν τὰ υἰδοῖα ἐν Ῥώμῃ. νόσω δὲ τελευτᾷ. οὗτος ὁ Νέρουας ἀνεκαλέσατο τὸν θεολόγον Ἰωάννην ἐκ τῆς ἔξορίας, καὶ ἀπέλυεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ, μόνον τότε περιόντα τῷ βίῳ ἐκ τῶν ἰβ’ μαθητῶν· ὃς συγγραψά-⁵μενος τὸ κατ’ αὐτὸν εὐαγγέλιον ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. περὶ οὗ καὶ ὁ πολῦσις Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησὶ “Θω-
C μᾶς δὲ τὴν Παρθίαν εἰληχεν, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν, πρὸς ἣν καὶ διατριψας ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ.” καὶ πάλιν “ἐπὶ τούτοις οὖν καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τελευτᾷ, καὶ ¹⁰θάπτεται πρὸς τῶν αὐτόθι πιστῶν.” ὁμοίως δὲ καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἐπτὰ διακόνων ἐν Ἱεραπόλει τελειοῦται, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν θυματέρων αὐτοῦ. περὶ ὧν καὶ Πολυκράτης ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ παροικίας ἐπίσκοπος, Οὐκτορι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης γράφων, οὕτως φησὶ “καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμη-¹⁵ται, ἕτανα καὶ ἀναστήσονται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ
D κυρίου, Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστοῦ, ὃς καὶ τὸ πέταλον πεφορηκῶς καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσῳ γενόμενος κεκοίμηται, καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἐπτὰ διακόνων ἐν Ἱεραπόλει τελευτᾷ. οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν εὐνοῦχον βαπτίσας καὶ τὸν Σίμωνα κατηχήσας.”²⁰ οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἰππόλυτος Ῥώμης περὶ τοῦ θείου κηρύγματος καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ἀποστόλων διεξιὼν ἔφη “Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου κηρύσσων ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸν λόγον ἔξωρίσθη ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐπὶ Δομειτιανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, κῆ-

sit, ego Nerva Traianum mihi filium adopto.” vetuit Nerva ne quis Romae castraretur. morbo periit. idem Ioannem theologum ab exilio revocavit, permisitque ut Ephesi habitaret, cum is tum solus de 12 discipulis in vivis superesset. is Ioannes evangelio suo conscripto pacato decessit. de eo narrat Eusebius in historia ecclesiastica “Thomas autem Parthiam sortitus est, Ioannes Asiam, in qua etiam Ephesi vitam finit.” et rursus “eo tempore etiam Ioannes evangelista Ephesi Asiae urbe moritur et a Christianis eius loci sepelitur.” similiter et Philippus, unus de septem diaconis, Hierapoli defunctus cum filiabus sepelitur. de his Polycrates, Ephesinae parociae episcopus, ita scribit ad Victorem episcopum Romanum “nam et in Asia sepulta sunt magna elementa, quae ultimo adventus domini die resurgent. Ioannes, qui in pectore Christi accubuerat, qui et pileum gessit et Ephesi docuit, ibi est humatus. et Philippus, septem diaconorum unus, Hierapoli vita functus est. is est qui eunuchum baptizavit, et Simoni principia religionis tradidit.” aed et divus Hippolytus Romae episcopus praeconium divini verbi et apostolorum obitus enarrans ita ait “Ioannes Iacobi frater, cum in Asia verbum dei propagaret, imperante Romae Domitiano in Patmum insulam est de-

καὶ θεν πάλιν εἰς Ἐφεσον ἐκ τῆς ἑξορίας ἀνακληθεὶς ὑπὸ Νέρωνα, καὶ τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποκάλυψιν θεασάμενος, ἐτελεύτησεν ἑτῶν ἑκατὸν ἕξ· οὗ τὸ λείψανον ζητηθεὶν οὐκ εὐρέθη.” ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἀδελφός P 248

5 **Καισάριος** ἐπισε.... ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου οὕτως ἀπεκρίνατο λέγων “αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιῳ πρὸς τῷ τέλει διεσάφησε τοῦτο φάσκων ‘καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ’ (τουτέστι τῷ Πέτρῳ) ‘ἀκολουθεῖ μοι. ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς

10 ἀκολουθῶντα, καὶ φησὶ· κύριε, οὗτος δὲ τί; καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: ἂν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχωμαι, τί πρὸς σέ;’ ἐπεὶ οὖν ἀλιεύοντας αὐτοὺς κατείληφε, τῷ Πέτρῳ μόνῳ προσέταξεν ἔπεισθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλόμενος ἔφη ‘κύριε, οὗτος δὲ τί;’ ὃν θεσπίσας ὁ Ἰησοῦς προσμένειν ἐπὶ B

16 τῆς ἀλείας φησὶν ‘ἂν αὐτὸν θέλω μένειν ἐνταῦθα καὶ ἀλιεύειν ἕως ἂν ὑποστρέψω ἔρχωμαι πάλιν ὧδε, τί πρὸς σέ;’ ὥστε οὖν ἄριστα διορθούμενος τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, εἰκότως ἔφη ‘καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει.’ καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς πολλάκις ἐσφάλλοντο πρὸς τὰς πεύσεις Χριστοῦ καὶ τὰς

20 ἀποκρίσεις, καὶ ἤκουον ἀσύνετοι καὶ βραδείς τῇ κυρδίᾳ, ἕως ἔλθόν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς πῦσαν τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον. εἰ δὲ τις ἐριστικῶς καὶ προπετιῶς ἀποκρινόμενος τὰς ἱερὰς ταύτας φωνὰς καὶ μαρτυρίας ἀκαίρως δῆθεν συλλογιζόμενος εἶπη ‘πρὸς τὸ καταγγεῖλαι τὴν δει-

portatus. inde a Nerva revocatus Ephesum, conscripto evangelio et patefactione quam conspexerat, vita excessit, annos natus centum et sex. reliquiae eius requisitae, inventae non sunt.” at magni Gregorii frater Caesarius Cpoli de eis interrogatus ita respondit: ipse Ioannes sub finem evangelii eam rem explicavit his verbis. “ita fatus Iesus Petro ait, sequere me. Petrus autem conversus cernit discipulum, qui a Christo diligebatur, sequentem, et inquit: domine, quid iste? respondit Iesus: si velim hunc manere usque ad adventum meum, quid hoc ad te?” quoniam ergo piscantes eos offendens Petro soli iussit sequi, isque Ioannem volens comitem habere quaesivit ex domino quid iste esset acturus, dominus respondens Ioannem piscationi immoraturum, dixit: si eum volo manere hic et piscari, dum huc revertar, quid tua refert? et ipse Ioannes falsam eorum suspicionem optime corrigit his verbis: “non dixerat dominus hunc non esse moriturum.” etenim apostoli saepe numero interrogationes et responsiones Christi non assecuti sunt, ideoque ignorantia eis est a magistro et stupiditas obiecta, donec spiritus sanctus venit eosque omni veritate instituit, sicuti dominus promiserat. quodsi quis contentiose et temere sacras illas voces arripens intemptive ex

C τέραν Χριστοῦ παρουσίαν κατελείφθη ζῶν ἐν σαρκί μετὰ Ἐνώχ καὶ Ἡλία, ἀκονέτω ὅτι περ μόνους διὰ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτὸς οὗτος ἐκείνους ἐκ προσώπου λέγει κυρίου τοὺς δύο μάρτυρας γενήσεσθαι, Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν, τοιῶδε φάσκων καὶ δώσω τοῖς δυοῖ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύουσιν ἡμέρας, αἷ, περιβεβλημένοι 5 σάκκους. οὗτοι εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι. πῦρ ἐκπορεύεται τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ὅταν τελώσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναβαῖνον θηρόν ἐκ τῆς ἀβύσσου πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει καὶ ἀποκτείνει αὐτούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας 10 τῆς μεγάλης πόλεως ἔσονται ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ ἄταφα, ὅπου

D καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. μάτην οὖν παραληροῦσί τινες, φάσκοντες αὐτὸν ζῆν ἔτι ἐν σαρκί, καὶ μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι τῷ ὄντι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, οἴκοθεν τοῦτο καὶ οὐκ ἐκ τινῶν ἱερῶν ἐξηγητῶν ὀψοκινδύνως τε καὶ τολμηρῶς ὄντως τε- 15 ρατευόμενοι."

Μετὰ δὲ Νέρουαν ἔβασίλευσε Τραιῖανὸς ἔτη ιθ' ἡμέρας ε' ἡμέρας ιε'. οὗτος ἦν μισοπόνηρος καὶ φιλοδίκαιος. γυμνώσας γάρ ποτε ξίφος ἐνώπιον τῶν ἐν τέλει πάντων ἔδωκε τῷ ἐπάρχῳ, εἰπὼν "δέξαι τοῦτο καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχῳ, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δὲ 20 μὴ, κατ' ἐμοῦ αὐτῷ χρῆσαι." προχειρίσθη δὲ ὑπὸ Νέρουα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὡς πολεμικώτατος καὶ πολλὰ κατορθώματα ἐν

P 249 Ῥώμῃ καὶ πανταχοῦ γῆς πεποιηκώς. φίλου δὲ τινος αὐτοῦ ποτὲ διαβληθέντος ὡς ἐπιβούλου, καὶ τοὺς τε δφθυλμοὺς ἐκκενηθέν-

iis colligere velit Ioannem in hac vita ad posteriorem Christi adventum annuntiandum Enochi et Eliae exemplo permansisse, is sciat Ioannem in patefactione solos istos duos sub persona Christi dicere testes sibi futuros. "producam" inquit (Apoc. 11) "duos meos testes Enochum et Eliam, iisque saccos amicti vaticinabuntur dies 1260. hi sunt duae oleae et duae lucernae. ignis ex eorum ore egredietur et hostes eorum devorabit. cumque testimonium suum totum dixerint, bestia quae ex abyssu adscendit bellum eis faciet, vincetque eos et interficiet, et cadavera eorum in platea urbis iacebunt dies 3 s. insepulta, ubi et dominus eorum crucifixus est." frustra igitur nugantur quidam Ioannem adhuc in corpore vivere, re vera ignorantes quid dicant et qua de re contentant, de suo illud commentum audacter profecto et confidenter proferentes, non ex sacris habentes interpretibus.

Post Nervam Traianus imperavit annos 19, menses 6, dies 15. fuit iste malis infestus et iustitiae amans. aliquando strictum ensam in omnium procerum conspectu praefecto tradidit, ita inquit "accipe hunc gladium, eoque, si recte impero, pro me, si male, contra me utitor." a Nerva ob virtutem est ad imperium evectus, quod vir bellicosissimus Romae et ubique terrarum rem saepius praeclare gessisset. cum quidam amicorum esset apud eum delatus, quod ipsi insidias fecisset, isque suis

τος ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν καὶ τὸ γένειον ἀποχειραμένον, ἐπεὶ τυφλὸς πρὸς Τραιϊανὸν εἰσῆχθη, πολλὰ λυπηθεὶς ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φιλῷ, πόλιν ἦν ἔκτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν νῦν Τραιϊανούπολιν, τοῦτον κατοικτείας ὡς δεσπότην τῆς πόλεως ἐκείσε ἀπέ-
 5 στείλειν εἶναι, ἕως τῆς αὐτοῦ τελευτῆς θεραπείαν αὐτοῦ πᾶσαν ποιησάμενος. οὗτος προσέταξε τὸ Χριστιανὸν φῦλον μὴ ἐκζητεῖσθαι, ἐμπεισὸν δὲ κολάζεσθαι. ἐπὶ αὐτοῦ Σίμωνα τὸν μάγον Μένανδρος διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεῶν, Σαμαρεὸς τὸ γένος, ἑαυτὸν Χριστὸν ὀνομαζών. ἦν δὲ καὶ Κήριθος υἱερασιάρχης
 10 τότε καὶ Νικόλαος, εἷς τῶν ἐπτὰ διακόνων, οἱ αἵρεσιάρχαι καὶ Β ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας. ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα. θνήσκει δὲ Τραιϊανὸς Ἀδριανὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ προχειρισάμενος βασιλέα.

Ἀδριανὸς Αἰλίος ἱβασίλευσεν ἔτη κδ'. ἦν δὲ ἄστρος τὸ
 15 γένος, φιλολόγος, ἐπιτήδειος ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῷ ἐμμέτρῳ, συγγενὴς καὶ υἱοπεποιημένος τῷ Τραιϊανῷ. οὗτος ἐν Μυσία θηρούσας ὠκοδόμησε πόλιν, καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν Ἀδριανοῦ
 20 θήρας ἐν τοῖς μιτύτοις. ὡσαύτως καὶ ἑτέραν πόλιν ἐν Θριάκη, προσυγορεύσας αὐτὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ναὸν ἐν Κυζίκῳ. ἐφ'
 οὗ στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομῆσαι βουληθέντων, ὀργίζεται κατ' αὐτῶν σφόδρα, καὶ C πολέμου γενομένου μεταξὺ ἀνείλεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μυριάδους νη'. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ λείψανα τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ κατερειπώσας κτίζει νέαν Ἱερουσαλήμ, ἦν δὲ καὶ Αἰλίαν προση-

manibus sibi oculos eruisset mentumque rasisset, itaque excaecatus esset ad eum adductus, Traianus magno amici casu dolore percepto urbi a se conditae Traianopoli eum praefecit, eoque ablegatum ad mortem usque omni cultu fovit. idem edixit ne Christiani conquererentur, obliti autem punirentur. sub eo Simoni mago Menander Samaritensis magus atque praestigiator successit, qui seipsum Christum nominavit. fuit et Cerinthus eo tempore et Nicolaus, unus ex septem diaconis, principes sectarum et hostes veritatis. sub eodem Ignatio, divino instinctu praeditus vir, supplicio affectus est, et Symeon Cleopae filius. Traianus moriens Adriano genero suo imperium reliquit.

Aelius Adrianus imperavit annos viginti quattuor, genere Afer, homo eruditus, qui et prosa oratione et carmine scribendo valeret. fuit Traiano affinis, ab eoque est adoptatus. cum in Mysia venaretur, urbem condidit, eamque Adriani thesas, id est venationem in mitatis appellavit. aliam quoque in Thracia nomine Adrianopolin, et fanum Cyzici. sub eo rebellantes Iudaei Hierosolymae templum reficere aggressi sunt. quare vehementer ira correptus Adrianus eis bellum intulit, unaque die 580 milia interfecit. urbis quoque et templi reliquias omnes complanavit, et novam condidit urbem ibi, cui Aeliae nomen indidit; in-

γόρευσε. καὶ στήσας τὸ ἑαυτοῦ εἶδωλον ἐν τῷ ναῷ, οἰκεῖν Ἑλληνας ἐν τῇ πόλει προσέταξε. σημεῖον δὲ γέγονε τῆς ἁλώσεως αὐτοῦ ὡς τὸ τοῦ Σολομῶντος σημεῖον αὐτόματον διαλυθῆναι. Σιμηλον δὲ τινα ἐν τε φρονήσει καὶ ἐπιεικείᾳ καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς κεκοσμημένον πάνυ ἐτίμα, καὶ ἐν μεγάλῃ ἀρχῇ κατέστησεν αὐτόν· 5

D ἄλλ' ἐπ' ἄλλων τῆς ἀρχῆς κρατήσας ἀπέστη αὐτῆς, καὶ ἐν ἀγρῷ ἐπτά ἔτη διατρέψας ἐτελεύτησεν, ἐπεγραφήναι προστάξας ἐν τῷ μνημείῳ αὐτοῦ "Σιμηλος ἐνταῦθα κατάκειται βιώσας μὲν ἔτη .., ζήσας δὲ ἐπτά." οὗτος Ἀδριανὸς χρέων ὀφειλὰς τῶν ἐπ' αὐτὸν πόλεων καὶ πολιτῶν τῷ δημοσίῳ λόγῳ ἀνηκούσας ἀπέκοψε, καὶ 10

σας τοὺς χάρτας. Νικαϊάν τε καὶ Νικομήδειαν σεισμῷ πτωθεῖσας ἀνεκτήσατο. ἐπὶ τούτου Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἠνδρόλετο· ὡς γὰρ φησι Κλήμης ὁ στρωματεύς, ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὑπῆρχον αἰρεσιῶται, ἐχθροὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πί-
P 250 στιως, Σατορνίνος Βασιλειδῆς καὶ Καρποκράτης. θνήσκει δὲ 15 Ἀδριανὸς βίᾳ τῆς νόσου, κράζων "ὦ Ζεῦ, πόσον κακόν ἐστιν ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν καὶ μὴ τυγχάνειν." τελευτῶν δὲ προχειρίζεται Ἀντωνίνον· τελευτήσαντος γὰρ Τραιανοῦ ἐπλάσατο ἐπιστολὴν ὡς δῆθεν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν πρὸς τὴν βουλήν, ἐνθα εἶδον καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας ὠνόμασεν. 20

Ἀντωνίνος ὁ εὐσεβῆς ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', υἰοποιηθεὶς τῷ Ἀδριανῷ, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ εὐσεβῆς ἐπεκλήθη· πᾶσαν γὰρ

8 μνημείον alia. margo P

que templo sua statua posita, urbem Graecos habitare iussit. excidium hoc urbis portendit sponte sua disiectum Solomonis monumentum. plurimo honore affecit Adriannus Simelum quandam prudentia aequitate multisque virtutibus ornatum virum, enique ad magnam evexit potentiam. sed Simelus non diu gesto imperio rus se contulit, ibique septennium privatus cum vixisset, mortuus est, cum quidem iussisset suae sepulcro haec inscribi "Simelus hic est situs, qui annos aetatis adeptus multos non nisi septem annos vixit." idem Adriannus cum audivisset rationes, quantum et urbes et cives aerario deberent, omnia ista debita iussis cremari chartis condonavit. Nicaeam et Nicomediam terrae mota deiectas refecit. eo imperante Iustinus philosophus fortiter omnibus se haeresibus opposuit. nam ut Clemens tradit, qui a scriptorum suorum materiae varietate Stromateus usurpatur, haeretici eo tempore fidei Christianae infensi erant, Saturninus Basilides et Carpocrates. morbus Adrianum necavit, cum prae vi eius exclamasset "o Iuppiter, quam miserum est expetere mortem neque voti fieri competentem." moriens Antoninum sibi suffecit. Traiano enim mortuo epistolam finxerat tanquam ab ipso scriptam ad senatum, qua eum filium et successorem declararet.

Antoninus imperavit annos 24, adoptatus ab Adriano. hic primus imperatorum Pius est cognominatus ob omnis generis virtutes, quibus

ἀρετὴν ἐπεκτήσατο. ὡς φησι δὲ Κλήμης, ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεν-
τίνος καὶ Κέρδων καὶ Μαρκίων ἐν Ῥώμῃ αἰρεσιάρχαι ἐγνωρίζοντο,
καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδισιάνης καὶ Πρισκίλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ Β
ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο. καὶ Γαληνὸς
5 ὁ ἱατρὸς τότε ἐθαυμάζετο. καὶ Βαρδισιάνης δὲ τις Σύρος διαλε-
κτικώτατος καὶ σοφὸς ἦν, ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτοῦ πρὸς τοῦ
Ἄντωνίνου τὸν κατὰ εἰμαρμένης λόγον. Πολύκαρπος δὲ ἐπίσκο-
πος Σμύρνης εἰς ὄψιν ἔλθων Μαρκίῳ ἤκουσεν “ἐπιγινώσκεις
ἡμῶς, ὦ καλὲ Πολύκαρπε;” ὁ δὲ “ἐπιγινώσκω σέ” ἔφη “τὸν
10 πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ.” θνήσκει δὲ Ἄντωνίνος προβαλλόμενος
εἰς βασιλεῦς Μάρκον Ἀντωνίνου τὸν ἴδιον γαμβρόν. ἐπὶ τούτου,
Πολύκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνος
ὁ φιλόσοφος καὶ Διονύσιος ὁ ἐπίσκοπος Κορίνθου ἐμαρτύρησαν. C

Μάρκος Ἀντωνίνος βασιλεύσεν ἔτη 19, μετὰ μὲν Σεβήρου
15 τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἔτη 1 καὶ μῆνας 9. πολεμοῦντος δὲ Γερμι-
νοῦ καὶ Σαρμάτας, δέφει τῆς στρατιᾶς πιεζομένης καὶ διὰ τοῦτο
κινδυνευούσης, τοὺς ἐπὶ τῆς Μελιτηνῆς οὕτω καλουμένης λεγεῶ-
νος, Χριστιανούς ὄντας, δι’ εὐχῆς ἐκτενοῦς πρὸς τὸν θεὸν γενο-
μένης τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῶ βληθῆναι, ὄμβρῳ δὲ τοὺς
20 Ῥωμαίους παραμυθῆσθαι. ὅπερ σφοδρῶς καταπλήξαν τὸν
βασιλεῦς, γράφει τιμᾶν Χριστιανούς, τὴν δὲ λεγεῶνα κεραυνοβό- D
λον προσαγορευῆσαι. ἐπὶ τούτου Ἑβραῖός τις συνοδοιπορῶν Χρι-

14 Βήρου legendam. margo P

erat praeditus. scribit Clemens eius tempore Romae nobiles fuisse se-
ctarum principes Valentinum Cerdonem et Marcionem, et apud Phryges
Tatianum et Bardesanem, ac Priscillam et Maximillam falsas vates. fuit
tunc in admiratione etiam Galenus medicus. et erat quidam Bardesa-
nes, natione Syrus, disputator subtilissimus ac doctus homo, cuius de
fate orationem Antoninus miratus est. Marcio Polycarpum Smyrnae
episcopum obviam sibi factum interrogavit “agnoscisne nos, egregie
Polycarpe?” respondit Polycarpus “agnosco te Satanas primogenitum.
moriens Antoninus imperium genero suo M. Antonino mandavit. sub
eo Polycarpus Ioannis evangelistae discipulus et Iustinus philosophus ac
Dionysius Corinthi episcopus ob divinae veritatis professionem supplicio
sunt affecti.

M. Antoninus imperavit annos 19: de his cum Vero genero suo
annos 10, menses 9. is cum adversus Germanos ac Sarmatas bellum
gereret, exercitusque siti pressus periclitaretur, Melitenae legionis mili-
tes, qui Christiani erant, a deo contentis precibus impetraverunt ut ful-
mine hostium exercitus feriretur imberque Romanas copias recrearet.
quam rem imperator valde admiratus, edicto Christianis honores detulit,
legionique fulminatricis cognomentum indidit. eius imperio quidam
Hebraeus per solitudinem iter cum Christianis faciens, cum in gravem

στιανοῖς κατὰ τὴν ἔρημον καὶ ἀρρωστίᾳ συσχεθεὶς βαρυτάτῃ, κινδυνεύειν ἤδη μέλλων, παρεκάλει τοὺς Χριστιανοὺς ἐνορκῶν εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ ὄνομα βαπτίσει αὐτόν. ὕδατος δὲ μὴ ὄντος μήτε ἱερέως τῶν Χριστιανῶν ἀποδυσάντων αὐτόν, εἰς ἕξ αὐτῶν πλήσας τὰς χεῖρας ψάμμον ἐκ τρίτου ἐπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, τρίτον δὲ λέγων "βαπτίζεται Θεόδωρος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος." καὶ παραχρῆμα ἀνερρώσθη ὁ ἄνθρωπος, τελείαν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου εὐράμενος. ἔλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ συζητήσεως παρὰ τοῦ πάπα Διονύσιου γινομένης περὶ τούτου, πάλιν ἐβαπτίσθη δι' ὕδατος. τὸν 10 δὲ προβαπτίσαντα αὐτὸν διὰ τῆς ψάμμου, ἄξιον ὑπάρχοντα, διακονον ἔχειροτονήσατο. καὶ εὐχόμενος· ὁ γὰρ μέγας Γρηγόριος ἀπαρίθμησιν ποιησάμενος τῶν βαπτισμῶν οὕτως φησὶν "ἐβάπτισε Μωϋσῆς ἐν ὕδατι, καὶ πρὸ τούτου ἐν νεφέλῃ καὶ θαλάσῃ. ἐβάπτισε καὶ Ἰωάννης, οὐκέτι μὲν Ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ ἐν ὕδατι μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς μετόνοιον. βαπτίζει καὶ Ἰησοῦς, ἀλλ' ἐν πνεύματι· τοῦτο ἡ τελειότης. οἶδα καὶ τέταρτον βάπτισμα, τὸ διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος. οἶδα καὶ πέμπτον, τὸ τῶν δακρύων. οὐκοῦν διὰ τὸ μηδέτερον τούτων εἶναι δικαίως οὐ παρεδέχθη." ἐπὶ τούτου καὶ Ὀππιανὸς τὴν ἀλιεντικὴν συνεγράψατο. οὗτος ὁ Μάρκος 20 πάνσοφος ἦν καὶ ἐνάρετος, καὶ τὴν Ῥώμην ἐκ πολλῶν πολλῶν διασωσάμενος ἡγαπήθη σφόδρα ὑπὸ τῶν πολιτῶν. ἀπέθανε δὲ φαρμακευθεὶς ὑπὸ Κομόδου τοῦ ἰδίου υἱοῦ. τὴν δὲ μνήμη

morbum delapso iam vitae discrimen impenderet, Christianos per dei nomen obtestatus est uti se baptizarent. cum vero neque aqua ad manum esset neque sacerdos Christianus, vestibus hominem nudarunt, et ipsorum quidam manibus arenam haustam tertium eius capiti infudit, tertium dicens "baptizatur Theodorus in nomine patris et filii et spiritus sancti." atque ille Ebraeus simulatque ita baptizatus est, confestim morbo suo prorsus est liberatus. postquam Alexandream pervenerunt, res ea Dionysio papae ad diiudicandum exposita est. is hominem denuo aqua baptizari iussit; atque eum qui arena illum baptizaverat, diaconum ut eo munere dignum delegit. neque hoc iniuria. magnus enim Gregorius baptismorum genera sic enumerat. "baptizavit Moses aqua, atque ante in nube et mari; baptizavit et Ioannes, non iam Indaeo more neque sola aqua, verum ad resipiscentiam. baptizat et Iesus, sed spiritu: ea est perfectio. novi et quartum baptismum, qui fit cum ob veritatis confessionem sanguis funditur. novi et quintum per lacrimas." ergo quia nihil horum fuit, iuste non est receptus. M. Antonino imperante Oppianus opus suum de piscibus composuit. Marcus iste admodum fuit sapiens ac virtutibus ornatus, reque Romana multis bellis conservata carissimus civibus fuit. veneno est necatus a filio suo Com-

τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλή ἔχουσα μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν χρυσῶ ἀνδριάντι αὐτὸν εἰμίησε.

Κόμοδος υἱὸς Μάρκου ἐβασίλευσε ἔτη ιβ' μῆνας θ'. οὗτος εἶχε τρίχας ξανθὰς, εἰκασμένας χρυσῶ. ἦν δὲ φιλοκύνητος καὶ 5 μοιχικώτατος πάντων, ὃν καὶ φασὶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δώδεκα λέοντας φονεῦσαι. γέγονε δὲ καὶ ποδαλγὸς καὶ κατωβαρῆς. συνέβη δὲ πολλὰ κακὰ παθεῖν τὴν Ῥώμην ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· λιμοῦ γὰρ γενομένου διασχίλιοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν. Ἀφρικανὸς δὲ 10 φησὶν ὁ χρονογράφος ὅτι ἐπὶ τούτου Κλήμης ὁ στρωματιεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐγνωρίζετο· Κλήμεντος δὲ φοιτητῆς Ὁριγένους ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ Μοντανὸς αἰρεσιούργης τότε ἦν, ὃς ἑαυτὸν παράκλητον ἔλεγεν εἶναι. οὗτος ὁ Κόμοδος τοῦ ἐν Ῥόδῳ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν τῇ ἑαυτοῦ στήλῃ προσέπηξε. τοῦτον Νάρκισσὸς τις τῶν οικειῶν αὐτοῦ ἐν λουτρῶ ἀπέπνιξε.

15 Περτίναξ ἐβασίλευσεν ἡμέρας πζ', μῆτε τὴν γυναῖκα μῆτε τὰ τέκνα εἰς τὸ παλάτιον εἰσαγαγών, ἀλλ' εὐσας παρὰ τῷ πάππῳ διαιτᾶσθαι. ἐπὶ τούτου, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, ἦν ὁ Σύμμαχος, εἰς τῶν ἐρμηνευτῶν τῆς τῶν Ἑβραίων γραφῆς, Ἑβριωναῖος τὴν 20 αἰρεσίν. ἀλλὰ καὶ Πορφύριος ὁ φιλόσοφος ὁ κατὰ Χριστιανῶν γράψας, καὶ Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. ἐπὶ τούτου Λειωνίδης ὁ τοῦ κακόφρονος Ὁριγένους πατὴρ ἐμαρτύρησεν. οὗτος Περτίναξ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

5 μαχικώτατος Xylander

9 ἐπὶ] περι P

modo. senatus memoria virtutis eius mortuo statuum auream honoris causa posuit.

Commodus Marci filius annos Imperavit 12, menses 9. fulvos is crines habuit, auro similes. erat studiosus venationis et in feris oppugnandis admodum strenuus: ferunt eum una die duodecim leones necasse. laborabat autem ex pedibus, et inferiores partes habebat graves. multa eo imperante adversa Romae evenerunt. et inter alia tanta fuit pestis ut una die duo milia hominum perierint. Africanus in Annalibus auctor est sub hoc Clementem Stromateum Alexandriae floruisse, quem audivit Origenes. fuit tunc etiam Montanus haereticus primarius, qui se paracletum esse iactabat. Commodus caput colossi Rhodii sublatum suae statuae imposuit. Narcissus eum, unus ex domesticis, in balneo strangulavit.

Pertinax imperavit dies 87. is neque uxorem neque liberos in palatium introduxit, sed apud avum reliquit. sub hoc Eusebius ait fuisse Symmachum, unum ex interpretibus Ebraicarum literarum, secta Ebionaeum. fuit tum et Porphyrius philosophus, qui contra Christianos scripsit, et Africanus Annalium conditor. tunc et Leonides, vaecordis Origenis pater, religionis Christianae causa supplicium pertulit. Pertinax a militibus est iugulatus.

Ἰουλιανὸς Δίδιος ἐβασίλευσεν ἡμέρας 66. Δίδιος δὲ ἐπεκλήθη διὰ τὸ ὑπὸ δώρων λαβεῖν τὴν βασιλείαν. φανυλάτατος δὲ ἦν τοῖς τρόποις, καὶ τοῖς ἔργοις ἀνοσιουργὸς καὶ χρημάτων ἐραστής· ὃς διὰ τὸ ἀσχυρῶς βιοῦν καὶ ἀπανθρώπως ὑπὸ τῆς βουλῆς θανάτῳ καταψηφισθεὶς ἐσφύγη.

P 252 Σεβῆρος ἐβασίλευσεν ἔτη 15 μῆνας 7. Σεβῆρος δὲ ὁ αἰρετικὸς λέγεται. οὗτος τὸν ἐν Βρετανίᾳ νικήσας πόλεμον ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν περιετείχισε τὴν νῆσον σταδίοις χιλίοις. οὗτος τὸ Βυζάντιον παραλαβὼν τὰ τεῖχη αὐτοῦ καθεῖλεν. εἶχε δὲ τὸ Βυζάντιον πύργους ἐπὶ τὰ ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀρχομένους 10 καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκιῶν θάλασσαν καθήκοντας. καὶ τούτων εἰ τις ἐν ἐτέρῳ πύργῳ προσῆλθεν, οὐδεμίᾳ αἰσθησί τοῖς ἄλλοις ἐγίνετο· εἰ δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἀνεβόησεν ἢ λίθον ἐσάλευσεν, αὐτὸς τε ἤχει καὶ σιωπήσας τῷ δευτέρῳ μετεδίδου τῆς ἡχῆς, καὶ οὗτος τῷ B τρίτῳ καὶ ἑξῆς ὁμοίως. οὗτος καὶ τὸ Ζεύξιππον λουτρὸν ἔκτισε 15 Βυζαντίοις, καὶ τὸ πρῶτον κτίσμα τῷ ἵπποδρόμῳ παρέδωκε, καὶ κνήγιον καὶ θέατρον αὐτοῖς κατεσκεύασεν. ἐπὶ τούτου Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τὴν Ἀρτέμωνος αἵρεσιν ἀνενοήσαστο. οὗτος ὁ Σεβῆρος ἐν πολέμοις σχολάζων νόσω τελευτᾷ, καταλιπὼν παῖδας 20 τρεῖς.

Ἐπὶ τούτου ἠκμαζεν Ὠριγένης, ὅστις εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὦν μεγίστην εἰς τὸν θεῖον λόγον σπουδὴν κατεβάλλετο· οὐ μόνον γὰρ τοῖς πιστοῖς πρόξενος ὠφελείας μεγάλης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰρετικῶν οὐκ ὀλίγοις· ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παρα-

Julianus Didius imperator fuit dies 66. Didii cognomentum habuit quod dandis muneribus imperium comparasset. moribus erat pravissimis, flagitiosissimus et avarus. itaque ob tarpem et inhumanam vitam a senatu mortis damnatus est et iugulatus.

Severus imperavit annos 17, menses 8. Severus Latinis est qui Graecis haereticus. is in Britannia bello victor murum in ea insula a mari uno ad alterum mare perduxit per mille stadia. Byzantium cepit, eiusque muros delecit. Byzantium septem habuit turres, quorum initium a Thracica parte, finis ad mare aquilonare. si quis ad aliquam reliquarum tarrum accederet, in reliquis id non sentiebatur, si autem in prima turri clamorem sustulisset aut lapidem movisset, is sonus eo etiam tacente ad alteram turrim perferebatur, indeque ad tertiam et reliquas. is et Zeuxippum balneum Byzantii condidit, ac circum inchoavit: sed et venationem eis ac theatrum aedificavit. sub hoc Paulus Samosatensis Artemonis errorem renovavit. Severus bellis vacans ex morbo decessit, relictis tribus filiis.

Sub hoc floruit Origenes, qui cum Alexandreae esset, magnum studium rebus sacris impendit. neque tantum Christianis magnae fuit utilitati, sed et non paucos iuvit haereticos: nam ab ipso fidei doctrinam

λαμβάνοντες δόγματα ζηλωταί τῆς ἀληθείας ἐγίνοντο. ἔξ ὧν ὑπῆρχε διαφερόντως Ἀμβρόσιος, ἀνὴρ ἐπίσημος καὶ φιλόλογος, C
 ὃς εἰς γυνῶσιν τοῦ ἀνδρός ἀφικέσθαι σπονδάσους ἀπέστη τῆς Οὐα-
 λεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἰρέσεως, πείραν τῆς ἐνθέου αὐτοῦ παι-
 5 δείας ἀρκοῦσαν κτησάμενος. πλείστοι δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσό-
 φων πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες μεγίστην καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ οἰκεία μα-
 θήματα τὴν ὠφέλειαν ἐκαρποῦντο· καὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς μέγας
 ἐνομιζέτο, παριδιδὸς γεωμετρίαν καὶ ἀριθμητικὴν καὶ τάλλα
 προπαιδέματα. διόπερ οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' Ἑλληνιστῶν φιλοσόφων
 10 μαρτυροῦσιν αὐτόν, μνήμην ἐν τοῖς ἰδίοις ποιούμενοι συγγράμμα-
 σιν ὡς διδασκάλου. καὶ γὰρ εὐφυῆς παιδόμενος ὑπῆρχε σφόδρα καὶ
 ζητητικὸς ἄγαν. ὃν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ τὸ τῆς θείας γραφῆς
 βούλημα πυνθανόμενον ὡς βαθύτερον ἢ διανοούμενον ἐπέπληττεν ὁ D
 πατήρ, μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν περαιτέρω ζητεῖν· ὃς καὶ τῆς εὐ-
 15 τεκνίας ἑαυτὸν ἐμακάριζεν. ἀγγελίαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην
 ἐκ νέου τοῦ σώματος ἤσκησεν ὡς ὀβολοῖς τέσσαρσι καὶ μόνοις πρὸς
 διατροφὴν ἐκάστης ἡμέρας ἀρκεῖσθαι. καὶ μέντοι καὶ ἐν πολλοῖς
 ἔτεσι τοῦτο ποιῶν διετέλει, καὶ ἐπ' ἰδιότητος καὶ ψιλάθῳ καθιέδων
 καὶ ὀλίγον καιρὸν τῆς νυκτὸς ἀναπαύμενος τὸν πλείονα εἰς τὴν
 20 μελέτην τῶν ἱερῶν λογίων δῆνυνεν, ἐν τούτοις ἐπεκτεινόμενος. ἐπὶ
 τε ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν πιέζων τοσοῦτον
 κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος ὡς ὀρεῖσθαι παντελῶς αὐτὸν
 ἀπισκληκέναι· οἴνου γὰρ καὶ ἑλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος
 ἀνατροπὴν τοῦ θώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν. ἔνθεν γέ τοι δια- P 253

accipientes veritatis studio sese dabant. inter quos praecipuus fuit Ambrosius, vir illustris ac literarum studiis addictus; qui operam dans ut in notitiam Origenis perveniret, a Valentini et Marcionis secta descivit, cum satis explorasset divinam hominis doctrinam. plurimi quoque philosophorum qui Christum non agnoscebant, ad eum commeantes plurimum ex eo ad suas artes adiuventi perceperunt. magni enim ab his fiebat, cum geometricam arithmetica et alias quae ad eruditionem faciunt scientias eos doceret. qua re non pauci Graecorum philosophorum eius, ut magistri sui, in suis scriptis honestam faciunt mentionem. fuit Origenes iam inde a tenera aetate ingenio acri et ad indagandum proclivi; ac puerum etiamnum, cum de sacrae Scripturae sensu ut abstrusiore inquireret, pater increpando monuerat ne sua aetate sublimiora quaereret; seque ipsum beatum iudicaverat, cui talis proles obtigisset. ad castitatem et continentiam ita a puero sese adsuefecit ut ei quattuor soli oboli ad victum quotidianum sufficerent. eumque is mores multos per annos tenuit, solo et storea indormiens, somnoque noctis non magnam partem decidens, maiorem meditandis divinis oraculis impendens. his intentus inedia vigiliis et nuditate ita se maceravit, ac vigorem corporis adeo attrivit, ut plane videretur exaruisse. vino oleo reliquisque id genus abstinentia, pectoris maximam subversionem pertulit. his rebus

βόητος γενόμενος ὡς διαπρέπων ἔργῳ καὶ λόγῳ, πολλοὺς Ἕλληνας τὴν εἰδωλομανίαν βδελύττεσθαι πείσας μαρτυρίου στέφανον ἀναδηύσασθαι παρεσκεύασε. πολλῆς οὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρεχούσης καὶ πολλῶν μακρόθεν πρὸς αὐτὸν συρρέντων, οὐ μόνον Ἕλληνας φιλοσόφους καὶ αἵρετικούς ἠλλογίμους πρὸς ἐδσέβειαν **5** εἴκυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας Χριστιανοὺς μᾶλλον στοιχειώσας ἐπεβεβαίωσεν. ὃν ὁ προλεχθεὶς Ἀμβρόσιος ἱκετεύσας πολλὰ καὶ παραβιασόμενος ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν αὐτῷ παραστήσας ἑπτὰ πλείους δὲ καλλιγράφους, ἐρμηνεύσαι τὰς **10** **B** γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε. καὶ ὁ μὲν τὴν δέουσαν χρεῖαν αὐτῷ παρεῖχεν, ὁ δὲ ἐπὶ σχολῆς γενόμενος ὑπηγόρευσε τοῖς ταχυγράφοις, καὶ οἱ βιβλιογράφοι σὺν γυναιξίν ἔγραφον, καλλιγραφεῖν ἐξησκημένοι. πᾶσάν τε θείαν γραφὴν ἠρμήνευσεν ἐπὶ ἔτη ἰή'. λέγεται δὲ ὅτι ἑξακισχιλλίας βιβλίου συνέταξε. τοσοῦτον γὰρ ζῆλον εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων λόγων ὁ Ἀμβρόσιος ἐπέδεικνυτο, ὥστε τὴν **15** πολλὴν αὐτοῦ σπουδὴν Ὁριγένης μαρτυρῶν γράφει πρὸς τινα λέγων "ὁ ἱερὸς καὶ θεῶ γνησίως ἀνακείμενος Ἀμβρόσιος πολλὰ **C** προσαγορεύει σε, ὅστις νομῶν με φιλόπονον εἶναι καὶ πάντων διψῶν τοῦ θείου λόγου ἤλεγξε τῇ ἰδίᾳ φιλοπονίᾳ τῷ πρὸς τὰ ἅγια μαθήματα ἔρωτι. ὅθεν ἐπὶ τοσοῦτόν με παρελήλυθεν ὥστε κινδυνεύειν **20** ἀπαυδᾶν πρὸς τὰς αὐτοῦ προτάσεις. οὔτε γὰρ δειπνήσαι ἔστιν ἡμῖν ἀντιβάλλουσιν, οὔτε δειπνήσασιν ἔξεστι περιπατήσαι καὶ διαναπαῦσαι τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις φιλο-

vitae doctrinaeque eximium nomen consecutus, effecit ut multi Graeci falsorum deorum cultum abominantes coronam fuso in veritatis testimonium sanguine mererentur. itaque ingenti eius praestantiae fama late divulgata, multisque ad eum ex remotis locis confluentibus, non tantum Graecos philosophos et haereticos praecipuos ad veram religionem traduxit, sed et ipsos Christianos magis solida doctrina confirmavit. ab hoc Ambrosius, quem diximus, Caesareae multis precibus ac tantum non vi obtinuit, adhibitis ei septem celeribus scriptoribus, ac pluribus qui eleganter scriberent, ut sacram Scripturam interpretaretur. Origeni Ambrosius necessaria omnia suppeditavit, isque per otium versionem celeribus scriptoribus dictavit: librarii autem et mulieres, scite scribere scientes, in plura exinde exemplaria transcribebant. absolvit eam versionem annis 18. fertur porro librorum sex milia conscripsisse Origenes. tantum autem fuit ac tam ardens Ambrosii huius studium emarrationis sacrarum literarum, ut Origenes ei quadam in epistola huiusmodi ferat testimonium: "sanctus deoque sincere deditus Ambrosius multam tibi S. D. is cum me existimet laborum tolerantem esse et sacrae Scripturae cognoscendae avidum, suo laborum studio et amore sacras res discendi id exploravit. tanto autem me post se reliquit intervallo, ut periculum sit ne de solvendis quotquot is mihi proponit quaestionibus desperare cogar. neque coenare nos exemplarium inter se collatio sinit,

λογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαιζόμεθα. οὔτε μὲν ὕλην ἐπὶ θεωρεῖται τοῦ σώματος τὴν νύκτα ἐξίστιν ἡμῖν κοιμῆσθαι, ἐπὶ πολλὰ τῆς ἐσπέρας τῆς φιλολογίας παρατεινούσης. ἔω δὲ λέγεται καὶ τὰ ἔωθεν μέχρι τῆς θ', ἔσθ' ὅτε καὶ δεκάτης ὥρας· πάντες γὰρ οἱ θέλοντες φιλοπονεῖν τοὺς καιροὺς λείκοντες τῇ ἐξετίσει τῶν θείων λογίων καὶ ταῖς ἀναγνώσεσιν ἀνατιθέασιν." πῦσιν τοίνυν ἐρμηνεύσας τὴν θείαν γραφὴν ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἕξθ'. περὶ οὗ καὶ **D** ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς Παναρίοις λέγει "τοῦ μὲν Ἀμβροσίου τὰ πρὸς τροφὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς δευτεροβάτοις καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν. **10** ἔξαρκούτος, χάριτας τε καὶ τᾶλλα τῶν ἀναλωμάτων, τοῦ δὲ Ὠριγένους ἐν τε ἀγρυπνίαις καὶ πολιτείαις ὑπερβαλλούσις καὶ σχολῇ μεγίστη τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος κάματον, καὶ πῦσιν τὴν καλουμένην τῶν ἔξαπλῶν πρυγματεῖαν καὶ τῶν λοιπῶν ὁ ἀνὴρ μετὰ καμῆτου πεφιλοτίμηται. οὐ μόνον γὰρ τὰς ἐπισήμους **15** δόσεις κατὰ ταῦτόν συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ πέμπτην καὶ ἕκτην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Ἱεριχῷ παρατεχῶν ἐν τινι πίθῳ, ταύτας συνέταξεν. ἐπὶ ταῦτόν οὖν πᾶσας συναγαγὼν, διελὼν δὲ καὶ ἀντι- **P 254** παρθεῖς ἀλλήλων μετὰ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως τὰ τῶν λεγομένων ἔξαπλῶν ἀντιγράφων εὐφρυνῶς μάλα καὶ ἐπιστημόνως **20** πολυπειρίας κατεσκεύασεν."

Ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος ἄσβεστον αὐτοῦ τὸ κλέος διέμεινε. συμβέβηκε γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δραστήριον πνεῦμα ἐξαιεῖσθαι, καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοῖς καὶ ἀπωλείας πρόξενος γέγονε. βου-

neque a coena ambulare aut corpus quiete relaxare datur, sed illo etiam tempore literis vacare et emendare exemplaria cogimur. neque vero corporis reficiendi causa totam nobis noctem dormire conceditur, labore in multam noctem se extendente: ne dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, nonnunquam vero decimam horam porriguntur. quicumque enim volunt occupationibus istis inservire, tempora ista examinandis divinis oraculis et lectioni impendant." Origenes ergo cum universam sacram scripturam esset interpretatus, mortuus est annos natus 69. de hoc magus Epiphanius in Panariis sic scribit: suppeditavit Ambrosius alimenta et ipsi et scriptoribus et ministris, alioque sumptus liberaliter fecit. Origenes autem vigiliis ac industria incredibilibus opus divinae Scripturae elaboravit; ac quae appellantur Hexapla, et reliqua omnia magno labore confecit. non enim tantum insignes istas editiones collegit, sed et quintam et sextam Ierichunte in delio tum inventas adiecit; omnibusque in unum compositis dispositisque, ita ut ordine inter se omnia sibi Hebraicoque etiam quem addebat textui responderent; Hexapla ista scite admodum atque docte pro sua peritia concinnavit.

Non tamen gloria eius viri ad finem neque illibata permansit. nam illa tam multiplicis peritiae efficacitas ad extremum gravissimo eum casu afflixit; multisque offendiculo fuit et exitii auctor. dum enim nihil de

λόμενος γὰρ μηδὲν εἶσαι τῶν θείων γραφῶν ἀνεξήγητον, εἰς ἐπαγωγὴν ἑαυτὸν περιέβαλεν ἀμαρτίας καὶ θανάσιμα ἐξηγήσατο ῥήματα. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἄρειος τὰς ἀφορμὰς εἴληφε καὶ οἱ καθέ-

B ξῆς ἀνόμοιοί τε καὶ ἀνόσιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. φάσκει γὰρ οὗτος τολμήσας κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ὄραν τὸν 5 πατέρα οὐ δύναται, οὔτε τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὔτε οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα, οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους. καὶ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱόν, ἀλλὰ κτίσμα, καὶ κατὰ χάριν υἱὸν λέγεσθαι, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ψυχὴν προϋπάρχειν, καὶ τῶν δαιμόνων τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ 10 τέλος τῆς κολάσεως, καὶ τὰ ἐξῆς τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ. πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἐκάστην γραφὴν, καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ διὰ προσιμίων εἰς ἡθῆ τε καὶ εἰς φύσεις ζῴων τε καὶ

C ἀλόγων εἶρηκε μέσους φερόμενος, πολλὰκις χαριέντως διηγῆσατο, ὅσα δὲ περὶ πίστεως ἐδογματίσει, τῶν πάντων ἀποπώτερος εὐρὺ-15 σκεται. ἔδοξε δὲ καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπινηρηθῆσαι, καὶ κατὰ τὸ σωματίον ἐπινενακέναι τι, οἱ μὲν ὅτι νεῦρον ἀποτεμηκέναι διὰ τὸ μὴ τῇ ἥδονῃ παρενοχλεῖσθαι, οἱ δὲ φάρμακον ἐπιτεθῆναι τοῖς μορίοις εἶπον παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποξηρᾶναι. ἄλλοι δὲ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρουσιν, ὡς ὅτι καὶ βοτάνην λατρικὴν εὗρε μνήμης ἕνεκα. 20 οὗτος παλλὰ λέγεται πεπονθέναι ὑπὲρ Χριστοῦ, λόγιος ὢν σφόδρα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατεθραμμένος. φθόνῳ δὲ διαβληθεὶς πρὸς

D τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανία διαβολικῆς ἐπιβολῆς εἰς

sacris literis inexplicatum vult relinquere, se ipsum in peccatum introduxit verbaque letalia scripsit. nam ab eo et Arius ansam sui erroris mutuatus est, et reliqui deinceps, qui filium patri similem eiusdemque substantiae negant, et alii. principio enim Origenes ausus est haec verba ponere "unigenitus filius patrem videre non potest, neque filium spiritus sanctus, neque angeli spiritum sanctum, neque homines angelos." negat etiam filium de natura patris esse, sed asserit eum creatum esse, ac quod filius dicatur, id dono accepisse. docet etiam animam hominis homine prius existere, diabolos in pristinum statum restitutum iri, ac finem fore supplicio; aliaque praeterea imple tradit. in quodvis autem volumen Origenes multa congressit. in quibus ubi certis cum hominibus colloquitur aut praefando de moribus, de naturis animantium et ratione carentium disputat, medium tenens saepenumero eleganter disserit. ubi autem de fide decreta condit, ibi quovis alio absurdior est. videtur autem etiam vitam quae in domando corpore occupatur amplecti, et ad eam rem aliquid excogitasse. nam quidam aiunt eum sibi nervum praecidisse, ne sibi a voluptate negotium exhiberetur, alii eam genitalia imposito medicamento exstecasse; alii alla ei adscribunt. quae et hoc, quod herbam invenerit qua memoriam acueret. fertur Christi gratia multa esse perpressus, quippe homo doctus et in ecclesia educatus. sed cum apud magistratus per calumniam tractus esset, diaboli-

αισχροτέρων ἄνδρα φασὶν ἐπεισηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἐργα-
 τῶν τοῦτον ὑπολαβεῖν. Αἰθίοπα γὰρ αὐτῷ παρεσκεύασαν εἰς
 παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὁ δὲ μὴ φέρων τὴν τοσαύτην
 βδελυρῶν ἐπίνοιαν ἔρρηξε φωνὴν ἀμφοτέρων αὐτῷ προτεθέντων
 βπραγμάτων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθωμολόγησε θῦσαι, βαλόντες ἐπὶ
 χεῖρι αὐτοῦ λίβανον, εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκε, καὶ οὕτω
 τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τῶν κρινάντων ἀπεβλήθη καὶ τῆς ἐκκλησίας
 ἐξώσθη. τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ λιπὼν διὰ τὸ ὄνειδος τὴν Ἰουδαίαν
 κατέλαβεν. ἀνελθὼν δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς ἐξηγητῆς καὶ λόγιος P 255

10 προετρέπετο ἀπὸ τοῦ ἱερατοῦ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἰπεῖν· πρεσβύτε-
 ρος γὰρ πρὸς πῆρχε. καὶ πολλὰ καταναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων,
 ἀναστὰς καὶ τοῦτο μόνον τὸ ῥητὸν εἰπὼν “τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν
 ὁ θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις
 τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;” πτύξας τὸ βιβλίον ἐκάθισε

15 μετὰ κλαυθμοῦ καὶ δακρύων, πάντων ὁμοῦ συγκλαιόντων αὐτῷ.
 εἰσι δὲ καὶ ἕτερα τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ἀδόμηνα διὰ τὸ
 πληθὸς τῆς γνώσεως αὐτοῦ καὶ συντάξεως τῶν βιβλίων· ὅθεν καὶ
 συντακτικὸς ὠνομάσθη διὰ τὸ πολλὰ πεποιηκέναι βιβλία, μὴ
 ἀκούων, ὡς ἔοικε, τοῦ σοφωτάτου Σολομώντος λέγοντος “οὐδέ, φύ- B

20 λασσε τοῦ μὴ ποιεῖν βιβλία πολλά, καὶ μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματι
 σου, καὶ καρδία σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον ἀπὸ προσ-
 ῶπου τοῦ θεοῦ, ὅτι ὁ θεός ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς
 κάτω. διὰ τοῦτο ἔτιωσαν οἱ λόγοι σου ἄλλοι· εἰσι γὰρ λόγοι

cis artibus inventum est quomodo circumventus a recto detrudi posset.
 subornaverunt enim quendam virum turpem, Aethiopem, qui eius cor-
 pore, si sacrificare abnuisset, ad obscenam abuteretur libidinem. eam
 turpitudinem huius machinationis non ferens Origenes, cum esset ei so-
 luta optio, in hanc vocem erupit, velle se sacrificare. statimque ei thus
 in manus est iniectum, quod ille in rogum arae immisit. eapropter a
 iudicibus a martyrii dignitate repulsus ecclesiaeque eiectus, cum dedecus
 hoc non ferret, Alexandria relicta in Iudaeam se contulit. cum autem
 Hierosolyma pervenisset, sacerdotum ab eo collegium ut homine docto
 atque interprete flagitavit, uti aliquid pro concione diceret: erat enim
 presbyter. itaque cum admodum urgerent pontifices, surrexit atque hoc
 modo dictum pronuntiavit (Ps. 49) “peccatori autem dicit dominus, cur
 tu enarras mea iura, et meum testamentum in ore habes?” statimque
 clauso libro conседit eiulans atque lacrimans, omnibus qui aderant hominis
 miseratione una stentibus. sunt et multa alia quae de eo dicuntur at-
 que cantantur, de eruditione eius et librorum compositione; a quorum
 multitudine syntacticus, quasi compositor, dictus fuit. apparet eam non
 paruisse Solomonis dicto, ita praecipientis (Eccles. 5 et 6) “fili, cave ne
 multos libros facias. neque festina loqui, neque properet animus tuus coram
 deo verba facere. nam deus in caelo supra est, tuque infra in terra.
 itaque sermonei tui sint pauci: eorum enim multitudinem augetur vanitas.

πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητος. καὶ μὴ γίνου δίκαιος πολὺ· ἔστι γὰρ δίκαιος ἀπολλόμενος ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. καὶ μὴ σοφίῃσιν περισσά, μή ποτε ἀσεβήσῃς.” ταύτας τοίνυν παραγραφύμενος τὰς ἱερὰς παραινέσεις καὶ παραγκωνισόμενος, οὐδὲ τοῦ θεοσκεπίου προσέλαχε Παῦλον τῇ ἔννοια τε καὶ συνέσει ἐν τοῖς συν-
C τάγμασιν. ὁ γὰρ τρισμακάριος Παῦλος ἐν παρασκευῇ λόγων παντοδαπῶν βραχυτάτας ἐπιστολὰς τῇ γραφῇ παραδέδωκε, καίτοι μυρία καὶ ἀπόρητα λέγειν ἔχων, ἅτε τὰ μέχρις οὐρανοῦ τρίτον θεωρήματα ἐπιφθύσας, ἐπ’ αὐτὸν δὲ τὸν θεοπρεπῆ πυράδεισον ἀναρπασθεῖς καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀνεκφράστων ἡμιμάτων ἀκούσαι ἀξίω-
 10 θείας. καὶ μέντοι οὐδ’ οἱ λοιποὶ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, δώδεκα μὲν ἀπόστολοι, οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις μυριοί, οὐκ ἄπειροι λόγων ἐτύγγανον· καὶ ὁμως οὖν ἐξ ἀπάντων τῶν τοῦ κυρίου διατριβῶν τὰ ὑπομνήματα Ματθαῖος ἡμῖν καὶ Ἰωάννης κα-
D ταλελοίπασιν, οἷς καὶ ἐνάναγχες ἐπὶ τὸ γράφειν ἐλθεῖν κατέχει 15 λόγος, ὡσπερ καὶ Μάρκον καὶ Λουκᾶν ὕστερον. διὸ δὴ φησιν ὁ μέγας Μάξιμος “ὁ λόγος συγγραφόμενος ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόμνησιν συγγράφεται, ἢ πρὸς ὠφέλειαν ἑτέρων, ἢ καὶ ἄμφω, ἢ πρὸς βλάβην τινῶν, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν, ἢ ἐξ ἀνάγκης.”

Μετὰ δὲ Σεβήρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνίνος υἱὸς Σεβήρου καὶ 20 Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μῆνας δύο. καὶ σφάζας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς ἐμονάρχησεν ἔτη 5’. Σεραπίων δὲ τις μαθηματικὸς ἔλεγεν ὡς τεθνήξεται οὐκ εἰς μακρὰν Ἀντωνίνος

neque sis nimium iustus: aliquando enim iustam sua perdit iustitia. neque nimium sape, ne quando ad impietatem prolabaris.” enimvero has ille sacras admonitiones aspernatus, neque divini Pauli sapientiam in scribendo secutus est. Paulus enim in tanto omnis generis sermonem apparatu brevissimas epistolas scriptas reliquit, cum quidem infinita et arcana posset literis tradere, ut qui usque ad tertii caeli spectacula elatus inque ipsum divinum paradysum abreptus ibique ineffabilia verba audire dignatus esset. quin et reliqui Christi auditores, duodecim numero apostoli et septuaginta discipuli, ac praeter hos innumeri alii, quanquam non indiserti essent, tamen ex tanta turba Matthaecus tantum et Ioannes commentarios de vita et dictis atque factis Christi scripserunt, necessitate, ut fertur, ad scribendum compulsi, sicuti et postea temporis Marcus atque Lucas. ideo magnus ille Maximus sic ait “qui libros scribit, facit hoc aut sibi commentarium parandi causa, aut utilitatis aliorum gratia, aut utriusque ergo, aut ad nocendum aliis, aut ostentandi studio, aut coactus.”

Post Severum filii eius Antoninus et Geta imperaverunt menses 2. Severus deinde, cum fratrem in sinu matris necasset, solus imperium gessit annos 6. quidam vero mathematicus, Serapion nomine, praedixit Antoninum non multo post periturum, eique Macrinum successorum.

καὶ Μακρίνος αὐτὸν διαδέχεται, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ δακτύλῳ
 παρῆστώτῳ μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μᾶλλον δὲ P 256
 ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συνῆκε τὸ πρόσωπον Μακρίνου, ἀλλ' ἕτερον
 τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθῆναι. ὁ δὲ Μακρίνος ἐσπούδασε
 5 τὸν Ἀντωνῖνον προκαταλαβεῖν· ὃν ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθόντα ἐν
 κνηγίῳ εἰς ἀπόβατον, ἐκατόνταρχον ἀποστείλας τοῦτον τῷ ξίφει
 ἀνεΐλεν, εἰπὼν πρὸς αὐτόν "ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτως
 καὶ γὰρ σέ." ἐπὶ τούτῳ πρῶτος ἐπίσκοπος κατέστη Βυζαντίου Φιλ-
 ἀδελφος, ἔτη τρία· πρῶτην γὰρ προΐστατο τῆς ἐκκλησίας ἔτη ἡ
 10 πρεσβύτερός τις.

Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρίνος, ὃς ἦν τὸ γένος
 Μαῦρος Καππαδόκης, ἔτη ἡ'. Εὐτυχιανὸς δὲ τις πυρραβῶν
 τὸν Ἀβίτον ὡς Ἀντωνῖνου υἱὸν ὄντα μοίχειον περιέθηκε διάδημα B
 καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγούρευσε, καὶ δούς χρυσίον τοῖς στρατιώταις
 15 ἀντήρε, καὶ συνέβαλε πόλεμον μετὰ Μακρίνου. καὶ ἡττηθεὶς
 Μακρίνος ἔφυγε καὶ ἀπεσφάγη μετὰ τοῦ εἰοῦ αὐτοῦ.

Ἀβίτος ἦτοι Ψευδαντωνῖνος (οἱ δὲ Ἀντωνῖνον Ἀντωνῖνον
 Ἑλιογάβαλον αὐτὸν λέγουσιν) ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας θ' ἡμέ-
 ρας δ'. οὗτος περιτετμημένος ἦν καὶ χοιρείου οὐ μετελάμβανεν,
 20 εἶχε δὲ καὶ εἰδῶλον, ὅπερ ὠνόμασεν Ἑλιογάβαλον. γυναικώδης
 δὲ ὢν τοσοῦτος ἦν πρὸς τὸ τῆς ἀσελείας πάθος διακείμενος ὥστε C
 καὶ τὸν Ἱεροκλέα ἔννομον αὐτοῦ ἄνδρα ποιῆσαι. ὡς δὲ φησι Δίων,
 ὅτι Ἀβίτος τὸν λατρὸν ἠντιβόλει διαφυῆ αὐτὸν 'δι' ἐντομῆς ἐμπρο-

quem etiam cum senatoribus adstantem digito demonstravit. sed Anto-
 ninus prae ira, aut potius fortunae nutu, Macrinum non cognovit, alium-
 que ipsi adstantem pro eo iussit necari. Macrinus vero operam dedit
 ut Antonini conatum anteverteret; et eum, cum in venatione ventris
 exonerandi causa de equo descenderet, immisso centurione occidit, di-
 cente "sicuti tu fratrem, ita ego te neco." eo tempore primus Byzantii
 episcopus constitutus est Philadelphus, et annos 3 praefuit: ante enim
 per octennium ecclesiae praefuit quidam presbyter.

Antonino successit Macrinus, patria Maurus Cappadox, et imperavit
 annos 8. quidam vero Eutychianus Avitum tanquam Antonini filium
 adulterinum arripuit, eumque diademate ornatum imperatorem appella-
 vit; ac militibus pecunia conciliatis pugnam cum Macrino conseruit.
 Macrinus victus in fuga una cum filio occisus est.

Avitus sive Pseudantoninus (falsus Antoninus), quem alii Aurelium
 Antoninum Heliogabalum nominant, regnavit annos 3, menses 9, dies 4.
 fuit is circumcisus, et porcina carne non vescabatur; simulacrum cole-
 bat quod appellabat Heliogabalum. adeo fuit effeminatus et libidinibus
 obscenis deditus, ut Hierocli quoque liberto nupserit. et ait Dio pos-
 tulasse Avitum a medico ut se utero secto utriusque sexui aptam arte

αθίας τῆ τέχῃ ποιῆσαι. ὅς διὰ τὰς ἀκαθαρσίας καὶ μιαρίας καὶ ἀκολασίας αὐτοῦ ἐσφάγη, κακῶς τὸ ζῆν ἀπορρήξας.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας υἱός, ἐξάδελφος Ἀβίτου, ἐβασίλευσεν ἔτη ἰγ' μῆνας ἧ'. ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε λιμὸς ἐν Ρώμῃ ὥστε καὶ κριῶν αὐτοὺς ἀνθρωπίνων ἕψασθαι. οὗτος ἐσπυρατεύσας 5 κατὰ Περσῶν ἠττήθη κατὰ κράτος, καὶ καταφρονήθεις σφύττεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἥτις καὶ Χριστιανῆ ἐτόγγανε, καὶ τὸν Ὠριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντα μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτὴν, διδαχθῆναι τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον θείλουσα. ἐφ' οὗ Νάρκισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ βαπτίζῃν ἔλαιου τοῦ χρύσμα- 10 τος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βιηθῆναι, καὶ οὕτως προσευξάμενος εἰς ἔλαιον μετέβαλε.

Μαξιμίνοσ ἐβασίλευσεν ἔτη ε'. οὗτος ποιμὴν ὦν πρότερον, εἶθ' οὕτως στρατιώτης γεγωνὸς καὶ μετὰ ταῦτα στρατηγὸς Ἀλεξάνδρον, δι' ἀνδράϊα σώματος καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὑπὸ τοῦ 15 δήμου καὶ τῆς βουλῆς προεχειρίσθη βασιλεύς. ὅς ἔχθει τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον πολλοὺς Χριστιανοὺς ἔχοντα καὶ τιμῶντα διαγυμὸν P 257 ἤγειρε μέγαν κατὰ Χριστιανῶν. ἐπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιούργου γνώμης τὸ τέλος εὐρατο, σφαγείς δολίως παρὰ Μαξιμίμου καὶ Βαλβίνου. 20

Μάξιμος Βαλβίνος καὶ Γορδιανὸς μῆνας δύο, καὶ ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν. ὁ δὲ Γορδιανὸς προεγεγόνει Καῖσαρ παρὰ Μαξιμίμου. Φίλιππος δὲ ὁ ἑπαρχὸς τὸν σίτον διακομοθῆναι τῷ

efficeret. hic propter impuritatem ac flagitiosam vitam inglutus male malus perlit.

Alexander Mamaeae filius fratre Aviti genitus, imperavit annos 13, menses 8. tanta sub eo Romae fuit fames ut etiam humanis vescerentur carnibus. is cum in Persas expeditione facta magno praelio victus esset, contemptus a suis et cum matre occisus est. fuit eo Christianae religionis, et Origenem Antiocheae dogentem ad se vocavit, ut ex eo Christianae fidei mysteria disceret. eo tempore Narcissus Hierosolymorum episcopus, cum inter baptizandum oleum unctionis sacrae defecisset, aquam crateri imponi iussit, eamque deum precando in oleum transmattavit.

Imperavit deinde Maximinus annos 6. fuerat initio pastor, inde miles, et post sub Alexandro tribunus militum, ob fortitudinem ac prudentiam imperio est a senatu populoque Romano praefectus. odio autem Alexandri, qui multos Christianos secum honorifice habuerat, gravem Christianorum vexationem instituit. deditque dignas impietatis poenas, a Maximo et Balbino per fraudem interfectus.

Maximus Balbinus et Gordianus menses 2; et interfectus est a militibus. Gordianus autem iam ante fuerat a Maximino Caesar appellatus. Philippus autem praefectus alimenta in castra deferri prohibuit: is

στρατιῶ ἐκάλυψεν. οὗτος δὲ ἦν πατὴρ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐγε-
νείας. ἐπὶ τούτου ἦν ὁ ἅγιος Βαβύλιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ
οἱ ἅγιοι Λαυρέντιος καὶ Κυπριανὸς ἱμαρτύρησαν, καὶ Εὐγένιος
γέγονεν ἐπίσκοπος Βυζαντίου ἔτη κέ'.

5 Μετὰ Βαλβίνον ἔβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας β', καὶ Β
λοφάγη ἐν πολέμῳ.

Μετὰ δὲ τούτον ἔβασίλευσεν Ἰουνίωρ μῆνας τρεῖς, ὃς πρῶ-
τος ἐποίησε κανδιδάτους καὶ πρωτίκτωρας, καὶ τὸ τάγμα τῶν
σχολαρίων συστηράμενος ἐκάλεισεν αὐτὸ Ἰουνιώρων εἰς τὸ ἴδιον
10 ὄνομα.

Μετὰ τούτον ἔβασίλευσε Γορδιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ'. καὶ
ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ καὶ θλασθεὶς τὸν μηρὸν ἀπέθανε.

Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἔβασίλευσεν Οὐνίωρος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη
δύο, καὶ ὑδεριάσις ἀπέθανε. ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ὁ αἰρεσιάρχης
15 ἔγνωρίζετο.

Μετὰ τούτον Μάρκος ἔτη γ'.

Μετὰ δὲ Μάρκον Ἰουστιλιανὸς ἔτη δύο· καὶ φλεβοτομη- C
θεὶς, ἐν τῇ καθεύδειν ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ λεπτοδυμή-
σας ἀπέθανε.

20 Μετὰ τούτον ἔβασίλευσε Φίλιππος ἔτη ζ', ὃς ὑπῆρχε τῆς
τῶν Χριστιανῶν πίστεως σπουδαστής, συνέσει καὶ ἐπιεικεία κε-
κοσμημένος. ὠρμᾶτο δὲ ἀπὸ Βόστρας τῆς Εὐρώπης, ἐνθα καὶ
πύλιν ἐκοδόμησεν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιλιππούπολιν. οὗτος σπον-
δὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετὰ Σαπύρου βυσιλέως Περσῶν, ὃς ἐθαν-

fuit pater sanctae martyris Eugeniae. ea tempestate episcopus Antio-
cheae fuit sanctus Babylus, et sancti Laurentius ac Cyprianus pro veri-
tate supplicium pertulerunt. et Eugenius episcopatum Byzantinum oc-
cepit, ac gessit annos 25.

Post Balbinum imperavit Pupienus menses 2. occisus est in bello.

Post hunc Iunior menses 3. is primus instituit candidatos et pro-
tectors et ordinem scholariorum, quem Iuniorum a se nominavit.

Post hunc filius eius Gordianus imperavit annos 4. in bello cum
equo corruens, fracto femore mortuus est.

Successit ei filius Iuniorus; qui cum biennium imperasset, aqua in-
terente necatus est. sub eo Sabellius haereseos auctor innotuit.

Post Iuniorum Marcus imperavit annos 3.

Post hunc Hostilianus biennium. is cum venam incidisset, in somnis
ea rursus aperta sanguis effusus atque ita exanimatus ipse est.

Post hunc Philippus imperavit annos 7. is Christianae religionis
fuit studiosus, prudentia et aequitate insigni. ortus fuit Bostris Euro-
pae urbe; ubi et urbem condidit, a se Philippopolin dictam. pactum
fuit cum Sapere Persarum rege. is ob corporis magnitudinem admira-

μάζετο ἐπὶ μεγέθει σώματος· μέχρι γὰρ κείνου τοῦ χρόνου τηλικούτος ἄνθρωπος οὐκ ὤφθη. ἀνηρέθη δὲ ἅμα τῷ νύφῃ ὑπὲρ Χριστιανῶν κατὰ Δεκίου ἀγωνιζόμενος.

D Οὐαλεριανὸς ἔτος ἕν· καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ Θεοῦ ὄργην μεγάλην ἐκπέμψαντος λοιμώδης νόσος τὸ ἀνθρώπινον γένος διέφθειρεν. ὑπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ἀτμοὶ τινες ἀνῆσαν, καὶ πρὸς τούτοις ἄνεμοι καὶ αὔραι τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἀνιμήσεις ἀπέπνεον, ὡς νομίζειν νεκρῶν χυμῶς εἶναι τὰς θρόσους. συνεχθεὶς οὖν ἐκ τούτου λοιμοὶ τὴν γῆν συνεῖχον καὶ βυρέα καὶ ἀνίατα νοσήματα, καὶ ἄπειρον καὶ ἀναριθμητὸν γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων τὸν ὄλεθρον, ὥστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων ἀτάφους ὑπολιμπάνεσθαι.

P 258 Μετὰ δὲ Οὐαλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος καὶ Βουλουσιανὸς ἔτη β' μῆνας ἦ'. καὶ ἐπεκράτει ὁ λοιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις κείναις, κινήθεις ἀπὸ Αἰθιοπίας μέχρι τῆς δύσεως, ὡς μαρτυροῦν πόλιν 15 μείναι τούτου ἁμοιρον. πολλύκις δὲ καὶ δις τῆς πόλεως ἐπήρατο. ἐκράτει δὲ ἔτη ιε', ἀρχόμενος ἀπὸ φθινοπώρου καὶ λήγων τῇ τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆ. μετεδίδοτο δὲ ἡ νόσος αὐτῇ ἀπὸ τε εἰμάτων καὶ ψιλῆς θίας. οὐ γὰρ ἦν οἰκία ἐν ἣ τεθνηκὼς οὐκ ἦν. καὶ οἱ μὲν φύβῳ τοῦ μὴ μεταλυθεῖν τῆς νόσου ἀτάφους εἶναι τοὺς τεθνηκό- 20 τας, οἱ εὐαεβέστεροι δὲ ἀπυραφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας θραπέοντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν νόσον ἐπεσιπῶντο, καὶ σὺν κείνοις ἢ μετ' ἐκείνους τὸν βίον μετήλλαττον. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι τὸν Ἴστρον

10 καὶ ἄκ.] ὥστε ἄκ.?

tioni fuit, cum in eum usque diem tantus homo visus non fuisset. interfectus est Philippus una cum filio, contra Deciam pro Christianis propugnans.

Valerianus imperavit annum, estque a populo suo occisus. sub eo ira dei pestis universo terrarum orbi immissa humanum genus attrivit. nam et a terra et a mari vapores exhalabant, ventique praeterea et aerae a fluviis atque a paludibus udi vapores spirabant, rosque sanies mortuorum similis apparebat. itaque continens ubique pestilentia morbi que graves et insanabiles innumeram hominum multitudinem absumpserunt, adeo ut pleraque cadavera inhumata iacuerint.

Post Valerianum Gallus et Volusianus imperaverunt annos 2, menses 8. eo tempore pestis invaluit, ab Aethiopia in occidentem usque terrae partem propagata: neque ulla fuit urbs eius experta, multae etiam bis ea lue infestatae. obtinuit annos 15. cepit auctumno, et desiit sub ortum caniculae. propagabatur morbus iste etiam vestimentis, soloque adeo aspectu, neque fuit domus in qua nemo esset mortuus. alii metu contagionis cadavera relinquebant insepulta. pii autem aegrotos secure carantes luem sibi adscisciebant, cumque iis aut post eos ipsi quoque moriebantur. eo tempore Scythae traiecit Istro omnem occidentem Ita-

περάσαντες πᾶσαν τὴν δόσιν καὶ Ἰταλίαν ἀνατολήν τε καὶ Ἀσίαν Β ἐπύρθησαν καὶ παρέλαβον, δέχα μόνης Ἰλίου καὶ Κυζίκου. ἦν δὲ Βουλουσιανὸς υἱὸς Γάλλου. καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐσφάγη καθεδύων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικός, ὁ δὲ Βουλουσιανὸς ὑπὸ στρα- 5 τιωτῶν.

Δέκιος ἐβασίλευσεν ἔτη β'. οὗτος πολλοὺς ἀγίους ἐτιμωρή-
σατο καὶ θανάτῳ παρέδωκε. καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ἡ ἅγια
Ἰουστίνα ἐμαρτύρησαν, καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παῖδες, καὶ πλη-
θος ἀγίων πολὺ. οὗτος ἐθέσπισεν ἐν Ῥώμῃ τὰς Χριστιανὰς γυ-
10 ναῖκας μὴ ἕξειν κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, οἰόμενος διὰ
τῆς νομιζομένης αἰσχύνης ταύτης εἰς εἰδωλολατρικὰν ἐλκύσαι. αἱ C
δὲ μᾶλλον ἀκατακάλυπτοι προήεσαν, δόξαν ἠγοούμεναι τὴν ὑπὲρ
Χριστοῦ δοκοῦσαν ἀτιμίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν ἄχρι τοῦ
νῦν αἱ μὲν ἀκριβεῖς Χριστιανῶν γυναικὲς ἀκατακάλυπτοι προέρχον-
15 ται, αἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ ἄπιστοι κατακαλύπτονται. ἐφ' οὗ καὶ
Βαβύλας Ἀντιοχείας καὶ Φλαβιανὸς Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἱερο-
σολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας ἐμαρτύρησαν. καὶ Νοβά-
τος πρεσβύτερος ὢν τῆς ἐκκλησίας ἀπέστη, ὃς τὸν ἐπιθύσαντας
ἐν διωγμῷ μετανοοῦντας οὐκ ἐδέχετο. ἐπὶ τούτου Ἐλκεσαῖος αἰ-
20 ρεσιάρχης ἐγνωρίζετο. ἀτηρέθη δὲ Δέκιος ὑπὸ Σκυθῶν ὑποθή-
καις Γάλλου ἐν τέλματι ἀποπνιγὸς μετὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, ὡς μηδὲ D
τὰ σώματα αὐτῶν εὐρεθῆναι, ἕξιον τῆς θηριωδίας αὐτῶν τὸν
θάνατον εὐράμενοι.

liamque totam incursionibus deprædati sunt, et Asiam occupaverunt, solis Illo et Cyzico urbibus exceptis. Volusianus Galli filius erat. Gallus a sua uxore dormiens iugulatus est: Volusianum milites trucidaverunt.

Decius imperavit biennium. is multos sanctos supplicio affecit ac neci tradidit. sub eo b. Cyprianus et beata Iustina, tum Ephesi septem pueri magnaue sanctorum multitudo ob verae religionis professionem necati sunt. is edixit ne Romae mulieres Christianae caput velarent, sperans ea turpitudine, sicuti putabatur, ad falsam religionem pertrahi eas posse. vorum eae maluerunt nudo capite prodire. inde est quod in hunc usque diem Christianae perfecte mulieres nudo incedunt capite, Iudaeae autem et ethnicae tecto. sub Decio Babylas Antiocheae, Flavianus Romae, Alexander Hierosolymae Dionysiusque Alexandriae episcopi veritati divinae testimonium toleranda necce tulerunt. et Novatus presbyter ab ecclesia defecit, eos qui in persecutione diis immolassent, poenitentiam agentes non recipiens. tunc et Elcesaeus haereseos princeps innotuit. Decius Galli artibus est a Scythis una cum filio in palade suffocatus, corporaque eorum inventa non sunt. ita suae saevitiae poenas dedit.

Αιμιλιανὸς ἔβασιλευσεν ἔτος ἕν, καὶ ἐσφάγη ἐν τῇ παλατίᾳ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλλιῆνος ἔτη ιε'. οὗτος ὁ Οὐαλεριανὸς πόλεμον μετὰ Σαπώρου τοῦ Πέρσου ποιήσας καὶ δοριάλωτος γενωὶως ἐν Καισαρείᾳ, ἔχων μυριάδας β', ὑπὸ Σαπώρου ἐκδαρεῖς 5 ἔτελεύτησεν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Γαλλιῆνος μετὰ τοῦτον πρῶτος ἱππικὰ τάγματα κατέστησε· πεζοὶ γὰρ κατὰ τὸ πολὺ οἱ στρατιῶται τῶν Ῥωμαίων ὑπῆρχον. ἐσφάγη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ στρατιωτῶν

P 259 *πλησίον Μεδιολάνων. ἐπὶ τούτου ἤκμαζε Γρηγόριος ὁ Θανματοουργὸς καὶ οἱ αἰρεισιάρχαι Ἀρτέμιων καὶ Συνέπων ἔγνωρῶντο. 10*

Κλαύδιος ἔβασιλευσεν ἔτη δύο. οὗτος πάμπως γέγονε Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι περάσαντες καὶ τὰς πόλεις πορθήσαντες, παραλαβόντες δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας, συνήγαγον πάντα τὰ βιβλία, καὶ ἠθούλοντο καῦσαι, εἰ μὴ τις ἐξ αὐτῶν κρεῖττον τῶν ἄλλων κατὰ 15 πολὺ φρονῶν ἐκύλυσεν αὐτούς, εἰπὼν ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες τῶν πολέμων ἀμελοῦσιν. οὗτος Ἀύρηλιανὸν εἰς τὴν βασιλείαν προαγαγὼν τελευτᾷ.

B *Κυντιλιανὸς ἀδελφὸς Κλαυδίου ἔβασιλευσεν ἡμέρας ζ'. ἐπειδὴ γὰρ ἔγνω Ἀύρηλιανὸν ἐπιβῆναι μέλλοντα τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, 20 ἑαυτὸν ὑπεξάγει τοῦ βίου, τὴν φλέβα τμηθεὶς τῆς χειρὸς ὑπὸ τινος ἱατροῦ, μέχρις οὗ λειποψυχῆσας ἀπέθανεν.*

Aemilianus annum unum imperavit, estque a militibus in palatio occisus.

Valerianus et Gallienus imperarunt annos 15. hic Valerianus cum Sapor Persae bellum intulisset, ab eo captus est apud Caesaream, viginti milia hominum in exercitu ducens; estque ei pellis detracta, atque ita perit. filius autem eius Gallienus ei succedens primus equitum turmas instituit, cum hactenus Romani milites fere pedites fuissent. interfectus est a militibus apud Mediolanum. sub hoc floruit mirificus Gregorius, et innotuerunt Artemon atque Synepon haeresium auctores.

Claudius imperavit annos 2. is avus fuit Constantini eius qui sanctum Constantinum Magnum filium reliquit. sub hoc Scythae in Europam effusi multas urbes inque etiam Athenas vastarunt. Athenis captis omnes libros in unum congesserunt, ut eos comburerent. sed ab hoc eos consilio quidam reliquis longe prudentior detraxit, quod diceret Romanos libris deditos bellicam rem neglecturos. mortuus est, successore Aureliano sibi designato.

Quintilianus Claudii frater imperium dies 7 tenuit. qui cum audiret Aurelianum ad occupandum imperium adventare, se ipsum vita privavit, vena brachii a medico secari iussa, neque inhibito sanguine, ut ex animi deliquio moreretur.

Αὐρηλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη 6', ἀνηρέθη δὲ ὑπὸ στρατιω-
τῶν μεταξὺ Ἑρακλείας καὶ Βυζαντίου, ἐν τῷ καλουμένῳ καινῷ
φρουρίῳ, ὅπερ ἐγχωρίως κενοφλώριον λέγεται. εἶχε γὰρ ὠτακου-
στὴν Αὐρηλιανὸς τινα, ὃς ἀνέφερεν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα καὶ
5 λεγόμενα. ἀπειληθεὶς οὖν ποτὲ παρ' αὐτοῦ διὰ τινα αἰτίαν καὶ
φοβηθεὶς ἐμμήσατο τὴν χεῖρα τοῦ βουσιλέως, καὶ ἐγγράφως ποιη-
σαμένου ὀνομασίας δυναστῶν ὡς ἐπὶ θάνατον ἀχθησομένων, οὗτοι C
φοβηθέντες ἀνείλυν αὐτόν. ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὠμολό-
γησε, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας κωδαι-
10 ρεῖται. ἐφ' οὗ Μάνης ὁ μιαρὸς καὶ τρισκατάρματος ἀνεφάνη, Χρι-
στὸν ἑαυτὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον μορφαζόμενος, καὶ ἐκ πάσης αἰρέ-
σεως εἴ τι κακὸν ἱρανίζόμενος, ἐκ Περσίδος εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν
κατὰ θεοῦ συγχώρησιν εἰσέφρησεν.

Οὗτος οὖν ὁ μεμηνὼς Μάνης, ὁ καὶ Σκυθιανὸς λεγόμενος,
15 Βραχμάνης ἦν τὸ γένος, διδύσκαλον δὲ ἔσχε Βούδαν τὸν πρῶτον
καλούμενον Τερέβινθον, ὃς παιδευθεὶς ὑπὸ Σκυθιανοῦ τὰ Ἑλλή-
νων δοξάζοντας τὴν Ἐμπεδοκλέους ἠγάπησεν αἰρεσιν, δύο ἀρχὰς D
λέγοντος ἀντικειμέναις ἀλλήλαις, εἰσελθὼν δὲ ἐν Περσίδι ἐκ παρ-
θένου ἑαυτὸν ἔφασκε γεγενῆσθαι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀνατραφῆναι.
20 καὶ συγγραψάμενος βιβλία τέσσαρα τὸ μὲν ἐπωνόμασε τῶν μυστη-
ρίων, τὸ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ δὲ τῶν θησαυρῶν, τὸ δὲ τῶν κερφα-
λαίων. καὶ ὁ μὲν Βούδας ὁ καὶ Τερέβινθος ὑπὸ πνεύματος ἀκα-

10 ὃς Χρ.?

Aurelianus imperavit annos sex. necatus est a militibus inter He-
racleam et Byzantium, in loco qui Novum castrum, ipsorum lingua Ke-
nophlorium dicitur. habebat Aurelianus auscultatorem quendam, qui
omnia ad ipsum deferebat quas fierent aut dicerentur. is sibi metuens
ab imperatore, nescio qua de causa minis ab eo sibi intentatis, manum
eius imitatus schedam conscripsit, qua primores neci destinarentur; ac
primores illa lecta, ut suum periculum effugerent, imperatorem occide-
runt. sub hoc beatus Chariton confessus est, Paulusque Samosatenus
episcopatu Antiocheno deiectus. eodem imperante impurus ille et dete-
stabilis Manes exstitit, qui sibi Christi et spiritus sancti speciem sume-
bat, atque ex haeresibus omnibus mali aliquid corradens dei permisso
ex Perside in Romanorum dicionem irrepit.

Manes ille vaesanus, qui et Scythianus appellabatur, Brachman erat
natione. praeceptorem autem habuit Budam, qui olim Terebinthi nomen
gesserat: hic Graecae opiniones amplexus, Empedoclis decreta sectatus
est, qui duo contraria principia statuerat. in Persidem Budas cum ve-
nisset, de virgine se natum et in montibus educatum dixit. scripsit li-
bros quatuor; quorum tituli sunt de mysteriis evangelium thesaurorum
capitum. atque is quidem Budas Terebinthus ab impuro genio

θάρτου συντριβείς ἀπώλετο, γυνή δέ τις παρ' ἧ κατέλυσε καὶ
 κατετέθη, τὰ χρήματα καὶ τὰς βιβλίους κληρονομήσασα
 P 260 ὠνεῖται παιδάριον ἐτῶν ἐπὶ τὸ νομα Κούβρικον, ὃν καὶ διδάξασα
 γράμματα καὶ ἐλευθερώσασα κληρονόμον τῶν ἑαυτῆς πάντων
 καθίστησιν. ὃ δὲ λαβὼν τὰ βιβλία τοῦ Βούδα καὶ τὰ χρήματα 5
 διήρχετο τὴν Περσίδα, Μάνην ἑαυτὸν ὀνομάζων καὶ τῆς πλάνης
 τοῦ Βούδα συνίστωρ γενόμενος, καὶ τὰ βιβλία πονήματα ἴδια ἔλε-
 γεν εἶναι. ὃν ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐξέδειρε ζῶντα ὡς θανάτου
 γενόμενον τῷ υἱῷ αὐτοῦ πρόξενον· τοῦ γὰρ βασιλικοῦ παιδὸς
 νοσοῦντος καὶ πολλῆς ἰατρικῆς ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγεί- 10
 λατο Μάνης χωρὶς ἰατρίας ἀναστῆσαι τοῦτον, καὶ οὕτω τοὺς ἰα-
 τροὺς ἀποστήσας ἐθανάτωσε τὸν παῖδα ἀμελεῖα καὶ τερατολογία,
 καὶ ὑπὲρ τούτου μισθὸν ἐπάξιον εἰκότως κομίζεται τὴν ἐκδορὰν
 τοῦ παναθλοῦ αὐτοῦ σώματος. ὃ τοίνυν ἐμβρότητος οὗτος Μά-
 B νης ἀποβαλλόμενος τὴν παλαιὰν διαθήκην, καὶ τὴν κτίσιν πᾶσαν 15
 καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν οὐκ ἀγαθοῦ τινὸς θεοῦ γεγονέ-
 ναι βλυσφημῶν, ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὔσαν, τὴν νέαν ὡς
 ἀγαθοῦ δῖθεν προσίεται θεοῦ, καὶ κατὰ φαντασίαν καὶ δόκησιν
 τὸν Χριστὸν πεφυκέναι τερατεύεται. καὶ πρὸς τούτοις καταδύσεις 20
 τινὰς ἐναγεῖς καὶ νυκτερινὰς τελετὰς καὶ παρανόμους ἐπιτηδεύσας
 μίξεις καὶ ἀρρητοποιίας, καὶ εἰμαρμένας καὶ μετεννοματώσεις καὶ
 ἄλλα πλεονα φλυαρήσας καὶ διδάξας τὰ τῶν Ἑλλήνων πονηρὰ
 καὶ μάταια δόγματα κρατύνειν ἐσπούδακεν ὁ θεομισῆς καὶ θεήλα-

contritus perit. mulier autem quaedam, cuius utebatur hospitio et apud
 quam sua deponebat, impios istos libros hereditario consecuta puerulam
 septennem emit, nomine Cubricum, quem literas docuit, libertateque
 donatum heredem omnium suarum rerum instituit. is ergo Cubricus
 libros Budae pecuniamque nactus Persidem peragravit, Manetem sese
 nominans ac Budae errorem spargens, libros eius a se elaboratos iacta-
 bat. hunc rex Persarum vivum excoiri iussit, quod filio eius mortem
 attulisset. cum enim regis filius aegrotaret et a medicis multa industria
 curaretur, Manes pollicitus est se eum sanitati absque medicina restitua-
 turum, itaque submotis medicis incuria et nugis suis puerum necavit.
 ideoque dignam mercedem tulit, detracta misero corpori cate. enimvero
 vaecora ille Manes vetus testamentum repudiat, mundique et hominis
 creationem impie calumniatur, a deo non bono factam, quod interitui sit
 et mutationi obnoxia. novum utpote boni dei admittit. Christum non
 re vera, sed opinantibus tantum hominibus apparuisse, ac spectrum
 fuisse affirmat. ad haec sceleratas quasdam occultationes, nocturna sa-
 cra et illicitos concubitus atque infanda flagitia usurpavit. fatum, mi-
 grationes animarum in alia corpora, multaque alia professus est, Grae-
 corumque pravas et vanas opiniones tueri deo adversus invisusque ille

τος. περι οὗ φησι καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος ὁ τῆς Ῥαϊθοῦ C
 “Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σκότους ἐφευρετής, μᾶλλον δὲ τῆς ἔξου-
 σίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασία ψιλλῆ καὶ σχήματι δια-
 κένῳ σώματος ἀνθρωπείου πεφανερῶσθαι τὸν κύριον ἐφαντάσθη
 5 καὶ ὠνείρωξεν, ὥστε ἡτοί καὶ πάσχειν μὲν δοκεῖν αὐτὸν καὶ πράτ-
 τειν ἄπερ ἴδρα καὶ πέπονθε καθ’ ἡμῶς, μηδὲν δὲ τούτων ἀληθεῖα
 καὶ πράγματι ὑπάρξει, ἀλλὰ δοκῆσει μᾶλλον καὶ ἀπάτη ἀποβου-
 κολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συνεστράφηται νενομίσται.” διὰ
 τοῦτο καὶ φύσεις δύο παρατεῖται λέγων ἐπὶ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ μίαν
 10 τὴν τῆς Θεότητος.

Παῦλος δὲ τις τῷ Μανέντι τούτῳ σύγχρονος γεγονώς, τὸ D
 γένος μὲν Σαμοσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψι-
 λὸν ἀνθρώπον εἶναι τὸν Χριστὸν ἐδυσφήμισεν. ὥπερ δὲ εἰς
 ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι τοῦ Θεοῦ
 15 λόγου τὴν οἰκῆσιν. ἐνθεν δὲ καὶ δύο φύσεις διηρημένως ἐχούσας
 καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς εἶναι παντάπασιν ἐν Χριστῷ, ὡς
 ἄλλου αὐτοῦ ὄντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλου τοῦ κατοικοῦντος ἐν
 αὐτῷ Θεοῦ λόγου. αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φεαὶ τοῦ μίαν φύσιν
 καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως ἐπὶ Χριστῷ λέγεσθαι, τὸ μὲν ἐπ’
 20 ἀναιρέσει τῆς Θεότητος τὸ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς χρόνοις Ἀπολινάριός τις ἐκείῃ, πρόεδρος P 261
 Λαοδικείας τῆς Συρίας, ματαιοφροσύνης ἐτέρας εἰσηγησάμενος.
 τῶν γὰρ Ἀρειανῶν ἄψυχον πάντη λεγόντων τὴν τοῦ κυρίου σάρκα,

docuit. de eo sic Theodorus Raithensis presbyter. “Manes” inquit
 “tenebrarum luci adversarum inventor, imo figmentum potestatis tene-
 brarum, imaginatus est atque somniavit Christum nudo simulacro et spe-
 cie humana corporis vacua apparuisse, visumque modo ea agere pro-
 pter nos atque pati, quae scripta sunt, cum re vera nihil eorum fieret,
 sed is impostura atque opinione homines lactaret, inter quos versari
 putatus sit. ea de causa duas Christi naturas negat, solam ei deitatem
 concedens.

Fuit autem coaetaneus huius Manetis Paulus quidam patria Samo-
 satenus, episcopus Antiocheae magnae. is Christum nudum fuisse homi-
 nem impie asseruit, inque eo verbum dei ita inhabitavisse ut in quovis
 alio prophetarum. inde duas naturas a se invicem divisas nullaque
 omnino copula unitas in Christo fuisse statuit, ut alius fuerit Christus,
 aliud verbum in eo inhabitans. hae primum igitur duae sunt enatae
 haereses, quae duas et unam naturam Christo, non quomodo oportuit,
 sed male et impie adscribunt; alteraque earum deitati Christi, altera
 humanitati derogat.

Postea temporis Apolinarius quidam exstitit, episcopus Laodiceae
 Syriae, novarum auctor vanitatum. cum enim Ariani corpus Christi

αὐτὸς ἔφη ὅτι σάρκα μὲν ἐψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο· μηδὲ γὰρ δεηθῆναι τὴν σάρκα φησὶν ἐκείνην ἀνθρωπέλου νοῦς ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτῆν ἐνδεδυκότος Θεοῦ λόγον· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοεράν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. ταῦτα ὑποθέμενος διατείνεται μίαν εἶναι τὴν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκώσεως, ὡς ἄτε τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὔσης εἰς τὸ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἄξιόν φησιν ὀνομάζεσθαι.

- B** Μεθ' ὧν ἀναφαίνεται τις Θεόδωρος, τῆς Μόψου ἐστίας, πόλεως ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τὴν ἡγεμονίαν λαχὼν, καὶ ἐκ διαμέτρου 10 τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος ὕβρεις οὐ τὰς τοχοῦσας. τολμηρᾶ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ καταχέει τοῦ δεσπότητος Χριστοῦ, ἄνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν ἀποκαλῶν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ Θεὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἄξιωθῆναι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρώ- 15 τοις εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθέντα, τὸν δὲ Θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτοῦ κατ' εὐδοκίαν ἑαυτοῦ κατοικήσαντα μεταδοῦναι τῆς θεϊκῆς ἀξίας αὐτῷ
- C** καὶ προσκυνήσεως λούστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. ταῦτα καὶ ἕτερά 20 ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα δυσφημήσας δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστως ἔδογματίσιν ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ καὶ μόνον ἀλλήλαις ὡκειωμένης. δευτέρα καὶ αὕτη βλάβησις τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι.

16 βαπτισθέντος P

prorsus inanimatum dicant, ille a Christo carnem anima vitali animatam fuisse assumptam perhibuit, sed qui mentem nostram minime adsciverit. nihil quippe ei corpori opus fuisse humana mente, cum a deitate in id illapsa gubernaretur. ac ne potuisset quidem recipi in id corpus aliam intelligendi facultatem praeter divinam. his positis contendit unam fuisse verbi et carnis assumptae naturam, quippe ad hominis constitutionem cum caro non sufficeret, neque hominis nomen mereretur.

Post hos prodiit quidam Theodorus Mopsu Hestiae, quae urbs est Ciliciae, antistes. is plane Apolinario adversus intrepide Christum contumelios non levibus ausus est afficere, fuisse eum vulgarem neque nobis potiore natura hominem, dicens; profecisse autem eum, iisque profectibus gratiam dei adeptum deum fuisse nominatum; inque Iordane cum in primis in nomen patris filii et spiritus sancti baptizaretur, dono spiritus sancti fuisse dignatum. ob eius porro excellentem virtutem verbum dei in ipso arbitrio suo inhabitasse, eumque divina dignitate impertivisse, atque adorandum post mortem redegisse. haec et alia id genus multa ille impie asserens tradidit in Christo duas naturas, quarum utraque per se et seorsim circumscripta sit, respectu tantum quodam inter se coniunctas. hoc alteram est germen unam naturam et duas naturas in Christo, non ut veritas postulat, confitentium.

Μετὰ δὲ τούτους γέγονέ τις ἐνόμησι Νεστόριος, ἀπὸ Γερμανικίας τῆς Συρίας, τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὁμοίως τῇ φωνῇ τῶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεων καταφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις ἐβόμβησεν. υἱὸς μὲν γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατέως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἁγίαν παρθένον ὑπονοδὸν ἤρατο **D** πόλεμον, ἔξαρθούμενος τὸν ἑαυτοῦ κύριον καὶ ἀτιμάζων τὴν ἑαυτοῦ θέσποιναν ὁ δειλαῖος δοῦλος καὶ ἀναίσχυντος. οὗτος οὖν ὁ δεινὸς Νεστόριος, προστάτης γεγονὼς τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἰρέ-
10 σιως, ἄλλον εἶναι παρ' ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλον τὸν θεοῦ λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην ἰδογμάτισε.

Τῆς δὲ κατὰ Μάνεντα καὶ Ἀπολιναρίου ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ὑπασπιστὴς Εὐτυχῆς, ἡγούμενος μονουστῆριον Κωνσταντινουπόλεως, ἀνεδείχθη ὅς μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν
15 καὶ ὁμοφῆ τὴν σάρκα τοῦ κυρίου διομολογεῖν ἀπρηνεῖτο, σώζε- **P 262**
 σθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τῆς τούτων ἐνώσιώς τε καὶ συμφύτας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τερατώδη τιὰ καὶ ἀλλόκοτα παρέπλαττεν, ἔξ οὐρανοῦ λέγων κατενηνέχθαι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, καὶ ὡς διὰ σωλήνος τῆς παρθένου παραδραμεῖν τὸν θεὸν λόγον, **20** οὐρανόθεν τοῦτον ἐνδεδυμένον, ἵνα δόξῃ γεγενῆσθαι ἐκ γυναικὸς καίπερ μὴ γεγεννημένος. Μανιχαῖος οὗτος ὁ λόγος, καὶ πεφαντασμένος πολλῶ μᾶλλον ἐκείνου. μίαν φύσιν καὶ οὗτος διεστραμμένη καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ἐπρέσβευεν.

3 ὅς ὁμοίως?

20 δόξεται P

Successit his quidam Nestorius, a Germanicia Syriae ad solium Cpolitianum occupandum profectus. is quoque vocabulis duarum in Christo naturarum perverse est abusus, Paulum et Theodorum maiores suos imitatus. erat enim Cilicis istius filius, auctoremque stirpis Samosatenum habebat, ideoque bellum implacabile contra Divam virginem gessit, malus servus atque impudens, qui et dominum suum diffiteretur et dominam contumelia afficeret. is ergo pernicius Nestorius ducem se Indaicae haeresi praebuit, alium per se esse Christum, aliumque rursus verbum dei, errorem avitum sequendo statuens.

Iam Manetis atque Apolinarii adversis partibus tertius propugnator exstitit Eutyches, monasterii Cpolitani princeps. is carnem Christi eiusdem fuisse cum nostra naturae atque substantiae confiteri non sustinuit; negavitque in Christo duas permanere naturas post earum unionem atque concretionem. quin et inaudita alia atque monstrosa confinxit, corpus Christi ex caelo delapsum aiens, eoque in caelis indutum verbum dei per virginem voluti per canalem transivisse; uti natus ex muliere videretur, cum non nasceretur tamen. Manichaei ista est opinio, et quidem Manetis etiam deliriis absurdior. is quoque igitur perverse corde unicum Christi naturam assernit.

Εἶτα Σεβήρος τις λεγόμενος, ἀρπάσας τὸν θρόνον Ἀντι-
 B χείας, τὴν κατὰ Μάνεντα αὐθις Ἀπολιναρίον τε καὶ Εὐτυχήα
 διεκδικεῖν αἴρεσιν ἐπειράτο, κυκῶν ὄση δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκ-
 κλησίας εἰρήνην. ἔξελαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχείας ὁ στασιώδης καὶ
 ταραξίας τῇ Ἀλεξανδρέων κουφότητι λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην 5
 ἐνέσκηψεν, ἔνθα καὶ ἑτέρας καταγίδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ τε καὶ
 τῷ λαῷ συνέχει πάντας καὶ ἐθοροβήσε. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς
 Ἰουλιανός τις καλούμενος, Ἀλικαρνασσοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκο-
 πος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προσιάτης εὐθυμότατος.
 Σεβήρου γὰρ μίαν φύσιν εἶναι λέγοντος τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐν 10
 Χριστῷ διαφορὰν δεχομένου, Ἰουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατὰ τὸν
 C Σεβήρον φύσικοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, αἴτιοι
 πάσης ταραχῆς καὶ ζήλης γεγόνασιν οἱ ἀνόσιοι, μὴ νοοῦντες (κατὰ
 τὸ δὴ λεγόμενον) μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιουῦνται.
 οἵτινες πρὸς ἡμᾶς διαμάχονται λαμβάνοντας εἰς παράδειγμα τῆς 15
 Θείας ἐνώσεως τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον, καὶ φασὶν
 “οὐκοῦν τρεῖς ὁμολογεῖτε φύσεις.” ἀλλ’ ἴστωσαν οἱ ἁμαθεῖς καὶ
 ἀπαίδευτοι, ὅταν δύο φύσεις λέγομεν ἡμεῖς, οὐ θεοῦ καὶ σαρκός,
 οὔτε μὴν θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. οὐδὲ γάρ ἔστι
 D κυρίως ἀνθρώπου φύσις ἢ τοῦ μέρους φύσις. μέρη μὲν γὰρ ἀνθρώ- 20
 που ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ τῶν μερῶν αἱ περὶ αὐτὰ διαιρέσεις τε
 καὶ ὑποδιαιρέσεις. καὶ μέρη μὲν Χριστοῦ ἀσύγγχτα θεότης καὶ ἀν-

Postea Severus quidam arrepto Antiocheae episcopatu, rursus Ma-
 netis Apollinarii et Eutychetis errores defendere intendit, quantumque in
 ipso fuit virium, id paci ecclesiae conturbandae impendit. Antiochea
 autem pulsus homo seditiosus et rebus turbandis intentus, instar pro-
 cellae atque turbinis Alexandrinorum levitati incubuit. ubi cum ex ad-
 versa parte contra eum vehemens ventus tempestatem concitasset, in-
 genti tumultu totus populus confusus fuit. disturbavit enim cum Iulia-
 nus quidam, Halicarnassi Asiae urbis episcopus, animosissimus Euty-
 chianae falsitatis propugnator. nam cum Severus unam in Christo na-
 turam esse diceret ac differentiam agnosceret, Iulianus itidem unam na-
 turam affirmabat, sed differentiam negabat. ita impii illi ingenti turbae
 atque tempestatem causam praebuerunt, vere ignorantes, ut ait apostolus
 (1 Tim. 1), et quid dicerent et quibus de rebus contenderent. pugnant con-
 tra nos, cum pro divinae unitiois exemplo hominis ex anima et corpore
 constitutionem usurpamus, aiuntque nos tres in Christo naturas statuere.
 scire autem debent ignari isti atque indocti homines, nos cum de duabus
 loquimur naturis, non loqui de deo et corpore, neque de deo et anima,
 sed de deo et homine. neque enim proprie hominis natura id appella-
 tur quod humanae naturae pars est. quippe tam corpus quam anima
 partes sunt hominis; atque ipsae partes rursus in alias suas partes divi-
 duntur, repetitis etiam deinceps divisionibus in alias minores. ita par-
 tes Christi distinctae sunt divina atque humana natura: anima autem et

θρωπότης, ψυχὴ δὲ καὶ σῶμα ἄλλα μέρη τοῦ μέρους. μέρη μὲν τῶν
 μερῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν ψυχῆς οὐσία λογικὴ καὶ ποιότης ἀσώ-
 ματος, ὧν τὸ μὲν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ θυμικόν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν.
 5 τούτων τὸ μὲν ἐννοηματικόν διανοητικόν μνημονευτικόν τε καὶ βου-
 λευτικόν, τὸ δὲ ὀρεκτικόν τε καὶ ἐλκτικόν, τὸ δὲ ἀμυντικόν. καὶ
 πολλὰ ἕτερα τούτοις ὑποδιαίρουνται. ἀφείσθω τὰ νῦν ζητεῖν
 πότερον ὡς μέρη ταῦτα εἶσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἢ ὡς δυνάμεις. ἢ δὲ τοῦ P 263
 σώματος πάλιν διαίσεις γίνεται εἰς ὁμοιομερῆ, καὶ τούτων ἔτι εἰς
 κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ταῦτα εἰς ὀστέα καὶ νεῦρα καὶ
 10 σάρκα, καὶ ταῦτα εἰς τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ
 εἶδος. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα φιλοσοφοῦσιν ἱατρῶν παῖδες περὶ φυ-
 σικῶν δυνάμεων, ὧν τὴν μὲν ἐλκτικὴν τὴν δὲ ἀλλοιωτικὴν τὴν δὲ
 ἀποκριτικὴν ὀνομάζουσι, πολλὰ δὲ καὶ περὶ αἰσθήσεως καὶ φαν-
 τασίας καὶ τοῦ συνέχοντος τὸ ζῶον ζωτικῷ καὶ ὀργανικῷ πνεύμα-
 15 τος, ἑτέρου παρὰ τὸ λογικόν, ὡς φασίν, ὑπάρχοντος. ὥστε τοίνυν
 ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστῆσαι ταῦτα πάντα [διὰ] τὸ σῶμα εἰπεῖν ἢ
 σῶμα ἀνθρώπου, καὶ ἀπόχρη πάλιν διὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ εἰς B
 ἃ διαρεῖται μέρη δηλῶσαι τε καὶ παραστῆσαι τὰ ἕξ ὧν συνέστη-
 κεν ἐν οἷς γνωρίζεται. οἱ δὲ, οὐχ ἵνα τὸν ἀνθρώπον τέλειον ἀπο-
 20 φήνωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν κύριον συκοφαντήσωσι καὶ τῆς ἡμετέρας
 αὐτὸν ἀλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἢ μὴ προσειληφότα τὴν ἀρχὴν
 τὸ ἡμέτερον ἢ μὴ φυλάξαντα σῶον ὅπερ ἔσχε παρ' ἡμῶν, ταῦτα

corpus aliae sunt partes, partis nimirum. porro partes partium homi-
 nis, quod ad animam attinet, sunt substantia ratione praedita et quali-
 tas corporis experta. et animae aliud est quod imperat, aliud quod ira-
 scitur, aliud quod appetit, et quod intelligit cogitat meminit atque con-
 sultit; itemque quod appetit et attrahit, tum quod defendit, diversa sunt,
 hisque rursus divisio alia emergunt. neque in praesentia quaerimus,
 partesne ista sint animi an vero facultates. corpus quoque dividitur in
 partes, quarum aliae partibus idem nomen et eandem speciem servantibus
 constant, aliae dissimilibus, ut primum in caput manus pedes, haec
 deinde in ossa nervos carnem, haec rursus in quattuor elementa, et ea
 demum in materiam ac formam. multa porro alia philosophantur medici
 de facultatibus naturalibus, quarum aliam tractricem aliam alteratricem
 aliam expultricem dicunt. multa etiam de sensibus, de imaginandi fa-
 cultate, de vitali ea per instrumenta sua didito spiritu, qui animalis vi-
 tam conservat, quem ab intellectui serviente diversum statuunt. quem-
 admodum igitur ad ista simul universa commemoranda sufficit nominare
 vel carnem vel corpus hominis, ita mentione animae ratione praeditae
 facta satis etiam intelliguntur eius partes, in quas dividitur et ex quibus
 constat. verum isti non ut hominem omnibus numeris absolutam pro-
 nuntiant, sed ut Christum calumniantur eumque a nostra natura alienum
 faciant, ut vel ne assumpsisse quidem initio nostram naturam credatur,
 vel id integrum non servasse quod a nobis acceperat, propterea huius-

καὶ τὰ τοιαῦτα σοφίζόμενοι, καὶ περὶ τὸ παράδειγμα κακοσυροῦν-
τες, εἰς ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασι λαβυρί-
θους.

Ἀμείλι γέ τοι καὶ Θεοδώρητος ἔφη περὶ τούτων καὶ τῶν
C τοιοῦτων ἠρωσίων οὕτως. "εἰσι μέντοι γέ τινες οἱ καὶ Χριστιανῶν 5
μὲν προσηγορίαν ἔχουσιν, ἀντικρως δὲ τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι
πολεμοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ τὸ ἀγέννητον εἰς τρία τέμνουσι, καὶ τὸ
μὲν καλοῦσιν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακὸν τὸ δὲ δίκαιον· οἱ δὲ δύο ἀρχὰς
ἀγεννήτους ζωγραφοῦσι, τῷ λόγῳ ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ' διαμέτρον.
ἄλλοι δὲ τοῖς μὲν ἀσεβέσι τούτοις πολεμεῖν ἐπαγγέλλονται δύγμα- 10
σιν, ἑτέραν δὲ δυσσεβείας ἐπινοοῦσιν ὁδόν· τὰ γὰρ τοῦ Θεοῦ μο-
νογενῆ λόγον ὁμολογοῦντες υἰὸν ὡς ποίημα τῇ κτίσει συναριθμοῦσι,
καὶ τὸν κτίστην ἰσῶσι μετὰ τῆς κτίσεως, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα τῷ
D δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς Θεῖας ἐξορῶντι φύσει. ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν
εὐθεΐαν ὁδὸν ἀπολέσαντες καὶ τοῖς τῶν προωδευκότων ἴχνυσιν ἀκο- 15
λουθῆσαι μὴ βουληθέντες πόρρω που τῆς ἀληθείας ἐγένοντο, καὶ
οἱ μὲν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν γεγενημένην οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηνή-
σαντο, οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπήσαι τὸν Θεὸν λόγον, σῶμα
δὲ μόνον ἀνεληφέναι, οἱ δὲ ἔμψυχον μὲν καλοῦσι τὴν ληφθεῖσαν
σάρκα, οὐ μὴν λογικὴν δὲ καὶ νοερὰν ἐν ταύτῃ γεγενησθαι ψυχὴν, 20
ἴσως τὴν οἰκίαν ἄνοιαν τούτου τεκμήριον ἔχοντες. ἡμεῖς δὲ ἀν-
θρώπου ψυχὴν οὐδεμίαν ἴσμεν ἑτέραν ἢ τὴν λογικὴν καὶ ἀδίω-
P 264 τον. καὶ ἄλλοι μὲν πάλιν εἰς δύο τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνουσι,

modi captiosis utantur ratiocinationibus, exemplumque propositam mala fide
pervertentes inextricabilibus et exitum non habentibus sese insinuave-
runt labyrinthis.

De his et eorum similibus impiis erroribus ita scribit Theodoretus.
sunt quidem, inquit, nonnulli etiam nomine Christiani, qui palam veri-
tatem oppugnant. horum alii id quod genitum non est, in tria partiti-
tur, in bonum malum et iustum. alii due nunquam mala principia de-
pingunt, invicem quam maxime contraria. alii, qui se impiis istis opi-
nionibus adversari profitentur, aliam impietatis viam ingredientur: uni-
genitum enim dei verbum cum fateantur esse filium, tanquam factum
creaturis annumerant, inque earum ordinem conditorem redigunt. san-
ctum quoque spiritum impio sermone divina exterminant natura. alii
alio a recto itinere divertentes, dum vestigiis antecessorum insistere
detrectant, longe a veritate aberraverunt. eorum nonnulli Christi in
carne dispensationem pro nobis factam prorsus inficiantur. quidam ver-
bum in carnem venisse fatentur ii quidem, sed ab eo tantum corpus
fuisse assumptum contendunt. sunt qui carnem eam animatam fuisse
concedant, sed animam mente praeditam fuisse negent, suae fortasse
amentiae argumento adducti. nos vero nullam aliam hominis novimus
animam quam ratione praeditam et immortalem: rursus alii unicum Chri-
stum in duos dissecant, contenduntque alium esse cum qui perfecte

καὶ ἕτερον μὲν εἶναι διατεινόμενοι τὸν ἐκ πατρῆου τεχθέντα τελείως ἄνθρωπον, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, καὶ τὸν μὲν ὡς ἄνθρωπον ἰδίᾳ τιθέντες καὶ ἄνὰ μέρος, τὸν δὲ ὡς θεὸν φύσει τε καὶ ἀληθεῖα θεὸν ὀνομάζουσιν. ἄλλοι δὲ παρατετραφθαι φασὶ 5 τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον εἰς ὁσίων καὶ νεύρων καὶ σαρκὸς φύσει, ταῦτα πάντα δυσσεβῶς δογματίζοντες.”

Τάκιος ἐβασίλευσεν ἔτη β'. οὗτος Μαξιμίον συγγενῆ αὐτοῦ ἐπέστησε τῇ Ἀσσυρία, ὃν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀδικίης ἀνελόντες οἱ στρατιῶται, εἶτα φοβηθέντες μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν ὁ 10 Τάκιος, ἀπέκτειναν καὶ αὐτὸν ὑποθήκῃ Φλωριανοῦ.

Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη δύο μῆνας δ'. οὗτος ὁ Πρόβος παράφρονι ἑαυτὸν ποιήσας ἀνείλε τὸν Φλωριανόν. ἐπὶ αὐτοῦ βροχῆς γενομένης σίτος μεμιγμένος τῷ ὕδατι πολὺς κατηρέχθη, ὃν συναγαγόντες σωροὺς μεγάλους ἐποίησαν. ὡσαύ- 15 τως καὶ ψεκιάδας ἀργύρου κατενεχθῆναι φασί. Βικτωρίνος δὲ φίλος τοῦ Πρόβου ἤτησε φίλον αὐτοῦ ἄρχοντα γενέσθαι εἰς Βρετανίαν· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀντήρην, ἀνειδιζόμενος δὲ ὁ Βικτωρίνος δι' αὐτὸν ἀπιστάλη καύσων τὴν ἀνταρσίαν. προσποιησάμενος δὲ ἀπὸ προσώπου φεύγειν τοῦ βασιλέως, ὡς φίλος τοῦ ἀντάραντος 20 ἀπεδέχθη καὶ ἀνείλεν αὐτόν. ὑποστρέψας δέ, ὡς ἐξῆι τοῦ πλοίου, ἄλυσας τὴν ἑαυτοῦ ζώνην ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰσῆλθα λυσίζωνος εἰς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὠργισθῆ, δοκῶν ὑφ' ἐτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρίνος δὲ ἔφη ὑφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γε-

homo natus est ex virgine, alium verbum dei patris. atque illum quidem, utpote hominem, seorsim collocant, hunc natura deum et filium nominant. alii verbum in naturam ossium nervorum et carnis commutatam affirmant; quae omnes opiniones sunt impiae.

Tacitus imperavit annos 2. is Maximinum cognatum suum Assyriae praefecit. quem, quod iniuste multa ageret, milites trucidaverunt; motientesque ne eam caedem Tacitus ulcisceretur, ipsum quoque Floriani suasu interfecerunt.

Probus et Florianus imperarunt annos 2 et trientem. Probus simulata insania Florianum interfecit. sub eo pluvia decidit in qua frumenti multum fuit aquae permixtum, magisque eius congesti sunt acervi. ferunt etiam guttis argenti pluisse. Victorinus porro amicus Probi apud eum pro suo quodam amico intercessit, ut is in Britanniam praefectus mitteretur. missus contra imperatorem seditionem movit. Victorino ea rebellie probro data, missusque est ad eam sedandam. simulans ergo se ab imperatore profugiasse, receptus amici loca est a rebellionis auctore, eamque interfecit. reversus inde, cum exiret navi, senam suam solvit ac in mare abiecit, et sine cincta ad imperatorem ingressus est. imperator ab alio ita eum fuisse tractatum suspicans iratus est. Victorinus autem ea vitro haec facias dixit, rogavitque ne ulli posthac rei

νέσθαι, αἰτησάμενος μηκέτι ἄρξαι πράγματος· ἀρχὴ γὰρ πᾶσα, ἔφη, μετὰ κινδύνων καὶ κλιμακτῆρων. ὁ δὲ καὶ ἡσυχίαν αὐτῷ ἐχαρίσατο καὶ δωρεὰς πολλὰς παρέσχεν. ἀπέκτεινε δὲ πάντας τοὺς ἀποκτείναντας Τάκιτον καὶ Ἀδρηλιανόν, ἐν τῇ Πειρίνθῳ ἐπὶ ἰστίασιν αὐτὸν καλέσας. ἀνῆρέθη δὲ καὶ αὐτός. 5

D Κάρος καὶ Καρῖνος καὶ Νουμεριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη β'. οὗτος ὁ Κάρος τὴν Περσίδα καὶ Κτησιφῶντα παρέλαβεν, τέταρτον τοῦτο πεπονθῦλιας, ὑπὸ Τραϊανοῦ, ὑπὸ Βήρου καὶ Σεβήρου καὶ Κύρου. τελευτήσαντος δὲ Κάρου ὑπὸ λοιμικῆς, καὶ Νουμεριανοῦ τυφλωθέντος, ἀνείλεν αὐτὸν Ἄπρος ὁ αὐτοῦ πενθερός, καὶ 10 ἐβασίλευσε Νουμεριανὸς δοῦξ τυγγάνων Μυσίας. ἐπὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἄγιος Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ. τοῦτον ἀνείλε Διοκλητιανός.

Διοκλητιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κβ', τῷ γένει Δαλμάτης. περιγενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων προβάλλεται Μυξιμανὸν Ἐρκού- 15 λιον, γαμβρὸν καὶ φίλον αὐτοῦ ὄντα· ὑφ' ὧν μέγας διωγμὸς κατὰ **P 265** Χριστιανῶν ἐκινήθη. προσέτευξαν γὰρ κατὰ πόλιν καὶ κατὰ χώραν τὰς μὲν Χριστοῦ ἐκκλησίας καταστρέφεσθαι καὶ τὰς θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεσθαι, τοὺς δὲ Χριστιανὸς εὐρισκομένους ἀναγκάζεσθαι θύειν τοῖς δαίμοσι. διὸ καὶ πολλοὶ τὸν τῆς ἀθλή- 20 σεως ἀνεδήσαντο στέφανον, ἐξ ὧν εἰσὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας καὶ Προκόπιος καὶ Γεώργιος οἱ ἀοιδίμοι μάρτυρες. καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν ἀρεσιν τῶν τεσσαρεσκαίδεκατι-

praeficeretur, quod omnia imperia periculosa et certae pernicietis obnoxia esset expertus. imperator et otium ei concessit et magnis muneribus donavit. omnes etiam Taciti atque Aureliani percussores necavit, Perinthi ad convivium invitatum. ipse quoque interfectus est.

Carus et Carinus et Numerianus imperaverunt annos 2. Carus Persidem et Ctesiphontem cepit, quartum tum captam: nam eam urbem et Traianus occupavit et Verus et Severus et Carus. Caro peste sublato, Numerianum oculis captum socer eius, Aper nomine, interfecit. et imperavit Numerianus dux Mysiae. sub eo b. Babylas Antiocheae martyr est factus. Numerianum Diocletianus interfecit.

Diocletianus imperavit annos 22, Dalmata. is imperio potitus Maximianum Herculeum, generum suum et amicum, Caesarem declaravit. his imperantibus ingens Christianorum persecutio fuit. nam per regiones atque urbes iusserunt Christi templa destrui, sacras quae penes ipsos essent scripturas comburi, et qui Christiani deprehenderentur, vi ad divinum daemonibus praestandum cultum adigi. ea de causa multi coronam sacri certaminis sunt adepti. quorum de numero sunt Petrus Alexandriae et Anthimus Nicomediae episcopi, et Procopius atque Georgius inelyti martyres. tunc etiam innotuit Sabbatius, is qui haeresin quattuordecimanorum confirmavit. eodem tempore sacra quaedam

τῶν κρατύννας ἐγνωρῆζετο, καὶ γυνή τις ἱερὰ καὶ θαυμασία, τὸν βίον ἀεπαρθένος καὶ ὥραία, πάνυ συσχεθεῖσα καὶ πολλαῖς μηχαναῖς θῦσαι τῶν τυράννων αὐτὴν ἀναγκαζόντων μὴ ἤτηθεισα. **B** προσετίεζεν ἐκδοθῆναι στρατιώτῃ πρὸς αἰσχρὰν μῖξιν, καὶ μηδὲ οὕτως πειθομένην ὑποβαλλοῦσθαι κεφαλικῇ τιμωρίᾳ. καὶ περιστατηθεῖσα λίαν ἐδεῖτο τοῦ Ἀνθίμου Νικομηδείας, μήπω τελειωθέντος διὰ μαρτυρίου, συμβουλευσοῦσθαι αὐτῇ τί ἂν αἰρήσοιτο. ὁ δὲ χρηστὸς ὄντως ἀνὴρ καὶ οἰκονόμος καὶ πιστῶς ἐν κρίσει τὰ λόγια κυρίου ταμιευόμενός φησι “καλὸν μὲν, ὃ τέκνον, τὸ κατόρθωμα
 10 τῆς ἀγγελίας καὶ θεοπροπέας, μείζων δὲ ἢ τῆς πίστεως ἐντολή, κρηπὶς οὖσα τῶν καλῶν τῆς εὐσεβείας. μὴ οὖν προκρίνης τῶν κρειτόνων τὰ δεύτερα. ὡσπερ γὰρ ἐν περιστάσει τινὰ γενόμενον αἰρετώτερόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ σώματος διαρπαγῆναι τὸ ἱμάτιον, οὕτως **C** μᾶλλον ἐστιν ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἄσπιλον τηρήσασθαι τὴν ψυχὴν
 15 προδοῦναι τὴν σάρκα τοῖς παντοίως ἐνυβρῆειν ἐθέλουσιν ἢ ἀπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν.” ἢ δὲ τούτου ἀκούσασα ἀπῆει ταλαντευομένη τὸν νοῦν, ὡς δύο καλῶν ἀντιποιουμένη. ἀλλ’ ἢ θεία χάρις ταύτης διεφυλάξατο τὴν παρθενίαν τρόπῳ τοιῷδε. ὡς γὰρ ἐφ’ ἐνὸς οἴκον συνεκλεισθη, λέγει τῷ στρατιώτῃ “μηδὲν ἄτοπον
 20 πράξις εἰς ἐμέ, ἄνθρωπε, καὶ παρῆξω σοι μισθὸν ἐπάξιον· δώσω γάρ σοι φάρμακον, οὕσα φαρμακίς, ἀθανασίας προῖξενον, ᾧ χροῖόμενος ἄτρωτος μενεῖς ἐν τοῖς πολέμοις. καὶ εἰ βούλη τούτου λαβῆν πείραν, ἐπίτρεψόν με σκευάσαι αὐτό.” τοῦ δὲ μετὰ πολλῆς

mulier atque admiratione digna, pulchritudinae formae insigni, et quae virginitatem servasset, comprehensa ac multis tyrannorum ut daemonibus sacrificaret tormentis frustra tentata, militi cuidam ad concubitum dedita est, ea condicione ut si eum non admitteret, capite plecteretur. tantis illa inclusa angustiis Anthimum Nicomediensem, qui nondum supplicio fuerat deditus, utrum horum optaret in consilium adhibuit. atque is, ut erat vir re vera bonus et dispensator verbi dei fidelis atque prudens, ita ei respondit: “filia, praeclarum ac divinum est castitatis conservandae officium: praestat tamen ei fidei praeceptum, quod est bonorum a pietate proficiscentium fundamentum. noli ergo deteriora praestantioribus antepone. sicut enim in periculo aliquis constitutus vestem potius suam scindi quam corpus velit, ita in tentationibus quoque animae a contaminatione servandae causa corpus expedit libidini hominum exponere, potius quam eius generositas prodatur.” his illa auditis mente anxia abiit, quia utrumque bonum expetebat. divina tamen benignitas virginitatem eius hoc pacto conservavit. inclusa in domum cum milite rogavit eum ut sibi parceret, dignam recepturus mercedem. se enim esse medicam, ipsique medicamentum praebituram quod mortis foret amuletum: nam eo inunctam in bellis fore invulnerabilem. atque eius rei periculum facere pos-

χαρῶς ἐπιτρέψαντος, λαβοῦσα κηρὸν ἢ μακαρία καὶ ἑλάφω συμμίσσασα καὶ μαλάξασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς ὠχέλινα περιχρίσασα, λέγει αὐτῷ "πάταξον, ὡς δύνῃ." ὁ δὲ μετὰ δυνάμειος κατενέγκας τὸ ξίφος ἀπέτεμεν εὐθέως τὴν τιμίαν αὐτῆς κεφαλὴν. καὶ οὕτω νικήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν κακουργίαν διπλοῦν τὸν στέφανον τὸν 5 τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς ἀγγελίας ἀνεδήσαιο.

᾿Ωσαύτως δὲ τις καὶ ἄλλη γυνὴ εὐπρεπεστάτη, κόρη οὖσα
 P 266 καὶ παρθενίαν ἄσκοῦσα, διεβλήθη ὡς τοὺς θεοὺς ἐνουβρίζουσα ἦν συλλαβόμενοι καὶ μαστιγώσαντες μὴ ὑπέκουσαν τῇ τούτων δυσσεβείᾳ παρέδωκαν εἰς πορνεῖον, ἐντειλάμενοι τῷ ταύτην νέμοντι 10 κομίζειν ὑπὲρ αὐτῆς ἡμερήσιον νομίσματα τρία. ὃς ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις· καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὴν εἰσπηδόντων πάντας ἀπεκρούετο, προφασίζομένη ἕλκος ἔχειν ἐπὶ κρηπτοῦ τόπου καὶ τούτου τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκδέξασθαι. οὕτως οὖν τούτους ἀποβουκολοῦσα τὸν θεὸν ἰκέτευεν ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς δεα- 15 φυλάξαι. καὶ δὴ ὑπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεός. καὶ ἔρχεται τις νεανίσκος περὶφανῆς καὶ λίαν εὐσεβῆς ἐσπέρας βαθείας πρὸς τὸν πορνοβασικόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ νομίσματα πέντε, λέγων "ἴσασθε μοι ταύτην τὴν κόρην" ... τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐξέπεμψεν αὐτὴν ἄφθορον καὶ ἀνέπαφον. ἡμέρας 20 δὲ γενομένης καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος ἐκρίθη ὁ νεανίας ἀναρεθῆναι, καὶ τούτου γενομένου ἐπλήρωσε τὸ κυριακὸν λόγιον τὸ φάσκον "μῆλονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ."

set, rogavit ut sibi eius medicamenti conficiendi potestatem faceret. id cum miles admodum laetus permisisset, illa ceram oleo permiscuit atque subegit, colloque suo ea re inuncto militem omni robore ferire iussit, vim medicamenti expertarum. ita miles valide gladii icta illato venerandum caput statim amputavit; atque illa victa adversariorum malitia, martyrii coronam castitatis corona auxit.

Eodem modo alia quaedam puella, virgo formosissima et virginitatis servandae studiosa, delata quod in deos contumeliosa fuisset, cum capta et flagris caesa non cederet hostium impietati, in lupanar est tradita, lenonice cibum ei suppeditanti mandatum ut ab ea quotidie tres numos exigeret. ab eo prostituta omnes ad se ingressos avertit, ulcus sibi esse secreto loco mentiens, utque eius sanationem exspectarent orans. his ita deceptis, deum precata est ut suam virginitatem impolutam sibi servaret. estque ab eo sui voti compos facta: nam alta nocte adolescens quidam illustris atque admodum pius ad lenonem accessit, ei que dedit quinque numos, ut ad puellam hanc admitteretur ... vestes eius, capiteque velato intactam dimisit. facta luce res deprehensa est, et adolescens morte multatus. isque eo facto implevit divinum oraculum illud (Ioan. 15) "maiorum caritatem nemo potest praestare quam ut vitam pro amicis impendat."

Ὁμοίως καὶ ἑτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος ὑπὸ τῶν ἄσεβῶν, μετὰ πολλὰς ποιὰς καὶ μάστιγας τελευταίον ποτηρὰν ἐπέβησαν ἐπίνοιαν εἰς φθορὰν τῆς σωφροσύνης τοῦ δικαίου. Ἐν τινὶ γὰρ κήρῳ κλίην στρώσαντες καὶ τὸν ἄγιον ἐν αὐτῇ δεσμήσαντες 5 ἐπαυῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον, ὡς ἂν μὴ δυνάμενος τὰς ἐκ C ταύτης μηχανὰς διαφυγεῖν καὶ ἄκων εἰς τὴν ποτηρὰν καθέλκουσθῆναι πρῶξιν. τῆς δὲ τούτῳ περιπλεκομένης καὶ καταφιλούσης αὐτόν, τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν ἀποτεμὼν τοῖς ὀδοῦσι προσέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τούτου ἑαυτῷ μὲν πόνους καὶ ἀληθῶ-
 10 νας ἀντὶ ἡδονῶν ἐπεισήγαγεν, ἐκείνην δὲ σφόδρα κατέπληξε καὶ ἀηθίας ἐνέπλησε τῷ ῥέματι τοῦ αἵματος. ὕπερ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνας ἐθαύμαζον τὴν τῶν μοναζόντων σωφροσύνην καὶ ἀκριβειαν.

Ἡττηθέντες οὖν οἱ δυσσεβεῖς τύραννοι Διοκλητιανὸς καὶ 15 Μαξιμιανὸς τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων, δόγμα ἐξέθεντο ὥστε τοὺς εὐρισκομένους Χριστιανὸς ἐξορύττεσθαι τὸν δεξιὸν τῶν D ὀφθαλμῶν, οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδνηρὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμον καὶ πρόδηλον καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον.

Τῷ ζ' ἔτει αὐτῶν τὴν Βούσιριν καὶ τὴν Κοπτὸν, πόλεις ἐν 20 Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, ἀποστατησάσας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς ἕδαφος κατέσκαψαν. τῷ θ' ἔτει ὡς ἐν στήλῃ ἐνέγραψαν οἱ δυσσεβεῖς καθ' ἡμῶν, ὡς πάντων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν πάσης εὐθηνίας καὶ εὐκρασίας ἢ Ῥωμαίων πολιτεία πληροσθήσεται,

6 καθέλκουσθῆ?

Alius monachus ab impiis correptus, cum multis cruciatibus atque flagellis non esset victus, tandem ad castitatem eius vitiandam hoc est a malis initum consilium. lectum in quodam horto sternunt, eique sanctam istum hominem illigant; immittuntque ei impudicam mulierem, ut cum eius tentationes subterfugere non posset, ita invitus quoque ad obscenam rem pertraheretur. Is ergo, cum amplexa eum mulier deoscularetur, linguam suam dentibus praecisam in faciem mulieris expulit. quo facto et dolores sibi loco voluptatis intulit, eamque vehementer perterrefecit, sanguisque fluxio plurimum attulit molestiae. Graeci porro his auditis monachorum continentiam et perfectionem admirari.

Victi autem impii tyranni Diocletianus et Maximianus multitudine necatorum, edixerunt ut Christianus si quis esset inventus, ei oculus dexter erueretur; quod supplicium non medo propter dolorem, sed et propter conspicuam ignominiam inusitatamque Romanis moribus poenae genus, grave fore arbitrabantur.

Septimo imperii sui anno Busirin et Coptum, quae urbes Aegypti sunt et ad Thebas pertinent, quod cae a Romano imperio defecissent, solo aequaverunt. nono anno in statua ediderant, omnibus Christianis interfectis, Romanum imperium rebus prosperis affluxurum. secus autem

καθὼς ὑπελάμβανον οἱ ἀλάστορες· διὸ καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ ἀγμός, καὶ πᾶν ὄτιοῦν ἔστι κακὸν εἰπεῖν, τοὺς ἀνθρώπους μετῆλ-
P 267 θε, καὶ τινος ἑτέρου νοσήματος μοῖρα. ἔλκος δὲ ἦν φερωνόμως τοῦ πυρώδους ἀνθρακος λεγόμενον, καθ' ἕλον μὲν ἔρπον τὸ σῶμα, σφαλεροὺς δὲ τοῖς πεπονθόσιν ἐνεποίει κινδύνους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ 5 καὶ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἔξαιρέτως ἐπὶ πλεῖστον γενόμενον μυρίσος ὄσους ἀνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ πηροὺς ἀπειργάσατο. καὶ οὖν τούτοις προσεπανίσταται τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος, ἀθρόως ὑφ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν συρρεύσαντα τῆς τοῦ δυσ-
 σιβυῦς θρασύτητος τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ μεγαλαυχίαν, ὅτι δὴ τῆς 10 περὶ τὰ εἶδωλα σπουδῆς αὐτοῦ καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἕνεκα πολιούρ-
B κίας μὴ λιμὸν μηδὲ λοιμὸν μήτε μὴν πόλεμον ἐπὶ τὸν αὐτοῦ συμβῆναι καιρὸν ἐνηβρύνετο. ταῦτα δὴ οὖν ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐπῆλθον, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν καταστροφῆς περιεμλήφει τὰ προοί-
 μια. αὐτὸς μὲν οὖν τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον ἅμα τοῖς αὐτοῦ 15 στρατοπέδοις κατεκονεῖτο, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πό-
 λεις καὶ χώρας οἰκούντων δεινῶς ὁ λιμὸς ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατέ-
 τρυχε, καὶ μυρίοι μὲν ἐτόγγανον οἱ κατὰ πόλεις θνήσκοντες, πλείους δὲ οἱ κατ' ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀπάντων σχεδὸν τροφῆς ἐνδεία καὶ λοιμῶδει νόσῳ διεφθαρμένων. καὶ γὰρ οἱ μὲν χόρτον 20 διαμασώμενοι καὶ τὴν ἕξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο, οἱ δὲ ἀπ-
 σληκότες ὥσπερ εἶδωλα νεκρά, ὧδε κἀκεῖσε ψάχουρα γοῶντες ἐν-
C σειώμενοί τε καὶ περιολιθθαίνοντες, κατέπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις.

9 ἂ ἀθρόως — συρρεύσαντα ἐξήλεγχον τῆς?

evenit quam furis istis visum fuit. nam et fames et pestis et siccitas homines infestavit; ac ulcera quos carbuaculos vocant, per totum ser-
 pentia corpus periculosos morbos afferabant, praesertim autem oculis ut plurimum occupatis, multa virorum mulierum pueroramque milia mutila-
 vorunt. simul et bellum Armenium tyranno incidit. tot tantaque simul mala eodem tempore ingruentia impiam adversus deum audacemque eius
 iactantiam refutaverunt, cum is eo quod simulacris divinum cultum ex-
 hiberet Christianosque oppugnaret, nullum eorum, nedum simul omnia, sibi metuendum secure putavisset. haec ergo confertim irruerunt, prin-
 cipiumque simul exitii tyranno appetiit. atque is quidem cum suis le-
 gionibus bello Armenio incumbibat, reliquos autem ei subditas urbes in-
 habitantes graviter fames iuxtaque pestis affligebant; ac innumeri per
 urbes, plures etiam per agros et pagos peribant, et prope universi cum
 alimentorum defectu tum peste exstinguebantur. quippe alii gramine
 vescentes corporis habitum vitiabant, itaque se perdebant; alii macie
 consumpti, umbris mortuorum assimilés hinc inde delinquente anime ob-
 errabant, titubantesque in plateis concidebant. inde nuda cadavera com-
 plures dies sepulturae expertia sparsim iacebant ac spectaculum cernen-
 tibus miserabile exhibebant, quaedam etiam a canibus diripiabantur.

- ἔθεν νεκρὰ σώματα καὶ γυμνά, ἐφ' ἡμέραις πλείοσιν ἄταφα διερ-
 ριμμένα, θείαν οἰκτρὰν καὶ ἔλειπνὴν παρείχον τοῖς ὄρωσιν, ἤδη γέ
 τοι καὶ κυνῶν τινὲς ἐγένοντο βορὰ. οὐχ ἦκιστα δὲ καὶ ὁ λοιμοῦς
 πάστας οἴκους ἐπενέμετο. μετ' οὐ πολὸν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι
 5 ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτῶν τὰ ἐπὶ χεῖρα ἐκομίσαντο, οἷονεὶ ἀρρα-
 βῶνα τῶν μελλόντων αὐτοὺς μετὰ θάνατον διαδέξασθαι τιμωριῶν
 ἐντεῦθεν κομιζόμενοι. νόσφ γὰρ δευνοτάτῃ ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ
 τὴν ὑπόδεισιν τῆς βασιλείας περιπεισὼν ἀληθόσιν ἰσχυραῖς τὴν
 σάρκα πᾶσαν διελυμαίνετο, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα διεφθείροντο ὑπὸ
 10 τῆς σφοδρότατης φλογώσεως, ἣ δὲ σὰρξ πᾶσα κηροῦ δίκην διετή- D
 κετο. καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται καὶ πηρὸς ὁ δειλαιὸς ἀποκαθ-
 ἴσταται. κἀντεῦθεν ἔλειπνῶς διαφθειρόμενος καὶ δεινῶς καταση-
 πόμενος σκολήκων πληθὸς ἐκ τοῦ φάρυγγος ἀνέφερε σὺν τῇ γλώσ-
 σῃ αὐτοῦ κατασαπίση. τσσαύτην σὺν δυσωδίαν ἐξέπεμπεν ὡς
 15 οὐδὲν τῶν ἐν τάφοις διαλυθέντων νεκρῶν διαφέρειν. ὁ δὲ τύραν-
 νος ἐν τούτοις ἐμπνέων στενύξας θάνατον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὰ τε-
 λευταῖα πνέων ἔφη "οἱ μοι τῷ ἔλειπῷ καὶ θρήνων ἄξιῳ, ὅποιαν
 τῶν εἰς Χριστιανούς μοι τετολμημένων ἀσεβειῶν ἀξίαν ὑπέχω τὴν
 τιμωρίαν." καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον συμβέβηκε τῷ ἀλιτηρίῳ.
- 20 Τῷ δὲ θ' καὶ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Κωνσταντῖον τὸν P 268
 λεγόμενον Χλωρὸν διὰ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ
 Μαξιμιανὸν Γαλλέριον Καίσαρας ἐποίησαν, πέσαντες τὰς ἰδίας
 αὐτῶν καταλιπόντες γαμετὺς τὰς αὐτῶν εἰληφέναι θυγατέρας.

2 εἰ P

ceterum pestis omnes domos depopulabatur. neque multo post ipsi ty-
 ranni dignam impietatis suae mercedem tulerunt, veluti arrabonem acci-
 pientes eorum suppliciorum quibus erant post mortem affiendi. nam
 Diocletianus, cum se imperio abdicavisset, gravissimum in morbum inci-
 dit, cuius doloribus vehementibus totum corpus affligebatur, viscera in-
 flammatione acerrima corrumpabantur, caroque universa ceræ in morem
 colliquabatur. quia et luminibus miser captus atque mutilatus est. ex-
 inde miserabiliter putredine absumptus ex faucibus multitudinem ver-
 mium ipsa cum lingua, quæ computruerat, eiecit; atque adeo in sepul-
 cris confectorum cadaverum foetore nihilo melius foetuit. inter hæc
 ille spirans atque gemens mortem invocabat, atque extremo spiritu hæc
 verba edidit "vae miserabili mihi et digno qui lugeatur: quam iustas
 meorum in Christianos impiorum conatum poenas pendo!" hæc sceles-
 to illi postea temporis evenerunt.

Nono autem et decimo sui imperii anno Constantium, qui a pallore
 faciei Chlori cognomen tulit, et Maximianum Galerium Caesares crea-
 verunt Diocletianus et Maximianus; hisque persuaserunt ut dimissis quas

Θεοδώρα ἦν τοῦ Κωνσταντίου καὶ Βαλλερία ἡ τοῦ Γαλλερίου ἦτοι τοῦ Διοκλητιανοῦ θυγάτηρ.

Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τῆς Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ Αἰγύπτῳ ὑπὸ Ἀχίλλεως ἀποστατησάσης, τῇ προσβολῇ τῶν Ῥωμαίων πλείστοι ἀνῆρέθησαν. 5

Τῷ ια' ἔτει φρικτὸν διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐγένερατες Β πολλὰς μυριάδας μάρτυρας ἐποίησαν. τοῦτο ἔτος ἦν τοῦ κόσμου εϋπῆς. καὶ φησὶν Εὐσέβιος ὅτι Ἄδαγκτος μάγιστρος ἐμαρτύρησε. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν θυγατέρων ζητουμένων, διὰ τὸ μὴ διαφθαρῆναι τὴν σωφροσύνην ἑαυτὰς ἔρριψαν κατὰ τοῦ ποταμοῦ. 10 ζητητέον οὖν εἰ ἀριθμοῦνται εἰς μάρτυρας.

Τῷ ιβ' ἔτει Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος Γαλλίας καὶ Βρετανίας, Κωνσταντίος δὲ Ἀλανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκράτησαν.

Τῷ ιγ' ἔτει τοὺς ἐν στρατιᾷ Χριστιανὸς ἐξέβαλον.

Τῷ ιδ' ὁ Γαλλεῖος Μαξιμιανὸς κατὰ Ναρσέως τοῦ τῶν 15 C Περσῶν βυσιλῆως ἐκόραμῶν τοῦτον μὲν ἐδίωξε, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ ἀφελόμενος καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ σφαγὴν μεγάλην ποιήσας, ὑπέστρεψε πρὸς Διοκλητιανόν, καὶ βαλάντια πεπληρωμένα ἔχων λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἀφ' ὧν πρῶτος Διοκλητιανὸς ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι λίθοις τιμίοις καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοις 20 ἐχρήσατο, προσκυνεῖσθαι τε ἑαυτὸν παρὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔθος ἐκέλευσε καὶ θρίαμβον ἐπετέλεσεν. ὠνομάσθη δὲ θρίαμβος ἀπὸ τῶν

2 ἦτοι] ἦ?

habebant uxoribus filias ipsorum ducerent. Theodoram duxit Constantius, Valeriam Gallerius Diocletiani filiam.

Decimo anno cum Alexandria et Aegyptus duce Achille rebellassent, impetu Romanorum magna est edita strages.

Undecimo anno terribilem in Christianos persecutionem excitarunt, multaque sunt milia martyrum facta. fuit is annus mundi 5787. tunc ait Eusebius Adantum magistrum fuisse religionis causa supplicio affectum, uxorem autem eius et duas filias, cum quaererentur, ne pudicitia ipsarum violaretur, sese in amnem abiecisse. quaestio igitur est, sintne eae martyribus annumerandae.

Duodecimo anno Maximianus Hercules Galliam et Britanniam, Constantius Alaniam et Africam obtinuerunt.

Decimo tertio anno Christianos milites exauctorarunt.

Decimo septimo Gallerius Maximianus excursionem contra Narsen Persarum regem facta eoque in fugam acto uxorem eius omniaque bona cepit, magnaue caede peracta ad Diocletianum rediit, adferens etiam loculos lapidum pretiosorum et unionum plenos. exinde veste ac calcibus auro gemmisque ornatis Diocletianus uti coepit, seque contra pristinum morem adorari iussit, ac triumphavit. triumpho nomen est a car-

ἐπὶ τῶν εἰς τὸν Διόνυσον· θύουσιν γὰρ τὴν τῶν ποιητῶν μαρίαν λέγουσιν. ἢ ἀπὸ τοῦ θύειν, τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἀνακειμένης τῷ Διονυσίῳ. τότε καὶ ὁ μέγας Σίλβεστρος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐκράτει ἐπὶ χρόνους κη'.

5 *Κωνσταντίνου δὲ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ D*
Παλαιστίνῃ μετὰ τοῦ Γαλλερίου τυγχάνοντες, ὡς αὐτὸν ὁ Γαλλέ-
ριος ἰώρα τὰ Χριστιανῶν φρονοῦντα συνίσει τε ψυχῆς καὶ σώμῃ
σώματος καὶ τῇ περὶ τὴν παιδυσιν ἐδρῆται προκόποντα, μαντευ-
σάμενός τε τοῦτον καταλύτην ἔσεισθαι τῆς τυραννίδος καὶ τῶν θε-
 10 *γμάτων αὐτοῦ, δόλιε θανατῶσαι τοῦτον ἐσκέψατο. Θεία δὲ προ-*
μηθεῖα φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα
διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ σώσαντι εὐχαριστῶν Χριστῷ.

Τῷ κη' ἔτει Διοκλητιανοῦ Θεοτέκνω γόητι πειθόμενος ὁ Γαλ-
λέριος διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν. οὗτος ὁ Θεοτέκνος
 15 *ὑποθήκη Μαξιμιανοῦ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ δῆθεν παρὰ Ηλιάτου πρα-*
χθέντα πλασάμενος, ὑπομνήματα πάσης βλασφημίας ἀνάπλευ
κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἔσταλκε, Μαξιμιανοῦ προστάζοντας τοῖς
γραμματοδιδασκάλοις ταῦτα τοὺς παῖδας ἐκδιδάσκειν, ὡς ἂν δια-
 20 *γελῶτε τὸ καὶ ἡμᾶς μυστήριον.*

20 *Τῷ ιθ' ἔτει πρόσταγμα ἐδόθη βασιλικόν, τὰς ἐκκλησίας τοῦ*
Χριστοῦ ἰδαφλεσθαι καὶ τὰς θείας βίβλους κατακυλιεσθαι, καὶ
πάντα Χριστιανὸν ἢ θύειν τοῖς εἰδώλοις ἢ ἐν βασάνοις ἀνυποστά-
τοις ἀποθνήσκειν.

minibus quibus Bacchus celebratur: thriasin enim furorem poeticum vocant. vel a thriis, hoc est follis ficus, Baccho sacrae. tunc etiam magnus Silvester Romanae ecclesiae per annos 28 praefuit.

Galerius porro Constantinum Chlari filium secum in Oriente et Palaestina degentem Christianis favere intelligens, eumque prudentia robore ac doctrina augeri subinde animadvertens, praesagensque ab eo tyrannidem suam et impiam superstitionem abolitum iri, dolo necare instituit. divina autem providentia factum est ut is fuga sibi consuleret salvusque ad patrem perveniret, Christo salutis suae auctori cum eo magnas agens gratias.

Anno decimo octavo Galerius Theotegni praestigiatoris suasionem in Christianos persecutionem excitavit. is Theotecnus iussu Maximiani rem a Christo apud Pilatum gestam composuit, commentariosque suos omnis generis impiorum maledictorum plenos per omnes urbes atque pagos circummisit, Maximiano ludorum magistris praecipiente ut eos pueris proponerent, quo nostra religio derideretur.

Decimo nono edixerunt imperatores ut templa Christianorum solo aequarentur, libri sacri comburerentur, Christianique aut simulacris sacrificarent aut tormentis intolerabilibus enecarentur.

Τῷ κ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος ἐξ ἀπονοίας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς τῆς μὲν ἑφίας Γαλλέριον Μαξιμιανὸν τὸν Διοκλητιανοῦ γαμβρόν, τῶν ἑσπερίων δὲ Κωνσταντῖον τὸν Ἐρκουλλίου γαμβρόν. καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἰδιωτεύσας 5 ἔτη ιβ' τῆς γλώσσης αὐτοῦ σαπίσης μετὰ τοῦ φάρυγγος καὶ πλῆθος σκολήκων ἀναβρασάσης τὸ πνεῦμα ἀπέρηξεν, ὁ δὲ Ἐρκούλιος τὴν βασιλείαν ἀναλαβέσθαι βουληθεὶς καὶ μὴ ἐπιτυχὼν ἀπήγγαστο. ὁ δὲ Γαλλέριος σκοληκόβρωτος γυγνῶν ἐξέμυξεν.

Ὁ δὲ Κωνσταντῖος λίαν ἀγαθὸς ὢν καὶ εὐσεβὴς καὶ τὸν υἱὸν 10 Κωνσταντῖνον ὁμοίως ἐπαίδευσε, καὶ τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ οὐδαμῶς ἐκοινώνησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χριστιανίζον ἀδελφούς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπε. τελευτᾷ δὲ ἐν Βρετανίαις, βασιλεύσας 15 ἔτη δύο. Καῖσαρ δὲ ἦν ἔτη ιγ'. ὃς ἐγέννησεν ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἄγιον, περὶ 15 τὴν τῆς Δακίας πόλιν· ὃν καὶ ἀναγορεύει ἀντ' αὐτοῦ βασιλέα ἐν Ῥώμῃ ἐπ' ὄψει παντὸς τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παιδῶν, Κωνσταντίου φημὶ τοῦ πατρὸς Ἰουλιανοῦ καὶ Γαλλοῦ τοῦ καὶ Δαλμάτου· μεθ' ὧν καὶ θυγατέρα εἶχε Κωνσταντίαν τὴν Δικινίου γαμετήν, ἐκ Θεοδώρας τῆς θυγατρὸς Ἐρκουλλίου 20 γεννηθεῖσαν. οὗτος δὲ ὁ Κωνσταντῖος ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντῖνον πατὴρ θυγατριδοῦς ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως.

Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μεσῆλιξ, εὐρότερος 25 τοὺς ἄλλους καὶ παχὺς τὸν ἀγκύνα, ὅθεν καὶ Τραχηλῶν αὐτὸν

Anno vigesimo Diocletianus et Hercules vaecordia impulsī una die imperio se abdicarunt, suo loco imperium Orientis Gallerio Diocletiani genero, Occidentis Constantio Herculei genero mandantes. ac Diocletianus quidem cum privatus annos duodecim vixisset, lingua ei et faucibus putrefactis, cum magnam vim vermium eiectisset, extinctus est. Hercules imperium recuperare aggressus, cadente ad irritum conata, suspendio vitam finit. Gallerius a vermibus corrosus obiit.

Constantius autem cum vir esset optimus atque piissimus, iisdem artibus filium Constantinum imbuat. nunquam fuerat socius consilii de vexandis Christianis, sed et suos subditos aperte ac libere nostram religionem colere passus est. mortuus est in Britannia, cum imperasset biennium, Caesar fuisset annos 13. Ex Helena, prima sua uxore, genuit Constantinum, qui magnus est cognominatus, apud urbem Daciae; eumque Romae coram universo populo suo loco imperatorem designavit, cum superesset etiam reliqui eius filii, Constantius inquam pater Iuliani, ac Gallus, qui et Dalmata, iunioris Dalmatae pater. habebat etiam filiam Constantiam, quae Licinii uxor fuit, nata Herculli filia Theodora. ipse pater magni filia Claudii imperatoris natus fuit.

Constantinus magnus statura fuit mediocri, latus humeros, cervice crassa; unde et cervicosum nominabant. ruber fuit, capillo non denso

ἐπονόμαζον, τὴν χροιάν ἐρυθρός, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς οὐ δασεῖαν οὐδὲ οὐλὴν ἔχων, τὴν δὲ τοῦ γενείου ψιλὴν πως καὶ πρὸς τὸ μηδὲ φέειν πολλαχοῦ τοῦ προσώπου, τὴν ῥίνα ἐπιγρυπον, τὸ δὲ ὄμμα παραπλήσιον λόντι, χυρῖεις καὶ φαιδρότατος, παιδείας 5 μετασχὼν μετρίας. τὸ δὲ ἐγκρατεὺς περὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς γαστροῦς εἰς ἄκρον κεκοσμημένος, ἐν τούτῳ τὰς πολλὰς διαφεύγειν τοῦ σώματος νόσους, οὐχ ὑγιῶς αὐτοῦ διακειμένου, ἀπειλοῦντός τε λῶβην καὶ φόντος πλεῖστα μοχθηρά.

Γαλλέριος τοίνυν Μαξιμιανὸς ἐπὶ Ἰταλίαν ἔλθὼν χειροτό- P 270
10 νησε Καίσαρας δύο, Μαξιμιανὸν μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν κατὰ τὴν ἑῴαν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ πρὸς πατρὸς τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖω πατέρες διὰ τὸν αὐτοῦ διαγμὸν εἰς ἐρήμους μακρύναντες ἐφυγαδέυθησαν, Σεβήρον δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ στρατιωτῶται ἀηγό-
ρευσαν Μαξέντιον τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλλίου βασιλέα.

15 Κρατήσας οὖν ὁ Θεϊότατος καὶ χριστιανικώτατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσε Γαλλῶν καὶ Βρεττανίας. τῷ πρώτῳ οὖν αὐτοῦ ἔτει, τῆς δὲ Θείας σαρκώσεως εἰς α', τοῦ δὲ κόσμου
20 εἰς ε' τέσσαρες οὗτοι συνεβασίλευον αὐτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέ-
ριος, οὖν δυοὶ Καίσαρσι Σεβήρῳ καὶ Μαξιμιανῷ τῷ Γαλλερῖου
20 υἱῷ καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἐρκουλλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. οὗτοι ἀλλήλους ἔσπευδον ὑπερβάλλειν εἰς τὸν κατὰ Χριστιανῶν πόλεμον, πάσῃ τε κακίᾳ καὶ
30 θηλυμηνίᾳ συζῶντες ἀνατομαῖς βρεφῶν τῶν ἐγκυμονουσῶν γυναι-

5 τῷ δὲ ἐγκρατεῦσθαι?

6 διέφυγε?

neque crispo; barba rara, et faciem paucis locis tegente; naso aliquantum incurvo, oculis leoninis, graciosus, ac vultu serenissimo. literas mediocriter tenuit, continentia ad frenandas ventris cupiditates perfectissima ornatus; qua etiam usus multos corporis evitavit morbos, cuius non salubris constitutio lepram minabatur et prava multa efferebat.

Galerius ergo Maximianus in Italiam reversus Caesares duos creavit, Maximianum filium suum, qui Orientem regeret (sub quo etiam, qui cum magno erant Basilio patres, propter eius persecutionem in solitudines longe fugere coacti sunt), et Severum, qui Italiae imperaret. milites autem Romae Maxentium Maximiani Herculei filium imperatorem constituerunt.

Constantinus ergo magnus, imperator piissimus, imperium Galliae ac Britanniae obtinuit. primo eius anno, qui fuit a natali Christi 291, ab exordio mundi 5797, habuit in imperio quattuor collegas, Galerium, huius filium Maximianum, et Severum, Caesares hos duos, et Maxentium Herculei filium, Romae a militibus imperatorem designatum. hi certatim Christianos persequentes vitam per omne scelus ac libidinem habe-

κῶν ἐν μαντελαῖς ἐχρῶντο, ἀρπαγαῖς τε καὶ φόνοις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Τοῦ δὲ Σεβήρου τελευτήσαντος Λικίνιον οἱ Ῥωμαῖοι Καίσαρα ἀνηγόρευσαν, Κωνσταντίνῳ χαριζόμενοι γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι
 C εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίαν, καὶ ὑποκρινόμενον ψευδῶς τὴν καθ' 5
 ἡμᾶς εὐσίβειαν. Μαξέντιος δὲ πάνδεινα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίησε κακά· τὰς τε γὰρ οὐσίας αὐτῶν καὶ γυναῖκας καὶ θυγατέρας ἤρπαξε, καὶ αὐτοὺς πολυτρόπως ἀνήρει, καὶ ἄμετρα τοῖς δαίμοσιν ἐξακολουθῶν ἐπετέλει. ὄθεν καὶ πρεσβείαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς Κωνσταντίνον ποιησάμενοι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου τοῦτον δεῖ- 10
 γειραν. ὁ δὲ Μαξέντιος τὸν παραρρέοντα τῇ πόλει ποταμὸν ναυσὶ γεφυρώσας κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντιπαρετάξατο. ὁ δὲ δεδιὼς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας ἐν πολλῇ ἀγωνίᾳ ἦν. φαίνεται οὖν αὐτῷ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρός, ἐκ
 D φωτὸς κατεσκευασμένην ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀστέρων "ἐν τούτῳ 15
 νῖκα." ἐν ὀράματι δὲ τῆς νυκτὸς ἐφίσταται αὐτῷ ὁ κύριος, λέγων "χρῆσαι τῷ δευθέντι σοι σημεῖῳ, καὶ νῖκα." τότε σταυρὸν χρυσοῦν σχεδιάσας, ὃς ἔστι μέχρι καὶ νῦν, ἐκέλευσε προάγειν ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ περὶ Μαξέντιον, καὶ τοῦ πλήθους ἀναιρουμένου Μαξέντιος σὺν τοῖς λοιποῖς τῇ γε- 20
 φυρᾷ ἐπέβη φεύγων, ἧτις θεία δυνάμει διαρραγεῖσα ἐν τῷ ποταμῷ πάντας κατεπόντισεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τὴν πόλιν στεφανώσαντες, εἰσι-

5 ὑποκρινόμενον P

bant. gravidarum quoque foetus exsecabant, hisque ad divinationem utebantur, rapinis caedibus aliisque flagitiis dediti.

Mortuo Severo Romani Licinium Caesarem creant in gratiam Constantini, cuius sororem Constantiam uxorem is habebat, falsoque simulabat se Christianum. at Maxentii atroces erant in Romanos iniuriae, facultates uxores filiasque eorum rapientis, variegae ipsos trucidantia, daemonibusque ad quaevis flagitia obunda obtemperantis. ideo Romani Constantinum missis legatis adversus Maxentium evocaverunt. Maxentius fluvium qui Romam praeterfluit, ponte ex navibus confecto iunxit, castraque castris Constantini opposuit. Constantino praestigias Maxentii metnenti, ideoque gravi sollicitudine detento, sexta diei hora venerabilis crux ex luce apparuit cum inscriptione ex stellis facta "in hoc vince." noctu quoque ei dominus apparuit adstans, promittensque ei, si demonstrato uteretur signo, victoriam. itaque Constantinus auream crucem, quae etiamnum exstat, tumultuario opere confectam praeferri in pugnam iussit; eaque commissa victus est Maxentii exercitus, ac plerique occisi. ipse cum reliquis fugiens Maxentius cum in pontem venisset, is divina vi ruptus universos in fluvium deiecit atque submersit. Romani tyrannide scelerati Maxentii liberati urbem coronis ornant, vi-

δέξαντο μετὰ χαρᾶς τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον σὺν τῷ νικοπομῷ
στιαυρῷ, σωτήρα αὐτὸν ἀνευφημοῦντες.

Τῷ ζ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῆς Ρ 271
Ῥώμης κρατήσας πρὸ πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων τῆ
5 ὁσίᾳ ταῇ παρέδωκε, καὶ τοὺς ἐν ἔξορίαις ἀνεκαλέσατο. καὶ ὑπὸ
Σιλβέστρου τοῦ δσιωτάτου πάπα Ῥώμης βαπτίζεται καὶ τῆς λώβης
ἐξιλευθεροῦται τρόπῳ τοιῷδε· εἰς Ῥώμην εἰσελθὼν μετὰ τὴν
κατὰ Μαξεντίου νίκην ζητεῖ ἰατροὺς θεραπευθῆναι τῆς νόσου. καὶ
δὴ Ἰουδαῖοί τινες ἔρχονται λέγοντες ὅτι κολυμβήθραν χρῆ ποιῆσαι
10 ἄφ' αἵματος ὑπομαζίων βρεφῶν καὶ ἐν αὐτῇ λουσάμενον καθαρι-
σθῆναι. συνάγονται οὖν τὰ βρέφη μετὰ τῶν μητέρων. καὶ τί
δεῖ λέγειν τοὺς τῶν μητέρων ὕδνημοὺς καὶ τὰς τῶν τριχῶν ἔκκο-
πὺς καὶ τᾶλλα ὅσα τοῖς ἐκ ψυχῆς ὀδυνωμένοις ἐστί; ταῦτα ἰδὼν Β
ἐκείνος καὶ σύνδακρυς γενόμενος εἶπε “καλὸν ἐστὶ μᾶλλον ἐμὲ μό-
15 νον κακῷ μόρῳ ἀποθανεῖν ἢ ταῦτα τὰ βρέφη. ἀλλὰ καὶ τίς οἶδεν
τὸ τέλος ὁποῖον;” ταῦτα εἰπὼν καὶ τὰς μητέρας δῶρις φιλοφρο-
νησάμενος ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. ταύτῃ τοι καὶ κατ' ὄναρ ὄρα τοὺς
δύο μεγάλους ἀποστάλους Πέτρον καὶ Παῦλον προτρεπομένους αὐ-
τὸν Σιλβέστρον ζητῆσαι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως· “καὶ αὐτὸς
20 ὑποδείξει σοὶ κολυμβήθραν δι' ἧς τῆς τε ψυχῆς τὰς νόσους καὶ
τοῦ σώματος θεραπευθήσῃ.” ἔρχεται οὖν ὁ Σιλβέστρος διὰ τοὺς
ἐπικειμένους διωγμοὺς ἐν φρυγαδείᾳ τελῶν, καὶ βαπτίζει κατηχή-
σας τοῦτον. εὐθὺς οὖν ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας ἀνερχομένου

ctoremque Constantinum laeti in eam recipiunt, una cum cruce victoriae
datrice, servatoremque eum faustis acclamationibus praedicant.

Septimo imperii sui anno magnus Constantinus Roma potitus nihil
antiquius habuit quam reliquias sanctorum martyrum honeste sepelire
et exules revocare. tunc etiam a Silvestro sanctissimo Romae papa
baptizatus lepraque hoc pacto liberatus est. cum victo Maxentio Ro-
mam intrasset, medicos ad se convocat qui morbum depellerent. ecce
autem Iudaei quidam imperatorem accedunt, qui lavacrum lactentium
puerorum sanguine impleri in eaque ablui iuberent, ita lepra liberandum.
conducuntur itaque eius rei causa infantes cum matribus; quarum eiula-
tus, crinium evulsiones, aliaque qualia intimus dolor hominibus exprimit,
quid referre attinet? sane Constantinus ista videns ipse quoque illa-
crimavit, dixitque “praestat me solum male mori quam istos infantes,
praesertim incerto rei exitu.” simulque his dictis matres benigne dona-
tas indemnes dimisit. mox per insomnium vidit duos magnos illos apo-
stolos Petrum et Paulum, a quibus monebatur uti urbis episcopum Sil-
vestrum requireret: ab hoc ei lavacrum demonstratum iri, quod et ani-
mae et corporis mala posset eluere. redit ergo Silvester Romam, qua
ob ingravescentes persecutiones exulaverat, et Constantinum Christianae
religionis doctrina imbuit, atque baptizat. qui cum de sacro adscenderet
lavacro, illico corpore eius quaedam squamas piscium similitudine attin-

C τοῦ Κωνσταντίνου ἐξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, καὶ ἰκαθαρίσθη, καὶ γέγονεν ὄλον ὄγιός ὡς παιδαρίου μικροῦ. τοῦτο ἰδόντες οἱ λαοὶ ἐβαπτίσθησαν ἄπειροι, καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου.

Οἱ δὲ λέγοντες ἐν Νικομηδείᾳ κατὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον βα-
 πτισθῆναι ἐπὶ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας τοῦ Ἀρειανοῦ ψεύδον-
 ται. φασὶ γὰρ ἀνυβάλλεσθαι αὐτὸν τὸ βάπτισμα διὰ τὸ ἐλπίζειν
 αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι. τί γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ ἐμποδῶν,
 τὸν Γαλλέριον ἐν τῇ ἀνατολῇ καταπολεμοῦντι καὶ εἰς Περσίαν πάλιν
 ἐκ δευτέρου εἰσελθόντι, μὴ ἀπελθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῷ 10
 D Ἰορδάνῃ; ἀλλὰ καὶ τὸ ὡς τόθον διαβάλλειν αὐτὸν πάσης κακίας
 ἐστίν. ἡ γὰρ γενεὰ αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ.
 καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κωνσταντίος θυγατρὶδος ἦν Κλαυδίου τοῦ
 βασιλέως, καὶ ἐκ τῆς Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε τὸν
 μέγαν Κωνσταντίνον, καθὼς λέλεκται. 15

Τούτου οὖν βαπτισθέντος μεγάλη θανμάσια ἐποίησεν ὁ Θεὸς
 διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Σιλβέστρου. πάντα δὲ παρεῖς ἐν μόνον φράσω.
 ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ῥώμης, βαθμοὺς ἔχοντι τριακοσίους ἐξηκοντα-
 πέντε, ἐν τῇ καταδύσει τῶν βαθμῶν καὶ τῶν θεμελίων δράκων
 P 272 ὄψει παμμεγέθης, ᾧ ἐθυσίαζον καθ' ἡμέραν Ἕλληνας. εἰ δ' οὐ, 20
 ἀλλὰ ἐξαίφνης ἐπιπίπτων πολλοὺς ἐλυμαίνετο. ἐκτίσει Σιλβεστρὸς
 καταβάς, καὶ οἰκίσκον μικρὸν ἔχοντα πύλας χαλκᾶς εὐρῶν οὐ ἦν

9 τῷ Γαλλερίῳ P

gentia deciderunt, fuitque purgatus, et totus ita mundus ut solet mundus esse infans recens natus. id cum videret populus, ingens multitudo baptizata est, atque etiam Crispus Constantini filius.

Qui autem dicunt Constantinum morte demum appropinquante ab Eusebio Nicomediae episcopo Ariano fuisse Nicomediae baptizatum, errant. dicunt ab eo baptismum dilatum, quod speraret se in Iordane baptizatum iri. quid vero obstabat cur non iam tum in Iordane baptizaretur, cum et Gallerium in Oriente debellaret et denuo in Persiam proficisceretur? iam quod eum nonnulli spurium calumniantur, extremae est improbitatis, cum eius stirps imperatoria fuerit etiam ante Diocletianum. pater enim magni Constantini fuit Constantius, filia Claudii imperatoris natus: is ex prima sua uxore Helena Constantinum sustulit, veluti indicatum a nobis fuit.

Baptizato Constantino deus per beatum Silvestrum magna edidit miracula; de quibus omnibus unicum commemorabo. ad fundamenta Capitolii Romae, descensu graduum 365, inferne habitabat draco quidam, cui Graeci quotidie rem sacram faciebant. absque enim hoc esset, subito irruens multos laedebat. eo Silvester descendit, et inventa exi-

ὁ δρῶν, κλείσας τὰς θύρας τῇ ἐπικλήσει Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦτον ἀπέκτεινε.

Τῷ θ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Μητροφάνης ἐπίσκοπος Βυζαντίου δ' ἔγρονε. ταῦτα τοίνυν ὁ τῆς ἐφῆς Μαξιμιανός ὁ Γαλλέριος ἀκούσας τὸν κατὰ Χριστιανῶν ἀνῆκε πόλεμον. ἐν τῷ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος σὺν Λικίνῳ Καίσαρι κατὰ τοῦ Γαλλερίου ἀθροίζει πόλεμον, καὶ τοῦτον τρεψάμενος πάντας κατασφάττει. αὐτὸς δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διά- B
 δημα ῥήσας καὶ μετ' ὀλίγων ἐθνουστάτων διαδρὰς ἀπὸ κόμης εἰς
 10 κόμην ὤχετο, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μύστας καὶ προ-
 φήτας καὶ μάντις ὡς ἀπατεῶνας κατέσφαζεν. ἐν δὲ τῷ ια' ἔτει
 μέλλοντος κρατηθῆναι τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κων-
 σταντίνου, προλαβοῦσα θεία ὄργη κατέλαβεν αὐτόν· φλόξ γὰρ
 ἀπὸ τῶν σπλύγγων αὐτοῦ καὶ μελῶν ἀναφθεῖσα ἀμφοτέρους τοὺς
 15 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκπηθῆσαι πεποίηκεν, αἱ δὲ σύμφικες αὐτοῦ σα-
 κέσαι τῶν ὀστέων ἐξέπεσον, καὶ οὕτω διατεθεὶς τὴν θεομάχον
 αὐτοῦ ἀπέρρηξε ψυχὴν. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ Μαξιμῖνος ὁ τοῦ C
 μιανοῦ μιαιώτατος νόσος, μυρία ὄσα καὶ ἄρρητα κατὰ τῶν Χρι-
 στιανῶν ἐπινοήσας, ἀναριθμήτοις κακοῖς ὑπεβλήθη, καὶ νόσοις
 20 παρὰ φύσιν καὶ πληγαῖς ἑξαισίοις ποινηλατούμενος ἐξέφυξε.

Τῷ ιβ' ἔτει Λικίνιον διαθήκας ἀπαιτήσας τοῦ μηδὲν κατὰ
 Χριστιανῶν πράττειν κακόν, βασιλεῖα ἀναγορεύει καὶ ἀφορίσας
 μοῖραν τῆς Ῥωμαίων γῆς δίδωσιν. ἐντεῦθεν ὁ κατὰ Χριστιανῶν

gua cella, quae aereis apta erat foribus, has obdons in nomine Iesu Christi draconem interfecit.

Nonum annum imperante Constantino, Metrophanes iv episcopus Byzantii creatus est. haec cum in Oriente Maximianus Gallerius audivisset, bellum adversus Christianos movit. decimo anno sui imperii, Constantinus magnus et Licinius Caesar contra Gallerium arma paraverunt. et Constantinus fuso exercitu Gallerii, universos occidit. ipse Gallerius projecto diademate, cum paucis fidissimis fuga elapsus, a pago ad pagum discurrit, sacerdotesque simulacrorum, mystas, vates et ariolos ut impostores trucidavit. undecimo anno, cum iam Constantinus Maximianum esset in suam potestatem redacturus, dei ira imperatoris conatum corripiendo isto antevertit. flamma enim ex intestinis Gallerii et membris exorta, utrumque ei ocalum elisit: carnesque ab ossibus deciderunt. sic ille affectus, deo adversantem animam egit. eodemque modo Maximianus, scelerosi huius sceleratissimus filius, qui infinita et ineffabilia contra Christianos excogitaverat, innumeris poenis subiectus, morbisque innaturalibus et inauditis miseris excarnificatus oblit.

Duodecimo anno Licinium, cum is pacto ieto stipulatus esset, nihil se contra Christianos tentaturum, imperatorem declaravit, partemque ei Romani imperii attribuit. tunc dei beneficio vexatio Christianorum

χάριτι Θεοῦ πέλπεται διαγωγῆς. ἐπὶ τούτου τοῦ Λικινίου ἐμαρ-
τύρησεν ὁ ἅγιος Θεόδωρος.

Τῷ ιδ' ἔτει μονοκράτωρ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος πάσης τῆς
D Ῥωμαίων γῆς γενόμενος πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔννοιαν εἰς θείας φρον-
τίδας μετήγαγεν, ἐκκλησίας ἀνεγείρων καὶ φιλοτίμως ταύτας πλου-
τίων. γράφει δὲ καὶ πρῶτον νόμον, τοὺς τῶν εἰδώλων ναοὺς
ἀποδίδοσθαι τοῖς τῷ Χριστῷ ὑφιερωμένοις ναοῖς, δεύτερον Χρι-
στιανοὺς μόνους στρατεύεσθαι ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἄρχειν,
τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλαικῶς τιμωρεῖσθαι,
τρίτον τὰς πασχαλίας δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους τελεῖν, τὴν τε 10'
πρὸ τοῦ πάσχα καὶ τὴν μετ' αὐτήν. τὰ δὲ τῶν πηγῶν τῆς ἀνα-
βάσιως τοῦ Νεῖλου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεσθαι,
καὶ οὐκ ἐν τῷ Σαράπιδι, ὡς εἶθιστο τοῖς Ἑλλησιν. ἀλλὰ δεῖον
ἔστι περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου διαλέξεως ὀλίγα τινα εἰπεῖν.

P 273 Τῷ δ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μεγάλου 15
Κωνσταντίνου δι᾿ ἄλλοις γέγονεν ἐν Ῥώμῃ Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων.
καὶ τῶν μὲν Χριστιανῶν ὁ μέγας ἠγείτο Σιλβέστρος πάπας ὢν τῆς
Ῥώμης, Ἰουδαίων δὲ σὺν ἄλλοις πλείστοις νομομαθεῖσι καὶ Ζαμ-
βρῆς ὁ μάγος, Ἑβραῖος καὶ γόης, ἐν ᾧ πᾶσαν τὴν κεποιθήσων
εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι. λέγουσι τοίνυν Ἰουδαῖοι "ἐκλέξασθε δώδεκα 20
Χριστιανούς, οἵτινες ὀφείλουσι δικαιολογηθῆναι ἡμῖν." ὁ δὲ
ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη "ἡμεῖς εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἀφορῶμεν.
εἰς γὰρ ἔστιν ᾧ λέγομεν 'ἀνάστα ὁ Θεός, δίκασον τὴν δίκην σου.'

finita est. sub hoc Licinio b. Theodorus martyr passus est suppli-
cium.

Anno decimo quarto Constantinus, cum ad ipsum unum omnis impe-
rii potestas devenisset, omnes suas cogitationes ad sacras res convertit,
templa extruxit, ac magnifice ditavit. tulit etiam leges, prima fuit, ut
fana simulacris consecrata Christo dedicatis templis addicerentur. se-
cunda: soli Christiani militent, nationibusque et exercitiibus imperent.
qui in cultu falsorum deorum perseverat, capite plectatur. tertia: per
duas septimanas, quarum altera antecedit, altera sequitur pascha, ferias
sunt. mensuram quoque cubitorum adscensionis Nili, iussit in templum
referri, non (ut solebant Graeci facere) in fano Serapidis. verum hoc
loco oportet pauca quaedam de S. Silvestri colloquio inserere.

Annus erat quartus imperii Constantini magni, cum Romae inter
Christianos et Iudaeos colloquium fuit. Christianorum causam agebat
Silvester ille magnus, papa Romanus, Iudaeorum, inter plurimos alios
legis peritos Zambres rem tuebatur magus, Ebraeus impostor, in quo Iu-
daeus omnem spem suam reposuerant. Iudaei: eligite duodecim Christianos,
quos apud nos oportet causam dicere. Silvester: nos de potentia dei
pendemus. unus enim est, quem sic compellamus. "surge, deus,
et causam tuam assere." quanto enim magis nobis humani auxilii de-

ὅσον γὰρ τῆς τῶν ἀνθρώπων βοήθειας ἰστερούμεθα, τοσοῦτον τῇ B
 τοῦ Θεοῦ δυνάμει στηριζόμεθα.” πρὸς ταῦτα Ἀβιάθαρ Ἰουδαῖος
 ἔφη “τοῦτο τὸ ῥητὸν ὃ ἡμέτερος ἔφη προφήτης.” καὶ ὁ ἄγιος
 Σιλβειστρος “πάντα σήμερον ἐνταῦθα ἐκ τῶν ὑμετέρων βιβλίων
 5 προσενηγεῖν ἔχομεν καθ’ ὑμῶν αὐτῶν· τότε γὰρ λαμπρὰ γίνεται
 νίκη, ὅταν τὸ ἐξ ἐναντίας μέρος τῇ τῶν οικειῶν διδασκαλιῶν ἀθ-
 θεντιὰ ἤτηθῃ.” ὁ βασιλεὺς ἔφη “αὕτη δικαία ἡ κρίσις, ἐν ἣ
 καταναγκάζεται ἔκωστος τῇ τῆς ἰδίας θρησκείας ἀθθεντιὰ ἤτῃ-
 σθαι.” Ἀβιάθαρ εἶπε “τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, τοῦ ἡμετέρου
 10 λέγω, ἰδίῳ στόματι λέγοντος ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι Θεός,
 καὶ οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ,” πῶς αὐτοὶ λέγουσι τρεῖς ὀφείλειν προσ- C
 κυνεῖσθαι, πατέρα, ὄντινα καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, υἱόν, ὃν
 οἱ πατέρες ἡμῶν ἰστυῶσαν, τρίτον πνεῦμα τὸ ἅγιον; τρεῖς οὖν
 προσκυνῶντες τοῦτω τῷ εἰρηκότι ἕνα μόνον εἶναι Θεὸν ἐξ ἀνάγκης
 15 προσκροῦνσιν.” ὁ ἄγιος Σιλβειστρος ἔφη “ἡμεῖς ἕνα Θεὸν σέ-
 βομεν καὶ ὁμολογοῦμεν. ἀλλ’ οὐχ οὕτως ἐρημον αὐτοῦ τὴν θεό-
 τητά φαμεν ὥστε μὴ ἔχειν ἀγαλλισιν υἱοῦ. υἱὸν δὲ αὐτοῦ τοῦ-
 τον λέγομεν περὶ οὗ ὃ ἡμέτερος προφήτης εἶπε ‘τῷ λόγῳ κυρίου
 οἱ οὐρανοὶ ἰστερώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
 20 πῦσα ἡ δύναμις αὐτῶν.’ υἱὸν δὲ ἐκείνον λέγομεν πρὸς ὃν διὰ
 τοῦ ὑμετέρου προφήτου ὁ πατὴρ βοᾷ λέγων ‘υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ D
 σήμερον γεγέννηκά σε.’ Θεὸς δὲ χθὲς καὶ σήμερον, οὐκ ἔχει
 τέλος, ἐπειδὴ ὑπέρχρονός ἐστιν. ἄναρχος οὖν ὑπάρχει· ἄναρχος

est, tanto plus in divino auxilio fiducia reponimus. ad haec Abiathar
 Iudaeus: haec, inquit, verba sunt nostri vatis. subiicit Silvester: nos
 hodie omnia quae adversus vos proponemus, ex vestris libris statuimus
 proferre. tunc enim illustris est victoria, cum adversa pars suae ipso-
 rum doctrinae auctoritate vincitur. imperator pronuntiavit iustum id
 esse iudicium, cum alterutra pars suae quam profitetur religionis aucto-
 ritate cogitur se victam ostendere. Abiathar: suo ore dixit omnipotens
 noster deus (Deut. 32 Esa. 45. 46) “videte, videte. ego sum deus, neque alius
 est praeter me deus.” quomodo ergo Christiani aiunt tres esse adoran-
 dos? patrem, in quem et nos confidimus, filium, quem maiores nostri
 in crucem egerunt, ac tertium spiritum sanctum? ergo necesse est ut
 cum illi iubeant tres adorari, hunc offendant qui se unicum esse deum
 dixit. Silvester: nos unicum deum et colimus et profitemur. neque
 tamen ita desertam censemus deitatem ut non habeat filium quo gau-
 deat. iam filium eius hunc esse dicimus, de quo vates vester ait (Psal.
 32): verbo domini caelos esse fundatos, omnemque eorum vim spiritu
 oris eius. hunc filium appellamus, quem apud vatem vestrum pater sic
 alloquitur (Psal. 2) “tu es filius meus, ego te hodie genui.” atqui deus
 cum temporis expers sit, quippe eo praestantior, hodiernum aut crasti-
 num in se nihil habet. que conficitur et filium et patrem quoque, sine

ἄρα καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ τίνι εἶπε 'ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν;' εἰ γὰρ εἶρηκε 'ποιήσω ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐμὴν,' ἔδοκει ἂν τὸ τῆς μονότητος αὐτοῦ σημαίνειν. τὸ δὲ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν σαφῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἰσότητα ἐσήμανεν. οὐ γὰρ 5
μείζον τι προσλαβεῖν δύναται, ἐπειδὴ ἡλικίως αὖξῃσιν οὐκ οἶδεν ἑλάττωσιν πάλιν οὐ δέχεται." Ἰωνᾶς ῥαβίς εἶπεν "ἀνθρώπων

P 274 λογισμῶ οὐκ ἔστι δεκτὰ ἢ πίστις. ποῖον γὰρ θεὸν συμβουλεύει οὗτος πιστευθῆναι, ὃν καὶ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον ὁμολογεῖ;" ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη "ὅταν ἀναγνῶς ἐν ταῖς βίβλοις 10
περὶ μὲν τοῦ πατρὸς, ἠρίκα λέγει περὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ 'υἱός μου εἰ σύ,' ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ 'αὐτὸς ἐπικαλεῖσθαί με, πατήρ μου εἰ σύ,' τότε εἴση σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲν ξένον περὶ τῆς ἁγίας τριῦδος ὑπολάβῃς λῆξιν ἡμᾶς. περὶ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄκουε πάλιν τοῦ προφήτου σου λέγοντος καὶ εὐχομένου 15
'τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.' καὶ πάλιν ὁ αὐτός 'καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις ἀδ-
B τῶν,' τουτέστι τῶν οὐρανίων δυνάμεων." Κωνσταντῖνος Ἀγροστος εἶπε "θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀναίσχυντον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οικειῶν γραφῶν πολυτρόπως ἠττώμενοι ἀμὴν θέλουσι 20
τινα κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιζητεῖν. ὄθεν ἐπεὶ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ ἰκανὸν γέγονεν, εἴ τι ἕτερα εἰσι δεκτὰ, προσφερέσθωσαν." Γοδολίας Ἰουδαῖος εἶπεν "ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγομεν τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοῖς εὐαγγέλοις αὐτοῦ

principio esse. ad quem enim dixit (Gen. 2) "faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram?" nam si dixisset faciam, poterat videri unitatem suam innuere. cum autem dixit "secundum nostram imaginem," perspicue filium eumque sibi aequalem indicat. nihil enim se maius accipere potest, cum magnitudinis incrementum non admittat; ac ne minus quidem aliquid adsciscit. Rabi Ionas: humanae ratiocinationi non est adhibenda fides. qualem enim consulit ea deum credi, qui et pater dicatur et filius et spiritus? Silvester: cum in sacris literis legis de patre suum filium compellante (Psal. 2) "filius meus es tu," et alibi "is me patrem suum invocabit," tunc evidens tibi fiet quod dicimus, neque suspicaberis nos de sacra trinitate aliquid novi dicere. de spiritu autem sancto, rursus audi vatem tuum inter precandum sic dicentem (Psal. 50) "spiritu tuum sanctum ne auferas a me" et alibi (Psal. 82) "spiritu oris eius omnis illorum vis." loquitur autem de potestatibus caelestibus. Constantinus Augustus dixit: miror Iudaeorum impudentiam, qui multis modis ex universa sua scriptura convicti, tamen adhuc contra veritatem aliquid volunt conquirere. proinde quia de patre filio et spiritu sancto satisfactum est, proferant, si qua habent alia. Godelias Iudaeus: nos, inquit, de eo loquimur, qui natus fuit, qui, ut in eius

ἀναγεγραμμένου πῶς ἤλκισεν αὐτὸν καὶ σοφία, καὶ πειρασθέντος
 παρὰ τοῦ διαβόλου, μετὰ δὲ ταῦτα πραθέντος παρὰ τοῦ οἰκείου
 μαθητοῦ, παραδοθέντος, κρατηθέντος, ἐμπαιχθέντος, φραγε- C
 λωθέντος, χολῆν σὺν ὄξει ποτισθέντος, ἀκάνθαις στεφανωθέν-
 5 τος καὶ γυμνωθέντος, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρῳ δοθείσης
 ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος καὶ ταφέντος.” ὁ ἄγιος
 Σιλβεστρος ἔφη “ταῦτα πάντα ὡς προκηρυχθέντα ἐγράφη περὶ
 τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν, σήμερον ἐπιδειξόμεν. Ἡσαΐας
 γὰρ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προείρηκεν οὕτως ‘ἰδοὺ ἡ
 10 παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.’ ὅτι δὲ καὶ ἀνθρώποις συναναστραφήσεται,
 ἄκουε τοῦ προφήτου Ἰερειμίου ‘οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν’ οὐ λογισθή- D
 σεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἔξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, καὶ
 ἔδωκεν αὐτῇ Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ
 15 ἔπ’ αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 συνανεστράφη.’ ὅτι δὲ καὶ πειρασθήσεται ἐπὶ τοῦ διαβόλου
 καὶ νικήσει αὐτόν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει ‘εἶδον Ἰησοῦν τὸν
 ἱερεῖα τὸν μέγαν ἐστῶτα, καὶ ὁ διάβολος εἰσῆκεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ
 20 τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐπιτιμήσαι σοι
 κύριος διάβολε.’ ὅτι δὲ καὶ κρατηθήσεται, ἡ σοφία διὰ Σολο-
 μῶντος λέγει ‘εἶπον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἀσεβεῖς, δῆσωμεν τὸν δίκαιον,
 ὅτι δύσχετος ἡμῖν ἐστίν.’ ὅτι δὲ καὶ παρὰ μαθητοῦ προδοθή-
 σεται, λέγει ὁ ψαλμωδός ‘ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ’
 ἐμέ πτερισμόν.’ ὅτι δὲ καὶ ἐκδοθήσεται καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν P 275

evangeliiis describitur, statura et sapientia crevit; qui a diabolo tenta-
 tus, postea temporis a suo proditus discipulo, traditus, captus, illusus,
 flagellatus, felle mixtum acetum potatus, spinis coronatus, nudatus, vesti-
 bus suis sorte divisus, ipse cruci affixus, mortuus et sepultus est. Sil-
 vester: hodie demonstrabimus haec a vaticibus de Christo omnia esse
 praedicta ac praescripta. de nativitate Christi Esaias (Esa. 7) “ecce
 virgo uterum feret, et filium pariet, cuius nomen dicetur Emmanuel.”
 quod autem inter homines fuerit versaturus, audi Baruchum vaticinan-
 tem (Baruch. 3) “hic est deus noster, neque alius respectu eius reputa-
 bitur. hic invenit omnem viam scientiae, et eam tradidit Iacobo filio
 suo et Israele dilecto sibi. post haec in terris visus est interque homi-
 nes versatus.” quod autem fuerit a diabolo tentandus et eum supera-
 turus, Zacharias vates ita praedicit (Zach. 3) “vidi Iesum sacerdotem
 magnum stantem, adstabatque ad eius dexteram diabolus, ut ipsum ten-
 taret. dixitque ei Iesus: diabole, dominus te increpet.” comprehensum
 iri sapientia verbis Solomonis ostendit (Sap. 2) “dixerunt inter se im-
 pii, vinciamus iustum, quia nobis est incommodus.” prodendum a disci-
 pulo suo, praedixit Psalmorum auctor (Psalm. 40) “is qui meo vescitur
 pane, calcem mihi impigit.” idem vaticinatus est vestibus Christum
 Georg. Codrusus tom. I.

κλήρω δοθήσεται, προείρηκεν ὁ αὐτὸς προφήτης λέγων 'διεμερ-
σαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβα-
λον κλήρον.' ὅτι δὲ καὶ παρὰ ψευδομαρτύρων κατηγορηθήσεται,
ὁ αὐτὸς προφήτης εἶπεν 'ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι.' ὅτι
δὲ καὶ ἀκάνθαις στεφανωθήσεται, προείρηκεν Ἱερεμίας λέγων 5
'ἀκάνθαις τῶν ἑαυτοῦ πταισμάτων ὁ λαὸς οὗτος περιεστοίχισέ με.'
ὅτι δὲ καὶ χολῆν τραφήσεται καὶ ὄξος ποτισθήσεται, ὁ προφήτης
Δαβὶδ λέγει 'ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολῆν, καὶ εἰς τὴν δίψαν
μου ἐπότισάν με ὄξος.' ὅτι δὲ ἐμπαιχθήσεται, Ἱερεμίας λέγει
B 'εἰς ἐμπαιγμὸν ἐγενόμην τῷ λαῷ τούτῳ.' ὅτι δὲ καὶ τοῖς δεσμοῖς 10
αὐτῶν δεθήσεται καὶ σταυρωθήσεται ἐπὶ ξύλου παρὰ τῶν Ἰου-
δαίων, λέγει ὁ Ἑσδρας 'ἐθήσατέ με οὐχ ὡς πατέρα τὸν ἑνυσάμε-
νον ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. κρίζοντες ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ κρι-
τοῦ ἐταπεινώσατέ με, κρεμασθῆναι ἐπὶ τοῦ ξύλου παρεδώκατέ
με.' ὅτι δὲ καὶ ταφήσεται, Ἱερεμίας λέγει 'ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ 15
ζωοποιηθήσονται οἱ νεκροί.' ἐν γὰρ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ὁ
δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς ἐν τῷ τιμίῳ αὐτοῦ πάθει παρέδωκε τὸ
πνεῦμα, οἱ τάφοι ἠνεύχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμη-
μένων ἁγίων ἠγέρθη, ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, τὸ καταπέτασμα τοῦ
ναοῦ ἐσχίσθη, καὶ σεισμὸς μέγας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην 20
C ἐγένετο. ταῦτα πάντα εἰ δυνήθῃς, ὦ Ἰουδαῖε, μὴ εἶναι παρὰ
τῶν ὑμετέρων προφητῶν προκηρυχθέντα, ὡς ψεύστην ἐνίκησάς
με. εἰ δ' ἄλληθῶς παρ' ἐκείνων προφητευθέντα εἶσι, τοῖς σοῖς

21 δυνήθῃς δείξαι?

spoliandum, easque sorte divisum iri (Psal. 21) "diviserunt, inquit, ve-
stes meas, et sorte amiculum meum duxerunt. accusatum iri a falsis
testibus idem vates demonstravit (Psal. 26) "insurrexerunt, inquit, con-
tra me testes iniusti. spinis coronandum Ieremias praedixit his verbis:
populus hic spinis suorum peccatorum me circumdedit. quod autem fel
pro cibo et acetum pro potu ei exhibendum aliquando esset, Davidas
haec oraculo praemonuit (Psal. 68): fel in cibum meum immiserunt, sitien-
tique acetum bibendum obtulerunt. ludibrio habitum iri Ieremias rur-
sum indicat: ludibrium, inquit, factus sum huic populo. quod Iudaei
eum vincituri et in ligneam crucem acturi essent, Esdras praedixit: liga-
stis me non ut patrem, qui vos ex Aegypto liberasset; clamore ad tri-
bunal iudicis me oppugnastis, oppressistis me, ac tradidistis in ligne
suspendendum. sepulturam quoque eius Ieremias praedixit: cum, inquit,
is sepelietur, ea res mortuis vitam reddet. quo enim tempore dominus
noster Christus pretiosa sua in passione expiravit, eo sepulcra sunt
aperta, multique mortuorum sanctorum revixerunt; sol obtenebratus est,
velum templi scissum, magnusque per totum orbem terrae metus fuit.
haec omnia, Iudaeae, si negare potes a vestris fuisse praedicta vatibus,
mendacii sane me conviceris. sin ea vere sunt ipsorum oracula, tuis

ὀφείλει, πεισθῆναι προφήταις καὶ τὸν ἡμέτερον Χριστὸν ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος προσκυνῆσαι.” Κωνσταντῖνος Αὐγουστος εἶπεν “εἰ ταῦτα ταῖς ὑμετέραις περιέχεται βίβλοις, περισσιῶς ἀντιλέγετε, ὡς Ἰουδαῖοι, τῶν παθημάτων ἔνεκεν τοῦ Χριστοῦ, ἅπερ 5 κατὰ τάξιν προλεχθέντα ἐν τῷ Χριστῷ ἐπληρώθη.” Ἀνῶν Ἰουδαῖος λέγει “ὀφείλεις δεῖξαι ἡμῖν τὸ τεχθῆναι αὐτὸν καὶ κρατηθῆναι καὶ ὑβρισθῆναι καὶ ἐμπαιχθῆναι καὶ σταυρωθῆναι καὶ τεθνήσκειν καὶ ταφῇ παραδεδόσθαι.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη D “ὄσσοῦν ἀνάγκη ἐστὶ πάσας σοι τὰς γραφὰς ἐκθέσθαι, ὅτιν πρῶτον 10 ὁμολόγησον σῶς εἶναι τὰς γραφὰς καὶ ἀληθεῖς ὑπάρχειν.” Ἀνῶν εἶπε “τὰ παρὰ τῶν προφητῶν λεχθέντα ἀληθῆ εἶναι πάντες ὁμολογοῦσιν. ἀλλὰ σὺ τὰ πρὸς ἄλλους εἰρημένα ἄλλους πεπονθέναι γῆς.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος εἶπεν “ὄσσοῦν δίδως ἄλλον τινὰ ποτε χολὴν τραφέντα καὶ ὄξος ποτισθέντα καὶ ἀκάνθαις στε- 15 φανωθέντα καὶ σταυρωθέντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα.” καὶ ἐπὶ πολὺ σιωπῶντος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Αὐγουστος ἔφη “εἰ ἄλλον ἐπιδείξαι Ἀνῶν οὐ δύναται, γινωσκέτω ἑαυτὸν φανερώς ἡττημένον.” Λωθῆκ Ἰουδαῖος λέγει “βασιλεῦ κράτιστε, Σιλβέστρος P 276 ἐπηγγεῖλατο δικαίως ἑρεῖν αἰτίας περὶ τοῦ γεννηθῆναι αὐτὸν καὶ 20 πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ παθεῖν.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “ἐπειδὴ τοῖνον ἀληθῆ τὰ προφητευθέντα εἰρήκατε, ὁμολογήσατε ὅτι ἡ παρθένος συνέλαβε καὶ ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, ὁ ἐστὶ μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός.” σιωπῶντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ὁ ἅγιος εἶπε “πάντως γινώσχετε ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ὅτιπερ ἐκ πηλοῦ ἐποίη-

debes credere vatibus et nostram Christum vel invitus adorare. Constantinus: si haec vestris continentur libris, supervacaneum est, o Iudaei, vos contradicere iis Christi perpeccionibus, quas ordine vates ei eventuras praedixerunt, eorumque oracula Christus implevit. Anan Iudaeus ait: debebas nobis demonstrare de Christo praedictum fuisse, cum nascenturum, captum, contumeliose tractatum et illum crucique affixum moriturum, sepulturaeque traditum iri. Silvester: oportet ergo me omnes Scripturas exponere. prius tamen fatere te eas amplecti verasque iudicare. Anan: vatum oracula esse vera, nemo negat. sed tu ad alios trahis quae de aliis sunt praedicta. Silvester: tu igitur alium profer, cui fel pro cibo, acetum pro potu sit exhibitum; qui spinis coronatus, crucifixus ac sepultus revixerit. Iudaeo aliquamdiu silente, Constantinus ait: si alium Anan demonstrare non potest, sciat se citra omnem dubitationem superatum esse. Doeg Iudaeus inquit: optime imperator, Silvester pollicitus est se iustam edituram causam ob quam Christus nasci, a diabolo tentari et supplicium perpeti debuerit. ad haec Silvester: quoniam quidem oracula vatum vera esse fassi estis, confitebimini utique virginem gravidam esse factam, partuque Emmanuelem, quod nomen sonat deus nobiscum, edidisse. tacentibus Iudaeis addidit: omnino in sacris literis legistis, quomodo deus primum hominem

σεν ὁ θεὸς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὃς τῇ συμβουλίᾳ τοῦ ὄφειος
 ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου καὶ θανάτῳ περιπέπτωκεν. οὐκοῦν
 εἰπέ μοι, ὦ Ἰουδαῖε, ἣ γῆ ἀφ' ἧς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ἄφθαρτος
 B ἦν ἡ φθαρτή; Κοινοῦ εἶπεν "ἄφθαρτος." Σιλβестρος εἶπε
 "καλῶς εἶπας· ἄφθαρτος γὰρ ἦν καὶ παρθένος διὰ τὸ μήτε κατὰ-5
 ραν αὐτὴν εἰληφέναι ἀκανθῶν καὶ τριβόλων μήτε δὲ ταφὴν σώμα-
 τος ἀνθρωπίνου ἰσχηκέναι. τοίνυν ἐχορῆν καὶ ἐκ τῆς παρθένου
 Μαρίας τὸν νέον Ἀδὰμ γεννηθῆναι, ὃς ὤφειλε τὸν νικητὴν τοῦ
 πρώτου ἀνθρώπου, τὸν πειράζοντα ὄφιν, νικῆσαι. καὶ ἐπειδὴ
 τὸν Ἀδὰμ διὰ βρώσεως ἐνίκησε, διὰ νηστείας ἠττήθη. ὁ γοῦν 10
 νικήσας τὸν διάβολον τὸν παράδεισον ἡμῖν ἀπέδωκε καὶ τῆς αἰ-
 νίου ζωῆς τὰς πύλας ἠνέωξε." καὶ ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐ μόνον
 περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐμ-
 C παξέως αὐτοῦ καὶ προδοσίας καὶ πάθους καὶ θανάτου ἐρωτηθεὶς,
 περὶ μόνῃς τῆς γεννήσεως ἐδίδαξας ἄλλα τινά. ἀνάγκη οὖν ἔστι 15
 περὶ πάντων ἀπολογησασθαι." ὁ ἅγιος Σιλβестρος ἔφη "περὶ
 τίνος ὁ μέγας Ἡσαίας ἔφη 'ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ
 τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἔστι
 μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. καὶ πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα
 ἢ μητέρα, λήψεται δύναμιν Σαμασκού καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας, 20
 ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων.' καὶ ὁ Βαλαάμ 'ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ
 Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει
 τοὺς ἀρχηγούς Μωάβ, καὶ προνομεύσει τοὺς εἰδούς Σήθ, καὶ
 D κατακυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν.' ὅτι μὲν οὖν ἄνθρωπος φανήσεται,

ex luto formaverit, qui homo serpentis consilio obsecutus paradiso ei-
 ctus mortique est addictus. iam ergo mihi, Iudaeae, responde, terra ex qua
 fuit effictus Adamus, corruptioni fuit exempta an subiecta? Cusech
 respondit fuisse exemptam. Silvester: recte dixisti. nam et virgo fuit
 terra ista, cum nondum spinis ac tribulis eam divina detestatio expo-
 suisset, neque in ea ullum humanum corpus fuisset sepultum. ideo ne-
 cesse erat novum Adamum ex Maria virgine nasci, ut hic serpentem,
 qui primum hominem tentando vicerat, vicissim vinceret ieiunando, sic-
 uti Adamus cibo capto succubuerat. victor ergo diaboli paradisi nobis
 restituit vitaeque aeternae portas aperuit. tum Indaeus: non modo cur
 natus esset Christus, sed etiam cur ludibrio habitus, proditus, supplicio
 affectus et mortuus, causam postulatus, pauca quaedam de nativitate
 eius docuisti. oportet autem de singulis te rationem reddere. Silvester:
 de quonam dixit magnus ille Ksaias ista? (cap. 7) "ecce virgo concipiet,
 et pariet filium, quem Emmanuelem nominabunt? is antequam
 patrem aut matrem vocare discat, Damascus in suam rediget potesta-
 tem et Samariam diripiet ac regem Assyriae vincet." Balaam praeterea
 hoc est vaticinium (Num. 24) "sidus ex Iacobo orietur, homoque de
 Israele enascetur, qui principes Moabicos conterat et Sethi filios incur-
 sionibus laedat imperiumque in multas gentes occupet." his vaticiniis

διὰ τούτων προκαταγγέλλεται· ὅτι δὲ κύριος πάντων, προσημαίνουσι πάλιν οἱ προφηταὶ φάσκοντες ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἔξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται τὰ χειροποίητα Αἴγυπτου. καὶ ἰδοὺ κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἔξει καὶ 5 σώσει ἡμᾶς, καὶ τότε ανοιγήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὅσα κωφῶν ανοιγήσονται, καὶ ἀλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χυλός, καὶ τραπὴ ἔσται γλώσσα μογιλάων. ἡ μὲν οὖν προφητεία Θεὸν ἐπιδημεῖν λέγει, τὰ δὲ σημεῖα καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας γνωρίζει· τότε γὰρ ταῦτα πεπλήρωνται ἕπερ οὐδέ ποτε γέγονασιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ 10 πρότερον. περὶ δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πάλιν φησὶν ἄνθρωπος P 277 ἐν πληγῇ ὣν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾷται. καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνοι καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτρυνματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ 15 μεμαλάχθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτῷ. τῷ μύλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. καὶ ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔψαθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πιστεύσητε. καὶ Δαβὶδ ἐκ προσώ- B 20 που τοῦ Χριστοῦ λέγει ὠρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς· καὶ τὰ ἐξῆς. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ἐλπίς ἦν, ὁ μὲν Ἰακώβ εἶπεν οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα

denuntiatus est eum hominem futurum. quod autem omnium rerum dominus futurus esset, rursum his verbis vates praedixerunt (Esa. 19) "ecce dominus insidet nebulae levi, suoque in Aegyptum adventu manu factos eorum deos concutiet." item (ibid. 35) "ecce dominus deus noster veniet, nosque eripiet. tunc aperientur oculi caecorum auresque surdorum, et claudus cervi instar saltabit, balbique disertus loquentur." hoc sane oraculum deum in terris ambulaturum ostendit, simulque certa signa temporis quo Christus adventurus esset indicat. tum enim ea impleta sunt, quae ante in Israelo nunquam facta fuerant. de aegyptiis porro eius ita dicitur (Esa. 53) "homo plagis subiectus et miseris ferendi peritus ignominia affectus est ac pro nihilo habitus. is peccata nostra portavit, nostrique causa in doloribus fuit. ac nos quidem existimavimus eum laboribus verberibus ac miseriis subiectum: ipse vero sauciatus fuit peccatorum nostrorum causa, et propter delicta nostra aegrotavit. castigatus est, ut nobis pacem pareret, eiusque vibicibus nos sumus sanati. auferatur a terra eius vita: sed quis genus eius enarrabit?" Moses quoque ait (Deut. 28) "videbitis vitam vestram suspensam ante oculos vestros, et fidem non habebitis." Davidus porro in Christi persona sic loquitur (Psal. 21) "perfoderunt manus meas et pedes meos, vestesque meas inter se dividerunt" etc. praeterea in eo fuisse gentibus spem repositam, Iacobus his verbis testatur (Gen. 49) "nunquam deerit princeps Iuda ortus, et ductor ex femore eius egres-

καὶ ἠγνούμενος ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν· ὁ δὲ Ἡσαίας ἔφη· καὶ ἔστιν ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἔλπιουσι· καὶ ταῦτα μὲν ὀλίγα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γενομένων, πᾶσα δὲ ἡ γραφὴ πέπλησται, διελέγχουσα τὴν ὑμετέραν ἀπιστίαν. τίς γάρ 5

C ποτε τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἱστορουμένων δικαίων καὶ προφητῶν ἀγίων ἐκ παρθένου μόνης ἔσχε τὴν γέννησιν; τίος δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστὴρ ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὸν γεννηθέντα διεσήμανε τῇ οἰκουμένῃ; τίς δὲ βασιλεύς, πρὶν ἰσχυῖσαι καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἐβασίλευσε καὶ τρόπαια κατὰ τῶν ἐχθρῶν 10 εἴληφε; τίς οὖν ἄρα γέγονε βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ ἐφ' ὃν τὰ ἔθνη πάντα τὴν ἐλπίδα τέθεινται, καὶ οὐχὶ μᾶλλον αὐτῷ ἠναντιοῦντο πανταχόθεν; ἕως γὰρ συνίστατο Ἱερουσαλήμ, πόλεμος ἄσπονδος ἦν αὐτοῖς, καὶ διεμάχοντο πρὸς τὸν Ἰσραὴλ Ἀσσύριοι μὲν θλιβόντες, Αἰγύπτιοι δὲ διώκοντες, πολεμοῦντες. ἢ οὐχὶ ὁ μὲν 15

D Δαβὶδ τοῖς Μωαβίταις ἐπολέμει καὶ ἐπολεμῆτο, ὁ δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφύλαττετο; καὶ μέντοι καὶ Ἐζεκιῆς ἐδειλία τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σαναχηρείμ, καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ Ἀμορραῖοι ἠναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωϋσῆ ὁ Ἀμαλὴκ ἀντεστρατεύετο, καὶ ὄντως ἄσπονδον ἦν τῷ Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἔθνη τὸ τῆς φιλίας, ὡς μέχρι 20 νῦν μαρτυροῦσι τὰ γράμματα." καὶ οἱ γραμματεῖς ἀποκριθέντες εἶπον "οὐκ ἀρνούμεθα ὡς ταῦτα μὲν πάντα γέγραπται, προσδοκῶμεν δὲ τὸν μηδέπω παραγενόμενον Θεὸν λόγον." ὁ δὲ Σίλβε-

sus, antequam is veniat cui reposita omnia sunt: in eo spem ponent gentes." Esaias quoque (cap. 11) "existet radix Iessae, et surget qui nationibus imperabit: in eo spem ponent gentes." haec pauca ad eorum quae facta sunt demonstrationem protulisse sufficiat. porro autem tota Scriptura plena est demonstrationum vestrae infidelitatis. quis enim unquam eorum sanctorum aut vatum, qui sacris literis celebrantur, ex sola virgine natus perhibetur? cuius natales praecessit in caelo stella, quae mundo genitum indicaret? quis vestrorum regum, antequam parentes nominatim appellare posset, regnavit et de hostibus tropaea statuit? quis denique rex fuit Israeliticus, in quo spem suam gentes collocarent? imo autem omnes nationes undiquaque vestram gentem bellis infestantur, nunquam desinentibus quamdiu Hierosolyma stetit. Israelum enim adsiduo Assyrii oppresserunt, Aegyptii aliique populi bellis vexarunt. nonne et Davidas Moabitis bello petiit, vicissimque ab eis est bello impetitus? nonne Iosias vicinos metuit? nonne Senacheribi instantiam Ezechias extimuit? nonne et adversum Iosum Amorraei, et Amalecus contra Mosem adversa signa tulerunt? adeo nulla unquam in hunc usque diem pax inter Israelum et gentes potuit componi; quod doceri potest ex commentariis. tum respondentem scribae dixerunt: non infitiamur ista omnia esse scripta, exspectamus autem verbum dei, quod nondum in carnem venit. Silvester dixit: et quomodo non audivistis

στρος ἔφη ^α καὶ πῶς οὐκ ἠκούσατε τοῦ Δανιὴλ προλέγοντος φανε-
 ρῶς καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν θείαν τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίαν; φησὶ ^{P 278}
 γὰρ ὁ προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες
 συνετεμήθησαν ἐπὶ τὸν λαὸν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τοῦ
 5 συνετελεσθῆναι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἐξιλῶσασθαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ
 σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἀπυλεῖναι ἀδικίαν, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν
 δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι ὄρασιν καὶ τοῦ χρίσαι
 ἅγιον ἅγιον. καὶ γνώση καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἑξόδου λόγου τοῦ
 ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγου-
 10 μένου ἑβδομάδες ζ' καὶ ἑβδομάδες ἔβ'. ^β καὶ πρὸς μὲν τοῖς ἄλλοις
 ἴσως προφασιζόμενοι εἰς μέλλοντα χρόνον ἀναβάλλεσθε τὰ γε-
 γραμμένα· τί δὲ πρὸς ταῦτα λέγειν ἢ ὄλως ἀντωπῆσαι δύνασθε, ^B
 ὅπου γε καὶ ὁ χρίων δηλοῦται καὶ ὁ χριόμενος οὐκ ἀνθρώπος ἀλλ'
 ἅγιος ἅγιον καταγγέλλεται, καὶ ἕως τῆς παρουσίας αὐτοῦ Ἱερου-
 15 σαλὴμ συνίστατο, καὶ λοιπὸν ἅπας προφήτης πέπνυται καὶ ὄρασις
 ἐν τῷ Ἰσραὴλ; ἐχρίσθη μέντοι πάσαι Δαβὶδ καὶ Σολομῶν καὶ
 Ἐζεκίας· ἀλλ' Ἱερουσαλὴμ καὶ ὁ τόπος συνειστήκει καὶ προφη-
 ται προεφήτεον. ἄλλως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ χρισθέντες ἅγιοι ἄν-
 20 θρωποι καὶ οὐχ ἅγιοι ἅγιον ἐκλήθησαν. πότε δὲ καὶ προφήτης
 ἐπαύσατο καὶ ὄρασις ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ, εἰ μὴ νῦν, ὅτε ὁ προφη-
 τευόμενος καὶ ὁ ἅγιος ἅγιον ὁ Χριστὸς παρεγένετο. σημεῖον οὖν ^C
 ὄντως μέγα πρόδηλον καὶ γνώρισμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τῆς αὐ-
 τοῦ παρουσίας τὸ μηκέτι τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐστάναι μῆτε προφήτην

Danielum disertè tempus designantem, quo in terras servator adventu-
 rus esset? sic enim ei dicit angelus, qui cum ipso colloquebatur (Dan.
 9) "decisae sunt populo tuo urbiq̄ sanctae 71 septimanae quibus pec-
 catum perficiatur et delicta expientur, obsigneturque peccatum, et ini-
 quitas deleatur, ac aeterna iusticia introducatur: obsignetur visio, et
 sanctus sanctorum ungetur. cognoscesque et intelliges ab eo tempore
 quo decretum edetur de Hierosolymis instaurandis, usque ad duces un-
 ctum, effluere septimanas 7 et septimanas 62." cetera quidem quae
 sacris consignata sunt literis, fortassis causabimini alio esse implenda
 tempore. his autem quid habetis quod opponatis? cum et ungens no-
 minatur, et is qui ungitur non homo sed sanctus sanctorum appellatur.
 ad eiusdem usque adventum Hierosolyma stetit. postquam advenit, ne-
 que vatem ex eo ullum Iudaei habuerunt neque visiones eis apparue-
 runt. sane pridem et Davidus fuit unctus et Solomon et Ezechias, sed
 iis vivis et urbs stetit atque sacer locus, et vates oracula ediderunt.
 tum uncti illi sancti quidem homines, non tamen sancti sanctorum sunt
 appellati. vates autem et visiones quando desiit habere Israelus quam
 nunc, adventu vatis et sancti sanctorum Christi? id vero apprime evi-
 dens signum atque indicium est adventus verbi dei, quod neque Hiero-
 solyma hodie stant, neque vates inter Iudaeos ullus ullave visio exstat.

ἐνεργηθῆναι μήτε δρασιν ἀποκαλύπτεσθαι τούτοις. και εικότως ἔλθόντος γὰρ τοῦ σημαιομένου και προφητευομένου τίς ἢ χρεία τῶν σημαινόντων και προφητευόντων; διὰ γὰρ τοῦτο προεφήτερον, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ προφητευόμενος και λυτρούμενος τὰς ἁμαρτίας πάντων. ποῖος τοίνυν ἡγούμενος ἐξῆλθεν ἐκ Βηθλεὲμ και 5 τὸν Ἰσραὴλ ἐποίμανεν; οὗ ἢ ἔξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος, πρὸ τοῦ ἡλλου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, και ἀνεκδιήγητος ἡ γενεὰ αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται; τῶν γὰρ ἁγίων πάντων ἴσμεν
D τὴν γενεὰν ἱστορουμένην, και τῶν ἀρξάντων τοῦ Ἰσραὴλ παρεστῶσαν τὴν γένεσιν και τὸν θάνατον. μεμνησθαι οὖν ὀφείλεις, 10 ὡ Ἰουδαίε, εἰρηκέναι με τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ πάθει τὸ σύνολον μὴ ὑποπίπτοντα· ἀλλὰ τὸν ἐνωθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ὃν ἐπηγγελματο ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ λέγων ἔν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη, και τῷ Δαβὶδ ὁμοίως λέγων ἔκ καρποῦ τῆς κοι- 15 λίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου, τούτον πειρασθῆναι φάμεν, ἵνα τὸν πειράζοντα αὐτὸν νικήσας διάβολον αἰχμαλωτίσῃ,
P 279 πεπονθέναι δέ, ἵνα πάντα τὰ πάθη ὑποτάξῃ, τεθνᾶναι δέ, ἵνα τὸ κράτος τοῦ θανάτου καταλύσῃ." ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐκοῦν δύο εἰσὶν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, εἷς μὲν ὁ ἐκ τῆς παρθένου τεχθεὶς, ἕτερος δὲ ὃν 20 παντοκράτωρ Θεὸς ἐγέννησε;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν "υἱὸς εἷς ἐστὶν ὁ Χριστός. ὡσπερ γὰρ ἀληθῶς ἐστὶ Θεοῦ υἱὸς ἀόρατος, οὕτως ἐστὶ και υἱὸς ἀνθρώπου ὁρατός· τέλειος γὰρ ὢν Θεὸς τέλειος ἄνθρωπος

quod quidem erat consentaneum. cum enim iam exhibitum esset id quod indicabatur ac vaticiniis praedicebatur, signis et vatibus quorsum porro usus erat? ideo vaticinati sunt illi tantisper, dum venit is quem adfore praedicebant, omniumque abolevit peccata. iam quis fuit ille princeps qui e Bethlehema exiit, qui Israelum gubernavit, cuius exitus ab initio fuit, ab ipsa aeternitate, cuius nomen sole antiquius est et nativitas inenarrabilis? haec enim Scriptura ei attribuit. sanctorum quidem omnium ortum scimus memoriae proditum, principumque Israelicorum omnium exstant et natales et obitus, monumentis litterarum consignati. porro meminisse debes, Iudaeae, me hoc dixisse, filium dei totum non fuisse perpassionibus subiectum, sed hominem, cuius ei substantia citra naturalium confusionem in utero beatae virginis Mariae unita fuit. quem deus Abraham promittens ita fuerat fatus (Gen. 17) "in semine tuo omnes populi beabuntur." Davidoque similiter promisit (Psal. 131) "fructum ventris tui collocabo in solio tuo." hunc nos tentatum dicimus, ut diabolum, a quo tentabatur, victum captivumque redigeret. passum dicimus, ut omnia adversa subiiceret; mortuum, ut eum deiceret qui mortis potentiam habebat. Iudaeus autem dixit: ergo dei duo sunt filii, unus quem beata virgo peperit, alter quem omnipotens deus genuit? Silvester: unus est filius, Christus. sicut enim vere filius dei invisibilis, ita est etiam filius hominis visibilis. qui enim perfectus erat deus,

ἀτρέπτως ἐγένετο, ἵνα τελείαν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις παράσῃ.” ὁ Ἰουδαῖος εἶπε “καὶ πῶς ἐγχωρεῖ τὸ ληφθέντα ἀνθρώπον πάσχειν χωρὶς τοῦ ἀναλαβόντος αὐτόν;” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος εἶπεν “οὐκ οὖν ὑποδείγματί τινι ὀφείλεις διδαχθῆναι, ἵνα γινῶς ὅτι δύο κατὰ 5 ταῦτὸν ἠνωμένων φύσεων ἢ μὲν μία περιπίπτει τῇ ὕβρει, ἢ δὲ ἑτέρα ταύτην διαφεύγει;” καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔφη “ἀδύνατόν ἐστι πείσαι με ἐν ἐνὶ δύο εἶναι τινα, καὶ ἅμα μὲν κατέχεσθαι ἅμα δὲ πάσχειν, καὶ ἐν τούτων τὴν ὕβριν ὑπομένειν.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος εἶπεν “ἄκουε ὦ Ἑβραῖε· δυνατόν ἐστι τὸ δένδρον ἔχον ἐν 10 ἑαυτῷ τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου τμηθῆναι;” Θάρρα λέγει “δυνατόν ἐστιν.” ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “δεῖξον ἡμῖν τὴν ἀποκοπείσων τοῦ ἡλίου ἀκτίνα ἐν τῷ τέμνεσθαι αὐτό.” τοῦ δὲ Θάρρα σιωπῶντος ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη “οὐχ ὀρθῶς ὅτι τὴν πληγὴν τοῦ τέμνοντος σιδήρου ἢ ἀκτὸς πρώτη ὑποδέχεται, πρὶν ἢ τὸ ξύλον 15 ὑποδέξασθαι; ἢ δὲ λαμπηδῶν καίτοι ἐκεῖ οὐσα οὔτε τμηθῆναι οὔτε διακοπῆναι δύναται. οὕτως τοίνυν καὶ ἡ Θεότης ἀχώριστος τοῦ Ἐμμανουὴλ οὐσα παθεῖν ἢ τμηθῆναι οὐκ ἠδύνατο. τοῦτο δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει ὃ καθάπερ τὸ ξύλον καὶ δεθῆναι καὶ κρατηθῆναι ἠδύνατο. διὰ γὰρ τοῦτο κατηξίωσεν ὁ κύριος ἀπολαβέ- 20 σθαι σάρκα ἕνουν καὶ ἔμψυχον ἐκ τοῦ ἡμετέρου φυράματος, ἵνα κοινωνοὺς ἡμᾶς θείας ἀπεργάσῃται φύσεως καὶ ἐνώση ἑαυτῷ τὴν ἡμετέραν φύσιν. ἕνωσιν δὲ λέγω ἀσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοιώτην, καὶ ἦν μόνος αὐτὸς ἐπίσταται.” ἀποκριθεὶς δὲ Σιλεὼν εἶπεν “εἰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Χριστοῦ οἱ ἡμέτεροι προφη-

24 f. Σιμεὼν mago P

perfectus homo immutabiliter factus est, ut perfectae salutis auctor hominibus fieret. Iudaeus: et quomodo fieri potest ut patiaturs assumptas homo sine eo qui ipsum assumpsit? Silvester: exemplo igitur doceri debes duabus naturis unione constrictis alteram supplicio subiici, altera id effugiente. Ebraeus dixit: persuaderi mihi nullo modo potest, in uno esse duo quaedam, quibus simul constrictis atque aliquid patientibus alterum tantummodo male tractetur. Silvester: audi, Ebraee. potestne arbor scindi, in quam solis radii incidunt? Tharras ait, potest. Silvester: ostende mihi ubi radius solis abscissus sit, dum arbor secaretur? silente Tharra haec addidit: nonne vides ictum scindentis ferri primum a radio excipi, antequam is ictus ad lignum pertingat? et tamen fulgor qui ibi est, neque secari neque scindi potest. sic et deitas cum ab Emmanuele divelli non possit, pati tamen aut scindi nequit. id modo perpressionibus fit obnoxium, quod instar ligni istius comprehendendi et vinciri potest. iccirco enim dignatus est deus humanum corpus anima et mente praeditum assumere de nostra massa, ut nos divinae naturae faciat participes secumque nostram uniat naturam. unionem autem dico confusionis et mutationis expertem ipsique soli cognitam. respondit Simeon: si de vestro Christo nostri vates cecinerunt, causas mihi ape-

ται προεφήτευσαν, τὰς αἰτίας τῆς τοσαύτης ὕβρεως, τοῦ ἐμπαι-
 γμοῦ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου διασάφισον, ἵνα τοῦτον εἶναι
D τὸν ἐπηγγελμένον Χριστὸν καὶ ἡμεῖς ἅμα ὑμῖν ὁμολογήσωμεν.”
 ὁ ἅγιος Σιλβιστρος ἔφη “Ἰξ ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος, ἀφ’ οὗ ὁ ἄνθρω-
 πος ἐκ τοῦ παραδείσου φθόνῳ διαβόλου ἐξεβλήθη καὶ θανάτῳ **5**
 κατεδικάσθη, ἐκ τοῦ φουράματος πάσης ἀνθρωπότητος Ἀβραὰμ
 ἅγιος καὶ πιστὸς εὐρέθεις τούτου τοῦ ἐπαγγέλματος ἤξιώθη παρὰ
 Θεοῦ, τοῦ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογηθῆσθαι πάντα τὰ ἔθνη.
 ἐκλεγείς οὖν διὰ τὴν τῆς πίστεως ἀξίαν ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ
 Ἰσαὰκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. καὶ οὕτως ἄμεμπτοι εὐρέθησαν ὥστε **10**
P 280 τὸν παντοκράτορα θεὸν ἐνδιαθέτω ἀξίᾳ βούλεσθαι τὸ ἴδιον ὄνομα
 ἐν τούτοις ὀνομάζεσθαι, λέγοντα ἔγω εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ
 θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ· τούτῳ μοι ὄνομα αἰώνιον εἰς
 γενεὰς γενεῶν.” ἀνεφώθησαν οὖν αἰτίαι, αἷς νῦν μακρὸν ἄν εἴη
 καταλλεῖν, ὥστε τοὺς υἱοὺς Ἀβραὰμ κατελεῖν ἐν γῆ Αἰγύπτῳ **15**
 ὑπὸ τὴν βασιλείαν Φαραῶ. ἀλλὰ μεμνημένος τῆς ἑαυτοῦ ἐπαγ-
 γελίας ὁ θεὸς ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν
 βραχίονι ὑψηλῷ, καθὼς πάντες ἴστε. ὕστερον δὲ ἐκ σπέρματος
 Ἀβραὰμ, τὸ κατὰ σάρκα, ἐτέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἁγίας
 παρθένου, ἵνα ἡμεῖς ἀναγεννηθῶμεν ἐκ γαστρὸς τῆς παρθένου **20**
B ἐκκλησίας. ἐπειράσθη, ἵνα ἡμεῖς λυτρωθῶμεν. ἐκρά-
 τήθη παρὰ ἀνθρώπων, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ τῆς τῶν δαιμόνων
 αἰχμαλωσίας. ἔσχατον ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ἐθυσίσθη, ἵνα

rias velim cur is tot iniuriis affici illud cruciari ac mori debuerit, ut
 eum esse istum qui promissus est, nos quoque vobiscum confiteri possi-
 mus. Silvester: ab exordio mundi, ex quo invidia diaboli circumventus
 homo paradiso eiectus mortique addictus fuit, ex tota humani generis
 massa Abrahamum sanctum et fidelem repertum deus ista promissione
 dignatus est, fore ut eius semen omnibus populis beatitatem conciliaret.
 is ergo ob fidei dignitatem electus Isaacum genuit, Isaacus Iacobum. ita
 autem inculpatus sese illi gesserunt, ut cum deus omnipotens nominis sui
 dignitatem expresse testatam vellet facere, eorum se deum esse dixerit,
 ego, inquit (Exod. 3), sum deus Abrahami, deus Isaaci ac deus Iacobi.
 hoc est nomen meum sempiternum per omnes aetates. causae proinde
 exstiterunt, quas hic commemorare prolixum sit, propter quas posterum
 Abrahami in Aegyptum devenerunt regnoque Pharaonis subditi fuerunt.
 sed suorum memor promissorum deus inde eos eduxit manu valida exer-
 toque brachio, sicuti omnes nostis. postea temporis ex Abrahami se-
 mine Christus quod ad carnem attinet, natus est de beata virgine, uti
 nos de novo virgo ecclesia gigneret. tentatus est, ut nos liberaremur,
 venditus, ut nos redimeret; se ipsum demisit, ut nos attolleret; captus
 est ab hominibus, ut nos a daemorum captivitate liberaret; demique in
 ligno crucis pro victima oblatu est, ut totius mundi peccata expiaret.

τὴν τοῦ πατρὸς κέλευσιν ἀπαλείψῃ. ἀνάστη, ἵνα ἡμῖν ζωὴν παράσχῃ. ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς, ἵνα ἡμᾶς συννηρώσῃ. κἀθή-
ται νῦν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, ἵνα ταῖς ἐκκλησίαις τῶν πιστῶν ἐπινεύῃ. ἐλευσεται δὲ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων κρῖναι ζῶντας
5 καὶ νεκροὺς καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.”

Ἐπὶ πολὺ οὖν διαλεχθέντος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, καὶ σὺν πολλῇ ἀκριβείᾳ ἀποδεικνύντος ἐκ τῶν θεῶν γραφῶν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἰουδαίων μεγάλως ἠτηθέντων, ἔφη τις ἐξ C
αὐτῶν ὀνόματι Ζαμβρῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους “εἰ Σιλβέ-
10 στρου λόγους προσέχετε, ἀνάγκη τοὺς πατέρας νόμους καταλιπεῖν καὶ ἀκολουθεῖν ἀνθρώπῳ ματαίῳ, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν κατεδικά-
σαν. ἀλλ’ ἀκουσάτω μου ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐνεχθήτω ταῦρος ἄγριος, ὥστε με δεῖξαι σήμερον ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· οὐδὲ γὰρ διὰ ῥημάτων ἀλλὰ διὰ πραγμάτων βούλο-
15 μαι δείκνυσθαι τὴν ἀλήθειαν.” ὁ δὲ Σιλβεστρος παρακαλέσας τοιοῦτον ἐνεχθήναι ταῦρον, ἠρώτησεν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Ζαμβρῆν “τίνος ἔνεκεν ἐπιζητεῖς τὸν ταῦρον;” καὶ φησὶν “ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου Θεοῦ οὐδεμία κτιστὴ φύσις ἀκούουσα ζήσεται, βού- D
λομαι διὰ τοῦ ταύρου τὴν ἰσχὺν ἀποδείξαι σαφῶς.” πρὸς ὃν ὁ
20 Σιλβεστρος ἔφη “καὶ σὺ ποίῳ τρόπῳ τὸ ὄνομα τοῦτο μεμάθηκας; ἄρα παρὰ τίνος ἀκούσας ἢ ἀναγνοὺς;” ὁ δὲ εἶπεν “οὔτε χάριτος οὔτε λίθου οὔτε ξύλου ὑποδέξασθαι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται· ἐγὼ δὲ νηστεύσας καὶ εἰς ἀργυρῶν λεκάνην κατήν ὑδὼρ ἐμβαλὼν τοῦτο μεμάθηκα.” τούτων οὖν λεγομένων ἤχθη καὶ ὁ ταῦρος ὑπὸ

in vitam e mortuis rediit, ut nobis vitam largiretur. in caelum adscendit, ut nos secum eveheret. sedet nunc ad dextram patris, ut fidelibus precantibus annuat. veniet autem in fine mundi indicatum vivos et mortuos, ac cuique dignam suis factis mercedem redditurus.

Cum disseruisset prolixè Silvester, Christianique res ex sacris literis accuratissime demonstrasset, Iudaeique admodum superarentur, quidam eorum, Zambres nomine reliquos Iudaeos ita est affatus: si Silvestri sermones admittitis, necesse est vos leges maiorum vestrorum deserere, vanumque hominem sequi, quem illi morte multarunt. verum mihi imperator obsequatur, iubeatur ferum taurum adduci, ut hac ego die coram ostendam quanta vis sit nomini dei nostri. non enim verbis sed factis veritatem demonstrabo. Silvester imperatorem hortatus ut taurum talem iuberet adduci, interim Zambrem interrogat cur taurum requirat. Zambres: quia nomen nostri dei nulla creatura audire potest quia moriatur, volo eius vim in hoc tauro aperte monstrare. Silvester: quomodo ergo illud nomen tu didicisti? ex aliquone id audisti aut legisti? Zambres: neque charta neque lapis neque lignum eius nominis est capax. ego autem cum ieiunassem, in argenteam pelvim novam immissa aqua id addidici. his dictis simul etiam taurum multi viri audique funibus vinctam

πολλῶν ἀνδρῶν ἐλκόμενος, δεδεμένος πάντοθεν σχοινοῖς, ἀγριώ-
 τatos καὶ μέγας ὑπάρχων. καὶ ὁ Ζαμβρῆς ἐπιτωθάζων τῷ Σιλ-
 βέστρω ἔφη “νῦν τὰ ῥήματα καὶ αἱ ὑποθέσεις τῶν ῥημάτων σου
 P 281 τέλος ἔξουσιν. εἰ μὲν οὖν θαρρεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου,
 εἰπέ τοῦτο κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ δειχθήσῃ παντοκρά-
 5 τορι θρησκείων· εἰ δ’ οὖν, λέξω ἐγώ, καὶ πάντες τῇ ἐμῇ προσ-
 δραμοῦσι πίστει.” τῶν δὲ Ἰουδαίων καὶ τῶν ἄλλων παρορμη-
 σάντων εἰπεῖν τὸν Ζαμβρῆν τὸ ὄνομα ὑπὸ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου,
 καὶ τούτου εἰπόντος, εὐθὺς ὁ ταῦρος μνησάμενος μέγα τῶν
 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐξελθόντων ἐξέψυξεν. ἀνασκιρτώντων οὖν τῶν 10
 Ἰουδαίων καὶ μεγαλαυχούντων κατὰ Σιλβέστρου, καὶ τῶν Χρι-
 στιανῶν λυπουμένων σφόδρα, κελεύσαι τῷ λαῷ ἡσυχάσαι παρα-
 καλεῖ ὁ Σιλβέστρος τὸν βασιλέα. καὶ τούτου γενομένου καὶ ἐφ’
 B ὑψηλοῦ τόπου στὰς ὁ μακάριος Σιλβέστρος ἔφη “ἀκούσατέ μου,
 ἄρχοντες καὶ δυνάσται, καὶ ἐνωτίσασθε λαοὶ ἅπαντες τὰ ῥημάτά 15
 μου. ἐγὼ τὸν δεσπότην καὶ κύριον παντὸς τοῦ κόσμου Ἰησοῦν
 Χριστὸν κηρύττω, τὸν παρασχόντα τυφλοῖς ἀνάβλεψιν καὶ κω-
 φοῖς ἀκούειν, ἀλάλοις χαρισάμενον λαλεῖν, χεῖρας ξηρὰς ἰασάμενον,
 κωλοῖς ἴσιν ὀδωρσάμενον, λεπροὺς καθαρίσαντα, παραλύτους
 σφιγξάντα καὶ νεκροὺς ἐγείραντα. ὅθεν φανερώς ἀποδείκνυται ὅτι 20
 τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ ἐπεκαλέσατο ὁ Ζαμβρῆς τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ταῦρον,
 τοῦ διμβόλου ἐστίν. εἰ γὰρ θανόντα ἀναστῆσαι οὐ δύναται, ἔστιν ἄρα
 ζωῆς καὶ σωτηρίας ἐχθρὸς ὁ ζῶντα μὲν ἀποκτεῖναι δυνήθεις, νεκρὸν
 C δὲ ζωοποιῆσαι μὴ ἰσχύων.” τότε ὁ Ζαμβρῆς διαρρήξας τὸν ἑαυτοῦ

attraxerunt, ferissimum ac praegrandem. ibi Silvestrum subsannans
 Zambres, nunc, ait, verbis tuis eorumque argumentis finis advenit. si
 confidis in nomine dei tui, pronuntia agendum id ad aures tauri huius,
 atque ita veritatem tuae religionis imperatori proba. sin vero, ipse pro-
 nuntiabo; omnesque statim ad me accurrent fidemque mihi habebunt.
 et Zambres, Iudaeis ac reliquis exhortantibus, nomen ad aures tauri
 protulit; atque illico taurus magno mugitu edito, oculis elisis exspiravit.
 hic Iudaeis exsultantibus ac contra Silvestrum multa iactantibus, Chri-
 stianis autem gravi dolore oborto, Silvester imperatorem rogavit ut si-
 lentium turbae imperaret. quo facto ipse sublimi stans loco, audite,
 inquit, proceres atque principes, populi que omnes verba mea attentis
 percipite auribus. praedico dominum universi mundi Iesum Christum,
 qui caecis visum, surdis auditum, mutis loquelam restituit, manus ari-
 das sanavit, claudos in integrum reposuit statum, leprosos purgavit, lu-
 xatos artus firmavit, mortuos in vitam reduxit. unde liquido est de-
 monstratum nomen illud, quod ad necandum taurum Zambres invocavit,
 diaboli esse. si enim mortuo vitam reddere non potest, utique vitae et
 salutis hostis est, qui vivum necare, mortuum autem vivificare nequit.
 tum Zambres tunicam suam dirumpens, optime, inquit, imperator atque

χιτώνᾳ ἔφη "δέσποτα ἐπιεικέστατε, βασιλεῦ αἰώνιε, Σιλβέστρον
 ὃν λέγεις νικῆσαι οὐδείς ἠδυνήθη, ἐγὼ ἐν τῷ παντοκράτορι θεῷ
 ἐνίκησα. δίκαιον οὖν ἐστὶ μὴ ἐπὶ πολὺ δοθῆναι αὐτῷ ἕξουσίαν
 τοῦ λαλεῖν. ξένα γὰρ ἐφευρίσκων αἰεὶ καὶ ἐναντίου τοῦ θεοῦ λαλῶν
 5 οὐ παύεται, καὶ τῇ αὐτοῦ φλυαρίᾳ ἐπιβαρὺς γίνεται τῇ ὑμῶν
 βασιλείᾳ." πρὸς ὃν ὁ Ἀβγουστος ἔφη "τὸ τοῦ παντοκράτορος
 θεοῦ ὄνομα καὶ ἡ ἐπίκλησις πρώτιστα πάντων ζωῆς καὶ σωτηρίας
 πρόνοιαν παρέχεται. ὡσαύτως καὶ σὺ εἰ τοῦ θεοῦ εἶ, ἀνάστησον
 τὸν ταῦρον, καὶ πιστεύσομεν σε ἀπὸ θεοῦ ἔχειν τὴν νίκην. εἰ δὲ
 10 τοῦτο οὐ δύνῃ ποιῆσαι, φανερὰ σου τῆς ὑποκρίσεως γοητεία διὰ
 δαιμόνων πεπεῦχθαι." πρὸς ὃν καὶ ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη
 "ἄκουε, ὦ Ἰουδαῖε, ἀπὸ τῶν σῶν γραφῶν τὴν ἀλήθειαν. ἐν
 τῷ Δευτερονομίῳ αὐτὸς ὁ θεὸς λέγει 'ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω,
 15 πατάξω καὶ γὰρ ἰάσομαι.' εὐκαίρως οὖν ἐπικληθεὶς ἀποκτείνει, καὶ
 εὐκαίρως πάλιν ζωοποιεῖ. ἐπικάλεσαι οὖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄλλην
 ἀκοήν τοῦ ταύρου, καὶ ἐὰν αὐτὸν ἐγείρῃς, πιστεύσομεν πάντες,
 καθὼς σὺ φῆς." τότε ὁ Ζαμβροῆς λέγει "οὐκ εἶπόν σοι, ἐπιει-
 κέστατε βασιλεῦ, ὅτι ἐν λόγοις Σιλβέστρον οὐδείς δύναται νικῆ-
 20 σαι; κλέυσον οὖν αὐτὸν μὴ ῥήμασιν ἀλλ' ἔργοις ἐπιδειξέτω τι
 ἡμῖν." ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἔφη "θέλεις οὖν, ὦ Ἰουδαῖε, ἐγὼ P 282
 τῇ ἐπικλήσει τοῦ δεσπότου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω τὸν ταῦ-
 ρον;" Ζαμβροῆς λέγει "τοῦτο οὐ ποιεῖς, εἰ καὶ πτεροῖς πετασθῆς."
 ὁ βασιλεὺς εἶπε "θανυμάζω τὴν ἀναισχυντίαν σου, Ζαμβροῆ. σὺ

aeternae, Silvestrum, quem a nomine viaci potuisse dicebas, ego dei
 omnipotentis auxilio vici. iustum ergo est non permitti ei multa lo-
 quendi longum spatium. semper enim inaudita comminiscens, deo ad-
 versa dicendi finem nullum facit, suaque loquacitate imperio tuo mole-
 stus est. et Augustus respondit: nomen omnipotentis dei eiusque invo-
 catio omnium vitas et salutem consulit. itaque tu etiam, siquidem a deo
 es, taurum in vitam revoca: tum credemus te divinitus victoriam con-
 secutum. quodsi hoc praestare nequeas, in promptu est diabolicis praes-
 tigiis te usum fuisse. sed et Silvester: audi, inquit, Iudaeae, verita-
 tem ex tuis libris propositam. in Deuteronomio (c. 32) deus fatur "vi-
 dete, videte, quod ego sum, et extra me non deus. ego interficiam et
 vitas reddam, ego feriam idemque sanabo." itaque tempestive invo-
 catus necat, tempestive invocatus rursus in vitam restituit. proinde in
 alteram anrem tauri nomen dei inclama; et si is revixerit, fidem verbis
 tuis adhibebimus. Zambres: nonne dixi, optime imperator, verbis Sil-
 vestrum a nomine vinci posse? iube igitur cum non verbis sed facto
 aliquo sua comprobare nobis. Silvester: vis ergo, Iudaeae, ut ego in-
 vocando nomine domini mei Iesu Christi taurum excitem? Zambres:
 id non efficies, ne si alis quidem subvoles. imperator: tuam, o Zam-

εἶπας ἄσχολαῖέτωσαν οἱ λόγοι καὶ ἔργοις ἀγωνιζέσθω. οὗτος δὲ ἐπισχεῖται ποιῆσαι ἕπερ σὺ λέγεις παντελῶς εἶναι ἀδύνατον. ὥστε δίκαιόν ἐστιν ὁμολογῆσαι σε τοῦτον εἶναι θεὸν ἀληθῆ τὸν νεκροὺς ἀναστήσαι δυνάμενον, ἐκεῖνον δὲ πλάνον καὶ διάβολον τὸν ἀποκτείναντα καὶ ζῳοποιῆσαι μὴ δυνάμενον.” τότε ὁ Ζαμ- 5
B βρῆς ὤμοσε λέγων “ ἐὰν Σιλβέστρος τὸν νεκρὸν ταῦρον ἀναστήσῃ, πάντες τὸν Ἰουδαϊκὸν καταλείψαντες νόμον πρὸς τὴν τῶν Χρι-
 στιανῶν αὐτομολήσομεν πίστιν.” ὁ δὲ μακάριος Σιλβέστρος ἐκ-
 τείνας ἐπὶ πολλὰ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μετὰ δακρῶν
 εὐχὴν ποιήσας, πρὸς τὸν ταῦρον ἀπελθὼν εἶπε φωνῇ μεγάλῃ 10
 “ ἐγώ, δέσποτά μου Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ πανάγιον ὄνομά σου ἐπι-
 καλοῦμαι ἐπὶ πάντων, ἵνα μάθῃ ὁ λαὸς οὗτος ὅτι διαβόλου μὲν
 ὄνομα ἐφόνευσε τὸν ταῦρον, τοῦ δὲ ζῳοποιοῦ καὶ φανερωτάτου σου
 ὀνόματος ἐπικλήσει ἐζῳοποιήθῃ.” καὶ πλησιάσας τῷ ταύρῳ λέγει
 μετὰ κραυγῆς μεγάλῃς “ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οἱ 15
 παράνομοι Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἀνάστηθι
 μετὰ σεμνότητος.” καὶ παρενθὺς ὁ ταῦρος ὄλον ἑαυτὸν κινήσας
C ἀνέστη. καὶ λύσας αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἀπέλυσεν
 αὐτόν, λέγων “ πορεύου ὄθεν ἦλθες, μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀδι-
 κήσας.” ἕπερ μέγα θαῦμα Ἰουδαῖοι θεασάμενοι καὶ σφόδρα 20
 καταπλαγέντες αὐτίκα προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Σιλ-
 βέστρον πάντες, αἰτούμενοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. ἀλλὰ καὶ αὐτῇ
 ἡ μακρυωτάτῃ βασίλισσα Ἑλένη προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ
 ἁγίου Σιλβέστρον παρεκαλεῖτο τόπον αὐτῇ μετανοίας παρασχέθῃ-

bres, impudentiam miror. petisti ut verbis omnis certamen factorum instituat. iam Silvester promittit id se facturum, quod tu fieri non posse contendis. par est ergo te confiteri hunc esse verum deum, qui mortuos in vitam reducere valet, hunc autem impostorem esse et diabolum, qui necat et vitam reddere non potest. tum Zambres iuravit: siquidem Silvester taurum excitabit a morte, universi Iudaica lege deserta Christianam amplectemur fidem. at beatus Silvester, manibus aliquamdiu in caelum intentis, et cum lacrimis precatus, ad taurum adit, magnaue voce ait "ego, dominè mi Iesu Christe, coram omnibus sanctissimum tuum nomen invoco, ut universi intelligant taurum hunc a diabolo necatum, invocato tuo vivifico et illustrissimo nomine in vitam reductum esse." simul propius taurum adsistens alta voce inelamavit "in nomine Iesu Christi, quem impii Iudaei opera Pontii Pilati in crucem egerunt, surge cum maiestate." illico taurus totum corpus commovens surrexit. quem Silvester vinculis solutum abire unde venerat et inter eundem neminem laedere iussit. hoc tam ingens miraculum Iudaei cernentes, eoque percusi, statim se ad pedes beati Silvestri universi abiecerunt, ac sanctum baptismum eum flagitaverunt. ipsa quoque felicissima regina Helena ad pedes Silvestri accidit, locumque sibi poeni-

να. καὶ τούτου γενομένου ἐχάρη μεγάλως ὁ τε φιλόχριστος βασιλεὺς καὶ ἡ μακαριωτάτη Αὐγουστα καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπὶ ὥρας δύο κράζειν ἅπαντας "μέγας ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν." καὶ οὕτως ἐθανυμαστώθη ὑπὸ πάντων ὁ θεὸς 5 τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ τούτου θεράπων ἅγιος Σιλβέστρος. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πόλλοι δαιμονῶντες ἐθεραπεύθησαν δι' εἰδῶν τοῦ ἁγίου πάπα, καὶ ἄλλα δὲ πάθη πολλὰ καὶ νόσοι ἐκαθαρίσθησαν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. τοῦ δὲ πλῆθους τῶν Ἰουδαίων βα- 10 πτισθέντος μεγάλη χαρὰ γέγονεν ἐν πάσῃ τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς.

Τῷ ιδ' καὶ ιε' ἔτει Αἰκίνιος ἤρξατο κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν κινεῖν, λήθην λαβὼν τῶν προγεγονότων συνθηκῶν. τούτου διὰ γραμμάτων νουθετῶν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστῆναι τῆς 15 κακίας οὐκ ἔπεισε.

Τῷ ις' καὶ ιζ' καὶ ιη' ἔτει τὰ κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς P 283 ἐπράχθη, καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη ἁγία καὶ οἰκουμένη ἑκκλησία τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἐγένετο, ἧτις τὸν Ἀρείον καὶ τοὺς ὁμόφρονους αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν. ἐν τούτῳ 20 καὶ τοὺς Ἰουδαϊκῶς τὸ πάσχα ἐορτάζοντας διὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου Κοδρουῖβης ἐπέστρεψε· καὶ Κωνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος Καίσαρα εἰς Γαλλίας ἀπέστειλεν. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις εἰς μνήμην ἔρχεται τοῦ γενομένου πλησίον Ῥώμης ὑπὸ τοῦ κυρίου πρὸς αὐτὸν κατὰ τοὺς ὕπνους προστάγματος, ὅπερ B

tentiae concedi petiit. eo facto vehementer gavisus est imperator Christi amans beatissimaque Augusta et totus populus, universique per duas horas vociferati sunt "magnus est deus Christianorum." ita ab omnibus admirabilis est praedicatus Christianorum deus huiusque minister beatus Silvester. eadem hora suis precibus sanctus papa multos a daemonum vexatione liberavit; multique alii morbi sanati sunt vi domini nostri Iesu Christi, magnifice per suos agentis sanctos. baptizata autem Iudaica multitudo magnum fuit Romae et in tota vicina gaudium.

Anno imperii Constantini 14 et 15 Licinius pactorum oblitus, persecutionem adversus Christianos molitus est. quem per literas officii monens Constantinus, ut a malitia desisteret non persuasit.

Annis 16, 17 et 18 res contra impium Arium gesta est, conciliumque sacrum primum ex toto terrarum orbe collectorum, quae oecumenica nominant Graeci, Nicaeae, a 318 sanctis ac dei spiritu plenis patribus celebratum, Arium eiusque sectatores proscripsit. tunc Imperator etiam eos qui Iudaeorum more pascha celebrabant, opera sanctissimum Cordubae episcopi inhibuit; et Constantem filium suum Caesarem designatum in Gallias misit. ipse isto tempore recordatus sibi quondam prope Romam in somnis a domine mandatam uti eo loco, quem ipse ei esset indicata-

ἦν λέγοντος οἰκοδομῆσαι τῇ Θεοτόκῳ πόλιν ἐν ᾧ τόπῳ αὐτὸς ὑπο-
 δεῖξω σοι. καὶ δὴ τὰ κατὰ χώραν καὶ τόπους ἐρευνῶν τῇ Θεσσα-
 λονίκῃ ἐπιβαίνει, καὶ τῷ τόπῳ ἀρεσθεῖς δυοὶ χρόνοι ἐκεῖ διατρί-
 βει. ναοὺς τε θαυμασίους καὶ λουτρὰ καὶ ὑδάτων εἰσαγωγὰς
 κατασκευασάμενος, ὡς εἶδε λοιμὸν ἐπιγενόμενον, ταύτην μὲν
 καταλιμπάνει, ἐπὶ δὲ τὴν Βιθυνῶν Χαλκηδόνα ἔρχεται, ὑπὸ τῶν
 Περσῶν ξηδαφισμένην εὐρῶν ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο. καὶ εὐθέως
 ἀετοὶ τοὺς τῶν τεχνιτῶν λίθους ἀρπάζοντες τῷ Βυζαντίῳ προσέρ-
 ριπτον. τούτου δὲ πολλὰκις γενομένου ὑπὸ πάντων διαποροῦμέ-
 νου, εἰς τῶν ὑπηρετουμένων τῷ βασιλεῖ Εὐφρατῆς λεγόμενος δι-
 σάφησεν ὡς ἐκεῖ φίλον ἐστὶ τῷ Θεῷ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κτισθῆναι
 C πόλιν. εὐθέως οὖν διαπεράσας, καὶ τὸν τρόπον κατιδὼν καὶ
 ἀποδεξάμενος, τὸν Εὐφρατῆν ἐπιστάτην τοῦ ἔργου καταλιμπάνει
 μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ πλοῦτον πολλοῦ. καὶ αὐτὸς βασιλεὺς
 κατὰ Περσῶν ἀποδημεῖ. ἐνθα δὴ καὶ κρατηθεὶς Θεοῦ προνοίᾳ 15
 τὰς τούτων ἀποδιδράσκει χεῖρας καὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανα-
 στρέφει. ὁ μὲντοι Εὐφρατῆς τοὺς κανάλους ὑπονόμους κατα-
 σκευάσας καὶ πάσας πηγὰς ὑδάτων ἀνυστομώσας τῶν τειχῶν ἤρ-
 ξατο· καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατὰ Ῥωμανίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ
 Εὐφρατῆ περὶ ναοῦ κτίσεως προστάξας αὐτὸς καὶ περὶ ἐνοι- 20
 κήσεως προσέθηκε. καὶ τοὺς δακτυλοὺς ἐκάστου τῶν πρώτων
 ἀρχόντων ἀναλαβόμενος, οἴκους δειμάμενος περιφανεῖς τὰς γυ-
 D νυκτικὰς αὐτῶν μετὰ τῶν παιδῶν καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοὺς εἰς

6 ἦν ἐπὶ?

20 αὐτοῦς P

rus, dei genitrici urbem conderet, dum regiones istas et loca contem-
 platur, Thessalonicam venit. quo loco delectatus, biennium ibi commo-
 ratus, urbem magnificis templis balneis et aquaeductibus exornavit. sed
 peste ingruente eam relinquens, inde Chalcedonem Bithyniae urbem se
 contulit; eamque solo prostratam a Persis inveniens instaurare aggres-
 sus est. statim autem aquilae lapides fabris ereptos ad urbem Byzan-
 tium proiecerunt. id cum saepenumero fieret omniumque animos suspen-
 sos teneret, quidam regiorum ministrorum, Euphratas nomine, explicavit
 rem, nempe deum ibi velle urbem suae matri condi. Imperator statim
 traiecit eo; cumque locum inspexisset et probasset, Euphratam operi
 praeficit, magnis copiis opibusque instructum. ipse in Persas proficis-
 citur. ibi cum in hostium manus devenisset, divina providentia procur-
 tante eas effugit, ac ad Byzantium reversus est. Euphratas canalibus
 subterraneis paratis omnes fontes obstruxit murosque coepit moliri. rur-
 sus Persis in Romaniam impressionem facientibus, imperator Euphratae
 de templi structura demandato negotio ipse etiam de frequentanda ho-
 minibus urbe curam gessit. nam domibus magnificis exstructis annulos
 primarii cuiusque viri recepit, eorumque uxores liberos ac totas familias

τὴν βασιλῖδα ἀνήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐπὶ Πέρσας ἐκστρατεύει. καὶ τούτους τροπωσάμενος πάλιν ὑπέστρεψε.

Τῷ 19' ἔτει ὁ μέγας Κωνσταντῖνος θεωρῶν Λικίνιον μανικώτερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν τῷ διωγμῷ χρώμενον καὶ ἐπιβου-
5 λὴν κατὰ τοῦ εὐεργέτου μελετῶντα, ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ
ξηραῦς καὶ θαλάσσης. ἔνδεκα δὲ καὶ ὀκτὼ μῆσι τοῦ πολέμου
μεταξὺ Κωνσταντίνου καὶ Λικίνιου ἵσταμένου, ὡς πόλεμος κατὰ
τὴν Βιθυνίαν ἐκροτήθη, ζῶν ὁ ἀλιτήριος συλλαμβάνεται ἐν Χρυ-
σοπόλει, καὶ εἰς Θεσσαλονικὴν ἐκπέμπεται φρουρεῖσθαι, πρότε- P 284
10 ρον μέντοι ἐν τε τῇ Φιλίππου πόλει πολεμήσας καὶ ἡττηθεὶς. ὡς
δὲ ἐν Θεσσαλονικῇ ἐπέμφθη καὶ πάλιν ἐκεῖσε νευτεροῦσθαι ἐμελλε
βαρβάρους μισθοῦμενος, τοῦτον διὰ ξίφους ἀποτμηθῆναι ὁ βα-
σιλεὺς κελεύει· καὶ οὕτω λοιπὸν τελείας ἀπήλαυσε γαλήνης τὰ
πράγματα. τότε καθιστᾷ Κωνσταντῖνος τοὺς ἰδίους παῖδας Καί-
15 σαρρας, καὶ κυριακὰς πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους
εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ ποιεῖ.

Τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου πληρωθείσης
τῆς πόλεως ἐθεματίσθη ὑπὸ Οὐάλεντος ἀστρονόμου, ἐν τῇ ἡ'
ἡμέρᾳ τῶν ἑγκαινίων αὐτῆς, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κων-
20 σταντίνου, μηνὶ Μαΐῳ ια', ἡμέρᾳ β', ἰνδικτῷ γ', ἔτει ἀπὸ κτί- B
σεως κόσμου 5638. περιέχει δὲ τὸ ὅλον συμπέρασμα ἔτη χξς'.
τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Χριστιανὸς ἐκοι-
μήθη· καὶ Ἑλένη ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως στεφθεῖσα δι' ὀπτασίας
εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέρχεται, καὶ τοὺς ἁγίους τόπους φανερώ-

in regiam urbem traduxit. ipse rursus in Persas expeditionem fecit,
iisque pulsus rediit.

Anno sui imperii 19 Constantinus Licinium videns Christianos insa-
nians vexare ac sibi quoque benefactori suo insidiari, contra eum terra
marique bellum paravit. id bellum cum durasset annum atque octo men-
ses, tandemque in Bithyniam delatum esset, ibi flagitiosus ille Licinius
in urbe Chrysopoli captus Thessalonicamque in custodiam datus est. et
quidem prius Philippis, ac deinde Adrianopoli rebellarat victusque fue-
rat. verum ut Thessalonicæ etiam barbaros mercede conducere novas-
que res eum moliri Constantinus sensit, gladio ei caput amputari iussit.
ita demum perfecte omnia fuerunt pacata. tunc Constantinus suos filios
Caesares designat, et ad convertendos ad Christianam religionem popu-
los passim in honorem dei templa ponit.

Anno vigesimo imperii Constantini urbs absoluta, eiusque thema
iussu imperatoris a Valente astronomo descriptum est, octavo feriarum
dedicationis die, qui fuit Maii undecimus, septimane secundus, indi-
ctione tertia, anno a mundi origine 5838. continet autem tota comple-
xio annos 696. eo anno Crispus Constantini filius Christianus vita de-
cessit. et Helena mater imperatoris insomnio admonita Hierosolymam
proficiscitur; ibique sacris locis detectis venerandam crucem invenit,

σασα καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν εὐρούσα πάντα ἀνέστησε, καὶ ναοὺς οἰκοδομήσασα ἐν αὐτοῖς περιφανῶς τούτους ἐκαλλώπισεν. ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου καὶ τοῦ C ἁγίου Ἀγαθονίκου καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ Ἀνάπλω καὶ Σω-5 σθενίῳ, ἔνθα καὶ θείας ἁμφῶς θαναμαστῶς ἤκουσέ τε καὶ ἐτιάσατο ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, ὑποκόδμησε. τοὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰδωλοκῶδους ναοὺς προσέταξε καταλύεσθαι καὶ ἐκκλησίας οἰκοδομῆσθαι, καὶ τὰς τούτων προσόδους αὐταῖς δωρεῖσθαι. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως πολλὰ τῶν ἐθνῶν τὸν χριστιανισμὸν προσε-10 δέξαντο, ἀπὸ τε Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων· ἀλλὰ καὶ Ἴνδοι οἱ ἐνδοτέρω, Ἰβήρῆς τε καὶ Ἀρμένιοι ἀρχὴν ἐκ Τηριδάτου λαβόντες. τότε γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐκ τοῦ φοβεροῦ λάκκου ἐκείνου ἐκβέβληται καὶ κατὰ τὸν βασιλεῖα D Τηριδάτην γίνεται, καὶ ἡ πᾶσα Ἀρμενία εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν μετατίθεται. καὶ Πέρσαι ὁμοίως ἐπὶ Σιμεῶν ἐπισκόπου. ἀλλὰ καὶ Οὐθαξὰδ ἐδνοῦχος παιδαγωγὸς Σακῶρου ἐμαρτύρησεν.

Οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς ὑπὸ φιλοσόφων Ἑλλήνων ὀνειδιζόμενος ὡς νεωτερίζων τὴν θρησκείαν, ἕνα τῶν φιλοσόφων αὐτῶν παρέστησε διαλεχθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐπισκόπῳ περὶ τῆς πί-20 στευς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεῖος μὲν ἦν ἀνήρ, λόγων δὲ ἄπειρος. ὡς οὖν εἶδε τὸν φιλόσοφον γλωσσοαλοῦντα, ἔφη "ἐπιτάτω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν σιωπᾶν καὶ μὴ

omniaque restituit, et templa iis locis aedificavit ac splendide exornavit. eo tempore Constantinus aedem S. Sophiae (id est Sapientiae) et S. Irenaeae (id est Pacis) et SS. apostolorum, tum beatorum Mocii et Agathonici et copiarum praefecti in Anaplo et Sosthenio extruxit; ubi etiam miraculose audivit divinarum vocum omina atque vidit. insit etiam Graecorum simulacris dedicata fana destrui, eorumque reditus templis Christianorum a se aedificatis addixit. hoc imperatore multi populi Christianam religionem amplexi sunt, Celtarum et Gallorum occidentali-
lium, tum Indi interiores Iberesque et Armenii, Teridate eius rei prae-
cipue. tunc enim Gregorius magnus, Armeniae magnae episcopus, ex
terribili isto lacu eductus ad regem Teridatem accessit, et universa Ar-
menia in Christi fidem concessit; nec non Persae, Simeone episcopo
eos docento. sed et Uthaxadus eunuchus, Saporis Persarum regis pae-
dagogus, ob Christianae religionis confessionem capitali est affectus sup-
plicio.

Constantinus porro, cum ei philosophi Graeci exprobrarent quod religionem innovasset, quendam philosophorum ad disputandum de fide cum Alexandro episcopo produxit. erat is Alexander homo divinus, ce-
terum indoctus. is cum philosophum videret garrientem. impero, inquit,
sibi in nomine Iesu Christi, veri dei, ut sileas neque loquaris. adhuc

φθέγγεσθαι.” καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐφιμώθη καὶ γέγονεν ἄλαλος. τότε σεισμὸς γέγονε τηλικούτος ἐν Καμπανίᾳ ὡς εἴ πόλεις πεισεῖν, P 285 καὶ ἥλιος ἐκλειψίς τοιαύτη ὡς ἄστέρως φανῆναι ἐν ἡμέρᾳ. τότε καὶ ὄφειον παντοῖον γένος ἐπὶ τὴν Μελιτηνὴν φανῆναι· οἱ καὶ 5 μαχισάμενοι κατέκτειναν ἑαυτούς, ὡς καὶ τὴν χώραν ἐποξέσαι. καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν στασιάζοντας Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τιμωρησάμενος διεσχόρησεν.

Ἡ δὲ μακαρία Ἑλένη ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανελθούσα, καὶ πολλὰ τῷ νιῷ αὐτῆς καὶ βασιλεῖ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως 10 ἐντειλαμένη, ἐτελεύτησεν ἐτῶν π', καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. πάσαις τοίνυν ἡ μακαρία ἀρεταῖς κεκοσμη- B μένη εἶχε καὶ τὴν χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρὸς πάντας μὲν, ἐξαιρέτως δὲ πρὸς τοὺς μονάζοντας. συνάγουσα γὰρ παρ- θένους καὶ ἐπὶ στιβάδων κατακλίνουσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς καθυπ- 15 ούργει, ὕψα παρατιθεῖσα καὶ κύλικας ὀρέγουσα καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, Θεραπείης ἔργον ἐπλήρου. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀείμηστον υἱὸν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν ἄτυφον ἔχειν φρόνη- μα, ἀρετῆς καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς ἐπιμελεῖσθαι, δουλεῦειν δὲ τῷ κυρίῳ μετὰ φόβου καὶ τρόμου· ὃς φυλάττων ἀκριβῶς τὰς 20 αὐτῆς ἐντολὰς ἐκαρποφόρει ἑκατονταπλασίως.

Τῷ κ' ἔτει γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη πρώτη σὺνδος ἐν Νικαίᾳ, συνελθόντων τῶν ἁγίων τῆς πατέρων. ἧς ἠγοῦντο C Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης τοποτηρηταί, Βίτων καὶ Βικεντίων

ea Alexandro dicente philosophus obmutuit verbumque facere nequivit. ea tempestate in Campania urbes 13 terrae motu prostratae sunt; tantusque fuit solis defectus ut meridie stellae viderentur. et in Melitena omnis generis angues exstiterunt, qui se invicem pugnando necaverunt, ex iisque gravis ea in regione est obortus foetor. Iudaeos quoque rursum tumultuantes, ac templum aedificare conantes, Constantinus ultus est, atque dispersit.

Beata autem Helena Hierosolymis domum reversa, cum filio multa de Christiana pietate mandasset, vitam finiit anno aetatis 80; sepultaque est in templo apostolorum. beata ista mulier omnibus ornata virtutibus, Christi imitatione etiam animi demissione usa est cum erga omnes homines tum maxime eos qui solitariam vitam agunt. nam virgines cogens et in toris collocans, ipsa eis ancillae in morem ministrabat, cibos apponens et pocula porrigens manibusque earum aquam affundens. ita et inclitum suum filium instituebat, uti fastu vacaret virtutisque exacte laudabili staderet, dominoque cum metu et tremore serviret. atque is matris praeceptis accurate parens centuplum protulit fructum.

Anno Constantini vigesimo sanctum primumque oecumenicum concilium Nicaeae actum fuit, congregatis eo 318 sanctis patribus. praefuerunt ei Silvestri Romani papae locum tenentes Vito et Vincentius

πρεσβύτεροι, Μητροφάνης τοῦ Βυζαντίου, Ἀλεξάνδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου γεγονότος Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος τὸν Θεὸν λόγον κτίσμα καὶ ἑτεροούσιον τοῦ πατρὸς, καὶ ὅτι ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν δοξάζοντος. ὃν καθελούσα ἀνεθεμάτισε ὅσιν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ, τὸν δὲ νιδὸν ὁμοούσιον καὶ συνάναρχον τῷ πατρὶ καὶ Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην πάντων ἔδογματίσει. μετὰ γοῦν τὸ συνυθροισθῆναι πάντας τοὺς ῥηθέντας τηγ' πατέρας

D ἐν Νικαίᾳ δημοσίοις ὁμήμασιν, ἀφίκετο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφιέμενος ἰδεῖν τὴν πληθὺν τῶν ἀρχιερέων. καὶ δὴ οἶκον μέγιστον ἐν τοῖς 10 βασιλείοις κατασκευάσας θρόνους πολλοὺς ἐν αὐτῷ τεθῆναι προσέταξε, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπέτρεψεν. ἔσχατος δὲ ὅσιν ὀλίγοις εἰσελθῶν καὶ αὐτός, καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ, προειρέψατο πάντας καθίσαι. εἶτα θρόνου μικροῦ τεθέντος κελουσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐκάθισεν ἔσχατος πάντων· τοσαύτη τις ἐλάβεμα καὶ 15 αἰδῶς τῶν ἀνδρῶν κατεῖχε τὸν βασιλεῦα. καὶ οἱ μὲν τοῖς ἄνθεσι τῶν ἑγκωμίων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στεφανώσαντες τὴν περὶ τὰ

P 286 θεῖα σπουδὴν ἐλόγοις ἡμίψαντο· ὁ δὲ τοὺς περὶ τῆς ὁμοιοῖας καὶ συμφωνίας προσυγαγὼν λόγους πολλοὺς μὲν ἐφιλοφρονήσατο καὶ λόγοις καὶ δώροις, πολλὰς δὲ στιβάδας προστάξας εὐτρεπισθῆναι 20 ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ἐστίασε, τοὺς μὲν ἀξιολογωτέρους ὁμοτραπέζους λαβῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς ἄλλας τραπέζας διεῖλε. θεασάμενος δὲ τινὰς τοὺς δεξιούς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, καὶ

presbyteri, Metrophanes Byzantii, Alexander Alexandreae, Eustathius Antiocheae, Macarius Hierosolymae episcopi. actum contra Arium, qui Alexandreae presbyter fuerat, impieque pronuntiabat verbum dei creaturam neque eiusdem cum patre essentiae esse, ac fuisse tempus quo verbum non fuerit. eum concilium cum sectatoribus eius proscribens, decrevit filium esse eiusdem cum patre essentiae, similiterque principio carere, et esse verum deum atque omnium conditorem. cum Nicaeam 318 isti patres publicis vehiculis pervenissent, eodem etiam imperator se contulit, cupiens videre eam summorum pontificum multitudinem. domum in regia amplissimam positam solis adornari inque eam patres convenire iussit. ipse cum paucis postremus intravit, inque medio adstitit, ac considerare patres mandavit, iussuque eorum posita sella ultimus omnium sedit: tantum imperator patribus reverentiae ac honoris deferbat. ac patres quidem floribus laudationum caput imperatoris coronantes, faustis comprecationibus studium eius rerum sacrum compensaverunt. imperator habita oratione qua eos ad concordiam et unanimi- tatem exhortaretur, multos ipsorum verbis ac muneribus prosecutus, multos toros parari iussit, omnesque ad unum convivium vocavit, ita ut praestantiores suae mensae adhiberet, reliquos in ceteras mensas distribueret. videns autem quibusdam oculum dextrum esse erutam, acci-

μάθων ὡς ὑπὸ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν
 ὁμολογίαν τοῦτο πεπόνθασι, τὰ χεῖλη τοῖς τραύμασι προσενήνοχε
 κατασπαζόμενος, ἐκλύσειν ἐκείθεν εὐλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων·
 οὕτως ἦν ὁ Θανμύσιος ἀνὴρ ἐκείνος εὐλαβεία καὶ πίστει καὶ μετριο-
 5 στροφότητι λελαμπρυσμένος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπίσκοποι πάντες καὶ ὁ Β
 βασιλεὺς εἰς ἓνα τόπον συνελθόντες καλοῦσι τὸν Ἄρειον σὺν τοῖς
 ἐμόφροσιν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστήναι
 τοῖς οἰκειοῖς δόγμασιν. ἦν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἄσεβοῦς καὶ τρισ-
 καταράτου Ἄρειου ταῦτα. οὐκ αἰεὶ ὁ Θεὸς πατὴρ ἦν, ἀλλ' ἦν
 10 ὅτε Θεὸς πατὴρ οὐκ ἦν. οὐκ αἰεὶ ἦν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἀλλ' ἔξ
 οὐκ ὄντων γέγονεν· ὁ γὰρ ὢν Θεὸς τὸν μὴ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος
 πεποίηκε. διὸ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν· κτίσμα γὰρ ἐστὶ καὶ ποίημα
 ὁ υἱός. οὔτε δὲ ὁμοίός ἐστιν ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ κατ' οὐσίαν. οὔτε
 δὴ ἀληθινὸς καὶ φύσει τοῦ πατρὸς λόγος ἐστίν, οὔτε ἀληθινὴ
 15 σοφία αὐτοῦ ἐστίν· ἀλλ' εἷς μὲν τῶν ποιημάτων καὶ γεννητός C
 ἐστὶ, καταχρηστικῶς δὲ λέγεται λόγος καὶ σοφία, γενόμενος καὶ
 αὐτὸς τῷ ἰδίῳ τοῦ Θεοῦ λόγῳ καὶ ἐν τῷ Θεῷ σοφία, ἐν ᾗ καὶ τὰ
 πάντα καὶ αὐτὸν πεποίηκεν ὁ Θεός. διὸ καὶ τρεπτός ἐστι καὶ ἄλ-
 λοιοτός τὴν φύσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ λογικά. ξένος τε καὶ ἀλλό-
 20 τριος καὶ ἀπεσοχιοισμένος ἐστὶν ὁ λόγος τῆς Θεοῦ οὐσίας, καὶ
 ἀόρατος ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ. οὔτε γὰρ τελείως καὶ ἀκριβῶς γινώσκει
 ὁ λόγος τὸν πατέρα, οὔτε τελείως αὐτὸν ὁρᾶν δύναται. καὶ γὰρ
 ἑαυτοῦ τὴν οὐσίαν οὐκ οἶδεν ὡς υἱός ἐστι· δι' ἡμᾶς γὰρ πεποίη-

piensque id eos a Diocletiano et Maximiano passos quod Christum es-
 sent confessi, cicatrices eorum labiis admotis deosculatus est, sperans
 osculis inde se felicitatem hausturum: tantum fuit in isto imperatore
 fidei, observantiae erga sanctos et modestiae. postridie episcopi universi
 et imperator in unum locum collecti Arium ad se vocant in concilium
 cum suis sectatoribus, eique suas opiniones asserendi potestatem faciunt.
 haec autem erant impii atque execrandi Arii decreta. deus non sem-
 per fuit pater, sed fuit cum deus non esset pater. non semper fuit ver-
 bum dei, sed ex eo quod nihil erat, creatum est: deus enim qui erat,
 is deum qui non erat, ex nihilo creavit. aliquando igitur verbum non
 fuit: nam filius creatura est, et res effecta. neque vero quod ad essen-
 tiam attinet, filius patri similis est; neque genitium et naturae eiusdem
 cum patre verbum est, neque vera eius sapientia. sed verbum est de
 numero creaturarum, genitum: improprie autem verbum et sapientia dici-
 tur, cum ipsum quoque conditum sit a proprio dei verbo et sapientia
 quae in deo est, qua a deo omnia et verbum quoque ipsum facta sunt.
 ideo verbum etiam mutabile est ac naturae alterabilis, sicuti omnia ra-
 tione praedita; alienumque est verbum a dei substantia, ab eaque di-
 stinctum. neque videre potest patrem filius, neque perfecte et praecise
 eum cognoscere neque videre potest. nam suam ipsius quoque substan-
 tiam non novit, quomodo sit filius. propter nos enim factus est, ut deus

ται, ἵνα ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὡς δι' ὄργάνου κτίσῃ ὁ Θεός· καὶ οὐκ ἂν ὑπέστη, εἰ μὴ ἡμᾶς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι. ἠρώτησεν οὖν τις αὐτοὺς εἰ δύνатаι ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος τραπήναι, ὡς ἐτέραπῃ ὁ **D** διάβολος· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν εἰπεῖν ὅτι ναί, δύνатаι τραπήναι· τρεπτῆς γάρ ἐστι φύσεως, γενητὸς καὶ κτιστὸς ὑπάρχων. 5

Ἄλλὰ τὸ κατὰ τὴν σύνοδον γεγονὸς θαῦμα οὐ δίκαιον σιωπῇ παραπέμψαι. πρὸς γὰρ τὸ παράδοξον τοῦ βασιλικῆς διατάγματος καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐν τῇ συνόδῳ παρήσαν, διαλεκτικῆς ἐμπειρότατοι· ἐν οἷς ὑπήρχέ τις Ἑλλήν παρὰ πάντων αὐτὸς θαυμαζόμενος, ὥστε μεγάλην ἀκρόασιν ἐκ τῆς συμβολῆς 10 γενέσθαι πλήθους ἐπισυντρέχοντος. οὐδὲ γὰρ οἳοί τε ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι τὸν φιλόσοφόν τε καὶ ῥήτορα περιτρέψαι τέως διαλεγόμενον, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπαγομένοις ῥᾶστα προσεφέρετο, ἐπιλύων ἐσφυσῶς τὰ προτεινόμενα καὶ δεικνὴν ἐγγέλους ἀκατάσχετος εὐρισκόμενος. ἐν οἷς γὰρ ἐδόκει συνέχεσθαι, διολισθαίνων ἐπικρατεστέ- 15 ρως ἀντιφέρετο τῇ τῶν νοημάτων δεινότητι καὶ ῥημάτων εὐλογατικῇ τε καὶ στωμυλλῇ. ἀλλ' ἵνα δεῖξῃ ὁ Θεὸς ὅτι οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει, ἀνθρώπος τις ἐκ τῶν ἡγίων ὀνόματι Σπυρίδων, ἐπίσκοπος Τριμιθούτων, ἀπλούστατος δὲ τὴν φύσιν καὶ ἰδιώτης τὸν λόγον, αἰτεῖται χώραν αὐτῷ δοθῆναι 20 διαλέξεως πρὸς τὸν φιλόσοφον. οἱ δὲ πατέρες τὸ ἀπλοῦν τε καὶ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀνδρὸς εἰδότες ἐκώλυον αὐτόν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεγομένου, πρόσεισι τῷ ἀνδρὶ καὶ φησὶν “ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄκουσον, ὃ φιλόσοφε, τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα. Θεὸς

nos ipsius tanquam instrumenti opera crearet, neque omnino existisset nisi deus nos facere voluisset. interrogatus etiam Arius a quodam, possetne verbum mutari, quomodo diabolus est mutatus, non veritus est affirmare posse id mutari: esse enim mutabilis naturae utpote genitum et creatum.

Ceterum miraculum eo in concilio factum iure praetermitti silentio non potest. novitate decreti imperatoris moti convenerant ad concilium philosophi oratoresque artis disserendi peritissimi. inter eos quidam erat Graecus in omnium admiratione, et ad cuius disputationes magna hominum accederet multitudo. neque enim eum confutare valebant episcopi, cum et facillime quibusvis objectionibus occurreret, et argute dissolveret proposita, instarque anguillae comprehendi nequiret, sed cum maxime videretur constrictus, elaboretur ac validius instaret adversario: tanta in eo erat ingenii vis, verborumque copia et volubilitas linguae. deus tamen tunc ostendit regnum suum non verbis sed potestate nitenti. quidam enim de sanctis, nomine Spyridoni, episcopus Trimituntius, simplicissimo ingenio ac disserendi rudis, petit sibi cum philosopho isto disputandi locum concedi; nihilque meratus patres, qui eius ruditatem et simplicitatem scientes prohibebant, aggressus eum “in nomine” inquit “Iesu Christi, audi philosophae veritatis decreta. unicus est deus, qui

εἷς ἐστίν, ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ὁ καὶ ἄνθρωπον ἐκ γῆς διακλάσας, καὶ τὰ ὁρατὰ πάντα καὶ ἀόρατα τῷ λόγῳ αὐτοῦ καὶ τῷ πνεύματι συστησάμενος. τοῦτον τὸν λόγον ἡμεῖς οὖν Θεοῦ εἰδότες προσκυνοῦμεν, πιστεύοντες διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ' ἰσχυάτων ἐκ τῆς παρθένου τεχθῆναι, καὶ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως ἡλευθερωσθῆναι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· ὃν καὶ ἐλπίζομεν ἐλθόντα πάλιν κρῖναι πάντας ἐν δικαιοσύνῃ. πιστεύεις τούτοις, φιλόσοφε;” ὁ δέ, ὡς ἂν τις μηδέποτε πείραν λόγων ἔχων εἰς ἀντίθεσιν, ἀπηνέωθη, καὶ ὡς κωφός C
10 καὶ ἄλαλος ἀποσιωπήσας τοῦτο μόνον ἐφθόγγετο, ὅτι κἀμοὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν δοκεῖ. καὶ ὁ γέρον φησὶν “οὐκοῦν ἀναστὰς ἀκολουθεῖ μοι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ λήψῃ τὸ σημεῖον τῆς πίστεως ταύτης.” ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστραφεὶς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ “ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες. ἕως ὅτε λόγων ἐπιποιούμην σπουδήν,
15 λόγους λόγοις ἀντιτίθουν καὶ τὰ προτεινόμενα τέχνη τοῦ λέγειν ἀνέτρεπον. ὅτε δὲ ἀντὶ λόγων δύναμις τις ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦδε τοῦ γέροντος, οὐκ ἴσχυσαν οἱ λόγοι τῇ δυνάμει ἀντιτάξασθαι· οὐδὲ γὰρ οἷός τέ ἐστιν ἄνθρωπος ἀντιστῆναι Θεῷ. διὰ τοῦτο εἴ τις ὑμῶν δύναται συνίεναι ὡς κἀγώ, πιστεύσει εἰς τὸν
20 Χριστόν, καὶ ἀκολουθεῖτω σὺν ἐμοὶ τῷ γέροντι τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησεν ὁ Θεός.” τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ γενόμενος ὁ φιλόσοφος Χριστιανὸς ἔχαιρεν ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος.

Παρῆν δὲ τηλικαῦτα καὶ ὁ Θεὸς Παφνούτιος καὶ τερατουργὸς καὶ ὁμολογητῆς, οὗ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν Μαξιμιανὸς ἐξώ-

caelum et terram creavit, et hominem ex terra finxit, et reliqua omnia tam quae visum fugiunt quam quae in oculos incurrunt, verbo spiritusque suo condidit. huius verbum nos scimus filium dei esse, ideoque adoramus, credentes nostrae salutis causa eum postremo tempore ex virgine natum, supplicio morte atque in vitam reditu suo humanum genus liberasse; eundemque speramus rediturum, iniusteque universos iudicaturum. credisne haec, philosophus?” ille vero, veluti si nunquam disputare didicisset, muti instar obtinuit, hoc unum fatus “mibi quoque ita res habere videtur.” tum senex Spyridon “ergo” inquit “surge, et me ad templum sequere, ibi tesseram fidei huius accepturus.” philosophus autem versus ad discipulos suos “audite” ait. “quamdiu res verbis agebatur, dicta opposui, arteque disserendi obiecta refutavi. postquam autem pro verbis vis quaedam ex ore huius senis exivit, nihil adversus vim verba valere: non enim potest homo resistere deo. itaque si quis vestrum ita potest intelligere uti ego, is in Christum credit, mecumque senem hunc sequatur, cuius ore deus est locutus.” hoc modo philosophus Christianam pietatem amplexus se a senis isto victum gavisus est.

Interfuit ei concilio etiam divinus Paphnutius, mirificus homo et confessor, cui Maximianus dextrum eruerat oculum. is, cum vellet con-

ρουξεν. ὅς τῆς συνόδου κανονίσαι θελούσης ὥστε κληρικὸν μὴ συνέρχεσθαι γυναικὶ πρὸς γάμον, ὡς βαρὸν τὸν λόγον ἀνέτρεψε, καὶ μόνοις ἐπισκόποις ἐτύπωσε τοῦτο παραφυλάττεσθαι.

Μετὰ γοῦν πολλὴν τῆς σκέψεως ἀκριβείαν ἔδοξε πᾶσιν ὁμοῦ δεῖν ὀρίσασθαι τὸ ὁμοούσιον ἐπὶ τῆς θεοδοξοῦ πίστεως, τουτέστι τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως τῷ πατρὶ καὶ τὸν υἱὸν ὁμολογεῖν.
 P 288 ἦν δὴ καὶ κατὰ κράτος καὶ συμφώνως ἐβεβαίωσαν, παρ᾽ Ἀρείου τοῦ ἄσεβοῦς καὶ ἐτέρων ἕξ ὁμοφρόνων αὐτῷ, οὓς ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων τιῆ πατέρων ὁ βασιλεὺς ἐξώρισε.

Μετὰ δὲ ταῦτα φιλαπεχθήμενος ἄνδρες κατὰ τινων ἐπι-10 σκόπων ἐγγράφους ἐπέδωκαν τῷ βασιλεῖ κατηγορίας. ὁ δὲ ταύτας δεξάμενος καὶ δεσμήσας καὶ τῷ δακτυλίῳ σημηνάμενος ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. εἶτα πρὸς εἰρήνην αὐτοὺς καὶ ὁμόνοιαν συμβιβάσας ταύτας ἐνώπιον πάντων κατέκασεν, ὄρκω πληροφορήσας αὐτοὺς μηδὲν ἀναγνῶναι τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων. οὐδὲ 15 γὰρ ἔφη χρῆναι τὰ πλημμελήματα τῶν ἱερέων δῆλα γενέσθαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκανδάλου πρόφασιν ἐντεῦθεν λαμβάνοντες ἀδεῶς
 B ἁμαρτάνωσιν. ἐγὼ δὲ εἰ αὐτόπτης ἐγενόμην ἐπισκόπου γάμον ἀλλότριον διορτύτοντος, συνεκάλυψα ἂν τῇ πορφυρίδι μου ταύτη τὸ παρανόμως γινόμενον, ὡς ἂν μὴ βλάψαιε τοὺς θειωμένους τῶν 20 δρωμένων ἢ ὄψις. οὕτω τοίνυν τοὺς μὲν εὖ λέγοντας ἀνακηρύττων, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας παρακλητικῶς εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, τοὺς πάντας ὁμογνώμονας καὶ ὁμοδόξους τοῖς ἀμφισβητούμενοις ἕπαισι κατέστησε. καὶ οὕτω παραινέσας πάντας, καὶ πολλῆς

cilium discernere ut clerici nuptiis abstinerent, eam sententiam ut duram refutavit, auctorque fuit ut caelibatus solis iniungeretur episcopis.

Re accuratissime examinata ea fuit omnium sententia, veram fidem statuere filium consubstantialem, hoc est eiusdem cum patre essentiae atque naturae. eam sententiam firmiter omnes atque uno ore approbaverunt, excepto impio Ario et sex aliis cum eo sentientibus. quos a divinis 318 patribus proscriptos imperator exsulare iussit.

Secundum haec, cum inimicitarum serendarum studiosi homines scriptas contra episcopos quosdam accusationes imperatori tradidissent, is eas acceptas colligavit suoque annulo obsignatas asservari iussit. postea discordiis pacificatione sua sublatis, eas accusationes in conspectu omnium cremavit, iuramento fidem faciens nihil se in iis scriptum legisse. non enim, dicebat, debent sacerdotum delicta multitudinij exponi, ne homines inde offensae sumpta occasione sine metu peccent. ego si meis oculis viderem ab episcopo adulterium committi, vel purpura mea vellem flagitium obtegere, ne eius conspectus alios laederet. ita tum imperator eos qui recte sentirent victores praedicans, veritati repugnantes placide ad consentiendum adhortans effecit uti universi de rebus controversis idem sentirent. atque ita collaudatos omnes honori-

τιμῆς τε καὶ δωρεῆς ἀξιώσας, ἕκαστον παρηγγύησε καταλαβεῖν τὴν ἰδίαν ποιμνὴν. ἐτύπωσε δὲ καὶ τὸ ἅγιον πύσχα ἐορτάζειν ἡμᾶς κατὰ τὴν νῦν κρατοῦσαν συνήθειαν· τινες γὰρ τῶν πρῶην κατὰ C τὴν ἰδ' τῆς σελήνης ἐώρταζον.

- 5 Μετὰ δὲ τινα χρόνον ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίας παρακληθεὶς ἀνῆκε τὸν Ἄρειον ἀπὸ τῆς ἔξορίας ὡς δῆθεν μετανοήσαντα. οὗ παραγενομένου, καὶ ἔρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰ στοιχεῖ τοῖς ὄροις καὶ τῇ ἐκδέσει τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, παρευθὺ κατέθετο πιστεύειν οὕτως. ὁ δὲ θανατώσας ὄρον ἐπή-
- 10 νεγκε μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ· καὶ τοῦτο ποιήσας ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰρηκῶς αὐτῷ “εἰ μὲν ὀρθή σου ἐστὶν ἡ πίστις, καλῶς ὤμοσας· εἰ δὲ ἄσεβῆς καὶ διστραμμένη, κρίναι κύριος ὁ θεὸς τὰ κατὰ σε θῦττον.” ταύτῃ τοι καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς κοινωνίαν αὐτὸν δέξασθαι παρεκελεύετο ὡς ἕτε μετανοήσαντα. D
- 15 τοῦ δὲ μὴ καταδεχομένου, γινώσκοντος ἀκριβῶς τὴν Ἄρειον δυστροπίαν, ἔξορίζει τοῦ θρόνου τὸν ἅγιον, πιστεύσας καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένους ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν λοιδορίας. καὶ οὗ θαῦμα· πολλῶν γὰρ καὶ θεῶν ἄνδρες κατὰ τινῶν εὐσεβῶν διαβολὴν ἀκρίτως παραδειξάμενοι παρετρώπησαν τῆς ἀληθείας καὶ τοὺς
- 20 εὐσεβεῖς παρέβλαψάν τε καὶ παρελύπησαν, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ θεσπέσιος Δαβὶδ ἐξυπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκέτου Σιβᾶ, κατὰ τοῦ δεσπότητος Μεμφιβοσθῆ ψευδηγοροῦντος ὡς ὅτι τὰ τοῦ τυράννου Ἀβσαλωμ φρονεῖ, τοῦτον παρέβλαψε καὶ τῶν ἰδίων ὑποστειρήσας τῷ οἰκέτῃ προσεκλήρωσεν. ὅθεν χρῆ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας P 239

bus ac donis prosecutus ad suum singulos gregem redire iussit. constituit etiam ut sacrum pascha eo, quo nunc receptum est, modo celebraretur: ante enim quidam 14 luna id agebant.

Aliquanto post tempore, suasu Constantiae filiae suae, Arium ab exilio domum redire passus est, respicuisse eum putans. Arius reversus ab imperatore est interrogatus ane decreto et expositioni concilii Nicaeni staret. statimque hoc ille affirmavit. quod admiratus imperator iuramento adactum, non dissentire ab eo concilio, dimisit, ita fatus “siquidem recta est fides tua, bene iurasti: sin impia et perversa, celeriter in te deus statuatur.” proinde Constantinus a magno etiam Athanasio postulavit ut eum veluti qui respicisset reciperet; et cum id recusaret quippe Arii perversitatem perspiciebat, fidem adhibens Arianorum calumniis, quibus Athanasium impetebant, episcopatu eiecit. neque id mirum fuit. saepe enim etiam divini homines, calumnias piis intentatas re non exploratas admittentes, a vero aberraverunt piosque iniuriis ac damnis affecerunt. quomodo etiam divinus homo Davidus a servo Siba deceptus, qui falso Memphibosthum dominum suum deferebat quasi is Absalomis partibus se addidisset, facultates domino iniuste eripuit servoque mancipavit. quare oportet magna cum attentione animi atque de-

τε καὶ σκέψεως ἐρευνᾶν τὰς κατηγορίας, καὶ μὴ ὡς ἔτυχε πιστεύειν τοῖς κατηγοροῦσι, κἄν ἄγαν ὦσιν ἀξιόπιστοι. διὸ δὴ καὶ Νικόδημος πρὸς τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καταφορικῶς τε καὶ ἐν-
 τρεπτικῶς ἔφη "μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρῶτον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ 5
 τῶν ἔξω σοφοὶ τοῦτο προδήλως ὑπεμφαίνοντες οὕτω φασίν· εἰ μὲν ἀμφισβήτησις κρίνει, ἀναρτᾶσθω, εἰ δὲ κρίσις, τοὺς ἐλέγχους βασιανίζετω, εἰ δὲ βάσανος, τὸ δέον ὀριζέτω· ὁ δὲ ὄρος γεγρα-
 B φθω, τὰ δὲ γεγραμμένα κυρούσθω, τὰ δὲ κυρωθέντα βεβαιού-
 σθω τοῖς ἔργοις, καὶ πᾶσα ἀψιμαχία οὐχέσθω, καὶ πάλιν φιλία 10
 χορευέτω. καὶ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ θεὸς λόγος οὕτως φησίν. ἔστω δὲ ὁ κριτὴς ἀπροσωπώληπτος, μήτε πλούσιον ἐν-
 τρεπόμενος ἢ κολακεύων παρὰ τὸ προσῆκον, μήτε πένητος φει-
 δόμενος. 'οὐ λήψῃ' γάρ φησι 'πρόσωπον δυνάστου, καὶ πένητα οὐκ ἐλεήσει ἐν κρίσει.' ὅτι τοῦ θεοῦ ἡ κρίσις δικαίως τὸ δί- 15
 καιον διώξεται, καὶ οὐκ ἀρέσῃ τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον. ὅθεν οὐ δεῖ πιστεύειν ὡς ἔτυχε τοῖς κατηγοροῦσιν ἀκρίτως καὶ ἀβασανί-
 στως. ἐγγωρεῖ γὰρ τινὰς καὶ διὰ ζῆλον ἢ φθόνον κατὰ τινος ἀδελφοῦ ἐνστήσασθαι ψευδογραφίαν, ὡς οἱ δύο πρεσβύτεροι κατὰ
 C Σωσάννης καὶ ἡ Αἴγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. οὐ οὖν ὡς θεοῦ ἄ- 20
 θρωπος τὰ τοιαῦτα μὴ προχείρως παραδέχου, καὶ μὴ ἀνέλθῃς τὸν ἀθῶνον, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον, οὐδὲ λήψῃ δῶρα ψυχὴν πατάξαι· τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῦσιν ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ λυμαί-

liberatione crimina explorare, neque temere accusatoribus credere, ut-
 cunque ii fide digni habeantur. in quam sententiam Nicodemus quoque
 iniustus Iudaeos graviter obiurgat, inquires (Ioan. 7) "numnam leges
 vestrae aliquem indicta causa et non explorata re damnant?" nimirum
 et profani philosophi idem perspicue docent, ita praecipientes: si cau-
 sam controversia disceptat, suspendatur. si iudicium, probationes ex-
 plorentur. si quaestiones, id quod aequum est praescribatur, terminus
 definiatur, scripta rata sint; quae scita sunt, ea facto impleantur. ita
 omnis tollatur contentio, rursusque amicitia obtineat. tum in apostolicis
 constitutionibus divinum verbum sic mandat. iudex esto vacuus perso-
 narum reputationis, qui neque divitem revereat aut aduletur aequo
 amplius, neque pauperi parcat. scriptum est enim: non respicies ad
 potentis dignitatem, neque miseraberis pauperem in iudicio: dei enim
 iudicium iuste iustitiam persequetur; neque iusto quicquam iniustam
 probabitur. non ergo leviter credendum est quibusvis criminationibus
 re non explorata. fieri enim potest ut odio aut invidia aliquis impulsus
 fratrem falso criminetur, sicut Susannam duo senes et Iosephum Aegy-
 ptia mulier. tu ergo, homo dei, huiusmodi ne prompte admiseris, ne
 insontem occidas et interficias iustum, neque donis te ad necandum
 corrumpi sinas: nam munera excaecant oculos iustorum, et iusti sermo-

νονται ῥήματα δίκαια. εἰ οὖν ἀπροσωπολήπτως κρίνετε, ἐπιγνώ-
 σεσθε τὸν κυττηγοροῦντα κατὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευ-
 δῆ· καὶ ἀποδείξαντες αὐτὸν συκοφάντην, ποιήσατε αὐτῷ καθ' ὃν
 τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι τῷ πλησίον, καὶ ἔξαρεῖτε τὸν πονη-
 5 ρὸν ἐκ μέσου ὑμῶν. ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν,
 προκαταλαβὼν τὰ ὠτα τοῦ κριτοῦ. γέγραπται γάρ ὁ ἐκχέων Ἰ
 αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκχυθήσεται τὸ αἷμα
 αὐτοῦ. ἀλλὰ μηδὲ εἰς παραδεχέσθω μαρτυρῶν κατὰ τινας, κἄν
 λῖαν ἢ ἀξιόπιστος. ἐπὶ στόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν
 10 ῥῆμα βεβαιωθήσεται, εἶπεν ὁ κύριος. εἰ τοίνυν τὸ μὲν εὐρεῖν τὸ
 δίκαιον ἔργον, τὸ δὲ μὴ διαφθεῖρειν ἐργωδέστερον, ἐπειδὴν εὐρεθῆι,
 οὐ δεῖ ἐπιρρίπτειν ἐαυτὸν τινα τῷ κρίνειν. τότε γοῦν δρθῶς ὄρος
 τῆς δικαιοσύνης σώζεται, ὅταν τῇ μὲν αἰτία ἢ κρίσις, τῇ δὲ κρίσει
 ὁ ἔλεγχος, τῷ δὲ ἐλέγχῳ ἢ ψῆφος ἢ πρὸς ποιότητα τοῦ ἁμαρτή-
 15 ματος τὴν τιμωρίαν ὀρῖζουσα.

Ἰστέον τοίνυν ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ περὶ τῆς ἁγίας καὶ P 290
 ὁμοουσίου καὶ ἑωποιοῦ τριάδος μυστικῶς ἢ διδασκαλῖα ἐγκατέ-
 σπαρται, ὡς καὶ Φίλων καίτοι γε Ἰουδαῖον ἄνδρα ὑπάρχοντα
 καὶ ζηλωτὴν, δι' ὧν καταλείπει συγγραμμμάτων, ἀπομάχεσθαι
 20 τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ. βασανίζων γὰρ τὸ εἰρημένον "ἐν εἰκόνι θεοῦ
 ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον," ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐξε-
 βιάσθη καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεολογήσαι. τί γὰρ εἰ καὶ δεύτε-
 ρον τὸν συναΐδιον λόγον τῷ πατρὶ καὶ ἀριθμοῦ καὶ χρόνων ἀνώτε-

nibus officiant. si ergo nullam cuiusquam personae rationem habentes
 iudicia obitis, deprehenditis eum qui falso crimine proximum suum op-
 pugnavit; eumque calumniae convictum eo malo afficietis, quod ille al-
 teri molitus fuit; malitiosumque tolletis e medio, qui quantum in ipso
 fuit, auribus iudicis occupatis fratrem necavit. scriptum est enim: qui
 sanguinem fuderit, eum proprio sanguine luat. neque omnino unius ho-
 minum testimonium contra alium, utcunque fide digni, pro certo haben-
 dum est. duorum enim, inquit dominus, aut trium testium ore quaevis
 res confirmanda est. quodsi ergo difficile est id quod iustum sit inven-
 ire, adhuc difficillius inventum tueri, nemo iudicium praecipitare debet.
 tunc autem recte fines iustitiae servantur, cum causae iudicium, iudicio
 probationes, probationibus sententia, flagitii qualitati respondentem poe-
 nam infligens succedit.

Sciendum porro est etiam in veteri testamento de sacra consub-
 stantiali et vivifica trinitate doctrinam arcane dispersam esse, idque ad-
 eo ut Philo etiam, tametsi Iudaeus et Iudaicae religionis studiosissimus,
 in suis tamen commentariis quos posteritati reliquit suam ipsius reli-
 gionem oppugnet. expendens enim illud dictum "ad imaginem dei ho-
 minem condidit," vi veritatis eo est compulsus ut non potuerit non et-
 iam verbum dei asserere. quid enim refert, quod in eo veritatem non
 est assecutus, dum verbum patre numero et tempore posterius scribit?

ρον ὄντα καλεῖ, τῆς ἀληθείας μὴ ἐφικνούμενος; ὁμῶς ἔννοιαν ἔσχε καὶ ἑτέρου προσώπου. οὐκ ἔνταῦθα δὴ μόνον ἔπαθε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ θεὸς καὶ τὸ κύριος ἐρμηνεύσαι πειρώμενος τῆς βασι-
B λικιωτάτης τριάδος ἔννοιαν ἔσχε. φάσκων γὰρ ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατέδραμε τῆς μονάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ μν-5
 στήριον τῆς ἁγίας τριάδος τὸ τῶν μὲν πάντη διαιρετῶν ἐνικώτε-
 ρον, τῶν δὲ ὄντως μοναδικῶν ἀφθονώτερον. καὶ οὕτω κατὰ
 κράτος εἶλεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὡς ἀναγκασθῆναι διαρρηθῆναι τοῦτο
 φάναι καὶ ἐν γράμμασι καταλεῖψαι. δύο μὲν γὰρ εἶπε τὰς τοῦ
 ὄντος δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν ποιητικὴ καὶ ἐδεργερτικὴ φύσει καλεῖται 10
 θεός, ἡ δὲ βασιλικὴ καὶ τιμωρητικὴ κύριος. οὐ πόρρω βαίνων
 τοῦ φήσαντος, Χριστὸς θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία, δύναμις
 οὐκ ἀνυπόστατος ἀλλ' ἐνυπόστατος, καὶ παντοδύναμος, καὶ ὑπο-
C στάσεως δημιουργός, καὶ ἰσοσθενής ἐκείνου οὗ δύναμις ἐστὶ. καὶ
 πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περὶ θεοῦ θεάματος, οὗ εἶδε Μωϋσῆς ἐν 15
 τῇ βάρῃ, ἐκφράζων ἔφη· θεάμα ἐκπληκτικώτατον. εἶτα ὁρᾷ
 μετ' ὀλίγον κατὰ μέσον τῆς φλογὸς μορφὴν τινα περικαλλεστάτην,
 ἐμπερῆ οὐδενὶ τῶν ὁρατῶν, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς ἀγγοει-
 δέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστρέπτουσαν· ἦν ἐάν τις ὑπετόπησεν εἰ-
 κόνα τοῦ ὄντος εἶναι, καλῶς ὑπέληφεν. εἰ δέ τις περὶ τῆς εἰκό- 20
 νος ἀκριβῶς μαθεῖν βούλεται, ἀκουέτω Παύλου λέγοντος περὶ
 τοῦ υἱοῦ "ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου." οὐκοῦν κακῆ-

saltem in alterius personae notitiam pervenit. neque illud ipsum tantummodo movit, sed et vocabula deus ac dominus interpretari conatus regiissimam trinitatem agnovit. cum enim dixisset unum esse deum, non ad unitatis numerum sed ad sancti ternionis confugit mysterium; qui ad unitatis naturam propius accedit quam ea quae omnino dividi possunt, et uberior tamen est quam quae prorsus sunt solitaria. tanta autem vi animus eius ista sententia occupavit, ut eam palam profiteri ac scriptam quoque relinquere coactus fuerit. duas enim ait esse eius quod est facultates, quarum altera effectrix et benefica natura deus appelletur, altera regia et ultrix dominus. quod eius dictum non procal abest ab eo quod in Scriptura Christus dei potentia et sapientia dei dicitur, potentia scilicet seu facultas non carens substantia sed substantialis, omnipotens, ac substantiarum effectrix, eiusdemque cum eo potentiae cuius est facultas. rursus idem Philo spectaculum explicans quod in rubo Moses vidit, ita loquitur. spectaculum vidit quam maxime terribile. cernit paulo post in medio flammae quandam pulcherrimam formam, nullius visibilis rei similem, simulacrum divinae speciei admodum conforme, lucem nimirum quae ipsa flamma splendidius effulgebat; quam si quis imaginem eius qui est arbitretur, is recte indicaverit. qua de imagine si quis exacte vult cognoscere, is audiat Paulum sic de filio loquentem (Col. 1) "qui est invisibilis dei imago." neque

ρος θεολογίας ὀρθοδόξου ἄπτεται. μὴ γὰρ τὴν ἀκριβείαν ζήτει παρὰ τοῦ δυνηθέντος ὅλως διὰ σύνεσιν εἰλικρινῆ κατοπτεῦσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τῇ ἰδίᾳ φρησκείᾳ ἀπομάχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐννόει, D ὅτι εἰς ἓν πρόσωπον οὐ συνέκλεισε τὴν θεολογίαν, ὡς οἱ ἀπαίδευ- 5 τοι καὶ κακόσχολοι τῶν Ἰουδαίων καθηγηταὶ προλήψει τινὲ κατεχόμενοι δογματίζουσιν. οὐκ ἐκ τούτων δὲ μόνων πληκτικωτάτων ὄντων εἰς ταύτην προήχθη, ὡς γε ἡγοῦμαι, τὴν ἐννοίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ "ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν;" καὶ ἐκ τοῦ "ἔβρεξε κύριος πῦρ παρὰ κυρίου," καὶ ἐκ 10 τοῦ "εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου," καὶ ἐκ τοῦ "ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός, καὶ σὺ εἶ ὁ θεός." τοὺς γὰρ λέγον- P 291 τας ὅτι μυριάκις ἐστὶν ἅγιος ὁ θεός, καὶ τὸ "ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος" παρερμηνεῦσαι τολμῶντας, λαμπρῶς ἐλέγχει τὸ "ἔξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω, μὴ ἀποστρέ- 15 ψης τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ." εἰ μὴ γὰρ τὴν ἁγίαν ἀνεκήρυττε μυστικῶς τριάδα ὁ φράσας, περιτολογίας δίκαιος ἂν εἶη ἀπαιτηθῆναι δίκτην. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ (χοῖναι γὰρ οἶμαι ἐπὶ σαφέστερον ὀρμησαί φητόν) ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ "Θῦσον τῷ θεῷ θυσίας αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου, καὶ ἐπι- 20 κάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με." εἰ μὴ γὰρ ἡ τριάς ἐνταῦθα σαφῶς ἐκηρύττετο, ἔδει ρηθῆ- B ναι "Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου, καὶ ἐπικάλουσα αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ

vero Philo veracis theologiae decreta assecutus est; neque est cur ab eo tantam perfectionem requiras, ut putes eum sincera intelligentia perspicere veritatem potuisse et suam religionem abiicere. sed hoc considera, quod disputationem de deo non ad unicam adstrinxit personam, sicut indocti ac male feriatu Iudaeorum magistri faciunt, a maioribus per manus traditam opinionem sectantes. neque haec ego tantum, quamquam plurimum habeant momenti, censeo Philoni causam ita sentiendi praebuisse, sed etiam haec (Gen. 1) "faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram," item (Gen. 18) "pluit dominus ignem a domino" et (Psal. 109) "dixit dominus domino meo, sede a dextris meis" et "quoniam in te deus est, et tu es deus." eos enim qui dicunt deum infinitis modis esse sanctum, audentque in alium quam de trinitate sensum interpretari illud (Esa. 6) "sanctus, sanctus, sanctus dominus," eos haec dicta aperte refellunt (Psal. 26) "quaesivi faciem tuam, faciem tuam, domine, requiram: ne avertas faciem tuam a me." nisi enim auctor his verbis mystice sanctam trinitatem indicasset, merito supervacaneorum verborum inculcationis damnari posset. neque in hoc tantum (arbitror enim apertius ad huc dictum aliquod proferendum) sed et in hoc (Psal. 49) "sacrificium laudis domino exhibe, ac vota tua altissimo persolve. invoca me tempore aerumnarum tuarum, et eruam te,

ἔξελεῖται σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν.” καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἐρρήθη, εἶρηται δὲ ὡς εἴρηται. σαφῶς γὰρ διὰ τούτων καὶ δι’ ἄλλων πολλῶν ἢ παλαιὰ διαθήκη κηρύττει ὅτι οὐχ ἑνὸς προσώπου σημαίνει δεσποτείαν, ἀλλὰ τριῶν μὲν ὑποστάσεων μιᾶς δὲ οὐσίας, ἵνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύσῃ τὴν ὡς ἐφ’ ἑνὸς προσώπου οὐχ ἕγιῃ 5 ἔννοιαν. οἷς καὶ Σαβέλλιος ἠκολούθησεν. Ἰσως δὲ ἐκ τῆς ἄγαν τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἰσότητος εἰς τὸ μίαν ὑπόστασιν δογμα-
C τίσαι νευρωθεῖς, τὴν πολυθεῖαν Ἑλλήνων ἔξωστράκισεν, ὧν ἄρειος καὶ Εὐνόμιος ἐάλωσαν εἶναι φοιτηταί, τὴν τῶν ὑποστάσεων διαφορὰν εἰς τὴν οὐσίαν παραλόγως ἐλκύσαντες. εἰ δὲ τις 10 φαίη, μὴ σαφῶς καὶ διαρρήδη ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κεκήρυκται; φαίη ὅτι μάλιστα τοῖς συνετῶς ἀκούουσι λαμπρὰ ἔστιν αὕτη καὶ ἀπόδειξις καὶ διδασκαλία, ὡς καὶ τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι. εἰ δὲ καὶ συνεισκιασμένως ἐρρήθη, ἐκεῖνο λογίζεσθαι χρή, ὅτι Ἰουδαίοις τοῖς εἰς πολυθεῖαν ῥέπουσι νομοθετοῦντες οὐκ ἔδοκίμασαν 15 διαφορὰν προσώπων εἰσαγαγεῖν, ἵνα μὴ διάφορον φύσιν ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν εἶναι δογματίσαντες εἰς εἰδωλολυτρίαν ἐλκυσθῶσιν,
D ἀλλὰ τῆς μοναρχίας ἐξ ἀρχῆς μαθόντες μᾶθημα κατὰ μικρὸν τὸ τῶν ὑποστάσεων ἀναδιδαχθῶσι δόγμα, τὸ πάλιν εἰς ἐνότητα φύσεως ἀνατρέχον, ὡς εἶναι τὰ μὲν ἐνικῶς λεγόμενα τῆς ταυτότητος 20 τῆς φύσεως παραστατικά, τὰ δὲ ὑπερβαίοντα τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν

ac praedicabis me.” nam si hic trinitas non aperte praedicaretur, ita fuerat dicendum: sacrificium laudis domino exhibe, ac vota tua altissimo persolve; et invoca eum cum premeris, et eruet te, ac praedicabis eum. sed non hoc modo, verum ita ut rectali vates locutus est. perspicuae enim his et aliis multis locis vetus testamentum exprimit se imperiam non uni personae attribuere, sed tribus substantiis, quarum unica sit natura et eadem essentia; ut Iudaeorum de unica persona non sanam sententiam traduceret. atque Iudaeos quidem Sabellius videtur secutus, nisi forte dum multitudinem deorum Graecanicam exagitat, nimium aequalitati filii ac patris intentus ad opinionem de unica persona prolapsus fuit. Graecorum sectatores deprehensum est fuisse Arium et Eunomium, qui ex discrimine personarum diversas essentias absurde intulerunt. quodsi quis roget cur non ab initio statim haec manifeste fuerint indicata, responderim, iis qui scienter audirent, demonstrationem istam atque doctrinam fuisse apprime perspicuam, ut etiam sapienti visum fuit Philoni. quod autem ista obscurius promulgata sunt, cogitandum est vatibus, cum Iudaeis ad multitudinem deorum statuendam praedictas leges praescriberent, non consultum visum fuisse differentiam personarum commemorare, ne ii diversas etiam naturas personarum opinantes ad falsam religionem desciscerent, sed potius ab initio statim edocti unum esse mundi dominum, paulatim deinde de personis doctrina instruerentur, quae ipsa ad unitatem naturae redit. ita quae unitatis numero de deo dicuntur, unitatem naturae confirmant: quae eum nume-

τῆς τῶν ὑποστάσεων ιδιότητος τῆς εἰς μίαν οὐσίαν συναγομένης. τὸ μὲν γὰρ διαφόρους φύσεις ὑποτίθεσθαι Ἑλληνικόν, τὸ δὲ ἐν πρόσωπον ἦγον μίαν ὑπόστασιν Ἰουδαϊκόν· τὸ δὲ πλατύνοντας εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα τὰς ὑποστάσεις εἰς μίαν οὐσίαν συνάγειν, ἄρθωτάτον ἔστι καὶ ἀληθινόν τὸ δόγμα. κερά- P 292
 λαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἔστι φυσικὰς ἀποδείξεις κατὰ πάντα παραστῆσαι τῶν ὑπὲρ φύσιν πραγμάτων. εἰ γὰρ καὶ σὰρξ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐγένετο, ἀλλ' οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ἐν-
 ανθρωπήσας, μᾶλλον δὲ θεὸς ἐξ ἑκατέρων τῶν φύσεων εἰς ὑπάρ-
 10 χει υἱὸς θεοῦ θεὸς ὑπερούσιος, εἰ καὶ διαρρήγνυνται οἱ τὸ μείζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ συγκρίνοντες, ἑτεροούσιον τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς καὶ ἀνόμοιον δογματίζοντες. οὐ γὰρ ἴσασι, ὡς ἔοικεν, ὅτι μείζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ὁμοουσίων ζητεῖται καὶ κρίνεται, ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπου μελλῶν καὶ βοῦς βοῦς καὶ ἴπ- B
 15 πος ἴππου, καὶ ἀπαξῆπλῶς ὁ κανὼν τῆς συγκρίσεως τοῖς ὁμογενέ-
 σιν ἀρμόζει. ὁ τοίνυν τὰ τοῦ θεοῦ τολμηρῶς περιεργαζόμενος, καὶ μελλῶνα λέγων τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα, τὴν σύγκρισιν ὡς ὁμοού-
 σιον προσέεται, κἂν μὴ βούληται· ἑτεροούσια γὰρ ἀλλήλοις συγκρίνεσθαι οὐ δύναται, οὔτε λέγεται μελλῶν ἄνθρωπος βοῦς ἢ με-
 20 ζῶν ἄνθρωπος καμήλου ἢ μελλῶν ἄνθρωπος ἰχθύος. τὰ μέντοι γε τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τῆς τῶν ὑποστάσεων διαφορᾶς εἰσὶ παραστατικά, τὰ δὲ ἐνικῶς ἐξηγητι-

17 ὁμοουσίων?

rum excedunt, proprietates personarum in una essentia comprehensarum indicant. diversas enim in deitate naturas statuere Graecum est, unicum personam Iudaicum: ceterum sanctam et unam essentia trinitatem diducere in tres personas, hasque in unam naturam recolligere, rectissimum est et vera sententia. his in summa addo, rerum naturam excedentium demonstrationes naturales non posse ubique dari. nam tametsi verbum dei vera caro factum est, non tamen nudus homo fuit Christus in carne degens, sed potius deus ex utraque natura unus existit filius dei deus, natura rerum creaturarum superior, vel si rumpantur qui patrem cum filio ratione maioris et minoris comparantes diversae substantiae a patre filium eique dissimilem statuunt. quos apparet non animadvertisse, quod maius et minus tantum in his quaeruntur et indicantur quae eiusdem sunt naturae, ut homo homine maior itemque bove bos et equus equo dicitur; omninoque regula ea comparandi in iis locum habet quae sunt eiusdem generis. qui ergo audaci curiositate deum patrem filio maiorem dicit, is invitus etiam eandem naturam utriusque admittit. quae enim natura differunt, ea comparari non possunt; neque homo bove camelo aut pisce maior dicitur. sane quae in sacris literis de deo supra singularem numerum dicuntur, ea ad personarum discrimina monstranda faciunt: singulari numero effata unitatem naturae docent. atque illa

γμένα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως. τὰ μὲν γὰρ εἰρηται, ἵνα Σα-
 βέλλιος καὶ Ἰουδαῖοι ἐπιστομισθῶσι, τὰ δέ, ἵνα Ἄρειος καὶ Εὐ-
 C νόμιος καὶ Ἕλληνες στηλιτευθῶσιν. οἱ γὰρ πλατύνοντες μὲν εἰς
 τὴν ἅγιαν τριάδα τὸν τῶν ἰδιοτήτων ἀριθμὸν, συστέλλοντες δὲ εἰς
 μίαν οὐσίαν, ὀρθότατα δογματίζουσι καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων χρη- 5
 σμῶν ἐπονται διδασκαλαῖς, μήτε εἰς πολυθεΐαν διὰ τὴν τῆς φύ-
 σεως διαφορὰν ἐκπίπτοντες, μήτε εἰς ἰουδαϊσμὸν διὰ τὴν τοῦ ἐνὸς
 προσώπου σύστασιν ὀλισθαίνοντες. πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριῶσι κτί-
 σματι προσκυνοῦντες καὶ ταῖς ἑαυτῶν μαχόμενοι ψήφοις; ἀπαγο-
 ρεύοντες γὰρ τὸ μὴ τῇ κτίσει προσκυνεῖν ὡς Ἑλληνικόν, αὐτοὶ 10
 τοῦτο δρῶντες ἑαυτοὺς λανθάνουσι. χρῆ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι,
 ὡς οὐ τὰ αὐτὰ ὀνόματι πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μὴνύει πράγματα,
 αὐτε ἢ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφαίνει. ἐπὶ
 D μὲν γὰρ τοῦ νιοῦ κυρίως λέγεται ἡ γέννησις, ἐπὶ δὲ τῶν κτισμά-
 των καταχρηστικῶς, ἐπ' ἐκείνου μὲν τῆς ἀληθείας ἕνεκεν καὶ τῆς 15
 ὁμοουσιότητος, ἐπὶ δὲ τούτων τιμῆς χάριν καὶ νιοθεσίας. βου-
 ληθεῖς γὰρ ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας. μὴ τοίνυν ἡ ὁμωνυ-
 μία τὴν ὁμοτιμίαν ἐνταῦθα τικτέτω, μηδὲ τὰ καταχρηστικῶς
 εἰρημένα κυρίως λεχθῆναι νομιζέσθω, ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν
 ὀργὴν καὶ τᾶλλα πάντα τὰ τῇ θεῷ μὴ πρόποντα φύσει, κατα- 20
 χρηστικῶς λελεγμένα, οὐκ ἂν τις εὐφρονῶν κυρίως πεφράσθαι
 P 293 φαίη. δῆλον γὰρ ἔστιν ὅτι ἐκάστῳ χωρίῳ καὶ ἐκάστῃ λέξει ἡ

15 ἐπ' P

22 φαίνει P

quidem, ut Sabellio et Iudaeis ora obturari possent, dicta sunt, haec,
 ut Arius Eunomius et Graeci notarentur. qui vero sanctam trinitatem
 in personarum ternarium extendunt, ita ut has in unam compingant na-
 turam, ii rectissime sentiunt, caelestiumque auctoritatem oraculorum se-
 quuntur, ac neque ad multitudinem deorum statuendam diversitate natu-
 rarum conficta adiguntur, neque unius personas eadem in Iudaismam
 prolabantur. quomodo autem non erubescunt haeretici, creaturam ado-
 rantes sibi que ipsis refragantes? cum enim vetent creaturam adorare,
 Graecanicum quippe, ipsi imprudentes idem committunt. id quoque
 sciendum est, non semper iisdem vocabulis easdem res significari, neque
 statim eodem modo notari ea quae communi vocabulo indicantur. nam
 proprie dicitur filium esse genitum: de creatura idem improprie dixeris,
 filio enim tribuitur hoc veritatis causa, et quia eiusdem est cum patre
 naturae, creaturis autem honoris et adoptionis gratia. sua enim volun-
 tate motus genuit nos, verbo veritatis. non igitur nominis communitas
 hic eandem dignitatem utrimque adferre, aut quod improprie dicitur,
 proprie usurpatum putetur, quando ex candescentiam et iram et
 alia divinae naturae nequasquam convenientia nemo sanus deo proprie
 adscribi censebit, cum abusu vocabulorum ei adscribantur. constat enim

προσήκουσα και ἀρμόζουσα διασάφῃσι προσαγομένη τὴν ἀλήθειαν ἰδῆναι.

Ἐπάτωσαν δέ γε καὶ οἱ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντες καὶ τῆς θείας οὐσίας αὐτὸ χωρίζοντες, πῶς ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ 5 ἡμῶν ἐνανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας τριάδος τὸ πανάγιον πνεῦμα, καὶ ἐν τῇ ἐπικλήσει τοῦ θεοῦ βαπτίσματος σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ ὡς ἐλευθεροῦν τῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἀνθρώπους ἀριθμούμενον. καὶ ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σῶμα ἰδικὸν τῆς τοῦ υἱοῦ σαρκώσεως ἀποφαῖνον, πῶς ἔν εἴῃ 10 ποιητὸν ἢ κτιστὸν ἢ τῆς δουλικῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ βουσιλίδος οὐσίας συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον τὸ ἅγιον πνεῦμα; εἰ γὰρ δοῦλον, μὴ συνυφθμισθῶ τῷ κτίστῃ ἤνωται γὰρ καὶ συνηριθμῆται, ἐπειδὴ τῷ ἀκριβεῖ τῶν τοιούτων δογματιστῇ Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει, βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς 15 τὰ περὶ τῆς οἰκείας οὐσίας διδάσκοντι, εἰ καὶ τοῖς πνευματομάχοις δοκεῖ, σοφωτέρους εἶναι καὶ τὰ σθράνια πλέον εἰδέναι θεοῦ κομπάζοντας ἢ μᾶλλον τολμηρῶς τε καὶ δυσσεβῶς ῥητορεύοντας. εἰ σὺν ὁ θεὸς Δαυιὴλ ἕγγελον θεασάμενος καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφθέντος πρηνῆς ἔπεσεν, ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸ 20 παράδοξον τῆς θείας, ποῖαν ἔξουσιν ἀπολογίαν οἱ πατρὶ καὶ υἱῷ C καὶ ἁγίῳ πνεύματι μεσιτεύειν τολμῶντες καὶ τὴν ἄρρητον φύσιν λόγοις ζυγοστατεῖν ἐπιχειροῦντες καὶ φυσιολογοῦντες; τὴν τοίνυν

cuius loco et vocabulo convenientem et quadrantem interpretationem adhibitam veritatem parturire.

Iam qui de sancto spiritu impie loquuntur eumque divina natura exterminant, respondeant quomodo servator noster deus in humano corpore obversans sanctum illum spiritum voluerit complementum esse trinitatis, idque in baptismo una cum patre et filio, ut qui homines a peccatis liberent, numerari atque invocari. et in mystica coena, cum spiritus sanctus corpus incarnati verbi dicatur formasse, quomodo possit factus esse aut creatus, aut servillis condicionis, non imperatricis naturae, quae omnes res efficit atque gubernat? si enim servilli est statu, non debet annumerari domino: si creatura, non debet cum creatore poni. certe autem unitus ei est et annumeratur, si quidem rectum est Christo harum rerum accuratissimo doctori fidem adhibere, firmiter et constanter divinam naturam enarranti. tametsi spiritus impugnatores sibi eo sapientiores videntur, rerumque sibi caelestium maiorem quam in deo sit cognitionem arrogant, sive ea potius temeraria est et impia garrulitas. quodsi Danielus angelo conspecto pulchritudinem eius et magnitudinem miratus pronus in faciem procubuit, attonitus inusitato spectaculo, quidnam excusationis afferent, qui audacter se patri filio ac spiritui sancto ingerunt, ineffabilemque naturam verbis trutinare atque explicare conantur? ceterum sacrae literae temporis expertem aster-

ἄχρονον καὶ ἀίδιον καὶ ἀμεσίτευτον καὶ παντὸς λόγου καὶ τοῦ κρατ-
 τονα πρόδοον τοῦ υἱοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς γέννησιν καλοῦσιν αἱ γρα-
 φαι οὐχ ἵνα πάθος ὑπογράψωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὁμοούσιον ὑποδεί-
 ξωσιν· ὁμοούσια γὰρ τῷ ὄντι τὰ τικτόμενα τοῖς τίκτουσιν. ἵνα
 δὲ μὴ φαντασίαν πάθους ἐπικομίση, λόγον προσαγορεύουσιν. ἵνα 5
 μὴ νεώτερος ἐπινοηθῆ, “ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος” φασίν. εἶτα
 D καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα σχέσιν κηρύττοντες “καὶ ὁ λόγος
 ἦν πρὸς τὸν θεόν.” εἶτα καὶ τὴν ἀξίαν, “καὶ θεὸς ἦν ὁ
 λόγος.” ἐκ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ἐκ δὲ τοῦ λόγου τὸ
 ἀπυθές, καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι τὸ συναίδιον, ἐκ δὲ τοῦ 10
 πρὸς τὸν πατέρα εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν οικειότητα, διὰ δὲ τοῦ
 θεοῦ εἶναι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καταμαθόντες, καὶ ἐξ ἑκάστου ὀνό-
 ματος τὸ μὴ ἐφορηοῦν καὶ ἀπρεπὲς ἀποπεμπάμενοι, ὡς ἀπὸ
 μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ νεώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀνυπόστατον,
 θεὸν ἀίδιον ὁμοούσιον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς 15
 προελθόντα εἰδείημέν τε καὶ προσκυνήσαιμεν.

P 294 Μετὰ θάνατον Εὐσταθίου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀν-
 τιοχείας Φλαβιανὸς ὁ μέγας προχειρίζεται. τούτοις τοῖς χρόνοις
 ἀνεφύη καὶ ἡ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρεσις εἴτ' οὖν Εὐχιτῶν καὶ Ἐν-
 θουσιαστῶν καὶ Λαμπετιανῶν καὶ Βογομιλων (πολυώνυμος γὰρ 20
 ἐστὶν αὕτη) ἀπὸ Ἀδελφιοῦ καὶ Ἀδῶν καὶ Σάββα καὶ Συμεῶνος τῶν
 αἵρεσιάρχων. ἀπ' ὧν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μοναχὸς συναθροίσας

9 μὲν οὖν τοῦ?

num, nullo medio interceptum, omnique ratione et intellectu superiorem
 filii a patre progressum genituram vocant, non ut accidens aliquod de-
 signent, sed ut unitatem naturae expriment. revera enim quae gignun-
 tur et quae gignunt, eiusdem sunt inter se naturae. ac ne tu accidens
 aliquod imagineris, filius verbum seu ratio dicitur; ne patre posterio-
 rem putares, scriptum est “in principio erat verbum.” additur respec-
 tus ad patrem: “et verbum erat apud deum.” subicitur dignitas: “et
 verbum erat deus.” vocabulo filii essentia eadem, verbi, vacuitas per-
 passionum, in principio fuisse, aeternitas cum patre ei communis iudi-
 catur; apud patrem fuisse necessitudinem, deum esse, dignitatem eius.
 quibus consideratis, ac de singulis ea quae non conveniunt neque de-
 cent amolientes, ut de filio, posteriorem, de verbo, propria substantia
 carens, ita quidem filium aeternum deum eiusdem cum patre substantiae,
 bonum, et qui extra tempus a patre progressus sit, agnosceremus ac ve-
 nerabimur.

Mortuo Antiocheae episcopo sanctissimo Eustathio Flavianus ma-
 gnus subrogatur. iis temporibus Messalianorum haeresis initium habuit;
 qui et Eucharistiae a precibus, et ab instinctu numinis Enthusiastae, & ac
 praeterea Lampetiani atque Bogomili nominantur. principes sectae fue-
 rant Adelphius, Dadao, Saba et Simeon. de hac secta Flavianus multos

πολλούς, καὶ τὴν αἴρεσιν ἔξαρκουμένους τόνδε τὸν τρόπον διή-
 λεγξεν. ἐπίσημον γάρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα παραλαβὼν κατ'
 ἴθιαν ἔφη πρὸς αὐτὸν μετὰ πανουργίας "ἡμεῖς μὲν, ὧ̄ πρεσβῦτα,
 τὸν πλείω βεβιωκότες βίον ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνθρωπεῖαν ἐμά-
 5 θομεν φύσιν καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν εὖ μάλα **B**
 μηχανήματα, πείρα δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐδιδάχθημεν χορη-
 γίαν. οὗτοι δὲ νέοι ὄντες, καὶ τούτων ἀκριβῶς οὐδὲν ἐπιστάμενοι,
 πνευματικωτέρων λόγων ἀκοῦσαι οὐ φέρουσι. οὐκοῦν ἐπέ μοι,
 πῶς φατὲ καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρεῖν καὶ τοῦ παναγίου
 10 πνεύματος τὴν χάριν ἐπιφοιτᾶν διὰ τῆς ὑμετέρως εὐχῆς καὶ ἐπι-
 τηδεύσεως;" ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καταθελχθεὶς ἔξήμεσεν
 ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἴδον καὶ ψυχοφθόρον, καὶ φησὶν "οὐδε-
 μίαν μὲν ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἴσμεν ἀφέλειαν τοῖς ἄξιουμένοις ἐγγί-
 νεσθαι, μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν τὸν ἔνοικον καὶ συνουσιω-
 15 μένον δαίμονα ἔξελαύνειν. ἔλκει γὰρ ἕκαστον τῶν τικτομένων ἐκ **C**
 τοῦ προπάτορος ὡσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν δαιμόνων
 δουλείαν, ὣν ὑπὸ τῆς σπουδαίας εὐχῆς ἐλαυνομένων ἐπιφοιτᾶ λοι-
 πὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα ὄρατῶς καὶ αἰσθητῶς, καὶ τὴν οἰκειαν παρ-
 ουσίαν φανερώτατα σημαῖνον, τὸ μὲν σῶμα τῆς ἐμπαθοῦς κινή-
 20 σεως ἔλευθεροῦται παντελῶς, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω ῥοπῆς
 τέλειον ἀπαλλάττεται, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας
 πειζούσης τὸ σῶμα μήτε διδασκαλίας χαλινούσης τὴν ψυχὴν καὶ
 τὸν νοῦν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας πονηρᾶς καὶ ἐνθυμήσεως. οὐ μόνον

monachos congregavit; cumque ii se in ea esse haeresi negarent, ita
 eos coarguit. quendam magui inter ipsos nominis senem seorsim abdu-
 ctum astute sic compellavit. "nos, o senex, qui diutius viximus, accu-
 ratius etiam humanam cognovimus naturam, et adversariorum daemonum
 machinas praeclare comperimus: tum experientia didicimus gratiam spi-
 ritus suppeditari. isti autem adolescentes nihil horum perfecte habentes
 cognitum paulo spiritualiores sermones audire non sustinent. edissere
 ergo mihi, quomodo dicitis adversum spiritum vestris precibus atque
 exercitatione depelli sanctique spiritus gratiam introduci?" his verbis
 senex demulsus occultum ac animis letale venenum omne evomuit. "nul-
 lam" inquit "a baptismo utilitatem censemus conferri: solam seriam
 precationem facere ad daemonem qui in homine inhabitat eiusque sub-
 stantiae unitus est, abigendum. etenim quivis homo a progenitore ut
 naturam, ita et daemonum servitutum trahit; quibus daemonibus proba
 precatione proffigatis, tum sanctus ingruit spiritus, ita quidem ut et vi-
 deri hoc et sentiri possit. nam manifestissime adventum suum indicans,
 corpus motu qui ab animi perturbationibus proficiscitur prorsus liberat,
 animae autem momentum ad deteriora omne eximit, ut porro neque ie-
 iunio opus sit quo corpus subigatur, neque doctrina animam frenante
 mentemque ab omni mala actione ac cogitatione inhibente. neque vero

δὲ τῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὁ τοιοῦτος ἀπαλλάττεται αἰσχίστων παθῶν καὶ σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς
D προλέγει καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα ὀφθαλμοφανῶς θεωρεῖ καὶ θεολογίας καὶ θεῶν μυστηρίων ἄξιούται.” οὕτως ὁ θεῖος Φλαβιανὸς τὴν δαιμονιώδη αἵρεσιν ἀνορθῶς ἔφη πρὸς τὸν δυσσεβέστατον ἑβραῖον γέροντα “πεπαλαιωμένε κακῶν ἡμερῶν, ἤλεγξέ σε τὸ σὸν μιαιώτατον στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τὰ σὺ διεφθαρμένα καὶ ἀπάθαρτα χεῖλη καταμαρτυροῦσί σου.” φανερωθείσης δὲ τῆς σατανικῆς καὶ βδελυρῆς ἀπάτης καὶ αἱρέσεως ταύτης, τῆς μὲν Συρίας ἐξηλάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἀνεχώρησαν καὶ ταύτην τῆς¹⁰ λῶβης ἐπλήρωσαν, νῦν δὲ σχεδὸν εἰπεῖν καὶ τὴν πλείονα δύσιν.

P 295

Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διαβύλλουσι Σαπώρην τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ γίνεται διωγμὸς ὡς πλείους τῶν δεκαοκτῶ χιλιάδων ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. ἡ δὲ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων¹⁵ καὶ Περσῶν γενομένης εἰρήνης γέγονε δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μητρόδωρος τις Περσογενῆς προσποιησάμενος φιλοσοφεῖν ἀπῆλθεν ἐν Ἰνδία καὶ τοὺς Βραχμῆνας, καὶ χρησάμενος ἐγκρατεῖα πολλῇ γέγονεν αὐτοῖς σεβαστός. ἐργάζετο δὲ ὑδρομόλους καὶ λωτρά, μέχρι τότε μὴ γνωριζόμενα παρ' αὐτοῖς. οὗτος ἐν τοῖς ἀδύτοις²⁰ ὡς εὐσεβῆς εἰσιῶν λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας πολλοὺς ἔφει-
B λετο. ἔλαβε δὲ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰνδῶν, ὥστε τῷ βασιλεὶ δῶρα κομίσαι· καὶ ἐπαυελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον δέδωκε ταῦτα

18 καὶ τοὺς] κατὰ τοὺς?

homo animi modo et corporis solvitur turpissimis affectibus atque pot-lantia, sed et futura perspicue praedicit, sanctam trinitatem oculis suis cernit, rerum divinarum cognitione et sacrorum mysteriorum donatur.” Flavianus vero cum hoc pacto diabolicam istam haeresin eruisset, ita est impiissimum senem allocutus. “confecte malis diebus, arguit te impurissimum os tuum, non ego; testimoniumque adversus te tulerunt per-dita tua et immunda labia.” porro diabolica illa haeresi detecta scolo-stoque errore, eius professores Syria expulsi in Pamphiliam abiverunt, eamque lue ista impleverunt, quae nunc maiorem quoque Occidentis partem occupavit.

Annum vigesimum primum imperante Constantino, Sapores Persarum rex calumniis contra Christianos exasperatus graviter eos persecutus est, et supra 18 milia eorum interfecit. causae pacis inter Romanos et Persas ruptae haec fuit. Metrodorus quidam Persa sub praetextu philosophandi in Indiam se ad Brachmanes contulit, magnaque usus continentia venerabilis est eis factus. molas quoque aquaticas et lavacra exstruxit, ipsis hactenus ignotas res. is Metrodorus quod pii hominis existimationem sibi parasset, in penetralia sacrarii ingressus multos lapides pretiosos et margaritas sustulit: accepit etiam a rege Indiae quae dono imperatori ferret. inde Byzantium reversus tanquam

ὡς ἴδια τῷ βασιλεῖ. Θαναμάζοντι δὲ αὐτῷ ἔφη καὶ ἄλλα διὰ γῆς προπέμψαι, ἀλλ' ἀφαιρεθῆναι ὑπὸ Περσῶν. γράφει οὖν ἀποτόμως Κωνσταντῖνος πρὸς Σαπύρην, ἀποσταλῆναι αὐτά, καὶ δεξάμενος οὐκ ἀνταπέστειλε. διὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ εἰρήνη. ἐκ 5 τούτων οὖν τῶν λίθων ἔργον ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τοῖς πέτραι τοῦ Λαυνοβίου ἔθνεσιν, ἐπιγράψας τῷ μελῶνι τὸ δῶρον· ὅπερ γέγονεν αὐτοῖς δλέθρου αἴτιον διὰ τὴν ἐπιγραφὴν. φασὶ δὲ αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρῆσασθαι καὶ C μαργαρίταις καὶ ἄλλοις λίθοις περιεργότερον κοσμηθῆναι. ἀλλὰ 10 καὶ πύργας εὐαγγελίων χρυσᾶς διὰ μαργάρων καὶ λίθων κατασκευάσας ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσήγαγε, θαύματος ἄξιας. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἡ ἁγία καὶ μακάρια Ἐλένη πρὸς κύριον ἐκόημει, ἐτῶν οὕσα π', καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων θάπτεται πρώτη, πολλὰ τῷ ἰδίῳ νύμφῳ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εἰσε- 15 βείας παραγγείλασα.

Τῷ κβ' ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ εἰσεβέστατος κατὰ Γερμανῶν καὶ Σαυροματῶν καὶ Γότθων στρατεύσας νίκην ἤρατο κραταίαν διὰ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τούτους εἰς ἐσχάτην ἤγαγε δουλείαν. καὶ Ἀρεπανῶν τὸν ἐν Νικομηδείᾳ ἐπικτίσας εἰς τιμὴν D 20 Λουκιανοῦ τοῦ ἐκεῖσε μαρτυρήσαντος Ἐλενούπολιν διὰ τὴν μητέρα ἐκάλεσεν.

Τῷ κγ' καὶ δ' καὶ ε' ἔτει τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀκτάγωνον κυριακὸν ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι. καὶ αὐτὸς τὸν Λάνουβιν περάσας γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε,

de suo ea regi obtulit; mirantique alia quoque terra se attulisse dixit, sed ea sibi a Persis adempta. itaque Constantinus severe Saporī scribit, mitti sibi ea postulans, et accepta non remisit. ideo pax dissiluit. his ex lapidibus opus confecit imperator, misitque populis trans Danubium colentibus munere ei qui ceteris praestaret inscripto. quae inscriptio barbaris exitiosa fuit. ferunt eum primum omnium imperatorum diademate usum margaritisque et gemmis superbius fuisse ornatum. quin et aurea evangeliorum volumina unionibus et pretiosis lapidibus ornata confecit, inque magno templo posuit, digna admiratione. eo tempore etiam sancta atque beata Helena ad dominum commigravit, annos nata 80, ac prima omnium est in templo apostolorum sepulta. ante obitum multa de pietate filio praeceperat.

Anno 22 Constantinus facta in Germanos Sauromatas et Gotthos expeditione crucis vi magnam reportavit victoriam, easque gentes in servitutem egit. Drepanam quoque apud Nicomediam in honorem Luciani, qui ibi capitali supplicio veritati testimonium perhibuerat, condidit, et a matre Helenopolin appellavit.

Annis 23, 24 et 25 Antiochae templum octangulum aedificari coeptum est. Constantinus Danubio trajecto ponte eum lapideo instravit, Scythas subegit. forum quoque condidit cum binis amplis rostris; eo-

καὶ τὸν φόρον ἔκτισε μετὰ γε τῶν δύο μεγάλων ἐμβόλων, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φόρῳ κίονα μονόλιθον καὶ ὀλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἐκδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν ζωνῶν γεγραμμένων. ἰδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐν ᾧ
 P 296 γέγραπται “Κωνσταντῖνος.” ἔλαμψεν ἡλίου δίκην, ὃς ἦν ἔργον μὲν Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. καὶ τὰς ἐπιτὰ σφυρίδας καὶ τοὺς ἰβ' κοφίνους, ἐν οἷς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐθανματούργησεν, ἐπὶ τὴν βύσιν τοῦ κίονος ἔθετο. καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου καὶ Ἀνδρέου διὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε. 10

Τῷ κς' καὶ κς' ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων καὶ τῶν καῶν αὐτῶν κατάλυσιν ἐπέτεινε, τὰς δὲ εἰσόδους αὐτῶν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἐκέρωσε. τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ θεῖῳ ἐφλέχθη.

Τῷ κη' ἔτει αὐτοῦ ὁ δυσσεβὴς Ἄρειος ἐπιπλάστῳ μετανοήσας
 B καὶ λόγοις ἀπατηλοῖς μετὰ τὴν καθάρσειν αὐτοῦ καταγοητεύσας τὰς ἀκοὰς τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, καὶ δύο βιβλία λαβὼν, τὸ μὲν ἐν τὴν ἑαυτοῦ διεστραμμένην περιέχον δόξαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψας ἐν κρυφῇ κατεῖχε, τὸ δὲ ἕτερον δι' ἄλλοτριᾶς χερσὸς ὁμοφώνως τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείῃ πίστει γεγραφώς, καὶ τοῦτο 20 ἐπιδοὺς τῷ βασιλεῖ, καὶ διομνύμενος ἢ μὴν οὕτως πιστεῦν ὡσπερ δὴ καὶ ἔγραψεν, οὕτω συνήρπασε τῇ αὐτοῦ δολιότητι τὸν βασιλεῖα ὥστε κελεῦσαι τοῦτον ἀνπερθέτως ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀρχιερέως εἰς κοινωλίαν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας προσδεχθῆναι. ἀγωνίστας

que in foro columnam Roma allatam posuit, uno solido lapide constantem, qui totus erat purpureus; atque eam aereis cingulis cinxit inscriptis. in eius autem summo statuam sibi collocavit cum hac inscriptione “Constantinus.” splenduit solis instar, opus fuit Phidiae, Athenis adductum. ad basin columnae posuit septem corbes ac duodecim portas Christi miraculis insignes. ministerio etiam sancti martyris Artemii reliquias sanctorum apostolorum Lucae Timothei et Andreae in urbem attulit.

26 et 27 annis simulacris eorumque fanis evertendis operam dedit, reditus eorum ecclesiis dei transcripsit. tunc et basilica Nicomediae de caelo tacta conflavit.

Anno 28 impius Arius ficta resipiscentia ac fallacibus sermonibus post suam damnationem aures placidissimi imperatoris demulsit; sumptisque duobus libris, alterum qui perversam ipsius opinionem continens ipsius manu scriptus erat, occulte secum habuit, alterum aliena manu scriptum de sententia Nicaei concilii imperatori tradidit, iuravitque se ita sentire de religione quemadmodum sua manu scripsisset. hac fraude imperatorem ita decepit, ut Arrium iusserit sine mora ab Alexandro pontifice summo in ecclesiam recipi. verum Alexander an-

ταίνων ὡς εἰκὸς ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ δι' ἄλλης τῆς νυκτὸς δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, εὐχῆς ἔργον αὐτὸν ἐποιήσατο. τῇ γὰρ ἐξῆς ὁ ἀνόσιος C μετὰ φαντυσίας καὶ γαυριάματος εἰς τὴν ἐκκλησίαν προερχόμενος, ἐπειδὴ ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ λεγομένου Σενάτου ἔγένετο, τῆς 5 γαστρὸς νυξίσεως αὐτὸν τοῖς ἐκείσε ἀφεδρῶσιν ἀποκωχωρηκὸς ἀγγελικῇ κατασπύται χειρὶ, τῆς τε κοιλίας αὐτοῦ καὶ τῶν σπλάγγων σὺν τῇ ψυχῇ ῥαγίντων καὶ εἰς ἀφεδρῶνας καταβληθέντων.

Τῷ κη' ἔτει λιμὸς μέγας ἔγένετο ἐν τῇ ἀνατολῇ, ὁ δὲ βασιλεὺς σίτον πολὺν ἀποστείλας τοῦτον ἤμβλωνε. μόνῃ δὲ ἡ Ἀντιόχια 10 χεῖα λς' χιλιάδας σίτου κατ' ἔτος ἐλάμβανε. σεισμῷ δὲ ἐν Κύπρῳ γενομένου Σαλαμὴν ἡ πόλις κατέπεσε καὶ ἱκανὸν πληθὸς διέφθειρε.

Τῷ κθ' ἔτει Δαλμάτιος Καῖσαρ ἀνηγορεύθη. Καλόκαιρος δὲ ἐν Κύπρῳ τυραννήσας ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ὑπὸ Δαλματίου 15 ζῶν κατακαίεται.

Τῷ λγ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτῆ. κινήσας γὰρ κατὰ Περσῶν ἀπὸ Νικομηδείας ἐν τοῖς Πυθίοις αὐτοματίοις φερμοῖς παραγίνεται. καὶ κακωθεὶς, ἐκείθεν τε δι' Ἐλενουπόλεως ἐν τῷ χύρακι ἐλθὼν, πυρετοῦ λαβροῦ κατασχόντος 20 αὐτὸν ἐτελεύτησεν, μετὰ θ' ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκατισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀπετέθη ἐν λάρνακι πορφυρῆ ἦτοι Ῥωμαίῳ, αὐτὸς τε καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἐλένη πρὸ δώδεκα ἐτῶν P 297 τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀποθανοῦσα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φαῦστα, θυγάτηρ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλλίου, καταλείψας ἐν βασιλείᾳ τρεῖς

xius, ut par erat, animi totam noctem ad dominum precibus fuis Ariam pessumdedit. nam Arius cum postridie magno cum fastu et ostentatione ad ecclesiam procederet, cum in foro non procul a curia abesset, ventre stimulante ad latrinam abiit, ibique ab angelo ictus intestina in latrinam egisset atque exanimatus est.

Eodem anno fames magna fuit in Oriente; quam penuriam imperator sublevavit multo frumento immisso. sola Antiochea annuos modios 36000 accepit. terrae motu porro Salamina urbs Cypri deiecta, multique mortales extincti sunt.

Anno 29 Dalmatius Caesar designatus est. is Tarsi Ciliciae Kaloaerum, qui in Cypro tyrannidem gesserat, vivum combussit.

Anno sui imperii 33 Constantinus magnus moritur. facta in Persas expeditione a Nicomedia ad thermas Pythias pervenerat. inde male affecto corpore per Helenopolin in castra cum venisset, vehementi febre correptus vitam cum morte commutavit, nono post conditam dedicatamque Cpolin anno. sepultus est in arca Porphyretica seu Romana, et mater eius Helena eodem reposita, ac Fausta uxor, filia Maximiani Herculei, quae duodecim annis ante mariti obitum decesse-

νιούς, *Κωνσταντίον και Κωνσταντίνον και Κώνσταντα*, διαρισά-
 μενος *Κωνσταντίον μὲν ἔχειν τὰ Θράκης και ἑώας μέρη, Κων-*
σταντίνον δὲ τὰ πρὸς Ὠκεανὸν ἰσπερία, Κώνσταντα δὲ Κρήτην
Ἀφρικὴν και τὰ Ἰλλυρικόν. δόξα δὲ κατέσχε τελευτῆσαι μὲν τὸν
 μέγαν *Κωνσταντίνον* φαρμάκῳ δηλητηριῶ ἐπιβουλή τῶν ἀδελφῶν, 5
 διὸ και αὐτὸν τοῦτο δι' αὐτογράφου ἐπισκῆμαι τῷ παιδί, ἐκδι-
 κῆσαι τε και φυλάσασθαι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν θείους· λαβόντα
 δὲ τὴν τοιαύτην γραφὴν *Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας ἐπίσκοπον ἀπο-*
 Β *δοῦναι Κωνσταντίῳ ἐκ τῆς ἑώας ἄρτι παραγενομένῳ, ἔνθεν τε*
γενέσθαι αὐτὸν και ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. τὸ δὲ τού- 10
 τους ἀναιρεθῆναι, ἐπεὶ τοι ἀλόγιστος σαφῶς ἢ ἀθρόα πάντων
 αὐτῶν ἀναίρεσις τούτῳ ἐδόκει, δέον ἔκρινε μὴ ἄνευ λόγου τοῦτο
 ποιῆσαι. ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας *Κωνσταντίνος* εὐσεβῶς βασιλεύ-
 σας ἔτη λβ' και μῆνας ε', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ξε'.

Κωνσταντίος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', *Κώνστας* ἔτη ιζ'. *Κων-*
 σταντίνος δὲ ταχὺ τετελεύτησε τρόπῳ τοιῷδε. πρὸς τὸν ἀδελφὸν
Κωνσταντίον κοινοσόμενος ἦει περὶ τινῶν μετὰ πολλῆς ἰσχύος και
 C *δυνάμεως, ὃ τὸν Κωνσταντίον* εἰσηγεν εἰς ἐκπληξιν μὴ τι νεωτε-
 ρίσων ἀφικνῆται εἰς αὐτόν· και πονηρῶν συμβουλῶν ἐπιτυχῶν
 και πρὸς πόλεμον λρεθιζόντων αὐτὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ. και 20
 συρραγέντος πολέμου ἐν ταῖς ἐσχάτοις τῶν φευγόντων εὐρεθεῖς ὁ
Κωνσταντίνος ἀναιρεῖται, τμήτος ὢν ἀδελφός, και γίνεται *Κων-*
σταντίος ἐγκρατῆς πάντων τῶν ἰσπερίων. ἦν δὲ *Κωνσταντίος*

rat. imperium tribus filiis reliquit, Constantio Constantino et Constanti, ita divisum ut Constantius Thraciam et Orientem teneret, Constantinus quae Occidentis sunt ad Oceanum, Constans Cretam Africam et Illyricum. creditum fuit Constantinum a suis fratribus exhibitо letali veneno extinctum fuisse; ideoque eum sua manu scriptis literis mandasse filio ut a patris sibi caveret eosque ulcisceretur. eas literas Eusebium Nicomediae episcopum accepisse, et Constantio recens ex Oriente reverso tradidisse, indeque etiam Cpolitano episcopatu potitum. visum autem fuit absurdum patruos istos simul universos velle occidere; ideoque decretum est rem caute agendam. diem autem suum pie obiit Constantinus magnus, cum imperasset annos triginta duos, menses decem, vixisset annos sexaginta quinque.

Constantius imperavit annos viginti quattuor, Constans annos septemdecim. Constantinus cito perit, idque hoc pacto. accedebat ad fratrem Constantium, ut cum eo de re quadam communicaret, magnis comitatus copiis. quod suspicionem Constantio movit, ne quid frater novi moliretur. atque hic malis consultoribus usus ad pugnam exhortantibus, contra eum exercitum eduxit in aciem. commissoque praelio Constantinus inter extremos in fuga comprehensus et interfectus est. ita Constantius Occidente toto potitur. statura fuit Constantius pro-

τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης καὶ ἐπέξανθος, χαροπὸς τὴν
 θυμῷ, εὐμετάβολος τὴν γνώμην, σώφρων τὰ πρὸς ἀφροδίσεια,
 φίλοις συναναστρεφόμενος, ἐγκρατὴς τὰ πρὸς τροφήν, εὐμενὴς
 πρὸς τὰς αἰτήσεις καὶ κρίσεις τῶν ὑπηκόων· ὀπωρῶν καθάπαξ
 5 ἀφέστηκεν. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίαις τὸ πρέπον αἰεὶ D
 διετήρει. οὐδένα δὲ μὴ παιδείας μετέχοντα τῇ γερουσίᾳ κατέ-
 λεγεν, ὡς καὶ τὸ εἶρεν λόγον καὶ μέτροις γράφειν ἐπίστασθαι,
 ἐνὶ μόνῳ νοσήματι τῇ κακοδοξίᾳ ἠττώμενος.

Τῷ β' ἔτι τῆς βασιλείας αὐτοῦ Δαλμάτιος Καῖσαρ ὑπὸ
 10 στρατιωτῶν ἀναιρεῖται, οὐ κελεύσαντος Κωνσταντίου, ἀλλ' οὐδὲ
 κωλύσαντος τὴν σφαγὴν. ἔμελλον δὲ συνναιρεῖσθαι Γάλλος καὶ
 Ἰουλιανὸς οἱ Κωνσταντίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντί-
 νου παῖδες. ἀλλὰ τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν ἡ
 νηπιότης διέσωσεν· ὀκταετὴς γὰρ ἦν. Κωνσταντίος δὲ πρότερον
 15 δεχόμενος τὸ ὁμοούσιον ὕστερον μετέθετο κουφότητι γνώμης καὶ
 ἀπάτη τοῦ Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων P 298
 πρωτεύοντος καὶ Εὐσεβίου Νικομηδείας.

Τῷ γ' ἔτι Κωνσταντῖνος ἐπελθὼν τοῖς Κωνσταντος τοῦ
 ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσιν καὶ συμβαλὼν πόλεμον ἀνῆρέθη ὑπὸ τῶν
 20 στρατιωτῶν, ὡς προλέλεκται. Κωνσταντίος δὲ τῆς ἐξῆς βασι-
 λεύων Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδευθῆναι παρέδωκεν ἐν χώρᾳ κα-
 λουμένῃ δὴ Μακελίῳ, πλησίον Καισαρείας Καππαδοκίας. οὗτοι
 οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀναγνώσται γέγονασιν, καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ
 ἁγίῳ μάρτυρι Μάμαντι προεθυμήθησαν. ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίθειν

cera, flavus, ad aspectu truci, animo inconstanti, rei Venereae abstinens,
 comis erga amicos, in cibo continentiam adhibens, subditorum petiti-
 onibus et causis benignus: fructibus prorsus abstinebat, in contentionibus
 ducum semper decorum servabat, neminem ineruditum in senatum reci-
 piebat, ipse et prosam orationem scribere et versus pangere didicerat.
 unum ei vitium adfuit, pravae de religione opiniones.

Anno Constantii imperii secundo Dalmatius Caesar a militibus ne-
 catur, neque iubente id Constantio neque vetante. erant etiam una in-
 terfecturi Gallum et Iulianum filios Constantii eius qui Constantino ma-
 gno frater fuit: sed Gallum morbus neci subtraxit, Iulianum aetas,
 octo tantum annos natum. Constantius autem cum ante sententiam de
 filio consubstantiali esset amplexus, post ab ea descivit, levitate ingenii
 ac fraude Ariani presbyteri et Eusebii eunuchorum principis et Eusebii
 Nicomediensis episcopi.

Tertio anno Constantinus cum in dicionem fratris Constantis ad-
 venisset, commissa pugna a militibus est interfectus, ut diximus. Con-
 stantius Orientis imperator Gallum et Iulianum erudiendos tradidit in
 loco qui Macelium appellatur et non procul abest a Caesarea Cappado-
 ciae. hi duo fratres lectores (Apagnostas vocant) fuerunt, intende-
 runtque templum sancto martyri Mamanti condere. quae autem pars

Ἰουλιανὸς ἔλαχε, τοῦτο ἢ γῆ οὐκ ἔδέχετο. ἀποκειράμενος δὲ τὰς
 B τριῶν μοναχικῆν ἄσκησιν ὑπεκρίνατο. Κωνσταντίος δὲ καὶ
 Κωνσταντὸς ἐνομοθέτησαν Ἰουδαῖον μὴ ὤνεσθαι δοῦλον, ἐπεὶ ἀφαι-
 ρῆσθαι αὐτὸν εἰς τὸν δημόσιον λόγον· εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν τολ-
 μήσει δοῦλον, ἕξει τιμωρεῖσθαι καὶ τὴν τούτου δημεύεσθαι
 οὐσίαν.

Τῷ δ' καὶ ε' ἔτει Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου ἐπὶ τρισὶν
 ἡμέραις ἐκινδύνευε.

Τῷ ε' ἔτει Κωνσταντίος Ἀσσυρίους νικήσας ἐθρώμβευσε,
 Σαπώρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς Χριστιανὸς ἐδίωκε, 10
 Κωνσταντὸς δὲ ἐν τῇ δύσει Φράγγους ἐπόρθησεν. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀ-
 θυμὸς τις ἑλλόγιμος ἀνὴρ ἀπὸ θυμάτων ἐγνωρίζετο. τούτῳ ἐν-
 C χῶν ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶπε πρὸς αὐτὸν "μηδὲν
 ταραττέτω σε ἢ ἀποβολὴ τῶν θυμάτων· τοιοῦτοι γάρ σε λείπουσιν
 ὀφθαλμοὶ οὓς καὶ μυῖαι καὶ κώνωπες βλάψαι ἰσχύουσι. χαῖρε δὲ 15
 ὅτι ἔχεις ὀφθαλμοὺς οἷς καὶ ἄγγελοι βλέπουσι."

Τῷ ζ' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεοκαισάρεια ποτι-
 σθεῖσα κατεπτώθη πλὴν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας. τότε
 καὶ Παῦλος ὁ ὁμολογητῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινου-
 πόλεως. 20

Τῷ η' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Ῥόδος ἢ νῆσος κατέ-
 πεσε.

Τῷ θ' ἔτει Δυρράχιον πόλις τῆς Δαλματίας ὑπὸ σεισμοῦ
 διεφθάρη, καὶ Ῥώμη ἐν τρισὶν ἐκινδύνευσεν ἡμέραις σειομένη,

Juliano aedificanda obtigerat, ibi solum materiam non recepit. Iulianus
 tonso capillo monasticam vitam se degere velle simulavit. Constantius
 et Constans legem tulerunt ne quis Iudaeus servum emeret: emptum
 publicari iusserunt. si quis circumcidere servum ausus esset, gladio
 feriri et bona eius publicari.

Annis quattuor et quinque Antiochea triduum magno terrae motu
 periclitata est.

Sexto anno Constantius de victis Assyriis triumphavit. Sapore
 Persarum rex Christianos est persecutus. Constans in Occidente Fran-
 cos oppugnavit. eo anno Didymus quidam, vir praeclarus, oculis
 captus innotuit. ad hunc magnus ille Antonius Alexandriae accedens
 "non est" ait "cur ob iacturam oculorum perturberis: tales enim ami-
 sisti oculos, quos etiam masticas ac culices damno afficere possunt.
 gaude potius quod oculos habes qualibus angeli vident."

Septimo anno ingenti terrae motu Neocaesarea mari absorpta est,
 tantum episcopi sede et ecclesia superstitibus. tunc etiam Paulus con-
 fessor episcopus Cyprianus deligitur.

Octavo anno magno terrae motu Rhodus insula prostrata est.

Nono anno Dyrrachium Dalmatiae urbs terrae motu periit. ac Roma
 etiam per triduum periculose tremavit, duodecim Campaniae urbes perio-

τῆς δὲ Καμπανίας ἰβ' πόλεις διεφθάρησαν. ἰθῶν δὲ Κωνσταν- D
 τιος εἰς τὸ Βυζάντιον Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Θρόνου ἀπήλασε,
 καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας εἰσήγαγε ληστρι-
 κῶς καὶ ἀθέσμως, τὸ τῶν κακῶν καταγώγιον. καὶ συντελεισθεῖ-
 6 σαν τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλου ἐκκλησίαν ὑπὸ Κωνσταντίνου κατὰ τὴν
 ἐνδιάθηκον ἐντολὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Εὐσέβιος ἐγκαι-
 νίζει, καὶ τὰ λείψανα ὑπὸ Ἀντιοχείας κομίζει καὶ ἐν αὐτῷ κατα-
 τίθησι τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Θεο-
 δούλου Πορφυρίου καὶ Παύλου. Ἀλεξανδρεῖς δὲ Γρηγόριον λη-
 10 στρικῶς ἐπιβάντα τοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν μέγαν Ἀθα- P 299
 νάσιον ἀποδιώξαντα ἐπὶ ἕξ ἔτεσιν ἀνεῖλον. καὶ χειροτονεῖται ὑπὸ
 Ἀρειανῶν Γεώργιος Ἀρειανός, τέρας τι Καππαδόκειον.

Τῷ ἰ' ἔτει Κωνσταντῖος τὸν ἐν Σελευκείᾳ τῆς Συρίας λιμένα
 πεποίηκω, ὄρος ἐπὶ πολλὰ διατεμῶν, καὶ τὴν πόλιν ἀνικοδόμησε.
 15 καὶ τὴν Ἀντάραδον ἐν Φοινίκῃ ἔκτισεν, ἣν Κωνσταντεῖαν ὠνό-
 μασε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔκλειψις ἐγένετο ἡλίου, μηνὶ Δαισίῳ ς',
 ἡμέρας ὥρα τρίτη. καὶ οἱ ἀπελαθέντες ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἅμα
 Ἀθανασίῳ τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσιν.

Τῷ δὲ ια' ἔτει γράμμασιν Ἰουλλίου τοῦ πάπα Ῥώμης Θαρρή-
 20 σαντες τοὺς ἰδίους Θρόνους κατέλαβον. Κωνσταντῖος δὲ ἐν Ἀν- B
 τιοχείᾳ διάγων τούτους ἀπήλασεν ὑποβολῇ τῶν Ἀρειανῶν.

Τῷ ἰβ' ἔτει σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης,
 ὡς τὸ πλεῖον τῆς πόλεως πεσεῖν.

runt. Constantius ut Byzantium venit, episcopatum Pauli ademit, im-
 piissimumque Eusebium (minime suo nomini respondentem) introduxit,
 latrocinio iniusto malis asylum aperiens. idem Eusebium magni dei tem-
 plum a Constantio absolutum, sicuti Constantinus testamento mandaverat,
 dedicavit; atque Antiochea allatas sanctorum Pamphili martyris et so-
 ciorum Theoduli Porphyrii ac Pauli reliquias in eo deposuit. Alexan-
 drini autem Gregorium, qui episcopatum latrocinio occupaverat, ma-
 gnumque Athanasium per sexennium inde arcuerat, interfecerunt. in
 eius locum subrogatur ab Arianis Georgius eorum sectae, monstrum
 Cappadox.

Decimo anno Constantius portum Seleuceae Syriae construxit,
 montis magna parte excisa, urbemque refecit. condidit etiam Antara-
 dum in Phoenicia, et Constantiam nominavit. eodem anno defectus
 solis fuit, sexta mensis Daesii die, hora diei tertia. et episcopi ve-
 ram religionem tuentes, qui in exsilium acti erant, cum Athanasio Ro-
 mam pervenerunt.

Undecimo anno iidem literis Iulii papae Romani freti sua solia re-
 cuperaverunt. Constantius autem Antiocheae degens instinctu Ariano-
 rum eos abegit.

Duodecimo anno terrae motus maiorem Beryti (urbs est Phoeniciae)
 partem evertit.

Τῷ γ' ἔτει Σαπώρης Πέρσης τὴν Νίσιβιν πόλιν ποικίλως παρακαθισθεὶς, τὸν τε ποταμὸν κατὰ τῆς πόλεως κινήσας καὶ παντοίας μηχανὰς ποιήσας ἠτήθη, καὶ φεύγων εἰς τὴν οἰκίαν ὑπεχώρησε, τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπολλύσας.

Τῷ δ' ἔτει Κωνστάντιος τὸν ἀνεψιὸν Γάλλον Καίσαρα⁵ ἀναγορεύσας καὶ Κωνστάντιον μετονομάσας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἀπέστειλεν.

Τῷ ι' ἔτει οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ τῆς Παλαιστίνης Ἰουδαῖοι **C** ἀντήσαν, καὶ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔθνῶν τε καὶ Σαμαρειτῶν ἀνείλον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ παγγενεὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνηρέθησαν,¹⁰ καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαισάρεια ἠφανίσθη. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑπὸ Κωνσταντίου κατὰ τὴν Βρεττανίαν ἐξορίζεται, καὶ Φηλιξ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται. ἐν Μεδιολάνοις δὲ σύνοδος τῶν πατέρων συναθροισθεῖσα πάλιν ἄπρακτος διαλύεται. 15

Τῷ ιη' ἔτει Γάλλος τυραννίδα μελετήσας κτείνει Δομητιανὸν ἑπαρχὸν τῆς ἐφίας καὶ Μάγνον κοισίστωρα, τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίῳ μνηύσαντα· ὃν μεταπεμψάμενος Κωνστάντιος περὶ Θαλαμῶνα τὴν νῆσον ἀναιρεῖ. τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρᾷ κατέσχεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γυμετὴ τοῦ βασιλέως τοῦτον **D** ἔξαιτησαμένη ἐν Ἀθήναις πέμπει. τὴν Ἑλλάδα δὲ περιερχόμενος ἐφέσει τῆς βασιλείας μάντις ἐπεζήτει καὶ χρησμολόγους, εἰ τεύξεται τοῦ ποδομένου. καὶ δὴ περιτυγγάνει ἀνθρώπων δυσσεβεῖ ταῦτα προλέγειν ὑπισχνουμένῳ, ὃς τοῦτον εἰς τινα τῶν εἰδωλικῶν

Anno 13 Sapore Persa Nisibin urbem omnis generis oppugnatione tentavit; amnem quoque adversus urbem concitavit, atque omnigenis machinis oppugnavit. victus tamen maxima copiarum parte amissa domum recessit.

Anno 14 Constantius Gallum consobrinum suum Caesarem designavit, nomine Constantii indito, et in Orientem misit.

Anno 15 Iudaei in Palaestina rebellaverunt, multosque Graecos Samaritas et alienigenas trucidaverunt. mox ipsi a Romanis occisione occisi sunt, urbsque eorum Diocaesarea deleta. eodem anno magnus Athanasius a Constantio in Britanniam deportatur, eique Felix substituitur. Mediolani quoque concilium patrum congregatum re infecta solutum est.

Anno 18 Gallus tyrannidem affectans Domitianum Orientis praefectum necat et Magnum quaestorem, qui insidias Constantio indicaverat. Constantius Gallum evocatum apud insulam Thalamonem interficit, Iulianum fratrem eius in custodia detinet. quem Eusebia imperatoris uxor precibus liberatum Athenas mittit. Iulianus permissu Constantii Graeciam peragrans ariolos consulebat et fatidicos, an consecuturus foret id quod in animo habebat. incidit autem in quendam hominem impium, qui se talia praedicere profitebatur. is eum in speciem quandam

καταδόσεων καταγαγῶν τοὺς ἀπατεῶνας ἐκάλεσε δαίμονας. ἐκείνων δὲ μετὰ τῆς συνήθους φαντασίας ἐπιφανέντων, ἠνάγκασε τοῦτον ὁ φόβος ἐπιθεῖναι τῷ μετώπῳ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον· ἔπερ ἰδόντες ἀφανεῖς αὐτίκα γέγονασι. συνεῖς οὖν ὁ γόης ἐκεῖνος 5 τῆς φυγῆς τὴν αἰτίαν ἐπεπέμψατο τούτῳ λέγων “οὐ φοβηθέντες, P 300 ὡς σὺ νομίζεις, ἀλλὰ βδελυζόμενοι τὸ παρὰ σου γεγόμενον ἐχώρησαν.” οὕτω βουκολήσας τὸν αλχμάλιτον ἐμύησέ τε καὶ τοῦ μύσου ἐνέπλησεν· αἵμασι γὰρ μυσσαροῖς ἀπολουσάμενον τὸ θεῖον βάπτισμα, ἣ τῆς βασιλείας ἐπιδυμία τῆς εὐσεβείας ἐγύμνωσε τὸν 10 τρισάθλιον.

Μετὰ μικρὸν δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ὁ ἀσεβέστατος Ἰουλιανὸς προφυνῶς λοιπὸν καὶ ἀναιδῶς κατὰ τῆς εὐσεβείας ὠπλίζετο. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς ἔξωθεν πηγὰς ταῖς μυσσαραῖς θυσίαις ἐμόλυνεν, ὅπως ἔκαστος μεταλαμβάνων 15 τοῦ νόματος μεταλαγχάνῃ καὶ τοῦ μύσου. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μιάσματος ἐνεπίμπλη· περιερραίνοντο B γὰρ καὶ ἄρτοι καὶ κρέα καὶ ὀπῶραι καὶ λάχυνα καὶ τᾶλλα ὅσα ἐδώδιμα. ταῦτα οὖν ὀρῶντες οἱ Χριστιανοὶ ἔστενον μὲν καὶ ἀλόλυσον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, μετελάμβνον δὲ δμως, ἀποστολεῶν 20 νόμῳ πειθόμενοι τῷ φάσκοντι “πᾶν τὸ ἐν मुखέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.” οὗτος ὁ παμμίαρος Ἰουλιανὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ Χριστιανῶν ἐξοπλίζων ἤρετο τούτους, διὰ τί θύειν τοῦ νόμου κελεύοντος οὐ θύετε; τῶν δὲ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ τὴν ἐκεῖσε περιγεγραμμένην λα-

superstitioni dedicatam imple abducit, impostoresque daemones advocat; qui cum solita apparerent pompa, Iulianus metu compulsus frontem crucis signo affecit; quo viso daemones illico ex conspectu abierunt. sed impostor fugae cognita causa Iulianum reprehendit, non fugiase, ut ipse putaret, sed abominatos crucem abiisse eos dicens. itaque Iulianum captivum decipiens inivit impiis sacris eaque impietate implevit. adeo autem miserrimum hominem cupiditas imperii pietate nudavit, ut divinum baptismum cruoribus abominandis eluerit.

Haud post imperium adeptus Iulianus impiissimus aperte iam inde atque impudenter pietati bellum fecit. principio fontes, qui et intus et extra urbem erant, infandis sacrificiis polluit, ut quicumque aquae fieret particeps, etiam flagitii eius consors fieri cogeretur. deinde, quae in foro venum exponebantur, impietate ea implevit, cum et panes et carnes et fructus et olera et omnia quae esui sunt, conspergerentur. haec videntes Christiani gemebant sane et deplorabant: tamen iis vescebantur, apostolicam tenentes legem, quae iubet edere quidquid in macello venditur, neque conscientiae causa discrimen statuere. flagitiosissimus iste Iulianus Iudaeos quoque in Christianos armans, interrogavit cur non sacrificarent, cum lex eis id iuberet. cum responderent sua sacrificia Hierosolymae templo circumscripta esse, Iulianus confestim man-

Q τρεῖς προβαλλομένων, αὐτίκα προσέταξεν ὁ Θεομάχος ἀνεγείραι τὸν κατ' ὄργην καὶ γνώμην Θεοῦ καταλυθέντα ναόν. καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀκούσαντες ἅπασι τὰ προστεταγμένα τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν. καὶ οἱ μὲν πανταχόθεν συνέτρεχον, χρήματα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν οἰκοδομήν τοῦ ναοῦ **5** συνεισφέροντες· ὁ δὲ συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄρχοντας καὶ πολλὴν ὑπηρεσίαν καὶ συνδρομήν· σκαπάνας γὰρ καὶ ἄμας ἄργυρᾶς ἔπεμψε τοῖς ἀντιθέοις Ἰουδαίοις. καὶ ἐπεὶ ὀρθτεῖν ἤρξαντο, ἔξαπίνης ἄνεμοι βίαιοι πνεύσαντες ἀθρόως ἅπαντα διεσκόρπισαν. καὶ τὰ λοιπὰ πεπόνθασι δεινὰ ἃ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας **10**

D αὐτοῦ ἀναγράφονται.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ κατάρατος ἐν Περσίδι πέμπει δαίμονα πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἐνεργεῖν αὐτῷ ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν διὰ τάχους. ἐκωλύθη δὲ τῆς πρόσω πορείας ὑπὸ τινος μονάζοντος ἐπὶ ἡμέρας δέκα. καὶ μὴ δυνάμενος ὁ δαίμων προβῆναι πάλιν πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν **15** ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ἠρώτησεν· ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων “καὶ ἐβράδυνα καὶ ἄπρακτος ἔμεινα. ἐκδεχόμενος γὰρ Πούπλιόν τινα μονάζοντα, εἴ πως παύσεται τῆς προσευχῆς, καὶ μὴ παυσάμενος ἡμέρας δέκα ἐκώλυσέ με ποιῆσαι τὸ θέλημά σου.” καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἰουλιανὸς καὶ σφόδρα ἀγα- **20**

P 301 νακτήςας προσηπελλησε μετὰ τὴν ὑποστροφήν ἐξολοθρεῦσαι τὸ τῶν μοναχῶν γένος. ὅπερ μαθὼν τις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ καὶ θανμάσας, ἐπαελθὼν διένειμε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πάντα πένησι καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα. καὶ γενόμενος δόκιμος μο-

ditavit ut id templum, quod ira ac decreto dei erat deiectum, instaurarent. quod mandatum Iudaei magno cum gaudio audientes gentilibus suis per totum orbem significaverunt. ita undique magnus Iudaeorum eo concursus, alacriter pecuniam et operam ad instauracionem templi conferentium. sed et Iulianus eis praelectos famulos magnamque turbam hominum misit, nec non argenteos ligones et urnas. postquam fodere coeperunt impii Iudaei, subito vehementes venti incubuerunt, qui eos dissiparunt; ac quae porro iis mala evenerint, ad tertium Iuliani imperii annum progressi dicemus.

Ceterum Iulianus in Persidem ingressus daemonem in Occidentem misit, qui ei inde celeriter responsum perferret. eum daemonem quidam monachus progressu per decem dies prohibuit, ita ut daemon progredi non valens ad Iulianum redierit. Iuliano causam morae sciscitantem “non modo” inquit daemon “tarde, sed etiam re infecta redii. exspectabam enim dum Publius quidam monachus precandi finem faceret. qui cum decem dies continenter precaretur, non potui iussum tuum exsequi.” hoc audito Iulianus gravi indignatione concitus, minatus est se a reditu gentem monachorum deleturum. hoc cum quidam procerum eius inaudivisset, admiratione summa ductus post reditum suum omnia sua pauperibus distribuit, atque ad senem istum profectus praeclarus monachus

καχός πᾶσαν ἔλεγε τὴν ἰσχὸν τῶν μοναζόντων, ἣν ἔλαβον κατὰ τῶν σκοτεινομόρφων δαιμόνων.

Ἐν δὲ Κάραις, τῇ παρὰ τοῦ Κάρου τοῦ βασιλέως κτισθείσῃ πόλει, τὴν πρὸς Πέρσας ποιούμενος πορείαν, εἰσελθὼν καὶ ἔν τινι 5 καταδύσει θυσίας ἀκαθάρτους ἐπιτελέσας, κλειῖθρα καὶ σήμαντρου ταῖς θύραις ἐπέθηκε καὶ φύλακας ἐπέστησεν· ἦνπερ ἀνοίξαντες μετὰ τὴν ἐκείνου πτώσιν, εὔρον γύναιον ἐκ τῶν τριχῶν κρεμάμε- B νον καὶ ἐκτεταμένης ἔχον τὰς χεῖρας, ἥς ἀνασχίσας ὁ ἄσπλαγχρος τὴν γαστέρα τὴν κατὰ Περσῶν δῆπουθεν ἔγνω διὰ τοῦ ἥπατος 10 νίκη. ἔν δὲ Ἀντιοχείᾳ πολλὰ μὲν κιβώτια ἐν τοῖς βασιλείοις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένα, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων εὔρον πεπλησμένα· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναικας ἐν γαστρὶ ἔχούσας ἀνατεμῶν καὶ ἐν τοῖς ἑμβρύοις ἥπατοςκοπούμενος, καὶ 15 πολλὰ παιδία κατασφάζας, ὑπὸ τὰ εἶδωλα κατώρυξεν ὁ φιλείδω- λος Ἰουλιανός. πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην λογικὴν ἀγέλην ἐκ ποικίλων ἡλικιῶν διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδῶνος καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων, ὃ δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος. οὐ μὴν δὲ C ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοῦς τε καὶ πυρροῦς ἔθυε, τοὺς μὲν τῷ ἡλίῳ τοὺς δὲ τῷ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις. καὶ πρὸς τούτοις κύνους καὶ 20 πιθήκους καὶ κόρακας καὶ πῦν σχεδὸν ἑρπετῶν εἶδος καὶ τετραπόδων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ νηκτῶν οὐ διέλειπε κατασφάττων καὶ τελετὰς παντοίας ἐπινοῶν πλείους καὶ χεῖρους τῶν παρ' Ἑλλησι νενομισμένων, πρὸς τὸ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἐλληνίσαντας ὑπερακοντίσαι, διὰ τῶν τοιούτων οἰόμενος ὁ ἄθεος

ovasis, omnibus praedicans monachorum vim ac potestatem qua adversus tenebriones daemones sunt praediti.

Porro Iulianus Carris, quae urbs est a Caro imperatore condita, iter in Persas faciens speluncam quandam subiit, ibique scelestis sacris operatus fores seris occlusit ac consignavit, apposita custodia. quibus foribus eo interfecto apertis, inventa est muliercula capillis suspensa, extentis manibus; cuius crudelis ille ventre dissecto victoriam scilicet de Persis suam ex iocinore didicerat. Antiocheas autem in regia multae arculae inventae sunt humanis capitibus plenae multique putei cadaveribus oppleti. nam et innumeras gravidas mulieres Iulianus dissecnerat, ut foetuum iocinora contempleretur, et multos infantes iugulatos ad bases simulacrorum defoderat, quibus impense erat deditus. magnum quoque alium gregem ratione praedictorum animantium, diversarum aetatum, variis mortis generibus sustulit, Neptuno eos et aliis daemionibus, quorum se homo deo invisus cultui addixerat, immolans. quin et albis equis soli, rufis igni ac ventis sacrificavit. nec non assidue canes simias corvos atque omne propemodum genus quadrupedum avium nantiumque mactabat, omnisque modi sacra excogitabat, plura et deteriora iis quae apud Graecos recepta sunt. ea enim re omnibus qui ante ipsum Graecam religionem sectati fuissent, palmam praeripere studobat,

ἀποθεωθῆναι καὶ θεὸς νομισθῆναι. ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ τάξει τῆς αὐτοῦ Θεοστιγοῦς βασιλείας ὡς οἶόν τε διὰ βραχείων λέξομεν. ὁ δὲ λόγος πρὸς τὰ ἐξῆς βαδιζέτω.

D Τοῦ Κωνσταντίου τῷ ιθ' ἔτει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἔνθα οὐρανῶ, φωτεινίδες, τεταμένον ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἕως τοῦ ὄρους τῶν ἔλαιων, ὅθεν καὶ ἀνελήφθη, κύκλω δὲ τούτου στέφανος, ὡς ἱρις τὸ εἶδος ἔχων. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ καὶ Κωνσταντίῳ ἔφθθη, Κυρῖλλου τότε Ἱεροσολύμων ἐπισκοποῦντος. 10

P 302 Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, τελευταίαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντινουπόλεως, κατῆλθον εἰς Ῥώμην πάλιν πρὸς Ἰούλιον τὸν πάπαν καὶ Κώνσταντα τὸν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου ἀδελφὸν Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος. οἱ ὁρθόδοξοι τοῖνυν Κωνσταντινουπόλεως Παῦλον προβαλλόμενοι, ἐπεὶ οἱ Ἀρειανοὶ Μακεδόνιον ἀντεχειροτόνησαν, συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν πίπτουσιν. Ἐρμογένης δὲ ὁ στρατηλάτης παρὰ Κωνσταντίου πεμφθεὶς εἰς τὸ ἐξελάσαι Παῦλον παρὰ τῶν ὁρθοδόξων κτείνεται καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ῥίπτεται. τοῦτο ὁ Κωνσταντίος μαθὼν καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸν μὲν Παῦλον ἔξορῖζει, οὐ μὴν δὲ ἐνθρονιάζει Μακεδόνιον. ὕστερον δὲ παρὰ Ἰουλίου Ῥώμης μετὰ γραμμάτων ὁ Παῦλος ἀνελθὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἔξορῖζεται, ὁ δὲ Μακεδόνιος τῇ ἐκκλη-

propterea se in deorum numerum relatum iri homo a deo alienus sperans. verum eius res nos ordine annorum, quibus imperavit, quam brevissime deinceps referemus: nunc reliqua attexamus prioribus.

Annus Constantio imperante 19, die Pentecostae, in caelo signum vivificae crucis apparuit, lucidum atque extentum a Golgotha, quo loco Christus in crucem sublatus fuit, usque ad montem Olearum, unde idem Christus in caelum subiit. cingebatur per orbem circulo arcus caelestis simili. eadem die etiam Constantio apparuit, Cyrillo Hierosolymae tunc episcopo.

Anno 21, mortuo impio Eusebio Cpolitano episcopo, Romanus denuo ad Iulium papam et Constantem imperatorem, Constantii fratrem, redierunt Athanasius et Paulus. cum autem Cpoli Christiani Paulum episcopum designare vellent, Ariani contra Macedonium deligerent, conservare manus factiones multique utrinque ceciderunt. Hermogenes quoque ductor exercitus, a Constantio ad exturbandum Paulum missus, a Christianis pecatus inque mare abiectus fuit. qua re cognita Constantius Cpolim occupat, Paulum in exilium agit: non tamen Macedonium episcopatum praefecit. post Roma Paulus veniens cum literis Iulii papae Thessalonicae in exilio esse in-

σις ληστρικῶς ἐπιβαίνει, ἐφ' ᾧ καὶ ἀναιροῦνται ἄνδρες τρισχί- B
 λιοι ἑκατὸν πενήκοντα. καὶ οὕτω τῆς ἐκκλησίας Ἀρειανοὶ κρα-
 τοῦσι, καὶ Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος τὴν Ῥώμην πάλιν κατα-
 λαμβάνουσιν. οἱ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντι πάντα διηγῆ-
 5 σατο. ὁ δὲ ἐπὶ τούτοις ἀγανακτίσας γράφει τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ
 λυπούμενος ἀποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους.
 Μαγνεντίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος καὶ Κωνσταντα τὸν
 εὐσεβῆ ἀνελόντος, ἐπεὶ Κωνσταντίος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὦν τοῦτο ἔμαθε,
 παρευθὺ τῆς πόλεως τὸν Παῦλον ἐξορᾷ ἐν Κουκουσῶ. κακῆ
 10 ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν τῷ ἰδίῳ ὠμοφρόνῳ ἀποπνίγεται, καὶ Μακεδό-
 νιος πάλιν τοῦ θρόνου ἐπιλαμβάνεται, ὁ δὲ Ἀθανάσιος πάλιν C
 φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεται. Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν
 Γάλλου ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξαγωγῶν Καίσαρα προβάλλεται καὶ εἰς
 Γαλλίαις ἐκπέμπει, ζεύξας αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
 15 Ἑλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν. γαμετῆ δὲ Κωνσταντίου ἦν Εὐ-
 σεβία ἡ περιώνυμος, ἧς τὸ κάλλος εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν γῆν·
 ἀλλ' ὁ ταύτης ἀνὴρ μαλθακώτερος ὑπάρχων τοῦ πρόγοντος, ἔτι
 δὲ καὶ νοσηλευόμενος, οὐκ ἠδύνατο θεραπεῦσαι τὴν ἀνθρωπον,
 ἣ τῷ τῆς νεότητος ἄνθει καὶ τῷ κάλλει τῆς φύσεως ὑπερξέουσα
 20 τῷ τῆς μητρομανίας περιέπεσε πάθει, φθίνουσα δὲ κατὰ μικρὸν
 ἐτελεύτησε, καὶ οὔτε τοῦ κάλλους οὔτε τῆς ἡλικίας οὔτε τῆς βασι- D
 λείας ἀπώνατο·

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ' ἂν πάσχοι γυνή,
 ἀνδρὸς δ' ἁμαρτάνουσ' ἁμαρτάνει βίον.

betur. Macedonius autem praedonis in morem invadit ecclesiam, caesis
 viris 3150. atque ita Ariani ecclesiam occupant. Athanasius autem et
 Paulus Romam rursus se conferunt ad Constantem, eique omnem rem
 narrant. Constantis indigne rem ferens fratrem per literas iubet Paulo
 et Athanasio sua solia reddi. sed cum Magnentius in Gallia occupata
 tyrannide Constantem pium interfecisset, Constantius id Antiocheae re-
 sciens statim urbe Paulum eiecit et Cucusi exulare iubet. ibi is suo
 humerali ab Ariani strangulatur. Macedonius rursus sedem episcopa-
 lem occupat, Athanasius autem fuga sibi consulit. Constantius Julia-
 num Gallii fratrem custodia liberatum Caesarem declarat, inque Galliam
 mittit, tradens ei in matrimonium sororem suam Helenam, quae et Con-
 stantiae nomen tulit. Constantio uxor fuit inclita Eusebia, cuius pul-
 chritudinis fama orbem terrae pervagata est. verum maritus mollior
 quam expediret, ac praeterea morbosus, non potuit mulierem curare.
 itaque flore aetatis naturaeque vigore exardescens ea in matricis saevos
 cruciatus incidit, paulatimque contabescendo perit, nulla neque formae
 neque aetatis neque imperii percepta utilitate.

utcunque enim mulier reliqua omnia sustinet:
 vitae viro sed cum periculo excidit.

- Τῷ κβ' ἔτει οἱ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖον κατὰ Ἀθανασίου παρέπεισαν ὡς κεφαλικὴν τιμωρίαν αὐτοῦ καταναρξί-
 σασθαι· ἀλλὰ καὶ τότε φρηγῆ ὁ ἅγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύ-
 σατο. σεισμοῦ δὲ μεγάλου ἐν Νικομηθείᾳ γενομένου περὶ ὦραν
 νυκτερινὴν τρίτην, τὴν πόλιν κατέλαβε, καὶ πλήθη πολλὰ διέ-
 φθειρε μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Κεκροπίου. Μακεδόνιος ταῖσιν τὸν
 θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέχων μετήγαγε τὸ σῶμα τοῦ
 μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν
 P 303 ἁγίων ἀποστόλων, πτώσιν προφασίζόμενος τοῦ ναοῦ· τοῦ δὲ λαοῦ
 κωλύοντος φόβος γέγονε πολὺς, ὥστε πληρωθῆναι τὸ φρεῦρ τοῦ
 μαρτυρίου καὶ τὰς πλατείας καὶ τὴν ἀλλὴν αἰμάτων. ὕπερ γυνὸς
 Κωνσταντίας τοῦτον μὲν καθήρησε καὶ Εὐδόξιον ἀντικατέστησε,
 μείζονι κακῷ μέγα κακῶ ἀμειψάμενος. οὗτος ὁ Εὐδόξιος ἐνε-
 καινισε τὸ δεύτερον τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας διὰ τὸ μετὰ τὸν
 πρῶτον ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐγκαινισμὸν τὸν δι' Εὐσεβίου¹⁵
 πάλιν πεσεῖν καὶ αὐθις οἰκοδομηθῆναι διὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταν-
 τίνου. ἐπὶ τούτου τοῦ Εὐδοξίου τοῦ μαθητοῦ Εὐνομίου ὁ ἐν ἁγίαις
 Ἐφραὶμ ὁ Σύρος ἦν, μέγας ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὃς πολλὰ ἀφέλιμα
 ἐγγράφως καταλλόλοιπε.
- B Τῷ κγ' ἔτει τοῦ Κωνσταντίου Φλαβιανὸς ὁ Ἀντιοχείας τοὺς²⁰
 τῶν ψαλλόντων χοροὺς διελάων ἐκ διαδοχῆς τὴν Λαβιτικὴν ἰδίδαζε
 πρῶτος ἄδειν μελωδίαν. μετὰ δὲ τοῦτον Πέτρος ὁ κναφεὺς τυ-
 ραννικῶς τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἐπιβὰς πρῶτον ἐκενόησε τὸ μῦρον
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἁγιάζεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν

Anno 22 Ariani Constantio persuaserunt ut capitale supplicium Athanasio decerneret. sed tunc quoque is vitam fuga servavit. noctis hora tertia terrae motus Nicomediae obortus magnam hominum multitudinem atque cum his episcopum Cecropium oppressit. Macedonius episcopatu Cpolitano potitus corpus Constantini magni ab apostolorum templo ad sancti Acacii fanum transferre aggressus est, praescriptione ea utens, quod templum apostolorum corruiisset. populo autem obsistente magna exstitit caedes, ita ut sanguine et puteus testimonii et plateae et aula opplerentur. Constantius rei indicio accepto Macedonium deposuit, eique Eudoxium substituit, magnum malum minore commutans. is Eudoxius denno templum S. Sapientiae dedicavit, quia post primam absolutionem ab Eusebio dedicatum corruiisset essetque a Constantio eodem instauratum. huius Eudoxii, qui Eunomii fuit discipulus, tempore S. Ephremus Syrus fuit, vir magnus dictis factisque, et qui multa utiliter conscripta reliquit.

Anno 23 Constantii Flavianus Antiochense episcopus cantorum choros dividens primus instituit ut psalmi Davidici alternis cantarentur. post hunc Petrus cognomento Cnapeus (id est fullo) per tyrannidem eo episcopatu occupato primus auctor fuit unguenti in ecclesia coram

ἑδύτων ἐν τοῖς ἁγίοις Θεοφανίοις ἐπέκλησιν ἐν ἐσπέρᾳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ἐκάστη εὐχῇ τὴν Θεοτόκον ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐπὶ πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ μόνον λεγόμενον.

6 Ἀκηκῶς τοίνυν Κωνσταντίος ὅτι Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν C πολέμοις εὐδοκίμησας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βυσιλεύς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐξώρμησε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐν Μόψου κρήναις τελευτᾷ, μηνὶ Νοεμβρίῳ γ', πολλὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγνοίας καταγνοῦς. ἐβαπτίσθη δὲ τότε ἐν Ἀντιοχείᾳ 10 ὑπὸ Εὐζώτου τοῦ Ἀρειανοῦ. οὗ τὸ σῶμα Ἰοβιανὸς ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύς, προτίκτωρ τότε ὢν, ἀποκομίσας ἀπέθετο πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡρώῳ μετὰ Εὐσεβίας τῆς αὐτοῦ πρώτης γυναικός.

Ἄμα δὲ τῷ ἀναγορευθῆναι Ἰουλιανὸν ἐν Γαλλίαις εὐθὺς ἡ 15 τροῦλλα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, φουρνικὴ οὔσα, ἔπαισε, τὸν τε ἄμβωνα καὶ τὰς σιλάς ἐξ ὀνυχίτου λίθου ὄντα D συνέτριψε καὶ εἰς χοῦν ἀπετέλεισε. τοῦτον τὸν ναὸν ἰδὼν μετὰ ταῦτα Ἰουλιανὸς εἶπεν “ἀκμὴν οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησίας ἔχουσιν. ἐὰν ὑποστρέψω ἀπὸ Περσῶν, τὸν μὲν μέσον χορτοβολῶνα τὰ δὲ 20 ἔνθεν κἀκεῖθεν μέρη στίβλους τῶν ἵππων μου ποιήσας ἰδεῖν ἔχω αὐτοὺς ποῦ ἐλπίζουσιν.”

Ἦν δὲ Ἰουλιανὸς τὸ σῶμα βραχύς, ἐπύγων, μελανόθριξ, ὕπνου καὶ τρυφῆς καὶ ἀφροδισίων ὅτι μάλα ἐγκρατής, φιλοδοξό-

universo populo consecrandi, ac ut in sacris Theophaniis aquarum consecratio vesperī fieret, ac ad singulas preces nominatim dei genitrix ciceretur, et in coenae mysticae celebratione quavis symbolum fidei recitaretur, cum id tantum in vigilia magna diceretur.

Enimvero Constantius Iulianum in Gallia bellis praeclare gestis audiens ab exercitu imperatorem appellatum, tunc belli Persici causa Antiocheae degens, contra eum expeditionem suscepit. sed cum ad Mopsucrenas (Mopsi scaturigines) venisset, ibi vitam finiit, tertio die Novembris, cum suam ignorationem valde vituperasset. baptizatus fuit tunc Antiocheae ab Euzoio Ariano. corpus eius Iovianus, qui postea temporis ad imperium evectus tunc protector fuit, sublatum deposit in Heroo sacello iuxta patris corpus et Eusebiae prioris eius uxoris.

Simulatque in Galliis Iulianus est imperator salutatus, statim trulla sacri magni deo dedicati templi, quae fornicibus constabat, corruiit, atque ambonem et soleas de lapide onychite confectas in pulverem redegit. id templum cum Iulianus postmodo vidisset, dixit “iam templum habent Christiani. sed ego ubi a Persico bello rediero, medium eius foeno reponendo, partes ab utroque latere stabulum equorum parabo, ut videam ubinam suam spem collocent.”

Erat Iulianus statura brevi, barbatus, capillo nigro, somni luxuriae rei que Venereae apprime abstinens, ceterum ambitiosissimus et im-

τατός τε καὶ τῷ κατ' ἐδύσειαν τρέψω πονηρός. οὗτος μονοκρά-
 P 304 τωρ γενόμενος ἀναιδῶς ἐλλήνιζεν, αἵματι θουσιῶν τὸ ἅγιον βά-
 πτισμα ἀποπλυνάμενος, καὶ πάντα ποιῶν οἷς οἱ δαίμονες θερα-
 πεύονται. πέμπει οὖν Ὀριβάσιον τὸν ἰατρὸν καὶ κοιαιστῶρα
 ἐν Δελφοῖς ἀνεγείραι τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀπελθὼν οὖν
 αὐτὸς καὶ τοῦ ἔργου ἀψάμενος λαμβάνει χρησμὸν παρὰ τοῦ δαι-
 μονος·

εἶπατε τῷ βασιλεῖ, χαμαὶ πέσει δαίδαλος αὐλά.
 οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην,
 οὐ παγὰν λαλέουσαν. ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ. 10

Τῷ πρώτῳ τούτου ἔτει διὰ δῆμα περιθιμένου πρὸ τῆς τοῦ
 B Κωνσταντίου τελευτῆς εὐθὺς θεήλατοι ὄργαι τὴν Ῥωμαίων γῆν
 κατειλήφασι. δεῖξαι οὖν θέλων τὸν Κωνσταντίον ἄδικον καὶ
 παράνομον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ ἀσεβῆς τοὺς ἐν ἐξορίᾳ
 ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Εὐσέβιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλι-
 κῶν ἐθνύχων ἀνέειλεν ὡς δῆθεν ἄδικον. ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς λοι-
 πούς ἐθνύχους τοῦ παλατίου διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναικα, ἣν
 συνῆψεν αὐτῷ Κωνσταντίος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. ὁμοίως καὶ μαγεύ-
 ρους διὰ τὸ λιτὸν τῆς διαίτης, καὶ κουρίσκους διὰ τὸ ἐνα πύλλοις
 ἀρκεῖν, ὡς ἔλεγε. τοῦ δὲ δημοσίου δρόμου τὰς τε καμήλους καὶ 20
 C γεῖν διὰ πολλὴν φιλαργυρίαν, ἧς δοῦλος ἦν. τότε οἱ κατὰ ἀνα-

8 βασιλῆϊ?

prius. is ad se unum toto imperio delato impudens Graecam religionem
 usurpavit, sanguine sacrificiorum sacrum baptismum eluens, omniaque
 agens quibus daemones coluntur. Oribasium ac medicum ac quaeestorem
 Delphos misit, ut oraculum Apollinis instauraret. is cum eo pervenis-
 set opusque inchoasset, tale a daemone accepit oraculum:

corrui artifici varie cortina labore
 constructa: hoc regi redeantes dicite vestro.
 nec casa nec Phoebi reddens oracula laurus
 ulla super, nullae veniunt a fonte loquelae:
 exstincti laticesque profunda silentia servant.

primo imperii Iuliani anno, cum is ante mortem Constantii diadema sibi
 sumpsisset, statim ira dei Romanorum dicioni immissa mala sunt. tum
 impius iste, ut Constantium iniustum ac legibus adversum fuisse osten-
 deret, iustitiam prae se ferre coepit, episcopos ab exsilio revocare, Eu-
 seabium regionum eunuchorum principem utpote sontem necare, reliquos
 etiam eunuchos palatio eiicere ob dimissam ac repudiatam a se uxo-
 rem, sibi ab eius fratre Constantio desponsatam, coquos etiam dimit-
 tere, ut frugalius viveretur, et puerulos, quod unum multis sufficere
 diceret. publico etiam cursu camelos asinos et mulas eiicere, solisque
 equis ad ministeria uti concedere, avaritia impulsus, cui erat mancipa-

- τολὴν Ἑλληνας ἐπαρθένας εὐθὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνείλον. τότε Ἀθανάσιος πρὸς τὴν παρθέ-
 τον κρυπτόμενος χρόνον πολὸν ἐξελθὼν σύνοδον ἐκρότησε, καὶ
 τὰ κατὰ Νίκαιαν κυρώσας δόγματα τὰς ἐκκλησίας ἀπέλαβεν. οἱ
 5 δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ Γεώργιον Λούκιον προεχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ
 ἐν οἴκῳ κοινῶ συνήγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνας πολλοὺς Χριστιανοὺς
 ἀνεσταύρωσάν τε καὶ κατέσφαζαν. καὶ γὰρ ἐν Γάζῃ καὶ Ἀσκά-
 λωνι πρεσβυτέρους καὶ ἀειπαρθέτους ἀναιροῦντες ἀνέπτυσσον τὰ
 σπλάγχνα αὐτῶν καὶ κριθῆς πληροῦντες τοῖς χολοῖσι περιβάλλον.
 10 ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ἀνελύντες τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπε- D
 γεύσαντο. ὁ δὲ ἀνατεμῶν τὸν διάκονον καὶ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ
 ἀπογευσάμενος τὴν μὲν γλῶσσαν σαπίσας κατέρρευσε καὶ τοὺς
 ὀδόντας αὐτοῦ ἀπέβλασε τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐκηρώθη καὶ πικρῶς
 βυσαυζόμενος ἐτελεύτησε. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ καδ' ἐκάστην
 15 πόλιν καὶ χώραν κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γινόμε-
 μενα; ὑπερβαίνουνσι γὰρ καὶ λόγον πάντα καὶ γραφήν. τότε καὶ
 ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καππυδοκῶν ἐκκλησίας πρεσβύτερος ἦν,
 καὶ Λιβάνιος ὁ σοφιστῆς καὶ Πρόκλος καὶ Μάξιμος οἱ φιλό-
 σοφοί.
- 20 Τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ δυσσεβῆς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτει μὴ μετέ- P 805
 χεῖν Χριστιανοὺς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολιναρίου δὲ τῆ
 θείᾳ γραφῇ ὄλη χρησόμενος, πάντων τε ποιητῶν τοὺς χαρακτηρισ-
 μιμούμενος, ἔγραψε παιδεύσθαι παρὰ τῶν Χριστιανῶν. ὁ δὲ

tus. tunc in Oriente Graeci sublatis animis statim Alexandriae Geor-
 gium episcopum raptatum interfecerunt. Athanasius autem, qui diu
 apud virginem quandam delituerat, in publicum progressus concilium
 convocavit, decretisque Nicaenis confirmatis ecclesias recuperavit.
 Ariani autem Georgio sublato Lucium sibi praefecerunt, inque communi
 domo conventus egerunt. Graecae autem religionis aemuli multos Chri-
 stianos in cruce sustulerunt atque iugularunt. nam Gazae et Ascalone
 presbyteros, et qui virginitatem conservassent, interfecerunt, eorumque
 viscera aperta hordeo impleverunt et porcis obiecerunt. Phoenice Cy-
 rilli diaconi necati iecur gustaverunt. qui autem diaconum istum disse-
 cuit et iecur eius degustavit, is et linguam suam ipsius putredine con-
 fectam evomuit, et dentes amisit atque oculos, et diris tortus doloribus
 periit. quid vero commemorem quae isto tempore per urbes et agros
 a Graecis perpetrata fuerint? cum ea neque verbis possint neque scri-
 bendo unquam aequari. fuit tum Basilius magnus Cappadociae eccle-
 siae presbyter, et Libanius sophista, Proclus Maximusque philosophi
 claruerunt.

Anno secundo Iulianus lege lata edixit ne Christiani Graecis disci-
 plinis instituerentur. quo tempore Apollinarius scribendi materiam sum-
 mens, sacram Scripturam atque omnes poetarum formas imitans, ea
 composuit quae Christiani discerent. ceterum Iulianus verae religionis

παραβάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποίας μιμούμενος ἐκέλευσε ζέ-
νοις τε καὶ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι, ἀπατῶν
τοὺς ἀπλουστέρους. ταῖς δὲ ἐκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεια καὶ
Ἐρμῆν συγγράφεσθαι προσέταξε καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, τοὺς
δὲ ἀναβαλλομένους τὴν τούτων προσκόνησιν ὡς ἐχθροὺς βασιλι-
κῶς τιμωρεῖσθαι. τῷ δὲ στρατῷ τὴν ῥόγαν διανέμων πῦρ ἐτίθει
B καὶ λιθανωτῶν, καὶ θυμιάν τοὺς στρατιώτας ἠνάγκαζεν.

Ἐν Καισαρείᾳ δὲ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Παναίδι, ἣ ὑπὸ
τοῦ Χριστοῦ θεραπευθεῖσα αἰμόρρους ἀνδριάντα ἔσθησε τῷ δε-
σπότη Χριστῷ, καὶ βοτάνη ἐφύετο ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος¹⁰
πάσης νόσου ἀλεξητήριον. τῇ οὖν βοτάνη φθονήσας τὸν ἀνδριάντα
κατάγει ὁ δειλῖος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ζόανον Ἰουλιανοῦ ἴσθησι. καὶ
τὸν μὲν τοῦ σωτήρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες εἰς ἐκκλη-
σίαν ἔθεντο, τὸν δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀνάλωσεν. 15

C Ἐν δὲ Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ Ἐμμαοῦς πηγῇ ἐστὶ
παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἴασις· ἐν αὐτῇ γὰρ
φασὶ τὸν κύριον καὶ θεὸν ἡμῶν τοὺς πόδας ἀπονέψασθαι ἐξ ὁδοι-
πορίας. ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Θηβαΐδος δένδρον ἴστυται περὶ α·
ταύτης φύλλον ἢ κάρφος εἰ λάβοι τις, πρὸς πᾶσαν νόσον ἐστὶν ἔ-
λάσιμος· ὅπερ δένδρον, φασὶ, κλιθὲν προσεκύνει τῷ Χριστῷ,
ἠνίκα πρὸς Αἴγυπτον ἔφευγε, καὶ σκιὰν αὐτῷ πεποίηκε. καὶ τῇ
μὲν πηγῇ φθονήσας κατέχωσε, τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. οὗτος ὁ

desertor, Christianorum beneficentiam imitans, peregrinis et mendicis
necessaria suppeditari iussit, simpliciores decipiens. imaginibus suis
Iovem Martem et Mercurium reliquosque daemones appingi iussit, de
iis qui adorare ea distulissent, supplicium sumi tanquam hostibus impe-
ratoris. congiarium exercitui largiens ignem poni mandavit ac thur,
ac adolere milites coegit.

Caesareae Philippi, quae nunc Panais dicitur, mulier quam Chri-
stus profluvio sanguinis liberaverat, domino Christo statuum posuerat,
sub cuius basi herba enascebatur praesens quorumvis morborum reme-
dium. eius herbae invidia motus Iulianus statuum eam deposuit, ac
Iuliani imaginem sculptam istius loco posuit. Christiani statuum serva-
toris sublatam in templo collocaverunt: Iuliani ignis de caelo missus
consumpsit.

Nicopoli Palaestinae, quae et Emmaus dicitur, fons erat omnis
generis morbos hominum brutorumque sanans: eo enim fonte ferunt
Christum ex itinere pedes abluisse. Hermopoli, quae est urbs The-
baidis, Persica arbor fuit, cuius folium aut cortex cuivis morbo mede-
retur: eam ferunt arborem sese inclinasse et Christum adorasse in Ae-
gyptum fugientem, eique umbram praeuisse. eum fontem invidia sti-
mulante Iulianus ingesta materia obstruxit, arboremque illam excidit.

μικρὸς τὴν τοῦ προδρόμου θήκην ἀνοίξας πυρὶ τὰ λείψανα παρα-
δίδωκε καὶ τὴν κόνιν διελίχθησε.

Φασὶ δὲ ὅτι ἐν τῇ κατὰ τὴν Καισάρειαν τῆς Φιλίππου, ἐν
τῇ ἀρκυῖᾳ θέσει τῆς φύραγγος, ῥίζαν γίνεσθαι φλογιοειδῆ, ἣν **D**
5 καλοῦσι βατταρῖτιν, ἀφ' ἧς περὶ τὴν ἐσπέραν ἔξαστράπτου φῶς
ἀπροσπλάστον εἶναι καὶ ἀπρόσιτον παρασκευάζει διὰ τὸ παρα-
χρῆμα τὸν ἐγγίζοντα ἀποθνήσκειν. κυκλόθεν οὖν αὐτῆς περιο-
ρῶσαντες κύνα δεσμοῦσιν ἐκ τῆς ῥίζης αὐτῆς. ὁ κύων δὲ τοῖς
αὐτοῦ δεσπόταις ἔπεσθαι ἰέμενος ἐπὶ πολλῷ σύρων ἀνασπᾶ τὴν
10 ῥίζαν. καὶ αὐτὸς μὲν θνήσκει παραυτά, τὴν ῥίζαν δὲ περιά-
πτοντες τοὺς δαιμονιζομένους θεραπεύουσι. καὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ
δὲ φασὶ πόλιν εἶναι πάραλον· ταύτης ἀπὸ σταδίων δύο διαρρεῖ
ποταμῖος. οὗτος ἔχει τόπον ἐν αὐτῷ νησοειδῆ, ὡσεὶ πηγῶν ἑκα-
τὸν τὸ περιμετρον, οὗ ἡ ἀργὴ ψύμμος διὰ τῶν ἀνέμων ἐκφερο- **P 306**
15 μένη εἰς ἕλεον ἐδθὺς μεταποιεῖται· καὶ ταύτης ἀφαιρουμένης πά-
λιν αὐθις ἀναπληροῦται.

Διερχόμενον δὲ τὸν Ἰουλιανὸν τὴν Χαλκηδόνος πόλιν, Μά-
ρις ὁ ταύτης ἐπίσκοπος πολλὰς ἕβρεις τῷ Ἰουλιανῷ εἰς τὸν τῆς
Τύχης ναὸν θύοντι κατὰ πρόσωπον ἐπήγαγε, παραβύτην ἀποκα-
20 λῶν καὶ ἀλάστορι καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης ἀλλότριον. ὁ δὲ ἄτε
φιλόσοφον προσποιούμενος ἐν τὸν Μάριν ἀνείδισε λόγῳ, “ἄπελθε”
λέγων, “ταλαίπωρε, καὶ ἀποθρήνη τὴν σαντοῦ τύφλωσιν· οὐδὲ
γὰρ ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ προσκυνεῖς, τοῦ πάθους ἴασατο.” ἦν
γὰρ ὁ Μάρις ἐπύχυσιν πεπονθώς. ὁ δὲ φησι πρὸς τὸν παραβύτην **B**

idem aperto praecursoris Christi monumento reliquias eius cremavit ci-
neresque dissipavit.

Aiunt in vallis quae ad Caesaream Philippi est septentrionali parte
flammeam quandam radicem nasci, Battaritidem nomine, a qua sub ve-
speram effulgens lumen inaccessam eam reddat: quodsi quid accedat,
id statim moriatur. circa eam radicem in orbem terram effodiunt, ac
radici canem alligant, qui dum dominos suos sequi cupit, eam evellit
atque ipse illico moritur. ceterum ea radice appensa eos sanant qui a
daemonibus vexantur. in Galilaea etiam ferunt urbem quandam esse
maritimam, a qua stadiis duobus praeterfluat amnis, in quo sit insula
quaedam ambitu cubitorum circiter centum, cuius alba arena ventis ege-
sta statim in vitrum mutetur, atque arena sublata locus confestim alia
expleatur.

Iuliano Chalcedonem transeunti atque in fano Fortunae sacrificanti
Maris eius loci episcopus in faciem convicia permulta fecit, desertorem
appellans et furlam et gloriae dei alienum. sed Iulianus, ut qui philo-
sophum prae se ferret, uno hoc dicto Marim ultus est, “abi” inquit,
“miser, tuamque deplora caecitatem; cui Nazaraeus, quem tu adoras,
opem non tulit.” nam Maris suffusionem oculorum perpeusus erat. is-

“ἐδχαριστῶ τῷ δεσπότῃ μου Χριστῷ τοῦτό μοι προνοησαμένῳ, ἵνα μὴ τὸ ἀναιδέστατον καὶ ἀσεβέστατόν σου θεάσωμαι πρόσωπον.”

Οὗτος τὸν μέγαν Ἀθανάσιον τῆς ἐκκλησίας ἐξελεῖν ἐκέλευσε, τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν παροξυνάντων. ὁ δὲ ἐξερχόμενος εἰς Θαρρεῖν εἶπε Χριστιανοῖς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δακρύουσι· “Θαρσεῖτε,” φησί, “λαὸς τοῦ Χριστοῦ· νεφύδρων ἔστι, καὶ παρέχεται.”

Διάγων δὲ Ἰουλιανὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ συνεχῶς ἐν Δάφνῃ ἀνιῶν καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος θεραπεύων εἰδῶλον (ἦν γὰρ ἐκείσι¹⁰ θαυμαστὸν ἔργον Βρύξιδος ἀγαλματοποιοῦ, ὃ μήτις ἄλλος ἴσχυσεν ἐκμιμήσασθαι), παρ’ αὐτοῦ χρησμόν ἐζήτει, ἀλλ’ οὐδὲμιᾶς
 C ἀποκρίσεως ἔτυχε. νομίσας δὲ ὅτι διὰ τὰ ἐν τῇ Δάφνῃ ἀποκείμενα λείψανα τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα ἀποσιωπᾶ, ἐκέλευσεν ἅπαντα μετατεθῆναι. οὗ γενομένου ἀθρόως πῦρ ἐκ τοῦ¹⁵ οὐρανοῦ κατελθὼν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τὸν τε ναὸν κατέφλεξε καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα, ὥστε μηδὲ ἴχνος αὐτοῦ φανῆναι. ἐκπλαγείς οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ μιαιφός, καὶ νομίσας κατ’ ἐπιβουλήν Χριστιανῶν γενέσθαι, ἐπ’ ἐξέτασιν τῶν ἱερέων ἐχώρει. καὶ παντοίως τιμωρησάμενος ὥστε καὶ τινὰς αὐτῶν ἀποθανεῖν, τοῦτο μόνον ἤκουσε²⁰ παρ’ αὐτῶν, ὅτι οὔτε ὑπὸ Χριστιανῶν οὐδ’ ὑπὸ ἄλλης ἀνθρωπίνης ἐπιβουλῆς, ἀλλ’ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα. Θυμωθεὶς οὖν ὁ παραβάτης καὶ θεο-
 D μάχος τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἀπέκλεισε καὶ πάντα τὰ

que respondit “gratias ago domino meo Christo, qui mihi hoc pacto prospexit ne impudentissimum tuum atque impiissimum videam vultum.

Idem Iulianus Graecis instigantibus magnum Athanasium ecclesia expulit. qui abiens Christianos super ipso fientes bono esse animo iussit: nubeculam enim hanc brevi transituram.

Degens Antiochaeae Iulianus ac crebro in Daphna obambulans, Apollinisque simulacrum colens, quod ibi erat, opus Bryxididis statuarii admirandum, quod imitando aequare nemo potuerat, oraculum ab eo poscebat. cum vero nihil responderetur, reliquias sancti martyris Babylae, quae in Daphna erant repositae, in causa esse ratus transferri eas inde iussit. quo facto, eadem nocte ignis confertim caelo delatus aedem simulacrumque combussit, ita ut ne vestigium quidem eius superesset. ea re impius ille perculsus, insidiisque Christianorum factum putans, sacerdotes torsit variisque suppliciis affecit, ita ut etiam aliquot de iis morerentur. hoc autem tantummodo ex iis rettulit responsi, neque Christianorum neque ullius omnino hominis opera, sed igne caelitus delato aedem atque simulacrum conflagrasse. propterea iratus magnam Antiochaeae aedem reclusit omniaque templa depraedatus est. missi au-

ἱερὰ ἐσύλησε. τῶν δὲ ἀποσταλέντων κομήτων Φήλικος καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Θείου αὐτοῦ λεγόντων ὅτι ἐνομιζομεν ἑποπτικὴν τινα εἶναι δύναμιν τὴν κωλύουσαν ἡμᾶς, ὃ μισρὸς ἐπετώθαζεν.

Ἀρτέμιος δὲ ὁ δουρὲς Ἀλεξανδρείας, ἐπειδήπερ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου ζῆλον πολὺν ἐνεδείξατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τῶν εἰδωλολατρούντων, ἐδημεύθη τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς μετὰ πολλὰς βασάνους ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ὁμοίως δὲ καὶ δύο πρεσβύτεροι, Εὐγένιος καὶ Μακάριος.

Τῷ τρίτῳ ἔτει τούτου πολλοὺς τιμωρησάμενος καὶ μάρτυ- P 307
 10 ρας ποιήσας, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. καὶ τοῦ ἔργου ἐγχειρισθέντος, τὰ μὲν πρῶτα λαίλαψ τὴν τε ἄσβεστον ἐξεφόρησεν ὑπὲρ μυριάδας εἴκοσι μοδίων οὖσαν, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἔτι τῷ ἔργῳ ἐπιχειρούντων πῦρ ἐξεληθὸν τῶν θεμελίων τούτους κατέκαυσε, καὶ οὕτω τοῦ ἔργου ἐπαύσαντο. οὗτος
 15 ὁ δυσσεβῆς καὶ τὴν τῶν Θείων εὐαγγελίων ἀνατροπὴν ἔγραψεν· ἣν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ ἄλλοι φιλόχριστοι ἐπηνωρῶσαντο. καὶ πᾶσαν δὴ ἄλλην γραφὴν αὐτὸς τε καὶ οἱ ὅμοιοι B 3
 αὐτοῦ διέβαλον· ὑπὸ δὲ τῶν ὀρθοδόξων ἐξεβλήθησαν τὰ τούτων νοθεύματα.

20 Ἐπὶ τούτοις ὤφθη ὁ Θεῖος σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ φωτοειδῶς κυκλούμενος ὑπὸ στεφάνου φωτεινοῦ, ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ ἕως τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἐλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κωνσταντίου· αὐτομάτως δὲ τοῖς ἀπλώμασι τῶν θνυσιασθηρῶν καὶ

tem duo comites Felix et Iulianus avunculus imperatoris, cum dicerent se putavisse quandam facultatem rerum inspectricem esse, quae ipsos impedivisset, subsannavit eos Iulianus.

Artemius porro dux Alexandriae, qui imperium Constantio gerente magno ardore cultores falsorum numinum oppugnaverat, post multos cruciatus propter fidem Christianam capite truncatus est, et bona eius in publicum redacta. similiter actum cum duobus presbyteris Eugenio et Macario.

Tertio sui imperii anno Iulianus multos professos Christianam religionem suppliciiis affecit. Iudaeos quoque templum suum instaurare iussit. quod opus cum esset inchoatum, primum venti turbo calcem disiecit supra ducenta milia modiorum. et cum Iudaei denuo opus aggrederebantur, ignis ex fundamentis erumpens eos combussit. atque ita opus illud omissum est. impius ille Iulianus scripsit etiam evangeliorum depravationem; quae magnus Cyrillus Alexandriae episcopus aliique Christiani correxerunt. omnes autem sacras literas Iulianus eiusque similes corrumpere; quorum adulterinam scripturam pii deleverunt.

Eo tempore in caelo lucida crux apparuit, cincta lucida corona, a Golgotha usque ad montem olearum pertinens, splendidior quam sub Constantio. porro autem crucis signum in altarium mappis, libris ac

βίβλοις καὶ ἄλλοις ἐσθήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἱματίοις οὐ μόνον Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων, ἐπεπόλαξε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι· καὶ ὃν ἀναισχύντως ἠπίστον Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλλη-
 νες, εὗρισκον ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν. ἐν τισὶ δὲ καὶ ἐμελάνιζον. 5
 Ἰουλιανὸς δὲ μαντελίας καὶ θυσῖαις καὶ ἐπωδαῖς δαιμόνων καὶ
 C ἀπάταις φρουζόμενος, ὡς φησὶν Ἀγαθίας, κατὰ Περσῶν ἐστρά-
 τευσεν, ὅτε καὶ χρησμὸν ἔλαβεν ἔχοντα οὕτως “ἔν μὲν πάντες
 ὠρμήθημεν θεοί, νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ θηρὶ ποταμῶ.
 τῶν δὲ ἐγὼ ἡγεμονεύσω θουῖρος πολεμῶκλονος Ἄρης.” ἐν δὲ τῷ 10
 εἰσιεῖναι αὐτὸν ἐπὶ Περσίδα, ἐν οἰκίᾳ τινὸς γυναικὸς Χριστιανῆς
 εὐρέθη ὑδρίσκῃ ὕδατος ἐστῶσα πλήρης, ἣτις καὶ ἀθρόως εἰς
 οἶνον γλυκὸν βράζοντα μετεβλήθη. ἴσως δὲ τοῦτο σύμβολον
 ὤπται τῆς ἐπὶ τὸ ἥδιστον τῶν πραγμάτων μεταβολῆς διὰ τὴν τοῦ
 τυράννου μετὰ μικρὸν καταστροφὴν. στρατεύσας γὰρ ἐπὶ Πέρσας 15
 ἐδεδεῖσθη ὑπὸ τινῶν αὐτομόλων ἐμπρῆσαι τὰς ναῦς. εἶτα δι’
 D ἐρημίας καὶ ἀνομιῶν χωρίων τὴν πορείαν ποιούμενος ἐφ’ ἱκανόν,
 πάντων ἀπολελοιπῶτων τῶν χρειῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων, καὶ
 πολλὰ τυλαιπωρησάντων τῶν μετ’ αὐτοῦ, ἐπειδὴ καιρὸς τοῦ πο-
 λέμου ἀφίκετο, περιερχόμενος ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ διατασσόμε- 20
 νος ἐπλήγη δόρατι ἀφανῶς εἰς τὰ ὑποχόνδρια, ὥστε ἀνοιμῶξαι
 αὐτόν. καὶ τῇ χειρὶ τοῦ αἵματος λαβόμενος ἔρραιεν εἰς τὸν ἄερα,
 λέγων “νενίκηκας, Χριστέ· κορέσθητι Νυζωραῖε.” καὶ οὕτως

9 Τίγητι?

vestimentis. tum in vestibus non Christianorum modo sed et Iudaeorum exstiterunt crucis signa, neque Hierosolymae tantum, sed Antiocheae etiam atque aliis in urbibus. et quem impudenter negabant Iudaei atque Graeci, eum signatum in suis vestibus reperiebant. cruce istae apud quosdam fuerunt nigrae. interim Iulianus vaticiniis sacrificiis incantationibus daemonum atque fallacis munitus, ut ait Agathias, in Persas movet. inter alia tale etiam oraculum ei redditum erat:

iam nunc ad Tigridis fluvium proficiscimur omnes caelicolae, et regi praeclara tropaea paramus.

Mars ipse ad pugnam superos ego duco Gradivus.

intrante eo Persidem situla aquae plena in domo mulieris cuiusdam Christianae inventa est: ea aqua subito in vinum suave ac ubertim fluens transiit. quod videtur fuisse signum rerum in optimum statum mutationis, paulo post morte tyranni eventurae. is cum in Persas expeditionem fecisset, transfugarum quorundam suasu deceptus naves suas combussit, atque inde longo itinere per solitudines et iniqua loca facto omnibus necessariis rebus carere coepit, magna exercitus miseria. ut tempus pugnae appetiit, dum aciem circuit atque instruit, hasta incerto auctore hypochondria vulneratur. ibi eiulatum tollens sanguinem suum cava manu exceptum in aërem sparsit, dicens “viciisti Christe, satiare

τὴν μιαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρρηξε, πολλὰ δυσφημήσας εἰς τοὺς
 ἑαυτοῦ θεούς, ἀπατεῶνας καὶ πλάνους καὶ ψεύστας ἀποκαλῶν.
 οὗ τὸ δέστηνον σῶμα ἀπεκομίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ P 308
 ἐτέθη ἐν λάρνακι πορφυρῇ κυλιθροειδεῖ, ἐν ᾧ ἐτέγραψεν ἐλε-
 σγειὸν τόδε·

Κύνῳ ἐπ' ἀργυρόεντι, ἀπ' Εὐφρήταο φράων
 Περσίδος ἐκ γαίης, ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ
 κινήσας στρατιάν, τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα,
 ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.

10 τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος Ἰοβιανοῦ τὴν ἄλουργίδα ὀπισθεν
 περιπατοῦντος ἀκουσίως πατήσαντος ἐν τῷ ἐπικλιῆ τινὰ κατιέ-
 ναι τύπον, ἐπιστραφεὶς Ἰουλιανὸς καὶ τὸ συμβὰν κρίνας αὐτὸν
 μετ' ἐκείνον τῆς βασιλείας κρατήσῃν ἔφη· εἶθε, κἄν γοῦν ἄν- B
 θρωπος.

15 Ἰοβιανὸς ἐβασίλευσε μῆνας θ' ἡμέρας ἐέ. οὗτος χιλιάρχος
 ἦν, ἀνὴρ πραΰτατος καὶ δευθόδοξος Χριστιανός, ὃς ὑπὸ παντὸς
 τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη ἐν ᾧ τόπῳ ὁ παραβάτης ἀνη-
 γρέθη. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν εὐμήκης, ὥστε μηδὲ ἐν τῶν βυσιλικῶν
 ἱματίων ἄρμόζειν αὐτῷ. μετὰ μίαν δὲ συμβολὴν τοῦ πολέμου
 20 εἰρήνη ὡς ἀπὸ θεοῦ συμφώνως ἀνιβροήθη ἐπὶ τε Ῥωμαίων καὶ
 Περσῶν, καὶ ὠρίσθη ἔτη λ'. ὁ δὲ παρηγεῖτο τὴν βυσιλείαν,
 λέγων μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἄρχειν στρατοῦ ἑλληνίσαντος. πρὸς
 ὃν πάντες ὁμοφώνως ἐβόησαν "Χριστιανοὶ ἴσμεν, αὐτοκράτωρ
 τρισάγουστε." ὃθεν νόμους ἐξέπεμψεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥω- C
 Nazarene." atque ita scelestam suam animam expiravit, cum prius
 deos suos multis maledictis proscidisset, impostores eos et mendaces
 dictitans. cadaver eius miserum Cpolim allatum, repositumque est in
 arca porphyretica cylindri forma, eique inscriptum tale carmen:

incassum bello Persas aggressus inani
 rex idem bonus et fortis bellator in armis
 Iulianus, tumidis iacet huc Euphratis ab undis,
 qua volvit Cydnus turgentem argenteus amnem,
 advectus, tumuloque sub hoc post fata quiescit.

Iulianus, cum eius aliquando purpuram declivi loco ambulantis Iovianus
 imprudens pede calcasset, conversus, coniciensque eum sibi in imperio
 succedendum, "esto" inquit, "dummodo homo sit."

Iovianus imperavit menses 9, dies 15. erat tribunus militum, homo
 mansuetissimus et verus Christianus. ab universo exercitu imperator
 est dictus, quo loco Iulianus perit. fuit procero corpore, adeo ut
 nulla regia vestis ei convenerit. post unicum conflictum pacem veluti
 divinitus concti inclamaverunt et Romani et Persae, et pax ad triginta
 annos est confirmata. Iovianus autem imperium recusavit, negans se
 imperare posse exercitui Graecam religionem amplexo. at milites uno
 ore clamorem sustulerunt "Christiani sumus, augustissime imperator."

μαίων γῆν εἰς περιποίησιν τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς ἐν
 ἔξορίᾳ Χριστιανοὺς ἀνεκαλέσατο, γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ
 σημᾶναι αὐτῷ ἐγγράφως τῆς ἀμωμήτου πίστεως τὴν ἀκρίβειαν·
 οὗ γενομένου βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γέγονεν. οὗτος ὑποστρέ-
 ψας ἐν Ἀντιοχείᾳ πολλὰς κιβωτοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις εὔρε κεφαλῶν 5
 ἀνδρῶν πεπληρωμένας, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων ἀν-
 θρωπίνων πλήρη· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας κατὰ γαστροὺς
 ἐχούσας ἀνατεμῶν ὁ Ἰουλιανὸς ἐν τοῖς αὐτῶν ἐμβρῶσις ἥπατοσκο-
 πει, καὶ παιδία δὴ πολλὰ κατασφάττων ὑπὸ τὰ εἰδῶλα κατώρυτ-
 D τεν. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς καὶ πυρροὺς καὶ ζῴων 10
 εἶδη πολλὰ τῷ τε ἡλίῳ καὶ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις καὶ πᾶσιν αὐτοῦ
 τοῖς δαιμονίοις ὁ ἐνάγιστος ἔθνεν. ὄθνη οὐδὲν ἄπιστον καὶ τα-
 φέντα τοῦτον τῆς γῆς ἀναρρίπτεσθαι. διὸ καὶ ἀκαθάρτων ζῴων
 δοστέοις συμμιζαντες αὐτὸν κατέθαναν, τὴν πρὸς Θεὸν καὶ ἀν-
 θρώπους ἀλλοτριῶσιν αὐτοῦ δεικνύντος τοῦ πράγματος. ἐξ Ἀν- 15
 τιοχείας δὲ Ἰοβιανὸς ἐπὶ Κωνσταντινουπόλιν ὀρμώμενος, ἐλθὼν
 ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας ὑπατος προῆλθε. φθάσας δὲ ἐν προα-
 στείῳ Δαδυστανῶ ἐκοιμήθη ἐν οἰκίσκῳ νεωστὶ κεκονιαμένῳ, τῆς
 δὲ ἀσβέστου βυρὴν ἀτμὸν ἀναδιδούσης αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν,
 P 309 ἀποπνιγείς ἀπὸ τῆς καύσεως. ὡς δὲ τινες γράφουσι, μύκητα 20
 πεφαρμαγμένον φαγὼν ἀπέθανεν. τούτου γυνὴ Χαριτώ, ἕτις
 οὐδὲ βασιλεία αὐτὸν ἐθάσατο.

Ὀυαλεντινιανὸς ἀνηγορεύθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας παρὰ

21 πεφαρμαγμένα P, tanquam esset μύκητια.

edicta ergo per totum Romanum imperium emisit, quibus ecclesias dei restitui iuberet Christianosque exsultantes revocaret. ab Athanasio etiam per literas petiit ut is inculpatae fidei doctrinam accurate sibi scripto consignaret. quo facto maiorem in modum est in fide Christiana confirmatus. reversus Antiocheam multas arcas in regia inventi capitibus humanis plenas multosque puteos cadaveribus humanis oppletos: quippe innumeras Iulianus praegnantes mulieres dissecuerat, eorumque foetuum iocinora inspexerat, multosque infantes iugulatos infra simulacra defoderat. quin et albos ac rufos equos aliaque varia animantia soli igni ventis aliisque daemonibus suis immolaverat. itaque non est incredibile quod fertur, terram eius sepulti cadaver eiectisse, idque impurorum animalium ossibus permixtum fuisse humatum, ea re demonstrante hominem et a diis et hominibus alienum fuisse. ceterum Iovianus Antiochea Cpolim proficiscens, cum Ancyram Galatiae urbem attigisset, unius diei iter progressus Dadaстана oppidum pervenit. ibi cum obdormivisset in cellula recens incrustata, calce gravem vaporem edente, subito est suffocatus eo vapore. alii fungi venenati esu extinctum aiunt. uxor eius fuit Charito, quae eum imperatorem non vidit.

Valentinianus ab exercitu est imperator dictus Nicaeae, quae est

τοῦ στρατοῦ, ὃς ἐβασίλευσεν ἕτη ιγ', διὰ τὸ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ὡς Χριστιανὸν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ ἑξορισθῆναι. ἦν δὲ τῷ σώματι εὐμεγέθης, τὴν χροιάν ἐρυθρὸς, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς ἐπίξανθον ἔχων, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὠραίους, μικρὸν ἐπι-
 5 γλαυκίζοντας, ὡς λέγειν πολλοὺς παρόμοιον εἶναι τῷ Δαβίδ, καθὼς φησὶν ἡ γραφὴ περὶ ἐκείνου "καὶ αὐτὸς ἦν πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν." οὗ καὶ τὸ αὐστηρὸν διὰ τὸ δίκαιον ἐπη- B
 νῆτο καὶ ἐθανμάζετο· οὐ γὰρ ἕνεκ λόγου τὸ αὐστηρὸν ἐκέκτητο, ἀλλ' αἰεὶ τῷ δίκαιῳ τὰ πρῶτα παρεῖχεν, ἵπ' οὐδενὸς ἐκ τούτου
 10 περιτρεπόμενος, οὐδὲ μετατιθέμενος ἐξ ὧν ἕπαξ ἐβουλεύσατο. μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ τινες ἤξιον συγκοι-
 νωνὸν προσειληφέναι τῆς βασιλείας, ἔφη "λήψομαι ὃν ἂν ἐθέλω κοινωνόν." πρὸς ὃν Δουλάϊφος συγκλητικὸς ἀπεκρίνατο "εἰ τοὺς
 15 ἂν τὴν ἄλουργίδα περιβαλεῖς." ὁ δὲ τῇ φύσει μᾶλλον πιστεύσας τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα προσελάβετο, καὶ βασιλεία ποιήσας τὰ ἀνατολικὰ μέρη αὐτῷ ἀπένειμεν, αὐτὸς δὲ κατέσχε τὰ δυτικά.

Τῷ πρώτῳ ἔτει αὐτοῦ Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὔγουστος Γρα- C
 τιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀηγόρευσε. συνόδου δὲ ἐν Λαμψάκῳ γε-
 20 νομένης καὶ τὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀκυρωσίσσης, ἐπεὶ Οὐάλης ὁ δυσ-
 σεβῆς Ἀρειανὸς διάπυρος ἦν, τὰ ἐν Λαμψάκῳ πραχθέντα ἀνέ-
 τρεψε καὶ τοὺς συνελθόντας ἐκεῖσε ἐπισκόπους ἐξώρισεν, Εὐδο-
 ξίῳ δὲ ὁμόφρονι αὐτοῦ τὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας
 παρέδωκεν· οἱ δὲ ὁρθόδοξοι οὔτε ποιμένα οὔτε ἐκκλησίαν εἶχον.

urbs Bithyniae. imperavit annos 13. ad imperium eum egressus, quod sub Iuliano in exilium actus fuerat ob confessionem fidei Christianae. fuit corpore magno, ruber, rufo crine, oculis pulchris et aliquantulum caesiis. itaque multi dicebant eum Davidi similem esse: nam et hunc Scriptura ait rufum fuisse et oculis pulchris praeditum. austeritati eius laudem conciliavit iustitia atque admirationem: non enim temere austeritatem adhibebat, sed primam semper iustitiae rationem ducebat, ab eaque se nullam rem dimovere patiebatur. quae semel decrevisset, non mutabat. ingressus Byzantium, cum eum nonnulli hortarentur ut collegam imperii adscisceret, respondit "collegam assumam quem voluero." Daglaipho autem senatore dicente "si tuos diligis, habes fratrem: sin rem publicam, vide cui purpuram circumponas." imperator naturae plus fidens fratrem Valentem imperii consortem delegit, eique Orientem tribuit, ipse Occidentem tenuit.

Primo anno sui imperii Valentinianus Gratianum filium suum Caesarem declaravit. cumque concilium Lampsaci esset actum et Arii dogma improbasset, impius Valens, qui Arianus fervidissimus erat, acta concilii eius rescidit, episcopos qui eo convenerant extorres egit, Cyprianum episcopatum Eudoxio secum sentienti tribuit, Christianis tum et templis et pastore destitutis. antequam imperator fieret Valentinianus,

πρὶν ἢ βασιλεῦσαι Οὐαλεντιανόν, παρὰ Σαλουστίου τινὸς ἐχρηματίσθη· ὁ δὲ ὑπέσχετο μηδενὸς ἀποτεῦξασθαι ὧν ἐκείνος δέοιτο. D
γενομένου δὲ βασιλέως καὶ ἀπαίτουμένου ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπαρχίαν, “χορῆν” ἔφη “μὴ δεῖν τὴν τῶν ἐπαγγελιῶν φυλάττεσθαι πίστιν, ὅταν τοῦτο βλάβην φέρῃ τῇ πολιτείᾳ.” τούτῳ τῷ ἔτει ἐγεννήθη 5
παιδίον νεκρὸν θηλυκὸν ἔξω τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἔχον δύο κεφαλὰς, διωρισμένας ἀπὸ τοῦ τραχήλου.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Οὐαλεντιανοῦ Λιβέριος ἐπίσκοπος Ῥώμης, Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας καὶ ὁ Σαμοσάτων Εὐσέβιος τῆς ἔξορίας ἀνακληθέντες ἐν τῷ 10
ὄρθῳ λόγῳ διέπρεπον. τῶν δὲ Ἀρειανῶν προδιστανται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λούκιος Ἀντίοχος καὶ Εὐζώιος. Παυλῖνος δὲ τοῦ ἐνὸς μέρους τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, καὶ τοῦ ἄλλου Μελέτιος προδισταντο.

P 310 Τῷ τρίτῳ ἔτει Προκόπιος ἀντῆρεν, ἀνεψιὸς Ἰουλιανῶ, καὶ 15
ἐπὶ Νακωλίας ἐλθὼν καὶ πλείστῳ στρατῷ φραξάμενος φόβον ἐνεποίησε τῷ Οὐάλεντι. καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν διωγμὸν ἀνῆκεν πρὸς βραχύ, ἕως Προκόπιον προέδωκαν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ Ἄγγελος καὶ Γόμαρις. καὶ τὸν μὲν Προκόπιον εἰς δύο καταδέντα δένδρα βιαίως κατεμερίσματο, τοὺς δὲ αὐτὸν προδόντας 20
ἔπρισε κατὰ δίκαιον κρῖμα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀναξίῳ εὐνόησαν. τότε καὶ Χαλκηδόνος τὰ ὑπολειφθέντα τείχη καθεῖλεν, ὑπερ-
ασπιζομένων τῶν Χαλκηδονίων τοῦ Προκοπίου· ὧνπερ κατα-

16 *Nacoliæ libri: correxit Goarus.*

a Sallustio quodam pecunia fuit adiutus, promisitque ei omnia. imperator autem factus, cum ab eo provinciam postularet, respondit promissis non esse standum, ubi res ad detrimentum spectaret rei publicae. eo anno infans extra urbem Antiocheam natus est, sed vita carens, sexus feminei, habens duo capita a collo divisa.

Anno imperii Valentiniani secundo Liberius Romae, Athanasius Alexandreae et Eusebius Samosatorum episcopi ab exilio revocati verae fidei doctrina claruerunt. Arianis Alexandreae praefuerunt Lucius Antiochus et Euzoius. Christianis in duos greges divisus, alterum Paulinus, alterum Meletius rexit.

Tertio anno Procopius consobrinus Iuliani seditionem movit, maximoque cum exercitu ad Nacoliæ usque progressus Valenti terrorem incussit. quae res eius contra ecclesiam furoribus aliquantum repressit. mox a suis ducibus Angelo et Gomare Procopius proditus fuit, et a Valente duabus arboribus alligatus violenter discerptus. idem proditores a terra dissecuit, divina eos vindicta insequente, quod homini indigno favissent. Chalcedonis quoque, quod cives Procopium traxerant, essent,

λνομένων εἰρήθη εἰς τὰ θεμέλια ἐπὶ πλακῶν γεγραμμένος χρησμός οὗτος.

- ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι ἱερὴν κατὰ ἄστυ χορείην
 5 τερπόμεναι στήθονται ἔϋστεφείας κατ' ἀγνιάς
 καὶ τείχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσειται ἄλλαρ,
 δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων,
 ἄγρια, μαργαίοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἄλκην,
 Ἰστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχιμῇ
 καὶ Σκυθικὴν ὄλεσει χώραν καὶ Μυσίδα γαῖαν.
 10 Θρηάκης δ' ἐπιβάντα σὺν ἑλλίσι μαينوμένησιν
 αὐτοῦ κεν βιότιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι.
 καὶ δὴ εἶχεν ἅπαντα οὕτως, ὡς δὲ μετὰ τὴν νίκην Προκοπίου
 ἐπανήλθεν Οὐάλης, φιλοτιμεῖται τὴν πόλιν ὑδάτων πλέθει, κα-
 15 τασκευασάμενος ὄλκον ὃν Οὐάλεντα ἠνόμασε. καὶ ὁ τότε τῆς
 15 πόλεως ἑπαρχος τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τῇ πόλει χαρὰν ἐπιδεικνύς,
 νυμφαῖον κατασκευασάμενος ἐν τῷ Ταύρω τῷ μεγέθει τῆς πόλεως
 ἄξιον, ἱερομηνίαν ἐπετέλεσεν, εὐωχίσις ἅπαντα τὸν λαόν. καὶ
 τούτοις οὐ μακρὰν τὰ ἐκ τῶν βαρβάρων ἠκολούθησεν ἔθνη,
 20 καθὼς τὸ γράμμα ἐχρησμολόγησεν, ἐπιχυθέντων μὲν τῇ Θρά-
 20 κων, μετὰ δὲ ταῦτα δαπανηθέντων περὶ αὐτήν. καὶ πάλιν κατὰ
 τῶν ἐκκλησιῶν Οὐάλης κινεῖται. σεισμός δὲ γέγονε καθ' ὕλης
 τῆς γῆς μέγας, ὡς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσωρμισμένα τῷ
 αἰγιαλῷ ἐπάνω γενέσθαι τῶν μεγάλων τειχῶν. ναυτικοὶ δὲ τινες

reliquos muros deiecit. quibus prostratis ad fundamenta repertum est oraculum hoc tabulis inscriptum:

cum sertis redimita sacrae per compita ducent
 urbis laetitia Nymphae exhortante choreas,
 auxiliumque ferent muri cum triste lavacris,
 tum saevi vario populi sermone loquentes,
 immensa turba, crudeli robore freti,
 Cimmerium armati transmittent protinus Istrum
 vastabuntque agros Scythicos et Mysida terram.
 post ubi Threiciis spes turbida tangere fines
 inusserit, exitio mox consumentur atroci.

omnia ea impleta sunt. nam victo Procopio Valens reversus magnifico urbem aquaeductu exornavit, quem Valentem appellavit, unde magna aquae copia urbi fuit. ac tunc praefectus urbis gaudium eius beneficii causa ebortum ut ostenderet, Nymphaeum condidit in Tauro magnitudine urbis dignum, diemque festum egit, ac populum convivio excepit. neque multo post barbaricae gentes, ut in oraculo erat, in Thraciam effusae ibique consumptae sunt. rursus Valens inde ecclesiam infestat. terrae motus tunc per totum orbem ingens fuit, adeo ut ad litus Alexandreae subductae naves supra magnum murum fuerint elatae. et nau-

D ἔξηγήσαντο ὡς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μέσον τοῦ Ἀδρια πελάγους πλεόντων εἰς τοῦδαφος καθίσει τὰ πλοῖα, καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ἔλθειν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

Τῷ δ' ἔτι τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος οἰκοδομεῖ ὃν Οὐαλεντινιανὸν ὠνόμασε. τούτῳ τῷ Οὐαλεντινιανῷ γυνὴ προσῆλθε, Βε-5 ρενίκη λεγομένη, λέγουσα ὑπὸ Ῥοδανοῦ πραιποσίτου διαρπαγῆναι τὴν οὐσίαν· οὗς κρινας ὁ βυσιλεὺς ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὰ ἴδια προσέταξε. τοῦ δὲ πραιποσίτου μὴ πειδομένου προσῆλθεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἵπποδρομίῳ, καὶ τὴν ἀπειθειαν ἐξεῖπε τῷ βασιλεῖ. κελύει οὖν ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν 10 P 311 πραιπόσιτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι.

Τῷ ε' ἔτι Οὐαλεντινιανοῦ χείρονα διωγμὸν Οὐάλης μετὰ Εὐδοξίου τοῦ ἀσεβοῦς ὑπὲρ τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ἐποίησε. 15

Καὶ τῷ ε' ἔτι πρεσβείαν ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι πρὸς Οὐάληντα, ἄνδρας ἱερατικούς π'· οὗς πάντας ὄν τῷ πλοίῳ ἐφαρθῆναι Οὐάλης ἐκέλευσε, καὶ πάντες ὄν τῇ νηϊ κατεφλέχθησαν, μέχρι Λακιβύζων τοῦ πλοίου διαρκέσαντος.

Ἐν δὲ τῷ ζ' ἔτι Οὐάλης ὁ μιὰρὸς τοῖς Ἑλλήσιν ἄδειαν δέ-20 ὠκε θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπιτελεῖν. ὡσούτως καὶ Ἰουδαίους ἐτίμα. μόνους δὲ τοὺς ὀρθοδόξους καὶ τὰ τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἦν δεινῶς διώκων.

tae narraverunt, cum medium Adriaticum mare navigarent, naves ipsorum ad fundum desedisse moxque reversa aqua navigationem conficisse.

Quarto anno aquaeductum extruxit, cui Valentiniano nomen est. Valentinianum accessit mulier, Berenice nomine, conquerens suas facultates sibi esse a Rodano praeposito ereptas. imperator causa cognita mandavit ut mulieri sua redderentur. cum autem praepositus non faceret imperata, rursus Valentinianum in Circo mulier compellavit ac de contumacia praepositi rettulit. eum imperator rogo in Funda extructo, ut erat vestitus, comburi iussit, mulierique eius bona omnia adiudicavit.

Quinto anno Valens cum Eudoxio Graecorum causa Christianos acerbius quam ante persecutus est.

Sexto anno Christiani ad Valentem legatos miserunt, viros pontificiae dignitatis 25. quos ille omnes una cum navi iussit cremari, quae usque ad Dacibyza perduravit.

Septimo anno sceleratus Valens Graecis licentiam dedit sacrificandi et festos dies agendi. quin et Iudaeos in honore habuit. solos Christianos et apostolicas ecclesias graviter vexabat.

Τῷ ἡ' ἔτει Οὐαλεντινιανοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐλθὼν Β
 Οὐάλης πάνδεινα κακὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνεδείξατο, πολλοὺς μὲν
 ἀνελὼν μαχαίρᾳ, ἄλλους ἀποπνίξας εἰς τὸν παραρρέοντα Ὅρον-
 την ποταμόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἐδέσῃ τὸ πλῆθος τῶν ὀρθο-
 5 δόξων συλλαβῶν ἐφόνευσε. καὶ τις γυνὴ ὀρθόδοξος τὸ ἴδιον τέ-
 κνον ἔλκουσα σπουδῇ ἔλεγε "δεῦρο τέκνον, καιρὸς μαρτυρίας·
 μαρτυρήσωμεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ." τοῦτο τὸν Οὐάλεντα ἤσχυνε
 καὶ τὸ ἄλλο ἐκώλυσε, θεοῦ δηλαδὴ τοῦτο οἰκονομήσαντος.
 ὁμοίως καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ τὰς ἐκκλησίας Ἀρειανοῖς παραδοῦναι
 10 ἐσπούδασε, τῆς ἐναντιώσεως δραξάμενος ἧς ἔσχε παρὰ τοῦ μεγάλου
 Βασιλείου Ἰουλιανός, πρεσβυτέρου τότε τυγχάνοντος τῆς ἐκ-
 κλησίας Καισαρείας, καὶ Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου διεγείροντος εἰς
 ζῆλον ὀρθοδοξίας.

Τῷ δὲ θ' ἔτει τοῦ πολυάθλου Ἀθανασίου πρὸς κύριον ἐκδη-
 15 μήσαντος, ἐπισκοπήσαντος ἔτη μ', ἐν διωγμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ
 εὐσεβείας ἀγῶσι, Πέτρος τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο, ὃν οἱ Ἀρειανοὶ
 ἀπήλασαν. τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀθλίως ἠκλόθησαν,
 πολλοὶ δὲ καὶ ἐν βασάνοις ἐτελειώθησαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ
 ὁ μέγας Βασιλεὺς τῆς Καισαρείων ἐπισκόπησεν ἐκκλησίας, τοῦ
 20 Εὐσεβίου εὐσεβῶς κοιμηθέντος.

Τῷ ι' ἔτει Ἀμβρόσιος μετὰ Εὐδόξιον τῆς ἐκκλησίας Μεδιο-
 25 λανῶν ἠγήσατο, Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκῆσε διάγοντος.
 καὶ γὰρ τὸν Ἀμβρόσιον ἐπὶ τῷ διαλύσαι τῶν ἀμφισβητουμένων

Octavo Valentiniani anno Valens Antiocheam Syriae veniens Christianis atrociam maleficia intulit, multos gladio trucidans, alios in profuente Oronte mergens. sic et Edessae Christianos turmatim capiens necavit. quo tempore quaedam Christiana mulier suum filiolum propre trahens "eam" inquit, "mea proles, tempus est veritatem sanguine nostro obsignandi: moriamur Christi causa." hoc factum Valenti pudorem incussit et malum sedavit, deo nimirum ita dirigente. similiter etiam in Cappadocia ecclesias Arianis tradere studuit, arrepta controversiae occasione, quae intercesserat magno Basilio, tunc presbytero Caesareae, cum Eusebio episcopo, qui ad aemulationem verae religionis instigabat.

Nono anno, cum laboriosus ille Athanasius quadraginta annos episcopatu functus, multis persecutionibus et certaminibus propter Christum vexatus, ad dominum commigrasset, Petrus in episcopatum est subrogatus. hunc Arianis abegerunt, multique eo tempore Christiani impie sunt excruciiati, multique inter torturas expiraverunt. eodem anno Basilius magnus Caesarsensis ecclesiae episcopatum adeptus est, Eusebio pie defuncto.

Decimo anno Ambrosius Mediolani in episcopatu Eudoxio successit, cum ibi degeret Valentinianus imperator. quippe Ambrosium, cum is
 Georg. Cedrenus tom. I.

αἰρετικῶν τὰς ἔριδας ἀποσταλέντα, ἔτι κατηχούμενον ὄντα, ἐξαι-
 τησάμενος ὁ λαὸς ἐβάπτισε καὶ ἐπίσκοπον Μεδιολανῶν ἐποίησεν.
 ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεύς “χάρις σοι” ἔφη, “ὦ
 δέσποτα θεε παντοκράτωρ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, δι τῷδε τῷ ἀνδρὶ
 ἐγὼ μὲν σώματα σὺ δὲ ψυχὰς ἀνθρώπων ἐνεχείρισας, καὶ ταύτη⁵
 τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας.” τῆς δὲ δύσεως πάσης
 P 312 τριάδα ὁμοούσιον πρεσβευούσης ἠτήσάντο Οὐαλεντινιανόν, καὶ
 ἐποίησε σύνοδον ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ πιστὴν ἐκ-
 ρωσεν. ἴδικτον δὲ ἔγραψεν Οὐαλεντινιανὸς τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ
 Φρυγίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐπισκόποις, ἐμμένειν τοῖς¹⁰
 ὠρισμένοις παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνοὺς αὐτοῦ
 καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν προσλαβόμε-
 νος ἐν τῷ ἰδίῳ. τότε καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τῆς Κωνσταν-
 τिनουπόλεως ἐκκλησίας προέστη, ταῖς Βασιλείου καὶ Μελετίου καὶ
 τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων ἐισηγήσει. καὶ εἰ μὴ¹⁵
 B φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνο-
 μίου λάβης ἐπληρώθη· πάσας γὰρ τὰς ἐκκλησίας αὐτοὶ κατεῖχον,
 πλὴν τοῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας. ἐπίσκοπος δὲ τῶν
 Ἀρειανῶν ἦν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ τότε ὁ Νύσσης καὶ Πέ-
 τρος, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὠμί-²⁰
 δισε Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν ὡς κακὸδοξον, μὴ πλέμψας αὐτῷ βοή-
 θειαν κατὰ τῶν Γόθῳ ἀιτοῦντι, ἀλλ’ εἰπὼν “οὐ θέμις ἐπαμύ-
 νειν ἀνδρὶ θεομάχῳ.”

1 ἀποστελλάντα P

missus esset ad rixas haereticorum componendas, etiamnum catechume-
 num, populus depoposcit, baptizatoque episcopatum Mediolanensem cre-
 didit. id cum Valentiniano imperatori esset indicatum, “gratias” ait
 “tibi ago, domine deus omnipotens, quod cum ego huic viro corpora
 hominum commissem, tu ei animas commendavisti, itaque meum suf-
 fragium approbasti.” cum autem totus Occidens trinitatem consubstan-
 tialem profiteretur, Valentinianus rogatus concilium in Illyrico coegit,
 inque eo fidem Nicaenam confirmavit, edictum quoque misit ad Asiae
 Phrygiae omnesque Orientis episcopos, quo mandabat ut starent con-
 cillii decretis, socios sibi eo in edicto adscribens Valentem fratrem et
 Gratianum filium suum. tunc et Gregorius theologus Cpolitanae eccle-
 siae praefectus est, Basilio Meletio ac reliquis qui pro vera religione
 propugnabant auctoribus. quod nisi is mature urbem revocasset, uti-
 que totam Ariana et Eunomiana lues occupasset, cum iam tum omnia
 templa ea infecti obtinerent, excepto sanctae martyris Anastasiae ora-
 torio. Arianorum tunc fuit episcopus Demophilus. eodem tempore Gre-
 gorius Nyssenus et Petrus, fratres Basilio, claruerunt. ceterum Valen-
 tinianus fratri Valenti pravas de rebus sacris opiniones exprobravit,
 neque ei postulanti auxilium adversus Gotthos misit, homini contra
 deum pugnantem auxilium ferendum esse negans.

Τῷ α' ἔτι Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη α', τρῶπι τοιῶδε. οἱ Σαυρομάται ὑπ' αὐτοῦ ἠττηθέντες πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἐπεμψαν αἰτοῦντες εἰρήνην. αὐτοῦ δὲ τούτους ἐρωτῶντος εἰ πάντες οἱ Σαυρομάται τοιοῦτοὶ εἰσιν ἀκρότατοι, C
5 καὶ αὐτῶν εἰπόντων ὅτι τοὺς κρείττους πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὕρῃς, ἀνακρούξας βιαίως ἔφη "δεινὰ Ῥωμαίων ἡ βασιλεία ὑπομένει εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξουσα, εἰ Σαυρομάται τοιοῦτοὶ ὄντες οὐκρότατοι Ῥωμαίοις κατέξωλίστανται." ἐκ δὲ τῆς τάσεως καὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φλεβὸς ῥαγίσεως καὶ πλείστου ἀναδοθέντος
10 αἵματος, ἔν τινι φρουρίῳ Γαλλίας θνήσκει.

Καὶ ἀναγορεύουσι Ῥωμαῖοι Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Αὐγουστον, ὃς ἐκράτησεν ἔτη γ'. ἐπὶ αὐτοῦ οἱ Γότθοι περᾶσαντες τὴν Μιυώτιδα λίμνην ἐλάφου ἡγησαμένης αὐτοῖς ἦλθον εἰς τὴν Θράκην, καὶ δύο γεγονότες μέρη ἀλλήλοις ἐμάχοντο. D
15 καὶ συμμαχίαν αἰτήσαντες οἱ τοῦ ἐνὸς μέρους παρὰ Οὐάλεντος ἔνυχον ὑποσχέοι τοῦ Χριστιανοῦς γενέσθαι· ὅθεν καὶ βαπτισθέντες Ἀρειανοὶ ἀποκατέστησαν, καθὼς ἦν καὶ Οὐάλης. μετὰ τοῦτο οὖν ἐν Συρίᾳ τοῦ Οὐάλεντος διατριβόντος, οἱ Σκύθαι περᾶσαντες κατὰ τῆς πόλεως εἰσέφρησαν, τὰς σπονδὰς μὴ φυλάξαντες μετὰ
20 τὸ βαπτισθῆναι αὐτούς. τοῖς αὐτοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν Μασσαλιανῶν αἵφρεις ἤγουν Εὐχχιτῶν ἢ Ἐνθουσιαστῶν, τῶν καὶ Βογομιλῶν, ἐφύη. Οὐάλης δὲ πύσας τὰς ἐκκλησίας πορθῶν ἤκεν εἰς Καισάρειαν, κατὰ τοῦ μεγάλου Βασιλεῖου μαινόμενος. ἔπραξε δὲ οἷα P 313

4 εἰ πάντες] εἰπόντες P

Anno sui imperii 11 Valentinianus magnus hoc modo decessit. Sauromatae ab ipso victi petendae pacis causa legatos miserant. quos cum ipse examinaret, responderunt se omnium esse primos atque potissimos. imperator, cum isti dicerent se omnium praestantissimos in conspectum eius venisse, magna vi exclamavit "male agitur cum Romano imperio, quod in Valentinianum desiit, cum Sauromatae, tali homine condicione omniumque mortalium maxime miserabiles, adversus illud insurgunt." qua ex contentione vocis et manuum plausu vena rupta, cum sanguinis plurimum eiecisset, in quodam Galliae castello vitam reliquit.

Exinde Romani Valentem eius fratrem Augustum salutant: is imperavit triennium. eo imperante Gotthi traiecta Maeotide palude, praeeunte cerva, in Thraciam venerunt, inque duas divisi partes bellum altera alteri fecerunt. altera pars a Valente suppetias postulavit, promittens se Christo nomen daturam; iisque potiti, baptizati Arianam religionem sunt secuti, quam et Valens colebat. postea Valente in Syria agente, Scythae amne transmissa urbem, violatis post baptismum pectus, adorti sunt. iisdem annis Massalianorum haeresis, quae et Enchitarum et Enthusiastarum et Bogomilorum dicitur, orta est. Valens autem omnes ecclesias devastans Caesaream venit, contra Basilium ma-

καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἔλεξεν, ὅτε καὶ Γαλάτης υἱὸς Οὐάλεντος καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα νόσου χαλεπῇ ἔχειμάσθη. πρὸς τούτοις Δημοσθένους τινὸς τῶν διανοητῶν Οὐάλεντος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ πρὸς Οὐάλεντα μεμφομένον Βασιλείου καὶ βαρβαρίσαντος, εἰπεῖν τὸν διδάσκαλον "ἰδοὺ ἐθεα-5 σάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον."

Τῷ τρίτῳ ἔτει πάλιν ἐξῆλθον οἱ Γότθοι εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς ἐπαρχίας, Σκυθίαν Μυσίαν Θράκην Μακεδονίαν Ἀχαΐαν καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὑπὲρ τὰς εἴκοσιν ἐπαρχίας. ἐθεάθησαν δὲ ἐν τῷ ἄρει ἄνδρες ἔνοπλοι, ἰσχυρ-10
B τισμένοι ἐν ταῖς νεφέλαις. ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐν-τελὲς μὲν τὰ ὀλομερῆ, ὀφθαλμὸν δὲ ἔχον ἓνα ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου, χεῖρας δὲ τέσσαρας καὶ πόδας τέσσαρας καὶ πύγωνα. Λιβάνιος δὲ ὁ σοφιστὴς καὶ Τάμβλιχος ὁ Πρόκλου διδάσκαλος ἐποίησαν τὴν λεγομένην ἀλεκτορομαντείαν· γράψαντες γὰρ τὰ κδ' 15 γράμματα ἐπὶ κόνιως, καὶ ἐπιθέντες καθ' ἕκαστον γράμμα κόνιον σίτου, ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ θ' κόκκον, ἔπειτα τὸν ἐν τῷ ε' καὶ ο' καὶ τὸν ἐν τῷ δ'. καὶ ἐγένετο ἡ τούτων μαντεία ἀμφίβολος· τοιαῦτα γὰρ
C τὰ τῶν τοιούτων ἀπατηλά. τοῦτο μαθὼν Οὐάλης πολλοὺς Θεο-20 δούλους καὶ Θεοδότους καὶ Θεοδώρους καὶ τοὺς ὁμοίως ἔγκειμένους τοῖς γράμμασι τούτοις ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἀναστρέψας ἐκόλασεν. Τάμβλιχος δὲ φοβηθεὶς φάρμακον πῶν ἀπέθανε. μαθὼν δὲ ἐν

gnum furore incitatus. ac tum ea egit quae Gregorius magnus in oratione Basilii funebri refert. quo tempore etiam Gallus Valentis filius et Dominica Valentis uxor gravi morbo afflicti sunt. ad haec, cum in colloquio cum Valente habito quidam de coquis eius, nomine Demosthenes, Basilium reprehendisset essetque barbarice locutus, ferunt Basilium dixisse "en vidimus etiam Demosthenem illiteratum."

Tertio anno rursus Gotthi in Romanorum dicionem impressione facta provincias viginti plures depopulati sunt, Scythiam Mysiam Thraciam Macedoniam Achalam et universam Graeciam. visae sunt etiam in aëre effigies virorum armatorum, in nubibus expressae. et Antiocheae puer natus est omnibus membris constans, sed unicum oculum in frontis medio habens, manus quattuor cotidemque pedes ac barbam. tunc Libanius sophista et Iamblichus Procli magister galli gallinacei divinationem instituerunt. scribentes enim in pulvere 24 elementa, ac cuiusvis granum frumenti imponentes, gallum his immiserunt. atque is granum de litera τὰ, item de ε, de ο et de δ abstulit, itaque ambiguum designationem reliquit, quemadmodum id genus res solent imposturarum esse plene. Valens autem re intellecta multos Theodosios et Theodotos et Theodoros, aliosque quorum nomina ab istis literis inciperent, insontes supplicis affecit. Iamblichus metuens sibi haerere venene sibi mortem conscivit. porro Valens Antiocheae de Gotthis cer-

Ἀντιοχέα Οὐάλης περὶ τῶν Γότθων ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. ὕβριζον δὲ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ὡς ἄνανδρον καὶ φυγοπόλεμον. ἔξερχομένου δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον, Ἰσαάκιός τις μοναχὸς τῶν μεγάλων κρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου Οὐάλητος 5 ἔφη πρὸς αὐτόν "ποῦ ἔξέρχῃ, βασιλεῦ, κατὰ θεοῦ στρατευόμενος καὶ θεὸν ἔχων ἀντίπαλον;" τοῦτο γρηγοροῦς Οὐάλης φρονησῶν παρέδωκεν, ἀπειλήσας θάνατον εἰ ἐπαέλθοι. πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ D τελευτῆς, ἐθιόσατο κατ' ὄναρ ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ "τάχος βάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν, ἔνθα μέρους σε δεινὸς ἀρπάσει 10 ἴαλαν." διωπνισθεὶς οὖν ἠρώτα τίς ἐστὶ Μίμιος, προσκαλεσάμενος δὲ τινὰ τῶν σοφῶν ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ τίς ἐστὶ Μίμιος. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ "ὄρος ἐστὶ, δέσποτα, μέγιστον τῆς Ἀσίας, προσεγγίζον τῇ Θαλάσῃ, πλησίον τῆς νήσου Χίου· οὗ τινὸς καὶ Ὀμηρος μέμνηται, φάσκων ἐν Ὀδυσσεΐα "παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα." 15 καὶ ὁ βασιλεὺς "τίς ἐμοὶ χρεῖα πρὸς τὸ τοῦ Μίμαντος ὄρος, ἵνα ἐκεῖ τελευτήσω ἀπελθὼν;" τοῦτο πλάνη δαιμόνων, καὶ εἰδώλων P 814 ἀπατηλῶν ὄνειρος. καὶ μετὰ μικρὸν ἐξῆλθε τῆς Θράκης πολέμων τοῖς Σκυθαῖς. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ ἤττηθεις κατὰ κράτος φεύγει ἐν τινὶ χωρῷ, καὶ εἰσελθὼν ἐν ἀχυρῶνι μετὰ τῶν 20 συνόντων ἐκρύπτετο. τῶν οὖν Σκυθῶν πῦρ ἐμβαλόντων ἀγνοία τῶν κεκρυμμένων, πάντες οἱ ἐν τῷ οἰκήματι προσπεφυγότες ἀπετεφρώθησαν, γεγονότες πυρκαϊστοί. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν

tior factus Cpolin venit; ibique eum cives ut effeminatam et bellifugam conviciis prosciderunt. eundem ad bellum contra Gothos exeuntem Isaacius, unus magnorum monachorum, arrepto equi freno ita monuit "quorsum vadis, imperator, contra deum expeditionem faciens, eumque habens adversarium?" iratus Valens eum in custodiam tradidit, minatus se a reditu supplicium de ipso sumpturum. ante suum interitum imperator per quietem vidit virum quandam ita sibi dicentem:

celeriter ad magnum Mimantem miser abi,
te mortis atrox ibi corripiet exitus.

somno solutus quaesivit quisnam esset ille Mimas, quendamque doctum ad se vocatum percontatus est ea de re. is respondit Mimantem esse maximum Asiae montem, qui non procul insula Chio in mare prorurat, cuius et Homerus fecerit mentionem in Ulyssae, his verbis "ventosum pone Mimantem." tum imperator "quid" inquit, "attinet me ad eum montem proficisci, ut ibi moriar?" haec est daemonum impostura et fallacium simulacrorum insomnium. paulo post in Thraciam eduxit, ibique cum Scythis acie congressus, ingenti praesidio victus, in quandam pagum confugit; ingressusque cellam in qua paleae repositae erant, cum iis quos fugae habebat comites, ibi sese addidit. Scythis autem, qui occultatos ibi ignorabant, ignem domui isti iniicientibus, quotquot ibi latebant, omnes cremati et in cineres redacti sunt. postea digressis

πολεμίων ἀναχώρησιν ἀναζητούντων τινῶν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, εὐρέθη ἐν ᾧ ἐκρύπτετο οὐκίματι τάφος ἀρχαίου τινὸς ἐπιγεγραμ-
B μένος οὕτως “ἐνταῦθα κεῖται Μίμας Μακεδῶν στρατηγέτης.” ὁ δὲ θεῖος Ἰσαάκιος ἐν τῇ φρουρᾷ ὧν τῆς δυσωδίας ἀντελάβετο τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, καὶ ἔφη “οὕτως ὁ ἄθλιος Οὐάλης ἄρτι κατακαίεται.” ὅπερ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐπανελθόντων ἐβεβαιώθη. ἦν δὲ Οὐάλης τὴν ἡλικίαν διμοιραίαν ἔχων, ἀδθά-
 δης τὸν τρόπον καὶ ὑπερήφανος καὶ πρὸς αἱμάτων χύσεις ἐτοιμό-
 ταιος, ἔχων τὰς φρένας ἀσυμπαθεῖς καὶ παντὸς ἔλλους ἄλλοτρίας, ἀσθηρῶς τὸν λογισμὸν σκοτιζόμενος καὶ πάσης παιδείας ἀμέτοχος.¹⁰
 γυνὴ δὲ τούτου Δομνίκα, Ἀρειανῆ διάπυρος.

C Γρατιανὸς ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ, αἰρετικὸς, ἐβασίλευσε μόνος ἔτη γ' καὶ μετὰ Θεοδοσίον ἕτερα γ' ἀπὸ γὰρ τοῦ Βυζαν-
 τίου ἐπέμφθησαν πρέσβεις πρὸς Γρατιανὸν ἐν Πανονίᾳ κατερχό-
 μενον, δοθῆναι αὐτοῖς βασιλεῖα, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ μέγας Θεο-
 δόσιος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ιε' μῆνας ε' ἡμέρας δ'. ἐπὶ Γρατιανοῦ σεισμὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γέγονεν ἐπὶ τοσοῦτον ὡς ἐπὶ πολὺ ὑποχωρῆσαι τὴν θάλασσαν καὶ τὰ πλοῖα ἐπὶ ξηρᾷ ἐστάναι. πλήθους δὲ πολλοῦ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεά-
 ματι συνδεδραμηκότος, τῶν ὑδάτων ἀθρόως ἐκδραμόντων πέντε²⁰
 μυριάδες ἀνθρώπων κατεποντίσθησαν· καὶ τῆς Κρήτης δὲ καὶ
D Ἀχαΐας καὶ Βοιωτίας Ἠλείρου τε καὶ Σικελίας πλεῖστα μέρη ἀπο-

14 κατεζόμενον?

hostibus cum quidam corpus imperatoris quaererent, repererunt in domo in quam se abdiderat ille, sepulcrum antiqui cuiusdam ita inscriptum “heic situs est Mimas Macedo ductor exercitus.” divinus autem Isaacius in custodia detentus puritate animae sensit foetorem, dixitque “ita miser Valens iam comburitur.” quod eius dictum ab iis qui a fuga redibant confirmatum est. fuit Valens statura mediocri, moribus contumacibus et superbis, et ad fundendum sanguinem promptissimo animo, ac ab omni miseratione et humanitate alieno; rationique sua austeritate tenebras obducebat, homo nullius disciplinae particeps. uxor eius Dominica Arianam sectam fervidissime colebat.

Gratianus Valentiniani filius imperavit solus annos tres, et alios totidem Theodosio collega. nam Byzantio missi ad Gratianum legati fuerant in Pannoniam, imperatorem urbi poscentes. datus est ergo Theodosius magnus, imperator declaratus. is imperavit annos 17, menses 5, dies 4. sub Gratiano tantus fuit terrae motus Alexandreae, ut aqua maris procul se a littore subduxerit navesque in sicco destituerit. ad quod inusitatum spectaculum cum magna hominum multitudo accurrisset, aqua subito magna vi rediit, et 50000 mortales submersit. eodem tempore magna etiam pars Cretae Aethiopiae Boeotiae Epiri ac

λέσθαι, τῆς θαλάσσης ἀνελευθέρου καὶ ἐπικλυσάσης αὐτά, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων ἀπορριφῆναι πλοῖα ἄχρι σταδίων ἑκατὸν.

Μαξιμιανὸς δὲ τις Βρεττανὸς, ὅτι τὸν Θεοδοσίον ὁ Γρατιανὸς βασιλεὺς ἐποίησεν αὐτοῦ μηδεμιᾶς τυχόντος τιμῆς, διήγειρε 5 τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ ἀντῆραι Γρατιανῶ· καὶ ἀποπέμψαι Ἀνδραγάθιον κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἰσῆλθεν ἐν φορείᾳ καταστέγῳ, φημίζων τὴν γυναῖκα Γρατιανοῦ εἶναι ἐκ Βρεττανίας ἐπανήκουσαν, ἧς τῇ ἀγύπῃ Γρατιανὸς κρατηθεὶς τῷ φορείῳ προσῆλθε· καὶ ἀνακλύψας βλέπει τὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς παραπὰ διὰ στρατιωτῶν παρ- 10 ἐσκευασμένων ὄντων ἐπὶ τούτου Γρατιανὸν διεχειρίσατο. ὃς ἐπὶ τοσοῦτον ἐστόχως ἐτόξευεν ὡς λέγειν τινὰς τὰ Γρατιανοῦ βέλη P 315 φρένας ἔχειν. μετετέθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου εἰς τοὺς βασιλικὸς τάφους.

Ἀδελφὸς δὲ Γρατιανοῦ ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐαλεντινιανῶ, 15 ἔτι περιῶν, τοὺς ἐν Ἑξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο καὶ τὰς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ἐκδιώξας τοὺς Ἀρειανούς, Λαμύσου τοῦ πάπα Ῥώμης αὐτῷ συμπράττοντος. τότε καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος παρρησιαστικώτερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἔτι 20 μικρὸν τυγχάνον, δέκα χρόνους καὶ μικρὸν τι πρὸς ἐκείσε πεποιη- B κώς. ἔνθα καὶ παράδοξα γίνεται θαύματα ἕξ ἐμφανείας τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν τῆς Θεοτόκου. δισσωὺς γὰρ λέγεται ἢ ἐπωνυμία τοῦ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ναοῦ, ἀνάστασις μὲν διὰ

10 τούτῳ?

Siciliae periit, maris alluvione, cum quidem naves in montes sunt eiec-
tae ad centum usque a littore stadia.

Ceterum Maximianus quidam Britannus, cum se praeterito nulloque honore affecto videret Theodosium a Gratiano imperii consortem assumptum, Britannos in Gratianum excitat, mittitque contra eum Andragathium. Andragathius lectica operta vectus rumorem spargit Gratiani uxorem ex Britannia ea advehi. uxoris ergo amore Gratianus ad lecticam aggressus, cum eam aperuisset, Andragathium intus offendit, cuius iussu a militibus ad hoc comparatis illico trucidatur. Gratianus tanta fuit iaculandi peritia, ut quidam dicerent eius spicula esse mente praedita. corpus eius in imperatoria monumenta Theodosius rettulit.

Frater autem Gratiani superstes, patris Valentiniani nomen gerens, episcopus ab exilio revocat, suasque iis reddit ecclesias, profligatis Arianis. quia in re est a Damaso Romano papa adiutus. tunc et theologus Gregorius maiori cum libertate veritatem Cpoli docuit in oratorio sanctae Anastasiae, quod adhuc erat exiguum, decennium ibi et paulo amplius moratus. ibi quoque inaudita miracula sunt edita a castissima dei genitrice. duplex enim perhibetur ratio nominis templi sanctae

τὸ τὸν πῆς ὀρθοδοξίας λόγον ἐν ταύτῃ ἀναστῆναι, Ἀναστασία δὲ διὰ τὸ συμβῆν εἰς αὐτὴν θαυματουργήμα· λέγεται γὰρ γυναῖκα τινα ἄνωθεν πεσοῦσαν ἀποθανεῖν, γενομένης δὲ κοινῆς εὐχῆς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ταύτην ἀναστῆναι. μικροῦ δὲ ὕψους τότε τοῦ εὐκτηρίου, ὕστερον ἐπὶ τοῦ ὄσιου Μαρκιανοῦ ἀνοικοδομηθῆναι ὡς καθὼς ὁρᾶται.

Θεοδόσιος μέντοι βασιλεὺς τῷ γένει μὲν Ἰβηρ ἦν τῶν ἐσπερίων, εὐγενῆς δὲ τις καὶ θαυμάσιος περὶ τοὺς πολέμους. οὗτος
C εὐθὺ τοὺς ἐν Θράκῃ βαρβάρους κατὰ κράτος ἐνίκησεν, ἐσθιβῆς ὦν καὶ ὀρθόδοξος. οὗτος ἦν τὴν μὲν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος¹⁰ σύμμετρος, ἄμειπτος ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, ὑπέρυθρος τῷ προσώπῳ, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα, τὴν ῥίνα λεπτὴν καὶ ἐπίγυπον, χαρτεῖς τὴν ὀμίλιαν, τὸν τρόπον δὲ χαριέστατος, ἔχων γυναῖκα ὀνόματι Πλακίλλαν, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἀρχάδιον καὶ Ὀνώριον ἧς τελευτησάσης Γάλλαν ἀδελφὴν Γρατιανοῦ ἔγημεν. ἐν Θεσσα-¹⁵λονίκη δὲ ὦν, νόσῳ περιπεσὼν, βαπτίζεται ὑπὸ Ἀσχολίου τοῦ ἐπισκόπου. καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων τοῦ ὁμοουσίου ἔγραψεν, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλαν. ἐλθὼν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει Δημοφίλῳ ἐδήλωσεν ἢ ἀποστῆναι τῆς Ἀρείου
D πλάνης ἢ ταχέως τῆς ἐκκλησίας ἐξελθεῖν. ὁ δὲ τὸ πλῆθος τῶν²⁰ Ἀρειανῶν συνάξας ἔξω τῆς πόλεως ἐκκλησίαζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν σὺν αὐτῷ. καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν

Anastasiae, una, quod ibi resurrexit verae religionis doctrina, altera a miraculo ibi edito. fertur enim quandam mulierem de sublimi lapsum exspirasse et Christianorum publicis precibus in vitam revocatam. id oratorium cum eo tempore esset parvum, postea temporis pius imperator Marcianus ad eam molem exstruxit qua nunc visitur.

Theodosius imperator natione fuit Hispanus, nobilis et bello admirandus, pius et verae religionis professor. is statim barbaros in Thracia magno praelio superavit. statura fuit mediocri, a calce ad verticem usque inculpata; subrufus faciem, fulvo capillo, naso tenui et incurvo, graciosus in colloquio, moribus venustissimis. uxorem habuit Placillam, quae eum Arcadio et Honorio patrem fecit. ea mortua Gallam duxit, Gratiani sororem. Thessalonicae degens cum in morbum incidisset, baptizatus est ab Ascholio episcopo. legemque tulit pro orthodoxis de filio patris consubstantiali, eamque Cypolin misit. ipse quoque eo cum venisset, Demophilum aut ab errore Arianorum desistere aut mox ecclesia decedere iussit. Demophilus multitudine Arianorum conducta conciones extra urbem habuit; eratque cum eo Lucius, ~~Alexan-~~dreus episcopus Arianus. ita demum beatus Gregorius, et quae ille

ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαβε, τεσσαράκοντα ἔτη καὶ μικρόν τι πρὸς κατασχόντων αὐτὰς τῶν Ἀρειανῶν.

Τῷ ε' ἔτει Θεοδοσίου ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔτεκε γυνή ἐν ταύτῳ παῖδια τέσσαρα ἄρρηνικά· ἐπέζησε δὲ μῆνας δύο, καὶ ἀπέθανεν ἐν 5 ἐπὶ ἐνὶ τὰ τέσσαρα.

Τῷ ε' ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμένη ἁγία δευτέρα σύνοδος P 316 τῶν ἑκατὸν πενήκοντι ὁρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνηθροολοθῆ πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντων καὶ κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου· ὑπῆρχον δὲ Τι- 10 μόθιος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. ἀναθεματίζεται δὲ Μακεδό- νιος κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημῶν, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος καὶ Ἀπολινάριος, ἔτι δὲ Ἄρειος καὶ Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας Εὐδζωῖός τε καὶ Ἀκάκιος, Θεόγνις καὶ Εὐφρόνιος καὶ οἱ λοι- 15 πολ αἰρετικοί. ἀπέχει δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος ἀπὸ τῆς πρώτης ἔτη 5'. Γρηγορίῳ δὲ τῷ Θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινου- πόλεως ἡ σύνοδος ἐκύρωσεν ὡς πολλὰ καμῶντι καὶ τῆς λώβης τῶν αἰρέσεων τὴν ἐκκλησίαν ἐλευθερώσαντι. τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύπ- 20 πτου μαθῶν ὁ μακαριώτατος τῷ πράγματι φθονήσοντας, τὸν συντακτῆριον ἐπιδειξάμενος λόγον ἰκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βυ- σσιλίδος ὑπεχώρησε, δύο χρόνους μόνον ταύτης ἐπισκοπήσας. Νεκτάριον ὁ βυσιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζονται, ἀβύπτιστον ἕως τότε τυγχάνοντα. προσέθηκε δὲ τῷ συμβούλῳ καὶ τὴν θεο-

verae fidei doctrina illuminaverat, omnia templa receperunt, ab Arianis paulo amplius quadraginta annis occupata.

Quinto anno imperii Theodosiani quaedam mulier Antiocheae uno partu quattuor masculos edidit: supervixit menses duos. infans unus post alium obiit.

Sexto anno magnum secundum sacrum oecumenicum concilium Cpoli celebratum est a 150 orthodoxis episcopis, ad confirmanda Nicaeae synodi decreta ac contra Macedonium spiritus sancti impugnatores. praefuerunt Timotheus Alexandreae, Meletius Antiocheae, Cyrillus Hierosolymorum episcopi, et Gregorius theologus. damnati sunt Macedonius, impie in spiritum sanctum contumeliosus, cumque eo Sabellius, Apolinarius, Arius, Eusebius Nicomediae episcopus, Euzoius, Acacius, Theognis, Euphronius et reliqui haeretici. secunda synodus a prima abfuit annis sexaginta. ea Gregorio theologo episcopatum Cpolitatum decrevit ut qui multos labores pertulisset, ecclesiarumque haereticorum labe expurgasset. sed cum is videret quosdam Aegyptios rei invidia correptos, pronuntiata de constituenda concordia oratione ultro se solio regiae urbis abdicavit, cum biennium episcopatum eius gessisset. eius in locum imperator et concilium Nectarium deligunt, nondum adhuc baptizatum. id concilium symbolo adiecit doctrinam de spiritu sancto;

λογίαν τοῦ πνεύματος. ἐξέθετο δὲ καὶ κανόνας ἐν οἷς τῷ θρόνῳ
C Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα Ῥώμης ἀπένειμε. τότε καὶ ἡ
κεφαλὴ τοῦ προδρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤχθη, καὶ τὸ σῶμα
τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ.

Τῷ ζ' ἔτει τούτου Θεοδόσιος ὁ Αὐγουστος Ὀνώριον υἱὸν 5
αὐτοῦ τὸν ἐκ Πλακιλλης ὑπατον ἀνέδειξε καὶ πολέμειν τῷ τυράννῳ
Μαξιμίῳ ἠντρέπισε.

Τῷ η' ἔτει ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν κώμῃ Ἐμμαοῦς λεγομένη,
παιδίον ἐγεννήθη τέλειον ἀπὸ ὀμφαλοῦ καὶ ἄνω διηρημένον, ὃ
εἶχε δύο στήθη, δύο κεφαλὰς, καὶ ἔκυστον τὰς αἰσθήσεις εἶχε. 10
τὸ ἐν ἡσθιῇ καὶ ἐπινε, τὸ δὲ ἕτερον οὐχί· τὸ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ
ἕτερον ἐργηόρει. ἔστι δ' ὅτε καὶ συνέπαιζον πρὸς ἄλληλα, καὶ
D ἔκλαιον ἀμφοτέρα, καὶ ἔτυπτον ἄλληλα. ἐζήσαν δὲ ἔτι δύο, καὶ
τὸ μὲν ἐν ἀπέθανε, τὸ δὲ ἕτερον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐτελεύ-
τησεν. 15

Τῷ ς' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου γέγονεν ἡ
ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν
ρν' ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Λαμάσου πάπα Ῥώμης, ἧς ἤγουντο Τι-
μόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσο-
λύμων καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, κατὰ Μακεδονίου γερονότος 20
ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς ἔτι περιῶν ὠσαύτως τῷ Ἀρείῳ
ἐβλασφήμει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ εἶναι θεὸν
P 317 ἀληθινὸν ἀλλὰ κτίσμα καὶ αὐτὸ ὑπελάμβανεν. ὀλίγου δὲ καιροῦ

8 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως P: cf. p. 321 c.

et canones edidit, in quibus sedi Cpolitanae post solium Romanum pri-
mus locus adsignatur. tum etiam caput Ioannis baptistae et corpus
Pauli confessoris Cpolin advecta sunt.

Anno 7 Theodosius Augustus Honorium, suum ex Placilla filium, con-
sulem creavit, seque ad bellum tyranno Maximo faciendum paravit.

Anno 8 Emmaunte Palaestinae pago infans natus est ab umbilico
sursum dissectus in duo pectora duoque capita, et utraque pars sensu
erat praedita. edente altera aut bibente altera abstinebat, una dor-
miente altera vigilabat; aliquando inter se colludebant, fiebant simul,
altera alteram percutiebant. vixerunt annos duos, et altera mortua
quatriduo post altera decessit.

Sextum annum imperante Theodosio magno, secundum sacrum
oecumenicum concilium Cpoli actum est a 150 patribus, Damaso tum
Romae papa. praefuerunt Timotheus Alexandreae, Meletius Antio-
cheae, Cyrillus Hierosolymae episcopi et Gregorius theologus. res
gesta contra Macedonium, qui fuerat episcopus Cpolitanus, adhuc su-
perstitem. is et Arii errorem sequebatur, et spiritum sanctum negare
esse verum deum, sed creaturam esse indicabat. post exiguum tempus

- παρωχηκότος μαθὼν ὁ θεὸς Γρηγόριός τινας τῶν ἐξ Αἰγύπτου τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσαντας, τὸν συντακτῆριον ἐπιδειξάμενος λόγον τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπανεχώρησε. καὶ πρὸς τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ κτῆμα αὐτοῦ ἀπελθὼν, μικρὸν τι ἡσυχάσας ἐν αὐτῷ
- 5 καὶ τῶν πολλῶν ἡρεμήσας θορόβων καὶ ἐν μελζονι γενόμενος θεωρία τὸν βίον ὑπαλλάττει, πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, τῶν τοῦ πνεύματος ἀπάσης γνώσεως καὶ θεωρίας ἔμπλεως. ἡ δὲ ἅγια σύνοδος Μακεδόνιον ἀναθεματίζει, σὺν αὐτῷ καὶ Σαβέλλιον τὸν Αἰβυν ἐν πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δοξάζοντα, ἔτι δὴ καὶ
- 10 Ἀπολιναρίου τὸν Λαοδικέα λέγοντα τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον Β ἄνθρωπον εἶναι, ἀντὶ δὲ τοῦ λόγον ἄρκεῖν τῇ ψυχῇ. ἐκήρυξε δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ζωοποιὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, προστεθεικνῖα εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ κύριον, τὸ ζωοποιὸν καὶ τὰ ἕξῃς.
- 15 Τότε ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος ἐδυσώπει τὸν βασιλέα ἐξελαθῆναι τοὺς Ἀρειανοὺς ἐκ πασῶν τῶν πόλεων. ὁ δὲ ἀπνησετέραν ὑπόλαβὼν τὴν αἴτησιν οὐχ ὑπήκουσε. καὶ τότε μὲν ὁ σοφώτατος Ἀμφιλόχιος ἐσίγησε, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐντὸς τῶν βασιλείων γενόμενος τὸν μὲν βασιλέα ἡσπάσατο ὡς αἰκός, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ σὺν αὐτῷ
- 20 ἐστῶτα βασιλικῶς ἀγέρυστον κατέλιπε. καὶ ὁ βασιλεὺς νομίσας C ἐπιλησθῆναι τὸν Ἀμφιλόχιον ὑσπίδουσθαι καὶ τὸν υἱὸν βασιλικῶς προσέταξεν. ὁ δὲ ἀποχρῆν ἔφη τὴν παρ' αὐτοῦ προσενεχθεῖσιν αὐτῷ ἰδιωτικῶς τιμῆν. ὃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας οἰκείαν ἔλεγεν

Gregorius animadvertens quosdam Aegyptios dignitati suae invidere, oratione de constituenda ecclesia edita episcopatu se abdicavit, et ad suum in Cappadociam praedium rediit, ubi aliquantulum quiete refectus tumultibusque variis subductus, ac rerum divinarum contemplationi maiori otio deditus, senex vitaeque satur decessit. vir fuit spiritu omnisque cognitionis et contemplationis plenus. ceterum sanctum concilium damnavit Macedonium, cumque eo Sabellium Afrum, qui unam tantum trinitatis personam assererat, et Apollinarium Laodicensem, qui verbum in homine mentis vacuo habitasse tradebat, ac loco mentis animae verbum fuisse. pronuntiavit autem concilium spiritum sanctum esse deum vivificum, eiusdem cum patre essentiae ac cum filio; addiditque symbolo de spiritu sancto haec verba "dominum, vivificum" etc.

Et tempore magnus ille Amphilocheus ab imperatore contendit ut omnibus urbibus Arianos eiecet. sed cum rex id negaret ut cui crudelior illa petitio videretur, tacuit tum vir sapientissimus. non multo post autem cum in regiam venisset, imperatorem, uti par erat, honorifice salutans, filium patri regio habitu adstantem inhonoratum praeteriit. imperator id oblivione factum credere, hortarique Amphilocheum ut filio quoque qui regi debetur salutandi honorem exhiberet. Amphilocheus dicere privatam ei salutationem satis esse. cum indignaretur

εἶναι τὴν τοῦ νιοῦ ἀτιμίαν. καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος ἐξεβόησεν ὡς δὴ, ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ νιοῦ ἀτιμίαν; πιστευσον οὖν καὶ τὸν θεὸν τοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύττεσθαι τε καὶ ἀποστρέφεισθαι.” τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ σφόδρα θυμιάσας νόμον ἔγραψεν εὐθὺς τὰς τῶν αἵρετικῶν συνάξεις κωλύοντα. τοῦτω τῷ ἀγαθῷ φθονήσας ὁ μισόκαλος δαίμων ὠμόν

D τι καὶ ἀπάνθρωπον παρεσκεύασε γενέσθαι. ἀπὸ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ῥώμην ὁ βασιλεὺς τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ πάροδον γέγονε, τῶν δὲ στρατιωτῶν αὐτοῦ τυραζάντων τὴν πόλιν διὰ μιτάτα Ἰτασίαν οἱ Θεσσαλονικεῖς, 10 καὶ τὸν μὲν βασιλέα ὑβρίσαν, τινὰς δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐλθοβολήσαν. ὁ βασιλεὺς δὲ ταῦτα μαθὼν καὶ τὴν Ῥώμην τοῦ θυμοῦ μὴ ἐνεγκὼν τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν ψῆφον τῆς τιμωρίας ἐπέτρεψεν· ὃς τὴν τοιαύτην ἔξουσίαν εἰληφώς οἷα δὴ αὐτόνομος τύραννος ἄδικα ξίφη κατὰ πάντων ἐγύμνωσε, καὶ τοὺς 15 ἀθῶνους μετὰ τῶν ὑπευθύνων κατέκτεινε χιλιάδας ἐπτά, ὡς δὲ

P 318 τινες, πεντεκαίδεκα. ταύτην τὴν συμφορὰν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ἀκηκῶς, Μεδιολάνων ἐπίσκοπος — πόλις δὲ τῆς Ἰταλίας αὐτῆ, εἰς ἣν ἀφικομένον τοῦ βασιλέως καὶ συνήθως εἰς τὸν ναὸν βουλευθέντος εἰσελθεῖν ἔξωθεν τῶν προθύρων συναντήσας ὁ ἅγιος ἐκώλυσε τὴν εἴσοδον, λέγων αὐτῷ μετὰ παρησίας ὡς οὐκ οἶδας, ὡς ἔοικε, βασιλεῦ, τῆς ἐργασμένης παρανομίας τὸ μέγεθος· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ σε τῆς βασιλείας ἴσως ἢ δυναστεία τὴν ἁμαρτίαν ἐπιγνώ-

imperator et filio illatam contumeliam ad se spectare diceret, Amphilo-
chius alta voce "viden" inquit, "imperator, te non ferre ignominiam
filio tuo factam? proinde deum quoque credere debes aversari et odisse
eos qui filio eius impie obtrectant." hoc audito imperator valde mira-
tus statim legem fert, qua conventus haereticorum prohibentur. huic
bono diabolus, omnis boni osor, invidens saevi atque inhumani facino-
ris auctor fuit. nam cum imperator Cpoli Romam proficiscens eo itinere
Thessalonicam divertisset, militesque urbem quibusdam rebus contur-
bassent, Thessalonicenses seditione facta imperatorem iniuriis affecerunt
et quosdam eius praefectos lapidibus obruerunt. imperator re inaudita,
irae impetum non sustinens, praefecto urbis eius facinus id vindican-
dum commisit. is tantum potentiae adeptus, ut erat legibus solutus
tyrannus, iniustos gladius contra cives strinxit, insontesque una cum
sontibus trucidavit, milia hominum 7 vel (ut alii tradunt) 15. hanc
cladem cum percepisset clarus ille Ambrosius, Mediolani (urbs ea est
Italiae) episcopus, imperatori, cum is Mediolanum venisset ac de more
templum inire vellet, ante vestibulum obviam se dedit introituque pro-
hibuit, libere dicens "ignoras, ut apparet, imperator, perpetrati flagitii
gravitatem; neque te fortassis imperii potestas sinit peccatum agnoscere.
nam a purpura deceptus corporis ea velati imbecillitatem nescis. sic

ναι· ὑπὸ γὰρ τῆς ἄλουργίδος ἀπιτωμένοις ἀγνοεῖς τοῦ καλυπτο-
 μένου σώματος τὴν ἀσθένειαν. ἀλλ' ἴσθι, ὡς φθαρτὸς ὢν καὶ
 ῥευστός, τοιοῦτόν σοι ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς δυναστείας κράτος· μι-
 κρόν δὲ ὕστερον λόγον ἀποδώσεις τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων. **B**
5 ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς ὄψει τὸν τοῦ κοινοῦ δεσπότητος ναόν; ποίοις
 δὲ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκεῖνο πατήσεις τὸ ἅγιον; πῶς δὲ τὰς χεῖρας
 ἐκτενεῖς ἀποσταζούσας ἔτι τῶν ἀδίκων φόνων τὸ αἷμα; πῶς δὲ
 καὶ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερσὶ τὸ ἄχραντον τοῦ δεσπότητος σῶμα;
 πῶς δὲ καὶ τῷ στόματι προσοίσεις τὸ τίμιον αἷμα, τοσοῦτον διὰ
10 τὸν τοῦ θυμοῦ λόγον ἐκχέαντι παράνομον αἷμα; λοιπὸν ἄπιθι,
 καὶ μὴ πειρῶ τοῖς δευτέροις τὴν πρώτην αὖξιν παρανομίαν. καὶ
 δέχου τὸν δεσμόν, ᾧ θεὸς ἄνωθεν γίνεται σύμψηφος.” τούτοις
 οὖν εἶξας ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις ἐπανήλθεν εἰς τὰ ἐκεῖσε βασι- **C**
 λεια, στένων καὶ δακρύων. μηνῶν δὲ διεληθόντων ὀκτώ, καὶ τοῦ
15 βασιλέως μὴ ἐξεληθόντος ἀλλὰ σφοδρῶς μετανοοῦντος, κατέλαβεν
 ἡ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενέθλιος ἑορτή. καὶ θεασά-
 μενος Ῥουφῖνος ὁ μάγιστρος ὅτι οὐδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν βού-
 λεται ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ “εἰ κελεύεις, δέσποτα,
 δραμοῦμαι καὶ τὸν ἀρχιερέα πείσω λῆσαι σε τοῦ δεσμοῦ.” ὁ δὲ
20 “οὐδᾶ ἐγὼ” φησὶ “τὴν Ἀμβροσίου ἀκρίβειαν.” ἐπεὶ δὲ πλείοσι
 λόγοις χρησάμενος ὁ Ῥουφῖνος πείθειν ὑπέσχετο, ἀπελθεῖν ἐκέ-
 λευσε. τῇ ἐλπίδι δὲ βουκοληθεὶς ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς μετ' ὄλλ-
 γον. αὐτίκα τοίνυν ἰδὼν τὸν Ῥουφῖνον Ἀμβρόσιος ἔφη “τὴν
 κυνῶν ἀναίδειαν, ᾧ Ῥουφῖνε, ζηλοῖς, τοσαύτης μαιφονίας γε- **D**

habe: quemadmodum corpus tuum fluxum est atque caducum, tale etiam
 esse tui imperii robur, ac te paulo post factorum tuorum regi regum
 rationem redditurum. quibus vero oculis intueberis communis domini
 templum? quibus pedibus sacrum illud solum calcabis? quomodo ma-
 nus intendes etiamnum iniustarum istarum caedium sanguinem stillantes?
 quomodo talibus manibus excipies inviolatum domini corpus? quomodo
 venerandum sanguinem ori tuo admovebis, cuius sermone ab irae furore
 profecto tantum sanguinis per nefas fudisti? proinde abi hinc, neque
 conare priori flagitio novum addere, sed vinculum patere, quod deus
 superne comprobat.” his verbis cedens imperator in regiam eius urbis
 recessit, gemens atque plorans. mensibus inde octo elapsis, et rege in
 publicum non prodeunte sed poenitentia sese afflicta, feriae natali-
 tiae domini appetierunt. ibi Rufinus magister, videns ne de more qui-
 dem proditurum, ita affatur: “si vis, domine, accurram ad episcopum,
 eique persuadebo ut te vinculo solvat.” “novi” inquit imperator “Am-
 brosii praecisam iustitiam.” tandem Rufinum multa locutum de re, ac
 pollicitum se solutionem impetraturum, dimisit; ac non multo post ipse
 lactatus spe subsecutus hominem est. Ambrosius simulatque Rufinum
 conspexit, “aemularis” ait “canum impudentiam, Rufine, qui tam sceler-

νόμενος μέτοχος τε και σύμβουλος. ἀλλ' ἐγὼ και πάλιν αὐτὸν κωλύσω τῶν ἱερῶν ἐπιβῆναι προθύρων." ταῦτα ἀκούσας Ῥουφῖνος ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ ταχέως. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ μέσην τοῦτο μυθῶν "ἀπέλθω" φησί "και τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας." εἶτα πυραγενόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐδυσώπει τὸν ἀρ-5 χιερέα λυθῆναι τοῦ δεσμοῦ. και ὁ μὲν τυραννικὴν ἀπεκάλει τὴν παρουσίαν, και κατὰ θεοῦ μεμτηνέαι· ὁ δὲ μετὰ σκυθρωπότητος και πολλῆς κατανώξεως "οὐ θρασυόμενος" ἔφη "κατὰ τῶν ἁγίων κανόνων, ἀλλὰ λῦσαι με τῶν δεσμῶν ἀξιώσω ἐλῆλυθα." "και P 319 ποίαν" φησί "μετάνοιαν ἔδειξας μετὰ παρανομίαν τοσαύτην; ἢ 10 ποίοις φαρμάκοις ἀξίως ἐθεράπευσας τὰ δυσίατα τραύματα;" και ὁ βασιλεὺς "σὸν ἔργον ἔστι τὸ δεῖξαι μὲν και κεράσαι τὰ φάρμακα, ἐμὸν δὲ τὸ δέξασθαι." τότε λοιπὸν Ἀμβρόσιος λέγει "ἐπειδὴ τῷ θυμῷ τὸ δικάζειν ἐπιτρέπεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργὰς ποιοῦντα, και ἡμέρας λ' αἱ φονικαὶ τε 15 και δημευτικαὶ μενέτωσαν γνώσεις ἐν γράμμασι, τὴν τοῦ ὁρθοῦ λογισμοῦ ἐκδεχόμεναι κρίσιν." ὃν εὐθὺς τοῦ βασιλέως κελεύσαντος γραφῆναι και διὰ τῆς οικείας χειρὸς βεβαιώσαντος, δι- B λυσε τὸν δεσμὸν Ἀμβρόσιος και εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέτρεψεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν, πρηνῆς ἐπ' ἐδάφους πεσὼν, ἔβόα 20 μετὰ κραυγῆς "ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου· ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου, κύριε." και ταῖς χερσὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἔτιλλε, τὰς ὄψεις ἔτυπτε, και τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, και

stae caedis socius ac suasor fuisti. et quidem ego denuo imperatorem foribus templi prohibebo." haec audita celeriter Rufinus imperatori nuntiavit. imperator media iam via confecta nuntium accipiens, "adibo" inquit, "meritasque perferam contumelias." ut in templum venit, ab episcopo maiorem in modum flagitavit ut se vinculis solveret, Ambrosius vero tyrannicum esse hunc adventum et imperatorem contra deum furere dixit. sed Theodosius gravi moestitia ac dolore cordis compunctus, respondere non se sacris canonibus ferociter repugnandi causa adesse, sed liberationem vinculorum efflagitandi. interrogatus ab episcopo quam post tantum facinus resipiscentiam demonstrasset, quibusve remediis sanatu difficilia ista vulnera procurasset, "tuum est" inquit "medicamenta docere atque temperare, meum imperata facere." ibi demum Ambrosius ait "quoniam in iudicando iram es secutus, legem nunc pone quae irae decreta rescindat, ut sententiae capitales et de publicatione bonorum perscriptae suspendantur per triginta dies, dum recta ratione examinatae diiudicentur." cum legem eam statim dictaret Theodosius et sua manu subscriptam confirmaret, Ambrosius vinculo enim solvit passusque est in templum intrare. Theodosius ingressus pronus in pavementum procubuit, altaque voce clamavit (Psalm. 118) "anima mea solo affixa est: vivifica me domine secundum verbum tuum." manibus quoque crines capitis evellit, faciem feriit, terram lacrimis humectavit,

τὸν θεὸν ἐδυσώπει ἄχρι τῆς ὥρας τῆς μεταλήψεως. τότε δὲ δια-
 ναστὰς καὶ πλησίον τῶν κιγκλίδων ἐλθὼν, βουλόμενος εἰσελθεῖν,
 ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Ἀμβροσίου, δηλώσαντος αὐτῷ "ἴσθι, ὦ βα-
 σιλεῦ, ὡς μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον εἰσιτητά, τοῖς
 5 δ' ἄλλοις πᾶσιν ἄβατά τε καὶ ἄψανστα. ἔξιθι τοίνυν καὶ τοῖς
 ἄλλοις κοινῶνι τῆς στάσεως· ἄλουργίς γὰρ βασιλεῖς, οὐχ ἱερεῖς
 ποιεῖν εἴωθεν." ὁ δὲ καὶ τοῦτο δεξιόμενος ἀσμένως ἀντεδήλωσεν C
 ὡς οὐκ ἀνθαδεία χρώμενος τοῦτο πεποίηκα, ἀλλ' ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει τὸ ἔθος εἶναι τοῦτο μεμάθηκα. χάριν δὲ σοι ὀφείλω
 10 καὶ τῆσδε τῆς ἰατρείας. τσσαύτη δὴ καὶ τηλικαύτη διέλαμπον
 ἀρετῇ ὅ τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς. ἐπανελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἑορτῆς γενομένης, καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ
 τραπέζῃ τὰ δῶρα προσενεγκῶν εὐθὺς ἐξελέγηθεν. Νεκταρίου δὲ
 τοῦ τηλικαῦτα πατριάρχου δεδηλωκότος μθεῖν τὴν αἰτίαν "μόγις"
 15 ἔφη "βασιλέως καὶ ἱερέως διαφορὰν ἐδιδάχθην." Ἀμβρόσιον γὰρ
 οἶδα μόνον ἀξίως ἐπίσκοπον καλούμενον." τοσοῦτον ὀνίνησιν
 ἔλεγχος παρὰ ἀνδρὸς ἀρετῇ λάμποντος προσφερόμενος.

Ἔλαχε δὲ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὁ βασιλεὺς ὠφελείας· ἡ γὰρ D
 τούτου σύζυγος, ἧ Πλακίλλα ὄνομα, τῶν θείων αὐτὸν συνεχῶς
 20 ἀνεμίμησκει νόμων. οὐ γὰρ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἡ δυ-
 ναστεία, ἀλλὰ τῆς εὐεργεσίας τὸ μέγεθος μείζον τὸ περὶ τὸν εὐερ-
 γέτην εἰργάζετο φίλτρον. τῶν γὰρ λελωβημένων ἀδελφῶν καὶ
 τῶν ἄλλως τὸ σῶμα πεπηρωμένων παντοδαπὴν ἐποιεῖτο φροντίδα,

14 τεθειληκότος?

usque ad horam oblationis deum deprecans. tunc surgens et ad cancellos
 progressus cum intrare vellet, ab Ambrosio est prohibitus, ita monente
 "scias, imperator, interiora solis sacerdotibus adire fas esse: a reliquis
 quibusvis ea adiri aut tangi religio est. exi igitur, et inter alios adsta.
 purpura enim non pontifices facit sed imperatores." hoc quoque aequo
 animo tulit Theodosius; docuitque se non superbia adductum intrare
 voluisse, sed quia hunc morem Cpoli didicisset, egitque huius quoque
 correctionis nomine gratias Ambrosio. tanta et imperator et episcopus
 virtute illustres fuerunt. quin etiam Cpolin reversus, solenni sacrificio
 cum in sacra mensa munus suum obtulisset, statim exivit sacrario. et
 cum a Nectario, qui tum patriarcha erat, causam facti rogaretur, "vix
 tandem" inquit "discrimen imperatoris et sacerdotis didici. unicum enim
 Ambrosium novi, qui episcopi nomen merito suo gerat." tantum utili-
 tatis confert obiurgatio, ab homine virtute insigni profecta.

Habebat porro imperator aliam etiam opportunitatem: uxor enim
 Placilla assidue divinarum eum admonebat legum. non ea ob imperii
 maiestatem animo efferebatur, sed beneficii magnitudo faciebat ut tanto
 impensius benefactorem diligeret. Christianos fratres qui morbis tra-

αὐτουργὸς αὐτῆ γινομένη καὶ δι' ἑαυτῆς ὀρέγουσα κύλικας καὶ τροφὰς παρατιθεῖσα. τοὺς γὰρ ξενῶνας τῶν ἐκκλησιῶν περινο-
P 320 στοῦσα τοὺς κλινοπετεῖς δι' ἑαυτῆς ἐθεράπευσε· καὶ ὅσα οἰκετῶν καὶ θεραπευτῶν ἔργα νενόμισται, αὐτῇ ἔξεπλήρου. καὶ τῷ ὁμό-
 ζυγι δὲ καὶ βασιλεῖ συνεχῶς ἐπέλεγεν "ἀεὶ σε, ὦ ἄνερ, προσήκει 5
 λογιῆσθαι τίς μὲν ἦσθα, τίς δὲ γέγονας νῦν. κυβέρνησον οὖν τὴν βασιλείαν ταύτην ἐννόμως, καὶ οὕτω θεραπεύσεις τὸν δεδω-
 κότα." ταύτην τὴν θαυμασίαν καὶ ὄντως ἀξίεπαινον βασιλισσαν συνέβη πρὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποβιῶναι. μετὰ τινα δὲ χρόνον ὑπὸ τῶν
 συνεχῶν πολέμων βιωζόμενος ὁ βασιλεὺς εἰσφορὰν τινα ξένην ταῖς 10
 πόλεσιν ἐπιτέθεικεν. ἡ δὲ Ἀντιόχου πόλις τὸ καινὸν τέλος οὐκ ἤνεγκεν· ὄρων γὰρ ὁ δῆμιος τοὺς εἰσπραττόμενους τιμωρομένους
B ἀρχὴν ἀταξίας ἐλάμβανε, καὶ τὴν χαλκὴν εἰκόνα τῆς πανευφήμου Πλακίλλης κατήνεγκε τε καὶ πολὺ τῆς πόλεως ἔσυρε. ταῦτα πυ-
 θόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ λίαν χαλεπήνας τὰ τε τῆς πόλεως ἀφείλετο 15
 προνόμια καὶ τῇ γειτνιαζούσῃ πόλει τὴν ἡγεμονίαν δέδωκεν· ἐξη-
 λοτύπει γὰρ ἡ Λαοδίκεια τὴν Ἀντιόχειαν ἄνωθεν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐμπρήσειν ἠπειλεῖ καὶ εἰς κόμην τὸ ἄστυ κατασκευάσαι. οἱ
 δὲ γε ἄρχοντες καὶ τινες ἀνεῖλον, παρ' αὐτὸ συλλαβόντες τὸ τὸλ-
 μεμα, πρὶν γνῶναι τὸν βασιλέα τὴν τραγωδίαν. ταῦτα δὲ πάντα 20
 ὁ βασιλεὺς προσέταττε μὲν, οὐκ ἐγένετο δέ, τοῦ νόμου κωλύστος ὢν Ἀμβρόσιος ὁ μέγας τεθῆναι παρῆγεσεν. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο
C οἱ τὰς ἀπειλὰς ἐκείνας κομίζοντες, ἐν ὀλίμῳ μὲν ἦσαν ἅπαντες τὰς

ctati aut membris mutilati fuerant, ipsa omni studio curabat, calices eis suis manibus porrigens et cibos apponens. Hospitales etiam ecclesiarum domos invisens decumbentibus ministrabat, eaque obibat munera quae servorum aut ancillarum habentur. inculcabat identidem haec marito suo: "semper te, mi vir, reputare convenit quis fueris et quid factus sis. gubernare ergo imperium hoc legitime: sic honorabis eum qui dedit." hanc omni admiratione et laude dignam imperatricem contigit ante maritum ex vivis excedere. aliquando post Theodosius continentibus bellis coactus est novum civitatibus tributum imperare. Antiocheae cives eam exactionem non tulerunt; cumque supplicio afficerentur qui dependere recusassent, tumultu excitato aeream laudatissimae Placillae statuam deiecerunt et magnam per urbis partem raptaverunt. hoc audito facinore imperator gravissima exarsit indignatione, et Antiocheam privilegiis suis spoliavit, principatumque Laodiceae vicinae iampridem aemulae assignavit. praeter haec incendium quoque urbi, et se eam in pagum mutaturum minatus est. praefecti etiam quosdam in ipso deprehensos facinore interfecerant, priusquam tragoedia imperatori exponeretur. ceterum haec omnia imperator mandavit quidem, non tamen perfecit, lege impeditus quam monitu Ambrosii tulerat. ut Antiocheam venerunt istarum minarum denuntiatores, sane earum metu universos

ἀπειλὰς πεφρικότες, καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, οἱ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες τῆς ἀρετῆς ἀσκηταὶ (πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ ἄριστοι) πολλὰς τὰς πυραινέσεις καὶ παρακλήσεις τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως ἀποσταλεῖσι προσήνεγκαν. ἀλλὰ καὶ Μακεδόνιος ὁ θεῖος-
 5 τatos, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιστάμενος, καὶ τῶν θείων δὲ λογίων πάμπαν ἄπειρος ὢν, ἐν δὲ ταῖς τῶν ὁρῶν κορυφαῖς διαπύμενος καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦ θεοῦ δεόμενος, οὐ τοῦ βασιλέως τὴν ὄργην καταπλαγείς οὔτε τῶν σταλέντων τὴν ἔξουσιαν, ἐν μέσῳ τῷ ἄστει γενόμενος, τῆς χλαμύδος θατέρου τῶν ἀποστα-
 10 λέντων λαβόμενος ἀποβῆναι τοῦ ἵππου κελεύει. οἱ δὲ μικρὸν γερόντιον ἰδόντες εὐτελεῖ ῥάκια περιβεβλημένον πρῶτα μὲν ἐχαλέπησαν, ἐπειδὴ δὲ τινες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐξήλωσαν ἀρετὴν, ἀπέβησάν τε τῶν ἵππων καὶ τῶν ἐκείνου γονάτων ἐπιλαβόμενοι συγγνώμην ἐζήτουν. ὁ δὲ τῆς θείας σοφίας ἐμφορηθεὶς τοιοῦσδε πρὸς αὐτοὺς
 15 ἐχρήσατο λόγοις "εἴπατε, ὦ φίλοι ἄνδρες, τῷ βασιλεῖ· οὐ βασιλέως εἶ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπος· μὴ τοίνυν μόνην ὄρα τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν λογίζου. ἀνθρώπος γὰρ ὢν ὁμοφυῶν βασιλεύεις. κατ' εἰκόνα δὲ θεῖαν καὶ ὁμολώσιν ἢ τῶν ἀνθρώπων δεδημιούργηται φύσις. μὴ τοίνυν ὠμῶς οὕτως καὶ ἀπη-
 20 νῶς τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα κατασφαγῆναι κελεύσεις· παροξύνης γὰρ τὸν δημιουργόν, τὴν ἐκείνου κολάζων εἰκόνα. σκόπησον γὰρ ὡς καὶ σὺ χαλκῆς ἕνεκα δυσχεραίνων εἰκόνας ταῦτα ποιεῖς. ὅσον δὲ τῆς ἀψύχου διαφέρει ἢ ἐμψυχός τε καὶ ζῶσα καὶ λογικὴ, δῆλον

P 321

magnus terror invasit, et fuga salutem quaesiverunt. at monachi qui in montibus virtutem exercebant, qui iis locis erant et plurimi et optimi, missos ab imperatore multis verbis deprecati sunt. quo tempore etiam divinissimus Macedonius, nullius earum quae ad vitam hanc degendam faciunt artium gnarus, atque sacrarum etiam prorsus imperitus literarum, solitus in verticibus montium degere ac deum noctes diesque deprecari, nihil iram imperatoris metuens aut eius legatorum potentiam, in mediam urbem se contulit, alterumque eorum chlamyde apprehensum equo descendere iussit. legati homuncionem senem inspicientes, pannis villibus obsitum principio indignari: mox a quibusdam de virtute hominis certiores facti ab equis descenderunt, genuaque eius tangentes veniam rogarunt. at Macedonius divina impletus sapientia, ita eos est affatus: "dicite, amici, meis haec verbis imperatori. non imperator tantum es, sed etiam homo: non itaque imperium modo, sed naturam quoque reputa. quippe homo cum sis, in eiusdem naturae participes imperium tones. iam hominum natura ad imaginem et similitudinem dei efficta est. noli igitur tam crudeliter et immaniter imaginem dei neci destinare: opificem enim irritabis eius imaginem vastando. considera etiam te aereae imaginis causa iratum haec agere. neque vero cuiquam sanae mentis homini ignotum est quantum inanimitiae huic praestet ani-

ἄπασιν τοῖς νοῦν ἔχουσι. πρὸς δὲ τούτοις λογισασθε κακεῖνο, ὡς ἡμῖν μὲν ῥᾶδιον ἀντι τῆς μιᾶς εἰκόνης πολλὰς δημιουργῆσαι χαλκᾶς, αὐτῷ δὲ πάμπαν ἀδύνατον μίαν γοῦν τῶν ἀναιρεθέντων δημιουργῆσαι τρίχα.²⁰ ταῦτα ἀκούσαντες οἱ θαναμάσιοι ἄνδρες ἐκείνοι διεπρόθμευσαν τὰ εἰρημένα τῷ βυσιλεῖ καὶ τὴν τοῦ θυμοῦ 5
B κατέσβησαν φλόγα· καὶ ἀντι τῶν ἀπειλῶν ἐκείνων ἀπολογίαν ἔγραψε, καὶ τῆς θρησκείας τὴν αἰτίαν ἐδήλωσεν· οὐκ ἔδει γὰρ φησὶν ἑμοῦ πλημμελήσαντος γυναῖκα πάσης εὐφημίας ἀξιωτάτην τοσαύτην μετὰ τὴν τελευταίαν δέξασθαι παροινίαν, κατ' ἑμοῦ δὲ ἐχρῆν τὸν θυμὸν τοὺς ἀγανακτοῦντας ὀπλίσαι. προστέθεικε δὲ ὡς ἄλλοι 10
καὶ ἀνιάται τινες ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀηρησθῆναι μαθῶν. ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξῆλθον, καὶ τοῦ πανευφήμου μονάζοντος τὴν παρηγοσίαν οὐχ ἠρησάμενος δίκαιον παραδοῦναι λήθη, καὶ τὸν νόμον ἐκεῖνον ὀνησιφόρον δεικνὺς ὃν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος γραφῆναι παρήνευσε.

15

C Ἐπὶ τούτου τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμὰ κεφαλῆ τοῦ τιμίον προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἦχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐρεθεῖσα μὲν πρότερον παρὰ τισὶ μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἰρέσεως, οἵτινες ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Κιλικίαν ἐλθόντες διέτριβον. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνοῦχου τοῦτο μαθόντος καὶ μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο ἐκ προσταξέως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὡς δὲ κατέλαβεν ἐν κώμῃ Κοσιλαοῦ, οὐκ ἔτι μετῆλθε τὸ ὄχημα τὸν τόπον, καθπερ πολλὰς τῶν ἡμιόνων μαστιγούμενων. τότε μὲν οὖν ἀπετέθη ἡ ἁγία κεφαλὴ ἐν τῇ προρη-

mata viva et ratione praedita imago. ad haec id quoque cum animo reputate, quod nobis facile est loco unice illius multas fabricari imagines, imperator vero ne pilum quidem ullius occisorum potest ullo modo efficere. haec verba praeclari illi viri ad imperatorem detulerunt, flammamque irae iis restinxerunt. nam imperator loco minarum istarum purgationem scripsit iraeque causam manifestavit, "non" inquit "me delinquente, ideo tanta contumelia debuit post mortem affici mulier omni laude dignissima: in me potius debuit ira indignantium debacchari." addidit etiam graviter se molesteque ferre quosdam a praefectis occisos esse. haec ego commemoravi, tum quia celeberrimi istius monachi libertas mihi silentio non videbatur iuste posse praeteriri, tum ut ostenderem utilitatem legis eius quae magno Ambrosio auctore lata fuit.

Theodosio imperante etiam venerandum caput Iohannis, Christi praecursoris ac baptistae, Cpolin allatum est, inventum quondam apud quosdam monachos Macedonios, qui Hierosolymis profecti in Cilicia degabant. inde a Valente, cum esset ea de re a Mardonio eunuche admonitus, Cpolin iussum vehi, cum ad pagum cui Cosilal nomen est pervenisset vehiculum, porro progredi noluerunt mulae, quantumvis flagellis

θείῃ κώμῃ, κρίνοντος τοῦ Θεοῦ μὴ τοιοῦτου δώρου ἀξιοθῆναι τὸν Οὐάλεντα. Θεοδόσιον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀμειβόμενος ὁ Θεὸς μεταγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ συνεχώρησεν, ἦν καὶ ἐν τῷ τοῦ προ- D δρόμου ἀπέθετο ναῶ.

5 Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου Εὐγενίου ἀρρωστήσας ὁ βασιλεὺς τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ Ἀρκαδίῳ καὶ Ὀνωρίῳ τὴν βουσιλείαν διένειμε, καὶ τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν οὐκείαν ἔδωκεν ἡγεμονίαν, τῷ νεωτέρῳ δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σκήπτρα. ἔχειν δὲ τὴν εἰς Θεὸν εὐσέβειαν ἀμφοτέρους παρήγγισε· διὰ ταύτης γάρ, ἔφη, καὶ ἡ 10 εἰρήνη φυλάττεται καὶ πόλεμοι καταλύονται καὶ πολέμιοι τρέπονται καὶ τρόπαια ἀνίστανται καὶ νίκη βραβεύεται. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ διαδόχοις παραινέσας τὸν βίον ἀπέλιπεν, ἀέμνηστον κλέος καὶ ἀξιάγαστον τοῖς πᾶσι καταλιπών.

Ἔστι τὰ ἐν τοῖς νικητικοῖς τοῦ νομίσματος ὑποκείμενα Ῥω- P 322 μαῖκὰ γράμματα δηλοῦσι ταῦτα, τὸ κ κιβιτάτες, τὸ ο ὄμνις, τὸ ν νόστρι, τὸ ὀ θβέδιαντ, τὸ β βενερατιόνι, τουτέστιν αἱ πόλεις πᾶσαι τῇ ἡμετέρᾳ πειθαρχεῖσσαν προσκυνήσει.

Ἔστι ὁ εἰς τὰ πιττάκια κίων στήλην ἔχει Λέοντος τοῦ τῆς Βηρίνης ἀνδρός.

20 Ἔστι ἐν τῷ στρατηγίῳ ἔστιν ὁ τρίπους Ἐκάτης καὶ ὁ μέγας Κωνσταντίνος ἔφιππος, φέρων σταυρόν.

Ἔστι τῆς χαλκῆς τὸν λαμπρὸν δόμον Αἰθέριος Ἰδρυσεν ὁ μηχανουργὸς καὶ σοφὸς Ἀναστάσιος βουλευφόρος.

urgerentur. atque ita tum eo in pago caput repositum fuit, cum deus tanto dono Valentem indignum iudicaret. Theodosio autem hoc pietatis praemium largitus est, ut id Cpolin adferret inque fano Ioaannis baptistae deponeret.

Theodosius Eugenio tyranno victo, cum adversa valetudine preme- retur, imperium inter filios Arcadium et Honorium divisit, ita ut maior Cpolltanum imperium, alter Europae sceptrum gereret. utrumque ad ve- ram pietatem exhortatus est, monens ea et pacem servari et bella con- fici et hostes fundi et tropaea statui et victoriam parari. his et simili- bus praeceptis cum filios successuros sibi instituisset, vivendi finem fe- cit, aeterna et omnibus admiranda gloria post se relicta.

In victoriatibus nomismatis literae c. o. κ. v. o. hoc designant, Civi- tates Omnes Nostrae Venerationi Obediant.

In Pittaciis columna statuam habet Leonis qui fuit Verinae ma- ritus.

In praetorio est tripos Hecatae a Constantino magno eques, crucem gestans.

Aerem splendidam aedem Aetherius faber posuit et sapiens Ana- stasius senator.

Ἵτι ἐπάνω τῆς τοῦ μιλίου ἀψίδος ἴστανται στῆλαι δύο, τοῦ
 τε μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχουσαι
 Β σταυρόν, ὅπισθεν δὲ Τραιανὸς ἔφιππος, ἔχων σύνεγγυς τὸν Αἰ-
 λιον Ἀδριανὸν ἱππότην.

Ἵτι ἐν τοῖς Λαύσου ἦσαν οὐκ ἴση ἀγαλματα παμποίκια καὶ ξενοδο- 5
 χεῖά τενα, ὅπου ἡ φιλόξενος ἐχορήγει τὸ ὕδωρ, ἐνθα ἔσχε τὴν
 κλῆσιν. ἴστατο δὲ καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς τετρά-
 πηχυ ἐκ λίθου σμαράγδου, ἔργον Σκύλλιδος καὶ Διοκίτου τῶν
 ἀγαλματοργῶν, ὅπερ ποτὲ δῶρον ἔπεμψε Σέσωστρις Αἰγύπτου
 τύραννος Κλεοβούλῳ τῷ Λινδίῳ τυράννῳ. καὶ ἡ Κνιδία Ἴφρο- 10
 δίτη ἐκ λίθου λευκῆς, γυμνή, μόνην τὴν αἰδῶ τῇ χειρὶ περι-
 στέλλουσα, ἔργον τοῦ Κνιδίου Πραξιτέλους. καὶ ἡ Σαμία Ἴφρο,
 ἔργον Λυσίππου καὶ Βουπάλου τοῦ Χίου. καὶ Ἔρωσ τόξον ἔχων,
 C πτερωτός, Μινυδόθεν ἀφικόμενος. καὶ ὁ Φειδίου ἐλεφάντιος
 Ζεύς, ὃν Περιελῆς ἀνέθηκεν εἰς κέων Ὀλυμπίων. καὶ τὸ τὸν 15
 χρόνον μιμούμενον ἄγαλμα, ἔργον Λυσίππου, ὅπισθεν μὲν φα-
 λακρόν, ἔμπροσθεν δὲ κομῶν. καὶ μονοκέρωτες καὶ τίγριδες καὶ
 γῦπες καὶ καμηλοπαρδάλεις ταυρὲλεφας τε καὶ Κένταυροι καὶ
 Πᾶνες.

Ἵτι ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἀψίδι τοῦ φόρου ὁ μέγας Ἰδρυται 20
 Κωνσταντίνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν.

Ἵτι ἐν τῷ φόρῳ ὁ πορφυροῦς κίων παρ' αὐτοῦ ἡδρα-
 σται, καὶ ἡ στῆλη αὐτοῦ ἐστίν, ἐν ᾗ γεγραμμένοι εἰσι στίχοι τέσ-
 σαρς.

18 γρῦπες malit Xylander

Supra miliarii fornecem duae sunt statuae, magni Constantini et
 matris eius, et in harum medio crux. a tergo earum Traianus eques,
 et iuxta hunc Aelius Adrianus eques.

In Lausi erant domunculae variae et quaedam hospitem receptacula,
 ubi hospitalis illa aquam suggerebat, unde habebat nomen. stabat etiam
 simulacrum Minervae Lindiae ex lapide smaragdo, altum cubitos quat-
 tuor, opus Scyllidis et Dipoeni statuariaorum; quod olim donum misit
 Sesostri Aegyptiorum tyrannus Cleobulo Lindi tyranno. et Cnidia
 Venus ex albo lapide, nuda, pudenda manu tegens, opus Praxitelis
 Cnidii. et Samia Iuno, opus Lysippi et Bupalii Chii. et Cupido ala-
 tus, arcum tenens, Myndo allatus, et Phidiae eburneus Iuppiter, quem
 Pericles in templo Olympico dedicarat. et Occasionis simulacrum occi-
 pitio calvo, sincipite crinito. monocerotes etiam et tigrides et vultures
 et camelopardi taurelephantus Centauri Panes.

In fornice fori ad ortum solis spectante magni Constantini est sta-
 tua, aliaque matris eius, et in medio earum crux.

In foro porphyretica columna ab illo est posita, statuaque ipsius
 est, cui sunt quattuor versus inscripti:

σὺ Χριστέ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης.
σοὶ νῦν προσηῦξα τήνδε σὴν δοῦλην πόλιν
καὶ σκῆπτρου τάδε καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος.
φέλαττε ταύτην σωξέ τ' ἐκ πάσης βλάβης.

- 5 ὑπόκεινται δὲ τῷ κίονι καὶ οἱ δώδεκα κόφιννοι. πρὸς δὲ τὰ βόρεια D
τοῦ φόρου ἔστι τὸ σενάτον, ἕπερ ἑκατόη ὑπὸ Λέοντος τοῦ τῆς
Βηρήνης, ἐν ᾧ πύλη ἔστι τῆς Ἐφεισίας Ἀρτέμιδος, Τραιανοῦ
δώρημα, τῆς Σκυθῶν μάχης ἔχουσα τὰς αἰτίας τὴν τῶν Γιγάντων
μάχην καὶ τοὺς κεραινοὺς τοῦ Διὸς καὶ τὸν Ποσειδῶνα σὺν τῇ
10 τριαλῆ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τόξον ἐσκευασμένον, κάτω δὲ τοὺς
γίγαντας ὡς δράκοντας ἐπερχομένους, χερσὶ βώλους ῥιπτοῦντας
εἰς ὕψος καὶ βλοσυρὸν εἰσορῶντας. ἴστανται δὲ πρὸς τὴν τοῦ
φόρου πλατεῖαν ἀγάλματα δύο, πρὸς μὲν δύναι τὸ τῆς Λινδίας
Ἀθηνῆς, κράνος ἔχον καὶ τὸ Γοργόνειον τέρας καὶ ὄφεις περὶ
15 τὸν τράχηλον ἐμπεπλεγμένους (οὕτως γὰρ τὸ εἰδῶλον αὐτῆς οἱ P 323
παλαιοὶ ἰστόρουσι), πρὸς δὲ τὴν ἀνατολὴν ἡ Ἀμφιτρίτη, χηλὰς
ἔχουσα καρκίνου ἐπὶ τῶν κροτάφων. ἤχθη δὲ καὶ αὐτὴ ἀπὸ
Ῥόδου.

Ἵτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔστησε τὸν μέγαν σταυρὸν.

- 20 Ἵτι τὸ τετρασκελὲς τέχνασμα ὃ δῆριον λέγουσιν ἀνέμων ἡγει-
ρεν ὁ μέγας Θεοδοσίος, πυραμίδος σχῆμα ζωγραφοῦν καὶ ζῳοῖς
πλαστοῖς κεκοσμημένον βλαστοῖς τε καὶ κυρποῖς καὶ ῥοτόσχοις.
γυμνοὶ τε Ἔρωτες ἴστανται προσγελῶντες ἀλλήλοισι ἡμέρωσ καὶ τοῖς

2 προσῆφα?

tibi Christe mundi domine, rectorque optime,
urbem hanc tibi quae serviat modo subdidi,
et sceptrā Romanamque omnem potentiam.
haec tu malis defende semper ab omnibus.

subter eam iacent duodecim corbes. in septentrionali parte fori curia
est, quam Leo Verinae maritus incendit. ibi porta est Dianae Ephes-
sinae, munus Traiani. in ea sunt expressae causae belli Scythici,
Gigantum pugna, fulmina Iovis, Neptunus tridentem gestans, Apollo arcu
instructus. infra Gigantes draconum in modum irruentes, manibus gle-
bas in sublime iactantes, torvum tuentes. ad fori porro plateam stant
duae statuae. una versus occasum Lindiae Minervae, casside armata
et monstro Gorgoneo, circa collum anguibus complicatis. sic enim ima-
ginem eius prisci referebant. ortui opposita altera, Amphitrite est,
canceri forfices habens super temporibus: Rhode adducta fuit.

Constantinus posuit magnam crucem.

Quattuor pedibus suffultum opus, quod contentionem ventorum vo-
cant, Theodosius magnus erexit, pyramidis formam depingens et fictili-
bus animalibus exornans, germinibus, fructibus atque malis punicis.
stant et nudi Amores, invicem sibi blande arridentes et infra transeun-

κάτω παρῶσιν ἔμπαλλοντες. ἄλλοι δὲ ἐποκλάζοντες ἔμπαλιν νέοι, σάλπιγξι χαλκαῖς ἐμφυσῶντες ἀνέμους. χαλκοῦν δὲ βρέτας ὑπόθεν πετόμενον πνοῦς λιγείας δεικνύει τῶν ἀνέμων.

B Ὅτι τὸν τοῦ ταύρου κλονα ἴσθησεν ὁ μέγας Θεοδοσίος, τρόπαια καὶ μάχας ἔχοντα κατὰ Σκυθῶν καὶ βαρβάρων τοῦ αὐτοῦ. 5 ἔχει δὲ οὗτος ἔνδοθεν καὶ ὄδον ἄνω φέρουσαν. καὶ ὁ κατὰ τὸ ἄμφοδον δὲ ἐστὼς ἰππότης αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Θεοδοσίος, χεῖρα τεινῶν δεξιῶν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεικνὺς τὰ ἐγγεγραμμένα τῷ στόλῳ τρόπαια.

Ὅτι ὁ χαλκοῦς βοῦς ἐκ Περγάμου ἦλθε, κάμινος δὲ ἦν ἐν 10 ἧ πέφλεκται ὁ ἅγιος μάρτυς Ἀντίπας.

Ὅτι τὰ Ἀμαστριανοῦ λέγεται εἶτε ἀπὸ τινος εὐτελοῦς πατριδα ἔχοντος τὴν Ἀμαστριν, ἐλθόντος τε κατὰ πενίαν ἐν τῇ πόλει κάκει τελευτήσαντος, εἶτε ἀπὸ ἐνεργοῦς τῆς τοῦ τόπου δυσφημίας, διτι πᾶς κακοῦργος καὶ φονεὺς αὐτόθι τιννύει δίκην, κλήσων 15

C ἔλιχεν ἀσχεστὴν τῆς Παφλαγόνων ἕνεκεν βδελυρίας. ἦν δὲ ποτε καὶ μέγιστος αὐτόθι Ἑλλίου καὶ Σελήνης, οὗ πρὸς ἄρκτον κίονες στοιχηδὸν εἰστήκεισαν, μέσον δὲ κόλπος οἶα κόγχης εὐγύρου, ὑπερθεῖν δὲ αὐτῆς Ἑλλίος ἐπὶ λευκοῦ ἄρματος, ἣ δὲ αὖ Σελήνη κυμφικῶς ἐστεμμένη ἐφ' ἄρμαμάξης ἤγετο. Βύζαντος ἔργα ταῦτα, 20 τοῦ Φειδαλείου ξυνευνέτου. κάτω δὲ πρὸς Θέμεθλα δόμον ἐκάθητό τις σκηπτουῆχος ἐπὶ θρόνου, καὶ λαοῖς ἐκέλευσε τοῖς κρατοῦ-

tibus illudentes. rursum alii adolescentes subsidentes aereis tubis ventos inflant; et imago cerea in sublimi volans acutos flatu ventorum denotat.

Tauri statuam pesuit magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas et de iis statuta tropaea. habet intus viam sursum ferentem. eques porro in bivio positus ipse est magnus Theodosius, dextram versus urbem intendens, ac monstrans inscripta statuæ tropaea.

Bos aereus Pergamo fuit allatus. caminus fuit, in qua ustus est Antipas sanctus martyr.

Amastriana autem dicuntur sive a quodam paupere qui Amastri oriundus in urbem paupertatis causa venit, ibique mortuus est, sive ab infamia loci eius maxima, quod ibi malefici et homicidae supplicio afficiuntur, turpissimam denominationem accepit propter Paphlagonum sceleratam vitam. fuit aliquando ibi maximum templum solis et lunae, in quo versus septentrionem ordine statuæ stabant: in medio antem situs erat conchae similis rotundae, super quem sol in albo curru, tum luna nympheae in morem coronata bigis vehabatur. Byzantia ista erant opera, Phidaliae mariti. inferne autem ad aedis fundamenta sedebat quidam sceptriger in solio, populumque iubebat magistratui parere.

σιν ὑπέκειν. αὐτοῦ δὲ πρὸς γῆν ἦν βρέτας Λιδὸς ἐκ λευκοῦ λίθου, ἔργον Φειδίου, ἰζάνον τῷ δοκεῖν ἐπὶ κλίνης.

Ἵτι ὁ Ξηρόλοφος ἔργον ἐστὶν Ἀρκαδίου, ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ ταύρω.

5 Ἵτι οἱ ἐλέφαντες οἱ ἐν τῇ χρυσοῦ πόρτῃ ὅμοιοι εἰσιν ὧν πάλαι Δ Θεοδοσίος ἐπιβὰς εἰς τὴν πόλιν εἰσήλασεν.

Ὁ αὐτὸς μέγας Θεοδοσίος ἐπεθύμησε καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ περιβαλλόμενος σχῆμα ἰδιωτικὸν ἦλθεν ἐν τῇ πόλει τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, καὶ κρούσαντος ἤνοιξέ τις ὑπηρετῶν. 10 πάντων δὲ τῶν λύγων βεσθέντων, τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλεῖα αἰφνίδιον πάλιν ἀνήφθησαν ὡς ἐν πανηγύρει. ὁ δὲ θυρωρὸς ἐκπλαγεὶς ἀπήγαγεν αὐτὸν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀρχιερέα. ὁ δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτόν, καὶ ἐμακάρισεν ὅτι βασιλεὺς ὧν ἐν τοιοῦτῳ P 324 σχήματι παρεγένετο προσκυνῆσαι τοὺς ἁγίους τόπους.

15 Οὗτος ὁ μέγας Θεοδοσίος πολεμῶν τῷ τυράννῳ Εὐγενίῳ, εὐρῶν εὐκτήριον ἐν τῷ ὄρει, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κλαίων καὶ τὸν θεὸν ἱκετεύων ἐπικουρῆσαι αὐτῷ. καὶ μικρὸν ἀφυπνώσας ἔξ ἀθυμίας ὄρᾳ δύο τινὰς ἐφ' ἵπποις λευκοῖς καθημένους, λέγοντας αὐτῷ Φαρσεῖν καὶ τὸν στρατὸν διεγείρειν εἰς πόλεμον. τῶν δὲ 20 φανέντων ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἰωάννην ὁ δὲ Φιλίππον τοὺς ἀποστόλους. ταύτην δὲ τὴν ὄρμην καὶ εἷς τῶν στρατιωτῶν ἰδὼν ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ. καὶ πολέμου συγκροτηθέντος προσεφρῆ ὁ στρατὸς τοῦ Εὐγενίου τῷ βασιλεῖ. προηγεῖτο δὲ ἐν τῷ στρατῷ B

ibidem ad terram Iovis erat simulacrum ex albo lapide, quod videbatur in lecto sedere, opus Phidiae.

Xerolophus Arcadii opus est, tauro per omnia simile.

Elephanti ad auream portam similes sunt eorum quibus olim in urbem invectus fuit Theodosius.

Idem magnus Theodosius Hierosolyma intrare cupiens eo habitu privati hominis se contulit, venitque ad portam sanctae Anastasiae. eam cum pulsasset, famulus quidam aperuit. cum vero omnes lucernae essent extinctae, imperatoris introitu universae accensae subito sunt, ut in solemnitate. ianitor autem attonitus miraculo eum ad Ioannem pontificem maximum adduxit. qui eum ut agnosceret, deum precando est consecutus, beatumque praedicavit: qui cum esset imperator, tali habitu venisset adoratum sacra loca.

Idem Theodosius bellum gerens contra Eugenium tyrannum, in monte oratorium cum invenisset, in pavimento sese prostravit ac lacrimans deum opem poposcit. inde cum prae animi aegritudine paululum obdormivisset, vidit in somnis duos quosdam albis equis insidentes, a quibus iubebatur bono esse animo et exercitum ad pugnam excitare. eorum alter se Ioannem alter Philippum apostolos nominabant. idem cuidam militum visum apparuit, isque rem imperatori exposuit. commissa autem pugna exercitus Eugenii ad Theodosium transiit. anteaibat

τοῦ Εὐγενίου ἢ εἰκὼν τοῦ Ἡρακλέος, Θεοδοσίου δὲ ὁ τίμιος σταυρός. ἔτι δὲ ἔσθησεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ τὸν κίονα τοῦ ταύρου. κτιζει δὲ καὶ πόλιν ἐν Θράκῃ, Θεοδοσιόπολιν ὀνομάσας, τὸν πρὶν λεγόμενον Ἀπρων ὑπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν κατ' ἀρχὴν Ἀπρου, ὃς ἦν πενθερὸς Καρίνου, ὃς καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ἔκτισαι δὲ καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ πρὶν Βεργούλιον λεγομένην.

Εὐγενίου τυραννήσαντος ἀντιγράφει καὶ Ἀργάβαστος ὁ ἀπὸ Γαλατίας σὺν αὐτῷ τυρανῆσαι. ἀκούσας δὲ ἐν Ῥώμῃ ὁ μικρὸς Οὐαλεντινιανός, ὁ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ παῖς, ἀγρόν¹⁹ ἐχρήσατο. ἔσπευσε δὲ ὁ μέγας Θεοδόσιος εἰς ἐκδίκασιν αὐτοῦ. **C** ἔξιὼν δὲ κατὰ τοῦ τυράννου Εὐγενίου οὐκ ἰδίᾳ ἰσχύϊ ἐθάρσθησεν, Ἰωάννου δὲ τινος Αἰγυπτίου μοναχοῦ μεγάλου τὴν ῥάβδον ἀντὶ δόρατος τὴν ἐπωμίδα δὲ ἀντὶ κράνους ὀπλισάμενος, κατὰ κράτος τὸν ἀλιτήριον χειροῦται ζῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεῖλε. μετὰ¹⁵ δὲ τὴν νίκην τούτου εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ πλεῖστον τῇ πόλει ἐχαρίσατο, καὶ τὰ ἐν τοῖς μαγκιπέοις τῶν καταπιπτόντων ζώων ἄχρι γήφως τοῖς μύλωσι συγκλειομένων καὶ ἀλήθειν κατεπειγομένων περιεῖλε, καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν, τὴν ἐν πορνείαις διὰ κώδωνος ἐλεγχομένην, περιέκοψε. ²⁰

D Τῷ ἰά' ἔτει νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον ἀνεῖλε καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ ὡς φονεύσαντα Γρατιανόν.

Eugenii exercitum imago Herculis, Theodosii veneranda crux. constituit porro Theodosius columnam tauri. et in Thracia urbem condidit quam a se Theodosiopolin nominavit, cum ante Apron diceretur ab auctore suo Apro, socero Carini et sui generi interfectore. aliam quoque urbem condidit, ac de filii nomine Arcadiopolin dixit, cum ante appelleretur Bergulium.

Cum Eugenius tyrannidem invasisset, Arbogastus etiam Gallus se eius tyrannidi praeiuit. id cum Romae percepisset Valentinianus iunior, Valentiniani magni filius, suspensio sese vita eduxit. ad quem ulciscendum Theodosius expeditionem movens non est propriis viribus confisus: sed Ioannis cuiusdam Aegyptii magni monachi baculum pro hasta, cucullam pro galea usurpans, Eugenium caeso eius comitatu vivum in potestatem redegit. a victoria profectus Romam plurima in urbem beneficia contulit, abolevitque consuetudinem qua marcipia in locum bestiarum pereuntium in pistrina dedebantur et molere usque ad senectutem cogebantur, itemque eam qua adulterarum mulierum scortationes nolae tinnitu publicabantur.

Undecimo anno Maximum tyrannum necavit et eius copiarum ducem Andragathium, utpote interfectorem Gratiani. ut Romam venit,

ελθῶν δὲ εἰς Ῥώμην ἔστειπεν Ὀνώριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα,
 καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεο-
 φιλου αἰτησαμένου τὰ ἱερὰ πάντα τῶν Ἑλλήνων καθηρέθησαν καὶ
 τὰ εἰδῶλα ἐχωνεύθησαν καὶ εἰς χρείας πενήτων ἐδόθη. τότε καὶ
 5 Μάρκελλος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς Συρίας ναοὺς Ἑλληνικοὺς
 καταστρέφων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Σαρά-
 πιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου ἱερογλυφικὰ γράμματα εὐρέθη
 σταυροῦ τύπον ἐπέχοντα, ἅπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων θεασάμενοι ἐπί-
 10 στευσακ, λέγοντες σημαίνει τὸν σταυρὸν κατὰ τὴν τῶν ἱερογλυ- P 325
 φικῶν γραμμάτων ἔννοιαν ζῶν ἐπερχομένην. τοῦτον τὸν Σάρα-
 πιν οἱ μὲν τὸν Δία εἶναι λέγουσιν, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον διὰ τὸ τὸν
 μόδιον ἔχειν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὸν πῆχυν. οἱ δὲ Ἀπὶν τινα ἄν-
 θρωπον εὐπορον ἐν Αἰγύπτῳ γεγονέναι, ὃς ἐν καιρῷ λιμοῦ ἐκ
 τῶν ἰδίων ἐπήρκεσεν Ἀλεξανδρεῦσιν, ᾧ καὶ τελευτῶντι ναὸν καὶ
 15 στήλην ἀνέστησαν· καὶ βοῦς αὐτοῦ ἐτρέφετο, ὃν καὶ Ἀπὶν ἐκά-
 λουν ὀμωνύμως τῷ δεσπότη. σύμβολον οὗτος ἦν τοῦ γεωργοῦ.
 μετωνόμασαν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον καὶ Γόρασιν, καὶ Σάρα-
 πιν τὴν στήλην. ἐν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγαλμα μέγα καὶ φοβε-
 ρὸν ὅσον ἐκ διαφόρου κατεσκευασμένον ὕλης ἴστατο, ὡς ἐκατέραις
 20 χερσὶν ἐκατέρων ἔχεσθαι τῶν τοίχων. ἔνδον δὲ τούτου τοῦ μεγ-
 στοῦ ἀγάλματος ἄλλος ναὸς καὶ εἰδῶλον καὶ ξόανον ἀπηώρητο B
 χαλκοῦν, οὐ μέγα δέ. τούτου τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἐνείραντες,
 τοῖς φατνώμασι δὲ τῆς στέγης ἄνωθεν μαγνήτιν λίθον κατὰ
 κἀψέτον ἐνθήμενοι, μετέωρον τοῦτον τοῦ ἀέρος ἀφῆκαν ὄρῳ-

Honorium filium suum coronatum imperio inauguravit. inde Cpolin re-
 versus, postulante Alexandriae episcopo Theophilo, omnia falsorum nu-
 minum fana deiici et simulacra confari ac in pauperum usus erogari
 curavit. quo tempore etiam Marcellus Apameae (Syriae urbs est) epi-
 scopus Graecanica templa demoliens a Graecis est necatus. ceterum
 templo Serapidis Alexandriae destructo sacrae literarum notae inventae
 sunt crucis forma. eas cum vidiassent Graecae religionis homines, fidem
 Christianam amplexi sunt, dicentes hieroglyphico sensu crucem desi-
 gnare vitam supervenientem. hunc Serapin alii Iovem esse perhibent,
 alii Nilum, ideo quod medium habet in capite et cubitum. alii Apin
 quendam aiunt hominem divitem fuisse in Aegypto, qui urgente fame
 Alexandrinis de suo suppeditaverit. ei defuncto fanum fuisse et statu-
 am positam, eiusque bovem publice nutritum ac domini sui nomine
 affectum. id fuisse symbolum agricolae: sed et viri eius nomen in
 Gorasin, statuae in Serapin mutaverunt. in templo huius Serapidis
 statua fuit ingens atque terribilis, diversa ex materia constans et dua-
 bus manibus duos templi muros attingens. intra hanc aliud fanum,
 simulacrum, et statua aenea, non magna. huius capiti infixerant fer-
 rum, et e regione supra in tecti laquearibus lapidem magnetem; itaque

σθαι κρεμύμενον, καὶ οὐτε γῆς οὐτ' αὐτῆς τῆς στέγης ἐφαπτόμενον.

Ἰστέον ὅτι τὸ μὲν εἶδωλον οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει, τὸ δ' ἰνδαλμά τινός ἐστιν ὁμοίωμα καὶ ἀπεικόνισμα. καὶ εἶδωλον μὲν Σφίγγες Κένταυροι κνυοπρόσωπα καὶ βουκέφαλοι ἦγρον τὰ μὴ 5 ὑφαιστώτα, ὁμοιώματα δὲ τῶν ὑφαιστώτων εἰκόσματα, οἷον ἡλίον σελήνης ἄστρον ἀνθρώπων θηρίων ἐριπετῶν καὶ τῶν τούτοις παρακλισίων.

C Ἰστέον ὅτι Χαλδαῖοι τὸ πῦρ ὡς πάντων ἀναιρετικὸν σέβονται, καὶ πάντας τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς κατέδραμον. προσῆλθον 10 δὲ καὶ τῷ Κάνωπος ἱερεῖ, καὶ αὐτὸς μηχανᾷται τι τοιοῦτον. εἰς τύπον ἀγάλματος ὑδρίαν δοτρακίην κατασκευάσας τρήσεις ὑπέθηκε λεπτάς, ἃς κρηρῶ φραζόμενος καὶ χρώματι καλλύνας, παλαιοῦ ἀγάλματος ἀποτεμῶν κεφαλὴν καὶ ἐφαρμόσας τῷ σκεύει ἐφρυῶς, καὶ τῷ πυρὶ προσαγαγὼν ἤλεγξεν αὐτοῦ τὴν ἰσχύν, κατὰ 15 μικρὸν διὰ τοῦ ὕδατος ἀποσβεσθέντος.

Τῷ ιε' καὶ ιε' ἔτει αὐτοῦ Θεοδοσίου νόμον γράφει γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν, εἰ μὴ ὑπερβῆ τὰ ἕ. ἔτη. τῷ αὐτῷ D ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβῆς οὖσα καὶ φιλόπτωχος, οἰκείαις χερσὶ λαβοῖς καὶ νοσοῦσιν ὑπηρετοῦσα. 20 ταύτης τὸν ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελεῖν αὐτούς. τότε καὶ Ἰωάννης ὁ

1 αὐτῆς] αὐ?

effecerant ut statua in aëre videretur suspensa, neque terram tangens neque tectum.

Inter idolum et indalma hoc interesse noveris, quod idolum nullius est rei in natura exstantis signum, indalma autem alicuius similitudo atque effigies rei. idolum est, ut verbi gratia Sphingis, Centauri, vultu canino aut capitibus bovis praediti: ea enim nusquam sunt simulacra autem sunt ut solis, ut lunae, ut astrorum, ut hominum, ferarum, repentium, et aliorum id genus.

Nota Chaldaeos ignem, ut quo omnes res consumantur, pro deo coluisse, et omnes Graecorum deos refutasse. hi cum ad Canopi etiam sacerdotem pervenissent, is tali usus est astu. situlam fictilem in statuatae formam apparavit, quam tenuibus foraminibus cera oppletis pertusam aqua implevit, inductoque colore et statuatae capite artificiose imposito igni admovit, itaque vim ignis refellit, paulatim aquae defluxa extincti.

Anno sui imperii 15 et 16 Theodosius legem tulit, ne qua mulier ad diaconissae munus reciperetur nisi annum 60 egressa. eodem anno meritar Placilla Theodosii uxor, pia et pauperum studiosa, quae suis manibus aegrotis atque male affecto corpore hominibus ministrabat. huius statuam confregerunt Antiocheni ob exactionem imperatoris; qua

Χρυσόστομος, πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας, λόγους περὶ τούτου θανμαστοὺς ἐξέτετο, οὓς ἀνδριάντας ἐπέγραψε. τότε καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονικῇ σφαγὴ τῶν ἐ' χιλιάδων τοῦ λαοῦ ὑπὸ Θεοδοσίου γίνεται, καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων εἰς αὐτὸν βασιλεῦ πραχθέντα. διὸ καὶ νόμον ἐκτίθεται τοῖς καταδικαζομένοις θανάτῳ ἢ δημεύσει προθεσμίαν λ' ἡμερῶν εἰς διάσκεψιν δίδοσθαι.

Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει τοῦ ποταμοῦ Νείλου κατὰ τὸ ἔθος μὴ ἀνα- P 326
βάντος ἔχαιρον οἱ Ἕλληνες, λέγοντες αἴτιον εἶναι τούτου τὸ κωλυ-
10 θῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ὅπερ μαθὼν ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς εἶπε "μὴ γένοιτό ποτε ποταμὸν θυσίαις χαίροντα ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι." ὁ δὲ θεὸς τοῦτο ἀποδεξάμενος εὐλόγησε τὴν ἀνά-
βασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ὑπαντας τοὺς κατ' Αἴγυπτον φοβηθῆ-
ναι μὴ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἢ πλημμύρα τοῦ
15 ὕδατος.

Ἐν Μεδιολάνῳ ὑπάρχοντος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου οἱ ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖοι, ἐκ προστάξεως Ὀνωράτου ἐπάρ- B
χου, συναγωγὴν ἐν τοῖς Χαλκοπράτοις πολλῶν ταλάντων ἐργά-
σαντο. τῶν δὲ Χριστιανῶν δυσφημούντων κατὰ τοῦ ἐπάρχου
20 αὐτὸς οὐ προσέσχεν· ἦν γὰρ Ἕλλην. πῦρ οὖν ἐμβalόντες νυκτὸς
ταύτην κατέκαυσαν. γράφει τοῦτο ὁ ἐπαρχος πρὸς Θεοδόσιον,
ἐγκυλίων τοῖς πολίταις· ὁ δὲ ὀρῆζει ζημίαν ὑποστῆναι τοὺς τοῦτο
δράσαντας καὶ κτισθῆναι τὴν συναγωγὴν. προσφεύγουσιν οἱ πο-
λίται πρὸς τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον. ὁ δὲ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστοῦ

de re Ioannes Chrysostomus, eo tempore Antiocheae presbyter, mirandas edidit orationes, statuarum titulo. tunc etiam iccirco Thessalonicae Theodosius 15 hominum milia interfecit, et Ambrosius Mediolani episcopus ea cum imperatore egit quae retulimus. quibus motus imperator legem tulit quae recognoscendae sententiae causa damnato mortis aut publicationis 30 dierum dilationem concedebat.

Et ipso anno, cum Nilus pro more non exundasset, Graeci laeti hanc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdictum ipsis esset. Theodosius eorum sermone cognito "absit" ait "ut fluvius sacrificii gaudens terram irriget." deus autem id eius responsum ita probavit ut Nilum exundare iusserit adeo ut universi Aegyptii in motum venerint, ne ipsam quoque Alexandream eluvio ista perderet.

Dum Mediolani degit Theodosius, interim Iudaei qui Cpoli vivebant, mandato Honorati praefecti, multis talentis constantem in Chalcostrate aedificant synagogam. praefectus a Christianis eius rei causa obiurgatus, utpote Graecae religionis sectator, animum eis non advertebat. itaque ii noctu eam igne iniecto cremant. praefectus eo de facto ad imperatorem scribit, cives accusans, impetratque ut is iubeat multari cives et refici synagogam. cives opem Ambrosii implorant. is cum

γενεθλίων ἐνατάσης καὶ τοῦ βασιλέως εἰσόδον ποιήσασθαι μέλλον-
 C τος, δημηγορεῖ ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ὄλλα μὲν περὶ τῆς ἑορτῆς,
 τὰ πλείω δὲ τοῦ βασιλέως καθαρπτόμενος σφοδρῶς, φάσκων οὕτως
 ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ "οὐκ ἐγὼ σε ποιμένα ὄντα προβάτων
 ἔξοπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβον, καὶ τοῦ λαοῦ μου ποιμένα 5
 καὶ βασιλεῦα κατέστησα; οὐκ ἐγὼ σου τὴν κεφαλὴν ἀνχμῶσαν καὶ
 φθειριῶσαν χρυσοῦ στεφάνῳ κατεκαλλώπισα καὶ ταινία χρυσοπορ-
 φύρῳ ἐκόσμησα; καὶ ἵνα τί τοὺς σφαγέας τοῦ υἱοῦ μου προκρί-
 τους ἄγεις καὶ τὸν ἐμὸν λαὸν κατατρώχεις, ποινηλατῶν τὴν κληρο-
 νομίαν μου; καὶ ὁ βασιλεὺς "τί ποιεῖς, ἐπίσκοπε; τὴν ἑορτὴν 10
 καταλιπὼν ὄλην ἐπ' ἐμὲ τὴν δημηγορίαν ἐξήρτησας;" καὶ ὁ Ἀμ-
 βρόσιος "οὐ κατὰ σὸν, βασιλεῦ, ἀλλ' ὑπὲρ σου. τί γὰρ ἔστιαι
 Χριστιανοῖς ἄλλο δεινότερον, ἵνα καὶ Ἰουδαίων συναγωγὰς ἀπαρ-
 D τίσῃσι;" καὶ ὁ βασιλεὺς "καὶ δίκαιόν ἐστιν ἵνα ὁ ἐὰν δόξῃ δῆμῳ
 ἀτάκτῳ ἐπὶ βασιλικῇ πόλει κατεργάζηται;" καὶ ὁ Ἀμβρόσιος 15
 "καὶ τοῦτο δίκαιόν ἐστι, βασιλέων Θεοσεβέστατε, ἵν' ἐπὶ πόλει
 βασιλευούσης Ἰουδαῖοι βλασφήμους ὧδὰς ἀναπέμπωσι; μὴ τούτῳ
 στοιχήσῃς, βασιλέων πανάριστε· αἱ γὰρ ἐκείνων εὐχαὶ βλασφη-
 μίαι καὶ ὕβρεις καὶ ἄρρητολογίαὶ τυγχάνουσι." καὶ ταῦτα λέ-
 γοντος Ἀμβροσίου ἀπῆκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπιτίμιον, νόμον ἐκθέ- 20
 μενος μὴ ἔχειν Ἰουδαίους ἐν Βυζαντίῳ συναγωγὴν μῆτε τολμᾶν
 δημοσίᾳ προσεύχεσθαι.

natalitium Christi festum tempus advenisset, rege templum ingresse, pauca quaedam de ea solemnitate concionatus maiorem orationis partem acriter increpando imperatorem insumpsit, ita in dei persona eum compellans. "nonne te ego de pastore ovium, insidiantibus ereptum, populi mei pastorem ac imperatorem constitui? nonne caput tuum squallore et pediculis deforme aurea corona redimivi ac taenia auro purpurisque insigni exornavi? quare igitur filii mei interfectores primas tue iudicio tenent partes? quare populum meum et hereditatem meam multas atteris?" ad haec imperator "quid agis," inquit, "episcope, qui solennitatis omissa materia totam in me dirigis orationem?" "non adversum te" inquit Ambrosius, "sed pro te hoc fit: quid enim gravius in Christianos potuit statui quam ut Iudaeorum synagogas reficiant?" tum Theodosius "iustumne ergo tibi videtur turbam hominum incompositam in regia urbe pro sua libidine agere?" respondit Ambrosius "quid? iustumne putas esse, piissime imperator, ut in urbe quae arx est imperii, Iudaei in deum contumeliosa carmina decantent? ne haec via ingrediare, Iudaeorum enim voca in deum maledicta sunt et contumeliae atque infandae execrationes." his Ambrosii motus verbis imperator Christianis multam remisit, legemque tulit ne Iudaei Byzantii synagogam haberent neve in publico preces facerent.

Ἐν τούτοις ἢ τε τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπέσβη πανήγυρις, ἣτις
κατὰ τετραετῆ χρόνον ἐπετελεῖτο. ἤρξατο δὲ ἢ τοιαύτη πανή- P 327
γυρις ὅτε Μανασσῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευσε, καὶ ἐφυλάττετο
ἕως τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. καὶ ἤρξαντο
5 ἀριθμεῖσθαι αἱ Ἰνδικτοί, ἀρξάμενοι ἀπὸ Αὐγουστοῦ Καίσαρος ἐν
ἔτει μὲν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καλεῖται δὲ Ἰνδικτιῶν, τουτέστιν Ἰνα-
κτιῶν, ἢ περὶ τὸ Ἔκτιον νίκη. Ἔκτιον δὲ ἐστὶν ἀκρωτήριον
Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου, ἔνθα μαχεσάμενος Αὐγουστος τὸν τε
Ἄντωνιον καὶ Κλεοπάτραν ἐνίκησε, μόναρχος ἀναδειχθεὶς τῷ τότε
10 χρόνῳ.

Ὁ οὖν μέγας Θεοδόσιος ἤγαγεν ἀπὸ Ῥώμης ἐν ἀρχῇ τῆς
βασιλείας αὐτοῦ τὸν μέγαν Ἀρσένιον, ἀκούσας περὶ τῆς σοφίας
αὐτοῦ καὶ θεϊκῆς γνώσεως, καὶ τούτῳ Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον B
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δέδωκε, παιδεύεσθαι ὑπὸ αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμ-
15 ματα· ὃν καὶ βασιλεοπάτορα πεποίηκεν. οὗτος ἔν νυκτὶ δεόμενος
τοῦ Θεοῦ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ “Ἀρσένιε, φεῦγε τοὺς
ἀνθρώπους, καὶ σώζη.”

Οὗτος ὁ Θεοδόσιος τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς, οὓς ὁ μέγας
Κωνσταντῖνος κλεισθῆναι μόνον προσέταξε, πάντας ἕως ἐδάφους
20 κατέλυσεν. ἐν Μεδιολάνῳ δὲ ἀρρωστήσας ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ,
ὑπάρχων ἐτῶν ἕξ, βασιλεύσας ἔτη 15, καταλείψας τοὺς δύο υἱοὺς
αὐτοῦ, Ἀρκάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς ἕψας, Ὀνώριον δὲ
τῶν ἑσπερίων σὺν Πλακιδίᾳ. καὶ ὁ μὲν Ὀνώριος ἔσχε τὰ βασι-
λεια εἰς Ῥάβενναν, Πλακιδία δὲ ἢ θυγάτηρ Γρατιανοῦ ἐν τῇ C

Tum Olympiorum desiit festivitas, quarti cuiusque anni exitu so-
lita celebrari, instituta eo tempore, quo Manasses Inda rex fuit, et
usque ad imperium Theodosii perducta. coeperuntque numerari indi-
ctiones, quarum principium in 15 annum imperii Augusti. nomen habet
indictio ab Actiaca victoria, et est Actium promontorium Nicopolis,
urbis in Epiro sitae; quod eo tempore Augustus ibi devictis Antonio
et Cleopatra solus rerum summam obtinuit.

Enimvero Theodosius principio sui imperii Roma abduxerat ma-
gnum illum Arsenium, cum de eius rerum humanarum divinarumque
peritia inaudivisset; eique suos filios Arcadium et Honorium sacris liti-
ris instituendos commendaverat, ac Caesarum patrem constituerat. is
Arsenius deum quadam nocte invocans vocem audivit ita praecipientem
“Arseni, fuge homines, et salvus eris.”

Idem Theodosius templa ficticiorum deorum, quae tantum occludi
Constantinus magnus iusserat, omnia funditus evertit. Mediolani ex
morbo decessit sexagenarius, postquam imperasset annos 16, duobus
filiis relictis, quorum maiorem Arcadium Orienti praefecit, Honorium
cum Placidia Occidenti. ac Honorius quidem Ravennae regiam suam

Ῥώμη. μετήγεγε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρκάδιος, θεὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης καθέδραν κατείχε Νεκτάριος, κόσμου ἔτι εἰσὴ, τῆς θείας συγκλήσεως τεθῆ.

Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐβασίλευσεν ἔτη ιδ'. 5
οὗτος ἐν τῷ ε' ἔτι τὸν μέγαν ἔμβολον ἀντικρὺ τοῦ πραιτωρίου ἔκτισεν. ἦν δὲ Ἀρκάδιος τὴν θέσιν τοῦ σώματος εἰδεχθέστατος, μέλας τὴν χροιάν, τὴν ἡλικίαν φαυλότατος, ἐν μόνον ἔχων πλεονέκτημα τὸ καλῶς γράφειν, ὃ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου ἐξ-
παιδεύθη. ἐπὶ τούτου μετετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου 10
D προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ποιεῖ δὲ καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὗς ἐκάλεσεν Ἀρκαδικούς.

Τῷ ε' τοῦτου ἐνιαυτῷ χειροτονεῖται ὁ Χρυσόστομος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ᾧ καὶ Λιβάνιος ἐμαρτύρησε. πυθομένων γὰρ 15
τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν τίνα ἀντ' αὐτοῦ προτίσσει τῷ διδασκαλεῖν, "Ἰωάννην" ἔφη, "εἰ μὴ ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν." τῷ δ' αὐτῷ ἔτι γεννᾷται Ἀρκαδίῳ υἱὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Ἀνγούστης, Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ὃν ἀνεδέξατο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτισματι. 20

Τῷ η' ἔτι Γαϊνᾶς τυραννεῖ κατὰ Ἀρκαδίον, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπέδειξετο. ὄρκους δὲ λαβὼν καὶ δοὺς ἐν τῇ
P 328 ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι, τούτους παρέβη, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐχώρησε πρὸς ἀρπαγὰς καὶ ἐτέρας ἀτοπίας. εἶτα

constituit, Placidia autem Gratiani filia Romae. patris corpus Arcadius Cpolin detulit atque in fano apostolorum deposuit. episcopatum tenuit Nectarius, anno mundi 5888, incarnationis divinae 394.

Arcadius Theodosii magni filius imperavit annos 14. is quinto imperii sui anno Rostra magna e regione praetorii exstruxit. fuit Arcadius corpore admodum deformi, niger, statura parva, id unum praeclarum habens quod bene scribebat, ita ab Arsenio edoctus. sub eo reliquiae b. Ioannis baptistae Alexandream transpositae sunt. etiam peculiarem numerum Cpoli instituit, quos Arcadianos appellavit.

Sextum Arcadio annum imperante Chrysostomus Cpolis episcopus deligitur; cuius facundiae etiam Libanius testimonium tulit. interrogatus namque ab auditoribus quemnam suo loco scholae praeficeret, Ioannem respondit se praepositurum ei fuisse, nisi hunc surripuissent Christiani. eodem anno Theodosium iuniorem Eudoxia Augusta Arcadio peperit, quem de sancto lavacro Ioannes Chrysostomus suscepit.

Anno octavo Gainas tyrannidem contra Arcadium occupavit, multaque mala Byzantio intulit. qui cum ultro citroque dato iuramento Chalcedone ad sanctam Euphemiā pacem icisset, eo violato in urbem ingressus, dirptiones et alia mala perpetravit. inde ad Thraciae Cher-

ἔξειλθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον Θράκης καὶ σχεδίας ποιήσας, πρὸς τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χωρεῖ. πολέμου δὲ πολλοῦ συρραγέντος κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν ἀπώλετο σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασι.

5 Τοῦ δὲ Χρυσοστόμου τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἰδύοντος προσῆλθεν αὐτῷ τις τῆς τῶν Μακεδονιανῶν αἰρέσεως μετανοήσας. παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ ἐπιστρέφει καὶ μετανοῆσαι καὶ κοινωῆσαι, μόλις ὡς δῆθεν ἔπεισεν. ἡ δὲ δοῦσα τῇ παιδίσκῃ κοινωνίαν τῶν Μακεδονιανῶν ἐκλλευσεν ἔχειν μεθ' ἑαυ-
10 τῆς. καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ Χρυσοστόμῳ, καὶ δεξαμένη τὴν ἅγιαν κοινωνίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ὑποκριθεῖσα ταύτης μεταλαμβάνειν δέδωκε τῇ παιδίσκῃ, καὶ τὴν τῶν Μακεδονιανῶν λαβοῦσα προσάγει τῷ στόματι, καὶ εὗρισκει αὐτὴν λίθον γεγονυῖαν. φρῆσασα οὖν προσπίπτει τῷ ἁγίῳ ὑπότρομος, ἔξαγορεύουσα τὸ
15 τόλμημα καὶ εἰλικρινῶς προσερχομένη τῇ ἐκκλησίᾳ.

Κύριλλος δὲ ὁ ἀγιώτατος Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπίσκοπος ἀνεψιὸς ἦν Θεοφίλου κατὰ σάρκα. ἕως δὲ χρόνων τινῶν καὶ αὐτὸς προλήψει δουλεύων ὡς ἄνθρωπος, καὶ τῷ Θεοφίλῳ ὡς θεῷ ἐπακολουθῶν, πονηρὰ κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐφρόνει τε καὶ ἐφθέγγετο·
20 ἐπειδὴ δὲ ζῆλος ἦν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν, οὐ φθόνος Ἰ δὲ οὐδ' ἔνστασις διαβολικὴ τὸ μαχόμενον, διὰ τοῦτο ἄξιος διορθώσεως ἐκρίθη ἀποκαλύψει τινὲ μυστικῇ, ἐν ᾗ ἐδόκει εὔρεθῆναι ἐν τινι φοβερῷ καὶ περικυλλεῖ τύπῳ, ἐν ᾧ πλήθῃ ἁγίων ἀγγέλων

15 προσερχομένη P

ronesum profectus, ratibus confectis ad urbes Orientis cursum instituit. sed terra marique commissis pugnis, periit cum suo exercitu.

Cum orthodoxae ecclesiae praesesset Chrysostomus, accessit ad eum quidam qui a Macedoniana secta in viam redierat, et uxorem quoque ad idem operose exhortatus, impetrasse ab ea videbatur ut ipsa quoque ad veram secum ecclesiam rediret ac sacramentum communicaret. haec particulam Macedonianam ancillae dat, iubetque secum adservare; et ad Chrysostomum aggressa, cum sacram particulam de manibus eius accepisset, fingens ea se vesci ancillae eam porrigit, Macedonianamque ab ea repetens, cum hanc ori admoveret, sensit in lapidem mutatam. exhorrescens ergo tremebunda se ad pedes sancti episcopi abiicit, facinus suum confitens, ac tum vere ad ecclesiam se conferens.

Cyrillus autem, sanctissimus Alexandriae archiepiscopus, consobrinus erat Theophili; et aliquamdiu praesumptioni serviens ut homo, ac Theophilum avunculum sequens, de Chrysostomo male et sentiebat et loquebatur. quia autem fervens hoc erat studium pugnandi, non a notitia veri, neque tamen ab invidia aut diabolica pervercia ortum, dignus est habitus qui in viam revocaretur mystica quadam patefactione. imaginatus enim est Cyrillus se esse quodam terribili ac pulcherrime in

παρειστήκεισαν τῇ Θεομήτορι, σύνεγγυς δὲ ταύτης τὸν μέγαν Χρυσόστομον. ἔνθα δὲ πειραθέντα Κύριλλον πλησιῶσαι ἔξω-
 θείσθαι προστάξει τοῦ Ἰωάννου, τὴν μητέρα δὲ τοῦ κυρίου πρεσ-
 βεύουσαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παραδεχθῆναι ἄξιουσας, ὡς οὐκ ὀλίγα
 ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς πεποιηκός εἰς τὸ Θεοτόκον αὐτὴν ὀνομά-
 ζεσθαι. εἰς ἑαυτὸν δὲ ὁ ἱερός Κύριλλος γενόμενος κατέγνω μὲν
 ἑαυτοῦ, τοῖς δὲ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπόμενος πῦσι καὶ δώδεκα κει-
 D φάλαια ἐξέθετο δογματικὰ καὶ Νεστοριῶ ἐπεμψεν ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει. ὦν ἐκεῖνος καταφρονήσας τὴν κατ' αὐτοῦ τρίτην σύνο-
 δον γενέσθαι παρεσκεύασεν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας τῶν τοῦ 10
 κόσμου πάντων καταφρονήσας καὶ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας τὴν
 θείαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρχετο ἐν μοναδικῷ σχή-
 ματι.

Τῷ ι' ἔτει Ἀρκαδίου ἡ πρώτη ἔξορία τοῦ Χρυσοστόμου
 γέγονεν, ἀφ' ἧς ὑποστρέφει ἐξήκοντα ἐπισκόπων συνελθόντων 15
 καὶ ἄκυρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ θείου Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου
 P 829 καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ποιησάντων δικαίως. τῷ δὲ ια' καὶ ιβ' ἔτει
 πάλιν τὰ κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὔξει τοῦ Χρυσοστόμου. ἐν δὲ
 τῷ ιγ', ὅτε καὶ τὸν λόγον ἐποίησεν οὗ ἡ ἀρχὴ "πάλιν Ἡρωδιάς
 μαίνεται," τότε ἔχθρα τελεῖα τῆς βυσιλλοσης κατ' αὐτοῦ γίνεται, 20
 καὶ πάλιν καθάρσεις καὶ ἔξορία εἰς Κούκουσον, ἐκεῖθεν εἰς Πι-
 τυοῦντα· καὶ γενόμενος ἐν Κομάνοις τῆς Ἀρμενίας κατὰ πάροδον
 ἐτελειώθη ἐν κυρίῳ. ἄξιον δὲ ἐστὶ μικρὸν ἐπαναλαβεῖν τῷ λόγῳ

19 τῷ om P

loco, ubi multitudo angelorum genitrici dei adstaret, propeque eam Chrysostomus. se, cum accedere conaretur, ab eo repelli: matrem autem dei intercedere pro se, et poscere ut admittatur, quia non parum propter ipsam laboris pertulisset, dum nomen dei genitricis vindicaret. postquam ad se rediit Cyrillus, sui ipsius poenitentia ductus in omnibus Chrysostomum exinde est secutus. edidit etiam duodecim capitula, decreta ecclesiae continentia, misitque Nestorio Cpolin. quae is contemnens causa fuit ut tertia contra ipsum synodus conscriberetur. magnus autem ille Arsenius, mundo contempto atque relicto, divinam philosophiam in Aegypto coluit habitu monachi.

Decimo Arcadii anno Chrysostomus primum est relegatus, revocatusque deinde, cum 60 episcopi convenissent iustoque iudicio rescidissent quae contra eum Theophilus cum sua factione egerant. annis 11 et 12 rursus Chrysostomo insidiae maiorem in modum tenduntur. anno 13, cum orationem composuisset cuius initium "rursus Herodias furit," odium imperatricis in eum prorsus exarsit, rursusque episcopatu deiectus relegatur primo Cucusum, inde Pityntem. cumque obiter Comana Armeniae oppidum pervenisset, ad dominum ex hac vita commigravit.

περὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ φωστῆρος τῆς οἰκουμένης Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἴσως γὰρ τοῖς φιλοκάλοις οὐ δόξειε τοῦτο πάρεργον.

Ἐκτωκαίδεκατον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος, καταλιπὼν τὸν
 5 διδάσκαλον αὐτοῦ Λιβάνιον τὸν σοφιστήν, ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Β
 ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου βαπτισθεὶς χειροτονεῖται ἀναγνώ-
 στης. καὶ παραμείνας τῇ ἐκκλησίᾳ ἔτη τρία ἀνεχώρησε, καὶ
 ἀπῆλθε πρὸς τινα μοναχὸν καὶ ἡγούμενον Καρτίριον τοῦνομα,
 καὶ αὐτῷ προσμείνας ἔτη τέσσαρα γίνεται ὑπ' αὐτοῦ μοναχός.
 10 καὶ τὰς θείας γραφὰς ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς καὶ τῆς μοναχικῆς
 πολιτείας τὴν ἀκρίβειαν χρόνον τινα ἀνεχώρησεν ἐν σπηλαίῳ μόνος
 ἔτη δύο, ποθῶν τὴν ἡσυχίαν. μὴ ἀνυπεσῶν δὲ τὸν διετῆ χρόνον,
 μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια, πλη-
 γαίς ἀπὸ τοῦ κρύους τὰς περὶ τοὺς νεφρούς δυνάμεις. μὴ ἐπαρ-
 15 κῶν δὲ ἐαυτῷ χρησιμεῖεν πάλιν καταλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν ἐκ C
 θείας προμηθείας εἰς πολλῶν σωτηρίαν. ἐντεῦθεν χειροτονεῖται
 διάκονος ὑπὸ τοῦ θείου Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ
 τρία ἔτη. ἤδη δὲ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διαλαμπουσύης
 πρεσβύτερος χειροτονεῖται διὰ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ
 20 τέσσαρα ἔτη διαπρέψας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας ἀποσεμνύνει τὸ
 ἐκεῖσε ἱερατεῖον τῇ τοῦ βίου ἀρετῇ. ἦν γὰρ ἀσκητὴς ἄκρως καὶ
 πολυάγρυπνος καὶ φιλήσυχος λίαν καὶ διὰ ζῆλον σωφροσύνης εὐ-
 παρρησίαστος καὶ ἀκρόβολος, καὶ θυμῷ μᾶλλον ἢ αἰδοῖ ἐχυρῆζετο,

de hoc sancto patre nostro et orbis terrarum illuminatore videtur operae pretium paucula altius repetere, quod fortassis honesti studiosis non videbitur a re alienum esse.

Is ergo annum aetatis agens duodevigesimum, deserens magistrum suum Libanium sophistam, a Meletio Antiochae sanctissimo episcopo baptizatus, ad lectoris munus designatus est. ibi cum triennium ecclesiae adfuisset, ad monachorum quandam praefectum secessit, nomine Carterium; apudque eum quadriennium moratus monachus sub eo fuit, institutusque est sacris literis et accurata vitae solitariae degendae ratione. postea quietis cupiditate ductus in speluncam abiit, inque ea biennium solus exegit. quo toto biennio cum neque noctu neque interdium recubisset, enecavit renes et partes infra ventrem sitas, frigore eas perdente. porro non contentus sibi ipsi profuisse, rursus divina providentia hoc ad multorum salutem procurante ad ecclesiam rediit. Meletius tunc eum diaconum creat. cumque altari triennium inserviisset et iam eius in docendo virtus innotuisset, a Flaviano episcopo presbyter constituitur. inde in Antiochena ecclesia quadriennium versatus vitae suae virtutibus eam exornavit. erat summa continentiae et tolerantiae exercitatio, pervigil et quietis studiosissimus ac temperantiae aemulatione in dicendo liber: alioquin irritabilis, irae quam pudori ob-

ἐλευθεροστομία τε πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀμέτρως ἐκέχρητο. **D** καὶ ἐν μὲν τῷ διδάσκειν πολὺς ἦν πρὸς ὠφέλειαν, ἐν δὲ ταῖς συντυχίαις ἀλαζονικός τις καὶ ὑπερόπτης ἐνομιζέτο τοῖς αὐτὸν ἀγνοοῦσι. διὸ καὶ ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν προβληθεὶς μελλόνι ὄφρ' αὐτὸν κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐκέχρητο, πρὸς διόρθωσιν ἐκάστου καὶ σωτη-
 5 ρίαν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους μεταλλάττων. οὐ τοίνυν, εἰ μὴ τις εἶη κόλαξ, τοῦτον ἀλαζόνα εἶναι νομίζει· οὐδ' αὖ πάλιν, εἰ κόλαξ εἶη καὶ ἀγεννής, τοῦτον μετριόφρονα καλέσει, ἀλλὰ τὸν ἐν προσηκούσῃ τάξει τοῖς ἐλευθέροις πρεπούσῃ ἑαυτὸν φυλάττοντα. **P 330** θρασύν, ἐπεικῆν, οὐ δουλοπρεπῆ, μετριόφρονα, οὐ ταπεινοφρο-
 σῆν ὑποκρινόμενον, ἐλευθέριον, οὐκ ἀνδραποδώδη, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Χρυσόστομος λέγει "διὰ τοῦτο ποικίλον εἶναι δεῖ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον. ποικίλον δὲ λέγω, οὐκ ὑπουλον οὐδὲ κόλακα καὶ ὑβριστήν, ἀλλὰ πολλῆς ἐλευθερίας καὶ παρη-
 15 σίας ἀνάμεστον, εἰδότα καὶ συγκατιέναι χρησίμως, ὅταν ἢ τῶν πραγμάτων ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τοῦτο, καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ αὐστηρόν. οὐ γὰρ ἐνὶ τρόπῳ χρῆσθαι τοῖς ἀρχομένοις ἅπασι δέον, ἐπεὶ μηδὲ ἱατρῶν παισὶν ἐνὶ φαρμάκῳ πᾶσι τοῖς κάμνουσι προσφέρεσθαι καλόν, μηδὲ κυβερνήταις μίαν ὁδὸν εἰδέναι τῆς"
B πρὸς τὰ πνεύματα μάχης. ἐνόησον οὖν ὁποῖόν τινα εἶναι χρῆ τὸν μέλλοντα πρὸς χεიმῶνα τοσοῦτον ἀνθ' ἑξῆς καὶ τοιαύτην ζή-
 λην καὶ τοσαῦτα κύματα, πρὸς τὸ γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ. καὶ γὰρ σεμνὸν εἶναι δεῖ τὸν τοιοῦτον καὶ

sequentior, immodica dicendi libertate utebatur adversus interpellantes. in docendo utilissimus habebatur, in colloquiis arrogans videbatur et contemptor hominum iis qui eum non norant. itaque etiam ad episcopatum evectus maiori supercilio adversum subditos utebatur, ad salutem et correctionem singulorum gestus ac orationes immutans. nemo igitur hunc arrogantiae damnabit nisi adulator; neque mediocri animo fuisse credet, qui ipse adulator sit et parvi animi. verum ita habendum est, eum statum hunc tenuisse, qui liberum decet. magnanimum enim esse convenit, non superbum; fortem, non temerarium; aequanimum, non abiecti animi; moderatum, non humilitatis simulatorem, liberalem, non servilem. quemadmodum et ipse Chrysostomus dicit "propterea varium esse oportet pastorem atque doctorem. varium dico, non subdolum; neque adulatorem aut insultatorem, sed plenum magnae libertatis; qui et concedere utiliter possit, ubi rei argumentum id requireret, et tam lenem se quam austerum praebere. neque enim omnes eodem modo sunt tractandi subditi, quando neque medici ad omnes morbos eodem utantur remedio, neque gubernatori unica est ventis resistendi ratio. considera ergo qualem oporteat hunc esse, qui tantam sustinere tempestatem debeat tantumque aestum atque tot fluctus, ut omnibus omnia fiat, quo omnes lucretur. oportet enim hunc esse gravem, fastus expertem, ter-

ἄτυφον, καὶ φοβερὸν καὶ προσητῆ, καὶ ἀρχοντικὸν καὶ κοινωνι-
 κόν, καὶ ἀδέκαστον καὶ θεραπευτικόν, καὶ ταπεινὸν καὶ ἀδού-
 λωτον, καὶ φαιδρὸν καὶ ἡμερον, ἵνα πρὸς ταῦτα εὐκόλως μά-
 χεσθαι δύνηται. οὐκοῦν δεῖ τὸν ἐνάρετον καὶ ἐξέφρονα φεύγειν
 5 τὸ κολακεύειν καὶ κολακεύεσθαι, καὶ μήτε ἀλαζονικὸν εἶναι μήτε
 κόλακα, ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν κακῶν τούτων κολάζειν τὴν ἀμε-
 τριαν, καὶ ἐλεύθερον εἶναι, μήτε εἰς αὐθάδειαν ἀποκλίνοντα
 μήτε εἰς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. πρὸς μὲν γὰρ χρηστοὺς C
 ταπεινὸν ὑπάρχειν χρή, πρὸς δὲ θρυστεῖς ὑψηλόν, ἐπέκειρ οἱ μὲν
 10 ἀρετὴν εἶναι τὴν ἐπιείκειαν ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἀνδρίαν τὴν θρυσύ-
 τητα. κάκεινοις μὲν τὴν ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τού-
 τοις δὲ τὴν ἀνδρίαν σβεννύουσιν αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς θρυσότητος
 δόξαν, ἵνα τοὺς μὲν ὠφελήσῃ, τῶν δὲ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα.”
 ἔπειρ οὖν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος δηλῶν ἔφη τὸ τοῦ σοφωτάτου
 15 Σολομῶντος “καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι,” εἰδέναι χρή ὅτι καὶ
 ταπεινότητος καὶ ἔξουσίας, καὶ ἐλέγχου καὶ παρακλήσεως, καὶ
 φειδοῦς καὶ παρρησίας, καὶ χρησιμότητος καὶ ἀποτομίας, καὶ D
 ἀπαξιακῶς καιρὸς ἐστὶ παντὸς πράγματος ἴδιος, ὥστε ποτὲ μὲν
 τὰ τῆς ταπεινότητος δεικνύειν καὶ μιμεῖσθαι ἐν ταπεινώσει τὰ παι-
 20 δία κατὰ τὴν κυριακὴν φωνήν, ποτὲ δὲ τῇ ἔξουσίᾳ κεχρησθαι,
 ἣν ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθάρσεις, ὅταν ἡ
 χρεία ἐπιζητῇ τὴν παρρησίαν, καὶ ἐν καιρῷ μὲν παρακλήσεως τὸ
 χρηστὸν ἐνδείκνυσθαι, ἐν καιρῷ δὲ ἀποτομίας τὸν ζῆλον ἐμφαλ-

ribilem, placidum, imperio utentem, communicantem, corruptelas res-
 puerentem, demerendi gnarum, humilem, animi nequaquam obnoxii, hi-
 larem ac mansuetum, ut contra ista pugnare expedite possit. ergo qui
 virtute praeditus est ac cordatus, is cavere debet ne vel adulari se si-
 nat vel alios aduletur; et neque arrogans esse neque adulator, sed me-
 dium intra utrumque vitium servare libertate retenta, ita ut neque ad
 insolentiam declinet neque serviles mores admittat. quippe erga bonos
 submissum, erga feroces elatum se gerat opus est, cum illi aequitatem
 pro virtute, hi ferociam pro fortitudine habeant. ideo illis tractandis
 adhibenda est animi quaedam demissio, his autem fortitudo, quae eorum
 feroces spiritus reprimat, quo et illis prosit et animos horum deiciat.”
 idem Basilius magnus indicans, Solomonis verbis monet in omni re
 suam esse vel humilitatis, vel elationis, vel obiurgationis vel consolati-
 onis, vel indulgentiae vel severitatis, vel lenitatis vel austeritatis, et
 in summa cuiusvis rei suam opportunitatem. itaque nonnunquam uten-
 dum est demissione animi, puerulorumque imitanda humilitas, sicut do-
 minus monuit (Matth. 18): aliquando potestate utendum est quam do-
 minus concessit, ad aedificandum, non ad demoliendum, cum libertate
 opus est. ita et ubi consolationem tempus requireret, benignitas exer-
 cenda, et severitatem occasione postulante serium pietatis studium de-

νειν, και ἐφ' ἐκάστου τῶν ἄλλων ὁμοίως τὸν ἔκκριτον και δίκαιον λογισμὸν ἀποφέρεσθαι· λογισμοὶ γὰρ δικαίων κρίματα. και δὴ και ὁ Θεοφόρος Ἰσίδωρος και τοῦ μακαρίου φοιτητῆς ποτὲ λέγει
 P 331 "τὸν ἄρχοντα και ἀγαθὸν εἶναι δεῖ και φοβερόν, ἵν' οἱ μὲν εὐβιοῦντες θαρροῖεν, οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες δκνοῖεν. Θύτερον γὰρ 5
 θαύτερον χωρὶς ἀναρχία μᾶλλον ἐστιν ἢ ἀρχή. εἰ μὲν γὰρ πάντες ἦσαν εὐπαιδεῖς και φιλάρετοι, ἀγαθότητος ἔδει μόνης, εἰ δὲ φιλαμαρτήμονες, φόβου. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθοῦς και πονηροῦς ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, ἀμφοτέρω μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι και προϋσταμένῳ, ἵν' ἡ μὲν ἀγαθότης στηρῶσῃ τοὺς ἀγαθοὺς και 10
 σώφρονας, ὁ δὲ φόβος προαναστέλλῃ τῶν κακίστων τὰ πταίσματα." ταῦτα τοίνυν, ὡς ἔοικεν, ἀγνοοῦντες και τὰ τούτων ὁμοια μὴ καλῶς ἐπιστάμενοι διαικρῖναι και συγκρῖναι οἱ ἐχθροὶ
 B τοῦ Θεοπεσίλου Ἰωάννου ἀλόγως και ἀνοήτως ἐμίσουν αὐτὸν και διέβαλλον ὡς τραχὴν τινα και ὀργίλον. 15

Διδὸν δὴ και κατὰ γυναικῶν ὁ Ἰωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο, ὃν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας εἰρησθαι θρηλήσαντες ταύτῃ τὸν λόγον εἰσήγαγον. ἡ δὲ πρὸς Ἀρκάδιον και δεινῶς πεπονθέναι λέγουσα κατὰ Ἰωάννου τοῦτον παρώτρυνε. παρασκευάζει δὲ μετασταλῆναι Θεόφιλον ὡς πρόδηλον ἐχθρὸν τοῦ 20
 Ἰωάννου ὑπάρχοντα· ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυτ, τῇ νῦν Ρουφινιαναῖς, τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλήν κατειργάσατο. διεφρονὸς ὁ λαὸς στάσιμ μεγάλην ἐποίησε, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἐβλή-

monstrandum est; similiterque ceteris omnibus re accurate et iuste considerata utendum est. nam cogitationes iustorum iudicia sunt. sed et divinus Isidorus, qui aliquando discipulus fuit Chrysostomi, "principem" inquit "et benignum esse oportet et terribilem, ut qui recte vivunt, rebus fidant, et qui mali sunt, delinquere metuant. nam si horum alterutrum absit, non imperium est sed confusio. si enim omnes obedientes essent ac virtuti dediti, soli locus fuisset benignitati: si omnes vitiosi, solo terrore opus erat. quia autem necesse est subditorum alios esse bonos alios malos, oportet principem utraque re instructum esse, ut et benignitate sua bonos ac modestos confirmet, et a peccando mali deterreantur." haec, ut apparet, et horum similia ignorantes et recte discernere ac inter se comparare nescientes inimici Ioannis Chrysostomi absurde et inepte cum odio habuerunt, ac calumniati sunt tanquam asperum et iracundum.

Oratione in mulieres invectus pro sacra concione fuerat Chrysostomus. eam aemuli vulgantes esse in Eudoxiam institutam, rem ad ipsam detulerunt; atque ea apud maritum Arcadium quæta gravibus se affectum iniuriis esse in Chrysostomum exasperavit, deditque operam ut Theophilus accuseretur, manifestas Chrysostomi hostis. is cum advenisset, in Quercu, qui locus nunc Rufinianas dicitur, contra Ioannem insidias comparat. populus re cognita magnum concecitavit tumultum,

θῆναι τῆς πόλεως. ἐπικαμφθεῖσα δὲ Εὐδοξία τοῖς ὀδυρμοῖς τοῦ C
 λαοῦ, πέμψασα Βρίσωνα τὸν ἐνοῦχον ἀπὸ Πραινέτου τὸν Ἰωάν-
 νην εἰσήγαγεν, ὡς Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγῆ
 τὴν σιτηρίαν κορίσασθαι. ἐξήκοντα δὲ ἐπίσκοποι εὐρεθέντες
 5 συνῆλθον, καὶ ἄκυρα τὰ ἐν τῇ Δρυῖ πραχθέντα ἅπαντα ψηφι-
 σάμενοι Ἰωάννη τὴν ἐπισκοπὴν δικαίως ἐκύρωσαν. ἔπει δὲ αὐ-
 θις συνέβη τὰ κατὰ τὴν ἀβγυρᾶν στήλην τῆς Εὐδοξίας καὶ τὸν
 τῆς χήρας ἀμπελῶνα, πάλιν μῖσος καὶ πάλιν ὄργη, πάλιν ἔχθρα
 καὶ λόγου ἐπίδειξις, οὗ ἡ ἀρχὴ "πάλιν Ἡρωδίας μαίνεται."
 10 κἀντεῦθεν οἱ τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσκοποι τὴν ἔξοριαν αὐτῷ μέλ- D
 λειν ἔσεσθαι βλέποντες, συναθροισθέντες πρὸς αὐτὸν μετὰ πολ-
 λῶν δακρῦων ἔλεγον "ἐπάναγκες ἡμῖν ὦ δέσποτά ἐστι, τὰς ἐκ-
 κλησίας κατέχοντας, ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωνῆσαι καὶ ὑπογρά-
 ψαι." ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς "κοινωνήσατε μὲν, ἵνα μὴ
 15 σχίσσητε τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ὑπογράψητε δέ· οὐδὲν γὰρ ἐμαντῶ
 σένοϊδα ἄξιον καθιρώσεως." εἶχε δὲ μαθητὰς ἐπισκόπους μὲν
 Πρόκλον καὶ Παλλᾶδιον καὶ Βρίσωνα καὶ Θεοδώρητον, ἀσκητὰς
 δὲ Μάρκον καὶ Νεῖλον καὶ Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην. ὁ δὲ
 μέγας Ἐπιφάνιος Κύπρου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἐλθὼν χειροτονίας καὶ P 332
 20 συνάξεις παρὰ τὴν Ἰωάννου γνώμην ἐποίησε. καὶ τοῦ Ἰωάννου
 τούτῳ συγχωρῆσαι θελήσαντος, καὶ προτρεψαμένου αὐτὸν συμ-
 βῆναι αὐτῷ εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν καταγωγὴν, οὐχ εἴλετο τοῦτο
 ποιῆσαι Ἐπιφάνιος· ταῖς γὰρ ὑπὸ Θεοφίλου διαβολαῖς προκατε-
 ληπτο. ὁ γοῦν αἰδίδιμος Ἰωάννης ἐπισκοπεύσας ἔτη πέντε καὶ

non concedens ut Ioannes urbe pelleretur. ceterum Eudoxia lamentis
 populi flexa misso Brisone eunucho Ioannem Proneto revocat; qua re
 territi Theophilus et eius conspirationis populares fuga salutem quaesi-
 verunt. 60 autem episcopi inventi sunt qui convenirent et acta in
 Quercu rescinderent Ioannique episcopatum iustus sententiis adiudica-
 rent. novorum inde odiorum atque irarum materiam praeberunt ar-
 gentea Eudoxiae statua et vinea viduae. rursusque orationem habuit
 Chrysostomus, cuius initium "rursum Herodias furit." inde qui ab
 ipsius stabant partibus episcopi, praevidentes fore ut relegeretur, ad
 eum convenerunt, multoque cum fletu dixerunt "cogimur, domine, qui
 ecclesias obtinemus, participes fieri decreti adversum te, eique subscri-
 bere." respondit Ioannes "estote participes, ne discerpatis ecclesiam.
 subscribere autem nolite: nullius enim mihi rei sum conscius, qua me-
 ruerim episcopatu deiici." discipulos habuit qui episcopi fuerunt, Pro-
 clum et Palladium et Brisonem et Theodoretum, qui monachi, Marcum
 Nilum et Isidorum Pelusiotam. interim Epiphanius magnus Cypri epi-
 scopus Hebdomum venit, ac contra Ioannis sententiam coetus egit ac
 suffragia accepit. cui cum Ioannes cedere vellet, hortareturque eum ut
 ad se in episcopales aedes commigraret, Epiphanius renuit, praeoccu-
 patus Theophili calumniis. proinde Chrysostomus, cum episcopatum

ἤμῃσι ξεωρίσθη εἰς Κουκουσόν· κἀκεῖθεν μετὰ ἔτη γ' καὶ μῆνας β' μετενεχθεὶς εἰς Πιτυούντα, καὶ γενόμενος κατὰ πάροδον ἐν Κομάνοις ἐτελεύτησεν ἐν πολλῇ θλίψει τε καὶ κακώσει, ὑπάρχων ἐτῶν πεντηκονταδύο. ὁ δὲ γε πάπας Ῥώμης Ἰννοκέντιος ἀκούσας

B τὴν ἐν ξεωρίᾳ τελευτὴν αὐτοῦ γράφει πρὸς Ἀρκάδιον τοιαύδε "φωνῆ 5 αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ σοῦ, βασιλεῦ, ὡς ποτε Ἄβελ τοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάιν. καὶ πάντως ἐκδικηθήσεται παντοίῳ τρόπῳ, ὅτι διωγμὸν ἄδικον κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ συνεστήσω, καὶ ἐξέσωσας τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης φωστῆρᾶ τε καὶ διδάσκαλον 10 ἐκ τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ παρανόμως τε καὶ ἀκρίτως, συνδιώξας αὐτῷ καὶ τὸν Χριστόν. ἡ δὲ νέα Λαλιλῦς Εὐδοξία, κατὰ μικρὸν τῷ ξυρῷ τῆς ἀπάτης ξυρήσασά σε, κατάραν ἐπήγαγεν ἑαυτῇ καὶ μῖσος, ἔνδικόν τε καὶ ἀνεξάλειπτον δεσμεύσασα φορτίον

C ἁμαρτημάτων δυσβάστακτον, καὶ προσθεῖσα τοῖς πρῶν αὐτῆς 15 δεινοῖς καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν." ὁ δὲ μέγας Ἰσιδώρος πρὸς τινα γράφων οὕτως φησὶν "ἑρωτᾷς τὴν περὶ τὸν Θεσπέσιον Ἰωάννην τραγωδίαν, ἀλλὰ φράσαι ταύτην ἀπορῶ· νικᾷ γὰρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματος. μικρὰ δὲ μάνθανε, ἅπερ ἡ Αἴγυπτος ἠγγόησε, Μωϋσεῖα μὲν παραιτουμένη, τὸν δὲ Φαραῶ οἰκειοῦ- 20 μένη, τοὺς ταπεινοὺς μαστίλλουσα καὶ τοὺς κοπουμένους θλίβουσα, πόλεις οἰκοδομοῦσα καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποστεροῦσα. καὶ μέχρι νῦν τούτοις ἐμμελεῶσα, τὸν χρυσομανῆ καὶ χρυσολάτρην προ-

annos quinque et bessem gessisset, in Cucusum est relegatus, atque inde post triennium et duos menses Pityuntem; cumque obiter Comana venisset, mortuus est ibi in magnis calamitatibus, annos natus quinquaginta duos. at papa Romanus Innocentius, Ioannis in exsilio morte percepta, in hanc sententiam ad Arcadium scripsit. "vox sanguinis fratris mei Ioannis contra te, imperator, deum appellat, quemodo olim Abeli iusti sanguis adversus Cainum fratricidam. dabis autem omnino poenas, qui iniustam adversus ecclesiam dei persecutionem molitus es et contra eius sacerdotes, expulisticque solio episcopatus sui iniuste et indicta causa deturbatum magnum orbis terrarum illuminatorem ac doctorem, unaque cum eo Christum abegisti. nova autem ista Dalila Eudoxia, quae te paulatim novacula imposturae rasis, diris se ipsam execrationibus subiecit atque odio iusto et sempiterno. ea fascem peccatorum gestata difficillimum colligavit, eumque pristinis suis gravibus ac plurimis peccatis superaddidit." magnus autem Isidorus cuidam scribens "quaeris" inquit "tragoediam beati Chrysostomi? atque eam verbis explicare non possum; ebrietas enim facti mentem superat. audi tamen pauca Aegyptiae ignorantionis facinora. Mosen repudiavit, Pharaonem adscivit: humiles flagellat, et labore attritos affligit; urbes extruit, mercede defraudat; atque in hunc usque diem his studiis intenta Theo-

βαλομένη Θεόφιλον τέσσαρσι συνεργοῖς καὶ συναποστάταις δυχρω-
 θέντα, τὸν ὄντως Θεοφιλῆ καὶ Θεολόγον κατεπολέμησεν ἄνθρω- **D**
 πον, τὴν περὶ τὸν ἐμὸν ὁμῶννυμον ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν ὀφ-
 μητήριον τῆς οικείας εὐρηκότα σκληρότητος. ἀλλ' ὁ μὲν οἶκος
 5 Δαβίδ κραταιοῦται καὶ πορεύεται, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ ἀσθενεὶ καὶ
 καταισχύνεται καὶ συμποδίζεται, καθὼς ὁραῖς, εἰ καὶ τῆς ζάλης
 ἐπέηλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ στεφανίτης καὶ νικηφόρος, καὶ
 πρὸς τὴν ἄνω γαλήνην μετεχώρησεν."

Ἐποστρέφοντος δὲ Ἐπιφανίου ἐν Κύπρῳ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ
 10 τελευτὴν παρὰ Θεοῦ μεμαθηκότος πλησιάζουσαν, λέγεται εἰρη-
 κένει τοῖς αὐτὸν παραπέμποσι "σπεύδω ἐγὼ, σπεύδω, ἀφιήμι
 δὲ ὑμῖν τὰ βασιλεία καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν." ὅς γε καὶ **P 333**
 Ἰωάννου τὴν ἐν ἔξορᾳ τελευτὴν καὶ νίκην ἐδήλωσεν, καὶ Ἰωάννης
 ὁμοίως Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ κοίμησιν, ἐκ Θείας ἐπιπνοίας
 15 ταῦτα προμνηθέντες οἱ μακάριοι, ἵνα μὴ τις ἔχθραν ἔχειν αὐ-
 τοὺς κατ' ἀλλήλων ὑποτοπάσειεν. οὐ γὰρ ἂν οἱ τοιοῦτοι θεηγόροι
 καὶ Θεοφιλεῖς ἄνθρωποι καὶ διδάσκαλοι καὶ τοῦ εἰρηνοποιοῦ Χρι-
 στοῦ μαθηταὶ γνήσιοι, τοῦ φάσκοντος "ἐν τούτῳ γνώσονται πάν-
 τες ὅτι μαθηταὶ μου ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων,"
 20 ἔχθραν καὶ κακίαν ἔχοντες ἐτελεύτησαν. ἄπαγε· εἰ γὰρ καὶ με-
 κρὸν σκάνδαλον τὸ προσηρθὲν γέγονε μεταξὺ, τὴν ἀνθρωπίνην
 ἀσθένειαν ἔλεγχον πρὸς ὀλίγον, ἀλλ' οὖν γε θάττιον εἰς τὴν κορυ- **B**
 φὴν τῶν ἀρετῶν ἤχθησαν τὴν ἀγάπην, περὶ ἧς λέγει Παῦλος ὁ

philum auri insano amore atque cultu occupatum produxit, quattuor so-
 ciiis flagitii atque desertionis stipatum, horumque opera vere deo carum
 et eius insignem cognitione virum debellavit; qui arcem suae duritiei
 invenit odium ac malevolentiam adversus mihi cognominem. verum
 enimvero domus Davidica confirmatur et crescit, Sauli autem infir-
 matur et pudescit atque impeditur, ut vides, tametsi homo dei tempe-
 stati ei subductus est, victorque et coronatus caelestem adiit tranquillitatem."

Epiphanius in Cyprum reversus, cum a deo esset monitus sibi finem
 vitae instare, fertur iis qui ipsum comitati fuerant dixisse "festino ego,
 festino. relinquo autem vobis imperium et urbem et fabulae actionem."
 simul etiam iis Ioannis in exsilio victoriosam mortem exposuit; et simi-
 liter Ioannes Epiphanio in navi finem vitae indicavit, divino afflata
 beati de iis praemoniti, ne quis eos inimicitiam inter se exercuisse pu-
 taret. absit enim ut dei praecones atque cultores isti atque populi do-
 ctiores, pacificique servatoris discipuli genuini, qui dixerat (Ioan. 13)
 "hoc indicio universi intelligant vos esse meos discipulos, si invicem
 dilexeritis," odium aut malevolentiam usque ad finem vitae conservave-
 rint. nam tametsi exigua quaedam iis offensa intervenit, humanae imbe-
 cillitatis argumentum, tamen mox ad caritatem, virtutum fastigium, sese
 rettulerunt, de qua apostolus Paulus dicit (1 Cor. 13) "caritas ad

ἀπόστολος ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν” καὶ ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει.

Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάννου τελευταίην ἐπίσκοπός τις ἅγιος, Ἀδελφίδος ὄνομα αὐτῷ, ἔλεγεν ὅτι λύπην εἶχον ἀφόρητον, διότι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἔξω τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐκοιμήθη. ἰδέομην οὖν τοῦ θεοῦ μετὰ πολλῶν δακρῶν ἵνα δεῖξῃ μοι αὐτόν, ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστὶ, καὶ εἰ μετὰ τῶν πατριαρχῶν ἐτάγη. ἐπὶ πολλὸν οὖν χρόνον τοῦτο εὐχόμενος ἐν μιᾷ γίνομαι ἐν ἐκστάσει καὶ 10 θεωρῶ ἄνδρα τινα πάνυ εὐειδῆ, κρατήσαντά με τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὃς ἀπαγαγὼν με εἰς τόπον λαμπρὸν καὶ ὑπερένδοξον ἐδείκνυέ μοι τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους. ἐγὼ δέ, φησί, περιεσκόπων ἰδεῖν ὃν καταθυμίως εἶχον, τὸν μέγαν Ἰωάννην, τὸν ἐμὸν ἀγαπητόν. ὡς οὖν ἔδειξέ μοι πάντας καὶ ἐκάστου τὸ ὄνομα εἶπε, 15 κρατήσας με πάλιν τῆς χειρὸς ἐξήγαγέ με ἔξω. ἐγὼ δὲ λελυπημένος ἠκολούθουν αὐτῷ, μὴ ἑωρακῶς μετὰ τῶν πατέρων τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην. ὡς οὖν ἐξηρχόμην, ὁ ἐφεστὼς τῇ θύρᾳ ἐπισχὼν με λέγει μοι “οὐδεὶς εἰσερχόμενος ὧδε λυπούμενος ἔνθεν 20 ἐξέρχεται.” τότε λέγω αὐτῷ “αὕτη μοι ἐστὶ λύπη, ὅτι τὸν 20 προσφιλέστατόν μοι Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως οὐχ εἴωρακα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων.” ὁ δὲ πάλιν λέγει μοι “Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις;” λέγω αὐτῷ ναί. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι “ἄνθρωπος ἐκεῖνον ἐν σαρκὶ ὄν

iram tarda est, benigna est, non irritatur, non reputat malum.” item (1 Ioan. 4) “deus est caritas: qui in caritate permanet, is in deo permanet.”

Mortuo Chrysostomo sanctus quidam episcopus, nomine Adelphius, cum, ut quidem ipse refert, incredibilem dolorem ex eo cepisset quod tantus vir, orbis terrarum doctor ac qui suis sermonibus ecclesiam dei exhilaraverat, extra suum episcopatum obiisset, multo cum fletu a deo postulavit ut eum sibi ostenderet, quo statu esset et utrum inter patriarchas relatus. tum aliquando extra se raptus virum vidit insigni pulchritudine, qui dextra manu apprehensum abduxit in locum quandam splendidum ac maiestatis plenum, ibique ei doctores ecclesiae ostendit. ego autem, inquit Adelphius, circumferebam oculos meos, sicubi cernerem desideratum a me Chrysostomum. verum ille omnibus mihi singularim demonstratis nominibusque indicatis, rursus me manu correptam eduxit. ego eum sequebar moestus, quod sanctum Chrysostomum inter patres non vidissem, egredientem me ianitor inhibuit, dicens neminem qui huc intrasset, tristem egredi. respondi hanē mihi tristitiaē causam esse, quod carissimum mihi Ioannem Cpolitanum episcopum inter reliquos ecclesiae doctores non vidissem. tum ille “Ioannemne” ait “dicis poenitentem?” affirmantē “homo” inquit “in carne adhuc degens vi-

ἰδεῖν οὐ δύναται· ἐκεῖ γὰρ παρίσταται ὕπου ὁ Θρόνος ὁ δεσποτικός ἐστιν.” οὕτως ὁ τρισμακάριστος Ἰωάννης μετὰ μυρίους κόπων καὶ πόνους τὸν βίον διανύσας πρὸς τὴν οὐράνιον μετίσθη μακαριότητα, ζήσας ἕτη νβ' τὰ πάντα. ἐν δὲ τῇ ἔξορᾷ αὐτοῦ 5 τὴν ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐνέπρησεν. ὡς δὲ ἄλλοι φασίν, 6 ὅτι πῦρ ἐξεληθὸν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου πάντα κατέκαυσε. καὶ πολλοὶ ὑπὲρ Ἰωάννου ἐκινδύνευσαν. διαδέχεται δὲ τὸν Χρυσόστομον Ἀρσάκιος. P 334

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ καὶ ἡ Εὐδοξία, ἣτις συνήφθη 10 πρὸς γάμον τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ καὶ πολλῶν κακῶν αὐτῷ πρόξενος ἐγεγόνει, βάρβαρος οὖσα γυνὴ καὶ θρασυκάρδιος. παῖδας δὲ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς Πουλχερίαν, εἶτα Φαλκίλλαν Ἀρκαδίαν τε καὶ Μαρίναν, αἱ ἀπείρατοι γάμων κατὰ τοὺς χρόνους ἀπεβίωσαν· καὶ οὖν αὐταῖς γεννᾷ Θεοδόσιον ὕστατον, ὃς καὶ διεδέξατο τὴν 15 τοῦ πατρὸς βασιλείαν. μετὰ παραδρομὴν δὲ λέ' ἐτῶν ἐπανήχθη ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀπὸ Κομάνων, δικαίᾳ χρησαμένου σπουδῇ Πρόκλου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου.

Ἡ δὲ Εὐδοξία οὐκ εἰς μακρὰν τετελευτήκει, καθὼς λέλει- B
πται, τρεῖς καὶ μόνους αὐτῆς ἐπιβιώσασα μῆνας. ἐγκύου γὰρ 20 οὔσης αὐτῆς καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ τεκεῖν ἤδη ἐπειγομένης τέθνηκε τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς, καὶ ἀρξάμενης ὠδίνειν οὐκ ἤραχετο τὸ βρέφος πρὸς τοκετόν, ἀλλ' ἔμενεν ἔνδον νεκρωμένον ἐπὶ ὕλας ἡμέρας τέσσαρας. τούτου τοίνυν σαπέντος ἀπίστη καὶ ἡ γαστήρ, καὶ διέξοδος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῶν πόνων λύσις οὐκ ἦν. ἀνθρώ- 25 πον δὲ τινος ἐπιθέντος αὐτῇ γραμμῆτιον γεγοητευμένον εὐθὺς

dere eum nequit: adstat enim iste solio dominico.” sic ergo beatissimus Iohannes, infinitis aerumnis atque laboribus defunctus, caelestem adiit felicitatem. vixit annos 52. exulante eo populus templum urbis incendit. alii igne ab ara egresso conflagrasse dicunt. multi Iohannis causa pericula adiverunt. Chrysostomo succedit Arsacius.

Eodem anno Eudoxia etiam moritur, uxor Arcadii multorumque ei malorum causa, mulier barbara et ferox. habuit ex ea liberos Pulcheriam Falcillam Arcadium et Marinam, quae caelibes longo vixerunt tempore, praeterea Theodosium ultimum, qui post patrem imperium excepit. elapsis annis triginta quinque Chrysostomi corpus Comanis in urbem reportatum est, iustam adhibente diligentiam Proclo Cpolis episcopo.

Eudoxia autem, sicuti commemoravi, non multo post mortua est, cum supervixisset Iohanni tres solum menses. nam cum uterum ferret iamque partui esset vicina, foetus in utero extinctus est; ac cum eum vellet eniti, id frustra fuit, totosque dies quattuor mortuus foetus in utero retentus computruit, atque uteri quoque abscessum effecit. cum neque exiret foetus et dolorum finis non esset, quidam ei literas ma-

ἐξήμβλωσε, καὶ ὅν τῇ ἀποβολῇ τοῦ ἐμβρύου συναπέρρηξε καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἢ τριτάλαινα.

C Τῷ ἰδ' ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἐπτά. τελευτῆ δὲ καὶ Ἀρκαδίου, βιοὺς μὲν ἔτη λα', βασιλεύσας δὲ κς' ὅς καὶ διετάξατο τῶν Περσῶν βασιλέα Ἰσδιγέρδη κήδεσθαι τοῦ παι-5
δὸς Θεοδοσίου καὶ λαμβάνειν πρεσβεῖον χρυσοῦ λίτρας ἑκατοντάδας δέκα. ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ τελευτῇ πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ὄντας ἀρίστους προαπέκτεινε διὰ τὸ μίζον εἶναι τὸ ἐκείνων φρόνημα, ἐν οἷς ἦν καὶ Ῥουφῆνος ὁ παρ' αὐτῷ μέγα δυνάμενος. ἐπέθη δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ νυῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν τῇ 10
μυσημβριῇ στοῦ, ἔνθα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοξία.

Ὁ τοίνυν Ἰσδιγέρδης τὴν Ἀρκαδίου διαθήκην δεξάμενος Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν εἰρηνικῶς διεσώσατο. καὶ Ἀντιόχον τινα D θανατοῦν καὶ λογιώτατον ἄνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστείλας, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων φυλάττειν τὸ παιδίον 15
ἀνεπιβούλευτον, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων ἀνακινήσῃ. καὶ ἦν εἰρήνη μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ ὑπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος. καὶ οὕτως ἐπλατύνθη καὶ ἐν Περσίδι ὁ χριστιανισμός.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς βασιλεὺς Ῥωμαίων ἁρθόδοξος ἐβασί-20
λευσεν ἔτη μβ' μῆνας β' ὃς ἀτοκρατορήσαντος Πουλχερία ἡ τούτου ἀδελφὴ, παρθένος ἰδ' ἐτῶν οὐσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διώκει, ἥτις Θεοδόσιον τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν P 335
ἐξεπαίδευσε καὶ εἰς τὰλλα ἅπαντα. ἦν δὲ τῷ σώματι μέσος τοῦ

gicus superposuit; qua re et statim eiecit mortuum foetum et simul animam miserrima efflavit.

Anno 14 Romae terra septem diebus mugit. mortuus est etiam Arcadius, anno aetatis 31, imperavit annos 26. filio suo Theodosio tutorem constituit regem Persarum Isdigerdem, honorariumque ei destinavit 1000 argenti libras. praestantissimos autem suorum morituros necari iussit, quod eorum essent altiores spiritus. inter hos fuit etiam Rufinus, qui plurimum apud imperatorem potuerat. sepultus est in templo apostolorum, in porticu meridiana, cum Eudoxia uxore.

Isdigerdes Arcadii testamento approbato, Theodosio imperium pacatum conservavit, misitque ei procuratorem et paedagogum Antiochum, virum praeclarum et doctissimum. scripsit etiam ad senatum Romanam uti puerum ab insidiis tutum praestarent, alioqui se Romanis bellum implacabile illaturum. ita pax inter Romanos atque Persas tum fuit, praecipue Antiocho multa pro Christianis scribente. atque hoc modo etiam in Persidem christianismus est propagatus.

Theodosius minor, recte de religione sentiens, imperium in Romanos tenuit annos 42, menses 2. initio imperium praeclare administravit soror eius Pulcheria, virgo aetate annorum 19. eaque fratrem cum religione Christiana tum aliis rebus instituit. fuit hic Theodosius sta-

εὐμήκους, ὄμματα ἐν κύκλῳ τῶν βλεφάρων μείζονα ἔχων, μέ-
 λανά τε καὶ ὀξὺ βλέποντα. ρίς λεπτή καὶ ὀρθή. μελίθριξ,
 πάσης παιδείας μετασχών, καὶ αὐτῆς ἀστρονομίας, ἰππεύειν τε
 καὶ τοξεύειν ἀσκηθεὶς πέραν τοῦ μετρίου, καὶ πολλὰς τῶν ἐν
 5 χειρὶ τεχνῶν δεξιότητι φύσεως ἀναμαζάμενος, ὅσον γραφικὴν καὶ
 πλαστικὴν καὶ ἑτέρας πλείστας, μειλχιος τὸν τρόπον καὶ εἰσύγων
 ἐπιεικῆς. ὄθεν καὶ διατι' καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπεσεῖν τῇ
 πρὸς τοὺς εὐνούχους κρατηθέντα αἰδοῖ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκ-
 10 πεισὼν παρὰ Ἰσδιγέρδου Ἀντιόχου σιαλέντος ὡς κηδεστοῦ ἐθῆ-
 15 τευεν, εἶτα Εὐτρόπιον ἡγήσατο κύριον, μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ
 Καλαπόδιον, καὶ πρὸς τούτοις Χρυσάφιος αὐτὸν κατεδουλώσατο. B
 πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα ξενωνάς τε καὶ μοναστήριμ ἢ
 Πουλχερία καταστήσασα πᾶσι τὰς ἄρμοδious προσόδους βασιλι-
 κῶς ἀπένειμεν. ὁ δὲ Σωζομενὸς φησιν ὅτι καὶ θείας ἑμφανίας
 15 ἠξιοῦτο.

Τῷ β' ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἰου-
 δαῖόν τ' ἔνα παράλυτον νοσηθεύσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ὑγιῆ
 ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγε.

Τῷ γ' ἔτει Ὀνωρίου τῆς Ρώμης βασιλεύοντος ἦτοι τῶν ἐσπε-
 20 ρίων, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ραβέννῃ, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, ἐσφάγη Στελέχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ραβέννῃ καὶ ἄλλοι C
 δυνάσται. ἦν δὲ πενθερὸς Ὀνωρίου καὶ τῶν ὄλων τῆς βασιλείας

7 forte διαβάλλεται margo P

tura mediocri, oculis palpebras superantibus, nigris et acute videntibus,
 naso tenui et recto, flavo crine. gnarus fuit omnium disciplinarum,
 atque etiam astronomiae; equitandi ac iaculandi supra modum peritus.
 multas etiam artes dexteritate naturae addidicerat, earum quae manibus
 tractantur, ut est pingendi, fingendi, aliasque complures. moribus fuit
 comibus admodumque facilis. itaque culpatur ut qui ob verecundiam
 enuchis subditus haud parum de re publica diminui passus sit. primo
 enim patre orbatus Antiocho ab Isdigarda tutoris loco misso servivit;
 inde sub Eutropio domino fuit; post Lausus Calapodius Chrysaphiusque
 eo pro principio abusi sunt. Pulcheria vero multa templa, pauperum
 multa et peregrinorum hospitia, ac monasteria etiam instituit, omniaque
 sufficientibus redditibus regia magnificentia ditavit. Sozomenus perhibet
 eam etiam divina visione dignatam fuisse.

Secundum Theodosio minore imperante annum Atticus Cpolis epi-
 scopus Iudaeum quandam luxatione membrorum affectum, cum persua-
 dendo ad Christianam religionem perduxisset, baptizatum a se sanum
 lavacro eduxit.

Tertio anno Cpoli degente Theodosio, cum Honorius Romae im-
 perium tenens et Occidentis Ravennae ageret, Stilico vir illustrissimus
 ibidem caesus est, socer Honorii ac totius imperii rebus praefectus,

πραγμάτων προϊστάμενος. παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Ῥώμη ὑπὸ Ἀλα-
 ρίχου τοῦ Γότθου, τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἐξάρχοντος, ἡ τοσαύτη
 καὶ τηλικαύτη καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ περιβόητος, διαφυγοῦσα μὲν
 τὸ τοιοῦτον εἰς ἄπειρον εἰπεῖν τὸν αἰῶνα· χίλια γὰρ καὶ ἑκατὸν
 ἐξήκοντα ἔτη παρῳχῆκει, ἐν οἷς αὐτὴν πειραθῆναι πολλῶν μειζό- 5
 νων συνέβη πολεμίων. νυνὶ δὲ ἀλούσης τῷ πεπωμένῳ διὰ τῆς
 τῶν κρατούντων εὐθελείας, εἶγε καὶ ἔστιν εἰπεῖν τι παρὰ τοῦτο
 γενέσθαι. οἱ δὲ Σκηπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν ἐπικληθέντα φασίν,
 D ὅπηνικα καθήρει τὰ τῆς Καρθαγένης τεῖχη, ἐπιδακρύναντα εἰπεῖν
 ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ τὸ Ὀμηρικὸν ἔπος ἐκείνο. “ἔσεται ἡμαρ ὅταν 10
 ποι’ ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή.” τοῦτο γοῦν εἰς πέρας ἤχθη, καὶ ἡ
 τοσαύτη τὸ κράτος, καὶ πάντα τὰ μέγιστα εὐπορήσασα καὶ πᾶσιν
 ὡς εἰπεῖν δουλωσαμένην τὴν οἰκουμένην, καθάπαξ ἠρημωτο Ῥώμη.
 ἔπαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἄλωσιν μηνὶ Ἀδγούστῳ κς’, ἰνδίκτῳ θ’,
 ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου μϞξέ’. ἀκουσθέντος δὲ τούτου ἐν Ῥα- 15
 βέννῃ ἀπήγγελέ τις τῷ Ὀνωρίῳ δακρυροῦν καὶ ποτνιαύμενος “ὦ
 δέσποτα, εἰλω Ῥώμη ὑπὸ Ἀλαρίχου τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἀρ-
 P 336 χοντος.” ὁ δὲ συσπασθεὶς καὶ τῷ χεῖρι κροτήσας ἔφη “ὦδε ἦν
 ἔως ἄρτι, καὶ πῶς παρελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων;” ὁ δὲ στενάξας
 εἶπεν “οὐ τὴν ὄρνιν λέγω, δέσποτα, ἀλλὰ τὴν πόλιν.” ὁ δὲ 20
 ἀντίφη “ἐξέστησάς με, ἄνθρωπε· ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι τὴν ὄρνιν α
 λέγεις.” εἶχε γὰρ ἀλεκτορίδα ἐφ’ ἣ ἠγάλλετο, ἦνπερ ἐκάλει
 Ῥώμην· τοσοῦτον περιῆν αὐτῷ τὸ τῆς ἀβελτηρίας, ἵνα μὴ λέγω

4 ὡς εἰπεῖν?

cumque eo etiam alii praecipui viri. eodem tempore capta est Roma
 ab Alaricho Gotho, Vandalorum duce, urbs tanta et toto mundo cele-
 berrima, ac quae infinito prope tempore istam calamitatem evitaverat:
 anni enim tum ab eius exordio praeterierant 1160. atque interea qui-
 dem temporis multo maioribus fuerat tentata bellis: tunc autem capta
 est, sicuti in fatis fuerat, ob imperantium stoliditatem. sunt qui tra-
 dant Scipionem Africanum, cum muros Carthaginis deiiceret, illacri-
 mantem de Roma pronuntiasse Homericum versum istum (Iliad. 6)
 “aequatura solo sacram lux appetet urbem.” id tunc impletum est;
 tantaque urbs, quae summam obtinuerat potestatem et omnium rerum
 copia abundaverat totumque prope orbem terrarum subegerat, tunc su-
 bito vastata. accidit hoc excidium Romae die vigesima sexta mensis
 Augusti, indictione nona, anno ab exordio mundi 5965. eius rei fama
 cum esset Ravennam perlata, quidam plorans ac quiritanus Honorio dixit
 “domine, Roma Alarichus Vandalorum dux potitus est.” Honorius de-
 lore correptus, complosis manibus “hactenus” inquit “ea hic fuit: quo-
 modo ergo in Gothorum manus pervenit?” tum alter ingemiscens “non”
 ait “loquer de ave, sed de urbe.” ibi Honorius “perculisti” inquit
 “animum meum: nam de ave putabam te loqui.” habebat enim Hono-
 rius avem qua delectabatur, quam Romae nomine affecerat: ingens ste-

ἀνοίας τεκμήριον. καὶ οὐ θαυμαστὸν εἰ τοιοῦτος ὢν ἐβασίλευεν, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι τινὲς προηγῆσαντο Ῥώμης, ὢν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς ἀμύχανον ἀκοῇ παραδέξασθαι· τοὺς Νέρωνας καὶ τοὺς Ἀβίτους μοι νόμι καὶ Γάλβας καὶ Ὄθωνας, καὶ εἴ τις 5 ἄλλος ἐστὶ τούτων ἐσμός.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν Ῥώμης τελευτᾷ Ὀνώριος ὑδριεύσας, βιώ- B
σας ἔτη μ', βυσιλεύσας δὲ λα', μνήμην λιπὼν τῷ βίῳ δυσκλεῖ
καὶ ἄσιμον. δηλωθείσης δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις ἡμέρας 5'. Θεοδόσιος δὲ κατὰ
10 τὸν καιρὸν τῆς Ὀνωρίου τελευτῆς ἦγε τῆς ἡλικίας ἔτος κδ', τῆς
δὲ βασιλείας ιζ'. ὁ δὲ τούτου τροφεὺς Ἀντίοχος, κατὰ τὴν κω-
μωδίαν, "ἤστραπτεν, ἐβρόντα, συνεκύνκα τὰ πρῶγματα." ἑγγὺς
τοῖνον ἀναρχίας καὶ ληστῶν πλήρη τὰ πάντα.

Τῷ ε' ἔτει Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολλὰ κακὰ Χριστιανοῖς
15 ἐπειδεῖσαντο. συνθήμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους γνώρισμα φορεῖν
δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος, τῇ νυκτὶ βοᾶν παρεσκεύασαν κήρυκας C
ὅτι ἡ ἐκκλησία ἀνεπρήσθη, τῶν δὲ Χριστιανῶν συνδραμόντων
τούτους οἱ Ἰουδαῖοι κατέσφαξαν. φωρυθέντος οὖν τοῦ δράματος
οἱ Χριστιανοὶ ἄρχοντες τούτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλυσαν καὶ
20 τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἡ μακαρία
Πουλχερία τελείως τῶν πραγμάτων ἐκράτει, τοῦ Πέρσου Ἀντιό-
χου ἐκποδῶν γεγονότος. τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ πολλοὶ ἐν Περσίδι

Edictis, ne dicam insaniae hominis argumentum. neque est quod mire-
ris talem hominem imperium tenuisse, cum alii quoque Romae impera-
verint quorum facinora et insanæ cupiditates auditum offendunt: consi-
dera enim Neronem Avitos Galbas Othones et si qui alii huius farinae
fuerunt.

Capta Roma Honorius ex aqua intercute moritur, cum vixisset an-
nos quadraginta, imperasset triginta unum, vitae suae relicta infami et
illaudabili memoria. morte eius Cpolin annuntiatâ tumultuatam tota urbe
est per dies sex. quo tempore Honorius decessit, Theodosius annum
agebat aetatis vigesimum quartum, imperii decimum septimum. eius
autem paedagogus Antiochus, id quod in comoedia est, "turbabat omnia
fulgurans et intonans." itaque imperium prope nullum fuit, omniaque
latronum plena.

Anno quinto Iudaei Alexandriae Christianos pessime tractaverunt.
cum enim tesserae loco composuissent annuli de palmae fronde gesta-
tionem, noctu per praecones exclamari curaverunt ecclesiam esse in-
censam, et Christianos ad restinguendum incendium concurrentes inter-
fecerunt. re comperta magistratus Christiani Iudaeos Alexandriae expu-
lerunt, eorumque bona publicaverunt. eodem anno beata Pulcheria toti
rerum summae praefait, submoto Persa Antiocho. eodem anno Magi in

Χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν μάγων μάρτυρες γέγονασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ἀπὸ τοῦ ἔμπρησμοῦ ἀνεκαινίσθη ἡ μεγάλη ἐκκλησία.

D Τῷ ζ' ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἴμμον πεδίον Χριστιανὸν παῖδα συλλαβόντες, ὡς παλῶντες δῆθεν καὶ τὸν σταυρὸν διασύροντες, τοῦτον ἐκρέμασαν ἐπὶ ξύλον, ἀνελόντες βασιάνοις. τοῦτο γνοὺς 5 ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκύλασε.

Τῷ ιδ' ἔτει λιμὸς γέγονεν ἐν Πόντῳ, ὥστε τοὺς Πασφλαγόνας εὐνοουχίσαντας τὰ ἴδια τέκνα πιπράσκειν. τούτῳ τῷ ἔτει ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις Λεόντιος ὁ φιλόσοφος, ὃς ἔγραψεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ "τὴν μὲν οὐσίαν μου πῦσαν καταλιμπάνω τοῖς 10 υἱοῖς μου, Ἀθηναῖδι δὲ τῇ ἐμῇ θυγατρὶ ἀφίω δοθῆναι χρυσοῖον νομίσματα ἑκατὸν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ ἡ τύχη αὐτῆς." ταύτην τὴν Ἀθηναῖδα ἐξ Ἀθηρῶν εἰσαχθεῖσαν θεασαμένη ἡ Πουλχερία P 337 κάλλει σώματος διαπρέπουσαν καὶ συνέσει ψυχῆς καλλυνομένην καὶ λόγῳ κεκοσμημένην, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικὸν ἀποστείλασα ἐβύπτισεν, Εὐδοκίαν μετονομάσασα· ἦντινα καὶ τῷ ταύτης ἀδελφῷ καὶ βασιλεῖ συνέλεξεν εἰς γυνῆκα. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις συνέτιξε. τελευτᾷ δὲ Ἀττικὸς ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Σισίνιος. 20

Ἀλλὰ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη οὐση τῇ Εὐδοκίᾳ λοξὸν ὁ φθόνος ἐμβυλῶν ὄμμα τοιοῦτον κατειργάσατο δράμα ξύστερον. Πανιλῖνός τις μάγιστρος ἠγαπᾶτο παρὰ τῆς Εὐδοκίας ὡς ὦν λογίω-

2 ὑπὸ P

Perside multos Christianos martyrio affecerunt, et magnum templum ab incendio reffectum est.

Septimo anno Iudaei in campo Immo Christianum puerum captum, ludibrii ac crucis deridendae causa excarnificatum, de ligno suspendunt. quos imperator, re patefacta, dignis ultus est suppliciis.

Anno 14 fames fuit in Ponto tanta ut Paphlagones suos filios castraverint itaque vendiderint. eodem anno mortuus est Athenis Leonatius philosophus. is testamento suo omnes facultates filiis legavit, Athenaidi filiae tantum aureos 100, addita hac causa "sua ei sufficiet fortuna." hanc Athenaidem Athenis Cpolin adductam cum videret Pulcheria et forma corporis praestare et ingenio esse egregio atque facundia ornatam, ad archiepiscopum urbis Atticum missam baptizavit, Eudociaeque nomen fecit, imperatorique fratri suo nuptum tradidit. eodem anno Atticus episcopus Ioannis Chrysostomi nomen in sacras tabulas rettulit. Attico patriarcha mortuo subrogatur Sisinnius.

Enimvero Eudociae, tali ac tam praeclaras feminas, facinus invidiae huiusmodi actionem intentavit. Paulinus quidam magister eruditionis ac elegantiae causa ab Eudocia diligebatur; solebatque cum eo

τatos και ὠραιότατος, ᾧ τινι συχνῶς τε και ἰδίως συνετόγχανεν **B**
 ὡς συμπράξαντι τοῖς γάμοις αὐτῆς. τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἀγίων
 Θεοφανῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπιόντος τοῦ βασιλέως προσή-
 γαγέ τις αὐτῷ ἐξ Ἀσίας πένης μῆλον μέγα και ὑπερφύες, ὅπερ
5 ἀπέστειλε τῇ Ἀυγούστῃ, δεδωκὼς τῷ πένητι νομίσματα ἑκατόν.
 αὐτῇ δὲ νοσοῦντι τότε Παυλίνῳ ἀπέστειλεν ἄρραβῶνα τῆς αὐτοῦ
 τελευτῆς. ὁ δὲ Παυλῖνος ἀγνοῶν μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν
 αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας ἔκρυψε, και
 εἰσελθὼν λέγει τῇ Ἀυγούστῃ “ποῦ ἐστὶ τὸ μῆλον ὅπερ σοι ἀπέ-
10 στείλα;” ἡ δὲ εἶπεν “ἔφαγον αὐτό.” και πάλιν ὤρκωσεν αὐτὴν
 τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, λέγων “μή τι τοῦτο πέπομφας;” ἡ δὲ
 πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό, προσθεῖσα και τὴν σωτηρίαν τοῦ βουσι- **C**
 λέως. τότε εἰς ὄργην κινηθεὶς ὁ βασιλεὺς κελεύει τὸ μῆλον εἰσ-
 ενεχθῆναι, τὸν δὲ Παυλῖνον ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη ἀπεκεφά-
15 λισεν. ἔκτοτε δὲ γέγονε μετὰ αὐτῶν λύπη και ἀπομερισμός.
 γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἀυγουστα, και αἰσχυνθεῖσα ὡς ὑβρίσθη,
 ἐξώρμησεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, και τελευτᾷ ἐν Ἱεροσολύμοις,
 και θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου. ἐν δὲ τῷ τελευτῶν
 αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ’ αὐτῆς κατηγορίᾳ ἔνεκεν
20 Παυλίνου. γράφουσι δὲ τινες πληρωθῆναι ἐπ’ αὐτῇ τὸ “ἀγά-
 θυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών, και οἰκοδομηθήτω τὰ **D**
 τείχη Ἱερουσαλήμ” διὰ τὸ πολλὰ ἀγαθὰ ἐν Ἱεροσολύμοις αὐ-
 τὴν πεποιθῆναι μετὰ Ἑλένην τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
 μητέρα.

crebro et seorsim colloqui, ut a quo esset in nuptiis contrahendis ad-
 iuta. accidit autem ut solemnī divīnae apparitionis die imperatori ad
 magnum templum eunti pauper quidam ex Asia pomum inusitatae ma-
 gnitudinis offerret; quem is 100 numis donavit, ac pomum Eudociae
 Augustae misit. ea aegrotanti Paulino transmisit, eoque illum munere
 imprudens exitio obstrinxit. Paulinus rei ignarus biduo post pomum
 illud imperatori mittit. qui cum id agnosceret, eo occultate ingressus
 ad Augustam rogare ubi esset malum ei a se missum. se id edisse di-
 centi iuramentum per salutem imperatoris deferre, quo id nemini abs
 se missum ea confirmaret. cum eo modo iurata in eo persisteret, id se
 comedisse, iratus imperator malum adferri, Paulino vero ea ipsa nocte
 accito caput amputari iubet. inde imperatoris adversus Augustam si-
 multas ac abstinentia. et Eudocia causa intellecta, iniuriae pudore
 mota, profectionem in sacra loca instituit ac Hierosolymae moritur.
 sepulta est in aede divi Stephani. moriens iuravit se falso nullaque
 sua culpa suspectam Paulini causa fuisse. sunt qui scribant implevisse
 eam oraculum hoc (Psalm. 50) “benefac favore” (Graeci eudociam ha-
 bent) “tuo Sioni, et Hierosolymae muri instaurentur.” nam post Hele-
 nam Constantini magni matrem ea plurimum beneficii Hierosolymis prae-
 stitit.

Τῷ ιθ' ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου ἀπετέθησαν. τότε πρώτως καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου ἐπετέλεσθη.

Τῷ κ' ἔτει Θεοδόσιος κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχε-
 ρίας πολλὰ χρήματα τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλεν
 εἰς διάδοσιν τῶν χρεῖαν ἔχόντων, καὶ σταυρὸν χρυσοῦν διάλιθον
 πρὸς τὸ παγγῆναι ἐν τῷ Κρανίῳ. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἀντίδωρον
 ἀπέστειλε λείψανα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφά-
 P 338 νου. τούτου δὲ εἰς Χαλκηδόνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία 10
 Πουλχερία τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν ἅγιον Στέφανον λέγοντα "ἰδοὺ ἡ
 προσευχὴ σου εἰσηκούσθη καὶ ἡ αἴτησίς σου γέγονε, καὶ ἦλθον
 εἰς Χαλκηδόνα." ἡ δὲ ἀναστῆσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λα-
 βούσα ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἁγίου λειψάνου. καὶ ταῦτα
 εἰς τὸ παλύτιον εἰσαγαγούσα κτίζει οἶκον ἑνδοξον τῷ πρωτομάρ-
 15 τυρι, κακεῖ τὰ ἅγια κατατίθεται λείψανα.

Τῷ κα' τούτου ἔτει ἀγαθότητι πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος,
 καίπερ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, εἰρήνην ἀσπάζεται φει-
 δοῖ τῶν κατοικούντων Χριστιανῶν ἐν Περσίδι, καὶ ἀποστέλλει
 B πρεσβευτάς. καὶ ταύτης γενομένης ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύ- 20
 σατο διωγμός.

Τῷ κβ' ἔτει Σισίνιος ὁ πατριάρχης ἐτελεύτησε.

Τῷ δὲ κγ' μετὰ τὴν τούτου τελευτὴν Νεστόριος τὴν ἐπισκο-
 πὴν διαδέχεται Κωνσταντινουπόλεως, Γερμανικεὺς τῷ γένει. καὶ

Anno undevigesimo reliquiae Zachariae vatis, ac principis marty-
 rum Stephani et Laurentii depositae sunt. tunc primum memoria Ioan-
 nis Chrysostomi solenniter celebrata est.

Vigesimo anno Theodosius imitatione Pulcheriae multum pecuniae
 misit ad archiepiscopum Hierosolymitanum egenis distribuendae; ac cru-
 cem auream lapidibus pretiosis exornatam, quae in Cranio figeretur.
 archiepiscopus vicissim ei dono misit reliquias dextrae manus Stephani
 primi martyris. eae cum essent Chalcedonem perlatae, ea ipsa nocte
 Pulcheria S. Stephanum vidit sibi dicentem "en impetrasti quod preci-
 bus petebas, et ego Chalcedonem veni." itaque ea assumpto fratre ob-
 viam sacris reliquiis istis profecta est; iisque in palatium illatis magni-
 ficum templum b. Stephano condidit, inque eo reliquias deposuit.

Anno 21 Theodosius magna pietate ductus, cum Persas devicisset,
 tamen habita ratione Christianorum in Perside viventium paci studuit,
 eamque missis legatis confirmavit. ea res Christianorum persecutionem
 sedavit.

Anno 22 Sisinnius patriarcha moritur.

Anno 23 ei succedit Nestorius, Germanicensis patria. simulatque
 ille solio consedit, eius se mala fides et opinionum perversitas exseruit.

ἔμα τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραντίκα καὶ ἡ αὐτοῦ κακοπιστία καὶ τὸ ἐν τοῖς δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα ἐδείκνυτο. ὀμίλιαν γὰρ περὶ πίστεως ἐκδίδωκε τῷ ἑαυτοῦ συγκέλλῳ, κελύσας ταύτην ἐπ' ἐκκλησίας κηρῦσαι, ἔχουσαν οὕτως "Θεοτόκον τὴν Μαρίαν κα-
 5 λείτω μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἄνθρώπων τὸν Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον." ταύτης ἐπελάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς C
 Εὐσέβιος τις σχολαστικὸς τῆς βασιλείσης. ὄθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντίων ἐταράχθησαν. ὁ δὲ Νεστόριος τὸν λόγον κυρῶ-
 σαι σπεύδων πανταχοῦ τὴν ἑαυτοῦ μιανὴν φλυαρίαν ἐξέβαλε,
 10 ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν κύριον. ἐν μιᾷ δὲ κυριακῇ προ-
 καθεζομένου Νεστορίου προτραπεῖς Πρόκλος τοῦ ἐξηγησασθαι εἶπεν ὀμίλια εἰς τὴν Θεοτόκον, ἧς ἡ ἀρχὴ "παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί." τότε μισητὸς ἐγένετο παρὰ πᾶσιν ὁ δυσσε-
 βῆς Νεστόριος διὰ τῷφον καὶ κακοπιστίαν. εἶχε γὰρ Ἀναστασίον
 15 τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχείας, ὃν σφόδρα περιεποιεῖτο ὡς ὁμόφρονα
 ἄνδρα καὶ τολμηρότατα ἐπ' ἐκκλησίας βλασφημοῦντα τὴν ἀειπαρ-
 θένον Θεοτόκον. τούτου δὲ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Δορυλαίου πρῶτον D
 κατέπειν. οὕτως δὲ διαπραττόμενος πολλοὺς θοροῦσους ἤγειρε καὶ
 ταραχάς. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων
 20 ἐπὶ τὰ παῖδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν, ἀνασιάντων αὐτῶν διὰ ἑκα-
 τὸν ἐβδομήκοντα χρόνων.

Τῷ κθ' Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Κελεστίνος Ῥώμης γρά-
 φουσι Νεστορίῳ ἀποσχέσθαι μὲν τῶν διεστραμμένων δογμάτων καὶ

7 τῆς βασιλικῆς. Franc. Pitheous

nam orationem de fide suo syncello tradidit, iubens eam publice in tem-
 plo pronuntiare, in qua haec continebantur "nemo Mariam appellet dei
 genitricem: fuit enim Maria homo: atqui non potest deum homo parere."
 hanc vocem primus reprehendit Eusebius quidam Augustae scholasticus.
 itaque multi Byzantium turbati sunt. Nestorius autem orationem eam
 confirmare studens ubique impuram suam loquacitatem profudit, Chri-
 stum nōdum hominem dicēans. quodam dominico die cum Nestorius
 praesideret, Proclus ad exponendum excitatus orationem habuit de dei
 genitrice, cuius initium "hodie, fratres, conventus agitur de virgine."
 ex eo iuvisus esse omnibus impius Nestorius ob fastum et malam fidem.
 habebat enim Anastasium quendam presbyterum Antiochenum, quem
 valde sibi conciliabat ut secum sentientem audacissimeque in ecclesia
 virgini dei genitrici obtrectantem. hunc primus oppugnavit sermone
 Eusebius Dorilai episcopus, sic autem tractatus multas turbas dedit.
 eodem anno Ephesi illud terribile miraculum accidit septem puerorum,
 qui de somno, annis postquam obdormivissent centum septuaginta, sur-
 rexerunt.

Anno 24 Cyrillus Alexandriae et Caelestinus Romae episcopi Ne-
 storium per literas hortantur ut omissis perversis opinionibus veram
 Georg. Cedrenus tom. I.

τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι, εἰ δὲ μή, μὴ εἶναι αὐτὸν κοι-
νικὸν ἱερέα. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμοίως αὐτῷ ἔγραψαν. αὐτὸς
δὲ ὁ Νεστόριος, γνοὺς ὅτι οὐκ ἀνέχονται παρυσκοπήσαι, παρι-
σκεύασε τὸν βασιλέα γράψαι πρὸς Κύριλλον σάκραν δευμιάτων,
P 339 καὶ δοκῶν αὐτὸν ἐκ τούτου κτυπεῖν μᾶλλον διήγειρε. καὶ γράει⁵
τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περὶ τε τῆς ὁρθῆς πίστεως
καὶ τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, αἰτούμενος ἅμα καὶ σύνοδον οἰ-
κουμενικὴν γενέσθαι εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νε-
στόριον. τῷ κ' τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θεοδοσίου βασιλείας ἡ ἐν
Ἐφέσῳ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος τῶν σλ' πατέρων συνη-¹⁰
θροίσθη, χρόνον ἄγουσα ἀπὸ μὲν τῆς δευτέρας μα', ἀπὸ δὲ κί-
σεως κόσμου ρχιέ'. ἧς ἤρχον Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὃς Κελσιτί-
νου πάπα Ῥώμης τὸν τόπον διεῖπε, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων,
B λέγοντος τοῦ καταράτου Νεστορίου μὴ εἶναι Θεοτόκον τὴν Θεοτόκον
ἀλλὰ Χριστοτόκον, καὶ δύο υἱοὺς ἐπὶ τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ¹⁵
μυθολογοῦντος καὶ δύο ὑποστάσεις, καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν λόγον
τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ Μαρίας τεχθέντα
ἄνθρωπον, κατὰ σχῆσιν δὲ ἐνωθέντα τὸν Θεὸν λόγον, καὶ ὁμωπό-
μιος καὶ αὐτὸν λεγόμενον υἱόν. τοῦτον προσκληθέντα παρὰ τῆς
συνόδου καὶ μὴ ἀπαντήσαντα ἐκκλησιαστικῶς καθελούσα ὡς μὴ²⁰
θελήσαντα τοῖς ὁρθοῖς δόγμασι συνθέσθαι ἀνεθεμάτισεν· καὶ
ἐχειροτονήθη Μαξιμιανὸς πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλη-
σίας. μίαν δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν καθ' ἕνωσιν ὑπόστα-

4 διματῶν Xylander

fidem amplectatur: alioqui non fore eum in coetu sacerdotum. scriperunt alii quoque ad eum in eandem sententiam. Nestorius intelligens eos nequaquam tacituros, imperatori persuadet ut ad Cyrillum scribat sacram epistolam, eaque eum deterreat. qua re cum se Cyrillum posse percellere, magis etiam excitavit. scripsit enim tum Cyrillus ad imperatorem et sorores de vera fide et Nestorii falsis opinionibus, simulque oecumenicum concilium petiit colligi, in quo causa Nestorii canonicè discutì posset. itaque vigesimo quinto anno Theodosii imperii sancta et oecumenica tertia synodus patrum 230 Ephesi coitit, anno post primam 41, anno mundi 5915. praefuerunt Cyrillus Alexandrens episcopus, locum Caelestini papae Romani tenens, et Iuvenalis Hierosolymorum episcopus. negabat detestabilis Nestorius Mariam esse dei genitricem, sed Christi; ac duos de unico Christo filios dei flagabat, duasque in Christo personas, diversam verbi ex deo patre nati, aliam hominis de Maria nati; respectu autem quodam unicum hanc verbum, hominemque communitate vocabuli etiam filium usurpari hunc, cum a concilio vocatus non comparuisset, ecclesiasticis censuris proscripserunt, ut qui assentiri verae fidei recusaret. eiusque in locum delectus est Maximianus, magnae ecclesiae presbyter. idem concilium pronuntiavit unionem naturarum in Christo unicam esse personam, duas naturas; una-

σιν και δύο φύσεις σαφῶς ἔδογματίσει, τὸν αὐτὸν εἶναι θεὸν και ἄνθρωπον, και τὴν ἅγιαν Μαρίαν κυρίως και ἀληθῶς θεοτόκον. C
 Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος μετὰ τὴν Νεστορίου καθαιρε-
 σιν καταλαμβάνει, και λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθηρέθη Νε-
 5 στόριος, παραλαβὼν τοὺς συνελθόντας αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐν οἷς
 ἦν και Θεοδώρητος Τύρου ἐπίσκοπος και Ἰβας Ἐδέσσης, καθαι-
 ρεσιν ὑπαγορεύει τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου και Μένιμονος τοῦ Ἐφε-
 σίων ἐπισκόπου ὡς παρὰ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας ποιησάντων
 τὴν σύνοδον. οἱ δὲ περὶ Κύριλλον μέμφονται ὡς ἄδικα και
 10 ἄτοπα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα· και οὕτως ἀπὸ τῆς Ἐφesiῶν
 διαφερόμενοι ἀλλήλοις διέστησαν οἱ τε ἀνατολικοὶ και οἱ Αἰγύ-
 πτιοι. μετὰ δὲ ταῦτα σπουδῇ τοῦ βασιλέως ἠνώθησαν, συμφω-
 νήσαντες και οἱ ἀνατολικοὶ τῇ ἐκτεθείῃ ἐν Ἐφέσῃ ὁρθοδόξῃ πλ- D
 στει και τῇ κατὰ Νεστορίου καθαιρέσει, ἔγραψαν ἐπιστολὴν τοῖς
 15 Ἀλεξανδρεῦσι διὰ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἐμέσης ἀποστειλαντες.
 Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς Ὀασιν, ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῇ
 Θάσσῃ, ἐν ἣ και καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ θεία δικη, σπηεδόνος
 τῶν μελῶν πάντων ἀψαμένης, μάλιστα δὲ και τῆς μιαιφῶς αὐτοῦ
 γλώττης, ἣ περιπεσῶν διεφθάρη ὡς ὁ κατάρατος Ἄρειος, ὑπο-
 20 φωνῶν ὡς ἠδύνατο ὅτι τέως οὐκ ἐπεισθημεν τὴν Μαρίαν θεοτόκον
 ὁμολογῆσαι.

Ὁ βασιλεὺς δὲ κνηγῆσαι ἐξελθὼν, τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας
 διαλαθῶν, ἤλθε διὰ μακρῆς ὁδοῦ πρὸς τινα μοναχὸν ἐν κελλίῳ
 καθεζόμενον πλησίον τῶν προαστείων Κωνσταντινουπόλεως· ὃν ὁ P 340

dem esse deum et hominem; Mariam proprie et vere esse dei genitricem. Ioannes autem Antiocheae episcopus, cum ad concilium Nestorio iam damnato venisset, adscitis episcopis qui secum venerant, in quibus fuit etiam Theodoritus Tyri et Ibas Edessae episcopi, Cyrillum et Memnonem Ephesi episcopum condemnat, quod eos autumaret contra canones ecclesiae synodum instituisse. Cyrillus cum suis eorum acta ut illegitima et absurda reprehendunt. ita tum ab Ephesino concilio discrepantes abierunt Orientales et Aegyptii. sed postmodo eos imperator in concordiam redegit, effecitque ut Orientales quoque Ephesi factae verae fidei expositioni consentirent ac damnationi Nestorii, epistolam ea de re scriptam ad Alexandrinos per Paulum Emesae episcopum mittentes. Nestorius autem Oasim est relegatus, aut ut alii tradunt, in Thassum. ibi eum divina vindicta arripuit: nam putrefactio omnia eius membra invasit, maxime linguam eius scalestam; qua Arii exemplo punitus, quantum potuit clamavit "hactenus nobis persuasum non est Mariam esse dei genitricem."

Imperator porro venatum egressus clam suis omnibus longa via ad monachum quendam venit in cellula sedentem, prope suburbium Cpo-

γέρων ἐπέγνω μὲν, ἐδέξατο δὲ ὡς ἕνα τῶν στρατιωτῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσανος ὀλιγορήσαντος ἔβριξεν ἄρτους ὁ γέρων, καὶ βαλὼν ὄξος καὶ ἔλαιον ἔφαγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔπιεν ὕδωρ. καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς “οὐδας τίς εἰμι, πάτερ;” ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν “ὁ Θεὸς οἶδέ σε.” καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη “ἐγὼ εἰμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς.” καὶ ἀναστὰς εὐθὺς ὁ γέρων προσεκύνησεν αὐτῷ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς “μακάριοι καὶ τρισμακάριοι ἔστε ὄντως ὑμεῖς οἱ μοναχοί, καὶ ἀμέριμνοι τοῦ κόσμου. ἐπ’ ἀληθείας λέγω σοι, πάτερ, ὅτι ἐν τῷ παλατίῳ ἐγεννήθην, καὶ οὐδέποτε μεθ’ ἡδονῶν ἀπῆλθουσα βρώσεως καὶ πόσεως καθὼς ἴσθι σήμερον.” τοῦ δὲ λαοῦ φθάσαντος καὶ ἐνώπιον πάντων ἀξιοπρεπῶς τιμήσαντος τὸν γέροντα, καὶ πάντας ἀξιοθῆναι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ κελύσαντος τοῦ βασιλέως, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετ’ εἰρήνης. καὶ ἤρξατο ἀπὸ τότε τιμῶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἔφυγε καὶ πάλιν ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον.

Ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις καὶ ὁ μέγας Συμεὼν ὁ στυλῆς ἐπέβη τῷ κίονι, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων φεύγων· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀφικνούμενοι ἤθελον πάντες ψαύειν τῶν δερματῶν ἐκείνου ἐνδυμάτων. καὶ πρῶτον μὲν ἕξ πήχεων ἐκέλευσε γενέσθαι τὸν κίονα, εἶτα δώδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα εἴκοσι δύο, τῶν δὲ τριακονταεξ. ἦν οὐκ ἄνευ τῆς θείας οἰκονομίας ὑπολαμβάνου γενέσθαι τὴν στάσιν, ὡφελείας ἕνεκεν τῶν ῥαθυμοτέρων, ὥσπερ καὶ τὸν Ἡσούϊαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον βυδίσαι προσέταξε, καὶ τὸν

lis. agnovit senex imperatorem, sed tamen veluti unum de militibus accepit. cum autem imperator a via et aestu esset defatigatus, monachus panes humectavit acetumque et oleum apposuit. edit imperator, et aquam bibit. et monacho “nostine me, pater?” inquit. monacho respondente “deus te novit,” “ego” infert “sum Theodosius imperator.” statim tum surrexit monachus, et ei supplicavit. tum imperator “beati ac felicissimi profecto vos monachi estis, curarum huius mundi vacillare tibi affirmo, pater, nunquam me in mee palatio tanta cum voluptate cibum ac potum sumpsisse.” interim multitudo supervenit. cumque imperator monachum in conspectu omnium veneratus eius precibus universos commendasset, discessit salvis rebus, et ab eo tempore monachum istum in honore habuit. verum is fuga se subduxit et in Aegyptum rediit.

Eo tempore etiam magnus ille Symeon, qui a columna Stylites nominatur, gloriam hominum fugiens columnam conscendit. cum enim ad eum multi venirent pelliceasque eius vestes nemo non tangere cuperet, columnam conscendit. principio quidem eam sex cubitorum fieri iussit, inde ad duodecim, post ad viginti duo, denique ad triginta sex cubitos educi. eius stationem existimo a divina providentia fuisse procuratam, quae ignavrioribus usui foret. sicut deus et Isaiam nudum ac sine cal-

Ἱερεμίαν περιζῶμα τῇ ὀσφύϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω προφητεύειν,
 καὶ ἄλλοτε κλοισὺς ξυλίνους καὶ σιδηροὺς περιβαλεῖν τῷ τραχήλῳ,
 καὶ τῷ Ὠσηῇ γυναῖκα πόρνην λαβεῖν καὶ πάλιν ἀγαπήσῃαι πονηρὰν
 γυναῖκα καὶ μοιγαλίδα, καὶ τὸν Ἐζεκιὴλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ
 5 ἡμέρας μ' καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ρ' κατακλιθῆναι, καὶ αὐδῆς
 διορῶσαι τὸν τοῖχον καὶ φωνεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν ἑαυτῷ διαγρά-
 ψαι, καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξύρασθαι
 τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῆ τὰς τρίχας διελεῖν. καὶ ἴνα μὲν D
 πάντα λέγω, γίνεσθαι τούτων ἕκαστον προσέτατιν ὁ τῶν λόγων
 10 πρῶταυτις τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους τῷ τῆς θεωρίας παραδόξῳ
 συλλέγων. τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος ἐνέχυρον ἀξιόχρεων γίνε-
 ται τοῦ διδάγματος. καθάπερ γὰρ εἰς λοχνίαν τεθείς ὁ φανότα-
 τος οὗτος λόγος, ὁ μέγας δηλαδὴ Συμεών, ἡλίου δίκην πάντοθεν
 τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε, καὶ ἦν ἰδεῖν Ἰσραὴλ καὶ Ἀρμενίους καὶ
 15 Πέρσας καὶ Ἰσραηλίτας ὁσημέραι ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θείου
 βαπτίσματος ἀπολαύοντας. τσαύτην οὖν τὴν χάριν ὁ θανμάσιος
 εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐξέπεμψεν ὥστε τὰ τῶν πατρῶων θεῶν εἰδῶλα P 341
 πρὸ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ θείου ἄγοντας συντριβεῖν, τὴν δὲ
 καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ὑπὸ τοῦ
 20 μεγάλου Συμεῶνος ἐκπαιδεύεσθαι, διὰ πολλῶν θανμάτων καὶ με-
 γίστων τεραστίων τούτους ἐνάγων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πολιτείαν.
 εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ κύριος "ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
 ποιῶ κακεῖνος ποιήσει, καὶ μεῖζονα τούτων ποιήσει," ὅς τῷ τοῦ

15 ὁσημέρας P

23 ὅς] ὅς?

cois incedere iussit, et Ieremiam subligaculo lumbos succinctum vaticinari, aliquando etiam numellis ligneis ac ferreis collum circumdare. et Osee mandavit ut meretricem uxorem duceret, ac pravam et adulteram uxorem amaret; Ezechiele ut in dextro latere quadraginta dies, in sinistro centum quinquaginta recumberet, rursumque ut perforaret murum ac fugeret, sibi que ipsi captivitatem describeret; aliasque gladium acuere eo que caput radere, et crines quadrifariam dividere. ac ne omnia referam, gubernator orationis haec omnia fieri iussit, ut qui non parent orationi, ii saltem inusitato spectaculo allicerentur, cuius novitas sufficiens est doctrinae pignus. ita Symeon ille magnus veluti lumen splendidissimum in candelabro positum solis instar radios suos in omnes partes emittebat; licebatque videre Iberos Armenios Persas et Ismaelitas quotidie venientes ac sacro baptismo potientes. tantum porro gratias in varias regiones beatus ille propagabat, ut deorum paternorum simulacra ad columnam eius adducta confregerint, et ab eo puram inculpataque fidem Christianam edocti sint. nam eos multis miraculis eo perducebat. recte itaque habet Christi dictum (Ioan. 24) "qui in me credit, mea quoque opera, et ilis maiora praestabit." is ergo Symeon ful-

ἁγίου πνεύματος αἴγλη καταλαμπόμενος καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς χάριτος ἀκτίνας ἐκπέμπων κατὰ τὸν μέγαν Βασιλείον. φησὶ γάρ ὡσπερ τὰ λαμπρὰ καὶ διαφανῆ τῶν σωμάτων ἀκτίνας αὐτοῖς ἐμπειρούσης αὐτὰ τε γίνεται περιλαμπῆ καὶ ἑτέραν αὐγὴν ἀποστει-
B βει, οὕτως αἱ πνευματοφόροι ψυχαὶ ἐλλυμφοθεῖσαι παρὰ τοῦ πνεύματος αὐταὶ τε ἀποτελοῦνται πνευματικαὶ καὶ εἰς ἑτέρους τῆν χάριν ἐξαποστελλουσιν. ἐντεῶθεν μελλόντων πρόγνωσις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις, χαρισμάτων διανομή, τὸ οὐράνιον πολιτεύμα, ἢ μετ' ἀγγέλων χορεία, ἢ ἀτελεύτητος εὐφροσύνη, ἢ ἐν Θεῷ διαικονία, ἢ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις, τὸ ἀκρότα-
10 τον τῶν ὀρεκτῶν, Θεὸν γενέσθαι κατὰ χάριν."

Μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ Θεὸς Δανιὴλ ὁ ἐν τῷ Ἀνάπλω, Θεουσάμενος τὸν μέγαν Συμεώνην καὶ Θείου ζήλου πλῆσθεις τὴν καρδίαν, ἰθὺν ἐν τῷ Ἀνάπλω ἐπέβη καὶ αὐτὸς τῷ στόλῳ, πολ-
C λῶν καὶ μεγίστων θαυμάτων αὐτουργὸς γενόμενος, διήρκεισε δὲ ἐν τῷ κλίον ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ μεγάλου, καὶ οὕτως πρὸς κύριον ἐξεδήμησε πλήρης ἀγαθῶν ἔργων.

Τῷ κς' ἔτει παρεγένετο Οὐαλεντινιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔγχε γυναικα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοξίαν, τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ κίλιν ἐπανῆλθεν ἐν Ῥώμῃ. Κύρος ἑπαρχὸς τῆς πόλεως, ἀνὴρ σοφίας καὶ ἱκανός, καταλύσας τὸ χερσαῖον τεῖχος Κωνσταντινουπόλεως καὶ προσθεὶς ἄλλα διαστήματα δύο, οἰκοδομεῖ ἕτερον τε-

gere sancti spiritus illustratus undique suos eiecit radios. quemodo Basilius loquitur his verbis "quemadmodam splendida et perspicua corpora radiis incidentibus et ipsa illustrantur et novum edunt a se splendorem, sic et spiritui recipiendo aptae animae, a spiritu illuminatae, cum ipsae fiunt spirituales, tum gratiam eius cum aliis communicant. isde futurorum praesagia, intellectus mysteriorum, occultorum comprehensio, donorum distributio, vita caelestis, oboreae cum angelis, infinitum gaudium, in deo permanens, cum deo similitudo, perfectio appetitus, fiet deam quod ad gratiam."

Aliquanto post tempore divinus Danielus in Anaplo cum vidisset magnum Symeonem, divina aemulatione instigatus ipse quoque columnam conscendit, multaque et maxima edidit miracula. permansit in columna usque ad quartum annum Leonis magni; atque ita ad dominum emigravit, bonis operibus abunde praestitit.

Anno vigesimo sexto Valentinianus Roma Cpolin venit, duxitque uxorem filiam Theodosii imperatoris Eudoxiam, ex Eudocia ipsi nata, rediitque Romam. Cyrus urbis praefectus, homo sapientissimus atque industrius, terrestrem Cpolis murum demolitus est; aliisque duobus in-

χος δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα· ὅθεν καὶ ὁ δῆμος ἐκπληττόμενος ἐπὶ Δ τῷ τάχει καὶ τῷ κάλλει τῆς τοῦ τείχους κτίσεως ἀνεβόησε καθέζομένου τοῦ βασιλείως ἐν τῷ ἵππικῷ “Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῆρος ἀνένεώσε.” διὰ τοῦτο φθονηθεὶς διαβάλλεται ὡς ἑλληνόφρων, 5 καὶ δημευθεὶς καὶ ἀποκαρεὶς χειροτονεῖται ἐν Σμύρνῃ ἐπίσκοπος.

Κατὰ Περσῶν στρατηγούντος Προκοπίου, δηλοῦται αὐτῷ παρὰ τοῦ Πέρσου ὅτι δώσωμεν μονομάχους, καὶ οἶος ἂν ἦτηθῆ, διδύτω τὸ μέρος αὐτοῦ πάκτα ἐπὶ χρόνους πενήκοντα. δίδωσιν οὖν ὁ στρατηγὸς Προκόπιος Ἀρεόβινδον κόμητα τῶν φοιδεράτων, 10 ὃς σῶκιστρον κατέχων τὸν Πέρσῃν ἐσώκισσε καὶ κατενεγκῶν ἐκ τοῦ ἵππου ἀπέκτεινε. καὶ γέγονε πάκτα εἰρήνης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. εἰσελθὼν δὲ Ἀρεόβινδος ἐν τῇ πόλει καὶ μεγάλα P 342 ὑπὸ τοῦ βασιλείως ἀποδεχθεὶς προήχθη ὑπάτος.

Τῷ κη' ἔτει σύμπτωσις ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας, 15 καὶ ἀπέθανον ἄνδρες φοβ'. τελετήσαντος Μαξιμιανοῦ Πρόκλος ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ὃς τὸ τοῦ Χρυσσοστέμου λήψανον ἀνακομίζει τῷ λ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου, καὶ εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀποτίθησι ναόν. ἐπὶ τούτου σεισμοὶ μεγάλοι γέγονασιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν 20 μῆσι τέσσασιν, ὥστε φοβηθέντας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ διατρέβειν. τοῦ γοῦν εἰρημένου κατρίάρχου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ταῖς λιταῖς ἐκείσε προσ- B

9 στρατιώτης P

tervallis additis, alium murum intra sexagesimum diem exstruxit. cuius operis ad pulchritudinem et festinatam absolutionem obstupescens populus imperatore in Circo sedente exclamavit “Constantinus condidit, Cyrus instauravit.” caprepter in invidiam venit; et Gracilis robus studere per calumniam dictus, publicatis eius bonis, raso capite Smyrnae episcopus deligitur.

Cum in Persas expeditionem fecisset Procopius, Persa ei hanc conditionem tulit uti pars utraque unum daret, quibus singulari pugna congressis, victi pars pacta pacis ad annos quinquaginta acciperet. Procopius delegit ad hoc Areobindum comitem foederatorum. is laqueos Persam irretivit et ab equo delectum nocavit. ex eo inter Romanos et Persas pax ad annos quinquaginta composita fuit. Areobindus urbem ingressus honorifice ab imperatore accipitur et ad consulatum evehitur.

Anno 28 ruina theatri Alexandrini viros 572 oppressit. Maximiane vita functo sanctissimus Proclus episcopus Cpolis deligitur; inque reliquias Chrysostomi reportavit, annum trigesimum imperante Theodosio, inque templo apostolorum deposuit. Proclo ecclesiae antistite, Cpolis graves terrae motus concusserunt per anni trientem, adeo ut epipidani meta periculi extra urbem in campo vixerint. cum autem Proclus ibi una cum clero et populo in supplicationibus ad deum perseveraret,

καρτεροῦντος, περι ὥραν τρίτην, ἄφνω πάντων δροῦντων ἠρπύγη νεανίας εἰς τὸν ἄερα καὶ ἤκουσε θείας φωνῆς παρεγγυώσης αὐτῷ ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν οὕτω, καὶ λέγειν "ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλλήσον ἡμᾶς" καὶ μηδὲν ἕτερον προστιθέναι. καὶ εὐθὺς τοῦτο ψάλλοντος τοῦ λαοῦ ἔστη ὁ σεισμός. ὅθεν ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία, ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην οὕτω ψάλλεσθαι τὸν θεῖον ὕμνον.

C Τῷ λε' ἔτει ἠνέχθη ἀπὸ Πανεύδος τὸ λείψανον τοῦ προσήτου Ἡσαΐου, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου. 10

Τῷ λς' ἔτει Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς Ἀντιόχον προαιτίστον καὶ πατρικίον, τὸν βασιούλον αὐτοῦ, πάπαν ἐποίησε, δημείσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς κατεπαιρομένου τοῦ βασιλέως καὶ καταφρονοῦντος αὐτοῦ. διὸ καὶ νόμον ἐξέδετο μὴ εἰσέλασθαι εἰς πατρικίον ἀξίαν εὐνοῦχον. οὗτος ὁ Θεοδοσίος εὐμετάγωγος ἦν 15 σφόδρα, πειθόμενος τοῖς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ οἰκείοις, ὡς πολλὰκις καὶ χάριτους μὴ ἀναγινώσκων ὑπέγραφεν. ἔπερ μαδοῦσα Πουλχερία ἡ αὐτοῦ ἀδελφή, καὶ πολλὰκις νουθετήσασα, ἐπεὶ οὐκ 20 ἔπειθε, σοφῶς ἐπῆλθεν αὐτόν, καὶ δωρεὰν δῆθεν αἰτεῖ· ἡ δ' ἦν πρὸς δουλείαν ἐκχωροῦσα Εὐδοκίαν τὴν αὐτοῦ γαμετήν. προσή- 20 νικτο τοίνυν ὁ τοῦτο διαταττόμενος χάριτης καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπεσημαίνετο. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγινωσθέντος αὐτοῦ δεινῶς ὑπὸ τῆς Πουλχερίας ὠνειδίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀκρίβειαν τῶν τοιού-

22 ἐπισημαίνετο P

subito adolescens omnibus cernentibus in aërem est surreptus, audit- que divinam vocem sibi mandantem, ut episcopo rennatiaret et populo, ut in publicis deprecationibus sic orent "sancte deus, sancte fortis, san- cte immortalis, miserere nostri," neque aliud quidquam addant. ita statim cantante populo terrae motus desit. eo miraculo admodum per- culari Theodosius ac Pulcheria edixerunt ut sacra cantio per totum orbem terrarum sic caneretur.

Anno 35 Pancade advectae sunt reliquiae vatis Esaise, et in d. Laurentii templo repositae.

Anno 36 Theodosius Antiochum praepositum et patricium, sumque baulum, papam fecit, facultatibus quoque eius publicatis, quod is contra imperatorem per contemptum se extulisset. itaque etiam legem tulit ne quis eunuchus dignitate patricii ornaretur. fuit imperator iste nimis quam mobilis, adeoque proclivis ad obsequendum familiaribus aliquid suadentibus, ut saepe etiam schedis non lectis subscriberet, quod cum animadverteret soror eius Pulcheria, et saepe castigando nihil profice- ret, callide enim adorta est. nam sub praetextu petendi muneris, sibi in servitutum tradi Eudociam fratris uxorem per literas petebat. eas ad se allatas imperator sigillo confirmavit. postea iis lectis acriter est a Pulcheria obiurgatus, atque inde talibus in rebus accusationem adhi-

των ἔπολε. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλείως ἐκ τῶν Γότθων γέγονεν ἔθνη τέσσαρα, Γότθοι Ὑπόγοτθοι Γήπεδες καὶ Οὐάνδηλοι. ἔξ ὧν Ἄβαρις ἤρξατο διαπερᾶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γῇ.

Τῷ 29' ἔτι Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Πρόκλος Κων-
5 σταντινουπόλεως εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. καὶ τὸν μὲν Πρόκλον
Φλαβιανὸς πρεσβύτερος καὶ σκευοφύλαξ μεγάλης ἐκκλησίας Κων- P 343
σταντινουπόλεως διεδέξατο, Κύριλλον δὲ Διδόσκορος ὁ δυσσεβής,
μηδ' ὄλωσ ὦν διδασκαλικός, ἀχρεῖος δὲ καὶ ἀνήμερος, ἔξιμετῶς
δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος· αἰρετικὸς γὰρ ἦν, ἔξ
10 ἀπαλαῶν δυνάμεων τὰ Ὠριγένους φρονῶν.

Τῷ μα' ἔτι ἡ ληστικὴ καὶ παράνομος συνηθροίσθη σύνο-
δος, τοῦ κριθῆναι τὰ περὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς, ὑπὸ Διοσκόρου τοῦ δυσσεβοῦς, κατὰ παραίνεσιν Χρυσουαφίου ἐθνάρχου τὰ
ἐπίκλην Ζουμνᾶ, τὴν τοῦ βασιλείως ἀπλότητα παραπεισάντος.

15 Τῷ ἐπιόντι δὲ καιρῷ, ἤρουν τῷ μβ', γνοὺς ὁ Θεοδόσιος B
ὡς ἠπάτηται περὶ Χρυσουαφίου, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐξορίζει εἰς
τινα νῆσον, τῇ Εὐδοκίᾳ δὲ καὶ Ἀγνούστῃ ἐπιφέρεται σφοδρῶς,
πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν ὡς καὶ Πουλχερίαν
τῶν βασιλείων ἀποδιώξασαν, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν Παύλινον
20 ὄνειδιζων αὐτῇ, ὑπὲρ τοῦ μήλου ἀποθανάντα. ἡ δὲ ἀπογνοῦσα
παρεκάλεισεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτήν· ὃ καὶ γέγονε,
λαβούσης μεθ' ἑαυτῆς Σεβήρον τὸν πρεσβύτερον καὶ διάκονον

3 Ἄβαρις ἤρξατο? 9 δυσσεβεῖσι Xylander, Nicephoro auctore

buít. eo imperante Gotthi in quattuor gentes divisi sunt, in Gotthos Hypogotthos Gepidas et Vandalos. ex quibus Abaris coepit Romanam dictionem peragrari.

Anno 39 Cyrillus Alexandreae et Proclus Cpolis episcopi pio vita defuncti sunt. ac Proclo quidem successit Flavianus presbyter magna- que aedis Cpolitanae vasorum custos, Cyrillo autem Dioscorus impius, ad docendum nequaquam aptus, sed inutilis et efferus, praecipue unus de Cyrilli inimicis: nam a teneris iam inde unguiculis Origenicas haereses imbiberat.

Anno 41 latrocinis infamis atque legibus adversa illa synodus collecta est ad controversiam Flaviani atque Eutychetis disceptandam a Dioscoro impio, hortatu Chrysaphii (is alio nomine Zumnas appellabatur) eunuchi, qui hoc persuadendo imperatoris simplicitati imposuerat.

Anno proxime insecuto, qui fuit 42, Theodosius se a Chrysaphio deceptum sentiens eum in quandam insulam relegat. Eudociam quoque Augustam graviter obiurgat, omnium malorum eam causam et ab ea Pulcheriam aula fuisse pulsam dicens; simul et Paulinum exprobrans ei; quem pomi causa necatum fuisse demonstravimus. Eudocia rei indignitatem non ferens, petit ut Hierosolyma sibi abire liceret; quo impetrato, eo se contulit, comite Severo presbytero et diacono Ioanne.

Ἰωάννην. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι οὗτοι καὶ ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτὴν ἐσύχναζον, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. τὴν δὲ ἄγλιαν
 C Πουλχερίαν μετὰ πολλῆς παρακλήσεως εἰσήγαγεν εἰς τὰ βασιλεια-
 ἦτις εὐθὺς ἀποστείλασα εἰς Ἐφεσον ἤγαγε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου
 Φλαβιανοῦ. τότε καὶ τὴν τῶν Χαλκοπρατίων ἐκκλησίαν τῇ Θεο-5
 τόκῳ ἀνήγειρε, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. τῆς δὲ
 ἐκκλησίας μετὰ Φλαβιανὸν Ἀνατόλιος ἐπισκόπησε.

Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰππασθῆναι· καὶ
 συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ ἵππου πληγῆς εἰσῆλθεν ἐν λεκτικῷ ἦτοι
 φορεῖῳ, καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν Πουλχερίαν εἶπεν αὐτῇ διὰ 10
 Μαρκιανὸν τὸν μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντα· “τοῦτο γὰρ μοι” φησὶν
 “Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἀπεκάλυψεν, ἐν Ἐφέσῳ μοι ὄντι.” καὶ
 D μεταστειλόμενος Μαρκιανὸν εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ Ἀσπαρος καὶ τῆς συγ-
 κλήτου “ἰδεῖσθαι μοι ὅτι σε δεῖ γενέσθαι βασιλέα μετ' ἐμέ.” καὶ
 μεθ' ἡμέρας δύο ἐτελεύτησε, καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ 15
 ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Εὐδοκία, θυγάτηρ
 Λεοντίου φιλοσόφου ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡ δὲ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ Πουλχερία μήπω τῆς τοῦ ἀδελφοῦ
 τελευτῆς γνωσθείσης μεταστειλόμενη τὸν Μαρκιανὸν, ἄνδρα ἐν
 σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι διαπρέποντα, γέροντα ὄντα καὶ ἱκανώ- 20
 ρατον, λέγει πρὸς αὐτόν “ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ
 P 344 σε ἐξελεξάμην ἐξ ὅλης τῆς συγκλήτου ὡς ἐνάρετον, δός μοι λόγον
 ὅτι φυλάττεις τὴν παρθενίαν, ἣν τῷ Θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγο-

imperator cognito illos etiam in urbe frequenter ad ipsam commensasse, missis carnificibus capita eorum amputari iussit. sanctam autem Pulcheriam multis verbis consolatus in aulam reduxit. ea statim Ephesum misit qui sancti Flaviani cadaver adferrent. tunc et Chalcopratiorem aedem dei genitrici aedificavit, cum is locus ante Iudaeorum fuisset synagoga. Flaviano in episcopatum successit Anatolius.

Post aliquid temporis imperator equitatum egressus, equo collapse afflictus inque lectica domum relatus, sorori Pulcheriae ad se vocatas indicavit debere sibi Marcianum succedere: hoc enim sibi a Iconae theologo Ephesi agenti significatam. accersito etiam Marciano dixit “ab Aspare et senata mihi demonstratum est te imperium a meo obitu cecepturum.” biduo post imperator vitam cum morte commutavit. corpus eius in fano apostolorum reconditum fuit. uxorem habuit Eudociam, filiam Leontii philosophi, Atheniensem.

Ceterum sapiens illa et praeclara Pulcheria, nondum fratris vulgata morte, Marcianum senem iam, virum temperantia ac gravitate insigni et rebus gerendis aptissimum, ad se vocat, ostenditque, quoniam decesserit imperator, se ipsum virtutis causa unum de omni senatorum numero delegisse, quem imperatorem sibi adscisceret, ea condicione ut fidem daret virginitatem suam, quam deo consecrasset, se intactam ser-

ρεύω σε βασιλέα." αὐτοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο, μεταπέλλεται τὸν πατριάρχην Ἀνατόλιον καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. ἦν δὲ Μαρκιανὸς αἰδέσιμος τὸν τρόπον, ἱεροπρεπῆς, ἐρῶδες ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων κεκραμένον χάριτι, μεγυλόψυχος, φιλαργυρίας ὑπέρτερος, σώφρων καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλαβῆς καὶ ὁρθόδοξος, περὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας συμπαθῆς, ἄπειρος δὲ παιδείας τῆς ἕξωθεν. εὐθὺς οὖν τοὺς ἐν ἔξορᾷ πάντας ἀνεκαλίσατο. ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν παμμύσητον Χρυσάφιον τὸν εὐνοῦχον Ἰορδάνῃ ἐκδέδωκε τῷ κῆρ Ἰωάννου, ὃς **B**

10 καὶ ἀνείλεν αὐτὸν διὰ τὸ αὐτὸν ἀνελεῖν τὸν τούτου πατέρα δόλω.

Στρατιώτης τοίνυν λιτὸς ὢν πρὸ τούτου Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ ἰδίου νομέρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπέει, καὶ γενόμενος ἐν Ἀνκῆ ἀρρωστία περιέπεσε. καὶ καταλειφθεὶς ἐν πύλει Συδήμων κἀκεῖσε χρονοτριβήσας προσκολλᾶται δύο τισὶν **15** ἀδελφοῖς, Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ, οἵτινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαβόντες αὐτὸν διανέπασσαν. εἰς Θῆραν δὲ ἐξεληθόντες ἔλαβον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν. κοπιώσαντες δὲ περὶ μεσημβρίαν ἐκοιμήθησαν. προξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον κοιμώμενον, καὶ ἀετὸν πυμμεγέστατον ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς **C**

20 ἑαυτοῦ πτέρυγας διαπετύσαντα σκιὰν ἐπ' αὐτὸν περιποιησάμενον. καὶ τοῦτο θεασάμενος ἐγείρει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ τὸ θεαθὲν ὑποδείκνυσι. καὶ ἐπὶ πολὺ θαυμάζοντες ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ "ἐὰν βασιλεύσεις, τί ἡμῖν χαρίζῃ;" ὁ δὲ

10 τὸν om P

vaturum. cum hoc stipularetur Marcianus, est a Pulcheria, vocatis ad hoc ab ea Anatolio patriarcha et senatu, imperator declaratus. fuit Marcianus venerabilis vir, moribus sanctis, in facie ruborem gratia temperatam habens, magnanimus, avaritiae vacuus, temperans, religiosus et de fide recte sentiens, miseratione peccantium praeditus, ceterum profanarum literarum atque disciplinarum imperitus. is statim omnes qui relegati fuerant revocavit. Pulcheria autem invisissimum illum eunuchum Chrysaphium Iordani tradidit, Ioannis filio, quem ille dolo necaverat. atque Iordanes vicem ei rependit.

Olim Marcianus, cum gregarius miles in suo ordine ex Graecia ad bellum Persicum iret, in Lycia in morbum incidit; relictusque in urbe Sydemis aliqua ibi mora facta duobus quibusdam fratribus Iulio et Tatiano societate iunctus fuit, ab iisque domum ipsorum susceptus et recreatus. cum una aliquando tres hi venatum profecti essent, dum fessi meridiant, Tatianus, qui reliquis maturius somnum excussisset, animadvertit Marcianum in sole iacere aquilamque ingentem super eum in aere librari, quae expansis alis hominem obumbraret. id cernens excitat fratrem, hocque spectaculum ei ostendit. diu uterque hoc ostentum admirati tandem Marcianum excitant, scitanturque quidnam muneris ab

“τίς εἰμι ἐγώ, ἵνα τοῦτο γένηται εἰς ἐμέ;” οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον. λέγει ὁ Μαρκιανός “ἐὰν τοῦτο ἐκ Θεοῦ γένηται, πατέρας ὑμᾶς ἀνακηρύξω.” τότε διδόνασιν αὐτῷ ὁ νομίματα, λέγοντες “πορεύου ἐν τῇ πόλει, καὶ μέμνησο ἡμῶν ὅτε ὁ Θεὸς ὑψώσει σε.” χρόνον δὲ διελθόντος ὕλγουν καὶ Θεοδοσίῳ τε 5
 D τῆς ἐν Λυκίᾳ εὐεργεσίας, Τατιανὸν καὶ Ἰούλιον μεταπεμφόμενος πατέρας αὐτοὺς ἀνεκήρυξε, καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἐπαρχον ἐποίησε τῆς πόλεως, τῷ δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λυκίων ἐνεχείρισεν ἀρχήν. ὑπὸ Γιζερίχου δὲ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν κρατηθεὶς, ἔτι στρατιώτῃ ὄντι 10
 τοῦτο αὐτῷ ἐξεγένητο· ὄθεν ὁ Γιζερίχος ὄρω αὐτὸν ἡσφαλίσατο ὅτι εἰ βασιλεύσει, μὴ πολεμῆσαι ποτε Οὐανδήλοις, καὶ ἀπολύει αὐτόν. τοίνυν καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία μεθ’ ἐτέρων πολλῶν ἐκκλησιῶν ἑξαιρέτως τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν ᾠκοδόμησε καὶ τῇ Θεοτόκῳ ἀνατίθεικεν ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ. 15

P 345

Τῷ β’ αὐτοῦ ἔτει ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία τετάρτη σύνοδος γέγονεν ὑπὸ πατέρων χλ’, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς πανευφήμου Εὐφημίας, κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου καὶ Νεστορίου τῶν ματαίων, λεγόντων μήτε τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι, ἀλλ’ ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἔνωσιν λέγεσθαι, μίαν δὲ φύσιν 20
 ἀποτελεσθῆναι μετὰ τὴν ἔνωσιν, καὶ ὡς ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα φορέσαι τὸν κύριον μυθολογούντων καὶ τῇ Θεότητι πάθος ἀπονεμόντων. ἤγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Λέοντος πάπᾳ Ῥώμης τοπατη-

eo expectare ipsos iuberet, si quando imperio potiretur. Marcianus se non eum esse cui tale aliquid contingere posset dicere. cum eadem verba repeterent, “si” inquit “divinitus hoc mihi eveniat, patricios vos meos faciam.” tunc illi eum 200 numis donant, iubentque ad urbem reverti, suique memorem esse, ubi deus eum evexerit. ergo Marcianus non ita multo post Theodosio defuncto imperator creatus, accepti in Lycia beneficii memor, Tatianum et Iulium evocatos ad se patricios salutat, Tatianumque urbis, Iulium Lyciae praefectum constituit. simile aquilae ostentum Marciano etiamnum militi evenit, cum in Africa apud Gizerichum captivus teneretur. itaque Gizerichus eum dimisit, iuratum, si imperator fieret, bellum Vandalis non illaturum. porro Pulcheria, praeter multa alia templa, praecipue aedem in Blachernis condidit ac dei genitrici consecravit, cum nuper Marcianus imperium inivisset.

Annum eo secundum imperante Chalcedone quarta sancta synodus acta est, in aede nobilissimae martyris Euphemiae, collectis patribus 630, contra Eutychem Dioscorum et Nestorium, vanos homines, qui carnem Christi negabant eiusdem cum nostra esse naturae, affirmabantque unitas quidem duas in Christo naturas, unionione autem perfecta ad unicam deinde naturam fuisse redactas, dominumque carnem non revera sed tantummodo specie quadam apparente circumtulisse. iidem deitatem passam dicebant. praefuerunt concilio Leonis papae Romani vicarii

- ρητὰ Πισχάσιος καὶ Λουκίνσιος ἐπίσκοποι καὶ Βονιφάκιος πρεσ-
 βύτερος, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλης Ἱεροσο- B
 λύμων. καθαιροῦνται τοίνυν οἱ αἵρετικοὶ καὶ ἐξορίζονται ἐν Γά-
 γρα, χειροτονεῖται δὲ Προτέριος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ
 5 Διοσκόρου. ἡ δὲ ἅγια σύνοδος ἐξεφώνησε τέλειον θεὸν καὶ τέλειον
 ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγγύτως ἁδιαιρέτως, τὸν
 κύριον ἡμῶν καὶ θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. δύο δὲ εἰρήκασι φύσεις
 τῷ λόγῳ τῆς διαφορᾶς, οὐ τῷ λόγῳ τῆς διαϊρέσεως. τὴν τε τοῦ
 Ῥώμης πάπα Λέοντος ἐπιστολὴν πρὸς Φλαβιανὸν γραφεῖσαν ὡς
 10 στήλην ὀρθοδοξίας ἐδέξαντο. ἐπικυροῦσι δὲ καὶ τὴν Νεστορίου
 καθαιρέσιν. ἐδέξαντο δὲ Θεοδώρητον καὶ Ἴβαν ὡς ἀναθεματίσυν-
 τας Νεστόριον.

Τῷ γ' ἔτει ἡ μακαρία καὶ εὐσεβὴς Πουλχερία ἐκοιμήθη ἐν C
 Χριστῷ παρθένος καὶ μὴ διαφθαρεῖσα, πάντα τὰ ἑαυτῆς πτωχοῖς
 15 διανείμασα.

Τῷ δ' ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς τῶν μὲν
 ὁρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογματῶν ἀντελαμβάνετο, πολλῇ δὲ τῇ πα-
 ρανομίᾳ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διαίτῃ ἐκέχητο· εὐπρεπεστάτῃ γὰρ γυναικὶ
 Εὐδόξια συζῶν, θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, ἄλλοτρίαις
 20 δαιμονιωδῶς ἐκέχητο. ὠμίλει δὲ σννεχῶς καὶ τοῖς τὰ περιέργῃα
 πράττουσι· διὸ καὶ οὐκίσιτω παραδίδεται θανάτῳ. Μαξίμου
 γὰρ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἔκγονος καὶ D
 ὁμῶνμος, ἐν τοῖς κατὰ Ῥώμην πατρικίαις τελευτῶν, ἔθρον τοῦ πα-
 λατίου γενόμενος τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξε καὶ τῇ Εὐδόξια

Paschasius et Lucinsius episcopi ac Bonifacius presbyter; ac Anatolius
 Cpolititanus, Iuvenalis Hierosolymaeus episcopi. haeretici damnati et
 Gangram sunt relegati, inque locum Dioscori episcopus Alexandreae
 creatus Proterius. pronuntiavit sacra ista synodus dominum ac deum
 nostrum Iesum Christum perfectum esse deum et perfectum hominem,
 eundem duabus naturis constantem, sine ulla vel confusione vel divi-
 sione; duas autem in eo naturas esse ratione non divisionis sed discrimi-
 nis. epistolam quoque Leonis papae Romani ad Flavianum, ut co-
 lumen rectae fidei, approbaverunt. Nestorii quoque damnationem ratam
 habuerunt, Theodorito et Iba receptis, qui eum damnaverant.

Tertio anno imperii Marciani Pulcheria, inviolata virgo, omnes suas
 facultates pauperibus elargita, vitae pensum absolvit.

Quarto anno Valentinianus Occidentis imperator, tametsi veram re-
 ligionem amplecteretur, vitam tamen egit flagitiosam. cum enim formo-
 sissimam haberet uxorem Eudoxiam, filiam Theodosii imperatoris, nibi-
 lominus scelestae alienis mulieribus abutebatur: erat quoque ei assidua
 cum curiosas artes tractantibus consuetudo. itaque etiam miserrima
 morte periit. Maximus enim, nepos eius Maximi qui Theodosii magni
 aetate tyrannidem invaserat, Romae patricia dignitate degens in pala-
 tium pervenit, Valentinianum necavit, Eudoxiam stupravit, imperioque

συνεγένετο καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησε· δι' ὧν γὰρ τις ἁμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιδεύεται. ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀχθομένη μεταπέμπεται τὸν Γιζερικὸν ἐξ Ἀφρικῆς εἰς Ῥώμην, παρακαλέσασα λυτρωθῆναι τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος. Γιζερικὸν δὲ στόλω μεγάλῳ ἐκπλεύσαντος εἰς Ῥώμην Μάξιμος φυγῆ ἐχρήσατο, οἱ δὲ 5 συνόντες αὐτῷ ἀνείλον αὐτόν. ὁ δὲ Γιζερικὸς μηδενὸς αὐτῷ ἀντι-

P 346 στάτος εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς φυγῆς Μαξίμου· καὶ λαβὼν πάντα τὰ χρήματα, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀναθήματα εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάλων, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὀλόχρυσσα καὶ διάλιθα ἐκκλησιωστικὰ καὶ σκευὴ Ἑβραϊκὰ, ἕπερ ὁ Οὐέσπασιανοῦ Τίτος 10 ἐξ Ἱεροσολύμων ἀφείλετο, σὺν τούτοις λαβὼν τὴν Εὐδοξίαν τὴν βασιλίδα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέπλευσεν. ἕως ὧδε δευτέρα ἄλωσις Ῥώμης τῆς μεγάλης, πρώτη μὲν ὑπὸ Ἀλαρίχου, δευτέρα δὲ ὑπὸ Γιζερικου. καὶ τὴν μὲν Εὐδοξίαν Ὀνορίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ νιῷ αὐτοῦ συνέζευξε· τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα 15 ἔχειν μαθῶν Ὀλύβριον τὸν πατρικίον μετὰ τῆς μητρὸς ἐφύλαξεν

B Εὐδοξίας. μαθῶν δὲ τὸν Μαξίμον θάνατον Μαιωρίνος ἐβασίλευσε Ῥώμης ἔτη β', καὶ μετ' αὐτὸν Ἄβιτος ἔτη β', καὶ μετὰ τούτον Σεβῆρος ἔτη γ'. καὶ μετ' αὐτὸν οὐδέτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ Ῥεκίμερες διώκει τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλην περιείμει- 20 νος δύναμιν. κατὰ δὲ τὴν ἐφάν πάσης γαλήνης μετεῖχον ἅπαντα, ὡς χρυσοῦς τοὺς χρόνους τούτους λέγεσθαι. τότε καὶ Συμεὼν ὁ τῆς μάνδρας ἐστὼς ἐπὶ κλονος βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι διέπρεπε.

potitus est: solent enim flagitia et iis inflictæ poenæ eiusdem esse generis. at Eudoxia graviter eam ferens iniuriam Gizerichum ex Africa Romam evocat, rogans ut se Maximi tyrannide liberaret. cum Gizerichus magna cum classe ad Romam advenisset, Maximus in fuga a suis trucidatur, barbarus tertio a fuga Maximi die Romam nemine obsistente intrat. hic impositis in naves omnibus urbis opibus atque donariis, sacra etiam suppellectile, quæ solido auro et lapidibus pretiosis constabat, et vasis Ebraicis quæ Titus Hierosolymis attulerat, abducta etiam imperatrice Eudoxia et eius liberis, in Africam rediit. ita secundo capta est Roma, prius ab Alarico occupata. Gizerichus Eudoxiam Honoricho filiorum suorum natu maximo copulavit: Placidiam Olybrio patrio desponsatam audiens cum matre Eudoxia asservavit. Maiorinus cognita Maximi caede Romanum imperium occipit ac biennium tenuit. post eum Avitus annos totidem, inde Severus triennium. post hunc imperator Romæ nullus fuit, sed Recimerus rem publicam administravit, dux militiæ et magna armatus potentia. in Oriente autem omnia fuerunt pacata, adeo quidem id ut ea aurea ætas diceretur. tunc etiam Symeon monachus in columna stans, vita doctrina et miraculis floruit.

Τῷ ε' ἔτει λίθοι τρεῖς καμμεγέθεις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ Θράκη ἔπεσον. καὶ Εὐδοκία ἡ τοῦ Θεοδοσίου γυνὴ ἐν Ἱεροσολύμοις τελευτῆ, πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐν τῷ τελευτῶν αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ' αὐτῆς κατηγορίᾳ ὅτι ἐνεκεν Παυλίνου.

Τῷ δέ ζ' ἔτει Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς τελευτῆ, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τοῦτου Πουλχερία ὀνόματι μόνον· οὐ γὰρ συνεγένετο αὐτῇ. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀρχὴν διεῖπεν Ἀνατόλιος, Ἀττικὸν διαδεξάμενος, κόσμου ἔτος μλδν', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ννε'.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Ἀλέων ὁ μέγας, δρθόδοξος, ἔτη ιε'. ἦν δὲ κάτισσχος μὲν τὸ σῶμα, ὑπόσπανος τὴν γενειάδα, φρονήσει κεκοσμημένος, παιδείας καὶ μαθημάτων ἐκτός. τούτου δὲ γυνὴ Βηρήνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου. Μακέλλης δὲ ἐλέγετο διὰ τὸ 15 ἀποκτεῖναι Ἀσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον ὡς Ἀρειανὸς ὄντας· μάκελ γὰρ Ῥωμαῖστὶ ὁ σφαγεὺς λέγεται. Ἀσπαρ δὲ ἤτήσατο τὸν βασιλέα ἐγκαταστήσαι τῇ πόλει ἔπαρχον ὁμόδοξον αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα, ὃ κατένευσε μὲν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι, μὴ βουλόμενος δὲ ἐννύχιον δεδήλωκέ τινα τῶν συγκλητικῶν πυραγενέσθαι τάχιον. 20 τοῦ δὲ παραγενομένου, ἔπαρχον αὐτὸν προεβύλετο. Ἀσπαρ δὲ τοῦτο ἰδὼν παρ' ἐλπίδα ἐκρύτησε τοῦ ἱματίου τοῦ βασιλέως, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν "βασιλεῦ, τὸν ταύτην τὴν ἄλουργίδα περιβεβλημένον οὐ χρὴ διαψεύδεισθαι." καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς "ἀλλὰ μὴν. P 347

20 παρεβύλετο P

Quinto anno tres magni lapides de caelo in Thraciam deciderunt. mortua est etiam Ierusalemiae Eudocia Theodosii uxor, multa ecclesiae legata relinquens; iuravitque moriens insontem se esse criminis de Paulino sibi impacti.

Septimo anno meritur Marcianus, et in aede sanctorum apostolorum sepelitur. uxor eius fuit Pulcheria nomine tenus: non enim cum ea concubuit. episcopatum Cpolititanum gerebat Anatolius, Attici successor. annus is fuit a mundi origine 5950, ab incarnatione verbi 456.

Marciano successit Leo magnus, verae religionis tenax. imperavit annos septemdecim. erat corpore gracili, barba rara, prudentia ornatus, literarum et disciplinarum rudis. uxorem habuit Verinam Basilisci sororem. dicebatur Macellus, quod Asparem et Ardeburium tanquam Arianos necasset: nam a mactando id cognomen Latinis ducitur. petebat sibi consentientem urbis praefectum constitui Aspar ab imperatore. imperator cum se id facturum annuisset invitus, noctu quendam senatorem celeriter ad se venire iussit, eumque praefectum urbis constituit. Aspar, cui hoc praeter spem suam accidisset, veste apprehenso Leoni ait "imperator, tali purpura amictum non decet mentiri." respondit imperator

προσῆκει τῷ βασιλεῖ μὴ ὑπέλκειν τινὴ ἢ ὑποκεῖσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν τοῦ κοινοῦ ἀσύμφορον ᾖ.”

Τῷ α΄ ἔτει τούτου σεισμὸς ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καταπυρσεῖν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Θραξ ἦν τῷ γένει, τριβούνος τὴν Ἀσίαν. ἐπέφθη δὲ ὑπὸ Ἀνυτολλίου πατριάρχου. 5

Πασῶν δὲ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐκκλησιῶν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδεξαμένων, ὁ μαρτὸς Τιμόθεος ὁ ἐπίκλην Αἰλουρος τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν ἐτάρασσε· μαγγανεῖα γὰρ χρησάμενος τυκτὸς ἐν τοῖς κελλοῖς τῶν μοναχῶν περιήρχετο, ἐπ' ὀνόματι Β καλῶν ἕκαστον, τῶν δὲ ἀποκρινομένων ἔλεγεν “ἐγὼ ἄγγελός εἰμι, 10 καὶ ἀπεστάλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι τῆς κοινωνίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Αἰλουρον ἐπίσκοπον προχειρίσασθαι Ἀλεξανδρείας.” πλήθος δὲ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὠησάμενος τυραννικῶς τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐκράτησε· καὶ καθρηγμένος ὢν ὑπὸ δύο καθρηγμένων χειροτονεῖται, χειροτονίας 15 τε ἐπισκόπων ἐπολεῖ ἀχειροτόνητος ὢν, καὶ βαπτίσματα ἐπετελεῖ πρεσβύτερος μὴ ὢν, καὶ μετὰ λύττης τινὸς ἀσχέτου τὴν ἁγίαν τετάρτην σύνοδον ὑβριζε. καὶ τὸν μακάριον Προτέριον δίδόντα C τόπον τῇ ὀργῇ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ κατασφάττει μεθ' ἑτέρων ἕξ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν σύραντες τὸ σῶμα αὐ- 20 τοῦ πυρὶ κατέκαυσαν. τούτῳ τῷ ἔτει ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας ἀπὸ τοῦ Σιρμίου, καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν τοῖς Δομνίου ἐμβόλοις.

“sane hoc quoque imperatorem decet, nemini cedere aut subditum esse, maxime ubi id cum rei publicae incommodo fieret.”

Primo huius anno Antiocheae terrae motus fuit, qui totam pene urbem prostravit. Leo Thrax genere fuit, tribunicia dignitate. coronavit eum Anatolius patriarcha.

Cum autem omnes totius orbis ecclesiae concilio Chalcedonensi adstipularentur, unus scelerosus homo Alexandream conturbavit Timotheus, cognomento Aelurus. is magicis imposturis utens cellulas monachorum obivit noctu, nominatim quemque vocans. qui cum responderent, ita dixit: “ego sum angelus, in hoc missus ut omnes iubeam abstinere societate Proterii et Chalcedonensium rerum, Timotheo autem Aeluro episcopatum Alexandrinum tradere.” porro cum catervam hominum turbulentorum mercede parasset, per tyrannidem solio episcopali potitus est. ita qui damnatus erat, a duobus damnatis deligitur, ipseque suffragiis non creatus creandi episcopi ius aliis tribuit; baptizatumque, cum presbyter non esset. idem rabie quadam effreni sacrum concilium quartum contumeliis affecit, et Proterium irae divinae locum cedentem cumque eo sex alios magno sabbato interfecit. cuius corpus factiosi per totam urbem raptatum combusserunt. illo anno allatae sunt Sirmio reliquiae divae martyris Anastasiae, inque eius templo depositae, quod est apud rostra Domnini.

Τῷ β' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὸν ἄδικον θάνατον Προτερίου καὶ τὴν Αἰλούρου ἄθεσμον προαγωγὴν, πέμψας τοὺς κοινωήσαντας τῷ Προτερίου θανάτῳ ἐγλωσσοτόμησε. Τιμοθέῳ δὲ τῷ ἀνιέρῳ οὐκ ἐπέξῆλθε, τὴν ἐπ' αὐτῷ κρίσιν ἐπισκόποις κα-
5 ταλιπῶν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ζήνων Ἀριάδνη μίγνυται πρὸς γάμον, τῇ Λέοντος θυγατρὶ.

Τῷ γ' ἔτει γράμματα πρὸς τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας ἐπισκό- D
πους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, γράψαι αὐτῷ τὴν οἰκείαν γνώμη
τον, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὀρισθεῖσιν ἀρέσκοιντο, καὶ περὶ
10 τῆς τοῦ Αἰλούρου χειροτονίας τί λέγοιεν. ἐν οἷς καὶ τῷ ἁγίῳ
Συμεῶνι τῷ στυλίτῃ καὶ ἄλλοις πατέρεσι θαυματουργοῖς καὶ ὁσίοις
διαμαρτερόμενος, ὡς τῷ Θεῷ τῶν ὄλων παρέχειν τὴν κρίσιν τῶν
ἀμφισβητουμένων ποιῶντας. οἱ δὲ παμψηφί ὁμοφρόνως κερουσι
μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον εἶναι, καὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐκτε-
15 θέντα ὄρον ἀποδέχονται, Τιμοθέου δὲ συμφώνως καταψηφίζονται
ὡς φονέως καὶ αἰρετικοῦ· ὃν καὶ ἐξώρισεν ὁ βασιλεὺς εἰς Γάγ-
γραν. κἀκεῖ δὲ συναγωγὰς ἀρξάμενος ποιεῖν ἐξορῆεται ἐν Χερ-
σῶνι. Τιμόθεος δὲ ἄλλος ὁ ἐπὶ κληρ Λευκὸς καὶ Σαλοφακιολος,
ὀρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὑπάρχων, ὑπὸ πάντων φιλούμενος P 348
20 χειροτονεῖται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος.

Τῷ δ' ἔτει ὁ τῆς μάνδρας στυλίτης μέγας Συμεὼν ἐκοιμή-
θη, πρῶτος καταδείξας τὴν τοιαύτην ἄσκησιν.

Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀρξά-

Secundo anno Leo imperator cognita iniusta Proterii caede Aeluri-
que iniqua designatione, misit qui Proterii caedis consocii linguas ex-
scinderent. Aelurum non puniit, iudicio eius episcopis reservato. eo-
dem anno nuptiae fuerunt Zenonis et Ariadnae Leonis filiae.

Tertio anno imperator scribit ad omnium provinciarum episcopos,
petitque ut suam quisque de Chalcedonensi concilio et Timothei ad
episcopatum progressu sententiam perscribant. scribit inter alios etiam
ad Symeonem Stylitam aliosque mirificos et sanctos patres, obtestans
ut ita de controversis rebus iudicium facerent, ut qui deo rationem es-
sent reddituri. illi vero uno omnes suffragio et sensu Chalcedonense
concilium probant, Timotheum homicidii ac haereseos condemnant. eum
imperator Gangram relegavit. sed cum ibi quoque conventus agere
coepisset, Chersonem deportatur. alius autem Timotheus, cognomento
Albus et Salophaciolus, vir bonus et de religione recte sentiens omni-
busque carus, Alexandrinus episcopus creatur.

Quarto anno Symeon Stylites moritur, primus istius vitae generis
inventor.

Quinto anno incendium Cpoli fuit, a navali ortum et progressum
Georg. Cedrenus tom. I.

μενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας ἕως τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμιάντων. Μαρκιανὸς δὲ ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ὄντα τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώσατο, ἀνελεθὼν εἰς τὸ κεράμιον μετὰ εὐαγγελίσου καὶ θυμιατοῦ, καὶ τὸν θεὸν δάκρυσιν ἐξιλιωσάμενος. σφόδρα 5
B γὰρ ἐκράτει ὁ ἐμπρησμός οὗτος· κατὰ μὲν γὰρ ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ νεωρίου ἐπεκτεινόμενος μέχρι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ πτωχοῦ πρὸς δύσιν, ἐπὶ δὲ μεσημβρίας ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν Λαύσου μέχρι τοῦ Ταύρου πάντα κατελυμήνατο. περιφανῆ δὲ τῶν ἄλλων διαφέροντα τὸ πῦρ κατανάλωσεν ἐν μὲν τῷ Κωνσταντίνου φόρῳ οἶκον μέγιστον σενάτου καλούμενον, ἐκ χαλκῶν εἰκόνων καὶ πορφυρῶν λίθων διακεκοσμημένον, ἐν ᾧ καὶ οἱ λογάδες ἐβουλευόντο καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῆει, ἥνικα ὑπατικὴν ἔλαβε στολήν, καὶ τὸ νυμφαῖον τὸ τοῦδε τοῦ οἴκου κείμενον ἀντικρῦ, ἐν ᾧ οἱ γάμοι ἐγίνοντο τῶν οὐκ ἐχόντων οἴκους· ἐν δὲ τῷ ταύρῳ 15 οἶκον καὶ αὐτὸν τοῖς λογάσι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιτήδειον, τοῖς μὲν
C εἰς τὸ συνιέναι καὶ περὶ τῶν πρακτέων διασκαεῖν, τῷ δὲ ἐν τῇ ὑπάτῳ προκαθημένῳ βουλῇ, ἐν δυοκαίδεκα ποικίλοις κίοσιν ἐκ Τρωϊκῆς λίθου, πέντε καὶ εἴκοσι ποδῶν ἔχουσιν ὕψος, φέρουσι δὲ τὴν στέγην ἕκ τε νοτίου καὶ βορείου πλευροῦ σὺν τοῖς παρ' ἑκά- 20 τερα κατὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ψαλλισιν, οὗ τὸ μὲν μῆκος σμ' ποδῶν τὸ δὲ πλάτος πδ' ἦν· καὶ τῶν ἱερῶν δὲ οἶκοι μέγιστοι δύο, διακεκοσμημένοι παντοίοις λίθοις, ὧν ὁ μὲν τοῦ τετραπύλου

18 στολῆ?

19 φέροντι P

usque ad aedem b. Thomae Amantum. Marciannus autem procurator magni templi, cum fanum sanctae Anastaseos nuper extruxisset, hoc ab incendio servavit, cum evangelio et suffitu adhibitis ad tegulas ascendisset deumque lacrimis placasset. nam id incendium admodum invaluit, ad ortum a navali profectum usque ad fanum Iohannis mendici, quod est ad occasum, ab austro media urbe, a Lausi usque ad Taurum omnia depascens. praecipua et reliquis praestantiora quae eo incendio perierunt, sunt curia maxima in foro Constantini, aereis imagiibus et porphyretico lapide ornata, in qua et delecti consulare solebant, et imperator intrabat ubi consularem vestem sumpsisset; item Nymphaeum, e regione huius curiae situm, in quo fiebant nuptiae eorum qui demibus carebant; item alia in Tauro curia, delectis senatoribus et imperatori accommodata, cum ii eo convenirent de rebus gerendis consultatam, imperator in veste consulari praesideret. imposita fuit 12 variis columnis de Troiano lapide, altis pedes 25: eae ab austri et septentrionis parte sustinebant aedificium, ad ortum et occasum fornicibus suffultum. fuit longitudine pedum 240, latitudine 84. templa quoque absumpta sunt duo maxima, omnis generis lapidibus exornata, alterum Tetrapi-

οὐ πόρρω ἐτόλχανεν ὢν, ὃ δὲ τῇ τοῦ ταύρου ἐνέκειτο ἀγορᾷ. καὶ ἄλλα πολλὰ κατελυμένατο τὸ πῦρ, οἷον στοὺς ζμβόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκίσεις ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μυρτέρων Σεργίου καὶ Βάκχου.

- 5 Τῷ ε' ἔτει ζωγράφου τιτὸς τὸν σωτήρα γράψαι τολμήσαν- D
τος καθ' ὁμοιότητα τοῦ Λιὸς ἐξηράνθη ἡ χεὶρ· ὃν ἐξαγορεύσαντα δι' εὐχῆς ἰάσατο Γεννάδιος. φασὶ δὲ τινες τῶν ἱστορικῶν ὅτι τὸ οὖλον καὶ ὀλιγότριχον σχῆμα ἐπὶ τοῦ σωτήρος οἰκειότερόν ἐστιν. οὗτος ὁ Γεννάδιος τῇ νυκτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἶδε φάντασμα
10 δαιμονίου, ᾧ καὶ ἐπιτιμήσας ἤκουσεν αὐτοῦ κρᾶζοντος ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατήσει πάντως τῆς ἐκκλησίας. οὗτος ὁ Γεννάδιος κληρικῶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀτάκτῳ ὄντι πολλάκις ἐνουθέτει. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν κάμψαι οὐκ ἴσχυσε, δηλοῖ τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερίῳ, ἐν τῷ ναῷ εἰπὼν
15 διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ "ἅγιε μάρτυρ Ἐλευθέριε, ἦ P 349
διόρθωσαι τὸν κληρικόν σου ἢ ἔκκοψον αὐτόν." καὶ εὐθὺς ἐτε-
λεύτησεν ὁ κληρικός. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Στούδιος τὸν ναὸν ἔκτισε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ μοναχοὺς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων ἐν αὐτῷ κατέστησε.
- 20 Τῷ ζ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ στρατηγὸν τῆς ἐύας ἀπάσης πεποίηκε. Πέτρος δὲ Κναφὸς ἀκο-
λουθῶν Ζήνωνι, πρεσβύτερος ὢν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσ-
σης τῆς μάρτυρος καὶ τὰ τοῦ Ἀπολιναρίου φρονῶν, μυρίους θο-
ρῆβους ἤγειρε κατὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέ-

vicinum, alterum in foro Tauri. quin et alia multa ignis vastavit, ut porticus rostra fora domos, a mari usque ad mare, usque ad aedem sanctorum martyrum Sergii et Bacchi.

Sexto anno pictori cuidam aggresso Christum forma Iovis pingere manus exaruit. eum facinus confessum Gennadius precibus suis sanavit. quidam historici Christo attribuunt raros et crispas crines. is Gennadius noctu ad altare spectrum daemonis vidit; quem cum increpasset, audivit vociferantem nunc se ei viventi cedere, post ipsius mortem utique templo potiturum. idem Gennadius clericum quendam fani S. Eleutherii male viventem cum saepe obiurgasset, neque tamen inflectere posset, rem ad S. Eleutherium detulit, eum in suo templo cuiusdam ministri eius opera sic alloquens "dive martyr Eleutheri, aut corrige clericum tuum aut excinde." illico clericus exspiravit. eodem anno Stadius templum Ioannis Baptistae condidit, monachosque in eo collocavit eorum qui Acoemeti, hoc est insomnes, dicantur.

Septimo anno Zenonem generum suum Leo toti Orienti praeposuit. fuit in comitatu Zenonis Petrus quidam Cnaphus (id est fullo), presbyter templi Bassae sanctae martyris, quod est Chalcedone. is quia Apollinarii errores sequebatur, infinitas contra fidem turbas excitavit,

B γοντας τὸν θεὸν σταυρωθῆναι. καὶ σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας
 προστίθουσιν ἐν τῷ τρισυγῶ ἑμνῶ τῷ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμῶς,
 ὅπερ ἕως σήμερον παρὰ τοῖς θεοπασχίταις ἐκράτησε. Μαρτυρίου
 δὲ τοῦ Ἀντιοχείας τῷ θρόνῳ ἀποταξαμένον, καὶ λέγοντος “κλήρω
 ἀνυποτάκτω καὶ λαῷ ἀπειθεῖ καὶ ἐκκλησίᾳ ῥευνημένη ἀποτάσσο-
 5 μαι, φυλάττων ἐμαντῷ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα,” Πέτρος ὁ
 Κναφεὺς τῷ θρόνῳ ἐπιπηδᾷ. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐξορίαν ἀκού-
 σασ φεύγει, καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας προχειρίζεται.
 τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ὄσιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου ὄχθαις
 ἀρεταῖς καὶ τέρασι περιβόητος ἐγένετο. καὶ ἄφίξις τοῦ ἀναχωρη-
C τοῦ Κυριακοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃς ἔζησεν ἔτη ρζ'. τῷ δ' αὐτῷ
 ἔτει μετετέθη ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν τῇ μορῇ
 Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἴασατο καὶ λεπρὸν ἐποίησε καὶ
 εἰς τοῦ λεπροῦ ἐτέθη.

Τῷ η' ἔτει Δανιὴλ ὁ στυλίτης ἐν τῷ Ἀνάπλω τῷ στόλῳ¹⁵
 ἐπέβη, καὶ Ἀνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ
 ἐγνωρῶντο.

Τῷ θ' ἔτει σημεῖον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ὡσπερ
 σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καθ'
 ἑσπέραν.²⁰

D Τῷ ι' ἔτει Ἰσοκάσιος ὁ κοιμιστὼρ Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλό-
 σοφος, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς Ἕλληνας καὶ ἐκέλευσεν ἐξετασθῆ-

6 τὸ om P

damnans eos qui negant deum fuisse crucifixum. et dissidio in plebe
 Antiochena facto, sanctissimo hymno haec inseruit “qui propter nos
 crucifixus est;” quod hodieque apud Theopaschitas obtinet. cum autem
 Martyrius Antiocheae episcopus se ita abdicaret “servata mihi sacerdo-
 tii dignitate, clerum inobedientem, populum contumacem et ecclesiam
 sordibus infectam res suas habere iubeo,” Petrus ille Cnaphens episcopat-
 um arripuit. mox se exsilio damnatum audiens fugit; et Iulianus
 episcopatu Antiocheae praeficitur. eodem anno sanctus Gerasimus ad
 ripas Iordanis virtutibus ac miraculis in magna fait fama. tunc et Cy-
 riacus anachoreta (ita vocant eos qui se ex hominum consuetudine in
 solitudines subducunt) Hierosolyma venit. is vixit annos 107. eodem
 anno vates Elissaeus est Alexandream translatus, in mansionem Pauli
 leprosi. ita qui leprosum sanaverat, lepram incusserat alteri, in leprosi
 domo depositus est.

Octavo anno Danielus Stylita in Anaplo columnam conscendit. et
 Anthimus ac Timocles tropariorum poetae innouerunt.

Nono anno prodigium in caelo per dies 40 sub vesperam visum
 est, nubes in tubae speciem formata.

Decimo anno Isocasius quaestor Antiocheae, idemque philosophus,
 delatus est apud imperatorem, quod Graecam religionem teneret. is

και αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως. ἐχθρότος δὲ αὐτοῦ δεδμεμένου ὀπισθάγκωνα ἔφη πρὸς αὐτὸν Ποσαῖος ὁ ἑπαρχος. "ὄρῳς, Ἰσοκάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας;" ὁ δὲ εἶπεν "ὄρῳ, καὶ οὐ ξενίζομαι· ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἀνθρωπίνως περιέ-
 5 πησον συμφοραῖς. ἀλλὰ δίκασον ἐκ' ἐμοί, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί." ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος ἐδῆμησε τὸν βασιλέα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐχάρη, καὶ ἀπέλυσε αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.

Τῷ ἰθ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατὰ Γιζερῖχον τοῦ τῶν
 10 Ἀφρων κρατοῦντος καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων μετὰ θάνατον Μιρκιανοῦ λήσαιμένου στόλον μέγαν ἐξαπέστειλε, ἀριγ' πλοῖα P 350
 συναθροίσας, ἔχοντος ἐκάστου ἀνὰ ἄνδρας ἑκατόν. ἐν οἷς κατεκηνώθη χρυσοῖον ῥ' ῥ' ἔξ' καὶ ἀργύρου ῥ' ῥ' ὀ, παρῆξ τῶν ἐκ τοῦ ταμείου καὶ τῶν τῆς ἐσπερίας Ῥώμης διδομένων. καὶ ὁ τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος διὰ τὴν τοῦ στρατηγούντος κακοβου-
 15 λίαν ἐπέστρεψε, οὐδὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν σώους διαφυλάξας· ἔδειξε γὰρ τὴν γνώμην ἀληθῆ τοῦ εἰπόντος ὅτι κρείσσον ἔστι στρατόπεδον ἐλάφων ἢ γουμένου λέοντος ἢ στρατόπεδον λέοντων ἢ γουμένου ἐλάφου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἀσπαρος υἱὸς πατρικίος ὢν Καίσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται, καὶ ἐν Ἀλεξαν-
 20 δρείᾳ πέμπεται διὰ τὸ ἐλκύσαι τὸν Ἀσπαρα ἐκ τῆς Ἀρειανικῆς δόξης καὶ εὐνοεῖν ποιῆσαι τῷ βασιλεῖ.

Τῷ ιε' ἔτει ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐκοιμήθη, ζήσας B
 ἔτη 95.

eum examinari iussit apud praefectum urbis Cpolis. cum ergo manibus post tergum revinctis adduceretur, ita eum praefectus urbis Posaeus allocutus est: "videsne, Isocasi, quo habitu adstes?" respondit ille "video, neque miror: homo enim in humanam devenit calamitatem. tu vero ita mihi ius dicitis, sicut me collega solebas dicere." haec audiens populus imperatorem collaudat; isque re cognita, laetus eum domum remittit.

Duodecimo anno contra Gizerichum, qui Africam obtinebat et ab exitu Marciani Romanos maiorem in modum depraedatus erat, magnam classem emisit, collectis 1113 navibus, viris in singulas 100. in eam impensa sunt aurei sexcenties quinquagies mille, argentei nummi septingenties mille demptis quae ex aerario sumpta et a Roma suppeditata sunt. ea tamen tanta classis re infecta, ne semisse quidem militum superstite, rediit, ductoris ob imprudentiam: is enim ostendit recte eum sensisse, qui dixit exercitum cervorum duce leone, praestare exercitui leonum quem cervus ducat. eodem anno Asparis filius patricius Caesar a Leone creatur ac Alexandream mittitur, quia Asparem ab Ariana secta abduxerat et sibi benevolum reddiderat.

Decimo quinto anno beatus Euthymius in Christo obdormivit, cum vixisset annos 97.

Τῷ ις' και ις' ἔτει τὰ τοῦ Γιζεριχοῦ πόλεμον ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ συνέβαινε.

Τῷ ις' *Λέων* ὁ βασιλεὺς *Λέοντα* τὸν *Ζήνωνος* υἱὸν καὶ *Ἀριάδνης* τῆς *Ιδίας* θυγατρὸς, ἑαυτοῦ δὲ ἕγγονον, στέφας βασιλέα ἀνηγόρευσε. τότε καὶ ἡ ἐσθῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἕξ 5 *Ἱεροσολύμων* ἤχθη, εὐρεθεῖσα παρὰ τινι ἐλλαβεστάτῃ γυναικί *Ἐβραίῳ* παρθένῳ. καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας *Ἀναστασίας* ἀπὸ *Νικομηδείας* ἀνεκομίσθη, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῶ αὐτῆς. ἐν τούτῳ C τῷ καιρῷ *Ῥωμύλος* τις ἐπέκλην *Ἀύγουστιάλιος* αὐτοκράτωρ τῆς ἐν *Ἰταλίᾳ* βασιλείας καθίσταται, μετὰ χίλια ὀγδοήκοντα ἔτη *Ῥωμύ- 10* λου βασιλέως τοῦ τὴν *Ῥώμην* κτίσαντος. σημειωτέον δὲ ὡς ἀπὸ *Ῥωμύλου* ἢ τῆς ἐσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία πάλιν ὑπὸ *Ῥωμύλου* ἐπὶ τοσοῦτους ἐπαύσατο χρόνους.

Ἀναγορευθέντος τοίνυν τοῦ μικροῦ *Λέοντος*, ἵππικοῦ ἀγομένου ὥρα ε' τῆς ἡμέρας σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν πόλιν, ἀθρόον 15 δὲ ἐν εἶδει νιφετοῦ ὕσθη κόνις, πεπυρακτωμένων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς νομίζειν πάντας ὅτι πῦρ βρέχει· καὶ ἐπὶ παλαιστὴν ἐτέθη ἡ κόνις. τοῦ δὲ βασιλέως *Λέοντος* ρευματισμὸν γαστρὸς D ὑποστάνας καὶ δεινοῖς κέντροις τὰ ἔνδον ἐλαυνόμενον, ἤλεγξε τὸ πάθος τὴν *λατρικὴν* τέχνην ἐν κινδύνοις ἄπρακτον ὑπάρχειν. 20 καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κἄν τε ὄπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς φῶς κἄν τε ἔμπροσθεν, διὰ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ νώτου ἐφαίνετο. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατισχνωθεὶς ἐτελεύτησε, καὶ

23 ἐπίφαστο P

Annis sexdecim et septemdecim bellum contra Gizerichum varia fortuna gestum fuit.

Anno 17 rex Zenonis et suae filiae Ariadnae filium Leonem Caesarem declarat. tunc etiam vestis deiparae virginis Hierosolymis fuit alata, inventa apud quamdam religiosissimam Ebraicam mulierem virginem. et reliquiae S. Anastasiae Nicomedia allatae inque eius fano repositae sunt. eo tempore Romulus quidam Augustulus imperator Italiae fit, annis 1080 post conditam a Romulo Romam. itaque occidentis imperium, quod a Romulo primum initium habuit, tanto post tempore in alio Romulo desiit.

Cum Leo iunior esset Caesar. creatus et equestre spectaculum ederet, hora diei sexta profundae tenebrae urbem tlexerunt, et sub nivis specie cinere immenso pluit, nubibus quasi igne canderent apparentibus, ita ut nemo non putaret igne pluere. cinis ad palmi altitudinem iacuit. porro cum Leo imperator profuvio ventris laboraret, atque intus atrocibus compungeretur cruciatibus, morbus iste demonstravit artis medicae nullam esse in periculis efficacitatem. quoties enim in matulam desidebat, sive ante sive post eum ignis esset, is per ventrem eius et dorsum pellucebat. adeoque extreme attenuatus vivendi finem fecit. corpus

τέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι πρασίῳ ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. γυνὴ δὲ τούτου Βηρίνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου, δὲ τοῦ κατὰ Γιζερῖχου σταλέντος μεγάλου στόλου ἐξήρχε.

Λέων ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης, νήπιος ἔτι ὢν, βασιλεὺς προχειρίζεται παρὰ τοῦ πάππου αὐτοῦ μεγάλου Λέοντος· δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, καὶ στέφας τὸν ἴδιον πατέρα Ζήωνα, Βηρί- P 351
νης καὶ Ἀριάδνης συναραμένων αὐτῷ, ἐτελεύτησε.

Ζήνων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔτη κζ' μῆνας δ', αἰρετικὸς τῆς συγγεντικῆς αἰρέσεως τῶν ἀκροτάτων. ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη τὸ
10 Ἀμμώριον. τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει ἐν προοιμίῳ Μισσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ Θράκην δὲ κατέδραμον Οὐννοὶ, σφόδρα τοῖς πράγμασι κακῶς λυμαιομένοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἥδομαι ἀτόποις καὶ πρῶγμασι σχολάζοντος. ἦν γὰρ ὁ Ζήνων τῆς κακίστης καὶ εἰδεχθοῦς γενεᾶς τῶν Ἰσούρων, δασύς τε καὶ εἰδεχθίστατος,
15 ὡσπερ Ἕλληνας ζωγραφοῦσι τὸν Πᾶνα τραγοσκελῆ καὶ δασύκημον, τὴν χοιρῶν μέλις, τὴν ἡλικίαν ἀσύμβλητος, ὀργίλος, μνη- B
σίκακος καὶ φθόνου μεστός. γυνὴ δὲ τούτου Ἀριάδνη. Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφός, ἐν Ἡρακλείᾳ διατρέφων τῆς Θράκης, ἐστυσίασε κατὰ Ζήνωνος· ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων σὺν Ἀρι-
20 ἀδῆν τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν κατὰ τι φρούριον ὀχυρὸν Οὐβαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς, Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καισαρα

6 Βερνήκης P: corr margo

eius in viridi arca repositum est in monumento Constantini magni. uxorem habuit Verinam sororem Basilisci, qui magnae classis adversus Gizerichum missae dux fuit.

Leo Zenonis et Ariadnae filius imperator ab avo suo Leone magno est creatus, cum adhuc puer esset. imperavit annum unum, impositoque diademate patri suo Zenoni, Verina et Ariadna adiuvantibus, vita defunctus est.

Zeno imperavit annos 27, menses 4. fuit in haeresi eorum quos Aephalos vocant, quae naturas in Christo confundit. sub hoc conditum est Ammorium. huius primo anno, ipsis imperii eius principiis, in Mesopotamiam Saraceni, in Thraciam Hunni incursiones fecerunt, cum pessime rem publicam imperator ille corrumpere voluptatibusque et rebus absurdis esset deditus. fuit Zeno natus pessima et insigniter deformi Isaurorum gente, hirsutus et forma turpissima, qualem Graeci Panem pingunt hircipedem et crassis suris, niger, statura inconcinna, iracundus, iniuriarum tenax, invidentissimus. uxor ei fuit Ariadna. interim Basiliscus Verinae frater, Heracleae, quae est Thraciae urbs, contra Zenonem seditionem movet. eius metu Zeno cum uxore et magnis opibus ad Isauros fugit, in castellum munitum cui nomen Ubara. Basiliscus in campo imperator salutatus Marcum filium Caesarem appel-

ἐποίησε, καὶ Ζηνωδίαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ἀυγουῤῥοιαν ἕστερε, καὶ εὐθὺς κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος ὁ συμβὰς ἐμπρησμός κατὰ τὴν πόλιν τὸ ἀνθηρότατον μέρος διέφθειρεν· ἐν γὰρ τῷ μέσω τῶν Χαλκοπρατίων ἀρξάμενος C αὐτάς τε ἀνάλωσεν ἄμφω τὰς στοᾶς καὶ τὰ προσεχῆ πάντα, τὴν 5 τε καλουμένην βασιλικήν, ἐν ἧ ἀπέκειτο βιβλιοθήκη ἔχουσα βιβλους μυριάδας δώδεκα, μεθ' ὧν βιβλίων καὶ τὸ τοῦ δράκοντος ἕτερον ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦ Ὀμήρου ποιήματα, ἧ τε Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, χρυσόις γράμμασι, μετὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τῶν ἡρώων πράξεως. συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς 10 μέσης τῶν παλατίων ἐκατέρωθεν στοᾶς καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα· πολλὰ γὰρ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων αὐτάθι ἐνίδρυτο, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐν Κνίδῳ τὸ περιβόητον, καὶ τὸ τῆς Σαμίας Ἥρας, καὶ τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἐξ ἄλλης ὕλης, ἣν Ἄμα- D σις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς τῷ σοφῷ Κλεοβούλῳ ἀπέστειλε, καὶ 15 ἄλλα μυρία. ἐπέδραμε δὲ τὸ πῦρ καὶ μέχρι τοῦ καλουμένου φόρου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. διὰ τοι ταῦτα μισεῖσθαι τὸν Βασιλ- σκον συνέβη παρὰ πάσης τῆς πόλεως, ἐμπρησμοὺν ἀποκαλούντων αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας ἀφανισμόν· ὁ γὰρ βασιλίσκος τὸ Θηρίον καὶ ὁ ἐμπρησμός Ἰσούψηφα τυγχάνουσι. γράφει τοίνυν ἡ σύγκλητος πρὸς 20 Ζήνωνα, καὶ προσλαβὼν ἐκεῖνος Ἴλλόν τε καὶ τοὺς Ἰσαύρους καὶ Λυκάονας καὶ ἄλλους ὅσοι πρὸς τὰς καινοτομίας ἐπτόηται, ἐπί- εισιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μετὰ χειρὸς βασιλικῆς, καὶ πάλιν τῆς P 852 τυραννίδος ἐπιλαμβάνεται (οὐ γὰρ λέγω βασιλείας), καὶ τὸν Βα-

8 Ἔντερον Zonaras. margo P

lat, et Zenodiam uxorem suam Augustae corona exornat; ac statim ve-
rae religioni bellum facit. hoc imperatore creato incendium florentissi-
mam urbis partem absumpsit. ortum enim a mediis Chalcopratibus cum
utramque porticum, tum contigua omnia et basilicam devoravit, in qua
fuit bibliotheca librorum milia 120 continens; inter quos libros fuit et-
iam draconis intestinum, pedes 120 longum, cui Homeri poemata Pias
et Ulyssae aureis literis fuerant inscripta, cum historia rerum ab heroi-
bus gestarum. perdidit una etiam mediae in palatiis domus utramque
porticum, et in Lauso pulcherrima donaria. ibi enim multa antiquorum
simulacrorum erant posita, ut statua illa nobilis Cnidiae Veneris, item-
que Samiae Iunonis, et alia ex materia Lindiae Minervae, quam Amasis
Aegyptiorum rex sapienti Cleobulo miserat, aliaque infinita. excarrit
ignis etiam usque ad forum Constantini magni. easpropter in odio uni-
versorum civium fuit Basiliscus, incendiumque et eversio urbis cogao-
minatus: nam alludebant ad basilisci serpentis nomen et naturam. scri-
bit igitur ad Zenonem senatus, isque Illo Isauris et Lycaonibus assum-
ptis, aliisque ad novarum rerum molitionem propensis, regio cum exer-
citu ad urbem accedit, rursusque tyrannidem (quis enim dicat imperiam?)

σιλίσκον ἔξυγαγὼν τῆς ἐκκλησίας ἧ πρὸ τούτου προσπέμφε, μετὰ
 μνηστικῶν ὄρκων φρικωδεστάτους ἐξορῶν ἐν Κουκουσῷ τῆς Καπ-
 παδοκίας, ἀποκλείσας δὲ εἰς ἕνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις
 λιμῷ διαφθείρει. Τιμόθεόν τε τὸν Αἰλουρον ἀνεκαλέσαστο, καὶ
 5 Πέτρον τὸν Κναφέα κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀκοιμήτων, καὶ
 ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπαρρησιάζο-
 ζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας. ὁ δὲ Αἰλουρος συναγαγὼν αὐτίκτως
 Ἀλεξανδρεῖς ἐνδημοῦντας τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ παλιτοῦ πρὸς
 τὴν ἐκκλησίαν ἦλθεν ἐπρὸς ὄνομα, καὶ τὴν Ὀκτάγωνον κυτα-
 10 λαβῶν πτωθεὶς συνετριβή τὸν πόδα, καὶ μετ' αἰσχύνῃς ἀντί-
 στρεψε. τοῦτον ὁ Βασιλίσκος ἔτι ὦν μετὰ τύπων εἰς Ἀλεξάν- B
 δρειαν κατὰ τῆς συνόδου ἐξέπεμψεν. ὃν ἰδόντες εἰσερχόμενον ἐν
 Ἀλεξανδρείᾳ οἱ σπουδισταὶ ἡρώτων “ἐψώμισας τοὺς ἐχθρούς
 σου, πάπα;” ὁ δὲ “ναὶ οὕτως ἐψώμισα” ἀπεκρίθη. καὶ Πέ-
 15 τρον δὲ τὸν Κναφέα εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἄμφοτέρους κατὰ τῆς
 ἀληθείας ἀπέστειλεν ἐνισχύσας. ὁ δὲ Σαλοφακίολος Τιμόθεος
 ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τοῦτο ἀκούσας ὑπεχώρησεν ἐν τοῖς μο-
 ναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὧν ἐγεγόνει καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πέτρος
 δὲ ὁ Κναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς
 20 ἐξώρμησεν. ἔθεν φόνοι καὶ ταραχαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ
 τρισηγίου γεγύνασιν· αὐτὸς γὰρ προστίθεικε τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' C
 ἡμῶν. Βασιλίσκος δὲ τύπῳ γενικῷ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον
 ἐξέβαλεν, Ἀκύκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κλελεύσας τὸ αὐτὸ.

invadit. confugerat in fanum quoddam Basiliscus: inde eum Zeno, iu-
 ramentis se plurimis atque maxime terribilibus obligans, educit, inque
 Cucusum Cappadociae oppidum relegat, ibique cum uxore et liberis in
 unam turrim conclusam fame enecat. idem Zeno Timotheum Aelurum
 revocavit, et Petrum Cnaphum, qui inter insomnes monachos delitue-
 rat, aliosque item hostes Chalcedonensis concilii, qui libero ore verita-
 tem insectabantur. Aelurus Alexandrinos turbulentos, qui Byzantii tum
 peregrinabantur, cum adscivisset, a palatio ad templum asino vectus,
 cum ad Octagonum pervenisset, lapsus pedem fregit ac cum dedecore
 est reversus. eum Basiliscus adhuc rerum compos cum typis Alexan-
 dream miserat ut Chalcedonense concilium impugnaret. quem ingre-
 dientem Alexandream videntes sectatores eius interrogarunt “numnam,
 o papa, tuis hostibus buccas praebuisti?” respondit ille “omnino eis
 cibum ita portexi.” Petrum quoque Cnaphum Antiocheam eodem consi-
 lio ablegaverat. at Salophaciolus Timotheus Alexandreae episcopus
 his auditis recessit ad monasteria Canopica suae disciplinae. Cnaphus
 simulatque potitus est episcopatu, damnationibus et tumultibus operam
 navavit. inde caedes atque turbae existere, propterea quod Cnaphus
 sanctissimo carmini adiecisset “qui crucifixus es pro nobis.” ceterum
 Basiliscus generali edicto concilium Chalcedonense reiecerat. quod idem
 cum iuberet facere Acacium Cpolitanum episcopum, tota urbs cum mu-

ποιεῖν. ἀλλ' ἡ πόλις ἅπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκ-
κλήσιαν κατὰ Βασιλίσκου ἐλθόντες τοῦτον ἐκώλωσαν. Ἀκάκιος
δὲ μελανειμονήσας τὸν θρόνον καὶ τὸ θυσιαστήριον κατέλιπε. καὶ
Δανιὴλ δὲ ὁ μέγας δι' ἔνθεον ζῆλον ἀποβὰς τοῦ στύλου Ἀκακίω
τε καὶ τῷ λαῷ συνεκκλησίαζε. 5

Τῷ γ' ἔτει Πέτρον τὸν Κναφία διὰ τὸ συνδραμεῖν Βασιλ-
σκῷ ψήφῳ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθαιρεῖ Ζήνων καὶ εἰς Πι-
D τρούς ἐξορίζει. ὁ δὲ λαθὼν προσφεύγει τῷ ἁγίῳ Θεοδώρῳ ἐν
Ἐδοχαίταις. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἴλουρος ἐν τούτοις θνήσκει. ἀντ'
αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται, ἀνὴρ κικοῦργος καὶ τῆς 10
ἀληθείας ἐχθρὸς, ὃς προκαθηρημένος ἤδη χειροτονεῖται ὑπὸ ἐνὸς
ἐπισκόπου, καὶ τούτου καθηρημένου. τούτῳ κατὰ θεοῦ ζῆλον
ἐπελθόντες οἱ μοναχοί, λς' μόνας ἡμέρας ληστρικῶς κρατήσαντι,
τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελευννοῦσι, καὶ Τιμόθεον πύλιν τὸν Σιλοφακίω-
λον ἀποκαθιστῶσιν ἄξιως τῷ θρόνῳ. 15

Τῷ δ' ἔτει γένητο σεισμὸς φοβερός ἐν Κωνσταντινουπόλει,
μηγὶ Σεπτεμβρίῳ κέ', καὶ ἔπεσον ἐκκλησῖαι πολλαὶ καὶ οἰκίαι καὶ
P 353 ἔμβολοι ἕως ἰδάφους, κατεχώσθη δὲ πλῆθος ἀνθρώπων ἀνα-
ρίθμητον. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου,
καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἢ εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, 20
καὶ τὰ ἔσω τεῖχη περὶ διάστημα ἰκανόν. καὶ ἐκράτει ὁ σεισμὸς
χρόνον πολύν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποξέσαι. τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸ τοῦ
ἁγίου ἀποστόλου Βαρνάβα λείψανον εὑρέθη ἐν Κύπρῳ, ὑπὸ δέν-

11 ὁ P

libris et liberis in templum adversus Basiliscum convenerunt idque
prohibuerunt. Acacius autem nigris vestibus sumptis solium et altare
deseruit. quo tempore etiam magnus ille Danielus, fervido dei studio
impulsus, a columna descendit Acaciique et populi concionibus adfuit.

Tertio anno Zeno Cnapeum, quia is Basilisco studebat, opera
synodi orientalis deiecit inque Pityos relegat, isque clam ad sanctum
Theodorum in Euchaitis confugit. interim Aelurus moritur, eique suffi-
citur Petrus Mongus, homo maleficus et veritatis hostis; qui iam ante
damnatus ab uno episcopo, eo quoque damnato delectus est. hunc deo
instigante aggressi monachi triginta sex dies episcopatu latrocinii in
morem functum deieciunt, eamque dignitatem legitime reddunt Timotheo
Salophaciolo.

Quarto anno terribilis fuit terrae motus Cpoll die 25 Sept. cor-
ruerunt multa templa domus rostraque funditus, et obruta est immensa
hominum multitudo. cecidit etiam globus columnae fori, et statua Theo-
desii magni, quae columnae Tauri imposita erat, murique interioris, satis
longa pars. duravit diu ille terrae motus, adeo ut foetor quoque urbem
occuparit. ea tempestate reliquiae beati apostoli Barnabae inventae
sunt in Cypre. iacebat cadaver id sub arbore ceraso, evangelium quod

δρον κερασέαν ιστάμενον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαίον εὐαγγέλιον ἰδιόγραφον αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα. ἔξ ἧς προφάσεως ἔκτοτε γέγονε μητρόπολις ἡ Κύπρος, καὶ τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινουπόλιν. τὸ δὲ τοιοῦτον εὐαγγέλιον Ζήνων ἀπέθετο ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ. B

Τῷ ιβ' ἔτει Φῆλιξ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου σύνοδον ποιήσας δύο ἐπισκόπους καὶ ἔκδικον ἐπέμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ ἐκβαλεῖν C
10 Πέτρον τὸν Μογγὸν ὡς αἰρετικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τῷ ιγ' ἔτει, τῶν ἀπὸ Ῥώμης κρατηθέντων ἐν Ἀβύδῳ γνῶμη Ζήωνος καὶ Ἀκακίου καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρεθέντων καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπειλήσει Ζήνων τούτους ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωθήσουσιν Ἀκακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ.

15 Τῷ ιε' ἔτει Ζήνων τῇ βουλῇ Ἀκακίου τοὺς κατὰ τὴν ἐψῶν ἐπισκόπους ἐβιάζετο ὑπογράψαι τῷ ἐνωτικῷ, ὅπερ αὐτὸς Ἀκάκιος ἐποίησεν ἔξ ἰδίας καρδίας συντάξας, καὶ κοινωθῆσαι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ. τοὺς δὲ τῆς Ῥώμης ἀποκρισιαρίους παρέπεισε χρήμασι κοινωθῆσαι Ἀκακίῳ παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς. τοῦτο C
20 μαθὼν ὁ Φῆλιξ καθῆρε τούτους, γράψας καὶ Ἀκακίῳ καθαιρεσιν ἤνπερ δεξιόμενος Ἀκάκιος ἀνυιοθήτως περὶ αὐτὴν εἶχε, καὶ τὸ ὄνομα Φήλικος ἔξῃρε τῶν διπτύχων.

Τῷ ις' ἔτει Πέτρος ὁ Μογγὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέθανε,

S. Matthaeus composuerat, in pectore gestans, manu Barnabae descriptum. ea occasione Cyprus metropolis facta est, ut iam non amplius sub Antiochea censeretur, sed soli Cpoli subesset. id evangelium Zeno reposuit in palatio, in aede S. Stephani in Daphna.

Anno duodecimo Felix concilio in aede Petri et Pauli apostolorum habito duos episcopos et executorem Cpolin mittit, Zenonem et Acacium per literas iubens Mongum, utpote haereticum Alexandria exigere.

Anno 13 Zenonis et Acacii iussu Romani legati Abydi sunt comprehensi, literae interceptae, ipsi in custodiam dati; minatusque eis Zeno mortem est, nisi cum Mongo et Acacio communionem inirent.

Anno 15 Acacii suasu Zeno orientales episcopos coegit subscribere Henotico (id scriptum, sic a concordia instituenda dictum, Acacius ex animi sui sententia condiderat) et communicare cum Petro Mongo. pecunia quoque data Roma missos legatos eo perduxit ut contra mandata sua cum Acacio communicarent. Felix ubi rem comperit, iis suam ademit dignitatem, Acacium quoque per literas ad eum scriptas ordine deliciens. quas acceptas Acacius pro nihilo habuit, Felicisque nomen ex albo sustulit.

Anno 16 Petrus ille Mongus Alexandriae moritur, eique Athanasius

καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονήθη ὁ ἐπίκλην Κηλήτης.
 Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνεθείς τῶν τυράννων ἐξέβαλε τῆς ἐκκλησίας
 D Ἀντιοχείας Καλανδίωνα καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὀουσιν, Πέτρον δὲ τὸν
 Κναφεῖα κατέστησεν ἐν αὐτῇ, ὃς ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν πολλὰ
 κακὰ ἐποίησεν, ἀναθεματισμούς τε πάλιν τῆς συνόδου καὶ ἐκβο- 5
 λὰς ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων ἀντεισυγωγὰς τε καὶ χειροτονίας ἀθέ-
 σμους καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. πρῶτον δὲ προσέθηκε τῷ τρισα-
 γλῶ "Χριστὲ βασιλεῦ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμῶν.", ἕτερον δὲ ἐλθὼν
 περιεῖλε τὸ Χριστὲ βασιλεῦ. Ξεναίως δὲ ὁ δοῦλος τοῦ Σατανᾶ,
 τὴν δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδίδασκε μὴ δέχεσθαι. Πέρ- 10
 σης γὰρ ἦν τῷ γένει, δοῦλος δὲ τὴν τύχην. ἀποφυγὼν δὲ τοῦ
 P 354 ἰδίου δεσπότητος ἐπὶ Καλανδίονος τὰς περὶ Ἀντιόχειαν κόμας ἀνε-
 στάτου ἀπὸ τῆς πίστεως. ἀβύπτιστος δὲ ὢν κληρικὸν ἑαυτὸν εἶναι
 ἔλεγε. τοῦτον Καλανδίων ἀπήλασε, Πέτρος δὲ ὁ Κναφεῖς ἐπί-
 σκοπον Ἱεραπόλεως χειροτονήσας μετωνόμασε Φιλόξενον. μαθὼν 15
 δὲ ὕστερον ἀβύπτιστον εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἀντὶ
 βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος δὲ ὁ ὀρθοδοξότατος, Ἀναστά-
 σιον τὸν σιλεντιάριον, τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, τῆς
 ἐκκλησίας ἰδὼν ὡς αἰρετικὸν καὶ ὁμόφρονα Εὐτυχοῦς.

Τῷ ιζ' ἔτει Ζήνων ἤρετο Μαριανὸν τὸν σοφώτατον κόμητα 20
 ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδώς, ἃ καὶ προέλεγεν αὐτῷ. φησὶ γάρ
 B "τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει;" ὁ δὲ εἶπεν ὅτι καὶ τὴν βασιλείαν σου

cognomento Celetes subrogatur. Zeno autem a tyrannis otium adeptus
 Antiochena ecclesia exturbat Calandionem, inque Oasin relegat, episco-
 patum Petro Cnapheo reddit. is Antiocheam reversus multa mala fac-
 nora fecit, damnationibus concilii novis, eiectionibus inculpatorum epi-
 scoporum, substitutionibus et delectibus illegitima, aliisque id genus.
 nam iam ante adiecerat sanctissimo hymno "Christe rex, crucifixus pro
 nobis." post reditum autem abstulit haec "Christe rex," et Xenais
 quidam Satanae servus docebat non esse recipiendas Christi et sancto-
 rum imagines. erat natione Persa, conditione servus. hic cum sub
 Calandione profugisset a suo domino, pagos qui sunt circa Antiocheam
 a fide avocabat; cumque nondum esset baptizatus, tamen clericum se
 esse dicebat. hunc Calandio profligaverat: sed Cnapheus Hierapolitano
 episcopatu praefecit ac Philoxenum nominavit. cumque postea intelle-
 xisset eum non esse baptizatum, sufficere ei designationem loco baptis-
 matis affirmavit. ceterum Euthymius, qui de religione rectissimam tue-
 batur sententiam, Anastasium Silentiarium, qui postea temporis impe-
 rium male gessit, ecclesia eiecit ut haeticum et Eutychi consen-
 tientem.

Anno 17 Zeno Marianum, sapientissimum comitem, et qui arcana
 quaedam praesciret ac imperatori indicaret, interrogavit quisnam sibi in
 imperio esset successurus, respondit ille "imperium et uxorem tuam

καὶ τὴν γυναῖκά σου διαδίδεται τις ὑπὸ σιληντιαρίων, ἐμὲ δὲ ἀδίκιος ἀποκτενεῖς. καὶ ἀμφότερα ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίοις γεγόνασι. τῆς δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Πέτρος ὁ Κναφεὺς τέθνηκε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Παλλάδιος, πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκίᾳ ἐκκλησίας τῆς ἁγίας 5 πρωτομάρτυρος Θέκλης, προεβλήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας. συνεψηφίσθη δὲ τούτῳ καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστασίος ὁ κακῶς βασιλεύσας σιληντιάριος.

Ὁ μὲντοι Ζήνων ἐπαρθεὶς ὑψηλοφροσύνη πρὸς δημεύσεις καὶ φόνους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἄνθρωπον αἰτιώμενος διὰ 10 τῆς οἴασσιν αἰτίας ἀγγρει. τὸ δ' ἄληθές εἰπεῖν, ὑπὸ μελαγχολίας καὶ δαιμονίῳ κρατούμενος ἀνείλεν οἰκτρῶς καὶ ἀπανθρώπως Ἰλλον τὸν μάλιστα, δι' οὗ καὶ τὴν ζωὴν σχεδὸν ἔσχε καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὸν θαυμαστόν καὶ περὶ 15 πόλῃσιν ἐπῶν ἀξιόλογον ἄνδρα Πελάγιον τὸν πατρίκιον, ἐλευθεροστομεῖν εἰδότα, ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ φανερῶς ἐλέγχοντα τὰς ἄθεμίτους Ζήνωνος πράξεις· ὅς ἐν τῷ μέλλειν ἀδίκως τελευτᾶν τοιῶσδε φωνῆς ἤφει πρὸς τὸν τῶν ὄλων θεόν, εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀναπετύσας, “αἶ θεὲ δικαιοῦτατε, ἐμοὶ μὲν ἐπάγεται βίαιος θάνατος, διότι τὰς πολλὰς βίας Ζήνωνος ἐλευθεροστομῶν 20 ἀνέστελλον, καὶ ὅτι τὸν ἡλίθιον ἀδελγὸν αὐτοῦ οὐ συνεχώρον τὴν βασιλεία γενέσθαι· σὺ δέ, δέσποτα παντοδύναμη, ᾧ μέλει τὰ τοῦ δικαίου, θᾶπτον αὐτοῖς τῆς μισοφονίας ἀπαιτήσεις τὰς εὐθύνας.” τούτου φέρεται ἱστορίῳ δι' ἐπῶν γεγραμμένη ἀπὸ Ἀγούστου

accipiet quidam de Silentariis, me autem iniuste occides.” horum utrumque suo tempore exitus comprobavit. eodem anno Petrus Cnaphheus vita decedit, inque eius locum episcopus Antiocheae creatur Palladius, presbyter templi sanctae martyrum principis Theclae, quod erat Seleucia. suffragatores habuit Ioannem Cpolitenum et Anastasium, cuius modo meminimus.

Enimvero elatus fastu Zeno, aut (ut rectius loquar) atrae potius bilis morbo et furis actus, ad bonorum publicationes et iniustas caedes animum adiecit. nam proximo cuique crimen intentabat, eumque qua iure qua iniuria de medio tollebat. miseranda prae ceteris atque in primis inhumana caedes fuit illi magistri, qui et vitam eius servarat et eam ad imperium everserat. interfecit etiam Pelagium patricium, virum praeclarum et carminis scriptione insignem, quod is pro sua prudentia et iustitia libertatem dicendi sibi sumens Zenonis nefaria facinora palam incessebat. moriturus manibus in caelum intentis deum omnium rerum gubernatorem sic est precatus: “o iustissime deus, mihi quidem iniusta neces inferitur, propterea quod libero ore Zenonis multa facinora violenta repressi, et quod fatuum eius fratrem nolui Caesarem designari. tu autem, domine omnipotens, qui iustitiae rationem habes, quam primum scelerata eorum homicidia punito.” exstat historia ab eo

Καίσαρος· τούτου πόνημα καὶ τὰ καλούμενα Ὀμηρόκεντρα καὶ ἄλλα μυρία θαύματος ἄξια. τὰ ὅμοια δὲ πέπονθε καὶ Ζώσιμος ὁ Γαζαῖος ῥήτωρ καὶ Ἀρκάδιος ὁ ἑπαρχὸς καὶ ἄλλοι τῶν ἐπισήμων. τοιοῦτου γὰρ καὶ τοσοῦτου γεγονότος τοῦ Ζήνωνος ἐν τι φόνοις καὶ ἀθεμίτοις πράξεσιν, οὐκ ἠμέλησε τὸ θεῖον εἰς τὴν τού-
 P 355 του ἀναίρεισιν, ἀλλὰ σφοδραῖς καὶ ἀδιαγνώστοις ὀδύναϊς πᾶν τὸ σῶμα περιβυλὸν βιαίως τοῦ ζῆν ἀπεστήθησε. λόγος δὲ ἐφέρετο ὅτι ἕκ τινος θείας δυνάμεως ἐκαρτατομήθη ἠσράτως, μόνης τῆς δέριως τῷ τραχῆλῳ συνημμένης. τῆς οὖν γυμετῆς αὐτοῦ καὶ τῶν θαλαμηπόλων τῆς οἰκείας ἀσφυλείας προνοουμένων, εἶσαν¹⁰ τὸν νεκρὸν κείμενον γυμνὸν ἐπὶ συνίδος, καὶ μόλις ἀμφὶ τὸν ὄρθρον τῶν οὐ προσηκόντων τις ἔρρηψεν αὐτῷ σινδόνα. μετὰ δὲ τὸ κατατεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ ἔφασαν οἱ σωματοφύλακες οἱ ἐν τῷ τάφῳ τεταγμένοι γοερὰν φωνὴν ἐπὶ δύο νύκτας ἀποδιδόσθαι ἕκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ “ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοῖξατέ¹⁵
 B μοι.” τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη “οὐδὲν μοι μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με.” τῶν δὲ μὴ ἀνοῖξάντων, λέγεται μετὰ τινα χρόνον τὸ μνημεῖον ἀνοιγῆναι, καὶ εὑρεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλῖα ἃ ἐφόρει, διὰ τὸ συγχῶς τῷ κατόχῳ νοσήματι κρατεῖσθαι, καὶ²⁰ προφιλιωθῆναι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ τὴν Ἀριάδην τῷ Ἀναστασίῳ, ὅθεν καὶ οἱ φύλακες τῶν βασιλικῶν μνημάτων τῇ παραγγελίᾳ αὐτῆς πρὸς τὸ μὴ ἀνοιγῆναι τὸν Ζήωνα ἐτυπώθησαν ἔκτοτε.

4 δέ? an οὖν?

scripta versibus, ab Augusto Caesare orsa. Homero-centra etiam composuit, aliaque plurima laude digna. Zeno autem Zosimum praetera interfecit, rhetorem Gazaeum, et Arcadium praefectum, aliosque illustres viros. neque vero tot caedibus ac sceleribus non imposuit poenas divina vindicta, sed eum vehementibus atque incognitis doloribus toto corpore excruciatum violenta morte sustulit. fertur fama ei a quadam divina potestate ita fuisse caput abscissum, ut ea res conspectum hominum fugeret solaque cute caput cum cervicibus iungeretur. itaque uxorem et cubicularios proprie salutis consulentes mortuam in assere intactam reliquisse: diluculo tandem quandam nulla eum necessitudine attingentium sindonem cadaveri iniectisse. satellites porro qui ad sepulcrum, in quo repositus fuit, custodiendum erant collocati, retulerunt se per duas noctes lamentabilem vocem audivisse ex sepulcro elatum: “misere-mini, et aperite mihi.” cum dicerent alium iam imperare, “nihil” inquit “curo: in monasterium me abducite.” sed cum illi non aperirent, ferunt aliquanto post monumentum fuisse reclusum inventumque in eo Zenonem, qui prae fame suos ipse lacertos manderet et caligas, quas gustabat, quia crebro comitali corripiebatur morbo, et ipse adhuc vivente Ariadna Zenonem amabat. itaque ea mandaverat custodibus regii sepulcri ne aperirent.

Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις Περδίζης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς πάλιν ἐπιστρατεύσας ἐπὶ τοὺς λευκοὺς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας C ἀπώλετο πανστρατιᾷ. ὀρύξαντες γὰρ τάφρον βαθεῖαν καὶ καλᾶ- μους ἐπιθέντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες ἕμεναν ἔνδον, ὀλίγους δὲ 5 ὑπαντήσαι τούτοις ἀφέντες, καὶ αὐτοὶ εἰς φυγὴν τραπέντες καὶ τὰ στενὰ διαβάντες, ἃ σφίσι γνώριμα ὑπῆρχον. οἱ δὲ Πέρσαι μηδὲν δεινὸν ὑποπιτεύσαντες ἀκρατῶς τούτους ἐδίωκον, καὶ πάντες ὁμοῦ σὺν τῷ Περδίζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισὶν εἰς τὸ βάραθρον συμ- πεσόντες ἀπώλοντο. ὁ δὲ Περδίζης αἰσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν 10 μύργαρον ὃν εἶχε λευκότερον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ὑπέριμιον, ἔξ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ ἀφελόμενος ἔρριψεν, ἵνα μὴ τις ὀπίσω αὐτοῦ τοῦτον φοροῆι ἢ γνώριμος γένηται ὡς βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερφυῶς ἦν. καὶ οὕτω Περδίζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρα- D τιᾷ. ἤρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φόρου ἀπα- 15 γωγῆν. καὶ πάλιν οἱ ὑπολειφθέντες Καβάδην τὸν τούτου υἱὸν εἶχον βασιλεῖα.

Περὶ δὲ τοῦ μαργαρίτου, πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ εὗρέθη, τοι- αύτην εὔρομεν ἱστορίαν. ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ τῷ πρὸς βορρᾶν κειμένῳ τῆς ἔρυνθρᾶς θαλάσσης τρέφονται μαργαρίται ὑπὸ κτε- 20 νῶν, οὓς τινες ζάμβακας ὀνομάζουσι. τούτων τῶν κτενῶν εὗρέθη τρέφων ἐν ἑαυτῷ κτεῖς εἷς μαργαρίτην ὑπερφυῆ καὶ λαμπρότατον. αὐξηθέντος δὲ τούτου καὶ παρὰ τὸ μέτρον γεγονότος αὐγὰς τε δίκην ἀστραπῆς ἀκτινοβολοῦντος καὶ διαπέμποντος, ἤρῳσθη κύων θαλάττιος τῆς ἀγῆς τοῦ μαργαρίτου, καὶ τῆς αὐτοῦ ὠραιότητος P 356

Eodem tempore Perozes Persarum rex, cum denuo expeditionem adversus albos Hunnos, qui vocantur Nephthalitae, suscepisset, cum toto exercitu periit. nam Hunni cum profundam fossam egissent eamque calamis constravissent, superne terra iniecta, intra eam sese continue- runt, paucis emissis qui hosti occurrerent ac mox fuga facta per angustias sibi notas evaderent. Persae ergo insidiis non animadversis eos insecuti universi cum rege Peroza et filiis eius in voraginem istam in- cidentes perierunt. Perozes eo in periculo constitutus unionem, quem gestabat ingentem ac candidissimum et maximi pretii, a dextra aure detractum abiecit, ne quis eum post se gestaret aut ipsum regem agnosce- ret: erat enim spectatu dignissimus. hoc modo Perozes cum exercitu interiit. barbari exinde biennium Persas tributarios habuerunt. eo ex- acto Persae superstites Cabadem Perozae filium regem constituunt.

De unione, quo is pacto inventus fuerit, talem reperimus historiam. in sinu Persico, qui a rubro mari versus Aquilonem est situs, uniones aluntur a pectinibus, quos Zambaces vocant. horum pectinum quidam inventus est intra se alens unionem ingentem ac splendidissimum; quē cum auctas mensuram usitatum excessisset radiosque splendoris sui ful- guris in morem eiacularetur, canis quidam marinus eum splendorem ad-

οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ὅπου δ' ἂν ἦγε τὸ ρεῦμα τὸ ἔλυτρον τοῦ κτε-
 νός, ἐκεῖ καὶ τὸν κύνα δαίμων τις ἀλιτήριος ἐξεβάκχευεν. ἄλιεὺς
 οὖν τις τὸ ξένον τοῦτο θεασάμενος τέρας ἰδοκίμασε διὰ τινος
 μηχανῆς ἀποσυλῆσαι τὸν κτένα. ἀλλ' ὁ κύων οὐκ ἐνεδίδου· ἀρ-
 πύζων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆθος ἐνήγε. καταμηνύει τοιγαροῦν ὁ 5
 ἄλιεὺς τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τὸ τοῦ μαργάρου κάλλος· ὁ δὲ
 δίδωσιν αὐτῷ ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγραν τοῦ μαργάρου συμπρά-
 ζοντας. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τινὰς ἡμέρας ἐγκαρ-
 τερήσαντες, ἔτηχε τὸν κύνα μικρὸν ὑποχωρῆσαι. εὐθὺς οὖν ὁ
 ἄλιεὺς δισκέουσας αὐτὸν ἐν τῇ θυλάσσει καὶ καταδὸς ἐν τῷ βῆθει 10
B ἐδράξατο τοῦ κτενός καὶ τὸν μαργαρίτην ἀνήγαγε, καὶ εὐθέως ἀνα-
 δραμὼν ὑψωσε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἠρπάγη ὁ μάρ-
 γαρος. πρὶν δὲ φθάσαι εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ λέμβῳ, φθάσας ὁ
 κύων διέσπασε καὶ κατερόφησε τὸν ταλαίπωρον. ὁ δὲ μάργαρος
 ἀπεκομίσθη τῷ βασιλεῖ, ὃς καὶ ἡσθεὶς τῷ τούτου θεάματι τοὺς 15
 παῖδας τοῦ ἄλιεὺς μεγάλας ἡμέλειπτο δωρεαῖς. τοῦτον τὸν μαρ-
 γαρίτην βουληθεὶς ὠνήσασθαι Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας χρυσοῦ λίτρας
 ἑκατὸν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς βαρβάρους· ἀλλ' οὗτοι οὐ κατένευ-
 σαν, μνημόσυνον τῆς Περσικῆς ἀπονοίας τοῦτον φυλάττοντες.

Καβάδης δὲ ὁ τοῦ Περσίου ἕστατος υἱός, τῆς βασιλείας 20
C δραξάμενος, ἐπὶ τὸ βιαιότερον τῇ ἀρχῇ ἐχρᾶτο καὶ κοινὰς τὰς γυ-
 ναῖκας ἐνομοθέτησεν ἔχειν. ὄθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς ἀπή-
 λασαν καὶ δῆσαντες εἰς φυλακὴν τὴν λεγομένην Λήθην ἐπέβαλον,

amavit et pulchritudinem perpetuo assectari coepit; et quocumque undae
 pectinis concham ferebant, eo canis quoque perniciosi cuiusdam daemo-
 nis impulsu bacchabatur. id prodigium piscator quidam animadvertens
 statuit pectinem machina quadam depraedari: verum canis non conces-
 sit, sed raptum pectinem in profundum aquae abduxit. proinde regi
 Persarum de pulchritudine margaritae piscator refert, isque ei viros ad-
 iungit, qui in eo capiendo ipsi adsint. cum ad mare profecti per ali-
 quot dies praestolati essent, contigit ut canis aliquantisper secederet.
 tum piscator statim sese in aquam iniecit, et ad fundum delectus pectinem
 cum unione arripuit, sursumque enatavit, exserta manu qua unionem
 tenebat, quem et statim ii qui aderant ei eripuerunt. priusquam vero
 in lumbum piscator evadere posset, supervenit canis miserumque devo-
 ravit. unio ad regem allatus est; qui eius spectaculo delectatus, pesca-
 toris filios magnis donis affecit. eum unionem ut redimeret Iustinianus
 magnus, 100 auri libras barbaris misit. verum ii recusarunt vendere,
 asservantes eum in signum Persicae stoliditatis.

Cabades autem Perozis ultimus filius regno potitus imperio violen-
 tius uti coepit, lege etiam lata, quae uxores omnibus iuberet esse com-
 munes. itaque Persae ei regnum ademerunt, ipsumque vincitum in car-
 cerem, qui Letha (id est oblivio) dicitur, coniecerunt; ac fratrem eius

τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Βάλβην βασιλέα ἐποίησαν. ἡ δὲ γυνὴ
 Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φυλακῇ. ὁ δὲ τῆς εἰρκτῆς ἄρχων
 ἤρξατο ἐρᾶν τῆς γυναικὸς εὐπρεπεσιτάτης οὖσης. ὁ δὲ Καβάδης
 παρεκάλει τὴν γυναῖκα ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, εἴ πως δυναθῆ
 5 ἐκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. τούτου δὲ γενομένου ἀκωλύτως ἡ γυνὴ
 πρὸς Καβάδην εἰσιοῦσα τοῦτον ἐθεράπευσε. φίλος δὲ Καβάδῃ
 ὀνόματι Σεσώσης ἐδήλου τῷ Καβάδῃ διὰ τῆς γυναικὸς ὡς ἵππους
 καὶ ἄνδρας ἐμπαρασκεύους ἔχω ἐν τινι χωρίῳ. ὁ δὲ Καβάδης
 νυκτὸς ἐπιλαβούσης πείθει τὴν γυναῖκα τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς αὐτῷ D
 10 ἀλλάξασθαι, καὶ ἐξελθεῖν μὲν αὐτόν, ἐκείνην δὲ ἐν τῇ φυλακῇ
 καθέξασθαι. καὶ οὕτω Καβάδης ἐξελθὼν τοῦ δεσμωτηρίου καὶ
 ἵππῳ ἐπιβὰς σὺν τῷ Σεσώσῃ πρὸς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας
 ἀφίκετο. ὁ δὲ τούτων βασιλεὺς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δίδωσιν εἰς
 γυναῖκα αὐτῷ, καὶ στράτευμα δούς πολὺ ἐπὶ Πέρσας ἐξέπεμψεν.
 15 εἰσβαλὼν δὲ εἰς Περσίδα ἐν οὐδενὶ πόνῳ τῆς βασιλείας ἐκράτησε,
 καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκτυφλώσας εἰς φυλακὴν ἐπέβαλε. τὴν
 δὲ βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν (ἦν γὰρ ἀγγλίνους καὶ δραστή-
 ριος) καὶ ἐκράτει μετὰ ταῦτα ἔτη ἰα', καταλύσας τοὺς νόμους
 πάντας οὓς προεξέθετο.

20 Μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτὴν ἡ βασίλισσα καὶ ἡ σύγκλη- P 357
 τος καὶ τὸ στράτευμα Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον ἀναγορεύ-
 ονσι βασιλέα, τῆς τῶν ἀκεφάλων ἦτοι συγγεντικῶν ὄντα αἰρέ-
 σεως. ἦν δὲ τῷ σώματι μήκιστος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων
 χαροποὺς καὶ γλαυκοὺς μετρίως, φαλακρὸς ἤρμα καὶ πολίος.

Balbam regem creaverunt. uxor autem cum Cabadi in carcere degenti
 ministraret, eam (erat enim formosissima) amare praefectus carceris
 coepit. id ubi intellexit Cabades, uxori suavit ut morem illi gereret, si
 qua fortassis ipse ratione ex carcere posset evadere. quae cum sui
 corporis potestatem praefecto carceris fecisset, postmodo nemine prohi-
 bente ad maritum commeavit eique inserviit. erat amicus Cabadi Se-
 sosos quidam. is Cabadi per uxorem eius significat habere se equos
 virosque paratos quodam in loco. tum Cabades nocte facta uxori per-
 suadet ut secum vestes mutet; itaque ea suo loco relicta, carcerem exit,
 equoque consensu cum Sosose ad Hunnos Nephthalitas pervenit. ho-
 rum rex Cabadem sibi generum facit, magnoque instructum exercitu in
 Persiam mittit. eam ingressus Cabades nullo negotio regnum recuperat,
 fratrem oculis erutis in carcerem includit, ac posthac (erat enim prom-
 pto ingenio et strenuus) regnum tuto servat per annos 11, abrogatis
 quas ante tulerat legibus omnibus.

Mortuo Zenone Augusta senatus et exercitus Anastasio Silentiaro
 imperium deferunt. fuit is in haeresi Acephalorum sive Synchyticarum,
 procerissimo corpore, oculis trucibus ac mediocriter caecis, calvaster ac
 Georg. Cedrenus tom. I.

ἄγει δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν μοναρχίαν Οὐρβίκιος εὐνοῦχος, τότε μετ-
στην παρὰ τῆς βασιλείας ἔχων δύναμιν. μετὰ δὲ τὴν ἀναγόμε-
σιν ἀπαιτεῖται ὁμολογίαν παρὰ Εὐθύμιου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ
μὴ σαλευῖσαι τι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἀνάξιον αὐτὸν
ἀποκαλῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας. βιαζομένης δὲ αὐτὸν 5
B Ἀριάδνης καὶ τῆς συγκλήτου δίδωσιν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον τῷ
πατριάρχει, κυροῦν τὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπὲρ τῆς πίστεως
δόγματα, καὶ οὕτω στεφθεὶς Ἀριάδνην ἄγεται εἰς γάμον, οὕτω
πρότερον γαμετῆ συνοικίῃσας. ἐκράτησε δὲ ἔτη κζ' μῆνας δ'. ἐπὶ
τούτου Μανιχαῖοι καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον, Μανιχαῖοι μὲν ὡς μη-10
τρὸς τοῦ βασιλέως ζηλωτρίαις οὔσης καὶ προσφιλοῦς αὐτοῖς,
Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακό-
φρονος μητρὸς αὐτοῦ, ὁμόδοξον ἔχοντες.

Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Εὐθύμιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως,
συναγαγὼν τοὺς ἐκδημοῦντας ἐπισκόπους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν 15
σύνοδον ἐκύρωσε. τούτου τοῦ Ἀναστασίου τὸ τῆς βασιλείας
C σχῆμα λυβόντιος ἐν τῷ τοῦ ἵπποδρόμου καθίσματι ἕπας ὁ δῆμος
ὡς ἔξ ἐνὸς στόματος εὐθυβόλως ἐβόησεν "ὡς ἔζησας, οὕτω καὶ
βασιλευσον, δέσποτα." πρὸ ῥῶδων γὰρ ἀλεκτρούων εἰς ἐκκλη-
σίαν φοιτῶν ἄχρι τῆς ἀπολύσεως ἴσχυετο ἐξαιρεούμενος τὸ θεῖον, 20
νηστεύων πολλὰ καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ πένησι καὶ πτωχοῖς διαδι-
δοῦς. οὗτος τοὺς δηλῆτορας ἐκ τῆς πόλεως τελείως ἐξέκοψεν.
ἀφῆκε δὲ καὶ τὸ τέλος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου. ὁ δὲ χρυσα-
ργυρος τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἦν· πᾶς πενόμενος καὶ προσαιτῶν

caus. ad imperium eum promovit Urbicius eunuchus, qui tam apud
imperatricem plurimum poterat. cum designatus esset, Euthymius pa-
triarcha ab eo exegit ut cautione data affirmaret se nihil in rebus ec-
clesiasticis et fide labefacturum, indignum eum dicens qui Christianis
imperaret. compulsus tandem ab Ariadna et senatu sua manu scriptam
schedam patriarchae tradidit, qua profitebatur se Chalcedonensis concilii de
fide decreta rata habere. ita demum coronatus Ariadaam uxorem ducit,
cum hactenus vixisset caelebs. imperavit annos 27, menses 4. sub
eius imperio Manichaeis et Arianis animi creverunt, Manichaeis, quod
mater imperatoris ipsorum sectae studeret atque amica esset, Arianis,
quod Clearchus imperatoris avunculus secum sentiret.

Primo eius anno Euthymius Cpolis episcopus, collectis qui tam in
urbe debebant episcopis, synodum Chalcedonensem confirmavit. cum
Anastasius imperatorio habitu sumpto in Circo sederet, universus popu-
lus veluti uno ore directe inclamavit "sicut vixisti, ita etiam impera,
domine." quippe ante galli cantum templum adire solebat, ibique dum
concio dimitteretur, adstabat deum placans, frequenter ieiunabat, et
sua pauperibus et mendicis erogabat. idem delatores funditus ex urbe
excidit. abolevit etiam tributum quod Chrysaegyrum dicebatur, quasi

καὶ πᾶσα πόρνη καὶ ἀπολελυμένη καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἀπειλεύθερος
 συνεισφορὰν ἐποιοῦντο κοινὴν πρὸς τὸ δημόσιον ὑπὲρ οὗρου καὶ D
 κοπιρίας κτηνῶν τε καὶ κυνῶν τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ πόλεσι διατριβόν-
 των· καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος νόμισμα ἀργυροῦν συνεισέφερεν, ὁμοίως
 5 καὶ ἡ γυνή, ἵππος δὲ καὶ ἡμίονος καὶ βοῦς τὸ αὐτὸ συνεισέφερον,
 ὄνος δὲ καὶ κύνων φύλλεις ἕξ. καὶ ἦν ὄδουρμος πολὺς ἐν τε χώρᾳ
 καὶ πόλει τούτων εἰσπραττομένων ἀσυμπαθῶς. πρέσβεις τοῖσιν
 δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν, καὶ Τι-
 μοθέου τοῦ Γαζαίου ἀνδρὸς τὰ πάντα σοφοῦ τραγωδίαν ποιήσαν-
 10 τος ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου, ταῦτα ἐξέκοψε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρό-
 νον καὶ περιβλεπτον φιλοτιμίαν τῆς πολυταλάντου καὶ πανώλου
 εἰσφορᾶς τοῦ καλουμένου τετραετηρικοῦ χρυσαργύρου κατέλυσεν
 ὁ βασιλεὺς, καὶ πυρὶ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐναντίον πάντων κατέ- P 358
 κausε τὰ τῆς τοιαύτης συντελείας κατάγρημα. καὶ τὰ μὲν πολι-
 15 τικὰ φιλοτιμῶς οὕτως ἐπηνωρθοῦτο, εἰς δὲ τὰ εἰς τὴν τοῦ θεοῦ
 δόξαν συντείνοντα δριμύς καὶ ἀδυσώπητος γέγονε· τῷ γὰρ δευ-
 τέρῳ ἔτει αὐτοῦ μετὰ βίας τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθύμιου
 ἔλαβε.

Τῷ ἑ' ἔτει τοὺς τυράννους διὰ Ἰωάννου τοῦ Σκήθους παρ-
 20 ἔλαβεν. Εὐθύμιῳ δὲ τῷ ἐπισκόπῳ, ἐχθρῷ αὐτοῦ ὄντι διὰ τὴν
 πίστιν, ἰδὼν αὐτὸν "αἰ εὐχαὶ σου αἰ μεγάλαι τοὺς φίλους σου ἠσβό-
 λωσαν." τοῦτόν τε καθαιρεῖ καὶ εἰς ἔξορίαν παραπέμπει. Μακε-

2 τὸν P 8 ἀπό?

aurargentum dicas. id tale fuit. quivis mendicus, quaevis meretrix,
 quaevis repudiata, quivis servus, quivis libertus, aerario aliquid pende-
 bant, atque etiam de mulo, de fimo, de iumentis et canibus in urbe et
 rure degentibus. homo, sive mas esset sive femina, nummam argenteam
 pendebat: tantundem equus bos et mulus. asinus autem et canis obo-
 los sex, et erat cum in agris tum in urbe magnus eiulatus, cum id tri-
 butum absque ulla miseratione exigeretur. itaque imperator, cum ea de
 re legatos ad eum misissent monachi Hierosolymitani, et Timotheus
 Gazaenus vir sapientissimus tragoediam ea de re finxisset, excidit ista.
 atque eo sane tempore illustrem suam fecit liberalitatem, quod tributum
 illud quadriennale, quod magna cum omnium pernicie ingentem talento-
 rum corradebat numerum, et Chrysargyrum appellabatur sustulit, tabu-
 lasque eius tribuit descriptionem continentes in Circo omnes coram toto
 populo concremavit. ac rem publicam quidem ille tanta magnificentia
 emendabat. sed in rebus ecclesiasticis idem asperum se atque invere-
 cundum praebuit: quippe anno imperii sui secundo vi suam obligationem
 ab Euthymio repetiit.

Quinto anno tyrannos opera Ioannis Scethis domuit. Euthymio
 quoque episcopo, sibi religionis causa adverso, haec nuntiavit: "magnae
 tuae preces amicos tuos fuligine consperserunt." eundem episco-

B δόνιον δὲ προχειρίζεται ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ κακῶς πεισθὲς τῷ Ἀναστασίῳ ὑπέγραψε τῷ ἐνωτικῷ Ζήνωνος.

Τῷ ἡ' ἔτει Μακεδόνιος γνώμη τοῦ βασιλέως ἐνώσαι τὰ μοναστήρια τῆς βασιλίδος ἔσπευδεν, ἀποσχισθέντα διὰ τὸ ἐνωτικὸν Ζήνωνος. καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους συναγαγὼν τὰ ἐν 5 Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφως ἰβεβαίωσε. Θεωδῶριχος δὲ ὁ Ἀφρος διάκονον ἔχων ὀρθόδοξον, πάνυ ἀγαπώμενον ἐπ' αὐτοῦ, μεταθήμενον δὲ εἰς ἀρειανισμόν χαριζόμενον Θεωδῶριχῷ ἀρειανίζοντι, ἀπέτεμε ξίφει, εἰπὼν "εἰ τῷ θεῷ τὴν πίστιν C οὐκ ἐφύλαξας, ἔμοι πῶς φυλάξεις;" 10

Τῷ ι' καὶ ια' ἔτει γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἐν τε Φοινίκη καὶ Συρία, καὶ οἱ Βούλγαροι τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ τῇ Θράκῃ ἐπιτρέχουσι.

Τῷ ιβ' ἔτει σπένδεται πρὸς Ἀρέθαν Ἀναστάσιος, καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη καὶ Ἀραβία καὶ Φοινίκη πολλῆς 15 γαλήνης καὶ εἰρήνης ἀπήλαυον. ἐν Νεοκαισαρεία δὲ μέλλοντος γίνεσθαι σειμοῦ στρατιώτης ὁδεύων εἶδε δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὸν ἰόντας, καὶ ὄπισθεν ἄλλον κράξαντα "φυλάξατε τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἡ θῆκη Γρηγορίου ἐστίν." γενομένου δὲ τοῦ σειμοῦ τὸ πλείστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου 20 Γρηγορίου.

D Τῷ τρισκαίδεκάτῳ ἔτει Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκστρατεύσας Ἀμίδα τὴν πόλιν πορθεῖ.

patu defectum relegavit, episcopatum Macedonium praefecit. hic in gratiam imperatoris Henoticum Zenonis subscriptione sua approbavit.

Anno 8 Macedonius de sententia Anastasii unire conatus est monasteria regiae urbis, divulsa ab unione propter Henoticum Zenonis; et coactis qui in urbe tum peregrinabantur episcopis, Chalcedonensis concilii decreta scripto rata se habere confirmavit. Theodoricus porro Afer cum ministrum haberet sibi percarum et rectae religionis professorem, cum is in domini gratiam a fide ad Arianismum se transulisset, caput homini amputavit, quod diceret eum qui deo fidem non servasset, non facile sibi fidelem fore.

Anno 10 et 11 rursus Saraceni in Phoeniciam et Syriam et Bulgari in Illyricum et Thraciam incursiones fecerunt.

Anno 12 Anastasius cum Aretha pacem componit; atque exinde in tota Palaestina Arabia et Phoenicia alta pax ac tranquillitas fuit. cum Neocaesareae immineret terrae motus, milites quidam iter faciens duos contra se ire milites vidit, aliumque a tergo clamantem "abstinete domo in qua est arca Gregorii." eo terrae motu cum maior urbis pars esset prostrata, sedes S. Gregorii incolumis mansit.

Anno 18 Cabades Persarum rex facta expeditione Amida urbem oppugnat.

Τῷ ἰδ' ἔτει πολλοὶ πόλεμοι μετὰ Καβάδῃ γέγονασι. τούτῳ τῷ ἔτει ἵππικῶν γενομένου ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων· ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ παλλακῆς. σφόδρα οὖν ληπθῆεις ὁ βασιλεὺς πολλοὺς 5 ἐτιμωρήσατο. τούτῳ τῷ ἔτει ἐχίανεν πολλὰ χαλκουργήματα ἐξ ὧν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐποίησε τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἔστησεν εἰς κίονα τοῦ Ταύρου· ἡ γὰρ πρώτη ἐστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ συνετριβή. τότε καὶ P 359 ἀνὴρ τις χειμεντῆς, ἐκ τῶν τῆς χειμῆς τεχνῶν εὐφυῆς ὢν ταῖς 10 ἀπάταις ὀφθαλμοπλανῆσαι, ὑπεδείκνεν ἀγγυροπράταις καὶ ἐτέροις χεῖρας καὶ πόδας ἀνδριάντων καὶ ἕτερα εἶδη χρυσοῦ, λέγων θησαυρὸν εὐρηκέναι, καὶ πολλοὺς ἀπατήσας εἰς πενίαν ἤνεγκε φήμης οὖν περὶ αὐτοῦ γενομένης κρατηθεὶς ἤχθη τῷ Ἀναστασίῳ. ὁ δὲ προσήνεγκεν αὐτῷ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαριτῶν· 15 ὃν λαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη "ὄντως σὺ, εἰ καὶ πάντας ἠπάτησας, ἐμὲ οὐκ ἀπατήσεις." καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τι φρούριον, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

Τῷ 15' ἔτει ἀνεθίς τῶν πολέμων Μακεδόνιον τὸν πατριάρχην διαστρέφαι τῆς ὁρθῆς πίστεως ἔσπευδε. πολλοὶ δὲ τῶν ἐπι- B 20 σκόπων Ἀναστασίῳ χαριζόμενοι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντίπαιπτον. Μανιχαῖον δὲ τινα ζωγράφον Συροπέροσιν ἀπὸ Κυζίκου Ἀναστασίῳ ἤγαγεν ἐν σχήματι πρῆσβυτέρου, ὃς ἀλλότρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτόλμησε γράψας καὶ φασματώδη

23 γράψαι?

Anno 14 crebro bellum est cum Cabado gestum. eodem anno cum ederetur equestre certamen, tumultuantibus partibus multi utrinque sunt interfecti, interque eos imperatoris ex pellice filius. cuius dolore percitus imperator multos supplicio affecit. eodem anno multa aerea Constantini magni opera conflavit, suamque statuam inde confecit et in columna Tauri constituit: nam quae prius ibi posita fuerat Theodosii magni, ea terrae motu deiecta et comminuta fuit. tunc etiam vir quidam ex eorum numero qui chymicam artem profitentur, callidus oculos hominum impostura praestringere, argentariis aliisque obtulit manus pedesque statuarum et alia aurea, dicens se thesaurum repperisse; multosque ita deceptos ad paupertatem rededit. fama vulgata, captus et ad Anastasium adductus frenum equi ex solido auro conflatum ac margaritis consertum obtulit. sed imperator freno accepto "ut omnes" inquit "sefellereis, me profecto non decipies." statimque hominem in castellum quoddam relegavit, in quo is periit.

Anno 16 bellis exoneratus, conatus est Macedonium episcopum a recta fide avertere. multi tum episcopi in gratiam Anastasii Chalcedonense concilium impugnaverunt. adduxit etiam Anastasius Cyzico pictorem quandam Syropersam, habitu presbyteri, qui in regia iussu im-

ἐν τῷ παλατίῳ γνώμη τοῦ βασιλέως, χαίροντι τοῖς Μανιχαϊκοῖς· ὅθεν καὶ στάσις τοῦ λαοῦ γέγονε μεγάλη. Ἀσχόλιον δὲ τινα ἰ Μακεδόنيος ἐν ἔχθρᾳ φονικῇ σπασόμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἐχθραίνοντων αὐτῆς, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ μνησι-καῆσαι ὥστε καὶ μνησιαίας αὐτῷ ἀνώνυμους προσέταξε λαβῆναι· πρῶτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ. τοῦτο δὲ πρῶτον καὶ εἰς ἱεροσυλίαν ἔπραξε.

C δύο τινῶν ἀμφισβητούντων ἐπισκόπων περὶ πίστεως, ὁρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ, καὶ τοῦ μὲν Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος τοῦ δὲ ὁρθοδόξου εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὁρθόδοξος προύτεινεν ὥστε ἀφεμένους τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ τοῦτο παραιτησαμένου αὐτὸς εἰσῆλθε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἰστάμενος διελέγετο πῦσιν, ἀβλαβῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ φυλαττόμενος.

Τῷ ιζ' ἔτει ἐτέλιχε τὸ Δαράς, χωρίον ἐν τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρόν, μέσον τῶν ὄρων κείμενον Ῥωμίων τε καὶ Περσῶν. καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν καὶ ὠρεῖα καὶ κενστέρνας καὶ ἐμβόλους καὶ δύο δημόσια λοιτρὰ, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιού-
D πολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

Τῷ κ' ἔτει Δευτέριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀρειανῶν, βαπτίζων τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποικὴν παράδοσιν ἐτόλ-
μησεν εἰπεῖν "βαπτίζεται Βάρβαρος εἰς ὄνομα πατρός, δι' υἱοῦ, ἐν ἁγίῳ πνεύματι." καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα, ὃ δὲ Βάρβαρος ἔμφοβος γενόμενος ἔφυγε καὶ πῦσιν ἐγνώρισεν τὸ θαῦμα. ἐν

peratoris (nam is Manichaicis nugis delectabatur) quaedam monstrosa et ab imaginibus ecclesiasticis aliena pingeret. ob id magna populi est coorta seditio. ceterum Macedonius tantum abfuit ut Aschollii iniuriam persequeretur, a quo stricto gladio fuerat inimicorum suorum iunctura petitus, ut menstruum ei porro annonam constituerit. erat enim vir mansuetus. atque eodem recens modo sacrilegum tractaverat. duobus episcopis de fide altercantibus, orthodoxo et Ariano, cum hic disserendi facultate polleret, ille pietate et fide fretus hanc Ariano condicionem tulit ut omnia disputatione in ignem sese darent, itaque uter ipsorum pietate praestaret, notum fieret. recusante Ariano ipse intravit ignem, et stans in medio eius verba ad multitudinem fecit, deo ipsum incolemem conservante.

Anno 17 Anastasius Daras, castrum Mesopotamiae magnum atque validum, in finibus Romani ac Persici imperii muniit; exstraxitque ibi templum et horrea et cisternas et rostra ac duo publica balnea. loco urbis privilegia dedit, et eam Anastasiopolin nominavit.

Anno 20 Deuterius episcopus Arianorum quendam nomine Barbarum baptizans, ausus est contra institutum domini sic dicere "baptizatur Barbarus in nomen patris per filium in spiritu sancto." ad quae verba statim exsiccatum est baptismi lavacrum. et Barbarus territus fugit,

τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν αἰρετικῶν μετὰ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κατὰ Μακεδονίον τοῦ ὀρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου ἔνστασις γέγονεν· ὅφ' οὐ καὶ ἔξορρίζεται Μακεδόνιος εἰς Εὔχαιτα, P 360 καὶ εἰσάγεται ὁ ἀλιτήριος Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Λιτροβόλης καὶ 5 Κήλων.

Τῷ κβ' ἔτει Ἀναστάσιος ὁ παράνομος βασιλεὺς καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνέρος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ τοῦ θανασιῶν Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἀγωνιζομένοις ἐνεδείξαντο. βουλευθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος προσθεῖναι εἰς τὸ τρισά- 10 γιον τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, παιθόμενος Σεβήρῳ τῷ ἀκεφάλῳ, τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἔπαρχον ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνεβίβασε τοῦτο ἐκφωτῆσαι. διὸ γέγονε δημοτικὴ στάσις ἄλλον βασιλέα ἐπιβουμέ- 15 νων. ἐμπρήσαντές τε πολλοὺς οἴκους, καὶ τὸν βασιλέα ὑβρίσαντες, ἦλθον εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου, πλησίον τῆς κιν- B στέρης τοῦ ἁγίου Μωκίου, ἔνθα ἦν ἐγκλειστος φίλος τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτον φανεύσαντες ὡς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες ἔκραζον "οὗτός 20 ἔστιν ὁ φίλος τοῦ ἔχθρου τῆς ἁγίας τριάδος." ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἐγκλειστον, εἰς ἣν πολλὴν πίστιν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀνελόντες ἔσω- 20 ραν ἀμφοτέρους καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἔκαυσαν. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἐπαύσατο πρὸς βραχὺ τῆς αἰρέσεως. τῷ αὐτῷ ἔτει Ἀλαμοννύδρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαρακηνῶν βυπτικθέντος Θεοῦ προνοία παρὰ τῶν ὀρθοδόξων, Σεβήρος ὁ 30 δυσσεβῆς δύο ἐπισκόπους ἐπέμψε τῆς λώβης αὐτοῦ μεταδοῦναι C

miraclumque omnibus exposuit. his annis haeretici cum Anastasio Macedonium episcopum orthodoxum Cpolis adorti sunt, estque hic ab imperatore relegatus Edchaita; et pro eo substitutus flagitiosus ille Timotheus, qui Litroboles et Celon cognominatur.

Anno 22 imperator et Timotheus iste multa mala iis intulerunt qui pro Macedonio et Chalcedonensi concilio propugnabant. et Anastasius, ita persuasus a Severo qui ab haeresi Acephalorum erat, volens sanctissimo carmini apponere haec verba "qui crucifixus es pro nobis," logothetam et praefectum urbis iussit conscenso suggesto ea proclamare. ob hoc factum populus seditione excitata alium imperatorem poscere, ipsum contumeliis et conviciis exagitare, multas domos incendere; monachum in mansione S. Philippi, prope cisternam S. Mocii, inclusum, quod imperatori is carus erat, necare, capiteque eius hastae praefixo clamare "hic est amicus hosti sanctae trinitatis," et monacham, quam imperator maximi faciebat, iugulare; cadaver utrumque raptare et in Studii mansione cremare. his perterritus imperator haeresin aliquantisper desiiit. eodem anno, cum Alamundarus Saracenorum princeps dei providentia baptizatus ab orthodoxis esset, impius Severus duos ad eum mittit episcopos, qui eum labe suae haereseos inficerent. quos ille ad-

τῷ ἀνδρὶ. οὗς θαναμαστῶς ἤλεγξε δραματοουργία τοιαύτη. Ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς "γράμματα" φησὶν "ἰδεξάμενη σήμερον ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος τέθνηκε." τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ἔφη πρὸς αὐτούς "καὶ πῶς θεὸς γυνὸς ἐσταναρώθη καὶ ἡμᾶς καὶ ἀπέθανεν, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν Χριστός, εἴπερ μηδέ 5 ἄγγελος ἀποθνήσκει;" καὶ οὕτω μετ' ἀλοχύντης ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σεβήρου ἐπίσκοποι. Καβάδης δὲ τινὰς τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἱ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν.

Τῷ κγ' ἔτει Βιταλιανὸς παραλαβὼν πῦσαν τὴν Θράκην καὶ D Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος Οὐννων καὶ 10 Βουλγάρων, παρέλαβε καὶ πολλὰς πόλεις καὶ Κύριλλον τὸν στρατηγὸν Θράκης, καὶ ἦλθε πραιδεύων ἕως Βυζαντίου. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς πέμπει πρὸς εἰρήνην, ἡμῶν σὺν τῇ συγκλήτῳ τοὺς ἔξορισθέντας ἀνακαλεῖσθαι καὶ Μακεδόνιον καὶ Φλαβιανὸν ἀπολαβεῖν τοὺς ἰδίους θρόνους, καὶ σύνοδον γενέσθαι ἐν Ἡρακλειᾷ, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης. βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταῦτα γενέσθαι, ὁ Βιταλιανὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια γενομένης εἰρήνης. 15 ἔλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλειᾷ ὡσεὶ διακοσίων ἐκ διαφόρων τόπων, ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς παραβῆς τὰς συνθήκας μετὰ καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τούτους ἐνέπειαιξαν, καὶ 20 ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι.

P 361 Τῷ κδ' ἔτει ὁ Βιταλιανὸς ἀγανακτήσας κατὰ Ἀναστασίον διὰ τὴν ἐπιπορκίαν πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίον καὶ

12 στρατιώτην P

mirabili commento refutavit. dixit enim iis eo ipso die sibi literas de morte Michaeli angelorum principis esse allatas. cumque responderent nullo eum modo potuisse mori, "quomodo autem" ait "nudus deus potuit crucifigi, quod vos affirmatis? et Christus non constitit ex duabus naturis? cum ne angelus quidem moriatur." ita cum dedecore Severiani illi discesserunt. Cabades autem quosdam in Perside Christianos uncis gladiis cum concidisset, ii nihilo secius postmodo obambulaverunt.

Anno 23 Vitalianus occupata universa Thracia Scythia et Mysia, ducens secum Hunnorum et Bulgarorum agmen, multas urbes et Cyrilum quoque Thraciae praefectum cepit, ac praedando Cpolin usque processit. tum Anastasius rebus suis deploratis pacem per legatos petit, iurans una cum senatu se relegatos revocaturum, Macedonio ac Flaviano suos episcopatus redditurum, concilium Heracleae acturum evocato etiam papa Romano. cum in has condiciones esset ab omnibus consensus, Vitalianus pace facta domum rediit. sed cum circiter 200 episcopi ex diversis partibus Heracleam convenissent, imperator impius violatis pactis, adiutore Timotheo Cpolitano episcopo, iis illusit; atque ii re nulla confecta discesserunt.

Anno 24 Vitalianus Anastasio ob peritium iratus exercitus eius et rem publicam multis damnis affecit: nam et praedabatur et milites ca-

εἴη λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἀρπύζων καὶ ἀφοπλίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φόλλεως πιπράσκων.

Τῷ κ' ἔτει Οὐννοι οἱ λεγόμενοι Σαβήρ, τὰς Κασπίας πύ-
λας περᾶσαντες, τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ
5 Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ τὰ Εὐχάϊτα μικροῦ
παραστήσασθαι· ἔθεν καὶ φρυγῶν ὁ ἱερὸς Μακεδόνιος σχεδὸν κιν-
δυνεύων εἰς Γάγγραν διεσώθη. ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος πικρῶς
αὐτὸν ἐκεῖ προσέταξεν φυλάττεσθαι, πέμψας, ὡς φασίν, καὶ τὸν
ἀναιρήσοντα αὐτόν. τελειωθεὶς δὲ ἐν Γάγγραις κατετέθη ἐν τῷ B
10 νουῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου, πολλὰς λύσεις ἐπιτελῶν.
μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ τίθεσθαι, ἄρας τὴν δεξιὰν χεῖρα
κατεσφραγίσαστο τῷ σταυρῷ, καὶ οὕτως κατετέθη. καὶ Θεοδώρῳ
δὲ τινι τῶν συνόντων ἔπεν ἐν ὄραματι “ἐκλαβοῦ, καὶ ἄπελθε, καὶ
ἐπανάγνωθι Ἀναστασίῳ λέγων· ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς
15 πατέρας μου, ὧν τὴν πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὲ ὀκλῶν
τὸν δεσπότην μου, ἄχρις οὗ ἔλθῃς καὶ εἰς δίκην εἰσελθῶμεν.”
τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξανδρεῖς πλεῖστοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ
παιδιά, δεινῶς πληγέντες ὑπὸ δαιμόνων ἀθρόως ὑλάκτουν. καθ’
ἔπνου δὲ τις εἶδε τινα φοβερὸν λέγοντα ὅτι διὰ τοὺς ἀναθεματι- C
20 σμοὺς τῆς συνόδου ταύτης πάσχουσι. τῷ δ’ αὐτῷ ἔτει Ἀριάδνη
ἡ βασιλις ἐτελεύτησεν. ἐπίσκοπον δὲ τινα τῶν Οὐννίων λεγόμε-
νον ἀκούσας ὁ μιαιφόνος Ἀναστάσιος ὡς εὐφυνῶς διαλέγεται καὶ
πάντας ἐπιστομίζει τοὺς τῷ δόγματι αὐτοῦ προσανέχοντας, προσ-

20 ταῦτα?

ptos exarmabat, tandemque contumeliae causa singulis obolis eos diven-
debat.

Anno 25 Hunni, qui appellantur Saberi, Caspis portis egressi Ar-
meniam Cappadociam Galatiam et Pontum incursionibus vexarunt; pa-
rumque absuit quin Euchaita etiam in suam potestatem redigerent. Ma-
cedonius quidem iam periculo proximus inde profugit et Gangram per-
venit. Anastasius de hoc certior factus iussit eum rigide ibi custodiri,
misso etiam (ita aiunt) percussore. sed Macedonius Gangrae mortuus
in aede martyris Callinici humatus est, multosque a morte sua morbis
liberavit. cum iam esset in sepulchro condendus, antequam id fieret,
sublata dextra manu crucis signo sepulchrum obsignavit. idem Theodoro
cuidam suorum familiarium per visionem dixit “excipe haec, et abi at-
que Anastasio recita. ego quidem Macedonius abeo ad patres meos, in
quorum fide perstiti: interim tamen semper dominum interpellabo, dum
tu quoque venias et causa nostra disceptetur.” eodem anno Alexandreae
viri plurimi, itemque mulieres et pueri, graviter a daemonibus verberati
adsidue latrabant. in somnis autem cuidam Macedoni terribilis quidam apparuit,
dicens civibus haec ob damnationes in concilium editas accidere. eo-
dem anno decessit Ariadna Augusta. impurus autem Anastasius episco-
pum quendam Oenianum audiens disertum admodum esse, et qui ora

καλεσάμενος ἔφη “γένου τῆς ἐμῆς μοίρας, θανασιώτατε, καὶ πᾶν ὕπερ αἰτήσεις παρ’ ἡμῶν λήψη τάχιστα.” ὁ δὲ πρὸς αὐτόν “ὄ μᾶλλον τῆς ὀρθοδόξου μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ δόξῃ τῶν ἁσεβῶν Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἐπόμενος κληρονομήσης τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.” καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐδράξατο τῆς χλα-
 D συγκαταβήσεται σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνη ἡ Θεοσέβεια καὶ ἀρε-
 τῶν κτήσεις. ἄφες τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασεν. ἁμαθῆς εἶ καὶ ἀσυλλόγιστος. οὐδὲν τῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριβῶς ἐπίστυσαι, ἀλλ’ ἡ πλάναις καὶ βω-
 10 μολοχίαις μορμολύττη τὸν ἀφρονος. ἀρκοῦ, βασιλεὺς ὢν, εἰς τὸ σὸν ἀξίωμα, καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν πραστάτας μὴ κόλαζε.” ὁ δὲ κατησχύνθη καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. ὁ δὲ γε σοφὸς ἐπίσκοπος πενέ-
 15 στατος ὢν οὐκ ἠθέλησε παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἕως ὀβολοῦ· οὕτως ἦν ἐλεύθερος καὶ μόνης τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ εὐσεβείας 15 περιποιούμενος.

P 362 Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν ὀνομαζόμενον Τζουδάδερ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματι καὶ μαργαρίται καὶ λίθοι τίμιοι ἀποκείμενοι ἦσαν καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφνύαττοντο. τοῦτο Καβά-
 20 δης μαθὼν ἐζήτηε λαβεῖν. καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κωλυόμενος 20
 κινεῖ τὴν τῶν παρ’ αὐτοῦ μάγων πᾶσαν ἐπίνοϊαν, ἔπειτα καὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει. πεισθεὶς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐχθῆς τῶν Χριστιανῶν τούτου κυρεῦσαι, ἐπίσκο-

omnibus sententiae de passo deo assertoribus obturaret, eum ad se vocatum hortatus est ut ad suam factionem descisceret, pollicens eum quidquid petiisset illico accepturum. cui episcopus “tu” inquit “potius ad orthodoxos transi, ne, dum opiniones impiorum hominum Severi Eutychis et Dioscori amplecteris, aeterno igni addicaris.” simulque apprehendens imperatoris chlamydem “haec” ait “vestis nequaquam te post mortem sequetur, o imperator: sed sola comitabitur te pietas ac virtutum habitus. missam fac ecclesiam, quam Christus suo redemit sanguine. indoctus es et ratiocinandi ignarus, neque ullum ecclesiae decretum perfecte intelligis: tantum impostaris et scurrilibus calumniis fatuos terres. satis tibi sit dignitatis, quod imperator es: antistites ecclesiae vexare noli.” ad haec imperator pudore suffusus obmutuit. pauperissimus autem cum esset ille episcopus, ne obolum quidem ab imperatore voluit accipere: adeo liber erat et solius in deum fidei ac pietatis rationem habens.

Castrum est in Persarum atque Indorum confinio, nomine Tzudader, in quo multum pecuniae margaritarum et lapidum pretiosorum repositum a daemonibus asservabatur. Cabades ea re percepta castrum occupare est annixus, cumque ei a daemonibus obsisteretur, omnibus et Magorum et mox Iudaeorum tentatis artibus impos propositi fuit. ergo cum ei persuasum esset Christianorum ad deum precibus eo se petiri

πόν τινα Χριστιανὸν ἀπὸ τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλε-
 σεν, ὃς σὺναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν,
 προσελθὼν τῷ τόπῳ τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξε καὶ τῷ Κα- B
 βάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν. ἐν τούτῳ Καβάδης κατα-
 βπλαγείς πρωτοκαθεδρία τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανι-
 χαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων, καὶ ἄδειαν παρέσχε τοῖς
 βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου, ἐπιβουλῆς αὐτῷ
 μηχανθείσης, συνέσχε πολλοὺς καὶ ἀπώλεσεν· ἐν οἷς καὶ Ἰουστίνος
 10 ἦν καὶ Ἰουστινιανός. μέλλων οὖν ἔξαφανίζεσθαι τοὺς ἄνδρας,
 παρέστη αὐτῷ τις κατ' ὄναρ φοβερός λέγων "τοὺς μὲν λοιποὺς
 τῶν σῶν ἐπιβούλων, ὧ βασιλεῦ, συνεχωρήθη σοι ἀφανίσαι, Ἰου- C
 στίνον δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν μηδαμῶς ἀδικήσης· οὐδὲ γὰρ θείων
 δυνήση." τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι καθοσιώσει εἰσὶν ὑποβεβλημένοι
 15 βασιλικῇ, ἔφη πρὸς αὐτόν "σκεύη εἰσὶ χωρητικὰ τῆς τοῦ Θεοῦ
 βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ ἕκα-
 στος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." καὶ δὴ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις
 Ἀναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. συνέβη δὲ πάντα
 γενέσθαι καθὼς ὁ φανείς ἀπεφθέγγατο· μετὰ γὰρ τὴν τελευτὴν
 20 Ἀναστασίου καὶ ἀμφοτέροι κατὰ καιροὺς αὐτῶν ἐβασίλευσαν.

Τῷ κ' ἔτει Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα φοβερὸν
 βραστάζοντα κώδικα, ὃν ἀναπτύξας, καὶ εὐρών τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ "ἰδοὺ διὰ τὴν κυκοπιστίαν σου ἀπα- D

posse, hoc a quodam episcopo Christianorum in Perside agentium con-
 tendit. is synaxi coacta, cum divinis mysteriis communicasset, ad locum
 accedens daemones ibi morantes exegit, castrumque Cabadae nullo la-
 bore occupandum tradidit. quo miraculo Cabades attonitus primum in
 consensu locum episcopo ei tribuit, quem hactenus Manichaei et Iudaei
 tenebant: liberam quoque potestatem fecit iis qui baptizari vellent.

Anastasius vero paulo ante quam moreretur, delatis ad ipsum insi-
 diarum sibi factarum indicibus multos corripi atque interfici iussit. in
 captis fuerunt etiam Iustinus et Iustinianus. quos cum necare statuisset,
 terribilis quidam ei in somnis adstitit, ita dicens "tibi quidem, o
 imperator, permissum est reliquos insidiatores tollere: a Iustino autem
 et Iustiniano maleficium omne abstinere. nam non licebit te eis, utcum-
 que velis, male facere." cumque Anastasius diceret eos reos esse laesae
 imperatoriae maiestatis, respondit ille esse eos vasa consilio providen-
 tiae divinae exsequendo apta, et utrumque suo tempore deo operam
 navaturum. atque hos quidem duos Anastasius crimine absolvit: in-
 somnium vero suo tempore exitus comprobavit. uterque enim eorum
 post Anastasii mortem imperio functus est.

Anno 27 apparuit Anastasio per insomnium vir terribilis, codicem
 gestans; quem is cum aperuisset et nomen imperatoris in eo invenisset,

λείφω τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη,» καὶ ἀπήλειψεν αὐτά. διυπνισθεὶς δὲ προσεκαλέσθη Ἀμάντιον τὸν πραιπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὄραμα. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι καὶ γὰρ ἐθεασάμην ὅτι παρισταμένου τῷ κράτει σου χοῖρος μέγας ἐλθὼν καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίτης κατέρραξέ με εἰς τὴν γῆν καὶ ἀνάλωσεν. ἐλθόντος δὲ τοῦ δνειρο-5 κρίτου Πρόκλου, ἤκουσαν ὅτι καὶ ἀμφοτέροι μετ' οὐ πολὺ τελειοῦσθε. ἐπεὶ δὲ κεχηματίστο διὰ πυρὸς αὐτὸν τὴν ἀμειλικτον αὐτοῦ ψυχὴν ἀπορρηῆσαι, τὴν ἐν τῷ παλατικῷ κινστήρῳ τὴν λεγομένην ψυχρὰν εἰς πολλὰ στόμια διανοίξας καὶ κάδδους ἐν P 363 ἐκάστω παραθεὶς ἔσπευδε τὴν τοιαύτην. περὶ αὐτοῦ προφη-10 τείαν ψευδῆ ἀποδείξαι. ἀλλ' ἐματαιώθη διὰ κενῆς ὁ δειλαιος· καὶ γὰρ θεῖω σκηπτῷ κεραυνωθεὶς ἐμβρόντητος γέγονεν. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν λάρνακι Ἀκυντιανῆ, μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προτελευτησάσης. οὗτος λέγεται καῦσαι καὶ τὰ βιβλία τοῦ χρυσαρ-15 γύρου.

Ἰουστίνος ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη 9'. οὗτος ἦν εὐσεβῆς ἀνὴρ, πρεσβύτης καὶ πολύπειρος, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξά-μενος καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰλλυριοὺς τῷ γένει· οἱ δὲ B Θράκα τοῦτον λέγουσιν εἶναι. ἦν δὲ τῷ σώματι μεσηλιξ, εὐρὺς 20 τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα, πολίος· ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἔρευθος βλοσυρῶ ὄντι καὶ πλατεῖ. οὗτος πᾶσιν ἄριστος ἐδείχθη, ζηλωτῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐν τοῖς πολέμοις μεγά-

ait illi "ecce ob-perversitatem fidei tuae de vita tua annos 14 deleo." simulque eos expunxit. somno solutus Anastasius insomnium id Aman-tio praeposito ad se vocato exposuit. atque is "ego etiam" inquit "imaginatus sum, cum adstarem maiestati tuae, venisse magnum porcum, qui me veste arreptum in terram prostraverit atque devoraverit." de- inde Proclus insomniorum coniectior advenit, pronuntians utrumque paulo post vita defuncturum. sed Anastasius, cum oraculo edoctus esset igne sibi pereundum fore, cisternam in palatio quae Frigida dicitur, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus appositus esset, censans hoc pacto oraculum irritum reddere. verum id abs re fuit: fulmine enim divinitus est ictus. cadaver eius in fano apostolorum depositum est, in cista Aquintiana, iuxta Ariadnas uxoris corpus, quae ante ipsum e vivis excesserat. is Anastasius fertur Chrysargyri tributii tabulas combussisse.

Iustinus magnus imperator Romanorum fuit annos 9, vir pius, se-nex ac multiplici peritia praeditus. a militari ordine usque ad senato-riam dignitatem pervenerat. patria fuit Illyricus, quanquam alii Thra-ccem fuisse affirmant. corporis statura fuit mediocri, latis humeris et pectore canus, facie truci ac lata et rubore infecta. optimum se omni-bus demonstravit, cum et orthodoxae fidei studeret et bello magnam

λως εὐδοκιμῶν. σύμβιον δὲ ἔχων Λουππικίαν ἔστεψεν Ἀγού-
 σταν, ἣν οἱ δῆμοι ἑστεφανωμένην Εὐφημίαν ἐκάλεσαν. τούτῳ
 τῷ Ἰουστίνῳ Εὐλάλιός τις, ἀπὸ πλουσίων γενόμενος πένης, ἐν
 τῷ μίλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι ἔγραψεν ἐνδιαθῆκως κληρονόμον
 5 Ἰουστίνον, παρακελευσόμενος ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας
 μικρὰς καταλειφθεῖσας ἀναθρέψαι καὶ ἐκπροικίσει τὸν βασιλέα,
 καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρεῖα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστουμένοις, καὶ τὰ C
 γραμματεῖα ἀναρρῦσασθαι· ἄπερ βασιλικῶς πάντα Ἰουστίνος
 ἐπλήρωσε, καταλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα.
 10 Βιταλιανὸς δὲ ὁ προρρηθεὶς σφόδρα ἠκείωθη τῷ βασιλεῖ, ὀρθό-
 δοξος δὲ ὢν Σεβῆρον ἠτήσατο καθαιρεθῆναι. ὑπερ μαθῶν ἐκεί-
 νος φεύγει σὺν Ἰουλιανῷ τῷ Ἀλικαρνασοῦ· καὶ εἰς Αἴγυπτον
 ἀπελθόντες καὶ τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες
 ταύτην ἐτάραξαν, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. ἐπι-
 15 σκόπων δὲ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων δι' Ὀρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμης
 τῇ Βιταλιανοῦ σπουδῇ, ἔτι ζῶντος Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου D
 ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι τετάρ-
 τῃν σύνοδον πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶ συνόδοις τοῖς διπτύχοις συνέ-
 ταξε. Σεβῆρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκποδῶν γεγονότος Πιῦλος
 20 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου.
 ὁ δὲ βασιλεὺς Ξενάτιον τὸν καὶ Φιλόξενον, ἐπίσκοπον Ἱερουπόλεως,
 Μανιχαίόφρονα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας ἐξώρισε σὺν πᾶσι
 τοῖς μετέχουσι τῆς λώβης αὐτῶν, Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον

gloriam pararet. coniugem suam Luppiciam diademate ornata[m] Augu-
 stam creavit; quam coronatam populus Euphemiam mutato nomine ap-
 pellavit. hunc Iustinum Eulalius quidam, de divite pauper factus, mor-
 riturus heredem testamento nominavit; iussitque tribus suis filiabus,
 quas parvulas relinquebat, educationem eam ac dotem praebere, omnia
 sua debita creditoribus persolvere, et ab iis syngraphas suas redimere.
 quae omnia Iustinus regia munificentia perfecit, magna omnium qui rei
 famam percipiebant admiratione. usus est Iustinus admodum familiariter
 Vitaliano, qui, ut erat orthodoxus, apud imperatorem instabat uti
 Severus deiceretur. at Severus hoc sentiens cum Iuliano Halicarnassi
 episcopo aufugit; delatque in Aegyptum disputatione de interitus ex-
 porte et interitui obnoxio prolata turbas ibi dederunt. erat tum Ale-
 xandreae episcopus Dioscorus. cum vero Roma ab Hormiada missi
 episcopi Cpolin venissent, Vitaliani studio effectum est ut sacrum con-
 ciliium Chalcedone habitum reliquis tribus in ecclesiasticos commentarios
 adscriberetur, Ioanne Cappadoce episcopatum Cpolitanum adhuc gerente.
 Severo amoto Paulus electus est ad episcopatum Antiocheae gerendum,
 qui prius Eubuliano xenodochio praefuerat. Iustinus porro Xenaiam,
 qui et Philoxenus dicitur, episcopatum Hierapolis Manichaeorum opinio-
 nes sectantem, et Petrum Apameae episcopum omnesque eorum sectatores
 relegavit. Amantium praepositum aliosque nonnullos ob affectatam

μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν τυραννίδα μελετήσαντας ἀνείλεν. ἀνεκα-
λέσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Ἀναστασίου ἐξορισθέντας.

P 364

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης, ὃς
εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγὰς, ὃν ἔλεγον πωγω-
νίαν εἶναι· εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὀρώσαν ἐπὶ δύσιν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει 5
ἐδημοκράτει τὸ Βένετον μέρος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς
ἐμποιοῦντες καὶ φόνους πολλούς. ἦλθε δὲ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας
ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀπαντιῶντας πρασίνους ἔσφα-
ζον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους; μὴ δυναμένων τῶν
ἀρχόντων ποιῆσαι ἐκδίκῃσιν. ταῦτα ἐπράττετο ἕως ἕξ ἐνιαυτῶν 10
Ἰουστίνου.

Τῷ γ' ἔτει Ἰουστίνος μετὰ Καβάθη τοῦ τῶν Περσῶν βασι-
B λέως εἰρήνην ποιήσας τὰ περὶ τῆς πίστεως διορθοῦν ἐσπούδαξε.

Τῷ δ' ἔτει τὸ Δυρράχιον ὑπὸ Θεομητίας ἔπαυε, καὶ ἡ τῆς
'Ελλάδος Κόρινθος· ὡς μεγάλως ἀνευδύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐφι- 15
λοτιμήσατο.

Τῷ ε' ἔτει Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας τῆς
τῶν Περσῶν βασιλείας ἦλθε πρὸς Ἰουστίνου εἰς τὸ Βυζάντιον,
καὶ παρεκάλεισε γενέσθαι Χριστιανὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆ-
ναι βασιλεῖα τῶν Λαζῶν. ὃ καὶ μετὰ χαρᾶς ἐποίησε, καὶ οὖν 20
ἀνηγόρευσε, καὶ γυναῖκα εὐγενῆ Ῥωμαίαν δέδωκεν, ἣν καὶ εἰς τὴν
ἰδίαν χώραν ἀπεκόμισε μετὰ χαρᾶς, καὶ δῶρα ἔλαβε πολλά. γνούς
δὲ τοῦτο Καβάθης δηλοῖ Ἰουστίνῳ ὅτι φίλιος καὶ εἰρήνης μεταξὺ
C ἡμῶν οὔσης τὰ ἐχθρῶν πρῶττοις καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῶν

tyrannidem necavit. revocavit etiam omnes quos Anastasius iniuste ex-
torres egerat.

Eodem anno cometa in Oriente visus est, radios deorsum emittens,
quem Graeci pogoniam a barbae similitudine appellant. habebat autem
radium versus occasum. eodem anno pars Veneta potestatem populi per
omnes urbes obtinebat tumultuabaturque et multas caedes eodebat. ab
Antiochea eius mali origo fuit. neque tantum obviam factos sibi Pra-
sinos iugulabant, sed et eos qui in domibus occultabantur, cum magi-
stratus non essent coercendo pares. haec acta sunt usque ad sextum
Iustini annum.

Anno tertio sui imperii Iustinus facta pace cum Cabade Persarum
rege, rebus ecclesiasticis constituendis animum intendit.

Anno 4 Dyrachium et Corinthus divinitus calamitate sunt affectae;
quas Iustinus egregia liberalitate refecit.

Anno 5 Tzathus Lazorum rex cum a Persico regno defecisset, By-
zantium venit, petiitque Christianus fieri et a Iustino Lazorum rex sa-
lutari. Iustinus id laeto animo fecit, eumque filium suum appellavit,
nobilemque Romanam uxorem dedit. quam ille laetus in suam abduxit
regionem, multis donis affectus. Cabades autem re comperta cum Iustino
expostulare, eumque durante mutua amicitia et pace hostiliter agere,

Περσῶν ὄντας προσλαμβάνη. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ
 “ἡμεῖς τινὰ τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου οὐ προσελαβόμεθα.
 ὁ δὲ Τζάθος προσήλθεν ἡμῖν ῥυσθῆναι τοῦ μουσαροῦ ἑλληνισμοῦ
 καὶ τῶν ἄσεβῶν θυσῶν καὶ τῆς τῶν δαιμόνων πλάνης, καὶ γενέ-
 5 σθαι Χριστιανός, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνώναι θεόν. τοῦτον ἡμεῖς
 βαπτίσαντες ἀπελύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.” ἔκτοτε λοιπὸν
 πάλιν γέγονε ἔχθρα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. τούτῳ τῷ
 ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἄγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη
 ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, καὶ ὁ πόλεμος Ἐλεσβαὰν τοῦ βασιλέως τῶν
 10 Αἰθιοπῶν πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ.

Τῷ ε΄ ἔτει Καβύδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς ὑπὸ τὴν D
 ἑνορίαν αὐτοῦ Μανιχαίους κατέσφαξεν. Ἰουστίνος δὲ σάκρα
 πανταχοῦ πέμψας τοὺς ποιοῦντας ἀταξίαν ἀναιρεῖσθαι προσέταξε
 καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δημεύεσθαι, καὶ τοὺς δημίους εἰρήνευσε
 15 πολλοὺς κακώσας. ἔσπευε δὲ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Αὐ-
 γοῦστιαν, τῆς Εὐσημίας ἤδη τελευτησούσης. τὸν δὲ Σεκοῦνδον
 ὑπατοῦ πατρικίου καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ἐποίησε διὰ τοὺς Πέρ-
 σας καὶ τὺς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὰς, ὃς διωγμὸν μέγαν ἐποιή-
 σατο κατὰ Μανιχαίων καὶ ἐτιμωρήσατο πολλοὺς.

20 Τῷ ζ΄ ἔτει Ἀνάξαρχος μητρόπολις β΄ τῆς Κιλικίας ἐπιτύθη P 365
 ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου. τῷ δ΄ αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη Ἔδεσσα,
 πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μέσον αὐτῆς
 διερχομένου Σκίρτου ποταμοῦ, ὃς πλημμυρῆσας δίκην θαλάσσης
 τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντισε. λόγος δὲ ἔστιν ὅτι

qui Persarum imperio subiectos sibi adscisceret. contra Iustinus excu-
 sare non se quemquam Persis subditum avertisse. venisse ad se Tza-
 thum, ut liberatus impura Graecorum superstitione, impiis sacrificiis ac
 fallaciis daemum, Christianus fieret verumque agnosceret deum. eum
 se baptizatum domum suam dimisisse. verum haec res novis inter Ro-
 manos ac Persas inimicitias ansam praebuit. hoc anno S. Aretas in urbe
 Negra est ab Homeritis occisus; et hos bello adortus Elebsaan Aethio-
 pum rex vicit.

Anno 6 Cabades Persarum rex Manichaeos in suis finibus trucidavit.
 Iustinus autem sacris edictis in omnia loca dimissis eos qui tumultuarentur
 necari mandavit eorumque bona publicari; populique agitatores com-
 pescuit, multis eorum male mulcatis. Augustali quoque corona
 Theodoram uxorem suam ornavit, quam mortua Euphemia duxerat.
 Secundum porro consulem et patricium Orienti praefecit ob Persas et
 Saracenorum excursiones. is Manichaeos graviter est persecutus, mul-
 tosque eorum suppliciis affecit.

Septimo anno Anazarbus, secunda Ciliciae metropolis, terrae motu
 saevissimo prostrata. eodem anno Kdessa, magna atque celebris urbs,
 diluvio Scirti amnis, qui per eam decurrit, afflicta est. maris enim in-

καὶ ἄλλοτε τοῦτο γέγονε. μετὰ δὲ τὸ παῦσαι τὰ ὕδατα εὐρέθη
 πλάξ λιθίνη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, γεγραμμένη ἱερογλυφικοῖς
 γράμμασιν οὕτως "Σκίρτος ποταμὸς σκιρτήσει κατὰ σκιρτήματα
 πολιταῖς." πολλὰ δὲ παρέλαχεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος εἰς ἀνα-
 νέωσιν ἀμφοτέρωθεν ταῖς πόλεις. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἐφάνη γυνή τις **5**
B ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενῆς, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντα ἄν-
 θρωπον τέλειον πῆχυν ἕνα, καὶ πλατεῖα σφόδρα. γυρεύουσα δὲ
 τὰς πόλεις ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν. τότε καὶ
 ἀστὴρ ἐφάνη ἐν οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ παλατιοῦ,
 φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κς'. γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβε- **10**
 ρώτατος, ὅφ' οὗ τῇ μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν διαφόροις τόποις,
 τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιήγητος προεμνήσθη. τῇ γὰρ
 τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ προοίμια τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς
 ἐπῆλθεν αὐτῇ δι' ἐμπρησμῶν καὶ σεισμῶν, ὃς ἐμπρησμὸς μέσον
 τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ ἐκράτησε ἐπὶ ἡμέρας ε'. καὶ ἐκίησαν **15**
C οἴκοι πολλοί, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοί, καὶ οὐδεὶς ἔγνω πόθεν
 τὸ πῦρ ἀνάπτεται· τοσοῦτον γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ'
 αὐτῇ ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τάφον τῶν οἰκη-
 τῶρων γενέσθαι. τινὰς δὲ καταχλωσθέντας καὶ ἔτι ζῶντας ὑπὸ
 τὴν γῆν πῦρ ἐξελθὼν ἐκ τῆς γῆς κατέφλεξε. καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ **20**
 τοῦ ἀέρος ὡς σπινθῆρες κατήρχετο καὶ κατέκειεν ὥσπερ ἀστραπή
 τοὺς εὐρισκομένους. ἐσίετο δὲ ἡ γῆ ἐπ' ἐνιαυτὸν ἕνα.

Τῷ θ' ἔτι τοῦ σεισμοῦ επικρατοῦντος Εὐφράσιος ὁ ἐπίσκο-

star ille exundans domos una cum inhabitantibus abripuit atque sub-
 mersit. alias quoque idem accidisse fertur. sane diluvio finito in ripa
 amnis inventa est lapidea tabula, inque eam inscripta haec hieroglyphi-
 cis literis "Scirtus amnis saltabit malo civium": nam amnis nomen
 Graeco sermone ad saltationem alludit. Iustinus multum utriusque urbi
 ad instaurationem contulit. eodem anno visa est quaedam Cilissa mulier,
 gigantum generis, cuiusvis perfecti viri staturam cubito excedens, ad-
 modumque lata. ea circum urbes proficiscens ex officina quavis follem
 (monetae genus hoc est) accipiebat. stella quoque tum in caelo appa-
 ruit, supra aeream palatii portam, continuas dies noctesque viginti sex
 fulgens. terrae motus quoque apprime horrendus fuit, qui et Cpolia
 diversis locis laesit et Antiochese ineffabilem calamitatem denuntiavit.
 quarto enim die Octobris principia irae divinae urbem eam corripue-
 runt, terrae motus atque incendium. id media urbe exortum duravit
 dies sex multasque domos et homines absumpsit; neque scire quisquam
 potuit unde eius fuisset initium. tum dei ira ita urbem concussit ut
 pene tota corruerit ac civium sepulcrum facta sit. quosdam obrutos
 terra, et adhuc viventes, ignis ex terra exiens cremavit. alius ignis ex
 aëre instar scintillarum decidit, et quos attingisset, fulminis in morem
 combussit. annum ille terrae motus duravit.

Anno nono, terrae motu obtinente, Euphrasius Antiochese episco-

πρὸς Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κατεγύσθη καὶ ἀπέθανε, καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἐκκλησία κατέπεσε, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἠφανίσθη· οὐ γὰρ γέγονε τοιαύτη θεομηγνία ἐν ἄλλῃ πόλει ἐν πάσαις D ταῖς γενταῖς. πολλὰς μὲν σὺν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μυριάδας, 5 πολλὰς δὲ παίδων καὶ νεογνῶν ἐν λόφου τάξει ἢ τῶν κατενεχθέντων οἰκοδομημάτων ὕλη καλύπτουσα . . . , καὶ τέλος τοῦτο τὴν οὕτως ὀνομαστοτάτην καὶ εὐχαριν ἔλαβε πόλιν, ἥνπερ ἐπὶ δευκασίους ἐνιαυτοὺς συστᾶσαν ἐξ οὐπερ αὐτὴν Σέλευκος ὁ πρῶτος ἔκτισεν, ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχειαν ἐκάλεσεν. ἀγγελ- 10 θέντος δὲ τοῦ πάθους ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως ἤλγησε τὴν ψυχὴν, καὶ ῥίψας τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν ἐπέθει ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ λιτῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μὴ καταδεξιόμενος φορέσαι σήμαντρον βασιλικὸν τὸ P 366 οἰονοῦν. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει φαιῶν στολὴν ἐνδυσάμενοι 15 πανδημεὶ εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδῖον ἐπὶ τὰ σημεῖοις ἀπέχον ἐπὶ ἐπὶ τὰς ἡμέραις ἐλιτύνεον νηστεύοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς ἐκχοισμὸν καὶ ἀνακαινισμὸν τῆς πόλεως χρυσαίου κεντηνάρια πενήκοντα καὶ ἄνδρας μηχανικούς, καὶ ἦν αὐτῷ σπουδὴ τοῦ τὴν πεσοῦσαν πόλιν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι. ἐπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη 20 ἑορτάζειν ἡμᾶς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπαπαντῆς τῆς μέχρι τότε μὴ ἑορταζομένης. ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηϊούπολις τῆς Μυσίας διαρραγεῖσα μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων, καὶ ἔκραζον ὑπὸ τῇ B γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐλεῆσατε. τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα, ἀσθενήσας Ἰουστινῶς προχειρίσαστο

pus eo obrutus obiit, omnesque aedes et templa corruerunt, urbisque decor periit. ab omni hominum memoria non exstitit tanta irae dei in urbem aliquam grassatio. multa virorum mulierum puerorum et infantum milia collis instar coacervata prostratarum domorum materies operiebat. hunc exitum habuit urbs nobilissima atque elegantissima, quae ab ortu suo, cum eam Seleucus primus condidit ac de patris nomine Antiocheam appellavit, ad 800 annos steterat. annuntiata hac clade imperator gravissime indoluit; abiectisque diademate et purpura, sacco indatus et cinere conspersus per multos dies luxit; ac festo etiam die villi habitu templum inivit, nullum imperii signum gestare sustinens. sed et qui in urbe erant universi, pullati per septem dies in campum qui ad septimum lapidem ab urbe distat supplicandi causa ieiunii exiverunt. misit imperator ad repurgandam Antiocheae aream et instaurationem eius urbis, cui rei impense studebat. auri centenarios 50 et opifices. sub eodem institutae sunt feriae quae Hypapantae dicuntur, prius non habitae. sed et Pompeiopolis Mysiae urbs rupta, eiusque dimidium una cum habitatoribus terra absorptum est, hominesque infra terram delati misericordiam suorum implorant. decima quarta die mensis Aprilis, ipais Paschalibus feriis, Iustinus morbo correptus Iustinianum sororis suae

εις βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεμῖον, καὶ ἔστειψεν αὐτὸν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δ'. Ἀγούστου δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς ε' ἰνδικτιῶνος ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβῆς Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Ἀγούστης, ἐν λάρνακι πρασίῃ, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας, ἐν ᾗ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἁγίων 5 ἀποστόλων εὐρέθησαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον διαίπειν Ἰωάννης. τοῦ δὲ Εὐφρασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τελευτήσαν-
Cτος, Εὐφρασίμιος ὁ Ἀμίδας κόμης ἀνατολῆς ὧν χειροτονεῖται ἀπὸ αὐτοῦ, ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν εἶχεν.

Κόσμου ἔτος ρκα', τῆς θείας σαρκώσεως φκζ'. Ἰουστι-10 νιανὸς ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη λη' μῆνας ζ' ἡμέρας ς'. οὗτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μελῶνα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιάν, χαροπὸν καὶ εὐπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. βασιλεύει δὲ ἐτῶν μέ'. καὶ μονοκρατορήσας δέδωκεν ὑπατεῖαν ὄσην οὐδέεις βα-15 σιλῶν δέδωκε. καὶ διωγμὸν κατὰ Ἑλλήνων καὶ πάσης αἰρέσεως ἐκίνησεν. εὐρῶν δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει νοσοῦντας τὴν τῶν
D Ἀρειανιτῶν αἵρεσιν, δημεύσας τε καὶ τιμωρησάμενος φόβον πολλὸν εἰργάσατο, θεοπίστας μόνους ὀρθοδόξους πολιτεύσθαι. καὶ τὸν ναὸν δὲ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάχχου ἐχόμενα τοῦ Παλατίου 20 πρὸς θάλασσαν . . . , καὶ σύνεγγυς τούτου ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἴδιον αὐτοῦ οἶκον προϋπάρχοντα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν

8 Ἀμιδηνὸς Χυλάνδου

filium collegam imperii adscivit ac coronavit, cumque eo quattuor menses imperavit. Augusto mense, ea ipsa quinta indictione, mortuus est piissimus Iustinus: corpus eius in arca prasina repositum est in mansione Augustae, iuxta uxorem Euphemiā; ubi etiam stolae apostolorum inventae sunt. erat tum patriarcha Cpolis Ioannes. in locum autem Euphrasii Antiocheae episcopatus communibus suffragiis deligitur Euphraemius Amidenus, Orientis comes, vir divino animi fervore adversus divulsos ab ecclesia praeditus.

Anno mundi 6021, ab incarnatione dei 526, Iustinianus magnus imperium Romanum solus gerere coepit. imperavit annos 38, menses 7, dies 13. fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, rubeo vultu truci et versatili, capite non nihil glabro. anno aetatis 45 rerum potitus est; cumque sine collega imperare coepisset, manus consulari edidit quantum nemo ante ipsum. persecutionem Graecae religionis et omnium haeresium instituit. cumque multos procerum labe Ariana vitiosos deprehenderet, bonis eorum publicandis et supplicis irrogandis magnum aliis terrorem incussit, lege etiam lata ut nemo nisi orthodoxus rem publicam gereret. templo Sergii et Bacchi sanctorum, ea quae a palatio sunt versus mare; et proxime templo apostolorum suam propinquam

πρόην ἔπαρξεν τοῖς δυοῖς τούτοις ἀφιερῶσας ταύτας μοναστήριον περιφανῶν ἀνδρῶν ἀπεκλήρωσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθῳ ὡς προσρῆντι Ῥωμαίοις. πέμπει οὖν αὐτῷ Ἰουστινιανὸς βοήθειαν ὅσπερ στρατὸν καὶ στρατηγὸς τρεῖς, Βελισάριον Κήρουκον καὶ Πέτρον, οἳ καὶ κατὰ φθόνον ἀλλήλων πολεμήσαντες ἠττήθησαν. λυπηθεὶς P 367 οὖν ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς μὲν διεδέξατο, ἀπέστειλε δὲ Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην. καὶ συμβαλῶν μετὰ τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσαις ἐνίκησε καὶ πολλοὺς ἀνείλε.

10 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερχθῆ τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλούρων Γρέτης λεγόμενος, καὶ ἔλθων ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἠτήσατο τὸν βασιλέα, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς μετὰ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν, καὶ ἀπῆλθε μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαχεῖν Ῥωμαίοις ἐφ' οἷς 15 ἂν δεηθῶσιν αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προβάλλεται ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζταν ὀνόματι, ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἰκανώτατον· οὗ γὰρ B εἶχεν ἡ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. αὐτὸς δὲ ἐστράτευσεν Ἀρμενίων πλῆθος. δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἀνα- 20 τολῆς στρατὸν, χιλιάδας τέσσαρας, καὶ γέγονε μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. ἔξευξε δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αἰγυπτίας, ὀνόματι Κομιτώ.

domum omnesque suas pristinas opes adiecit, atque ita ex his duobus templis monasterium illustrium virorum redegit.

Eodem anno rex Persarum Tzatho bellum ob initam cum Romanis societatem intulit. huic Tzatho Iustinianus auxiliares mittit copias, ducibus Belisario Keryco et Petro; qui cum in bello gerendo mutua invidia transversi agerentur, a Persis victi sunt. hoc aegre ferens Iustinianus, revocatis illis, Petrum notarium ad exercitum ducendum misit; isque Lazorum auxilio Persas adortus praelio victoriam multis hostium caecis obtinuit.

Eodem anno ad Romanos se contulit Herulorum rex Gretas; Cpolingue profectus cum suo populo, ab imperatore obtinuit ut Christianus fieret cum suis consiliariis et cognatis; eaque re confecta, laetus domum rediit, pollicitus se Romanis, quacunque in re vellent, auxilio futurum.

Eodem anno imperator Tzitam Armeniae praeficit, virum bellicosum et robus gerendis aptum. hactenus Armenia sine praefectis fuerat, duces tantum et comites habuerat, sed hic eum principem Armeniorum fecit. adiunxit etiam imperator ei exercitum quattuor milium ex Oriente; fuitque hoc magno praesidio Romanis. nuptum quoque ei tradidit sororem Theodorae Augustae, nomine Comito.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσεφρή τοῖς Ῥωμαίοις γυνή τις ἐκ τῶν Οὐννων τῶν λεγομένων Σαβήρ, βάρβαρος, ὀνόματι Βαρής, χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὐννων χιλιάδας ἑκατόν, ἧτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρός Μαλάχ ἀποβο-
 C λήν. αὕτη τοὺς προτραπέοντας παρὰ Καβάδου τοῦ βασιλέως 5
 Περσῶν δύο ῥήγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὐννων ἐνδοτέρων, Στό-
 ρακα καὶ Γλώην, τοῦ συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, περιόν-
 τας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων εἴκοσι
 ἐκράτησε, καὶ τὸν λαὸν πάντα κατέκοψε. καὶ τὸν μὲν Στόρακα
 δέσμιον τῷ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπέμψεν, ὁ δὲ Γλώης 10
 ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη. γέγονε δὲ αὕτη σύμμοχος καὶ εἰρηναῖή
 τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου ῥήξ τῶν Οὐννων,
 Γορδῶς λεγόμενος, προσεφρή τῷ βασιλεῖ καὶ ἐγένετο Χριστιανός,
 καὶ πολλὰ δοὺς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, 15
 ὑποσχομένῳ φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ καὶ τὴν Βοσπόρον πόλιν, ἧτις
 D οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ τελείν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος ἀντὶ χρημάτων
 βόας, ἀπαιτεῖν δὲ τὰς συντελείας τῶν βοῶν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν
 ἰδίαν χώραν διηγῆσατο τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην
 καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε, συνέτριψε δὲ πάντα 20
 τὰ τῶν Οὐννων ἰνδάλματα καὶ ἐχώνευσεν. ἐπὶ τούτῳ χολώσαντες
 οἱ Οὐννοι μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα ἐφρόνεσαν
 αὐτόν, καὶ ἐποίησαν ῥήγα τὸν Μοαγέραν. ἐλθόντες δὲ εἰς Βό-
 σπορον ἀπέκτειναν τὸν τριβοῦνον Δαλματίας καὶ τοὺς στρατιώ-

Eodem anno coniunxit se Romanis vidua quaedam mulier, de ea Hunnorum natione qui Saberi dicuntur: nomen ei fuit Barez. habebat secum Hunnorum 100000, et praeerat Hunnicas dicioni post mortem mariti Malachi. elicerat rex Persarum duos alios Hunnorum interiorum regulos, Styracem et Gloem, ut sibi ii contra Romanos suppetias ferreat. sed Barez, cum ii per ipsius regionem 20 milia in Persidem ducerent, exercitum eorum delevit, ac Gloem in pugna occiso, Styracem vincitum imperatori Cpolin transmisit. ipsa pacem et societatem cum Iustiniano conservavit.

Eodem anno Gordas, etiam regulus Hunnorum Bosporo vicinorum, Romanis sese adiunxit et factus est Christianus; cumque fidem dedisset se Romanis rebus addictum fore urbemque Bospori custodituram et boum tributum exacturam (nam urbi Bosporo inde nomen est, quod incolae Romanis loco pecuniae quotannis boves dabant), magnifice ab imperatore donatus domumque dimissus est. reversus domum fratri suo imperatoris humanitatem liberalitatemque, et se Christianum factum esse exposuit; atque idem omnia Hunnorum simulacra confregit et conflagravit. eam ob rem Hunni irati, cumque his Moageras eius frater, Gordam necaverunt et regnum Moagerae tradiderunt, ac Bosporum profecti tribunum Dalmatiae et milites interfecerunt. quod ubi Iustinianus cognovit,

τας. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην τὸν
 υἱὸν τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου ἀπέστειλε μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς P 368
 πολλῆς καὶ Γοθίαν διὰ γῆς ἀπὸ Ὀδησσοῦ πύλεως, καὶ Βαδύριον
 στρατηγόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ Ὀδῆνοι ἀφανεῖς γιγνώσασι, καὶ
 5 γέγονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι
 ἀκόβως.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἰρε-
 τικῶν δέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, χωρὶς τῶν ἑξωκιονιτῶν Ἀρειανῶν.
 τύπον δὲ δέδωκε περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ οἰκονόμων καὶ ὄργανο-
 10 τρόφων καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομηθῆναι εἰ μὴ ἢ πρὸ τοῦ
 γενέσθαι εἶχον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει εἰς ταῦτα ἵνα διατίθενται,
 ἀφ' ἧς δὲ ὥρου προεχειρίσθησαν, μὴ ἔχειν ἄδειαν εἰς ἢ κερδή- B
 σιοιεν διατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν πάντα τὸν εὐαγῆ οἶκον κληρο-
 νομεῖν. πληροῖ δὲ καὶ τὸ μέσανλον τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κινιστέ-
 15 νης, ἣν καὶ μεγάλην ἐποίησε, καὶ τὸ λουτρόν τοῦ Ἀγιοστέως, ὃ
 ἤρξαστο κτίζειν Ἀναστάσιος.

Τῷ β' ἔτι Ἡσαίας ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος καὶ Ἀλέξανδρος
 Διοσπόλεως τῆς Θράκης καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατεσχέθησαν ἀρρενο-
 φθόροι. καὶ τοὺς μὲν ἐκυκλοκόπησε, τοῖς δὲ καλάμους δξείς
 20 ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν υἱδοίων προσέταξε, καὶ γυ-
 μνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευθῆναι. ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν
 πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν πολλοὶ καὶ τῶν ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι, οἳ
 ἐκμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ οἰκτρῶς C

11 διατίθενται P

Ioannem consularem patricii Rufini filium cum magnis Scytharum auxi-
 liis eo misit, ac Godilam terrestri itinere ab Ullissipoli ad Cadurium
 copiarum praefectum. harum adventus fama territi Hunni dilapsi sunt,
 paxque Bosporo reddita, tuncque ei Romani imperaverunt.

Iustinianus porro omnia haereticorum templa Christianis attribuit,
 Arianorum exocionitarum exceptis. constitutionem quoque edidit de
 episcopis, dispensatoribus, pupillarum alumnis et peregrinorum hospiti-
 bus. ea sanxit ne ius legandi aut heredibus tradendi haberent, praeter
 haec quae in suis facultatibus habuerant antequam officio isti praefice-
 rentur. qua hora officium iniissent, ab ea non liceret legare quae lu-
 crati essent, sed ea omnia sacrae aedi hereditario iure obtingerent.
 absolvit etiam cisternam quae erat in medio aulae basilicae Illi, eamque
 maiorem reddidit. Dagisthei quoque balneum perfecit, ab Anastasio in-
 choatum.

Anno secundo Esaias Rhodi et Alexander Diopolis Thracicae epi-
 scopi aliique multi deprehensi sunt masculorum corruptores. horum alii
 veretrum amputari iussit imperator, alii calamos acutos in meatus ge-
 nitalium inseri, eosque nudos in forum quasi in triumpho produci. fue-
 runt et civium ac senatorum multi et pontificum summorum non pauci
 in eadem culpa; qui castrati, et publice nudi in forum producti misera-

ἐτελεύτησαν. καὶ γενομένου φόβου μεγάλου οἱ λοιποὶ ἑσπεροσθησαν. νόμους τε σφοδρῶς κατὰ τῶν ἀσελαγαινόντων ἐξέθετο, τοὺς δὲ παλαιούς νόμους πάντας ἀνενώσε, ποιήσας μονόβιβλον, δ καὶ Νεαρὰς διατάξεις ἐκάλεσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ', ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ἔπαθεν ὑπὸ Θεομηρίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρώην παθεῖν αὐτήν. ἐγένετο γὰρ σεισμὸς μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν καὶ βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερός, καὶ ἔπεσον **D** πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους καὶ τὰ τεῖχη. καὶ ἐκ τῶν μη πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ σεισμῷ κατηνέχθησαν **10** πῦν. καὶ πῦσαι ἡ γενομένη εὐπρέπεια ἐν τῇ πόλει ἐκ τε τῶν τοῦ βασιλέως φιλοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ἠκοδόμησαν, πάντα κατέπεσον. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ καὶ χιλιάδες τέσσαρες λαοῦ καὶ ὡς ἄνδρες. οἱ δὲ σωθέντες ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. γέγονε δὲ καὶ χειμῶν μέγας καὶ βαρύτατος, ὡς **15** λιτανεύειν πάντας ἀνυποδέτους μετ' ὄδυρμῶν πικρῶν. ἐφάνη δὲ τιμὴ θεοσεβεῖ ἀνθρώπῳ ἐν ὄραματι εἰπεῖν πῦσιν ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν "Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε." καὶ τοῦ- **P 369** του γενομένου ἔστη ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Ἀγνοῦστα πολλὰ ἐδώρησαντο χρήματι εἰς ἀνακαινισμόν τῆς Ἀν- **20** τίοχου πόλεως, καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Θεούπολιν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρίται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλέα τινὰ Ἰουλιανὸν ἔστειψαν, καὶ κρτὰ Χριστιανῶν ὄπλα κινή-

billiter perierunt, suoque exemplo reliques pudicitiam colere docuerunt. tulit Iustinianus acres leges contra impudicos et veteres omnes leges renovatas in unum volumen rededit, quod Novellas Constitutiones inscripsit.

Eodem anno, die penultima Novembris, hora diei 3, rursus ira dei Antiocheam afflixit, biennio post superiorem cladem. exstitit enim terrae motus ingens, totamque duravit horam cum terribili caeli mugitu. ea concussione omnia quae aedificata fuerant, solo aequata sunt, et muri, atque adeo ista quoque tum aedificia corruerunt, quae priore terrae motu non ceciderant. denique quidquid et imperatoria liberalitatis et privatim civium sumptibus urbi fuerat ornamentum conciliatum, tunc periit. obruta sunt ruinis hominum millia 4 et 870: reliqui in alias urbes confugerunt. fuit etiam gravissima tempesta, adeo ut universi sine calcis supplicatum sint progressi cum crebris eiulatibus. tunc quidam pie deum colens homo visione admonitus est ut omnibus praeciperet, nisi superioribus domorum suorum postibus inscriberent "Christus nobiscum, etate." hoc facto ira dei resedit, rursus quoque et imperator et Augusta multam pecuniae largiti sunt ad instaurationem Antiochese, eisque nomen Theopolis indiderunt.

Eodem anno Samaritani et Iudaei in Palaestina quendam Iudaeum regia corona ornatum sibi praefecerunt: armisque contra Christianos

σαντες ἀρπαγὰς καὶ φόρους καὶ ἐμπρησμοὺς ἐργάσαντο· οὗτος δὲ θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ, καὶ πάντας ἀφανίσας τὸν Ἰουλιανὸν ἀπεκεφάλισε. καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἰρέσεως, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι δόγμα ἑλληνίζοντας μὴ β πολυτεύεσθαι ἢ αἰρετικούς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, προθεσμίαν δίδωσι τοῖς τοιοῦτοις εἰς ἐπιστροφὴν τριῶν Β μηνῶν.

Τῷ δ' ἔτι ἐφάνη κομήτης μέγας καὶ φοβερός, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀκτίνας, ὃν ἔλεγον 10 λαμπαδῖαν· καὶ ἔμεινε λάμπων ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι.

Τῷ ε' ἔτι γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου Νίκα, καὶ ἔσπευαν οἱ τῶν δῆμων βασιλέα Ἐπάτιον τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἐκαύθη δὲ πολὺ μέρος τῆς πόλεως, ἣ τε μεγάλη ἐκκλησία καὶ τὰ χαρτῶα αὐτῆς δικαιώματα καὶ ἡ πρόσθετος πῦσα, 15 ἣ τε ἅγια Εἰρήνη καὶ οἱ ξενῶνες, ὃ τε τοῦ Σαμψῶν καὶ ὁ Εὐβούλου, μετὰ τῶν ἀρρώστων, καὶ τὸ προσκῆνιον τῆς βασιλικῆς καὶ τὸ Αὐγουσταῖον καὶ ἡ χαλκόστεγος τοῦ παλατίου, ἣ ἔκτοτε καὶ τῶν χαλκῆ προσαγορεύεται διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχρυσωμένων ἐστεγῶσθαι αὐτήν. ἐκάησαν δὲ καὶ οἱ δύο ἔμβολοι μέχρι τοῦ 20 φόρου. ὃ δὲ λαὸς καὶ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀναθεματίζοντες ἐφόβριζον. ἦτις ἀνταρσία ἐκαύθη διὰ Βελισαρίου καὶ Μούνδου καὶ Ναρσῆ, ἀνελόντων λέ' χιλιάδας καὶ αὐτὸν Ἐπάτιον. τότε δὴ ἐνεπρήσθη καὶ τὸ ὀκτύγωνον καὶ τὸ λοιστρὸν τοῦ Σεβήρου τὸ

5 εἰ] εἶναι εἰ P

sumptis rapinas caedes et incendia ediderunt. hos Iustinianus a deo sibi in manus traditus occidione delevit, Iulianoque caput amputavit. inde Graecae religionis et aliarum haeresium sectatores persecutus est; et lege lata ne quis Graecae religionis aut haereticus rem publicam generet, sed Christiani tantum, illis trimestre tempus ad resipiscendum praescripsit.

Anno quarto cometa magnus et terribilis in partem occidentem spectans radiosque suos sursum emittens, quem a facis figura lampadiam vocant, fulsit per dies 20.

Quinto anno seditio fuit, cui a tessera nomen est Nica, id est vince. populus enim diademate insignibat Hypatium Anastasii imperatoris cognatum. conflagravit tunc magna urbis pars, magnum templum, et chartae eius privilegiorum ac reddituum, tum sancta Pax, et hospitia peregrinorum a Samsonē et Eubulo condita cum ipsis infirmis, prosecutionumque regiae, et Augustaeum, et palatii chalcosteges pars; quae ex eo hodieque aerea dicitur, quod tegulis aereis et inauratis erat tecta. bina quoque rostra combusta sunt usque ad forum. populus autem execrabatur Iustinianum et contumeliis afficiebat. compescuerunt eam seditionem Belisarius Mundus et Narses, interfectis cum ipso Hypatio milibus hominum 85. tunc et Octagonum incendio est absumptum, et

λεγόμενον Ζευξίππος, ἐν ᾧ ποικίλη τις ἦν θεωρία καὶ λαμπρότης
 τεχνῶν, τῶν τε μαρμάρων καὶ λίθων καὶ ψηφίδων καὶ εἰκόνων
 D διὰ χαλκοῦ πεπονημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνδρῶν ἔργα, μόνον τῶ
 μὴ παρεῖναι αὐταῖς ψυχὰς τῶν ἐς οὐς ἐγένοντο. εἰστέκει τοι-
 γαροῦν μετὰ τῶν ἐξαιρέτων καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντων τούτων καὶ 5
 Ὀμηρος, ὁποῖος ἦν, συνάγων τὸν νοῦν, τῷ χεῖρι συζεύξας ἑπὶ
 τὰ στέφρα. καὶ πῶγων αὐτοῦ ἄπλωσ καθέιτο, θρῆξ τε ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς ὁμοία ἐν τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ βρέγματος ἀραιουμένη,
 τετριχωμένῳ δὲ τῷ προσώπῳ γήρατι καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦ παντὸς
 φροντίσι ῥίς μὲν ἦν μετρίως ἔχουσα πρὸς ἅπαντα, ὄμματα δὲ 10
 σνημημένα τοῖν βλεφάροις, οἶον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἔχει,
 τυφλὸν ἐμφαίνοντα. ἀνεβέβλητο δὲ καὶ τριβώνιον ἐπὶ χιτῶνι,
 P 870 καὶ ὄσον εἰς βύσιν ἱμάς τις χαλκοῦς τοῖς ποσὶν ὑπέκειτο. στήλαι
 δὲ ἦσαν ἐκ χαλκοῦ πεπονημέναι τῶν σοφῶν ἀπάντων τῶν ὑψηλῶν
 καὶ ποιητῶν καὶ ῥητόρων, καὶ ὅσοι ἐπ' ἀνδρεία ἐγένοντο διαβόητοι. 15
 ᾗχετο τοίνυν σὺν τούτοις καὶ ὁ ἐκ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἐσπέ-
 ρας λαμπτήρων ἐπικαλούμενος οἶκος, ἅτε τὸν ὄροφον καὶ αὐτὸς
 ἐκ ξύλων ἔχων, ἐν ᾧ αἱ περιουσίαι τῶν ἐμπορευομένων τά τε ση-
 ρικὰ καὶ πολυτελῆ καὶ χρυσόπαστα. καὶ πᾶν τὸ κάλλος τῆς πό-
 λεως, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πρῶην μεγάλου ἐμπρησμοῦ κατελείφθη, 20
 ἀπώλετο. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἀστέρων ὄρομος πολὺς, ὥστε
 πάντας ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι ἰδοὺ οἱ ἀστέρες πίπτουσι· τί
 ἄρα ἔσται οὐκ οἶδαμεν.

balneum Severi quod Zenxippi nomen gessit, in quo varium inerat spe-
 ctaculum artiumque splendor. quippe ibi fuerunt omnis aetatis opera
 ex marmore saxis lapidibus, opere tessellato, et aereae imagines; qui-
 bus hoc unum deerat quod animae non inerant eorum quos eas refere-
 bant. inter praecipua illa et ingenium superantia opera stabat et He-
 merus, qualis fuerat, cogitabundus, manibus consertis infra pectus, barba
 sine cultu demissa: capilli capitis aequales, rari ab utraque sincipitis
 parte, facies prae senio hirsuta ac curis de universo, nasus ad reliquas
 partes proportionem aequali, oculi palpebris affixi, ita ut caeci formam
 prae se ferrent, qualem eum fuisse fama fert. supra tunicam palliolo
 erat amictus, et ad basin infra pedes eius lorum quoddam aeneum erat
 subiectum. erant porro aeneae columnae omnium sapientia, poesi, arte
 dicendi, ac fortitudine clarorum virorum. cum his periit etiam domus
 quae luminarium nocturnorum dicitur, utpote fastigium habens lignoem;
 in quo opes erant eorum qui sericorum pretiosorumque et auro intexto-
 rum vestimentorum exercebant mercaturam. denique omnis urbis decor,
 qui superiori incendio superfuerat, tunc interiit. eodem anno magnus
 fuit stellarum discursus, ita ut omnes perterrerentur ac dicerent "ecce
 stellae cadunt: nescimus quid sit futurum."

Τῷ ε' καὶ ζ' ἔτει τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατὰ Β
 Λιβύην ἐγένοντο, ἅτινα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ἡ' βιβλίῳ
 συνεγράψατο. οὗτος τὴν Καρχηδόνα κρατήσας καὶ ἄλλα ἔθνη
 πολλά, τὸν δὲ Γιλίμερα φυγόντα εἰς Νουμιδίας τὸ ὄρος Παπ-
 5 πούαν περιεστοίχισε. καταλιπὼν τε τὸν Φαράν εἰς πολιορκίαν
 ἐκείνου εἰσηλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὁ δὲ Γιλίμερ ἐλεεινῶς
 χευμαζόμενος γράφει τῷ Φαράν, ἄξιῶν πεμφθῆναι οἱ ἄρτον καὶ
 σπόγγον καὶ κιθάραν· παρ' ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μαυρουσίοις οὔτε
 οἶνος οὔτε ἔλαιον οὔτε σίτος γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθᾶς καὶ ὄλυρας
 10 ὡς ἄλογα ζῆα ἐφθὰ στείλονται. ὁ δὲ Φαράς διηπύρει περὶ τού-
 των, ἕως ὃ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθυμῆ
 γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν, τὸν σπόγγον δὲ διὰ τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάτ-
 τεισθαι, τὴν δὲ κιθάραν, ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγωδοίη.
 ταῦτα Φαράς ἀκούσας, περιαλγήσας τε καὶ τὴν ἀνδρωπίνην τύ-
 15 χην ἐκμυκτηρίσας, πάντα ἐξέπεμψε. πάλιν δὲ ἐξαπέστειλεν ὁ
 βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀνυριδμήτου
 καὶ πλοίων καὶ χρυσοῦ πολλοῦ καταπολεμήσαι Οὐανδήλους καὶ
 Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι· ὃς ἀγχινοῖα καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρία πάντα
 ληϊσάμενος, καὶ Γιλίμερ ἐγκρατῆ ποιησάμενος, ἀνήγαγεν ἐν τῇ
 20 πόλει μετὰ πλοῦτου πολλοῦ καὶ ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἵππικῷ, ἑπα-
 τεῖαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ἰουστινιανὸν ἀποδεξάμενον ἐν
 μὲν τῷ ἐνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἐαυτὸν ἐγχαράξαι, ἐν δὲ τῷ
 ἐτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπιγράψαι "Βελισάριος ἡ δόξα
 τῶν Ῥωμαίων." ἀλλ' οἷα φθόνος ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ εἶωθε

Annis 6 et 7 Belisarius bellum in Africa gessit, quod Procopius
 Caesariensis octo libris conscripsit. subegit Carthaginem et alios mul-
 tos populos; Gilimerumque, cum is in montem Numidiae Pappnam con-
 fugisset, obsidione circumvenit, relictoque ad eam Phara, Cpolin rediit.
 Gilimer, cum in hibernis miserime viveret, a Phara per literas petit
 ut sibi mittat panem spongiam et citharam. nam apud Maurusios neque
 vinum neque oleum neque frumentum colitur: hordeum tantum et olyras
 elixa instar pecorum edunt. Phara animi pendente, tabellarius ostendit
 Gilimerum cupere panem videre ac gustare, spongia autem ad abster-
 gendas uti lacrimas, citharam requirere ad decantandas suas miserias.
 haec cum audivisset Pharas, gravi dolore motus ac humanae fortunae
 ludibria subsannans, omnia illa ei misit. rursus imperator Belisarium
 duccem mittit cum exercitu ingenti et classe magna et auri vi ad debel-
 landum Vandalos et subigendam Africam. isque calliditate prudentia
 et fortitudine praeclaris usus, Africam subegit, Gilimerumque in potesta-
 tem suam redactum cum magnis opibus Cpolin abduxit. triumphavit in
 Circo, et consulatum gessit in urbe. adeo autem acceptus fuit Iustini-
 ano, ut is percussio nummo in altera parte se, in altera parte Belisa-
 rium armatum effinxerit, cum inscriptione hac "Belisarius Romanorum
 decus." enimvero invidia, ut solet rebus prosperrime succedentibus in-

ποιῶν, ᾧδινε καὶ ἐς Βελισάριον. διαβληθεὶς γὰρ μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ Σολομῶν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμφθη, ὃς τὰ κτηθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς τοῖς Οὐανδήλοις πάντων παρεχώρησεν. ἐφέρετο δέ τις λόγος ἐκ παλαιοῦ παρ' αὐτοῖς, ὅτι τὸ τρίτον διώξει τὸ πρότερον καὶ πάλιν 5 τὸ δεύτερον διώξει τὸ τρίτον· Γιλβέρχως γὰρ πρῶτος τὸν Βονιφάκιον ἐτρέψατο, ὕστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλμερα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ ἥλιος, ὡσπερ ἡ σελήνη, χωρὶς ἀκτῶν τὴν αἴγλην ἐστύγνυζεν ὑπὸντα τὸν ἐνιαυτὸν, ἐπὶ πλείστον δὲ ἐκλείποντι ἐφέκει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς 10 ἀνθρώποις ἐπέλειπε.

Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινιανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παρυδοῦς καὶ τροπάριον ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ μελισθῆν ψάλλεσθαι "ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ." ἐποίησε δὲ καὶ 15 τὸ ὠρολόγιον τοῦ μιλίου.

B Τῷ ἡ' ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς Ζαβαναρξὶδς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ, αἰτούμενος σύμμαχος Ῥωμαίων καὶ φίλος γνήσιος γενέσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀποδεξάμενος 20 πολλὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. καὶ ἡ Ἀθγοῦστα δὲ τῇ γυνικὶ αὐτοῦ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εὐρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

sidlari, Belisarium quoque ita adorta est, ut is per calumniam delatus et magistratu et honore sit exutus. missus eius loco Solomon ea quae Belisarius paraverat tueri non valuit, sed omnia Vandalis concessit. apud eos antiquitus hoc ferebatur proverbium: tertius secundum, rursusque secundus tertium persequetur. primus enim Gizerichus Bonifacium fuderat, postea Belisarius Gilimerum. toto anno eo sol lunae instar sine radiis lucem tristem praebuit, plerumque defectam patienti similis. eodemque anno neque bella neque mors hominum intermisit.

Anno secundo Iustinianus ex fundamentis instauravit magnum dei templum, idque maius ac pulchrius priore effecit. carmen quoque a se compositum cantandum tradidit, "unigenitus filius et verbum dei" etc. fecit etiam horologium in miliario.

Octavo anno rex Iberorum Zabanarzus Cpolin ad Iustinianum venit cum uxore et consiliariis suis, petens se inter socios amicosque Romanorum genuinos referri. imperator eum receptum magnis donis affecit, nec non et consiliarios eius: sed et Augusta reginae omnis generis mundum muliebrem ex margaritis confectam donavit. atque ita pacificae domum sunt dimissi.

Τῷ ε' ἔτει Ἀγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης σύνδοξον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκρότησε κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σεβήρου καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀλικαρνασείως καὶ τῶν λοιπῶν θεοποισχιτῶν· ἐν οἷς καὶ Ἀνθιμος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁμόφρων αὐτῶν διακαθρέθη, ἐπισκοπήσας μετὰ Ἐπιφάνιον μῆνας δέκα. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνῆς πρεσβύτερος καὶ ξενοδόχος τῶν Σαμψῶν ὑπὸ Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης. τελευταῖα δὲ ὁ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Σιλβιστρος, ζήσας χρόνον ἕνα.

10 Τῷ ια' ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ὑπὸ τῆς ἀγίας ἀναστάσεως μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως σὺν τῷ λαῷ. ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν ἐγκαίνιων ἔτη ε' μῆνες ια' καὶ ἡμέραι ι' παρήλθον· ἐν γὰρ τῷ ςῃ ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, Ἰνδικτιῶνος ιέ, τῇ 15 κγ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ὥρα πρώτη τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀνοικοδομὴν ἤρξατο ποιεῖν Ἰουστινιανός.

Τῷ ιβ' ἔτει ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἠφάδισαν τὰς χώρας, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτῶν ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ τοῦ Ἰλλυρικῆ βασιλεὺς Ἀκούμ ὁ Οὔννος ἐξῆλθε κατ' αὐτῶν, καὶ μίγεις τοῖς Ῥωμαίοις ἔκοψε τοὺς Βουλγάρους εἰς πλῆθος. εἶτα ὡς ἀπὸ νίκης ἀμεριμνήσαντας αὐτοὺς εὕρισκουσιν ἄλλοι Βούλγαροι, καὶ σφάζουσι λαὸν πολύν, καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τὸν Ἀκούμ ἐκράτησαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Anno decimo Agapetus Romae episcopus Cpolin concilium convocavit contra impium Severum et Julianum Halicarnassensem aliosque Theopaschitas; inter quos etiam Anthimo episcopo Cpolitano, ut cum ipsis sentiret, adempta dignitas est, cum eam post Epiphanium menses decem tenuisset. suffectus ei est Menas presbyter et hospitii peregrinorum Samsonici praefectus a papa Romae Agapeto. eo papa Cpoli moriente subrogatur Silvester, qui vixit annum unum.

Undecimo anno magnum templum dedicatum est; exivitque processio a templo sanctae Anastasiae cum patriarcha imperatore et populo. a die quo conflagraverat, usque ad dedicationem, elapsi sunt anni 5, menses 11, dies 10. nam anno ab origine mundi 6008, indictione 15, 23 die Februarii mensis, hora prima diei, instaurationem magni templi aggressus est Iustinianus.

Anno duodecimo Bulgari in Mysiam eruperunt, agroque vastate milites interfecerunt. hoc cum inaudivisset Acumus Hunnus Illyrici rex, contra eos cum copiis egressus Romanorum se exercitui coniunxit, magnamque Bulgarorum stragem edidit. victorem inde securum alii Bulgari aderti sunt magnaque caede affecerunt, capitibusque et ipso Acumo

τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην καὶ Ἀπάμειαν καὶ ἑτέρας πόλεις.

P 372

Τῷ τρισκαδικατῷ ἔτει προσερχθή Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπέδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥῆξ τοῦ Σιρμιόν· καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας 5 τε αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλευσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτόν εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων. καὶ τούτους παντελῶς ἐκνικήσας τὴν κρείττονα αἰχμαλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει· οὗς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικήν καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέ- 10 σπειμεν. ἔκτοτε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δάνουβιν.

B

Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποίησατο. ἔλθων δὲ εἰς τὴν Καμαγηνῶν χώραν κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱεροσολύμων διενοεῖτο χω- 15 ρεῖν. Ἰουστινιανὸς δὲ τοῦτο μαθὼν Βελισάριον αὐτίς ἐκ τῶν ἐσπερίων ἀληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἐπεμψεν. ὁ δὲ ἵπποις δημοσίοις ἐπιβάς τάχει πολλῷ εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. ἀκούσας δὲ τοῦς τῆς ἀνατολῆς φύλακας καὶ τοῦς στρατηγούς ἐν ταῖς πόλεσι καταφυγόντους εἶναι, καὶ αὐτὸν ἐπὶ παραφυλακὴν προσκαλουμένων 20 Ἱεραπόλεως, λαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καὶ γράφει οὐ δίκαιον εἶναι μίαν πόλιν φυλάττειν καὶ τοῦς ἐχθροὺς ἀφί-

C

ναι ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν μετὰ ἀδικίας βαδίζειν καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμáινεσθαι. "εἴ γὰρ ἴστε ὅτι τὸ μετ' ἀρε-

potiti in suam reversi sunt dicionem. eodem anno Chosroes Antiocheam magnam, Apameam aliasque urbes cepit.

Anno 13 Romanis se conianxit Mundus Gepida natione, filius Giesmi, regulus Sirmii. quem imperator humanissime cum filio eius tractatum Illyricoque praefectum dimisit. ei in Illyricum venienti multitudo Bulgarorum occurrit, quos ille devicit, melioremque captivorum partem Cpolin misit; qui ab imperatore per Armeniam Lazicam et alias regiones sunt dispersi. exinde alta pax in Thracia fuit, cum porro Hunni Danubium transire non auderent.

Anno 14 Chosroes Persarum rex quartam in Romanorum dicionem impressionem fecit; cumque in Comagenem pervenisset, Palaestinam et Hierosolymam petere statuit. Iustinianus eo cognito Belisarium ex Occidente tum reversum contra eum mittit. is publice dispositis equis usus magna celeritate ad Euphrati vicinam regionem pervenit. ibi cum intellexisset Orientis custodes atque praefectos in urbibus in quas confugerant se continere, et ab iis moneretur custodiendae Hierapoli operam daret, per literas eos acriter obiurgavit: non rectum esse uni urbi tuendae intentum pati ut hostes impune in Romanam dicionem grassentur urbesque imperii vastent. per virtutem interire praestabilis esse

τῆς ἀπολωλέναι τοῦ σεσῶσθαι ἀμαχητὶ δυσκλειῶς ἄμεινον· οὐ γὰρ
 ἂν σωτηρία τοῦτο κληθῆται, ἀλλὰ προδοσία δίκαιως. ἤκετε οὖν
 τάχιστα εἰς Εὐρώπην τὸ χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στρατεύμα
 ὄλον, ὡς ἂν ὁ θεὸς θέλῃ, ἑλπίδα ἔχω τοὺς πολεμίους ἐργάζε-
 8 σθαι.” καὶ τούτου γενομένου ὁ Χοσρόης τὸ ἑξαίφνης τῆς τοῦ
 Βελισαρίου παρουσίας ἀκούσας ἐξέστη, καὶ πρόσω μὲν ἐλαύνειν
 οὐκ ἔγνω, Ἀβανδάξην δὲ τὸν γραμματεῖα, ἄνδρα συνετόν, πρὸς
 Βελισάριον ἐπεμψε, τὸν τε στρατηγὸν κατασκευόμενον καὶ τὸ D
 στρατόπεδον, καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ
 10 βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἐπεμψε τὴν εἰρήνην προ-
 τανεύσοντας. ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοὺς πρέσβεις ἤκειν, αὐτὸς
 μὲν ἑξακισχιλίους ἐπιλεξιμένους ἄνδρας εὐμήκεις τε καὶ τῷ σώματι
 καλοὺς ἔποθεν τοῦ στρατοπέδου κνηγήσων ἐξῆι, Διογένην δὲ
 15 βῆναι οὖν ἐπεῦσι χιλίους ἐκέλευσεν ὡς ψηλαφήσοντας τὴν τοῦ
 ποταμοῦ διάρσασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς
 ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παπυλιῶνα ἐπῆξато ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παρ-
 ὄντων ὅτι οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἐνταῦθα ἦκει· τοῖς τε στρατιώταις P 878
 ἐπέταξε τῆς μὲν καλύβης ἐφ’ ἑκάτερα εἶναι, Θρακῆς τε καὶ Ἰλ-
 20 λυριοῦς Γότθους τε καὶ Ἐλούρους, μεθ’ οὗς Οὐανδήλους τε καὶ
 Μαυρουσίους, μὴ εἰς τὸ πεδίον ἐπὶ πλείστον ὡς διακονοῦντας
 ἴσασθαι οὐδ’ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ βαδίζειν ἐπισσομένους ὡς
 κνηγετοῦντας, καὶ παρέργως τῷ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν

4 καταργεῖσθαι?

quam turpiter absque pugnae periculo servari: non enim hoc recte sal-
 lutem sed proditorem appellari merito posse. nulla ergo mora inter-
 posita ad Europam castellum ad se convenirent. ibi se exercitum totum
 collecturum, et deo confidere hostibus se incommodaturum. his ita fac-
 tis, Chosroes subito Belisarii adventu auditu territus est; ac ulterius
 procedendi consilio repudiato Abandazem scribam, hominem prudentem,
 ad Belisarium mittit, qui ducem et exercitum specularetur sub praetextu
 legationis expositulatum missae, ideo quod Iustinianus legatos pacis san-
 ciendae causa in Persidem non misisset. Belisarius cognito legatos ad-
 ventare, sex milia virorum statura et forma corporis praestantium dele-
 git, cumque his procul a castris veluti venatum processit. Diogenem
 porro stipatorem et Adulium Armenium cum mille equis amnem transire
 iussit; qui se vadum eius explorare simularent. Belisarius ut appropin-
 quare legatum vidit, papilionem in solitudine fixit, significans nullo cum
 apparatu eo se venisse; militibusque praecipit ut ab utraque tentorii
 parte essent Thraeces et Illyrii, Gotthi et Heruli, Vandali et Maurusii,
 neque in campum protinus veluti ad ministeria descenderent, neque
 confertim, sed vagarentur hinc inde velut otiosi, atque venantium spe-

βλέπειν. διεζωσμένοι τε ἐβύδιζον καὶ φαιδροὶ τὰ πρόσωπα, κε-
 λκεις τε καὶ μονάλους βυστάζοντες. ὁ δὲ Ἀβανδάλης εἰς ὄψιν
 Βελισαρίου ἔλθων λυπεῖσθαι τὸν Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθὰ
 συνέθετο οὐκ ἔπειψε Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς εἰρήνην, καὶ
 ἠνάγκασε Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων στρατεῦσασθαι. Βελισάριος
 B δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν Χοσρόην λέγων
 αἴτιον εἶναι τοῦ πολέμου· εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν
 Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος ταύτην ἐζήτει, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν
 μένων τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸν πρεσβετην
 ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος ἔφη στρατηγὸν¹⁰
 ἑωρακέναι Βελισάριον συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον ὑπέραγαν, στρατιώτας
 δὲ οἴους αὐτὸς ἄλλους οὐπώποτ' εἶδον, ὧν τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύ-
 μασα. καὶ συνεβούλευσε Χοσρόην μὴ συμπλέεσθαι εἰς μάχην
 μετ' αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἡττηθέντος αὐτοῦ τὸ πᾶν διαπέση τῆς τῶν
 Περσῶν βασιλείας, ἐν γῇ Ῥωμαίων ὑπάρχοντος καὶ φυγῆς τόπον¹⁵
 C μὴ ἔχοντος. καὶ τὸ νικῶν αὐτὸν οὐ μέγα· στρατηγὸν γὰρ Ῥω-
 μαίων νικήσειεν. ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου παραινέσει πεισθεὶς
 ἀναστρέφειν ἐδθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διανοεῖτο· ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν δι-
 βασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόν-
 των. καὶ πρὸς Βελισάριον λέμπει παρακαλῶν τοὺς τὸν ποταμὸν²⁰
 διαβάντας ἀναστεῖλαι, καὶ τούτῳ τὴν πάροδον ἀκολούτως παρ-
 ξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν ἐδθὺς πρέσβεις ἔπειψε, καὶ
 τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήνεσε, καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως
 συντόμως ἤκειν διεβεβαιοῦτο, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσασα.

cum legato exilberent. cincti incedebant, hilari vultu, gestabantque
 securas et calamos. Abandazes ut in conspectum Belisarii venit, indi-
 gnari Chosroem ostendit, quod Iustinianus neglecto pacto legatos de
 pace non misisset, Trpsumque ita ad inferendum Romanis bellum adegis-
 set. Belisarius contra nihili hanc orationem ducere, in Chosroem belli
 culpam conferre, qui si paci studuisset, domi potius suae legatos ope-
 riri quam in Romanorum dicionem irrumpendo eam quaerere debuisset.
 atque hoc responso legatum dimisit. is ad Chosroem reversus refert
 visum sibi Belisarium, ducem prudentia ac fortitudine singulari. milites
 quoque mirabili decore vidisse et compositione. suavitque regi ne cum
 eo acie congredereetur, ne victus in Romanorum dicione, cum fugae lo-
 cus non esset, regnum Persicum everteret, praesertim cum etiam victo-
 ria de duce Romano non sit valde gloriosa futura. huius monitu per-
 suasus Chosroes statim ad sua redire cogitavit. metuebat autem transire
 fluvium, cuius vadum Romani tenebant. mittit ergo ad Belisarium, pe-
 stulans ut eos qui amnem transierant revocaret sibi que tutum discessum
 pararet. vicissim Belisarius missis legatis eius discessum collaudare, ac
 affirmare mox ab imperatore legatos adfore, qui pacem componant. quod

ἤξιον δὲ Χοσρόης Βελισάριον διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάρο-
 δον ποιήσασθαι ἀκινδύνως· ὁ δὲ Ἰωάννην τὸν Ἐδεσηνόν, ἄνδρα D
 περιφανέστατον, ὄμηρον τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλε πρὸς τὸ ἀκινδύνως
 παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Βελι-
 8 σάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον μᾶλλον ἐνευδοκιμήσαντα ἐν τούτῳ τῷ
 ἔργῳ ἢ ὅτε Γιλίμερα δορυβάλλοντα καὶ Οὐτιτίλγην τοὺς δύο βασιλεῖς
 εἰς τὸ Βυζάντιον ἤγαγεν. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε καὶ ἐπι-
 10 μέρου ἄξιον τὸ γενόμενον· πεφοβημένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐν
 τοῖς ὀχυρώμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ σὺν στρατῷ
 ἐν τῷ ὄξει δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἤκοντ' ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περ-
 σῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδο-
 κήτου τῇ τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα ἄπρακτον εἰς τὰ οἰκεία
 ὑποχωρήσαι.

15 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευ- P 374
 τήσαντος, Σεβήρος ὁ δυσσεβὴς Ἀντιοχείας μοιχὸς καὶ Ἰουλιανὸς
 Ἀλικαρνασεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρ-
 του διενεχθέντες, κατ' ἀλλήλων γέγονασιν ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλό-
 20 τριοι. καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον οἱ δὲ Γαϊνᾶν προβάλλονται εἰς ἐπίσκοπον
 Ἀλεξανδρείας. καὶ Γαϊνᾶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτόν,
 ὁ δὲ Θεοδόσιος δύο. τούτους δὲ Ἰουστινιανὸς ἤγαγεν εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐχώρισε. Παῦλον δὲ τινα δοκοῦντα
 εἶναι ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβύλετο· ὃς τὴν μνή-
 μην Σεβήρου τοῦ ἀνιεροῦ ποιήσας ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς δι'.

autem Chosroes petebat ut sibi per Romanorum dicionem in suam tu-
 tum reditum praestaret, Belisarius obsidem eius rei gratia Ioannem
 Edessenum, virum illustrissimum, mittit. ob haec Romani laudes Beli-
 sarii valde praedicarunt, maiorem eo facto gloriam consecutum quam
 eum Gilimerum bello captum et Vittigem duos reges Cpolin perduxit.
 ac fuit vera memorata et laude dignum illud facinus; quod cum et
 Romani universi metu capti in munitiones se abdiderent, et Chosroes
 in medio Romanae dicionis magno cum exercitu esset, unus vir celeri
 cursu Byzantio advectus opponere castra regi Persarum ausus est, sua-
 que sapientia effecit ut Chosroes re inopinata deceptus domum negotio
 infecto discederet.

Eodem anno cum Timotheus episcopus Alexandriae diem suum ob-
 ilisset, Severus impius Antiocheae adulter et Iulianus Halicarnassensis,
 qui Alexandriae profugerant, in disputatione de corruptibili et incorru-
 ptibili ad dissensionem, cum uterque a veritate esset alienus, prolapsi
 sunt. itaque alterius pars Gainam alterius Theodosium episcopum Ale-
 xandreae delegit. et episcopatum Gainas annum, Theodosius biennium
 tenuit. hos Iustinianus Byzantium evocatos separavit, et Paulum quen-
 dam, qui orthodoxus videbatur, praefecit ei episcopatum. qui cum men-

B ἀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτῳ τῷ ἔτει σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπεσον ἐκκλησῖαι καὶ οἴκοι καὶ τὸ τεῖχος μάλιστα τὸ κατὰ τὴν χρυσοῦν πόρταν, καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου. 5

Τῷ κ' ἔτει Ἀδάδ ὁ τῶν Ἀξουμιτῶν βασιλεὺς βουλόμενος πολεμῆσαι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων διὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Δαμιανὸν τοὺς Χριστιανούς πραγματευτάς, ᾗδξατο ὡς ἂν νικήσῃ τὸν Ὀμηρίτην, ἵνα γένωμαι Χριστιανός. καὶ τοῦ πολέμου κροτηθέντος τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησε τοὺς Ἑβραίους, 10
C καὶ ἔλαβε ζῶντα αἰχμάλωτον τὸν Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν. καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ὡς ἀποστελλῆ αὐτοῖς ἐπισκόπους καὶ κληρικούς. καὶ ἐπίστευσε πᾶσα ἡ χώρα καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί. 15

Τῷ ις' ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ε', ἡμέρᾳ α', ἰνδικτίωνι ζ', γέγονε σεισμὸς μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπτώθη τὸ ἥμισυ τῆς Κνζίκου. ἐπληρώθη δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κίων ὁ μέγας ὁ Ἀβγουστίων, καὶ ἀννέχθη ἡ στήλη τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφιππος, κρατοῦσα τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ μῆλον σφαιροειδές ὡς τῆς γῆς ἀπά- 20
 σης αὐτοῦ κυριεύσαντος, τὴν δεξιὰν δὲ ἀνατεταμένην ἔχουσα καὶ οἰονεὶ Πέρσας διακελευομένην "στήτε καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ
D ἐπιβῆτε." ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν κίονα χαλκὸς ὕψας κέραμος ἦν

tionem impii Severi fecisset, episcopatu est deiectus ob iram imperatoris, ac Hierosolymis deinde vixit. eo anno Cpoli magnus fuit terrae motus, corrueruntque eo templa et domus, maximeque murus ad auream portam, et lancea statuæ in foro, ac dextra manus statuæ in Xerolopho.

Anno 15 Adadus Axumitarum rex bellum illaturus Damiano Ebraeorum regi, quod is Christianos negotiatores interfecisset, vovit se Christianum fore, si Homeritas vicisset; et quidem commisso bello sic cit eos, auxiliante deo, vivumque regem eorum Damianum in potestatem redegit, potitusque est regno et regia. itaque deo gratias agens mittit ad Iustinianum, ab eoque episcopos et clericos sibi mitti petit. ita tota regio fidem Christianam amplexa est, baptizatique sunt et Christiani facti.

Anno 16 die Septembris 6, prima septimanae, septima indictione, magnus fuit per totum orbem terrae motus, ac corruit dimidium Cyzici. absoluta est etiam magna columna quae vocatur Augustie; eique impedita Iustiniani statua equestris, sinistra manu tenens pomum rotandum, quo indicatur orbis imperium penes ipsum esse: dextram autem intendebat, perinde ac si Persas inberet subsistere et Romanorum dicionem non inire. iam aes omne quod circa columnam erat, tegulae erant au-

διάχρσος, τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπικαλύπτων, ἣτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται. οὗτος δὲ ἔστιν ὁ κίων ὁ λεγόμενος Ἀύγουστίων.

Τῷ ιζ' ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι, ἔχων 5 μεθ' ἑαυτοῦ κύνα ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὃς ἐποίει τέρατα. παρεσιώτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, λύθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐσιώτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ, καὶ ἐτίθη εἰς τοῦδαφος περισκέπων αὐτὰ χώματι, καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα, καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ἐκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως καὶ διαφόρων P 375

10 βασιλέων νομίσματα μιγνύμενα ἀπέδιδου κατ' ὄνομα. ἀλλὰ καὶ τῶν πυρεσιώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπέδεικνε τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας καὶ πόρρους καὶ μοιχοὺς καὶ ἐλεήμονας καὶ κνιπούς· πάντας μετὰ ἀληθείας ἐδείκνυεν. ὃθεν ἔλεγον τὸν κύνα πνεῦμα Πύθωνος ἔχειν.

15 Τῷ ιη' ἔτει ἐπανεστῆ ἡ Θάλασσα τῇ Θράκῃ ἐπὶ μιλία δ', καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδησοῦ καὶ Διονυσίουπολις καὶ τὸ Ἀφροδίσιον, καὶ πολλοὶ ἐπνήγησαν ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ πάλιν τῷ τοῦ θεοῦ προστάγματι ἀποκατέστη ἡ Θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

20 Τῷ ιθ' ἔτει γέγονε λιῆσις σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμῶν πολλὸς B ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφῆ τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρῃων μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ'. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἐβδομίδα παραθεῖναι κρέας, καὶ πάντων τῶν κρεωπώλων προβαλόντων οὐδεὶς ἠγόρασεν οὐδὲ ἤσθιον. τὸ δὲ

ratae, introitum palatii Constantini magni integentes, qui etiamnum aereus dicitur. columna autem Augustio dicitur.

Anno 17 quidam aeris faber exstitit, Andreas nomine. is canem habebat fulvum ac caecum, qui prodigia edebat. adstante enim turba, faber clam cane adstantium annulos aureos argenteos ac ferreos accipiebat, inque solo deponebat, et ingesta materia tegebat: inde canis iussus unicuilibet suum reddebat. sic etiam diversorum imperatorum nomismata permixta singulatim discernibat. quin etiam turba virorum et mulierum adstante, de ea gravidas, scortatores, adulteros, misericordes sordidosque sine falsitate demonstrabat. itaque dicebant eum Pythonis spiritu praeditum esse.

Anno 18 mare Thraciam eluvione operuit usque ad quattuor miliaria, tectis aqua Odesso Dionysiopoli et Aphrodisio. multique sunt aquis suffocati. inde dei iussu aqua in suum rediit locum.

Anno 19 vini et frumenti fuit penuria, et acris hiems Byzantii, ac sancti Paschatis perversio. coepitque populus abstinere carnibus, die Februarii 4. imperator autem iussit altera septimana carnes proponi; quae cum in omnibus prostarent macellis, nemo tamen eam aut gusta-

πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἑβδομάδα περισσήν.

Τῷ κ' ἔτει παρελήφθη ἡ Ῥώμη ὑπὸ τῶν Γότθων, ὁ δὲ πάπας Βιγίλιος ἀνήλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἰππικοῦ γενομένου γέγονε μάχη C τῶν δύο μερῶν, καὶ ἀποστειλας ὁ βασιλεὺς ἀνείλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κα' ἔτει γέγονασι σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ βροχαὶ μεγάλαι. μὴν Ἰουλίῳ ἰα' ἐκοιμήθη ἡ βασίλισ Θεοδώρα εὐσεβῶς.

Τῷ κβ' ἔτει γέγονασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φόνον, 10 ὥστε πολλοὺς καθεύδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. τῷ Ἰουλίῳ μὴν γέγονε πάλιν συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἐμνησίμω, ὃς ἠφάνισε τὰ ἐντυχόντι ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τετραπύλου ἕως τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐγένετο φόνος πολὺς. καὶ προκένσου γενομένου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἀπώλεσαν οἱ βεστιαῖται τὸ 15 στέμμα τοῦ βασιλέως. καὶ μετὰ μῆνας ἡ εὐρέθη, ὅπου καὶ ἐν μαργαριτάριον, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πᾶσα.

D Τῷ κγ' ἔτει ἀχθέντος ἰππικοῦ προεβουτῆς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἐλέφαντα, ὃς ἐξελεθῶν νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στάβλου πολλοὺς ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐκύλλωσε. τῷ δὲ Ἀπριλ- 20 λίῳ μὴν ἰππικοῦ γενομένου συμβολὴ τῶν δήμων πάλιν ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἴκοι καὶ ἐργαστήρια διετηράγησαν. τῷ

vit. cumque iuxta edictum imperatoris celebraretur pascha, depraesum est populum una amplius quam debebat ieiunasse septimana.

Anno 20 Romam Gotthi ceperunt. Vigilius autem papa Cpolin se contulit. eodem anno, sabbato pentecostae, equestri commisso certamine serio pugnatum est inter partes, et imperator suis missis multos eorum occidit.

Anno 21 concussiones exstiterunt terribiles et imbres magni. 11 Iulii Theodora Augusta pie defuncta est.

Anno 22 tonitrua et fulgura supra modum naturalem fuerunt, adeo ut multi in somnis a fulguribus laesi sint. Iulio mense rursus duae populi partes conflixerunt, incendioque abolita sunt aedificia ab aereo trapulo usque ad templum, magnaue caedes facta. cumque processus in Hebdomo fieret, vestiarii coronam imperatoris amiserunt. post menses 8 inventa ea est alicubi cum uno parvo unione et omnibus gemmis.

Anno 23, cum equestre certamen ageretur, legatus Indus Cpolin venit, adduxitque secum elephantum; qui nocta stabulo egressus multos occidit aliosque mutilavit. mense Aprili commisso equestri certamine rursus cives inter se depugnaverunt, multique sunt caesi, domusque et

δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ καὶ γέγονε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου τῶν ἀποστόλων.

Τῷ κδ' ἔτι ἐπέμψθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος εἰς Ῥώμην
 6 πολεμῆσαι τοῖς Γότθοις· μετὰ γὰρ τὸ κρατῆσαι αὐτὴν Βελισάριον, P 376
 πάλιν ἐκατέστησαν οἱ Γότθοι καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. τῇ δὲ θ' τοῦ Ἰουλλίου μηνὸς ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ, καὶ ἔπαθον πόλεις πολλαί, καὶ ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθη πολλά.
 10 ἐν δὲ τῇ πόλει Βότρυος ἀπεσιμώθη ἐκ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσῃ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου μέρος πολὺ, καὶ εἰσῆχθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλειε λιμένα μέγαν, ὡς εἰσέρχασθαι ἐν αὐτῷ πλοῖα πολλὰ πημιμεγέθη· πρὸ γὰρ τούτου οὐκ εἶχε λιμένα. ἔφυγε δὲ ἡ θάλασσα εἰς τὸ πέλταος μίλιον ἕν, καὶ πάλιν
 15 τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ἀποκατέστη. τῷ Ἀγούστῳ μηνὶ ἦλθον B ἐπινίκια ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Ναρσῆ, ὡς δτι ἔσφαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ῥῆγα Τύτιλαν καὶ ἔλαβον τὴν Ῥώμην.

Τῷ κε' ἔτι τῆς βυσιλείας Ἰουστινιανοῦ γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἐ' σύνοδος τῶν ρξέ' ἁγίων πατέρων ἐν Κωνσταντινου-
 20 πόλει, ἐπὶ Βεγγίλου τοῦ ἁγιωτάτου πάπυ Ῥώμης, διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν τηροῦντος· ἧς ἠγούνητο Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας καὶ Δόμνος Ἀντιοχείας, τοποτηρητῆς δὲ Εὐτύχιος Ἱεροσολύμων, κατὰ Σεβήρου τοῦ ἀκεφάλου

tabernae direptae. 23 die Iunii dedicatum est templum apostolorum, reliquiaeque Andreae Lucae et Timothei apostolorum depositae.

Anno 24 missus est Narses cubicularius Romam ad debellandum Gotthos. nam post receptam Romam a Belisario Gotthi denuo rebellant urbemque occupant. nona Iulii die terribilis motus terrae fuit per universam Palaestinam Arabiam Mesopotamiam Syriam et Phoeniciam, qui multis urbibus damna intulit permultosque mortales perdidit. in urbe quae Botryos (hoc est uvae) dicitur, magna pars montis qui mari adiacet, nomine Lithoprosopos, avulsa in mare decidit magnamque effecit portum, multis magnis navibus recipiendis idoneum, cum ante urbe ea portu caruisset. mare quoque in altum recessit ad mille passus, rursusque dei iussu refluxit. Augusto mense nuntius Roma de victoria Narsis allatus est, nemp Romanos rege Totila occiso Romanos recepisse.

Anno 25 Cpoli actum fuit sacrum quintum Oecumenicum concilium, 165 patribus collectis sub Vigilio sanctissimo Romae papa, qui libello veram fidem asseruit. praefuerunt Eutychius Cpolis, Apollinarius Alexandriae, Dominus Antiocheae episcopi, et vicarius Hierosolymitani. res acta contra impium Severum acephalum. abest hoc concilium a quarto

καὶ δυσσεβοῦς. ἀπέχει δὲ τῆς δ' συνόδου ἔτη ρβ'. ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὁριγένους καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδέξαμένων, Διδύμου τοῦ ἀπὸ δμμάτων καὶ Εὐαγγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, καὶ τῶν ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, 5 ἔξ Ἑλληνικῶν ὁρμώμενοι δογμάτων τὴν μετεμψύχωσιν δυσάζοντων, τέλος τε τῆς κολάσεως, καὶ τὰ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστυσι, τὸν δὲ παράδεισον ἀλληγορούντων, καὶ μὴ γεγενῆσθαι μήτε εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αἰσθητόν, μήτε ἐν σαρκὶ 10 πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. ὅτινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλέον ἐκρύπτετο, εἰς πλήθος δὲ ἐπιδιδόντα καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας λυμαινόμενα τηνικαῦτα στηλιτευθέντα ἀνεθιματίσθησαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μόσχου ἑστίας, διδασκάλου γεγονότος τοῦ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαίφρονος, ἀνεθιμάτισαν μετὰ τῆς λεγο- 15 μένης Ἰβα ἐπιστολῆς καὶ τινων συγγραμμάτων Θεοδώρητου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφέντων κατὰ τῶν ιβ' κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον περιέχει οὕτως "περὶ μὲν οὖν Ὁριγένους καὶ τῶν ὁμοφρό- 20 νων αὐτοῦ σπουδῆ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν ἀτάραχον τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον, καὶ P 371 τὰ ὅπως οὖν ἀναφύμενα τῇ ὁρθοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνε-

14 κατὰ] τὰ?

annis 111. acta etiam res est contra vaecordem Origenem et eos qui impias eius opiniones sectabantur; quorum fuit Didymus caecus et Euvagrius, qui dudum floruerant ac capitula sua ediderant. in his Graecorum opinionum ansa arrepta, quibus animarum in alia atque alia corpora transitus fingitur, nagabantur animas corporibus tempore esse priores, finem supplicii fore, non iisdem nos resurrecturos corporibus, daemones in integrum restitutum iri; paradisi vocabulo aliud notari, neque sensibilem paradysum fuisse a deo conditum, neque Adamum carneum fuisse effictum. hae opiniones cum aliquamdiu fore latuissent, tandem in multitudinem eruperunt multosque ecclesiasticos vitiarunt. itaque tunc damnatae et proscriptae sunt. Theodorum quoque Mopsuestiae episcopum, praeceptorem Nestorii eius qui Iudaicis erroribus germana sensit, et Ibae epistolam damnaverunt, et quaedam Theodoriti Cyri episcopi opuscula, conscripta adversus duodecim capitula beati Cyrilli.

Literarum porro Iustiniani ad concilium haec est sententia. "de Origene et iis qui ab eius sunt secta operam dedimus, iustum esse intelligentes ut sanctam dei apostolicamque ecclesiam a turbis secaram praestemus, utque ea quae quocumque modo adversa rectae fidei

σθαι. ἐπεὶ τοίνυν διέγνωσται ἡμῖν ὡς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσι
 μοναχοὶ δῆπουθεν Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνι καὶ Ὀριγένηι τῷ Ἀδα-
 μαντίῳ καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ κατακολουθῶντες καὶ
 διδάσκοντες, δεῖν ψῆθῆμεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι
 5 περὶ τούτων, ἵνα μὴ τέλεον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς
 ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι. λέγουσι γάρ, ἵνα ἐκ τῶν πολ-
 λῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι νόες ἦσαν δίχου παντὸς ἀριθμοῦ τε
 καὶ ὀνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι
 τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον
 10 ἐνώσει τε καὶ γνώσει. καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς Β
 θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον
 ἐκάστου τροπῆς λεπτομερέστερα ἢ καὶ παχύτερα σώματα ἀμφιά-
 σασθαι καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ
 λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις. ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιον καὶ σελή-
 15 νην καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος
 ὄντια, ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπῆς τοῦτο γενομένην ὕπερ εἰσί. τὰ
 δὲ ἐπὶ πλείον τῆς θείας ἀποψυγέμενα λογικὰ ψυχὰς ὀνομασθῆναι
 καὶ σώμασι παχυτέροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμβληθῆναι. τὰ δὲ ἐπὶ
 τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότε ψυχροῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεθῆναι C
 20 σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι γενόμενα. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελι-
 κῆς μὲν καταστάσεως ψυχικῆ γίνεται κατάστασις, ἐκ δὲ τῆς ψυ-
 χικῆς δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνῃ. ἕνα δὲ μόνον νοῦν ἐκ πύσης
 τῆς ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μείναι καὶ ἀκίνητον τῆς θείας

11 τῆς post χεῖρον P

17 θείας ἀγάπης ἀποψ.?

enascuntur condemnentur. cum ergo compertum habeamus esse Hieroso-
 lymis quosdam, monachos nimirum, qui Pythagorae Platonis Origenisque
 Adamantii impiorum errores sectentur atque doceant, existimavimus curam
 et inquisitionem de iis adhibendam, ne ii ad extremum Graecanicis et
 Manichaeicis suis imposturis multos perdant. nam ut de multis pauca
 commemoremus, mentes aiunt fuisse innumeras et nominis expertes,
 omniaque ratione praedita unum esse idemque substantia et efficacia,
 facultateque ad deum et cognitione omnia unita. has mentes, cum amo-
 ris ac contemplationis dei satietas eas cepisset pro eo ut quaevis magis
 minusve in deterius desciverat, vel crassiora vel tenuiora corpora indui
 atque nomina sortiri, atque inde caelestibus et administris facultatibus
 esse subiectas. ipsum adeo solem lunam et stellas, cum ipsa quoque in
 rationali ista unitate essent, mutatione in deterius facta id coepisse esse
 quod sunt. eas vero mentes in quibus dei amor magis etiam refrixit,
 animas factas, et crassioribus qualia nostra sunt corporibus immitti.
 quae vero ad extremum perversitatis venerint, eas frigidis ac caliginosis
 inseri corporibus, quos daemones vocant. ex angelico proinde statu
 animale, ex animali daemonicum fieri et humanum. de tota autem uni-
 tate mentium unam duntaxat perstitisse immotam, neque ab amore et

ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὅς καὶ Χριστὸς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος
γεγονέναι. καὶ ὅτι παντελὴς ἐστὶ τῶν σωμάτων ἀναίρεσις, αὐτοῦ
τοῦ κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα καὶ τῶν λοιπῶν
ἀπάντων. καὶ ὅτι ἀνακομίζονται πάλιν ἅπαντες εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα
καὶ γίνονται τόες, καθὰ καὶ ἐν ἡ προϋπάρξει ἐτύγγανον, ἀποκαθ- 5
ισταμένου δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν λοιπῶν δαι-
D μόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα, καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώ-
πων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν καὶ τῶν οὐρανίων
δυνάμεων, καὶ τὴν αὐτὴν ἐξόντων ἔνωσιν πρὸς τὸν Θεὸν ὅποιαν
ἔχει καὶ ὁ Χριστὸς, καθὼς καὶ προῦπῆρχεν, ὡς μηδεμίαν εἶναι 10
διαφορὰν τῷ Χριστῷ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ
οὐσίᾳ οὔτε τῇ γνώσει οὔτε τῇ δυνάμει οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. ὁ γὰρ τοῦ
Πυθαγόρου ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησεν εἶναι τὴν μονάδα· καὶ
πάλιν Πυθαγόρου καὶ Πλάτων δῆμόν τινα ψυχῶν ἀσωμάτων
εἰπόντες, καὶ τὰς ἁμαρτάδι τινὶ περιπεσούσας τιμωρίας χύριν εἰς 15
P 378 σῶματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν. ὅθεν ὁ Πλάτων δέμιος τὸ
σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἰονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμένης
καὶ τεθραμμένης. εἶτα περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀνταποδό-
σεως τῶν ψυχῶν αὐτῆς φησὶν ἡ μὲν παιδευστήσαντος καὶ κακῶς
βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχὴ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιετείᾳ ἔται 20
κολασθῆναι, καὶ οὕτω πτερωθεῖσα τῷ χιλιοστῷ ἔτει ἐκβάλλεται
καὶ ἀπέρχεται· αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τὸν βίον τελέσωσιν, αἱ
μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν δικαιοτήρια ἐλθούσιν ὀλίγη ἕμα καὶ λόγον

contemplatione dei passam se abduci: eam esse Christum, qui deus et
homo fuerit. affirmant etiam corpora prorsus interire, ipsamque primo
dominum corpus suum abiecit, et id omnes homines facere; rursus-
que omnes in unitatem redire ac mentes fieri, sicut ab initio fuerant;
ipsum videlicet etiam diabolum et reliquos daemones, impiosque homi-
nes in eandem cum sanctis et divinis hominibus ac caelestibus facultatibus unitatem restitutum, eodemque -quo ipse Christus modo cum deo
animum iri, sicut et principio uniti fuerant. atque adeo Christum plane
nihil a reliquis ratione praeditis differre, neque substantia neque cogni-
tione neque facultate neque efficacitate. sane Pythagoras principium
omnium rerum esse unitatem pronuntiavit. idemque et Plato docuerunt,
esse quandam gentem animarum corporis expertium, quae si quid de-
linquant, poenae loca in corpora demittantur. quomobrem Plato corpus
soma, quasi sema, id est monumentum, et demas, id est vinculum appel-
lavit, in eo animam quasi sepultam alligari indicans. idem de futuro
iudicio et praemis ac poenis animarum sic scribit: philosophi anima,
quae masculorum amore et flagitiis se polluit, tres millenarias circumsi-
ones poenas luit, itaque millesimo anno alata eicitur et abit. reliquae
hac vita defunctae, aliae ad tribunalia infra terram deforuntur, poenas
ibi daturae diata causa, aliae in caelestem quandam locum sublevarae a

τίσουσιν, αἱ δὲ εἰς οὐράνιον τινα τόπον κουφισθεῖσαι ὑπὸ τῆς δίκης διαΐξουσιν ἄξιως, καθὼς ἐβίωσαν· οὐ τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν ῥάδιον· τίς γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διεληλυθότων ἐτῶν, τότε τῶν **B**
5 ψυχῶν ἐκάστη εἰς τὸν ἴδιον ἀπέρχεται χῶρον; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσελγεστάτοις ἤρμωτε λέγειν, μήτοι γε φιλοσόφῳ τοιοῦτῳ· τοῖς γὰρ τὴν ἀκραιφνή πολιτείαν κατορθώκοσι τοὺς ἀκολάστους καὶ παιδεράστας συνέλεξε, καὶ τούτους κἀκείνους τῶν αὐτῶν ἔφησεν ἀπολαύσεισθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ
10 Πλάτων καὶ Πλωτῖνος καὶ οἱ τῆς ἐκείνων συμμορίας ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογήσαντες προϋπάρχειν ταύτας ἔφησαν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν, καὶ τὰς πλημμελοῦσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφην, καὶ τοὺς μὲν πικροὺς εἰς πονηροὺς, τοὺς δὲ ἄρπακτικοὺς εἰς λύκους, τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς **C**
15 ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς θεοῖς ἐπομένη λόγοις φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι, καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὠριγένους φρονοβλάβειαν. διὰ ταῦτα γοῦν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν
20 τοὺς ὀσιωτάτους ἡμῶς εἰς ἓν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ἐποτειταγμένῃ ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν αὐτοῦ κεφαλαίων κατακρινῆναι τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δευσεβοῦς Ὠριγένους καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων εἰς τέλος.”

injustitia pro vitae meritis beatitate fruuntur. est autem in promptu huius sententiae absurditatem perspicere. quis enim eum docuit millenarias istas annorum conversiones, et quod 1000 annis elapsis quaevis anima ad suum perveniat lectum? nam quae in medio sunt horum, de his ne libidinosissimos quidem decuit ita pronuntiare, nedum tantum philosophum. quippe eos qui vitam perfectissimis functi officiis egerunt, cum intemperantibus et masculorum amatoribus composuit, eademque utroque manere dixit. Pythagoras ergo Plato Plotinus aliique horum tribules, immortalitatem animae uno consensu adscribentes, eas corporibus priores affirmant, et esse quandam animarum gentem, ac eas quae peccant ideo in corpora delabi, pigrorumque animas abire in asinos, rapacium in lupos, dolosorum in vulpes, mulierum amore furentium in equos. sed ecclesia divinis adstipulans scripturis animam una cum corpore condi affirmat, neque alterum altero prius esse, ut vaecord ivisum est Origeni. propter has igitur malas et perniciosas opiniones, aut deliria potius, vos hortamur, o sanctissimi patres, ut in unum collecti subiectam expositionem et singula eius capita examinatis, damnetisque una cum Origine omnes qui idem sentiunt aut quocumque tempore sentient.”

Ἄπερ δὴ λοιπὸν ἡ σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασι-
 D σαντες οἱ θεῖοι πατέρες ἐξεβόησαν “ἀναθεματίζομεν ὅλοις τούτοις
 μετὰ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων μέχρι
 τέλους.”

Ἐσούτως δὲ καὶ περὶ Θεοδώρου τοῦ Μόβου ἐστίας καὶ τῶν 5
 λοιπῶν οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βυσιλικὸς τύπος.” σπουδῆ γέγονε
 τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πα-
 τράσι τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφρομένας αἰρέσεις διὰ συνόδων ὑσιω-
 τάτων ἱερῶν ἐκκόπτειν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυ-
 τομένης ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν. 10
 διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας Ἀρείου βλασφημοῦντος καὶ λέ-
 P 379 γοντος μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ἀλλὰ κτίσμα
 καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγενῆαι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τῆς πατέ-
 ρας καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παραγενόμενος, καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέν-
 τος καὶ ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρατῦναι 15
 πίστιν, δι’ ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν
 υἱὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγο-
 νέναι, μέχρι νῦν ἕδεται. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος Μακε-
 δονίου ἀρνούμενου τὴν θεότητα τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ Ἀπο-
 λιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν 20
 τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ φάσκοντος τοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληγέναι
 B τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ,
 συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ὀν’ πατέρας καὶ μετασχὼν
 καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων καὶ
 ἀναθεματισθέντων αἰρετικῶν μετὰ καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμα- 25

Patres his acceptis literis, omnibusque perpensis, exclamaverunt
 “damnamus haec omnia, et omnes qui ita sentiunt aut sentient.”

Similiter etiam de Theodoro Mopsuestiae episcopo et reliquis ita
 habent imperatoris literae. “maiores nostri verae fidei cultores, qui
 ante nos imperium pie administraverunt, operam dederunt ut quovis
 tempore enascentes haereticis conciliis sanctissimorum pontificum exci-
 derent, veraeque fidei puro praeconio vulgato sanctam dei ecclesiam
 pacatam conservarent. ideo Constantinus magnus, Ario impie affirmante
 filium non esse eiusdem cum deo patre substantiae, sed ex nihilo con-
 ditum, Nicaeam 318 patres convocavit, atque ipse concilio ei interfuit;
 ubi Ario damnato et proscripto verae fidei confirmandae intentus fuit,
 quam divini illi patres professi sunt et quae hodieque cantatur, filium
 eiusdem esse cum deo patre essentiae, non ex nihilo creatum. ac Theo-
 dosius deinde maior, Macodonio deitatem spiritus sancti negante, et
 Apolinario discipulo eius verbi in natura humana administrationem ca-
 lumniantem, et affirmante verbum mentem humanam sibi non sociasse,
 verum carni unitum fuisse rationis experte anima praeditae, Cpolin pa-
 tres 150 convocavit, ipsoque praesente cum dicti haeretici una cum suis

των και ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὁρθόδοξον πίστιν κηρῦν-
 οῦσθαι. καὶ Θεόδωσιος δὲ ὁ νέος τοῦ ἁσβεβοῦς Νεστορίου λέγοντος
 ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, καὶ τὸν μὲν
 φέσει νῖὸν τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ τὸν δὲ χάριτι νῖὸν ἁσβεβῶς εἰσά-
 5 γοντος, καὶ τὴν ἅγιαν Μαρίαν εἶναι θεοτόκον ἀρνούμενου, συνα-
 γαγῶν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων
 σύνοδον καὶ ἀποστείλας ἄρχοντας ὀφειλοντας παρῆναι τῇ συνόδῳ,
 προσέταξε καὶ τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι καὶ κρίσιν ἐπ' αὐτὸν
 γενέσθαι, καὶ δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως κατεδίκασαν C
 10 Νεστόριον καὶ ἀνεθεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τούτων
 δὲ οὕτω προελθόντων, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ πανοσιωτικῷ οἱ
 τῆς ἑξυγίστου Νεστορίου μερίδος ἐσπούδασαν τό γε ἐπ' αὐτοῖς
 ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. ἀλλ' οὖν γε
 Θεόδωσιος ὁ βασιλεὺς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ὄντως ὁρθῶν κατὰ Νε-
 15 στορίου καὶ τῶν ποιηρῶν αὐτοῦ δογμάτων κριθέντων, παρεσκεύασε
 κρυτεῖν γενναίως τὴν ἐπ' αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. καὶ γὰρ πρὸς
 τούτοις καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ θελοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλεῦ
 καταφλατρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλεῦ Κύριλλος τοιαῦτα.
 "ἐπειδήπερ ἐπυθόμην, ὃ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν
 20 εἰωθότων τινὰς ἁγίων σφικῶν δίκην περιβομβεῖν καὶ μοχθηροὺς D
 ἐρέυγεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισθέν ἐκ
 οὐκ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λέγοντος τὸ θεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ
 μέντοι καὶ δύο νιὸς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμῶς κατεφλυά-

16 al. βεβαίως margo P

Impiis opinionibus et sectatoribus damnati communioneque ecclesiae ex-
 clusi essent, curam adhibuit ut verae fidei doctrina praedicaretur. sed
 et Theodosius minor, cum impius Nestorius diceret alium esse deum
 verbum, alium Christum, ac verbum quidem natura esse filium dei,
 Christum tantum ex gratia impie autumaret, negaretque beatam Mariam
 esse dei genitricem, priorem sanctam Ephesinam synodum 200 patrum
 convocavit, missis qui ei interessent praefectis, citato etiam ad dicen-
 dam causam Nestorio. re diligentissime cognita Nestorius et eius se-
 ctatores damnati sunt. re hoc modo procedente, contra sanctissimum
 Cyrillum insurrexerunt qui erant a parte detestabilis Nestorii, conati-
 que sunt (quantum in ipsa erat) rescindere sententiam quae erat in
 Nestorium lata. ibi Theodosius defendens orthodoxos contra Nestorii
 factionem, damnationem ipsius et impiarum opinionum quas assererat
 ratam haberi curavit. nam cum Nestoriani praeterea etiam alia quae-
 dam crimina Cyrillo apud imperatorem nugaciter impingerent, ad eum
 Cyrillus in hanc sententiam scripsit: postquam mihi, piissime imperator,
 renuntiatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum susurris suis
 aures tuas personare, et maledicta in me eructare nugantes me asserere
 Christi divinum corpus de caelo delatum et non de sancta virgine assumptum,
 itaque duos filios de sententia Nestorii confiteri, existimavi debere me

ρησαν, δεῖν ᾠθήθημεν ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως.
 ὡ ἀνόητοι καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχθητε
 γνώμης καὶ τοσαύτην νενοσήκατε μανίαν; ἔδει γὰρ σαφῶς ἐννοεῖν
 ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῶν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συγκεκρότητο δια-
 P 380 βεβαιουμένοις ὅτι θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἁγία Μαρία. ἀλλ' ἐπειπερ 5
 ἔξ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἔξ αὐτῆς γεγενῆσθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χρι-
 στοῦ λέγομεν, ὡς φασί, πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος; τίνα γὰρ ὄλωσ
 τέτοκεν, εἰ μὴ ἐστιν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμα-
 νουήλ; γελώσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ κατ' ἐμοῦ
 πεφλυαρηκότες. οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος Ἡσαΐας 10
 'Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.' ἀληθεύει
 δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπὼν 'μὴ
 φοβοῦ Μαριάμ· εὐρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ, καὶ Ἰδοὺ σὺλ-
 B λήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη- 15
 σοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
 ὅταν δὲ λέγωμεν ἄνωθεν ἔξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 Χριστόν, καὶ οὐχ ὡς ἄνωθεν ἔξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἁγίας
 αὐτοῦ σαρκὸς ταῦτι φαιμέν, ἀλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ
 φάσκοντι 'ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος ὁ κύριος 20
 ἔξ οὐρανοῦ.' μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος 'οὐδεὶς
 ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου.' καίτοι γεγέννηται κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς

adversus ipsos pauca in hanc sententiam dicere. o fatui et nullius rei nisi calumniandi gnari, quomodo in hanc devenistis sententiam tantumque insaniam concepistis? omnino enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam hanc nostram de fide disputationem inde ortam quod nos Mariam deiparam esse contendimus. atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi divinum caelitus venisse, non ex ipsa natum dicimus, qui ea possit deipara dici? quem enim tandem peperit, si hoc verum non est, quod secundum carnem pepererit Emmanuel? rideantur ergo qui haec et talia de me blaterant. non enim mentitur Esaias, cum ita vaticinatur (cap. 7): 'ecce virgo concipiet, et pariet filium, et ei nomen facient Emmanuel; quod est, nobiscum deus.' et haud dubie verum dixit Gabrielus, angelorum princeps, Mariam ita alloquens (Luc. 1) 'ne metuas tibi Maria: nam gratiam apud deum invenisti. ecce gravida eris, et paries filium, eique nomen Iesu impones, quia populum iste suum peccatis solvet.' cum autem dominum nostrum Iesum Christum dicimus desuper de caelo venisse, non eo sensu id dicimus quasi pateamus eum sanctam suam carnem de caelo detulisse: sed sequimur S. Paulum, qui ita ait (1 Cor. 15) 'primus homo ex terra pulvereus, secundus, dominus e caelo.' recordamur etiam ipsum dominum dixisse (Ioan. 3) "nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit inde, filius hominis." at vero quod ad carnem attinet, natus est, sicut diximus, ex

ἁγίας παρθένου. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσας Θεὸς
 λόγος κεκένωκεν ἑαυτὸν μορφῇν δούλου λαβὼν, καὶ κεχηματίκεν C
 ἀνθρώπου εἶδος μετὰ τοῦ μείναι ὁ ἦν, τουτέστι Θεός (ἄτρεπτος γὰρ
 καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν), ὡς εἰς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς
 5 ἰδίως σαρκὸς ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν. ἠνόμασται δὲ καὶ ἄν-
 θρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν Θεότητι καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν
 ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ προσώπῳ νοούμενος. εἷς γὰρ κύριος
 Ἰησοῦς Χριστός, κἄν τῶν φύσεων διαφορὰ μὴ ἀγνοῖται, ἐξ ὧν
 τὴν ἀπόρητον ἔνωσιν φάμεν πεπραῆχθαι. τοιγαροῦν ὁμολογοῦ-
 10 μιν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ λόγον Θεὸν τέλειον καὶ ἀνθρωπον
 τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ
 πατέρος γεννηθέντα κατὰ τὴν Θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμε-
 ρῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μα- D
 ρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ
 15 τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν Θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρω-
 πότητα. δύο γὰρ φύσεων ἔνωσις γέγονεν· ὅθεν ἕνα Χριστόν,
 ἕνα εἶδόν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν τῆς
 ἁσυχνότητος ἐνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον
 ἀληθῶς Θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐναν-
 20 θρωπῆσαι καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἐνώσαι αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς
 ληφθέντα ναόν. καὶ εἰ δοκεῖ, δεξιόμεθα εἰς παράδειγμα τὴν P 381
 καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἣν ἐσμεν ἄνθρωποι. συντε-
 θείμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὁρώμεν φύσεις δύο,

beata virgine. sed quoniam verbum dei caelo degressum se ipsum exi-
 nanivit formam servi assumendo, filiusque hominis appellatus est, cum
 quidem idem permaneret qui antea fuerat (est enim immutabilis et nulli
 alterationi obnoxia natura), cum iam unus intelligeretur esse cum
 propria carne, dicitur de caelo venisse. et nominatur etiam homo de
 caelo profectus, cum sit perfectus deus idemque perfectus homo, intelli-
 giturque una esse persona. unus enim est dominus Iesus Christus, tametsi
 naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus
 factam unionem. fatemur itaque verbum, unigenitum dei filium, deum
 esse perfectum, et perfectum hominem corpore et anima ratione prae-
 dita constantem; quod ad deitatem attinet, genitum a patre ante secula,
 ultimis autem temporibus eundem nostrum et salutis nostrae causa na-
 tum ex Maria virgine, quod ad humanam spectat naturam. eundemque
 et essentiae cum patre eiusdem ratione deitatis, et eiusdem nobiscum
 essentiae ratione humanitatis. duarum enim naturarum facta est unio.
 inde est quod unum Christum, unum filium, unum dominum confitemur.
 atque huius inconfusae unionis consideratione fatemur etiam sanctam
 virginem vero fuisse deiparam, ideo quod deus verbum carnem induit
 et homo factus est, inque ipsa conceptione sibi univit templum, quod
 ex ipsa assimebat. si placet, exempli loco assumamus nostrum ipsorum
 compositionem, quatenus homines sumus. constamus nimirum anima et

ἑτέραν μὲν τοῦ σώματος ἑτέραν δὲ τῆς ψυχῆς. ἀλλ' εἰς ἕξ ἀμφοῖν
 καθ' ἑνωσιν ἄνθρωπος, καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι
 δύο ἀνθρώπους τὸν ἕνα νοεῖσθαι παρασκευάζει, ἀλλ' ἕνα τὸν ἄ-
 θρωπον κατὰ σύνθεσιν, ὡς ἔφη, τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος.
 ἕαν γὰρ ἀνέλωμεν τὸ ὅτι ἐκ δύο καὶ διαφόρων φύσεων ὁ εἰς καὶ 5
 μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὢν μετὰ τὴν ἑνωσιν, ἕροῦσιν
 οἱ δὲ ἐναντίας 'εἰ μία φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνηνθρώπησεν, ἢ ποίαν
B ἰδίαν ἐποίησατο σάρκα; τούτους δὲ λέγοντας ὅτι κρῦσις ἢ σύγχυσις
 ἢ φερμὸς ἐγένετο τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιωσάτω
 σου ἡ Θεοσέβεια προδήλως ἐπιστομίζειν." μετὰ δὲ ταῦτα Κν-10
 ρίλλου τελευτήσαντος ἐπιφύεται μοναχὸς τις καὶ ἀρχιμανδριτῆς
 Εὐτυχῆς ὀνομαζόμενος, καὶ ἀποσπᾷ κατόπιν αὐτοῦ μέρος οὐκ
 ὄλλγον τοῦ λαοῦ, κυρῶν τὰ Νεστορίου καὶ τὸ αὐτοῦ πονηρὸν δό-
 γμα, φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῶν ὁμοούσιον.
 καὶ δὴ πάλιν μετ' ὄλλγον διαβολικῆς ἰσχυροῦς χειρὸς ἑτέρα σύνο- 15
 δος ἐν Ἐφέσῳ ληστρικὴ καὶ οὐκ ὀσία γίνεται, παραπεμφθέντος
 ἐκεῖσε καὶ Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πᾶσαν Ἑξουσίαν
C Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος· καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ
 Θεῖος, ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν
 Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογραψάντων φονικῆ βία τινῶν ἐπι- 20
 σκόπων, ἕξ ὧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκίας. κἀντιῦθεν τῶν
 τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς δημοσιευομένων πο-

corpore. ac videmus duas naturas, aliam corporis, aliam animae, homi-
 nem vero, ex utriusque unitione facta, unum. neque compositio ex
 duabus naturis efficit ut pro uno homine duos cogitemus: sed unum (ut
 dixi) intelligimus hominem, ex anima et corpore compositum. si enim
 hoc tollamus, ex duabus et differentibus naturis unum et indivisum
 Christum ab unitione exstitisse, dicent adversarii: si una natura totius
 Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, et una quam car-
 nem sibi propriam adsciscere? eos autem qui dicunt contemperationem
 confusionem aut mixtionem naturarum verbi dei cum carne factam, pa-
 lam iis ora obturare tua pietas dignetur. post haec Cyrillo mortuo,
 exstitit monachus quidam et claustrii princeps, nomine Kutyches. hic
 non exiguam populi partem sibi adiunxit, Nestorii opiniones probans
 dicensque carnem Christi non eiusdem cum nostra esse naturae. et qui-
 dem rursus non multo post diabolica manu praevalente aliud Ephesi
 concilium latronum, nequaquam sanctum, cogitur, misso ad id etiam
 Flaviano Cpolitano episcopo, cum penes Dioscorum Alexandreae episco-
 pum summa rerum ibi esset. Flavianus veritatem tuens in eo concilio
 occiditur, et priori synodo Ephesiae auctoritas abrogatur, subscribenti-
 bus posteriori huic quibusdam episcopis vi latronum eo compulsis, inter
 quos fuit etiam Basilius Seleuciaepiscopus. inde cum publice doce-
 rentur Nestorii Dioscori et Kutychis perniciosae opiniones, magnique

νησῶν δογμάτων, καὶ πολλῆς ταραχῆς γινομένης μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φρονεῖται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλείστοι. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων ἀνίσταται Θρόβην Μαρκιανὸς ὁ βασιλεύς, καὶ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ' πατέρων σύνο-
 5 δον, παρόντων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθεὶς, καταδικάζονται μὲν Δίωσκορος καὶ Εὐτυχῆς καὶ Νε- D
 στύριος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἰβαν καὶ Βασίλειον Σελενκείας ἐδέξαντο καθυπογράφαντας. καὶ τῆς
 ληστικῆς συνόδου ἀνατραπίσης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν
 10 συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. τούτων δὲ τῶν τεσ-
 σάρων συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατου-
 σῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονούντες ἐσπού-
 δασαν αὐτίς τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι . . . τῆς Θεοδώρου τοῦ
 Μόψου ἐστίας ἀφορητῆς, πολλῶ χειρόνα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Νε-
 15 στορίου βλασφημίσαντος. ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες P 382
 τοῖς ἡμετέροις πατέρεσι, καὶ βουλόμενοι τὴν ὁρθὴν πίστιν ἀλώ-
 βητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας
 διεξεύσαντας κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀπορήνα-
 σθαι. πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ δυσφημίαις εἰς
 20 Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν γενομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν Θεὸν λόγον
 καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς
 σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν
 ἀφιστάμενον πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέ-
 ναι, καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄν-

praesertim in Oriente existerent tumultus, occisi sunt Proterius episcopus et alii plurimi. eo rerum statu divina providentia Marcianum imperatorem creat. is interfuit a se concto Chalcedone 630 patrum concilio, praesentibus etiam Dioscoro et Eutyche. ibi rursus damnantur Dioscorus Eutyches et Nestorius, approbantur Theodorus Ibas et Basilus Selenciae episcopus, cum tandem priori concilio subscripsissent. ita abolitis praedicatoriae synodi actis et damnatis, concordia a sanctis patribus inter omnes conciliata est. his quattuor conciliis sic actis et auctoritate roboratis, eamque in ecclesia dei obtinentibus, Nestoriani denuo conati sunt suam haeresim confirmare opera Theodori Mopsuestiae episcopi, qui magistrum suum Nestorium impie de rebus sacris loquendo superabat. proinde nos vestigiis maiorum nostrorum insistentes cupientesque veram fidem integram conservare, hortamur vos ut huius quoque scelerata mendacia examinantes de eo et sectatoribus ipsius statuatis. nam praeter innumera alia quae impie in Christum deum nostrum maledicta evomuit, id quoque protulit alium esse deum verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus et carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus paulatim a deterioribus desistens factorum profectu in melius evaserit, inculpataque optimaе vitae ratione

B Θρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι, καὶ υἰοθεσίας ἡξιώσθαι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βουσι-κῆς εἰκόνας εἰς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ λόγον τὸν Χριστὸν προσκυνῆσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐννοίαις καὶ ἀνα-μάρτητον γεγενῆσθαι. καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι τὴν ἔνωσιν τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν ὅποیان ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδώρητου καὶ Ἰβα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας¹⁹ συνόδου, καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφῆναισθαι.”

C Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πατέρες πολυπραγμασί-σαντες ἀπεκρίθησαν “ἡ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδώρητου καὶ Ἰβα πολλὰ καταβοήσασα οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο, εἰ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράμματα καὶ Θεό-¹⁵δωρον καὶ Νεστόριον. ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἰρετικοῖς, τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον γεγόμενον ἐπίσκοπον Μόψου ἐστίας καὶ τὰ δευσεβῆ συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδώρητου²⁰ συγγραφέντα κατὰ τε τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφα-
D λαιῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἁγίας συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῷ γέγραπται. πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστο-

nus sit; qui, ut nudus homo, in nomine patris et filii et spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus; et ad similitudinem regiae imaginis Christam in persona verbi dei adoratus, post resurrectionem animo constanti et peccatorum vacuo fuerit. praeterea pronuntiavit eam fuisse verbi cum Christo unionem, quae est ab apostolo dicta viri cum muliere: et erunt duo in una carne. ad haec vos hortor ut etiam examinatis quae a Theodorito et Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

Patres his rursus accurate consideratis responderunt: “Chalcedonense sacrum concilium Theodoritum et Ibam graviter verbis insectatum non alia condicione in gratiam recepit, quam ut prius sua damnerent mala scripta et Theodorum ac Nestorium. nos autem praeter reliquos omnes haereticos a dictis quattuor sanctis conciliis damnatos atque ecclesia exclusos, damnamus etiam atque proscribimus Theodorum qui fuit Mopsuestiae episcopus, eiusque impios libros, nec non ea quae Theodoritus male scripsit contra veram fidem et duodecim sancti Cyrilli capita ac primam sanctam Ephesinam synodum, et pro defensione Theodori ac Nestorii. praeterea damnamus etiam impiam epistolam quam

- λὴν τὴν λεγομένην τὰρὰ Ἰβρα γερῶσθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνούμενην τὸν θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἁγίας καρθένου τῆς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεοπέσιον Κίριλλον ὡς αἰρετικὸν διαβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν 5 τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον ὡς χωρὶς χρισείως καὶ ζητήσεως τὸν Νεστόριον καθελούσαν, καὶ τὰ ἰβ' κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικούσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον καὶ τὰ θεοστυγῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἰρετικῶν τούτων καὶ πάντων ἄνθρω- P 383
- 10 στόμους γλώσσας καὶ τὰς τούτων ἀσεβειστάτας συγγραφάς, αὐτούς τε τοὺς αἰρετικὸς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμένοντας τῇ οἰκίᾳ κακοδοξία καὶ πονηρία, μετὰ πατρός τοῦ ψεύδους εἰκότως διαβόλου συναριθμοῦντες, ἐροῦμεν πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἔξεκαύσατε.”
- 15 Ἐν τούτοις τοῖς ἔτισι πλούσιός τις ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσήσας καὶ τὸν θάνατον δειλιώσας ἔδωκε τοῖς πέντησι χρυσίου λίτραις τριάκοντα. καὶ παρὰ προσδοκίαν ὑγιάνας καὶ μεταμεληθεὶς ἐκ διαβολικῆς ἀπάτης θαρρεῖ τοῦτο γνησίῳ καὶ πλοισίῳ φίλῳ αὐτοῦ. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ “μηδαμῶς ὦ ἄνθρωπε παραδέξῃ τὸν πο- B
- 20 νηρὸν τοῦτον λογισμὸν, καὶ λυπήσεις θεὸν τὸν ἐλεήσαντά σε καὶ ἀναστήσαντά διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου, καὶ ἐπάξει σοι θάνατον αἰφνίδιον, καὶ ἀπέλθῃς ἀμετανόητος.” τοῦ δὲ μὴ πειδομένου ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀποδυσπετοῦντος, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος “ἐπεὶ συμβουλεύοντός μου τὰ πρὸς σωτηρίαν οὐ καταδέχη, εἶπω σοι

Iba fertur scripsisse ad Marin Persam, quae negat verbum dei ex sancta virgine deipara Maria incarnatum hominem esse factum, et divum Cyrillum pro haeretico traducit; ac primam quidem Ephesinam sacram synodum reprehendit, ut quae incognita causa Nestorium damnaverit, 12 autem capitula sancti Cyrilli conspuat, Nestorio et Theodoro eorumque impiis scriptis et opinionibus patrocinatur. quapropter effrenes haeticorum istorum linguas impiissimaeque scripta, ipsosque ad extremum in falsis suis opinionibus ac malitia perseverantes, optimo iure patri mendaciorum diabolo annumerantes dicemus: vadite in lumine ignis vestri, et in flamma quam concepistis.

Ea tempestate Cpoli dives quidam cum aegrotaret mortemque timeret, 30 libras argenti in pauperes erogavit. restitutas autem praeter spem suam bonae valetudini, fraude diaboli eo est inductus ut facti eius ipsum poeniteret, hocque cuidam fideli ac diviti suo amico aperiret. monet iste hominem ne huic malae assentiat cogitationi, deumque irritet, qui cum propter istam largitionem miseratus sanitate donaverit: alioqui fore ut subita morte nondum mutato facto pereat. cum non moveretur ille, sed magis magisque quiritaretur, amicus “quando” inquit “salutare consilium non admittis, aliud tibi subiiciam.” poscenti hoc,

ἑτέραν βουλήν.” ὁ δὲ φησι “ποῖαν ταύτην;” καὶ ὁ ἀληθὴς ἐλεήμων ἀπεκρίνατο “δεῦρο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπέ ‘οὐκ εἰμι ἐγὼ κύριε ὁ ποιήσας τὴν ἐλεημοσύνην ἐκείνην, ἀλλ’ οὗτός ἐστι,’ καὶ παρῆξω σοι τὰς τριάκοντα λίτρας εὐθέως.” ὁ δὲ ταλαιπώρος ἐκείνος ἄνθρωπος συνθήμενος τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελ-
 C θών, τὸ χρυσίον ἐν χερσὶ λαβὼν καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ἐν τῷ ἔξ-
 ἔρχεσθαι αὐτὸν περὶ τὴν πόλιν τῆς ἐκκλησίας ἀπέθανε.
 τῶν κληρικῶν δὲ ἐκπλαγέντων καὶ πάντων τῶν εὐρεθέντων, προ-
 τρέποντο τὸν κύριον τῶν νομισμάτων λαβεῖν αὐτά. ὁ δὲ οὐκ
 ἐπέσθη, ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς ταῦτα διένειμεν εἰπὼν “ὁ θεὸς οὐ¹⁰
 μωκτηρῶνται.” ἢ γὰρ πρὸς τὸν θεὸν ἐπαγγελία οὐ μόνον ἄκρι-
 χρημάτων ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγου φθάνει καὶ προαιρέσεως. ἀνά-
 γκη τοίνυν ἀποδιδόναι πάντας τὰ ἐπηγγελμένα πρὸς θεόν, τὴν μὲν
 παρθένον τὴν παρθενίαν, τὴν δὲ ἐγκρατῆ τὴν ἐγκράτειαν, τοὺς ἐν
 D γάμῳ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τιμὴν καὶ ἀγάπην,¹⁵
 καὶ τέλος πάντας τὴν εἰς θεὸν πίστιν καὶ εὐλάβειαν καὶ δικαιοσύ-
 νην καὶ ἀνδρίαν.

Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ γένητό τι τοιοῦτον. ἐπίσκοπός τις εὐλαβὴς πάνυ πλησίον ἔχων τινὰ φιλόσοφον Εὐάγγριον κυλούμενον, ἑταῖρον μὲν αὐτοῦ γενόμενον ἐν τοῖς παιδευτηρίοις, Ἕλληνα δὲ²⁰
 τὴν θρησκείαν, ὃν ὁ ἐπίσκοπος μεταθεῖναι βουλόμενος ἐκ τῆς
 εἰδωλομανίας πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν συνεχῶς προσεκαλεῖτο
 καὶ διελέγετο. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς δυσχε-
 ραίνοντος, εἰπεῖν λέγεται ἐν μιᾷ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον “ὄντως, κύριε

vero misericors ille “agedum” ait, “in templum abi, et non te, verum me istam in pauperes elargitum fuisse pecuniam dicito. ipse tibi statim 30 illas libras reddam.” consentiens infelix ille ad templum abiit, auroque accepto ita uti alter praeceperat locutus est. inde egrediens ad ipsam templi portam mortuus concidit. clericis ad rei novitatem stupentibus omnibusque aliis qui tum forte aderant, inbentibusque altero pecuniam recipere suam, ille non obtemperavit, sed omnem inter egenos divisit, quod diceret deum non pati sannas. promissa enim deo non tantum pecuniam, sed verba etiam voluntatemque obligant; et quidquid homo deo pollicitus fuerit, id praestare opus habet, virgo virginitatem, continens continentiam, qui in matrimonio vivunt, pudicitiam mutuumque amorem et honorem, denique omnes fidem deo et religionem et iustitiam et fortitudinem.

Alexandreae porro talis res accidit. episcopus quidam admodum religiosus vicinum habebat quendam philosophum, Evagrium nomine, Graecae superstitioni addictum, qui in schola sodalis episcopo fuerat. hunc episcopus a vaesano falsorum numinum cultu ad fidem Christianam traducere cupiens identidem provocabat, cumque eo disputabat. sed philosophus neque concedebat et magis magisque verae religioni infansus reddebatur. quodam die fertur episcopum in haec verba allocutus:

ἐπίσκοπε, καὶ τοῦτο μετὰ πάντων ἀπαρέσκει μοι, ὃ λέγετε οἱ P 384
 Χριστιανοί, ὅτι συντέλεια τοῦ κόσμου γίνεται καὶ τῶν σωμαίων
 ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων, καὶ ὅτι ὁ ἐλεῶν πτω-
 χὸν Θεῷ δανεῖται καὶ ἑκατονταπλασίονα μετὰ ζωῆς αἰώνιου ἀπο-
 5 λήψεται.” καὶ τοῦ ἐπισκόπου διαβεβαιουμένου μηδὲν ψεύδος ἢ
 χλεύην ἐν τοῖς τῶν Χριστιανῶν εἶναι δόγμασιν, ἀνεχώρησεν Εὐά-
 γριος πολλὴν ἔχων συζήτησιν ἐν ἑαυτῷ. μετὰ δέ τινα χρόνον,
 Θεοῦ συνεργουῦντος τῇ τοῦ ἐπισκόπου διδασκαλίᾳ, πιστεύσας ὁ
 φιλόσοφος ἐβαπτίσθη· ὃς αὐτίκα παρυσχὼν τῷ ἐπισκόπῳ χρυ-
 10 σίου λίτρας τριακοσίας (ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα) λέγει “δέξαι
 ταῦτα, ὡ ἐπίσκοπε, καὶ διαδοὺς πτωχοῖς ποιήσόν μοι ἰδιόχειρον
 ὅτι λήψομαι αὐτὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ.” τοῦ δὲ ταῦτα δεξαμένου B
 προθύμως καὶ τὸ γρόμμα ποιήσαντος, διεδύθη παρ’ αὐτοῦ τοῖς
 πένησι πάντι. ἐπιζήσας οὖν χρόνους τινὰς ὁ φιλόσοφος ἐν εἴσε-
 15 βείᾳ καὶ ἀρεταῖς μεγάλαις, παρήγγειλε τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τελευ-
 τῶν ἐνθεῖναι τὸν χάρτην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ οὕτω ταφῆναι. καὶ
 τούτου γενομένου, μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπιφαίνεται κατ’ ὄναρ ὁ
 φιλόσοφος τῷ ἐπισκόπῳ λέγων “ἔλθὲ εἰς τὸν τάφον μου, ὡ ἐπί-
 σκοπε, καὶ λάβε τὸ ἰδιόχειρόν σου· ἀπέλαβον γὰρ τὸ χρέος ἑκα-
 20 τονταπλάσιον, καὶ οὐδέν μοι ἔχω λόγον πρὸς σε, ἀλλὰ πρὸς τελείαν
 πληροφορίαν σου ἰδιοχείρως ἐν αὐτῷ καθυπέγραψα.” τοῦ δὲ
 ἐπισκόπου πρῶτ’ μεταστειλαμένου τοὺς εἰδὸς τοῦ φιλοσόφου, καὶ C
 μαθόντος παρ’ αὐτῶν ὡς συνετάφη αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον, ἀπέρχε-
 ται μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς πόλεως, καὶ ἀνοίξαντες τὸν τάφον

“profecto, episcopo, praeter alia et hoc mihi improbatum, quod mundi
 finem fore vos Christiani dicitis, corpora resurrectura de mortuis et
 pro acta vita cuique mercedem redditum iri. tum qui pauperi miseri-
 cordia motus largiatur, eum sua apud deum in favore ponere, recepta-
 rumque centuplum cum vita aeterna.” episcopo nihil vanitatis aut lu-
 dibrii inesse Christianae doctrinae summopere affirmante, ita discessit
 Evagrius ut qui animi valde dubius esset. aliquanto post tempore, deo
 episcopi doctrinam adiuvante, credidit et baptizatus est; utque erat
 praedives, attulit ad episcopum 300 auri libras, quas ille pauperibus
 distribueret, data sibi cautione manu propria scripta deum ista reddi-
 turum. episcopus pecuniam accepit, eamque data syngrapha inter ege-
 nos divisit. philosophus autem aliquot adhuc annos cum pie vixisset
 magnaue virtutum opera edidisset, moriturus suis liberis praecipit ut
 sibi in manum inserent syngrapham istam atque sic sepelirent. his
 ita factis tertio post die episcopo in somnis visus est Evagrius, ita al-
 loquens “accede ad sepulcrum meum, episcopo, et recipe syngrapham
 tuam. redditum est enim mihi debiti centuplum, neque habeo quod a
 te exigam. sed et quo plenius tibi caveretur, manu mea subscripsi.”
 diluculo episcopus philosophi filios ad se vocavit, cumque ex iis rescis-
 visset chirographum cum Evagrio fuisse sepultum, cum clero urbis ad

εὐρίσκουσι τὸν φιλόσοφον καθήμενον καὶ τὴν χεῖρα μετὰ τοῦ γράμματος προτείνοντα. τῶν δὲ κληρικῶν πειρωμένων λαβεῖν τὸν χάρτην οὐδενὶ τοῦτον ἔδωκε. τοῦ δὲ ἐπισκόπου τὴν χεῖρα ἀπλώσαντος παραχρῆμα τὸν χάρτην ἐπιδοῦς ἀνέπεσε πάλιν ὄνπερ ἀνόλκας ἐπὶ πάντων, εἶρε νεωστὶ ὑπογεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ φιλοσόφου οὕτως “ἐγὼ Εὐάγριος φιλόσοφος σοὶ τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ μου Συνεσίῳ χαίρειν. ἴσθι, πάτερ, ὡς ἔλαβον τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα πρὸς σε λόγον ἔχω περὶ τοῦ
D του.” πάντων οὖν τῶν ἀκουσάντων καταπλαγέτων σφόδρα, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ κύριε ἐλέησον, ἐκέλευσεν ὁ ἐπίσκοπος τὸ τοῦ φιλοσόφου ἰδιόχειρον τηρεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.

Τῷ κζ' ἔτει, μηνὶ Ἀγούστῳ ε', γέγονε σεισμὸς μέγας, ὡς πεσεῖν πολλοὺς οἴκους καὶ ἐκκλησίας καὶ λωστῶν καὶ τὰ τέχη μάλιστα τῆς χρυσῆς πόρτης· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. οὗτος ὁ σεισμὸς παγκόσμιος γέγονεν, ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πτωθῆ-
P 885 ναι, καὶ τὴν θάλασσαν ἀναρριχάναι μίλια δύο, καὶ πολλὰ πλοῖα ἀπολέσθαι ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχαιτίσει. καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ κατεπετάθησαν πόλεις πολλαὶ καὶ κῶμαι, καὶ συνελήφθησαν ἀνθρώπων πλήθη καὶ ἀλόγων, πέπτωκε δὲ καὶ τῆς Νικομηδείας μέρος πολὺ, καὶ ἐπε-
κράτησεν ὁ σεισμὸς ἡμέρας μ'. γίνεται δὲ ἡ μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ' ἔτος ἐν τῷ Κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ.

Τῷ κη' ἔτει, μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐν τῇ συνάξει τοῦ ὄρους γέγονε

sepulcrum accessit. quo aperto invenerunt philosophum sedentem, namque cum charta protendentem. quam cum vellent clerici eximere, nemini eorum concessit: episcopo autem manum explicante eam statim dimisit, ac recubuit. episcopus charta in conspectu omnium aperta, invenit recens manu philosophi subscriptum ita “Evagrius philosophus sanctissimo episcopo domino meo Synesio salutem. scias, pater, me centuplum debiti recepisse, neque eo nomine habere quod abs te exigam.” hoc audito, cum omnes vehementer attoniti aliquamdiu vociferati essent “miserere domine,” iussit episcopus, philosophi manu scriptam schedam in armario asservari.

Anno vigesimo septimo, mensis Augusti die decimo quinto, magnus fuit terrae motus, qui multas domos, multa templa et balnea deiecit, et maxime muros ad auream portam, multosque mortales perdidit. per totum mundum ista concussio damna dedit, et mare ad duo miliaria se-stus resorpsit, inque eo multae sunt naves contractae. in Arabia Palaestina Mesopotamiae et Antiochea urbes multae pagique sunt prostrati, obrutaque hominum et brutorum multitudo. corruit etiam Nico-mediae magna pars. obtinuit motus iste dies quadraginta. quetannis eius memoria celebratur, populo in Campo supplicante.

Anno 28 mense Julio in coniunctione montis magnus fuit terrae

σεισμὸς μέγας. καὶ τῇ ιθ' ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ καὶ ἄνεμος λῆν μέγας, ὡς πεσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἰστάμενον ἕωθεν τῆς χρυσοῦς πόρτης.

Τῷ κθ' ἔτει ἐστασίασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Σαμαρεῖται ἐν Και- B
5 σαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, καὶ πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀνείλον, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν διήρπυσαν· οὗς ὁ βασιλεὺς δι' Ἀδάμαντος ἐφούλκισε καὶ ἀπεκεφάλισε, καὶ ἄλλους ἐξώρισε, πάντας δὲ ἤφάνισε.

Τῷ λ' ἔτει ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς λόγχη, ἀπὸ ἄρκτου
10 ἕως ὄνυμῶν.

Καὶ τῷ λα' ἔτει ἐγένοντο πάλιν σεισμοὶ διάφοροι, ὥστε
παθεῖν τὰ δύο τεῖχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ
δυτικόν, καὶ πολλαὶ ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι ἕως ἐδάφους κατέπεσον.
ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ προάστεια καὶ τὸ ῥήγιον. ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι.
15 καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἐγένετο ὁ σεισμὸς οὗτος, οἷον οὐκ ἐμνη-
μόνευσεν ἄνθρωπος ἐν ταῖς γενεαῖς ἐκείναις. καὶ ἐσείετο ἡ γῆ C
μετὰ φιλυνίας ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐπὶ ἡμέρας δέκα. διὸ καὶ λυ-
πούμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ γενέθλια καὶ Θεοφάνια χωρὶς στέμμα-
τος προῆλθε, καὶ τὰ ἐξ ἔθους κλητόρια τοῦ δωδεκαμήρου οὐκ
20 ἐποίησεν, ἀλλὰ τὰς ἐξόδους αὐτῶν δέδωκε τοῖς πτωχοῖς. τῷ δὲ
Φεβρουαρίῳ μηνὶ γέγονε θνήσις ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν
νέων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνή-
σκοντας ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς διὰ τὸ μὴ ἔξαρκεῖν τοὺς κραββάτους
τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευ-

motus; et die 19 tonitrus et fulgura terribilia, ventusque Africus vehemens, quo deturbata est crux quae stabat intra portam auream.

Anno 29 Iudaei et Samaritani mota seditione Caesareae, Palaestinae urbe, multos Christianos interfecerunt et eorum bona diripuerunt. quos imperator ministerio Adamantii supplicii affecit, capitibus truncavit relegavit universosque e medio sustulit.

Anno 30 ignis in caelo apparuit lanceae forma, ab aquilone usque ad occasum.

Anno 31 rursus varii fuerunt terrae motus, quibus laesi sunt muri Cpolis orientalis et occidentalis, multaque templa et domus solo aequatae sunt, et suburbia, et Regium, adeo ut non possent agnosci. etiam aliis in urbibus tanti terrae motus quantos eo saeculo nemo fuisse recordabatur, concutiebaturque terra noctes diesque continuas decem. ideo maestus imperator ad natalicia et theophania sine corona prodiit. solemnia etiam duodecim dierum non egit, sed quod illis fuerat impendendum, pauperibus elargitus est. mense Februario mortui sunt plurimi homines, praesertim iuvenes, Cpoli, adeo ut cadavera per triduum insepulta iacuerint, ad ea efferenda non sufficientibus sandapilis tem-

τῶντας. ὄθεν ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἕτερα κρηββάτια χλιια, καὶ
 μηδ' οὕτως ἔξαρχούντων, ἑμάξας προσέταξε πλείστας εὐτρεπι-
 D σθῆναι, καὶ ἄλογα δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς.
 ἐπιτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως ἔρριπτον τοὺς πλείονας εἰς τὸν αἰ-
 γιαλόν, καὶ ἔμενον ἄταφοι ἕως ἡμέρας ἕξ διὰ τὸ μὴ ἐπαρκεῖν τοῖς 5
 ζῶσι θάπτειν τοὺς τεθνεώτας, μήτε δὲ τὰ πλοῖα ἔξαρκεῖν εἰς τὸ
 διαπερᾶν αὐτούς. ἐκράτει οὖν ἡ θνήσις αὕτη μῆνας δύο, Ἰού-
 λιον καὶ Αὐγουστον. ἐγένοντο δὲ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ μεγάλαι
 καὶ φοβεραὶ σφόδρα, ὥστε πολλοὺς ὑπ' αὐτῶν κατακαῆναι.

Τῷ λα' ἔτει ἐπεγένετο αὖθις θανατικόν, καὶ μάλιστα τοῖς 10
 παιδίοις, ἀπὸ βουβωνικοῦ πάθους, μῆνας δ'. καὶ οὐχ ἦττον
 διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πόρρω
 P 386 ταύτης. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ πάλιν γέγονε σεισμὸς μέγας. μετὰ δὲ
 χρόνον τινα γέγονεν ἀστέρων δρόμος ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωῆ, ὥστε
 πάντας ὑπερεκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι πίπτουσιν οἱ ἀστέρες. 15
 γηγόνουσι δὲ κοσμικαὶ δημοκραταὶ καὶ φόνοι πολλοὶ καὶ πόλεμοι,
 καὶ νόσοι καὶ θάνατοι τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἐπέλιπον. ἐν δὲ Ἀν-
 τιοχείᾳ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν γέγονε βρωγμὸς ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ φοβερώτατος, καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπέθωνον.

Τῷ δὲ λβ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φιλοκαλουμένου 20
 τῶν τρούλου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διερρηγμένον ἐκ τῶν
 ἐπιγενομένων ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν) ἔπεσε τὸ ἀνατολικὸν μέρος
 B τῆς προϋποστολῆς τοῦ ἁγίου θουσιασθηρίου, καὶ συνέτριψε τὸ κι-

plorum et sacrarum aedium. ideo imperator alias mille confecit; cum-
 que ne hae quidem satis essent, plurimos currus iussit apparari, iumen-
 taque innumera dedit ad eam rem. peste autem se intendente pleraque
 cadavera in litus proiecta ad sextum diem inhumata iacuerunt, quod
 vivi iis sepeliendis non sufficerent, neque naves iis transvehendis. sae-
 viiit illa pestis menses duos Iulium et Augustum. fuerunt etiam toni-
 trua et fulgura terribilia admodum, quibus multi conflagrarunt.

Anno 31 rursus lues letalis grassata est, maxime in pueros, babe-
 nibus eos necans. duravit menses 4, neque minorem quam prior stra-
 gem in urbe et remotis etiam locis edidit. Antiochea rursus terrae
 motu est concussa. aliquanto post stellarum discursus fuit a vespera
 usque ad auroram, ita ut omnes perterriti dicerent stellas decidere.
 fuerunt etiam passim in mundo populi seditiones caedes bella morbi-
 que et mortes homines non faciebant missos. Antiocheae post terrae
 motum stridor caeli horrendus supra modum exstitit, cuius meta multi
 exstincti sunt.

Anno 32 trulla magni templi continentibus terrae motibus perrupta
 concidit, et pars orientalis fornix sanctae arae, contrivique ciborium
 et sacram mensam et suggestum. id videns imperator alia pinnaeola
 erexit, quibus trullam exciperet: itaque instaurata est, 20 pedes altior

βώριον καὶ τὴν ἄγιαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα. συνιδὼν οὖν ὁ
 βασιλεὺς ἤγειρεν ἄλλους πιστοὺς καὶ ἐδέξατο τὸν τροῦλον, καὶ
 οὕτως ἐκτίσθη ὑψωθεὶς πλέον εἴκοσι ποδῶν εἰς ὕψος τοῦ πρώτου
 κτίσματος. ἐποίησε δὲ καὶ τοὺς ἔξω τοῦ ναοῦ κατέναντι τῶν ἔσω
 5 πιστῶν τέσσαρας κοχλίαις, οὓς ἀπὸ γῆς φυτεύσας μέχρι τοῦ τροῦ-
 λου ἀνεβίβασεν, ἔρεισμα τούτους τῶν ὑψίδων καταργασάμενος.
 τότε ποιῆ καὶ τὴν ἄγιαν τράπεζαν, ἔργον ἀμίμητον· ἀπὸ τε γὰρ
 χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου παντοῦ καὶ ξύλου καὶ μεταλλοῦ
 καὶ εἶδος ἄλλον, ὅσα τε γῆ φέρει καὶ θάλασσα καὶ πᾶς ὁ κόσμος,
 10 ἐκ πάντων συνάξας τὰ μὲν κρείττονα καὶ τιμιώτερα πλείονα τὰ δὲ C
 ἐλάττω ἐνδείκτερα, τὰ τηκτὰ τήξας τὰ ξηρὰ ἐπέβαλε, καὶ οὕτως
 εἰς τόπον ἐπιχέας ἀνεπλήρωσεν αὐτήν, ὅθεν καὶ ποικίλη φαινο-
 μένη θύμβος παρέχει τοῖς εἰς αὐτὴν ἀτενίζουσιν, ἐπιγράψας γύ-
 ρωθεν ταῦτα “τὰ σὺ ἐκ τῶν σῶν σοι προσφέρομεν οἱ δοῦλοι σου,
 15 Χριστέ, Ἰουστινιανὸς καὶ Θεοδώρα, ἃ εὐμενῶς πρόσδεξαι, νιέ
 καὶ λόγε τοῦ θεοῦ, ὁ σαρκωθεὶς καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ
 ἡμῶς ἐν τῇ ὁρθοδόξῳ πίστει σου διατήρησον, καὶ τὴν πολιτείαν
 ἣν ἡμῖν ἐπίστευσας, εἰς τὴν ἰδίαν σου δόξαν αὐξήσον καὶ φύλαξον
 προσβέλεις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.”

20 Τῷ δ’ αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Οὐννοι οἱ καὶ Σθλαβῖνοι
 τῇ Θράκῃ, καὶ ἠχμαλώτευσαν καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς, ἐκράτη- D
 σαν δὲ καὶ τὸν στρατηλάτην καὶ τὸν στρατηγόν. εὐρόντες δὲ καὶ
 τοῦ Ἀνωστασιακοῦ τείχους τόπους τινὰς πεπτωκότας ἐκ τῶν σει-
 σμῶν εἰσῆλθον καὶ ἠχμαλώτευσαν ἕως Δραπείας καὶ Νυμφῶν καὶ

quam fuerat ante. eduxit etiam a solo usque ad trullam quattuor
 cochleas in exteriori templi parte, e regione interiorum pinnaculorum,
 quae cochleae fulcirent fornicem. sacram quoque mensam tum fecit,
 opus imitatione nulla aequandum. constabat auro argento omnis ge-
 neris lapidibus lignis metallis omnibusque rebus quas terra fert et
 mare et totus mundus. ex omni materia pretiosiora plura, viliora pau-
 ciora collegerat; liquatisque iis quae fluunt, sicca illis immiserat, atque
 ita formam mensae absorberat. itaque varium illud opus contentibus
 stuporem iniiciebat. in orbem hanc habuit inscriptionem: “tua de tuis
 tibi offerimus servi tui, Christe, Iustinianus et Theodora: ea tu pro-
 pitius accipe filii dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti et
 cruci affixus fuisti; ac nos in recta tui fide conserva; et quam nobis
 commisisti rem publicam, eam ad tuam gloriam auge ac tuere, interce-
 dente sancta deipara virgine Maria.”

Eodem anno Hunni, qui et Slavini dicuntur, Thraciam infestave-
 runt, multosque captivos abduxerunt, multos occiderunt, capto etiam
 praefecto eius provinciae. cumque partes quasdam muri Anastasiani
 terrae motibus prostratas invenissent, ingressi sunt, et in potestatem
 suam omnia redegerunt usque ad Dripeam et Nymphas et Chiti pagum.

Χίτου κόμης. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐδημότευσε πολλοὺς, καὶ ἔπεμψεν εἰς τὸ μακρὸν τείχος. καὶ συγκαρούσαντες πόλεμον πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέθανον. ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν τὸν Βελισάριον, ὃς λαβὼν τοὺς ἵππους τῶν πολιτῶν καὶ ἔξοπλίσας λαὸν ἤλθεν εἰς Χίτου κόμην, καὶ ποιήσας φροσσάτον ὄσους 5

P 387 ἐκράτησεν ἕξ αὐτῶν ἀπέκτεινεν. ἐκέλευσε δὲ κοπήναι δένδρα καὶ σῦρεσθαι ὀπίσω τοῦ ἕξερκέτου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κοριορτὸς μέγας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπάνω τῶν Οὐννων. οἱ δὲ νομίσαντες πλήθη πολλὰ εἶναι ἔφυγον ἕως Ἀρκαδιουπόλεως. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι πλοῖα δέπρυμνα καὶ ἀπελθεῖν εἰς 10 τὸν Δάνουβιν καὶ πολεμῆσαι αὐτοῖς. ὅπερ γόνντες οἱ βάρβαροι παρεκάλεσαν διὰ πρεσβευτοῦ ἀκίνδυνον παραχωρήσῃ αὐτοῖς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ τὸν κουροπαλάτην διαβιβύσαι αὐτούς.

B Τῷ λγ' ἔτει κτίζει τὴν γέφυραν τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ, 15 τὴν λεγομένην πενταγέφυρον, διὰ καμερῶν πέντε, ξυλίνην πρότερον οὖσαν. κτίζει δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ πηγῇ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Τῷ λδ' ἔτει ἐφημίσθη ἐν τῇ πόλει ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτελείε-
τησε διὰ τὸ κεφαλαγεῖν καὶ μηδένα θεωρεῖν. καὶ ἦν ταραχὴ καὶ 20 ἄρπαγαι εἰς τε τὰς προβολὰς καὶ τὰ μαγκιπεῖα. καὶ περὶ ὧραν θ' προσέταξε τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ἀνήψε φῶτα εἰς ὕλην τὴν πόλιν, ὅτι ἕγιανεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συνεστάλη τὰ τῆς ταραχῆς. τῷ δεκεβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπρησμὸς μέγας ἀπὸ τε τῶν Σοφῶν καὶ

eo cognito imperator multos de civibus ad longum murum misit. ibi commissa pugna multi Romanorum ceciderunt. Belisarium ergo Iustinianus contra Hunnos mittit. is equis civium sumptis, armata multitudine venit ad Chiti pagum; fossaque acta, quotquot barbarorum cepit, eos necavit. iussit etiam arbores caedi et post exercitum suum eas trahi: ita ventus magnum pulverem excitatum supra Hunnos evexit, qui putantes magnos adesse exercitus, usque Arcadiopolin profugerunt. iubet ergo imperator naves bipuppes parari, iisque in Danubio contra Hunnos uti. quod ubi resciverunt barbari, missis legatis petiverunt ut sibi tuto reditus per id flumen concederetur. misit ergo imperator Iustinum curopalatum, sorore sua natum, qui eos traduceret.

Anno 33 pontem in Sangario flumine condit, quinque fornicibus prius ligneo ponte constratus fuerat. condit etiam templum deiparae in fonte.

Anno 34, cum ob dolorem capitis Iustinianus in conspectum populi non prodiret, diditus est in urbe rumor de morte eius. itaque tumultuatum est, direptaque tabernae et mancipia. circa horam nonam praefectus mandato imperatoris lumina per totam urbem succendit, quibus regem salvum esse indicabatur. ea res tumultum sedavit. mense Decembri magnum fuit incendium, a Sophiae usque ad Probi. fuit et

· ξως τῶν Πρόβου. γέγονε καὶ θανατήριον μέγα ἐν Κιλικίᾳ καὶ Ἀναζύμφω καὶ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ σεισμοί. συνέβυλλον C δὲ κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ Σεβηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνου γηγόνουσι. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀτάκτους ἐκόλασε.

5 Τῷ λβ' γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐσπέρας βυθίας ἐν τοῖς Καισαρίου ξως τῆς Ὀμφακερῶς, καὶ ἐκαύθη πάντα τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ πυλεῶνες τοῦ βοός. ἵππικῶν δὲ ἀγομένου γέγονε δημοτικὴ ταραχὴ, καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, καὶ πολλοὺς φόνους πεποιήκασιν· οὗς κρατήσας ὁ βασιλεὺς πολλαῖς βασάνοις 10 ἐκόλασε.

Τῷ λγ' ἔτει γέγονε πάλιν στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς πιττακίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. γέγονε δὲ ἀβροχία καὶ λειψίς ὕδατος. τότε ἐπινίκια ἦλθον ἀπὸ Ῥώμης, ὡς Νυρσῆς D ὁ πατρικίος δύο πόλεις ὀχυρὰς τῶν Γότθων παρέλαβε, Βιρίαν 15 καὶ Βρήγκας. ἐπιβουλῆς δὲ μελετηθείσης ὑπεβλήθη ψευδῶς παρὰ τῶν κρατηθέντων καὶ Βελισάριος, καὶ ὠρίσθη καθέζεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπρόιτος. καὶ τῇ ιθ' τοῦ Ἰουλίου ἀθῶος φανείς πάλιν τὰ ἀφαιρεθέντα αὐτοῦ ἀπέλαβε.

Τῷ λδ' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς, καὶ ἐκαύθη τελείως ὁ ξε- 20 νῶν τῶν Σαμψῶν καὶ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ Ῥούφου οἰκήματα καὶ τὸ μεσεύλιον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸ λεγόμενον Γαρσονοστάσιον, καὶ τὰ δύο ἀσκητήρια τὰ πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος αὐτῆς.

magna pestis in Cilicia et Anazarbi et Antiocheae magnae, et terrae motus. depugnaverunt etiam inter se orthodoxi et Severiani, et multae sunt caedes factae. imperator autem ministris missis turbatores puniit.

Anno 35 magnum alta vespera fuit incendium in Caesario, quod grassatum est usque ad Omphaceram. officinae omnes conflagrarunt, et vestibula Bovis. certamine porro equestri commisso Prasini Venetos adorti sunt per tumultum populi, multasque ediderunt caedes; quarum auctores imperator multis suppliciis affecit.

Anno 36 rursus populi seditio fuit in Pittaciis. eius causa multos imperator puniit. cum autem diu non pluisset, aquae penuria ingruit. victoriae tam nuntius Roma allatus, Narsetem patricium duas munitas urbes de Gotthis recepisse, Viriam et Brincas. insidiis autem factis, et earum comprehensis auctoribus, falso ab iis delatum est Belisarii quoque nomen, isque iussus domi se continere. qui 19 Iulii innocentia sua detecta, in publicum prodit et sua recuperavit.

Anno 37 incendio conflagravit hospitalis domus Samsonia, et quae sunt ante Rufum aedificia, ac media aula magni templi, quae Garsonostasium dicitur, item duo asceteria propinqua sanctae Pacis, parque nartheis eius.

P 388

Τῷ λη' ἔτει τελευταῖα Βελισάριος ὁ πατρικιος ἐν Βυζαντίῳ. τούτῳ τῷ ἔτει Ἐντύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθι-
 ρέθη καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ἀμασίᾳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, καὶ γέγονεν
 ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ἀπὸ σχολαστικῶν. εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ
 Ἰουστινιανὸς τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ
 ἴδικτον πανταχοῦ καταπέμψας, ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας Θεοῦ ἐτε-
 λεύτησε, βασιλεύσας ἔτη λη' μηνῶν ζ' ἡμέρας γ'. καὶ γίνεται
 τούτου διάδοχος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστίνος ὁ κουροπαλάτης. ἡ
 δὲ Ἀδούστα Θεοδώρα προετελεύτησεν.

B

Ἰουστίνος ὁ ὀρθόδοξος, ὁ Θράξ, ἐβασίλευσεν ἔτη γ'. οὗ-
 10 τος ἦν τῇ ἰδέᾳ εὐήλιξ, πλατὺς, εὐογκος, ὑπόγλαυκος, ἐπόξανθος,
 σπανίζων τὴν γενειάδα, δειλός, ὀξύθυμος, μετ' ὀλίγον δὲ μεγα-
 λόψυχος, ἀπονενοημένος, ἀσύμβουλος τὰ πλείω φιλοκτιστής,
 μεγαλόδωρος. τούτου γυνὴ Σοφία. ἐστέρθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου
 πατριάρχου τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν. εὐσεβῆς δὲ ὦν ἐπεκρίσθη 15
 τὴν ἐκκλησίαν τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τὴν τε μεγάλην
 ἐκκλησίαν, τοὺς ἄγλους ἀποστόλους, καὶ τὰς λοιπὰς, χαρισίμ-
 νος αὐταῖς κειμήλια καὶ ἐπιπλα καὶ πᾶσαν πρόσοδον. ἀπέστειλε
 δὲ τὸν ἄββᾶν Φωτεινὸν τὸν προγονὸν Βελισουρίον, δούς αὐτῷ πᾶ-

C

σαν ἔξουσίαν τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας Αἰγύπτου καὶ Ἀλε-
 20 ξανδρείας. οὗτος ὁ Ἰουστίνος συνεχῶς νοσηλευόμενος καὶ σκοτο-
 δινιῶν καὶ μὴ δυνάμενος προέρχασθαι, ἐπεὶ τινες κατὰ τῶν δυνα-
 στῶν ἐγκαλεῖν οὐκ εἶχον, οἱ δυνάσται τινὸς μὴ φειδόμενοι τὰ

Anno 38 moritur Belisarius patricius Byzantii. eodem anno Iusti-
 nianus Eutychem patriarcham Cpolitatum sua spoliatum dignitate Ama-
 seam relegat; eique sufficitur Iohannes scholasticus. ad extremum Iusti-
 nianus opinionem de corruptibili et incorruptibili in medium protulit,
 edictoque ea de re circummisso alienus a vera religione vita excessit,
 cum imperasset annos triginta octo, menses septem, dies tredecim.
 successit ei Iustinus curopalates sorore Iustiniani natus, mortua iam
 ante Theodora Augusta.

Iustinus patria Thrax, orthodoxus, imperavit annos tredecim. sta-
 tura fuit iusta, latus, grandis, subcaesius, subfulvus, rara barba, meti-
 culosus, ad iram proclivis. paulo post factus est elatior animi, stoli-
 dus, pleraque nullo consilio agens, condendi studiosus, magnificus in
 donando. uxor eius fuit Sophia. coronatus est ab Ioanne scholastico
 patriarcha. cum autem pius esset, templa a Iustiniano condita exorna-
 vit, ut magnum, apostolorum, et reliqua, donariis et instrumentis ea
 reddituque instruens largo. misit etiam Photinum abbatem, Belisarii pri-
 vignum, cum plena potestate pacem in ecclesiis Aegypti et Alexandreae
 conciliandi. Iustinus hic cum crebro aegrotaret ac vertigine vexaretur
 neque in publicum prodire posset, potentes quidam, quia ad imperato-
 rem querelae de iis afferri non possent, nemini parcentes omnium sacul-

πάντων διήρπαζον. εἴ ποτε ἴσχυσε προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τούτῳ ἐπεβῶν οἱ ἀδικούμενοι ἔλεους τυχεῖν. πάντας τοίνυν ἐπὶ συγκλήτου προσκαλεσάμενος ἔφη “ἐγὼ μὲν ὤμην ἅπαντας ὑμῶς εὐσεβεῖς εἶναι καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις καὶ μηδένα τῶν πτωχῶν 5 ἀδικεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τοῦ Θεοῦ πράττετε καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας. ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς, τὰ τῶν πτωχῶν ἀπόδοτε ἐκόντες, D μὴπως καὶ τὰ ὑμῶν ἀπολύσητε.” οἱ δὲ τοῦτο ἀκούσαντες χεῖρονα μᾶλλον ἢ πρότερον ἔπραττον, ὑπὸ συνηθείας ἐλκόμενοι· δεινὸν γὰρ ἡ συνήθεια, ὥστε καὶ δευτέρῃ φήσιν λελόγισται. αὐθις δὲ 10 τοῦ βασιλέως ἐπὶ πρόκενον προϊόντος πλειονες ἐπεβῶν. ὁ δὲ πάλιν ἐν τῇ προελεύσει τὴν σύγκλητον προσκαλεσάμενος ἔφη “εἰ μὲν ἐκ Θεοῦ με καὶ ἐν Θεῷ βασιλείαν ἔχειν οἴεσθε, τὰ πυρ’ ἔμοῦ δικαίως λεγόμενα πράττετε καὶ τοῦ ἀδικεῖν τοὺς πτωχοὺς παύσασθε· μόνοις γὰρ ἰχθῦσι τοῦτο νενόμισται, τὸ τὸν δυνατώτερον 15 καὶ μείζονα κατεσθίειν τὸν ἐλάσσονα. εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς προστάγμασιν οὐχ ὑπέεικετε, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἀλισκόμενοι πλεονε- P 389 κτεῖτε, προχειρίσασθε ἕτερον ὃν ἂν βούλησθε ὑμῖν βασιλέα· ἐγὼ γὰρ ἀπειθῶν καὶ ἀδίκων καὶ πλεονεκτῶν βασιλεύειν οὐ δύναμαι.” εἰς δὲ τις τῶν ἐν τέλει παρρησιασάμενός φησι τῷ βασιλεῖ “προχει- 20 ρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἔπαρχον, καὶ διορισάτω μηδεὸς φείδασθαι τοῦ δικαίου ἕνεκα, συγχωρεῖτω δὲ με εἰσερχεσθαι πρὸς σε ἄκωλύτως τοῦ τὰ ἀνήκοντα ὑπομιμνήσκειν τὸ κράτος σου. καὶ βεβαιῶ μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεισθαι τὸν

tates diripuerunt. cum vero imperator aliquando se recollegisset atque ad templum prodiiisset, ii qui iniuria fuerant affecti, misericordiam ipsius magna voce imploraverunt. omnibus ergo in curiam convocatis, Iustinus “existimabam” inquit “vos omnes pietatem colere, vestrisque contentos nemini egenorum iniuriam inferre. at vos et deo et imperio nostro adversa patratu facinora. hortor ergo vos ut pauperibus sua ultro reddatis, ne vestra ipsorum bona amittatis.” potentes his auditis, tamen consuetudine ducti, deteriora etiam prioribus adiecerunt: acris enim res est consuetudo, quae etiam altera natura indicatur. itaque cum imperator rursus ad procensum prodiret, plures eum invocabant. rursus igitur in progressu convocato senatu dicit “si me a deo putatis imperatorem factum, eius auxilio imperare, parete iustis meis mandatis et iniuria afficere pauperes desinite: solis namque piscibus moris est ut validior et maior devoret minorem. quodsi meis praeceptis non parere, sed in rapiendo aliena vestris obsequi vultis cupiditatibus, alium vobis vestro arbitrato deligite imperatorem: ego enim contumacibus iniustus ac aliena involantibus imperare nolo.” ibi quidam procerum, libertate dicendi sumpta, ita imperatorem alloquitur: “constitue me coram omnibus praefectum urbis, mandaque ne cuiusquam rationem potius iustitia habeam, utque mihi te de rebus necessariis monituro semper aditus pateat: recipio in me effecturum me intra mensem, ne ulla sit vel

ἀδικούντα ἢ ἀδικούμενον. εἰ δέ τις ὑπομνήσει περὶ τινος ὑποθέ-
B σεως ἧς ἤκουσα ἐγὼ καὶ οὐκ ἐξεδήκησα, κεφαλικῶς τιμωρηθήσο-
 μαι.” τοῦτο τοῦ βασιλέως ἀσμένως ἀποδεξιμένου προεχειρίσθη
 ἑπαρχος. ἔωθεν δὲ ἐπὶ τῷ ἐπαρχικῷ βήματι προκυθίσαντος, καὶ
 τινος αὐτῷ γυναικὸς χήρας προσελθούσης καὶ φησάσης ὡς μάγι- 5
 στρός τις καθήρπυσεν αὐτῆς τὴν οὐσίαν ἤπυσαν, ἀπέστειλεν αὐ-
 τὴν μετὰ σφραγίδος ἐπιεῖν τῷ μεγίστῳ παραγενέσθαι δικαιολο-
 γηθησόμενον. τῆς δὲ ἀπελθούσης καὶ μᾶλλον τυφθείσης, ἕνα
 τῶν αὐτοῦ κουρσώρων ὁ ἑπαρχος πρὸς τὸν μάγιστρον ἐπεμψε·
 πᾶκόνον παραλογισόμενος ἀπεπέμψατο. τοῦ δὲ ἐπάρχου ἐν τῷ 10
 ἵπικῷ τὸν μάγιστρον ἐκδεχομένου, αὐτοῦ τε τοῦ μεγίστρου κλη-
 θέντος εἰς τὴν βασιλικὴν ἐστίασιν, ἦλθε καὶ ὁ ἑπαρχος πρὸς τὸν
C βασιλέα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν “εἰ μὲν ἦ προσεταξάς μοι, ὦ βα-
 σιλεῦ, φυλάττεις, τοῦ μὴ φείδεσθαι τῶν τοὺς πτωχοὺς ἀδικούν-
 των, γυνῶσί με τελειοῦντα τὴν ἐμὴν ὑπόχρισιν. εἰ δὲ μεταμελό- 15
 μενος φίλους μᾶλλον σεαυτῷ ποιεῖς καὶ συνεστιᾷς, γυνῶσι πᾶμὲ
 παραιτούμενον.” καὶ ὁ βασιλεὺς “εἰ ἐγὼ εἶμι ὁ ἀδικῶν, ἔξανά-
 στησόν με τοῦ θρόνου.” ὁ δὲ αὐτίκα τὸν μάγιστρον βιαίως ἄρας
 ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ παρεγένετο, καὶ ἀκριβολογησόμενος τὰ
 παρ’ ἀμφοτέρων λεγόμενα, καὶ γνοὺς ὡς οὐ μικρῶς ἠδικήθη παρ’ 20
 αὐτοῦ ἢ γυνή, τύπας αὐτὸν καὶ τὴν κεφαλὴν κείρας καὶ γυμνὸν
 ὄντα ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε, δοὺς τῇ γυ-
D ναικὶ πῦσαν τὴν περιουσίαν ἐκείνου. καὶ ἐκ τούτου πάντες ἔσω-

illata in urbe vel accepta iniuria. quodsi quis proferet culpam quam
 ego mihi indicatam non puniverim, capite me plecti iubeo.” pergratum
 hoc imperatori fuit, eumque praefectum urbis constituit. is ergo cum
 mane pro tribunali sederet, et quaedam vidua quereretur se a magistro
 quodam omnibus suis facultatibus spoliata, mittit eam cum sigillo ad
 magistrum illum, iubetque eum ad dicendam causam venire. cum eam
 magister verberibus male mulcatam remisisset, mittit praefectus ad eum
 de cursoribus suis unum: hunc quoque is verbis delusum dimisit. i-
 nterim dum praefectus in Circo sedet magistrumque operitur, hic ad
 convivium ab imperatore vocatur. eodem se praefectus quoque confert,
 atque imperatori “si in eo, imperator, persistis, quod mihi mandasti,
 ne cui eorum qui pauperes concutiant parcam, scito me promissis meis
 satisfacturam, sin eos tu poenitentia ductus amicos potius habes et
 conviviis adhibes, scias me quoque detrectare ea quae in me recepi.”
 imperatore respondente uti seipsum potius solio detraheret, si sontem
 talis criminis sciret, praefectus illico magistrum vi abripuit, et in cur-
 riam quae Aërea dicitur cum eo abiit. ibi diligenter utriusque sermone
 considerato, cum haud levibus iniuriis ab eo affectam mulierem com-
 perisset, verberibus impositis homini caput rasis, asinoque nudum im-
 positum per mediam urbem veluti in triumpho duxit, et omnes eius opes
 mulieri addixit. hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, ut ubique

φρονίσθησαν καὶ πρὸς ἀλλήλους πολυτρόπως εἰρήνευσαν, ὡς μέχρι ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεισθαι ἐγκαλοῦντα ἢ ἐγκαλούμενον. καὶ ὁ ἐπαρχος ἔφη τῷ βασιλεῖ "νῦν, δέσποτα, ὅπερ ὑπεσχόμην ἐτελείωσα." τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ ἐγκαλῶν, ὑποστρέψας πατρίκιον αὐτὸν ἐποίησε καὶ ὑπαρχον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου Ὁρμισδᾶς ἐπίσκοπος Ῥώμης καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἅμα πλείστοις ἐπισκόποις, τοὺς ἀνδισταμένους τῇ συνόδῳ Χαλκηδόνος καθῆρεν Σεβήρον τὸν Ἀντιοχείας καὶ Φιλόξενον, βεβαιώσαντες τὴν αὐτὴν σύνοδον, καὶ περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας προσθέντες ῥήματι "ὁ στατήρ ὁ νοητός, τὸ νόμισμα τὸ βασιλικόν, ὁ ἐν ἐνότητι ἄπλοῦς χαρακτήρ Χριστὸς ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων προσκεκόμεικεν εἰς ἀπάντων ζωῆς ἀντιλυτρον. δύο δὲ φύσεις λέγοντες τὴν διαφορὰν σημαίνομεν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λόγου διὰ τὸ ἀσύγχυτον. ἡ γὰρ σύγκρασις ἀφανισμόν τῶν δύο φύσεων ἀπεργάζεται. ἡ δὲ ἄρρητος ἔνωσις ὁμολογουμένη καὶ ἀσύγχυτος φυλάττει τὰς φύσεις, καὶ ἓνα ἀποτελεῖ ἕξ ἀμφοῖν ὁσθέντα Χριστόν, θεὸν ὁμοῦ τε καὶ ἄνθρωπον γενόμενον τὸν αὐτόν."

20 Τῷ β' ἔτει Αἰθέριος καὶ Ἀύδιος καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἱατροὶ ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, καὶ γνωσθέντες ἀπέθανον ξίφει.

Τῷ γ' ἔτει μεταστελαιμένη Σοφία ἢ Ἀυγουστα πάντας τοὺς

summa in pace viveretur, atque intra 30 diem neque actor ullus esset neque reus iniuriarum. tum praefectus imperatori significat se promissa implevisse; et imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, reversus patricia dignitate eum ornat et per omnem vitam praefectum urbis esse iubet.

Iustino imperante Hormisdas Romae episcopus Cpolin cum plurimis episcopis profectus adversarios Chalcedonensis concilii damnat, Severum Antiochensem et Philoxenum; raturaque esse iubent illud concilium, ac de duabus in Christo naturis haec Cyrilli Alexandreae episcopi addunt verba "stater qui mente intelligitur, nomisma regium, simplex in unitate character, Christus se ipsum pro omnibus obtulit, ut vitam omnium redimeret. cum autem duas naturas dicimus, differentiam significamus carnis et dei verbi, quia illa confusa non sunt. etenim commixtio utriusque naturae abolitionem secum traheret. sed ineffabilis illa, quam confitemur, unio neque naturas confundit, et ex duabus unum Christum conficit, qui se exhibuit; idemque et deus est et homo."

Anno secundo Aetherius et Audius, medicique qui illis aderant, insidiati sunt imperatoris vitae, et re detecta gladio interempti.

Tertio anno Sophia Augusta accitis omnibus qui aere alieno ob-

χρεωστοῦντας ἀπέδωκε τοῖς κεχρεωστημένοις πάντα τὰ ὀφειλόμενα, ἀντιστραφέντων τῶν ἐνεγύρων τοῖς ἰδίοις ἀδένταις.

Τῷ δ' ἔτει κτίζει τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν εἰς ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας.

Τῷ ε' ἔτει κτίζει τὴν μονὴν τῆς πρὶν ἡλικίας, προύστιον αὐ-5 τὴν οὖσαν.

C Τῷ ε' ἔτει Ναρσῆς ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως ἔκτισε τὴν οὐκίαν Ναρσοῦ καὶ τὴν μονὴν τῶν καθαρῶν. ἀκούσας δὲ Ἰουστίνος ὅτι ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἀὔγουστος, ὃς ἦν δοῦξ Ἀλεξανδρείας, συσκευὴν μελετῆ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμψας αὐτὸν ἀπεκεφά-10 λισε.

Τῷ ζ' ἔτει ἤρξατο Ἰουστίνος κτίζειν τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῷ ὄρφανοτροφείῳ. προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψίδας, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν σταυρωτήν. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονε πόλεμος περὶ τὸ Σάργα-15 θον μετὰ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι.

Τῷ θ' ἔτει ἤλθον οἱ Ἀβυρες εἰς τὸν Δάνουβιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ὁ Πέρσης Ἀρταβάν ἐξήλασε κατὰ τῶν D Ῥωμαίων, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, παραλαβὼν καὶ τὸ Δάρας. τοῦτο μαθὼν Ἰουστίνος τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς νόσῳ παραφόρῳ περιβάλλεται καὶ σπονδῶς ποιῆσαι αἰτεῖται τὸν Ὀρμίσδαν, ὅστις καὶ ἐνιαυσίως ἐποίησεν. ἐπὶ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι τῇ μεγάλῃ ε' τοῦ

15 σταυρωτήν Xylander: erat στρωτήν. apud Zonaram σταυροειδή.

stricti erant, debita eorum creditoribus persolvit et pignora suis dominis reddidit.

Quarto anno Iustinus condit palatium Sophianorum, de nomine Sophiae coniugis suae.

Quinto anno aedificat mansionem principis feminae in suburbio.

Sexto anno Narses carissimus imperatori domum Narsetis extruxit et Catharorum mansionem. et Iustinus inaudiens Augustum suum sobrinum ducem Alexandreae sibi insidias moliri, missis ministris capite truncavit.

Septimo anno Iustinus coepit condere aedem apostolorum Petri et Pauli, in loco qui a pupillis educandis orphanotropheum dicitur. addidit et templo quod est in Blachernis duos fornices, effecitque ut crucis formam referret. eodem anno pugna inter Persas et Romanos ad Sargatham commissa, victoria fuit penes Romanos.

Nono anno Avars ad Danubium venerunt ac vicerunt Romanos. et Artabanus Persa in Romanorum dicionem facta incursione, multos captivos abduxit, captoque etiam Daras castro domum rediit. Iustianus nuntio tantae cladis accepto animo abalienatus est, petiitque ab Hormisda uti pacem componeret, quae et in annum pacta est. constitutam

δειπνον σου τοῦ μυστικοῦ.” ἦλθε δὲ καὶ ἡ ἀχειροποίητος ἀπὸ τῶν Καμουλιανῶν, κόμης τῆς Καππαδοκίας, καὶ τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ πόλεως Ἀραμείας τῆς δευτέρας Συρίας. ἐτυπώθη δὲ ψάλλεσθαι καὶ ὁ Χερουβικὸς ὕμνος.

5 Τῷ ι' ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς Τιβέριον τὸν κόμητα τῶν ἔξκουβιτόρων υἰοποιησάμενος Καισαρα ἀνηγύρευσε καὶ συγκάθε- P 391
δρον αὐτοῦ ἐποίησεν. ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας καὶ τὸ πλεῖον κατακείμενος.

Τῷ ια' ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ Οὐά-
10 λεντος καὶ τὸν ἕτερον ἀγωγὸν τὸν λεγόμενον Ἀδράνην, καὶ ἐχορή-
γησε τῇ πόλει δαψίλειαν ὕδατος. κτίζει οὖν καὶ τὰ παλάτια τὰ
ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι. ἀποκαθαίρει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν λιμένα
καὶ στήλας δύο ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἴστησι, τὴν τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, μετονομάσας καὶ τὸν λιμένα Σοφίας.
15 ἔποικοδομεῖ δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ὃς ἔκ τινος
Ἄδδα ἐκίεσε κατοικοῦντος προσηγορεύετο.

Τῷ ιβ' ἔτει ἐτελεύτησεν Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντι- B
νουπόλεως. τῷ ιγ' ἔτει Εὐτυχῆς ἀπέλαβε τὸν θρόνον Κωνσταντι-
νουπόλεως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας καὶ μικρὸν ἀνεθεὶς προσεκα-
20 λέσατο τὸν τε ἀρχιερεῖα καὶ τὴν σύγκλητον καὶ πάντας, καὶ ἀγα-
γῶν τὸν Καισαρα Τιβέριον παρουσία πάντων προεβάλετο αὐτὸν
βασίλεια, εἰπὼν “ὁ Θεὸς ἀγαθὸν σε ποιήσας αὐτός, οὐκ ἐγώ, τὸ
σῆμα τῆς βασιλείας σοι δίδωσι. τιμήσον αὐτό, ἵνα τιμηθῆς

sub eo est ut psalmus “tuæ coenæ mysticæ” magna feria quinta caneretur. allata quoque tunc est imago nulla manu effecta Camulianis pago Cappadociae, et veneranda ligna ab Aramea urbe Syriae secundae. institutum etiã est ut hymnus Cherubicus cantetur.

Anno 10 Iustinus Tiberium comitem excubitorum adoptavit ac Caesarem creavit, imperiique collegam adscivit. laborabat Iustinus obstructione pedum, ac plerumque decumbebat.

Undecimo anno imperator exstruxit duos magnos aquaeductus, alterum Valentis, alterum Adranem nomine, atque istis operibus magnam aquae copiam urbi suppeditavit. aedificavit etiam palatia in porta Iuliani, ipsumque portum repurgavit; duasque in medio eius collocavit stanzas, alteram suam, alteram uxoris Sophiae. portum quoque ipsum Sophiam denominavit. eodem etiam aedificavit templum principis ducum, cui ab Adda quodam ibi morato nomen est.

Anno 12 obiit Ioannes episcopus Cpolitanus. eum episcopatum anno 13 recepit Eutyches. imperator autem cum afflicta valetudine utcumque se collegisset, patriarcham senatum et populum convocavit; productoque in conspectum omnium Tiberio Caesare imperium ei commisit, huiusmodi oratione habita “deus, qui te bonum fecit, is, non ego, hoc te ornat habitu. hunc habitum reverenter habe, ut ab ipso

ἐπ' αὐτοῦ. μὴ ἐπιχαίρης αἵμασι, μὴ κοινῶναι φόνους. μὴ κα-
 C κὼν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσης. μὴ μηνίῃς τινί, ὡς καγὼ· καγὼ γὰρ
 μηνιῶν ἔπταισα, καὶ σφαλεῖς ἀπέλαβον κατὰ τὰς ἀνομίας μου·
 ἀλλὰ δικάσομαι ἐν τῷ θεῷ τοῖς ὑποβάλλουσί μοι ταῦτα. μὴ
 ἐπαρθῆς ἐπὶ τιμῇ τῆς βασιλείας σου. οὕτως ἔχε τοὺς πάντας 5
 ὡς ἑαυτόν. γινῶθι τίς ἦς καὶ τίς εἶ νῦν. μὴ ὑπερήφανος ἦς τοῖς
 ὁμοφίλοις, καὶ οὐχ ἁμάρτης. οἶδας τίς ἦμιμν καὶ τίς εἰμι νῦν,
 τὸν θάνατον ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων. πάντες οὗτοι οἱ παριστάμενοι
 δοῦλοι εἰσι καὶ τέκνα σου. τῷ στρατῷ πρόσεχε. ἀνάνδρους καὶ
 ἀσυνέτους μὴ προχειρίζου. μὴ σε πεισάτωσαν ὅτι καὶ οἱ πρὸ σοῦ 10
 οὕτως διεγένοντο. ταῦτα παρεγγῶ σοι καὶ παραινῶ ἀφ' ὧν ἔπα-
 D θον. περιουσίας οἱ ἔχοντες ἀπολανέτωσαν αὐτῶν χρησίμους. τοῖς
 μὴ ἔχουσι σε προετίμησα. τὴν μητέρα σου, τὴν ποτὲ σου δέσποι-
 ναν γενομένην, σέβου καὶ τίμα· δοῦλος γὰρ ἦσθα πρότερον, τῶν
 δὲ γενοῦ νίδος αὐτῆς.” ταῦτα εἰπόντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ 15
 Καίσαρος ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πισόντος, ἔφη ὁ βασιλεὺς “εἰ θέ-
 λεις, εἰμὶ, εἰ οὐ θέλεις, οὐ ζῶ. ὁ θεὸς ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 γῆν ποιήσας ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἄλλα, ἃ ἐπελαθό-
 μην εἰπεῖν σοι.” τῆς νόσου δὲ τῷ βασιλεῖ βαρῶς ἐπικειμένης
 μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε. καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῶν 20
 Ἰουστινιανου, ἐν λάρνακι Προικοννησίῳ, μετὰ Σοφίας τῆς γυναι-
 κὸς αὐτοῦ.

P 392 Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστίνου Ἰουδαῖος τις ἐν

honore afficiaris. noli gaudere fuso sanguine, neque homicidiorum par-
 ticeps esto. malum malo rependere noli, neque gravius cuiquam sac-
 censere; id quod ego cum fecissem, erravi ac peccatorum meorum ac-
 cepi mercedem, quanquam deus mei causa ulciscetur eos qui ista mihi
 suaserunt. ne superbias ob imperii tui maiestatem. omnes eodem quo
 te loco habe. cogita quis fueris et quis nunc sis. noli superbe contra
 gentiles tuos efferri, ne pecces. scis qui fuerim et quis nunc sim, mor-
 tem ante oculos habens. omnes hi qui circumstant, servi tui sunt et
 tui filii. exercitus curam gere. molles et imprudentes ne praeficias.
 neque eo tibi persuadeant, quod priores te imperatores tales fuisse di-
 cent. haec tibi praecipio, meoque edoctus malo hortor ut iis stes.
 qui locupletes sunt, opibus utiliter fruantur. praetuli te iis qui non
 habent. matrem tuam, quae domina aliquando tua fuit, cole ac reve-
 rere: servus enim ante, nunc filius eius factus es.” haec locutus impe-
 rator, cum ad pedes eius se prostravisset Caesar, addidit “si vis, sum:
 si non vis, non vivam. deus qui caelum et terram condidit, in cer-
 tuum indat alia etiam, quae tibi dicere oblitus sum.” ceterum impe-
 rator morbo ingravescente haud multo post vitam conclusit. corpus
 eius in heroo Iustiniani depositum est, in arca Proconnesia; iuxtaque
 Sophia, uxor eius.

Hoc Iustino imperante quidam in urbe vitrorum conflator Iudaicus

τῇ πόλει ὑελοψὸς παιδίον ἐκέκτητο μονογενές, ὃ παρέδωκε μαν-
 θάνειν γράμματι πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἧς ὁ σκευοφύ-
 λαξ ἔχων λείψανα πολλὰ τῆς ἁγίας τραπέζης δέδωκε τοῖς παισὶ
 πρὸς τὸ διαπατήσαι αὐτά. μεθ' ὧν συνῆλθε καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν
 5 παιδίον· ὃπερ ἀπολυθὲν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἀπῆλθε. καὶ
 φησὶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ “ἴνυ τί ἐβράδυνας, τέκνον;” ὃ δὲ παῖς
 ἀπεκρίθη “μετὰ τῶν Χριστιανῶν παιδίων εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλη-
 σίαν ἔφαγον καὶ γὰρ, πάτερ.” ὃ δὲ δόλιος ἐκείνος θῆρ σφόδρα
 μανείς, μετὰ τὸ ἀριστῆσαι λαβὼν τὸ παιδίον καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ
 10 ἔργαστήριον αὐτοῦ ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὴν κάμινον καὶ κλείσας τὴν
 θύραν ἀνεχώρησεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς μα-
 νίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰδυῖα, ἀπελθούσα ἐν τῷ ἔργαστηρίῳ καὶ
 διὰ τῆς ὀπῆς παρακύψασα ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς καὶ εἰσ-
 ελθούσα εὗρε τὸν παῖδα καθήμενον ἔσωθεν τῆς καμίνου ἀκατά-
 15 φλεκτον. ὃν ἐξαγαγοῦσα ἠρώτα αὐτὸν πῶς ἀκατάφλεκτος διέμει-
 νεν· ὃ δὲ ἀπεκρίνετο “γυνὴ πορφυροφοροῦσα ἦλθε καὶ τὴν φλόγα
 κατέσβεσε, λέγουσά μοι μὴ φοβοῦ, παιδίον.” ἡ δὲ μήτηρ αὐ-
 τοῦ ταῦτα ἀκούσασα καὶ κατυπλαγεῖσα ἀπῆλθε σὺν τῷ νύμφῳ πρὸς
 τὸν πατριάρχην Μηνῶν, καὶ πάντα ἀναγγέλιυσα παρεκάλει Χρι-
 20 στιανῆ γενέσθαι. ὃ δὲ πρὸς τὸν βασιλεῦ ἀπήγγαγε, καὶ ἐκέλευσεν
 ὁ βασιλεὺς παραστῆναι καὶ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ μετὰ τὴν
 ἐξέτασιν παρεκάλει τὸν Ἑβραῖον ὁ βασιλεὺς γενέσθαι Χριστιανόν.
 καὶ πολλὰ πυραινέουσας αὐτὸν οὐκ ἔπεισεν. ὄθεν καὶ προσέταξεν
 αὐτὸν ἀνασκοποισθῆναι ὡς φρονεῖα γενόμενον τοῦ ἰδίου παιδίου.

unicum habuit filiolum, quem in scholam magno templo vicinam litera-
 rum discendarum causa mittere solebat. eius templi aedituus cum ha-
 beret multas sacrae coenae reliquias, pueris illas consumendas dabat.
 his forte tum adfuit Iudaeus, quem dixi, puerulus. hic dimissus cum
 domum rediisset, a patre causam tardioris domum reditionis postalatus
 respondit se cum Christianorum pueris in magno templo cibum sumpsisse.
 at Iudaeus pater, dolosa illa bestia, ingenti furore percitus, a prandio
 puerum in officinam abducit inque caminum abliccit, ac operis foribus
 recedit. uxor autem, quae mariti in filiolum furorem cognitum haberet,
 ad officinam cum accessisset, per rimam introspiciens pueri vocem exau-
 divit. et ingressa invenit eum in furno integrum, nihil ab igne passum.
 qui a matre eductus, cum interrogaretur quonam pacto illaesus a flam-
 mis mansisset, respondit venisse quandam purpura amictam feminam,
 quae et ignem exstinxerit et ipsum securo animo esse iusserit. ad hanc
 narrationem stupore percussa mater cum filio Menam patriarcham acces-
 sit, reque narrata Christianam se fieri cupere dixit. Menas rem ad
 imperatorem detulit. is patrem quoque pueri acciri iussit. cumque
 Iudaeum re examinata multis adhortationibus ad Christianae religioni
 dandum nomen frustra esset hortatus, in crucem agi eum iussit, ut qui

τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον βαπτίσας ὁ πατριάρχης τὴν μὲν ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸ δὲ παιδίον ἀναγνώστην.

Κόσμου ἔτος 504, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 905, Ῥωμαίων βυσιλεύς ὀρθόδοξος Τιβέριος ἔτη 8. ἦν δὲ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν τέλειος, εὐστηθος, εὐόμματός τε καὶ ὀλίγος D ὑπόγλυκος, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ γένειον, λευκὸς τὴν χροιάν καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθηρόν, ἀγαθὸς καὶ μεγαλόψυχος εἰς ὑπερβολήν. τούτου ἀνελεύθουτος ἐν τῷ ἱππικῷ ἀνέκραξαν τὰ μέρη "ἴδωμεν ἴδωμεν τὴν Ἀγούστην Ῥωμαίων." ὁ δὲ ἐδήλωσεν "ἡ ἀντικρὺ τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διημιστέως ἐκ-10 κλησία ὀμώνυμός ἐστι τῇ Ἀγούστη." εὐφρόμησαν οὖν τὰ μέρη "Ἀναστασίας Ἀγούστης πολλὰ τὰ ἔτη." ἡ δὲ Σοφία ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήγη τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ ἤδει ἔχειν αὐτὸν γυναῖκα, καὶ διὰ τοῦτο προσεφιλώθη αὐτῷ ὑπὸ Ἰουστίνου, πείσασα αὐτὸν προβυλλέσθαι εἰς βασιλέα Τιβέριον, βουλομένην γῆμαί 15.

P 393 αὐτὸν καὶ μείναι Ἀγούστα. ταύτην δὲ κατήγαγε Τιβέριος εἰς τὸ παλάτιον τῶν Σοφίων, κελύσας κουβικουλάριον καὶ ἑτέρους τινας εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ διατηρεῖν αὐτήν. ἐτίμα δὲ αὐτὴν ἴσα μητρὶ, ποιῶν πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς. γενεθλίου δὲ ἱππικοῦ ἀγομένου, καὶ τῶν μερῶν φορούντων στολὰς σωληνωτὰς ἀπὸ βλατ-20 τίων ὀξέως καὶ χλαμύδας παραπλησίας τοῦ βυσιλικοῦ, ἔπαισε τάστας φορεῖν διὰ τὸ μὴ εἰς ἀκαίρους χρόνους διακυνῶσθαι τὰ χρήματα, ὁρίσας διδακτυλοῦς ὄρνας ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν κόσμον

14 ἐπι?

suo ipsius filio necem intulisset. patriarcha mulierem et puerum baptizavit, illam monacham, hunc lectorem fecit.

Anno mundi 6071, a natali Christi 577, Romanum imperium suscepit Tiberius orthodoxus, tenuitque annos 4. fuit iusta corporis statura, decore pectore et oculis, iisque aliquantulum caesiis, caesarie et barba fulva, albus, et florida facie. bonus fuit, et animo insigniter magno. huic adscendenti de Circo patres acclamaverunt "videamus, videamus Augustam Romanorum." quibus imperator respondit templum quod e regione est situm publici balnei Diegistei, idem cum Augusta habere nomen. proinde partes faustis acclamationibus Anastasiae Augustae multos vitae annos sunt comprecitati. Sophiae animum, Instini viduae, ea res perculit. ignorabat enim Tiberio esse uxorem, atque ideo demeruerat hominem, Iustino persuadens ut eum imperio praeficeret, sperans se ei nupturam atque Augustam mansuram. eam Tiberius deduxit in palatium Sophiae, addito cubiculario et aliis ministris qui eam servarent atque inservirent. ipse eam non secus atque matrem omni officii genere coluit. cum autem natalitium equestre certamen ageretur, partes gestarent stolas imbricatas, succo narium purpurae infectas chlamydesque imperatoriae assimiles, prohibuit earum usum, ne pecunia intempestive prodigeretur, definiitque ut ornas tantummodo duorum di-

· χάριν φορεῖν. ἀγαγὼν δὲ Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἔχουσαν ἕξ αὐτῆς καὶ θυγατέρας δύο Χαριτῶ καὶ Κωνσταντῖναν, ἔστεψεν αὐτὴν Ἀυγοῦσταν, καὶ ἔρριψεν ὑπατείαν πολλήν. τούτῳ τῷ Β βασιλεῖ γέγονε θεία ἄμφη, ἀγγέλου κατ' ὄναρ εἰπόντος "τάδε σοι 5 λέγει τὸ τρισάγιον· οἱ τέρρανοι τῆς βασιλείας ἐπὶ σῶν οὐ φοιτήσουσι χρόνον."

Τῷ β' ἔτει ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μηνύων τὴν ἀναγόμεναι αὐτοῦ· καὶ οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς. ὁ δὲ Τιβέριος διασπείρας 10 τοὺς βασιλικούς θησαυρούς πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησε, χειροτονήσας Ἰουστινιανόν τινα στρατηγὸν ἀνατολῆς, ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὺς πύραγνεται. καὶ τῆς παρατάξεως γενομένης τῶν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, εἰς λόγους ἦλθον καὶ πρὸς C ἀλλήλους σπένδονται χρόνον τετραετῆ.

15 Τῷ γ' ἔτει, τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως μέλλοντος τὸν πόλεμον αὐτουργεῖν, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς πρὸς τοὺς Πέρσας χωρεῖ. καὶ τῆς κατασυστάδην μάχης γενομένης, βαθείας τῆς τῶν Ῥωμαίων φύλαγος οὔσης ἢ τῶν Περσῶν καὶ Βαβυλωνίων τρέπεται πληθύς, καὶ ἀναιροῦνται πλήθη πολλὰ. λαμβάνουσι δὲ 20 οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον καὶ πῦσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπίδοξον, οὔσαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας, ἕξ ὧν τὰ ἐπίσημα πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσι. τὴν αἰσχρὴν τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μὴ φέρων νομοθετεῖ D

2 αὐτοῦ?

gitorum latitudine ornatus causa gestarent. produxit etiam Anastasiam uxorem suam, ex qua duas habebat filias Charitonem ac Constantinam, eamque Augustali corona exornavit, multumque nomisma in populum sparsit. huic in somnis angelus praedixit nomine sanctae trinitatis tyrannos ipso imperante imperium non invasuros.

Anno imperii sui secundo Tiberius legatos de more ad Persarum regem misit, nuntians se esse imperatorem creatum. ceterum Persa pacem repudiavit. Tiberius ergo imperatoris thesauris impensis multos conduxit exercitus et Iustinianum quendam Orienti praefecit; qui cum exercitu ad Daras profectus est. ubi cum adversae iam acies coirent, colloquium de pace intervenit, eaque in quadriennium pacta fuit.

Tertio anno, cum rex Persarum ipse bellum gesturus esset, dux Romanarum copiarum Persis obviam contendit. commissa autem cominus pugna, Romanorum phalanx ordinibus stipata Persarum et Babylo-niorum aciem pepulit, magnamque eorum stragem edidit. ceperunt Romani etiam Persarum tuldum et regis tentorium omniaque impedimenta magno aestimata elephantosque. qua de praeda ea quae erant maxime insignia ad imperatorem miserunt. sed Persarum rex dedecoris impa-

μηκέτι βασιλέα Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχουσαι. ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπειθето ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότεα τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἄλωσιν ἐν Περσίδι πεποίηκε, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρμανικῆς θαλάσσης. χειμῶνος δὲ γενομένου ἐν Περσίδι παρεχίμασε. 5

Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτι κίττει Τιβέριος τὸ δημόσιον τῶν Βλαχερνῶν λουτρόν, ἀναγεοῖ δὲ καὶ ἐκκλησίας πολλὰς καὶ ξενῶνας καὶ γηρωκόμειτα, κατακοσμεῖ δὲ καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον τοῦ παλατίου. P 394 τότε κελύει γράφουσαι αὐτὸν ἐν τοῖς συμβολαίοις Τιβέριον Κωνσταντῖνον. τῷ δ' ἔτι τελευτᾷ Εὐτύχιος ὁ πατριάρχης, καὶ μετὰ 10 ἕξ ἡμέρας χειροτονεῖται Ἰωάννης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ νησοτευτής. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγοράσας σώματα ἔθνικῶν κατέστησε στρατεύματα εἰς ὄνομα ἴδιον, ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας ἐ', δειδικῶς αὐτοῖς καὶ στρατηγὸν Μιυρκίον τὸν κόμητα τῶν φουδεράτων καὶ ὑποστράτηγον αὐτοῦ Ναρσῆν, καὶ ἀπέστειλεν 15 αὐτοὺς κατὰ Περσῶν. πόλεμον δὲ κροτηθέντος νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφείλοντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις τε καὶ χώρας B ὅς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου παρέλαβον. ἐπανελθὼν δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδέθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεγάλως, καὶ ἐθριάμβευσε Τιβέριος τὰς νίκας Μαυρικίου, καὶ προσελάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντῖναν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῷ στρατηγῷ ἔξενξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ

10 δ' ἀπὸ ἔκει?

tiens, legem fert ne rex Persarum ullus posthac in bellum proficiatur. Romanus vero exercitus rebus Persarum afflictis insultans in intimam usque Persidem pervenit, multosque ibi mortales, multa oppida in potestatem suam redēgit, et usque ad medium maris Hyrcani perrexit; ac hieme facta in Perside hiberna habuit.

Quarto anno Tiberius publicum in Blachernis balneum aedificat, instauratque multa templa, domos hospitales et senibus fovendis factas. exornat etiam aureum palatii triclinium. tunc etiam se in contractam formulis scribi iussit Tiberium Constantinum. eodem anno meritorum Eutychius patriarcha, ac post sex dies in locum eius suffectus est Ioannes cognomento ieiunator, magni templi diaconus. porro Tiberius emit barbarica mancipia ad milia quindecim, exque iis vestitis a se et armatis exercitum composuit, de suo nomine Tiberianum appellans; decumque iis dedit Mauricium comitem foederatorum, ei que legatum addidit Narsetem, ac contra Persas emisit. commissa pugna Persae victi pulsi sunt, et recepere Romani urbes et oppida ab his Iustiniano et Iustino imperantibus occupata. reversus Spoletia Mauricius ab imperatore est honorifice acceptus. triumphavit etiam de Persis imperator, suis auspiciis a Mauricio victis; generumque hunc sibi adiecit, tracta filia sua Constantina. Germano duci alteram, nomine Charitonem, colloca-

Χαριτώ, ποιήσας ἀμφοτέροισι Καίσαρας· τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἀθροῦ-
 στου μηνὸς φαγῶν συκάμινα ὄσμμα ἄξιοθέατα νενοθευμένα φθίσει
 περιέπεισε. καὶ μέλλων τεθνάναι προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην
 Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμια τοῖς στρατεύμασι, καὶ Μαυρίκιον
 5 τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλέα ἀναγορεύει. πάντων δὲ εὐφημησάν-
 των αὐτὸς ὀπιστρέψας ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ τέθνηκε, βασιλεύσας ἕτη
 γ' μῆνας ἑ' ἡμέρας ἧ'. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἡρώφῳ ἐν λάρνακι πρα- C
 σίω.

Μαυρίκιος ὀρθόδοξος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἕτη κ'
 10 μῆνας γ' ἡμέρας β'. ἦν δὲ τῇ ἰδίᾳ μεσηλιξ, εδοθενής, λευκό-
 χρους, στρόγγυλῃν ἔχων τὴν ὄψιν, πυρράκης, ἀναπάλας, εὖριν,
 εὐπῶγων, κειρόμενος τὸ γένειον, καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος ἐστίν. ἦν
 δὲ Καππαδόκης. ἐκέλευσε δὲ γράψασθαι ἐν τοῖς συμβολαίοις Μαυ-
 ρίκιος [καὶ] Τιβερίος. ἐστέρθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου
 15 τοῦ νηστευτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν γάμον πεποίηκε. τῷ δὲ
 Ἀπριλλίῳ μηνὶ γεγῶσασιν ἐν τῷ φόρῳ ἐμπρησμοὶ καὶ ἀνέμων
 καταιγιῖδες, καὶ πολλὰς οἰκίας διώλεσαν· καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ
 Μαῖου γέγονε σεισμὸς μέγας καὶ ἰππικὸν ἐτελέσθη. πρεσβεύουσι D
 δὲ οἱ Ἀβαρες πρὸς τὸν βασιλέα, οἱ πρὸ ὀλίγον τὸ Σίρμιον χειρω-
 20 σάμενοι, πόλιν τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, καὶ ἤξιον ταῖς ὕδοσῃ-
 κοντα χιλιάσι τοῦ χρυσοῦ, ἃς ἐτησίως ἐλάμβανον παρὰ Ῥωμαίοις,
 προστεθῆναι ἄλλας κ'· καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρήνης ἐφιέμενος τοῦτο
 κατεδέξατο. ἤτησαν δὲ καὶ ἐλέφαντα, ζῶον Ἰνδικόν, ἐκπεμφθῆ-
 ναι αὐτοῖς πρὸς θάλασσαν, καὶ κλίνην χρυσοῦν· ὧν καὶ πεμφθέντων

vit, et utrumque Caesarem designavit. decima quarta die Augusti Ti-
 berius cum cucurbitas serotinas vitiatas edisset, in tabem incidit. mori-
 turus ergo Ioannem patriarcham, senatum et exercitus vocat, coramque
 iis Mauricio genero suo imperium tradit. quod cum omnes faustis ac-
 clamacionibus probassent, reversus in lectum suum vitam cum morte
 commutavit. imperavit annos tres, menses decem, dies octo. sepultus
 est in heroo, in area Prasina.

Mauricius orthodoxus imperium Romanum gubernavit annos viginti,
 menses tres, dies duos. statura fuit mediocri, robustus, albus, facie
 rotunda, subrufus, recalvaster, naso et barba mediocri: barbam Ro-
 mano more tondebat. patria Cappadox, iussit se in tabulis scribi Mau-
 ricium Tiberium. coronatus est a patriarcha Ioanne Iesumatore, ac
 paulo post nuptias habuit. mense Aprilii in foro incendia fuerunt, et
 ventorum procellae, quibus multae domus sunt perditae. decima Maii
 terrae motus fuit magnus et equestre certamen actum. Avarae autem,
 qui non multo ante Sirmium Europae nobillem urbem occupaverant,
 missis legatis ab imperatore postulant ut 80 auri milibus, quae a Roma-
 nis quotannis accipiebant, alia 20 adilcerentur. imperator pacis stu-
 diosus consensit. postulabant ut sibi ad spectaculum mitteretur elephan-
 tus Indicus et aurea calcitra. quae missa remisserunt, contempta culci-

ἀμφοτέρα ἀντίστρεψαν, τὴν κλίην ἐτελλσαντες. ἤτοιοντο δὲ
 πάλιν ἄλλας κ' πρὸς ταῖς ἑκατόν. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξα-
 P 395 μένου, στρατεύσας ὁ χαγάνος τὴν Σιγιδῶνα πόλιν κατέστρεψε καὶ
 ἑτέρας πόλεις ἐχειρώσατο καὶ τὴν Ἀγχιάλον, ἠπέλει δὲ καὶ τὰ
 μακρὰ τεῖχη καταστρέψαι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν πατρίκιον
 σὺν Κομμεντιόλῳ πρέσβεις πρὸς τὸν χαγάνον ἀπέστειλε, καὶ ὁ
 βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμο-
 λόγει.

Τῷ β' ἔτει ὑπατος ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ πολλοὺς
 θησαυροὺς τῇ πόλει δωρεῖται. προβάλλεται δὲ Φιλιππικὸν στρα- 10
 τηγὸν τῆς ἑώρας, ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδιαν τὴν ἰδίαν
 ἀδελφὴν. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοῖς Περσικοῖς ἀθρόως ἐπεισεσὼν
 καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν παρα-
 B βάλλει, καὶ πολλὰ χωρία διαφθείρας εἰς Ῥωμανίαν ἀθῆς ἐπέ-
 στρεψε. τοῦ δὲ χαγάνου τὴν εἰρήνην ἀπετήσαντος καὶ τῷ μακρῷ 15
 τείχει ληϊζομένου, ὡς προσεπέλασεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων
 Κομμεντιόλος, τούτοις ἀθρόως ἐπεισεσὼν πολλὰ πλήθη ἀπέλει
 καὶ τούτους ἀπήλασεν. ἔλθων δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀνδραγύστῳ
 περιπίπτει τῷ Σθλαβίνων στρατηγῷ αἰχμαλωσίαν ἐπιφερομένῳ
 καὶ τούτῳ ἐπεισεσὼν τὴν αἰχμαλωσίαν διέσωσε καὶ νίκην μεγάλην 20
 περιεβάλετο. τότε καὶ τινες Ἕλληνες ἐν οἴκῳ τινοῦ ἀριστῶντες
 εἰς ὕβρεις καὶ ἀναθεματισμοὺς τῆς ὑπεράγιας Θεοτόκου προήχθη-
 C σαν. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παρατὰ ποτηροῖς πνεύμασι ληφθέντες
 δίκας ἀπέτινον, ὁ δεσπότης δὲ τῆς οἰκίας εἶδε κατ' ὄναρ ἐπι-

tra. postulaveruntque alia adhuc 20 milia sibi addi. quod cum recu-
 sareet imperator, Chaganus expeditione suscepta Sigidonem aliasque
 urbes subegit et Anchialum, minatus se etiam Longum murum ever-
 surum. imperator ergo Elpidium patricium cum Commentio legatus
 ad Chaganum mittit; isque se pactis conventis staturum ac pacem ser-
 vaturum pollicetur.

Anno secundo imperator consul designatur magnasque urbi opes
 largitur. idem sororem suam Gordiam Philippico in matrimonium dat,
 Orientique eum praeficit. qui subito Persas magna vi adortus magna
 hominum praeda parta in Mediam irrumpit, multisque ibi oppidis va-
 statis in Romaniam revertit. cum autem Chaganus pace violata ad
 Longum murum praedando excurreret, Commentiolus dux Romani exer-
 citus de improviso barbaros adortus magna multitudine caesa eos abegit.
 inde cum ad Adrianopolim venisset, in Andragastum incidit, Slavinarum
 duce, qui praedam agebat. in hunc facto impetu praedam recepit,
 insigni potius victoria. eo tempore Graeci quidam in dome cuiusdam
 prandentes eo prolapsi sunt ut in virginem deiparam convicia atque
 execrationes iacerent. horum reliqui illico a malis correpti spiritibus
 poenas dederunt. dominus autem domus istius per insomnium vidit sibi

στᾶσαν αὐτῷ τὴν θεοτόκον καὶ βεργίῳ τὰ αὐτοῦ γόνατα περιχα-
 ρύξασαν καὶ μηδὲ λόγον αὐτὸν ἀξιώσασαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἔξυπνος
 τοῖς πόνοις γενόμενος εὔρε τοὺς πόδας αὐτοῦ κεκομμένους, κἀν-
 τεῦθεν λοιπὸν δημοσίᾳ φορέσθην ἀγόμενος καὶ προκείμενος τὴν δι-
 5 καιοκρισίαν ἐξωμολογεῖτο τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τῆς παναμώμου θεο-
 τόκου κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν.

Τῷ γ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐπὶ τὴν Περσικὴν ἑλθὼν, καταλαβὼν
 τὴν Ἀρξάνην μεγάλην αἰχμαλωσίαν ἐκράτησε, καὶ δουλίαν ἐμποιεῖ D
 τοῖς Περσικοῖς στρατεύμασι. νοσήσας δὲ τὸν ἀνεπιὸν χειροτονεῖ
 10 καθηγείσθαι τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν νοσῶν παρα-
 γέγονε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱός, καὶ ὠνόμασεν
 αὐτὸν Θεοδόσιον.

Τῷ δ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐξεληλυθὼς τῆς πόλεως πρὸς Πέρσας
 ὄπλῃται, καὶ τούτοις συμβαλὼν νικᾷ τὸν πόλεμον. τῇ δ' ὅστε-
 15 ραίᾳ πάλιν ἀναλαβὼν Καρδαρχίας τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις πρὸς πό-
 λεμον ὄπλῃται, καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος νικᾷσι πύλιν
 οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀναιροῦνται Πέρσαι πολλοί, χειροῦνται δὲ καὶ
 ζῶντες δισχιλιοὶ καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον πέμπονται. ὁ δὲ Καρδαρχί-
 χας προσέφηνεν εἰς τὸ Δαρὰς· οἱ δὲ τοῦ κύστρου Πέρσαι μεθ'
 20 ὕβριων τοῦτον ἀπεπέμψαντο. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοὺς γενομένους P 396
 τραυματίας εἰς τὰς πόλεις παρέπεμψεν ἰατρεύεσθαι, καὶ Ἡρά-
 κλειον τὸν τοῦ Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος πατέρα, ὑποστρά-
 τηγον ὄντα, ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν βαρβάρων ἐπέπεμψεν. αὐτὸς
 δὲ εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσβάλλει, καὶ τὸ Χλόμαρον φρούριον παρα-

adstare deiparam, quae alloqui ipsum non dignata pedes eius virgula
 veluti notis impressis circumscripsit. ille autem prae dolore statim evi-
 gilans pedes suos incisos invenit. gestatus in publicum ibique expositus
 iustum dei iudicium et inculpatae virginis deiparae contra se indigna-
 tionem professus est.

Anno tertio Philippicus in Persiam expeditione facta Arxanam capit,
 magnaque potitur praeda, et terrorem Persicis copiis incutit. morbo
 inde correptus consobrinum suum exercitui praeficit atque ipse Cpolin
 aegrotus revertitur. eodem anno imperatori filius est natus ac Theo-
 dosius nominatus.

Quarto anno Philippicus urbe egressus armatam exercitum in Per-
 sas duxit, acieque congressus eos vicit. postridie Cardarichas denuo
 instructo exercitu alteram pugnam commisit, rursusque penes Romanos
 victoria fuit; et multi Persae occisi, capti bis mille, et Byzantium missi.
 Cardarichas ad Daras confugit, et a castris per eos qui praesidii loco
 id castrum tenebant, per ludibrium est repulsus. Philippicus saucios
 per urbes dimittit, ut corpora curarent; legatumque Heracliam, cuius
 filius Heraclius postea imperator fuit, ad explorandas res barbarorum
 emittit. ipse in Babyloniam impressione facta Chlomarum castellum ob-

καθίζεται. ὁ δὲ Καρδαρίχης στρατολογεῖ ἰδιώτας μεθ' ὑποζυγίων, καὶ δι' ὄχρων τόπων ἐν ἀσέλγην νυκτὶ ἐπὶ τὰ νῦτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων, μηθιμῶς θαρρῶν χεῖρας αὐτοῖς ἐμβαλεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ τῷ ἀκαίρῳ φόβῳ διωσκεδασθίντες διὰ δυσδιεξοδεύτων τόπων μεγάλους κινδύνους περιέπεσον. πρῶτις δὲ γενομένης, τῆς 5

B συμφορᾶς ἀπηλλάττοντο, καὶ τὸν στρατηγὸν καταλαβόντες ὕβρισιν αἰσχρίσταις τοῦτον ἔβυλον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες εἶναι τὴν φηγὴν διώξαι οὐκ ἐτόλμησαν. Ἡράκλειος δὲ διαπεράσας τὸν Τίγρην, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρος ἦσαν ἐπίσημα χωρία παρεδίδου πρῶτ', καὶ οὕτως πρὸς Φιλίππικὸν ἀνέστρεψε μετὰ ἀκύνων 10 πολλῶν. καὶ γίνεται πάλιν κατὰ τὴν Μαρτυροπόλιν Περσικὸς μετὰ Ῥωμαίων πόλεμος, καὶ κρατοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναίρεται ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρανζᾶς; συλλαμβίνονται δὲ καὶ ζῶντες τριαχίλιοι καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίαρχοι χίλιοι δὲ μόνοι τὸν ἀριθμὸν ἐσώθησαν, αἳ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ 15

C τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πέμποναι πρὸς τὸν βασιλέα τὰ Περσικὰ λάφυρα καὶ τοὺς ζωγραφέντας ἅπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. ὁ δὲ Μαυρικός ἔκτισε τὸν Καριανὸν ἐμβολὸν ἐν Βλαχέρναις, γράψας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγραφίας τὰς ἐαυτοῦ πράξεις τὰς ἐκ παιδότην μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ 20 ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτρόν. τυποῖ δὲ καὶ τὴν λιτὴν καλουμένην πρσιβείαν κατὰ πυρσοκευὴν ἐν Βλαχέρναις τελεῖσθαι καὶ ἐν τοῖς Χαλκοκρατείαις πληροῦσθαι.

Τῷ ε' ἔτει οἱ Λογγίβυροδοὶ πόλεμον ἤραγον κατὰ Ῥωμαίων,

aidet. Cardarichas autem collecta tironum manu et iumentis, nocte cum luna sileret, per loca natura munita eo pervenit ut a tergo esset Romanorum, quibuscum conserere manum nequaquam audebat. Romani locorum imperviorum iniquitate et intempestivo terrore in summum periculum devenerunt. e quo tamen luce facta facile evaserunt, arripitque ducem atrocissimis contumeliis exagitarunt. Persae autem fugam eam simulari putantes non sunt ausi insequi. at Heraclius transmissis Tigri, quaecumque Mediae erant nobiliora oppida, ea incendit, atque ita ad Philippicum magna cum praeda reversus. rursum inde ad Martyropolim commisso inter Persas ac Romanos praelio vicerunt Romani. cecidit eo in praelio Baruzas Persarum dux, captaque sunt tria milia, ac Persici exercitus ductores. milibus tantum de Persicis copiis homines clade evitata non absque periculis in Persidem redierunt. Romani ad imperatorem praedam mittunt Persicam, omnesque captivos ipsa cum bandis. Mauricius porro Cariana rostra in Blachernis condidit, inque eo omnem suam a pueritia usque ad imperatoriam dignitatem vitae historiam depingit. absolvit etiam publicum ibi balneum. et constituit ut publica deprecatio, sive intercessio dicitur, in pannoona a Blachernis ad Chalcopratia duceretur.

Anno sexto Longobardi bellum Romanis intulerunt, et Mauriciū in

καὶ τὰ τῶν Μανρουσιῶν ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικὴν μεγάλας ταραχὰς ἐποίησαντο. ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλακὴ ὑπάρχει ἡ λεγομένη Ἀθήνη, ἐν ᾗ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ διαφόρων ἔθνῶν ἐν ταύτῃ κατέκλεισε σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως Δαρὰς. οὗτοι 5 οὖν ἀπογόνους ἑαυτῶν ἐπανίστανται κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· οὗς καὶ ἀνελόντες εἰς τὸ Βυζάντιον ἤκασιν, καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρῆς μεγάλης. καὶ πάλιν Κομμεντιόλος εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον χωρεῖ, καὶ νικήσας πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ πέμπει.

10 Τῷ ζ' ἔτι Βαράμ κατὰ Χοσρόου γενόμενος τοῦτον τοῖς Ῥωμαίοις προσρῆναι ἠνύγκασεν· ᾧ δοὺς ὁ βασιλεὺς συμμαχίαν τὸν τε Βαράμ ἀπέκτεινε καὶ τὴν Περσίδα ἐκράτησε. δεδοικῶς δὲ τὴν δολοφονίαν, ζητεῖ Μανρικίον εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χίλους Ῥωμαίων. ὁ δὲ βασιλεὺς ποιεῖ καὶ τοῦτο, ὡς λέγειν τὸν Χοσρόην P 397

15 ὅτι Ῥωμαῖοι Πέρσαις τὴν βασιλείαν χαρίζονται.

Τῷ η' ἔτι τὸ πάσχα Θεοδοσίος υἱὸς Μανρικίου στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, χρόνων ὑπάρχων τεσσαρῶν ἡμισυ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Μανρικίος τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, ὃν ἀπῆρξατο Τιβέριος, ἀνεπλήρωσε, καὶ τῆς ἀνατολῆς εἰρήνην βαθεῖαν ἐχούσης τὰς δυνάμεις τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν Θράκην διέβησε.

Τῷ θ' ἔτι τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν δύσιν ἐξερχομένου, ἐκωλύετο παρὰ πάντων ὑπουργῆσαι τῷ πολέμῳ. ἐν δὲ τῷ Λαονίῳ ἔτεκε γυνὴ παιδίον μῆτε ὀφθαλμοῦς μῆτε B

Africa magnos tumultus excitarunt. in Perside locus custodiae destinatus est, nomen Lethae ab oblivione habens. in eo Persarum rex multos de variis populis captos incluserat, una cum iis quos in castello Daras ceperat. hi de salute sua desperabundi custodes adorti sunt, iisque caesis Byzantium pervenerunt, suntque ab imperatore magno cum gaudio recepti. ac rursus Commentiolus in Persidem ingressus victor multa spolia Byzantium misit.

Anno 7 Choeroes, cum adversus eum Baranus insurgeret, coactus est ad Romanos confugere; et impetrato ab imperatore auxilio Baranum occidit Persidemque obtinuit. metuens autem sibi ab insidiis, mille Romanos praesidii loco dari a Mauricio sibi petiit. quod ipsum quoque imperator concessit, itaque Choeroes factus est regnum Persae beneficio Romanorum concessum.

Anno octavo in Paschate Theodosium Mauricii filium Ioannes patriarcha Cpolitanus coronat, annos natum 4 s. eodem anno Mauricius aedem 40 sanctorum absolvit, a Tiberio inchoatam. cumque in Oriente alta esset pax, exercitus in Thraciam transtulit.

Nono anno, cum imperator copias in Occidentem educeret, ab omnibus vetitus est bello operam impendere. Daonii mulier infantem peperit oculis palpebris manibus pedibusque carentem; ad coxas autem

βλέφαρα μήτε χεῖρας μήτε πόδας ἔχων, πρὸς δὲ τῷ λοχίῳ ἰχθύος οὐρὰ προσφυῶς ὑπῆρχεν αὐτῷ δοτρακόδεριμος. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ κύων ἐξάπους, κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη, γεννηθεὶς ἐγένετο μέγας σφόδρα. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἵππος τοῦ βασιλέως, ὁ τὸν χρουσοῦν περικείμενος κόσμον, ἀθρόως διερράγη πεσών. τούτοις πᾶσιν οἰωνισάμενος ὁ βασιλεὺς περιλυπος ἦν. μαθὼν δὲ ὅτι πρόσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον Περσῶν τε καὶ Φράγγων παρεγένοντο, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

C Ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σιμοκάτου λόγος Χοσροῦ βασιλέως Περσῶν πρὸς Ἰωάννην στρατηγὸν Ῥωμαίων, ἀποσκύψαντα εἰς 10 αὐτὸν ὅτε ἀπεστύλη παρὰ τοῦ Μαυρικίου εἰς βοήθειαν αὐτοῦ. "εἰ μὴ περ ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐντρανούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρρησας, στρατηγέ, τὸν μέγαν ἐν ἀνθρώποις βασιλεῖα βάλλειν τοῖς σκαμμισιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς πυροῦσι μέγα φρονεῖς, ἀκούσῃ τί δῆτα τοῖς θεοῖς ἐσύστερον μεμελέτηται. ἀντικαταρρεύσει, εἰ ἴσθι, εἰς τοὺς 15 Ῥωμαίους ὑμᾶς δεινὰ, ἔξετε δὲ τὸ Βαβυλώνιον πῦλον τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας κρατοῦν τριττὴν κυκλοφορικὴν ἑβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἑβδομάδα ἐνιαυτῶν Ῥωμαῖοι Πέρσας δουλαγωγήσετε. τούτων δὴ διηνησμένων τὴν ἀνέσπερον ἡμέραν ἐπὶ 20 D μείν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν προσδοκωμένην λῆξιν ἀποβαίνον τὸν κράτους, ὅτε τὰ τῆς φθορᾶς παραδίδοται λύσει καὶ τὰ τῆς κρείττονος διαγωγῆς πολιτεύεται."

Τῷ ἴτετι τοῦ χαγάνου ἐπιελθόντος κατὰ τὸ Σίρμιον, ὁ βα-

9 ἱστοριῶν?

cauda piscis testa intacta enata erat. eodem die canis quoque sex pedes habens et caput leoninum natus ac valde magnus factus est. eodem die equus etiam imperatoris, qui aureis phaleris erat ornatus, concidit subito atque ruptus est. haec omnia imperator omnino loco ducens animiangebatur; et cognito legatos Persarum ac Francorum Byzantium appellisse, in regiam rediit.

Sequitur ex historiis Simocatti oratio Chosroae Persarum regis ad Ioannem ducem Romanorum, qui missus ei opitulatum a Mauricio imperatore sannas in regem iecerat. "nisi" inquit "ipsa temporis ratio in nos tyrannidem exerceret, nunquam profecto tu, o dux, anderes magnum inter homines regem subsannare. nunc quia praesens rerum status te superbum reddit, audi quid de futuro dii statuerint. sic habere calamitates in vos Romanos redundabunt, ac per tres circulares septennales annorum conversiones Babylonica gens Romanae rei publicae dominabitur. inde per quinque annorum septenarios Romani Persas servitio premetis. his circumactis dies vesperae expers hominibus illacescet expectatumque regnum inibit: tunc interitus nulla erit memoria, et vita melioribus institutis agetar."

Anno decimo, cum Chaganus apud Sirmium irrueret, imperator

σιλειδς στρατηγὸν Εδρώπης τὸν Πρίσκον χειροτονεῖ. ὁ δὲ Πρίσκος Σαλβανιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσε, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρήσαντες συγκροτοῦσι πόλεμον καὶ νικῶσι Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ χαγάνος τοῦτο ἀκηκῶς, ἀναλαβὼν τὰς 5 δυνάμεις ἐχώρει πρὸς πόλεμον, καὶ εἰς Ἀγγιλιον ἐλθὼν ταύτην κατέκαυσεν. ἔτα εἰς τὸ Δριζὶν περᾶ. ὁ δὲ Πρίσκος μὴ θέλων P 398 θεωρεῖν τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων εἰς Τζουρουλὸν εἰσελθὼν ἡσφαλίσατο. ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐπεχειρεῖ. ταῦτα δὲ ἀκηκῶς Μαυρικίος διητῆρει τί δράσει· ἐβουλλα δὲ καταστρα- 10 τηγεῖ τῆς ἀπειρου δυνάμεως, καὶ ἓνα τῶν ἐξκουβιτῶρων μεγάλας δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσει πείθει ἕκοντι περιπεσεῖν τυῖς βαρβάρους, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γραφὴν περιέχουσαν τάδε “τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. τὴν ἄλιτρηίαν τῶν βαρβάρων ἐγχείρησιν μὴ δειλιάσης· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονε. 15 γίνωσκε γὰρ ὅτι μετὰ πολλῆς αἰσχύνης ἔχει ὁ χαγάνος ὑποστρέφαι εἰς τὴν ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμαίων χώραν. διὰ τοῦτο B καρτερησάτω ἢ σὴ ἐνδοξότης ἐν τῇ Τζουρουλιῷ περιρέμβουσα αὐτούς. πέμπω γὰρ διὰ Θαλάσσης πλοῖα, καὶ αἰχμαλωτίζομαι τὰς φαιμιλίας αὐτῶν, καὶ ἀναγκάζεται μετ’ αἰσχύνης καὶ ζημίας εἰς 20 τὰ ἴδια ὑποστρέφαι.” ὁ δὲ χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνὸς γίνεται περιδεής, καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκον διαθέμενος καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ὀλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέξενε γῆν μετὰ φηγῆς κραταιᾶς.

Τῷ αὐτῷ ἔτει Πρίσκος μεγάλως ἐπὶ τοῖς Σθλαβίνοις ἡνδρα-

praefectum Europae Priscum creat. is Salvanianum legatum sibi adsciscit, eumque praeire iubet. barbaros ergo aggressi conserta pugna eos vincunt. Chaganus re cognita copiis collectis ad bellum proficiascitur. cumque Anchialum venisset, urbem eam incendit: inde Drizinem traiecit. Priscus vero multitudini barbarorum occurrendum non ratus Tzurulum petit, ibique loci opportunitate se tutatus est. quem mox Chaganus obsedit. id cum Mauricius intellexisset, quid faceret dubius, calliditate vim infiniti exercitus hoc pacto eludit. excubitorum quendam magnis et muneribus et pollicitationibus eo permovet, uti cum literis, quas ipse ad Priscum dabat, dedita opera in barbarorum manus se coniceret. literarum haec erat sententia. “Prisco duci gloriosissimo S. formidare sceleratam barbarorum conatum noli, ipsis exitio suo statarum: magno enim suo cum dedecore Chaganus in terram sibi a Romanis concessam revertetur. tua ergo praestantia eos otioso animo sustineat in Tzurulo. ego enim per mare missis navigiis eorum familias captivas abduco, ut cum dedecore et damno suo domum redire opus habeat.” Chaganus cum in literas incidisset easque legisset, in magnum venit metum; ac paucis quibusdam et nullius pretii donis acceptis, pace composita domum versus fugam quantum potuit fecit.

Anno undecimo Priscus rem contra Slavinos praecclare gessit, magna

γάθησε καὶ φόνον πολὺν τῶν βαρβάρων εἰργάσατο. τῷ αὐτῷ
 C ἔτει Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, καὶ Ἀναστασία Ἀυγούστα ἡ πενθερὰ Μανρικίου, γυνὴ δὲ
 Τιβερίου, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῷ ιβ' ἔτει τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν Ἰστρον καταλαβόντος 5
 καὶ τὰ Σθλαβίων ἔθνη προαιδέσαντας καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν
 τῷ βασιλεῖ πέμψαντος, γράφει αὐτῷ ἐκεῖσε παραχειμάσαι. τῷ
 δ' αὐτῷ ἔτει Φιλιππικὸς κτίσει τὴν ἐν Χρυσουπόλει μονὴν τῆς
 παναχράντου Θεοτόκου καὶ τὰ παλάτια πρὸς τὸ ὑποδέχασθαι τὸν
 βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας καὶ ἰχθυοσυροφείον καὶ πα- 10
 ραδείσους. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἔκτισε τὸν οἶκον τὸν
 λεγόμενον τοῦ Φιλιππικοῦ.

D Τῷ γ' ἔτει εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προάστεια κτίονται τέ-
 ρετα, παιδίον τετράπονον καὶ ἄλλο δικόρονον· λέγεται δὲ μὴ ση-
 μαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς γίνονται ταῦτα. καὶ ὁ βασιλεὺς 15
 Πρίσκον τῆς στρατηγίας ἀποποιεῖ, Πέτρον δὲ τὸν ἐαυτοῦ ἀδελφὸν
 στρατηγὸν τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων ποιεῖ.

Τῷ ιδ' ἔτει Πέτρος ὁ στρατηγὸς τοὺς Σθλαβίνους ἐπιφε-
 ρομένους Ῥωμαϊκὴν αἰχμαλωσίαν τρέπει, καὶ οἱ βάρβαροι τὴν
 αἰχμαλωσίαν ἀποσφύζοντες ἔφυγον· ὄλλγους δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι 20
 κρατήσαντες ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει
 ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν στοργγύλον ἡλιακὸν τῆς Μαγναύρας, στή-
 σις ἐν τῷ μεσσηλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθικεν ἐκεῖ τὸ ἀρμα-
 P 399 μέντον. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ λωβῶν γηροκομίον εἰς τὰ Ἡρώου, τὸ

barbarorum edita strage. eodem anno Paulus imperatoris pater mortuus est Opoli; et Anastasia Augusta, socius Mauricii, uxor Tiberii, sepulta est iuxta virum.

Anno 12 Priscus rursus Danubium occupat, Slavinarum agros populatur, magnamque imperatori praedam mittit, atque ab eo in bostico hiemare iubetur. eodem anno Philippicus Chrysopoli mansionem deiparæ condit, et palatium ad imperatorem eiusque liberos excipiendam piscinam quoque et hortos facit, et Opoli domum aedificat, quae ab eo Philippici domus dicitur.

Anno 13 Byzantii in suburbio monstra sunt nata, infans quadrupes et alius biceps. forunt nihil boni portendere urbibus in quibus nascuntur. imperator Prisco munus dancendarum copiarum abrogat, idque fratri suo Petro mandat.

Hic anno 14 Slavinos adortus est, qui captivos ex Romanorum ditione abigebant. ii captivis necatis fugae se dederunt; et Romani paucis eorum captis ad sua redierunt. hoc anno imperator selarium Magnaurae rotundum fecit, et in media aula suam collocavit statuam. atque ibi armamentarium constituit. condidit etiam in loco qui Keu dicitur domum in qua senes morboai aletentur, quod vivarium sumptuo-

λεγόμενον τοῦ ζωτικῆς ἐγκόρηγον, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων κατ-
 ναι ξυλόστεγον ὄν, καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐχορήγησε πρὸς Θεραπείαν
 τῶν λωβῶν ἀδελφῶν.

Τῷ ιε' ἔτει Πέτρος κακῶς ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων τὸ στρατεύμα
 5 ἀφανίσας διαδέχεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ πάλιν Πρίσκος στρα-
 τηγὸς Θράκης ἀποστέλλεται.

Τῷ ις' ἔτει Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μανρικλον ἔκτισε τὸν ναὸν
 τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Ἀρεοβίνδου. ὁμοίως καὶ Κυριακὸς
 ὁ πατριάρχης τὰ διακονίσεις, διὰδοχος γενόμενος Ἰωάννου τοῦ
 10 νηστευτοῦ.

Τῷ ιζ' ἔτει συναθροίσας ὁ χαγάνος τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις B
 ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησε, καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλβην καὶ τὰς
 περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ταύτας ἐπόρθησεν. ὁ δὲ Πρί-
 σκος ταῦτα μαθὼν Γουνδούην ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πραττομένων
 15 ἀπέστειλεν· ὃς καταλαβὼν τοὺς βαρβάρους διὰ δυσβάτων χωρίων
 βαδίζοντας, περιτυγχάνει δύο ἐξ αὐτῶν τῷ οἴῳ κεκαρωμένους,
 οἳ καὶ ἔφασαν διαχιλίους ὀπλίταις τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν χαγάνον
 παραδεδωκέναι καὶ πρὸς τὰ οἰκίῳ ἀποστέλλαι. ταῦτα ὁ Γουν-
 20 δούης μεμαθηκῶς κρύπτεται ἐν μικρῇ φάραγγι, καὶ ἐωθινὸς ἐπὶ
 τὰ ῥῶτα τούτων γενόμενος ἀθρόως πάντας ἀνέιλε καὶ τὴν αἰχμα- C
 λωσίαν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. ὁ δὲ χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυ-
 χίας μαθὼν εἰς τὴν ἐσπυτοῦ ἐπανέζευξε χῶρον, καὶ ὁ Πρίσκος
 ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Καὶ τῷ ιη' ἔτει λαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὴν Σιγιδῶνα παρα-

sum dicitar, eo quod a Slavinis crematum id fuerat, quod ligno erat
 tectum. multos ei suppeditavit sumptus ad sustentandos morbis confe-
 ctes fratres.

Anno 15 imperator Petrus, quod eius culpa exercitus a Slavinis
 esset deletus, loco movet, rursusque Priscam cum imperio in Thraciam
 mittit.

Anno 16 Petrus imperatoris frater aedem deiparae Areobindicam
 condidit, et Cyriacus, qui Ioanni Ielunatori successit, diaconissae.

Anno 17 contractis suis copiis Chaganus in Dalmatiam profectus
 Balbam et vicinas circum 40 urbes occupat ac diripit. qua de re cer-
 tior factus Priscus Gunduem exploratum mittit. is cum in barbaros
 incidisset per fauces iter facientes, duos ex iis vino obrutos capit; ex
 iisque discit Chaganum bis mille armatis praedam domum abducendam
 commississe. eo cognito in angusta quadam se abdit convalle, ac mane
 a tergo eos adortus universos interficit, praedamque ad Priscum addu-
 cit. Chaganus frustratum se successu sentiens domum abiit. idem et
 Priscus fecit.

Anno 18 Priscus copias ad Sigidonem ducit. Chaganus vero suo

γίνεται. ὁ δὲ χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄφνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται. τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης ἀμφότεροι μετ' εἰρήνης ἠσύχασαν· καὶ τῆς ἑορτῆς πληρωθείσης διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι, καὶ ποικίλου διωγμοῦ ἐξ ἀλλήλων τῶν μερῶν γενομένου πληθὸς Ῥωμαίων τὸ μὲν κατα-
D σφάττεται τὸ δὲ αἰχμαλωτίζεται. τίτε δὲ ὁ χαγάνος κατὰ Μανρικίου ὡς αἰτίου τῆς σφαγῆς τοῦ λαοῦ καταβοῶν εἶπε δίδόναι τοὺς αἰχμαλώτους ἀνὰ νομίματος, καὶ πάλιν δύο τοῦ νομίματος, καὶ πάλιν ἀνὰ κερᾶτια δ'. ὁ δὲ Μανρίκιος οὐδὲ οὕτως τούτους ἠθέλησεν ἀγορεύσαι. ὅθεν θυμωθεὶς ὁ χαγάνος πάντας ἀπέκτει-
10 νεν. ἦσαν δὲ χιλιάδες ἰβ', ἀνεβιβάζετο δὲ ἡ τιμὴ αὐτῶν ἀνὰ μιλιαρισίων δύο βθλγ'. καὶ οὕτως ποιήσας ὁ χαγάνος εἰς τὰ ἴδια ἐπέστρεψε, ἢ χιλιάδας ταῖς Ῥωμαίων σπονδαῖς ἐπιθεῖς. ὁ δὲ στρατὸς ἔπεμψε κατὰ Κομεντιόλου ὡς προδοσίαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντος, ἐν οἷς ἦν καὶ Φωκᾶς, ὃς διαλεγόμενος τῷ βασιλεῖ **15** βριαρῶς τούτῳ ἀπέτελεν ἐν τῷ Σιλεντίῳ. καὶ τις τῶν πατρικίων
P 400 τοῦτον ἐρράπισε καὶ τὸν πύγωνα ἐξέτελεν, ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἄπρακτον ἀπέλυσεν. ἐκ τούτου καὶ ἡ τοῦ βασιλείως ἐπιβουλὴ ἀρχὴν ἐλάμβανε. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Μητῶ τοῦ ἐπάρχου ἐν τῷ Νεῖλῳ ποταμῷ μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου, **20** ἐν τόπῳ τῷ ἐπιλεγόμενῳ Δέλτα, ἡλίου ἀνίσχοντος ζῶα ἀνθρωπόμορφον ἐν τῷ ποταμῷ ἐφάνησαν, ἀνὴρ τε καὶ γυνή· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὐστολος, εὐστερνος, καταπληκτικὸς τὴν ὄψιν, ξακθὸς τὴν κόμην, μίξοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν,

exercitu collecto repente in Mysiam irruit. solennitas Paschatis interveniens effecit ut utrinque pacati quiescerent. ea finita indutiae quoque dissiluerunt. cumque multis sese mutuo cladibus affecissent, tandem exercitus Romanus partim caesus, reliqui capti sunt. tum Chaganus in Mauricium caedis populi culpam conferens, paratam se ait captivos accepto in singula capita nummo, rursusque binos uno nummo, denique singulos quattuor ceratiis acceptis dimittere. cum ne sic quidem eos redimere vellet Mauricius, iratus Chaganus omnes occidit. fuere autem duodecim milia. aestimabantur, supputatis in singulos duobus milliarisiis, 2333. Chaganus interfectis, ut dixi, captivis Romanorumque tributo adiectis insuper quinquaginta milibus, domum rediit. exercitus porro misit qui Comentiolum prodicionis accusarent. ac fuit inter legatos etiam Phocas, qui in Silentio verbis imperatori duriter se opposuit. quidam vero patriciorum depalmavit Phocam, et barbam ei evellit; atque eum imperator re infecta dimisit. hoc initium fuit insidiarum adversus imperatorem. eodem tempore, cum in Aegypto Menas praefectus in Nilo amne iter faceret cum populo in loco qui Delta dicitur, sole oriente in flumine visa sunt animalia specie hominis, mas et femina. mas erat bene compositus, pectore amplo, terribili adspectu, fulvo crine intermixtis canis, usque ad lumbos nudus, ceteras partes aqua tegente.

τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε. τοῦτον ὁ ἔπαρ-
 χος ὕρκους ἔβαλλε μὴ καταλῦσαι τὴν θειωρίαν, πρὶν ἄπαντας
 ἐμφορηθῆναι τῆς παραδόξου ταύτης ὀρώσεως. ἡ δὲ γυνὴ τοὺς τε
 μασθοὺς εἶχε καὶ τὴν ὄψιν λείαν καὶ κόμην βαθύαν. καὶ μέχρις **B**
 5 ὥρας θ' πᾶς ὁ λαὸς ἐθαύμασεν, ὄρων τὰ ζῷα ταῦτα, καὶ τῇ θ'
 ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. καὶ ἰδοὺ καὶ κροκοδείλων πλῆθος ἀνεφάνη.
 ὁ δὲ κροκόδειλος θηρίον ἐστὶν ὁμοῦ καὶ ἰχθῦος μέγας, ἀμφίβιος δέ.
 καὶ ἡ μὲν χροιά τοῦ σώτου αὐτοῦ πέτρα ἔοικε μελαίνῃ, ἡ δὲ γασ-
 τήρ λευκή, πόδες δὲ δ', καὶ οὐρὰ μεγάλη καὶ τραχέα· τῆς ῥά-
 10 χως γὰρ ἐστὶν ἐνός δόσιου τελευτή. ἐντέμνεται δὲ ἄνωθεν ὡς αἰ-
 τῶν πριόνων ἄκμαι, καὶ τύπτει ἐν ταύτῳ καὶ τραυματίζει. ἡ
 κεφαλὴ δὲ προσηρμοσμένη τοῖς ὤμοις καὶ ἑξισουμένη· καὶ ἐφ'
 ὅσον μὲν οὐ κέχηνε, θηρίου κεφαλὴ ἐστὶν, ἐπὶν δὲ χάνη, ὅλη **C**
 γίνεται στόμα μέχρι τῶν ὤμων ποιοῦσα τὸ χῆσμα. ζῷον δὲ ἐστι
 15 μικρὸν ἢ ὕδρις, ἥτις καὶ ἕλλος λέγεται, κυνὸς ἔχουσα μορφὴν.
 αὕτη εἰς πηλὸν κυλισαμένη, ἐπιτηροῦσά τε τὸν κροκόδειλον καθεύ-
 δοντα, εἰσπηδᾷ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ (κεχηνὸς γὰρ ὁ κροκό-
 δειλος καθεύδει) εἰς τὴν γαστέρα τούτου χωροῦσα, καὶ ταύτην
 διαρρήσσουσα ἐξέρχεται διὰ τῆς ἔδρας ἀπονεκροῦσα αὐτόν.

20 Τῷ ιθ' ἔτι, τοῦ ἁγίου πάσχα, Σοφία Ἀγνοῦστα ἡ γυνὴ
 Ἰουστίνου, ἄμα Κωνσταντῖνα τῇ γυναικὶ Μαυρικίου, στέμμα
 κατασκευάσαι ἐπέτριμον τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. ὁ δὲ βασιλεὺς
 τοῦτο θεασάμενος, ἀπελθὼν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῷ θεῷ τοῦτο **D**
 προσήγαγε, κρεμάσας ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης. λυθείσης δὲ

hunc praefectus adiuravit ne prius ex conspectu discederet quam omnes
 eo se tam raro exsaturassent spectaculo. mulier et mammas habebat et
 laevem faciem ac demissos crines. usque ad nonam horam populus cum
 admiratione animalia ea spectavit: hora nona fluvium ea subierunt.
 ecce autem, crocodilorum multitudo apparuit. crocodilus animal est ter-
 restre iuxtaque aquaticum, vasto corpore. dorsum eius saxum nigrum
 colore refert, venter est albus; pedes habet quattuor, caudam magnam
 atque asperam: quippe ea finis est spinae dorsi unico osse constantis,
 ac superne in modum dentium serrae incisa. ferit autem cauda et vul-
 nerat. caput humeris contiguum est, iisque aequatur, et capitibus for-
 mam tenet, quamdiu non hiat: ubi hiat, totum caput oris loco est et
 usque ad humeros panditur. aliud animalculum est nomine hydrys, quod
 et hylus dicitur, forma canina. ea hydrys luto sese obvolvens, in cro-
 codili dormientis (eam enim opportunitatem captat: crocodilus enim
 hiat, cum somnum capit) os insilit, et corrosio eius ventre, itaque be-
 stia enecata, per anum exit.

Anno 19, die Paschatis, Sophia Augusta uxor Iustini et Constan-
 tina uxor Mauricii pretiosam admodum coronam confecerunt ac impe-
 ratori obtulerunt. quam cum spectasset imperator, in magnum templum
 detulit, ibique supra sacram mensam deo dedicans suspendit. pace

τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνης πάλιν ὁ χαγάνος ἐπὶ τὰ Ῥω-
 μαϊκὰ χωρεῖ. τοῖς δὲ τέσσαρασι αὐτοῦ υἱοῖς πυριδοὺς ἐτέρως
 δυνάμεις παρέστησε φρουρεῖν τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰστρου. οἱ δὲ
 Ῥωμαῖοι σχεδίας ποιήσαντες τὸν ποταμὸν διεπέρασαν· καὶ μετὰ
 τῶν υἱῶν τοῦ χαγάνου συμβαλὼν ὁ Πρίσκοσ ἀπὸ πρώτῃ ἕως ἐσπέ-
 ρας, τριακοσίων Ῥωμαίων ἀναιρεθέντων, τέσσαρας χιλιάδας τῶν
 βαρβάρων ὤλεσε, καὶ τῇ ἐπιούσῃ πάλιν ὀκτὼ χιλιάδας τῶν βαρ-
 βάρων ἀνεῖλε. τῇ δὲ τρίτῃ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς
 P 401 τοὺς βαρβάρους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρέψαντες ἐπὶ τὰ ὕδατα
 τῆς λίμνης ἤλασαν, πολλοὺς ἔξ αὐτῶν ἀποπνίξαντες, ἐν οἷς καὶ 10
 οἱ τοῦ χαγάνου παῖδες ἀπεπνίγησαν, καὶ νίκην οἱ Ῥωμαῖοι περι-
 φανῇ ἀνεδήσαντο. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν συναθροίσους δυνάμεις
 πολλὰς κατὰ Ῥωμαίων ἤλθε. πολέμου δὲ κροτηθέντος τρέπονται
 οἱ βάρβαροι καὶ νίκην ποιοῦνται Ῥωμαῖοι πασῶν ἐπισημοτέρων.
 ὁ δὲ Πρίσκοσ τέσσαρας χιλιάδας συντάξας τὸν Τίσσον ποταμὸν 15
 περᾶσαι ἐκέλευσεν εἰς τὸ κατασκοπῆσαι τὰ τῶν βαρβάρων σκηνώ-
 μινα. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἄγνωκότες ἐορτάζον-
 B τες ἰσχυροσάζον. τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἀπροόπτως ἐπεισιπεσόντες
 μέγιστον φόνον εἰργάσαντο· τριάκοντα γὰρ χιλιάδας Γηπέδων καὶ
 ἐτέρων βαρβάρων ἀπέκτειναν, καὶ πλείστην αἰχμαλωσίαν λαβόντες 20
 πρὸς τὸν Πρίσκον ἐπέστρεψαν. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν δυνάμεις
 ἀθροίσας ἐπὶ τὸν Ἰστρον παραγίνεται, καὶ συμβαλόντες πόλεμον
 ἤτιώνται οἱ βάρβαροι καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἀποπνίγονται. συν-
 ἀπόλλυνται δὲ τούτοις καὶ Σθλαβίων πλήθη. ζῶντας δὲ ἐκρά-

autem cum barbaris confusa rursus Chaganus fines Romanorum intravit,
 et quattuor suis filiis exercitus tribuit, quibus transitum Istri custodi-
 rent. sed Romani ratibus confectis fluvium transmiserunt; praetioque
 congressus cum Chagani filiis Priscus, quod ab aurora ad vespertam
 usque duravit, quattuor barbarorum milia occidit, 300 suorum deside-
 ratis. postredie eius diei rursus 8 milia barbarorum interfecit. tertia
 die Romani de superiore loco in barbaros irruerunt, eosque fusos in
 paludem compulerunt, multosque ibi suffocant, inter quos fuere Cha-
 gani etiam filii. illustri victoria tum potitis Romanis, rursus Chaganus
 magno contracto exercitu adversus eos proficiscitur; quem Priscus con-
 gressus pugna fudit, illustrioremque priore victoriam reportavit. idem
 Priscus quattuor milia instruxit, ac Tissum amnem transire iussit, ten-
 teria barbarorum speculatam. barbari tum eorum quae gesta erant
 ignari festos dies agebant ac computabant. itaque eos inopinantes ad-
 orti Romani ingenti clade affecerunt: caesis enim 30 milibus Gepidarum
 aliorumque barbarorum, magna cum praeda ad Priscam sunt reversi.
 Chaganus denuo reparatis copiis, ad Istrum cum accederet, pugna vi-
 ctus est, barbarique in fluvio submersi, et cum his magna Slavinorum
 multitudo. vivi in potestatem Romanorum venerunt 3200 Avarae, bar-

τησαν Ἀβαρας μὲν γσ', βαρβάρους δὲ β'. ὁ δὲ χαγάνος πρόβειος πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀπέστειλεν, ἀναλαβέσθαι τοὺς ζωγρηθέντας βουλόμενος. ὁ δὲ Μαυρικός μῆπω μαθὼν τὴν περιφανεῖ τῶν Ῥωμαίων νίκην, γράφει τῷ Πρίσκῳ ἀποδοθῆναι τῷ χαγάνῳ τοὺς βαρ- C
5 βάρους καὶ μόνους.

Τῷ αὐτῷ ἔτι μοναχός τις ἐν ἀσκήσει διαλύμπων, σπάθην γυμνὴν κρατῶν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέγρι τῆς χαλκῆς ξιφῆρης διαδραμῶν τὸν αὐτοκράτορα τοῖς πῦσιν ἐν φόρῳ μαγαίρας τεθνήξισθαι προηγύρευσεν. ἁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικός εἰς τὸ
10 φανερὸν προσανήγγειλε τὰ τούτῳ συμβησόμενα. τότε καὶ οἱ δήμοι ἄνδρα παρῆμοιον τῷ Μαυρικῷ Μαῦρον, περιβαλόντες σύγον καὶ στέφανον πλέξυντες ἀπὸ σκορδίων καὶ τῆ αὐτοῦ περιθέντες κεφαλῇ, ὄνω τε τοῦτον ἐκικαθίσαντες ἔπεισον, "εὐρηκε" λέγοντες
"τὴν δαμάλην ἡπυλίην, καὶ ὡς τὸ κατὸν ἀλεκτόριον πεπήδηκεν
15 αὐτήν, καὶ ἐποίησε παιδίμ ὡς τὰ ξυλοκώδωνα. ἄγιέ μου, εἶγε, D
δὸς αὐτῷ κατὰ κρατίου, ἵνα μὴ ὑπερβίρηται· κἀγὼ σοὶ τὸν μέγαν βουὴν προσυγάγω εἰς ἐδῆν." τοιαῦτα μὲν τὰ παρὰ τοῦ δήμου. καὶ οὐ περιττῶς ὑπερμηματίσθη, ἀλλ' ἴν' εἰδῶμεν ὡς ἐπειδὴν τις παροξένη τὸν δεσπότην, τοῖς αὐτοῦ καλγίον γίνεται συνδού-
20 λους.

Τῷ εἰκοστῷ ἔτι Θεοδόσιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνήψε πρὸς γάμον τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ τοῦ πατρικίου. τῷ αὐτῷ ἔτι Μαυρικός ἐν αὐτῷ γενόμενος, καὶ ἐννοήσας ὅτι εὐδὲν τὸν θεὸν λαμβάνει ἀλλὰ πῦσιν ἀποδίδωσι κατὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμε-

11 παρομοιόντα F

22 πατρικίου Kylander pro Μαυρικός.

bari 2000. Chaganus cum legatos repetundorum captivorum causa misisset, Mauricius nondum accepto tam illustris victoriae nuntio reddi eos iussit.

Eodem anno monachus quidam, cuius vitae exercitatio illustris erat, strictum gladium tenens a foro usque ad aeneam portam procurrit, omnibus praedicans imperatorem gladio occisum iri. sed et Herodianus Mauricio palam, quae ipsi eventura essent, denuntiavit. tunc etiam populus Maurum quendam, hominem Mauricii similem, sago indutum coronaque ex aliis conserta redimitum, in asinum imposuit, ac per iocum et lasciviam acclamavit: "juvenit buculam teneram, et sicut novus gallulus insillit in eam, ac praecrevit liberos instar lignearum nolarem. sancte mi, sancte, feri eius caput, ne superbius efferatur: tum ego tibi voti reus bovem offeram." haec populus. quae non otiose retulit, sed ut intelligamus, ubi quis dominum irritavit, eum ludibrio haberi ab his qui eodem cum ipso conditione serviunt.

Anno 20 Mauricius filio suo Theodosio Germani patricii filiam despondit. eodemque anno in se descendens, ac memoria repetens deum nihil clam esse, eumque pro meritis cuique suis bona aut mala tribuere,

νος τὸ σφάλμα δ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἔξαγορεύσας
 αὐτήν, συμφέρειν ἔκριεν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὴν
 P 402 ἁμαρτίαν καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους
 ἀπέστειλε πρὸς πάντα πατριάρχην καὶ μοναχὸν εἰς πάντα τὰ μονα-
 στήρια καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Θεὸν ἐνταῦθα 5
 καὶ μὴ ἔκει τοῦτον κολασθῆναι. ἑσακανδαλλίζετο δὲ καὶ εἰς Φιλιπ-
 πικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς τὸ φησὶ εἰς χρηματισμὸν τὸν
 τοῦτον ἀναιρήσοντι, καὶ τοὶ διαφόρως αὐτῷ Φιλιππικοῦ ἠμνυμέ-
 νου μὴ ἔχειν ἐξ αὐτοῦ φόβον τινα. πάντων οὖν περὶ τούτου εὐχο-
 μένων, εἶδεν ὁ Μαυρίκιος ἐν μιᾷ νυκτὶ ὡς εἰς τὴν χαλκὴν πύλην 10
 τοῦ παλατίου ἰστάμενον ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ σωτη-
 ρος; καὶ λαὸν πολὺν σὺν αὐτῷ τῶν αἰχμαλώτων ἐγκαλούντων.
 B καὶ φωνὴ γέγονεν ἐκ τοῦ ἁγίου χαρακτῆρος λέγουσα "ὄυτε Μαυρί-
 κιον." καὶ οἱ δῆθεν ὑπηρετεῖ κρατήσαντες αὐτὸν παρέστησαν ἐν
 τῷ πορφυρῷ ἡμπαλίῳ τῷ ἐκεῖσε. καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἡ Θεία 15
 φωνή "ποῦ θέλεις ἀποδώσω σοι; ὦδε, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι;"
 ὁ δὲ ἔφη "φιλόανθρωπε δέσποτα, δικαιοκρίτα, ὦδε μᾶλλον, καὶ
 μὴ ἐν τῷ μέλλοντι." καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐκδοθῆναι αὐτὸν τε
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ πῦσαν τὴν συγγένειαν
 Φωκᾶ τῷ στρατιώτῃ. διωπνισθεῖς οὖν ἀπέστειλεν εὐθὺς τὸν 20
 παρακοιμώμενον αὐτοῦ ἀγαγεῖν Φιλιππικόν· ὃς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἰδὼν
 C τὸν παρακοιμώμενον καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀπογνοὺς ἠτήσατο κοι-
 νωνῆσαι, καὶ οὕτως ἀπήει πρὸς τὸν βασιλέα, καταλιπὼν τὴν γυ-

tum secum cogitans quam graviter abs se peccatum esset quo tempore captivos redimere noluit, praestare existimavit uti in hoc potius quam in futuro saeculo poenas deo dependeret. itaque deprecationes literis consignatas ad omnes patriarchas et monachos, in omnia monasteria, etiam Hierosolyma misit, ut a deo peterent ut ipsi non in altero sed in hoc saeculo poenas imponeret. quin et in Philippicum impedit, sororis suae maritum, ab eo caedem sibi parari suspicans ex vaticinio quodam, quod percussoris nomen a litera PH ordini monebat, cum quidem Philippicus insidias omnibus modis eiuraret. ceterum Mauricius, cum pro eo preces passim fierent, quadam nocte in somnis imaginatus est se adstare coram imagine servatoris, in porta palatii aerea, multaque secum turbam captivorum ipsum accusantium: tum vocem de sacra imagine exiisse, quae Mauricium sisti iuberet. ita se a ministris correptum, inque porphyretico ibi umbilico constitutum a divina voce interrogatum fuisse, ubinam sibi rependi vellet. se autem dixisse "domine humanissime, iudex iuste, hic malo quam in altera vita." statimque mandatum fuisse ut cum uxore sua et liberis totaque familia Phocae militi dedatur. experrectus statim accubitorem suum misit qui Philippicum adduceret. qui desperata ob id vita prius communionem sacram expetiit, eaque percepta ad imperatorem abiit, uxorem relinquens, quae

ναῖκα ἐπὶ σύκκου καὶ σποδοῦ θρηνοῦσαν. ἔλθων δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπέσειεν ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθεῖν ἐκέλευσε τὸν παρακοιμώμενον, καὶ αὐτὸς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Φιλιππικοῦ, λέγων "συχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι ἡμαρτόν σοι 5 πολλά. σὲ γὰρ ὑπενόουν τῇ ζωῇ μου ἐπιβουλεύσαι· ἀλλὰ νῦν ἔγνω ἄθῶον εἶναι. παρακαλῶ οὖν σε εἰπεῖν μοι εἰ γινώσκεις ἐν τοῖς τάγμασι Φωκᾶν τινὰ στρατιώτην." ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἔφη "ἔνα γινώσκω, ὃς πρὸ καιροῦ πεμφθεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλεγε τῷ κρῆτι σου." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "ποίας ἐστὶ γνώμη;" ὁ 10 δὲ ἔφη "δειλὸς καὶ θρασύς." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "εἰ δειλός, D καὶ φονεύς," καὶ διηγῆσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ἐνύπνιον. ὁ δὲ εἶπε "ἴδε, δέσποτα, πῶς οὐ λείπει τὸν θεὸν γράμμα." τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας. καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν ὁ ἀποσταλὴς μαγιστριανός, φέ- 15 ρων ἀπόκρισιν ἐκ τῶν ἁγίων ὅτι ὁ μὲν θεὸς δεξιόμενος τὴν μετά- νοιάν σου σώζει τὴν ψυχὴν σου καὶ μετὰ τῶν ἁγίων κατατάττει σε πανοικί, τῆς δὲ βασιλείας μετὰ ἀτιμίας καὶ κινδύνων ἐκπίπτεις. ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος μεγάλως τὸν θεὸν ἐδόξαζε. τῷ δὲ Πέτρῳ στρατηγῷ ὄντι γράφει Μαυρίκιος τὸν Ἰστρον διαπερᾶσαι 20 καὶ ἐν ξένῃ χώρᾳ τὸν λαὸν παραχεμῖάσαι. ὅπερ ἀκούσαν τὸ πλῆ- P 403 θος ἰστασίασι, καὶ προβάλλονταί ἕξαρχον Φωκᾶν τὸν κένταρχον, καὶ ἐπὶ ἀσπίδι τοῦτον ὑψώσαντες ἐδφήμησαν ἕξαρχον. τοῦτο ὁ Πέτρος ἀκηκῶς εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει καὶ πάντα ἀναγγέλλει

saccum induta et cinere conspersa einlabat. ut ad imperatorem venit, se ad pedes eius provolvit. sed imperator, accubitore exire foras iussu, ad Philippici pedes accidit, inquit "ignosce mihi, frater, atroxes, quas tibi intuli, iniurias. suspicabar te vitæ meae insidiari: sed nunc te insontem esse cognovi. hortor autem ut dicas mihi, si quem Phocam militem in exercitu nosti." "novi" ait ille "quendam, qui pridem ab exercitu missus cum tua maiestate iurgavit." ac quaerenti quo is esset ingenio, respondit hominem esse timidum ac ferocem. tum imperator "si" inquit "timidus est, homicida est." narravitque Philippico insomnium. "vides ergo," ait ille, "domine, deum nulla litera excidere." ea nocte in caelo visus est cometa, qui a gladii forma Xiphias dicitur. postridie magistrianus, quem ad hoc ablegaverat Mauricius, venit, a sanctis hoc responsum ferens "probat deus resipiscientiam tuam, et animam salute donat, teque cum tota familia inter sanctos reponit: sed imperium cum decore et periculis amittes." his auditis Mauricius deum magnopere praedicavit. ceterum Petrum, qui exercitum ductabat, missis literis cum iuberet Istro trajecto in hostico milites in hibernis habere, multitudo ea re cognita seditionem movit; et Phocam centurionem in scutum sublatum ducem exercitus creavit, atque faustis acclamationibus salutavit. quod ubi sensit Petrus, Byzantium elapsus certio- Georg. Cedrenus tom. I. 45

τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Μαυρίκιος μεσοῦσης νυκτὸς ἰδιωτικὴν περιβα-
 λόμενος ἐσθῆτα, εἰς ὁρῶμινα εἰσελθὼν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ
 τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀποδιδράσκει. λαλαπος δὲ γεγονυίας μὲν
 διασωίζεται εἰς τὸν ἅγιον Ἀδρόνομον. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἄρ-
 θρίτις καὶ ποδάγρα ἐπιπίπτει αὐτῷ. οἱ δὲ Πέρσινοι ἐξελθόντες 5
 εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλας ἐδημησίας ἐτίμων τὸν τύραννον Φωκᾶν,
 B καὶ πείθουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Ἑβδομῷ παραγενέσθαι. ἐξέρχονται
 οὖν ὁ τε πατριάρχης Κυριακὸς καὶ ἡ σύγκλητος πρὸς αὐτὸν, καὶ
 ἀπαιτεῖ αὐτὸν ὁ πατριάρχης ἑμολογίῳ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως
 καὶ τοῦ ἀτύραχον φυλάξαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναγορεύεται τὸ 10
 κακόν, καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ
 κρατεῖ τῆς εὐδαίμονος ἢ συμφορᾶ, καὶ λαμβάνει τὴν ἔναρξιν τὰ
 μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα, καὶ ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ
 τοῦ προδρόμου, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ βασιλικῆς ἀμαξίης
 καθεζόμενος εἰς τὰ βασιλῆα εἰσέρχεται. τῇ δὲ ἑῷ ἡμέρᾳ Λεοντῷ 15
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔστειρεν Ἀδγούστια. εἰς δὲ τὸ ἱππικὸν ἀνελ-
 C θόντος τοῦ τυράννου, καὶ στάσεως γενομένης περὶ προτιμήσεως
 τόπου τοῖς μέρεσιν, ἔκραξαν οἱ δῆμοι "ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέθανεν
 ἀλλὰ ζῆ· ἐρωτηθῆται." ὁ δὲ ἀλύστως κινεῖται πρὸς τὸν φόνον
 Μαυρικίου, καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὸν τοιοῦτον εἰς τὸν Εὐτρόπιου 20
 λιμένα· καὶ προαναίρουσνται οἱ τούτου πέντε ἄρρενες παῖδες ἐπ'
 ὄψεσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσοφῶν τῷ δυστυχίματι συν-
 χῶς ἀπεφθέγγετο "δίκαιος εἶ, κύριε, καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου."

rem de ea re imperatorem fecit. ergo Mauricius media nocte habita
 privati celocem conscendit cum uxore et liberis, ac urbe profugit; atque
 orta tempestate aegre ad S. Autonomum salutem delatus est. eodemque
 nocte eum articulorum dolor et podagra corripuere. Prasini vero in
 Regium egressi magnis gratulationibus tyrannum Phocas honoraverunt,
 persuaseruntque ut in Hebdomum veniret. eo patriarcha Cyriacus cum
 senatu exiverunt. et patriarcha ab eo sponzionem exegit, qua confes-
 sionem verae fidei stabiliret, affirmaretque se ecclesiam a turbis imma-
 nem conservaturum. Ita ergo Phocas in Ioannis Baptistae aede impe-
 rator renuntiatur, hominique malo et tyranno sceptrum committitur, et
 calamitas patriae felix imperium occupat; quod initium fuit magnorum,
 quibus res Romana attrita est, malorum. biduo post Phocas curru im-
 periali in regiam advectus est, ac quinta die Leontonem uxorem suam
 corona imposita Augustam nuncupavit. cum autem tyrannus in Circo
 esset, ac de loci praerogativa inter partes contenderetur, populus in
 tumultu vociferatus est "interrogetur Mauricius: non enim mortuus est,
 sed vivit." eo Phocas ad caedem Mauricii excitatus, missis famulis,
 eum ad portum Eutropii adduci iubet. primo quinque filii masculi patre
 Mauricio intuentes necati sunt. qui in calamitate ista verum adhibent
 philosophiam, identidem verba haec repetebat "iustus es, domine, et
 iudicia tua iusta sunt." ita ergo Mauricius epitaphii loco habuit libe-

γίνεται τοίνυν τῶν παιδῶν ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάξιον, ἐπι-
δειξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς συμφορᾶς· τῆς γὰρ τι-
θῆνης αὐτοῦ κλεψύσης ἓνα τῶν βασιλικῶν παιδῶν καὶ τὸ ἐαυτῆς
ἐπιδούσης εἰς σφαγὴν, ὁ Μανρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον D
ἔπεζήτησε. φασὶ δὲ τινες ὅτι τούτου σφαγέντος γάλα σὸν τῷ αἵ-
ματι ἔρρευσεν, ὡς πάντας τοὺς ὀρώντας θρηνησάμεν δεινῶς. οὐδὲν
μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς νόμων φέσεως ὑψηλότερος γεγονὼς καὶ αὐτὸς
ὑπαλλάττει τὸν βίον. τούτων δὲ τὰς κεφαλὰς ἐν τῷ κάμπῳ τοῦ
τριβουναλλοῦ ἔρριψαν. μετὰ δὲ τὸ ἐποζῆσαι αὐτῆς, ὤρρισε τοῖς
10 θείλοσι λαβεῖν αὐτῆς· ἃς καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν προσέμιξαν
οἱ φιλόχοιστοι, θύψαντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντας, πλη-
σίον τῆς ξυλοκέρκου πόρτης, ἐπέγραψαν δὲ τῷ κάμπῳ αὐτῶν ἐλε-
γεῖον τόδε.

- αὐδ' ἐγὼ ἢ τριτάλαινα, καὶ ἀμποτέρων βασιλῆων, P 404
15 Τιβερίου θυγάτηρ Μανρικίου τε δάμαρ,
ἢ πολύπαις βουβίαια, καὶ ἢ δεῖξασα λοχεῖην,
ὡς ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίη,
κεῖμαι σὸν τακέσσι καὶ ἡμετέρῳ παρακόλτῃ
δήμον ἀτασθαλίῃ καὶ μανίῃ στρατιῆς.
20 τῆς Ἐκάβης ἔτιλον πολὺ χεῖρονα, τῆς Ἰοκάστης,
αἰ αἰ τῆς Νιόβης ἔμπνοός εἰμι νέκυς.
καὶ ναὶ τὸν γενέταν· εἰ μᾶττην τὰ νεογνὰ ἔκτειναν,
ἀνθρώπων κακῆς μηδὲν ἐπιστόμενα;

rorum caedem. in tanta autem calamitate virtutem suam exseruit: cum enim nutrix unum de regis pueris suffurata suum pro eo iugulandum exhiberet, non est hoc passus Mauricius, sed suum promi iussit. ac ferunt quidam eo iugulato puero cruori mixtum lac effluxisse de vulnere, quae res luctum omnibus gravem attulerit. tandem ipse quoque Mauricius, cum lege naturae superiorem se gessisset, occisus est. capita eorum in campum iuxta tribunal abiecta cum iam foeterent, tolli Phocas permisit, si quis eam rem curaret. Christiani ergo ea cum truncis humarunt in fano sancti Mamantis, prope portam Xyloceram. sepulchro inscripserunt hanc elegiam:

induperatorum nimis haec miseranda duorum,
uxor Mauricii, filia Tiberii,
quae demonstravi numerosa splendida prole
esse etiam multos utiliter dominos,
hic nunc cum natis sita sum miseroque marito,
stultitia populi, militis et rabie.
deteriora tui Cisseide sive Iocasta:
sum Niobae aspirans (proh dolor) effigies.
sponsa fuerit genitor: quid natos caedere frustra,
humanae frandis necia corda, iuvat?

B ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκέτι Ῥώμη·
 ῥῖζα γὰρ ἐκκλάσθη Θρηάκιος ἀνέμοις.

ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀποκειράμενος καὶ ἱερωσύνην λαβὼν, ἐν Χρυσουπόλει διατελῶν ἡσυχῶς ἐτελεύτησεν.

Ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ καιροῦ οὐ διέλιπε τὴν Ῥωμανίαν δυστυ-5
 χήματα ποικίλα καὶ ἐξαισία. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσ-
 ρόης τὴν εἰρήνην διέλυσε, καὶ οἱ Ἄβαρες τὴν Θράκην διώλεσαν,
 καὶ ἄμφω τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρησαν, ὥστε ὀπη-
 νίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσε καὶ ἐξέτασιν ἐποίησατο εἰς ἀκρίβειαν
 τοῦ ὀπλιτικοῦ, ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὐρείουσης τῷ Μαν-10
C ρικῷ ἐπὶ τῆς τυραννίδος Φωκᾶ οὐχ εὔρε πραιτέρω δύο ἀν-
 δρῶν· οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώ-
 θησαν.

Κόσμον ἔτος 596, τῆς θείας σαρκώσεως 96. Φωκᾶς ὁ
 τύραννος ἐβασίλευσεν ἔτη 7. οὗτος κεντηρίων ἦτοι κένταρχος,15
 τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν μέσος, δύσμορφος, ἐκπληκτικὴν
 ἔχων τὴν ὄψιν, τὴν τρίχα πυρρῶσαν, σύνοφρὺς τε καὶ τὸ γέ-
 νειον κειρόμενος, ἔχων οὐλὴν ἐπὶ τῆς παρεΐας αὐτοῦ, ἥτις ἐν τῷ
 θυμοῦσθαι αὐτὸν ἐμελαίνετο, οἰνοβαρῆς, αἰμοχαρῆς καὶ πρὸς
 γυναῖκας ἐπτοημένος, βριαρὸς καὶ θρασοῦς ἐν τῷ φθέγγεσθαι,20

D ἀσυμπαθῆς καὶ θηριώδης τὸν τρόπον καὶ αἰρετικὸς. τούτου γονή
 Λεοντῶ ὁμότροπος αὐτῷ. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπερίσ-
 σευσε τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακά, θνήσις ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν

non iam, Roma, meis quaeras sub frondibus umbram:
 nam stirpem turbo diffidit Odrysius.

Philippicus tonso capillo sacerdotium iniit Chrysopoli, ibique vitam ad
 finem usque quietam duxit.

Enimvero ab interitu Mauricii res Romana continentibus atque
 atrocibus est afflictata calamitatibus. nam et rex Persarum Chosroes pa-
 cem rupit, et Avarae Thraciam pessumdederunt, et uterque Romanorum
 exercitus perit. ac usque adeo milites, qui Phocam ad tyrannidem
 evaxerant, sub eo sunt consumpti, ut cum Heradius imperator creatus
 accuratam militum recensioem ageret, de universa militum multitudine
 quos a Mauricio conscriptos Phocas acceperat, tantum duo super-
 fuerint.

Phocas imperium incepit anno mundi 6095, a Christo nato 595,
 et tenuit per octennium, factus de centurione imperator. statura fuit
 mediocri, deformis, terribilis aspectu, rubente capillo, supercilliis coean-
 tibus, mento raso, cicatrice in mala notatus, quae ipso irascente desi-
 grabatur; vinosus, mulierosus, sanguinarius, rigidus, in dicendo ferox,
 a miseratione alienus, moribus feris, haereticus. uxor eius Leonto iis-
 dem fuit moribus praedita. illius aetate omnis generis mala in huma-
 num genus quasi exundarunt. nam et hominum bestiarumque mortua est

πολλή και ἀναριθμητος, ἀφορῆται τῆς γῆς, και λιμοὶ και λοιμοὶ χαλεπώτατοι, και χειμῶνες τηλικούτοι ὡς παγῆναι τὴν θάλασσαν και τεθῆναι τοὺς ἰχθύας. ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ ἵππικόν, και τῆ ἑσπέρα πολλῶ τῷ οἴνῳ χρησαμένον και βραδεύσαντος ἀνελθεῖν, 5 ἔκραξεν ὁ δῆμος “ἀνάτειλον Φωκᾶ.” μὴ ἔξερχομένου δὲ αὐτοῦ τάχιον πρὸς τὴν θεῶν ἔφη ὁ δῆμος “πάλιν τὸν οἶνον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας;” ἔφ’ οἷς μανεῖς πολλοὺς ἠκρωτηρίασε και πολλοὺς ἐφόνευσε. τοῦ ὄχλου δὲ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βαλόν- P 405
 10 τος ἔφυγον πάντες οἱ δέσμιοι. ὁ δὲ αὐτὸς Φωκᾶς κίττει ἄρμα-
 10 μέντον τὸ πλησίον τῆς Μαγναύρας, ατήσας τὴν στήλην ἐπάνω αὐτοῦ.

Θεοδόσιον δὲ τὸν τοῦ Μαυρικίου υἱόν, ὡς λόγος κρατεῖ, πρὸς Χοσρόην ἀποσταλέντα, ἀποστειλας ὁ Φωκᾶς κατέλαβεν ἐν Νικαίᾳ, και ἐν τῷ Λευκάτῃ ἐλθόντα ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι· δε 15 και παρεκάλεσε πρότερον μεταλαβεῖν τῶν θεῶν μυστηρίων, εἰθ’ οὕτως ἀναιρεθῆναι. ὡς δὲ μετέλαβεν, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς, και τύψας τρίτον εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ ἤῤατο λέγων “κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ἐπίστασαι διτι οὐκ ἠδί- κησα ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς. νῦν ὡς κελεύει τὸ κράτος σου, γε- B
 20 νέσθω ἐπ’ ἐμοί.” και ταῦτα εἰπὼν ἀπετμήθη. οἱ δὲ φασιν διτι οὗτος ὁ Θεοδόσιος ἀποσταλεῖς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μαυρικίου πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλεῖα Περσῶν μετὰ γραμμῶν ἀφανῆς γέγονεν.

15 εἰς’ ὄντως P

immensa multitudo; et terra fruges negante fames, tum gravissimae pestes obortae sunt; hiemesque fuerunt adeo saevae ut congelaverit mare ac pisces perierint. cum Phocas Circenses ludos edidisset, ac sub vesperam vino se ingurgitasset, et tardius rediret, clamavit populus “exorere, Phoca.” cumque non statim ad spectaculum procederet, vociferati sunt “rursus vinum bibisti, rursus mentem amisisti?” ob quod convicium insania correptus multis membra praecidit, multos necavit. populo autem ignem in praetorium iniiciente, profugerunt omnes vincti. idem Phocas armamentarium exstruxit Magnaurae propinquum, statuas supra id collocata.

Fama obtinet Theodosium Mauricii filium ad Chosroen legatum, missis a Phoca ministris Nicaeae captum insumque necari, cum ad locum cui nomen est Leucactae pervenisset. Theodosium porro petivisse ut priusquam necaretur, divinis impertiri posset mysteriis. quod postquam impetraverit, actis deo gratis lapidem a terra sustulisse, eoque ter pectus suum percussisse, ita orantem “domine Iesu Christe, tu scias me nulli hominum iniuriam fecisse. nunc ergo mihi eveniat ut tua iubet potentia.” haec fato caput fuisse amputatum. alii eum a patre cum literis ad Chosroen Persarum regem missum intercidisse aiunt.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καλλιγράφος εὐλαβής, ἐκ παννυχίδος οὐκαδε πορευόμενος μεσοῦσης νυκτός, ἀκούει ἐκ τῶν βωμῶν τῶν ἀνδριάντων λεγόντων ἀναιρέσθηναι Μυυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ προχθέντα συμπτώματα. πρῶτας δὲ ἐπανελθῶν τῷ Ἀγνοσταλίῳ διηγήσατο. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ 5 σιωπῆσαι, σημειωσάμενος δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀπεκαυάδουκει τὴν ἔκβασιν, ἥτις μετὰ θ' ἡμέρας ἠκοῦσθη.

C Τῷ β' ἔτει προσῆλθε Φωκᾶς ἐν ταῖς ἑορταῖς, ρίψας ὑπαιάνων πολλήν. Χοσρόης δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν δύναμιν πολλήν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ Γερμανοῦ πληγέντος ἐν 10 τῷ πολέμῳ ἠτιῶνται Ῥωμαῖοι, τῇ ι' δὲ ἡμέρᾳ τελευτᾷ Γερμανός. ὁ δὲ Φωκᾶς τῷ χυγάνῳ τὸ πάκτιον ἐπαυξήσας, νομῶν ἡρμειῖν τοὺς βυρβάρους, τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐλὼν ἐπὶ Πέρσης ἀπέστειλεν ὑπὸ Ναρσῆ στρατηγῷ· συμβαλὼν δὲ τοῖς Πέρσαις ἠτιῶνται καὶ πληθὺς ἀπόλλυσι πολὺ. τοῦτο Φωκᾶς ἀκούσας 15 μεντιζόλαν τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην ποιήσας χειροτονεῖ στρατηγόν.

D Τῷ γ' ἔτει πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις οἱ Πέρσαι ἤρᾶνισαν. ὁ δὲ Δομεντζιολας λόγον δοὺς τῷ Ναρσῆ, καὶ δοκοῖς πολλοῖς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν πυρὰ τοῦ Φωκᾶ ὑπομένειν, 20 ἀπέλυσεν αὐτὸν πρὸς Φωκᾶν. ὁ δὲ Φωκᾶς μὴ φυλάξας τοὺς ὅρκους τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν. ἐν λύπῃ οὖν μεγάλη γεγονάσιν οἱ

Porro Alexandriae calligraphus quidam, vir pius, cum ab excoebis nocturnis domum rediret media nocte, audivit simulacra ab altaribus dicentia Mauricium cum liberis esse trucidatum, et quas praeterea Byzantii contigerant. Id is summo mane Augustali narravit, qui eum silentio rem tegere fuisse, annotatoque die exitum exspectavit, estque de eo die post nono certior factus.

Secundo anno Phocas ad soleane festum progressus in publicam magnam pecuniam in populum sparsit. Chosroes autem magnas copias adversus Romanos misit, et Germano in pugna vulnerato victi sunt Romani. undecima post die moritur Germanus. Phocas vero tributo, quod Chagano pendebat, aliquid addidit, sperans ita barbarum quietarum; copiasque suas ex Europa in Persas misit, Narsete duce. is praelio cum Persis congressus victus est, ingenti cum suorum clade. Phocas nuntio rei eius accepto Domentziolam fratrem curopalatam creat et exercitui praeficit.

Anno tertio Persae multas Romanorum urbes deleverunt. Domentziolas autem Narseti oratione ac praestito iuramento persuasit ut ad Phocam is proficisceretur, promittens eum nulla ab imperatore iniuria affectum iri, sed Phocas Narsetem iuramento violato vivum combussit. magnum hoc Romanis attulit dolorem: nam ita formidolosus

Ῥωμαῖοι, οὗ φόβον μέγαν εἶχαν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα αὐτῶν διὰ τοῦ Ναρσῆ ἐκφοβεῖν.

Τῷ δ' ἔτι ἡ Ἀγούστα Κωνσταντῖνα σὺν ταῖς τρισι θυγα-
 τράσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσφεύγει. πέμπει οὖν ὁ Φωκῆς P 406
 5 ἐξελθεῖν τὰ γύναια. ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς τοῦτο οὐκ ἐπέ-
 νευσεν, ὄρκοις δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκῆ ἐν μοναστηρίῳ ἐγ-
 κλείει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτι οἱ Πέρσαι παρελάβον τὸ Δαρὰς καὶ πῦ-
 σον τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν, αἰχμαλωσίαν λαβόντες ἧς
 οὐκ ἦν ἀριθμὸς. τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος χει-
 10 ροτονεῖται Θωμᾶς διάκονος καὶ σακελλάριος τῆς μεγάλης ἐκκλη-
 σίας.

Τῷ ε' ἔτι πολλοὺς φίλους τοῦ Μαυρικίου ὁ τύραννος ἀπέ-
 κτεινε καὶ πυρὶ παρέδωκε, τὴν δὲ Κωνσταντῖναν σὺν ταῖς τρισι
 θυγατράσιν αὐτῆς ἐν τῷ μόλῳ Εὐτροπίου, ἐνθα καὶ Μαυρικίος B
 15 ἀνηρέθη, ξίφει ἀπέτεμε, καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἐνδόξων τοῦ παλα-
 τίου πολλοὺς, τῶν δὲ κατωτέρω ἀναριθμήτους. τῷ δ' αὐτῷ
 χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην διαβάντες πῦσαν τὴν Συρίαν καὶ
 Παλαιστίνην καὶ Φοινίκην ἰχμαλώτευσαν.

Τῷ ς' ἔτι Κρίσπος ὁ πατριεὶς μὴ φέρων ὄραν τοὺς ἀδί-
 20 κους φόνους καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωκῆ γινόμενα, γράφει
 πρὸς Ἡράκλειον τὸν πατριεὶον καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὅπως
 ἀποσταλῆ Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Νικήτην τὸν υἱὸν Γρη-
 γορῆ πατριεὶον, τὸν ὑποστράτηγον αὐτοῦ, ὅπως ἔλθωσι κατὰ

fuerat Persis Narses, ut pueros ii quoque suos nominando Narsete ter-
 rarent.

Anno quarto Constantina Augusta cum tribus suis filiabus in tem-
 plum profugit. eo mittit Phocas qui evocent mulieres. sed Cyriacus
 patriarcha id non est passus: iuramento tamen a Phoca accepto eas in
 monasterium includit. eodem anno Persae Daras ceperunt et totam
 Mesopotamiam atque Syriam depopulati sunt, innumerabili praeda ab-
 acta. vita functo patriarcha Cyriaco subrogatur publicis suffragiis Tho-
 mas diaconus et sacellarius magni templi.

Anno quinto Phocas multos Mauricii amicos necavit et cremavit.
 Constantinam cum tribus filiabus in portu Kutropii, ubi et Mauricius
 fuerat occisus, capitibus truncavit; multos quoque insignes viros de pa-
 latio, et inferioris ordinis innumeros interfecit. eodem tempore Persae
 Euphratem transgressi ex universa Syria Palaestina et Phoenicia prae-
 das captivosque abduxerunt.

Anno sexto Crispus patricius, iniustas caedes aliaque Phocae faci-
 nora iatneri non sustinens, scribit ad Heraclium patricium, Africae
 praesidem, hortaturque ut suum filium Heraclium et Nicetam patricium

τοῦ τυράννου· ἤκουε γὰρ κατ' αὐτοῦ μελετιωμένην παρ' αὐτῶν ἀνταρσίαν.

C Τῷ ζ' ἔτει οἱ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν τῷ Καρδαρίχῃ καὶ παρέλαβον Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἔτρεψαν δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίους. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Γαλατίαν καὶ Παφλαγονίαν, καὶ ἦλθον μέχρι Χαλκήδονος λυμαινόμενοι ἀρειδῶς πᾶσαν ἡλικίαν. καὶ οἱ μὲν Πέρσαι ἔξω τῆς πόλεως ἐτυράννον, ὁ δὲ Φωκᾶς ἔνδον χεῖρονα αὐτῶν ἐποίησε.

Τῷ η' ἔτει αὐτοῦ ἀτακτήσαντες οἱ Ἀντιοχεῖς Ἑβραῖοι στάσιν ἐποίησαν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀποσφάττουσιν Ἀναστάσιον τὸν μέγαν πατριάρχην Ἀντιοχείας, βυλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ **D** στόματι αὐτοῦ. σὺν αὐτῷ καὶ πολλοὺς τῶν Ἀντιοχείων κατέσφαξαν. ὁ δὲ Φωκᾶς Βόνουσον κόμητα ἀνατολῆς καὶ Κοπανᾶν στρατηλάτην ποιήσας ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατ' αὐτῶν· οἷς ἐπελθόντες πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἠκρωτηρίασαν καὶ τῆς πόλεως ἐξώρισαν. **15** ὁ δὲ Ἡράκλειος πλοῖα πολλὰ ἐξ Ἀφρικῆς ἐξοπλίσας καὶ στρατὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πολέμου συρραγέντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Σοφίας μεταξὺ Φωκᾶ καὶ Ἡρακλείου, ἠττηθεὶς ὁ ἀλιτήριος ἔφυγεν εἰς τὰ βασίλεια. **Φω-20** τεινὸς δὲ τις ὑπὸ Φωκᾶ εἰς τὴν σύζυγον ἀδικηθεὶς, εἰσελθὼν μετὰ **P 407** στρατιωτῶν εἰς τὰ βασίλεια, ἀτίμως τοῦ θρόνου τοῦτον ἀναστήσας καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἀπογυμνώσας, καὶ μέλανα ἐνθά-

Gregorae filium, eius legatum, mittat adversus Phocam tyrannum. audiebat enim hos rebellionem moliri.

Anno septimo Persae duce Cardaricha expeditionem fecere, occuparuntque Armeniam et Cappadociam, Romanumque exercitum fuderunt: potiti sunt etiam Galatia et Paphlagonia, et ad Chalcedonem usque progressi sunt, omnia populando. interim Persis foris grassantibus, Phocas rei publicae domi graviora intulit damna.

Anno octavo Ebraei qui Antiocheae degebant, seditionem adversus Christianos moverunt, interfeceruntque Anastasium magnum patriarcham eius urbis, pudendis eius in os ipsius etiam insertis, ac cum eo multos cives trucidaverunt. ibi Phocas Bonosum Orientis comitem, Copaniam exercitus ductorem creat, eosque contra Indaeos mittit. ii magnam Indaeorum caedem eo delati ediderunt, multis membra extrema amputarunt, et eos urbe expulerunt. interim Heraclius cum magna et armata classe Cpolin appellit, secum ferens etiam servatoris nostri imaginem nullo manus ministerio factam. in porta Sophiae navali praelio commisso inter Heraclium et Phocam, flagitiosus Phocas superatus in regiam confugit. tum Photinus quidam, cuius uxori Phocas stuprum intulerat, in regiam cum militibus irrumpit, Phocam ignominiose solio deiecit, imperatoria veste spoliat, nigraque circumdatum veste et au-

σας καὶ κλοιά περιδείξ, ἄτιμον πρὸς Ἡράκλειον ἀπήγαγεν. ὃν
 θεασάμενος εἶπεν "οὕτως, ἄθλιε, τὴν πολιτείαν διαύκησας;" ὁ
 δὲ ἀπεγνωσμένος ὢν ἔφη "σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι." καὶ
 παρευθὺν κελεύει Ἡράκλειος πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας
 5 αὐτοῦ ἐκκοπήναι, εἰθ' οὕτως τοὺς ὤμους καὶ τὰ αἰδοῖα, ἔπειτα
 τὴν κεφαλὴν. τὸ δὲ καταλειφθὲν σῶμα αὐτοῦ οἱ στρατιῶται λα-
 βόντες ἐν τῇ τοῦ βοδὸς ἀγορᾷ ἔκανσαν. συνέπραττε δὲ τούτοις καὶ
 Κρίσπος ὁ γαμβρὸς τοῦ Φωκά, ὃν καὶ στρατηγὸν Καππαδοκίας
 Ἡράκλειος βασιλεύσας ἐποίησεν· ἐκεῖσε δὲ ἀνταρσίαν μελετήσαντα B
 10 ἤγαγεν ἐπὶ συγκλήτου, καὶ τὰ πρὸς Ἡράκλειον γενόμενα ἔγραφα
 αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ χειρὶ, κρούσας Κρίσπον τὴν κε-
 φαλὴν μετὰ τοῦ χάρτου, ἔφη "ταλαίπωρε, γαμβρὸν οὐκ ἐποίη-
 σας· φίλον ἀληθῶς πῶς ποιήσεις;" ποιεῖ σὺν αὐτὸν κληρικόν,
 καὶ ἐν τῇ μονῇ τῇ τῆς χώρας περιορῆζει, κάκει τελευτᾷ. μοναχὸς
 15 δὲ τις ἅγιος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωκά πρὸς τὸν Θεὸν διαδικαζό-
 μενος ἔλεγε "κύριε, διὰ τί τοιοῦτον παράνομον βασιλέα δέδωκας
 τοῖς Χριστιανοῖς;" καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἀοράτως ὅτι χεῖρονα
 τούτου οὐχ εὔρον πρὸς τὴν κακίαν τῶν νῦν κατοικούντων ἐν τῇ C
 πόλει.

20 Κόσμου ἔτος 597, τῆς θείας σαρκώσεως χθ'. Ἡράκλειος
 βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἔτη 14', στεφθεὶς ὑπὸ Σεργίου
 πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ·
 ἐστεφθῆ δὲ ἡμῶν αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Φαβία ἡ καὶ

mellis inclusum contemptim ad Heraclium deducit. qui ut primum con-
 spexit Phocam, "miser" inquit, "itane rem publicam gubernasti?" at
 deploratus Phocas respondit "tuum est rectius eam gerere." illico au-
 tem Heraclius iubet manus et pedes, mox humeros et pudenda ampu-
 tari, tandem et caput. trunci quod reliquum fuit, milites in foro Bovis
 combusserunt. adiavit Heraclii conatum etiam Crispus gener Phocae,
 quem imperio potitus Heraclius Cappadociae praesidem fecit. sed cum
 Crispus ibi seditionem moveret, Heraclius eum in senatum produxit;
 manaque tenens chartam in qua indicia Prisci insidiarum in Heraclium
 erant scripta, ea caput Prisci pulsavit, dicens "miser, qui ne socero
 quidem fidem praestiteris, quid faceres amico?" clericum ergo eum
 redigit, ac solum vertere iubet, isque in exilio mortuus est. porro
 quidam sanctus monachus Phoca imperante deum ad deceptationem pro-
 vocans, quaesivit cur tam impium Christianis imposuisset imperatorem,
 audivitque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem deterio-
 rem alium inveniri potuisse nullum, ac hoc meruisse Cpolitianorum fla-
 gitia.

Anno mundi 6103, Christi incarnati 609, Heraclius imperator factus
 est Romanorum, imperiumque gessit per annos 31. coronatus est in
 oratorio Stephani, quod est in palatio, a Sergio patriarcha, simul etiam
 desponsatas ei Fabiae, cuius in Eudociam mutatum nomen est, corona

Εὐδοκία μετονομασθεῖσα Ἀγνοῦστα. οὗτος ὁ Ἡράκλειος ἦν τῆν ἡλικίαν μεσηλιξ, εὐσθενής, εὔστερνος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὸς τὴν τρίχην, λευκὸς τὴν χροίαν, ἔχων τὸν πάγωνα πλατὺν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκρεμῆ. ὀηνηκὰ δὲ πρὸς τὸ τῆς D βασιλείας ἤλθεν ἀξίωμα, εὐθέως ἐκείρατο τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον 5 τῷ βασιλικῷ σχήματι. τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Ἀπάμειαν Συρίας καὶ Ἔδεσαν, καὶ ἤλθον ἕως Ἀντιοχείας· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολεμήσαντες αὐτοῖς ἠττήθησαν, καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων πλὴν ὀλίγων.

Τῷ β' ἔτει Ἡρακλείου παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν 10 τῆς Κυππαδοκίας, καὶ πολλὰς μυριάδας ἐν αὐτῇ ἠχμαλώτευσαν. παραλαβὼν Ἡράκλειος, καθὰ εἴρηται, τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων πράγματα παραλελυμένα εἶρε· τὴν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Ἄσβαρες ἠρήμωσαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πᾶσαν κατέστρεψαν καὶ πόλεις ἠχμαλώτευσαν. καὶ ταῦτα 15 οὗτος θεώμενος ἐν ἀπορίᾳ ἦν, τί δράσει διαλογιζόμενος. P 408 τούτῳ τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βυσιλεῖ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς, ὁ νέος Κωνσταντῖνος, μηνὶ Μαίῳ τρίτῳ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία ἢ Ἀγνοῦστα.

Τῷ γ' ἔτει ἐστέρθη Ἐπιφάνια ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου καὶ 20 Ἡράκλειος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος Κωνσταντῖνος ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπιστρέψασαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας, καὶ λυμηνάμενοι χωρὶα ἱκανὰ ἐπίστρεψαν.

Τῷ δ' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Λαμασκὸν καὶ ἠχμα-

et titulo Augustalis indita. fuit Heraclius statura mediocri, robustus, firmo pectore, oculis elegantibus ac nonnihil caesiis, fulvo crine, alba, barba lata atque proluxa. sed imperator factus extemplo comam totendit ac mentum rasis, qui est imperatorum habitus. eo anno Persae occupaverunt Apameam Syriae et Edessam, et usque ad Antiocheam pervenerunt. Romani autem pugna cum iis congressi sunt, ac paucis demptis occisione caesi.

Anno Heraclii secundo Persae ceperunt Caesaream Cappadociae, multaque hominum milia captiva inde abduxerunt. enimvero adeptas imperium Romanum Heraclius res Romanas, ut diximus, labefactatas offendit, cum et Europam Avarae vastassent et Asiam Persae subegissent, in servitatem redactis urbibus. qui eum status rerum consilii inopem incertumque animi reddidit. hoc anno Eudocia imperatori filiam peperit, Heraclium minorem, qui et Constantinus iunior dicitur, tertia die Maii. eodemque anno Eudocia Augusta decessit.

Anno tertio Sergius patriarcha Epiphaniam filiam et Heraclium filium Heraclii coronavit. eodem anno Saraceni in Syriam cum exortita profecti magno regioni damno dato domum revertorunt.

Quarto anno Persae Damascus ceperunt et incolas in servitatem

λώτευσαν αὐτήν. ὁ δὲ Ἡράκλειος πρὸς Χοσρόην ἀπέ-
στειλε, φήσας αὐτῷ παύσασθαι τοῦ ἐχθρῆν αἵματα ἀνθρώπων B
ἀνηλεῶς, καὶ ὄρσαι καὶ λαμβάνειν πάντα. ὁ δὲ οὐδένα λόγον
τοῦτων ἐποιήσατο. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἡράκλειος ἔγχευε Μαρτῖναν,
5 καὶ ἀνηγόρευσε αὐτὴν Ἀγγοῦσταν, στέφαντος αὐτὴν Σεργίου τοῦ
πατριάρχου.

Τῷ ε' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Πα-
λαιστίνην καὶ τὴν ἁγίαν πόλιν πολέμῳ, καὶ ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ
διὰ χειρῶν τῶν Ἰουδαίων, ὡς φασὶ τινες, μυριάδας θ'. αὐτοὶ
10 γὰρ ἀνούμενοι τοὺς Χριστιανούς, καθ' ἑκαστος ἠπόρει, ἀπέκτει-
νον αὐτούς. Ζαχαρίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων καὶ τὰ
τίμια ξύλα λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ ἐν Περσίδι ἀπή-
γαγον. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Μαρτίνου Κων- C
σταντίνου ἕτερος, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πα-
15 τριάρχου.

Τῷ ς' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ
Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λιβύην καὶ ἕως Αἰθιοπίας, καὶ λαβόντες αἰχμα-
λωσίαν πολλὴν καὶ λάφυρα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. τὴν δὲ Καρ-
χηδόνα μὴ δυνηθέντες παραλαβεῖν, πολιορκητὸς εὐύσαντες, ἀνε-
20 χώρησαν.

Τῷ ζ' ἔτει ὑπάτευσεν Κωνσταντίνος Ἡράκλειος, καὶ προε-
βύλετο Καίσαρα Κωνσταντῖνον τὸν μικρὸν ἴδιον ἀδελφόν, τὸν ἐξ
Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνου γεννηθέντα.

10 καθ' ἕσπον?

redegerunt. Heraclius autem missis legatis Chosroem hortatus est ut
finem faceret crudeliter sanguinis hominum fundendi, secumque pactum
iceret. sed id Chosroes pro nihilo duxit. eo ipso anno Heraclius
Martinam duxit Augustamque salutavit, coronatam a Sergio patriarcha.

Quinto anno Persae Iordane occupato Palaestinam et urbem sanctam
vi expugnarunt, et in urbe per Iudaeos interfecerunt ad 90, ut fertur,
hominum milia. Iudaei enim quisque pro suis facultatibus Christianos
a Persis emerunt atque necaverunt. Zacharias patriarcha Hierosolymitanus
et veneranda crucis ligna cum ingenti praeda ac captivorum numero in
Persidem sunt abducta. eodem anno Martina Heraclio alium Constantinum
peperit, qui in Blachernis est a Sergio patriarcha baptizatus.

Sexto anno Persae universam Aegyptum Alexandream Africanamque
et omnia ad Aethiopiam usque occupaverunt, ac plurimis abductis captivis,
ingenti cum praeda et pecunia domum redierunt, relictis qui Carthaginem
frustra a se tentatam obsiderent.

Septimo anno Constantinus Heraclius consul fuit, Caesaremque fecit
fratrem suum Constantinum minorem, Heraclii et Martinae filium.

D Τῷ η' ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλεν ἐν Περσίδι πρέσβεις πρὸς Χοσρόην, αἰτούμενος εἰρήνην. ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι οὐ φείσομαι ὑμῶν, ἕως ἄν ἀρνήσῃσθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὃν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσῃτε τῷ ἡλίῳ. 5

Τῷ θ' ἔτει ἐστράτευσεν οἱ Ἄβαρας κατὰ τῆς Θράκης. ἀποστείλας δὲ Ἡράκλειος ἤτειτό εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους μετὰ πολλῆς δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν μεγάλων ὑποδέξασθαι τὸν χαγάνον καὶ λαβεῖν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ βάρ-
P 409 βαρος τὰς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὄρκους ἄφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκίῳ φυγὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψε. λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν τε βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ ὄσους ἡδυνήθη καταλαβεῖν ὑπέστρεψε, πολλὰ χωρὶα τῆς Θράκης ληισάμενος ἐκ τοῦ ἀπρο-
 510 δοκίτως ἀπατήσαι τῇ ἐλπίδι τῆς εἰρήνης.

Τῷ ι' ἔτει Ἡράκλειος πρὸς χαγάνον πρέσβεις ἀπέστειλεν ἕνεκα περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἀθέσεων, καὶ πάλιν πρὸς
B εἰρήνην προετρέπετο· ἐπιστρατεύσαι γὰρ διανοούμενος κατὰ Περσίδος εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ χαγάνου ἤθελεν, ὃς καὶ αἰδέσθεις τὴν
 511 τοῦ βασιλέως ἀγάπην μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο καὶ ἀγάπην ποιεῖν· καὶ στοιχήσαντες πύκτια ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις μετ' εἰρήνης.

Octavo anno rursus Heraclius legatis in Persidem ad Chosroem missis pacem petiit. Chosroes denuo eos repulit, negans se Romanis velle parcere, nisi crucifixum diffiteantur, quem ipsi deum esse dicant, et nisi adorent solem.

Nono anno Avaras in Thraciam cum exercitu venerunt. mittit ergo Heraclius pacem petitum; cumque eam se compositurum Chaganus promitteret, ei extra Longum usque murum occurrit cum magno imperatorie comitatu, magnisque et multis donis Chaganum ad pacem fide ultro citroque data firmandam hortatus est. sed barbarus pactis ac iuramento conculcatis subito hostilem impetum in Heraclium dedit, ita ut re inopinata is percussus fuga in urbem se receperit. Chaganus impedimentis imperatoris, et quos potuit, hominibus aliquot captis, multa Thraciae oppida spe pacis ab eo ostensae, nihil tale expectantia, depraedatus domum abiit.

Anno decimo iterum Heraclius ad eum legatos mittit, per quos et contra foedus ab eo facta reprehendit et denuo ad pacem hortatur. nam bellum Persicum animo agitans eius causa cum Chagano cupiebat pacem habere. barbarus humanitatem Heraclii reveritus promisit se facta mutare, atque postmodo pacem culturum. ita legati imperatoris

τούτω τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πολέμῳ [ἀπὸ] Ἀγκύραν Γαλατίας.

Τῷ ια' ἔτει Ἡράκλειος ζῆλον θεῖον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀναλαβὼν, μετὰ τῶν Ἀβάρων εἰρηνεύσας, ὡς ἐνόμιζε, μετήνεγκε τὰ στρατεύματα τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διενοεῖτο τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ κατὰ Περσίδος χωρεῖν.

Τῷ ιβ' ἔτει, ἦγον τῷ εἰρηλῶ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ C Σεπτεμβρίῳ γ', ἡμέρᾳ ε', ἐγένετο θεϊμῆτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τούτοις κανονίσαντος κρατῆσαι ἐν ἰσχύϊ 10 μὲν ἔτη τθ', ἐν δὲ συστροφῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ καὶ συμφορᾷ ἕτερα ἔτη νς', ὡς εἶναι τὴν διακράτησιν αὐτῶν ἅπασαν εὐτυχοῦσαν καὶ δυστυχοῦσαν ἔτη τξέ', ἐν τῷ ε' ἐνιαυτῷ, καθά φησι καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας "τάδε λέγει κύριος· ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ, καὶ ἐκλείψει ἡ δόξα Κηδῶν, καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν 15 τοξευμάτων νιῶν Κηδῶν τῶν ἰσχυρῶν ἔσται ὀλίγον." λείπει οὖν ἕως τῆς ..., ἐὰν ἄρα καλῶς ἐθεμάτισεν ὁ ἀστρονόμος Στέφανος· ἀλλ' ὡς οἶμαι λεπτὸν παχὺ ἔλαθεν ἐκείνον. χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ Κηδῶν δεύτερος υἱὸς τοῦ Ἰσμαὴλ ἦν. τούτω τῷ ἔτει τελείσας ὁ D βασιλεὺς Ἡράκλειος τὴν ἐορτὴν τοῦ πάσχα, εὐθὺς τῇ δευτέρᾳ 20 ἐσπέρᾳ ἐκίνησε κατὰ Περσίδος, λαβὼν ἀπὸ τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ ἐκκλησιῶν χρήματα ἐν δανείῳ (ἀπορίαν γὰρ εἶχε τὸ παλάτιον· καὶ ταῦτα ἐχάραξε νομίσματα καὶ μιλιαρῖσια), καταλιπὼν τὸν

cum pacta firmassent, pace composita domum profecti sunt. eo anno etiam Persae Ancyram Galatiae urbem expugnaverunt.

Anno 11 Heraclius divino Christianos defendendi ardore animi incitatus, constituta, ut putabat, cum Avaribus pace, exercitus ex Europa in Asiam transtulit, cogitavitque, deo adjuvante conatum suum, in Persidem ducere.

Anno 12, qui fuit ab initio mundi 6131, tertia mensis Septembris, septimanae quinta die, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est fore eorum potentiam ac dominationem validam per annos 309, inde alios 56 eam turbis tumultibus ac calamitatibus vexatum iri. rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna 365. in anno 60, sicut et vates Esaias praenuntiat (cap. 21) "hoc fatur dominus: annorum summa erit, quanta est anno mercenarii. tum gloria Cedaris interibit, exiguaeque erunt reliquiae iaculationum filiis Cedaris robustis." desunt ergo usque ad * siquidem astrologus ille Stephanus thema legitime constituit. quanquam mea fert opinio aberrasse eum scrupulo valde magno. noris autem Cedarem secundum esse Ismaeli filium. hoc anno Heraclius solennitate Paschatis peracta, statim postridie sub vesperam adversus Persas movit. sumpsit ad eam expeditionem de domibus religiosis et templis mutuum pecuniam, fisco imperatoris inopia tum laborante; et ex ea cudit mo-

ἴδιον υἷον σὸν τῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει διοικεῖν τὰ πράγματα, σὸν Βόνῳ τῷ πατρικίῳ, ἀνδρὶ ἐχέφρονι καὶ τὰ πάντα συνετῷ καὶ πεπειραμένῳ. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν χαγάνον παρακλήσεις τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα
P 410 ὡς φίλων σπεισάμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπίτροπον τοῦ ἰδίου υἱοῦ⁵ τοῦτον ὠνόμασεν. ὁ Χοσρόης δὲ Σάτην τὸν ἡγεμόνα μετὰ πολλῆς δυνάμεως κατὰ Ῥωμαίων ἀποστείλας πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν ἠφάνισεν. ἔλθων δὲ ἐν Χαλκηδόνι ἱκανὸν χρόνον πυρεκάθισεν. ὃς τὸν Ἡράκλειον μεθ' ὑπακρίσεως προσκαλεσάμενος τὰ πρὸς εἰρήτην ὠμίλησεν· ὁ δὲ τοῖς δολίοις λόγοις πιστεύσας αὐτοῦ ἐκπέμπε σὺν¹⁰ αὐτῷ πρέσβεις μεγιστᾶνας πρὸς Χοσρόην ὁ, οὓς παραλαβὼν ἀτίμους καὶ δεσμίους ἀπήγαγεν ἐν Περσίδι. ὁ δὲ Χοσρόης τὸν μὲν Σάτην ὡς τὸν Ἡράκλειον ἰδόντα καὶ μὴ συλλαβόντα ἐκδαρῆσαι ἐκλέυσε, τοὺς δὲ πρέσβεις ἐν φρουραῖς καὶ κακουχλαῖς κατεδί-
B κασεν· ἐπὲρ ἧν ἀθυμία καὶ θλίψις πολλὴ κατέσχε τὸν βασιλεῖα.¹⁵ εἶτα πάλιν Χοσρόης ἀπέστειλεν ἕτερον ἄρχοντα κατὰ Ῥωμαίων, ὀνόματι Σάρβαρον, ὃς μετὰ πλείστης δυνάμεως ἦλθε πρὸς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ῥωμανίαν ληϊζόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος πρὸς Περσίδα χωρεῖν τάδε πρὸς τὸν πατριάρχῃν ἔφη “εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομητέρας καὶ σοῦ ἀφίημι τὴν πόλιν ταύτην²⁰ καὶ τὸν υἷόν μου.” καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, μέλανα ὑποδήματα περιβαλόμενος καὶ πρηγῆς πεισὼν ἠῤῥετο σῶτως “δέσποτα θεε καὶ κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ παραδῶς ἡμᾶς εἰς ὕκειδος τοῖς ἐχθροῖς σου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπι-

netam et miliarisia. ad urbem filium suum cum Sergio patriarcha reliquit rebus gubernandis, addito Bono patricio, viro cordato variaque prudentia et usu rerum instructo. Chaganum quoque per literas hortatus est ad opitulandum rebus Romanis, ut cum quo societatem firmasset, eumque filii sui tutorem appellavit. interim Saes a Chosroo cum magno exercitu contra Romanos missus universum Orientem vaostat; eumque ad Chalcedonem usque pervenisset, ibi aliquamdiu assedit. idem Heraclium simulata pacificationis spe ad colloquium de pactis invitavit. et imperator Saes fallacibus verbis deceptus mittit cum eo⁷⁰ de proceribus suis legatos ad Chosroem, quos Saes vinctos cum contumelia in Persidem adduxit. sed Chosroes Sai, quod Heraclium vidisset neque cepisset, eum detrahi, legatos Romanos in custodiam dari maleque tractari iussit. alium deinde adversus Romanos ducem emittit, nomine Sarbarum. qui maximis cum copiis Asiam ingressus Romanorum diciones depraedatus est. ceterum Heraclius in Persidem iturus ita compellat patriarcham: “in manibus dei deiparae et tuis relinquo urbem hanc et filium meum.” inde magnum templum ingressus, atratus calceos, pronus procubuit, itaque est precatus: “domine deus, et Iesu Christo, ne nos propter peccata nostra hostibus tuis irridendos praebear: sed in-

βλέψας ἐλέησον, καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δὸς ἡμῖν, C
 ὅπως μὴ κυνήσονται οἱ ἀλάστορες κατὰ τῆς σῆς κληρονομίας
 ἐπαιρόμενοι.” ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισσιδῆς μετὰ τοιαύτης τα-
 πεινώσεως ἔφη “ὦ βουσιεῦ, μελεμβαφῆς πέδιλον εἰλίξας πόδα,
 5 βάρυαις ἐρεθρὸν Περσικῶν ἐξ αἰμάτων.” λαβὼν δὲ μετὰ χεῖρας
 τὴν Θεανδρικήν ἀχειροποιήτων μορφὴν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν,
 κατὰ Περσῶν ἐστράτευσε μετὰ πλοίων διὰ τοῦ Ἐξέξινου πόντου,
 προσλαβόμενος εἰς συμμαχίαν πλῆθη Τούρκων καὶ ἄλλων ἐθνῶν.
 ἀπάραις τοίνυν τῆς βασιλείδος πρὸς Περσίδα χωρεῖ, καὶ διὰ τῶν
 10 Ῥωμαϊκῶν θεμάτων διερχόμενος συνέλεγε στρατιώτεσσι, προστιθεῖς D
 αὐτοῖς καὶ νέον στρατὸν, οὓς καὶ γυναικῶν τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐξε-
 παιδύσει. διχῆ γὰρ διελὼν τὰς παρατάξεις σὺν βοῆ πρὸς ἀλλή-
 λους ἀναιμωτῶς ποιεῖν ἐκέλευε, κραιγάζειν τὸ πολεμικὸν καὶ παιῦ-
 νας καὶ ἀλαλαγμόν. καὶ διέγευσιν ἔχειν τούτους ἐδίδουσκον, ἵνα
 15 κῶν ἐν πολέμῳ ἐνρίσκωνται, μὴ ξετίζωνται, ἀλλὰ θυροῦντες
 ὡς εἰς παλίνον κατὰ τῶν Περσῶν χωρῶσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν
 σεβασμίαν εἰκόνα τῆς Θεανδρικής μορφῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ ἐν ταῖς χερσὶ κατέγων ἀπήρξατο τῶν ἀγώνων, πιστὰ δούς
 τῷ λαῷ ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίσεται καὶ ὡς τέκνα
 20 οἰκεία τούτους περιθάλπει· ἐβούλετο γὰρ τὴν ἔξουσίαν οὐ φόβῳ,
 ὅσον ἐν πόθῳ ἔχειν. ἐνθὼν δὲ τὸν στρατὸν εἰς φόβον πολλὸν καὶ P 411
 διχόνοιαν ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσμίαν, καὶ εἰς πολλὰ μέρη διεσπαι-
 ρμένον, συντόμως πάντας εἰς ἓν συνήγαγε, καὶ νοθετήσας πολλὰ

5 βάρυαις Goarus: legebatur βλέψαις

19 ἀγαστίζεται P

tuere in nos ac miserere nostrum, ac victoriam de hostibus tuis concede,
 ne glorietur scelerati et tuae insulset hereditati.” hunc ita animo de-

misso orantem videns Georgius Pisidensis ita allocutus est

nigrum imperator nunc indute calceam
 rubefacies, tinctum cruore Persico.

inde Heraclius in manus sumpta Christi imagine, quam sine manuum
 opera effictam supra retulimus, Euxinum mare adversus Persas navi-
 gavit, adiscens Turcorum et aliarum nationum auxiliares copias. in
 itinere ex Romanis provinciis copias contraxit, novo etiam scripto exer-
 citu, hunc ad pugnam exercuit, in duas divisum acies, mandatoque ut
 incremento congrederentur praelio, clamorem militarem ac paeanas et
 strepitum ederent; eoque animos eorum excitavit, ut ne pugnae tempore
 rem insolentem exhorrescerent, sed hostes audacter et quasi ludum
 agentes aggredierentur. ipse venerandam illam Christi imaginem mani-
 bus tenens certamina princeps obibat, fide data multitudinī promittens
 se ipsis ad mortem usque in pugna adfuturum, eosque instar liberorum
 tutaturum: volebat enim imperium potius favore quam metu suorum
 stabiliri. cum autem in exercitu reperiret omnia metus disensionum
 confusionisque plena, eum in multas ante partes dissipatum compendio

τούτων τὸ φρόνημα ἀνέστησε καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ὤπλισε, παραγγελίας ἀδικίας μὲν ἀπέχεσθαι εὐσεβείας δὲ ἀντέχεσθαι. παραγενόμενος δὲ ἐν τοῖς μέρεισι τῆς Ἀρμενίας προτρέχειν πλῆθος ἱππέων Περσικῶν ἤκουσε πρὸς τῷ ἐπιπεσεῖν ἄφνω τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων. οἱ δὲ προτρέχοντες πάλιν Ῥωμαῖοι τούτοις συναντήσαντες 5 τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς Ἡράκλειον καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνεῖλον. ἐπεὶ δὲ χειμῶν κατέλαβεν, ἀποκλίνας B ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τοῦ Πόντου κλίμα ἔδοξε τοῖς βαρβάροις ἐν τούτῳ παραχειμάζειν. λαθῶν δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφεὶς εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι εἰς 10 ἄθρυμιαν ἤλθον. ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν ἔρχεται ἐν Κιλικίᾳ, ὅπως ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελθὼν τούτους περιτρέψῃ. φοβηθεὶς δὲ πάλιν ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, κλέψαι τὸν πόλεμον μεριμνῶν διὰ νυκτὸς ἀφεγγοῦς. ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. κακ' αὐτοῦ δειλιῶν 15 τῷ βασιλεῖ προσβαλεῖν τὰ ὄρη καταλαμβάνει. ἐκείθεν δὲ κατερχόμενος λάθρα συμπλοκὰς μερικὰς ἐποιεῖτο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρώτενον· καὶ θάρσος ἔλαβεν ὁ στρατός, τὸν βασιλέα C ὄρων προπηδῶντα εὐτόλμως καὶ προπολεμοῦντα. καὶ δὴ συμβολῆς καρτεροῦς γενομένης νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπο- 20 σκευὴν αὐτῶν λαμβάνουσι, σφάζουσι δὲ ἅπαν τὸ Περσικὸν πλῆθος, ὀλίγων τινῶν διαδράντων. ὄθεν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ θεῷ καὶ τῷ βασιλεῖ ἠὲ χαρίστον. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατὸν σὺν τῷ

in unum collegit, correctisque militum animis fiduciam auxit, et in barbaros inflammavit, hortatus ut iniustitia repudiata pietatem colerent. ut Armeniae fines intravit, occurrere sibi intellexit turmam equitum Persarum, quibus animus erat subito ipsum adoriri. sed Romani qui in primo erant agmine, cum in hos incidissent, multis caesis duces eorum vinctum ad Heraclium adduxerunt. ingruente hieme in Ponticam regionem deflexit Heraclius; cumque eum ibi hiematurum Persae opinarentur, clam ipsis reversus in Persidem irruit. hoc auditum barbarorum animos deiecit. et eorum ductor, cum Romanorum avertendorum causa in Ciliciam duxisset, rebus suis metuens, necesse habuit Romanos a tergo subsequi. cumque statuisset nocte quadam obscura furtim hostes laedere, accidit forte ut luna ea nocte emergeret. itaque Romanos aggredi non ausus montes occupat; atque inde degressus levia committit praelia, in quibus omnibus Romana res fuit superior. animos exercitui auxit imperatoris alacritas, qui audacter in primam aciem prosillebat ac pro suis propugnabat. iusta deinde conserta pugna victores Romani Persicum exercitum deleverunt, tantum paucis quibusdam fuga elapsis, omnibusque hostium impedimentis potiti sunt. ob haec Romani deo et imperatori gratias egerunt, ceterum He-

στρατηγῷ καταλιπὼν εἰς Ἀρμενίαν παραχειμάσαι, αὐτὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπέστρεψε.

Τῷ ἰγ' ἔτει ἀπάρως τῆς βασιλευούσης κατὰ τάχος εἰς Ἀρμενίαν ἀφίκετο. Χοσρόης δὲ ἀπέστειλε τὸν Σαρβαραζῶν σὺν τῷ 5 ἑαυτοῦ στρατῷ κατὰ Ῥωμανίας. Ἡράκλειος δὲ Χοσρόῃ ἐδήλου εἰρήνην ποιῆσαι· ὁ δὲ λόγον οὐδένα τούτου ἐποίησατο. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Περσίδα. ὅπερ μαθὼν Χοσρόης τὸν Σαρβαραζῶν ὑποστρέφαι ἐκέλευσε. καὶ ἐπισυνάξας πάντα τὰ Περσικὰ στρατεύματα παραδίδωσιν αὐτὰ τῷ Σαῖν· ὃς κατὰ τὰ 10 χος ἐνωθεὶς τῷ Σαρβαραζῶ, χωροῦσι κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ λόγοις παραινετικοῖς τὸν λαὸν διεγείρας ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι χωρεῖ, πυρὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμους. ἀκούσας δὲ ἐν Γαζακῷ . . . ὄρμη κατ' αὐτοῦ. καὶ προπέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν Σαρακηνὸς προτρέχειν, συναντῶσι τῇ τοῦ Χοσρόου βίβλῃ, 15 καὶ τούτων τοὺς μὲν ἀνελόντες τοὺς δὲ κρατήσαντες σὺν τῷ στρα- P 412 τηγῷ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. τούτο μαθὼν Χοσρόης φρηγῇ ἐχρήσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς καταδιώξας τοὺς μὲν πολεμιστὰς ἀνείλε, τοὺς δὲ φεύγοντας διεσκέδασε. καὶ καταλαβὼν τὴν Γαζακὸν πόλιν, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ πυρὸς καὶ τὰ χρήματα 20 Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως καὶ ἡ πλάνη τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ εὔρε τὸ μυσταρὸν εἰδωλον τοῦ Χοσρόου, τό τε ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα,

raclius exercitu cum duce in Armeniam in hiberna dimisso Byzantium rediit.

Anno decimo tertio in Armeniam se contulit. cum vero Chosroes Sarbarazam cum copiis in Romaniam emitteret, et ab Heraclio ad pacem componendam provocatus contemptum legatos audivisset, Heraclius in Persidem irrupit. quæ cognito Chosroes Sarbarazam revocatus, contractos quoque quosque habebat Persicos exercitus Saino tradidit; isque statim se cum Sarbaraza coniunxit, atque una ambo adversus imperatorem duxerunt. sed Heraclius animos militum oratione exhortatus in Persidem interiorem perrexit, urbes et oppida incendio perdens. cumque inaudivisset Chosroem Gazaci esse, contra eum contendens quosdam Saracenorum, quos secum ducebat praecurrere iussit; qui in Chosroae excubitores inciderunt, hostesque partim interfecerunt, alios cum duce captos ad imperatorem adduxere. Chosroes ea re percepta fugam fecit. Heraclius persequens bellatores interficit, fugientes dissipat, urbemque Gazacum capit. ea in urbe fuit fanum solis, thesaurus Croesi Lydorum regis, et impostura carbonum. ingressus autem in eam abominandum offendit Chosroae simulacrum et effigiem eius in globi formam, referente palatii tholo tanquam in caelo sedentem. circum erant sol Georg. Cedrenus tom. I.

οἷς ὁ δεισιδαίμων ὡς θεοῖς ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους ἀπὸ σκηπτροφόρους περιέστησεν. ἐκεῖθ' ἔν τε σταγόνας στάζειν ὡς ὑετοῦς καὶ
B ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνάσατο. ταῦτα γοῦν πάντα πυρὶ ἀναλώσας, καὶ τὸν τοῦ πυρὸς ναὸν κατακαύσας καὶ πῦσαν τὴν πόλιν, συντόμως κατεδίωκεν ἔ
 ὀπισω Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χωρίοις, ἐν οἷς καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησε. συμβούλιον δὲ ποιήσας τοῦ παραχειμάσαι, ἀγγίζει τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ θεοῦ ἄχραντα εὐαγγέλια εὔρεν ἐπιτρέποντα ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμάσαι. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων σὺν αὐτῷ πολλῇ
 αἰχμαλωσίᾳ Περσικῇ, ὡσεὶ πενήκοντα χιλιάδας, τούτους τῇ
 συμπαθεῖ αὐτοῦ ψυχῇ ἐλεήσας τῶν δεσμῶν ἔλυσε.

C Τῷ ἰδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαρβαραζῶν ἄλλον στρατηγὸν ἐξοπλίσας μετὰ λαοῦ πρὸς Σαρβαραζῶν ἀπέστειλεν, ὡς ἐνωθέντας ἀμφοτέρους πολεμῆσαι Ῥωμαίοις. τοῦτο
 γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Σαρβαραζῶνα πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι αὐτὸν τῷ Σαρβαραζῶ, καὶ πολλὰς ἐκδρομὰς κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος εἰς δειλίαν αὐτὸν ἐνέβαλεν. ὅπισθεν δὲ ἀμφοτέρους ἔλασας κατὰ Χοσρόου μετὰ σπονδῆς ἤλαυνεν. αὐτομολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ πείθουσιν
 αὐτοὺς ὅτι ἐκ δειλίας φεύγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἦλθε δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη τὸν Σαῖν στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβάνειν μεθ' ἑτέρου
D στρατεύματος εἰς βοήθειαν. τοῦτο μαθόντες Σαρβαραζῶς τε

22 καταβαίνειν forte. margo P

luna et astra, quibus ille superstitiosus tanquam diis serviebat, circumstantibus sibi angelis sceptrigeris. machinas porro impius paraverat, quae ex eo loco guttas pluviae instar emitterent sonitumque tonitrus emulsum ederent. haec omnia ipsamque ignis aedem et totam urbem combussit Heraclius; propereque Chosroem per angustias Mediae insecutus multas urbes et multos agros vastavit. deinde cum de hibernis deliberaret, triduo exercitum lustrat, apertisque postea inviolatis dei evangelis invenit sibi mandari ut in Albania hiemet. in itinere porro captivos Persas, quos secum ducebat ad septingentos, ut erat homo animo misericordi, ductus miseratione vinculis solvit.

Anno decimo quarto Chosroes Persarum rex Sarbarazam alium ducem copiis instruit, mittitque ad Sarbarancam, ut conjunctis viribus illud bellum contra Romanos gerant. quod ut rescivit imperator, cum Sarbaranca praelio congruere studuit, antequam se ei Sarbarazas coningeret. itaque eum crebris impressionibus exterruit. porro utroque post se relicto Chosroem festinanter insecutus est. tum duo Romani ad Persas transfugientes eis persuadent Romanis fugae causam esse metum. simul et rumor adfertur Sain Persarum ducem novo cum exercitu advenire, suis auxilio missum. his cogitis Sarbarancas et Sarbarazas in

καὶ Σαρβαραζᾶς ἠγωνίσαντο συμβαλεῖν πόλεμον Ἡρακλείῳ πρὸ τοῦ θ·θάσαι τὸν Σαῖν, καὶ τὴν νίκην ἐπ' αὐτοὺς μετενεγκεῖν. πιστεύσαντες δὲ καὶ τοῖς αὐτομόλοις ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου. καὶ πλησιάσαντες αὐτῷ κατεσκήνωσαν, βουλόμενοι ἅμῃ πρῶτ' 5 συμβαλεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπάρας ἀφ' ἐσπέρας ὠδενσε δι' ὕλης τῆς νυκτός, μακρὰν τε γενόμενος ἀπ' αὐτῶν, εὐρῶν πεδίον χλοηφόρον, ἠπλήκυσσε. νομίσαντες δὲ οἱ βάρβαροι αὐτὸν ἐκ δειλίας φεύγειν ἀκόσμως ἐδώκον· αὐτὸς δὲ ὑπαντιᾶσας αὐτοῖς ἐκρότησε πόλεμον, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ τρέπει τοὺς βαρβάρους, καὶ 10 τούτους διὰ τῶν φαρύγγων διώξας πλήθη πολλὰ ἀνείλεν. ἐν τῷ P 413 μεταξὺ δὲ τῶν ἀγῶνων ὄντων ἔφθασε καὶ ὁ Σαῖν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ. συμβαλὼν δὲ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ τούτον τρέψας πολλοὺς ἀνείλε καὶ τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας, παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν.

15 Ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐνωθίς τῷ Σαῖν ἐπισυνῆξε τοὺς ὑποκειφθέντας βαρβάρους, καὶ πάλιν διενροοῦντο κατὰ τοῦ βασιλέως χωρεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ τὴν τῶν Οὐγγῶν χώραν καὶ ταῖς 20 τούτων δυσχωραῖς ἤλαυνεν ἐν τόποις τραχέσι καὶ δυσβάτοις. οἱ δὲ βάρβαροι ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. οἱ μέντοι Λαζοὶ ἅμα B τοῖς Ἀβυσογῶσι δειλιάσαντες ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς τῶν Ῥωμαίων B συμμαχίας καὶ οἴκαδε ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Σαῖν ἦσθεις ἐπὶ τούτῳ θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. ὁ δὲ βασιλεὺς λόγοις τὸν στρατὸν ἀναπερώσας παρῆνε λέγων "τὸ πληθὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω· Θεοῦ γὰρ θέλοντος εἰς

id incubuerunt, ut cum Heraclio confligerent prius quam Sais superveniens ad sese victoriae laudem transferret. fidem quoque transfugarum sermoni habentes ad Heraclium accesserunt, et in propinquo castra posuerunt, in animo habentes prima luce manum conserere. Heraclius autem motis sub vesperam castris per totam noctem iter fecit, proculque ab hostibus in campum virentem progressus ibi castra possit, quem barbari prae metu fugisse rati confuso agmine persecuti sunt. Heraclius autem iis occurrit, pugnaque commissa divinitus adiutus eos fudit, insecutusque per convallas magnam stragem hostium edidit. durante adhuc eo certamine Sainus quoque suo cum exercitu supervenit: sed et hunc fudit Heraclius. multaque caede hostium facta palantes reliquos in fuga dissipavit, capto etiam tuldo hostium.

Inde Sarbarazas cum Saino coniungit se, cumque reliquos barbaros collegissent, denuo adoriri Heraclium statuunt. verum is per aspera et transitus difficiles habentia loca ad Hunnorum regionem contendit, insequentibus a tergo barbaris, cum quidem Lazi et Abasgi formidine corrupti desertis Romanis domum discesserunt. quo facto delectatus Sainus audacter cum suis in Heraclium ivit. imperator autem animos suorum tali oratione excitavit. "nolite, fratres, hostium multitudine terreri: unus enim nostrum, deo ita volente, mille viros fugabit. im-

διώξει χιλίους. θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μὲλων ἡμᾶς ἐπαινέσῃ χρόνος.” τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παραθαρρύνας τὸν στρατὸν παιδρῶ τῷ προσώπῳ ἔξαρτούει τὸν πόλεμον. καὶ στάτες ἐπ’ ἀλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἔωθεν 5

C μέχρῃς ἐσπέρας ἀλλήλοις οὐ συνέβαλον. ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης ὁ βασιλεὺς τῆς ὀδοπορίας εἶχετο, καὶ οἱ βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. ἐνυλλάξαντες δὲ τὴν ὁδόν, προλαβεῖν τοῦτον βουλόμενοι, ἐμπίπτουσιν εἰς τόπον τελματώδη, καὶ ἠναγκάσθησαν ἐξελεθεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν γῆν Περσαρμενίας 10

παρέτριχε. τῆς γῆς δὲ ἐκείνης ὑπὸ τῶν Περσῶν κρατουμένης πολλοὶ συνέτριχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ἠϋξείτο ὁ λαὸς αὐτοῦ· χεიმῶνος δὲ ἐπιγενομένου ἐσκορπίσθη ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς διανοεῖτο ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον. καὶ ἐπιλεξάμενος ἵππους εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀν- 15

D δρειοτέρους διελῶν, προάγειν τοὺς μὲν ἐκέλευσε κατὰ τοῦ βαρβάρου, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἶπετο. σπένυσαντες δὲ κατέλαβον χωρίον Ἀθλιανῶν ὥρα θ’ τῆς νυκτός. τῶν δὲ Περσῶν γνόντων τὴν ἔφοδον καὶ ὀρησάντων κατ’ αὐτῶν, οἱ Ῥωμαῖοι τούτους πάντας ἀνείλον, πάριξ ἐνδὸς τὸ τοῦ λόγου πυρ- 20

φόρου, ὃς καὶ τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυσεν. ὁ δὲ βάρβαρος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος ἵππῳ ἐπιβὰς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο. τούτου τὰς γυναῖκας καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄνθος, ἄρχοντας τε καὶ σατράπας καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαβῶν ἀνελεθόντας ἐπι

molemus nos deo pro fratrum nostrorum salute, coronasque martyrum adipiscamur, ut posteritas nos laudet.” his aliisque pluribus cohortatus suos laeto vultu aciem instruit. constiterunt adversae acies exiguo interiecto spatio, et usque ad vesperam conflictu abstinuerunt. vespera ingruente imperator in itinere perrexit, rursum barbaris a tergo sequentibus. qui cum mutata profectioe antevertere conarentur, inciderunt in palustria loca, indeque exire rursus coacti sunt. imperator autem cum iuxta Persarmeniam duceret, eaque regio Persis subesset, multi ex ea ad Sarbarazam profecti copias eius auxerunt: sed hieme appetente domum quisque suam discesserunt. eo comperto Heraclius noctu statuit hostes aggredi. itaque delectos equites robore praestantissimos et militum fortissimos praecedere iubet, ipse cum reliquis subsequitur. ita Romani festinantes castellum Albanorum hora noctis nona occupant. quibus cum Persae, adventu eorum cognito, occurrerent, occisione a Romanis caesi sunt, solo, ut proverbio dici solet, facigero superstite, qui cladem barbaro indicavit. barbarus nudus et sine calceis equo insiluit, fugaque sibi consuluit. huius uxores et Persicum florem omnem, principesque et satrapas et delectos milites, cum super tecta domorum

- τῶν δωματίων καὶ πόλεμον κροτοῦντας, διὰ πυρὸς καθήλει, καὶ οὓς μὲν ἔκτεινεν, οὓς δὲ πυρὶ ἀνάλωσεν, οὓς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν· ὀλίγοι δὲ πάνυ φυγόντες ἐσώθησαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ὄπλα τοῦ βαρβάρου, τὴν τε χρυσοῦν ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ P 414
 5 ὄδον, καὶ τὴν χρυσοῦν καὶ διάλιθον ζώνην καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. ταῦτα δὲ λαβὼν χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων ἐν τοῖς χωρίοις, οὓς καὶ διώξας πολλοὺς ἔκτεινε καὶ δεσμίους ἔλαβεν. εἶτα ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον μετὰ χαρᾶς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχέμασε.
- 10 Τῷ μ' ἔτει ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος μετὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τὴν τῶν Σύρων ὁδὸν τὴν ἐπὶ τῷ Ταύρῳ ὑπερβάς, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις κόπῳ πολλῷ καταλαμβάνει τὸν Τίγριν ποταμὸν, εἶτα τὴν Μαρτυρόπολιν καὶ τὴν Ἀμιδα· καὶ διαναπαύονται ὃ τε στρατὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία. ἐντεῦθεν γράμματα πρὸς τὸ Βυζάντιον ἔξαπ-
 15 ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα ἐδήλωσε, καὶ B
 χαρὰν τῇ πόλει ἐνεποίησεν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐπήλθε κατ' αὐτοῦ. ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἴλην στρατιωτῶν ἀπέστειλε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισοῦρας, καὶ αὐτὸς τὰς πρὸς ἀνατολὴν ἐκδραμῶν διεξόδους ἀντιπρόσωπος ἦι τοῖς βαρβάροις,
 20 καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμὸν κατέλαβε τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾧ ἡ πλεκτὴ γέφυρα ἐκ σχοινίων καὶ ἐρίων ἦν, ἣν ὁ Σαρβαραζᾶς λύσας ἐπὶ τὴν ἐτέραν γῆν πᾶσαν μετήγαγε. παραδραμῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ποταμὸν εὔρε πόρον, καὶ ἀκινδύνως τοῦτον ἐπέρρισε παραδόξως τῷ Μαρτίῳ μηνί. καὶ καταλαβὼν τὰ Σαμόσατα, πάλιν

confugisse ac defensionem moliri videret, igne coniecto depulit, aliosque interfecit, quosdam cremavit, reliquos cepit, perpaucis fuga elapsis. potitus est etiam armis barbari, aureo scuto et gladio et hasta ac cingulo aureo gemmato et calceis. inde in eos duxit qui per agros dispersi erant; eosque insecutus multos occidit, multos cepit. axia contractis hilari animo copiis ibi hiemavit.

Anno 15 Heraclius cum exercitu, itinere quod per Taurum montem in Syriam ducit superato, septimo die post exhaustam magnum laborem ad Tigrim fluvium pervenit. inde per Martyropolin et Amidam urbes itinere facto exercitum et captivos quiete refecit. indeque literas de rebus suis Byzantium misit, quae magnum in urbe gaudium excitaverunt. Sarbarazas porro adversus eum tendebat. ideo Heraclius misso militum agmine claustra, quibus ad eum iter erat, servare iubet; et ipse per exitus profectus qui versus Orientem sunt, adversum se barbaris fert. tum Nymphio amne trajecto ad Euphraten pervenit. erat is ponte ex funibus et lana contexto instratus; quem Sarbarazas solutum in alteram partem totum transtulit. ceterum Heraclius vadum fluminis reperit, dum ad ripam eius decurrit: itaque praeter omnium opinionem Euphraten transit mense Martio. inde occupatis Samosatis rursus Tau-

τὸν Ταῦρον διαβάς εἰς Γερμανίειαν ἀφίκετο, καὶ περάσας τὴν
 C Ἄδαναν ἤλθεν εἰς τὸν Ταῦρον ποταμὸν. ὁ δὲ Σαρβαριζᾶς τὴν
 γέφυραν πάλιν ἐκτίνας τὸν Εὐφράτην ἐπέρασε καὶ ἠκολούθει
 ὀπίσω αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὸν Σάρον διανέλασε τὸν
 στρατόν. καταλαμβάνει δὲ καὶ ὁ βάρβαρος εἰς τὸ ἀντίπεραν⁵
 μέρος. εὐρῶν δὲ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν γέφυραν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ
 προπύργια κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἠπλήκυσεν. οἱ δὲ
 Ῥωμαῖοι ἀτάκτως ἐκτρέχοντες διὰ τῆς γεφύρας πολλὸν φόνον ἐποι-
 οῦντο Περσῶν· οἷς ὁ βασιλεὺς παρήνει μὴ ἐκτρέχειν ἀτάκτως,
 μήπως γένωνται τοῖς ἐναντοῖς ὁδός. οἱ δ' οὐκ ἐπέθοντο, καὶ¹⁰
 μετ' οὐδὲ πολλὴν δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ βαρβάρου ἐνέδρας
 κατ' αὐτῶν ποιησαμένοι. οὗς ὁ βασιλεὺς ἐωρακῶς ἀναιρουμένους
 D συνεπημόνατο. ἀνὴρ δὲ τις γιγνυταῖος μέσον τῆς γεφύρας τῷ
 βασιλεῖ συναντήσας προσέβαλεν· ὃν καὶ πατούσας ὁ βασιλεὺς ἐν
 τῷ ῥείθρῳ ἔρριπεν. οὐδὲ πειθόντος οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ἐτράπη-¹⁵
 σαν, καὶ τῷ στενωπῷ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν ἐρριπτοῦντο.
 ἄλλοι δὲ ἕλθουσιν ἀνηροῦντο, τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων ταῶν
 γενναίως ἀπομαχομένου ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὡς καὶ τὸν Σαρβαριζᾶν
 ἐκπλαγῆναι καὶ πρὸς τινα μαγαρίτην εἰπεῖν “ὄραξ τὸν Καίσαρα,
 ὦ Κοσμᾶ, πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἴσταται καὶ πρὸς²⁰
 τοσοῦτον πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται;” ἐκ γὰρ τῶν βασιλικῶν
 P 415 παρασῆμων ἐγνωνόριζετο. καταλυθούσης δὲ τῆς ἐσπέρας ἀπ' ἄλ-

8 προπύργια P

rum transit et Germaniciam pervenit, Adanaque peragrata ad Taurum
 amnem accedit. interim Sarbarazas rursus ponte extento Euphratem
 traicit Romanosque insequitur. imperator Saro transmissio exercitum
 quiete relaxat. venit et barbarus ad alteram fluminis partem, cumque
 cerneret amnem pontem et propugnacula in eo a Romanis occupata,
 castra posuit. Romani porro incomposito agmine per pontem excurrē-
 tes multos Persas interfecerunt, nequicquam imperatore monente ne
 ita nullo ordine evagarentur atque insidiis se hostium exponerent. ita-
 que non multo post a Persis per insidias circumventi poenas suae con-
 tumaciae ac temeritatis dederunt. ipse tunc imperator suis in periculo
 constitutis opem tulit, ac quendam gigantiformem in medio pontis se-
 cum congressum ferit inque profluentem deturbavit. cuius casu reliqui
 etiam barbari territi cum fugam facerent, obsistente pontis angustia,
 alii in amnem delecti, alii gladiis interfecti sunt. imperator eo tempore
 paucis quibusdam stipatus pugnam obiit, fortitudine quam pro hominis
 natura maiore, adeo quidem ut Sarbarazas admiratione percussus cui-
 dam Magaritae dixerit “videsne, o Cosma, Caesarem?” agnoscatur
 autem insignibus imperatoris. “quanta is audacia praelium subsistit,
 solusque contra tantam multitudinem certat?” nox superveniens praec-

λήλων διέστησαν, καὶ ὁ βάρβαρος φοβηθεὶς διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τοῦπίσω ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς Σεβάστειαν ὤρμησε, καὶ τὸν Ἄλυν περάσας ἐκεῖ παρεχίμαισεν. ὁ δὲ Χοσρόης μανεὶς ἔλαβε τὰ κειμήλια πασῶν τῶν ὑπὸ Πέρσας 5 ἐκκλησιῶν, καὶ ἠνάγκαζε τοὺς Χριστιανοὺς κοινωρῆσαι τῇ τοῦ Νεστορίου θρησκείᾳ, πρὸς τὸ πληῖσαι τὸν βουσιλέα.

Τῷ 15 ἔτει ὁ Χοσρόης νέαν ἐποίησατο στρατιὰν ἀπὸ τε ξένων καὶ πολιτῶν καὶ οἰκετῶν καὶ παντὸς γένους. καὶ ἐκ τούτων ἐκλεξάμενος καὶ τῷ Σαῖν παραδόνς στρατηγῷ, ἄλλας τε 7 χιλιά- 10 δας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου τούτοις συνῆψεν, οὓς καὶ Β χρυσολόχας ὠνόμασε, καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέστειλε. τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ στρατεύμασι κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐπεμψεν, ὅπως τοῖς ἐκ δύσεως Οὐννοῖς, οὓς καὶ Ἄβαρος καλοῦσι, μετὰ καὶ Σθλαβίνων καὶ Γηπέδων συμφωνήσας 15 κατὰ τῆς πόλεως χωρήσωσι καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισε, καὶ τοὺς μὲν ἐπεμψεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ παραδόνς Θεοδώρῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σαῖν πολεμεῖν ἐκέλευσε. τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν ἐπὶ Αἰζικὴν ἐχώρει, καὶ 20 τοὺς Τούρκους τῆς ἐφάσ, οὓς καὶ Χαζάρους ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκάλει. ὁ δὲ Σαῖν σὺν τῷ νεολέκτῳ στρατῷ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον καταλαβὼν πρὸς πόλεμον ὤπλισατο. C τοῦ δὲ Θεοῦ διὰ πρῆβειῶν τῆς Θεοτόκου συνεργήσαντος, πολέμου κροτηθέντος χάλαζα παραδόξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατηνέχθη

lium diremit. barbarus autem sibi metuens retro abiit. imperator porro suos ad Sebasteam adducit, ac trajecto Haly flumine ibi hiemat. at Chosroes insania percitus donaria omnium ecclesiarum quae sub Persis erant abstulit; utque Heraclio aegre faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianae religionis adegit.

Anno decimo sexto Chosroes novum conscribit exercitum de peregrinis, civibus et servis, omnique hominum sorte. ex his delectos Saino ducendos mandat, additis de Sarbari exercitu 50 milibus, quos et Chrysolochas nominat, quasi aureum agmen, eumque adversus Heraclium mittit. Sarbarum cum reliquis copiis ad Cpolin proficisci iubet, ut in iis pactis cum Hunnis occidentalibus, qui et Avars nominantur, ac Slavinis et Gepidis, urbem obsidere atque oppugnare curet. his perceptis Heraclius in tres partes suum exercitum dividit. harum unam urbi praesidio mittit, alteram Theodoro fratre suo duce adversus Sainum rem gerere iubet: ipse cum tertia Lazorum dicionem petit Turcorumque orientalium, quos et Chazaros appellant, auxilia ambit. Sainus cum recenti suo exercitu in Theodorum Heraclii fratrem incidens ad pugnam se parat. qua conserta impetratum est dei auxilium deiparae intercessionem, ita ut grando inopinata in barbaros deferretur multosque eorum

καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐπάταξεν, ἣ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις γα-
 λήνης ἀπῆλανσε. τρέπουσι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀνι-
 ροῦσι πλήθη πολλά. ὅπερ μαθὼν ὁ Χοσρόης ὀργίζεται κατὰ τοῦ
 Σαῦν, ὃς ἐκ πολλῆς ἀθυμίας νόσω περιπεσὼν τελευτᾷ. τούτου
 τὸν νεκρὸν Χοσρόης πολλαῖς αἰκίαις ἐπέβαλεν. οἱ δὲ Χάζαροι 5
 διαρρήξαντες τὰς Κασπίας πύλας τῇ Περσίδι εἰσβάλλουσιν ἐν τῇ
 D χώρα τοῦ Ἀνδρογγᾶ σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ζεβεήλ, δευτέρῳ
 ὄντι τοῦ χαγάνου τῇ ἀξίᾳ· καὶ ἐν οἷς ἂν τόποις διέβαινον, τοὺς τε
 Πέρσας ἡχμαλώτενον καὶ τὰς κώμους καὶ πόλεις πυρὶ παρεδίδουν.
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικῆς τούτοις συνήτησεν. ὁ δὲ 10
 Ζεβεήλ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἠσπάσατο τὸν βασιλέα
 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. προσήνεκε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ
 πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν.
 λαβὼν δὲ τούτους ὁ βασιλεὺς κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. ὁ δὲ Σάρ-
 βαρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄβαρες ἐκ τῆς 15
 Θράκης τῇ πόλει πλησιάσαντες, ταύτην ἐλεῖν ἐβούλοντο, μηχανὰς
 P 416 κατ' αὐτῆς ποιήσαντες. πληθὺς τε ἄπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρείττον
 ἐκ τοῦ Ἰστροῦ ἐνέγκαντες σκυφῶν γλυπτῶν τὸν κόλπον τοῦ Κέρα-
 τος ἐπλήρωσαν. δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει παραταξάμενοι διὰ τε
 γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργίᾳ καὶ τῇ τῆς 20
 ἀχράντου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου πρεσβείᾳ ἠττήθησαν, καὶ
 πλήθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἐν τε γῇ καὶ θαλάσῃ μετὰ μεγάλης
 αἰσχύνης ἐπέστρεψαν. τοιοῦτον γὰρ συνέβη αὐτοῖς. εἶδον οἱ

22 ἀποβάλλοντες P

feriret, cum interim omnis tempestatis expertus esset Romanus exercitus.
 fusi eo praelio sunt a Romanis Persae, magnaue clade affecti. Ches-
 roes ea de causa gravem in Sainum iram concepit; atque hic praes
 maerore in morbum incidit, eoque est exanimatus. in cadaver Chosroes
 variis contumeliis desaevit. ceterum Chazari perruptis Caspiis portis
 in Persidem impressionem faciunt, in Androegae regionem, duce Ze-
 beelo, qui dignitate erat a Chagano proximus. quacunq̄ eos impetus
 tulit, Persas captivos abducunt, pagos urbesque incendunt. hic Hera-
 clius ex Lazis movens occurrit, estque cum suo exercitu peramico et
 hilariter a Zebeelo salutatus; qui filium suum belli socium imperatori
 relinquens domum versus abiit. imperator his auctus auxiliis in Chos-
 roem contendit. interim Barbarus Chalcedonem adoritur. et Avaris ex
 Thracia effusi Cpolin obsident, machinis ad oppugnandum aptatis; ac-
 citaque innumera sculptarum navium ex Istro multitudine sinum qui in
 cornu erat iis opplent. cum autem per decem dies terra marique urbes
 oppugnassent, vi et auxilio dei ac inviolatae virginis deiparae inter-
 cessione victi, amissis terra marique ingenti numero suis, magno cum
 dedecore discesserunt. tale enim eis quippiam usu venit. viderunt bar-

βάρβαροι πρώτας ούσης και τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀπὸ τῆς πόρ-
 τῆς τῶν Βλαχερνῶν ἐξελθοῦσαν γυναῖκα περιφανῆ, μετὰ και εὐ-
 νούχων τινῶν. ὑπολαβόντες δὲ τὴν βασιλισσαν εἶναι τὴν τοῦ
 Ἡρακλείου γυναῖκα, και πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέρχεσθαι B
 5 εἰρήνης ἕνεκα διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλέα ἐν τῇ πόλει, παράδοτον
 αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα και λαὸς ἕτερος ἐξελθὼν ὑποχείριος αὐτοῖς
 γένηται. εἶτα ὡς εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φροσάτου περιοχὴν ἐξελ-
 θοῦσαν και μὴ ἀπελθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώκουσιν
 ὀπισθεν αὐτῆς· και ὡς δῆθεν ἐπλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον τῆς
 10 λεγομένης παλαιῆς πέτρας, αὐτὴ μὲν και οἱ σὺν αὐτῇ ἄφαντοι
 γέγονασιν, αὐτοὶ δὲ ἀλλήλοις συμπλακέντες θορόβου μεστὸν
 ποιῶσι τὸ πλῆθος και ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἐσπέρας.
 πρώτας δὲ γενομένης τὴν αἰτίαν ζητήσας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ
 πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίως ἀναλωθὲν εὔρεν, ὑποστρέφει
 15 μετ' αἰσχύνῃς εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ τοῦ πλοῦμου και αὐτοὶ τούτους C
 ἰδόντες ὑποχωρήσαντας εὐθέως ἀνεχώρησαν· οὐδὲ κατὰ τὸν Ἐὔξει-
 νον πόντον ζάλη καταλαβοῦσα ὀλίγους τινὰς ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια
 ἀφίησιν. ὁ δὲ Σάρβαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθεὶς ὁμως τὴν Χαλ-
 κηδόνα παρακαθήμενος οὐ μετέστη, ἀλλ' αὐτοῦ ἐχέλμασε, πραι-
 20 δεῖων τὰ περατικὰ μέρη και ἀφανίζων τὰς πόλεις αὐτῶν.

Τῷ ιζ' ἔτει εἰσβαλὼν ἐν Περσίδι ὁ Ἡράκλειος σὺν τοῖς Τούρ-
 κοῖς ἀπροσδοκῆτως διὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἔκστασιν ἐνέβαλε τὸν
 Χοσρόην. οἱ δὲ Τοῦρκοι τὸν τε χειμῶνα ἐρώντες και τὰς συνε-
 χεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσῶν, τῷ τε βασιλεῖ μὴ φέροντες συγχο- D

19 παιδείων P

bari prima luce, cum sol oriretur, mulierem quandam illustrem eunuchis
 comitatam porta Blachernarum exeuntem. quam cum opinarentur He-
 racleii uxorem esse, et ad suam principem ob mariti absentiam ire pacis
 petendae causa, transitum ei concesserunt, subsequentem ex urbe homi-
 num turbam ipsi adorturi. ut vero fossae ambitum egressam non ire
 ad principem viderunt, insecuti sunt usque apud locum cui Veteris saxi
 nomen est: ibi cum fere iam essent assecuti, illa cum suis ex oculis et
 conspectu eorum evanuit. ipsi autem tumultu concitato inter se congressi
 ad vesperam usque mutuo strages ediderunt. mane insequentis diei dux
 causam inquirens, quod maiorem suorum partem intestino conflictu per-
 iisse videret, turpiter domum rediit. statim quoque classis ab obsi-
 dione recessit; quam domum revertentem in Euxino mari oborta tem-
 pestas ita afflixit ut perpauci ad suos redierint. Sarbarus, tametsi haec
 ei molesta acciderant, tamen obsidionem Chalcedonis non solvit, sed
 hiemavit ibi, populans transmarina et urbes evertens.

Anno decimo septimo hieme in Persidem Heraclius cum Turcis in-
 grossus improviso Chosroem perterruit. sed Turci hiemem ac crebras
 Persarum excursiones aegre ferentes, neque tolerandis aerumnis socios

πῶν, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορρέειν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν
 ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς διελάλησε τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων
 "γινώτε, ἀδελφοί, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν συμμαχῆσαι θέλει, ἀλλ' ἡ
 μόνος ὁ θεὸς καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπὸρως θεοτόκος. τοῦτο δὲ
 γίνεται ὅπως δελεῖ ἐν ἡμῖν καὶ πᾶσι τούτοις τὴν ἑαυτοῦ δυνα- 5
 στείαν, καταπέμψας ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βοήθειαν." ὁ δὲ Χοσρόης
 ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ προβάλλεται αὐτοῖς
 στρατηγὸν Ῥαζάστην, ἄνδρα πολεμικώτατον καὶ ἀνδρείον, καὶ
 κατὰ Ἡρακλείου λέμπει. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τε πόλεις καὶ κώμας
 Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατουμένους Πέρσας ἀνείλεν ἐν 10
 P 417 ῥομφαίᾳ. τῷ Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατέλαβεν εἰς τὴν χώραν Χα-
 μαϊθᾶ, καὶ διανέπασσε τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. ὁ Ῥαζάστης
 δὲ ἔλθων ἠκολούθει ὀπισθεν, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀνυλισκόντων τὰς
 τροφὰς ὀπισθεν αὐτὸς πενῶν ἠκολούθει, ὡς πολλὰ τῶν ἀλόγων
 αὐτοῦ διαφραρῆσαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ τοῦ Δεκεβρίου μηνὸς 15
 διαβὰς τὸν Ζαβᾶν ποταμὸν πλησίον τῆς πύλεως Νινεὺν κατεσκή-
 νωσε. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ Ῥαζάστης. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστέλλει
 Βοάνην τὸν στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων. ὁ
 δὲ εἶρε βάνδον τῶν Περσῶν, ἕξ ὧν κ' κρατήσας ἤνεγκε πρὸς τὸν
 βασιλεῖα, τοὺς ἄλλους φονεύσας. ἤνεγκε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ 20
 κόμητος αὐτῶν καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ ὀλόχρυσον καὶ τὸν σπαθά-
 B ριον τοῦ Ῥαζάστου, ὃς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ ὅτι ὠρισμένος ἐστὶν ὁ
 Ῥαζάστης πολεμῆσαι σοι, καὶ τρισχιλίους ὠπλισμένους ἀπέστειλεν
 αὐτῷ Χοσρόης, ἀλλ' ἀκμὴν οὐκ ἔφθυσαν. ταῦτα μαθὼν ὁ βα-

se imperatori praeberere sustinentes, paulatim ex castris dilabi, tandem-
 que universi desertis Romanis domum reverti coeperunt. tum imperator
 suos ita est allocutus. "videtis, fratres, neminem nobis adesse velle
 praeter nunc deum et quae eum sine semine peperit virginem. ideo
 fit ut caelitus nobis misso auxilio in nobis ac omnibus istis suam de-
 monstraret potentiam." Chosroes omnibus suis exercitibus contractis
 praeficit Razasten, virum bellicosissimum ac insigni fortitudine, eumque
 adversus Heraclium mittit. Heraclius pagis urbibusque Persidis igne
 evastatis, et Persis, quos cepisset, gladio interfectis, Octobri mense
 Chamaita regionem occupat, ibique 7 dierum quiete exercitum reficit.
 insequabatur a tergo Razastes, sed, quod Romani alimenta omnia abun-
 mebant, fame urgebatur, eaque multa ipsius iumenta peribant. prima
 Decembris die Heraclius Zaba flumine trajecto haud procul Ninive ca-
 stra metatur; eodemque Razastes supervenit. tum imperator Beanen
 exercitus ducem cum delectis militibus paucis emittit. is in bandam
 Persicum incidens, reliquis occisis, 26 captos ad Heraclium adducit, af-
 ferens una caput comitis eorum et eius pargionem ex solido auro, ac
 Razastae armigerum. hic indicat Heraclio decrevisse Razastem praedio
 congregi, ac tria armatorum milia ei a Chosroe missa, nondum tamen

σιλεὺς προαπέστειλε τὸ τοῦλδον ἔμπροσθεν καὶ αὐτὸς ἐπηκολού-
 θει. εὐρῶν δὲ τόπον ἐπιτήθειον ἠθέλησε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ
 Ῥαζάστου πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι τοῖς τρισχιλίοις. καὶ προηγήσας
 πάντων ὁ βασιλεὺς ἄρχοντι μεγάλῳ τῶν Περσῶν συννατιῶ, καὶ τῆ
 5 τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς Θεοτόκου καταβάλλει τοῦτον. εἶτα καὶ
 δεύτερον ὁμοίως καὶ τρίτον, ὅστις ἔδωκε τῷ βασιλεῖ μετὰ δόρα-
 τος εἰς τὸ χεῖλος. μάχης οὖν κροτηθείσης σφοδρᾶς πίπτει ὁ Ῥα-
 ζάστης καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ σχεδὸν πάντες καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ C
 στρατοῦ αὐτοῦ. ἔπεσον δὲ Ῥωμαῖοι πεντήκοντα, ἔξ ὧν δέκα
 10 ἀπέθανον. ἴστατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρώτας ἕως ὥρας ἐνδεκά-
 της, καὶ τροπὴ οὐκ ἐγένετο. καὶ τὴν μὲν νύκτα ἠσύχασαν, περὶ
 ὥραν δὲ ἡ' τῆς νυκτὸς λαβόντες οἱ Πέρσαι τὸ φροσσάτον αὐτῶν
 ἠπλήκυσαν εἰς πόδας ὄρους τραχεινοῦ ἔμφοβοι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ
 εὐρόντες τὸν τοῦ Ῥαζάστου νεκρὸν ἔλαβον τὸ σκουτάριον αὐτοῦ
 15 ὀλόχρυσον καὶ τὸ λωρίον καὶ τὰ βραχιόνια αὐτοῦ καὶ τὴν σέλλαν,
 πάντα ὀλόχρυσά, καὶ τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ. κατεσχέθησαν δὲ
 καὶ ζῶντες πολλοί. ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσαποιήσας τὸν στρατὸν
 κατὰ Χοσρόου ἤλανεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσας πείσῃ ἀποστει- D
 λαι πρὸς Σέρβερρον ἀναχωρῆσαι τοῦ Βυζαντίου. διαπεράσας δὲ
 20 ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβῦ κατεσκήνωσεν εἰς τοὺς
 οἶκους τοῦ Ἰσδεμόν, ἐορτάσας ἐν αὐτοῖς τὴν Χριστοῦ γέννησιν.
 ἐκεῖθεν δὲ διελθὼν ὁ βασιλεὺς κατέλαβον ἕτερον παλάτιον τοῦ
 Χοσρόου λεγόμενον Ροῦσα, καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. ἔξ ἐκεῖνου

advenisse. his cognitit imperator tuldum praemittit, atque ipse subse-
 quitur; nactusque locum opportunum statuit pugnam committere, prius-
 quam ad Razastem tria ista milia accederent. ita ante alios omnes prosiliens
 ductori cuidam Persarum vasto homini occurrit, eumque dei et deiparae
 auxilio deicit: tum alium ac porro tertium, qui ei hasta labium saucia-
 rat. ita tum acri praelio conserto, Razastes, ac qui cum eo erant du-
 ctiores, prope omnes occiderunt, maiorque exercitus eorum pars. de
 Romanis ceciderunt quinquaginta, ex quibus decem mortali sunt. dura-
 vit pugna a prima luce usque ad vesperam, ac neutri loco cesserunt.
 nox ea quieta fuit. sed circa horam noctis octavam Persae suis rebus
 diffidentes evulsum vallum in montis asperi pedem transtulerunt. Ro-
 mani invento Razastae cadavere clypeum eius totum aureum, tum lori-
 cam et brachiorum integumenta ac sellam, omnia ex solido auro confe-
 cta, abstulerunt, nec non scaramangium eius. multi etiam Persae vivi
 in potestatem hostium venerunt. imperator postquam suorum militum
 animos oratione confirmavit, in Chosroen ducit, uti hunc terrore obie-
 cto eo adigat ut is ab obsidione Byzantii Sarbarum revocet. transgre-
 ssus ergo parvi Zabae pontes in aedibus Iesdemonia divertit, ibique
 Christi natalem celebravit. hinc ad aliud Chosroae palatium venit, quod
 Rusa dicebatur, idque evertit. inde aliud occupat palatium, nomine

δὲ εἰς ἕτερον κατέλαβε παλιόντιον τὸ λεγόμενον Βεκλάμ, ἐν ᾧ καὶ ἵπποδρόμιον ἦν καὶ στρουθιῶνες τρεῖς σιτευτοὶ καὶ δορκάδες φ' καὶ σύαγροι ρ', πρόβατα δὲ καὶ χοῖροι καὶ βόες ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός.

P 418 καὶ πάντα δέδωκε τῷ λαῷ. τινὲς δὲ τῶν συνόντων τοῖς Πέρσαις Ἀρμενίων προσῆλθον τῷ βασιλεῖ λέγοντες ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ 5 τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ἀυσταγέρδη κατεσκήνωσεν, ἐκδεχόμενος συναχθῆναι πάντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι σοι. καὶ εὐθέως πυρπολήσας πάντα ὁ βασιλεὺς ἔρχεται πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ἀυσταγέρδη, ἐν ᾧ καὶ εὔρε βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις 10 ἔλαβον οἱ Πέρσαι, καὶ εἶδη τινά, οἷον ἀλόην πολλήν καὶ ξόλα μεγάλη ἀλόης, μεταξὺν τε καὶ πέπερι καὶ καρβάσια καμίσια ἕπερ ἀριθμόν, σάχαρ καὶ ζιγγίβερ καὶ ἄσημον, ὀλοσηρικά τε ἱμάτια, B νακοτάπητά τε καὶ τάπητας ἀπὸ βελόνης, πλήθος πολύ. ταῦτα διὰ τὸ βάρος κατέκαυσαν. προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ 15 αἰχμάλωτοι, Ἐδεσηνοὶ καὶ Ἀλεξανδρηνοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλων ἔθνων πλήθος πολύ. ἐποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια ὑπερτιμα καὶ θανμαστά καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα ἕως ἐδάφους, ἵνα μύθη, φησὶν, ὁ Χοσρόης οἷον πόνον εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πό- 20 λεων αὐτῶν πυρπολουμένων ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Χοσρόης πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὸν βασιλεῖα εἰς Ἀυσταγέρδην τρυπήσας τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἐξῆλθεν ἀγνοούντων πάντων μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιῆσαι εἰς ὁδὸν μιλια πέντε

Beclamum. in eo erat circus et altiles struthiones tres, capreae quingentae, apri centum, multitudo innumera ovium porcorum et boum. haec omnia populo dedit. quidam vero Armenii, qui cum Persis degabant, ad Heraclium se conferunt, nuntiantque Chosroem cum elephantis copiisque suis commorari apud palatium suum, nomine Dystagerdam, pugnamque differre dum reliquos milites contrahat. imperator ergo igni omnia statim vastans ad palatium Dystagerdam accedit. in eo invenit banda Romanorum, quae diversis temporibus Persae ceperant: tum varias rerum species, ut aloen et magna aloes ligna, nec non metaxam, piper, carbasinas camisias innumeras, saccarum, gingiber, argentum, vestes holosericas, pelliceam vestem stragulam, tapetes acu pictos, magna copia. haec omnia, quia ob pondus erant molesta futura, igne cremaverunt. confugerunt etiam ad Heraclium multi captivi Edesseni, Alexandrini, aliarumque nationum ingens multitudo. ibi Theophania festum diem egit. palatia autem Chosroae pretiosissima, admirabilia, et rerum stuporem incutientium plena funditus diruit, ut doceret (sic enim aiebat) Chosroem, quantum doloris Romani percepissent ipso eorum urbes insidente. at vero Chosroes, antequam Dystagerdam Heraclius pervenisset, omnibus insciis perforato urbis muro cum uxoribus et liberis exi-

τὴν ἡμέραν ἀπῆλθε φεύγων κέ', καὶ διελθὼν τὴν Κτησιφῶντι C
 πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ εἰς τι φρούριον εἰσῆλθε μετὰ τῆς
 γυναικὸς καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. τινὲς δὲ τῶν Περσῶν
 διέβαλον τὸν Σάρβαρον πρὸς Χοσρόην ὡς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντα,
 5 καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίχαν τὸν συστράτη-
 γον τοῦ Σαρβάρου εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα τὸν Σάρβαρον ἀποκτείνῃ
 καὶ τὸν λαὸν ἀναλαβόμενος σπεύσῃ εἰς Περσίδα. ὁ δὲ τὰ γράμ-
 ματι κομίζων συλλαμβάνεται περὶ τὴν Γαλατίαν ὑπὸ τῶν Ῥω-
 μαίων, οἵτινες εἰς τὸ Βυζάντιον αὐτὸν ἀπήγαγον πρὸς τὸν υἱὸν
 10 τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ παραχρῆμα μεταπέμπεται Σάρβαρον, καὶ D
 δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς Καρδαρίχαν ἐπιστολήν. ὁ δὲ πληροφο-
 ρηθεὶς ποιεῖ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πα-
 τριάρχου, καὶ φυλασέσας τὴν ἐπιστολήν Χοσρόου ἐντίθησι σὺν
 αὐτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπας καὶ ἄρχοντας καὶ χιλιάρ-
 15 χους ἀποκτανθῆναι. συναθροίσας οὖν ἅπαντας καὶ τὸν Καρδα-
 ρίχαν, καὶ ἀναγνούς τὴν ἐπιστολήν, ἔφη τῷ Καρδαρίχῃ "συννοῶς
 τοῦτο ποιήσαι;" οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ πλησθέντες τὸν Χοσρόην
 ἀπεκέρυττον, πρὸς δὲ τὸν βασιλέα συνθήκας ἐποίησαν εἰρηνικὰς,
 ἵνα μηδὲν λυμηνάμενοι ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσιν. ὁ δὲ Ἡράκλειος P 419
 20 ἔγραψε τῷ Χοσρόῃ περὶ εἰρήνης· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ
 τοῦτο ὁ λαὸς ἐμίσησε τὸν Χοσρόην. ὃς πάλιν ἐστράτευσε τοὺς
 ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἐνωθῆναι τῷ
 στρατῷ τοῦ Ῥαζάστου καὶ στῆναι εἰς τὸν Ναρβᾶ ποταμὸν, καὶ

12 ποιεῖν P

verat, et qui uno die quinque milia passuum iter facere nequiverat,
 tunc fuga viginti quinque milia confecit; cumque transivisset Ctesi-
 phontem et ultra Tigrim fluvium pervenisset, in castellum quoddam se
 cum uxore et tribus filiabus suis abdidit. cum autem quidam Persae
 Chosroae per calumniam significarent Sarbarum rebus Romanis studere,
 rex satellitem suum ad collegam eius Cardaricham mittit, qui tum apud
 Chalcedonem erat, eique mandat ut Sarbarum occidat exercitumque rece-
 pto in Persidem contendat. tabellarius iste in finibus Galatiae a Ro-
 manis interceptus fuit, et Byzantium ad imperatoris filium abductus. is
 Sarbaro confestim accito literas ad Cardaricham scriptas demonstrat.
 Sarbarus re certo cognita cum imperatoris filio et patriarcha pacem
 componit; literisque Chosroae adulteratis, alios quadringentos satrapas
 principes ac tribunos militum inscribit, quasi eos secum interfici rex
 iussisset. tum toto exercitu et Cardaricha convocatis epistolam recitat,
 Cardarichamque interrogavit hocne sibi agendum putaret. principes eam
 ob rem ira perciti Chosroae regnum abrogant, et cum imperatore pa-
 cem faciunt, ea condicione uti absque maleficio domum discedant. He-
 radrio autem per literas pacificationem requirenti, eam Chosroes cum
 denegaret, odia sui populi in se concitavit. rursus inde subditorum
 suorum exercitum cogit, eumque iubet se cum Razastis copiis conjun-

ἄμα τῷ περᾶσαι τὸν βασιλέα κόψωσι τὰς γεφύρας. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀνέρχεται εἰς τὸ Σιαζούρ, καὶ ἐμπιπρῶ πῦσαν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις. προσερχομένη δὲ αὐτῷ Γουνδουφουῦνδος ὁ χιλιάρχος Σαρβάρου καὶ ἄλλοι πολλοί· οἱ καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ
B ὅτι ὁ Χοσρόης μέλλει στέψαι τὸν ὑστατον υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν, 5 καὶ γνὸς τοῦτο ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ Σιρόης οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ προσλαβόμενος ἐμὲ καὶ ἄλλους κβ' κόμητας καὶ πληθὸς λαοῦ, εἰ μὲν δυνηθῶμεν ἀποκτεῖναι Χοσρόην, χάρις, εἰ δ' οὐ, πάντες προσρυνῶμεν τῇ βασιλείᾳ σου. ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτὸν πάλιν πρὸς Σιρόην ἀπέστειλε, δηλώ- 10 σας αὐτῷ ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐξαγαγεῖν καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὄπλα καὶ οὕτω κατὰ Χοσρόου κινήσαι. ὁ δὲ Σιρόης οὕτω ποιήσας ἐπῆλθε τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ Χοσρόῃ, καὶ κρατήσας αὐτὸν καὶ κλοιά περιθεὶς εἰς σκοτεινὸν κατέκλεισε, καὶ ἄρτον
C ὀλίγον καὶ ὕδωρ διδοὺς αὐτῷ ἐλιμαγχόνησεν αὐτόν. ἀπέστειλε 15 δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐνέπτυνον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κατέσφαξε. μεθ' ἡμέρας δὲ εἴ καὶ αὐτὸν τόξοις ἀνείλε. τότε γράφει Σιρόης πρὸς Ἡράκλειον τὴν τοῦ μισροῦ Χοσρόου ἀναίρεσιν, καὶ εἰρήνην ἀειπαγῆ πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος πάντας τοὺς ἐν 20 Περσίδι ἀιχμαλώτους ἀπέδωκεν αὐτῷ ὅν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρία καὶ τοῖς τιμοῖς ξύλοις τοῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ληφθεῖσιν ὑπὸ Σαρβαραζᾶ.

gere et ad Narbam amnem consistere, ac pontem, simul ac Heraclius transiisset, rescindere. Heraclius his intellectis ad Sinaur (loci nomen id est) redit, urbesque et totam regionem incendio vastat. ibi se ei coniungit Gundufundus, qui sub Sarbaro tribunus militum fuerat, cum aliis multis, et indicat Chosroem statuisse Merdasam filiorum suorum minimum regno inaugurare: Siroen nata maximum id concedere nolle, se aliosque viginti duos comites et magnam hominum multitudinem sibi adiunxisse, et Chosroae exitum moliri; quem ei possint interficere, pergratum ipsis fore: sin vero, universos ad Romanos defecturos. haec Heraclius cum probasset, hominem comiter tractatum ad Siroen remisit, eique nuntiavit ut apertis carceribus Romanos educat eosque armatos in Chosroen ducat. Siroes ita uti monitus erat egit, patremque suum Chosroem patricidam adortus cepit, namellaque imposita in tenebrosam carcerem includit, paneque exiguo et aqua praebitis fame enecat. satrapae quoque omnes a Siroe acciti faciem Chosroae conspuerunt. filios et liberos eius, ipso inspicente, Siroes omnes iugulavit, atque ipsum quinto decimo post die sagittis confecit. inde missis ad Heraclium literis de interitu scelerati Chosroae nuntiat, perpetuam pacem cum eo componit, et captivos, quotquot in Perside erant, omnes reddit, una cum patriarcha Zacharia et venerandis lignis, quae Sarbarasas Hierosolymis abstulerat.

Τῷ η' ἔτει, εἰρήνης γενομένης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ D γραμματέων Σιρόη τῷ βασιλεῖ Περσῶν καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἐν Ἑδέσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι Πέρσας μετ' εἰρήνης ἀποστρέψωσιν ἐν Περσίδι καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. μυστικὸν δέ τι ἐντυῦθα θεωρεῖται· τὴν γὰρ κτίσιν πᾶσαν ὁ Θεὸς ἐν ἕξ ἡμέραις ἐποίησε καὶ τῇ ζ' ἀνεπαύσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἕξ ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας τῷ ζ' εἰρήνευσε, καὶ μετὰ χαρᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατα- 10 λαμβάνει. ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, μετὰ κλάδων ἑλαιῶν καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδέξιμοι εὐχαριστοῦν· P 420

Τῷ ιθ' ἔτει ἅμα ἔαρι ἀπάρας ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίδος ἐπὶ 15 τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα, καὶ ἀποδοὺς τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν ἀποκυτέστησε τὸν πατριάρχην Ζαχαρίαν. ἀπῆλασε δὲ πάντας τοὺς Ἑβραίους τῆς ἁγίας πόλεως, ὅρισας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων πλησιάζειν. τὴν Ἑδεσαν δὲ καταλαβὼν ἀποδίδωκε τὴν ἐκκλησίαν 20 τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. ἔλθων οὖν εἰς Ἱεράπολιν ἤκουσεν ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, καὶ ἐκράτησεν Ἀδισήρ ὁ τοῦτου υἱὸς μῆνας ζ', ὃν καὶ ἀναιρεῖ Βαραζᾶς βασιλεύσας μῆνας η'. τοῦτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι τὴν θυγατέρα Χοσρόου Βαράμ συνιστῶσι βασιλίδα, B

Anno 18 Heraclius pace inter Romanos et Persas facta, fratrem suum Theodorum cum literis et Persis, quos captivos habuerat, ad Siroen mittit, regem Persarum, postulans ut Persae, qui Edessae et in Palaestina aliisque erant urbibus, fide publica per Romanorum dicionem domum revertentur. hic mysticum aliquid considerare par est. quemadmodum naucae deus sex dierum spatio omnibus rebus conditis septima quievit, ita Heraclius sexennio debellata Perside septimum annum pacatum egit, laetusque Cpolin rediit. occurrit ei populus cum Constantino Caesare, Heraclii filio, et patriarcha Sergio, frondes oleagineas gestans et facies, gratisque deo actis exceptum in regiam deduxit.

Anno 19 vere ineunte Heraclius Hierosolyma Cpoli proficiscitur, et auerit venerabilia ac vivifica crucis ligna; votisque deo persolutis patriarcham Zachariam restituit. omnes porro Ebraeos ea urbe exigit, edicto ne iis intra tertium miliare accedere liceret. Edessa etiam recepta ecclesiam orthodoxis reddit, quam a Chosroa Nestoriani tenuerant. ut Hierapolin venit, nuntium de Siroae Persarum regis morte accipit. successit huic Adeser filius, et regnavit menses septem. eum interfecit Barrasas, regnumque menses octo tenuit. hunc Persae necaverunt, et regnum filiae Chosrois Baramae tradiderunt, quod ea gessit

ἦτις καὶ ἐκράτησε μῆνας ζ' καὶ διαδέχεται παρὰ Ὁρμίσδα. τούτου ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοὺς Ἀραβας μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ κ' ἔτει ὄντος Ἡρακλείου ἐν Ἱεραπόλει, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν, δεινὸς ἀγὴρ καὶ 5
κακοῦργος τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ πανουργίᾳ, καὶ κινεῖ πρὸς τὸν
C βασιλεῖα λόγους περὶ πίστεως, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ Ἡράκλειος,
εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδέξεται, πατριάρχην αὐτὸν ποιῆ-
σαι Ἀντιοχείας. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ἐδέξατο τὴν σύνοδον, ὁμολογή-
σας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας φύσεις· ἠρώτησέ τε τὸν βασι- 10
λέα περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν θελημάτων, πῶς δεῖ ταύτας λέγειν
ἐν Χριστῷ, διπλᾶς ἢ μοναδικάς. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς
Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, προσκαλεῖται δὲ καὶ Κῦρον
τὸν Φάσιδος, Μονοθελῆταις ἀμφοτέροις οὔσι, καὶ εὔρεν αὐτοὺς
ὁμόφρονας Ἀθανασίου. γράφει οὖν πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπαν 15
D Ῥώμης ἀμφοτέρων τὴν γνώμην· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου
δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας τελεντήσαντος Κῦρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας
γίνεται, καὶ ἐνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ Φαράν, ἐποίησαν τὴν
ὑδροβαφῆν ἐκείνην ἔνωσιν, μίαν καὶ αὐτοὶ γράψαντες ἐν Χριστῷ
φυσικὴν ἐνεργείαν. ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων Σωφρόνιος 20
χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων· καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ'
αὐτὸν ἐπισκόπους τὸ μονοθελήτον δόγμα ἀνεθεμάτισε, καὶ συνο-
δικῶς Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης

4 κ' P: correxit Goarus

menses septem. successit ei Hormisdas; quo a Saracenis pulso Pericum regnum Arabibus subiectum est, inque hunc usque diem ita manet.

Anno vigesimo, cum degeret Hierapoli Heraclius, venit ad eum Athanasius Iacobitarum patriarcha, homo callidus et ut sunt Syri omnes natura ad mala facinora versutia instructus, is cum imperatore de fide colloquitur, eique imperator promittit se eum, modo Chalcedonensis concilii decreta approbet, Antiocheae episcopum creaturum. Athanasius id simulat, ac fatetur duas in Christo esse unitas naturas. simul Heraclio quaestionem proponit de actionibus et voluntatibus, utrum eas duplices in Christo an vero simplices dicendae sint. ea de re imperator ad Sergium Cypolitatum et Cyrum Phasidis episcopum scribit. quorum cum uterque a secta Monothetarum esset, hoc est, eorum qui unicum Christo voluntatem assignant, invenit eos idem cum Athanasio sentire. quorum sententiam cum ad Ioannem papam Romanum perscriberet, est haec ab eo improbat. interim Georgio Alexandreae episcopo mortuo Cyrus sufficitur. hic in societatem adscito Theodoro Pharaneco episcopo unionem illam aqua submergendam constituit, unicum Christo naturalem actionem decernens. hoc rerum statu Sophronius Hierosolymorum episcopus deligitur. hic convocatis episcopis, quibus praeerat, decretum Monothetarum condemnat; actaque concilii sui ad Sergium Cypolis et

ἀπέστειλεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος ἠσχύνθη, καὶ κατα-
 λῦσαι μὲν τὰ οἰκεία οὐκ ἠθέλησε, καὶ πάλιν τὸν θνεϊσμιὲν μὴ
 φέρων ἐκτίθεται ἰδικτον περιέχον μήτε μίαν μήτε δύο ἐνεργείας P 421
 ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ. μετὰ δὲ τελευταίην Σεργίου Πύρρος τὸν
 5 θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης
 ἐπίσκοπος σύνοδον ἀθροίσας τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνε-
 θεμάτισεν. ὁμοίως καὶ ἐν Ἀφρική καὶ Βυζύκῃ καὶ Νουμιδία καὶ
 Μαυριτανία. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος Θεόδωρος
 χειροτονεῖται πάπας ἀντ' αὐτοῦ. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παῦ-
 10 λος χειροτονεῖται, καὶ αὐτὸς αἱρετικός. ἐπὶ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ
 πάπα Ῥώμης τὰ κατὰ Πύρρον ἐν Ῥώμῃ γενόμενα καὶ τὸν ἅγιον
 Μάξιμον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ Μαρτίνον τὸν ἁγιώτατον
 πάπαν Ῥώμης, τὸν μετὰ Ἰωάννην γενόμενον καὶ ἐν Χερσῶνι ἔξο- B
 ρισθέντα, ἐπράχθησιν. τοῦτον Ἀγάθων διωδεξάμενος τὸ μονο-
 15 θέλητον ἀποκηρύττει. οὕτω τότε ὑπὸ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν
 δυσσεβῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας ταραττομένης, ἀνόστη ὁ ἔρημικὸς
 Ἀμαλῆχ τύπτων ἡμᾶς τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν, καὶ γίνεται πρώτη
 πτώσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἢ κατὰ τοῦ Γαβιθᾶν καὶ Ἰερμου-
 χάμ, καὶ ἡ ἄθροισμα αἵματεχνσία, μεθ' ἣν ἡ Παλαιστίνων καὶ
 20 Καισαρέων καὶ Ἱεροσολυμιτῶν ἕλωσις, εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ὄλεθρος,
 καὶ καθεξῆς ἡ τῶν μεσογείων καὶ νήσων καὶ πάσης Ῥωμανίας
 ἀλγυμάλωσις, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ στόλου
 ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν λαῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις, C

12 καὶ post Μάξιμον add Goarus

Ioannem Romae episcopus mittit. his auditis Heraclius pudore affectus,
 cum neque sua rescindere vellet et exprobrationes non sustineret, edi-
 cto sancit ne vel unicam vel duas in Christo actiones quisquam confi-
 teatur. Sergio mortuo Pyrrhus episcopatum Cpolitano praeficitur. et
 Ioannes papa Romanus synodo congregata Monothelitarum haeresin de-
 testatur. idem factum in Africa Byzaca Numidia Mauritania. Ioanni
 papae Romae mortuo Theodorus subrogatur. Cpolitano autem episco-
 patui Paulus praepositur, ipse quoque haereticus. sub Theodoro illo
 Romae actae sunt causae Pyrrhi et S. Maximi, discipulorum eius, et
 Martini, sanctissimi papae Romae, qui Ioanni successit et Chersonem
 fuit relegatus. huius successor Agatho Monothelitas damnat. enimvero
 ad hunc modum ecclesia et ab regibus et ab impiis sacrorum antistiti-
 bus conturbata, erexit se Amalecus solitudinis cultor, feriens nos qui po-
 pulus Christi sumus. prima clades tunc accidit Romani exercitus ad
 Gabithanum et Iermuchanum, sanguinisque effusio iniusta. deinde Pa-
 laestini Caesareenses et Hierosolymitani capti sunt. post Aegypti sub-
 secutum excidium, ac deinceps mediterranea insulae omnisque Romana
 dicio in potestatem hostium venerunt. additur his Romani exercitus ac
 classis in Phoenicia interitus, omniumque Christianorum populorum et

αἵτινες οὐκ ἐπαύσαντο ἄχρις ἂν ὁ τῆς ἐκκλησίας διώκτης ἐν Σικελίᾳ κακῶν ἀηρηρέθη ἐν τῷ βαλανείῳ τῆς Λάφνης.

Τῷ καὶ ἔτει ἀπεβίω Μωάμεδ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος Ἀβουβάχαρ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν, ὡς καὶ τινες τὸν ἀριθμὸν δέκα προέχοντας αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, ἀφείναι τε τὴν τοῦ Θεόπτου Μωσέως καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ **D** Θρησκείαν, καὶ σὺν αὐτῷ διάγειν μέχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθλιότα ἀπὸ καμήλου ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν 10 αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν περὶ τῆς τούτου γενεᾶς.

Οὗτος ὁ Μωάμεδ ὁ καὶ Μουχούμετ ἐξ Ἰσμαήλ ἦν τούτου τῆν φυλὴν κατάγων, υἱοῦ Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαήλ ἀπόγονος παρὰ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούδαρον καὶ Ραβίαν. ὁ δὲ Μούδαρος τίκει Κοῦ-15 σαρον καὶ Καῖτον καὶ Θεμίνην καὶ Ἀσσαδὸν καὶ ἄλλους τινὰς **P** 422 ἀνωμότους, οἳ τὴν Μαδιάμ καὶ τὴν ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηνητρόφου ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐνδοτέροι αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰεκτάν, οἱ λεγόμενοι Ἀμανῖται, τουτίεστιν Ὀμηρίται, οἳ καὶ ἔμποροι. ἀπόρου δὲ ὄντος τοῦ Μωάμεδ, εἰσηλάθη 20 πρὸς τινα γυνᾶκα πλουσίαν συγγενίδα αὐτοῦ, ὀνόματι Χαδιχᾶ,

14 περὶ P

locorum evastationes. quarum finis nullus fuit, donec ecclesiae persecutor infelici morte affectus est, occisus in Sicilia in balneo Daphnes.

Anno 21 exstinctus est Moamedus Sarracenorum dux, qui se vatem falso perhibuerat, mandata rei summa cognato suo Abubachari. ceterum Ebraei, in errorem abducti ii, cum primum ille exstitit, existimaverunt esse eum Messiam, quem ipsi exspectabant, adeo quidem ut decem numero viri inter eos primarii ad Moamedum se contulerint, desertaque Mosis, cui se videndum deus prae buerat, religione ipsius amplexi superstitionem impietatem, usque ad caedem eius ipsi adhaeserint. verum hi videntes eum carne cameli vesci, senserunt non esse id quod opinati fuerant. res ipsa postulare videtur ut de origine eius dicam.

Moamedus, qui et Muchumeti nomen gerit, genere ac tribu Ismaelita fuit, ad Ismaelum Abrahami filium genus referens. nam ab omnibus illis princeps creatus fuit Nizarus, unus de Ismaeli posteris. is duos procreavit filios Mudarum et Rabiam. Mudaro geniti sunt Casarus Caitus Themines Asiadonus alique alique, quorum nomina non exstant. iis cum sorte obtigisset Madianicum solum et solitudo, in tabernaculis vitam tolerantis pecunariae rei studuerunt. interiores iis ex lectani tribu sunt, qui Amanitae appellantur, quod valet Homeritas, et negotiatores. Moamedus autem cum esset pauper, mercede operam suam locavit cuidam uae gentili mulieri locupleti, nomine Chaida, ut camelos

μισθωτὸς ἐπὶ τῷ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι. κατ' ὀλίγον δὲ παρρησιουσύμενος ὑπεισηλάθε τῇ γυναικὶ χήρα οὖση, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα. ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ συνανειστρέφετο Ἰουδαίοις καὶ Χριστιανοῖς, καὶ ἐθήρα ἕξ αὐτῶν τινὰ γραφικά. ὅτε δὲ δαιμονίων ἦν, ἐνόσησε δὲ καὶ ἐπιληψίαν, ἐθεράπευε τὴν γυναῖκα λυπομένην σφόδρα ὅτι ἦν ἐγγενὴς καὶ ὅτι συνήρθη τοι- **B** οὔτῳ ἀπόρῳ καὶ δαιμονιῶντι, λέγων "ἀγγέλου ὀπτασίαν λεγομένου Γαβριὴλ θειοῦ καὶ πίπτω." αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν διὰ κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκέῖσε ὄντα, φίλον αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ **10** πάντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· κάκεινος θέλων πληροφορησάσθαι αὐτὴν εἶπεν ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ἄγγελος πέμπεται πρὸς πάντα προφήτην. καὶ αὕτη πιστεύουσα τῷ λόγῳ τοῦ ψευδαββᾶ ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἤλθεν εἰς ἄνδρας. καὶ πρῶτον Ἀβουβάχαρ διάδοχον **15** κατέλιπε. καὶ ἐκράτησεν ἡ αἴρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦ Αἰθριβου **C** ἕως τοῦ ἰσχύτου πολέμου, πρῶτην μὲν κρηπτικῶς ἕτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερώς θ'. οὗτος δὲ θεομισθὴς καὶ ἐμβρόντητος περιτυχὼν Ἑβραίοις καὶ Ἀρειανοῖς καὶ Νεστοριανοῖς, καὶ πάντοθεν ἐρρισιούμενος, ἕξ Ἰουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἕξ Ἀρειανῶν **20** δὲ λόγον καὶ πνεῦμα κτιστά, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρείαν, ἐαυτῷ θρησκείαν περιποιεῖται, καὶ προφάσει θεογνωσίας εἰσποιησάμενος τὸ ἔθνος ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμενεσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυ-

pasceret eaque re lucrum quaereret. paulatim autem liberiore eius utens consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam eius insinuavit, uxoremque adeo eam duxit. profectus porro in Palaestinam inter Iudaeos ac Christianos versatus est, et quaedam de sacris literis venatus. cum autem et a daemone exagitaretur et comitali morbo laboraret, uxorem suam, quae gravem ex eo capiebat dolorem, quod nobilis ipsa egeno et daemone vexationibus obnoxio homini nupsisset, ita demulsit, quod diceret se ad conspectum angeli Gabrieli sibi apparentis concidere. erat amicus ei mulieri monachus quidam, qui ob falsam fidem relegatus ibi vivebat. huic mulier totam rem aperit, angeli etiam nomine prolato. is autem monachus, uti opinionem eam prorsus in animo mulieris confirmaret, vere Moamedum haec dicere ait: eum enim angelum ad quemvis vatem mitti. mulier fidem verbis impostoris illius laboraret, uxorem aliis suis gentilibus mulieribus fabulam narravit: ab his porro ad viros ea emanavit. primum successorem Moamedus reliquit Abubacharem. obtinuitque ea haeresis in partibus Aethribi usque ad bellum postremum, primo decennium occulte, aliud inde bello, et aperte novem annos. in-
visus ille deo ac vesanus Moamedus, Ebraeorum Arianorum et Nestorianorum utens consuetudine, atque undique aliquid stipsis corradens, a Iudaeis sumpta de uno deo doctrina, ab Arianis verbo et spiritu creatis, a Nestorianis culta divino hominibus exhibendo, novam sibi religionem confinxit, ac sub praetexta cognitionis divinae populi animis sibi devinctis anctor iis fuit, ut cum mares tum feminae circumcidereu-

D ναϊκας καὶ ἕνα μόνον προσκυνεῖν θεόν, τὸν δὲ Χριστὸν τιμᾶν ὡς λόγον θεοῦ, οὐχ ὡς υἱὸν δέ, ἀλλ' ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου γεγενημένον· λόγον δὲ καὶ πνεῦμα προφορικὸν καὶ εἰς ἄερα χεόμενον ὑπονοεῖν, οὐκ ἐνυπόστατα οὐδὲ τῷ γεννήτορι ὁμοουσία· τὴν δὲ ἁγίαν παρθέτον *Μαρίαν* μὴ λέγειν θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν Ἀαρὼν καὶ Μωσέως ἀδελ- 5 φήν· μηδὲ βαπτίζεσθαι, μηδὲ σαββατίζειν, μήτε δὲ τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθουσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρωῶσθαι τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν. παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν καθόλου ἀπηγορευμένων τῷ **P 423** νόμῳ μετέχειν, πλὴν κρεῶν χοιρείων, οἷον δὲ παντάπασι μὴ χρῆ- 10 σθαι. τοιοῦτόν τι μυθευσάμενος ἑαυτὸν φησι κλειδοῦχον γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, μετὰ τὸ παριστῆναι τὸν Μωσέα σὺν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ ὡς παραβά- τας τοῦ νόμου τῇ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὐθις Ἰησοῦν παριστῆναι [καὶ] ἀρησάμενον ἔμπροσθεν θεοῦ ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυ- 15 τὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ, τοὺς δὲ Χριστιανούς, ὅς τοιοῦτον τολμή- σαντας προστρέψαι τῷ Χριστῷ ὄνομα καὶ θεὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν θεοῦ καὶ λόγον σεσαρκωμένον καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῇ τοῦ πυρὸς γέννη παραδοθῆναι. εἶτα ἑαυτὸν φησιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκλήσθαι μάλα θεοσεβῆ, ὡς τοῦ παντὸς αὐτὸν ἔθρους **20**

B αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξαντα ἐπαινεῖσθαι, καὶ τούτου χάριν κλει- δοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι. καὶ γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνεωχθῆναι συνεισελθεῖν αὐτῷ ἑβδομήκοντα χι-

20 καὶ ὡς?

tur, ut unum tantum deum adorarent, ut Christum venerarentur, non quasi filium sed tantum pro verbo dei nato ex Spiritu Sancto; ut verbum et spiritum quod profertur et in aërem effunditur opinarentur, non quae in divina subsisterent essentia aut eiusdem cum genitore essent naturae; ne beatam Mariam dicerent dei genitricem, sed sororem Moysis et Aaronis; ne baptizarentur aut sabbatum agerent, neque legis evangelice instituta tenerent, sed crucem abominarentur, umbramque Christi in crucem actam faterentur. quin et omnium eorum usum iis concessit, quibus lex interdicit, excepta perci carne. vino prorsus abstinere insisit. porro autem fabulam talem commentus est. sibi ait claves paradisi commissas fuisse. die iudicii, postquam Moses cum Israelitis ad tribunal adstitit, et ii ut qui legem violassent flammae supplicii addicti fuerunt, rursus Iesum se stitisse, ac coram deo negasse unquam se nomen filii dei sibi arrogasse. ideo Christianos, qui talem Christo titulum imponere ausi fuissent, eumque deum, dei filium et verbum incarnatum ac crucifixum pronuntiassent, in geennam ignis deditos. secundum haec se a deo vocatum fuisse admodum pium et laudatum, qui toti genti pietatis auctor esset, ideoque claves paradisi sibi mandatas. postquam paradisum aperuisset, secum intrasse septuaginta milia homi-

λιάδας τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο. τοὺς δὲ λοιποὺς
 κριθῆσθαι φάσκει, καὶ τοὺς μὲν δίκαιους ἀναμφιβόλως τῆς
 τρυφῆς ἀπολαῦσαι, τοὺς δὲ εὐρισκομένους ἁμαρτωλοὺς πιττάκια
 ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς
 5 ἐσελθεῖν, καὶ τούτους ὀνομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ Θεοῦ καὶ
 τοῦ Μουχοῦμετ. εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ
 φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος καὶ ἕτερον γάλακτος καὶ ἕτερον οἴνου, πρὸς
 τὸ μετ' ἐξουσίας ἔμπιπλάσθαι αὐτῶν. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς C
 συνεῖναι καὶ φιλοκαλεῖν τὰς κόμας αὐτῶν καὶ θεραπεύειν τὰ φιλή-
 10 δονα σώματα. τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανοὺς ἕξλα τοῦ
 πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρὸς τὸ
 ἐκφέρειν τὴν κόπρον αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως μὴ ἐποξέση
 ὁ παράδεισος. ἕκαστον δὲ, ὡς ἂν ἐβίω, εἴτ' ἐν πλοῦτῳ ἢ πενίᾳ
 καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν κάκεισε διάγειν τρόπον. οὗτος οὖν ὁ Θεο-
 15 στυγῆς καὶ παμμίαρος παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸν Θεὸν αἴτιον
 ὑπάρχειν ἑτεροτολόγησε· καὶ τοὺς ληστὰς καὶ φαρμακοὺς καὶ
 τοὺς ἄλλαις ἀπηγορευμέναις πράξεσιν ἀλόβοντας, οὕτως φλυαρεῖ ὁ
 ἄθεος, ἔγραψεν αὐτὸς ὁ Θεός, καὶ προώρισεν ἀποθανεῖν αὐτούς. D
 Θανμάσειε δ' ἂν τις τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην διαρκῆ ἀπάτην
 20 τοῦ Θεομάχου καὶ ματαιόφρονος, μᾶλλον δὲ ἐσχάτην παράνοϊαν
 καὶ κτηνωδίαν τῶν μέχρι νῦν τῇ τούτου πλάνῃ δεδουλωμένων καὶ
 ὡς ἰσχυρὰν καὶ θείαν ἀφρόνως ταύτην ἠγομένων. πρὸς γὰρ τὴν
 ὄντως ἀληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ Θεοβράβετον πίστιν ἐναργῶς ἀπο-
 τυφλώττουσιν οἱ ἑσκατισμένοι καὶ ἀσύνητοι, πρὸς δὲ τὴν ψευδῶ-

num, qui eo pergere valuissent. reliquos indicatum iri. iam iustos
 voluptate extra ullam controversiam frui: quos vero deprehensum sit
 peccasse, eos ad colla sua pittaciis alligatis in paradisiu intrare, voca-
 rique libertos dei ac Muchumeti. praeterea nugatur in paradiso tres
 esse paradisos, unum mellis, alium lactis, vini tertium; et iis impleri
 licere. una esse mulieres, ac comas ornare, et corpora voluptatibus
 dedita colere. Indaeos et Christianos ligna ad ignem fovendum factos
 esse. relictos Samaritas, ut fimum ex paradiso egerant, ne foetor in eo
 existat. quemvis, qualem vitam egerit in opibus pauperie aut infamia,
 sic et isthic habere. ad haec prodigiose nugatus est omnis et boni et
 mali deum esse auctorem. latrones veneficos aliosque vetiti facinoris
 convictos a deo ad hoc certo consilio destinatos fuisse, ut sic moreren-
 tur. miretur sane aliquis tantam deo repugnantis atque vani hominis
 imposturam, quae tanto tempore duravit, aut extremam potius ac bel-
 luinam eorum dementiam, qui in hunc usque diem eius fallacis manci-
 pati sunt, ac pro divina eam et valida re ducunt. excaecati enim et
 fatui homines veram sacram ac divinitus traditam fidem caligantibus
 animi oculis praeterant, falso autem nomine insignitam religionem com-

νημιον λατρείαν και πλαστολογίαν τοῦ φένακος προσέχουσιν οἱ δει-
 λαιοι και βαρυκαρδιοι. τὸν γὰρ ὄντως ὄντα θεόν, τὸν διὰ νόμου
 και προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενον τε και πιστευόμενον ἀκί-
 θούμενοι και καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον και μεμηνότα και
 P 424 φανερώς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἐνεργούμενον και φθειγόμενον οἱ κακῶ- 5
 φρονες και λυσσώδεις ἐρασμίως και γεγηθότως προσέονται. ποία
 γὰρ θεόπνευστος γραφή περι τοῦ δυσσεβοῦς και παραπαίοντος
 Μουχοῦμετ προδιεστελλατο; ἢ ποῖος θεσπέσιος αὐτὸν προφήτης
 ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; οὐκοῦν εἰπάτωσαν οἱ
 ἀμέτοχοι πάσης ἱερῆς ἐπινοίας και μνήσεως, πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδάμ 10
 και μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀπο-
 δεχόμενοι τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διαρρηθῆν προαναφωνούμενον Χρι-
 στὸν τὸν θεὸν ἀρνοῦνται, τὸν δὲ κάκιστον και μοχθηρὸν και μηδὲ
 τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν μνημονεύμενον ὡς θεομούστην και ἔξοχώ-
 B τaton και ἀληθεστάτης πίστειως διδάσκαλον ἀποδέχονται και ὡς 15
 εὐεργέτην ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι και ἄνοῦνομοι. ἀνακρινέτωσαν
 δὲ οἱ ἀδιάκριτοι και μανιώδεις και τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς και
 δυσσεβῶς ῥηθέντα ληρήματα, και λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν
 ἔχουσι τὰ θεοπαυρίδοτα λόγια. ὁ μὲν γὰρ θεῖος λόγος ἀναφανδὸν δι-
 δάσκει τὸν θεὸν ὑπάρχειν ἀναίτιον παντὸς κακοῦ και τὸν ἄνθρωπον 20
 αὐτεξουσίον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας και ἀπωλείας· ὁ δὲ τρισάθλιος
 και τρισκατάρατος και τοῦ θεοῦ και τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς,
 ἐκ σκαιοτέρου και λιοπλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος και ἐνεργούμε-

mentaque praestigiatoris istius amplectuntur miseri atque stupidi. ac
 verum quidem deum, quem lex et vates divini perspicue praedicaverunt
 eique fidem habuerunt, illi repudiant atque improbant: deo autem ad-
 versum, insanum, palamque a furis exagitatum et eorum instinctu le-
 quentem vaesani atque rabiosi cum gaudio amplectuntur. quae enim a
 deo inspirata Scriptura de impio et vaecorde Muchumeto aliquid prae-
 cepit? aut quis divinorum vatum eum pietatis doctorem fore praedixit?
 respondeant mihi isti omnis sacrae inspirationis et initiationis exortes,
 cur, cum omnes iam inde ab Adamo usque ad Christi adventum vates
 non inviti agnoscant, interim Christum deum, de quo illi perspicue va-
 ticipinati sunt, abnegent, pessimum autem illum et vitiosum hominem,
 cuius nulla prorsus ab iis facta est mentio, pro sacrae religionis initia-
 tore praestantissimoque verissimae fidei magistro existiment, ac tan-
 quam benefactori divinos honores deferant, impii ipsi atque infandi
 examinent furiosi isti ac rerum discrimina confundentes impia et rabiosa
 illius deliria, et explicent qui cum sacris oraculis ea conveniant. nam
 sacrae literae docent deum nullius esse mali causam, hominem sua vo-
 luntate sibi vel salutem parare vel exitium. at miserissimus ille omnibus
 que modis detestandus et implacabilis dei hominumque hostis Muchumetus,
 a pravissimo et multitudinis decipiendae artifice daemone inspiratus

νος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν θεὸν αἰτίον τολμηρῶς ἀπο-
 φθίγγεται, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐπέλθῃ τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν ἕξ ἐπη- C
 ρείας τοῦ πονηροῦ κἂν ἕξ οικείας ῥαθυμίας καὶ ἀδιακρισίας, τῆς
 θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὃ ἀλιτήριος ἀποφαίνεται. καὶ ὃ
 5 μὲν περιφρονεῖν πλοῦτον καὶ ταπεινοφρονεῖν καὶ τὸν ἐνθόδον βίον
 ἀποσεῖσθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρακελεύεται,
 ὃ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν καὶ πᾶσαν ἥδονην ἐκ περιουσίας
 ἀσπάζεσθαι καὶ ἀντεπεξίεναι σφόδρα τοῖς ἀντιπίπτουσιν ὡς ψυχι-
 κὸν σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον. ἀλλ' ὃ τῆς ἀπονοίας
 10 καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου, καὶ τῆς D
 παριφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἔξανδραποδι-
 σθέντων καὶ μέχρι νῦν παρασυρομένων καὶ ἀπατωμένων. οὐδὲ
 γὰρ συνιοῦσιν οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις καὶ λίαν ἀσύνετοι
 εἰς ὅλον χαλεπὸν χάος καὶ Σατυρικὴν Χάρυβδιν κατεποντισθήσαν
 15 καὶ τέλειον κατεπόθησαν, καὶ εἰς οἶους ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύ-
 τους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραποὺς καὶ ψυχοφθόρους φε-
 νακισθέντες ἐλεινωῶς ἐξεκυλισθήσαν καὶ συνεσχέθησαν ὑποφθα-
 ρέντες εἰς τέλος. διὸ καὶ θαυμάζειν λίαν ἔπεισ μοι τὴν τοσαύτην
 ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καὶ περ ὀλομένων ἐντρεχειστάτους
 20 ἔαντοδὸς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς κενῆς
 ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον. ἔδει γάρ, ἔδει τοδὺς ὄντως ἄφρονας P 425
 καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγινῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν
 πρόδηλον καὶ μυσσάρῶν βρόχον, ὅτι περ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως

atque agitated, omnis et boni et mali auctorem deum audacter pronun-
 tiat; atque omnia, quaecumque homini eveniunt vel diaboli fraude vel
 sua ipsius socordia atque imprudentia, divinae providentiae iussu eve-
 nire flagitiose asserit. eadem sacrae literae contemnere opes, demisso
 esse animo, voluptariam vitam fugere, neque pro malo malum reddere
 iubent. ille divitiis studere, superbire, abunde omnes expetere volupta-
 tes, omnique conata ulcisci adversarios praecipit, salutaria haec animae,
 et paradiso immittere docens. o dementia atque vaecordiam et ludi-
 bria scelestissimi impostoris! o stultitiam atque exitium eorum quos ille
 in miseram servitatem egit, et in hunc usque diem a vero abducit
 atque decipit! neque enim perversissimi isti ac bruti et stolidis-
 simi homines intelligunt in quam grave chaos ac quam in satanicam
 Charybdin demersi atque omnino absorpti sint, in quam inexplicabiles
 et exitum nullam habentes labyrinthos difficilesque et ad exitum animae
 ducentes calles per fraudem inducti volentur misere, et ad extremam
 perniciem detineantur. atque mihi sane subit mirari tantam eorum stul-
 titiam atque stuporem; qui cum se callidissimos esse atque ingeniosis-
 simos putent, lubricitatem tamen vanae imposturae illius non animad-
 vertunt. oportebat enim omnino stultos eos et belluinos homines saltem
 apertam illam et abominandam de resurrectione fallaciam perspicere,

ἐν μετουσίᾳ τυγχάνοντες ἀφθαρτοὶ καθόλου καὶ ἀθάνατοι διαμέ-
 νουσι. καὶ τότε καὶ ποῦ λοιπὸν τὴν ἀποκαταδοκουμένην ζωὴν
 αἰώνιον καὶ ἀκήρατον τοῖς πιστοῖς κατὰ τὰς θείας γραφὰς οἱ θνη-
 τοὶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται; καὶ πρὸς τοῦτω ἴστωσαν οἱ
 ἀλόγιστοι καὶ τάλανες ὡς οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον τῆς παλαιᾶς 5
 αὐτῶν καὶ ἁθέου πλάνης ἀπηλλάγησαν, ἀλλ' ἐν προσχήματι θεο-
 σεβείας εἰδωλολατροῦσι ληληθῆτως, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῇ
 θρησκείᾳ αὐτῶν ὄβλον τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδ' ὄλωσ οἱ ἀνού-
 B στατοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσι. πάσαι μὲν γὰρ εἰδωλολα-
 τροῦντες καὶ τῇ παρ' Ἑλλήσιν Ἀφροδίτῃ λεγομένη, τουτέστι τῇ 10
 ἡδονῇ, προσκυνοῦντες, καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης τὸν ἑωσφόρον ἐναι
 μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κουβάρ τῇ ἑαυτῶν κακεμφάτω γλώσση
 ἐπονομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν Ἀφρο-
 δίτην θεὸν ὀνομάζοντες. ἵνα δὲ μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν,
 σαφηνίσωμεν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μ- 15
 σαφῆς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως "ἀλλᾶ ἀλλᾶ οὐδᾶ
 κουβάρ ἀλλᾶ." καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ ἀλλᾶ ἐρμηνεύεται ὁ θεὸς ὁ θεός,
 C τὸ δὲ οὐδᾶ μείζων, τὸ δὲ κουβάρ μεγάλη ἦτοι σελήνη καὶ Ἀφρο-
 δίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ θεὸς ὁ θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν
 Ἀφροδίτη, θεός. καὶ τοῦτο σαφηνίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου 20
 ἀλλᾶ. ἕπερ ἅπαντα ἐπικεκρυμμένως τῇ ιδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώσ-
 τῆς λαλοῦσιν. ἀλλᾶ τοὺς μὲν χοιρώδεις καὶ τελματώδεις καὶ μη-
 δὲν πλὴν τῆς ἡδονῆς καὶ ῥουσιώνης εἰδύτας ἀφέμενος ὁ λόγος, ὡς
 ἀνεπαισθήτως νοσοῦντας, πρὸς τὰ ἐξῆς τῆς ἱστορίας χωρεῖται.

qua decepti existimant se interitus expertem vitam atque immortalem
 inter pocula et convivia acturos. ubi autem et quando aeterna et in-
 corrupta vita, quam sacris literis promissam pii certa spe expectant,
 isti et corpore et anima mortales adipiscuntur? hoc quoque fatui illi
 atque miseri sciant, quod etiamnum vetere suo et impio errore liberati
 non sunt, sed sub religionis praetextu falsa colunt numina, ac in ea ab-
 ditum daemonis omnium malorum auctoris dolum prae nimia dementia
 ac stupore nullo modo animadvertunt. cum enim antiquitas falsa super-
 stitione seducti Venerem Graecorum, id est voluptatem, divinis hono-
 ribus coluerint, stellamque eius Luciferum esse fabulati sint, quam et-
 iam a magnitudine Kubar sua inepta lingua appellaverunt, in hunc usque
 diem Veneri nomen dei tribuunt. quod ne cui videamur fingere, expli-
 cabimus magnum eorum mysterium. verba obscenae eorum et profa-
 nissimae precationis haec sunt "Alla Alla Ua Kubar Alla. Alla Alla, si
 interpreteris, est deus deus. Ua maior. Kubar magna, sive Iana et
 Venus. ita ergo habet: deus deus maior et magna, nimirum Venus deus.
 atque hoc Alla in fine adiectum indicat, quae omnia proprietate sui
 sermonis occultata pronuntiant. sed oratio nostra, missos faciens por-
 cinos istos et belluinos homines, qui praeter voluptatem et otium nihil
 sciunt ac sine sensu laborant, historiae reliquum pertextat.

Μετὰ δὲ γε τὸν θάνατον τοῦ θεηλάτου Μουχοῦμετ ἐφάνη κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν. ἔμεινε δὲ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα, διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. ἦν δὲ ξιφοειδής. D

5 Τῷ κδ' ἔτει Ἀβουβύχαρ τελευτῆ, ἀμνηρεύσας ἔτη δύο ἡμισυ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ κρατεῖ Οὔμαρος, ὃς παρέλαβε Βόστραν τὴν πόλιν καὶ ἄλλας πολλὰς, καὶ ἦλθε μέχρι τοῦ Γαβιθᾶ. τούτῳ συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἡρακλείου ἀδελφὸς καὶ ἠττηθεὶς πρὸς τὸν βασιλεῖα ἔρχεται ἐν Ἐδέσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον 10 στρατηγὸν Βοάνην, τὸν δὲ σακελλάριον Θεόδωρον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως πέμπει κατὰ Ἀράβων. παραγενόμενος δὲ εἰς Ἐμεσαν συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν καὶ τὸν ἀμνηρᾶν αὐτῶν, καὶ εἰς τὸν Βαρδανίσιον ποταμὸν παραφοροσατεύει. Ἡράκλειος δὲ ἀπελπίσας καταλιμπάνει τὴν Συρίαν, καὶ ἄρας τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ἰε- P 426 15 ρουσόλυμων ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἀπῆει. Βοάνην δὲ ἀπὸ Λαμασκοῦ εἰς Ἐμεσαν στρέφει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ'. καὶ διώκουσι τοὺς Ἀραβας ἀπὸ Ἐμέσης ἕως Λαμασκοῦ.

Τῷ κε' ἔτει ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ πλῆθους 20 Ἀράβων, καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττῶνται Ῥωμαῖοι. στασιάζουσιν οἱ περὶ Βαάνην Ἡράκλειον ὑποκηρύττουσι καὶ Βοάνην ἀναγορεύουσιν βασιλεῖα. ἐν τούτοις ὑποχωροῦσιν οἱ περὶ τὸν σακελλάριον, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὐρόντες ἄδειαν συμβύλλουσι μετὰ Βαάνου πόλεμον καὶ ἠττῶσιν αὐτόν· ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος B

Postquam Muchmetus ille dirus mortem obiit, media die visus est cometa, quem a trabis forma Graeci dociten nominant, Arabum praenuntians imperium. duravit dies triginta, a meridie ad septentrionem pertingens. habuit gladii formam.

Anno 24 moritur Abubachar, cum ameras (id imperii nomen est) fuisset annos 2 s. succedit eis Umarus. hic Bostram aliasque urbes cepit et usque ad Gabitham progressus est. cum hoc praelio commisso Theodorus Heraclii frater victus ad imperatorem Edessae tum agentem venit. imperator copiis Boanem eius loco praeficit. Theodorum porro sacellarium cum exercitu Romano adversus Arabes mittit. ei, cum ad Emesam venisset, occurrit ameras cum multitudine Sarracenorum, castraque locat ad Bardanisium fluvium. itaque Heraclius rebus desperatis, Syriam deserit: sublatisque Hierosolymis venerabilibus lignis, Cpo- lin abiit. Boanem autem a Damasco Emesam divertere iubet, et Theodorum sacellarium cum exercitu 40 milium. hi Arabes ab Emesa Damascum usque persequuntur.

Anno 25 Sarraceni multitudinem Arabum stipati bellum inferunt, factaque pugna Romanos vincunt. porro milites Baanis seditione mota, Heraclio imperium abrogant, Baanemque imperatorem designant. interim sacellarium cum suis recedente, Sarraceni licentiam nacti, bellum Baani

βιαίου νότου κατα Ῥωμαίων, καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτόν, δεινῶς τρέπονται, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ἰερμοχθᾶ διεφθάρησαν αἱ τεσσαυράκοντα χιλιάδες. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Λαμασκὸν καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ. ἔτα στρα- 5 τεύονται κατ' Αἰγύπτου, καὶ λαβόντες καὶ αὐτὴν κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Τῷ κς' ἔτει στρατεύει Οὐμαρος κατὰ Παλαιστίνης, καὶ παραλαμβάνει λόγοις τὴν ἁγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου ὄν- 10 τος. εἰσελθὼν δὲ Οὐμαρος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν τριχίνοις ἐκ κα- 10 C μήλου ἐνδύμασιν ἡμφιεσμένος ἔρρηπυμένους, ὑπόκρισιν τε Σατα- νικὴν ἐνδεικνύμενος, τὸν ναὸν ἐζήτει τῶν Ἰουδαίων, ὃν ὑποδόμησε Σολομῶν, προσκυνητήριον ποιῆσαι τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. τοῦ- 15 τον ἰδὼν Σωφρόνιος ἔφη "ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἔστω ἐν τόπῳ ἁγίῳ," πολλοῖς τε δάκρυσι τοὺς 15 Χριστιανοὺς ἀπωδύρετο. παρεκάλεσεν οὖν αὐτὸν λαβεῖν σινδόνα καὶ ἐνδύσασθαι· ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησε. μόγις οὖν ἐπεσθῆ, καὶ πλυνθέντων τῶν αὐτοῦ πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάρχου. ἐν 20 τούτοις ἀπεβίω Σωφρόνιος, πολλὰ κατὰ Ἡρακλείου καὶ τῶν ὁμο- 20 D φρόνων αὐτοῦ Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν μονοθέλητῶν ἀγωνισάμε- 20 νος. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπολύει Οὐμαρος τὸν Ἰὰδ εἰς Συρίαν, καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τοῖς Σαρακηνοῖς.

faciunt, eumque vincunt. nam Romani, cum vehemens auster iis esset adversus, ita ut prae multitudine pulveris hostes cernere nequirent, magna cum clade fusi, se ipsos in fuga in amnis Iermochthae angustias praecipitarunt: atque hoc modo illa 40 milia perierunt. Sarraceni autem Damasco insuper potiti sunt ac Phoenicia, ibique habitare coeperunt. in Aegyptum quoque facta expeditione, eam occupaverunt, ibique sedes posuere.

Anno 26 Umarus in Palaestinam cum infesto exercitu ingressus, sacram urbem certis conditionibus in potestatem accipit, Sophronio tam patriarchae munere fungente. ut in eam pervenit, vestem ex camelorum pilis contextam indutus atque sordidatus, satanicamque simulationem adhibens, templum Iudaeorum a Solomone exstructum quaesivit, ut in eo suae sacrilegae superstitionis domicilium constitueret. hunc videns Sophronius, ait: profecto hoc est abominandum illud vastationis argumen- tum, stans in loco sancto. multoque cum fletu rem Christianam lamentatus est. hortatus itaque eum est, ut sindone se indneret: verum is renuit. vix tandem assensus, lotis suis vestibus, patriarchae suas reddidit. ea tempestate diem suum obiit Sophronius, cum dia multamque adversus Heraclium, et cum eo sentientes Sergium ac Pyrrhum Monotheletas decertasset. hoc anno Umarus Iadum in Syriam mittit, totamque in Sarracenorum potestatem redigit.

Περὶ δὲ γε τῆς ἁγίας γῆς ὁ Θεσπέσιος ἔλεγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ἰσραήλ "Ἰδοὺ κύριος ὁ Θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, ἧς χειμῶροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἄβύσσου ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὀρέων. γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι καὶ συκαὶ καὶ ῥοῖαι καὶ φοίνικες· γῆ ἐλαίου καὶ μέλιτος· γῆ ἐφ' ἣν οὐ μετὰ πτωχείας φύγη τὸν ἄρτον σου· γῆ ἧς οἱ λίθοι σιδήρεος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι· γῆ ἣν κύριος ὁ Θεός σου ἐπισκοπεῖ, ἧτις ἐδλογη- P 427
μένη ἐστὶ καὶ καρποφόρος ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τῷ παραδείσῳ
10 τοῦ Θεοῦ παρεικαζομένη." προσμωρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώ-
τατος Ἀριστοτέλης λέγων "καὶ γὰρ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ γῆ τῆς
ἐπαγγελίας, καὶ παντοίοις καρποῖς ἐδθηνοῦσα, ἄμπλων τε καὶ
ἀκροθερίων καὶ φοινίκων πληθὺς ἄπλετον, καὶ κτήνη ἀμύπολλα
καὶ διάφορα, καὶ δαψιλῆς ἡ τούτων νομῆ δι' ὅλου τοῦ χρόνου
15 γίνεται διὰ τὴν πολλὴν εὐκρασίαν τῆς γῆς καὶ πιότητα· πολὺ δὲ
πληθὺς καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ πα-
ρακομιζομένου διὰ τῶν Ἀράβων." ὡσαύτως οὖν καὶ Ἰώσηπος B
ἔφη "ἀμάφορος γὰρ οὔσα δι' εὐκρατον ἄερα καὶ πολλὴν πιότητα
χειμῶνος ὥρᾳ ἐκφέρει κάρνα καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλεῖ-
20 στον γεωργεῖ ἔλαιον. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ σῦκα διὰ μηνῶν δέκα
ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δις τοῦ ἐνιαυτοῦ
τρυνῶσι." τὸ δὲ μέγεθος τῶν βοτρώων τῆς σταφυλῆς ἐκείνης
ἐδήλωσεν ἡ γραφὴ λέγουσα περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε
Μωϋσῆς, ὅτι ἦλθον ἕως φάραγγος βότρωος, καὶ κόψαντες ἐκεῖ-

Ceterum de terra sancta Moses ita Israelitis est vaticinatus: ecce dominus deus tuus introducet te in regionem bonam et amplam, cuius aquae torrentes et fontes abyssi exeunt ex planitiebus et montibus: terram tritico et hordeo abundantem, vitibus, ficibus, malis punicis, palmis: terram oleo et melle affluentem, in qua pane tuo absque penuria vescaris: terram cui pro lapidibus est ferrum, et cuius ex montibus aes effodias: terram lacte et melle manantem: terram quam dominus deus tuus procurat, cui divinitus prosperitas est collata, ut fertilitate omnes alias terras superet, ac paradiso dei sit assimilis. suffragatur his etiam sapientissimus Aristoteles his verbis: nam terra promissionis et hominum et omnium frugum copia abundat. immensa ibi multitudo vitium glandium et palmaram: tum omnis generis pecus, omnique anni tempore pasca iis abunde suppeditantia, propter optimam soli temperiem atque pinguedinem: magna etiam ibi multitudo aromatum lapidum pretiosorum auriq̄ue ex Arabia importatorum. in hunc modum et Iosephus ait: foecundissima enim cum sit ea regio, ob aerem bene temperatum, ac multam pinguedinem, hieme nuces profert, aestu dactylos, et plurimum ibi olei colitur. qui ibi vivunt, decem integros menses uvis ac ficibus vescuntur: reliquarum frugum toto anno est collectura. iam magnitudinem botrorum vitis istius Scriptura indicans, de a Mose missis

θεν κλήμι καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα ἦσαν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦ-
 σιν· ἐν ξύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεὶς, καὶ
 ἐπ' ὤμων δύο ἀνδρῶν βυσταζόμενος, πᾶσιν ἐδήλον τῆς ἀγίας γῆς
 C ἐκείνης τὴν εὐκαρλίαν. δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευό-
 μενος, καὶ ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς καὶ πήγαρον θεασάμενος τὸ 5
 ὕψος καὶ πλάτος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς
 ἐκείνης τὴν εὐκαρλίαν τε καὶ πίστητα. ἀλλὰ μὴν καὶ ὑποβάλασα-
 μιον γεωργεῖ πλείστον, καὶ ἕτερα πολλὰ δυσπόριστα καὶ ἀνθρώ-
 ποις ἐπέραστα. κἀντεῦθεν τοίνυν, ὡς ἐξαιρετον καὶ διαφέρονσαν
 ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς, εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ Θεὸς τῷ 10
 ἡγαπημένῳ καὶ προτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπό-
 λασιν. “εἰσήγαγε γὰρ αὐτούς” φησὶν “εἰς ὄρος ἀγιάσματος
 αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο δ' ἐκτίουτο ἢ δεξιὰ αὐτοῦ.” τοιγαροῦν ἐν τῇ
 D ἀγίᾳ ταύτῃ καὶ μακαρίᾳ γῇ καὶ ἀγαθῇ τῆς ἐπαγγελίας πολυμερῶς
 καὶ πολυτρόπως πύλαι ὁ Θεὸς λόγος τοῖς προφηταῖς ὄραθεῖς, θεο- 15
 πρεπῶς τε τὰς θεοφανίας ποιησάμενος, ἔλεγεν “ἐγὼ ὄρασεις
 ἐπλήθυνα καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ἐμνήθην.” ἐπ' ἐσχάτων δὲ
 σαρκοφόρος ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναεστράφη, πληρώσας
 καὶ τὸ “μήτηρ Σιών, ἔρει ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη ἐν
 αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὑψιστος.” ἐν ἧ καὶ τὸ 20
 σωτήριον ὑπομείνας πάθος τὴν πυχόσμιον εἰργάσατο σωτηρίαν.
 αὐτὸς γὰρ ὁ κύριος καρδίαν τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλήμ·

exploratum narrat eos usque ad vallem uvarum pervenisse, ibique pal-
 mitem cum unica uva resectum vecti impositum portasse: quippe de
 ligno figurato medius suspensus ille racemus, ac duorum virorum hume-
 ris gestatus, ubertatem sacrae istius terrae omnibus demonstravit. per
 hanc iter faciens Alexander, arboresque videns frugiferas, atque inter
 alia rutam altitudine ac amplitudine ficui aemulam, vehementer soli illius
 fertilitatem atque pinguedinem est admiratus. praeterea plurimus ibi
 opobalsami est ex cultura proventus, aliorumque multorum quae paratu
 difficilia, hominibus sunt carissimas. hanc itaque terram, ut eximiam et
 cui conferri nulla alia mereatur, convenienter deus dilecto suo atque
 primogenito filio hereditatis loco possidendam fruendamque dedit. “in-
 trodixit enim eos” inquit Scriptura (Psalm. 77) “in eum montem quem
 dextra ipsius considerat.” itaque ergo in sancta hac et beata bonaque
 terra promissionis multifariam ac variis modis olim deus verbum vati-
 bus sese videndum exhibuit, suaeque essentiae convenienter apparitiones
 dei operatus, ita dixit (Oseae 12) “ego apparitiones multiplicavi, et in-
 ter manus vatum initiatus sum.” idem ad extremum carnem gestans,
 inter homines perspicue est versatus, id quoque oraculum implens (Esa.
 14) “mater Sion, dicet homo, et homo in ea natus est. ipse altissimus
 fundamenta eius locavit.” eadem in regione salutare obiit supplicium,
 eoque toti mundo salutem paravit. ipse adeo dominus Hierosolyma cor

ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἡμέρας τρεῖς καὶ P 428
 τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ
 τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ὄθεν καὶ ὁ θεὸς Χρυ-
 σόστομος εἰς τὸ φάσκον ῥητόν "ἐκ Σιών ἡ εὐπρέπεια τῆς ὠραιό-
 5 τητος αὐτοῦ" φησί "καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐκεῖθεν γέγονεν ἡ
 τοῦ θεοῦ εὐπρέπεια, οἶον ὁ βωμὸς, τὰ ἄγια τῶν ἁγίων, ἡ λα-
 τρεία πᾶσα καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας, καὶ ἱερέων
 πλῆθος καὶ θυσία καὶ ὀλοκαύτωσις καὶ ἔμνοι ἱεροὶ καὶ ψαλμῶδιαι
 καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν, καὶ τὰ μέλλοντα προδιηγέγραπτο. ἐπειδὴ
 10 δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν B
 ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυρία κατορθώματα. διὰ δὲ
 τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας
 Ἡσαΐας λέγει "ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ
 Ἱερουσαλήμ, καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν." Σιών γὰρ ἐν-
 15 ταῦθα ὀλόκληρον λέγει τὸ χωρίον καὶ τὴν παρακειμένην αὐτῷ μη-
 τροπόλιν τῶν Ἰουδαίων. ἐκεῖθεν τοίνυν, ὡσπερ ἐκ βαλβιδύς
 τινος εὐδρομοὶ καὶ εὐσταλεῖς ἵπποι, εἰς τὴν οἰκουμένην ἄπασαν
 οἱ ἀπόστολοι ἐξεπέμφθησαν, ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξαντο·
 ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάληψις,
 20 ἐκεῖ τὰ προόμια καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας. ἐκεῖ τὰ C
 ἀπόρρητα δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ἐκεῖ πρῶτον
 ἀπεκαλύφθη πατὴρ καὶ ἐγνωρίσθη μονογενῆς υἱὸς καὶ ἐδόθη
 τοσαύτη πνεύματος ἁγίου χάρις. καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων λόγον

terrae appellavit, cum diceret (Matth. 12) "sicut enim Ionas in ventre ceti fuit tres dies totidemque noctes, sic et filius hominis in ventre terrae tantundem temporis morabitur." inde et divus Chrysostomus haec verba explicans (Psalm. 49) "ex Sione decor venustatis eius" ita scribit. nam et vetere durante foedere inde decus dei sese exseruit, ut ara, ut penetrale sacrarium omnesque caeremoniae et antiquae legis administratio, tum multitudo sacerdotum, sacrificium, solida hostia, sacra carmina, cantiones psalmodum. quin et futura quaecunq; essent, inde perscripta sunt oraculis. at postquam promissorum veritas exhiberi coepit, eius quoque rei initia ibi fuerunt. inde crux effulsit, inde innumera illa pulcherrima facinora. iccirco et de posteriore Christi legumlatione magnus ille Esaias sic fatur (cap. 2) "ex Sione lex prodibit, et sermo dei ex Hierosolymis, ac iudicium inter gentes feret." Sionis enim nomine ibi totam intelligit regionem ac ei adiacentem Iudaeae primariam urbem. inde, veluti carceribus ad cursum idonei atque parati quidam equi, in universum orbem emissi sunt apostoli: inde miracula coeperunt edere. ibi salutaris percussio, resurrectio et in caelum assumptio fuerunt, ibi exordia et principium nostrae salutis; ibi coeptum est arcanam doctrinam promulgare; ibi primum patefactus est pater, et innouit unigenitus filius, tantaque spiritus sancti gratia donata; ibi de

ἐκεῖ ἐγύμναζον, καὶ δωρεῶν καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ὑπερ ἅπαντα ὠραιότητος τοῦ Θεοῦ λέγει· κάλλη γὰρ Θεοῦ καὶ ὠραιότης ἢ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία καὶ ἢ εἰς πάντας ἐδουρασία. ἐκεῖ τοίνυν καὶ τὸ πτώμα καὶ πταῖσμα τοῦ Ἀδὰμ θεραπεύσας, καὶ τὴν ταχίστην, ὡσπερ καὶ ὑπόπτερον, 5 τῶν ἁγίων συνέλευσιν καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρου-
 D σίᾳ προῦπεμφαίνων, ἔλεγεν ὅπου τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἅετοί.” ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ λέγει “διόπερ οὐχ ἀλλαχόσε πάσχει Χριστὸς οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον ἢ εἰς τοῦ κρανίου τόπον, ἐν ᾧ δὴ 10 τῶν Ἐβραίων οἱ διδάσκαλοι φασὶ τοῦ Ἀδὰμ εἶναι τὸν τάφον· ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τεθάφθαι διαβεβαιῶνται. διὰ τοῦτο θαναμίζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα. ἔδει γὰρ τὸν κύριον ἀνανεῶσαι θέλοντα τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἐν ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ. καὶ ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀδὰμ ᾠγῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ,” 15
 P 429 ταύτη πάλιν ἐκεῖ τέθεται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξεται.”

Ὅντι δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλεῖ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς ὁ Δαυίδ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη καὶ Κωνσταντῖνος τῷ υἱῷ Ἡρακλείου Ἡράκλειος, ὃς ἐβαπτίσθη ἐπὶ Σεργίου τοῦ πα- 20 τριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανέστησαν οἱ Πέρσαι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν. τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγγάρια τῷ βασιλεῖ, μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους πολλούς.

incorporeis rebus exercuerunt disputationem, ac promissiones de donis facultatibus et futuris bonis; quae omnia venustates dei appellat. pulchritudo enim dei et venustas bonitas eius est et humanitas et erga universos beneficentia. ibi igitur et Adami casum correxerat, et celerimum ac quasi cum volatu futurum conventum sanctorum, sibi secundum advenienti occursorum, praemonstrans “ubi” inquit “cadaver, ibi congregabuntur aquilae.” in hunc modum etiam magnus Athanasius de supplicio Christi loquitur: “iccirco, ait, non alibi supplicio subit Christus, neque alio in loco in crucem agitur, quam in loco cranii, ubi decutores Ebraeorum Adami sepulchrum esse dicunt, affirmantes ibi eum, postquam eum execratus est dens, humatum fuisse. propterea loci proprietatem miror. oportebat nimirum dominum, cum is renovare primum hominem vellet, ibi mortem obire. et quoniam dictum est Adamo (Gen. 3) “terra es, et in terram redibis,” ibi is reconditus fuit, ut quo in loco damnationis sententiam percepit, eo et absolutionem adipisceretur.”

Heraclio in Oriente degenti filius nascitur Davidus. eademque die Constantino Heraclii filio nascitur Heraclius, quem Sergius patriarcha baptizavit. eodem anno Persae inter sese mota seditione magnam sibi ipsis cladem intulerunt. tum temporis Indorum rex munera gratulationis ergo imperatori misit, uniones et gemmas multas. deceaserat iam

ἦν δὲ ὁ Μωάμεδ προτελευτήσας, ὃς ἔστησε τέσσαρας ἀμηράδας πολεμεῖν τοῖς ἐξ Ἀράβων γενομένοις Χριστιανοῖς. καὶ ἦλθον κατένυντι Θεοδώρου κουβικουλαρίου, καὶ συμβαλόντες πόλεμον Β ἀναιροῦνται οἱ τρεῖς ἀμηράδες καὶ πλήθος πολλὸν ἐξ αὐτῶν. ἐξ-
 5 ἦλθε δὲ καὶ ὁ εἰς ἀμηρᾶς ὁ Χάλιβος, ὃν λέγουσιν μάχαιραν τοῦ θεοῦ. ἦσαν δὲ τινες τῶν πλησίον Ἀράβων λαμβάνοντες παρὰ τῆ βασιλεῖ Ῥωμαίων ῥόγαν πρὸς τὸ φυλάττειν τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ ἔλαβον τὴν ῥόγαν, ἀλλ' ἐδιώ-
 10 χθησαν. λυπηθέντες δὲ ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης, στόμιον οὖσαν τῆς ἐρή-
 μου κατὰ τὸ Σῆναιον ὄρος, πλουσίαν σφόδρα. οἱ καὶ παρέλαβον τὴν Ἡραν καὶ πᾶσαν τὴν χώραν Γάζης. ἐλθὼν δὲ Σέργιος ἀπὸ C
 Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σὺν ὀλίγοις στρατιώταις κτείνεται πρῶτος σὺν τῷ στρατῷ. οἱ δὲ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν
 15 ὑπέστρεψαν.

Τῷ κ' ἔτει ἦλθεν Ἰωάννης ὁ Κατζᾶς, ἐπίτροπος Ὀσρονη-
 νης, πρὸς Ἰὰδ εἰς Χαλκηδύνα, καὶ ἐστοίχησε διδόναι αὐτῷ δέκα
 μυριάδας νομισμάτων πρὸς τὸ μὴ περιῶσαι τὸν Εὐφράτην μήτε
 εἰρηρικῶς μήτε πολεμικῶς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθὼν ὡς ἄνευ
 20 εἰδήσεως αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκε, τοῦτον ἐξώρισε καὶ ἀντ' αὐτοῦ
 Πτολεμαῖον στρατηγὸν ἔπεμψε. D

Τῷ κη' ἔτει παρέλαβον οἱ Ἄραβες τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ

14 στρατῷ Xylander, cum legeretur στρατηγῷ

tum Moamedus, constitutis quattuor ameradis, qui Arabibus Christianam religionem amplectentibus bellum facerent. hi adversus Theodorum cubicularium profecti cumque eo praelio congressi sunt. sed eo in praelio tres amerades magnaque cum his multitudo occubuerunt. exivit etiam reliquis ameras, Chalebus nomine, qui gladius dei appellabatur. erant quidam vicini Arabes, qui ab imperatore Romano stipendium tuendarum solitudinis faucium causa accipere solebant. hoc cum isti id temporis petium venissent, repulsam passi eiectique sunt. quod indigne ferentes gentilibus se suis coniunxerunt, eisque ad Gazaeam regionem duces itineris se praebuerunt, quae aditum tenet in solitudinem iuxta Sinaeum montem, estque admodum dives. hoc modo ab iis Era omnisque Gazae dicio capta est. Sergius autem Caesarea Palaestinae veniens cum exigua militum manu, primus ipse cum exercitu interficitur. barbari magna praeda potiti discedunt.

Anno 27 venit Ioannes cognomento Catzas, Osroenae praefectus, Chalcedonem ad Iadam, eique centum milia numismatum daturum se promisit eo pacto ne is vel belli vel pacis gratia Euphratem transeat. Heraclius vero, ubi id Catzam se inscio pepigisse intellexit, hominem relegavit, eiusque loco exercitui Ptolemaeum praefecit.

Anno 28 Arabes Antiocheam ceperunt. missus quoque ab Umaro

ἐπέμφθη Μυβίας ὑπὸ Οὐμίρου στρατηγὸς καὶ ἀμηρῶς πάσης τῆς ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Εὐφράτου.

Τῷ κθ' ἔτει παραλαμβάνει Ἰὰδ τὴν Ἑδέσαν λόγοις, τὴν δὲ Κωνσταντείαν πολέμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Λυράς, καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ ἀπώλεσε. καὶ οὕτως παρέλαβεν Ἰὰδ πᾶσαν τὴν Μεσο-5 ποταμίαν.

Τῷ δὲ λ' ἔτει ἐπιστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ νικήσαντες πύντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὁρμίσδας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν φυγῇ χρησάμενος ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρω Πέρσας καταφεύγει. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ αἰχμαλώτους τὰς τοῦ Χοσρόου 10 P 430 θυγατέρας ἕμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ ἄγουσι πρὸς Οὐμαρον. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ποιεῖ ἀναγραφὴν Οὐμυρος πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένης, τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

Τῷ λα' ἔτει τελευτᾷ Ἡράκλειος βασιλεὺς ὑδεριάσας, μηνὶ Μαρτίῳ ια', βασιλεύσας ἔτη λ' μῆνας ι'. οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου 15 πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως ἀπατηθεὶς εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη, καὶ δὴ μετὰ ταῦτα νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῆ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπεκτάθη, ὡς B ἦν ἵκα ἀπουρεῖν ἐμελλε, σάνδα τίθεσθαι κατὰ τοῦ ἦτρον διὰ τὸ στρέφεισθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὸ οὖρον ἀναπέμπειν. ἔλεγχος δὲ ἦν τοῦτο τῆς ἐκείνου παρανομίας ἔνεκεν τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν Μαρτίαν παρανομωτάτου γάμου. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι, καὶ ἔμεινεν ἀσκεπὲς ἡμέ-

est Mavias ductor et ameras omnis quae Sarracenis suberat regionis ab Aegypto usque ad Euphraten.

Anno 29 Iadus Edessam colloquio, Constantiam vi capit, itemque Daras, in quo multos interfecit. atque sic Iadus totam subegit Mesopotamiam.

Anno 30 Sarraceni Persidi bellum intulerunt, victosque Persas omnes sibi subingarunt. Hormisdas Persarum rex fuga ad interiores Persas evasit. Sarraceni Chosroae filias captivas cum omni regia suppellectile ad Umaram abduxerunt. eo ipso tempore Umarus censum egit per omnes suas diciones, hominum pecoris et stirpium.

Anno 31 Heraclius, die 11 Martii ex hydropre moritur, cum imperasset annos 30 menses 10. hic ab Athanasio Iacobitarum et Sergio Syro Cpolis patriarchis seductus, ad haeresin Monotheletarum devolutus fuit. postea in aquae intercutis morbum delapsus, qui et necavit eum, atroces poenas dedit. adeo enim malum increvit, ut lotium redidit inferiori ventri tabulam imponere opus habuerit, eo quod veretur ipsius inversum urinam sursum versus faciem emitteret. hoc erat argumentum flagitii, quod perpetravit iuncta sibi incestissimis nuptiis consobrina sua Martina. corpus eius in arcam repositum per 4 dies

ρας δ'. συνετάφη δὲ αὐτῷ καὶ στέμμα χρυσοῦν, καὶ οὕτως ἐσκε-
πίσθη.

Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας
δ'. ἦν δὲ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, καθ' ἐκύστην ὡς εἰπεῖν νοσηλεύ-
5 μενος. τούτῳ τινὲς λέγουσιν ὅτι τὸ στέμμα, ἐν ᾧ ἐστεφάνθη,
σὺν τῷ πατρὶ σου ἐτάφη. καὶ ἐκέλευσε Καλλινίκῳ κουβικουλα-
ρίῳ κομίσαι αὐτό. ἀπελθὼν οὖν καὶ ἀνοιξας εὔρε τὸ σῶμα δια- C
λυθὲν ὡσεὶ ὕδωρ, τὸ δὲ στέμμα συμπαγὲν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἀνέ-
σπασεν αὐτὸ σὺν τῇ κόμῃ, πενθῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἀπήγαγε
10 τοῦτο τῷ Κωνσταντίνῳ. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοῦτο παραλυθῆναι καὶ
τιμηθῆναι· ὃ καὶ διειτιμήθη λίτραις ὀ'. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος
φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητροῦσας καὶ Πύρρου
πατριάρχου· καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ τῶν ἁγίων
ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἣτις μετὰ τελευτῆν
15 συνετάφη τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ.

Βασιλεύει δὲ Ἡρακλωνᾶς σὺν μητρὶ Μαρτίνῃ μῆνας 5'. οὗ-
τος προσήγαγεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸ στέμμα ὅπερ ἀφείλετο
Κωνσταντῖνος ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δοὺς καὶ ἐκά- D
στω στρατευομένῳ λεγάτον, νομίσματα τρία, ὑπὲρ Κωνσταντίνου
20 ἀδελφοῦ αὐτοῦ. τούτῳ τῷ ἔτει παραλαμβάνει Μαβίας Καισάρ-
ρειαν τῆς Παλαιστίνης μετὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς πολιορκίας αὐτῆς, καὶ
κτείνει ἐν αὐτῇ Ῥωμαίων χιλιάδας ἑπτὰ. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπόσατο
ἡ σύγκλητος Ἡρακλωνᾶν ἕμα Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Βα-

sine tegmine mansit. una sepulta est etiam aurea corona, sicque te-
ctus fuit.

Post eum filius ipsius Constantinus imperium gessit per menses 4.
corpore fuit languido, quotidie propemodum aegrotans. is a quibusdam
admonitus coronam, qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse se-
pultam, Callinico cubiculario mandat uti eam sibi afferat. abit ille, et
sepulchro recluso cadaver Heraclii aquae instar dissipatum reperit, co-
ronamque capiti adhaerescentem. eam cum crinibus revellit moestus
atque lamentans, et Constantino adfert. is solvi ac aestimari iubet co-
ronam, et aestimata est libris septuaginta. Constantinum hunc Martina
noverca et Pyrrhus patriarcha veneno necaverunt, cadaverque eius in
fano beatorum apostolorum repositum est. uxorem habuit Anastasiam,
quae post mortem iuxta maritum est condita.

Imperium deinde Heraclonas cum matre Martina tenuit menses 6.
is ad templum sanctae Sophiae protulit coronam, quam Constantinus ex
sepulchro patris abstulerat. legatum quoque Constantini fratris militi-
bus viritim tria nomismata distribuit. hoc anno Mabias Caesaream Pa-
laestinae occupat, septem annos oppugnatam; ac in ea septem Romano-
rum milia interficit. eodem anno senatus Heraclonam cum matre sua

λεντίνω, καὶ γλωσσοκοπήσαντες Μαρτίναν καὶ ῥινοκοπήσαντες
 Ἑρακλωνῶν ἐξώρισαν ἀμφοτέρους. καὶ ἀνεβίβασαν Κωνσταντα
 τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου, ἕγγονον Ἑρακλείου, ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ὃς
 P 431 ἐκράτησεν ἔτη κζ'. ὁ δὲ Ἑρακλωνῶς οὐκ ἐτάφη βασιλικῶς, ἀλλὰ
 διωχθεὶς ἐκ τῆς βασιλείας καὶ ιδιωτεῶν ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ 5
 οὐκ ἐν τῇ μητρὶ Μαρτίνα. Πύρρου δὲ ἐκβληθέντος χειροτονεῖται
 πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονό-
 μος, ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ'.

Κόσμου ἔτος 598δ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος χμ'. Ῥω-
 μαίων βασιλεὺς Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου υἱοῦ Ἑρακλείου, 10
 αἰρετικὸς, ἔτη κζ'. ὃς παρακλητικοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγκλητον
 ἐχρήσατο, ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἑρακλωνῶ καὶ Μαρ-
 τίνης ὡς φρονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δωρεαῖς φιλο-
 B τιμησάμενος ἀπέλυσε.

Τῷ β' ἔτει ἤρξατο Οὔμαρος οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν Ἱερουσα- 15
 λήμ, καὶ οὐχ ἴσῳ τὸ κτίσμα. πυθομένου δὲ τὴν αἰτίαν εἶπον
 οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ κατήγαγον τὸν σταυρὸν τὸν ὄντα ἐπάνω τοῦ ναοῦ
 τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, καὶ οὕτως συνέστη αὐτῶν ἡ οἰκοδομή.
 διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατήγαγον οἱ μισό-
 χριστοί. 20

Τῷ γ' ἔτει γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου.

Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἄνεμος βίαιος, καὶ πολλὰ δένδρα καμ-
 μεγέθη ἔπεσον, καὶ στύλους ἔρριψε.

et Valentino delicit, et Martinam excsecta lingua, Heraclionam naso mutilatum extorres agit: Constantem Constantini filium Heraclii nepotem imperio praeferunt. tenuit hoc annos 27. ceterum Heraclionas non est imperatoria sepultura affectus, sed regno eiectus; privatamque agens vitam, cum matre Martina humatus est in dominico monasterio. Pyrrho etiam confugato patriarcha Cpolis creatur Paulus presbyter et dispensator, qui episcopatum gessit annos 12.

Anno mundi 6134, anno divinae incarnationis 640, Constantinus Romanorum imperium adeptus est, idque gessit annos 27, Constantini filius, Heraclii nepos haereticus. is senatum oratione blanda compellavit, colaudans eos ob insectationem Heraclionae et Martinae, a quibus patrem suum interfectum dicebat; liberaliterque donatos dimisit.

Anno huius altero Umarus aedificare templum Hierosolymitanum coepit; cumque aedificia non consisterent, Iudaei causam rogati eam exposuerunt, ac crucem quae templo montis olearum imposita erat deposuerunt. ita demum aedificia firmata sunt. atque haec res Christi occubibus occasionem praebuit multas cruces deturbandi.

Anno tertio defectus solis fuit.

Anno sexto ingens ventus multas praegrandes arbores ac columnas deliecit.

Τῷ ζ' ἔτει ἐπιστράτευσε *Μαβίας* εἰς *Κύπρον*, ἔχων σκάφη C
αψ', καὶ παρέλαβε *Κωνσταντείαν* καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον.

Τῷ η' ἔτει *Μαβίας* τὴν *Ἀραδον* σφοδρῶς πολεμήσας τῶ-
την λόγῳ παρέλαβε καὶ ἀπετείχισε καὶ ἐνέπηρσε, καὶ τὴν νῆσον
5 ἕοικον ἐποίησεν ἕως τοῦ νῦν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν *Ρώμῃ*
σύνοδος ὑπὸ *Μαρτίνου* κατὰ τῶν μονοθελητῶν.

Τῷ ια' ἔτει κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατηνέχθη.

Τῷ ιβ' *Μαβίας* καταλαβὼν τὴν *Ρόδον* καθεῖλε τὸν κολοσ-
σὸν μετὰ πτεξέ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ιδρύσεως· ὃν ὠνησάμενος ἔμπορος
10 ἐννακῶσια καμήλια ἐφόρτωσε τὸν χαλκόν. καὶ γὰρ οἱ *Ρόδιοι* D
θαλασσοκρατήσαντες ἀνίστησαν ἀνδριόντα χαλκοῦν τῷ ἡλίῳ πη-
χῶν π', ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπίγραμμα·

“τὸν ἐν *Ρόδῳ* κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης ἐποίησε πήχεων ὁ *Λίνδιος*.”

15 ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ *Κολοσ-*
σαιεῖς ὀνομάσθησαν.

Τῷ ιγ' ἔτει *Μαβίας* ἐξόπλισιν ἐν *Τριπόλει* ἐποίησε μεγάλων
πλοίων τοῦ ἀνελεῖν κατὰ *Κωνσταντινουπόλεως*. τοῦτο θεασά-
μενοι δύο ἀδελφοὶ φιλόχριστοι, υἱοὶ βυκινάτορος, ζήλῳ θείῳ
20 τρωθέντες ἐπὶ τὸ δεσμοτήριον παρεγένοντο, καὶ τὰς πύλας διαφ- P 432
ρῆξαντες καὶ τοὺς δεσμοὺς λύσαντες τὸν ἀμνηρᾶν *Τριπόλεως* ἀπέ-
κτειναν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν πᾶσαν ἐμπρήσαν-
τες ἐπὶ *Ρωμανίαν* ἀπέπλευσαν. καὶ ὁ μὲν *Μαβίας* στρατεύει *Και-*

Anno 7 Mabias in Cyprum expeditionem fecit, navibus 1700, occu-
pavitque Constantiam et totam insulam.

Anno 8 Mabias Aradum post acrem oppugnationem pacto cepit,
murisque deiectis incendit, fecitque ut insula in hunc usque diem habi-
tatoribus careat. eo ipso anno Romae Martinus concilium egit contra
Monotheletas.

Anno 11 pulvis de caelo est delatus.

Anno 12 Mabias Rhodo potitus colossum evertit, anno post quam
is positus fuerat 1365. quem cum quidam mercator emisset, aere illo
900 camelos oneravit. etenim Rhodii maris imperium obtinentes ae-
ream soli statuam posuerunt, altam cubitos 80, quod inscriptio eius
docet:

qui stat Rhodi colossus, octies decem
fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.

a magnitudine ei Colossi nomen indiderunt; et ab eo ipsi quoque Colos-
senses sunt denominati.

Anno 13 Mabias apud Tripolim magnas instruxit naves, Cpolin pe-
titurus. id cernentes duo Christiani fratres, buccinatoris filii, divino
animi fervore exagitati ad carcerem accurrerunt, effractisque foribus, et
qui captivi erant liberatis, ameram Tripolitanum et eos qui ipsi aderant
occiderunt; universoque apparatu cremato in Romaniam navigio abive-

σάρειαν τῆς Καππαδοκίας, Ἀβουλαούρα δὲ ἀρχηγὸν κατέστησε τῶν πλοίων· ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Λυκίας, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. τῇ οὖν πρὸ τοῦ πολέμου ἐσπέρα θωρεῖ κατ' ὄναρ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἦν ἐν Θεσσαλονίκη. διυπνισθεὶς δὲ διηγήσατο τῷ ὄνειροκρίτῃ. 5 ὁ δὲ ἔφη "ὦ βασιλεῦ, εἶθε μὴ ὑπνωσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ, μήτε
B ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναι σε ἐν Θεσσαλονίκη, θές ἄλλω τὴν νίκην, κρίνεται. πρὸς τὸν ἐχθρὸν σου ἡ νίκη τρέπεται." καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀπέβη· συμβαλόντες γὰρ πόλεμον ἠττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ συγκιρνύται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. ἐν- 10 ὅσῃ δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ, καὶ εἰσπηδήσας ὁ προλεχθεὶς νίδς τοῦ βυκινάτορος τὸν βασιλέα ἀφαρπάζει καὶ εἰς ἕτερον σκάφος μεταβάλλει καὶ παραδόξως διασωζει. αὐτὸς δὲ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηὶ πολλοὺς ἀνεῖλεν ὁ γενναϊότατος, ὕστερον δὲ ἀναίρειται καὶ αὐτός. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διωσθεὶς ὑπέστρεψε 15 μετ' αἰσχύνῃς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

C Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ Σιλουανὸν αὐτὸν ὀνομάσας. ἔστι δὲ ἡ αἵρεσις αὐτῶν οὕτως. Παυλικιάνοι οἱ καὶ Μανιχαῖοι. μετωνομάσθησαν δὲ ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιάνοι ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλιπικῆς τοῦνομα, ἥτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον καὶ Ἰωάννην. τούτους οὖν τῇ

runt. porro Mabiās Caesaream Cappadociae bello petens classi praeficit Abulavarem. is ad Phoenicem Lyciae cum appulisset, ubi imperator cum Romana classe erat, navali pugna cum eo concreditur. quae eam pugnam proxime antecessit vespera, ea imperator per somnum imaginatus fuerat se esse Thessalonicae; idque insomnium coniectioni proposuerat. atque hic "utinam" ait, "o imperator, hac nocte neque dormivisses, neque insomnium tibi esset oblatum. quod enim tibi visus es apud Thessalonicam esse, id significat thes allo nicam, alteri cede victoriam. proinde ad hostes victoria inclinat." atque ita quidem evenit. eo enim praelio victi sunt Romani, eorumque sanguis mari permixtus. imperator tum alium quendam suis vestibus induit. insiliens autem in navim in cuius paulo ante mentionem fecimus buccinatoris filius, abreptum imperatorem in aliud navigium transfert, praeterque hominum opinionem servat. ipse imperatoriae navi insistens, fortissime pugnando multis defectis tandem ipse quoque cadit. imperator vix aegre salutis compos cum dedecore Cypolin redit.

Circa hoc tempus exstitit Constantinus quidam, qui et Silvani nomen usurpabat, Paulicianorum sectae princeps. eius haereseos haec est historia. Manichaei Paulicianorum nomen sibi sumpserunt a Paulo quodam Samosateno, Manichaeae cuiusdam mulieris Callinices nomine filio. ea cum haberet duos filios, Paulum scilicet hunc et alium Ioannem,

Μαριχαικὴν αἵρεσιν διδάξασα ἐκ τοῦ Σαμοσαίου εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἵρέσεως αὐτοὺς ἀπέστειλεν· οἵτινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναροῦλας ἐκεῖσε τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν ἐπέσπειραν. ἔκτοτε οὖν ἡ μὲν κώμη μετονομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ 5 αὐτῶν Πικυλικιανοὶ ἐκλήθησαν. οὗτοι μετὰ χρόνους πολλοὺς τῆς D διαδοχῆς τοῦδε τοῦ Παύλου ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κωνσταντῖνον καλούμενον, τὸν προρρηθέντα Σιλβανόν. τοῦτον ἔχουσι ἀρχηγὸν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. οὗτος γὰρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἵρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως κατὰ παράδο- 10 σιν, τὸ εὐαγγέλιον μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ ἀπόστολον ἐγγράφως, ἀπαράλλακτι μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδούς, διαπτρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἵρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἕτεραν βίβλον οἰανοῦν ἀναγινώσκειν εἰ μὴ τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀπόστο- 15 λον. μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Σιλβανὸν δευτέρου ἔσχον διδά- P 433 σκαλον Συμεῶνα καλούμενον, μετονομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμόθεον. τέταρτον δὲ Ἰωσήφ μετονομάσαντα ἑαυτὸν Ἐπαφρόδιτον, καὶ μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν. ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα ἀποβάλλονται ἔνιοι ἐξ αὐτῶν. ἕκτον τὸν Βαύνην τὸν 20 ῥυπαρόν, καὶ ἕβδομον τὸν Σέργιον τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετονομάσαντα, Μάνεττα τοῖνον καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους οὓς ἂν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι· Κων-

7 προρρηθέντα?

14 οἰανοῦν P

16 Συμεῶνα τὸν καὶ

Τίτον, καὶ τρίτον τὸν πρὶν μὲν Γενέσιον καλ.?

Manichæa eos hæresi instituit, Samosatisque in Armeniam emisit, uti ibi eam hæresim promulgarent. id quod ii fecerunt in vico quodam Phanarroeae. exinde vico Episaridis, sectatoribus Paulicianorum nomen factum fuit. hi longo post hunc Paulum tempore magistrum habuerunt alium, Constantinum illum qui cognomentum Silvani gessit. hunc principem suarum doctrinarum agnoscunt, non Paulum. hic enim iis opiniones quas sectantur, absque scripto per traditiones exhibuit, evangelium quidem ex traditione, apostolum autem scripto. tradidit autem ita ut nihil a Scriptura differrent apud nos recepta, sed singula capita ad suam detorsit hæresin. nam et hanc ipsis legem posuit, ne præter evangelium et apostolum ullum alium librum legerent. secundum Constantinum illum Silvanum alium habuerunt præceptorem, Simeonem nomine, sed qui se Timotheum vocaret. quartum Iosephum, qui sibi Epaphroditum appellationem imposuit. ab hoc Zachariam, quem tamen veluti mercenarium et non verum pastorem quidam ipsorum repudiant. sextum Baanem, cognomento sordidum. septimum Sergium, qui Tychicum sese denominavit. ac Manetem quidem, Paulum, Ioannem, et alios quicumque ipsis proponantur, libenter ii damnant: Constantinum autem

σταντῖνον δὲ τὸν καὶ Σιλβανὸν ἐπικληθέντα, καὶ Συμεῶνα τὸν καὶ
 Τίτον, καὶ Γενέσιον τὸν καὶ Τιμόθεον, καὶ Ἰωσήφ τὸν καὶ Ἐπα-
 B φροδίτον, καὶ Βαάνην τὸν ῥηπαρὸν καὶ Σέργιον καὶ Τυχικὸν ὡς
 διδασκάλους αὐτῶν οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν αὐ-
 τοὺς ὡσπερ ἀποστόλους Χριστοῦ. λέγουσι δὲ καὶ ἔξ ἐκκλησίας ἐν 5
 τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν, τὴν Μακεδονίαν, ἣτις ἐστὶ Κάστρον κολω-
 νείας, τὴν Κίβωσαν, ἣν ἐμαθήτευσέ Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλβα-
 νὸς καὶ Συμεὼν ὁ καὶ Τίτος, τὴν Ἀχαΐαν, ἣτις ἐστὶ κώμη Σαμο-
 σάτου, τὴν Μάναλιν, ἣν ἐμαθήτευσε Γενέσιος ὁ καὶ Τιμόθεος,
 τὴν τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητὰς λέγοντες Ἰωσήφ τοῦ καὶ 10
 Ἐπαφροδίτου καὶ Ζαχαρίου τοῦ μισθιωτοῦ ποιμένος παρ' αὐτῶν
 λεγομένου, τὴν τῶν Λαοδικέων, λέγουσι δὲ Κυνοχωρίτας. τὴν
 μέντοι τῶν Ἐφesiῶν, τοὺς ἐν Μόφου ἐστία καὶ τὴν τῶν Κολοσ-
 C σαίων λέγουσιν ὡς Σέργιος ὁ καὶ Τυχικὸς ἀνεθεμάτισε. τούτους
 οὖν τοὺς ἐπὶ διδασκάλους αὐτῶν καὶ τὰς ἔξ ἐκκλησίας ἔχουσιν 15
 ἐντίμως· οὓς καὶ σέβονται. πάντας δὲ τοὺς λοιπούς, οὓς ἐὰν
 εἴη τις αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ ἀποβάλλονται. ἔχουσι
 δὲ πρώτην αἵρεσιν τὴν τῶν Μανιχαίων, δύο ἀρχὰς ὁμολογοῦντες
 ὡς κάκεινοι. λέγουσι δὲ οὗτοι ὅτι ἐν ἐστὶ μόνον τὸ διαχωρίζον
 ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἕτερον θεὸν λέγομεν ὑπάρ- 20
 χειν τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὃς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οὐκ ἔχει
 ἐξουσίαν ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι, ἕτερον δὲ θεὸν τὸν κόσμου ποιη-
 τήν, ὅστις ἔχει τοῦδε τοῦ παρόντος τὴν ἐξουσίαν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι,
 D φασίν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶναι καὶ πατέρα τὸν

Silvanum, Simeonem qui Titī, Genesinum qui Timothei, Iosephum qui
 Epaphroditī, Baanem sordidum, et Sergium qui Tychici titulo se in-
 signibat, nequaquam damnant, quippe eos pro suis agnoscentes magi-
 stris: sed eos loco apostolorum Christi habent. nominant sex ecclesias
 in sua confessione, Macedoniam, quae est castrum coloniae, Cibosam,
 quam docuit Constantinus Silvanus et Simeon Titus, Achaiam, qui est
 vicus Samosatorum, Manalin, quam instituit Genesius Timotheus, Phi-
 lippensem, dicentes in ea esse discipulos Iosephi Epaphroditī et Zecha-
 riae, quem ipsi mercenarium pastorem appellant, Laodicensem, quos
 Cynochoritas vocant, quasi a canum regione. sed Ephesiam, eam quae
 est Mopsuestias, et Colossensem a Sergie Tychico damnatas dicunt.
 hos ergo septem ipsorum doctores et sex ecclesias in honore habent ac
 venerantur, reliquos omnes, quoscunque ipsis nomines, damnant atque
 respuunt. servant primam Manichaeorum haeresin, duo principia cum
 ipsis affirmantes, unum tantum esse aiunt, quod ipso a Romana eccle-
 sia disiungat: se enim sentire alium esse deum patrem caelestem, qui in
 hoc mundo nihil habeat potestatis, habeat autem in futuro, alium deum
 mundi conditorem, cui in praesentem mundum ius sit, Romanos autem
 profiteri esse unum deum, eundemque patrem caelestem et universi fa-

αὐτὸν ἐπουράνιον καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ποιητὴν. καλοῦσι δὲ
 ἐαυτοὺς μὲν Χριστιανοὺς ἡμᾶς δὲ Ῥωμαίους. λέγουσι δὲ πρὸς
 τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοὺς προθύμως “πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν
 καὶ ἅγιον πνεῦμα, τὸν ἐπουράνιον πατέρα· καὶ ἀνάθεμα,” φασί,
 5 “τῷ μὴ οὕτως πιστεύοντι,” μεμελετημένως λίαν τὴν ἑαυτῶν κα-
 κίαν μεθοδεύοντες. οὐ γὰρ προστιθέασιν, ὅτε λέγουσι τὸν πατέρα
 τὸν ἐπουράνιον, ὅτι τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν
 οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. χρῆ δὲ τὸν προσ-
 διαλεγόμενον ὁρθόδοξον αἰτεῖν τὸν Μανιχαῖον τοῦ εἰπεῖν τὸ σύμ-
 10 βολον τῆς πίστεως, τὸ “πιστεύω ἓνα θεόν, πατέρα παντοκράτορα, P 434
 ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων” καὶ
 τὰ ἕξῃς. ἔπειτα δὲ βλασφημοῦσι μὲν εἰς τὴν παναγίαν θεοτόκον
 ἄμετρα· ἐὰν δὲ βιασθῶσι παρ’ ἡμῶν ὁμολογήσαι αὐτήν, ἀλλη-
 γορικῶς λέγουσι “πιστεύω εἰς τὴν ἁγίαν θεοτόκον, ἐν ᾗ ἐσηλθε
 15 καὶ ἐξηλθεν ὁ κύριος.” λέγουσι δὲ τὴν ἄνω Ἰερουσαλήμ, ἐν ᾗ
 πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν ἐσηλθε Χριστός, καθὼς φησιν ἀπό-
 στολος, καὶ οὐ λέγουσι κατὰ ἀλήθειαν τὴν ἁγίαν Μαρίαν
 θεοτόκον, οὐδὲ ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι τὸν κύριον. βλασφη-
 μοῦσι δὲ καὶ εἰς τὰ θεία μυστήρια τῆς ἁγίας κοινωνίας τοῦ B
 20 τιμίον σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 λέγοντες ὅτι τὰ ῥήματα αὐτοῦ ὁ κύριος διδοὺς τοῖς ἀποστό-
 λοις ἔλεγε “λάβετε, φάγετε καὶ πίετε,” οὐκ ἄρτον καὶ οἶνον·
 καὶ οὐ χρῆ, φησί, προσάγεσθαι ἄρτον καὶ οἶνον. βλασφημοῦσι
 δὲ καὶ εἰς τὸν τιμίον σταυρόν, λέγοντες ὅτι σταυρὸς ὁ Χριστός

ctorem. se Christianos, nos Romanos appellant. iis quibus ignoti sunt, alacriter dicunt credere se in patrem filium et spiritum sanctum, caelestem patrem; execranturque adeo eum qui non hoc modo credat. sed nimis meditate suam malitiam consecantur. cum enim patrem caelestem nominant, non addunt solam verum deum, conditorem caeli et terrae atque omnium quae in iis sunt. enimvero Christianus cum Manichaeo disputans postulare ab eo debet ut symbolum fidei recitat hoc “credo in unum deum patrem omnipotentem, qui fecit caelum et terram, omnia quae et videntur et visu non deprehenduntur” et caetera. deinde immoderata maledicendi impietate sanctissimae deiparae obtreant, cumque a nobis coguntur eam fateri, verbis aliud significantibus dicunt “credo in sanctissimam deiparam, in quam intravit et ex qua exivit dominus.” his verbis occulte notant Hierosolymorum urbem supernam, in quam praecursor nostri causa intravit Christus, ut ait apostolus (Ebrae. 6). neque vere appellant beatam Mariam deiparam, neque dominum ex ea carnem assumpsisse. impie quoque de divinis mysteriis sanctae communionis pretiosi corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi garruant, dicentes dominum verba sua apostolis dedisse, eaque iussisse accipere, edere atque bibere, non panem et vinum, quae quidem etiam adhibenda negant. quin et venerandae cruci scelerate de-

ἐστιν, οὐ χρὴ δὲ προσκυνεῖσθαι τὸ ξύλον ὡς κεκατηραμένον ὄργανον. τοὺς δὲ προφήτας καὶ λοιποὺς ἁγίους ἀποβάλλονται. ἔτι δὲ τὸν ἅγιον Πέτρον, τὸν μέγαν πρωταπόστολον, πλέον πάντων καὶ δυσσημοῦσι καὶ ἀποστρέφονται, ἕξ αὐτῶν μηδένα τιὰ ἐν μέρει τῶν σωζομένων εἶναι λέγοντες. καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ 5
C ἑαυτῶν συνέδρια, πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ αὐτῶν λέγοντες· πρὸς ἑαυτοὺς γὰρ ἐκείνοι προσερχὰς αὐτὰ λέγουσι. βάπτισμα δὲ τὰ ῥήματα τοῦ εὐαγγελίου, καθὼς φησιν ὁ κύριος “ἐγὼ εἰμι τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν.” ταῦτα πάντα, καὶ πλείω τούτων, ὅτε φωραθῶ-
 σιν, ἀλληγοροῦσιν. ἀλλὰ χρὴ νουνεχῶς καὶ διωρισμένως αὐτοῖς 10
 εἰς πάντα διαλέγεσθαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος προχείρως ἔχου-
 σιν ὡς νόμον οἰκείον, πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ ὅταν βιασθῶσι, διαψευδόμενοι καὶ λέγοντες καθὼς ἐὰν προσταθῶσιν ἢ προτρα-
 πῶσι, καὶ ἀνέγκλητοι ὄντες παρ’ ἑαυτοῖς. οὕτως γὰρ ὁ Μάνης
D αὐτοῖς παρέδωκεν ὅτι οὐκ εἰμι ἐγὼ ἄσπλαγχνος, φησίν, ἕς ὁ Χρι- 15
 στὸς ὁ εἰπὼν “ὅστις με ἀρνήσεται, ἀρνήσομαι αὐτὸν ἀγῶ.” ἀλλ’ ἐγὼ λέγω, τοῦ ἀρνούμενου με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῷ ψεύδει τὴν οἰκείαν σιωτήριαν ποριζομένον ὡς μὴ ἀρνούμενον μετὰ χαρᾶς δέχομαι καὶ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνευθύνως. ὁμοίως μέντοι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ 20
 λοιποὺς ἱερεῖς τῶν παρ’ ἡμῖν ἀποβάλλονται. ἐκείνοι δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοὺς συνεκδήμιους λέγουσι καὶ νοταρίους, ἀδιαφόρους πᾶσιν αὐτοῖς ὄντας καὶ τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς διαίταις καὶ πύσῃ

trahunt, Christum esse crucem dicentes, neque adorandum esse lignum, execrationibus deditum instrumentum. vates quoque divinos et reliquos sanctos explodunt. beatum Petrum, magnum illum apostolorum principem, gravius reliquis omnibus et infamant et prorsus a se reiciunt, negantes eum in illam salutis partem venire. concilia sua ecclesiam catholicam nominant in suis ad nos allegoriis: inter se enim a precibus ea proseuchas appellant. pro baptismo habent verba evangelii, quia dominus dixerit se esse aquam vivam (Ioann. 4). omnia haec atque etiam plura, ubi deprehensi tenentur, aliud tecte significantibus verbis (id enim voco allegoriam) involvunt. oportet autem attente et distincte de singulis contra eos disputare. nam et mentiri iis in promptu est, ita ferentibus ipsorum legibus, et cum alias semper, tum praecipue ubi urgentur, mendacio interposito elabuntur, affirmantes quidquid imperetur. neque ob tale mendacium in aliqua apud suos sunt culpa, quia nimirum ipsis liberum hoc fecit Manes. is enim dixit non se inhumanum esse instar Christi, dicentis (Matth. 10) se vicissim eos abnegaturum a quibus fuisset negatus. se eos qui ipsum coram hominibus confessi fuissent eoque mendacio sibi salutem quaesivissent, tanquam non diffessos cum gaudio recipere, revocationemque et mendacium non magis culpae quam si ipsum professi fuissent. similiter tamen seniores sacerdotes reliquos nostrates aversantur. suos peregrinationis

τῆ τοῦ λοιποῦ βίου κατασκευῆ. ἔχουσι δὲ πάντα τὰ τοῦ εὐαγγε- P 435
 λίου καὶ τοῦ ἀποστόλου ῥητὰ διάστροφα, πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα
 ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα ὡς δῆθεν ἀρμόζοντα ταῖς
 οἰκείαις αὐτῶν αἰρέσεσιν. ὡς γὰρ εἶρηται τῆ γραφῆ καὶ τοῖς
 5 λόγοις, οὕτως εἰσὶν ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα, τὰ δὲ
 νοήματα διαστρέφουσι, καθὼς ἐν τοῖς διὰ πλάτος μοι λέλεκται
 περὶ τούτων συμφέστερον. προσκυνοῦσι δὲ τὸ παρ' ἡμῖν εὐαγγέ-
 λιον, ὅτε τύχη, οὐκ ἐν τῷ σταυρῷ ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγοντες
 ὅτι λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῖς προσκυνοῦμεν. ἐν
 10 ἀσθενείᾳ δὲ καὶ πόνῳ τινὲς ἔξ αὐτῶν ὅτε περιπέσωσι, τὸν σταυ-
 ρὸν ἐπιτιθέουσιν ἑαυτοῖς· καὶ ὑγιείας τυγχάνοντες πάλιν αὐτὸν B
 συγκλῶσι καὶ εἰς πῦρ βύλλουσι καὶ καλοῦσιν ἢ καταπατοῦσιν αὐ-
 τόν. τινὲς δὲ ἔξ αὐτῶν καὶ τὰ παιδία ἑαυτῶν βαπτίζουσιν ὑπὸ
 τῶν ἡμετέρων πρεσβυτέρων. ἕτεροι δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῇ ἡμε-
 15 τέρᾳ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθοδόξων λεληθότως μεταλαμβάνουσι πρὸς
 πλείονα ἔξαπάτησιν τῶν ἀπλουστέρων. ταῖς τοιαύταις μεθοδείαις
 καὶ ὑποκρίσεσι χρώμενοι πάσῃ ἀκολασίᾳ καὶ μiasμῷ ἑκατέρας ἀν-
 θρώπων φέσεως ἀδιαφόρως καὶ ἀδεῶς χρῶνται. τινὲς δὲ ἔξ αὐ-
 τῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ μόνον ἑαυτῶν διαφέρεσθαι λέγουσι.

20 Τῷ ις' ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σκλαβίνων, καὶ
 πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. οὗτος ὁ Κώνστας μὴ δυνή- C
 θεις τὸν ἅγιον Μάξιμον εἰς τὴν ἑαυτοῦ κατοικοῦσαν μετενεγ-
 κεῖν, τὴν τε γλῶσσαν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπέκοψε. καὶ τὸν

suae socios vocant et notarios; hique a ceteris nulla prorsus re, non habitu, non victus ratione, non reliquo vitae apparatu differunt. omnia evangelii et apostoli dicta habent perversa et nostris sententiis contraria, ab ipsis ita composita ut qui suis ea erroribus accommodarent. nam quomodo ea scripta sunt atque sonant, ita apud ipsos habentur, nihil prorsus a nostris deflecta: sed sententias pervertunt, sicut alibi copiose est a me de tota hac re dictum. nostrum evangelium adorant ubi occasio tulit, dicentes non in cruce esse Christi verba sed in libro, ideoque hunc a se adorari. quidam ex ipsis cum morbis doloribusve premuntur, crucem sibi imponunt; eandemque recepta sanitate confringunt, in ignem abiciunt ac cremant, aut etiam conculcant. sunt inter eos qui infantes suos a nostris presbyteris baptizari curent. alii in nostram orthodoxorum ecclesiam cum veniunt, occulte communicant, ut eo facilius simplicioribus imponant. huiusmodi artibus ac simulationibus ii utentes, interim absque ullo discrimine et metu omnis generis libidini et obscœnitati vacant, promiscue utrumque sexum lascivia sua foedantes, quando nonnulli de eorum corpore tantum parentibus, et quidem propriis, abstinendum perhibent.

Anno 16 imperator in Slavinos expeditionem fecit, multisque captis et imperio suo subactis domum rediit. idem Constans sancto Maximo, cum eam ad pravae sententiae societatem perducere noquiret, linguam

ἄγιον Μαρτῖνον πάπαν Ῥώμης ἐξώρισε διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐ-
τῶν τὸ μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα.

Τῷ ἰς ἔτει Μαβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ ταῦτα
ἐπρέσβευε περὶ εἰρήνης πρὸς Κώνσταντα διὰ τὴν εἰς αὐτὸν γενο-
μένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀντιρροίαν, καὶ ἵνα τελῶσιν ὑπὲρ τῆς τοι- 5
αύτης εἰρήνης τοῖς Ῥωμαίοις οἱ Ἀραβες καθ' ἡμέραν νομίσματα
χρῖλια καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. ὁ δὲ οὐκ ἐπέισθη.

D Τῷ ἐπ' ἔτει ἀνεῖλε Κώνστας ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίον τὸν ἴδιον
ἀδελφόν· σκανδαλιζόμενος γὰρ εἰς αὐτὸν ἔκειρε πρότερον αὐτὸν
διὰ Παύλου πατριάρχου διάκονον, ὃς καὶ μετέδωκε τῷ βασιλεῖ 10
τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐν ἀγίῳ ποτηρίῳ. ὃς μετὰ τὴν τελευ-
τὴν αὐτοῦ καθ' ἕνους συχνῶς ἐφαίνετο αὐτῷ, διακόνου φορῶν
στολήν, καὶ ἐπιδιδούς ποτήριον αἵματος ἔλεγε "πῆ ὦ ἀδελφέ."
ὄθεν ἐκκακήσας ὁ ἄθνημος ταῦτα ὄρῶν ἐσκέπαστο κατελθεῖν ἐν Σι-
κελίᾳ. καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ πόλει τὴν τε γυναῖκα καὶ τοὺς τρεῖς 15
υἱούς, καὶ εἰσελθὼν εἰς ἓνα τῶν δρομῶνων καὶ ἀναχωρῶν, στρα-
φεις ἐνέπτυσε τῇ βασιλευούσῃ πόλει, καὶ οὕτως ἀπέπλει. ἀλλ'
P 436 οὐδὲ ἐν Σικελίᾳ διατρέβοντι ἀπέπτη ὁ ὄνειρος ἀπ' αὐτοῦ. κατα-
λαβὼν δὲ Συράκουσιν πόλιν τῆς Σικελίας διέτριβεν ἐν αὐτῇ, βου-
λόμενος ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστήσαι διὰ τὸ μισηθῆναι 20
αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βυζαντιῶν ὡς μονοθελήτην καὶ κακόδοξον. πέμπε

18 ἐπ' P

et manum abscidit; ac sanctam Martinum Romae episcopum relegavit.
causa indignationis in utrumque fuit improbata Monotheletarum, cui
ipse favebat, sententia.

Anno 17 Mabias Arabum princeps suorum seditione compulsus, de
pace ineunda ad Constantem misit, eius pacis nomine in singulos dies
ab Arabibus mille nummos depensum iri promittens, et equum et ser-
vum. verum id Constans non admisit.

Anno 18 Constans germanum suum fratrem Theodosium interfecit,
cum quidem ante offensus ab eo opera Pauli patriarchae tonsam dia-
coni munere affecisset, ab eoque ipse sancto poculo sacrosanctis myste-
riis impertitas fuisset. is ergo Theodosius a morte sua Constanti cre-
bro per quietem visus est, habitu diaconi, poculum sanguine pleum
porrigens atque dicens "bibe frater." eius visi acerbitate victus infelix
imperator statuit in Siciliam abire. itaque in urbe relinquens uxorem et
tres filios celocem conscendit; cumque solvisset, conversus retro urbem
imperii sedem conspuit. sed ne in Sicilia quidem insomnium illud ve-
xare Constantem desuit. Syracusas sibi delegit, ubi vitam ageret. sta-
tuit imperium Romam transferre, cum invisus Byzantiis esset ob Mono-
theletarum haeresin aliasque pravas de religione sententias. misit ergo

οὐκ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐκ ἀπέλυσαν αὐτούς.

Τῷ κς' ἔτει ἀπέλυσε Μαβίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐζήδ μετὰ βαρβάρων πολλῶν κατὰ Ῥωμαίων· καὶ ἐλθόντες εἰς Χαλκηδόναν 5 ἤχμαλώτευσαν πολλοὺς. παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμώριον τῆς Φρυγίας, καὶ ἀφέντες εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλιάδας πέντε ἄνδρας ἐνό- Β πλους ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν. χειμῶνος δὲ γενομένου πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν κουβικουλάριον Ἀνδρέαν. καὶ πολλῆς οὔσης χιόνος ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει, καὶ διὰ ζύλων ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος, 10 καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἀμώριον, καὶ κτείνει τὰς πέντε χιλιάδας τῶν Ἀράβων ὡς μὴ ὑπολειφθῆναι ἓνα ἐξ αὐτῶν.

Τῷ κς' ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Συρακούσῃ τῆς Σικελίας, ἐν τῷ βαλανεῖῳ ὃ λέγεται Δάφνῃ. συνεισηλθε γάρ τις αὐτῷ Ἀνδρέας, καὶ ὡς ἤρξατο σμῆχισθαι ὁ βασι- 15 λέυς, δέδωκεν αὐτὸν μετὰ τοῦ κάδδου κατὰ τῆς κορυφῆς καὶ ἀπέκτεινε. τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ αὐθημερὸν ἤκουσαν ἐν τῇ πόλει, C φωνῆς ἐκ τοῦ ἄερος ἐνεχθείσης. καὶ προβάλλονται οἱ Συρακούσιοι Μιζίζιον Ἀρμένιον βασιλέα, βιασάμενοι αὐτόν, ὄντα λίαν εὐπρεπῆ καὶ ὠραιότατον. ἀκούσας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τοῦ 20 πατρὸς ἀποβίωσιν μετὰ πλείστης ναυστολίας καταλαμβάνει τὴν Σικελίαν, καὶ Μιζίζιον ἀναιρεῖ σὺν τῷ φονεῖ τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ καταστήσας τὰ ἐσπέρια ἐπὶ Κωνσταντινουπόλιν ἔρχεται, ἀποκομίσας καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ τοῦτον μὲν ἐν τῷ νυφῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Κωνσταντῖνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ

qui uxorem et liberos adducerent: sed hanc cum liberis Byzantii detinuerunt.

Anno 26 Mabias filium suum Izedum cum magnis barbarorum copiis adversus Romanos misit. hi cum venissent Chalcedonem, multos captivos abduxerunt. potiti etiam sunt Amorio Phrygiae urbe; ibique pro praesidio relictis 600 armatis viris in Syriam redierunt. hieme facta imperator Andream cubicularium mittit, cum nix plurima iaceret. is noctu per ligna in murum evadit Amorii, urbemque occupans occisione praesidium interficit, ne uno quidem de 600 istis superstite.

Anno 27 imperator Constans Syracusis in balneo, cui Daphne nomen, interficitur dolo. quidam enim Andreas balneum una ingressus imperatorem, dum is se tergere incipit, cado graviter capiti inflicto necat. de morte Constantis, ea ipsa qua exstinctus est die, in urbe cognitum est voce ex aëre delata. Syracusani Mizizium Armenium imperatorem creant, invitum quidem et per vim. fuit is homo longe praestantissimus forma. Constantinus morte patris sui cognita cum maxima classe Siciliam occupat, Mizizium et patris una percussorem interficit, rebusque Occidentis constitutis Byzantium redit, allato secum patris cadavere; atque hoc in fano apostolorum iuxta patrem eius condidit.

κατατίθησιν, αὐτὸς δὲ βασιλεύει Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. ἀπέτιμε δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν D πατρικίον, τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου. τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνούχισε· τὸν δὲ τῆς πατριαρχείας θρόνον Γεώργιος εἶχε. 5

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Κωνσταντος ὁ Παγωνάτος, ἠρθόδοξος, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. τούτου τῷ ἅ ἔτει ἐπιστράτευσαν Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἠγχαλώτευσαν χιλιάδας π'. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσοπόλει λέγοντες ὅτι εἰς τριάδα πιστεύομεν, τοὺς τρεῖς στέψωμεν. ἐταράχθη δὲ Κων- 10 σταντῖνος· μόνος γὰρ αὐτὸς ἦν ἰσχυρῆτος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Τιβέριος καὶ Ἡράκλειος οὐδεμίαν εἶχον ἀξίαν. καὶ ἀποστείλας P 437 ἐκράτησε τοὺς πρώτους αὐτῶν, καὶ ἐφούλκισεν ἐν Συκαῖς· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφοὺς ἐρρινοκόπησε.

Τῷ β' ἔτει χειμῶν ἐγένετο μέγας ὡς ἀποθανεῖν πολλοὺς ἀν- 15 θρώπους καὶ θηρία.

Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη ἱρις ἐν τῷ οὐρανῷ τοιαύτη ὡς λέγειν πάντας ὅτι συντέλειά ἐστιν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μέγαν στόλον ἐξαρτήσαντες, καὶ παραπλεύσαντες εἰς Κιλικίαν, παρεχέμισαν εἰς Σμύρνην. 20

Τῷ δὲ ε' ἔτει τῶν Θεομάχων στόλος ἐλθὼν προσώρμησεν ἐν τοῖς Θρακίκοις μέρεσιν ἀπὸ τε τοῦ Ἐβδόμου μέχρι τοῦ Κυκλοβίου,

ipse Romanum imperium tenet, collegis Tiberio et Heraclio fratribus. Justinianum patricium sancti Germani patriarchae patrem capite truncavit hic, et Germanum ferocius se gerentem eviravit, cui Georgius in patriarchae dignationem successit.

Constantinus Constantis filius cognomento Pogonatus, quod a barba est ductum, verae religionis professor, imperavit annos 17. anno imperii eius primo Sarraceni bello Africae illato 80 hominum milia captivos abduxerunt. qui vero orientalium populorum principes erant, ii Chrysopolin venientes dicebant, quia in trinitatem crederent, ideo se duobus fratribus Pogonato adiunctis tres velle habere imperatores. ea res Constantinum perturbavit, cum solus ipse coronatus fuisset, neque fratrum eius Tiberii et Heraclii ulla esset dignitas. missis igitur ministris primores eorum comprehendit, ac in Sycis (Ficus dixeris, suburbium est Byzantii) supplicio affecit: ea res reliquos terruit, iique fugam fecerunt. fratribus porro nasos praecidit.

Anno secundo hiemis vehementia multos homines et bruta animalia interemit.

Anno 4 iris in caelo talis apparuit ut vulgo diceretur finis mundi instare. Sarraceni autem magna instructa classe in Ciliciam delati Smyrnae hiemaverunt.

Anno 5 illa dei adversariorum classis ad fines Thraciae appulit, occupato quod ab Hebdomo est usque ad Cyclobium spatio. singulis

καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πόλεμος ἐκροτεῖτο ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἑσπέρας, B
ἀπὸ τοῦ βραχιολίου τῆς χρυσοῦς πόρτης ἕως τοῦ Κυκλοβίου, ἀπὸ
μηνοῦ Ἀπριλλίου εἰς Σεπτέμβριον. καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκῳ
ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ χειμάζουσιν ἐκεῖ. καὶ κατὰ ἔαρ
5 ὁμοίως ἐπολέμου μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. τῇ βοή-
θειᾷ δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου πλήθος πολὺ ἀποβαλόντες μετ'
αἰσχύνης μεγάλης ὑπέστρεψαν. ἐκπορίζων δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος
ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ καταγίδος
συντριβείς ὀλοκλήρως ὤλετο. Σουφίαν δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἸΑφ συν-
10 βαλε πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνῦ καὶ Κυπριανοῦ ἐχόντων C
δύναμιν Ῥωμαϊκὴν, καὶ κτείνονται Ἀραβες χιλιάδες λ'. τότε
Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἑλλίου πόλεως τῆς Αἰγύπτου προσφύ-
γων τοῖς Ῥωμαίοις, πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν Ἀρά-
βων σκάφη κατέπρησεν ἐν Κυζίκῳ, σύμψυχα καταποντίσας αὐτά.
15 αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ τὸ θαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. ἐκ τούτου κατὰ-
γεται ἡ γενεὰ τοῦ Λαμπροῦ τοῦ νυνὶ τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευά-
ζοντος. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἦν καὶ ὁ φρονιμώτατος ἄνθρω-
πος Ἰωάννης ὁ Πιτζικαύδης.

Τῷ ἧ' καὶ θ' ἔτει εἰσῆλθον οἱ Μαρδαῖται εἰς τὸν Λίβνον, D
20 καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πόλεως, D
καὶ χειρῶσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπιάς. καὶ πολλοὶ δοῦλοι
καὶ αἰχμάλωτοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς ἐχώρησαν, ὥστε δι'
ἄλλου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. ταῦτα μυθῶν ὁ

1 ἐκρατεῖτο P

diebus pugnatum est a diluculo usque ad vesperam, ab Aureae portae
brachiolio usque ad Cyclobium, ab Aprili usque ad Septembrem men-
sem. inde barbari revertentes Cyzicum occupaverunt, atque ibi hie-
marunt; et vere rursum Christianis bellum fecerunt. hoc modo septem
annos se gessere. tandem dei et deiparae auxilio nostros iuvante, ma-
gna suorum multitudine amissa, ingenti cum dedecore domum discesse-
runt. et classis ista cum ad Sylaeum traiceret, hiberno aestu et pro-
cellis afflicta tota perit. porro autem Suphianus Aphii filius cum Floro
Petrona et Cypriano (hi Romanas copias ducebant) pugnam commisit,
in qua triginta Arabum milia occubuerunt. eo tempore Callinicus archi-
tectus ab Heliopoli Aegypti urbe cum ad Romanos transfugisset, ignem
maritimam paravit, eoque accensas barbarorum apud Cyzicum naves
una cum hominibus demersit. ab hoc genus ducit Lamprus, is qui ho-
dieque ignem artificiose struit. tunc etiam vixit prudentissimus homo,
Ioannes Pitzicauda.

Annis octavo et nono Mardaitae Libanum ingressi occupaverunt
quidquid a Mauro monte est usque ad sacram urbem, et speculas etiam
Libani obtinuerunt. multi ad eos se contulerunt servi, captivi atque in-
digenae, adeo ut exiguo tempore ad multa excreverint milia. haec

Μαβίας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐφοβήθησαν, καὶ συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασιλείων ὑπὸ Θεοῦ φρουρεῖται, πέμποσι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. ὁ δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζικαῦδην, καὶ ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους χρ⁵οῦσι χιλιάδας ἰ' καὶ ἄνδρας ἀλχμαλώτους ρ' καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν' ἐπὶ χρόνοις λ'. ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἐσπέρια οἰκοῦντες δῶρα
 P 498 στειλαντες τῷ βασιλεὶ εἰρήνην ἤτησαν· οἷς εἷξας ὁ βασιλεὺς ἐκύρωσε ταύτην, καὶ γέγονε ἀμεριμνία μεγάλη ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει. 10

Τῷ ἰ' ἔτει οἱ Βούλγαροι ἐπῆλθον τῇ Θράκῃ, καὶ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν στρατεύσαντος ἠττῶνται Ῥωμαῖοι καὶ πολλοὶ πίπτουσι. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἔχειν εἰρήνην μετὰ πάντων στοιχεῖ πάκτα, καὶ ὑποχωρεῖ εἰς ἀσχύνην τὰ τῶν Χριστιανῶν τῇ
 τούτου ἀβελτηρία. 15

Ἡ δὲ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ ε' σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, συνελθόντων σπθ' ἁγίων πατέρων, ἐν τῷ γ' ἔτει τῆς Β βασιλείας Κωνσταντῖνου τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ· ἧς ἤγουντο τοποτηρηταὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης διάκονος, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
 νουπόλεως Γεώργιος, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, ὑπ' αὐτῆς χειροτονηθεὶς τῆς συνόδου διὰ τὸ τὸν προσηγησάμενον Μακάριον καθαι-
 ρεθῆναι τότε ὡς ἀντενχθέντα τοῖς ὑπ' αὐτῆς ὀρθοδόξως δογμα-
 20

23 αὐτοῦ P

Maviam et qui cum eo erant terruerunt, ita quidem ut cogitantes Romanum imperium divino praesidio defendi legatos ad Constantium pacis petendae causa miserint. is Pitzicaudam ad Saracenos mittit, perque eum pacem cum eis componit ac tabulis consignat, ea conditione ut per annos triginta quotannis Sarraceni Romanis penderent auri milia 10, servos 100, equos generosos 50. haec ubi perceperunt hi qui Occasum incolebant, missis ad imperatorem donis pacem petiverunt. quam is eorum concedens petitioni sanxit. ita et in Oriente et in Occidente magna fuit quies.

Anno decimo Bulgari Thraciam invaserunt. cumque adversum eos imperator duxisset, Romani victi sunt, multique desiderati. cum iis imperator pactum icit, omnia cupiens habere pacata; eiusque stoliditate res Christiana dedecus accepit.

Anno Constantini huius, qui filium habuit Iustinianum, supra decimum tertio sexta sancta et universalis synodus Cpoli fuit, collectis eo 289 sanctis patribus. principes fuerunt Agathonis papae Romani locum tenentes, Theodorus ac Georgius presbyteri et Ioannes diaconus, tam Georgius Cpolititanus et Theophanes Antiocheae archiepiscopi, hic ipsius tum concilii suffragiis delectus, moto dignitate Macario, quod eas se sanae religioni congruentibus decretis opponeret. gubernabat tum Ale-

τιζομένοις. τῆς δὲ διοικήσεως Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχός, τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐδείς διὰ τὸ τοὺς θρόνους χηρεῖν πατριαρχῶν κατασχεθέντας τηρικᾶντα ὑπὸ Σαρακηνῶν. συνθροισθησαν δὲ κατὰ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὀνω-
 5 ρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου δὲ καὶ Πύρρου καὶ C Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων, Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, Στεφάνου μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων ἐν
 10 θῆλημα καὶ μίαν ἐνεργεῖαν ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὗς ἀναθεματίασα ἐξεφώνησε δύο θῆλήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς δεικνυσθαι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οἰκονομίας συμβόλων ἐξέθετο οὕτως. “Ἐν τισὶ τῶν
 15 σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύ- D μενος ἐχαράττεται· ὃς καὶ εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προὔπεμφαίνων ἀμνὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ σκηνὰς ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους
 20 κατασπαζόμενοι τὴν χάριν προτιμῶμεν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἀπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτήρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ

xandrinam ecclesiam Petrus monachus, Hierosolymorum nemo, soliis patriarcharum sessore tum vacantibus, quod erant a Sarracenis occupata. coactum fuit hoc concilium contra Theodorum Pharanis, Honorium Romae, Cyrum Alexandrae episcopos, et Sergium Pyrrhum Paulum ac Petrum, qui Cpolitanae ecclesiae fuerant episcopi, itemque adversus eos qui horum haeresin renovabant, quorum fuit Macarius nomine Antiocheae praeses, Stephanus eius discipulus, et Polychronius puerili fuitate senex. affirmabant hi unicam Iesu Christi esse cum voluntatem tam agendi vim. quos synodus damsans, pronuntiavit duas naturales voluntates totidemque naturales agendi facultates in uno domine nostro Iesu Christo demonstrari. similiter de sacris domini nostri in carne administrationis symbolis ita statuit. in quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus exprimitur, digito praecursoris monstratus; qui et pro exemplari gratiae acceptus est, praemonstrans per legem nobis verum agnum Christum. itaque vetera simulacra et umbras, uti veritatis tesseras ac propositas multo ante effigies, traditas ecclesiae amplectentes, his tamen praeferimus gratiam atque veritatem, quam ut legis impletionem accepimus. proinde ut perfectum sit id quod etiam in colorum picturis omnium conspectui exponitur, statuimus ut porro loco veteris agni humanae Christi, qui agnus mundi peccata sustulit, effigies in

P 439 νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὀρῶμεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θεοῦ λόγου κατανοοῦντες, καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γινομένης τῆς κόσμου ἀπολυτρώσεως.” 5

Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἕτεραι γεγόνασι τόποι καὶ σύνοδοι, καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἕξ ἀριθμοῦνται συνόδων, ἢ ἐν Ἀγκύρᾳ, ἢ ἐν Νεοκαισαρείᾳ, ἢ ἐν Γάγγραις, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἢ ἐν Λαοδικείᾳ, ἢ ἐν Σαρδικῇ, ἢ ἐν Καρτυγένῃ. αἱ μὲν γὰρ τοπικῶν ζητήσεων ἕνεκα συνέστησαν, μῆτε βασιλέων συνεδρευσάντων αὐταῖς μῆτε προσταξάντων, B τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων. αἱ δὲ οἰκουμενικαὶ γεγόνασιν. ἐκλήθησαν δὲ οἰκουμενικαί, διότι ἐκ κτελεύσεων βασιλικῶν οἱ κατὰ πῦσαν τῆν Ῥωμαίων πολιτείαν ἀρχιερεῖς μετεκλήθησαν, καὶ ὅτι ἐν ἐκῆστῃ, 15 καὶ μάλιστα τῶν ἕξ τούτων συνόδων, περὶ πίστεως ἢ ζητήσεως γέγονε καὶ ψῆφος ἤτοι ὄρος δογματικὸς ἐξηγήνετο. ἢ μὲν γὰρ πρώτη ὄρισασα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, παρηγγύησε καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πιστεῦειν· ἢ δὲ δευτέρᾳ ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ὄρισασα τρανῶς συμπροσκυνεῖσθαι 20 ἐθέσπισεν· ἢ δὲ τρίτῃ τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὄρισασα, ἕνα καὶ οὐ δύο υἱοὺς ἔδογματίσεν· ἢ δὲ τετάρτῃ τὰ προλεχθέντα κυρώσασα, δύο

imaginibus ponatur, ex ipsa humilitate altitudinem verbi intelligentes, tum ad rei in carne a domino gestae supplicii que ab eo tolerati et salutaris mortis et liberati per hanc mundi memoriam ut quasi manu ducamur.

Tenendum est etiam alias fuisse certis in locis synodos, quarum decreta habemus, tametsi eas in numero sex istorum conciliorum non exstant. tale fuit quod Ancyrae actum est, item Neocaesareae, Gangris, Antiocheae, Laodiceae, Sardicae, Carthagine. haec enim coacta sunt ob quaestiones certis locis obortas, neque iussu imperatorum, neque iis praesentibus: quin etiam horum quaedam habita sunt priusquam Christiani existerent imperatores. ceterum illae oecumenicae fuerunt, sic dictae, quia iussu imperatorum summi pontifices, quotquot per imperium Romanum erant, convocarentur, et quia in quavis earum, praesertim vero sex istis, de fide fuit quaesitum suffragisque actum et definitiones seu decreta edita. prima etenim cum definivisset filium patri esse aequalem essentia, simul etiam in sanctum spiritum credi iussit. secunda spiritum eiusdem cum patre et filio naturae esse perspicuae discernens, eundem iuxta adorari voluit. tertia dominum nostrum Iesum Christum perfecta cum divina tum humana praeditum natura pronuntians, unum et non duos filios esse statuit. quarta praedictas sententias

φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τρανῶς
 διηγόρευσεν· ἡ δὲ πέμπτη ταῦτα βεβαιώσασα, καθ' ἑκατέραν
 φύσιν θελητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν αὐτὸν εἶναι τε καὶ γνωρίζεσθαι
 σαφῶς ἀπέφηνεν· ἡ δὲ ἕκτη τὰ τῶν ὄλων συνόδων ἐπεξεληθούσα
 5 καὶ βεβαιώσασα, τέλειον καὶ αὐτῇ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
 στὸν ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἐξεφώνησεν. ἀπὸ γοῦν τῆς
 α' συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη ν', ἀπὸ τῆς β' ἕως τῆς γ'
 ἔτη ν', ἀπὸ τῆς γ' ἕως τῆς δ' ἔτη λ', ἀπὸ τῆς δ' ἕως τῆς ε' D
 ἔτη ρβ', ἀπὸ τῆς ε' ἕως τῆς ς' ἔτη ρκθ', καὶ ἀπὸ τῆς ς' ἕως τῆς ζ'
 10 ἔτη ρκβ'.

Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνθρώπων τιλ ὀδεύοντι μόνω κύων
 ἠκολούθει. ληστής δὲ ἐνόδιος τὸν ἀνθρώπον ἀποκτείνας ἀπέδρασε,
 τοῦ κυνὸς μέλαντος ἐν τῷ τόπῳ καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δε-
 σπότητος αὐτοῦ. ἕτερος δὲ τις ἀνθρώπος κατὰ συγκυρίαν ἀνὰ τὴν
 15 ὄδον ἐκείνην διερχόμενος, τὸ σῶμα ἰδὼν νεκρὸν ἐρριμμένον καὶ
 σπλαγχνισθεὶς, ὀρῦζας ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῇ γῆ. τοῦτο ἰδὼν ὁ
 κύων καὶ ἀποδεξιόμενος ἠκολούθει τῷ θάψαντι, εὐνοϊκὴν δουλείαν
 ἀποπληρῶν. ἦν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κἀπηλος, πάν-
 τας δὲ τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας ἔσαιεν ὁ κύων. χρόνου δὲ P 440
 20 παρῳηχότος συνέβη καὶ τὸν φονέα εἰσελθεῖν τοῦ πιεῖν εἰς τὴν
 καπηλείον, ὃν ἐπιγνοὺς ὁ κύων ὑλάκει καὶ ἐπεπήδα εἰς τὸ πρόσ-
 ωπον αὐτοῦ. τοῦτο δὲ πολλάκις γινόμενον εἰς ὑποψίαν πολλοῦς
 θείῳ κινήματι ἦγαγε, καὶ συσχεθεὶς εἰς κρίσιν παρεδόθη, καὶ τὸ

ratas esse iubens, expresse mandavit in filio duas naturas absque con-
 fusione et divulsione credi. quinta eadem haec confirmans, Christum
 secundum utramque naturam voluntate et efficacitate praeditum agnosci
 praecipit. sexta omnium conciliorum decreta recensens atque appro-
 bans, ipsa quoque Christum perfectum et deum et hominem esse pro-
 fessa est. porro a primo concilio usque ad secundum anni fluxerunt 56,
 a secundo concilio ad tertium 50, a tertio ad quartum 30, a quarto ad
 quintum 102, a quinto ad sextum 129, a sexto ad septimum 122.

Ea tempestate, cum quidam solus cano comitante iter faceret, est
 a latrone, quales itinera solent insidere, interfectus. latrone fuga se
 subducente, canis eo in loco permansit domini cadaver custodiens.
 forte alius quidam ea pergens supervenit, cadaverquo proiectum cer-
 nens, motus misericordia, tellure effossa sepeliit. canis id officium
 pergratum habuit, seque ultro homini comitem ac servum adiunxit.
 erat autem is homo condicione caupo, et solebat canis iis qui cauponam
 intrarent exirentque adulari. post aliquantum temporis is etiam latro,
 cuius meminimus, in eam cauponam bibendi causa intravit. quem canis
 agnoscens allatravit, inque eius faciem insiluit. hoc saepius factum dei
 instinctu apud multos suspicionem excitavit; comprehensusque latro et

πραχθὲν ὁμολογήσας μετὰ πάσης ἀληθείας ἀγγελέθη, τῆς θείας δίκης ἀμνησμένης αὐτόν.

Τῷ ια' ἔτει τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος διαπερᾶσαν τὸν Δά-
νουβιν, καὶ ἀποχωρισθὲν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ἐσκήνωσεν ἐν
Βάρναις ἐν τισὶ ὄχμαῖς καὶ ὄρεσι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξεληθόντος 5
σὸν ναυσι καὶ στρατῷ, καὶ δὴ καὶ ἐπελθόντος κατ' αὐτῶν, οἱ
Βούλγαροι τοῦτο ἀθρόως θεασάμενοι, τὴν ἑαυτῶν ἀπεγνωστότας
B σωτηρίαν, εἰς τι ὄχρῳμα καταφεύγουσι καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλί-
ζονται. τῶν δὲ Ῥωμαίων μὴ δυναμένων συνάψαι πόλεμον διὰ
τε τὰ πάματα καὶ τὴν τοῦ τόπου δυσχωρίαν ἐθρασύνθη τὸ μα- 10
ρὸν ἔθνος. συνέβη δὲ . . . καὶ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημί-
σαντες φυγῇ ἐχρήσαντο μηδενὸς διώκοντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ
Βούλγαροι ἐδίωξαν ὀπισθεν αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. καὶ
ἔκτοτε διαπερᾶσαντες πάντες καὶ θρασυνθέντες καὶ ἐμπλατυ-
θέντες τὴν Ῥωμαϊκὴν χώραν ἠχμαλώτιζον. ὅθεν καὶ ἀναγκα- 15
σθεῖς ὁ βασιλεὺς εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν, ὡς λέλεκται. ἠρεμήσας
δὲ ἐκ πάντων ἤνωσε τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὴν προλεχθεῖσαν ἁγίαν
C ἔκτην σύνοδον συναθροίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν τῶν Μορο-
θελιτῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε.

Τῷ δὲ ιγ' ἔτει ἀπίσαστο τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας, 20
καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὸν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

Τῷ ιδ' ἔτει ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Κωνσταντῖνος, κρατήσας
ἔτη ιδ', καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

10 τέλματα?

coram iudice constitutus, cum facinus uti erat abs eo perpetratum con-
fiteretur, divinae vindictae poenas dedit.

Anno 11 Bulgari Danubio traiectione a suis popularibus separati, in
Barnis habitaverunt, in saltibus quibusdam et montibus. contra hos
imperator classem exercitumque duxit. sed Bulgari primo Romanorum
impetu sua salute desperata in munitionem quandam recesserunt, ibique
se in tuto collocarunt; cumque eos adoriri Romani ob iniquitatem locer-
um non possent, ferocius facti sunt. accidit autem . . . et sparso ru-
more imperatorem fugisse, nemine urgente fugam fecerunt. hoc animad-
vertentes Bulgari a tergo eos insecuti sunt, multosque occiderunt. inde
sua fiducia universi in Romanas provincias effusi magnas praedas ege-
runt. itaque imperator coactus est cum iis pacem, uti diximus, com-
ponere. pacatis rebus omnibus ecclesiarum concordiam constituit, di-
ctumque sacrum sextum concilium Cpollin cogens Monotheletarum hae-
resin damnavit.

Anno 13 fratres suos imperio detruxit, solusque cum filio suo Is-
tintiano imperavit.

Anno 17 mortuus est Constantinus Pius, cum 17 annos imperasset.
successit ei filius Iustinianus.

Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς τοῦ Πρωγιανίου, ὁ ῥινότιμος, βασιλευσεν ἔτη εἰ. οὗτος ἦν ἄνθρωπος ἀκάθεκτος τὴν ὀρμὴν καὶ ἀσυλλόγιστος ἐν παντὶ πράγματι.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς αὐτὸν βεβαιῶσαι **D**
5 τὴν εἰρήνην· καὶ ἐστοιχῆθη ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρ-
 δαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ,
 καὶ παρέχῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομίσματα χίλια καὶ ἵππον καὶ
 δοῦλον. καὶ ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς τὸν μαγιστριανὸν Παῦλον πρὸς
 Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα, καὶ γεγόνασιν ἔγγραφα
10 ἐμμάστυρα. πέμψας οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνέλαβετο τοὺς Μαρδαίτας
 χιλιάδας ἑβ', τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριώσας· πᾶσαι
 γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων, ἀπὸ Μόμου ἐστίας ἕως
 τετάρτης Ἀρμενίας, ἀνίσχυροι καὶ ἀνοίκητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν
 ἔφοδον τῶν Μαρδαϊτῶν, ὧν παρασταλέντιον πάνδεινα κακὰ πέ- **D** 441
15 πορθεν ἢ Ῥωμαίων ἔπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. νεώτε-
 ρος γὰρ ὢν Ἰουστινιανός, ὡς ἑτῶν εἴ, ἀβούλως τὰ κατ' αὐτὸν
 διαίκει.

Τῷ β' ἔτει ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐδέξατο τοὺς ἐν
 τῷ Λιβάνῳ Μαρδαίτας, χάλκειον τεῖχος διαλύσας. παρέλυσεν δὲ
20 καὶ τὴν μετὰ τῶν Βοσγύρων εἰρήνην, διαταράξας τοὺς τοῦ πα-
 τρὸς αὐτοῦ τύπους, καὶ διαβιβάζει ἐπὶ τὴν Θράκην τὰ καβαλλα-
 ρικὰ θέματα.

Τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἰουστινιανὸς κατὰ Σθλαβίων καὶ

Iustinianus Pogonati filius, is qui a praeciso naso deinde Rino-
 tmetus fuit cognominatus, imperavit annos decem. homo fuit impotens
 animi, nulliusque ulla in re consilii.

Primo eius anno Abimelechus ad eum vuntios mittit confirmandae
 pacis causa; convenitque ut imperator Mardaitarum agmen Mardaitarum
 in Libano eiusque impressiones compereret, eoque nomine Arabes Ro-
 manis penderent in singulos dies nummos 1000, equum et servum. im-
 perator Paulum Magistriarum ad Abimelechum mittit pacti confirmandi
 gratia; idque scripto et testibus est comprehensum. proinde imperator
 misso legato duodecim milia Mardaitarum revocat. quo quidem facto
 Romanam potentiam accidit. quidquid enim hodie Arabes tenent a
 Mopsuestia usque ad quartam Armeniam, id omne infirmum erat cultu-
 ribusque vacuum ob incursiones Mardaitarum. quibus repressis ingentia
 damna Arabes Romano imperio in hunc usque diem intulerunt. enim-
 vero Iustinianus annos non totos sexdecim natus inconsulte rem ge-
 rebat.

Anno 2 profectus in Armeniam recepit Mardaitas in Libano degen-
 tes, aheneum murum destruens. pacem quoque cum Bulgaris factam
 confudit, formam a patre conscriptam perturbans. et equestres exer-
 citus in Thraciam traduxit.

Anno 3 Iustinianus expeditionem in Slavinos et Bulgares suscepit.

Βουλγάρων. και τοὺς μὲν Βουλγάρους προσηπαντηκότας ὤθησε, μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδραμῶν πολλὰ πλήθη τῶν Σθλαβίνων τὰ μὲν προσρύνετα τὰ δὲ πολέμῳ παρέλαβε και εἰς τὰ τοῦ Ὀψικίου κατέκτισε μέρη. ἐν δὲ τῷ ὑποστρέψαι αὐτὸν ὠδοστατήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισοῦρας, και μόλις ἠδυνήθη 5 παρελθεῖν, πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλῶν.

Τῷ ε' ἔτει ἀπηλλάγη παντός πολέμου ἢ τῶν Ἀράβων ἀρχῆ, πάντας ὑποτάξαντος τοῦ Ἀβιμέλεχ.

Τῷ ς' ἔτει τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰουστινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσε· και γὰρ τὴν Κυπρίων νῆσον ἀλόγως μετοκίσει ἰσπού- 10 δασε, και τὸ σταλὲν χέραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὄν οὐ προσεδέξατο.

Τῷ ζ' ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐπέλεξαιτο ἐκ τῶν μετοκισθέντων C ὕπ' αὐτοῦ Σθλαβίνων και ἰσπράτευσε χιλιάδας λ', οὓς ἐπαινόμισε λαὸν περιούσιον. τούτοις θαρρήσας λύει τὴν Ἀράβων συμφω- 15 νίαν· παραλαβὼν γὰρ τὸν περιούσιον λαὸν και τὰ καθαιλαρικὰ θέματα ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ παρὰ θάλασσαν. τῶν δὲ Ἀράβων μὴ βουλομένων λύειν τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτία και προπετεία τοῦτο πρᾶξαι ἀναγκαζομένων, ἐκλισηθέντες και αὐτοὶ παρεγένοντο πάλιν τῷ βασιλεῖ, μαρτυρόμενοι και τὸν 20 θεὸν ἐκδικητὴν τούτων προκαλοῦμενοι. τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲ ἀκοῆ δέξασθαι ταῦτα ἀνασχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μᾶλλον κατεπείγοντος, τὸν τῆς εἰρήνης ἔγγραφον χάρτην ἐπὶ φλαμουλίῳ κρεμάσαντες και προάγοντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὤρησαν,

atque hos quidem obviam sibi factos cum populisset, excursionem ad Thessalonicam usque facta, multas Slavinorum multitudines partim ad se deficientes partim bello superatas subegit, inque Opacianam regionem deportavit. in reditu autem a Bulgaria intra fauces angustiaram interceptus, multis suorum amissis aegre evasit.

Anno 5 Arabia omni bello liberata est, omnibus ab Abimelecho subingatis.

Anno 6 Iustinianus stolidè foedus cum Abimelecho pactam confudit. nam et in Cyprinam insulam nulla ductus ratione volebat coloniam deducere; et nomisma ab Abimelecho missum, quia iusitate erat signatum, respuit.

Anno 7 ex Slavibus, quos ab se deportatos fuisse diximus, novum exercitum 30 milium conscripuit, quem nomine populi peculiaris affect. his fretus Arabicum foedus rupit, et cum his et equestribus copiis iuxta mare Sebastopolin profectus est. Arabes inviti, tamen pacem infringere Iustiniani temeritate et iniuria coacti, armis sumptis denuo ad eum accesserunt, obstantes deumque ultorem huius facinoris invocantes. cumque imperator audire ista nollet pugnamque acceleraret, tabulis pacis de conto suspensis Romanis se obvios dederunt, dnce Moamedo. victi

Μωάμεδ στρατηγὸν ἔχοντες καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἠτήθησαν Ἄρα- D
βες, ὁ δὲ Μωάμεδ τῷ στρατηγῷ τῶν Σθλάβων κούκουρον γέ-
μοντα νομισμάτων πέμφας, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσει τοῦτον ἀπα-
τήσας, πείθει προσφυγεῖν αὐτῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων Σθλάβων,
5 καὶ οὕτω Ῥωμαίους τὴν τροπὴν περιποιήσατο. ἔθεν Ἰουστινιανὸς
τὸ τούτων ἐγκατάλειμμα ἀνείλε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν τῷ πρὸς
Νικομήδειαν Λευκάτῃ.

Τῷ ἧ ἔτει Σαββάτιος ὁ Ἀρμένιος μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων
ἤτταν, τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἀραμιν. ὑπετόγη δὲ αὐτοῖς
10 καὶ ἡ ἕσω Περσίς ἡ λεγομένη Χοροσάν.

Τῷ θ' ἔτει γέγονεν ἐκλειψις ἡλίου ὡς ἀστέρας φανῆναι. P 442
τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπιστράτευσε Μωάμεδ τῇ Ῥωμαίων γῆ, ἔχων μεθ'
ἑαυτοῦ τοὺς πρόσφυγας Σθλάβους ὡς ἐμπέρους τῆς χώρας, καὶ
πολλοὺς ἠχμαλώτευσεν. Ἰουστινιανὸς δὲ τῶν κτισμάτων ἐπιμε-
15 λούμενος κτίζει τὸ Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλίσιον καὶ τὰ τοῦ
παλατίου περιτειχίσματα. ἐπέστησε δὲ τούτοις Στέφανον τὸν
Πέρσην, σακελλάριον ὄντα καὶ πρωτενουῆχον, κύριον καὶ ἔξου-
σιαστήν, λίαν ὄντα αἰμαθόρον καὶ ἀπηγῆ, καὶ ἀνηλεῶς ἔτυπτε
τοὺς ἐργολάβους καὶ ἐλυθοβόλει. τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημή-
20 σαντος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀναστασίαν τὴν Ἀγνοῦστιαν δι'
ἄβητων ἔμαστιγῶσεν. ἑμοίως δὲ καὶ ὁ ἄββᾶς Θεόδοτος ὃ ποτε B
ἔγκλειστος, γενικὸς λογοθέτης κατασταθεὶς, πολλοὺς τῶν ἐμπα-
νῶν ἀρχόντων ἀναίτιως ἐτιμωρεῖτο καὶ δημύσει ὑπέβαλλε καὶ

2 Σλαβίνων lege ubique. margo P

sunt primo praelio. ceterum Moamedus Slavinorum duci pharetram no-
mismate refertam misit, multisque inducto promissionibus persuasit uti
ad se cum Slavinorum viginti milibus transfugeret. quo facto Romani
victi pulsique sunt. ob hoc Iustinianus, quicquid Slavinorum reli-
quum fuit, una cum mulieribus et liberis interfecit in Lencasta Nico-
mediae.

Anno 8 Sabbatius Armenius cognita Romanorum clade Arabibus
Armeniam tradidit. subdita etiam iis est interior Persis, cui nomen
Choresan.

Anno 9 tantus fuit solis defectus ut astra visa fuerint. eodem anno
Moamedus Romanorum dicionem bello petiit, comitatus transfugis Slavi-
nis ut regionem peritis, multosque mortales abduxit. Iustinianus vero
aedificiis intentus condit triclinium ab ipso denominatum et moenia pa-
latii. operi huic praefecit Stephanum Persam cum plena potestate,
saecularium et eunuchorum principem, hominem nimis quam sanguina-
rium et crudelem, qui absque ulla misericordia operarios verberabat
atque lapidabat. atque adeo imperatore peregre profecto matrem eius
Anastasiam Augustam loris flagellavit. itidem et Theodotus monachus,
pridem in clauastro vitam degens, tam generalis logotheta constitutus,
multos procerum nulla ipsorum culpa supplicis affecit, bona eorum pu-

σχοινοίς κρεμῶν κατὰ κεφαλῆς ἐχύροις ἐκάντιζεν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπιρρχος βασιλικῆ κελύσει πλείστους ἐναποκλείστους ἐποίη. ταῦτα πάντα ἠϋξῆσε τὸ πρὸς τὸν βασιλέα μῖσος τοῦ λαοῦ. πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάρθρα τῶν Βενέτων καὶ φιάλην κτίσαι εἰς τὸ τελεῖσθαι ἐκεῖ τὸ σάξιμοδέξιμόν, ἐπει νυὸς ἦν τῆς ὑπεραγίας 5 Θεοτόκου τῶν μητροπολιτῶν, ἀπήτει Καλλίνικον τὸν πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν, ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν. ὁ δὲ πα-
C τριάρχης ἔλεγε ὅτι εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει οὐ παρελάβομεν. βιωσθεῖς δὲ εἶπεν ὁ πατριάρχης μετὰ δακρύων “ὄξα τῷ Θεῷ τῷ ἀνεχομένῳ πάντα νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς 10 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.” τοῦτο ἀκούσαντες κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. ἐποίησε δὲ εἰς τὸ Πιερὶν ἐκκλησίαν, ἣν ἔλεγε τῶν μητροπολιτῶν.

Τῷ ἰ' ἔτει ἐπιστράτευσε Μωάμεδ τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν, καὶ ἀγχιμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει 15 Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας τρώπῳ τοῦϋδε. ἐκέλευσε Στεφάνῳ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ τῷ Ῥουσίῳ νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμιον Κωνσταντινουπόλεως, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν πατριαρ-
D χῶν. Λεόντιος δὲ πατρικίος καὶ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν γε-νόμενος, ἐν πολέμῳ εὐδοκιμήσας καὶ κατηγορηθεὶς, ἐν φρουρᾷ 20 κατεκλείσθη ἐπὶ τριετῆ χρόνον. ἐξάπεινα δὲ ἀνακλιθεὶς στρατηγὸς Ἑλλάδος προεβλήθη, ἐκελεύσθη δὲ ἐμβληθῆναι δρόμοντας καὶ αὐθημερὸν ἀποκινῆσαι τῆς πόλεως. ταύτη δὲ τῇ νυκτὶ ἐν τῷ

22 εἰς δρ.?

blicavit, fanibusque ita suspensos ut capita deorsum verterent palcarum fumo vexavit. sed et urbis praefectus plurimos mandato imperatoris in carcerem compegit. quibus omnibus odia populi in imperatorem creverunt. erat vicina palatio aedes deiparae virginis, Metropolitana dicta: eam demoliri Iustinianus locoque eius gradus Veneterum et phialam aedificare volebat, ut ibi saximodeximum ageretur. ideo a Callinico patriarcho postulabat ut ejus aedis destruendae causa deam is oraret. respondit patriarcha votum sibi esse, quod templi erigendi causa faceret: nullum deliciendi gratia receptum esse. sed vi adactus tandem lacrimabundus ita ait “gloria deo, qui omnia perfert, nunc et semper et in aeternum.” his auditis destructa est aedes et phiala condita. templum nomine Metropolitano imperator in Petrino fecit.

Decimo anno Moamedus in quartam Armeniam exercitum duxit, multisque abductis domum rediit. eodem anno Iustinianus imperio pulsus est hec pacto. mandavit Stephano patricio et Rusio ducei ut nocte populum Cpolitanum necarent, caedis initio a patriarchis facto. sab hec ipsum tempus Leontius patricius, qui cum dux Orientalium fuisset, re bello praedare gesta per calumniam delatus trienniumque in carcere detentus erat, subito evocatus inde fuit ac dux Graeciae factus, insequens suis in tres celoces impositis eo ipso die urbe avehl. ea nocte in

τῶν Σοφῶν λιμένι πρὸς τὸ ἐκπλώσαι προσορμίσας συντάσ-
 σετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ. ἐν οἷς καὶ οἱ γηγῆσιως αὐτὸν φιλοῦντες
 χρησιμώδην αὐτῷ ἐδίδουν, ὃ τε Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀστρονόμος
 τῶν Καλλιστράτων, καὶ Γρηγόριος Κιζιπαδόκης ὁ κλεισουριάρχης P 443
 5 μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρων. λέγει οὖν ὁ Λεόντιος πρὸς
 αὐτούς "ὕμεις δεσβεβαιοῦσθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βουσιλείας,
 καὶ νῦν ἡ ζωὴ μου ἐν κακοῖς τελειοῦται· καθ' ὧραν γὰρ τὸν θά-
 νατόν μου ἐκδέχομαι." οἱ δὲ εἶπον "σὺ μὴ δκνήσης, καὶ τοῦτο
 ἰδοὺ πληροῦται." καὶ λυβῶν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ
 10 μετὰ ἁρμάτων ἀνήλθον εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ σήτης, καὶ κροῦ-
 σαντες τὴν πύλην προεφασίσαντο τὸν βασιλεῖα παραγενέσθαι ἐπὶ
 τῷ διοικῆσαι τινας τῶν ἐκεῖσε ὄντων. μηνυθέντος δὲ τοῦ ἐπάρχου
 καὶ συτόμως ἐλθόντος καὶ ἀνοξάντος, εὐθὺς δεσμεῖται ὑπὸ
 Λεοντίου. ἀνοξας δὲ ὁ Λεόντιος τὰς φυλακὰς τοὺς ἀποκί-
 15 κλεισμένους χρόνοις πολλοῖς στρατιώτας ἔλυσε καὶ ὤπλισε, καὶ B
 οὖν αὐτοῖς εἰς τὸν φόρον κράζων ἐξῆλθεν "ὄσοι Χριστιανοί, εἰς
 τὴν ἁγίαν Σοφίαν," καὶ πέμψας καθ' ἕκαστον ῥεγεῶνα, τὴν
 αὐτὴν φωνὴν ἀνέκραζον. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν
 σπουδῇ εἰς τὸν λουτήρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηθροίσθη.
 20 καὶ ὁ πραιτάρχης τούτοις συνὼν ἐφώνει "αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίη-
 σεν ὁ κύριος." τὸ δὲ πλῆθος ἤραν φωνὴν "ἀνυσκαφῆ τὰ ὀσῶ
 Ἰουστινιανῶ." καὶ οὕτως ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός.
 ἡμέρας δὲ γενομένης ἐξάγονσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον
 διὰ τῆς Σφενδόνης, καὶ ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν ἐξώρισαν ἐν Χερ-

Sophiae portu tempus navigandi praestolans cum amicis suis negotia sua componebat. inter eos qui ipsum vere amabant, summa vaticinabantur ipsi, Paulus praesertim monachus claustris Callistratici, astronomiae peritus, et Gregorius Cappadox claustris Floriani princeps. quibus cum diceret Leontius captivo sibi imperium ab ipsis promitti, vitaeque dubio ac mortem singulis horis exspectanti, ii gnauiter eum rem aggredi iusserunt iam nunc implendam. ergo Leontius suis armatis secum sumptis tacite ad praetorium venit, pulsatisque foribus simulat eo imperatorem venire, ut de quibusdam qui ibi erant statueret. cum praefecto id indicatum esset, actutum prodiit, portasque cum aperuisset, est a Leontio vincatus. tum Leontius carceribus reclusis milites diu in iis detentos eduxit atque armavit, cumque iis in forum prodiit, vociferans "quicumque Christiani sunt, ad aedem S. Sophiae praesto sint." dimisit etiam qui idem per omnes regiones proclamarent. turbata multitudo confestim ad lavacrum magnae ecclesiae coivit; praesensque una pontifex summus hunc esse diem illum a domino factum clamavit (Psalm. 117). et populus sublati clamore vociferabatur "refodiantur ossa Iustiniani." hoc modo universus populus in Circo discurrebat. prima luce Iustinianum per Fundam in Circum producant, nasoque truncatam Chersonam relegant. Theo-

C σῶνι. Θεόδοτον δὲ τὸν μοναχὸν καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον
σχοίνοις ἐκ ποδῶν δῆσαντες σύρουσι διὰ τῆς λεωφόρου, καὶ εἰς
τὸν βουνὸν καταγαγόντες κατακαίουσι καὶ οὕτως Λεόντιον βα-
σιλέα εὐφημοῦσι. τὸν δὲ τῆς πατριαρχίας θρόνον διεῖπε Καλλι-
νικος.

Κόσμος ἔτος ρσρη', τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἔτος χςδ',
Λεόντιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη γ'. τούτου τῷ α' ἔτει πάντοθεν
εἰρηνικῶς διετέλεσε.

Τῷ β' ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἄλιδὶ τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς
D αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. Ἰσασίασε δὲ καὶ Σέργιος ὁ πατριάρχ-
ης τῆς Λαζικῆς, καὶ ταύτην τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξε.

Τῷ γ' ἔτει ἐπιστράτευσαν οἱ Ἀραβες τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ταύ-
την παρέλαβον. ὁ δὲ Λεόντιος ἀποστέλλει τὸν πατρικίον Ἰωάννην
ἱκανὸν ὄντα μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοῦμων, ὃς τοὺς
ἐχθροὺς τρέψας ἐδίωξε καὶ ἅπαντα τῆς Ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἤλεν-
15 θέρωσε. καὶ καταλιπὼν ταξάτιωνι ἴδιον τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδή-
λωσε, καὶ ἐκεῖ ἐχέμυσεν. ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος τῶν Ἀράβων
τοῦτο μαθὼν, πολλῶ πλείω καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου στόλον
ἀποστείλας τὸν Ἰωάννην ἐκδιώκει, καὶ ἐκεῖ φοροστατικῶς ἀπληκεῖ.
ὁ δὲ στρατὸς εἰς σύστασιν ἐλθὼν Ἀψίμαρον ἀναγορεύουσι βασιλέα,
P 444 ριον αὐτὸν μετονομάσας. ἐν δὲ τῇ πόλει ἣ τοῦ βουβῶνος λέμμη
ἐνέσκηψε, καὶ ἐν τέσσαρσι μηνσὶν ἀπώλετο πληθὸς πολύ. κατα-

dotum vero monachum et Stephanum sacellarium, funibus ad pedes alli-
gatis, per viam publicam ad Bovem pertractos comburant. atque ita
faustis acclamationibus Leontium imperatorem salutant, Callinico soliam
patriarchae occupante.

Anno mundi 6188, ab adventu Christi 694 Leontius imperator Ro-
manorum factus imperavit annos 3. primo eius anno cuncta ubique pa-
cata fuerunt.

Anno secundo Alidis in Romanam ditionem fecit impressionem,
multisque abductis captivis retro abiit. Sergius quoque patricius La-
zicae defectit, ac Lazicam Arabibus tradidit.

Anno tertio Arabes expeditione facta Africam ceperunt. eo Leon-
tius Ioannem patricium virum strenuum mittit cum universa Romanorum
classe; qui fuis pulsisque hostibus omnia Africae castra cepit, relicto-
que suo ibi legato, de re gesta imperatorem certiore fecit, atque in
Africa ipse hiemavit. at Arabum princeps (qui protosymbulus, quasi
consul vel concilii princeps ab iis usurpatur) re cognita, multo maiore
ac quam fuerat prior validiore classe missa Ioannem inde profligat, ca-
straque fossa munita locat. at Romanorum exercitus mota seditione
Apsimarum imperatorem creat, drungarium Cibyrhaeotarum, statimque
Tiberium nominat. at in urbe lues bubonum grassata quattuor men-

λαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἄμα τῷ συνόντι αὐτῷ στόλῳ, καὶ προσώρησεν ἐν Συκαίς, καὶ προδοσίας γενομένης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸν μὲν Λέοντιον ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου μονῇ φυλάσσεισθαι προσέταξε, τοὺς δὲ φίλους αὐτοῦ δημεύσας 5 ἐξώρισεν. Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὡς λίαν ἱκανώτατον, μονοστράτηγον πάντων τῶν ἔξω καβαλλαρικῶν θεμάτων προβαλόμενος, ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισουρῶν διατρέχειν καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα ἀπέστειλεν.

10 Ἀψίμαρος δὲ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ'. τούτου τῷ α' ἔτει ἕστα- B
σίασεν Ἀβδεραχμῶν ἐν Περσίδι, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν χαγάνον ὑπ' αὐτῆς.

Τῷ β' ἔτει γέγονε θανατικὸν μέγα. καὶ ἐπιστράτευσεν Μωά-
μεδ σὺν τῷ πλήθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδεραχμῶν. καὶ κατα-
15 λαβὼν τὴν Περσίδα ἐνούται τῷ χαγάνῳ, καὶ πολεμήσαντες τῷ
Ἀβδεραχμῶν κτείνουσιν αὐτόν, καὶ πάλιν τῷ χαγάνῳ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν ἐκχειρίζουσιν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίας ἕως Σαμοσαίου, καὶ προνομεύσαντες τὴν περὶ ἡμῶν χώραν ἀπέκτειναν, ὡς φασί, χιλιάδας διακοσίας Ἀράβων, πλεῖστά τε σκύλα καὶ
20 αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβόντες ὑπέστρεψαν, φόβον μέγαν ἐμποή- C
σαντες αὐτοῖς.

Τῷ γ' ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἀβδελᾶς κατὰ Ῥώμης, καὶ πολιορκήσας Ἀντάραδον καὶ μηδὲν ἀνύσας ὑπέστρεψε, καὶ ὑποδοῦμαι τὴν Μόψου ἐστίαν, καὶ ἔθετο ἐν αὐτῇ φυλακὴν.

in suo spatio magnam vim hominum sustulit. Apsimarus interim cum sua classe ad Sycas seu Ficus appellit; et in urbem per prodicionem admissus Leontium praeciso naso in Dalmatae monasterio asservari iubet, amicosque eius publicatis eorum bonis relegat. tum germanum suum fratrem Heraclium omnibus pedestribus equestribusque copiis praeficit solum ut rei gerendae maxime idoneum, mittitque ut partes Cappadociae et claustra percurrat, ac quid hostis moliatur observet.

Apsimarus, qui et Tiberius, imperavit annos 7. primo eius anno Abderachman mota seditione in Perside regnum in ea Chagano electo obtinuit.

Anno secundo pestis fuit. et Moamedus cum Arabum copiis bellum Abderachmani facit. cumque ingressus Persidem esset, cum Chagano se coniungit. eo bello Abderachman caesus et Persis Chagano restituta est. Romani autem Syriam ad Samosata usque pervagati, vicinasque regiones populati, ad milia, ut fertur, ducenta Arabum interfecerunt; spoliisque et praeda amplissimis potiti magno sui metu excitato revertantur.

Tertio anno Abdelas Romanos bello adortus, Antarado frustra oppugnata, re infecta abiit, et Mopsuestiam condidit, imposuitque ei praesidium.

Τῷ δ' ἔτει Βαάνης ὁ Ἑπταδαίμων τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἀραβῶν ἐπέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικὸν τὸν υἱὸν Νικηφόρου πατρίκιον ἐξώρισεν ὡς ὄνειροπολούμενον βασιλεύσαι· ἔφρασε γὰρ ἑωρακέναι κατ' ὄναρ ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐσκιάζετο ἐπὶ αἰετοῦ. 5

Τῷ ε' ἔτει ἰστασίασαν οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. καὶ D αὐτοῖς πρὸς Ἀψίμαρον πέμπουσι καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. ὁ δὲ Μωάμεδ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν πολλοὺς κτείνει, καὶ τὴν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ὑποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας τῶν Ἀρμενίων ζωοκαύστους ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐποίησε. τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀζάρ τὴν Κιλικίαν μετὰ χιλιάδων δέκα, καὶ περιτυχὼν αὐτοῖς Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοὺς πλείονας ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς δεσμίους τῷ βασιλεῖ ἔξαπ- 15 στείλει.

Τῷ ς' ἔτει Ἀζίδας ὁ τοῦ Χουνλί ἐπεστράτεψε τὴν Κιλικίαν, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον κάστρον κατέβαλεν· ὃν ἐπιφθάσας ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς καὶ πολεμήσας κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἐν Χερσῶνι διάγοντος καὶ λέγοντος P 446 πάλιν ἑαυτὸν βασιλεύειν, οἱ τῶν ἐκείσε οἰκήτορες τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως κίνδυνον φοβηθέντες ἐβουλεύσαντο τοῦτο ἀνελεῖν ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι. αὐτὸς δὲ τοῦτο διεγνωνκῶς ἡδυνήθη ἐκφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ Δαρὰς ἐλθὼν ἠτήσατο τὸν τῶν Χαζάρων χωγάνον ἰδεῖν. καὶ ὃς ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ

Anno 4 Baanes, cognomine Heptadaemon a septem daemonibus, quartam Armeniam Arabibus tradidit. Apsimarus Philippicum patricium Nicephori filium relegavit, quod is ex insomnio (aiebat enim per quietem se imaginatum caput suum ab aquila obumbrari) imperium sibi speraret.

Quinto anno principes Armeniae concitata adversus Sarracenos seditione, iis interfectis, ab Apsimaro missis legatis auxilium petunt. sed Moamedus facta expeditione, multis caesis, Armeniam rursum Sarracenis subdit, proceresque Armenios omnes uno in loco vivos cremat. eodem anno Azar decem milia ducens Ciliciam invadit. quem adortus imperatoris frater Heraclius maiorem hostium partem caedit, reliquos victos imperatori mittit.

Anno sexto Azidas Chunei filius Ciliciae bellum infert, castrumque Sisiium expugnatum evertit. hunc assecutus Heraclius, et pugna congressus, duodecim milia Arabum occidit. interim Iustinianus Chersonese degens cum se imperium recepturum diceret, oppidani sibi ab imperatore eo nomine metuentes vel interficere illum vel imperatori mittere statuerunt. quo animadverso Iustinianus fuga sibi consuluit; cumque Daras pervenisset, Chagani Chazarorum reguli congressum petiit. is

εις γυναῖκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. καὶ μετ' ὀλίγον χρό-
 νον προτροπῇ τοῦ χαγάνου κατήλθεν εἰς Φαναγουρίαν, ἀκεῖ
 διέτριβε μετὰ Θεοδώρας. ταῦτα ἀκούσας Ἀψίμαρος πέμπει πρὸς
 τὸν χαγάνον ὑποσχόμενος αὐτῷ δῶρα πολλά, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν
 5 ζῶντα αὐτῷ παραπέμψει, ἢ κἂν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. εἴξαντος
 δὲ τοῦ χαγάνου, παραφυλακὴν αὐτῷ δῆθεν ἐπέμπε διὰ τὸ μὴ
 ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπιβουλευθῆναι, ἐντειλάμενος τοῖς αὐτοῦ Ἴν' Β
 ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς, ἀνέλωσιν Ἰουστινιανόν. τούτων δὲ δι' οἰκέ-
 του τοῦ χαγάνου τῇ Θεοδώρᾳ μηνυθέντων καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ
 10 γνωσθέντων, προσκαλέσάμενος τοὺς ἐκ χαγάνου φύλακας τούτους
 ἐφόνευσεν. εὐθὺς δὲ ἀποστέλλει Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν. ἀπὸ
 δὲ Φαναγουρίας αὐτὸς δραπέτεύσας εἰς τὸ στόμιον κατήλθε, καὶ
 πλοίῳ ἐπιβὰς ἔρχεται μέχρι Συμβόλου, πλησίον Χερσῶνος, καὶ
 ἀποστείλας ἐν αὐτῷ κρυπτῶς ἀνυλαμβάνεται Βασβακούριον καὶ
 15 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν Στέφανον καὶ τὸν Μητρόπανλον· καὶ
 σὺν αὐτοῖς ἀποπλεύσας διέβη τὸν φάρον Χερσῶνος καὶ τὰ Νεκρό-
 πυλα τὸ στόμιόν τε τοῦ Δάναπρι καὶ τοῦ Δάναστρι. καὶ κλύθω-
 ρος γεγονότος ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. Μυάκης C
 δὲ ὁ οἰκειακὸς αὐτοῦ ἄνθρωπος ἔφη αὐτῷ "ἴδοὺ ἀποθνήσκομεν,
 20 δέσποτα. τάξαι τῷ θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, ἵνα, ἐὰν ὁ
 θεὸς ἀποδώσει σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδὲν ἀμύνη τῷ ἐχθρῷ
 σου." ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει ἐν θυμῷ "ἐὰν φέισομαι τινος
 ἐξ αὐτῶν, ὁ θεὸς ἐνταυθῆ μέ καταποντίσει." καὶ εἰσελθὼν εἰς
 τὸν Δάνουβιν ποταμὸν ἀποστέλλει Στέφανον πρὸς Τέρβελιν τὸν

eum honorifice excepit, data in matrimonium sorore sua Theodora;
 pauloque post persuasit ut cum Theodora Phanagoraeam se conferret
 ibique degeret. quod Apsimarus ut cognovit, mittit ad Chaganum qui
 magnis pollicitationibus ei persuaderent ut vel vivum Iustinianum vel
 caput caesi sibi mitteret. assensit Chaganus, misitque custodes, uti
 simulabat, Iustiniano, qui eum a popularibus suis tutum praestarent.
 mandaverat autem iis ut Iustinianum, quo tempore id iuberet, interficerent.
 haec cum famulus Chagani Theodora aperuisset, Iustinianus
 ab ea certior factus custodes a Chagano missos ad se vocat atque inter-
 ficat, statimque Theodoram in Chazariam remittit. ipse Phanagoraea
 profugiens ad fauces, atque inde consensu navigio ad Symbolum venit
 prope Chersonem. atque eo clam missis ministris Basbacurium et fra-
 trem eius Stephanumque et Metropanum ad se evocavit. cum his ab-
 navigans speculam Chersonensem, Necropyla et ostia Danaprium atque
 Danastrium evasit. orta autem tempestate, cum de salute sua omnes
 desperassent, Myaces Iustinianum, cuius erat domesticus, ita compellat.
 "cernis, domine, mortem nobis impendere. vove itaque deo te, si deus
 tibi restituat imperium, inimici iniurias non ulturam." respondit Iusti-
 nianus irato animo "hic me deus submergat, si alli inimicorum parsurus
 sum. proinde ingressus Dannbium, Stephano ad Terbelin Bulgarorum

ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δοῦναι αὐτῷ σύναρσιν, ὅπως κρατήσῃ τῆς προγονικῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἕποσχόμενος δῶρα πολλὰ καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα. αὐτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ' ἑαυτοῦ ὑποσχομένον, συγκινεῖ πάντα τὸν λαὸν τῶν Βουλγάρων καὶ Σθλάβων, καὶ ὀπλισθέντες ἐπὶ τὴν βασιλίδα ἔρχονται ἅμα τῷ 5 Ἰουστινιανῷ. ἠπλήκυσαν δὲ εἰς τὴν Χαροίου πόρταν καὶ ἕως τῶν Βλαχερνῶν. καὶ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις προσλαλῶν τοῖς ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ὑβρίζετο. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ' ὀλίγων Ῥωμαίων διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βυλῶν πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν. ὅπερ 10 μαθὼν Ἀψίμαρος φυγὰς εἰς Ἀπολλωνιάδα ἀφίκετο, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰουστινιανὸς δὲ ἀπέλαβε τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατέειχε Καλλίνικος.

P 446 Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον ἔτη 6'. παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, δῶρα πολλὰ δὸς τῷ Τέρβελι καὶ βασιλικὰ σκευή καὶ χῶ-
ραν τῆς Ῥωμαίων γῆς κήσας τὰ νῦν λεγόμενα Ζαγόρια, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ φυγὼν εἰς Ἀπολλωνιάδα συλλαμβάνεται καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν ἄγεται, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θράκης μετὰ τινων ἑτέρων ἀρχόντων· καὶ ἐν τῷ τείχει πάν-
τας ἐφούλκισεν. ἀποστείλας δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια πάντα, πλείους 20 ἕξ αὐτῶν εὐρῶν ἕως τριακοσίων, πάντας ἀπέκτεινε. τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ τὸν Λεόντιον πομπεύσας δεδεμένους ἐν τῇ πόλει, ἔπι-
B κοῦ γενομένου ἤγαγον δεδεμένους καὶ ἔρριψαν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν ἄχρις ἀπολύσεως

principem misso auxilium ab eo ad recuperandum avitum imperium flagitat, eoque nomine cum multa dona, tum filiam suam se ei nuptam traditurum pollicetur. Terbelis omnia se facturum iuravit, omnemque Bulgarorum et Slavorum multitudinem armavit. cum his Iustinianus ad Cpolin venit, ac castra a Charsii porta ad Blachernas usque posuit. triduum cum oppidanis habito colloquio, cum magis magisque contumeliis afficeretur, paucis stipatus Romanis per aquaeductum in urbem evasit, eoque perfosso mox in palatio Blachernensi tentorium posuit. eo cognito Apsimarum cum magna vi pecuniae Apolloniadem profugit. Iustinianus ita imperium recuperavit, patriarcha urbis Callinico.

Iustinianus recepto imperio petitus est per annos 6. is Terbelim donis multis ac regia suppellectile et parte dicionis Romanae, ea cui nunc Zagoria nomen est, remuneratus pacifice dimisit. Apsimarum autem Apolloniade ex fuga ad Iustinianum retrahitur, itemque ex Thracia Heraclius, cum aliis quibusdam principibus. hos omnes in muro supplicio affecit. dimissis etiam per mediterranea ministris amplius trecentis repositos eorum socios omnes necavit. Apsimarum vero et Leontium vinctos per urbem in pompa duxit; iique ludis Circensibus vincti ad pedes imperatoris proiecti sunt. quorum cum hic cervices calcaret,

τοῦ πρώτου βαίτου ἐπεβόα ὁ δῆμος “ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλισκον ἐπιβήσῃ” καὶ τὰ ἔξῃς. καὶ ἀποστειλας αὐτοὺς ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην ἐκτυφλώσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρισεν. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Κῦρον τὸν ἐν τῇ νήσῳ 5 Ἀμαστρίδι ἐγκλειστον, ὡς προσημύναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν, πατριάρχην προεβύλετο. ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεσεν. ἐντεῦθεν φόβος μέγας συνεῖχε πάντας. ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ Χαζαρίας, καὶ C 10 πολλὰ σύμψυχα ἀπώλοντο. ἀκούσας δὲ τοῦτο χαγάνος δηλοῖ αὐτῷ “ὦ ἀνόητε, οὐκ ἦν διὰ δύο ἢ τριῶν πλοίων λαβεῖν σου τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀπολέσαι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς ὅτι καὶ ταύτην πολέμῳ λαμβάνεις; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἱός, καὶ ἀποστειλον λαβεῖν αὐτούς.” καὶ ἀποστειλας ἤγαγε τὴν Θεοδώραν 15 καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἔστειψεν αὐτούς.

Τῷ γ’ ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διέστρεψε, καὶ διαπεράσας τὰ καβαλλαρικὰ θέματα εἰς τὴν Θράκην, ἐξοπλίσας καὶ στόλον, κατὰ τοῦ Τέρβελι ἐχώρησε, καταλαβὼν τὴν Ἀγγιάλον. καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ 20 ἀπληρέστως, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως διασκορπιζόμενον, ἐπιρρήσαντες πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ φόνον ἐποίησαν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐν τῷ κάστρῳ καταφυγῶν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἀπέκλεισε τὰς θύρας. Θεασάμενος δὲ

tantisper dum primum baium mitteretur, acclamavit populus “super aspidem et basiliscum ambulabis” ac reliqua. inde eos in Cynegium missos capite truncari iussit. Callinico patriarchae oculos eruit, eumque ita Romam relegavit. patriarcham vero Cpolis constituit Cyrum, qui in Amastridis insula monachus fuerat, quod hic sibi recuperationem imperii praedixisset. innumeram porro cum civium tum militum multitudinem interfecit; quamobrem magnus omnes pavor invasit. misit etiam classem ad revocandam e Chazaria uxorem; de qua multae naves una cum vectoribus perierunt. quod cum intellexisset Chaganus, haec ad eum mandare “fatue, inonne duabus tribusve navibus missis uxorem tuam repetere poteras, tantaeque multitudinis exitio carere? num hanc quoque bello te recipere putas? en et filius tibi natus est. mitte qui eos traducant.” misit ergo Iustinianus adductum Theodoram et filium eius Tiberium, atque utrique coronam imposuit.

Anno tertio Iustinianus pacem quae erat inter Romanos ac Bulgaros rupit; traiecitque in Thraciam equestribus copiis, classe etiam armata, in Terbelim profectus est, occupata Anchialo. Bulgari autem cum Romanos castra incaute locasse nulloque ordine sparsim vagari cernerent, impetu facto magnam caedem ediderunt, multosque captivos abduxerunt. Iustinianus cum paucis quibusdam in castrum evasit, ibique triduum obiectis portis se continuit. sed Bulgaros obsidendi causa perseverare

τὴν τῶν Βουλγάρων ἐπιμονήν, τοὺς ἵππους αὐτοῦ νευροκοπήσας, διὰ τῆς νυκτὸς τοῖς πλοίοις ἐπιβὰς λαθραίως ἔφυγε καὶ μετ' αἰσχύνῃς ἐν τῇ πόλει παρεγένετο. Ἰουστινιανὸς δὲ ἐπιμηνησθεὶς τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Χερσωνιτῶν καὶ Βοσποριανῶν καὶ λοιπῶν ἐπιβουλήν, πᾶσαν ταῦν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλης ἀπέστειλε, προστάξας πάντας τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ξίφει ὀλοθρεῦσαι καὶ μηδένα ζωογονίσει. οἱ δὲ πεμφθέντες καταλαβόντες, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιστάντος, πάντας τῷ ξίφει ἀνεΐλον, τῶν μικρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι ὡς πρὸς δουλείαν περιποιηθέντων. καὶ τοὺς μὲν πρωτεύοντας Χερσῶνος μὲν ὄντας φαμικτικῶς πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαπέστειλαν, ἑτέρους δὲ ἐπὶ τὰ ξυλταῖς σούβλαις προσαναρτήσαντες ἐπὶ πυρὸς ὤπησαν, καὶ ἄλλους τῇ θαλάσῃ ἐναπέριψαν. μαθὼν δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς ἐπὶ τῇ τῶν νηπίων σωτηρίᾳ ἐμάνη. τοῦ δὲ στόλου πρὸς τὴν πόλιν ἀναπλέοντος τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσεν. ἡριθμῆθησαν δὲ οἱ ἀποθανόντες, καὶ εὐρέθησαν χιλιάδες οὐκ. τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ χαροποιηθέντος, πάλιν ἕτερον ἐκπέμπει στόλον, ἀροτριῶν ἅπαντα καὶ ἐκδαφίζειν κελεύσας, καὶ κατασφάζειν ἅπαντας ἕως οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν κάστρων ἐκείνων ἑαυτοὺς κατασφάλλαντο, καὶ πρὸς γαγάνον εἰς Χαζαρίαν ἔπεμψαν στέλαι λαθρὰ εἰς φυλακὴν αὐτῶν. καταλαβόντων δὲ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκεῖνοι τὰς μὲν κεφαλὰς αὐτῶν κρατήσαντες ἔσωθεν τῶν κάστρων ἀπέκτειναν οἱ Χερσωνῖται, τὸν δὲ λοιπὸν λαὸν αὐτῶν τοῖς

18 ἐδαφίζειν rectius. margo P

videns, equorum suorum nervis incisis, nocta navigia conscendit, fur-
timque elapsus cum dedecore domum rediit. secundum haec memoria
recolens insidias sibi a Chersonensibus Bosporanis aliisque paratas, ad-
versum eos naves suas a minima ad maximam omnes misit, mandato ut
quicumque ea loca habitarent, universi gladio trucidarentur, neque vitae
cuiusquam parceretur. missi eo hoc perfecerunt, nemine ipsis resi-
stente: solum infantium caede abstinuerunt, quippe in servitatem man-
cipandis. principes Chersonensium viros, numero 42, addita custodia
ad imperatorem miserunt, alios septem ligneis publicis in altum suspenses
igni assarunt, alios in mare abiecerunt. his cognitis Iustinianus ob-
servatos infantes insaniit. cum in reditu classis iam Byzantio appro-
pinquaret, periclitata est. mortuorum numerus initus, repertusque mi-
litem 73. id gaudium Iustiniani auxit. misitque aliam classem, quam
omnia solo aequaret, solumque aratro proscinderet, interficeretque omnes
usque ad mingentem in parietem. quod cum intellexissent qui castra
ista obtinebant, muniverunt sese, missisque in Chazarium ad Chaganum
legatis praesidium sibi ab eo dari flagitarunt. cum appulisset Iustinianus
classis, primores eorum nacti intra castra Chersonenses trucidarunt,

Χαζάρους παρέδωκαν. οἱ δὲ τῆς Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κά-
στρων τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ ἐκείσε ἐξόριστον
Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βασιλεῖα εὐφήμησαν. ταῦτα μα-
θὼν Ἰουστινιανὸς ἕτερον στόλον ἀπέστειλε μετὰ τειχομαχικῶν ἔρ-
6 γαλείων καὶ κριῶν. καὶ ὡς τοὺς κρείττους πύργους Χερσῶνος C
κατέβαλον, ἀναφανέντες οἱ Χάζαροι τούτους ἐκώλυσαν τοῦ ἐγχει-
ρήματος, ὁ Βαρδάνης δὲ ἐκφυγὼν πρὸς τὸν χαγάνον ὤχετο.
ἀπράκτου δὲ γεγονότος τοῦ στόλου, καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν μὴ
τολμῶντος ἀνυκάμψαι διὰ τὸ ἀπάνθρωπον ἐκείνου καὶ ὤμον, τὸν
10 μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην βασιλεῖα εὐφή-
μησαν, τὸν δὲ χαγάνον ἤτήσαντο δοθῆναι αὐτοῖς τοῦτον. τοῦ
δὲ χαγάνου ἀπαιτήσαντος αὐτοὺς λόγον τοῦ μὴ προδοθῆναι ὑπ'
αὐτῶν καὶ τοῦ κομίσασθαι κατὰ ἄνδρα νόμισμα ἕν, αὐτοὶ παρα-
χρῆμα ταῦτα δόντες παρέλαβον Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βα-
15 σιλεῖα. ἐν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον καὶ ἀναφορὰν μὴ ἔρχεσθαι D
ἰστοχάσατο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν, καὶ λαβὼν σὺν αὐτῷ τοὺς
τοῦ Ὀψικίου καὶ μέρος Θρακησίων ἀνῆλθεν ἕως Σινώπης, καὶ
βλέπει τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐρχόμενον. καὶ βρῦζας ὡς λέων
καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὤρμησε. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλαβόντος
20 καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς εἰς τὸν Δαματρυᾶ ἀνῆλθεν.
ὁ δὲ Φιλιππικὸς εὐθὺς ἀποστέλλει τὸν Ἕλληνα μετὰ λαοῦ κατὰ
Ἰουστινιανοῦ, Μαῦρον δὲ τὸν πατρίκιον κατὰ Τιβερίου. ὃς ἐν
Βλαχέρναις πορευθεὶς εὔρε Τιβερίου κρατοῦντα τὰ τίμια ξύλα καὶ
τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐξῶθεν δὲ τοῦ βήματος Ἀνυστασίαν τὴν τοῦ

reliquam multitudinem Chazaris tradiderunt. proinde qui Chersonem et
reliqua castra tenebant, Iustiniano imperium abrogant, et Philippicum,
cui et Bardanes nomen fuit, imperatorem faustis acclamationibus de-
signant. Iustinianus hoc percepto aliam classem mittit, arietibus aliis-
que ad oppugnationes facientibus machinis instructam. cuius milites
cum iam potiores Chersonis turres prostravissent, a supervenientibus
Chazaris sunt repressi. Bardanes fuga ad Chaganum evasit. sed et
classarii re infecta cum ad Iustinianum redire non auderent, nota ipsis
hominis immani crudelitate, Iustiniano imperium abrogant, Bardanem
imperatorem nominant, eumque a Chagano repossunt. qui cum postu-
laret sibi de non prodendo ab ipsis Philippico caveri, et a singulis unum
nomisma pendi, milites pecunia statim depensa Bardanem Philippicum
recepere imperatoremque salutarunt. at Iustinianus morae classis causam
coniciens, cum militibus Opsicianis ac parte Thracensium Sinopem us-
que ascendit; cernensque classem cursum versus Cpolin intendisse, ru-
gita leonino edito ipse quoque urbem petiit; cumque eam praecoccupasset
iam Philippicus, Damatrya se contulit. Philippicus confestim Eliam
populo stipatum in Iustinianum, et Maurum patricium contra Tiberium
omittit. hic apud Blachernas in Tiberium incidit, veneranda ligna cru-
cis et sacram mensam amplexum. extra gradus adstabat Anastasia, Iu-

P 448 πατρός αὐτοῦ μητέρα, ἣτις πολλὰ ἰδυσώπει αὐτὸν μὴ ἀνελεῖν Τιβέριον. ἐν τούτοις Ἰωάννης ἐλθὼν βία ἀφαρπάζει τοῦ βήματος τὸν ἀπὸ τῆς Χαζάρης Τιβέριον, καὶ ἐν τῷ τῆς Καλλινίκου παραπορτίῳ ἐκβαλὼν δίκην προβάτου ἐλαρυγγοτόμησιν. ὁ δὲ Ἕλλας εἰς λόγους ἐλθὼν τῷ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατῷ καὶ 5 λόγον ἀπαθείας δοὺς αὐτῷ πρὸς ἑαυτὸν εἴλωσε. μόνου δὲ ὑπολειφθέντος Ἰουστινιανοῦ, ἐν θυμῷ δραξάμενος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ τοῦ Ἕλλας τῷ παραμηρίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέτεμε καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ ἄχρι Ῥώμης ταύτην ἐξέπεμψεν. 10

Ὁ δὲ προλεχθεὶς μοναχός, ὁ αἰρετικὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Β Καλλιστράτων, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι Φιλιππικὸν ἐρησιμοδοτεῖ αὐτῷ λέγων "ἐπεὶ ἡ ἕκτη σύνοδος κακῶς ἐγένετο, εἰάν βουσιλεύσης, ῥῆσον αὐτήν, καὶ γενέσθαι σοι ἔχει ἡ βασιλεία πολυχρόνιος καὶ κραταιά." ὁ δὲ συνέθετο μεθ' ὄρκου τοῦτο ποιῆσαι. βασιλεύ- 15 σας δὲ ἐποίησε ψευδοσύνοδον ἐπισκόπων κατὰ τὸν λόγον τοῦ ψευδαββᾶ, καὶ ἔρριψε τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην σύνοδον. καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτυφλώθη ὁ μάταιος. Κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμμύστην καὶ συναιρετικὸν προεβάλετο. 20

Οὗτος ὁ Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἐν μὲν ταῖς διαλαλαῖς αὐτοῦ λόγιος καὶ ἐχέφρων ἐλογίζετο, ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ C ἀσέμνως καὶ ἀνικάνως καὶ αἰσχροῦς τὸν βίον αὐτοῦ διατελῶν πάντη

stiniani mater, multis verbis a caede Tiberii debortans. supervenit autem Ioannes, vique a gradibus avulsam Chazaricae mulieris filium Tiberium ad vestibulum portae Callinici extraxit, ibique inerat pecudis faucibus praecisis necavit. Elias, ut in colloquium cum militibus Iustiniani venit, eos promissa securitate ad sese perduxit, desertumque ab omnibus Iustinianum iracunde collo apprehendit, et gladio, quem femori alligatum gestabat, caput amputavit, hocque ad Philippicum, isque Romam usque misit.

Ceterum is de quo ante diximus Callistraticus monachus, haereticus et astronomus, cum Philippico imperium vaticinio promitteret, hoc quoque ab eo stipulatus fuerat, ut eo potitus sextam Synodum, quippe prave actam, aboleret: ita imperium ei diuturnum validumque fore iuravit hoc se facturum Philippicus, et imperio potitus, uti iussus fuerat ab impostore monacho, falso episcoporum indicto concilio, sanctam et universalem sextam synodum irritam pronuntiavit. quo tempore vanus homo etiam est excaecatus. Cyro quoque patriarcha exturbato, Ioannem suae impietatis socium ei solio praefecit.

Fuit hic Philippicus, cognomento Bardanes, in colloquio facundus atque prudens habitus, sed in actionibus suis absque gravitate et industria ulla versans; turpiterque vivens extremam sibi infamiam paravit.

ἀδόκιμος ἐδείκνυτο. ἔμμανως γὰρ κινήθεις κατὰ τῆς ἁγίας εἰσιν
 συνόδου ἀνατρέπειν ἔσπευδε τὰ ὑπ' αὐτῆς δογματισθέντα θεῖα
 δόγματα. εἶρε γὰρ ὁμόφρονος αὐτοῦ αὐτόν τε τὸν Ἰωάννην,
 ὃν ἐποίησε πατριάρχην, καὶ ἄλλους ὁμόφρονος αὐτοῦ, καὶ ἑγγρά-
 5 φως ἀνεθεμάτισαν αὐτήν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Βούλγαροι διὰ
 τοῦ Φιλῆα λάθρα τῷ στενῷ ἐπιρρίψαντες ἕως τῆς χρυσοῦς πόρτης
 διέδραμον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σφαγέντων καὶ αλχμαλωτισθέν-
 των, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, λέγειν οὐκ ἔχομεν. αὐτοὶ δὲ ἀβλαβεῖς
 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπέστρεψαν.

10 Τῷ β' ἔτι ἔδοξε τῷ Φιλιππικῷ μετὰ τινων πολιτῶν ἀρι- D
 στήσαι. ἐν δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς μεσημβριῶν,
 ἑξάπινυ διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης εἰσελθὼν Γουῆφος πρωτοστράτηγος
 τοῦ Ὀψικίου, μεθ' ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ εἰσδραμῶν εἰς τὸ
 παλάτιον, ἤρπασε τὸν Φιλιππικὸν καὶ ἤγαγεν εἰς τὸ ἀρματώριον
 15 τῶν πρᾶσίνων, καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν μηδενὸς γνόντος. τῇ δὲ
 ἐπαύριον, ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς πεντηκοστῆς, συναχθέντος τοῦ
 λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτουσηκρητικὸς,
 μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος, ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου αἰρετικοῦ,
 ἕτη β'.

20 Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος ἕτη β'. οὗτος λογιώτατος ὢν P 449
 προεβάλετο στρατηγὸν ἰκανώτατον εἰς τὰ καβαλλαρικά, Λέοντα
 τὸν Ἰουαρόν, καὶ ἕτερον λογιώτατον εἰς τὰ πολιτικά, καὶ τούτου
 ἐν ἀδείᾳ διετέλει. οὗτος Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πατρικίους

22 ὀκλιτικά?

insania quadam contra sacrum sextum concillium incitatus in id incubnit,
 ut omnia eius sacra decreta aboleret, nactus ad hoc secum sentientes
 cum Ioannem istam a se patriarcham creatum, tum alios quosdam, qui
 et detestati scripto istam synodum sunt. eodem tempore Bulgari, duce
 Philea, occulte per fauces ingressi usque ad auream arbis portam in-
 cursionem fecerunt. numerus occisorum ab iis et captorum maior est
 quam efferrī ut possit. ipsi illaesi domum redierunt.

Anno secundo placuit Bardani cum nonnullis civium prandere. ce-
 terum sabbato Pentecostes Philippicum meridianam Rufus Opsiciano-
 rum praefectus, cum Thracibus quos secum ducebat, subito per Auream
 portam irrumpens inque palatium procurrrens, abripuit, inque armamen-
 tarium Prasinorum producto oculos nemine sciente effodit. postridie,
 nempe ipsa Pentecostes dominica die, populo in magnum templum col-
 lecto, ab Ioanne patriarcha haeretico inauguratus est regno Artemius
 princeps secretariorum, et Anastasii nomen ei inditum.

Artemius Anastasius imperavit annos 2. is erat homo doctissimus.
 equestribus copiis praefecit Leonem Isaurum, praestantissimum virum.
 sed et alium rebus civilibus hominem aptissimum praeposuit. itaque
 securus porro vixit. idem Theodorum et Georgium patricios oculis
 Georg. Cedrenus tom. I.

ἐκτυφλώσας εἰς Θεσσαλονικὴν ἐξώρισε. τῶν δὲ Ἀράβων ἐπιζο-
 μένων κατὰ Ῥωμανίας διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπηγγέλη τῷ
 βασιλεῖ κατὰ τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. ὁ δὲ ἤρξατο
 κτίζειν δρόμωνάς καὶ διήρεις, καὶ τὰ παράλια τεῖχη ἀνακατασκεύαζε
 καὶ τὰ χερσαῖα, καὶ γεννημάτων τὰ ἔρεια ἐπλήρωσεν. ἐπὶ τούτου 5
 Γερμανὸς ἐκ μητροπόλεως Κυζίκου μετατίθεται εἰς Κωνσταντι-
 Β νούπολιν, καὶ κριτατόριον μεταθεσίμου ἐκπεφάνηται "ψήφω καὶ
 δοκιμασίᾳ τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἡ θεία χάρις ἡ πάντοτε
 τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα μετατί-
 θησι Γερμανὸν τὸν ὀσιώτατον πρόεδρον τῆς Καζικηνῶν μητροπό- 10
 λεως εἰς ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πό-
 λεως ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλείας." μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι στόλος
 ἐξῆλθε Σαρακηνικὸς πρὸς τὸ κόψαι ξύλα εἰς τὸν Φοίνικα, ἔξαφ-
 τύσας στόλον ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ καῦσαι τὴν τοιαύτην ξυλὴν.
 ἔλθόντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ Ῥόδῳ, ἔστασίασε, καὶ τὸν μὲν βα- 15
 σιλέα ἀνέσκαψαν τὸν δὲ στρατηγὸν αὐτὸν Ἰωάννην ῥομφαίᾳ ἀντι-
 C λον, καὶ εὐθέως κατὰ τῆς βασιλίδος ἀνέπλευσαν. ἔλθόντων δὲ
 αὐτῶν ἐν τῷ Ἀτραμυνίῳ, εὗρον ἐκεῖσε Θεοδοσίον διοικητὴν εὐσεβῆ
 καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. ὕπερ μαθὼν
 Ἀρτέμιος, τὴν πόλιν ὀχυρώσας ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει κατέφυγεν. 20
 ὁ δὲ τῆς πόλεως στόλος καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου μέχρι μηνῶν ἕξ
 ἀλλήλοις κατεπολέμουν. ὁ δὲ Θεοδόσιος διαβὰς ἐπὶ τὰ Θρακῆα
 μέση ἐν ὄχλῳ βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἐν τῷ τεῖχει

22 ἀλλήλους?

spoliatos Thessalonicam deportavit. cum Arabes terra marique Romanis
 bellum facerent, nuntiareturque eos urbem petituros, celoces biremesque
 cendere instituit, muros maritimos terrestresque refecit, et frugibus
 horrea implevit. sub hoc e metropoli Cyzice Cpolia translata est Ger-
 manus; editumque decretum sanctissimorum consensu episcoporum, quo
 id permittebatur, in hanc sententiam "divina gratia, quae ubique in-
 firma sanat et mutilla integrat, transfert Germanum sanctissimum Cyzi-
 cense metropolis ad archiepiscopatum imperatricis atque a deo custodi-
 tae urbis. res gesta Artemio imperante." perre Artemius cum intelli-
 xisset Sarracenos lignorum secundorum causa classem in Phoenicium ad-
 duxisse, classem emisit quae ligna ista combureret. verum ea cum
 Rhedum attigisset, classarii seditione coerta imperium Artemio abro-
 gant, Ioannem ducem suum ferro trucidant, rectaque Byzantium verum
 navigant. Adamyttum vero delati inveniunt ibi Theodosium quendam
 procuratorem, pium hominem et a rebus gerendis alienum: cum impe-
 ratorem creant. Artemius certior hac de re factus, urbe munita, Ni-
 caeam profugit. per sex menses inter classem Cpolitanae et Theode-
 sianae certamen fuit. Theodesius tandem in Thraciae partes digressus
 cum magnis copiis urbem aggreditur, corruptisque muros ad Bla-

τῶν Βλαχερινῶν φύλακας δώροισ διαφθείρας τὴν εἴσοδον ἔσχε. τὴν δὲ πόλιν οἱ πλώϊμοι πραιδεύσαντες μεγίστην ἐργάσαντο ἄλωσιν, μηδεὶς φεισάμενοι. τὸν δὲ πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἀρτεμίου συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον. οὗς Θεο- D
 5 δόμενος Ἀρτέμιος, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐξορίζεται. Λέων δὲ ὁ Ἰσαυρὸς τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ, ἔχων συναγωνιζόμενον Ἀρτάβασδον Ἀρ-
 μένιον στρατηγὸν τῶν Ἀρμενιακῶν, ᾧ καὶ δοῦναι συνέθετο τὴν
 10 ἰδίαν θυγατέρα.

Θεοδόσιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη β', εφ' οὗ Μασαλμᾶς ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσεν κατὰ Ῥωμαίων. καὶ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ἀμωρίου γενόμενος γράφει πρὸς Λέοντα τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸν "ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων σοι ἀρμόζει. ἐλθὲ
 15 οὖν καὶ λαλήσομεν τὰ πρὸς εἰρήνην." ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀποστεί- P 450
 λας ὑπάτους καὶ λόγους εἰρήνης ποιησάμενος, καὶ ὡς βασιλεὺς φημισθεὶς, ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἔρχεται μετὰ πλείστου στρατοῦ. ἐν ἣ τῷ τοῦ Θεοδοσίου νιῶ περιτεχῶν ἐν πολέμῳ καὶ χειρωσάμενος μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας πύσης καὶ τῶν ἐν τέλει τοῦ παλα-
 20 τίου, καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδόσιος λόγους ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας, κληρικὸς σὺν τῷ νιῶ γενόμενος. οὗτος ἦν καὶ χρυσογράφος. τελευτᾷ δὲ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τίθεται ἐν τῷ ναῶ τοῦ ἁγίου Φιλίππου

chernas custodibus in eam intrat. classarii eam diripuerunt, neminique parentes ingentem praedam abstulerunt. Germanum deinde patricium et praefectos Artemii comprehensos ad Nicaeam adduxerant. quo viso Artemius securitate promissa monachi habitum induit et Thessalonicam est deportatus. ceterum Leo Isaurus Orientalium dux, pro Artemio propugnans, Theodosio non paruit, socium habens Artabasdum Armeniam Armeniorum ducem, cui et filiam nuptam se daturum suam sponderat.

Theodosius imperium Romanum tenuit annos 2. eo imperante Masalmas Sarracenorum princeps Romanorum dicioni bellum intulit. cumque ad Amorium pervenisset, Leoni Isauro in hanc scripsit sententiam "ad te pertinet Romanum imperium: veni, et de pace colloquemur." misit ergo ad eum legatos Leo pacemque composuit; et imperator salutatus maxime cum exercitu ad Nicomediam venit; ibique Theodosii filium offendens, pugna congressus, hunc cum omni imperatoris sappellectile ac palatii proceribus in suam potestatem redegit. inde Chrysopolin venit. Theodosius autem ab eo sibi securitatem stipulatus imperio cessit, factusque est una cum filio clericus. fuit hic etiam auri scriptor. mortuus est Ephesi, et infra terram conditus in fano s. Phi-

ὑπὸ γῆν, γράφει δὲ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ Ὑγία. λέγουσι δὲ τινες τῶν ἐντοπίων θανματουργεῖν αὐτόν.

- B. Ἐλθὼν δὲ Μασαλμᾶς ἐν Πιεργάμῳ ταύτην παρέλαβεν· εἰσηγήσει γὰρ τινος μάγου ἐνέγκαντες οἱ τῆς πόλεως ἔγκνον γυναῖκα ταύτην ἀνέτεμον, καὶ τὸ βρέφος ἐν κακάβῳ ἐψήσαντες εἰς τὴν τοιαύτην θεοβδέλυκτον θυσίαν πάντες οἱ πολεμεῖν βουλόμενοι τὴν μανία τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτῶν ἔβαψαν, κἀντεῦθεν δικαία τοῦ θεοῦ κρίσει τοῖς ἐχθροῖς παρεδόθησαν.

- Κόσμου ἔτος 509, τῆς θείας σαρκώσεως ψγ', Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρος καὶ εἰκονομάχος, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'.¹⁰
- C. πρὸ ὀλίγων τινῶν χρόνων τῆς βασιλείας Λεόντος Ἑβραῖοι τινες ἐκ Λαοδικείας τῆς Φοινίκης ἦλθον πρὸς Ἰζήθ τὸν ἀρχηγὸν Ἀράβων, ἐπαγγελλόμενοι αὐτῷ ἔτη μ' κρατῆσαι τῆς Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας ἐν πίσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καταλύσει. τούτοις πεισθεὶς ὁ ἀνόητος¹⁵ Ἰζήθ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσαστο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων. ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς πανάγου θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων συντόμως τεθνηκῶς οὐ διαπέψαι αὐτὸ ἠδυνήθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ· οὐπω γὰρ διήλθεν ἐνιαυτός, καὶ ἡ θεία δίκη μετήλθεν αὐτόν. οὐδ' ὁ υἱὸς τὴν ἡμερο-²⁰
- D. νίαν δεξάμενος ὡς ψευδομάντις αὐτοὺς ἐβουλήθη ἀποκτεῖναι. ὅπερ μαθόντες ἀνέκαμψαν ἐν τοῖς Ἰσαυρικοῖς μέρεσιν. εἰς πηγὴν δὲ τινα ἀναψυχόντων αὐτῶν, ἰδοὺ οὗτος ὁ Λέων νεανίσκος

lippi. inscripsit suo sepulchro "sanitas." quidam incolarum aiunt eam miracula edidisse.

Porro Masalmas Pergamum adortus cepit. nam oppidani magi cuiusdam instincta praegnantem mulierem dissecuerant, foetumque in caelo elixato, quotquot militare vellent, in execrando hoc sacrificio manicas dextrarum suarum intinxerant. eapropter in isto dei iudicio hostibus sunt traditi.

Anno mundi 6209, incarnationis divinae 703 Leo Isaurus, qui et Conon et ob delectas imagines Iconomachus cognominatur, imperium inivit, tenuitque annos 24. paucis antequam imperare Leo coepit annis, Hebraei quidam Laodicea Phoeniciae oriundi Izethum Arabum principem adiverunt, promittentes ei 40 annos duraturum in Arabas imperium, si veneranda et in templis Christianorum honore cultas imagines per omnem suam dicionem destrueret. persuasum hoc est fatuo Izetho, et decretum universale contra venerandas imagines composuit. sed favore dei et deprecationibus deiparae omniumque divorum effectum est ut coleri morte praeventus (ante exitum quippe anni divina eum vindicta attigit) id per suam dicionem non dimitteret. filius regno potius Hebraeos istos ut impostores necare voluit; quod illi sentientes profugi in Isauriam deflexerunt. ibi cum se ad fontem quandam refrigerarent,

ἔτι ἂν, καλὸς τῷ εἶδει καὶ εὐμήκης τῷ σώματι, βάνανσος τὴν
 τέχνην καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν ζωὴν ποριζόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑποζυγίου
 τὸν φόρτον περιελάμβανος ἐκώδισε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ πηγῇ ὡς ἀρι-
 στήσων. εἶτα οἱ τῶν ἐγγυαστριμύθων μύσται τοῦ κατάρξαι τῆς
 5 Ῥωμαϊκῆς βασιλείας τῶν σκήπτρων τούτῳ προλέγουσι. τοῦ δὲ
 Λέοντος ἀναβαλλομένου, πληροφορεῖται ὑπ' αὐτῶν. οἱ καὶ αὐ-
 τοῦσιν ὄρκον, εἰ εἰς πέρας ἔλθῃ τοῦτο, ὅπερ ἂν αἰτήσωνται ποιή-
 σειν. πλησιάζοντος δὲ ἐκεῖσε ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἔμυσιν P 451
 αὐτοῖς. ὑποχωρησάντων σὺν ἀμφοτέρων, ὑπὸ Σισινίου πατρι-
 10 κίου στρατολογεῖται ὁ Λέων. καὶ ἐν ἄλλῃ ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ
 ῥινομήτου σπαθάριος γενόμενος εἰς τὰ ἰσπέρια πέμπεται, καὶ
 νικήσας ὑπὸ Θεοδοσίου στρατηγὸς ἀνατολῆς γίνεται, καὶ τῆς βα-
 σιλείας κρατεῖ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ.

Τῷ β' ἔτι κατέλαβε Σουλειμὴν μετὰ στόλου καὶ ἀμηράδων,
 15 καὶ διεπέρασεν ἐξ Ἀβύδου ἐν τῇ Θράκη. οὗ τελευτήσαντος ἀμη-
 ρεύει Οὐμαρος. χειμῶνος δὲ βαρυτάτου γενομένου ἐν τῇ Θράκη
 ὡς ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν μὴ φανῆναι γῆν ἐκ τῆς κρυσταλλωθείσης
 χιόνος, πλῆθος ἵππων τε καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων τῶν
 ἐχθρῶν τεθνήκισι. τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ κατέλαβε Σουφιάμ μετὰ B
 20 τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος στόλου, καὶ προσώρμισεν εἰς τὸν τοῦ
 Καλοῦ Ἀγοῦ λιμένα. μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἰζήθ' μεθ' ἑτέρου στό-
 λου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ αὐτὸς προσώρμισεν εἰς τὸν Σάτυ-
 ρον καὶ τὸν Βρύαντα καὶ ἕως Κάρτου λιμένος. οἱ μέντοι τῶν δύο
 τούτων στόλων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι νυκτὸς

supervenit Leo, adolescentulus etiamnum, formosus ac procero corpore, qui se sordida arte alebat, et prandendi gratia fonti ipse quoque assidens iumentum onere levat. haec illi genio vaticinium suggerente praedicant fore ut Romanorum imperio potiat, negantique prorsus fidem rei faciunt, interim iuramento eum adigunt, si hunc eventum res eius habuerint, facturum quod ab eo ipsi postulaturi essent. iuravit eis hoc ad sanum beati Theodori, quod erat in proximo. digressis iis Leo a Sisinnio patricio in exercitum adsciscitur, neque multo post a Iustiniano Rhinotmeto spatharius factus, potitus victoria, a Theodosio deinde Orientis dux creatus, imperium quo diximus modo consecutus est.

Anno secundo Solyman cum exercitu et praefectis ab Abydo in Thraciam est profectus, eo mortuo ameras (is summae rei praest) successit Umarus. cum autem vehementissima esset in Thracia hiems, ita ut prae nive in glaciem durata per centum dies terra videri nequirit, magna hostilium equorum camelorum aliorumque animalium multitudo interit. verno tempore Suphiamus cum parata in Aegypto classe ad portum appulit, qui boni agri dicitur. paulo post Izethus cum alia classe in Africa collecta Satyrum Bryantem et loca quae sunt usque ad Carti portum occupavit. Aegyptii autem qui in utraque classe erant,

εισηλθον ἐν τῇ πόλει τὸν βασιλέα ἐθρημοῦντες, ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερείας μέχρι τῆς πόλεως ὀλόξυλον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. ἔκαστος δὲ τῶν τοιούτων στόλων στρατὸν εἶχεν ἀναρίθμητον καὶ πλοῖα καὶ ὄπλα ἀρίθμῳ μὴ ὑποβαλλόμενα. καὶ ταῦτα πάντα διὰ τῆς βοήθειας τοῦ ἐσπλάγγχνου Θεοῦ καὶ τῶν προσβειῶν τῆς Θεο- 5 τόκου κατὰ τὸν τόπον τὰ μὲν ἐβουθίσθησαν ὑπὸ ἀνέμων τὰ δὲ ἐνε-
C πρήσθησαν, καὶ πάντες μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἄρδην ἀπώλοντο, πολεμοῦντες τὴν πόλιν ἐπὶ ἔτη δύο. πάλιν δὲ τοῦ Μερδασῶ σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πυλῶν ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας ἀνατρέχοντας, οἱ ἐν τῷ Λίβα καὶ τῷ Σόφρονι δίκην Μαρδαϊῶν **10** κρυπτόμενοι Ῥωμαῖοι ἐξαίφνης τοπτικούς ἐπιφρίπτοντες καὶ πολὴν φόνον καθ' ἐκάστην ποιοῦντες ἀπέδιωξαν. ἄλλως τε καὶ λιμοῦ αὐτοὺς καταλαβόντος σφοδροῦ πάντα τὰ θνήσκοντα ζῆα κατήσθιον. φασὶ δὲ ὅτι ἀνθρώπους τεθνεῶντας καὶ τὴν ἑαυτῶν κόπρον σὺν ῥίξαις βοτανῶν τεθρυσμέναις ἔψοντες ἦσθιον. ἐνίσκηψε δὲ **15** αὐτοῖς καὶ λοιμικὴ νόσος, καὶ ἀναρίθμητα πλήθη ἐξ αὐτῶν ὤλεσε.
D συνήψαν δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ Βούλγαροι πόλεμον, καὶ κατέσφαξαν χιλιάδας εἰκοσιδύο Ἀράβων. καὶ ἄλλα πολλὰ συνέβη αὐτοῖς δεινά, ὡς ἐπιγῆναι τῇ πείρᾳ τὸν Θεὸν καὶ τὴν δέσποιναν Θεοτόκον φρουροὺς εἶναι ταύτης τῆς πόλεως· καὶ οὐκ ἔστιν ἔγκυ- **20** τάλειψις τελεία Θεοῦ ἐν τοῖς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένοις αὐτόν, εἰ καὶ πρὸς βραχὺν παιδευόμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σέργιος πρωτοσπαθᾶριος καὶ στρατηγὸς

seorsim in isto consilio, noctu ad urbem accesserunt, imperatorem faustis clamoribus compellantes, adeo ut mare ab Hieron usque ad urbem totum ligneum videretur. utraque classis exercitum veherat innumerabilem, navesque et arma quorum summa iniri non posset. atque haec omnia auxilio misericordiae dei et intercessione deiparae eodem loco partim demersa sunt a ventis partim incensa; omnesque cum suis navibus protinus perierunt, cum biennium urbem oppugnassent. rursus Merdasane cum suis copiis a Pylis Nicaeam usque et Nicomediam incursantibus grassante, Romani qui in Liba et Sophone Mardaitarum erant in morem absconditi, subito eos invadentes magnaue quotidie clade efficientes profligarunt. Arabibus praeter haec tanta etiam fames incubuit, ut omnia viventia animalia devorarint. sunt qui hominum quoque cadavera suaque ipsorum stercora cum radicibus herbarum tritis elixa vorasse dicunt. pestis quoque eos corripuit et multitudinem innumeram perdidit. ad haec Bulgari bello moto, Arabum 22 milia interfecerant. multae porro aliae calamitates iis evenerunt, ut satis ipsa experientia testata sit urbis huius deum et dominam deiparam custodes esse, neque a deo deseri, qui ipsum vere invocant, etiam aliquantulum ob peccata nostra castigamur.

Hoc anno Sergius spathariorum princeps ac Siciliae praefectus,

- Σικελίας, ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθίζονται τὴν πόλιν, ἔστειρεν ἴδιον βασιλέα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ Βασίλειον πόλιτην, τὸν υἱὸν Ὀνομαγούλου, μετονομάσας αὐτὸν Τιβέριον. ἐποίησε δὲ P 452 προβολὰς καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλαῖς Σεργίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας ἀποστέλλει Παῦλον τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ μετὰ δυνάμειος, ὃς καταλαβὼν τὴν Σικελίαν καὶ τὰς βασιλικὰς προστάξεις ὑπαναγκοῦς τῷ λαῷ, εὐθὺς τὸν μὲν Λέοντα βασιλέα εὐφήμεσαν, Βασίλειον δὲ τὸν Ὀνομαγούλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ δεσμίους τῷ Παύλῳ παραδεδώκασιν, οὓς κατατομήσας τὰς κεί- 15 φαλὰς αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ Σέργιος λόγους ἀπαθείας λαβὼν ἐξῆλθε πρὸς τὸν Παῦλον, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ ἰσπέρια. τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Ἀράβων καὶ Οὐμάρου τῇ ἰδίᾳ τοῦ Ἀγγούστου μηνὸς μετ' αἰσχύνης πολλῆς ἀνακάμψαι βουληθέντα, λαίλαψ ἐκ Θεοῦ ἐνσκήψας τὰ μὲν ἐν Προ- B 15 κωνήσῳ τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀποστρόφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκταῖς κατεπόντισε. τοῖς δὲ περιλειφθεῖσιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πέλαγῳ χάλαζα πυρρὴ ἐνσκήψασα ἀναβρῶσαι τὴν θάλασσαν πεποίηκε. καὶ τῆς πίσεως λυθείσης αὐτάνδρα ἀπώλοντο, μόνων πέντε εἰς Συρίαν διασωθέντων, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα.
- 20 Τούτου τῷ ἄ' ἔτει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Συρίᾳ. ἠνάγκασε δὲ Οὐμάρους τοὺς Χριστιανοὺς μαγαρίζειν, καὶ τοὺς μὲν πειθομένους αὐτῷ ἀτελεῖς ἵπολοι, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους ἀνήρει· ὄθεν καὶ πολλοὺς μάρτυρας ἀπειργάσατο. ἐθέσπισε δὲ καὶ Χρι-

20 τούτῳ P

audito urbem a Sarracenis obsideri, de suorum clientum numero Basilium quendam civem, Onomaguli filium, mutato eius in Tiberium nomine, imperatorem creat; qui consilia Sergii secutus magistratus et praefectos a se constituit. hoc ubi imperator cognovit, Paulum domesticum suum cum copis mittit. is cum Siciliam attigisset populoque imperatoris mandata ex scripto recitasset, hoc consecutus est ut statim imperium Leoni faustis acclamationibus confirmaretur, Basilius autem Onomagulus cum suis vinciti ipsi dederentur; quorum ille abscedit capita, eaque imperatori misit. Sergius securitate promissa ad Paulum concessit. ita Occidens pacatus, ad naves Arabum, quae cum Umario ad obsidionem urbis remanserant, 15 Augusti die magno cum dedecore domum discedere conatae, immisso divinitus turbine partim ad Proconnesum partim ad Apostrophos et reliqua litora submersae sunt. superstites cum in mare Aegeum pervenissent, ignea grando immissa ebullire mare fecit; ac pice liquata, solis quinque navibus in Syriam perlatas, reliquae omnes cum vectoribus perierunt, potentiam dei nostri testatae.

Anno Leonis primo magnus in Syria fuit terrae motus. Umarius autem Christianos Mahometicam impietatem amplecti iussit, et parentes decreto immunitate tributorum donavit, qui non obedirent, eos trucidavit, multosque ita martyres fecit. lege quoque lata Christianos testi-

στανὸν κατὰ Σαρακηνῶν μὴ μαρτυρεῖν. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Λέοντα τοῦ μαγαρίσαι καὶ αὐτόν.

Τῷ γ' ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Λέοντι υἱὸς δυσσεβέστατος καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος. τῇ δὲ κέ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐσιτέφη Μαρία ἡ γυνὴ Λέοντος 5 ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὔγουστέως, καὶ εὐξαμένη πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἁγίου Θυσιασθηρίου μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστήρα, καὶ βαπτίσαντος ἐκεῖσε Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς κακίας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινὸν καὶ δυσῶδες

D ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προεσημάνωτο τεκμήριον· καὶ γὰρ ἀφῶδευσεν 10 ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρα, ὡς εἰπεῖν τὸν πατριάρχην προφητικῶς διὰ μέγιστον κακὸν Χριστιανοῖς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ γενήσεται. τοῦτον ἀνεδέξαντο οἱ προύχοντες τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυλινίτης γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπελθεῖν πρὸς Τέρβελιν τοῦ ἀναλαβε- 15 σθαι συμμαχίαν Βουλγαρικὴν καὶ ἔλθεῖν κατὰ Λέοντος. τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν ὁ Τέρβελις καὶ πενήκοντα κεντηνάρια χρυσοῦ. ἔρχεται γοῦν πρὸς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρτέμιος. μὴ δεξαμένης δὲ αὐτόν τῆς πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παραδεδώκασιν καὶ φιλοφρονηθέντες παρ' αὐ- 20

P 453 τοῦ ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρτέμιον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνεῖλε, δημεύσας τὴν Ξυλινίτου οὐσίαν· μάγιστρος γὰρ ὢν πλούσιος πάνυ ὑπῆρχε. σὺν αὐτοῖς ἀπεκεφάλισε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκο-

monii contra Sarracenos dictione prohibuit. Leonem quoque imperatorem per literas ad Mahometicam superstitionem colendam hortatus est.

Tertio anno Leoni impiissimus filius ac Antichristi praecursor natus est, Constantinus Caballinus. die Octobris vigesima sexta Maria uxor Leonis in triclinio Augustali coronata est, votisque apud vestibulum sacrae arae factis ad magnum baptisterium transiit. ibi cum a Germano patriarcha Constantinus paterni regni ac malitiae heredem baptizaret, ipsa in sua infantia dirum ac foedum futurae vitae indicium edidit, oleo in sacrum lavacrum emisso. itaque vaticinatus est patriarcha magna Christianis et ecclesiae mala eum daturum. susceperunt eum ordinum et senatus principes. eodem anno Niceta Xylinites Artemium Thessalonicae degentem per literas hortatur ut Terbelin se conferat, auxilloque Bulgarico instructus contra Leonem tendat. venienti Terbelis exercitum et quinquaginta auri centenarios dedit. cum his Artemius ad Cpolin est profectus. sed eum cum cives non recipere, Bulgari Leoni tradiderunt, amiceque tractati domum abierunt. Leo Artemium Xylinitamque interfecit, publicatis etiam Xylinitae bonis: saecra enim, utpote magister, praedives. cum his archiepiscopam quoque

πον Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλους πλείστους, πλείονας δὲ ἐρρινοτόμησε καὶ ἐξώρισε.

Τῷ δ' ἔτει, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, ἐπέφηθη Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ τριβουναλίῳ, 5 ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ἀπεβίω Οὐμαρος, ἀμνηρεύσας τῶν Ἀράβων ἔτη δύο μῆνας δ'. καὶ ἀμνηρεύει Ἰζήδ. τυραννεῖ δὲ καὶ ἐν Περσίδι ἄλλος Ἰζήδ Μουαλαβί, καὶ συναπήλθον αὐτῷ πολλοὶ τῆς Περσίδος. ὁ δὲ Ἰζήδ ἀνεΐλεν αὐτὸν καὶ τὴν Β Περσίδα ὑπέταξεν.

10 Τῷ ε' ἔτει ἐφάνη τις Σύρος ψευδόχριστος, καὶ ἐπλάνησε τοὺς Ἑβραίους λέγων ἑαυτὸν εἶναι Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Τῷ ε' ἔτει ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανοὺς βαπτίζεσθαι. οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθίοντες μετελάμβανον τῶν 15 ἁγίων μυστηρίων. οἱ δὲ Μοντανοὶ διαμαντεύσαντες ἑαυτούς, θεωρήσαντες ἡμέραν, εἰσῆλθον εἰς τοὺς ὠρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν καὶ κατέκασαν ἑαυτούς.

Τῷ ζ' ἔτει ἦλθον, καθὼς προεῖρηται, οἱ μάντις οἱ χρησιμο- C δοτήσαντες τῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν, καὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτοῦ 20 τὴν ὑπόσχεσιν ἣγον τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαιρεσιν, ὑποσχόμενοι τῷ ἄσεβεί ποιήσαντι οὕτως βιώσειν χρόνους ἑκατὸν. τοῦτοις πεισθεῖς ὁ ἀλάστοργ πολλῶν κακῶν αἴτιος γέγονεν ἡμῖν τοῖς

Thessalonicenum et alios permultos capitibus truncavit, pluribus nasos amputavit, et solum exsillii causa vertere iussit.

Quarto anno, festo Paschatis die, Constantinum Caballinum Leonis patris iussu S. Germanus pro tribunali coronavit. eodem anno vita defunctus est Umarus, cum Arabum ameras fuisset per annos 2 menses 4. successit ei Izedus. sed et alius Izedus in Perside tyrannidem occupavit, cognomine Mualabis, atque huic multi ex Perside se coniunxerunt. verum Izedus eum interfecit Persidemque subegit.

Quinto anno exstitit quidam Syrus, falso Christum sese iactans esse, filium dei, Ebraeosque decepit.

Anno sexto imperator Ebraeos ac Montanos ad baptismum adegit. atque Ebraei quidem contra animi sui sententiam baptizati abluerunt baptismum, ciboque ante percepto sacrorum mysteriorum participes se fecerunt. Montani autem sibi invicem vaticinati constituta die domos errori suo destinatas intrarunt, ac sese combusserunt.

Anno septimo vates isti, quos supra dictum est Leoni imperium praedixisse, venerunt, promissamque sibi ab eo sacrarum imaginum subversionem postularunt, pollicentes ei, si satisfacisset, vitam 100 annorum. his scelerosus iste fidem adhibens multa nobis Christianis mala

Χριστιανοῖς. εὐρῶν γὰρ τινες ὁμοφρονοῦντας αὐτῷ καὶ τὸν Να-
 κωλείας ἐπίσκοπον, οὐ μικρῶς τὴν πίστιν ἐλυμήνατο.

Ἰστορεῖται δὲ ὅτι ἕθνος ἦν τὸν ῥήγνα Φραγγίας κατὰ γένος
 ἄρχειν, καὶ μηδὲν διοικεῖν πλὴν ὅτι ἀλόγως ἰσθίεν καὶ πίπειν,
 κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, 5
 D καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς καὶ ἀντιπροσκυνεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, διαφο-
 ρορεῖσθαι τε κατὰ συνήθειαν καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς, ἔχειν δὲ
 πρόοικον γνώμην αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ διοικεῖν πάντα τὰ
 πράγματα. ἔλεγοντο δὲ οἱ ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι
 κριστάτοι, ὃ ἐρμηνεύεται τριχοραχάτοι· εἶχον γὰρ κατὰ τῆς ῥά-
 10 χews αὐτῶν τρίχας ἐκφυομένας ὡς χοῖροι.

Τῷ θ' ἔτει ἤρξατο ὁ δυσσεβῆς Λέων τὸν κατὰ τῆς τῶν
 ἁγίων εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιεῖσθαι. Γρηγόριος δὲ ὁ
 πάπας Ῥώμης τοῦτο μωθῶν τοὺς φόρους τῆς Ἰταλίας καὶ Ῥώμης
 ἐκίλυνσε, γράψας καὶ πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ 15
 δεῖν βασιλεῖα λόγον περὶ πίστεως ποιεῖσθαι καὶ καινοτομεῖν τὰ ἄφ-
 P 454 καῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων δογματι-
 σθέντα. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ χεῖμαρρος πλημμυρῆσας εἰσηλθὼν
 εἰς Ἔδεσαν, καὶ τὴν πόλιν καὶ πολλοὺς ἠφάνισε.

Τῷ ι' ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμῆς τὴν Καισάρειαν Καπ- 20
 παδοκίας καὶ παρέλαβεν αὐτήν. γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν εἰς Συ-
 ρίαν. ἐν αὐτῷ τῷ ἔτει, ὥρα θέρους, ἀτμὶς καμίνου πυρὸς ἀνέ-
 βρουσεν ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν γήσεων ἐκ τοῦ βυθοῦ

19 καὶ ante τὴν om P

paravit: nactus enim quosdam secum sentientes, interque hos episcopum
 Nacoliae, religionem haud leviter polluit.

Memoriae preditum est regem Franciae, consuetudine sic obtinente,
 regnum per stirpem a maioribus suis ad se delatum gerere, nulli alii
 negotio intentum quam brutae veracitati atque poculis. eundem Maio
 mense in conspectu totius gentis praesidere, gentemque adorare, et
 vicissim ab ea adorari, atque ultro tum de more citroque dari dona.
 praefectum domus sive aulae regis rerumque gentis eius omnium curam
 gerere. qui ea stirpe prognati erant, cristati dicebantur, quod Graeco
 dicitur trichorachati, quia instar porcorum ex spina dorsa enascentes
 pilos haberent.

Anno nono Leo impius coepit de sacris imaginibus evertendis men-
 tionem facere. quo cognito, Gregorius Romae papa tributo Italiae et
 Romae cum prohibuit, missa etiam decretali epistola monens non esse
 imperatoris de fide statuere aut vetera ecclesiae decreta a sanctis pa-
 tribus facta convellere. eodem anno etiam torrens in urbem Edessam
 exundans multos interemit.

Anno decimo Masalmas Caesaream Cappadociae expugnavit. postis
 quoque in Syria fuit. aestate eius anni inter Thoram et Therasiam in-
 sulas per aliquot dies ex profundo maris sursum se extulit caligo, quasi

τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινάς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης καὶ ἀπολιθουμένης τῇ πυρώδει ἐκκαύσει ὄλος ὁ τόπος καὶ ὁ ἀήρ πυροφανῆς ἐδείκνυτο. τῇ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας πετροκισσῆρος μεγάλους ὡς λίθους τινὰς ἀναπέμψαι καθ' ὅλης τῆς
 5 μικρᾶς Ἀσίας καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου καὶ τῆς πρὸς θάλασσαν Β Μακεδονίας, ὡς ἔπαιν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισσῆρων ἐπιπολαζόντων γέμειν. μέσον δὲ τοῦ τηλικούτου πυρὸς νῆσος ἀπογεωθεῖσα τῇ λεγομένῃ ἱερᾷ νήσῳ συνήφθη, μήπω τὸ πρὶν οὐσα, ἀλλ' ὡς αἱ προορηθεῖσαι Θῆρα τε καὶ Θηρασία ποτὲ ἐξε-
 10 βράσθησαν, οὕτω καὶ αὕτη πῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Θεομάχου Λέοντος. δς τὴν κατ' αὐτοῦ θείαν ὁργὴν ὑπὲρ αὐτοῦ λογισάμενος ἀναιδέστερον κατὰ τῶν ἁγίων σεπτῶν εἰκόνων ἤγειρε πόλεμον. οἱ μέντοι κατὰ τὴν βασιλίδι πόλιν ὄχλοι σφόδρα λυπούμενοι αὐτῷ τε ἔμελλον ἐπελθεῖν καὶ πολλοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώ-
 15 πους ἀνεῖλον, τοὺς τε καθελόντας τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης χαλκῆς C πύλης τοῦ κυρίου εἰκόνα, ὡς πολλοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τιμωροῦσθαι μελῶν τε ἐκκοπαῖς καὶ μᾶστιξι καὶ ἔξορταῖς καὶ ζημίαις ὑποβληθῆναι, σβεισθῆναι τε τῶν παιδευτηρίων τὴν εὐσεβῆ διδασκαλίαν. πρὸς γὰρ τῇ λεγομένῃ βασιλικῇ κινστέρῃ παλάτιον ἦν
 20 σεμνόν, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμενικὸς ἐκάθητο διδάσκαλος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. οὗτοι πῦσαν λογικὴν ἐπιστήμην τάχει τε καὶ μεγέθει φύσεως μετερχόμενοι οὐχ ἥκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετήεσαν θεοσοφίαν·

ab ardente fornace surgens; qua paulatim densata inque lapidem concreta, igniti incendii vi totus et locus et aër igneum adspectum prae-tulerunt. et ob crassitatem terrae materiae magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum Abydumque et maritimam Macedoniae disiecti sunt, ita ut universa facies eius maris pumicibus in summo iacentibus tecta fuerit. in medio ignis huius insula in terram constipata Hieraeque insulae aggesta est; quae ante nunquam fuit, sed quomodo olim Thera et Therasia eruperunt, ita et isthaec aetate deo adversi Leonis. ceterum Leo quantam in se dei iram concitasset reputans, impudentius venerandis imaginibus bellum movit. quare populus regiae urbis vehementi dolore percitus cum ipsum Leonem statuit invadere, tum multos ipsius domesticos trucidavit, atque eos etiam qui impositam magnae aereae portae imaginem domini auferabant. quo factum est ut multi pro pietate propugnantes supplicii afficerentur, alii membris mutilati, alii flagellis exsiliis et multis puniti; utque pia scholarum doctrina cessaret. nam apud regiam cisternam palatium erat venerabile, in quo iuxta antiquam formam oecumenicus magister sedebat, duodecim habens discipulos eruditione et vita graves. ille cum omnem dicendi scientiam celeritate et amplitudine ingenii percepissent, ecclesiasticam divinarum rerum sapientiam acri studio tractabant: absque horum con-

ὦν τῆς γνώμης χωρὶς οὐ θεμιτόν τι ποιῆν ἔδοκει οὐδὲ τοῖς βασι-
 D λεύσιν αὐτοῖς. τούτους ὁ Κόνων συγχρῶς προσκαλούμενος ἐπέ-
 ραξε πείσαι τῇ αὐτοῦ αἰρέσει. καταθέσθαι δὲ μὴ καταδιχομένους
 ἀλλ' ἀντιπίπτοντας ἀτίμως κατακλεισθῆναι διεκελεύσατο ἐκῆσε,
 διὰ δὲ τῆς νυκτὸς πῦρ κυκλόθεν ὑφάψας αὐταῖς ἐστῖαις καὶ βί- 5
 βλοῖς πολλαῖς καὶ καλαῖς καὶ σκεύεσιν ἱεροῖς ὁ μαρὸς κατέκαυσεν.
 ἐντεῦθεν στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ μεγάλη ναυμαχία συμφωνήσαν-
 τες Ἑλλαδικοὶ τε καὶ οἱ τῶν Κυκλάδων νήσων, οἳ καὶ προσπελά-
 σαντες τῷ Βυζαντίῳ ἠτιῶνται, ἐμπρησθέντων αὐτῶν ἐντὸς νηῶν
 τῷ σκευαστῷ πυρὶ. αὖξει δὲ τὴν κακίαν Ἀέων ὁ δυσσεβής, κατὰ 10
 τῆς εὐσεβείας τὸν διωγμὸν ἐπιτείνων.

P 455 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατὰ τῆς Βιθυνῶν Νικαίας παρατίττεται
 Ἄμερ ἐν χιλιᾷσι ἐ' μονοζώνων προδραμῶν καὶ ἀπαρασκεύαστον
 κυκλώσας τὴν πόλιν, καὶ Μαβίας ἐπακολουθῶν ἐν ἄλλαις ὀκτῶ
 ἡμισυ μυριάσιν· οἳ μετὰ πολλὴν πολιορκίαν καὶ καθαίρεισιν μερι- 15
 κῆν τῶν τειχῶν, δι' ὀπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἀγίων πα-
 τέρων αἰσχυνθέντες, ἄπρακτοι ὑπεχώρησαν. Κωνσταντῖνος δὲ τις
 στρατῶρ τοῖς Ἀρταβάσδου, ἰδὼν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐστῶσαν,
 λαβὼν λίθον ἔρριψε κατ' αὐτῆς καὶ συνέτριψεν αὐτὴν καὶ πεσοῦ-
 σαν κατεπάτησε. Θεωρεῖ οὖν ἐν ὀράματι παρεστῶσαν αὐτῷ τὴν 20
 B θεοποιαν καὶ λέγουσαν αὐτῷ "οἶδας ποῖον πρᾶγμα γενναῖον εἰρ-
 γάσω εἰς ἐμέ; ὄντως κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο ἐποίησας."
 τῇ δὲ ἐπαύριον προσβαλόντων τῶν Συρακηνῶν τῷ τείχει καὶ πολέ-
 μου κροτηθέντος, δραμῶν εἰς τὸ τεῖχος ὁ ταλαίπωρος βύλλεται

sillo quicquam agi, Ipsis quoque imperatoribus nefas putabatur. hos
 Conon ad se vocans identidem in suam haeresin pertrahere satagebat:
 recusantes autem et sese opposcentes ignominiose in sua illa schola con-
 cludi iussit, noctuque igne circumdatos cum domo librisque multis et
 pretiosis ac sacra suppellectile combussit. ob id magna classe coacta
 Graeci, et qui Cyclades insulas tenebant, bellum ei faciunt. sed By-
 zantio iam propinquantium artificioso igni naves una cum ipsis succen-
 sae perierunt. porro autem implus Leo pietatem impensius persequi
 perrexit.

Eodem anno Amer cum 15 milibus levis armaturae militibus excu-
 sionem faciens, Nicaeam Bithyniae improvise obsidet. cui se adiungit
 Mabias, cum 85 milibus subsecutus. verum hi diu urbe oppugnata,
 murorumque partibus deiectis, apparitione sanctorum qui ibi colantur
 patrum deterriti re infecta tarpiter discesserunt, cum quidem Constan-
 tinus Artabardi strator imaginem deiparae stantem cernens correpto la-
 pide petiit deiectamque conculcavit. cui domina per visionem astitit,
 obnuantiavitque praedari huius in ipsam facinoris suo eum capite poenas
 daturam. postredio itaque Sarracenis murum oppugnantibus, et certa-

τῷ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθῳ, ὃς συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος τὸ ἀνταπόδομα.

Ὁ μέντοι βασιλεὺς Λέων οὐ μόνον περὶ τὴν σχετικὴν τῶν δεσπετῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβῆς ἐσφάλλετο προσκύνησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανάγου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ὁ παμμίλαρος, ὡς οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ Ἀραβες, ἐβδελύττετο. ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς τῷ μακαρίῳ Γερμανῷ προσετίθειτο, ὃν καὶ μεταστειλά- C
 10 μενος ἤρξατο λόγους τινὰς κινεῖν μεθ' ὑπουλάας καὶ καταγινώσκειν πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ ἱερῶν ὡς εἰδωλολατρησάντων ἐν τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων. ὁ δὲ μέγας ἔφη Γερμανός· ἄκουσον βασιλεῦ· τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς ἐπιφανέντος πᾶσα εἰδωλολατρία ἐκποδῶν γέγονε καὶ πᾶν
 15 ἄγαλμα εἰδωλικὸν ἠφάνισται καὶ ἐξωστράκιεται, ὡς φησὶν ὁ προφήτης Ζαχαρίας ὅτι· λέγει κύριος Σαβαώθ, ἔξολοθ' εὐσώ τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι αὐτῷ· ἔσται· μνηία· πλὴν τὴν καθαιρεῖσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀκούομεν μέλλειν ἔσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας.” τοῦ δὲ βιασαμένου εἰπεῖν ἐπὶ D
 20 ποίας, ἔφη ὁ ἅγιος ἐπὶ Κόνωνος. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη· ὄντως ἐγὼ εἶμι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ βαπτιστικόν μου.” καὶ ὁ μέγας Γερμανός ὑπολαβὼν ἔφη· μὴ γένοιτο, δέσποτα, ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας πρηχθῆναι τὸ θεοστυγές τοῦτο κακόν.” ὁ δὲ θεομάχος

mine commisso, miser in murum accurrens, tormenti lapide caput faciemque contritus, dignam suae impietatis mercedem tulit.

Enimvero imperator Leo non tantum in errore de venerandarum imaginum debita adoratione versatus est, sed etiam de deiparae omniumque sanctorum intercessionibus impie sensit, sanctorumque reliquias more Arabum suorum praeceptorum abominatus est. ab eo itaque tempore impudenter B. Germano offensus fuit. vocavit quoque eum ad se, illatoque subdole sermone, damnare coepit omnes qui se antecessissent imperatores atque pontifices, quod ii imaginibus sacris adorandis, cultum soli deo debitum, impie alio transtulissent. ad haec magnus ille Germanus: audi, inquit, imperator. Christo in carne exhibito, omnis profanorum simulacrorum cultus abolitus, omnisque impia imago sublata est, et explosa. quomodo Zacharias vates praedixit (Zach. 13) "sic ait," dicens, "dominus exercituum: excindam e terra nomina simulacrorum, neque ulla in posterum erit eorum memoria." ceterum sacras quoque imagines audivimus abolitum iri, non tamen te imperante. et coactus ab imperatore, eum nominare, quo rerum potiente hoc esset futurum: Cononem, dixit. tum Leo: omnino, inquit, is ego sum. Conon enim est meum nomen, mihi in baptismo inditum. quem sermonem Germanus excipiens: absit, ait, domine, ut hoc tam invisum deo facinus te im-

τύραννος τοῦτο ἀκούσας, σφόδρα χαλεπήνας καὶ λεόντειον βρούξις, εἰδωλολάτρην τε ἀποκαλέσας καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ ῥαπίσας τῶν βασιλείων ἐξελαίνει. σιλέντιόν τε ποιήσας κατὰ τῶν ὀγίων εἰκότων προσκαλεῖται πύλιν τὸν ἅγιον Γερμανόν, οὐόμενος πείσαι αὐτὸν ὑπογράψαι. ὁ δὲ οὐδ' ὄλιως εἶξε τῇ θωπείᾳ ἢ τῇ ἀπειλῇ τοῦ 5 P 456 τυράννου. μᾶλλον μὲν οὖν ἀνέμνησεν αὐτὸν ὁ μακάριος τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας συνθηκῶν, ὅπως αὐτὸν θεὸν ἐγγηγητὴν δέδωκε μὴ παρασαλεῦσαι τι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων. ἀλλ' οὐδ' οὐτως ἥσχύθη ὁ ἄθλιος· μᾶλλον δὲ καὶ ἠγωνίζετο, εἴ ποῦ αὐτὸν ἐν λόγοις συλλήψεται, ἔν' ὡς φατριαστὴν καὶ οὐχ ὡς ὁμολογητὴν 10 καθέλη τοῦ θρόνου. εὔρεν οὖν εἰς τοῦτο σύμμαχον Ἀναστάσιον σύγκελλον τοῦ ἁγίου, συνταξάμενος αὐτὸν τοῦ θρόνου διάδοχον ἔσεσθαι. ἔν' ὁ μακάριος οὐκ ἄγνοῦν, ὡς ἄλλον Ἰσακαριώτην, σοφῶς τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμίμησε. καὶ ποτε εἰσερχομένου B πρὸς τὰ βασιλεῖα, ἐπάτησεν ὁ Ἀναστάσιος τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς 15 τοῦ ἁγίου· πρὸς ὃν ὁ ὄσιος ἔφη “μὴ σπεῦδε· τὸ Διίππου ἐπιδέχεται σε.” μετὰ δὲ ἔτη ιε' Κωνσταντῖνος ὁ διώκτης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς αὐτοῦ τοῦτον τύπας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, διὰ τοῦ Διίππου γυμνὸν ἐπ' ὄνου καθίσας ἐξ ἀντιστρόφου ἐπόμπεισε διὰ τὸ ἀνασκάψαι μὲν τὸν βασιλεῖα Κων- 20 σταντῖνον, στέψαι δὲ τὸν Ἀρτάβασδον· κἀντιῦθεν ἢ πρόρρησις ἀπέβη τοῦ ὁσωτάτου Γερμανοῦ. ἐν μὲν οὖν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων ὁ ἱερός οὗτος καὶ θεοπλίσιος

perante perpetratur. sed tyrannus deo adversus, auditis his verbis graviter indignatus, leoninum rugiit: Germanumque simulacricolam appellans, suaque manu alapam infligens, regia exturbavit. facto deinde contra sacras imagines edicto, Germanum rursus accersit, persuasurum ei se sperans ut subscriberet. et Germanus nequaquam vel adulationi vel minis tyranni concessit: immo autem pactorum eum ante oceptum imperium initerum admonuit, in quibus is deo fidesse adocito promiserat nihil se verorum decretorum labefactaturum. sed tantum abfuit ut coepti miserum Leonem punderet, ut praeterea in hoc incubuerit ut Germanum suis in verbis caperet, atque ita non ut confessorem sed ut seditiosum solio detruderet. eam ad rem adiutorem nactus est Anastasium Germani synocellam, quem successione in patriarchae manus spe allexerat. hunc beatus ille non ignorans esse alterum Iscarietam, sapienter de prodicione commouit. aliquando Germani in regiam euntis stolae oram Anastasius calcavit. cui Germanus “noli festinare: Diippus te manet.” quindecim post annis Constantinus ecclesiam persecutor, inter Artabasdam generum suum aliosque suos hostes, hunc quoque Anastasium plagis in circo multatum et facie retrorsum versa equo impostam ac nudum per Diippum iussit pro spectaculo duci, quod sibi derogato imperio Artabasso diadema detulisset. atque sic impletum est Germani vaticinium. proinde Byzantii defensor veras religionis fuit

ἤκμαζε Γερμανός, θηριομαχῶν καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν φερῶννμον
 Λέοντα καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστός, ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρῃ Ῥώμῃ
 Γρηγόριος ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρον τοῦ κορυφαίου σύνδρο- C
 ρος, ὃς διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα θεῖα πονήματα Διάλογος·
 6 ἐκλήθη. οὗτος ὁ ἅγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος ἀφηνίασε,
 καὶ πρὸς τὸν Φράγγον σπονδὴν εἰρηρικὴν ποιησάμενος τοὺς τε
 φόρους ἐκάλυψε καὶ Ἀναστάσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνθεμάτισε.
 τὸν δὲ βασιλέα δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ πολλῶν πολλοὺς ἔγνωσμένων
 ἀριδότηως ἐλέγχει. ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ἰωάννης
 10 μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ὁ Χρυσορρόας ὁ τοῦ Μανσοῦρ, ὃ
 ἐρμηνεύεται Λέντραβος, ὑπερ ὃ θυσεβῆς Μανζήρ Ἰουδαϊκῷ
 φρονήματι μετωνόμασεν. οὗτος ὁ ὄσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς
 ἀνομιώσθη μετὰ Κοσμῷ ἐπισκόπῳ τοῦ Μαϊουμῆ καὶ Θεοφάνους D
 ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, διὰ τὸ αὐτοὺς μελωδῆσαι τὰ
 15 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν
 γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος κτὴ τε βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος
 ἄριστος, πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπειλησμένος,
 ἀλλὰ Γερμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ὁ Λέων ἐκβάλλει τοῦ θρό-
 νου, ὃς τὸ ἰσόμορον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας
 20 θεῖς ἀπετάξατο τῇ ἱερουσῶνῃ καὶ ὑπεχώρησεν. ὁ δὲ θεομάχος
 ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Ἀναστάσιον τὸν προλεχθέντα σύγκελλον,
 συνθέντον τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ βουλήν καὶ αἰρέσει. ὁ δὲ ὄσιος Γερ-
 μανὸς ἐξερχόμενος μεθ' ἐτέρων διδασκαλικῶν λόγων ἔφη "ἐὰν εἶμι P 457

divinus iste Germanus, quotidie adversus Leonem feræ cognominem ut feram bestiam eiusque stipatores depugnans, Romæ autem Gregorius, apostolicus vir et Petri apostolorum coryphaei assessor, qui ob divinas suas lucubrations Dialogi cognomen adeptus est. is a Leone ob eius impietatem defecit, et pacto cum Francis isto tributa Leoni demegavit, Anastasium ac socios anathemate ferit, imperatoremque multis epistolis et a multis lectis manifeste redarguit. Damasci Syriæ fuit Ioannes monachus et presbyter, Chrysorroas cognomento, Mansaris filius, quod Græce sonat Lentrabum, quem impius Iudaico sensu Manserem appellavit. hic S. Ioannes, una cum Cesma Maiumensi episcopo et Theophae fratre Theodori Graptorum episcopi, melodi sive cantores sunt agnominati, eo quod melodiis comprehendissent eas cantilenas quæ in ecclesiis Christianorum canunter, prout ab eis compositæ formatæque sunt. erat enim S. hic Ioannes et vita et oratione magister optimus, omni divina humanaque cognitione repletus. sed Germanum quidem Leo ut suæ potestati subditum patriarchæ solio deiecit. isque humerale in sacra mensa magni templi deponens resignavit munus suum atque discessit. impiusque Leo ei suffecit Anastasium syncellum impio ipsius consilio et hæresi consentientem. digrediens vero Germanus inter alia ad docendum composita verba hoc quoque dixit "si ego sum Ionas,

ἰγὼ Ἰωνᾶς, βάλλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν· χωρὶς γὰρ οἰκουμένης συνόδου καινοτομήσαι πίστιν, ὡ βασιλεῦ, ἀδυνατῶ.” καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ γονικῷ αὐτοῦ οἴκῳ τοῦ Πλατανίου ἡσύχασεν, ἀρχιερέυσας ἔτη ἰδ' ἡμέρας ἕ.

Τῷ ἰδ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Μάσαλμας τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ 5 ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν παρέλαβε δόλῳ τὸ Χαρσιανὸν κύστρον.

Τῷ ις' ἔτει Ἀλέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην· ἣτις ἐκμαθούσα τὰ 10 ἱερὰ γράμματα διέπρεπεν ἐν εὐσεβείᾳ, τὴν τῶν ἀδελφῶν δυσέβειαν 10 ἐλέγχουσι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμαίνετο κατὰ τοῦ πάπα καὶ τῆς ἀποστάσεως Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐξοπλίσας στόλον μέγαν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν. ἤσχύνθη δὲ ὁ μύταιος ναυαγήσαντος τοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. ἐκμανεῖς οὖν ἐπὶ τούτῳ πλέον ὁ θεομύχος φόρους κεφαλαιῶς τῷ τρίτῳ μέρει Σικελίας καὶ 15 Καλαβρίας τοῦ λαοῦ ἐπέθηκε. τὰ δὲ λεγόμενα πατριμῶνια τῶν ἐν Ῥώμῃ ναῶν τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων ἔκπαι τελούμενα, τάλαντα τρία ἤμισυ, τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελειῶσαι 20 προσέταξεν, ἐποπτεῦεν τε καὶ ἀναγράφεσθαι τὰ τικτόμενα βρέφη πρὸς τὸ ἀπαιτεῖσθαι τὸν λεγόμενον κεφαλητίωνα.

Τῷ ιη' καὶ ιδ' καὶ ια' ἔτει Σουλεϊμάν ὁ υἱὸς Ἰσαμ τῆν Ἀσίαν καταδραμὼν πολλοὺς ἀγχαλωτόους ἐποίησεν. ἤγχαλωτέυσεν δὲ καὶ τινὰ Περγαμητῶν, ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν Τιβέριον εἶναι

proficite me in mare: nam extra universalem synodum novi aliquid de fide statnere nequeo, o imperator.” ac digressus Platanii in domo sua gentilicia quietus vixit, cum gessisset summum pontificatum annos 14, menses 6, dies 7.

Anno 14 Masalmas in Romanam dicionem bello illato, cum in Capadociam venisset, Charsianum castrum fraude cepit.

Anno 16 Leo filiam Chagani Scytharum principis filio suo Constantino uxorem duxit, cum Christianam eam fecisset Irenamque nominasset. ea sacris literis studiosè cognitis illustris pietate fuit, refutavitque a deo alienorum impietatem. imperator autem contra Papam Romaeque et Italiae defectionem saeviens, contra eos ingentem classem armavit atque emisit. sed turpiter se dedit vanus homo, classe in Adriatico mari naufragio amissa. inde furere percitus maiore homo adversus deum pugnaas, tertiae Siculi ac Calabri populi partì tributum in singula hominum capita imposuit. patrimonìa quoque templorum Romae principibus apostolis consecratorum, quae pecunia quotannis antiquitus pendebatur talentorum trium semis, in aerarium publicum conferrì iussit. et mandavit inspici atque describi infantes qui nascebantur, ut census iste de singulis capitibus (Cephaletionem vocant) exigì posset.

Annis 18, 19 et 21 Suleiman Isami filius factis in Asiam incurSIONibus multum captivorum abduxit. fuit inter hos etiam Pergamenus

νὴν Ἰουστινιανοῦ. τοῦτον Ἰσάμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς καὶ τῶν βασιλέων ἐκφρόβησιν μετὰ τιμῆς βασιλικῆς καὶ στρατευμάτων εἶχεν· ὃν ἐκπέμπει εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν πρὸς θῆαν πάντων.

5 Τῷ κγ' ἔτει ἐπιστράτευσε Σουλεϊμὴν κατὰ Ῥωμαίων, ἔχων D μυριάδας ε'. καὶ πολλὴν ἄλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος, πορθήσας καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον, ἄβλαβῆς ὑπέστρεψε.

Τῷ κδ' ἔτει ἐκαύθησαν αἱ ἀγοραὶ ὑπὸ τῶν Ἱερακιδῶν, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφουκίσθησαν. τῇ κε' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός, 10 τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡμέρα δ' ὥρα ἡ, σεισμὸς μέγας γέγονε καὶ φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια καὶ οἴκοι, καὶ λαὸς πολὺς ἀπέθανεν. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ στήλη Ἀρκαδίου ἐν τῷ Ξηρολόφῳ καὶ ἄλλαι πολλαί, καὶ τὰ χερσαῖα τῆς πόλεως τελεχῆ, καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θράκῃ, 15 ἢ τε Νίκαια καὶ Νικομήδεια καὶ Πραίνετος. ἀπέφυγε δὲ καὶ ἡ P 458 θάλασσα τῶν ἰδίων ὄρων ἐν τισὶ τόποις. ἐκράτει δὲ καὶ ὁ σεισμὸς μῆνας ια'. ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ τελεχῆ τῆς πόλεως πτωθέντα, διελάλησε λέγων ὅτι ὑμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τελεχῆ κτελεῖν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων ἀπαι- 20 τεῖν εἰς τὸν κανόνα κατὰ νόμισμα μιλιαρσίον ἐν, καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἢ βασιλεία, καὶ κτελεῖ αὐτά. κἀντεῦθεν ἀπεκράτησεν ἡ συνήθεια παρέχειν τὰ δικάρατα τοῖς διοικηταῖς. κερᾶτια δὲ αἱ ἰβ' φύλλεις ὠνομάσθησαν, ἦτοι νοῦμμοι ἀπὸ Νουμῆ βασιλέως

quidam, qui se dicebat Tiberium esse Iustiniani filium. hunc Isamus in honorem filii sui, utque terrorem imperatoribus obliceret, regio in honore habuit, exercitui praefecit, utque ab omnibus videri posset, Hierosolyma eum ac per totam Syriam misit.

Idem Suleiman anno 23 imperii Leonis exercitum 90 millium in Romanos duxit; captisque multis et oppidis et hominibus, ferreo etiam castrō (id enim est Siderocastrum) vastato, illaesus rediit domum.

Anno 24 ab Hieracitis tabernae sunt incensae, multique eorum supplicio affecti. die Octobris 26, quae D. Demetrio sacra est, feria 4, hora 8, terrae motus ingens atque terribilis Cpoli fuit, qui templa monasteria domosque multas prostravit, multosque homines. corrūt etiam Arcadii statua in Xerolopho et aliae multae, atque muri etiam terrestres urbis, et in Thracia urbes atque castella, nec non Nicaea Nicomedia et Praenetus quin et mare quibusdam in locis a limitibus suis refugit. obtinuit terrae motus iste menses 11. imperator ruina murorum urbis cognita cives ita est allocutus. "vos muris urbis reficiendis cum non sitis pares, nos quaestoribus nostris negotium dedimus ut ultra constitutum tributum in singula nomismata accipiant miliarisium unum, idque in aerarium nostrum conferant, ex quo nos muros condamus." exinde obtinuit ut dicerata seu bina ceratia quaestoribus solvantur. ceratia autem appellantur 12 folles sive nummi, sic dicti a Numa Ro-

Ῥώμης, ὃς καὶ πρῶτος τοὺς ὀβολοὺς τῇ ἰδίᾳ εἰκόνη ἐχάραξε καὶ νούμμους αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκάλεσεν. οὗτος καὶ ἀφῆ-
B κιον ἐτύπωσεν, ὅπερ εἰς τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἔχων ἐλάμβανεν ἕξ ἐκάστου τῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου ῥογεγομένων φόλλεις ἰβ' ἦτοι κερύτιον ἕν. διὸ καὶ ἐλέγετο ὁ κερύτιον. τοῦτο δὲ ἦν ὡς ἐν τύπῳ 5 ψήφου τῶν ῥογεγομένων ἀπὸ τοῦ παλατίου· οὕτω γὰρ τότε ἀπογραφαὶ κατὰ Ῥώμην ἦσαν. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ οὗτος ὁ Νουμῦς ἐγένετο, ἐν τῷ δ' ἡπ' ἔτει τῆς κόσμου κτίσεως.

Ἐβασίλευσεν οὖν Ἀέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρος, ἔτη κδ' μῆνας β' ἡμέρας κέ'. καὶ θνήσκει οὖν τῷ σωματικῷ καὶ τὸν 10 ψυχικὸν θάνατον, νόσῳ δυσεντερίας βληθείς· καὶ τίθεται τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. ὅσα δὲ
C καὶ οἶα κατὰ Χριστιανῶν συνέβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις τούτου τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ ἀπανθρώπου Ἀέοντος, περὶ τε τὴν ὁρθόδοξον ἡμῶν πίστιν καὶ περὶ τὰς τῶν πολιτικῶν διοικήσεις αἰσχροῦ κέρ- 15 δους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοίας, κατὰ τε παντὸς κόσμου καὶ τῶν Χριστιανῶν σεισμοὶ καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἐθνῶν ἐπαναστάσεις καὶ θάνατοι, ἀπορῶ μνημονεῖσαι· ὑπερβαίνουνσι γὰρ πάντα νοῦν καὶ λόγον καὶ διάνοιαν. ἄξιον δὲ λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ παναθλοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὰς ἀθελμίτους διεξιλεῖν 20 πράξεις ἀποσιουργοτέρας καὶ θειομισήτους οὔσας.

mae rege, qui primus obolos sua ipsius effigie signavit, ideoque nummos de suo nomine nuncupavit. idem et officium quoddam constituit, quod quidam ipsius famulorum gerens ab unoquoque eorum qui a palatio stipendium sumebant, accipiebat folles 12 seu unum ceratium. itaque et ceration dicebatur. faciebat hoc ad ineundum numerum eorum quibus stipendia dabantur; neque enim eo tempore census Romae agebatur. vixit is Numa eo tempore quo primum Israelus captivus abductus fuit, annis a mundo creato 4780.

Leo Isaurus, qui et Conon, imperium gessit annos 24, menses 2, dies 25. mortuus est ex intestinorum morbo, anima cum corpore per-eunte. infelix eius cadaver reconditum est in fano apostolorum. subterfugit animus commemorare quae et quales adversae res Christianis evenerint imperio impiissimi atque inhumanissimi huius Leonis, quantum et rectae fidei offecerit, et foedi lucri studio atque avaritia excogitatis contra totum orbem et Christianos fraudibus rei publicae administrationem detriverit, tum quid terrae motuum famis pestilentiae rebellionum ac cladium contigerit. nam neque satis cogitari ista nec explicari possunt. par esse videtur ut porro impiissimi ac miserissimi eius filii nefaria acta, sceleratioria illa et deo invisa, recenseam.

L I P S I A E,

EX OFFICINA B. G. THURNERI.